BIBL. NAZ.
Vitt. Emanuele III
RACCOLTA
VILLAROSA
D
127
NAPOLI

597617 VII D 127

DE POTESTATE PROREGIS, COLLATERALIS CONSILII, ET REGNI REGIMINE

TRACTATVS

D. IOANNIS FRANCISCI DE PONTE,

Patritij Neapolitani, Iuriſconſultorum conſultiſſimi,

FEVDISTARVM FACILE PRINCIPIS, MARCHIONIS MVRCONI, Regentis ſupremi Italiæ Conſilij, ac Decani Collateralis Regni Neapolitani

in duodecim principales diſtinctus Titulos, videlicet.

De
- *Prouiſionibus circa perſonas pro placido, & tranquillo Regni regimine.*
- *Annona Ciuitatis.*
- *Officialium Electione.*
- *Regalibus impoſitionibus.*
- *Tractis, ſeù extractionibus.*
- *Aſſenſu Regio ſuper dotibus.*
- *Aſſenſibus Regijs.*
- *Refutationibus feudorum.*
- *Succeſſione mulierum.*
- *Diuerſis prouiſionibus.*
- *Triremibus, & nauigijs, &*
- *Delegationibus cauſarum.*

IN QVO VLTRA POLITICORVM PRAECEPTORVM CVMVLVM innumeræ ferè quæſtiones tùm ſecundum iuris communis, & feudalis, tùm municipalis, & Regni diſpoſitionem (commemoratis priùs, & accuratè perpenſis multis Deciſionibus in ſimilibus controuerſijs per Reg. Cam. Summ. Sac. Conſ. & Reg. Cancell. alias factis) adeò eruditè, & iuxtà veros iuris terminos reſoluuntur, & illuſtrantur, vt potiùs leges conditæ, quàm interpretatæ videantur, intantum vt meritò ſubiunxerim.

OPVS AVREVM, VTILITATE VNDIQ. REFERTVM, & omnibus quoquo modo iura tractantibus, necnon politicam facultatem profitentibus ſummè vtile, & neceſſarium.

Cum Indice rerum obſeruatione dignarum ſat copioſo, & admodum inſigni.

CVM PRIVILEGIO, ET SVPERIORVM PERMISSV.

NEAPOLI Ex Typographia Tarquinij Longi. M. DC. XI.

Sumptibus HECTORI SOLDANELLI *Bibliopolæ Parthenopei.*

Ex Biblioth: de Rosa Cay.

Digitized by Google

ILLVSTRISS.^{mo} ET EXCELLENTISS.^{mo} DOMINO

DON PETRO DE CASTRO,

COMITI DE LEMOS, ET DE ANDRADA,

MARCHIONI SARRIAE, COMITI VILLALVAE, Militi Ordinis Militiæ Alcantaræ, Comendatario de la Zarza, vni ex Cubiculi clauis Aureæ Præfectis ſuæ Maieſtatis, & in Regno Neapolitano Viceregi, Locumtenenti, & Capitaneo Generali.

IO. FRANCISCVS DE PONTE I. C. F.

MAGNVS Iuſtitiæ ſplendor (ILLVSTRISSIME VIRORVM) illud in primis ſibi vendicat, vt reddatur vnicuique ſuum. Quod ſi omni ex parte ſeruaretur, fœlicia ſæcula dixerim, quid optabilius? quidue vtiliùs? Ipſamet clementia, quæ quodammodo ſe opponere videtur, Iuſtitia viget, & floret. Nàm, ſi ex Iuſtitiæ vi tribuitur vnicuique ſuum, meritò Principi clementia ipſa decernitur. Quia dum Viro Principi ipſa miſericordia lucet, quando laudabiliter impenditur, verè Iuſtitiæ numen, & nomen occupat. Iure igitur optimo Regnòrum formam Iuſtitiam appellauerim, qua remota, quid ſunt Regna, niſi magna latrocinia? Meum hoc igitur opus de poteſtate Proregis, Collateralis Conſilij, & regimine Regni, cum totum Iuſtitiæ fundamentis inhæreat, Amplitudini tuæ dicandum iccircò cenſui; quia huius virtutis eximium te profiteris patronum. Prætereo Caſtrenſium à Regibus repetitam originem, Lemenſium Comitum Regale ſtegma, Regis amicitiam, prætoriam præfecturam. Hæc omnia fortunæ potiùs tuæ, quàm ti-

bi aſ-

Digitized by Google

bi aſcribimus. Virtutes tuas colimus, candorem illum animi tui fixum, immotumq; Iuſtitiæ decus, ac iubar, Prudentiam, Principatus, & Virtutum altricem, hæ ſunt gemmæ, hi theſauri, quos amare, quos venerari oportet. Accedant ad cumulum tua erga me beneficia, vt iam totis Iuſtitiæ foribus tibi debeantur labores mei. Nec omittendum ſcientiæ fructus meritò tuo numini eſſe dicandos. Nàm non vt cæteri Principes nomine tantum protegis, ſed ſublimitate ingenij tui totum perluſtras, atquè dijudicas. Illud tandem lætitia replet Authores, quòd quidquid boni adſtruunt, ipſe facis. Vterque igitur (Optime Vir) menſuram impleamus. Ego iuſto Principi, (quod debeo) ſeruus. Tu amico (vt Seneca vult) quod Princeps, potes; tibi meum munus, mihi tuum numen. Scripſi quod iuſtè faciendum, Iure igitur optimo tibi de Iuſtitia tractatus mei adſcribendi, cui ipſamet Iuſtitia dictante, proſapia, beneficia, ingenium, virtutes omninò decernunt. A quo ſummum omne ius ipſe te fœliciter in omnibus dirigat Comes Inclyte, atque Excellentiſsime.

Digitized by Google

AD LECTOREM.

CVM finis ſit moderator omnium actionum, ſæpenumerò mecum ipſe cogitans cognoui, quòd ideò peccamus, quia de partibus vitæ omnes deliberamus, de tota nemo deliberat, & errare conſilia noſtra reperi, quia non habent, quò dirigantur. Incertus enim, & fluctuans finis quiſquis ille eſt, quem hic proponimus. Dixi idcirco, ignoranti quem portum petat, nullus ſuus ventus eſt, & viuere caſu facit, vt poſſit caſus. Igitur cùm tot annis legali ſcientiæ vacauerim, & Catholicæ Maieſtati ſupremo Italiæ à Conſilijs, & in Collaterali Neapolis per viginti, & duos annos inſeruierim faſcibus oblectatus dominandi dulcedine, in Patria detentus, huc uſque reſtiti cordi meo inquieto: Nam cum Auguſtino, creati ad ſummum bonum, inquietum eſt cor noſtrum, donec illuc perueniat. Diuina igitur miſeratione ſuffultus cùm ad portas mortis in infirmitate appropinquaſſem; nouo quodam aſpectu me, & mundum agnoui, & ſtatui cum voto relinquere faſces, finem facere ambitioni, & aggredi alteram militiam propriarum paſſionum: vt ſaltem, ſi in freto vixi morerer in portu, & tandem inciperem in ſenectute vaſa colligere. Reddita igitur ſanitate, rectè diſponendæ familiæ occaſione detentus, quibuſdam compedibus conſuetudinis, procraſtinabam executioni votum demandare; quando Diuina bonitas, miſericordia ſua magna fuit ſuper me, quodam turbine à Roma me concutiens. Roma mihi cauſa ſalutis, Roma mihi Theatrum, ſed Tragicum. Nam cùm Cardinalis Medices Patruelis Marchionis Horatij mei filij mundo plaudente in ſummum Pontificem electus fuiſſet, & propter ſpetialem erga nos voluntatem tanti Pontificis condigna expectaremus, infra vigeſimumſeptimum diem acerba morte ſublatus, toto Orbe deploratus ſatis me erudiuit, quid ſperare, quid amare deberem. Otium igitur ſtatim à benigniſsimo Rege petij, & poſt effuſas preces per annum, obtinui, honeſtatus à Regia liberalitate, vt volui, ſtipendijs, & honoribus: ad priuatam ergo me vitam duxi, quod vt tranquilliùs agerem, Padulam meum oppidum me contuli. [redacted]

[redacted]

Ibiq. dùm mihi mètipſi vacarem, placida, & fida tranquillitate gaudens, & ſalutaris portus ſtatione fundatus ab inquietantis ſæculi turbinibus ereptus, recogitans annos antiquos, cum perluſtrarem iudicia, & conſilia, quæ dederam: operæpretium duxi rationes in medium attollere, quibus ad ea, quæ fiunt per dies à Collaterali Conſilio, & Prorege, mouentur. Finis hic Regia, & publica vtilitas, ad quam vnuſquiſque tenetur. Edidi idcirco Tractatum de poteſtate Proregis, Collateralis Conſilij, & regimine Regni; Quale opus ſit, non dijudico. Fugo calumnias, ſed non effugiam. Illud tamen mihi ſolatio occurrit, habitus ad hæc, & finis, qui non à Creaturis, ſed à Creatore mercedem expectat. Hæc non vt otium iactarem enarraui, ſed vt cauſam, tempus, & locum ſcribendi indicarem. Obſecro Lector, facias vt Apis, quæ mellem à floribus vtcunque carpit. Sed iam ſatis fucato ſermone dictum, opus aggrediamur legali ſtylo.

I N. D E X
NOTABILIVM OMNIVM,
QVAE EX HIS AVREIS, ET DIVINIS PENE Commentarijs D. IO. FRANCISCI DE PONTE celeberrimi poſt hominum memoriam Iureconſulti, Feudiſtæ Maximi, & nemini ſecundi excerpſit, & exhauſit Horatius Mazzapinta Diuini, & humani Iuris Doctor peritiſs. in hũc inſignem, qui ſequitur, ordinem redigendo.

In quo illud obſeruandum erit, ſemper ſuperiorem paginam eſſe repetendam ſub quolibet inferiori numero illa carentem.

A

ABOLITIO.

Vide infr. in verb. indultus.

ACCVSANDI IVS.

Vide infra in verb. querela.

ACTIO.

ACTIO ex ſtipulatu in quo differat ab actione ex empto nu. 7. fol. 171

Actio duplex oritur ex contractu emptionis, & venditionis, vna ex ſtipulatu, ex qua agitur ad ſimplum cum dupla, & altera ex empto, qua ex euictionis natura datur ad intereſſe, & competit etiam ſi non ſit promiſſa; cum ſit de natura huius contractus nu. 12. fol. 172

Actiones quadam debentur ex contractu, & quadam ex facto nu. 33. fol. 176

Vide in verb. conſuetudo Neapol. feudalis contractus, & obligatio.

ACTIO REVOCATORIA.

Vide in verb. actus, & reuocatio.

ACTVS.

Actus tribuitur concedenti, ac poteſtatem conferenti nu. 11. fol. 10

Actus commiſſus Conſilio, vel alij ſub nomine collectiuo, eſt à maiori parte explicandus: In caſu verò diſcordiæ Rex, vel Prorex eſt adeundus, quod recipit limitationem in ordinationibus temporalibus circa concernentia regimen Ciuitatis nu. 25. fol. 82.

Actus de conſenſu duorum explicandus ſi fiat cum conſenſu vnius, non eſt nullus; ſed ſtat in ſuſpenſo, donec alius aſſentiat, benè tamen dicitur non valere quò ad iuris realis trãſlationem, cuius occaſione affertur intellectus ad text. in l. fin. ff. com. præd. à quò longiùs aberrauit Camerar. nu. 28, 29. & 30. fol. 303.

Actus dicitur geſtus ab eo, qui dedit facultatem faciendi iuxta reg ſatis vulg. quæ intelligenda eſt, quando nullum ius reſidet in perſonam facientis; ſed totum in perſonam concedentis nu. 6. fol. 312

Actus quando dicatur geſtus in fraudem, & quomodo detur illius reuocatio, ex notab. diſtinctione, quæ recenſetur, facili negotio intelligi poteſt nu. 26. fol. 386

Actus, qui fit ad conſeruandum, & validandum, operatur ac ſi de nouo fieret, & in eſſe tanquam nouus producitur nu. 4. fol. 390

Actus remanet purus, dùm remittitur conditio, aut qualitas, cum qua fuerat celebratus, & habetur ac ſi ab initio fuiſſet purus nu. 6.

Actus geſtus intèlligitur, prout eſt à iure permiſſus nu. 25. fol. 444

Vide in verb. cauſa, confirmatio, & nullitas.

ADHOA.

Adhoa non ſoluitur de vita, & militia, & ita deciſum nu. 30. fol. 323

Vide in verb ſiſcus, & immunitas.

ADMIRATI OFFICIVM.

Vide in verb. bannum, Mag. Cur. in fin. & officium.

ADNOTATIO BONORVM.

Adnotatio bonorum, quæ fit ex cauſa delictorum, in quibus nõ datur bonorum confiſcatio, qualiter facienda nu. 49. fol. 206

ADVOCATVS.

Aduocati iurium ignari quando deficiunt eis iura, dicere conſueuerunt, ita aliàs in tali caſu fuiſſe obſeruatum nu. 55. fol. 256

Aduocati ſcientes, ſe ius fouere, poſſunt allegare omnia, etiam non ſubſiſtentia propter Iudices ignaros, qui ſolent ex leuibus, & non ſubſiſtentibus moueri nu. 56.

AEDIFICIVM.

Aedificandi facultas in diſtrictu huius Ciuitatis, & intra Ciuitatem per certum ſpatiũ à Philippo II. indelebilis memoriæ Rege interdicta, & qua ratione nu. 18. fol. 58

Aedificandi prohibitio ceſſat in refectione iuxta declarationem Collateralis Conſilij; niſi ædificia reficienda eſſent penitus destructa nu. 19. cum ſeq.

Aedificare in burgis, alijsq; Ciuitatis locis plura banna prohibent, quæ ſingula recenſentur nu. 1. fol. 60

Aedificare aduerſus legis prohibitionem delictum eſt, continens factum continuum, permanens, & ſucceſſiuum, legem ſemper offendens nu. 21. fol. 64

Aedificandi prohibitio in ſuburbijs Ciuitatis, alijsq; locis an clericos includat, remiſſiuè. Recenſetur pariter declaratio Regis Philippi III. omnium potentiſſimi, vt Eccleſias nõ comprehendat nu. 10. cum ſeq. fol. 68

Aedificandi prohibitio deuincit Clericos vti priuatos in patrimoniali ſolo ædificantes num. 12.

Vide in verb. bellum, Caſtrum, indultus, interdictum, mare, operarius, portus, Princeps, Prorex, & refectio.

AGNATVS.

Agnatorum prælatio ex Conſti. vt de ſucceſſionibus in feudo deuoluto ad Regem, cum alterò concedere intendit, non eſt viſu recepta nu. 48. fol. 109

Agnationis ratio non intelligitur habita, quãdo maſculi non ſunt indefinitè vocati, nec fœminæ perpetuò excluſæ, quo caſu excluſio non protrahitur vltra perſonas nominatas nu. 27. fol. 455

Agnati prælatio in feudis antiquis præualet illi, quàm habet Dominus directus, dummodò infra annum exerceatur nu. 6. & 7. fol. 477

Vide in verb. annale ſilentium, Baro, citatio, Dominus, feudum, prælatio.

ALIENATIO.

Alienatio, vel conceſſio rerum Eccleſiæ facta conſanguineis iuxta terminos auth. quibuſcumque C. de ſacroſ. eccleſ. an obtineat de iure canonico, & quid ſi vergat in euidentẽ Eccleſiæ vtilitatem nu. 17. fol. 69

Alienari an poſſint quæ ſunt deputata pro victu Regis, regalis dignitatis, ac Regni ſubſtentatione, quocirca referuntur, & commendantur traditiones Andr. & Luc. de Pen. nu. 30. fol. 234

Alienandi poteſtas à Rege Baroni conceſſa, operatur, vt liberè poſſit ſubinfeudare abſq; alio aſſenſu, & ſic limitatur Conſt. poſt mortem nu. 21. fol. 302. & nu. 35. fol 305

Alienatio feudi mixti facta cum aſſenſu Baronis validatur per aſſenſum Regis impetratum poſt venditoris obitum ſecundum Paridis, & Afflict. opinionem, quam Auctor ſuſtinet aduerſus Camerar. maximè in caſu Camer. ponentis exemplum in morte Baronis nu. 22. cum ſeqq. fol 302

Alienandi poteſtate conceſſa in feudalibus, intelligitur de alienatione facienda in æqualem nu. 36. fol. 305

Alienatione permiſſa in proximum ſucceſſorẽ, intelligitur de proximo habili ad ſuccedendum nu. 25. fol. 315

Alienare prohibitus cenſetur etiam prohibitus hæredem inſtituere extraneum, ac legata relinquere: quia alienare eſt; ſicut è contra conceſſa alienandi facultate, erit permiſſa hæredis inſtitutio, & qualibet diſpoſitio per actum vltimæ voluntatis, & hæc eſt communis opinio nu. 18. fol 384

Alienãdi licentia conceſſa, intelligitur de iure, quod conceſſionarius habet nu. 17. fol. 404

Alienandi inter viuos conceſſa licentia, ſi conceſſionarius ſucceſſore careat; intelligitur, vt poſſit vita durante ius, quod habet, transferre, & eo modo, quo habet, non alterando feudi naturam, quo loci reuocatur in dubium opinio Frecc. qui idem opinatus fuit in caſu fortiori num. 32. & 33. fol. 408.

Alie-

Alienatione permiſſa, eſt permiſſa pignoratio, ſeù hyppothecea, etiam in feudo, & ſic è cõtra prohibita alienatione num. 1. fol. 410. ſed declara, vt nu. 19. & 20. *fol. 413*

Alienare dicitur qui oppignerat, cuius occaſione declaratur tex. in l. fin. C. de reb. alien. non alien. nu. 10. & 11. *fol. 411*

Alienatum non dicitur propriè quod adhuc in venditoris dominio perſiſtit nu. 13.

Alienare verbum latius patet, quàm vendere, & oppignerare nu. 15.

Alienationis verbo propriè, & ſtrictè non venit pignus, quando profertur ab homine, ſecus quando à lege ſecundum vnum intellectum ad text. in d. l. fin. nu. 17. *fol. 412*

Alienandi facultas ſimpliciter data complectitur vtrumque actum tàm inter viuos, quàm vltima voluntatis nu. 26. *fol. 414*

Alienatione prohibita erit etiam prohibita poſſeſſionis tranſlatio ex vi comprehenſiua, non extenſiua nu. 9. *fol. 441*

Vide in verb. feudatarius, officium, & priuilegium.

ANIMVS.

Animus ex coniecturis elicitur, atque probatur nu. 13. *fol. 403*

Vide in verb. hareditatis aditio.

ANNALE SILENTIVM.

Annale ſilentium ſi concurrat cum ſcientia, & agnatione, operatur excluſionẽ agnati proximioris, & confirmationem inueſtituræ in agnatum remotiorem, non ſecus ac ſi alienatio facta fuiſſet de expreſſo immediati ſucceſſoris conſenſu nu. 27. & 29. *fol. 437*

Annale ſilentiũ habet vim refutationis nu. 30.

Annale ſilentium non currit à die mortis feudatarij feudum alienantis iuxta opinionem Thom. de Marin. ſed à die ſcientiæ; ſed quomodo ſcientia præſumatur, remiſſiuè nu. 31. & 36.

Annale ſilentium in agnato proximiore, quando in remotiorem ſit feudi alienatio, idem operatur, quod lapſus annorum triginta, vbi alienatio ſit in extraneum; idq; quomodo procedat, declaratur, quo loci adnotatur text. in cap. ſi quis per triginta, ſi de feud. mil. non habere locum in Regno nu. 32. & 33. *fol. 438*

Annale ſilentium non procedit hodie, & maximè in Regno ſecundum Camer. qui tamen miſerè lapſus eſt, prout demonſtrat D. Author nu. 34.

Annale ſilentiũ non habet locum in feudo hereditario quò ad reuocationem, ſi cum legitimo ſit alienatum aſſenſu, & ſic eſt intelligenda deciſ. Theſaur. quam Bammac. ſequitur, ſed in alijs caſibus per D. Authorem adnotatis eſt vſquequaque cõſiderabile nu. 35.

Vide in verb. Dominus.

ANNONA.

Annonæ Præfecti omni cogitatione, curaq; incumbere debent, ne frumẽtum nouum abſumatur, dum ſuppetit vetus nu. 19. *fol. 49*

Annonam concernentes Pragmaticæ, quibus frumenti pretium præſcriptum eſt, vel vt illud venale exponatur, vnde ortum habuere nu. 25. *fol. 50*

Annonæ Ciuitatis gratia frumentum conducentes quomodo illud recipere, & conſignare debeant nu. 26.

Annonæ Ciuitatis conductores infra tempus præfixum præſentare debent reſponſalia conductionis factæ nu. 28.

Annonam Ciuitatis frumentariam proprijs nauibus conducentes, eaſq; priuatorum mercibus onerantes qua pœna plectendi nume. 29.

Annonæ cura, ac circa eam poteſtas omnis Ciuitatis Decurionibus ex Capitulis Regis Ladiſlai, & Federici demandata, declaratur nu. 1. & 15. *fol. 52. & 53*

Annonæ fauore fuit conceſſum Capitulum huic Ciuitati à Ferdinando Rege, quod eſt obſeruatione dignum, & de eius intellectu nu. 14. cum ſeqq. *fol. 53 cum ſeq.*

Annonæ ſumma difficultate exiſtente Octauiani tempore nedum exteri; ſed etiam venales ſerui, famuli, ac domeſtici eiuſdem Imperatoris à Ciuitate eiecti fuere nu. 2. *fol. 56*

Annona frumentaria inopiæ tempore cariùs empta non eſt poſtea viliùs diſtribuenda inter Ciues, & habitatores, & ita recenſetur, mandaſſe Philippum II. æter. mem. Regem per ſuas literas particulares nu. 1. *fol. 70*

Annonam concernentes Capitula huius Ciuitatis nuncupata del ben viuere ſunt iuri communi conſona, atque conformia, eorumq; deſuetudo vnde fluxit nu. 2. cum ſeq, & nu. 13. *fol. 70. & 71*

Annona vt conſeruetur, plurimum confert prohibitio extrahendi panem à Ciuitate inopiæ tempore, necnon extrahendi frumenta, cæteraq; victualia à Regno, qui ordines ſunt iuri communi conformes num. 17. fol. 72.

Annonæ aſportandæ cauſa capi poſſunt naues, animalia, & alia neceſſaria etiam ab inuitis; ſed iuſto ſalario mediante, quod in

Principe tantum locum habet, licet malè ſeruetur nu.50.& 54. fol.163
Annonæ conducendæ gratia taxa pretij eorũ, quæ ſunt neceſſaria pro alimonia mulorum, & vecturarum fieri conſueuit, hæcq; praxis vnde ſumpta nu.51.
Vide in verb. extractio, pax, Prorex, & ſalarium.

APPELLATIO.

Appellatio, & recurſus ad ſuperiorem admittitur, quando lex, vel ſtatutum eſt particulare aduerſus certum perſonarum genus, licet generalibus verbis conceptum num. 17. fol.63.
Appellatio permiſſa eſt à ſententia Regis ad alterius conſultationem iudicantis nu. 18.
Appellatio à Baiuli ſententia in Regno ſpectat ad Baronem, ſeù ſuum Capitaneum, etiam ſi Baro non habeat appellationis cauſas nu.49 fol.45.
Appellatio à ſubfeudatarij ſententia ſubfeudũ tenentis immediatè, & in capite à Barone, ad eundem ſpectat Baronem, quamuis carẽtem appellationum cauſis, quicquid Frecc. dubitauerit nu.50.
Appellationi à reo inquiſito interpoſitæ fiſcus adhæſiſſe intelligitur ex diſpoſitione Reg. Pragm. quæ non obtinet cum proceditur ad partis querelam, & ita deciſum nu.52. cum ſeq.
Appellatio ab appretio facto per appretiatores vniuerſitatis datur, ſi quis ſenſerit ſe grauatum nu.43. fol.224
Appellatio non habet locum, dum nomine regio proceditur nu.5. fol.534
Appellatio non datur, nec reclamatio in cauſis criminalibus, quæ deciduntur in Collaterali Conſilio nu.6.
Vide in verb. Baro, captura, & fiſcus.

APPRETIVM.

Vide in capite præcedenti.

AQVA.

Aquæ cõceſſio ex publico Ciuitatis aquaductu, ac fonte ducendæ, priuatis à Ferdinãdo Rege facta ab eodem limitata, dum tamen non producat defectum aquarum ad vſum, & opportunitatem Ciuitatis ac ciuiũ nu.5.fol 75
Aquæ deriuandæ ex publico fonte facultas à Rege priuatis concedi, ac modus præſcribi poteſt nu.6.
Aquæ conceſſio à Rege facta reuocari poteſt, ſi ciuium vſui aqua deficiat nu.7.& 9. fol.78 cum ſeq.
Aqua ex publico fonte, quæ ciuium neceſſitati non ſufficit, non poteſt ex ordinaria Regis poteſtate cõcedi pro extruendis priuatorum molendinis nu.9. fol.76
Vide in verb. gratia.

ARGVMENTVM.

Argumentum non rectè ducitur ex legibus loquentibus de vſuris ad intereſſe: quia aliud eſt vſura, & aliud intereſſe num.25. & 26. fol.175.
Argumentum de pupillo, & minore ad fiſcum in iure eſt validum nu.49. fol.178

ARS MECHANICA.

Artem mechanicam exercentes poſſunt à ſuis apotbecis in publicum ponere, & in vias, quæ ſunt eorum exercitij, dummodò non impediant vehiculum ire nu.26. fol.78
Vide in verb. currus.

ASCENDENS.

Aſcendentes ſuccedunt in feudis antiquis, & ratio affertur, iura autem omnia, & Regni Conſtitutiones, quæ contrarium ſuadere videntur, feudi noui limites nequaquam egrediuntur nu.16.18. & 24. fol.361
Aſcendentes in bonis donatis ſoli ſuccedunt in defectum deſcendẽtium, & non procedit diſpoſitio text. in auth. defuncto C. ad tertull. nu.39. fol.366
Vide in verb. auus.

ASSENSVS.

Aſſenſus non extenditur de caſu ad caſum, nec de tempore ad tempus, nec de præſenti in futurum, nec è contra nu.26. fol.213
Aſſenſus intelligitur, prout ius intelligit nu.28 fol.214.& nu.31. fol.407
Aſſenſus non extenditur ad incogitata nu.39. fol.215.& 22.fol.405. & nu.21. fol.444
Aſſenſus intelligitur præſtitus inſtrumento dotali, in quo feuda pro dote obligantur per Capitulum Regis Catholici huic Ciuitati cõceſſum nu.13. fol.246
Aſſenſus Capituli prædicti loquentis tantũ de bonis mariti, habet locum ẽt in bonis ſoceri: quia præſtitus eſt inſtrũ, idq; deciſũ nu 14.
Aſſenſus, de quo ſuprà, quia datus eſt inſtrumento, non eſt ſubſidiarius, & ita aliàs iudicatum aduerſus Regium Fiſcum, quicquid

I N D E X.

quid contrarium attentauerit Camer. in c. imperialē: nam ad omnia eius motiua realis aſſertur reſolutio; quocirca declaratur l. cōmodis ff. de re iud. & l. ſi ego §. 1. ff de iur. dot. inter cætera autem conuincitur opinio Camerarij, quæ ortum habuit ex confuſione per eum facta Capitulorum Ciuitatis, & irrefragabiliter ruit ex ſubtili ponderatione per D. Authorem facta ſuper Prag. vulgò dicta nouem capitum, cæterum hodie hæc diſputatio ceſſat propter aliud Capitulum huic Ciuitati nouiſſimè conceſſum num. 15. 16. 17. 18. 20. 26. 30. 31. & 32. fol. 246. cum ſeqq.

Aſſenſus capituli proximè memorati, quia intelligitur datus inſtrumento, operabitur, vt frater tanquam comprehenſus in inſtrumento ſuccedat in dote mulieri debita, non obſtante natura feudorum pro hæredibus ex corpore nu. 33 fol. 250

Aſſenſus Capituli præfati quia eſt aſſenſus Regis, & non Proregis, obtinet locum etiā quod maritus, ſeu dotans ſucceſſore careat, eſtq; ita pariter deciſum nu. 34.

Aſſenſus d. Capit. Regis Catholici obtinet ēt in bonis titulatis aduerſus Frecc. ex eadem ratione: quia datus eſt inſtrumento bona titulata continenti, idq; paſſim eſt vſu forenſi receptum, quinimò aſſenſus præſtitus ſuper obligatione bonorum feudalium indefinitè facta, comprehendit d. bona titulata ex Minad. qui tamen ſubiunxit, hoc eſſe in executione temperādum, dum aliunde ſuper alijs bonis poſſet creditoribus ſatisfieri, & ita refert iudicatum nu. 36. & 37. fol. 251

Aſſenſus præſtitus per d. capit. Regis Catholici locum habet ſolùm quò ad obligationem feudalium pro conſequutione dotis, & antefati in pecunia conſtitutorum; non autem quò ad tranſlationem dominij feudorum: nam hoc caſu manebunt incorrecta Conſtit. Reg. & Capit. Caroli II. ex quò ratio finalis, & ſubſtantialis conſeruationis dotium conſiderata in d. capit. ceſſat in tranſlatione feudorum, quæ etſi ex aſſenſus defectu non tranſeant in virum, remanebunt penes vxorem nu. 39. & 43. fol. 251. cum ſeq.

Aſſenſus d. cap. propter rationem finalem conſeruationis dotium extenditur in aliquibus caſibus enumeratis nu. 43. & 44. fol. 252

Aſſenſus præſtitus obligationi bonorum feudalium differt ab eo, qui datur inſtrumento eandem obligationem continenti num. 21. fol. 247.

Aſſenſus aſſumit naturam contractus, ſuper quo interponitur, & in expreſſo latè interpretatur, dum ſtat in formam gratiæ nu. 22. & 46. fol. 247. & 253.

Aſſenſus ſimpliciter vetitus ſuper inſtrumento dotali, & ſimpliciter conceſſus, omnem complectitur caſum, prout inſtrumentum loquitur ſecundum Andr. communiter receptum nu. 27. fol. 247

Aſſenſus, qui in dies præſtantur obligationi bonorum feudalium, non intelliguntur in ſubſidium concedi nu. 29. fol. 248

Aſſenſus præſtitus obligationi non intelligitur præſtitus venditioni, & ſic è contra num. 40. fol. 251

Aſſenſus non extenditur de contractu ad contractum, nec de re ad rem, nec de caſu ad caſum, nec de perſona in perſonam num. 42. fol 252.

Aſſenſus præſtantur per Proreges obligationi feudorum pro dotis reſtitutione etiam poſt obligantis obitum in præiudicium hæredum fauore dotis, idq; in vſu poſitum eſt quotidiano nu. 1. fol. 258

Aſſenſus habetur pro præſtito in caſibus, in quibus Dominus conſentire tenetur, & requiſitus recuſauit nu. 4. fol. 259

Aſſenſus in terminis text. in l. ſi ego §. ſi res ff. de iur. dot. eſt ſubſidiarius; ſed contrarium ius eſt inductum per Capitula huic Ciuitati conceſſa nu. 5.

Aſſenſus impetratio poſt mortem reſtringitur ad dotes tantùm; non autem ad antefatum, & ita deciſum nu. 6.

Aſſenſus non poteſt impetrari poſt mortem ſecundum doctrinam Andr. frequentiùs receptam, quæ tamē communi calculo limitatur in dote, ſed ab hac limitatione diſcedit acutiſs. & ſapientiſs. Author, (cuius eximia virtus eſt imitatione, & nō inuidia digna) & contrariam fundat opinionem validiſſimis medijs, & inconuincibilibus rationibus, afferēdo pariter germanum intellectum ad text. in l. ſi ego §. ſi res ff de iur. dot. num. 7. cum ſeqq. fol. 259. cum ſeqq.

Aſſenſus ſuperueniens reconualidat contractum; ſed ſpes iſta amittitur per mortem alienantis num. 12. fol. 260. ſed declara, vt nu. 26. fol. 303

Aſſenſus ſemper eſt gratia, & nunquā habetur Dñs pro conſentiente, quamuis dicatur facere contra honeſtatem ſecundum Camer. nu. 19. fol. 261. & nu. 20. fol. 314

Aſſenſus tacitus non ſufficit in Regno nu. 20. fol. 262. & nu. 15. fol. 353

Aſſenſus impetratus poſt mortem debitoris in vēditione neceſſaria facta ſub haſta. eſt nullus ſecundum deciſ. relatam per D. de Franch. quam tamen Author reuocat in dubium nu. 21. fol. 262

ra, matrimonium, officium, pactum, pater, poſſeſſio, Prorex, refutatio, Rex, vaſſallus, & Vniuerſitas.

ASSISTENTIA.

Vide in verb. dominium.

AVARITIA.

Auaritia eſt quarumlibet rerum inſatiabilis, & inboneſta cupiditas, nullumq; vitium ipſa deterius, binc meritó dicitur Idolorum ſeruitus nu. 15. fol. 515
Auari, & prodigi deſcriptio nu. 16.
Vide in verb. pater, Princeps.

AVLA.

Aula in Proregis Palatio, quæ vulgò nuncupatur la Camera Collateralium Titulatorum, & Officialium iure ſtatuta, & quibus in eam introitus concedendus num. 30. fol. 134.

AVVS.

Auus refutans feudum nepoti ſuccedit eidem, ſicut ſuccederet pater, ſi refutaſſet num. 38. fol. 365.
Auus, vel Proauus ſuccedunt vnà cum fratribus defuncti, qui aſcendentes ſuccedunt loco patris, & hæc eſt frequentius recepta ſententia nu. 40. fol. 366

AVXILIVM.

Auxilium præbentes delinquentibus qua pœna plectendi nu. 53. fol. 21
Auxilij tria genera, in vnoquoque communis adhibetur diſtinctio, ex qua dignoſcitur, quando eadem, vel minor pœna auxiliatori ſit irroganda, quæ in ſtatutaria quoque diſpoſitione eſt admittenda, niſi ſtatuti verba ſint generalia quamlibet auxilij ſpeciem complectentia nu. 54. cum ſeqq.
Auxilium ſibi inuicem præſtare videntur ſimul commorantes nu. 11. fol. 35
Auxilium, & opem ferre dicitur, qui cum alio ſtat armatus nu. 12.
Auxilium præbere ſemper præſumitur quis, quando eius cauſa aliquis ſit audacior, num. 13.
Auxilium præſumptum coniunctorum erga bannitos an ſit talis virtutis, vt poſſit Prorex aduerſus eos pœnam corporis afflictiuam; non tamen ordinariam ſtatuere, quæſtionis eſt, de qua diſertè, & iuxta morem ſcribit noſter religioſiſſimus Author omni virtutum genere cumulatiſſ. nu. 22. fol. 36

B

BALIATVS.

Baliatus non regulatur à ſucceſſione; ſed à poteſtate ſecundum Iſern. nu. 5. fol. 506
Baliatus ſi ſit alicuius magni Principis, qualis cautio ſit per Balium præſtanda, declaratur, idque exemplis illuſtratur, atque comprobatur nu. 6.
Baliatus prouiſio ſi ſpecificè non fuerit facta in teſtamento, an Balij cenſeantur inſtituti executores, & Adminiſtratores teſtamentarij, & de confidentia legis in perſonam matris tàm circa delationem tutelæ, & baliatus filiorum, quàm in educatione ipſorum, & quæ in his facere poſſit, & debeat circumſpectus Iudex. latiſſimè; ſed remiſſiuè, nu. 7. fol. 507
Vide in verb. Prorex, ſalarium.

BANNITVS.

Bannitos perſequendi, ac extirpandi gratia impoſitio Regni Vniuerſitatibus facta, qualis eſt trium granorum pro quolibet foculari non eſt lege fulcita; ſed potius conſuetudine roborata nu. 59. & 64. fol. 150. cum ſeq.
Bannitorum bona non poſſunt à quolibet deuaſtari nu. 8. fol. 535
Vide in verb. auxilium, Baro, indultus, Prorex, receptator, ſtatutum.

BANNVM.

Bannum ad contumaciam contrahendam ex capitali cauſa eſt publicandum per hanc Ciuitatem: cæterum in Mag. Curia Vicariæ ſufficit publicari Curia pro Tribunali ſedente ex Afflicti traditione nu. 18. cum ſeq. fol. 17.
Banna, quæ pœnam triremium irrogant vagabundis, & alijs inutilibus perſonis, ſunt iuſta, ac ex ipſo legum fonte dimanãt nu. 56. fol. 150.
Banna fieri conſueta circa probibitionem armorum quomodo fundentur tàm de iure communi, quàm de iure Regni num. 1. fol. 509.
Banna probibentia aſportationem certi armorum generis non comprebendunt ſeruientes Curiæ magni Admiratus, prout nec ſeruien-

ſcientes Mag.Cur.Vicariæ, & ita deciſum num. 9.

BARO.

Baro eſt Iudex ordinarius vaſſallorum nu.1. fol. 9.

Baro ob contumaciam amittit interim iudicaturæ exercitium nu.2.

Baro ob contumaciam non poteſt abſque dedecore ſtare in Curia Regis nu.3.

Barone comparente, vel in vinculis exiſtente, iuriſdictionis ob contumaciam ſuſpenſio tollitur nu.5.

Baronis poteſtas eligendi Officialem in propria Terra longè diſtat à facultate nominãdi Officialem in loco demaniali ex priuilegio nu.9. fol.10

Baro an ſaluiconductus, & guidatici faciendi facultatem habeat. Affirmatiuè concluditur, & Freccia dubitationi occurritur. Etiam ſi nulla concurrat cauſa concedendi præfatam ſecuritatem, idq; fluit ex poteſtate, quam habet condonandi, ſiue aggratiandi delicta Modò partis querela non adſit, vel remiſſio præcedat. Nec Regiæ Pragmaticæ prohibentes, Baronem aſſecurare, ſeu guidare bannitos, alioſq; delinquentes refragantur; nam illis exacta aſſertur interpretatio. Hac tamen Baronis poteſtas non extenditur vltra eius ſubditos. Qua ſi prudenter Baro vtatur, eius vſus optimum finem ſortitur num. 33. vſque ad 59. fol.30. cum ſeqq.

Baro an fiſcum habeat, & quomodo, & quando gratias facere poteſt delictorum, ac eorum pœnas remittere, remiſſiuè num. 60. fol. 32.

Baro habens merum, & mixtum imperium, fiſcum habere dicitur ſecundum Plat. & Auend. quorum traditio D. Authori non probatur, eſtq; exploratum in Regno, in quo Baro non habet fiſcum; ſed fiſci Coadiutorem, & ratio aſſignatur nu.63. cum ſeq.

Baro iuriſdictionem, quam habet cum mero, & mixto imperio, ac etiam publicatione bonorum, à Rege recognoſcit nu. 66.

Baro eſt Regis Procurator; ſed in rem propriam, eumq; in iuriſdictionis exercitio repreſentat, tanquam Iudex ordinarius vaſſallorum à Rege conſtitutus nu.67.

Barones non poſſunt conſtituere Officiales vltra annum, nec minus anno, vel ad ipſorum beneplacitum nu.2. fol.84

Baronibus officia vendentibus certa eſt in Regno impoſita pœna nu.12. fol.85

Baro malè tractans vaſſallos poteſt cogi ad vendendum, & hoc etiam ex officio poteſt Iudex mandare nu.1. fol.90

Baro propter nimiam ſeueritatem poteſt etiam iuriſdictione priuari; ſi tamen gratuitò fuerit conceſſa, ſecùs ſi ex cauſa oneroſa, vtpotè venditionis, quo itidem caſu ſi ſæuitia, & alia eſſent grauiſſima, poſſet procedi ad huiuſmodi priuationem nu.2. cum ſeqq.

Baro ante, vel poſt ſententiam pendente appellatione delictorum gratiam vaſſallis ita demum tribuit, ſi partis intercedat remiſſio, idq; decretum in Sac. Conſ. iunctis aulis nu. 11. fol.91

Barones habent iuriſdictionem priuatiuam in conceſſis, & poſſunt mandare vaſſallis, ne ipſorum iuriſdictionem declinent nu.21. fol. 92.

Baro ſuo nomine petere poteſt remiſſionem vaſſalli contumacis nu.22.

Baro cum ſit Iudex ordinarius ſuorum vaſſallorum, ſi merum, & mixtum imperium habeat, poteſt ex cauſa publici boni pœnam à lege præſcriptam augere nu.42. fol.94

Baro habens merum, & mixtum imperium, poteſt in bannis imponere pœnam vltra auguſtalem ſibi meliùs viſam ex cauſa; nec Capit. Regni item & inquiſitionem refragatur: quia eſt intelligendum in habente ſimplicem iuriſdictionem num. 43. cum ſeq.

Baro ratione contemptus poteſt pœnam exigere vltra damnum, & ita pluries deciſum nu 45. fol.95

Baro non habens ſecundas cauſas, ſeù appellationes, vel alias regias iuriſdictiones, eaſq; exercens, qua veniat afficiendus pœna. num.46.

Baronis iuriſdictio eſt adeò limitata, vt ſi grauamen inferatur vaſſallis in eius Curia litigantibus in incidenti, aut interlocutoria cauſæ principalis, tota cauſa auocetur nume. 47.

Baro non habens cauſas appellationum, ſi deleget primas, an poſſit cognoſcere de appellatione à ſententia delegati interpoſita, & quid in Regno, & an ſaltem per viam querelæ, & recurſus remiſſiuè nu.48.

Baronum Terris aliquæ Regiæ Audientiæ reſiderunt, & reſident, ex cauſa tamen, eaq; Baronibus; nedum Vniuerſitatibus vtili: Baronibus verò contradicentibus non poſſent Regiæ Audientiæ, nec alij Officiales in Baronum Terris habitare nu.55. cum ſeqq.

Baro an poſſit tenere Iudicem appellationis in Terra ſubinfeudata remiſſiuè nu.58. fol.96

Baro, qui eſt primus ciuis inter vaſſallos, vti

talis

Digitized by Google

talis vſum habet in territorijs demanialibus in baronia exiſtentibus nu.1. fol.97

Baro non poteſt probibere, vaſſallos paſcere animalia in territorio demaniali ipſius Baronis, quatenus ipſorum vſus exigit, & ita aliàs per Sac.Conſ.deciſum nu. 2. & 3. fol. 98.

Baro in territorio demaniali Vniuerſitatis babet vſum vt primus Ciuis, & ideò poterit immittere propria animalia ad paſcendum, vti cæteri ciues, & hoc procedit de plano abſque controuerſia, quod autem ius obtineat in territorijs appatronatis remiſſiuè, nu.4. cum ſeq.

Barone locante eius Terram cum omni iuriſdictione, iuribus, & introitibus, prout ipſe tenet, & poſſidet, an huic conductori debeatur vſus, quem Baro habet, vt primus ciuis in territorio Vniuerſitatis demaniali; & negatiuè concluditur num. 6. & 9. cum ſeqq.

Baro vt primus ciuis vſum etiam babet in territorio alieno, in quo Vniuerſitas, eiusq; Ciues Baronis vaſſalli paſcendi ius babent, niſi tamen particulari titulo vniuerſitas territorium, vel paſcendi ius adepta fuerit nu.7. cum ſeq.

Baro vſum, quem babet in territorio demaniali Vniuerſitatis nec vendere, nec cedere, nec locare poteſt nu.11. & 14. fol.98. cum ſeq.

Baro vti primus ciuis vſum babet, etiam ſi nõ habitet, & ita practicatur contra opinionem Auendani nu.13. fol.98

Baro eundem habet vſum in territorio Vniuerſitatis demaniali, quem ciues obtinent in demaniali Baronis nu.22. fol.100

Baro excadentias, ſiue feuda plana ſolita, ac permiſſa concedi eidem deuoluta per lineam finitam an pro ſe retinere poſſit, vel teneatur de nouo conferre nu.1.cum ſeqq. fol.102

Baronum conſuetudo concedendi feuda plana ad eos deuoluta ipſis inuitis recenſetur à Parid. ſed de ea non conſtat, quinimò non eſt vera, nec rationi congrua, & rurſus Bart. doctrina quæ refertur in l. 1. §. permittitur ff. de aqu.quot. & æſtiu nunquam eſt ſeruata in feudis, nec videtur poſſe applicari quæſtioni de ſubinfeudatione num.3. 4. 27.34. & 46. fol.102.105.cum ſeq. & 108.

Baro in Regno poteſt ſubinfeudare excadentias, quo caſu non habebit locum regula deſumpta ex cap. 1. §. rurſus quib.mod.feud. amitt. & qua ratione id ſit conſtitutum, & quid in Clerico ſubinfeudante ſolita concedi nu.10.11. & 13. fol.103

Baro in Regno excadentias deuolutas iterum concedere non tenetur, ſi tamen velit debet in concurſu agnatos tantumdem offerentes extraneis præferre ex Conſtit.Reg.vt de ſucceſſ. verſ. in omnibus, cuius verba recitantur quæ licet loquatur de Rege, obtinet etiam in Barone ex identitate rationis, quæ viget in vtroque num.40. cum duobus ſeqq. fol.107.cum ſeq.

Baro poteſt ſecundum leges communes feudorum concedere res particulares feudi in emphyteuſim: in Regno autem concedere poteſt res feudi ſteriles ad meliorandum pro certa parte fructuum annua, non in pecunia; ſed quæſtionis eſt, an poſſit in pecunia correſpectiua ad fructus citrà fraudem, de qua remiſſiuè nu. 1.2. & 3. fol.110. cum ſeq.

Baro in feudo tanquam vniuerſitate facti poteſt habere feudalia, allodialia, & redditus cuiuſcumque generis nu.20. fol.113

Barones Regni, eorumq; ſubfeudatarij, item vaſſalli burgenſes quando ad ſeruitia, & ad quid teneantur remiſſiuè nu.4. fol.139

Barones Regni in parlamento generali donãt tàm pro ſe, quàm pro eorum Vniuerſitatibus ex conſuetudine iuſta, & rationabili, nu.24. fol.142

Barones in generali parlamento non habent legitimam perſonam pro ſuis Vniuerſitatibus in his, in quibus non habent æquale intereſſe nu.26. fol.143

Baro primus ciuis non intelligitur reſpectu adminiſtrationis patrimonij, quod poſſidet vniuerſitas, ſuos habens adminiſtratores, per quos regitur, & repreſentatur num.35. fol.144.

Barones, Comites, & Rex ad quid teneantur pro Regni bannitis remiſſiuè num.58. fol. 150.

Baronia an computetùr inter feuda titulata, ſuper hoc articulo expenduntur authoritates Doctorum, & demum ponderatur Prag. Regnì dicta nouem capitum, & ſuper Capitulis Regni amplus habetur diſcurſus nu.2. cum ſeqq. fol.285

Baronia eſt feudum, ſicut Comitatus, Marchionatus, aut Ducatus nu. 3.

Baro efficitur altero de duobus modis, de quibus nu.4.

Baronia eſt dignitas in Regno nu.5.

Baro vt quis efficiatur à Rege, oportet, vt idem Princeps concedat feudum in titulum Baroniæ expreſsè nu.6.

Baronum prærogatiuæ, & priuilegia remiſſiuè num.7.

Baro, & Comes per Conſtit.Regni æquiparantur nu.8.

Baro non dicitur quis propter poſſeſſionem

multo-

I N D E X.

multorum feudorum ; quia oportet , illa eſſe conceſſa in baroniā ex certa ſcientia nu. 10.
Baro cum Comite nullum habet diſcrimen;ſed procedit à pari nu.11.
Baronia an diuidi poſſit inter ſucceſſores,huius occaſione traditur intellectus ad text. in §. præterea Ducatus nu.eod.
Baronia continetur ſub diſpoſitione iurium loquentium de regalibus dignitatibus num. 14. fol.286
Baro ſi conceſſerit per duas vices rem feudalem infra tempus triginta annorum,licet non ſit præſcripta conſuetudo; conſtituitur tamen in poſſeſſione dandi nu.3. fol.299
Baro ſi concederet feudum tenendum immediatè ab eo , & idem diceretur in Regis aſſenſu,neutrum valeret nu.13. fol.301
Baro ſi concederet feudum cum clauſula, quod immediatè , & in capite teneatur ab eo , & hoc cum Regis aſſenſu,non haberet locum Conſtit.poſt mortem nu.15.
Baro poteſt habere feudum in alieno territorio nu.7. fol.312
Baro non poteſt feudum inhabitatum habitatoribus replere , vel Caſtrum readificare abſque ſpetiali Principis beneplacito; quo caſu quomodo feudatario hac facere cupienti ſit conſultum,declaratur nu. 1. fol.466
Baro non poteſt in ſua Terra adificare portum maris abſque Principis licentia nu. 1. fol. 467.
Baro non poteſt in ſua Terra abſque ſpetiali Regis aſſenſu facere mercatum, ſeu nundinas francas ; benè tamen poterit abſque alia immunitate,& priuilegio nu.1. fol.468
Baro abſque regio aſſenſu non poteſt liberare vaſſallos, & immunes reddere ab adiutorijs ſibi debitis vigore Conſtit. Reg. quām plurium nu. 13. fol.473
Baro poſſidens ciuilem iuriſdictionem dicitur Dominus; non autem habens criminalem tantùm ſecundum Frecc.nu.14.
Baro an poſſit ponere inſignia, & arma in Caſtro ſubinfeudato , & an feudatarius , vel ſubfeudatarius in Caſtro conceſſo, & in quo loco,remiſſiuè nu.8. fol.511
Vide in verb alienatio,appellatio,aſſeſſus, bona, Camera reſeruata, delictum, Epiſcopus , Feudatarius, feudum , læſa maieſtatis crimen, Mag. Curia, mercator,Officialis , poſſeſſio,Prorex,receptator,Regnum, Rex. ſententia, vaſſallus, venditio, Viſitator, & vniuerſitas.

BELLVM.

Belli tempore, vel alia publica vrgente neceſſitate dirui poſſunt adificia ſupra altitudinem ſtatutam extructa, vel qua defendi nequeunt,& ſegetes pariter comburi,vt inimici careant victu , & exempla recenſentur , nu.27. fol.93
Bella ſunt de iure gent.nu.4. fol.523
Belli initium eſt diffidatio nu.6.
Bello cum infidelibus indicto , intelliguntur omnes ipſo iure diffidati,ita vt tanquam hoſtes ipſi , ipſorumq; bona efficiantur capientium nu.7.
Vide in verb.conductor , Conſilium Collaterale,miles,priuilegium, Rex.

BENEFICIVM.

Beneficium Principis in expreſſo latam recipit interpretationem nu 14. fol.411
Beneficio in omnibus cauſis vbi perſona conditio locum facit,ibi deficiente cauſa beneficium quoque deficere,regula eſt iuris notiſſima nu.39. fol.504

BENEFICIVM l.2.C.de reſcind.vend.

Vide in verb. læſio, remedium .

BONA.

Bona feudo reddititia ſimpliciter à Barone conceſſa,non ſunt feudalia penes poſſeſſorem; ſed allodialia ; eorum verò redditus eſt feudalis nu.4.5.& 13. fol.111.& 113
Bona feudo reddititia cum aſſenſu Domini à Barone ſub annuo cenſu conceſſa cum facultate alienandi,& tranſlatione cuiuſlibet iuris , erunt penes conceſſionarium cenſualia , non feudalia, nec emphyteutica ; & ſic accipienda eſt Neapodani doctrina hac de re loquentis nu.6.8.& 17. fol.111.cum ſeqq.
Bona feudo reddititia à Barone ſub annuo redditu ſimpliciter conceſſa abſque facultate alienandi , & ſine verbis illis tranſlatiuis omnis iuris,erunt allodialia ; non tamen poterunt abſque Domini beneplacito alienari nu.9.& 26. fol.112.& 114
Bona regalia alienari non poſſunt abſque Dñi aſſenſu ex Conſt.Reg.ſcire volumus, pariter feudalia ex Conſt. conſtitutionem diu.mem. ita quoque particularia reddititia ex Conſtit.hac edictali ; ſi tamen hac vltimi generis bona fuerint alienata ſpreta Domini licentia, nō incident in commiſſum, quicquid Paris contrarium ſcripſerit num. 10.11.& 24. fol 112.& 114
Bona feudo reddititia,quorum conceſſio apparet ſimpliciter facta tanquam de bonis feudi,

Digitized by Google

di, emphyteutica, & non cenſualia cenſentur: conceſſione verò, vel titulo non apparente cenſualia in dubio iudicantur, quo loci deciſiones Afflict. Capyc. Gram. & Ioan. Fab. doctrina acriter, & diligenter iuxta morem expenduntur, & declarantur num, 12.13.16.18.19.21.22.25.27.& 28. fol. 112 cum ſeqq.

Bona intra fines feudi exiſtentia penes Baronem poſſidentem ſeudalia, penes alium allodialia, & libera cenſentur, & ita pluries deciſum nu. 14. *fol. 113*

Bona feudo reddititia à Barone conceſſa, emphyteutica cenſentur, ſi Baronis cōſuetudo, & mos regionis ſuffragentur num. 30. fol. 115.

Bona præſumuntur conceſſa in feudum ex alijs conceſſionibus fieri ſolitis in feudum, qualis autem ſit hæc præſumptio, & quid operetur num. 31.

Bona intra fines feudi poſſeſſa vti libera, non præſumuntur feudalia nu. 32.

Bona patrimonialia à fiſcalibus quomodo differant, remiſſiuè nu. 47. *fol. 190*

Bona fiſco non incorporata quanto tempore præſcribantur, remiſſiuè nu. 53. *fol. 206*

Bona empta ex pecunia antiqua, vel ex fructibus bonorum antiquorum, minimè inter antiqua computari debēt, & ſic non erunt ſubiecta conſuetudini loquenti de bonis antiquis, & ita aliàs iudicatum: hinc detegitur error Paul. de Caſtr. in l. fin. ff quand. act. de pecul. contrarium aſſeuerantis nu. 17. & 22. *fol. 453*

Bona acquiſita titulo oneroſo, etiam quod fuerint empta ab agnatis, & cognatis, & ex pretio bonorum antiquorum, nequaquam manent ſub diſpoſitione conſuetudinis loquentis de bonis antiquis nu. 18.

Bona omnia clericorum quomodocumque ex fructibus, vel intuitu Eccleſiæ acquiſita, ad eandem pertinent Eccleſiam num. 21. fol. 454.

Bona exterorum non poſſunt per Barones occupari caſu, quo illi cum cauſa expelluntur ab eorum Terris nu. 3. *fol. 470*

Bona, & perſonæ infidelium, contra quos eſt indictum publicum bellum, fiunt occupantium, ſiue ſint capta in acie belli, ſiue extra: quia ſemper dicuntur in ipſo bello capta, ſecundum frequentiùs receptam ſentētiam, iuxtà quam fuit paſſim iudicatum nu. 3. vſque ad 10. *fol. 523*

Vide in verb. adnotatio bonorum, bannitus, bellum, Clericus, conſuetudo neapolitana, deſcriptio bonorum, hoſtis, ſucceſſio.

BONA FIDES.

Bona fides contractationis in feudalibus non deſeruit ad actus validitatem; ſed benè ad intereſſe, & alia extrinſeca nu. 16. *fol. 354*

C

CADAVER.

Cadauera Magnatum ſunt balſamo curāda, maximè quando ad propriam Patriā in longinquis exiſtentem ſunt aſportanda, nu. 12. *fol. 81*

CAMERA RESERVATA.

Cameræ reſeruatæ Baronum ſunt immunes ab onere hoſpitandi nedum actuali; verùm etiam à contributione in pecunia, & ratio aſſignatur nu. 17. & 20. *fol. 41*

Cameræ reſeruatæ quot ſunt concedendæ Ducibus, & Principibus, & quot cæteris titulatis, & Baronibus nu. 18.

Cameræ reſeruatæ immunitatis priuilegio non gaudent in hoſpitio per tranſitum, vel imminente neceſſitate defenſionis Terrarum, & Regni nu. 22. *fol. 42*

Cameræ reſeruatæ an hoſpitandi immunitate potiantur, quando Barones ab illis abſunt. Deciſio Cameræ Summariæ, eiusq; rationes referuntur nu. 25. cum ſeq.

Vide in verb. Vniuerſitas.

CAPITANEVS.

Capitanei vulgò dicti de guardia deputati ad cuſtodiam Ciuitatis virgam geſtare debent in ſignum officij adhoc, vt ab omnibus cognoſcantur; hinc offendens vnum ex ipſis Capitaneis virgam iuſtitiæ non geſtantē, minimè tenetur de offenſa tanquam tali Officiali facta, ſi eum non cognoſcebat, quo loci remiſſiuè traditur de pœna geſtantis virgā iuſtitiæ, cum non ſit de Officialibus adhoc deputatis nu. 1.2.& 3. *fol. 483*

Capitanei prædicti immediatè ſubditi ſunt Regenti Magnæ Curiæ, qui verè appellari poteſt Præfectus vigilum nu. 4. *fol. 484*

Vide in verb. Prorex.

CAPTVRA.

Captura in delictis occultis eſt arbitraria, & pro ea decernenda ſufficit extraiudicialis informatio; in grauibus verò ſola ſuſpicio, nec appellatione relaxatur; ſed interim ea pendente captus detinetur nu. 19. *fol. 6*

Digitized by Google

CARCER.

Carcerum fractores qua pœna puniantur, remiſſiuè nu.9. fol.16
Carceris ſpeties quot nu.18. & 20. fol.36
Carcerum viſitatio per Iudices Mag. Curiæ fieri conſueta & panis, qui carceratis egenis, & pauperibus dari mandatur, iuris cõmunis diſpoſitione nituntur nu. 11. fol.91
Vide in verb. depoſitum, viſitatio.

CARDINALIS.

Cardinalis Legatus Proconſuli, Legatus tantùm; ſed non Cardinalis Præſidi æquiparantur nu.31. fol.334
Vide in verb. Clericus, Proconſul.

CASTRVM.

Caſtrorum, & murorum conſtructio, & reparatio ad quem pertineat, contributio pro ea quo pacto facienda, ædificia priuata iuxtà, vel ſupra muros Ciuitatis quando tollenda remiſſiuè nu 41. fol.94
Caſtri cuſtos, ſi illius exiſtat proditor, inimicos in arcem introducendo, qua veniat pœna plectendus nu.7. fol.124
Vide in verb. Vniuerſitas.

CASVS.

Caſibus nouis noua remedia adhibenda nu.11. fol.72.
Vide in verb. aſſenſus, conſuetudo.

CAVALLARIVS.

Cauallarij regij, quorum munus eſt paſcua cuſtodire, & conſeruare, fori priuilegio gaudent, ſuntq; ſub iuriſdictione regij Dohanerij nu.48 & 49. fol.124
Cauallarij ſupernumerarij, ſeu extraordinarij fieri poſſunt, & conſuetum eſt neceſſitate ſuadente, idq; per Imperatorum Conſtitutiones erat etiam definitum, qui etiam pœnas ſtatuerunt aduerſus eos, qui malè adminiſtrant nu.50. fol.225
Cauallarij ſunt milites equitantes ſecundum Io.de Plat. nu.52.
Cauallarij ſupernumerarij de iure gaudere non debent priuilegijs, quibus perfruuntur ordinarij; hinc infertur ad notab. deciſ. Sacr. Conſ. nu.53. cum ſeq.
Vide in verb. paſcua.

CAVSA.

Cauſa redacta ad non cauſam, res in priſtinam reuertitur naturam nu. 27. fol.65
Cauſa, & origo eſt attendenda num 18. fol. 231.
Cauſa remota, mediata, & inualida non attenditur habita cauſa immediata valida num. 23. fol.302
Cauſa ceſſante non ceſſat effectus conſumatus, & quatenus eſt influxus de præterito nu. 15. fol.320. & nu.25. fol.479
Cauſa neceſſaria eſt cauſa infirmitatis, & abſentiæ nu.7. fol.330
Cauſa ſi exiſtat tempore actus geſti, & poſtea deficiat, non officit nu.22. fol 479
Cauſa finalis appellatur cauſa fiendi, quæ ſi ſit falſa, actum reddit irritum num. 14. fol. 491.
Cauſa inductiua, & productiua dignitatis, tractum habens ſucceſſiuum, ſi ceſſet, ceſſabit & dignitas; cum nedum ad inducendum; ſed conſeruandum requiratur num.35. fol. 504.
Cauſa duplex fiendi, & eſſendi, earumq; diſcrimen nu 37.
Cauſa infirmante ſuperueniente omnia priuilegia extinguuntur nu.38.
Vide in verb. citatio, decretum, dictio, demanium, diſpenſatio, legitimatio.

CAVTIO DE NON OFFENDENDO.

Cautio de non offendendo peti poteſt aduerſus offendentem nu.8. fol.4
Vide in verb. Prorex.

CESSIO.

Ceſſio, quæ fit poſſeſſori ex legis æquitate, non operatur contra cedentem nu.19. fol.355

CESSIO BONORVM.

Vide in verb. debitor.

CITATIO.

Citatus ſeruata forma ritus dicitur criminaliter citari propter periurij reatum, dicitur pariter cauſa criminalis, non ciuilis, & conſequenter citatus debet comparere de perſona nu.45.49. & 50. fol.346
Citari an debeant agnati, vel alij ſucceſſores ab inteſtato in legitimatione naturaliū, vel ſpuriorum nu.2. cum ſeqq. fol.485
Vide in verb. diſpenſatio, legitimatio.

CIVIS.

Ciues poſſunt compelli ad emendum frumentum pro neceſſaria militum alimonia num. 10. fol.49

Ciues poſſunt cogi ad emendum frumentum, vel aliud, quod Ciuitas habet paratum ad vendendum, vt minorem iacturam patiatur, idq; plurics practicatum in hac Ciuitate nu.12. cum ſeq

Ciues inopia tempore cogi poſſunt ad proficiſcendum in regiones longinquas pro emendo frumento, idq; fuit pluries in hac Ciuitate practicatum nu.15.

Ciuis non poteſt à ſua Patria recedere, & alið ad habitandum ſe conferre, niſi ſit licentiatus a Ciuitate, vel Patria nu. 8. cum ſeq. fol.57.

Ciues an poſſint cogi ad delinquentium perſequutionem remiſſiuè nu.57. fol.150

Ciuem pro conciue, vel poſſeſſorem pro alienis debitis non eſſe moleſtandos quomodo intelligatur, ſuper quo examinatur Luca de Pen traditio, & tex in l.omne territorium C.de cenſ.& cenſit.explanatur nu.11.& 14 fol.153. cum ſeq.

Vide in verb aqua, Baro, Ciuitas, conductor, functiones fiſcales, vſus.

CIVITAS.

Ciuitas inopiæ tempore ſicut Rex poteſt cogere Ciues ad emendum, & aſportandum frumentum, vel ad pecuniam mutuandam pro eo comparando. Ad quæ æqualiter cogendi erunt & pauperes, & diuites, pro modo tamen facultatum, & ratio redditur nu. 6.& 9.cum ſeqq. fol.48.cum ſeq.

Ciuitas penuriæ tempore poteſt capere animalia, naues, & alia frumenti aſportandi cauſa nu. 16. fol 49

Ciuitas, ſicut Fiſcus poſſunt inopiæ tempore vt minorem iacturam faciant, miſcere frumentum vetus corruptum cum nouo, illudue inter Ciues, & ſubditos diſtribuere, idq; eſt conſonum legi 1.C.de cond.in pub.horr. lib.10. quæ exactè declaratur num.17.cum ſeqq.

Ciuitatis inordinata adminiſtratio vt plurimum eſt penuriæ cauſa nu.20.

Ciuitas nimiæ magnitudinis non benè poteſt cuſtodiri nu.17. fol.57

Ciuitatis maiorem partem quatuor plateæ, ſiue quarteria conſtituunt, eaq; repreſentant, necnon concludunt etiam reluctante platea populari & ita per Regem Fridericum ſancitum, & per Collaterale Conſilium pariter decretum nu.13.& 15. fol.81

Ciuitatis maiore parte aliquid concludente, quilibet de populo reclamare poteſt, & ſuperiorem adire nu.14.

Ciuitatis ſedilia, ſiuè plateæ liberè congregari poſſunt abſque licentia nu.16. fol.82

Ciuitas largo modo dicitur eſſe ſub tyrannide, quando Ciues non poſſunt libera voce defendere bonum publicum nu. 17.

Ciuitas ſi in Curia haberet procuratorem pro Ciuitatis, & Regni occurrentibus neceſſitatibus, remedium ex D. Authoris ſententia præpotēs eſſet ad vitandos tumultus, & diſſidia, quæ oriri cōſueuerunt, dum agitur de tranſmittendo Legatum ad Regem nu.18.

Ciuitatem regi pro maiori parte per nobiles eſt à iure approbatum; ſicut contraria conſuetudo irrationabilis, & minimè ſeruanda nu.19 cum ſeq.

Ciuitatis in regimine plures debent eſſe nobiles, quàm populares nu.22.

Ciuitatis intereſt per nobiles, & non per populares gubernari nu 23.

Ciuitas in generali parlamento non habet votum in donatione Regi facienda num. 33. fol. 144.

Ciuitas in ſuis venditionibus non fruitur priuilegio pacti adiectionis in diem num. 52. fol 191.

Vide in verb. actus, ædificium, Annona, aqua, Ciuis, Decurio, Legatus, Princeps.

CLAVSVLA.

Clauſula ſub indignatione noſtra in literis Papæ, & Regis quid importet nu.6. fol.80

Clauſula Cancellariæ in aſſenſu, vt niſi infra certum tempus aſſecurationis iuramentum præſtetur, aſſenſus habeatur pro non præſtito, operatur reſolutionem contractus, idq; deciſum in Sac. Conſ. & confirmatum in Collaterali cum impoſitione perpetui ſilentij nu. 16. fol.141

Clauſula iuribus noſtris, & alienis ſemper ſaluis, prout illa feudi natura in aliquo non mutata, intelliguntur præterquam in expreſſis nu.5. fol.291

Clauſula decreti annullatiua ipſo iure annullat nu. 3. fol 351

Clauſula appoſita in obligatione bonorum feudalium facta cum aſſenſu, vtpotè cum poteſtate capiendi, vendendi, & alienandi quid operentur nu.14. fol.442

Vide in verb. creditor.

CLERICVS.

Clericorum domus ab hoſpitandi onere ſunt

penitus

penitus exempta num. 14. fol. 41

Clericus ſi de pecunia Eccleſiæ ædificet in ſolo patrimoniali, an ſolum cedat ædificio fauore Eccleſiæ nu. 13. fol 68

Clerici, cæteriq; immunitatis priuilegio fruttes contribuere tenentur ad extructionem, vel refectionem murorum, pontium, & viarum; ſed non ex vi legis laicorum; ſed ex vi rationis nu. 40. fol. 94. compellendi tamen ſunt à ſuis iudicibus nu. 62. fol. 150

Clericorum bona donata ad titulum patrimonij, item Hoſpitalium, Confraternitatum, & ſimilium quomodo ſint exempta à collectis, ſeù functionibus fiſcalibus, remiſſiuè num. 8. fol. 158.

Clericus etiam beneficiatus, & Cardinalis an ſuccedant in feudo remiſſiuè nu. 8. fol. 319

Clerici prima tonſura in Regno non ſuccedũt in feudo nu. 10.

Clerici, Epiſcopi, & Cardinales extra Regnũ ſuccedunt in feudis nu. 11.

Clericus in feudo ſuccedit, ſi re integra ante introductam feudi quæſtionem habitum dimiſerit nu. 13. fol. 320

Clericus non videtur aſſumpſiſſe habitum, ſi ſtatim poſt patris obitum illum dimiſerit, nu. 21. fol. 322

Clericus propter periurij reatum amittit priuilegium cap. Odoardus, & poteſt pro debito ciuili in carcerem conijci; & idem ius obtinet, ſi fuerit incuſata obligatio contra eũ, cum hoc caſu etiam periurium incurratur nu. 46. & 47. fol. 346

Clericus, ſeù Monaſterium an feudo ſuccedat, ſeruiendo per ſubſtitutum, & quid in iure hyppothecæ optimè enucleatur, & præ ceteris punctualis Capye. deciſio recenſetur nu. 3. & 4. fol. 348

Clericos, Monaſteria, & his ſimilia poſſe per Superiores habilitari ad feudorum poſſeſſione conſuetudine poteſt vtique induci nu. 6.

Clericorum numerus, qui præter modum creuit in Regno, debet per Superiorem Eccleſiaſticum moderari ratione fraudis vitandæ quocirca illuſtriſſimi et ampliſſimi Cardin. Arigon. legitima refertur prouiſio nu. 10. fol. 514

Vide in verb. ædificium, Baro, bona, Conſilium Collaterale, Dominus, Legatum, Officialis, priuilegium, vita, & militia.

COLLECTA.

Collecta, ſeu tributum certæ quantitatis, in quo Regnum, ſeù Terræ taxantur in vniuerſum, ſolui debet integrè nulla habita ratione diminutionis focularium, idq; procedit in donatiuis quæ licet exigantur iuxta taxam focularium, hoc fit ad faciliorem exactionis modum nu. 13. 14. 15. 19. 20. 21. & 22. fol. 154. cum ſeq.

Collectæ, quæ ſoluebantur ante impoſitionem functionum fiſcalium, quo tempore fuerunt in Regno introducta num. 10. & 11. fol. 159.

Vide in verb. Clericus, priuilegium, & Vniuerſitas.

COLLEGIVM.

Collegia Artium etſi proprios Iudices habeãt; tamen poſſunt conueniri coram Poteſtate, num. 17. fol. 54

COMES.

Vide in verb. Baro, Magna Curia, vir.

COMMERCIVM.

Commercij verbum quid importet num. 33. fol. 265.

COMMISSARIVS.

Commiſſarij vulgò dicti de redemptione, alij pro extirpatione locuſtarum; alij ad capiendas informationes delictorum quomodo deſtinentur, & à quibus ſalarium conſequi debeant, remiſſiuè nu. 6. fol. 472

CONCESSIO.

Conceſſio vniuerſalis futuras includit acceſſiones, ad quod adducitur lex ſi ſeruitus ff. de ſeruit. vrban. præd. quæ habet locum etiam in priuilegijs ex Iſerniæ ſententia num. 37. cum ſeqq. fol. 20

Conceſſio qualibet regulatur ab intellectu iuris nu. 26. fol. 105

Conceſſio fieri non poteſt, nec intelligitur facta alia lege, quàm ſit penes concedentem nu. 19 fol. 231.

Concedens intelligitur concedere quod eſt ſuũ, eiusq; tantùm vſui deputatum, & non quod eſt in vſus, & publicas neceſſitates deſtinatum nu. 19. cum ſeq.

Conceſſiones Imperatorum intelliguntur reſpectu iuris, quod habent nu. 38. fol. 529

Conceſſiones ab Imperatore, vel à Papa factæ in derogationem iuris alterius alio non dicto, intelliguntur, quando ex illis non infertur magnum præiuditiũ, nec vſus tollitur,

qui de iure communi, & gentium competit ſecundum punctualem Luc. de Pen. traditionem nu. 40. & 41. fol. 530
Vide in verb. alienatio, aqua, aſſenſus, extractio.

CONDITIO.

Conditio impoſſibilis vel reijcitur, vel habetur pro impleta nu. 9. fol. 352
Vide in verb. actus.

CONDVCTOR.

Conductor alicuius Terræ ad longum tempus eum aſſenſu, efficitur & Dominus, & cuius nu. 10. fol. 98
Conductor Terræ Baronalis quæ, & qualia ſeruitia ex huiuſmodi contractu conſequatur remiſſiuè nu. 15. fol. 99
Conductores nauium, equorum, & aliorum in bello amiſſorum ſecundum opinionem frequentioribus ſuffragijs receptam non tenentur ad damnorum refectionem, quando Domini voluntariè locauerunt, aliàs ſi contra voluntatem, debet damnum reſarciri à mandante nu. 44. & 45. fol. 531
Vide in verb. Baro, fiſcus, liber rationis, oblatio, via.

CONFESSIO.

Confeſſio facta inter perſonas aliàs contrahere prohibitas nullius eſt ponderis nu. 8. fol. 492

CONFIRMATIO.

Confirmatio eſt nulla, ſi confirmabile eſt nullum, idq; cumulatè exornatur, & declaratur nu. 19. cum ſeqq. fol. 492
Vide in verb. conſuetudo, feudatarius in fin. feudum.

CONSILIVM COLLATERALE, eiusue Conſiliarij.

Conſilium Collaterale defuncto Prorege facultatem habet concedendi aſſenſum: quia in omnibus Proregis perſonam repreſentat, nu. 1. fol. 325
Cōſilium Collaterale mortuo Prorege quomodo congregetur pro expediendis negotijs ad iuſtitiam, aut ad generalem Regni gubernationem pertinentibus, item pro negotijs ſtatus, & belli, & qui mos ſeruetur circa bonorum prælationes tàm in Conſilio, quàm extra inter Conſiliarios Collaterales, Togatos, Magnates ſeu Titulatos, & alios titulo carentes, item habentes vnum ex ſeptem officijs Regni, et quid ſi inter Magnates adſit vnus de ſanguine regio, recenſentur deciſiones aliàs facta in ſimilibus controuerſijs num. 4. cum ſeqq. fol. 325
Conſilium Collaterale quam iuriſdictionē habeat, & eius Regentes an ſint Iudices ordinarij, an verò Proregis Aſſeſſores remiſſiuè nu. 10. fol. 327. & fusè nu. 17. fol. 535
Conſilium Collaterale non poteſt declarare, vel limitare leges inconſulto Principe nu. 11. fol. 490
Conſilium Collaterale in concernentibus iuſtitiam habet omnimodam iuriſdictionē, vltrà multa alia inducta per capitula huic Ciuitati conceſſa, quæ recenſentur nu. 11. fol. 536 & de plenitudine poteſtatis Cancellariæ, nu. 18. fol. 537
Conſilium Collaterale eſt tribunal ſupremum erectum cum certo Regentium numero, cuius tribunalis Prorex eſt caput, & in eo negotia omnia terminantur per maiorem votorum partem nu. 12. cum ſeq. fol. 536
Conſilium quomodo diffiniatur ab Iſernia nu. 23. fol. 342
Conſiliū aliud eſt, & aliud militia; ſicut aliud Conſiliarij, & alij milites nu. 36. fol. 344
Conſilij Collateralis Regentes in concernentibus iuſtitiam habent votum deciſiuum; in cæteris verò conſultiuum nu. 7. fol. 327. & nu. 16. fol. 536
Conſilij Collateralis Regētes in omnibus interueniunt negotijs, tàm iuſtitiam, gubernationem, & patrimonium, quàm ſtatum, & bellum concernētibus; cæteri verò Collaterales non poſſunt, nec debent intereſſe, niſi in tangentibus bellum, & ſtatum nu. 14. fol. 536
Conſiliarij Collaterales Curiales dicūtur: quia in Curia Regis, & penes Regem aſſiſtere debent, à qua recedere non poſſunt abſque ſpetiali licentia nu. 2. & 3. fol. 339
Conſiliarij Collaterales, qui durante officio ſe obligauerunt ſeruata forma ritus, nō poſſunt declinare forum, quod non procedit in clerico, & ratio aſſertur, niſi dolo, & fraude clericatum aſſumpſiſſet nu. 16. fol. 340
Conſiliarij Collaterales in quo differant ab alijs nu. 22. fol. 342
Conſiliarij Collater. qui ſint, & in quibus verſetur eorū officiū n. 24. & 35. fol. 342. et 344.
Conſiliarij Collaterales non iudicant; ſed in Collaterali aſſiſtunt, dum res bellica tractatur, & eorum vota ſient conſultiua, non deciſiua, nec vllam aliam habent iuriſdictionem nu. 25. fol. 342
Conſiliarij Collaterales non ſunt milites; ſed viri militares nu. 30. fol. 343

Con-

Conſiliarij Collaterales ſunt pars corporis Principis nu.20. fol.538

Vide in verb. appellatio, aſſenſus, aula, Mag. Cur. Officialis, Prorex.

CONSTITVTIO CONSTITVtionem diuæ memoriæ.

Conſtitutio prædicta quò ad beneficium reuocationis habet locum tàm in venditore, quàm in emptore, & ſic eſt vſu forenſi receptum contra Frecc. & Ann. cuius occaſione per D. Authorem traditur verus, & germanus intellectus d. conſtit. num.31. & 32. fol 264. & nu.11. fol.441

Conſtitutio præfata habet locum etiam in promiſſione de vendendo, & pariter in promiſſione de emendo, & in hoc ſecundo capite ſic fuit aliàs decisum per Sac. Conſ. nu. 34. fol. 265. & nu.12. fol.441

Conſtitutionis prædictæ beneficium circa reuocationem an detur poſt preces Regi porrectas, & pendente conſultatione, ſi aſſenſus ſit praſtandus, & de materia reuocationis factæ remiſſiuè nu 28. fol.276. & quod non habeat locum, fuit decisum in Collat. Conſ. nu.2. fol.415

Cõſtitutio prædicta declaratur, quomodo procedat in feudis mixtis nu. 25. fol.303

Conſtitutio de qua ſupra, non procedit, quando feudum alienatur, & Dominus tenetur aſſentire: nam tunc aſſenſus habetur pro praſtito, & ſic ceſſat reuocatio nu. 33. fol. 305.

Conſtitutio iam iam memorata habet locum etiam aduerſus fiſcum nu.13. fol.383

Conſtitutio hac eadem dum prohibuit quamcumque alienationem, cenſetur prohibuiſſe inſtitutionem hæredis extranei abſque aſſenſu, ſiue legatum quia alienationes dicuntur ſecundum Afflict. nu.18. fol.384

Conſtitutionis antedictæ beneficium quò ad reuocationem ceſſat, ſi Dominus præuenit vaſſallum in auocatione feudi abſque aſſenſu alienati, & eſt litem conteſtatus nu. 4. fol.415.

Conſtitut. de qua iam facta eſt mentio, habet locum etiam in pacto de non petendo nu.13. fol 441.

Vide in verb. dos, emptio, feudatarius, officium.

CONSTITVTIO IN ALIQVIBVS.

Conſtitutio Regni excludens fœminas à ſucceſſione extantibus maſculis, cum loquatur de filiabus, non porrigetur vltra caſum, & ſic non habebit locum in nepte ex filio num. 41. fol.458

CONSVETVDO.

Conſuetudo mala non confirmatur ex longo tempore nu.50. fol.21

Conſuetudo erronea non protrahitur ad alios, cum quibus non fuit iudicatum nu. 51.

Conſuetudo, vt Decuriones, vel alij Officiales præſentes eligant ſucceſſores in officio non confirmata Superioris authoritate, vel ab vniuerſitate nullius eſt roboris, & contraria Rouiti opinio refellitur, eiuſq; locis reſpondetur nu.52. cum ſeq. fol.52

Conſuetudo Dominorum Lombardiæ conſtituentium in eorum ciuitatibus exploratores, vt ſciant, qua cauſa forenſes eorum Ciuitates ingrediantur, eſt iuſta nu.16. fol.57

Conſuetudo laudabilis, per quam nobiles tantum aſſumuntur ad Ciuitatis regimen excluſis popularibus nu.21. fol.82

Conſuetudo dandi rem in feudum, vel eam tenendi in demanium, inducitur ſpatio triginta annorum nu 39. fol.107

Conſuetudo irrationabilis non eſt ſeruanda nu.27. fol.143

Conſuetudo contrahendi cum pretio conuento ſoluendo infra certum tempus, & interim conuenitur de certo intereſſe, etiam quod fructus excedat, eſt ſanè valida, quocirca declaratur ſententia Caſtrenſ. & pulchra deciſ. Genuen. refertur num. 71. cum ſeqq. fol.195.

Conſuetudo dandi ſemel in anno veſtitum remigibus, vulgò dictis, forzatis, vnde ſumpta nu.28. fol.222

Conſuetudo non extenditur de caſu ad caſum nu.27. fol.502

Vide in verb. bannitus, bona, ciuitas, demanium, lex, mercatus, Perceptor.

CONSVETVDO NEAPOLITANA.

Conſuetudo Neapolitana excludit ſorores à ſucceſſione fratrum, ſi dotatæ ſint de bonis paternis, vel maternis, & ſic diſtinguitur à conſtitut. & Pragm. Reg. & ita deciſum nu.6. fol.451

Conſuetudo præfata habet locum in bonis ſitis in diſtrictu, & territorio Ciuitatis, in cæteris verò extra diſtrictum procedunt conſtitutiones Regni, quocirca ſubijcitur notabilis diſtinctio, an conſuetudo loquatur de bonis, vel de perſonis nu 7.

Conſuetudo de qua ſupra, habet locum in dote, vbicumque ſit dos etiam extra diſtrictum:

quia eſt ius vniuerſale, & nomen iuris, & conſuetudo extenditur ad iura, & actiones, & ita aliàs deciſum nu 8. & 9. fol 452

Conſuetudo Neapolitana diſponens, vt de bonis antiquis non poſſit quis diſponere vltrà medietatem, & ſi fuerit fœmina, filios habens, de decima parte, habet locum etiam in fructibus bonorum antiquorum num. 15. fol. 453.

Conſuetudines Neapolitanæ habēt tantum locum in vltima voluntate, non autem in diſpoſitione inter viuos, hinc infertur ad vnū notabile obſeruatione dignum, ſuper quo nil firmitatis habent conſiderata per Gaſpar. de Leo. nu 19. & 20. fol. 454

Conſuetudo Capuani, & Nidi diſtinguitur à conſuetudine Ciuitatis nu. 23. cum ſeqq.

Conſuetudo moris Magnatum idem continet, quod ius commune nu. 24.

CONSVL.

Conſules ſunt illuſtres nu. 29. fol. 334

CONTRACTVS, ET CONTRAHENS.

Contrahentibus licitum eſt ſe inuicem decipere; ſed fallit in Iudice diſtrahente rem nomine debitoris, niſi modica eſſet læſio nu 7. & 14. fol. 183. cum ſeq.

Contrahens cum aliquo ſcire debet illius conditionem, quo caſu ignorantia facti alieni non excuſat: quia non eſt probabilis nu. 23. fol. 435.

Contractus perpetuò prohibiti propter intereſſe partium, ſi fiant cum reſeruatione diſpenſationis impetrandæ, erunt vtique nulli, in tantum vt diſpenſatio ſuperueniens neutiquam ſuffragetur, aut iuuet num. 15. fol. 492.

Vide in verb. clauſula, homo, læſio, pactum.

CONTRIBVTIO.

Contributio ab alijs illi vniuerſitati facienda, quæ actuali hoſpitandi onere præmitur, eiuſq; practica vnde deſumpta num. 2. fol. 39.

Contributio non conceditur pro hoſpitio per tranſitum nu. 3.

Contributio facienda eſt à Terris mediterraneis pro militum hoſpitio, quod Terræ maritimæ ſuſtinent, cuius ratio qualiter habenda nu 29. fol. 43

Contributio non eſt præſtanda pro omnibus neceſſarijs militum victui; ſed pro rebus dumtaxat, quas vniuerſitates viliori pretio præſtare debent nu. 30. cum ſeq.

Contributio pro quolibet milite ſingulis menſibus quanta nu. 36. fol. 44

Vide in verb. Camera reſeruata, caſtrum, clericus, hæres, hoſpitium, impoſitio.

CONTVMACIA.

Contumacia an adimat priuilegium nominādi Iudicem in locis demanialibus, Collateralis Conſilij deciſio, eiuſq; ratio refertur nu. 7. & 8. fol. 9. cum ſeq.

Vide in verb. bannum, Baro, deportatio, Dominus, mandatum pœnale, receptator.

CONVENTIO.

Conuentio de ſoluendo certo intereſſe pendente dilatione data ad ſoluendum pretium, eſt valida iuxta Doctorum ſententiam frequētioribus ſuffragijs receptam, quæ ampliatur, etiam ſi intereſſe conuentum rei fructus excedat; ad cuius corroborationem elegans doctrina Caſtrenſ. adducitur, & notab. ratio aſſignatur nu. 68. 69. & 70. fol. 194

Conuentio certi intereſſe rei ſterilis, ex qua fructus aliquis non percipitur, valet nu. 75. fol. 195.

CREDITOR.

Creditor hyppothecarius ob ſuum intereſſe poteſt impedire deuaſtationem domus ſui debitoris delinquentis, quæ aliàs ob delicti atrocitatem veniret demolienda, & ita aliàs iudicatum nu. 36. fol. 8

Creditor non habens ſucceſſorem in feudo ſtante clauſula in aſſenſu apponi ſolita vigore Pragm. quatenus habet ſucceſſorem, an poſſit cedere creditum ſuum etiam cum hyppotheca contractum ſuper bonis feudalibus. D. Author in hac quæſtione ſubſtinet opinionem negatiuam aduerſus Lanarium propter expreſſam clauſulam in omnibus aſſenſibus apponi conſuetam, ſiue ſuper contractu dominij tranſlatiuo, ſiue ſuper hyppotheca tantum, quamuis non neget, Pragmat. ſancitam fuiſſe propter deuolutionem, quæ in dominio, & non in hyppotheca conſideratur nu. 1. 2. & 3. fol 318

Creditor habens hyppothecam ſuper feudalibus cum aſſenſu expedito per verbum fiat, ſi illius virtute exigat creditum, an teneatur reſtituere pecuniam exactam poſterioribus creditoribus habentibus aſſenſum pri-

uilegio

uilegio vallatum in forma Cãcellariæ, ſi ipſe aliter infra tempus non redegit ſuum aſſenſum in formam prædictam. In hoc arduo,& perplexo articulo primo loco refertur deciſio Sac. Conſ. pro poſterioribus creditoribus,quam poſtea D.Author reuocat in dubium,& demum confutatis contrarijs,illam adeò exquiſitis rationibus,& argumentis confirmat, vt nemo non intelligat, ſummam eſſe in eo ingenij aciem nu.5.cum ſeqq. fol.351.

Creditores defuncti etiam in actione perſonali vigore ſeparationis præferuntur creditoribus hyppothecarijs hæredis num. 22. fol. 421.

Creditor non poteſt vendere bona debitoris illo priùs non requiſito, niſi vigore pacti ſpetialis nu.24. fol.444

Vide in verb. debitor,fraus.

CVRIALIS.

Curiales officia gerentes penes Principem,fori declinatoria non gaudent,dum extra curiã contrahunt, & de negotijs ipſorum priuatis conueniuntur nu.17. fol.341

Vide in verb. Conſilium Collaterale, iuriſdictio,magna curia,miles.

CVRRVS, VVLGO CARROCIA.

Curribus,qui vulgò carrocie dicuntur, vehi licet tantùm illis,qui in dignitate,& honore conſtituti ſunt; plebeis autem, & mechanicam artem exercentibus nequaquam, nullo modo nu.22. fol.515

Currus, lectica, & ſedes, quæ ad manus deferuntur,non ſunt quid nouum;ſed antiquiſſimis temporibus erant etiam in vſu num. 23.

Currus quàm ſint Reipubl.perniciosi, & quæ mala pariant,remiſſiuè nu.24.

D

DATIO AD LIBELLVM.

Datio ad libellum quid importet nu. 13. fol. 372.

DEBITOR.

Debitor fiſcalis contumax in non ſoluendo, non gaudet beneficio ceſſionis bonorum in fiſci damnum nu.17. fol.220

Debitor poteſt non acquirere,& in acquirendo facere conditionem ſui creditoris deteriorem nu. 23. fol.421

Vide in verb. creditor, decurio, miniſter.

DECLARATIO.

Declarationis natura eſt declarare facta dubia præcedentia; aliàs non eſſet propriè declaratio:ſed importaret nouam diſpoſitionem nu.23. fol.322

Declaratio importans reuocationem gratiæ, aut legis facta,non præiudicat:quia intelligitur Papa,aut Princeps circumuentus nu. 12.fol.62.& nu.12. fol.490

DECRETVM.

Decretum,prout ſententia irrita fiunt ex cauſa in illis expreſſa manifeſtum iuris errorem continente nu.8. fol.490

Vide in verb. clauſula,homo,numeratio.

DECVRIO.

Decuriones Ciuitatis ex dignioribus, ac ditioribus eligendi nu. 2. fol.52

Decuriones munus ſibi delatum abſque pœna reſpuere nequeunt nu.3.

Decuriones eligi nequeunt Ciuitatis debitores nu.13. fol.53

Decuriones abſque Regis aſſenſu minimè valent mutuare frumentum, oleum, aut quid aliud pro Ciuitatis annona reſeruatum, nec pecuniam ſub vſuris accipere, nec aliud ſimile facere nu.26. fol.55

Decuriones primitùs exequebantur ſpectantia ad politiam Ciuitatis ex Capit. Regis Ferdinandi Primi,quod poſtea fuit immutatum nu.3. fol.74

Decurionibus poteſt à Ciuitate limitari poteſtas; tempore tamen electionis ad decurionatum,& non poſt electionem nu.18.cum ſeq. fol.77

Vide in verb. Annona, conſuetudo, Officialis,Prorex.

DELEGATIO, ET DELEGATVS.

Delegatus Principis eſt maior quolibet Ordinario: quia Principis perſonam repreſentat nu.11. fol.330

Delegationes particulares an, & quando fieri poſſint in præiudicium Iudicum ordinariorum nu.1. fol.334

Delegatio facta in cauſis Sedilium vti legitima defenditur nu.2.

Delegationes maxima cauſa non vrgente fieri non debent nu.4.

Dele-

Delegationes huiuſcemodi vltra iuris communis ſanctionem expreſſè prohibitæ ſunt per capitula huic Ciuitati conceſſa, quæ ad literam ſubijciuntur nu.10. fol.535

DELICTVM.

Delictum fit grauius ex loci qualitate, & affertur exemplum in eo, qui alapa percuſſit in Palatio Papæ, & fuit furca ſuſpenſus, item in alio, qui ſimile facinus patrauit in Palatio Proregis, & manus amputatione fuit punitus nu.16. & 17. fol.13

Delictum iudicatur quoque grauius ex qualitate perſonæ, quæ iniuriam paſſa eſt, recenſetur exemplum de quodam, qui alapa percuſſit, & ex qualitate perſonæ percuſſæ, fuit furca ſuſpenſus nu.18.

Delicti non iure communi; ſed ſtatutario, vel Principis conſtitutione, ex quibus ex non delicto fit delictum, cognitio pertinet ad Iudicem ordinarium, vel Baronem delinquentis, cuius traditionis irrefragabilis aſſignatur ratio, ex qua Menoch. & Surd. notantur, eorumq; ratio exploditur nu.29. 30. & 42. cum ſeqq. fol.18 cum ſeqq.

Delictorum cognitio Baroni conceſſa includit quæ ex non delictis fiunt delicta in ſua iuriſdictione patrata ex vi conceſſionis delictorum cognitionem vniuerſaliter ei tribuentis nu.35. cum ſeq. fol.19

Delicti iure communi, quod ex Principis conſtitutione eſt effectum non delictum, cognitio Baroni adimitur nu. 36.

Delicti ex non delicto cognitio poteſt Principis conſtitutione Baroni expreſſim prohiberi nu.40 & 43. fol.20

Vide in verb. adnotatio bonorum, ædificium, captura, creditor, foriudicatio, læſæ maieſtatis crimen, mulier, Princeps.

DELINQVENS.

Delinquentis domus ob delicti enormitatem Superioris mandato diruitur, idq; in facti contingentia fuit pluries obſeruatum nu. 35. fol.8

Delinquens in imaginem beatæ Virgin. vel contumelias inferendo, vel lapides in eam proijciendo, vel eam percutiendo, qualiter puniendus nu.20. fol.13

Vide in verb. adnotatio bonorum, auxilium, depoſitum, foriudicatio, pax, receptator.

DEMANIVM.

Demania quæ mala pariant, remiſſiuè nu. 16. fol.474.

Demania conſueta in Regno fieri, quo iure fundentur nu.1. fol.476

Demania ſunt introducta contra ius ſecundum Camer. nu. 3. fol.477

Demania introducta ſunt de inueterata conſuetudine ſecundum Regnicolarum opinionem, quam D. Author non admittit, & ideò ſuam affert opinionem, atque ſententiam num.8.

Demanij reuocatio quando intentari poſſit ex cauſa ceſſante nu. 24. fol.479

Demanium præſcribitur ſpatio triginta annorum nu 25. fol.280

Vide in verb. conſuetudo, Dominus, Feudatarius, Vniuerſitas.

DEPORTATIO, ET DEPORTATVS.

Deportatione non extinguitur nominandi, ſiue eligendi facultas nu. 10. fol.10.

Deportatus amittit quæ ſunt iuris ciuilis; contumax verò ſecus nu 12.

DEPOSITVM.

Depoſita fieri conſueta in triremibus facinoroſorum, ac vilium hominum in Magna Curia detentorum non eſſe nouam prouiſionem; ſed legitimum, ac iuſtum ortum ducere optimis, ac veris rationibus concludit D. Author (quem meritò illuſtriſſimum, doctiſſimum, ac eruditiſſimum appellauit Menoch. in conſ. 1174.) nu.51. 54. & 55. fol. 149. cum ſeq.

DESCRIPTIO BONORVM.

Deſcriptio bonorum eatenus eſt prohibita, quatenus importat ſpetiem incorporationis, vt eſt depingere arma fiſcalia, & ſimilia denotantia poſſeſſionem, aut dominium; ſed quid de ſigillatione capſarum, & oſtiorum nu.47. & 48. fol.205. cum ſeq.

Vide in verb. fiſcus.

DEVS.

Deus eſt ſcrutator cordium, ipſe intelligit, & reddit vnicuique ſecundum opera ſua nu. 39. fol.224

DICTIO.

Dictio,ex, importat cauſam immediatam, & proximam nu. 35. fol.176
Dictio,ſed, eſt aduerſatiua ſimilibus, hinc ſi ponatur poſt orationem negatiuam affirmabit,& è contra nu. 45. fol.177
Dictio taxatiua deſignat perſonalitatem, hinc D. Author verus iuris alumnus,& ex euius ſerinio pectoris leges ipſæ dimanare videntur, rectè in dubium reuocat traditiones Bart. in l. ſtipulatio iſta ff. de verbor. obliga. & Bald. in l. fin. C. de act. empt. dum voluerunt, hæredem non poſſe ex proprio iure agere, etiam quod promiſſio defuncti fuerit cum elauſula taxatiua à ſe tantum nu. 31. & 32. fol.204
Dictio, cæteris; idem prorſus ſubſtantia, & qualitate implicat, & refert, licet diuerſum ſpetie,& numero nu. 31. fol.343
Dictio,quia, importat cauſam finalem nu. 14. fol.491.

DIGNITAS.

Dignitati iniuriam fieri leges dixere, cum ad eam minus idonei promouentur num. 13. fol. 18.
Dignitatis,& honoris augmentum non ambitione,vel pecunia; ſed labore,& merito comparandum nu.31. fol.134
Dignitate eum turpitudinis nota deſtitutus eſt, qui eam fuit pecunia adeptus num. 32.
Dignitatem habens cum adminiſtratione præfertur aliis eandem habentibus abſque adminiſtratione nu.29. fol.503
Dignitas cohærens perſonæ nec cum patre communicatur nu 32.
Dignitate ceſſante ceſſabit illius occaſione cōceſſum nu.42. fol.505
Dignitatem titulorum vendi in Regno eſt vtique vſurpatum nu.4. fol.514
Dignitas titulorum negotiatoribus, atque ſimilibus concedi nequaquam debet nu. 5.
Vide in verb. Baro, cauſa, infamis, Officialis, Princeps, Prorex, Rex, Titulatus, vidua.

DILATIO.

Dilatio conceſſa ad expediendum priuilegium ſuper aſſenſu quid importet, & quare fuit petita nu.8. fol.352

DISPENSATIO.

Diſpenſatio requirit citationem partis intereſſe prætendentis nu. 5. fol.485
Diſpenſatio requirit cauſam, quæ ſi ſit falſa, vel inſufficiens exprimatur, vtique vitiat nu.9. fol. 490
Diſpenſatio abſque cauſa cognitione eſt nulla nu. 10.
Vide in verb. contractus,Dominus.

DOCTOR.

Doctores ſupernumerarij, ſeu extraordinarij Collegij Neapolitani, in quo magnus Cancellarius habet ordinariam iuriſdictionem, non gaudent priuilegijs, quibus perfruuntur Ordinarij de Collegio, & ita deciſum nu.54. fol.225
Doctor Lector electus, licet ſit electa induſtria perſonæ, poteſt ex cauſa infirmitatis alium loco ſui ſubſtituere, & eſt communis opinio nu.8.& 9. fol.330
Vide in verb.priuilegium.

DOHANA, ET DOHANERIVS.

Dohana Menepecudum Apuleæ, per quam locantur territoria, & paſcua ad vſum pecudum, cæterorumq; animalium, non eſt quid nouum, omnesq; ipſius inſtructiones ſunt per Imperatorum conſtitutiones diffinitæ nu.46. fol.224
Dohanerius Regius habet merum,& mixtum imperium ſuper omnes Dohanæ ſubditos,& quomodocumque illam inſequentes, quinimò iudicatum eſt habere iuriſdictionem etiam contra Neapolitanos nu.49.& 50.
Dohanerius Regius habet intentionem fundatam contra deſcriptos aliquo tempore in eius libris, vt dicantur obnoxia tàm animalia ad paſcua ſumenda, & debitam penſionem ſoluendam in poſterum, quàm territoria, quæ Regia Curia capit à particularibus Dominis pro ſubſtentatione pecudum, & animalium, idq; etiam erat per Conſtitutio. Imperator. diffinitum num. 55. fol. 225.
Dohana Regia initium ducit antiquum à tēpore Romanorum nu.56.
Vide in verb. Cauallarius, paſcua.

DOLVS.

Dolo facere nullus videtur, qui iure ſuo vtitur: quia iuris executio non habet iniuriam nu.24. fol.386
Vide in verb. fiſcus.

DOMICILIVM.

Domicilium amittitur habitatione interdicta nu.10. fol.57

Domicilium vnum altero principalius quis habere poteſt nu.11.

Domicilij onera in principaliori ſuſtinenda; in æqualibus verò diuidenda nu.12.

Domicilium originis tanquam naturale, & immutabile cæteris potentius nu.13.

Domicilij forum tripliciter quis ſortiri poteſt num.14.

DOMINIVM.

Dominij directi ſi fiat tranſlatio, adeò eſt receſſum à natura feudorum ſecundum Bald. vt dicatur initus alius contractus, vtpote innominatus nu.20. fol.302

Dominium poteſt in hæredem transferri ſuſpenſiuè nu.26. fol.303

Dominium feudi, donec ſucceſſor clericus deliberat circa dimiſſionem habitus, penes quem reſidebit, ſi in ſuſpenſo ſtare non poteſt nu.19. fol.321

Dominium poteſt transferri ſuſpenſiuè, & demum trahi, & retransferri ad ſua principia attractiua nu.25. fol.322

Dominij reſeruatio eſt vtique valida, quando eſt temporalis ad effectum ſolutionis pretij, ſecus ſi ſit perpetua nu.16. fol.392

Dominij probatio an requiratur in iudicio aſſiſtentiæ ſuſè nu.27. fol.445

Dominium inueſtitura, & ſucceſſione acquiritur, non ſic poſſeſſio nu. 26. fol.502

Vide in verb. deſcriptio bonorum, pactum.

DOMINVS.

Dominus poteſt ſuggerente cauſa exteros omnes ab eius Terra eijcere nu.3. fol.56

Dominus directus poteſt Caſtrum, vel fortelitium etiam clericorum, & illis inuitis cuſtodire, atque defendere nu.29. fol.93

Dominus vtilis feudi non tenetur ad ſumptus, quos directus erogat in extruendo, vel reſiciendo fortelitio; ſed tanquam vnus de populo contribuere debet nu.30.

Dominus non poteſt de iure communi feudorum compellere agnatum ſupremi poſſeſſoris pro inueſtituræ renouatione; Agnatus verò Dominum conuenire poteſt nu.9. fol.103. quæ tamen reuocatur in dubium, vt infra videbis in ſumm. abhinc 3.

Dominus intelligitur concedere feudum cum ſua natura, & conſequenter promittere ſubinfeudationem, & ſic in ſubfeudatarium conſentire, cum de natura feudorum ſit, vt feudatarius poſſit ſubinfeudare nu.19.& 23. fol.104. cum ſeq.

Domini non intereſt habere magis ſuum, quàm alienum vaſſallum, ſi ſubinfeudatus teneat feudum, vt primus infeudatus ex ſententia Præpoſit. & Aluarot. quæ tamen confutatur nu 24. & 25. fol.105

Dominus ob lineam finitam feudum ſibi deuolutum non tenetur ſecundum leges feudorum alteri concedere agnato deficiente, qui cum extraneo concurrat, penitus exploſa Bald. ſententia contrarium affirmantis, quinimò ex ſententia grauiſſimorum Doctorum, & præſertim noſtri, (cui omnia ſuppetunt, quæ conſequi ingenio aut vſu homines, aut diligentia poſſunt,) idem concludendum eſt, vt nec agnatis concedere, eosq; de nouo inueſtire teneatur, & ad Bar. doctrinam, in l. 1. §. permittitur ff. de aqu. quot. & æſtiu. quæ contrarium ſuadere videtur, affertur reſponſum, vt procedat in inueſtitura confirmatoria, vel in concurſu agnati, & extranei, cum Dominus vult inueſtire, ſecus ſi velit pro ſe retinere, cum hoc caſu non ſit conſiderabilis iniuriæ ratio, quem etiam intellectum aliqui attulerunt verbis Bald. vt eum ſaluarent ab aliorum impugnationibus num.29. vſque ad 37. fol.105. cum ſeqq.

Dominus non poteſt facere compoſitionem ſubiectionis, vel tranſactionis non conſentientibus ſubditis, ſi aliquod intereſſe ipſos tangat nu.29. & 32. fol.143. cum ſeq.

Dominus facta inueſtitura tenetur tradere, & non liberatur ſoluendo intereſſe num.21. fol.213.

Dominus in caſu euictionis tenetur ad tradendum aliud feudum eiuſdem æſtimationis, num.22.

Domino inueſtiente, habet locum reg. l. cum vir ff. de vſucap. non autem vaſſallo vendente feudum cum aſſenſu Domini: quia aſſentijt vt de re vendentis, & non de re in futurum acquirenda nu.26.

Domini vendentis in feudum intereſt, venditionem validari ratione intereſſe euictionis, quo caſu ius ſuperueniens validat contractum ſecundum Bart. communiter receptum nu.37. fol.215

Dominus quando ſit à ſuis feudatarijs alendus nu.29. fol.233

Dominus directus poſt infeudationem factam non poteſt apponere legem, aut conditionem, vel detrahere authoritati Baronali nu.11. fol.245.

Domi-

Dominus ob contumaciam feudatarÿ delinquentis capit poſſeſſionem iuriſdictionis feudi, ac prædicta iuriſdictionis fructus tantùm, reliqui verò fructus ad feudatarium contumacem pertinent durante contumacia nu.18. fol.296

Dominus eſt, qui dat naturam feudis ſecundùm leges inueſtiturarum, per quas omni feudorum natura derogatur num.41. fol. 305.

Dominus ſimpliciter aſſentiendo, nunquam intelligitur ius ſuum concedere, imò ſciens feudum eſſe deuolutum, & aſſentiens diſpoſitioni feudatarÿ, iuri ſuo neutiquam facit præiudicium nu.16.fol.314.& nu.17.19.& 20. fol.443

Dominus non tenetur exprimere cauſam, quare non aſſentit nu.19. fol.314

Dominus ſcienter concedens feudum Clerico, vel fœmina, intelligitur cum eis diſpenſare nu.16. fol.320

Dominus rarò conſentit alienationi facienda per eum, qui ſucceſſore caret num.25. fol. 406.

Dominus licet non poſſit feudum alienare; poterit tamen illud obligare ſecundum Iſern. communiter receptum nu.16. fol.412

Domini aſſentientis eſt onus ſe informare de expoſitus, & de qualitate eius, in quem feudum transfertur nu.20. fol.435

Dominus aſſentiendo cenſetur inueſtire noui acquirentem per donationem nu. 21.

Dominus per lapſum anni à die ſcientia excluditur à prælatione, quam habet, dum feudum per vaſſallum alienatur nu 28. fol. 437.& nu 5. fol.477

Dominus directus an poſſit vendere vaſſallos ſuos de demanio inuitos nu.4. fol.477

Dominus vtilis non habet prælationis ius, dum Dominus directus vendit ſuum directum dominium nu.9.

Vide in verb. Agnatus, aſſenſus, conductor, conſtitut. conſtitutionem, electio, emphyteuſis, emptio, feudatarius, feudum, intereſſe, inueſtitura, mercator, prælatio, refutatio, vaſſallus.

DONATARIVS.

Donatarius omnium bonorum quomodo habeatur loco hæredis nu.12. fol.398

DONATIO.

Donans tenetur inquantum facere poteſt commodè, & honeſtè, ita quod non egeat ære alieno deducto, & in hoc non inſpicitur tempus donationis, ſeu conceſſionis, & obligationis; ſed exactionis, ſiue petitionis nu.23. fol.232.

Donatio remuneratoria non eſt cenſenda, quæ ſit ob ſeruitia præſtita ex officÿ debito, vel ex alia antecedenti obligatione; etiam ſi exprimatur donari ob ſeruitia; ſed pura iudicanda nu.24. & 26. fol.232.cum ſeq.

Donationes factæ Officialibus, necnon militibus ſtipendiatis ob ſeruitia præſtita in eorum officÿs nullo pacto dici debent remuneratoriæ nu.28. fol.233

Donationes, diminutiones, remiſſiones, & conceſſiones omnes ſunt nullæ etiam factæ ex certa ſcientia in functionibus, cenſibus, vectigalibus, tributis, panibus, & redditibus ciuilibus, num. 37. & 39. fol. 234. cum ſeq.

Donationes factæ contemplatione matrimonÿ ſunt pro lege ſeruandæ, ſunt pars contractus matrimonÿ, ſine quibus matrimonium non eſſet contractum, ſunt pacta correſpectiua ad dotes, ſunt adeò firmæ, & irreuocabiles, vt nec mariti, nec filÿ poſſint mulieribus præiudicare, propter quod ſemper fuerunt annullatæ cautelæ factæ in præiudicium talium donationum, & ita fuit paſſim iudicatum nu.21. fol.274

Donatio ex nunc pro tunc ſequuta morte, & è contra, eſt pura, dominÿ, ac poſſeſſionis tranſlatiua ex nunc; ſed executio tantùm differtur poſt mortem nu.1. & 2. fol.358

Donata vxori contemplatione viri, erunt viri, & ſic è conuerſo, idq; procedit etiam in dubio nu.9. fol. 500. & inſuper ampliatur, vt nu.12.& 14. fol.501

Donatum Legatis contemplatione Principis, eidem donatum videtur nu.10.

Vide in verb. aſcendens, Clericus, donatiuum, euictio, fraus, gabella, pactum, pater.

DONATIVVM.

Donatiuum voluntarium concluditur à maiori parte, eaq; minori præiudicat, & ratio affertur nu. 18. fol.141

Donatiuorum, & impoſitionum frequentia eſt multorum cauſa malorum num.42. fol. 147.

Donatiua, quæ fiunt in generalibus parlamentis, an dicantur voluntaria, remiſſiuè num. 37. fol.223

Vide in verb. immunitas, læſio in fin. mandatum, Perceptor, Prorex, Vniuerſitas.

DOS.

Dotis cauſa præcipua eſt, & priuilegiata nu. 28. *fol.248*

Dotis cauſa ſi fuerint bona feudalia obligata, an admittatur reuocatio vigore Conſt. Reg. conſtitutionem diuæ memoriæ, antequam aſſenſus impetretur nu. 2. *fol.259*

Dotis fauore hæres ratificare tenetur contractum factum per defunctum nu. 3.

Dotes, & dotaria, ſeù antefata conſtitui poſſunt ſuper feudis abſque aſſenſu; dummodò matrimonia contrahantur de ſpetiali Regis licentia, & ita ſunt intelligenda conſtitutiones, & Capitula Regni, & hoc iure vtimur, vt deficiente conſenſu in matrimonio, quando mulier non eſt neapolitana, tàm pro dote, quàm pro dotario aſſenſus petatur pro obligatione bonorum feudalium nu. 1. & 2. *fol.290*

Dos de paragio regulariter non poteſt eſſe minùs legitima; & in non maritata, vt nubat pari, poteſt aſcendere vſque ad virilem; ſicut è contra quando nubere poteſt pari cù dote à patre data, vel legata, poteſt eſſe dos minus legitima, quod maximè procedit in Magnatibus habentibus ampliſſimum patrimonium, quibus ſufficit congruam conſicere dotem, & ſi legitima minorem num. 2. fol 450.

Dotis reſtitutio in quibus caſibus fieri poſſit conſtante matrimonio nu. 27. *fol.494*

Vide in verb. aſſenſus, conſuetudo neapolitana filius in fin. intereſſe, mulier.

DOTARIVM.

Dotarium, an poſſit conſtitui in vltima voluntate ſuper feudo abſque aſſenſu; ſicut poteſt in contractu inter viuos num. 22. fol. 385.

Vide in verb. dos, filius, matrimonium.

DVPLA.

Dupla eſt de natura contractus emptionis, & venditionis, ideirco etiam non promiſſa debetur num. 11. *fol.171*

E

ECCLESIA.

Eccleſiæ immunitate gaudent, ne in illis fiant parlamenta, aut Congregationes laicorum nu. 11. *fol.469*

Vide in verb. ædificium, alienatio, aſſenſus, Clericus, emptio in princ. fiſcus, lex, Regnum, Theſaurus, tutor, venditio, verba in fine.

ELECTIO, ET ELIGENS.

Eligens, & nominans, quàm maximè differunt. Hac de re iura obſtringentia nominatorem pro ſucceſſore ab eo nominato qualiter ſint intelligenda, traditur; necnon Bart. traditio in l. vnum ex familia §. ſi de falcidia de leg. 2. expẽditur nu. 7. cum duobus ſeqq. *fol 52. cum ſeq.*

Eligendi facultate conceſſa, electione ſecuta Dominus feciſſe videtur, & quò ad hoc eligens erit nudus miniſter, qui facultatem à Domino datam deducit in exercitium nu. 50. *fol.308*

Electio, vel iudicium à pluribus faciendum non poteſt fieri ſine interuentu ad minus duarum partium eligere, vel iudicare debentium nu. 7. *fol.534*

Vide in verb. deportatio.

EMPHYTEVSIS.

Emphyteuſi, vel feudo deuolutis propter lin... finitam, Dominus ſupremi poſſeſſoris agnatis inueſtituram renouare tenetur, aliàs diceretur facere iniuriam, & poſſit appellari num. 2 fol. 102. Limita tamen, quando Dominus vellet pro ſe retinere, & nemini concedere, quicquid Dec dixerit num. 38. fol. 107.

EMPTIO, ET EMPTOR.

Emptum de pecunia Eccleſiæ licet alieno nomine, eſt ipſius Eccleſiæ, eodem pariter priuilegio gaudent miles, pupillus, & fiſcus nu. 14 fol 68. & nu. 17. *fol.167*

Emptores rerum fiſcalium, vel Regis conceſſionarij habent exceptionem legis bene à Zenone C. de quad. præſcript. aduerſus vendicantes res ab ipſis poſſeſſas ſalua actione veris Dominis agendi contra fiſcum ad rei æſtimationem infra quatriennium num. 1. fol. 200.

Emptor bonæ fidei de iure communi feudorum poteſt agere contra venditorem, vt adimpleat, & cogere ad tradendum cum valido aſſenſu nu. 27. *fol.213*

Emptor rei feudalis abſque aſſenſu facta reuocatione iuxtà formam Conſtitut. Regni, recuperat pretium, ſiue bona, ſiue mala contraxerit fide; cæterum quæſtionis eſt, an poſſit etiam agere ad intereſſe D. Author perpẽ-

ſis

Digitized by Google

ſis doctrinis Andr. in hoc articulo, dicit, quod multum deſeruiet bona, vel mala fides nu. 1. & 2. fol. 269

Emptor rei feudalis in mala fide conſtituitur, ſi ſcienter contraxit ſuper feudo, quo caſu nullum debetur intereſſe, licet promiſſum fuerit, vel cautum de euictione, ſed quid in alienatione facta cum reſeruatione regij aſſenſus nu. 4. & 5. fol. 269. cum ſeq.

Emptor in poſſeſſione rei emptæ exiſtens, ſi pretium ſoluat, Dominus efficitur abſque noua rei traditione nu. 18. fol. 392

Emptor feudi dominium acquirit ſubiectum prælationi Domini, & ſic reuocabiliter in tantùm quod ſuccedente prælationis caſu habetur, ac ſi nunquam emiſſet: quia omnia reſoluuntur nu. 17. fol. 478

EPISCOPVS.

Epiſcopi antiquitùs præcedebant Barones, & Comites, vt ex literis Regis Ferdinãdi Primi, quarum tenor ſubijcitur, manifeſtè conſtat nu. 34. fol. 134

Epiſcopus ratione peccati euitandi an poſſit prohibere prodigalia laicorum veſtimenta, remiſſiuè nu. 8. fol. 514

Vide in verb. Clericus, fiſcus.

EVICTIO.

Euictio quid importet nu. 6. fol. 171

Euictio promiſſa à ſe abſque dictione taxatiua tantùm, comprehendit hæredem, etiam venire volentem ex propria perſona; ſecùs adiecta taxatiua, & hæc eſt frequentiùs recepta ſententia num. 21. 25. & 26. fol. 202. cum ſeq.

Euictio promiſſa à ſe tantùm repellit promiſſorem etiam venire volentem ex iure alterius, quicquid tradiderit Bald. in ſuis conſilijs, quod vt eſt dictum, non obtinet in eius hærede nu. 32. & 33. fol. 204

Euictio non debetur, quando ſuccedit caſus ex natura rei nu. 19. fol. 212

Euictio, quæ venit in donatione remuneratoria, intantum debetur, inquantum ſi ob ſeruitia dabatur actio aduerſus donatorem, quocirca recenſentur deciſiones aliàs factæ, per quas decretum, & deciſum fuit, non deberi euictionem rei conceſſæ ob ſeruitia, quando illa fuerunt præſtita ex officij debito nu. 27. & 28. fol. 233

Vide in verb. actio, Dominus, fiſcus.

EVIDENS.

Vide in verb. expreſſum.

EXACTOR.

Exactores publici non poſſunt ſine Principis licentia pecuniam exactam conuertere in florenos, vel florenos in pecuniam, & ſi de facto conuertant, & lucrum exinde capiãt, tenentur in foro conſcientiæ ad reſtitutionem; & contrària Decij opiniò refellitur, & remiſſiuè, quid in facti contingentia fuerit deciſum, refertur num. 2. 5. & 7. fol. 166.

Vide in verb. Perceptor.

EXCEPTIO.

Exceptio declarat regulam, & dicitur eſſe de regula, aliàs non eſſet bona exceptio nu. 12. fol. 403.

EXCEPTIO LEG. BENE A ZENONE.

Exceptio leg. benè à Zenone poteſt opponi tàm in vim dilatoriæ, quàm peremptoriæ, ſicut exceptio quem de euictione tenet actio nu. 2. fol. 200.

Exceptio l. benè à Zenone non procedit, quando in priuilegio eſt adiecta clauſula iuribus alienis ſemper ſaluis, quæ ſi non eſſet expreſſa, non ſubaudiretur in terminis dictæ l. nu. 3.

Exceptio d. l. obtinet, quando Rex concedit rem, credendo eſſe ſuam, licèt verè ſit aliena num. 4.

Exceptio d. l. quomodo procedat, & quomodo limitetur remiſſiuè nu. 5.

Vide in verb. emptio.

EXCEPTIO QVEM DE EVIctione tenet actio &c.

Exceptio, quem de euictione tenet actio, habet locum etiam in fiſco, & eſt exceptio doli nu. 17. & 18. fol. 202

Exceptio præfata habet locum etiam in venditoris hærede, qui ex propria perſona venire vellet nu. 19.

Exceptio prædicta limitatur fauore libertatis confutato Alexan. intellectu ad text. in l. ſi tibi, C. de actio. empti, à qua originem ducit hoc priuilegium, num. 23. fol. 203.

Exceptio memorata non obtinet in hærede fideiuſſoris, qui pro alio ſe obligauit de euictione; ſed poterit ex propria perſona venire nu. 24.

Exceptio, de qua ſuprà, limitatur, quando eſt promiſſa euictio à ſe tantùm; nam vigore

illius dictionis taxatiue hæres poterit ex iure proprio agere; & eſt communis, ſed quæſtionis eſt, an idem promiſſor poſſit contrauenire, vtendo iure alterius nu. 25. & 32. fol.203. cum ſeq.

Vide in verb. Fiſcus.

EXECVTIO.

Vide in verb. Magna Curia, miles.

EXPRESSVM.

Expreſſum, & euidens dicitur, quod ex coniecturis colligitur nu. 3. fol.61

Expreſſum dicitur, quod concedens interrogatus reſpondiſſet nu. 21. fol.231

Expreſſio eius, quod tacitè ineſt naturaliter, nihil de nouo operatur num. 17. fol. 392. nec mutat iuris conditionem num. 3. fol. 401. declara tamen, vt nu. 7. fol.402

Expreſſio eius, quod tacitè non ineſt de neceſſitate, debet aliquid operari, num. 16. fol. 465.

EXTENSIO.

Extenſio in correctorijs ex identitate rationis fit per viam comprehenſionis, num. 28. fol. 315.

Vide in verb. alienatio, conſuetudo in fin. lex.

EXTRACTIO.

Extractio auri, argenti, frumenti, vini, equorum cum multis alijs eſt probibita in Regno ſine licentia Principis, & non ſolutis debitis diritibus vltra diſpoſita iuris communis, recenſentur hac de re Capitula Regni, Pragmatica, & ritus Regiæ Cameræ, nu. 1. & 2. fol. 228. & nu. 2. fol. 509. ſed declara vt nu. 3.

Extractio pretij peruenti ex mercibus immiſſis in Regno eſt pariter probibita; poterunt tamen extrahi merces ex pretio prædicto emptæ, & ita intelligenda eſt Pragm. Reg. vnà cum ritu Reg. Cam. & ob id contraria conſultatio eiuſdem tribunalis fuit aliàs reuocata nu. 3. & 4. fol.229

Extractionum conceſſiones habent intrinſecã, & inſitam naturam, & conditionem, quatenus Regnum remaneat munitum, & his opus non habeat nu. 5.

Extractio frumentorum, & aliorum ſi prohibeatur fieri ad Romanam Curiam, ne Regno deficiat neceſſaria prouiſio, nequaquam incurritur in Bullam Cœnæ, & ſic paſſim iudicatum nu. 8.

Extractionis conceſſio ſi non habet clauſulam refectionis, non poterit anno ſequenti extrahi, quod in primo non fuit extractum nu. 9. fol. 230.

F

FACTVM.

Factum aduerſus legis, aut ſtatuti prohibitionem an ſit nullum, & in priſtinum reducendum, quando alia pœna eſt appoſita nu. 2. cum ſeq. fol.61

Factum iudicis dicitur factum partis fictum nu. 9. fol.183

Factum contemplatione mea, directè in meam perſonam factum videtur, idq; exemplis illuſtratur nu. 10. fol.500

FALSVM.

Vide in verb. inſignia.

FEVDALIS CONTRACTVS.

Feudalis contractus de iure communi feudorum licet ſit nullus abſque aſſenſu quò ad tranſlationem iuris feudalis; non tamen erit inualidus reſpectu actionis perſonalis ex contractu deſcendentis, nedum aduerſus contrahentem; ſed etiam aduerſus illius hæredem: quia hoc non tangit feudum, cuius occaſione declaratur doctrina Andr. in cap. imperialem, in cuius intellectu miſerè lapſus eſt Camerar. quæ tamen opinio in Regno redditur dubia propter Conſtit. conſtitutionem diuæ memoriæ nu. 29. & 30. fol. 214. & nu. 3. fol.269

Feudalis contractus ſi non valet propter aſſenſus defectum. vtpotè quia falſus, vel obreptitius ſit detectus, neque ſubſtinebitur aſſenſus reſpectu obligationis bonorum, quicquid Camer. dixerit nu. 6. fol.270

Feudalis contractus ex quibus perſonis cõſiſtat nu. 19. fol. 274. & nu. 25. fol.413

Feudalis contractus dicitur innominatus nu. 22. fol.435

Feudalis contractus abſque aſſenſu celebratus vigore Conſtit. adeò eſt nullus, vt nec ex eo confeſſio oriatur nu. 31. fol. 214. & num. 4. fol.441.

FEVDATARIVS.

Feudatarius abutens re feudali ad exinanitionem,

nem,ſeruitutem,vel depopulationem,ea priuatur nu.60. *fol.96*

Feudatarij ſubinfeudantis ſecundum leges cōmunes feudorum iure extincto ſubfeudatarij pariter ius tolli neceſſe eſt, niſi facta ſit ſubinfeudatio cum beneplacito directi Domini, vel niſi ſubinfeudatus paratus ſit ſeruire Domino mediato eo modo,quo Domino immediato deuinctus erat num.6.7.& 8. fol.103.

Feudatarius,qui ſubinfeudauit,poteſt refutare feudum Domino in præiudicium ſubfeudatarij, nec hoc caſu dicetur contractus claudicare num 20. cum ſeq. *fol.104*

Feudatarius alienans feudum abſque aſſenſu, de iure communi amittit illud, & ad Dominum reuertitur, etiam quod poſt alienationem factam recuperauerit. Caterum de iure Regni habet facultatem reuocandi; ſed ſi ante reuocationem Dominus præuenerit, & litem fuerit conteſtatus aduerſus eum, in quem fuit tranſlatum, recuperabit feudum,& vaſſallus illud amittet num.10.& 11. *fol.260*

Feudatarius quomodo dicatur reuocare iure proprio ſecundum Conſtitut. conſtitutionem diuæ memoriæ, recenſetur intellectus Frecc. ad dictam Conſtitut. & commendatur, & ab impugnationibus Annæ rectè vindicatur num 14.& 16. fol.260.& nu.3. fol.415.

Feudatarius poteſt habere vnum hæredem in feudalibus,& alterum in allodialibus nu.7. fol.279.

Feudatarius etiam non inſtitutus ab vltimo moriente, iure hæreditario ſucceſſionem feudi hæreditarij capiet, & tenebitur ad omnia onera,& hæc eſt communis opinio rectè diſtinctis, & perpenſis Doctorũ traditionibus, ſecundum quam pariter plures fuerunt factæ deciſiones,quæ recenſentur,& demum ab obiectis,& argumentis Bammac. in cap. Titius,ſi de feud defun.mil. rectè defenditur, & vindicatur per D. Authorem nu.10.cum ſeq. *fol.281*

Feudatarius non poteſt concedere ea, quæ ſunt in demanio abſque aſſenſu Regis num. 10. fol. 300.

Feudatarius de iure communi feudorum poteſt ſubinfeudare,dummodò ſincerè,& bona fide,& ſubinfeudatus efficitur ſubinfeudantis vaſſallus nu.2. *fol.311*

Feudatarius eſt Procurator Domini in rem propriam nu.5. *fol.312*

Feudatarius præſumitur alienare in fraudem, ſi eſt deſperatus de filijs, ſecùs ſi rationabiliter habere ſperat nu.24. *fol.315*

Feudatarius, ſeù ſucceſſor intelligitur deſperatus de filijs, quando adeſt impedimentum aliquod, vel nimia ſenectus, ſecùs ſi poſſet ſperare rationabiliter habere, licet ſuſpicaretur contrarium: quia in hac materia idem eſt habere filios exiſtentes,vel aptitudine; hinc confutatur opinio Camerar. & declaratur Pragmat.quæ requirit, vt feudatarius habeat ſucceſſorem, vt intelligatur de ſucceſſore habili ad procreandum nu.29. cum ſeqq.

Feudatarius ſe clericando, vel religionem ingrediendo, ſtatim amittit feudum, & irreuocabiliter,ita vt pœnitentia, & habitus dimiſſio nequaquam illi proficiant nu. 14. fol.320.

Feudatarius carens ſucceſſore in feudo, de eo diſponere neutiquam poteſt ita diſponente Reg. Pragmat. qua vtique ceſſat reſpectu hyppothecæ ſuper feudo contracta num.5. fol. 348.

Feudatarius poteſt feudum alienare proximo ſucceſſori, vel per venditionem, vel per libelli dationem, vel quocumque modo, & prout vult etiam ſine Domini conſenſu: quia omnes contractus reſoluuntur in vim refutationis num. 12.14.15. & 16.fol. 372. & poteſt alienare etiam alia lege, quàm ipſe tenet, & ratio aſſertur, num. 22. fol. 376.

Feudatarius inſtituendo perſonam non vocatam à lege inueſtituræ, dicitur alienare nu. 17. *fol.384*

Feudatarius ſecundum conſuetudines feudales poteſt infeudare, niſi filijs careat nu. 26. fol. 406.

Feudatarius non habens aliunde liberam bonorum diſpoſitionem, non poteſt quicquam de feudo diſponere nu.5. *fol.418*

Feudatarij diſpoſitio regulatur ab intellectu iuris nu.6. *fol.419*

Feudatarius eſt ille, qui ſuum vtile dominium transfert aſſenſu impetrato, & emptor contrahens cum feudatario, dicitur ab eo cauſam habere, quo loci declaratur regula illa, quod qui confirmat, dat, necnon & alia, quod aliud ſit dare,& aliud danti conſentire nu.9.& 10.

Vide in verb. aſſenſus, Dominus, feudum, inuentarium, matrimonium, Rex.

FEVDVM.

Feudum antiquum ſi permutetur cum nouo Rege aſſentiente, nouum aſſumit naturam antiqui nu. 10. *fol.12*

*Feudum antiquum ad Regem deuolutum ob crimen, mox ab eo reſtitutum ſub eadem qualitate feudi antiqui, manebit vtique antiquum, licet Rex expreſſerit, ſe de nouo concedere nu.*11.

*Feudum emptum, vel alio modo alteratum retinet naturam feudi præterquam in expreſſis nu.*7. *fol.*90

Feudo, ſeù in feudi beneficium cedit fortelitiũ extructum à directo Domino in feudo Baronis nu. 31. *fol.*93

*Feudum eſt homo mutus, pro eo loquitur feudatarius, qui dicitur eius pica, & organum nu.*12. *fol.*103

Feudo deuoluto Domino directo, non deuoluuntur excadentiæ, ſiue feuda plana, nec hoc caſu oportet, vt vaſſallus offerat ſeruire iuxtà terminos cap. 1. *§ ſi verò qualit. olim pot. feud. alien. qui exactè declaratur confutato Piſt. intellectu ſuper eo nu.*14. 15. 23. *&* 28. *fol.*104. *cum ſeq.*

*Feuda ad Regem deuoluta ſi ab eo iterum concedantur, de nouo taxantur in cedulario Reg. Cam. nu.*47. *fol.*109

*Feudum eſt; ſed alterata natura, cum rei conceditur in feudum ſub annuo redditu contra Bald. nu.*23. *fol* 114

Feuda vniformiter taxantur attento redditus valore, nec taxa augetur, quocirca declaratur, quare in Regno paſſim fiat ſermo de taxa noua, & antiqua, ſi inter eas non cadit differentia, num. 5. 6. 7. *&* 8. *fol.*140.

*Feuda innatam capiunt naturam ab eorum inueſtituris num.*9. *fol.*140. *& num.*5. *fol.* 402.

Feuda quomodo taxentur in Reg. Cam. ſi ſeruitium non reperiatur taxatum, & pro adobis præteritis, ſi feuda fuerant ab antiquo conceſſa, à quo tempore fiet exactio nu. 12. *fol.*140

*Feudorum emptores ſecundum leges communes feudorum non iurant fidelitatem Regi pro feudis emptis; ſed contrarium eſt inductum in Regno per nouellas Pragmat. per quas eſt etiam mandatum, à vaſſallis præſtari aſſecurationis iuramentum ipſis emptoribus nu.*14. *cum ſeq.* *fol.*141

*Feuda reſpectu Baronum ex tot multiplicatis impoſitionibus ſunt ad diſpendium, & non ad compendium nu.*43. *fol.*147

*Feudo vendito abſque aſſenſu, & euicto, bonæ fidei emptor pretium recuperare poteſt, ac etiam ad intereſſe agere ſecundum Andr. communiter receptum num.*20. *fol.* 174. *& nu.*3. *fol.*249

*Feuda ſunt præſcriptibilia, & poſſedibilia per inueſtituras veras, vel præſumptas, & non ſunt de perpetuò prohibitis alienari, & maxima intercedit differentia inter feudalia, & ſpiritualia nu.*36. *fol.*205

Feuda ad inſtar regalium non poſſunt poſſideri abſque titulo, hinc quotidie ad fiſci inſtantiam citantur poſſeſſores ad oſtendendum titulum feudorum, cæterorumq; regalium, & ſi in promptu conſtat de non iure ipſorum, poteſt procedi ad ſequeſtrationem, nu 37. *&* 38.

*Feudi venditio an confirmetur ex iure ſuperuenienti iuxta terminos l. cum vir ff. de vſucap. nu.*1. *cum ſeqq.* *fol.*208

Feuda cum Regio aſſenſu obligata ab his, qui ſucceſſore carent, ſi contingat vendi ad inſtantiam creditorum, pretium, quod ſupereſt exolutis creditis, implicatur in emptionem loco feudi ſubiectam iuri deuolutionis, & hoc iure vtimur in Regno; num. 8. *fol.* 210.

in Feudis ſeruatur rigor nu. 32. *fol.*214

*Feudi conceſſio per Titium viuentem poſſeſſi, quem Dominus mortuum eſſe credebat, non confirmatur mortuo Titio ſine hærede nume.*33.

Feudi conceſſio tanquam vacantis per mortem, corruit, ſi vacet ex alia cauſa, nume 34.

*Feudalia iura non tractauerunt articulum iuris ſuperuenientis, & propterea inhærendum eſt diſpoſitioni iuris communis nu.*38. *fol.*215.

*Feuda de iure communi feudorum non poſſunt dari in dotem ſine aſſenſu; ſed quæſtionis eſt, an idem ius obtineat in patre, quando aliunde non habet nu.*1. *fol.* 239.

Feuda, vt abſque Domini aſſenſu alienari non poſſint, Reipubl. intereſt num. 2. *fol.* 240.

*Feudi dati in dotem abſque aſſenſu quomodo detur retentio ſecundum Regiſtra Regis Friderici, & an ſit hoc correctum per Capitula Regni nu.*4.

Feudum an poſſit in dotem dari à feudataria pro ſe dotanda abſque aſſenſu, cuius occaſione latè, exactè, & ſtudio indefeſſo, ac non indiligenti, & acriter iuxtà morem declarat D. Author Conſtitut. Regni incip. fratribus, aliam incip. honorem noſtri Diadematis, & aliam incip. cum hæreditarium item Capit. Regis Caroli II. incipien item ſtatuimus, docet præterea, quas Conſtitutiones correxerit dictum Capitulum, & an Capitulum Papæ Honorij circa dationem feudi in dotem ſit in vſu poſitum, & quomodo

Digitized by Google

in Regno ſint ſeruanda eius Capitula, quæ fuerunt facta de conſenſu Regis, quo loci etiam non ommittir ſubtiliter indagare, in quo Capitula Ciuitati conceſſa correxerint diſpoſitionem iuris communis, Conſtitutionum, & Capitulorum Regni circa dationem in dotem, aut obligationem feudorum num. 3. 5. 7. 8. 9. 10. 12. & 20 fol. 140. cum ſeqq.

Feudum hæreditarium, dum adeſt aſſenſus, quò ad diſpoſitionem nil differt ab allodio, nu. 23. fol. 247. quo caſu ceſſat diſpoſitio tex. in cap. 1. de ſucceſſ. feud. nu. 8. & 9. fol. 382. & nu. 16. fol. 420

Feuda ſunt de perſe alienabilia, & in commercio num. 24. fol. 247. & num. 11. fol. 383.

Feudorum alienatio ob quodam extrinſecum, ſcilicet aſſenſum Domini dicitur impedita nu. 25. fol. 247

Feuda ſunt alienari prohibita generaliter, & ſub hac generali prohibitione continetur etiam cauſa dotis, idq; fuit prouiſum tàm de iure communi, quàm de iure Regni num. 9. fol. 259.

Feudalium alienatio facta per defunctum non validatur per conſenſum hæredis tacitum; ſed deſideratur expreſſus, diſpoſitiuus per nouum contractum, & ſuper eo nouus aſſenſus nu. 13. fol. 260

Feudalium venditio facta ſub haſta non reuocatur vigore Conſit. Reg. conſtitutionem diu. mem. nu. 15.

Feudi repudiatio valet abſque aſſenſu, & aſſignatur ratio nu. 36. fol 266

Feudi venditor ſi promittat ſub pœna, ſe curaturum, vt Dominus conſentiat, non valebit obligatio ſecundum Andr. qui hoc videtur limitare in magno Conſiliario intimo Domino; hæc tamen limitatio Frecc. viſa eſt dubitabilis, & Afflict. eam admiſit cum aliquo temperamento, nec vnquam fuit practicata num. 7. cum ſeqq. fol. 270. cum ſeq.

Feudum ſi alienetur per contractum inter viuos, qui aliquo caſu non teneat, non adhibetur diſtinctio, quæ in vltima voluntate de ſecundaria intentione diſponentis ad pretium rei legatæ, licet opinio etiam in vltima voluntate ſit ſatis controuerſa ſecundum D. Authorem nu. 8. fol. 271. Hinc proſequere, vt infrà.

Feudi æſtimatio non debetur in vltima voluntate, ſiue ſit diſpoſitio particularis, ſiue vniuerſalis, quando eſt collata in alium, quàm in vocatum ex lege inueſtituræ, eſt hæc cõmunis opinio, ſecundum quam aliàs fuit iudicatum, & omni prorſus caret difficultate, quando ſumus in caſu, in quo aſſenſus non conſueuit præſtari nu. 9. 10. & 16. fol. 271. cum ſeq.

Feudum dicitur legitima primogeniti, & ſine cauſa priuari non poteſt; ſed quid dandum ſit ſecundogenito nu. 11. fol. 272

Feudi datio, ſeu infeudatio, refutatio, & omnis alia diſpoſitio de iure feudorum permiſſa intelligitur, quatenus ſincerè, & bona fide èxplicentur nu. 15.

Feudi æſtimatio non debetur in contractibus, in quibus non procedit text. in l. apud iulianum §. conſtat de leg. 1. num. 17. & 18. fol. 273.

Feudi æſtimatio & ſi non debeatur in contractu donationis inter viuos; debetur tamen in contractu donationis facta contemplatione matrimonij, vel ob aliam cauſam oneroſam, latè fundatur, & commendantur traditiones Andr. quæ videntur vunctuales, & demum recenſetur deciſio aliàs facta huic opinioni conformis, quicquid dixerit Anna in alleg. 140. num. 20. vſque ad 26. fol. 274. cum ſeqq.

Feudi diſpoſitio qualibet quomodolibet facta ad fraudandum legitimum ſucceſſorem, nulla eſt iudicanda nu. 27. fol. 276

Feudum hæreditarium venit in petitione hæreditatis, cenſetur allodiale, & dicitur eſſe corpus patrimonij, & computatur filio in legitima nu. 9. fol. 279

Feudi hæreditarij natura eſt, vt ſuccedens in eo, dicatur eſſe hæres feudi, & in eo ſuccedere tanquam hæres inſtitutus à principio generationis ipſius; ad quod recenſetur notabile verbum Guil. Pern. Sicul. nu. 14. cum ſeq. fol. 280

Feudum conceſſum pro ſe, & hæredibus eſt hæreditarium, idq; in Regno caret controuerſia nu. 15. cum ſeq.

Feudi hæreditarij ſucceſſor debet habere qualitatem ſanguinis, & hæredis, quod vltimũ intelligitur, quatenus pater, vel alius inſtituat, quod ſi non ſtet per illum, feudum habebit tanquam in eo inſtitutus à principio acquiſitionis feudi, & conſequenter quia hæres ſemper tenetur ad onera, quod non eſt in feudo ex pacto nu. 17.

Feudum mixtum de iure communi feudorum per delictum etiam in Dominum mediatum patratum, aperitur Baroni Domino immediato; per alienationem verò irrequiſito Domino factam aperitur Regi Domino mediato, & huius diſcriminis ratio affertur, nu. 7. fol. 292

Feudum quaternatum mixtum ſecundum quid de iure Regni, ſi ſit conceſſum à Baro-

ne cum aſſenſu Regio tenendum ab eo immediatè, & in capite, & ab ipſo recognoſcatur, ad Baronem deuoluitur propter delictum,& lineam finitam,& ab eo erit concedendum, & ſic limitatur Conſtit. Reg. poſt mortem; ſed ſi in conceſſione facta cum Regio aſſenſu non adſit clauſula, vt à Barone immediatè,& in capite teneatur, adbuc ad Baronem deuoluitur conf. rendum tamen à Rege, quocirca affertur verus intellectus ad dictam Conſtitut. & declaratur pariter eius gloſſ & opinio Frecc. refellitur num. 8. cum ſeqq.

Feudi mixti collatio Regi reſeruata per Conſtitut. Regni poſt mortem eſt ſpetiale priuilegium exorbitans,iniquum, & inrationabile. Iccirco d.Conſtitut. fuit reuocata, & correcta per Capitula Papæ Honorij, quibus ſtatutum fuit, vt ad Baronem non ſolum feuda deuoluantur; ſed ab ipſo conferantur,& ita ſeruatur nu.14.& 15.fol.294 & nu.18.& 19. fol.301

Feuda quomodo regulentur, vel non à diſpoſitione l.g. Statius florus, §.Cornelio felici,ff. de iure fiſc. notabiliter declaratur, & quid deciſum nu.16. cum ſeq. fol 295

Feudum ex pacto non hæreditarium ex delicto in Dominum commiſſo an ad eum, vel ad agnatos deuoluatur,& quid deciſum, cuius occaſione declaratur text. in cap.1.§. fin de Capit Corrad nu.17.& 20.

Feudum ad Dominum deuolutum quibus remaneat oneribus affectum & quomodo in Regno omne Caſtrum dicatur feudum quaternatum,et quid poſſidente Eccleſia,remiſſiuè nu.19.

Feuda plana, ſeù res excadentiales quomodo conſtituantur,in hoc articulo D.Author ſuſtinet opinionem Afflict. & eam vindicat ab oppoſitionibus Camerar. num. 1. cum ſeqq. fol.299

Feudum conſtituitur planum, & alienabile cum aſſenſu tantum Baronis, ſi conceſſio facta per eum ſteterit per triginta annos,etiam ſi fuerit vnica nu. 2.

Feudum conceſſum à Rege quando dicatur quaternatum, recenſetur doctrina Andr. ſuper hoc,& declaratur nu.5. & 6.

Feudum non ſit quaternatum ex clauſula, quod teneatur in capite à Rege, deficiente clauſula illa immediatè nu. 12. fol.300

Feudorum planorum, & quaternatorum diſtinctio non fuit cognita de iure communi feudorum nu.16. fol.301

in Feudis magis attenditur cauſa proxima, quàm remota nu.24. fol.302

Feudo à Barone conceſſo cum Regis aſſenſu in ſubfeudatarium cum clauſula,cum poteſtate alienandi ſaluo aſſenſu impetrando,ſi poſteà ſubfeudatarius alienet cum reſeruatione aſſenſus, an poſſit ipſe, vel eius hæres contrauenire nu. 32. fol.304

Feudum conceſſum cum facultate alienandi reſeruato Domini aſſenſu, non ſolum tenetur Dominus ad aſſentiendum; ſed habetur pro conſentiente, quando non habet iuſtam cauſam contradicendi nu. 34.fol.305 & nu. 13. fol.313

Feudum francum poteſt abſque Domini aſſenſu alienari ſecundum D. Authorem, qui de communi teſtatur exploſa Camerar. opinione, & oppoſitionibus ſublatis, quæ in contrarium adducuntur nu. 37. cum ſeqq. fol. 306.

Feudum francum eſt omni libertate liberum, & omni ſeruitute abſolutum,& quod francum, & liberum eſt non expectat licentiam alterius nu.38.& 39.

Feudum francum idem importat, quòd dicere feudum ſui iuris nu. 40.

Feudum in aliquibus alteratum retinebit ſuã propriam naturam in omnibus alijs num. 42.

Feudi franchi conceſſio eſt pinguior, quàm feudi conceſſio abſque ſeruitio nu. 43.

Feudum franchum quid importet, & ſignificet ſecundum Bald.nu.44. fol.307

Feudum franchum poteſt alienari in Eccleſiam ſecundum Bald. opinionem, quam D. Author optimè confutat, & conuincit nu. 45.

Feudi franchi conceſſio non importat tranſlationem dominij directi in feudatarium aduerſus Bald nu.46.

Feudum poteſt concedi franchum à iuramento fidelitatis:quia non omnia,quæ continentur ſub fidelitate ſunt de ſubſtantia,& aliud eſt eſſe de ſubſtantia, & aliud de natura, quæ poteſt in aliquibus impropriari num. 48. & 49. fol.308

Feudum francum appellatur conditionatum, non rectum nu.51.

Feudum ſi concedatur francum, & liberum, poteſt ſecundum omnes alienari ſine aſſenſu per verbum illud,liberum, nu.52.

in Feudis militat regula. nil referre quid ex æquipollentibus fiat nu.26. fol. 315. & nu. 10. fol.360

in Feudis proceditur de ſimilibus ad ſimilia, quando eadem viget ratio nu.27.fol.315.& nu.11. fol.360

Feudum amittitur per Clericatum,& per ingreſſum religionis, quinimò per votum tantum religionis nu.18. fol.321

Feu-

Feudorum conſuetudines vetantes illorum acquiſitionem Eccleſijs, Clericis, alijſq; perſonis repreſentatis, loquuntur in acquiſitione dominij feudorum nu. 2. fol. 348
Feuda nequaquam ſubſunt diſpoſitioni auth. defuncto, C. ad ſenat. tertul. num. 17. fol. 361.
Feudum à patre acquiſitum, & filio refutatum, in eius perſonam non dicitur nouum; ſed paternum nu. 20.
Feuda ſecundum leges feudorum præſumuntur ex pacto; in Regno autem hæreditaria nu. 26. fol. 362
in Feudis vtile per inutile vitiatur ex indiuiduo voluntatis, aliàs procedit contraria regula num. 7. fol. 370. & num. 23. fol. 393.
Feudorum leges, quæ ipſorum alienationem prohibent, minimè complectuntur eam, quæ fit in proximum ſucceſſorem, & ratio affertur nu. 11. fol. 371
Feudum an poſſit Regis primogenito alienari abſque aſſenſu, remiſſiuè nu. 5. fol. 382
Feudum abſque aſſenſu alienatum amittitur, quatenus fiſcus præuenit feudatarium in auocatione illius nu. 12. fol. 383
Feudum hæreditarium includitur ſub diſpoſitione l fin. C. de edic. diu. Adr. num. 16. fol. 384.
Feudum poteſt ad tempus locari num. 19 fol. 392.
Feudi natura non abhorret ab acquiſitione pro ſe, & liberis, ſeù hæredibus num. 8. fol. 402.
Feudum ſimpliciter conceſſum ſecundum conſuetudines feudorum eſt ex pacto, & prouidentia, licet ab intellectu iuris ſit tranſitorium ad hæredes; ſi verò ſit conceſſum pro ſe, & hæredibus expreſſè, erit hæreditarium num. 9.
Feudum quò ad diſpoſitionem ab allodio quàm maximè diſtinguitur, num. 27. fol. 406.
Feudi conceſſio non includit ſeruitium, licèt ſolitum, ſi non exprimatur: quia ſeruitium non ineſt de neceſſitate, ſicut fidelitas, quæ eſt de eius ſubſtantia nu. 29.
in Feudis non procedit argumentum à maioritate rationis nu. 5. fol. 411
in Feudis conſideratur nudum factum, nume. 6.
Feudalia iura, & conſuetudines ſunt propriè, & ſtrictè intelligenda nu. 9.
Feudorum materia eſt rigoroſa, & in ea rigor ſeruatur nu. 2. fol. 418
Feudum hæreditarium cenſetur res defuncti nu. 13. fol. 420
Feudum ex pacto ſucceſſione, hæreditarium verò tranſmiſſione à defuncto in hæredem acquiruntur nu. 14.
in Feudo hæreditario quomodo dicatur contegi, ſeù occultari vnus actus, & cenſeatur emptor à Domino inueſtitus nu. 17.
Feudo vendito cum aſſenſu Domini emptor ſuccedere dicitur ex perſona illius ſecundum Bald opinionem, quæ optima ratione à D. Authore impugnatur, ſecundum quem poterit etiam ſaluari, & admitti in feudo ex pacto nu. 18.
Feuda regulantur à diſpoſitione legum Romanorum in defectum conſuetudinum feudalium nu. 19. fol. 421
Feuda ob parricidium commiſſum non ad Dominum; ſed agnatos deuoluuntur; quia huiuſmodi facinus non connumeratur inter delicta in Dominum admiſſa num. 3. fol. 423.
Feudalia iura magnam conſtituunt differentiam inter delictum commiſſum in Dominũ, vel in alium nu. 6. fol. 424
Feudum vaſſalli parricidæ ſi fuerit antiquum ad agnatos; ſi verò nouum ad Dominum deuoluetur nu. 13. fol. 425
Feudalia iura ob parricidium priuant feudatarium delinquentem proprio feudo ratione incapacitatis, quod non facit pœna indignitatis ſecundum ius commune Romanor. per quod non auferuntur bona propria; ſed hæreditaria tantum occiſi, num. 14. fol. 426.
Feuda radicata in perſonam feudatarij deuoluuntur propter delictum ad fiſcum, & ſecundum communem feudiſtarum ſcholam priuatur nedum feudatarius; ſed omnes ab eo deſcendentes, ſiue feudum ſit hæreditarium, ſiue ex pacto, & ex quocumque delicto, ex quo feudatarius priuatur; quo loci Fabij de Ann. conſilium redarguitur nu. 20 & 21. fol. 427
Feudum conceſſum Titio, & primogenitis, vel Titio, & liberis eſt ex pacto, & prouidentia nu. 3. fol. 430
Feudum conceſſum tibi, & hæredibus, quomodo diſtinguatur à feudo conceſſo tibi, & liberis deſcendentibus, vel tibi, & primogenitis nu. 4.
Feudum, in quo viuitur iure francorum, conceſſum Titio, & hæredibus eſt hæreditarium nu. 8. fol. 431
Feudum ſemper dicitur hæreditarium, quando in conceſſione eſt appoſitum verbum hæredibus nu. 9.
Feudum conceſſum tibi, & primogenitis eſt ex pacto, ſecùs ſi adſit verbum hæredibus etiam

ſi ſit

Digitized by Google

ſi ſit adiecta clauſula iuris francorum:quia non importabit niſi delationem ſucceſſionis, & prælationem ;ſed cum qualitate hæreditaria,ad cuius confirmationem ponderatur punctualis deciſ. Andr.in c.ſp.1.de nat.ſucc. feud nu.8.9.10.& 11.

Feudum non poteſt aſſignari vni ex filijs abſque aſſenſu nu.12. fol.432

Feudum ex pacto in primo acquirente habet naturam hæreditarij, & poteſt ab eo alienari, niſi ſit filijs nominatim, vel eorum contemplatione principaliter conceſſum nu. 13 fol.432.& nu.15. fol.501

in Feudis vindicant ſibi locum duæ regulæ, & ſunt de eorum natura,vna,vt feuda abſque aſſenſu ſint inalienabilia, & altera contraria, vt cum aſſenſu ſint alienari permiſſa, quæ locum habet in alienatione feudi hæreditarij tàm noui,quàm antiqui,necnon feudi ex pacto noui nu.14.fol.433.& nu.1. fol. 440.

Feudi diuidui valida eſt diſpoſitio cum aſſenſu inter filios, etiam ſi ſit inæqualis nu. 16. fol. 434.

Feudum hæreditarium cum aſſenſu poſſe alienari in extraneum nemo hucuſque hæſitauit nu.17.

Feudi alienatio in ſecundogenitum cum conſenſu primogeniti valida eſt abſque Domini aſſenſu:quia reſoluitur in vim refutationis; ſed an ſufficiat tacitus conſenſus primogeniti,& quomodo inducatur nu. 25. cum ſeqq. fol 437.

Feudum impropriari,ac eius natura alterari dicitur, dùm conceditur cum poteſtate diſponendi,ſeù alienandi abſque aſſenſu nu.2. fol.440.

Feudalium iurium feudi inſtar eſt prohibita alienatio nu.3.

Feudi & actionis ad feudum par eſt iudiciũ, idcircò in ceſſione hypothecæ iuris feudalis requiritur aſſenſus,prout in feudi ceſſione nu 5.& 6. fol.441

Feudalis iuris commutatio,ſeù tranſlatio de perſona in perſonam abſque aſſenſu eſt prohibita nu 7.

Feudorum lex, & Regni Conſtit. ex quò prohibuerunt omne commercium, omnemq; cõtrectationem rerum feudalium annullauerunt,reſpiciendo facti ſeriem ; non autem iuris effectum ; hinc notabiliter infertur,vt num.8.

Feudorum lex,& Regni Conſtit. alienationes prohibentes,habent etiam locum in ſola poſſeſſionis alienatione,quo caſu feudum perditur:quia committitur in legem nu.10.

Feudo conceſſo cum facultate alienandi, vel cum clauſula cui dederis, an in ipſius alienatione requiratur nouus aſſenſus, in hoc articulo relatis hinc inde opinionibus affirmatiuè concluditur ;ſed admiſſa citra veri præiudicium contraria opinio,frequentioribus calculis limitatur, quando facultas eſt conceſſa in executiuis, & non in principali diſpoſitione nu.15.& 16. fol.442

Feudi natura eſt reſpicere ſuum ſtipitem nu.5. fol. 462.

Feudum non manet ſub diſpoſitione l.vnic. C. ſi liber. imper. ſoc. lib. 10. num. 12. fol. 477.

Vide in verb. agnatus, alienatio, annale ſilentium, aſcendens, aſſenſus, Baro, bona, bona fides, clauſula, Clericus, Conſtitut conſtitutionem, conſuetudo. creditor,dominium,dos,dotarium, emphyteuſis,emptio,feudatarius,filius, frater,hæres,intereſſe,inuentarium, lex,matrimonium, nepos, oblatio in fin. officium, pactum, pater, prælatio, Princeps, Prorex, refutatio,ſeparatio bonorum,ſequeſtratio, ſucceſſio, teſtamentum.

FILIVS, ET FILIA.

Filius facto inuentario non tenetur ſeruare diſpoſita per defunctum, quatenus tangunt feudum ex pacto,& prouidentia; ſecus verò omiſſa inuentarij ſolemnitate num. 29. fol. 204.

Filius primipili etiam non hæres, nec paterna bona poſſidens tenetur Regiæ Curiæ pro patris adminiſtratione;cæterum in Regno hoc iure non vtimur num.4. & 18. fol.219

Filius pro functionibus fiſcalibus vſque adeò tenetur pro patre vt etiam ſi renunciauerit paternam hæreditatem,adhuc remaneat obnoxius, niſi cedat bonis quocumque titulo inter viuos à patre habitis tanquam talibus debitis ſubiectis ; hoc tamen non eſt in praxi receptum num.12. & 18.fol.219. cum ſeq.

Filij primogeniti ex nobilibus orti ſemper debent totum habere:quia melius eſt ſecundogenitorum diſperſio,quàm inter eos hæreditatis diuiſio ſecundum B.Bernardum num. 12. fol.272

Filius in feudo hæreditario non inſtitutus an ſuccedat,& ſuccedendo an teneatur ad onera hæreditaria. In hoc articulo primò referuntur Doctores tenentes,non inſtitutum vniuerſaliter,vel in quota,licet inſtitutum in re certa non ſuccedere. Secundò recenſentur alij,volentes,inſtitutum in re certa non

non tamen in feudo, ſuccedere in ipſo feudo, & non teneri ad onera, quæ vltima opinio confutatur, & declaratur tantùm procedere in feudo ex pacto num. 1. cum ſeqq. fol. 278.

Filius in feudo ex pacto eſt deterioris conditionis, quàm agnatus: quia tenetur eſſe hæres in hæreditate allodij, licet ſufficiat, vt ſit inſtitutus in re certa num. 10. cum ſeq. fol. 279.

Filius in feudo ex pacto non tenetur ad onera hæreditaria confecto inuentario: quia feudum non eſt de corpore hæreditatis, quod ſecus eſt in feudo hæreditario num. 11. cum ſeq.

Filius natus in morte patris, ſi ſtatim poſt mortem deceſſerit, habetur pro non nato, vt ſic fœmina aliàs non ſucceſſura propter maſculi exiſtentiam, tali caſu ſuccedat ſecundum communes Doctorũ traditiones, qui volunt procedere etiamſi vixerit per octo dies num. 21. fol. 424

Filius ſecundogenitus pro vita, & militia habet actionem aduerſus tertium feudi poſſeſſorem ex ſpetiali prouiſione Capituli Regni, nu. 22. fol. 324

Filius parricida inſpectis conſuetudinibus feudalibus facit ſe inhabilem, & incapacem feudi, quinimò ex omni delicto, ex quo quis non poteſt ſtare in Curia ſine dedecore, dicitur feudi incapax nu. 10. fol. 425

Filius delinquens in vita patris non priuatur feudo: quia illud non habet; ſed inhabilitatur ad illud acquirendum, & habetur pro mortuo, ac ſi non eſſet in mundo nu. 17. fol 426.

Filius primogenitus in vita patris committens feloniam in Dominum, ſe inhabilem reddit ad feudi ſucceſſionem, vnde nil tranſmittit ad fiſcum; ſed poſt patris obitum ſecundogenito ſucceſſio defertur nu. 19.

Filios non aſpergit patris macula in hæreditate auita, niſi delictum ſit læſæ maieſtatis, nu. 22. fol. 427

Filij in tertiaria, quarta, ſeù antefato conſtituto ſecundum morem Magnatum ſuccedunt, vti hæredes & non vt filij ex propria perſona; & ita aliàs iudicatum in cauſa Comitis Montiſcalui aduerſus text. in auth. hæres, C. de ſecun. nupt. deciſ. Aff. & conſilia D. Authoris tunc Aduocati Comitis Montellæ nu. 25. fol 454

Filia vigore Conſtitut. Regni ſuccedit in feudo excluſo patruo, & hæc eſt frequentiùs recepta opinio, quando filius decedit poſt patris obitum, etiam non adita adhuc hæreditate nu 36. fol. 456

Filia ex filio præmortuo in vita patris an ſubingrediatur locum patris in gradum, & ſexum, ita vt excludat perſonas, quas aliàs pater excluderet, ſi ſuperuixiſſet, vel ſubingrediatur in locum patris tantùm in illius portionem; non autem ad aliorum excluſionem, fusè nu. 37. cum ſeqq. fol. 457. Sed proſequere quæ mox ſubijciam.

Filia ſubingreditur ſexum patris ex lege velleia ſecundum Neapolit. opinionem, quam optimis rationibus locum habere tàm in allodialibus, quàm feudalibus, & tàm de iure communi, quàm de iure conſuetudinario, & Regni, quàm clariſſimè demonſtratur; & vltra quod eſt communiter recepta à Regnicolis, eſt etiam ſecundum eam iudicatum, vt neptis ſubingrediatur ſexum, & locum patris tàm in allodialibus, quàm feudalibus, eſt etiam conformis declarationibus regijs, quæ referuntur, necnon deciſioni Sac. Conſ. nouiſſimè in ſimili facti ſpetie prolatæ, quæ pariter recenſetur, num. 44. cum ſeqq. fol. 458.

Filia & ſi non compellatur dotem inſumere, vt à vinculis patrem vindicet, nihilominus ſi ſua ſponte id faciat, ſacroſancta lex hunc actum fouet, atque commendat, num. 28. fol. 494.

Vide in verb. aſſenſus, citatio, donatio, legatum, legitimatio, pater, querela, renunciatio.

FISCVS.

Fiſcum habent Rex, omnis Princeps non recognoſcens Superiorem, ac Ciuitas libera nu. 31. cum ſeq. fol. 32

Fiſcum propriè non habent Epiſcopi, & Archiepiſcopi nu. 69. fol. 33

Fiſcus poteſt cogere Dominos ad bona diſtrahenda iuſto tamen pretio pro militum ſuſtentatione, & Regis neceſſitate, num. 4. fol 47.

Fiſcus poteſt cogere ſubditos, vt emant ipſius frumentum nu. 14. fol. 49

Fiſcus in Regno non appellat à decretis liberatorijs in criminalibus; ſed habet recurſum ex notorio grauamine, de quo ante omnia cognoſcitur nu. 51. fol. 95

Fiſcus pro adhoa præterita habet actionem realem ſupèr feudo aduerſus tertium poſſeſſorem, niſi ſit conceſſionarius Regiæ Curiæ nu. 10. & 11. fol. 140

Fiſcus pro releuio habet actionem realem aduerſus feudi poſſeſſorem nu. 13.

Fiſcalis patrimonij curam gerentes non omnia, quæ proponere poſſunt, proponere eis licet;

ſed

ſed ſilere debent pro populorum quiete nu. 41. fol. 162

Fiſcus vendere poteſt rem, quam habet communem cum alijs, etiamſi commodam non pateretur diuiſionem nu. 43.

Fiſcus non ſoluit vſuras; ſed benè ei ſoluuntur nu. 9. fol. 166

Fiſcus, non exiſtente ſoluendo eius miniſtro, qui pecuniam exoluerat ſuis creditoribus, condicet ab illis, etiam quod bona fide conſumpſerint ex ſpetiali eius priuilegio, quod tamen hoc caſu eſt ſubſidiarium, ad quod comprobandum ſingularis ratio affertur, quo loci declarantur pariter l. ſi eum ſeruum, & l. ſi me, & Titium nu. 12. 13. 19. 20. 21. & 24. fol. 107. & 168. & nu. 18. fol 355

Fiſcus priùs agere debet aduerſus ſuos debitores, & poſteà conuenire poſſeſſores bonorum ſibi obligatorum, etiam quod habeat hyppothecam expreſſam nu. 14. fol. 167

Fiſcus agit in ſubſidium aduerſus debitorem ſui debitoris, niſi ex pecunia fiſcali nomen fuerit contractum, quæ concluſio non obtinet in creditore debitoris, & ratio affertur nu. 15. & 18.

Fiſcus & ſi non aſtringatur ad vſuras, an teneatur ad intereſſe, quocirca declaratur text. in l. cum quidam §. fiſcus ff. de vſur. & in l. ſi procurator, ff. de iur. fiſc. num. 1. 10. & 13. fol. 170. cum ſeqq.

Fiſcus in contractibus fiſcalibus nunquam tenetur de euictione vltra ſimplum, etiam ſi ſit expreſſè promiſſum nu. 2. & 9.

Fiſcus tenetur ad intereſſe, quando promiſit factum, & non adimpleuit, vel aliquo modo contrauenit nu. 3. & 8. fol. 171

Fiſcus actione ex empto tenetur ad intereſſe; ſed non totale; ſed quatenus erit valor rei tempore euictionis ſecuta nu. 15. fol. 173

Fiſcus non habet priuilegium, niſi in expreſſis nu. 17.

Fiſci priuilegium, de quo in l. cum quidam, §. fiſcus ff. de vſur. an hodie ceſſet, quocirca etiam agitur de intellectu d. §. & multifariam, multiſq; modis declaratur nu. 32. 34. 36. 39. 44. 46. & 50. fol. 176. cum ſeqq.

Fiſcus, minor, & Eccleſia habent remedium reſtitutionis in integrum vltra illud, quod eis competit ex l. 2. C. de reſcin. vendit. quo loci recenſetur doctrina Peregr. & confutatur, declarantur inſuper lex 3. & l. ratas C. de reſcin vendit. & l. ſi hyppothecas C. de remiſſ. pig. & demum examinantur traditiones gloſſ. Bart. Alberic. Roman. Alex. & aliorum vnà cum deciſ. Affl. 240. nu. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 25. & 26. fol. 185. cum ſeq.

Fiſci quæ ſunt, ſunt pariter & Cæſaris nu. 28. fol. 186.

Fiſcus in dolo incidenti gaudet iure ſpetiali, nu. 38. fol. 188

Fiſco pariter conceſſa priuilegia, & Cæſari cõceſſa intelliguntur, dum tamen non adſit diuerſitatis ratio nu. 43. & 44. fol. 189

Fiſcus ſi vendat, habet reſtitutionem, ſecus quãdo Rex per ſuum ſpetialem contractum nu. 46. fol. 190

Fiſcus in ſuis venditionibus fruitur priuilegio pacti addictionis in diem nu. 50. fol. 191

Fiſcus Reſpubl. & minor reſtituuntur etiam ad lucrum, & ſic propter maiorem oblationem, vt iterum fiat licitatio; verùm non ſufficit qualibet læſio; ſed conſiderabilis, & propterea vſus forenſis obtinuit, vt ſit inſexta, & ita aliàs deciſum facta relatione per Reg. Cam. in Collaterali Conſ. quo loci declaratur, in quo caſu procedant doctrina Alber. & deciſ. Afflict. item traditio Luc. de Pen. & qualiter ſit intelligenda lex ſi tempora C. de fid. inſtrum. & iur. haſt. fiſc. num. 55. 57. 59. 60. 61. & 62. fol. 191. cum ſeq.

Fiſcus non poteſt habere fidem de pretio, & ſi tradiderit pretio non ſoluto, dominium nequaquam transfertur nu. 6. fol 200

Fiſcus, minor, ſyndicus Eccleſiæ, & ſimiles non poſſunt habere fidem de pretio, non ratione ſpetialitatis; ſed quia mandatum habent limitatum, & à iure poteſtas eſt eis denegata, quo loci declaratur text. in l. ſi procurator, §. fin. ff. de iur fiſc. & commendatur doctrina Bart. in l. à Diuo Pio § ſed ſi emptor ff. de re iudic. & Bald. in l. inciuile C. de rei vendic. num. 10. 11. 12. & 14. fol. 201. cum ſeq.

Fiſcus, ſicut priuatus non poteſt euincere rem, quam vendidit, ex iure poſteà ſuperueniente; ſed obſtabit regula, quem de euictione tenet actio nu. 16. & 17. fol. 202

Fiſcus quando poſſit bona à ſe vendita de facto capere, & ſequeſtrare, quod de iure eſt prohibitum, ſicuti deſcriptio, ſeù inuentarium bonorum, etiam feudalium, & qualiter hoc caſu deſcriptio accipi, ſeù intelligi debeat num. 34. 35. & 47. fol. 204. cum ſeq.

Fiſcum fraudantes in bonis non adhuc incorporatis dupli, in incorporatis autem quadrupli pœna mulctantur, & in vtraque mulcta ſimplum computatur num. 50. fol. 206.

Fiſcus præfertur vxori Primipili anteriori pro dotibus; ſic quoque præfertur anteriori hyppotheca cæterorum creditorum: cæterum ſecun-

eundum gloſ.notab.bona mulieris erunt pro marito obnoxia fiſco, ſi omnia mariti bona exhauſta ſint, & ſic in ſubſidium: in practica nihilominus receptum eſt contrarium, tàm reſpectu mulieris, quàm aliorum creditorum num.5. 7. 8. 11. & 18. fol.219. cum ſeq.

Fiſcus ex cauſa publica neceſſitatis poteſt à debitore ſuo exigere ante diem, & pendente tempore ſolutionis; deducto tamen intereſſe medij temporis nu.13.

Fiſci Arrendator ſi multùm lucratus ſit in arrendamento, compelli poteſt, finito conductionis tempore, vt iterum conducat pretio eodem, quando non reperitur Arrendator pro eodem ſaltim pretio, quod tamen adhuc non admiſit forenſis vſus; quo loci declaratur text. in l. cotem ferro §. fin. ff. de public. & in l.3. §. in quinquennium ff. de iur. fiſc. nu.14.15. & 18. fol.220

Fiſcus in paritate licitatorum poteſt gratificari plus vni, quàm alteri; ſed contrarius vſus inoleuit in Reg. Cam. qua talibus euentibus prouidere conſueuit, vt iterum accendatur candela nu.16.

Fiſco, prout Reipubl expedit conuenire priùs principalem debitorem: quia ex hoc faciliùs reperiuntur fideiuſſores, & approbatores; hinc nonnullæ inferuntur illationes nu. 22. fol. 221.

Fiſcus poteſt directis actionibus experiri aduerſus participes in arrendamento, vulgò nuncupatos Caratarios, ſicut contra principalem Arrendatorem nu.24.

Fiſcus, ſeù Dominus directus in vita feudatarij nullo modo eſt creditor releuij, nec orta obligatio, imò incerta ipſius natiuitas; quia poteſt alienare in vita, quo caſu releuium non debetur nu.5. fol.397

Vide in verb. appellatio, argumentum, Baro, Ciuitas, Conſtitut. conſtitutionem, debitor, emptio, exceptio quem de euict. iudicium, læſio, mandatum pœnale, miniſter, minor, numeratio Regni, obligatus, procurator, ſeparatio bonorum. ſignificatoria, theſaurus, tutor, venditio, vniuerſitas.

FOEMINA.

Vide in verb. mulier.

FORIVDICATIO.

Foriudicatio in quibus criminibus locum habeat, deciſio Sac. Conſ. iunctis omnibus tribunalibus hac de re facta recenſetur nu. 47. cum ſeq. fol.30

FORVS.

Vide in verb. Cauallarius, Conſilium Collaterale, Curialis, Doctor, domicilium, miles, Officialis, priuilegium, receptator.

FRATER.

Fratres, & ſorores ſecundum Reg. Conſtitut. vt de ſucceſſionibus ſuccedunt in feudo nouo, niſi inueſtitura eſſet pro hæredibus ex corpore, num. 22. fol. 362. idq; eſt ampliatum etiam in fratre, & ſorore vterinis nu. 2. 3. & 8. fol. 461. Cæterum ſecundum Capitula nouiſſimè Ciuitati, & Regno conceſſa nedum fratres. & ſorores; ſed etiam nepotes, & neptes ſuccedunt in feudis nouis etiam quod feudum eſſet conceſſum pro hæredibus ex corpore nu. 23. fol.362

Frater de iure communi non ſuccedit fratri in feudo, quod aliunde prouenit, quàm à communi parente; ſed in Regno opinio communis eſt in contrarium, vt frater vterinus ſuccedat tàm in feudo nouo, quàm antiquo etiam quòd non ſit coniunctus ex latere, vnde feudum prouenit, & ita deciſum, quo loci declaratur authoritate Andr. Conſtitut. vt de ſucceſſionibus habere locum tàm in feudo nouo, quàm antiquo num.4.6. & 7. fol. 462.

Frater vterinus non coniunctus ex latere, à quo feudum prouenit, an ſuccedat in feudo antiquo conceſſo pro hæredibus ex corpore. In hoc articulo D. Author negantium opinionem ſecutus eſt, quàm teſtatur eſſe communem, eamq; firmiſſimis fundamentis munit, atque confirmat, quo loci declarat, Conſtitut. Reg. vt de ſucceſſionibus non loqui in conceſſione facta pro hæredibus ex corpore, & Capit. Reg. conſiderantes loqui in feudo antiquo nu.8. cum ſeqq.

FRAVS.

Fraus reſpectu futurorum creditorum quando conſideretur nu.8. fol.397

Fraus præſumitur, quando incontinenti poſt donationem factam debita contrahuntur, nu.10. fol.398

Fraus conſiderata in terminis text. in l. omnes §. Lutius ff. quæ in fraud. cred. eſt reſpectiuè ad vniuerſa bona donata; quo loci declaratur doctrina Andr. in cap. 1. §. ſed & res per quos fiat inueſtitura num.13. & 14. fol. 398.

Fraus in materia releuiorum vel præſumitur, vel

vel excluditur ex perſonarum qualitate, quæ hoc caſu multum præualet, quocirca declaratur gloſ. in d. § ſed & res, & demum quid per Reg. Cam. in facti contingentia fuerit iudicatum, recenſetur nu. 15. cum ſeqq. *fol.* 399

Vide in verb. actus, feudatarius, pater, refutatio, reuocatio, ſubinfeudatio.

FVNCTIONES FISCALES.

Functiones fiſcales collectarum loco impoſitæ nu. 7. *fol.* 57

Functiones fiſcales effectiuè ſoluuntur à ſingulis Ciuibus: quia numeratio fit vniuſcuiuſque Ciuis, & quiſque taxatur ad certam rationem, ita quod non eſt facta taxatio ſingularum Terrarum in vniuerſum, & propterea focularium numero diminuto fit alleuiatio, & reſpectu illius quantitatis perimitur exactio nu. 8. *fol.* 153

Functionibus fiſcalibus per Vniuerſitates non ſolutis, Perceptorum Prouincialium mandato in dies executiones fiunt aduerſus particulares Ciues, eorumq; bona nu. 9.

Functiones fiſcales quo tempore introductæ fuerunt, & pro qua quantitate num. 10. & 12. *fol.* 159

Functiones fiſcales ſublatæ tempore Regis Ferdinandi Primi, & demum reſtitutæ nu. 13. & 14.

Functionibus fiſcalibus olim ſublatis, vel exigebatur vnum pro centenario, vel vinteſimum, ſeu vigeſima pars fructuum, aliàs conſuetum indici ad reſtaurandas Regnorũ neceſſitates nu. 15. & 16.

Functiones fiſcales fuerunt antiquitùs tempore Romanorum Imperatorum introductæ, & ſoluebantur viginti ſix denarij pro quolibet capite, ſeù fumante, ante quam impoſitionem ſoluebantur collecta num. 33. cum ſeqq. *fol.* 223

Functiones fiſcales impoſitæ tempore Regis Alphonſi Primi fuerunt recompenſatiuæ ad pretium ſalis, quod idem Rex dare pollicitus fuit ſingulis Regni focularibus, videlicet modium vnum pro quolibet, de quo vectigali loquutum fuiſſe Vlp. clarè conſtat, imò aderat etiam tempore Machabæorum, & inter Regalia computatur, & ſolus Rex in Regno ſal vendere poteſt, cuius ſunt omnes ſalinæ, etiam exiſtentes in fundis priuatorum nu. 36.

Vide in verb. Clericus, donatio, filius, Vniuerſitas.

FVRTVM, ET FVR.

Furtum committentes cum fractura, qua pœna plectendi, habetur remiſſiuè ſub num. 9. fol. 16.

Fures in Regno bullari debent ex diſpoſitione Regiæ Pragmaticæ vltimo loco editæ nume. 4. *fol.* 483

G

GABELLA.

GAbella impoſita ſuper eo, quod titulo lucratiuo transfertur, non habet locum in donatione facta contemplatione matrimonij nu. 23. *fol.* 275

Vide in verb. læſio in penult. ſumm. vniuerſitas.

GRATIA.

Gratiæ, & compoſitiones ſunt prohibitæ non præcedente partis remiſſione. Nec fieri poſſunt ſalno iure partis num. 9. cum ſeq. fol. 25.

Gratiæ delictorum cum partis remiſſione non paſſim; ſed cum moderamine, & nonnullis qualitatibus perpenſis concedendæ ſunt nume. 12.

Gratijs in concedendis abuſus, ac nimia Superiorum facilitas afflictiones, & flagella in ſubditos inducunt nu. 13.

Gratia an fieri poſſit per Principem abſque expreſſa partis remiſſione, ſi hæres ſit incertus, vel forenſis, & abſens num. 32. fol. 29.

Gratia an fieri poſſit nulla exiſtente partis offenſæ querela, ſuper quo expenditur text. in l. diſſamari C. de ingen. manum. qui declaratur procedere tàm in ciuilibus, quàm in criminalibus, examinatur quoq; doctrina Luc. de Penn. in l. 1. C. de deſert. lib. 12. & text. in l. 1. C. vt nem. inuit. cog. ag. num. 33. cum ſeqq.

Gratiæ factæ minimè alterantur ex ſubſequentibus declarationibus, quando verba non admittunt talem interpretationem, & effectiuè gratiæ reuocarentur nu. 12. fol. 62. & nu. 12. *fol.* 490

Gratia Regis Friderici, vt aquæ reſtituantur priuatorum molendinis, quam interpretationem à iure accipiat, nume. 8. fol. 76.

Gratiam delictorum, atque pœnarum poſt ſententiæ prolationem tribuere ad ſolũ Principem ſpectat nu. 9. *fol.* 91

Gra-

Digitized by Google

Gratiam delictorum abſque partis remiſſione de poteſtate ordinaria tutta non ſuggerente cauſa Rex facere non poteſt ex doctrina Andr. communiter recepta, in cuius intellectu miſerè labitur Afflict. eſtq; Regum conſuetudo generalis in hoc Regno ſic vſu recepta nu.14. cum ſeqq. fol.92

Gratia eſt ſubreptitia, & nulla, quando Principi non eſt expreſſum id, propter quod gratiam non conceſſiſſet, vel durius num. 6. fol. 430.

Vide in verb. aſſenſus, Baro, declaratio in fin. Princeps, Prorex, remiſſio.

GVBERNATOR.

Gubernatores, ſeù Præſides, & Auditores Prouinciarum proprijs expenſis per ſuas Prouincias iter facere debent; ſed tamen contrarium, & perperàm eſt vſurpatum num. 16. *fol.*124.

*Gubernatores prudentes ante oculos habere debent, illibataq; ac inuiolata cuſtodire præcepta illa politica exarata per Luc. de Pen. in l. quicunque C. de omn agr. deſer. nam ſic facilè conſulent, & prouidebunt, ac proſpicient omnibus ſecundum Deum, & chriſtianam charitatem, & nemini iniuriam inferent nu.*41. *fol.*239

Vide in verb. Cardinalis, Proconſul.

GVIDATICVM.

Vide in verb. Baro, indultus, Prorex.

H

HAEREDITAS.

Vide in verb. pactum in princ.

HAEREDITATIS ADITIO.

*Hæreditatis aditio animo perficitur, qui declaratur ex actibus ſubſequentibus, imò opinio praualet veritati nu.*20. *fol.*322

Vide in verb. ſeparatio bonorum.

HAERES.

*Hæres adeundo abſque beneficio legis nō poteſt ex propria perſona vindicare bona fideicōmiſſaria à defuncto vendita; ſecùs verò facto inuentario nu.*26. *cum ſeq.* fol.203

*Hæredes omnes vocati per ſtipulationem mulieris ſuccedunt in debito dotis, & conſequẽter habent actionem perſonalem cum acquiſitione iuris hyppothecæ bonorum feudaliũ; Ad cuius confirmationem præ cæteris allegatur Capit. Regis Philippi II. huic Ciuitati conceſſum, in quo prouiſum legitur ſucceſſorem in credito ſuccedere etiam in obligatione, dummodò non contra fiſcum; ſed ſi ante mulieris obitum feuda pro dotis credito eidem adiudicata fuiſſent; tunc ſucceſſio regularetur ſecundum naturam feudorum: quia dotis debitum ex adiudicatione eſſet extinctum nu.*45. *&* 47. *fol.*252. *cum ſeq.*

*Hæres non tenetur habere ratum factū defuncti nullum, & à lege improbatum, & ſic limitatur text in l. cum à matre C. de rei vindic. nu.*17. *fol.*261

*Hæres in feudalibus, & hæres in allodialibus contribuunt pro rata bonorum in oneribus hæreditarijs nu.*8. *fol.*279

*Hæreditaria onera ſi fuerint mandata ſolui ab vno hærede, alter hæres, ſiue cohæres non tenetur contribuere nu.*22. *fol.*282

Hæreditaria iura, quæ hæredi competunt hæreditate adita, finguntur competijſſe à die mortis defuncti nu 24. *fol.*322

Hæres in feudo hæreditario tenetur habere ratum factum defuncti legitimum; ſecùs in feudo ex pacto nu. 19. *fol.*384

*Hæres tenetur approbare geſta per defunctum, dummodo diſponat de his, in quibus habet liberam diſpoſitionem, & ita procedit text. in l cum à matre C. de rei vend. nu.*25. *fol.*386

*Hæres in feudo tripliciter conſideratur nu.*15. *fol.*420.

Vide in verb. alienatio, aſſenſus, Conſt. cōſtitutionem, dictio in 3. *ſumm. donatarius, dos, euictio, exceptio, quæ de euict. inſignia, poſſeſſio, promiſſio, querela, ſalarium, ſtipulatio.*

HOMO.

*Homines præferendi ſunt cunctis rebus: quia omnia pro illis creata ſunt nu.*9. *fol.*71

*Homines liberi non poſſunt compelli ire ad molendina particularia, vel ad nundinas, ſeù mercatum nu.*9. *fol.*469

*Homini luxurioſè viuenti, tanquam ſui ipſius prodigo bonis interdici poteſt nu.*18. *fol.*515

*Homo maximo amore captus, æquiparatur ebrio, & furioſo, ideircò in ipſius contractu decretum requiritur nu.*19.

HOSPITIVM, ET HOSPITANDI munus.

*Hoſpitandi, ac præſtandi alimoniam equis militum grauis armaturæ munus eſt patrimoniale nu.*4. *fol.*39

Digitized by Google

Hoſpitandi ius eſt de regalibus, hoſpitiorumq; diſtinctio, ac mutatio ad ſolum Proregem pertinet nu.6.

Hoſpitium præbere tenetur vaſſallus Regi, eiusq; familiæ, certamq; domus partem aſſignare. Hinc in Hiſpania conſuetudo inualuit, qua Regis Officialibus, & Magnatibus, qui nuncupantur (li Grandi) domus præbentur dictæ de Apposiento, quæ quando nō fuerint capaces, ſuperadduntur habitacula, quæ dicuntur acceſſoria nu.7.& 8. fol.40

Hoſpitari qui tenentur, nil vltra hoſpitium præbere debent nu.9.

Hoſpitia ſatellitum, & aliorum Commiſſariorum in Regno ſunt ſublata; quibus tamen auctum eſt ſalarium expenſis Reg. Cur. per nouiſſimam Pragmaticā Comitis de Lemos num.10.

Hoſpitia publica, ſeù Tabernæ in amplioribus Regni locis ſunt conſtrui iuſſa, eaq; munita, & inſtructa teneri ex prouiſione Collateralis Conſilij, quæ eſt iuri conſona, ac rationi conformis, in quibus pariter ex mādato Regiarum Audientiarum taxa rerum venalium eſt præponenda.nu.11. cum duob ſeqq.

Hoſpitandi ab onere, vti etiam à contributione in pecunia immunis eſt hæc Ciuitas ex priuilegio; Familiaribus tamen, & Curialibus ſequentibus Curiam Sacræ maieſtatis quadam quarteria particularia aſſignare debet non gratis; ſed iuſta mercede ſoluta nu.23. & 24. fol.42

Hoſpitum militum exceſſus eſt multorum cauſa malorum nu.27.

Hoſpitia actualia non dantur hyemali tempore militibus leuis, & grauis armaturæ; verùm adeſt impoſitio per totum Regnum in pecunia inter ipſos diuidenda; tempore verò æſtiuo diſtribuuntur per terras maritimas Regni nu.28. fol.43

Hoſpitia militum licet iuſta, ad maximam tamen egeſtatem Regnum miſerè deduxerunt, pro quibus quantum ſingulis diebus Regnum ſoluat iuxtà relationem Scribæ rationis, congruenti ordine ſubijcitur nu. 32. cum ſeq.

Hoſpitandi onus ſi tolleretur, & perpetua hoſpitia ſtatuerentur in locis propè mare indicta vniuerſali contributione, optimum eſſet remedium leuandi maximam calamitatem huius Regni, præſertim ſi ex noſtri eruditiſſimi D. Authoris ſententia præfata contributio Vniuerſitatibus contribuentibus imputaretur in fiſcalium functionum ſolutione nu.34.& 35. fol.44

Hoſpitia vt tollerentur ſolutis duobus aureis nummis pro quolibet milite ſingulis menſibus fuit aliàs à Regno petita gratia; ſed non conceſſa nu.37.

Hoſpitandi ab onere milites hiſpanos pedites, qualiter poſſit eximi Regnum, ſecunda affertur prouiſio Regi pariter vtilis nu. 38.

Vide in verb.Camera reſeruata, Clericus in princ. contributio, immunitas, molendinum.

HOSTIS.

Hoſtes dicuntur illi, contra quos publicè bellū eſt indictum, quo caſu poterunt poſteà capi licet non in acie belli, intantum vt licitum ſit ab iſtis prædari, & furari; quinimò & hoſtium ſubditos, & adiuuantes, fas ſit capere ſecundum Innoc. doctrinam ſic communiter intellectam, iuxtà quam fuit aliàs in facti contingentia in quàm pluribus caſibus iudicatum nu.5.cum ſeqq. fol.523

Hoſtes, ipſorumq; bona capi poſſe etiam in alieno territorio cōfutata Soce.opinione optimis medijs, & rationibus comprobatur num.14. cum ſeqq.fol.524.

Vide in verb.bellum in fin.bona in fin.

HYPPOTHECA.

Vide in verb.creditor, ſeparatio bonorum in fin.

I

IMMVNITAS.

Immunitatis priuilegium non comprehendit hoſpitandi immunitatem, idq; in Reg.Cam. Summariæ deciſum nu.5. fol.39

Immunis ab adhoa an ſit exemptus à donatiuis remiſſiuè nu.29. fol.277

Vide in verb.Camera reſeruata, Clericus Eccleſia, priuilegium.

IMPERATOR.

Imperator Fridericus Regnum exinaniuit tyrannico dominio nu.61. fol.96

Imperator quomodo ſit Dominus totius Orbis nu.26. fol.527

Vide in verb. conceſſio in penult. & fin. ſumm.Inſula in princ. mare, Venetia.

IMPOSITIO.

Impoſitiones omnes, quæ hodie ſunt redacta in pecunia ad ſubueniendum Regum neceſſitatibus, antiquitùs ex Imperatorū Conſtitutionibus præſtabantur in ſpeciebus pro victu militum neceſſarijs nu. 26. fol.223

Impo-

Impoſitio per focularia eſt antiqua, de qua Bald. eſt loquutus nu.34. fol.223
Impoſitio dicta delli Lagni, prout illa Turrium, pontium, & ſtratarum Regni fundatæ ſunt ſuper publico beneficio, & ideò obligant omnes ad contributionem num.58. fol.225.
Impoſitiones pro ſubſtentatione militum, ex quo agitur de publico intereſſe, de iure ſunt alienari prohibita nu.40. fol.235
Vide in verb. Prorex, ſtipendium, vectigal, vniuerſitas.

INCAPAX.

Incapax de iure communi Romanorum quàm maximè diſtinguitur ab indigno: quia incapax, ſeù inhabilis nunquam acquiſiuit; indignus verò ſecus; ſed fiſcus ob pœnam delicti aufert ab eo tanquam ab indigno num.7. fol.424.
Incapacitas quando concurrit cum indignitate ipſa præualet nu.8. fol.425

INCORPORATIO.

Incorporatio in incorporalibus fit per ſententiam declarantem, quid ad fiſcum ſpectare, quo caſu non habet locum præſcriptio, de qua in l.in omnibus ff de diuerſ. & tempor. præſc.nu.51. fol.206
Vide in verb. deſcriptio bonorum, fiſcus.

INDIGNATIO.

Indignationis ſignificatio, & effectus num. 5. fol. 80.

INDVLTVS.

Indultus concedi poteſt ſocijs criminum pro detegendis criminibus, idq; Reipub. expedit nu.39. cum ſeq. fol.29
Indultus conceſſus capienti, vel occidenti bannitos, prodeſt etiam vaſſallis Baronum nu. 45. fol.30
Indultum generalem comprehendere ædificãtes aduerſus regiam prohibitionem, ijsq; prodeſſe concluditur. Hinc declaratio negatiua ſupremi Italiæ Conſilij in dubium reuocatur, & ex multis in executione fore ſuperſedendum demonſtratur, & contrarijs, quæ obijci poſſent, exacta, ac vera affertur reſpõſio nu.9. cum ſeqq. fol.62. cum ſeqq.
Indultus multoties ex cauſis vel dilatantur, & conceduntur guidatica, ſeù aſſecurationes temporaliter, vel medentur quibuſdam clauſulis, quæ referuntur nu.2. fol.483
Vide in verb. Princeps, Prorex.

INFAMIS.

Infamibus portę dignitatum patere non debēt; quia infamia ab honoribus repellit, num. 4. fol.12.

INSIGNIA, ET ARMA.

Inſignia, & arma vt diſtinguantur, per Iudicis officium, & Superiorem, ad quem Reipu. quies ſpectat, debet prouideri, & ratio affertur nu.1. fol.510
Inſignia ſunt triplicis generis, vt nu.2.
Inſignia deferens dignitatis alterius tenetur falſi pœna nu.3.
Inſignia regalia deferens, Regem ſe faciendo, capitis pęna tenetur, exemplaq; & caſus recenſentur nu.4.
Inſignia, & arma, ac inſcriptiones in operibus publicis poni non poſſunt eorum, qui publicis operibus conficiendis deputantur, quãdo de pecunia publica opus conſtruitur, ſecus ſi eorum pecunia fiat, vel ſi poſt Principis, vel Ciuitatis inſcriptionem eorum ſequatur nomen: nam his caſibus vtique licebit, & ita inualuit conſuetudo vniuerſalis, hinc reuocatur in dubium deciſ. D. de Franch. volentis contrarium ſeruari in hac Ciuitate: nam caſus, & exempla, quæ commemorantur, refragari videntur nu.5.6. & 7. fol.511
Inſignibus, & armis in ſepultura, vel in Eccleſia de iurepatronatus appoſitis per fundatorem, an alia ſuperaddi poſſint per heredes, remiſſiuè nu.9.
Vide in Verb. Baro in fin.

INSTITVTIO.

Inſtitutus in re certa quomodo dicatur eſſe loco legatarij, & ad onera hęreditaria non teneri nu.5. fol.279

INSTRVMENTI LIQVIDATIO.

Vide in verb. Magna Curia.

INSVLA.

Inſulæ in mari ędificata ſunt de iuriſdictione Prouinciæ propinquioris per centum milliaria, vel ſi in alto mari ſunt de Imperij iuriſdictione, quæ exerceri non poterit, niſi ab Imperatore, vel eius Conceſſionario, aliàs ſecundum Romanorum leges lęſę maieſtatis

ieſtatis crimen patraretur num. 31. & 32. fol.528.
Inſulas occupantes de iure gentium faciunt ſibi Regem, idq; procedit in illis gentibus, quę nec iure Romano, nec alio iure communi vtuntur nu. 33.

INTERDICTVM.

Interdictum prohibitorium, ne quis in loco publico ædificet, datur cuilibet de populo, ceſſat nihilominus, vbi Princeps hanc tribuit facultatem, & hæc optimè declarantur nu.7. fol.67

INTERESSE.

Intereſſe partis duplex conſideratum per Iſer. vtpotè pecuniarium, & ſæuientis animi, quod vltimum non attenditur num.14.cum ſeq. fol.92
Intereſſe voluntatis in feudis maximè conſideratur, amplia etiam ſi conditio Domini melior efficiatur; & dicitur intereſſe voluntatis ſi placet, vel diſplicet num.18. & 24. fol. 104. & 105. & num.41 fol.252. & num.18. fol.314.
Intereſſe quando ſit idem cum re debita nu. 4. fol.171.
Intereſse rei, & pretium ſunt diuerſa, nume.5.
Intereſſe, & æſtimatio rei an ſit idem, & è contra nu.16. fol.173
Intereſſe ab vſura longè diſtat num.18. & 21. fol.173. & 174.
Intereſse, & damna ſecundum Canones peti poſſunt: quia non ſunt vſura num. 23. fol. 174.
Intereſſe etiam quanti plurimi ſolui debet à Camera fiſcali; ſecundum Alexand. nume.24.
Intereſſe pecunia ſoluta debetur, idq; deciſum in Regia Camera, quo loci declaratur authen. quæ ſupplicatio C. de prec. Imper. offer. & pariter qui fructus veniant ex diſpoſitione illius authentica num. 27. & 28. fol.175.
Intereſſe pecuniæ debitę in contractu ſtricti iuris venit à die mora nu.29.
Intereſſe intra rem, & non extra rem debetur; ſed hoc fallit in pecunia: in qua ſemper venit intereſſe extra rem, etiam lucri ceſſantis, & huius traditionis ratio affertur, quo loci pariter declaratur text. in l. ſi ſterilis §. cum per venditorem ff de act. empt. nu. 30. & 31.
Intereſſe dotium poteſt taxari ad certam rationem, donec dos non ſoluatur ſecundum conſuetudinem Regionis nu.76. fol.195
Intereſſe Domini in alienatione rei feudalis, nu.22. fol.444
Intereſſe tertij ſecundarium non attenditur, dùm Princeps ſuo vtitur iure nu.4. fol.469
Intereſſe damni emergentis quando attēdatur, & non lucri ceſſantis nu.5.6.7. & 8.
Intereſſe ſingulorum, vt ſingulorum non conſideratur in materia admiſſionis ad ſedilia; ſed ſufficit, vt maior pars aſſentiat, & ita iudicatum nu.10. fol.486
Vide in verb. argumentum in princ. bona fides, conſuetudo in antepenult. ſumm. conuentio, creditor in princ. molendinum, mora in fin. mutuum, vſura.

INVENTARIVM.

Inuentarium inducit ſeparationem bonorum, & obligationis nu.28. fol.204
Inuentarium in feudo hæreditario releuat, vt non teneatur feudatarius vltra vires hæreditatis; non autem quin teneatur vſque ad concurrentem quantitatem valoris feudi, nu.19 fol.281. & nu.21. fol.385. & nu.12. fol.420.
Inuentarij beneficium habet locum tàm in feudo ex pacto, quàm hæreditario, & bonorum ſeparationem inducit nu.20 & 21. fol.421
Vide in verb. filius, ſucceſſio in penult. ſumm.

INVESTITVRA.

Inueſtitura feudi alieni non eſt in ſe actus nullus, nec à lege reprobatus nu. 3. fol.209. quinimò hoc caſu tenetur inueſtiens loco feudi alieni conceſſi dare aliud eiuſdem bonitatis, ſeù quantitatis nu.7.
Inueſtitura facta de alieno feudo ſcienti, quod ob mortem feudatarij poſſidentis feudum eſſet recaſurum ad Dominum, intelligitur cōprehendere hoc ius deuolutionis, quod tunc Dominus habebat, cuius occaſione affertur verus, & germanus intellectus ad text. in cap. moribus. ſi de feud def. mil. ſic pariter ad text. in cap.2. de feud. dat. in vic. l. commiſſ. prout etiam ad text. in cap.1. qui ſucc. ten. & ad text in cap ſi quis fecerit, quo temp. mil. quo etiam loci peroptimè examinantur tradita per Andr. qui in eo tantum confutatur, dum voluit d.c. moribus continere ſpetialia, nu.11. vſque ad 18. fol.211. cum ſeq.
Inueſtitura pro hæredibus ex corpore an præſumatur in Regno, & quomodo obſit, vel proſit aſcendentibus, vel Collateralibus, remiſſiuè nu.25. fol.362.

Inue-

Inueſtitura pro hæredibus ex corpore non præſumitur in Regno; qualitas tamen iſta requiritur in quouis ſucceſſore; ſed ſufficit, vt ſit ex corpore primi acquirentis, niſi in inueſtitura eſſet dictum pro ſe, vel ex eorum corpore deſcendentibus num. 13. & 15. fol. 463.

Inueſtitura confirmatoria, ſeù aſſenſus, qui conceduntur ſuper feudorum alienationibus, debent expediri ſecundum tenorem primæ inueſtituræ, aliàs reformantur, & reducuntur ad primam inueſtituræ formam, & hic mos ſeruatur paſſim, & indiſtinctè in Reg. Cancell nu. 1. & 8. fol 516

Inueſtitura prima dicitur lapis angularis totius fundamenti nu. 4.

Inueſtitura prima eſt adeò attendenda, vt nulla ratio ſit habenda aliarum inueſtiturarum difformium nu 5.

Inueſtituræ primæ alteratio nunquam intelligitur facta, niſi expreſſè nu. 6.

Inueſtituræ primæ forma, & tenor per Dominum alterari non poteſt in ſucceſſorum præiudicium nu. 7. fol. 517

Vide in verb. annale ſilentium in princ. dominium in fin. Dominus.

IVDEX.

Iudex cauſa exigente præcipere poteſt, ne quis tranſeat ante domum alterius nu. 13. fol. 5

Iudex in ſumma poteſtate conſtitutus poteſt in cauſis grauibus, & vrgentibus mandatum facere ſub pœna graui pecuniaria, & ita eſt conſuetudinis nu. 21. fol. 6

Iudices inanem ob gloriam ſæuientes, perperam agunt nu. 32. fol. 8

Iudex regulariter non poteſt pœnam delictorum arbitrariam ad mortem vſque extendere damnata gloſſa opinione; in grauiſſimis tamen delictis recepta nu. 13. & 19. fol. 12. cum ſeq.

Iudex, qui coràm Principe, eoq; conſulto pœnas decernit, poteſt extendere pœnam arbitrariam vſque ad mortem, idq; fuit in praxi receptum D. Authore conſulente tempore Comitis de Beneuento num. 15. & 16. fol. 13.

Iudices inferiores à Principe non poſſunt delegare cauſas appellatione remota num. 1. fol. 25.

Iudex, vel fiſci Patronus an concedere poſſint ſaluumconductum, ſeù ſecuritatem delinquentibus, quod hodie ſolus Prorex concedit, ſeù ab eo poteſtatem expreſſam habens, nu. 51. cum ſeq. fol. 30

Iudices reſcribendo, & conſulendo Principi deſeruiunt num. 15. fol. 63

Iudex non eſt conſtituendus imperitus, ac legum ignarus nu. 11. fol. 118

Iudicibus, ac Reipubl. Miniſtris non cuſtodientibus legem iuſtitiæ Deus horridè minatur nu. 12.

Iudex quid facere debeat pro exoneratione ſuæ conſcientiæ, & debito ſui Officij remiſſiuè nu. 14.

Iudices mali quæ mala pariant, eorumq; pœnæ ex Dei iudicio nu. 15.

Iudices extra iudicij locum pernoctare prohibentur nu. 8. fol. 124

Iudices in Palatio Regio pro iuſtitia miniſtranda habitare poſſunt, & ſic in quotidiano eſt poſitum vſu nu. 9.

Iudices omnes ſimul habitare pro celeri cauſarum expeditione eſſet optimum nu. 10.

Iudex condemnans ad quinque, quando videatur abſoluere à reliquis vltra quinque petitis, quo loci declaratur gloſ. in l. 1. C. ſi aduerſ. rem iud. nu. 29. & 30. fol. 160

Iudex laicus nullo pacto poteſt ſe intromittere ſuper quæſtione matrimonij, quando eſt quæſtio iuris, nec iudicare de illius validitate; ſecùs verò ſi ſit quæſtio facti, vtpotè ſi ſit contractum, vel non matrimonium; ſed quod ſi non ſit quæſtio de matrimonio inter coniuges; ſed inter alios, quæſtionis eſt, de qua dic, vt per D. Authorem num. 50. fol. 254.

Iudex laicus, quando cõtrouerſia eſt ſuper matrimonio contrahendo, poteſt cognoſcere, & interponere partes ſuas; ſecùs ſit ſit quæſtio ſuper matrimonio iam contracto: quia tunc cognitio ſpectabit ad Eccleſiaſticum nu. 54. fol. 255

Iudices imperiti multoties caſus non diſcernẽtes, & leges ignorantes ſuperiores decipiunt, dicendo ſic aliàs iudicatum, & conſuetum nu. 55. fol. 256

Iudex conductus debet habere ſumptus etiam pro acceſſu, & receſſu nu. 18. fol. 312

Iudicibus quibus non debetur ſalarium, debent tamen refici integra expenſa in itinere erogata: quia nemo debet ſuis ſumptibus militare nu. 36. fol. 335

Iudicis, & Aſſeſſoris differentia nu. 37.

Iudicum particularium deputatio à iure communi ſtatuta certis perſonis in dignitate conſtitutis, & præſertim Magiſtri officiorum receſſit ab Aula, quo loci ponderatur text. in l. 2. C. vbi Senat. vel Clariſ. nu 28. & 29. fol 342

Iudex ſuo tantùm munere cõtentus eſſe debet, nec per Principem in alienis officijs, & muneribus eſt occupandus nu. 9. fol. 358

Iudices iniuriam patiuntur, quando de ſpectātibus ad eorum officium alÿ conſuluntur nu. 24. fol. 538

Vide in verb. Aduocatus in fin. Baro, captura, carcer in fin. Collegium. Conſilium Collaterale in 3. ſumm. contractus in princ. delegatus, delictum in 3. ſumm. dignitas, factum, inſignia in princ. mandatum pœnale, miles, munera, Princeps, ſequeſtratio, ſubreptio in princ.

IVDICIVM.

Iudicia non debent claudicare; ſed in eis eſt ſeruanda aequalitas, etiam reſpectu fiſci nu. 31. & 33. fol. 160. cum ſeq.

Vide in verb electio in fin.

IVRISDICTIO.

Iuriſdictio alicui conceſſa de certo cauſarum genere non derogat vniuerſali iuriſdictioni Poteſtatis nu. 19. fol. 54

Iuriſdictio ſemper intelligitur cumulatiuè conceſſa nu. 20.

Iuriſdictio vel in officium, vel in feudum. ſeù proprietatem conceditur, & vna ab altera longè, lateq; differt, hac tamen differentia ceſſat, ſi iuriſdictio in officium fuerit habita ex cauſa onerosa nu. 13. & 23. fol. 91. cum ſeq.

Iuriſdictio, qua tenetur in officium, & non ea, quae tenetur in feudum, regitur ex diſpoſitione legis iudicium ſoluitur ff. de iud. num 18. fol. 92

Iuriſdictionem quomodocumque conceſſam ſemper remanere ſub Principis imperio, quomodo intelligatur nu 24. fol. 93

Iuriſdictio, & dignitas praedeceſſoris non ceſſat, niſi vſque ad aduentum ſucceſſoris in Prouincia, & ante ſucceſſor nihil poteſt mādare; quinimò ſecundum Bald. ſucceſſor nō dicitur veniſſe, niſi ceperit poſſeſſionem, & iuramentum praeſtiterit n 21. & 22. fol. 332

Iuriſdictio magni Siniſcalchi, qui cognoſcebat de familiaribus Curiae Regis, receſſit ab Aula, & de his omnibus cognoſcit Magna Curia nu. 10. & 28. fol. 340. & 342. & num. 6. fol. 467.

Vide in verb. Baro, inſula in princ. mare, Princeps, Proconſul, Venetia.

IVS CONGRVI, SEV PROthomiſeos.

Vide in verb. pralatio.

IVS EXORBITANS.

Ius exorbitans non habet locum in eo, qui habetur pro tali: quia aliud eſt eſſe talem, vel haberi pro tali nu. 23. fol. 502

IVS PASCENDI.

Vide in verb. paſcua.

IVS PATRONATVS.

Ius patronatus acquiritur fundatione, dotatione, & conſtructione, hinc notabiliter infertur, vt nu. 10. fol. 511

IVS SVPERIORITATIS.

Ius ſuperioritatis nunquam cenſetur conceſſum, nec à Principe abdicatum num. 16. 18. 21. & 23. fol 54. & nu. 19. fol. 475

Ius ſuperioritatis non cenſetur reſeruatum quò ad ius honeſtatis, quod ab omni iure ſuperioritatis intelligitur exceptum nu. 27. fol. 55.

IVS SVPERVENIENS.

Ius ſuperueniens validat venditionem factam, quando non eſt ſimpliciter nulla; ſed cauſatiuè propter ius tertÿ, quo loci declaratur reg. quod ab initio non valuit num. 5. & 6. fol. 209.

IVSTITIA.

Iuſtitia vera qualis eſſe debet nu. 31. fol 8

Iuſtitiae laudes, atque neceſſitas ex Latinis, & Eccleſiaſticis, & legum Doctoribus nu. 29. fol. 121.

Iuſtitia reddi debet ſecundum rectam prudentiae adminiſtrationem, aliàs culpa contrahitur lethalis nu. 23. fol. 538

L

LAESAE MAIESTATIS CRIMEN.

Laeſa Maieſtatis crimen excludit priuilegium conceſſum Comitibus, Baronibus, & Militibus circa numerum, & qualitatem teſtium in cauſis eorum criminalibus, num. 5. fol. 12

Vide in verb. mandatum pœnale in 2. ſumm.

Digitized by Google

LAESIO.

Læſio in contractibus fiſcalibus an requiratur vltra dimidiam ſeruata forma text. in l. 2. C. de reſcind. vendit. nu. 1. cum ſeqq. fol. 183.

Læſio minor dimidia ſufficiens eſt, quando in contractu fiſcali incidiſſet fraus, aut gratia num. 3.

Læſio vltra ſextam tantùm ſufficit in venditione facta ſub haſta tàm rerum fiſcalium, quàm aliarum, quæ ad inſtantiam creditorum à Iudicibus venduntur, idq; iam eſt vſu forenſi receptum iuxtà notab. doctrinam Bart. in l. ſi ſocietatem §. arbitrorum ff. pro ſoc. nu. 6. & 8.

Læſio qualibet ſufficit ad venditiones retractandas data fraude, vel gratia, alioquin bis ceſſantibus requiritur læſio ad minus in ſexta nu. 34. fol. 188

Læſio in contractibus fiſcalibus vltra ſextam, tantò magis vltra dimidiam operatur nullitatem contractus, & propterea datur vendicatio, & reſtituitur res vnà cum fructibus: quia dominium nunquam abſceſſit, & reſcinditur ex tunc, non vt ex nunc; quo loci authoritate Bald. concluditur, non habere locum in fiſco diſpoſitionem l. 1. C. ſi vend. pig. ag. nu. 35. 36. & 41.

Læſionis remedium aduerſus licitationem ex maiori oblatione, quod ſecundum vſum forenſem quotidie præſtatur Reipubl. minori, & fiſcò, quomodo procedat, & qualiter debeant intelligi deciſ. Guid. Pap. & Afflict. quæ de diametro pugnare videntur, & inſuper quid dicendum de gabellis, & alijs, quæ ſubiecta videntur fortuitis caſibus nu. 48. 49. & 50. fol. 190. cum ſeq.

Læſio in venditione reddituum ad vitam quomodo conſideranda, an ſit licitus iſte contractus, quid ſi non fiat ſuper corpore certo, vt in donatiuis à Regno fieri conſuetis nu. 63. fol. 193

Vide in verb. contractus in princ. fiſcus.

LEGATARIVS.

Vide in verb. inſtitutio.

LEGATVM.

Legatum, donatio, vel inſtitutio facta Eccleſiæ rei emphyteuticæ, vel feudalis valet quantum ad rei æſtimationem, quocirca declaratur text. in cap. 1. de immun. eccleſ. num. 8. & 9. fol. 349

Legatum factum, ſi Sticchum quis manumittat debetur, ſi Sticchus mortuus fuerit ante moram nu. 10. fol. 352

Legatum factum filio, aut monacho ſub commemoratione patris, aut Monaſterij, eiſdem directè relictum videtur num. 10. fol. 500.

Vide in verb. alienatio in 7. ſumm. Conſtitut. conſtitutionem in antepenult. teſtamentum in fin. venditio in 16.

LEGATVS.

Legatus abſque Proregis licentia non poteſt ab hac Ciuitate ad Regem tranſmitti; alias & Legatus, & mandantes extraordinarias ſubibunt pœnas Iudicis arbitrio remiſſas; cæterum ſi licentia fuerit petita, & abſque iuſta cauſa denegata, non erit huic pœnæ locus, nec à Rege Legato denegabitur audientia, & ita practicatur, & legi ſi quis decurio la 1. C. de decur. lib. 10. quæ refragari videtur, affertur intellectus nu. 1. 2. 3. 4. 7. et 9. fol. 79. cum ſeq.

Legatis ad Regem tranſmiſſis licentia à Ciuitate petita, & iniuſtè denegata à Prorege, ſalarium erit ſoluendum, & ita in Collaterali Conſilio deciſum, num. 8. 9. & 11. fol. 80.

Legatus poteſt à Ciuitate ad Regem tranſmitti contra Proregem ex regia declaratione nu. 10.

Vide in verb. Cardinalis, officium in 8. ſumm. Proconſul in 3 ſalarium in 2.

LEGITIMATIO.

Legitimationes naturalium, & ſpuriorum hodie fiunt abſque partis citatione, ex quo de ſtylo Regiæ Cancellariæ in legitimatione facta in vita patris apponitur clauſula citrà præiudicium liberorum, & poſt mortem citrà præiudicium venientium ab inteſtato, & nouiſſimè ex ordine Regiæ Maieſtatis in legitimatione naturalium de familijs ſedilium huius Ciuitatis apponitur clauſula citrà illorum præiudicium nu. 3. & 4. fol. 485.

Legitimatio ne dicatur ſubreptitia, cauſa eſt exprimenda, & probanda, quæ tamen in patre præſumitur, niſi filios legitimos habeat, quo caſu eſt facienda mentio filiorum; ſed hæc ceſſant in Regno ex clauſulis, vt ſupra nu. 7. fol. 486

Legitimationis materia fusè cumulata per D. Lanar. Iuriſconſultum præſtantiſſ. quem meritò D. Author maximis effert laudibus nu. 8. & 9.

Vide

Digitized by Google

Vide in verb. citatio in fin. Prorex.

LEX.

Legis interpretatio eſſe debet circa circumſtantias, non principalem diſpoſitionem, quæq; cum diſpoſitionis verbis ſe compatiatur, & non eam tollat, & deſtruat, num. 11. fol. 62.

Leges nouæ pro recta, & neceſſaria Regnorum adminiſtratione conſtituenda, nume. 12. fol. 72.

Lex particularis in aliquo caſu facta ex ratione generali eſt vniuerſalis in omnibus alijs caſibus nu. 43. fol. 108

Lex correctoria, quando vnica eſt ratio, & alia non aſſignatur, ex mente comprehenſiua extenditur ad omnes alios caſus eandem rationem habentes nu. 44.

Leges multæ ſancitæ, plura ſtatuta compoſita, & Pragmaticæ pariter editæ, quæ recenſentur, ex quibus ad lites tollendas, & ad Populorum quietem ſunt denegatæ actiones, & vetitum fieri lites nu. 36. fol. 161

Lex aliquando annullat actum principaliter de per ſe, interdum cauſatiuè propter alterius intereſſe, & inter vtrumque caſum maxima conſtituitur differentia, vt ex exemplis per D. Authorem cumulatis facilè dignoſci poteſt nu. 2. fol. 209

Legis prohibitio operatur, vt nec principale, nec acceſſorium ſubſiſtat, vel quicquid ex eo, vel ob id ſequatur nu. 5. fol. 269

Leges ciuiles non ſunt alleganda in materia feudi hereditarij; ex quo prædicta qualitas conſideratur in eo vti ſubſtantialis, & intrinſeca; non autem vt accidentalis, & ſeparata nu. 12. cum ſeq. fol. 279

Lex, vel Pragmat. recipit intellectum rebus in eodem ſtatu permanentibus, nu. 11. fol. 352.

Lex ſemper loquitur nu. 3. fol. 390

Leges Principum de Eccleſijs loquentes, prout ſtatuta, & conſuetudines ex iuriſdictionis defectu nullius ſunt ponderis, num. 6. fol. 518.

Lex, vel conſuetudo generalis, aut erit nulla, aut non comprehendit Eccleſiam nu. 7.

Lex improbans conſuetudinem deuincit etiam immemorabilem, niſi ſuffragentur ſcientia, & patientia Domini, ad quem ſpectat concedere; quia ex his præſumpta oritur conceſſio nu. 20. fol. 526

Lex quando reſiſtit præſcriptioni, & conſuetudini, tunc quod eſt conceſſibile non eſt præſcriptibile, nec conſuetudo etiam immemorabilis quicquam proficit; ſed requiritur priuilegium verum, vel præſumptum, quod allegari debet, & probari per poſſeſſionem immemorabilem ſecundum Ang. communiter receptum, loquentem in Gulfu Venetorum nu. 21. & 22. fol. 527

Leges abſque maturo conſilio ſancitæ contemptibiles redduntur nu. 22. fol. 538

Vide in verb. Conſilium Collaterale in 4 ſumm. poteſtas, Princeps.

LIBER RATIONVM.

Libris Arrendatorum, eorumq; priuatis ſchedulis nulla eſt adhibenda fides, dùm ex iſtis intendunt facere debitores aliquos, vel in arrendamento participes, maximè ſi ſint in neceſſitate, vel egeſtate conſtituti nu 23. & 25. fol. 221

Liber rationis continens data, & recepta quã fidem faciat nu. 25. fol. 222

LICITATOR.

Licitator primus non liberatur per maiorem oblationem ab alio factã, ſi non fuerit adimpleta nu. 51. fol. 191

Vide in verb. læſio in penult. ſumm. oblatio.

LINEA.

Linea primò præfertur, ſecundò gradus, tertiò ſexus inter eos, qui ſunt eiuſdem lineæ, & gradus, & quartò ætas inter eos, qui ſunt eiuſdem lineæ, gradus, & ſexus nu. 30. fol. 456.

Linea maſculina appellatione venit neptis ex filio nu. 32.

Lineæ tot ſunt, quot filij, cum vnuſquiſque ſuam conſtituat lineam, & deſcendentiam, nu. 42. fol. 458

LIQVIDATIO INSTRVMENTI.

Vide in verb. Magna Curia.

LITERAE FAMILIARITATIS.

Literæ familiaritatis non deſeruiunt actu non ſeruientibus, & ita deciſum, & ratio affertur nu. 40. fol. 344. & nu. 11. fol. 467

LVCRVM.

Lucrum capere, & debitum amittere ſunt diuerſa nu. 16. fol. 167

I N D E X.

M

MAGNA CVRIA.

Magnæ Curiæ ritus circa liquidationem inſtrumentorum an habeat locum contra Collaterales, quæſtio proponitur, & affirmatiuè concluditur num. 1. cum ſeqq. fol. 338.

Magna Curia habet iuriſdictionem contra Curiales nu. 2. fol. 339

Magna Curia Tribunal eſt idem, quod Regis Tribunal, appellatur ſpeculum iuſtitiæ, & luminare maius, iccircò iuriſdictionem habet vniuerſalem ſuper omnes Barones, Comites, Duces, & Principes, & alios cuiuſcumque conditionis, & præeminentię fuerint; & conſuetudo antiqua, quod contra iſtas perſonas non procedatur inconſulto Principe eſt ſublata: quia contra Conſtitutiones, & ritũ dictę Magnę Curię, ex quibus ceſſant diſpoſita de iure communi, & inſuper caſus recenſentur, in quibus fuit proceſſum aduerſus Magnates, ſeù Titulatos, & etiam habentes vnum ex ſeptem officijs nu. 4. 5. & 6.

Magnæ Curiæ ritus, qui excipit familiares Regis domeſticos, commenſales, & actu ſeruientes abijt in deſuetudinem, imò contraria viget conſuetudo nu. 7. fol. 340

Magnæ Curiæ ritus recepit interpretationem in ſeruientibus, & familiaribus propria domus Regis aut Proregis, de quibus cognoſcit Auditor exercitus, niſi aliud Proregi viſum fuerit; non autem in Conſiliarijs, alijsq́; Officialibus nu. 12.

Magna Curia non habet iuriſdictionem in Curia magni Admiratus; ſed vtrumque Tribunal procedit per viam literarum hortatoriarum nu. 10. fol. 509

Vide in verb. Capitaneus in fin. bannum in princ. & in fin. iuriſdictio, Officialis, receptator.

MAIOR PARS.

Maiorem partem concludere, vel vocandos eſſe, quos negocium principaliter tangit, duo ſunt inuicem diuerſa nu. 28. fol. 143.

Vide in verb. actus in 2. ſumm. Ciuitas, donatiuum in princ. intereſſe, Prorex in penult. ſumm. Rex.

MANDATVM.

Mandata, ſeù procurationes Vniuerſitatum Regni qualia debeant eſſe pro donatiuis faciendis, remiſſiuè num. 38. fol. 223

Mandatum, iuſſus, licentia, & conſilium diſtinguuntur à conſenſu, vt nu. 22. cum ſeq. fol. 493.

MANDATVM POENALE.

Mandatum pœnale fieri poteſt etiam ſub comminatione omnium bonorum ob contumaciam: cæterum non eſt indiſtinctè decernendum; ſed cum moderamine num. 22. fol. 6.

Mandata ſub pœna publicationis bonorum fieri poſſunt etiam Neapolitanis, quorum bona vigore Capitulorum non poſſunt fiſco vendicari, niſi pro crimine læſæ maieſtatis, diuinæ, vel humanæ, & ita in dies ſeruatur; tantò magis quod in facti contingentia conſultus Rex Philippus II. felic. memor. hoc idem reſcripſit; & ſimile mandatum fuit executioni demãdatum aduerſus Marchionem Padulæ nu. 23. & 28. fol. 6. & 7.

Mandata fieri conſueta, ne matrimonia contrahantur inconſulto Principe quomodo iuſtificentur nu. 48. fol. 253

Mandata ſimpliciter, & indifferenter cauſa legitima non præcedente fieri neutiquam poſſunt, ne matrimonia contrahantur: quia ſunt contra matrimonij libertatem, contra Capitula Regni, & contra præcepta Eccleſiæ; ſecùs verò ſi fiant cum cauſa, & cauſarum genera recenſentur num. 49. 51. & 52. fol. 253. cum ſeq.

Vide in verb. Iudex, Prorex.

MARE.

Mare eſt omnibus commune naturali iure, nu. 27. fol. 528

Maris reſpectu tria conſiderantur, proprietas, quæ in nullius eſt bonis, vſus, qui eſt omnibus communis, & iuriſdictio, ſeu protectio, quæ eſt Populi Romani, ſeù Imperatoris. Hinc in mari ædificare licet, dummodò vſus publicus non impediatur num. 28. & 29.

Maria, & litora adiacentia Terris particularibus ſunt de iuriſdictione illarum, ſeù illorum, qui ibi præſunt nu. 42. fol. 530

Vide in verb. Inſula.

MATER.

Vide in verb. Baliatus, mulier, receptator.

MA-

MATRIMONIVM.

Matrimonij libertas an dicatur impediri, ſi fuerit dictum, non nubas ſine conſenſu meo, vel non nubas Titio, vel non nubas Neapoli nu.6. fol.242

Matrimonia poſſe liberè fieri à Feudatarijs; ſed feuda non poſſe in dotem dari abſque expreſſo Regis conſenſu ſtatutum fuit per Capitula Regis Caroli I I. quod extenditur etiam ad dotarium nu. 2. fol.291

Vide in verb. aſſenſus circa med. donatio, Iudex, mandatum pœnale in ſumm. penult. & fin. refutatio in 3. ſumm.

MATTONATA.

Mattonata nomen antiquum, & vſitatum nu.21. fol.77

MEDICVS.

Medicus, qui vadit ad aliquem locum pro tanto ſalario quolibet die, debet illud habere etiam tempore itineris nu.17. fol.332

MERCATOR.

Mercatores forenſes ante ingreſſum in aliquas Terras, vel in ipſo ingreſſu, poſſunt ab illarum Dominis expelli; ſed poſtquam recepti fuerint, minimè, niſi legitima ſubſiſtat cauſa nu.2. fol.470

MERCATVS, SEV NVNDINAE.

Mercatus faciendi priuilegium antequam à Prorege concedatur, quæ præcedere conſueuerunt, exponitur nu.2. fol.468

Mercatus fieri non poteſt die feſto, niſi conſuetudo eſſet in contrarium, num. 10. fol. 469.

Vide in verb. Baro propè fin. homo, priuilegium paulò ante fin.

MERVM, ET MIXTVM Imperium.

Mero, & mixto imperio, vel ſimplici iuriſdictione conceſſis tributa cenſetur ſtatuendi facultas; non tamen contra ius commune, niſi ex cauſa publica vtilitatis, quoeirca declaratur l. vnic. C. ne ſin. iuſſ. Princ. nu.31.32. & 34. fol.19

MERX.

Merces corruptæ, vel cum corruptis admixtæ proijciendæ, vel publicè concremandæ, idq; pluries ſeruatum in contingentia facti, nu.21. fol.50

Mercibus priuatorum onerari non debent regia triremes, quaue pœna coercendi ſic eas onerantes nu.30.

Vide in verb. extractio.

METVS.

Metus iuſtus ex quibus inducatur remiſſiuè num.25. fol.18

MILES.

Militibus, remigibusq; Regio ſeruitio vacantibus in Regijs triremibus ſpecies annonaria præſtantur ſtatutis diebus in hebdomada curiæ expenſis, quæ poſteà militibus in eorum ſtipendijs imputantur num. 27. fol.222.

Militibus de iure communi quæ debeant præſtari pro victu nu.30 cumſeqq.

Milites ſtipendiati in bello ab hoſtibus capti nullam habent actionem aduerſus Regem, vt ipſos redimat, vel taleas factas ſoluat, num. 28. fol. 233. declara, vt num. 45. fol. 531.

Milites Hyeroſolimitani in feudo non ſuccedunt, & ita per Reg. Cam. deciſum num. 9. fol.319.

Milites in Regno militarem artem actu exercentes, & in matricula, ſeù rollo deſcripti quò ad iuriſdictionem tantùm habent Iudicem particularem deputatum, qui dicitur l'Auditor del Campo nu.11. fol.340

Milites negotiatores conuenti pro illa negotiatione, militari priuilegio non gaudent, ſed Iudici ſubſunt ordinario, etiam ſi ſint Curiales, & familiares, qui ad latus Principis ſeruiant nu.18. fol.341

Militare dicuntur Curiales, dum in Regis ſeruitio degunt; icciređ dicuntur milites; ſed non armata militia nu.19.

Milites facti ex priuilegio, qui non ſe exercent in factis armorum, fori priuilegio non gaudent nu.32. fol.343

Militantes in ſacro Palatio in quocunque officio quibus priuilegijs gaudeant nu.33.

Milites facientes militarem profeſſionem; ſed verè actu non exercentes, vti debent iure communi in eorum actibus: quia eorum militia non eſt priuilegiata ſecundum Bald. nu.34. fol.344

Mi-

Digitized by Google

Milites proprijs negotiationibus incumbentes militare priuilegium amittunt nu. 37.
Miles in matricula deſcriptus ſi militiam non exerceat, militari priuilegio neutiquam gaudebit nu. 38.
Milites veterani non gaudent: quia non exerceent nu. 39.
Milites noſtri temporis non gaudent ſecundũ opinionẽ frequentiùs receptam, imò pro debito in carcerem conijci poſſunt num. 41. & 43.
Milites priuilegio gaudent, vt non conueniantur, niſi inquantum facere poſſunt pro debitis contractis in Caſtris, in bello, & in expeditione; non autem pro his, quæ contraxerunt domi, vel vagando per mundum, nu. 42.
Milites noua militia indifferenter executionem patiuntur circa eorum perſonas; ſuper equis tamen, & armis non poteſt fieri executio nu. 43. fol. 345
Milites non poſſunt mutari de vna coborte in alteram ſine Principis iuſſu, num. 2. fol. 507.
Milites ſtipendiati ab illis, qui abſque ſtipendio ſeruiunt, vulgò dicti Auuenturieri quo differant, remiſſiuè nu. 3.
Milites Adventurerij an militum priuilegijs perfruantur, remiſſiuè nu. 4.
Milites militiæ deſertores quâ pœna plectantur nu. 5.
Milites abſentes debent caſſari à numeratione ſeù matricula vulgò dicta il rollo nu. 7. fol. 508.
Militibus ſtipendiatis licentia concedi non debet eundi ad longinquas regiones propter eorum negocia, maximè cum ſolutione ſtipendij, quo caſu concedens licentiam deberet ſoluere de ſuo ſecundum Frece. quinimò de iure huiuſmodi licentia non tenet ſecundum D. Authorem nu. 8. & 9.
Miles ſi licentiam habuerit ad tempus, & illud ſit elapſum, nullo modo ei ſtipendium debetur nu. 10.
Miles ſi ex cauſa neceſſaria licentiam habuerit, & demum ſtet otioſè, ſtipendium non debetur, etiam ſi licentia non contineat tempus præfinitum nu. 11.
Militum Capitaneo abſenti etiam cum licentia ſtipendium non debetur, ſi interim ex neceſſaria cauſa fuerit alius in eius locum ſuffectus, nam aliàs duplicatum ſolueretur ſtipendium, cum ſubſtitutus proprijs ſumptibus militare non debeat nu. 12. & 13.
Milites cruciferos, qui aliorum ſeruitijs ſe aſcribunt, de iure communi militiæ cingulo priuari mandatur nu. 3. fol. 514
Vide in verb. Cauallarius in penultimo ſumm. Ciuis in princ. donatio in 3. ſumm. emptio in princ. hoſpitium, impoſitio, læſa maieſtatis crimen, priuilegium, Prorex, Rex in fin. ſtipendium, Vniuerſitas in princ. & paulò ante med.

MINISTER.

Miniſtri pecuniarij grauibus plectuntur pœnis, & etiam capitalibus, de pecunia fiſcali quomodolibet diſponentes, & nedum ipſi; ſed qui ſcienter ab ipſis accipiunt num. 1. 3. & 4. fol. 166
Miniſtri pecuniarij ſi in liquidatione computorum remaneant debitores quomodo ſignificentur nu. 8. & 10.
Vide in verb. fiſcus, ſignificatoria, Theſaurarius in fin.

MINOR.

Minor, & pupillus fiſci inſtar priuilegio fruuntur, vt re ipſa in ipſorum beneficium irregularis mora contrahatur, num. 47. fol. 178.
Minor reſtituitur; ſed non in modicis, quo loci ponderatur text. in l. & ſi ſine §. queſitum, ff. de minor. num. 15. cum ſeq. fol. 184.
Vide in verb. argumentum in fin. fiſcus, mora in princ.

MOLENDINVM.

Molendinum, hoſpitium, furnus, & alia huius generis an poſſint conſtrui reluctantibus vicinis propter eorum intereſſe, exactè declaratur, & notab. Alber. doctrina refertur nu. 6. cum ſeqq. fol. 469
Vide in verb. homo.

MONASTERIVM.

Vide in verb. Clericus in antepenult. & penult ſumm. Legatum.

MONETA.

Moneta vt creſcit, & decreſcit, ſic pariter rerum pretia creſcunt, & decreſcunt num. 39. fol. 147.
Monetæ valor in Regno auctus tempore Præſidatus Ducis Albæ nu. 40.
Moneta eſt mutuanti reddenda iuxtà valorem inſpecto contractus; non autem reſtitu-

Digitized by Google

ſtitutionis tempore num. 41.
Vide in verb. pecunia.

MORA.

Mora regularis habet locum etiam in pupillo, & minore, ſi fuerit eis interpellatio legitimè facta nu.48. fol.178

Mora regularis contracta per interpellationem, vel temporis lapſum parit intereſſe tàm damni emergentis, quàm lucri ceſſantis in eo, qui non conſueuit tenere pecuniam otioſam in area; ſed in emptionem commutare nu.66. fol.193

Vide in verb. minor in princ.

MORATORIA.

Vide in verb. Prorex paulò ante fin.

MVLIER.

Mulier aſportans veſtes contra prohibitionem, propriè delictum committere dicitur aduerſus Bald. ſententiam nu. 8. fol.61

Mulieres per Reg. Conſtitutiones, & Neapolitanas Conſuetudines maſculis exiſtentibus ſunt à ſucceſſione excluſæ, dummodo de paragio dotentur nu. 1. fol.450

Mulier ſi dotetur ex proprijs bonis, & ex paternis parùm, aut nihil habeat, poteſt agere ad ſupplementum, idq; procedit etiam in magnis Dominis; ſed ſi ex paternis bonis ſit congruenter dotata iuxta Regionis morem, & in matrimonium collocata pari, tunc non attenditur, dotem eſſe minorem legitima nu. 3.

Mulier dotata à ſucceſſione excluditur, quando fuit dotata de bonis eius, de cuius ſucceſſione agitur. Hinc ſoror dotata à fratre de bonis paternis, vel maternis, non excluditur à ſucceſſione eiuſdem fratris, idq; ſtatutum eſt in Regno per Pragmat. vulgò nuncupatam la Filingeria nu. 4. fol.451

Mulier ſi pro eius dote aliquid habuerit de bonis fratris, non per hoc intelligetur ab eius ſucceſſione excluſa: quia debet eſſe congruè dotata de bonis eius, de cuius ſucceſſione agitur, vt intelligatur expulſa, maximè quando frater de ſuo voluntariè dotauit nu.5.

Mulieres dum dotantur, de generali conſuetudine ſolent facere ampliſſimas renunciationes, & eorum mariti ſe particulari obligationis nexu obſtringunt, vt vxores illas facere habeant in valida forma, quo caſu non excuſantur, allegando feciſſe eorum poſſe, & ita pluries iudicatum contra deciſ. Afflict. num. 10. fol.452

Mulieres per conſuetudinem Neapolitanam differentibus ſucceſſoribus eas maritare vſque ad annos ſexdecim completos ſecundum paragium, poſſunt petere portionem virilem, vt cæteri fratres, & alij ſucceſſores, id tamen in allodialibus tantum procedit, ſecus in feudalibus; ſed ſecundum Conſtitut. Regni ſemper remanent excluſæ cum onere dotandi de paragio nu. 14. fol.453

Mulieres per Conſtitut. Regni, & conſuetudines Neapolitanas non intelliguntur excluſæ à ſucceſſione omninò, nec per omnes maſculos; ſed per exiſtentes in eodem gradu; ſecùs verò per remotiores nu.26. & 29. fol. 455.

Mulier dicitur de ſanguine, & eſt caput, & finis ſuæ familiæ nu. 33. fol.456

Mulieres quomodo intercedere poſſint, D. Author in hac materia commemorat decretationes fieri conſuetas per Collater. Conſil. quas nequaquam admittit; ſed redarguit, & efficaciſſimis argumentis, & rationibus cōuincit, eſſe contra expreſſam iuris diſpoſitionem vnà cum deciſ. D. de Franch. quæ illis ſuffragari videtur nu. 1. cum ſeqq. fol. 488.

Mulier ſi pro pia intercedat cauſa, Velleianum vtique ceſſabit, quocirca optimis rationibus redarguitur deciſ D. de Franch. in qua dicitur, deciſum fuiſſe obligationem matris pro filio eximendo à carcere fuiſſe annullatam, cuius occaſione declaratur tex. in cap. cauſas, in authen. vt cum de appell. cognoſc. nu. 30 cum ſeqq. fol.494

Mulier de iure communi dummodò ſit certior facta, poteſt ſe à Velleiani beneficio facere alienam, licet non cogatur num. 33. fol. 495.

Mulieri luxurioſè viuenti tanquam ſui ipſius prodigæ bonis interdici poteſt num. 18. fol. 515.

Vide in verb. Conſtitutio in aliquibus, conſuetudo neapolitana, officium poſt med. Prorex, querela in fin. remiſſio in 2. ſumm. ſequeſtratio in fin. ſtatutum, velleianum.

MVNERA, SEV DONA.

Munera qualiter Officialibus prohibita num. 11. fol.124

Munerum ab Officialibus accipiendorum prohibitio obtinet in illis, qui ſufficiens habent ſalarium ex Alber. ſententia, quæ an procedat in Regno ſtantibus Prag. benè examinatur nu.12. cum ſeq.

Mu-

Digitized by Google

Muneribus in accipiendis certus, qui exponitur, ab Officialibus ſeruandus eſt modus, num. 14.

MVTVVM.

Mutuans ad neceſſariam ſubuentionem alicui pecuniam, quam paratam habebat ad emptionem faciendam, poteſt paciſci ſibi deberi intereſſe lucri ceſſantis nu. 77. fol. 195
Vide in verb. moneta in fin.

N

NAVIGATIO.

Nauigatio quo tempore incipere debet, & quo finire nu. 29. fol. 222
Vide in verb. proprietas.

NECESSITAS.

Neceſſitas facit licitum quod aliàs de iure eſſet illicitum nu. 34. fol. 234

NEPOS.

Nepos de iure communi feudorum ſuccedit ex perſona patris vnà cum patruo; ſed ſi in feudis viuatur iure Francorum nepos ex primogenito excludit patruum, idq; in Regno procedit etiam in linea Collateralium, & ita deciſum; ſed quid in fratre vterino, & quando non eſt coniunctus ex latere, à quo feudum prouenit, remiſſiuè num. 32. fol. 363. & fusè nu. 8. cum ſeqq. fol. 462
Nepos dum excludit patruum à feudi ſucceſſione, à vita, & militia ſolutione nequaquã redditur immunis nu. 42. fol. 367
Nepos an excludatur à ſucceſſione auiti feudi propter parricidium ab eius patre commiſſum. In hoc articulo relatis hinc inde opinionibus optimis medijs pro parte negatiua concluditur, cuius occaſione declaratur doctrina Andr. & Affl. in cap. præterea ſi vaſſal. quæ ſit prim. cauſ. benef. amitt. Nec huic opinioni refragatur text. in l. quiſquis C. ad leg. iul. maieſt. quia procedit in delictis in Dominum commiſſis; et ſecundum eam aliàs fuit per Reg. Cam. iudicatum num. 1. cum ſeqq. fol. 423
Nepos auo ſuccedit ex propria perſona patre ob delictum de medio ſublato nu. 4.
Nepotis ſucceſſio in feudo auito ſtante delicto parricidij paterno non oritur ex tranſmiſſionis cauſa à patre in filium; ſed ex propria forma, & feudi natura, quæ principaliter vocat nepotem ad ſucceſſionem, & ratio eſt: quia quis non poteſt venire per alium, quando ille medio tempore eſt inhabilitatus, nu. 15. & 16. fol. 426
Nepos à patre exhæredatus ſuccedit in feudo auito hæreditario, quando pater prædeceſſit: quia venit ex propria perſona, & agitur de aui ſucceſſione nu. 18.
Vide in verb. Auus.

NOBILIS.

Nobilium priuilegium, ne ſuſpendantur, competit etiam popularibus diuitibus, atque honeſtis nu. 2. fol. 11
Nobilis magis eſt cenſendus, qui ſua virtute eſt nobilitatem aſſecutus, quàm qui claris eſt ortus parentibus nu. 23. fol. 133
Nobilis genere, & virtute cæteris præferendus num. 24.
Nobiles, & non populares ad latus Imperatorum, & Regum ſtare debent nu. 26.
Nobiles Sedilium iſti cedere non poſſunt, quinimò ſolus Rex citrà voluntatem eorum poteſt mandare, vt cauſa per iuris tramites decidatur nu. 3. fol. 534
Vide in verb. Cadauer, Ciuitas, conſuetudo circ. med. Decurio in princ. nominãs in penult. ſumm. officium in princ. Prorex, remiſſio in fin. Titulatus.

NOMINANS, ET NOMINATIO.

Nominans aliquem in officio, quod ex ſola nominatione confertur, pro eo tenetur nu. 10. fol. 53.
Nominandi, vel eligendi non ſunt ad officiũ, habentes malum nomen; ſicut è contra præponendi ſunt habentes bonum nomen, atque famam nu 4. & 5. fol. 117
Nominatio Officialium, qui iuſtitiæ reddendæ præficiuntur eſt Regi facienda à Prorege cum voto Collateralis Conſilij nu. 8.
Nominandus, ac eligendus eſt ad officium nobilior cæteris paribus nu. 9.
Nominator ad quid, & quando teneatur nu. 17. fol. 119
Vide in verb. deportatio, electio in princ. officium poſt med. Prorex.

NVLLITAS.

Nullitas actus geſti aduerſus legis prohibitionem quando dicatur pœna nu. 4. fol. 61
Nullitas actus geſti contra legem prohibentem non eſt pœna naturaliter, niſi ex actus nullitate ius alteri quæſitum tollatur, & aliquid abſit ab eo nu. 5. & 6.

e Nul-

Nullum eſſe, vel non eſſe idem important num. 16. fol. 492
Vide in verb. lex.

NVMERATIO REGNI.

Numeratio Regni cur, quando, & quomodo facienda nu. 7. & 16. fol. 153. cum ſeq.
Numeratio viduarum, & pauperum ſit ad damnum cæterorum Ciuium, & Vniuerſitatis, ita quod numerantur; ſed non ſoluunt; ſed alij Ciues, ſeù Vniuerſitas, pro illis premuntur onere nu. 5. fol. 153
Numeratio Regni poſtquam eſt facta, & clauſa, ita quod non datur amplius reuiſio, ſingulæ Vniuerſitates tenentur iuxta earum taxam, & diminuto Ciuium numero non datur alleuiatio, ſicut è contra ſi augeantur focularium numero, maiori ſolutione non pręgrauantur nu. 18. fol. 154
Numeratio Regni olim quolibet triennio, hodie verò ſingulis quindecim annis fieri conſueuit nu. 17. fol. 159
Numerationis tempore occupans regia focularia qua veniat pœna plectendus remiſſiuè, num. 18.
Numerationis reuiſio cum tempore præfinito vnde ſumpta nu. 19.
Numeratorum pœna fraudantium focularia in damnum Regiæ Curiæ nu. 20.
Numerare eſt idem, quod computare, & vulgò dicitur contare, e li Contatori nu. 21.
Numerationes factæ diſcutiuntur in Regia Camera, & à lege eſt præfixum tempus proponendi, & diſcutiendi grauamina, quo elapſo denegatur actio, & ſic eſt à iure impoſitum ſilentium nu. 22. vſque ad 26. fol. 159. cum ſeq.
Numerationum decreta interpoſita ſuper earum clauſura important exceptionem rei iudicatæ tam pro, quàm contra Vniuerſitates, & Fiſcum nu. 27. fol. 160
Numeratio quando ad inſtantiam Fiſci, vel Vniuerſitatis reuidetur, tota ex integro reuideri debet nu. 40. fol. 162

NVNDINAE.

Vide in verb. Mercatus.

O

OBLATIO.

Oblatio maior ſemper admittitur infra tempus licitationi præfixum etiam ſi res fuerit licitata, & alteri liberata, ſecùs verò tempore elapſo, quando iuſto pretio res fuit liberata nu. 53. fol. 191
Oblatio maior admittitur contra Cõductorem finito tempore locationis, dum vult perſiſtere in conductione; cæterum ſi idem offerat, alijs præfertur, quinimò infra tempus locationis maior admittitur oblatio, quod non obtinet in perpetuis locationibus, niſi tẽpore contractus nu. 54. & 58. fol. 191. & 192
Offerens rem feudalem emere in iudicio, non poteſt amplius reuocare oblationem debitoris inſtar, cuius bona venduntur, et reuocationẽ facere non valentis nu. 1. cum ſeqq. fol. 414
Vide in verb. læſio, licitator.

OBLIGAT.

Obligatus ad aliquod munus Fiſco, non liberatur ſoluendo extimationem nu. 59. fol. 164
Obligatio eſt mater actionis nu. 37. fol. 177
Vide in verb. inuentarium.

OFFICIALIS.

Officialis non poteſt in cauſa criminali in ſententia condemnatoria ſibi, vel Baroni reſeruare facultatem indulgendi, moderandi, aut commutandi pœnam de perſonali in pecuniariam nu. 14. fol. 26
Officiales Baronales repræſentant perſonas Regiorum Miniſtrorum nu. 68. fol. 33
Officialis, qui Regis nomine præſidet in Tribunali Decurionum, cum eis non votat; ſed concluſionum executio fit cum ipſius authoritate ex ſententia Regis Friderici num. 4. fol. 75.
Officialibus nomine Regio Præſidentibus in Tribunali Decurionũ, vel in alio huius Ciuitatis an ſit aliquod pro labore pręſtãdum ſalarium num 10. fol. 76
Officialis dum, Rege, vel Prorege mãdantibus, pluribus officijs diſtinctis fungitur, ſingulorum officiorum ſalario potiri debet num. 11. 12. 13. 14. 15. & 17. fol. 76. cum ſeq.
Officialibus ſalariũ decernere ex iuribus Reip. ad Principem ſpectat nu. 16. fol. 77
Officiales debent eſſe annales nu. 1. fol. 84
Officialium delicta vt à ſola Magna Curia cognoſcantur iuxtà ritum eiuſdem, obtinet etiam in Officialibus Baronum, nume. 3.
Officiales à Rege creati vel ſimpliciter, vel ad beneplacitum cenſentur perpetui, nume. 4.
Officiales poteſt, non tamen debet Rex ad nutum priuare officio ſine iuſta cauſa: quia intelligitur auferre honorem, & facere iniu-

iniuriam, quod debet eſſe alienum à Principe nu.5.

Officiales, qui iuſtitiæ miniſtrandæ præponuntur quales eſſe debent, & quibus officia decernenda nu.13. fol.85

Officialis, qui legitimè emit officium, & malè tractat ſubditos, vel eſt malæ famæ, & odioſus poteſt cogi ad vendendum nu. 1. fol.90

Officialis propter nimiam ſeueritatem poteſt officio priuari; ſi tamen gratuitò fuerit conceſſum; ſecus ſi ex titulo oneroſo, vtpotè venditionis, quo itidem caſu eadem irrogaretur pœna, & ita practicatum, ſi ſæuitia, & alia eſſent grauiſſima nu.2. cum ſeqq.

Officialis, qui deliquit in officio, eoq; fuit priuatus, nec ad illud redire, nec ad aliud promoueri poteſt, etiam ex Principis reſcripto, quinimò nec accuſatus ad nouos honores promoueri debet nu.1.2. & 3. fol.117

Officiales præſumuntur multa mala ſcire, & committere, & potiùs deferre potentibus, quàm iuſtitiam miniſtrare petentibus nu. 25. fol 121

Officiales propriè dicuntur, qui iuriſdictionem habent, & conſequenter Lictores, Apparitores, & ſimiles non ſunt dicendi Officiales nu.26. cum ſeq.

Officiales quoque maiores, qui malum, & corruptum ingreſſum habuerunt, multa mala committere præſumuntur nu.28.

Officiales, qui iuſtitiæ miniſtrandæ præſunt viſitare, & per alienas domos curſitare prohibentur nu.1. fol.123

Officialium authoritas à Principe, atque Prorege augenda, ſine qua vileſcit iuſtitiæ adminiſtratio nu.2. & 4.

Officiales Principis membra, & pars corporis eſſe dicuntur nu.3.

Officiales vt iuſtè ſuo fungantur munere, ſunt à Principe remunerandi, & ad ſublimiores dignitates promouendi pro iuſta laborum ipſorum retributione, & exemplo aliorum, num 5.

Officiales cum ſubditis pro iuſtitia ipſos adeuntibus modeſtè, ac abſque iniuria agere debēt, aliàs grauiſſimè puniuntur nu.6. fol.124

Officiales nec gratis, nec ſoluta mercede poſſunt morari in hoſpitijs ſubditorum, niſi priuati amici, ac volentis nu. 15.

Officiales ante officij ingreſſum cautionem de benè adminiſtrando, & ſindicatui parendo præſtare debent; ad quam tamen non tenētur Officiales perpetui; ſed poſt aliquam temporum intercapedinem viſitantur nu.17. & 18. fol.125.

Officiales an præſumantur ex officio locupletati, varię Doctorum diſtinctiones recenſentur num. 2. cum ſeqq. fol.126

Officialibus perpetuis de iure communi eſt negotiari permiſſum; omnibus autem vendere, & emere palàm, & bona fide tributum, atque conceſſum nu.3. & 4.

Officialibus etiam perpetuis in Regno negotiatio eſt interdicta, emptio, & venditio palàm, & bona fide permiſſa, ſecùs ſi viliùs emerent vendendi gratia cariùs nu.5.

Officialis non præſumitur acquiſiuiſſe ex officio ex frequentiùs recepta ſententia; ſed D. Author noſter ſapientiſſimus natura peracutus, ac prudens ſic diſtinguit, vt Officialis diues ante officium, non præſumatur ex eo ditatus. Officialis pauper, vel qui modicum habebat patrimonij, ex officio locuples factus præſumatur, præſertim ſi officium emerit, & ſplendidè viuat num. 6. vſque ad 10. fol.127.

Officialis Regius nequit abſque Regis licentia clericatus ordine initiari; poteſt verò ingredi religionem nu.15. fol.128

Officialis ad maiorem promotus dignitatem, retinet priuilegia minoris, à qua aſſumitur; non tamen propriam dignitatem nu.1. & 2. fol.130.

Officialis Præſidens Reg.Cam. effectus Conſiliarius Sac. Conſ. vel ad Regentis officium promotus retinet honores, & priuilegia priſtinæ dignitatis; non tamen nomen, nec exercitium illius nu.3.

Officialis promotus à minori officio vendibili ad maius, vendere illud poteſt, idq; eſt in vſu poſitum nu.4.

Officialis vnius tantùm, quod exercet, non vtriuſque officij ſalarium meretur, & ita Regijs ordinibus diffinitum; habet tamen honorantias præcedentis officij, ſeù quædam munuſcula, & ita eſt vſu receptum num. 5. & 6.

Officialis aſſumptus à maiori dignitate ad minorem, priſtina dignitate, & priuilegijs illius eſt denudatus nu. 7.

Officiales Regentes in ſupremo Italiæ Conſilio effecti Locumtenentes, vel Conſiliarij Præſidentes Regiæ Cameræ, non niſi ex ſpetiali Regis priuilegio priſtinam retinent dignitatem cum eodem ſalario ſine tamen adminiſtratione, & ita eſt in vſu poſitum num.8. fol.131.

Officialis ſua ſponte, & accedente Regis beneplacito officium deponens, retinet quandiù viuit nomen, priuilegia, & honores officij depoſiti; non tamen prælationem; ſed eum præcedit alter habens officium cum adminiſtratione nu.9.10. & 11. fol.131. & num. 28. fol.503

Officialis offeium deponens præuio Regis aſſenſu, videtur adeſſe, & perinde habetur, ac ſi perſonaliter inſeruiret, idq; fuiè exornatur nu.12.13.14.15.16, & 18. fol.131. cum ſeq.

Officialis Regens Regiam Cancellariam ſi ſit Doctor de Collegio ſemper Compromotoris officio fungitur, & ita deciſum num.17. fol. 132.

Officialis Preſes Sac. Conſ. præcedit Locumtenentem Reg. Cam. olim Regentem, & hodie etiam ex particulari priuilegio eius prærogatiuam tenentem, quando tribunalia Collegialiter vniuntur, & ita deciſum, & in quotidiano vſu poſitum nu. 35. fol 135

Officialis patronus Fiſci Reg. Cam. & Mag. Cur. collegialiter incedentes cum ſuis tribunalibus præcedit vnus alterum, prout tribunalia præcedunt, tanquam cum ſuis capitibus vniti, idq; deciſum nu. 36.

Offeiales Collaterales, qui Regi, ac Proregi aſſiſtunt quæ perpendere debent in nouis impoſitionibus Regno imponendis num.45. fol. 147.

Officiales pecuniarij vulgò dicti li pagatori, qui deſtinantur per Prouincias ad ſolutiones faciendas militibus, non poſſunt iteratò tranſmitti, niſi reddita prius ratione primę miſſionis refragante in hoc ordine Proregis, eiusq; Collateralis Conſilij nu.19. fol.220

Officiales ad iuſtitiam miniſtrandam præfecti, ex redditibus Regni ſalarium habere debent nu.12. fol.230

Officiales maiores in ſumma dignitate conſtituti à die electionis dignitatem acquirũt, & ſalarium ad ſucceſſores tranſmittunt ante ceptam adminiſtrationem, & ingreſſum in Prouinciam, & hæc eſt communis limitatio nu.23. fol.333

Officiales immediatè Regi inſeruientes, priuilegio non gaudẽt pro contractibus domi initis, nec pro delictis extra Curiam patratis, quando priuilegium conceſſum eſt perſonæ, nu.21. fol. 341

Officiali à Principe ſpetialiter deputato, & nõ alij licet facere literas licentiæ de recipiẽdo equos, & alia publica animalia nu.8. fol.473

Officialis inquiſitus quomodo, & ex qua cauſa ab officio deponatur pendente inquiſitione, & an ab officio tantum, vel ab officio, & beneficio, remiſſiuè nu.8. fol.482

Officialis aliàs ſindicatus, & liberatus an poſſit iterum ſindicari ex ordine Proregis, remiſſiuè nu.9.

Vide in verb. Baro, conſuetudo in 3 sũm, Curialis, dignitas, donatio, miniſter, munera, ſalarium, Viſitator.

OFFICIVM.

Officium popularium exercere recuſans ſub nobilitatis prætextu, compelli poteſt cum clauſula citrà præiudicium prætenſæ nobilitatis, idq; pluries fuit vſu receptum in electione maximè Magiſtrorum Diuæ Mariæ Annunciatæ nu.4. fol.52

Officium Iuſtitiarij graſſiæ Ciuitatis, & Magiſtri Portulani in quibus verſ.tur, remiſſiuè nu.27. fol.78

Officia ementes præſumuntur parati vendere quod emerunt nu.6. fol.84

Officiorum venditio eſt plurimorum cauſa malorum, quæ ſigillatim recenſentur; intelligendo tamen de officijs cum adminiſtratione iuſtitiæ, aliàs ſecùs num.7.8. & 14. fol. 84. cum ſeq.

Officiorum venditio probibita per Capitulum Regis Philippi II. Ciuitati conceſſum, num. 11.

Officium, vel feudum emptum, vel alio modo alteratum retinet naturam officij, vel feudi præterquam in expreſſis nu.7. fol.90

Officium Regiorum Portulanorum Regni, & Capitaneorum Graſſiæ Terræ Laboris, & Aprutij quæ nam contineat nu. 53. fol.163

Officium Regię Camerę Summarię in quo cõſiſtat, & de laudibus ipſius Tribunalis nu. 57. fol.225

Officium Legati à latere non expirat per mortem Pontificis nu.5. fol.330

Officium magni Admiratus in quo conſiſtat, & quomodo illius literis tantum credatur, dum ad Mag. Cur. ſcribit. petendo remiſſionem alicuius inquiſiti tanquam de ſua iuriſdictione nu.4. & 5. fol.467

Officium magni Siniſcalchi olim dum erat in vſu, eius literis fides præſtabatur eo modo, prout literis magni Admirati nu. 6.

in Officijs non poteſt ſubſtitui, ſi huiuſmodi poteſtas non ſit expreſſè conceſſa in priuilegio, idq; ampliatur, vt nu.2. fol.482

Officium ex certa ſcientia cõceſſum perſonę inhabili ad ſeruiendum, intelligitur, vt poſſit ſeruire per ſubſtitutum nu. 3. fol.482

Officio conceſſo cum poteſtate nominandi, vel pro ſe, & hæredibus, etiam quod dicatur quibuſcunque cõceſſionarius non poterit nominare fœminam, nec illam inſtituere, & ratio affertur nu.4.

Officia cuius ſint naturæ, an diſtinguantur à feudis, quomodo poſſint alienari, an in ipſis locum habeat Conſtitut. Reg. conſtitutionem diuæ memoriæ, an detur ipſorum obligatio abſque aſſenſu, & de ipſorum reſignatione remiſſiuè nu. 5.

Officium ampliatum an ſit idem officium, num.6.
Officij ampliatio à Rege conceſſa habetur ac ſi tempus ampliationis fuiſſet à principio appoſitum nu.7.
Officium ceſſat ceſſante qualitate officij inductiua nu.36. fol.504
Officium conceſſum in adminiſtrationem quàm maximè diſtat ab eo, quod eſt conceſſum in dominium nu. 26. fol.539
Vide in verb. nominans, priuilegium, Rex.

OPERARIVS.

Operarij ædificantes contra probibitionem non tenentur; ſed Domini, qui eos conducunt nu. 20. fol.69

P

PACTVM.

PActum de hereditate viuentis eſt inualidum, quicquid Camer. dixerit in cap. imperialem ad limitationem l. fin. C. de pact. nu.10. fol.212
Pactum de non petendo feudum non valet abſque aſſenſu nu.35. fol. 266. niſi initum eſſet cum proximo ſucceſſore, num. 19. fol. 374.
Pactum de non petendo inducit donationem, ob quod requiritur inſinuatio, quando excederet ſummam à lege ſtatutam, num. 37. fol.267.
Pacta dicuntur correſpectiua nedum quæ in eodem contractu inſeruntur; ſed etiam quæ in diuerſis contractibus apponuntur, incontinenti tamen factis nu.4. fol.369
in Pactis correſpectiuis conſideratur indiuiduum voluntatis nu.5.
Pactum ſuſpenſiuum tranſlationis dominij, donec pretium ſoluatur, eſt validum in allodialibus; quæſtionis tamen eſt, quid in feudalibus, de qua optime iuxta morem ſcribit D. Author nu.10. cum ſeqq. fol.391
Pactum, quod pendente pretij ſolutione dominium non transferatur, eſt de natura contractus; qui etiam hoc caſu dicitur purus, & non conditionalis nu.15.
Pactum eſt pars contractus nu.22. fol.393
Vide in verb. mutuum, renunciatio, venditio.

PAPA.

Papa mortaliter peccat abſumendo res Eccleſiæ, vt diuitijs augeat conſanguineos, ſecùs diſponendo in eos de redditibus Eccleſiæ, vel pro neceſſaria eorundem ſubſtentatione nu. 15. & 16. fol.68
Papa Leo XI. laudibus effertur num. 12. fol. 91.
Vide in verb. conceſſio in fin. declaratio pariter ad extremum capitis, Rex in 5. ſumm.

PASCVA.

Paſcuorum penſio ſolui conſueta augeri non poteſt Principe inconſulto, num. 47. fol 224.
Paſcua cuſtodiri, & non damnificari mandatum fuit etiam per Conſtitutiones Imperatorum, quorum hodie vigiles, ac cuſtodes ſunt Regij Cauallarij ſic vulgò nuncupati, num. 48.
Paſcua ad vſum Regiæ Dobanæ deputata paſcentes, & damnificantes quæ pœna ſint afficiendi nu.51. fol.225
Paſcendi ius in alieno territorio præſcriptum, intelligitur quatenus territorio Domino nō deſit; hinc poteſt prohiberi vicinis, ne paſcant cum immoderato grege nu.6. & 7. fol. 229.
Vide in verb. Cauallarius, Dobana.

PATER.

Pater non poteſt priuare primogenitum Regno, quod dicitur eius legitima, nec pariter feudis dignitatum, vel his, in quibus viuitur iure Francorum, hinc pater donando, poteſt dici de inofficioſa donatione num.12. & 13. fol.272.
Pater non poteſt in feudo ſecundogenitum præferre in præiudicium primogeniti, niſi eſſet ingratus, ſed quæſtionis eſt, an huiuſmodi diſpoſitio valida foret iudicanda, ſi eſſet Domini aſſenſu vallata num. 2. cum ſeqq. fol. 409. & affirmatiuè concluditur, dummodo ſincerè, & ſine fraude, & ita iudicatum nu.14. fol.272
Pater ex cauſa poteſt deputare filium ſuum Viceregentem nu.12. fol.330
Pater ſuccedens in feudo refutato filio, an teneatur ad vitam, & militiam fratri defuncti ſeruata forma Conſtitu. Regni Comitibus, quæ eſt frequentioribus calculis intellecta etiam in ſucceſſione Collateralium, dic, vt per D. Authorem num. 41. cum ſeqq. fol.366.
Pater ſi filio vendat, vel alienet feudum, dummodò non omnia bona feudalia, releuium mini-

minimè debetur ſecundum Andr. num. 1. fol. 396.

Pater vt extraneus alienat donando feudum filio cum aſſenſu nu.18. fol.434

Pater deportatus, & demum reſtitutus recuperat ius patriæ poteſtatis circa adminiſtrationem bonorum filij remoto tutore dato, niſi eſſet prodigus, vel auarus num. 17. fol. 515.

Vide in verb. dignitas circa med. Legatum in fin. legitimatio, receptator in 4. ſumm.

PATRVVS.

Vide in verb. nepos.

PAVPER.

Pauperes tumultum, ac ſeditionem affectant, & ratio aſſertur, vbi pariter recenſetur popularis tumultus exemplum, & quæ ſint cibaria plebis nu.5.cum ſeq. fol 71

PAX.

Paci componendæ certi olim Magiſtratus erãt præfecti, Irenarchæ nuncupati, quorum inſtar fuit in hac Ciuitate ſex ſedilium appellati, de quorum poteſtate ſermo etiam habetur ſub nu.6. fol.4

Pacis cauſa multitudini delinquenti parcendum eſt, et principales tantum ſunt plectendi nu.9.

Pacis, ac tranquillitatis Ciuium conſeruandæ rei frumentariæ copia, & vbertas præpotens eſt nu.1. fol.47

Vide in verb. Prorex in 3. ſumm. cum duobus ſeqq.

PECVNIA.

Pecunia publica erogari cõſueuit in tripudijs, & in alijs feſtiuitatibus, quæ recenſentur nu.4. fol.472

Vide in verb. moneta, Perceptor.

PENSIO.

Penſiones à Rege concedi conſuetæ eatenus cõceſſæ intelliguntur, quatenus Regni redditus ſuppetunt facta prius prouiſione eorum, quæ pro neceſſaria Regni ſubſtentatione, ac defenſione eſſent opus nu.20. fol.230

Penſio non ſoluitur, ſi Camera ære alieno prematur, quinimò annua penſio à Principe conceſſa poteſt per eundem, vel Proregem ad libitum reuocari nu.41. fol.235

Vide in verb. Rex.

PERCEPTOR PROVINCIAE.

Perceptores Prouinciarum de iure non debent vrgere Vniuerſitates notoriè impotentes ad impoſitiones ſoluendas, nec his euentibus de exactione non facta moleſtari poterunt; at in Regno contrarius inualuit vſus num. 1. fol.158.

Perceptores Prouinciarum non debent defatigare Vniuerſitates ad electam pecuniam exoluendam; ſed omne genus pecuniæ recipere debent nu.6.

Perceptores Prouinciales ante deſtinationem Commiſſariorum contra Vniuerſitates, debent illas intimari curare pro ſolutione facienda debito tempore nu.9. & 42. fol. 159. & 162.

Perceptores Prouinciarum ſingulis menſibus exactionum bilancia tranſmittere debent ad Reg.Cam. & vnde hoc duxit originem nu.45. fol.163

Perceptores Prouinciarum quolibet anno preſentare debent eorum computa in Reg.Cam. vbi liquidantur, idq; eſt legi conſonum, atque conforme nu.46.

Perceptores Prouinciales ſi exigant vltra debitum qua puniantur pœna, hæcq; practica de ſuperexactionibus vnde ſumpta, & pariter illa, quod ſoluant, & repetant num. 47. & 48.

Perceptores Prouinciales tranſmittere debent pecuniam ad Regiam generalem Theſaurariam cum mulionibus vulgò dictis li carruggi, quos populi aſſociare tenentur, videlicet vnuſquiſque per ſuam Prouinciam; quod fieri debet mediante iuſto ſalario, ſed contrarium eſt conſuetudine vſurpatum, quæ in his attenditur nu.49. & 55.

Perceptores Prouinciarum donatiua imponi conſueta ſingulis duobus annis exigere non poſſunt, niſi vel facto generali parlamento, vel de expreſſo Proregis ordine, & hoc iure vtimur nu.56. fol.164

Perceptores Prouinciarum de iure tenere debent diuerſas arcas pro cuſtodia pecuniarũ exigendarum ſecundum diuerſitatem impoſitionum cum die, conſule, & menſe, cauſa, & ſumma diſtincta nu. 57.

Vide in verb functiones fiſcales in tertio ſumm. Vniuerſitas.

PERIVRIVM.

Periurij pœna ſecundum Regni ritum anti-

qui-

quitùs erat amputationis manus, num. 48. fol. 346.
Vide in verb. citatio in princ. Clericus circa med. priuilegium pariter circa med.

PIGNVS.

Pignus in bonis debitoris permanet, num. 12. fol. 411.
Vide in verb. alienatio, refutatio in fine.

PLEBS.

Plebs ad multa ſanè mala procliuis, & propenſa, quæ ſigillatim recenſentur, num. 4. fol. 71.
Vide in verb. currus in princ. nobilis, pauper, titulatus.

POENA.

Pœna propriè dicitur læſio, quæ punit, & vindicat num. 7. fol. 61
Vide in verb. nullitas.

PONTIFEX MAXIMVS.

Vide in verb. Papa.

PORTVS.

Portum ædificare eſt de Regalibus num. 2. fol. 467.
Portus ſunt Regis, hinc portus, & litora cuſtodiuntur per Regios Miniſtros, nume. 3.
Vide in verb. Baro paulò ante fin.

POSSESSIO.

Poſſeſſio, ſeù quaſi in incorporalibus acquiritur per ſententiam nu. 52. fol. 206
Poſſeſſio naturalis vaſſalli, eo mortuo conuolat, & conſolidatur cum ciuili exiſtente penes Dominum directum nu. 9. fol. 292
Poſſeſſio ſiue Baronis feudi vti plani, ſiue Regis, vti quaternati operatur validitatem aſſenſuum præſtitorum, licet poſteà in petitorio declararetur, vel contra Regem, vel Baronem: quia hi ſunt fructus poſſeſſionis nu. 8. fol. 199.
Poſſeſſio interpretatiua non requirit longi temporis præſcriptionem num. 13. cum ſeq. fol. 301.
Poſſeſſio non tranſit ipſo iure ad hæredem, prout alia iura num. 25. fol. 502
Poſſeſſio non poteſt eſſe penes duos inſolidum, ex quo notab. infertur, vt nu. 43. fol. 505
Vide in verb. alienatio in fin. deſcriptio bonorum, dominium in finalib. verbis, proprietas in princ.

POSTAE.

Poſtæ ſine Principis licentia non conceduntur, & quare ſic appellatæ nu. 52. fol. 163

POTESTAS.

Poteſtas data à lege differt ab ea, quæ eſt collata ab homine nu. 29. fol. 186

PRAELATIO.

Prælatio an detur Domino in venditione feudi, quando non pro ſe; ſed in alterius beneficium intendit illam exercere remiſſiuè, nu. 29. fol. 277
Prælatio an detur conſanguineis in venditione feudi, remiſſiuè nu. 30.
Prælatio an competat vaſſallis aduerſus Baronem ementem iuriſdictionem criminalem, vel ſecundas cauſas, portulanias, pondera, & menſuras. Deciſio aliàs facta commemoratur, vt prælatio non admittatur; ſed hodie conſuetudo inualuit in contrarium, & ſic paſſim iudicatur, & ratio non contemnenda recenſetur num. 15. cum ſeqq. fol. 473.
Prælationis ius quando locum habeat ratione communionis nu. 11. fol. 477
Prælatio ratione iuris congrui, quæ competit vicino, non habet locum in feudalibus, quæ autem competit ratione conſanguinitatis, procedit etiam in feudis, & huius reſpectu dicitur, in feudis habere ius prothomiſcos, & hæc eſt communis opinio, ſecundum quam aliàs fuit iudicatum nu. 10. & 13.
Prælationis ius fundatur in iure conſanguinitatis reſpectu agnatorum, & ratio eſt: quia intereſt, res maiorum in familia conſeruari; hinc locum tantùm habet in feudo antiquo, & non nouo, cum ceſſet ratio, quod ſit res maiorum nu. 19. & 20. fol. 479
Prælationis ius non habet locum in venditione neceſſaria nu. 21.
Vide in verb. Agnatus, Baro in 3. col. in fin. Conſilium Collaterale in 2. ſummar. creditor in 3. & 4. dignitas circa med. Dominus in antepenul. & fin. ſumm. linea in princ. nobilis, nominãs, oblatio in 2. ſumm. Officialis, querela, ſepa-

ſeparatio bonorum in fin. Titulatus, vita, vniuerſitas paulò ante fin.

PRAESCRIPTIO.

Præſcriptio triginta, vel quadraginta annorum an intelligatur ſublata per verbum ſemper, & quandocunque remiſſiuè nu. 14. fol.470.

Vide in verb. Annale ſilentium, bona poſt med. demanium in fin. feudum, incorporatio, lex paulò ante fin, paſcua in fin. poſſeſſio in antepenult. ſummar. præſens.

PRAESENS.

Præſens quò ad præſcriptionem dicitur in eadem prouincia exiſtens nu. 17. fol.17

PRINCEPS.

Principi non eſt conſulendum exemplo rei geſte; ſed ratione nu.15. fol.5

Princeps ex cauſa publiei boni leges ſequi non tenetur; omnesq; pœnæ ſunt ei arbitrariæ, nu.24. fol.6

Princeps ob publicam vtilitatem poteſt bona à priuatis auferre, nec ad eorum eſtimationē tenetur, cum per viam legis id agit num.26. fol.6. & nu.8. & 9. fol.35

Princeps poteſt priuilegia à ſe conceſſa reuocare nu.27. fol.7

Princeps poteſt de facto iuris ordine non ſeruato facere rigoroſa ſupra, vel aduerſus leges; non tamen paſſim, & indiſtinctè; ſed ex magna, & enormi cauſa, & in inconſueto delicto nu. 29.

Principi crudeli, & cupido non eſt conſulendum, vt poteſtatis ordinariæ limites excedat: nec Domini crudelis, & cupidi malitia malis adbortationibus eſt augenda, qua de re moralia, ac notabilia Iſerniæ verba referuntur nu. 30.

Principe irato præcipitanter procedente, Iudex debet remorari executionem ſaltem per triginta dies nu. 33. fol.8.

Princeps debet lenitatem ſeueritati, amorem rigori, ac zelum pietati enixè copulare, nume.34.

Princeps poteſt mandare, vt priuilegiati torqueantur ſecundum ſuam conſcientiam nume.6. fol.12

Princeps poteſt commutare titulos de vna Terra in aliam cum eorum antiquitate, cuius efficax ratio vltra poteſtatem aſſignatur, num.9.

Princeps dignitates, quas contulit, ab immerentibus, & ingratis poteſt auferre, nume. 12.

Princeps poteſt pœnam arbitrariam extendere vſque ad mortem, cum de nouo poſſit pro delicto mortis pœnam irrogare num.14. fol. 13.

Princeps poteſt aliorum iuriſdictionem ſupprimere, nedum ſingularium perſonarum; ſed etiam Ciuitatum nu.22. fol.54

Princeps poteſt ex cauſa prohibere multitudini, vel exercitui ingreſſum in Regnum, necnon ab eo alienigenas, & exteros eÿcere, nu.4. fol.56. & nu.5. & 6. fol.509

Princeps poteſt cogere incolas vnius loci, vt in alio habitent, ne deſeratur illius habitatio, nu.5. fol.56

Principi non ſufficit dicere, non fuit hæc mea intentio, dum hoc repugnat dictis, & maximè dum agitur de præiudicio iuris tertÿ nu. 16. fol.63

Princeps ſolus poteſtatem in loco publico ædificandi concedit, vel is, qui hoc ius habet à Principe indultum, vel conſuetudine vſurpatum; nu.3.4. & 5. fol.67

Principis conceſſio in dubio non intelligitur facta in præiudicium, & incommodum alterius notabile; non autem modicum, niſi ex cauſa, qua ſuggerente poteſt tertio præiudicare nu.8. cum ſeq. fol.68

Princeps ex ſuprema ſua authoritate poteſt in caſibus melius ſibi viſis feudum conceſſum cuſtodire, milites apponere, & alia, quæ ſibi melius videntur, expedire, num. 25. fol. 93.

Princeps poteſt mandare in Terra infeudata fortelitium extrui, illud refici, & ſitum in confinibus dirui, & ita in Regno practicatur nu. 26, cum ſeq.

Principes non deberent deputari, niſi in celebri Ciuitate, & de genere, & proſapia Magnatum ex Frecc. ſententia, num.33. fol.134.

Princeps pro ſeruanda iuſtitia, cuſtodiendo Regno, & pro illius ſecuritate, & defenſione habet nonnullos Regni redditus, qui ad hoc ſunt inſtituti, vt colligi poteſt ex Capitulis Regni, quæ hic recenſentur nu. 11. 13. & 15. fol.230

Princeps eſt debitor iuſtitiæ, & ſuos ſubditos cuſtodire, & protegere debet nu. 14. fol.230. & nu.9. fol.327

Princeps, qui non auget; ſed diminuit enormiter, non dicitur Princeps, & pariformiter Rex nu.38. fol.234

Princeps donans videtur permittere quod eſt de iure permiſſum, & id quia ineſt, habetur pro

pro cauto,& expreſſo nu.8. fol.312
Princeps quomodo ſit in Republ.& Reſpubl. in eo,remiſſiuè nu.9. fol.327
Princeps debet publicum Reipubl. ſtatum priuatis commodis anteferre nu.10.
Princeps non conſueuit gratiam facere in præiudicium tertij nu.3. fol.468
Princeps ſolus concedit gentes armatas pro aſſociatione itinerantium, & quid illis ſolui debeat vltra conſueta ſtipendia num. 7. fol. 472.
Princeps ſolus mittit, vel dat gentes publicas alteri pro eius cautela, & pariter ipſe ſolus concedit licentiam incedendi cum hominibus armatis ex cauſa inimicitiæ num. 9. fol. 473.
Princeps habet priuilegium reuocandi ſententias in rem iudicatam tranſactas nu.20.fol. 475.
Princeps vnico verbo poteſt caſſare ſententias Iudicum ritè,& rectè latas nu.21.
Princeps res iudicatas reſcindit,& reſtituit ad appellandum aduerſus eas nu.22.
Princeps poteſt tollere ſententiam, & mandare reuiſionem ſententiæ in rem iudicatam tranſactæ nu.23.
Princeps eſt ſupra ius ciuile, illud tollere poteſt cum omnibus ſuis effectibus nu. 24.
Princeps indulgendo crimen, reſtituit ad omnia, etiam alteri quæſita mediante ſententia, ſecùs autem ex facto, aut contractu hominis nu.25.
Princeps propter res benè geſtas, vel propter alias cauſas ſibi benè viſas indulgere poteſt, & etiam pœnas commutare de corporali in pecuniariam,etiam abſque partis remiſſione nu.3. fol.483
Princeps poteſt facere ſtatutum ſuper omnibus, in quibus conſideratur exceſſus nu.9.& 12, fol.514.
Princeps poteſt, & debet apponere manus aduerſus omnes,qui ſua ſubſtantia abutuntur, qua ratione poterit dare curatorem auaro, ſicut prodigo: quia etiam ille dicitur ſua ſubſtantia abuti, & huius ſententiæ eſt D. Author,quam optimis rationibus,& authoritatibus comprobat, atque confirmat num. 13.cum ſeqq.
Princeps non debet eſſe ſuſpectus,nec facilis ad credendum nu.19. fol.538
Principis exceſſus præcipuus eſt,quando maiora negocia ſuo ſenſu, vel cum paucis expedit nu.21.
Vide in verb. Annona in penult. ſumm. beneficium in princ. declaratio in fin. delegatio in princ. delictum, donatio in fin. Fiſcus in princ. gratia,ius ſuperioritatis,paſcua in princ. penſio,poſta, Prorex, reſcriptum, ſtudium, theſaurus, Vniuerſitas,

PRIVILEGIVM.

Priuilegia cõceſſa alicui magno Principi cum caſibus reſeruatis non tranſeunt in generali alienatione cum aſſenſu facta perſonis inferioribus, quibus Rex talia non fuiſſet conceſſurus, & ita pluries iudicatum num. 34. fol.94.
Priuilegia omnia habent inſitam clauſulam rebus in eodem ſtatu permanentibus nu.31. fol.234.
Priuilegium dum incipit fieri iniquum non eſt ſeruandum num.32.fol. 234. & nu. 23. fol.405.
Priuilegia variantur ſecundum diuerſitatem temporum, & rerum varietatem num. 33. fol.234.
Priuilegium immunitatis à collectis ceſſat ſuperueniente belli calamitate nu. 35.
Priuilegia omnia intelliguntur conceſſa,dummodo non lædatur publica vtilitas, nu. 41. fol.235.& nu.20. fol.341
Priuilegia militum, & Clericorum, vt non teneantur, niſi inquantum facere poſſunt ampliùs non ſeruantur ſecundum Caſtrenſ. nu.8. fol.340
Priuilegia Doctorum, vt non poſſint carcerari,ſunt antiquata nu.9.
Priuilegium fori pro debitis contractis ante officium,officio ſuſcepto non mutatur; quia officium auget honorem; ſed non mutat ſtatum,nec cauſam iuris, prout videmus in militibus gaudentibus;contrarium tamen eſt receptum in Clerico propter totalem ſtatus mutationem nu.13.& 14.cum ſeq.
Priuilegio indiſtinctè, & indifferenter non gaudent perſonæ, quæ illud ſunt adeptæ, hinc circa hanc materiam affertur notabilie Bart.diſtinctio nu.26. fol.342
Priuilegium Senatoris ceſſat in cauſis pecuniarijs nu.27.
Priuilegium,de quo in l.fin. C. vbi Senat. vel Clariſ. non obtinet in Regno, num.44. fol. 345.
Priuilegio fori perfruentes,ob periurij reatum ſe faciunt alienos, à qualibet dignitate, & priuilegio nu.51. fol.346
Priuilegio fori non gaudent ementes commiſſiones adhoc vt fori exemptione perfruantur: ſunt enim hæc in fraudem, & cum actu non ſeruiant, nullo modo gaudere debent, nu.7.& 8. fol.467
Priuilegio non gaudent qui ſunt de Collegio alicu-

alicuius artis,nec matriculatus,ſi non exerceant nu. 9 & 10.
Priuilegio pariter non perfruuntur qui ſunt prolixæ, & imbecillæ ætatis: quia non ſeruiunt;nec per ſubſtitutum ſeruire poterunt, ad finem gaudendi. Hinc exceptio hoſtiea nonſuffragatur ſeruienti per ſubſtitutum, nu.12.13.& 14.
Priuilegium Studij generalis, vel nundinarum, & ſi amittatur per non vſum decennij; non tamen perditur,ſi in eo fuerint appoſita verba denotantia perpetuitatem, vtpotè ſemper, vel perpetuò, num. 13. fol. 470.
Priuilegia omnia ſunt intelligenda, & interpretanda ſecundum conditionem, & qualitatem Conceſſionarij, ſeu priuilegiati num. 13. fol.501
Priuilegium,quod non iure proprio competit; ſed ex Conceſſionarij perſona ad alios deriuatur, diem functo principali extinguitur quò ad omnes, idq; exemplis illuſtratur nu. 30. fol.503
Priuilegium conceſſum contemplatione perſonæ, ceſſat ea deficiente, ſi perſona fuerit immediata cauſa priuilegij ſecundum notabil. Boſſ.doctrinam nu.40. fol.504
Priuilegium iure irregulari, & extraordinario quæſitum ex cauſa tunc exiſtente, etiam in his, quæ momento acquiruntur eodenique iure ceſſante & ipſum tolli, neceſſe eſt, num.41.
Vide in verb. Baro in penult. col. paulò ante fin. beneficium,Cauallarius in princ.& in fin. cauſa in fin. Clericus, conceſſio,cõtumacia,Curialis, Doctor, Fiſcus, læſæ maieſtatis crimen, lex in penult.ſumm. mercatus in princ. miles, Nobilis, Officialis, Princeps, Titulatus.

PROCONSVL.

Proconſules, & Præſides indelegabilia poſſũt delegare in cauſa abſentiæ, aut infirmitatis nu.6. fol.330
Proconſul ſtatim vt Vrbe egreditur, & ſic dum eſt in itinere, habet proconſularia inſignia, ac iuriſdictionem voluntariam, & non deponit dignitatem vſque ad ingreſſum in Vrbem nu.25. fol.333
Proconſul quando iuſta cauſa detinetur, & iuſtum adeſt impedimentum, ſi mittat Legatum in Prouinciam,qui ſuo nomine illam regat, ille exercebit, & ceſſabit iuriſdictio alterius nu.27.
Proconſul in Prouincia ſibi decreta eſt maior omnibus poſt Principem, num. 28. fol. 334.
Proconſules, Senatores, Patritij, & Conſules Cardinalibus æquiparantur nu. 32.
Vide in verb. Cardinalis,Prorex.

PROCVRATOR.

Procurator vnus eſt Fiſci, & alter Cæſaris, nu.26. fol.186
Procurator Fiſci habet mandatum à lege limitatum, quod non eſt in Procuratore Cæſaris, qui omnia explicat ex mandato ſui principalis nu.27.
Procurator Principis ſicut ipſemet Princeps poteſt vendere abſque ſubhaſtatione: Fiſci autem procurator neutiquam, & ita deciſum nu.30.& 31. fol.187
Procurator conſtitutus ad vendendum ſimpliciter,poteſt vendere habita fide de pretio: quia illa dilatio eſt pars contractus nu. 13. fol.201.
Procurator generalis ad negotia, vt eſt generaliſſimus Prorex Regni poteſt loco ſui alium ſubſtituere, & ita generalis inoleuit conſuetudo,ſecundum quam aliàs fuit indicatum nu.13. fol.330
Vide in verb. Baro in 1.colum. paulò ante fin.

PRODIGVS.

Vide in verb. Auarus in fin. mulier itidem in fin. pater pariter in fin.

PROOEMIVM.

Proœmium declarat intentionem ſtatuentis, num.9. fol.359

PROMISSIO.

Promittens de ſuo dato, & facto, tenetur de facto eius, cuius eſt hæres, num.22. fol. 203.
Promiſſio, ſicut prouiſio ſemper intelligitur pro ſe, & hæredibus, num. 29. & 30. fol. 204.

PROPRIETAS.

Proprietas à poſſeſſione diſtinguitur, vt num. 24. fol.502
Proprietas riparum,& ſi ſit Domini fundorũ, quibus illæ adhærent,non per hoc tollitur illarum vſus nauigantibus,cum ſit ille de iure gentium nu.39. fol.529

PROREX.

Prorex in Regno Regis perſonam repreſentat, eſt eius Vicarius, & Locumtenens, imò ex ampliſſimæ commiſſionis forma conſtituitur alter ego, ac omnia poteſt, quæ ipſemet Rex nu. 1. fol. 3. & nu. 3. fol. 330

Proregis poteſtas, vt iam dixi, Regiæ æquiparatur, declarando, axioma hoc procedere in reſpicientibus neceſſariam Regni gubernationem, ſecùs in his, quæ ſoli Principi congruunt, quæ qualia ſint, tangitur remiſſiuè, num. 2.

Prorex inuigilare præcipuè debet pro placido, & tranquillo Regni Statu: ad quem conſeruandum plura remedia ſunt introducta, de quibus ſigillatim ſermo inſtituitur nu. 3. cum ſeq.

Prorex poteſt cogere ſubditos ad pacem faciendam nu. 5. fol. 4

Prorex pro rei qualitate etiam in hac Ciuitate manus apponit in pace componenda non obſtante quod adſint ſex ſedilium, quibus hoc munus eſt demandatum nu. 7.

Prorex poteſt cogere litigatores ad compromittendum, præſertim cum controuerſia eſt inter Magnates, & Nobiles, ex qua publicum ſcandalum timetur, idq; Iudici ordinario eſt etiam permiſſum, & à Sacro Conſilio quandoq; obſeruatum in cauſis in iure, vel in facto admodum controuerſis nu. 10.

Prorex poteſt, ſi expedire viſum fuerit, ex ſuſpitione tantum abſque proceſſu certis finibus circumſcribere ſubditos præſertim turbulentos, ac ſeditioſos, idq; extitit pluries obſeruatum maxima tamen, ac vrgentiſſima cauſa concurrente, quocirca declaratur l. certa forma cum gloſ. 1. C. de iur. fiſc. nu. 11. 12. & 14. fol. 4. & 5.

Prorex ex cauſa optimo iure eijcit à Ciuitate mulieres inhoneſtas, quæ iuuenes perdere conſueuerunt nu. 16. fol. 5

Prorex mandat præſtari cautionem de non offendendo, etiam pro amicis, & familiaribus altrinſecùs, eiusq; præſtandæ praxis ſubijcitur nu. 17.

Prorex mandat capi, & in carcerem detrudi ſubditos, modò iuſta adſit ſuſpicionis cauſa, vel ſi ex perſona qualitate impediri poſſet informatio nu. 18. fol. 6

Prorex poteſt facere mandatum ſub pœna graui pecuniaria pro delicti qualitate, num. 20.

Prorex Officialem conſtituit in terra Baronis in contumacia exiſtentis, vt interim iuſtitiam miniſtret, & concludens ratio aſſignatur nu. 4. & 6. fol. 9

Prorex, ſicut Princeps in atrocibus delictis nobilitatem attendere non debet; ſed nobiles ſuſpendere, & ad triremes damnare poteſt, idq; fuit ſæpè in facti contingentia executioni demandatum num. 1. & 3. fol. 11.

Prorex, ſicut Princeps poteſt poteſtate ordinaria ex cauſa conferre dignitatem cum prælatione temporis, idq; practicatum num. 8. fol. 12.

Prorex deputat Capitaneos, vulgò de Campagna nuncupatos, quorum officium quale ſit, vid. nu. 1. fol. 16

Prorex, eiusq; Collaterale Conſilium mortis pœnam, qua principales facinoroſi tenentur, iure licito ſtatuere poteſt aduerſus receptatores nu. 14. fol. 17

Prorex ex cauſa concedit Commiſſarijs contra bannitos, ac Regijs Audientijs facultatem procedendi ad modum belli, & appellatione remota. Ad quod expenditur l. 1. §. vlt. ff. à quib. appell. non lic. quæ ampliatur in quocunque Principe non recognoſcente Superiorem nu. 1. cum ſeq. fol. 24

Prorex concedit facultatem impunè occidendi notorios, ac diffamatos delinquentes Regni quietem perturbantes nu. 4. fol. 25

Prorex cum Collaterali Conſilio poteſt facere omnia exorbitantia concurrente neceſſaria cauſa publicæ vtilitatis nu. 5.

Prorex concedere conſueuit Commiſſarijs contra bannitos facultatem indultandi abſque partis remiſſione, quod facere poteſt, ſi hoc ſuadeat eadem cauſa publicæ vtilitatis, aliàs ſecùs, prout ſic in ſupremo Italiæ Conſilio fuit decretum, & gratia reuocata, quam Prorex fecerat abſque partis remiſſione nu. 6. cum duobus ſeqq.

Prorex gratiam facere non poteſt non præcedente partis remiſſione, etiam ſi fuerit in gratia expreſſum, dummodò partes concordentur infra aliquod tempus, eamq; ſic concedendo, perperàm agit, ni cauſa publica hoc ſuggerat nu. 11.

Prorex tribuit quoque facultatem eiſdem Commiſſarijs contra bannitos, vt poſſint eiſdem bannitis indulgere pro alijs bannitis capiendis nu. 38. fol. 29

Prorex concedit eiſdem Commiſſarijs facultatem coanguſtandi foriudicationis terminum nu. 46. cum ſeqq. fol. 30

Prorex concedere quoque conſueuit eiſdem Commiſſarijs facultatem faciendi guidaticum, ſeù ſecuritatem delinquentibus, nume. 50.

Prorex eiſdem Commiſſarijs poteſtatem etiam defert eijciendi ab eorum patria parentes, & con-

conſanguineos, eoſq; in carcere detinendi. Quod remedium ad bannitos exterminandos eſt præ cæteris efficax, iuſtaq; nititur ratione num. 1. 2. 3. & 10. fol. 34. cum ſeq.

Prorex curare debet, ne Commiſſarij contra bannitos Vniuerſitatibus, eorumq; Ciuibus grauamina inferant nu. 1. *fol. 38*

Prorex cum voto Collateralis Conſilij annona ingraueſcente cogere poteſt Dominos frumenti ad illud vendendum iuſto, interdum etiam viliori pretio. Hinc praxis inoleuit taxandi Maſſarios Apuliæ, cæteroſq; frumenti copiam habentes, vt ipſius portionem huic Ciuitati certo taxato pretio vendant, nu. 2. & 3. *fol. 47*

Proregis, & non Decurionum munus eſt eligere Ciues ad emendum frumentum pro Ciuitate, & ita nouiſſimè decretum per Collaterale Conſilium nu. 22. cum ſeq. *fol. 50*

Proregi cura debet eſſe, vt neceſſaria ad Annonam ſuppetant. Hinc pro ea Officiales, & Miniſtros conſtituit nu. 24.

Prorex Conductoribus frumentorum, ac aliorum ad Annonam pertinentium guidatica concedere conſueuit, ne interim aliqua ex cauſa moleſtentur nu. 27.

Prorex multoties confirmat Electos populares in eorum officijs, licet ſit lapſum tempus conſtitutum, & alius debeat eligi, idq; non obſtantibus aliorum querimonijs iuſtè ſit per Principem, dum alios non agnoſcit ad hoc habiles nu. 12. *fol. 53*

Prorex iuſtè delegat cauſas ſpectantes ad Sacr. Conſ. Reg. Cam. vel Mag. Cur. ex earum qualitate, & circumſtantijs num. 24. fol. 54.

Prorex cum voto Collateralis Conſilij inopia rei frumentariæ ſuadente poteſt eijcere exteros ab hac Ciuitate, eoſq; ad proprios lares remittere. & ita aliàs practicatum nu. 1. 6. & 15. *fol. 56. cum ſeq.*

Prorex vt Prorex non poteſt concedere licentiam ædificandi contra Regis prohibitionem, & ita aliàs practicatum nu. 1. 2. & 6. fol. 66.

Proregis eſt munus conſtituere vnum ex Regentibus Collateralibus, vt nomine Regio præſideat, & aſſiſtat in omnibus, quæ Decuriones tractant, ad Ciuitatis Annonam pertinentibus. Idq; vigore Capitulorum eiuſdem Ciuitatis ſtatutum eſt nu. 1. cum ſeq. *fol. 74*

Prorex in viſitatione carcerum Mag. Cur. cum aſſiſtentia Collateralis Conſilij, & omnium Regiorum Officialium vniuſcuiuſque Tribunalis generales abolitiones concedere conſueuit num. 10. *fol. 91*

Prorex cum voto Collateralis Conſilij iuſta ſuggerente cauſa abdicat cognitionem cauſarum à Curijs Baronalibus. nec ad illas remittit, & praxis ſuper hoc recenſitur, interdum limitat, vt procedatur in Ciuitate, vel cum certo Iudice deputato nu. 19. & 20. fol. 92.

Prorex quæ obſeruare debet in nominatione Officialium Regi facienda num. 5. & 6. fol. 117.

Prorex nominans Regi perſonam inhabilem, vel indignam ad officium, letalem contrahit culpam, & damnorum reſtitutioni ſe facit obnoxium ex frequentiùs recepta Theologorum ſententia nu. 6. & 7.

Prorex in iudicum electione quæ animaduertere debeat, quæ item ſupremi Conſiliarij promouendos approbantes nu. 16. *fol. 118*

Prorex pro nominatione Officialium, cui Rex vt plurimum fidem adhibet, iure tenetur, nu. 18. *fol. 119*

Proregis munus eſt in parlamento generali accuratè perquirere, & facilè audire à Ciuitatum, & Terrarum Sindicis, vel Procuratoribus ſingularum Vniuerſitatum neceſſitates, & querimonias; idq; erat ſpetiali Conſtitutione inductum in Regno, quæ tamen eſt antiquata; ſed ſi in quotidiano poneretur vſu, & Domini, & ſubditorum maxima exinde proflueret vtilitas num. 21. cum ſeq. fol. 120.

Prorex perferre non debet, vt Officiales, & Miniſtri ſint Procuratores Baronum, & Vniuerſitatum in parlamento generali pro donatiuo elargiendo nu. 23.

Prorex ex D. Authoris ſententia verus, & optimus eſſet Regni Viſitator num. 1. fol. 126.

Prorex Titulatos eodem titulo decoratos pro diuerſa perſonarum qualitate non eodem modo excipere debet nu. 25. *fol. 133*

Prorex poteſt, & ſolet cum voto Collateralis Conſilij publicis imminentibus neceſſitatibus nouas indicere impoſitiones, alioquin cauſa ceſſante vtique peccaret, cauſarumq; exempla recenſentur nu. 1. & 2. fol. 139. & nu. 17. *fol. 141*

Proregi vetitum eſt per Pragmat. nouem capitum aſſentire diſpoſitioni defuncti, quando in feudo inſtituitur hæres alius, quàm vocatus ex lege inueſtituræ: verùm hæc prohibitio locum tantùm habebit reſpectu inſtitutionis vniuerſalis hæredis; non autem reſpectu legatorum num. 29. & 30 fol. 264. & num. 15. fol. 433. & num. 26. fol. 445.

Pro-

Prorex in Regno vigore Pragmaticarum non poteſt præſtare aſſenſum ſuper feudorum titulatorum alienationibus dominij translationem importantibus; ſed tantum ſuper ipſorum obligationibus, etiam quòd Terra alienetur abſque titulo, atque cum decreto Iudicis, & ita aliàs iudicatum, num.1. fol. 284.

Prorex ſicut non poteſt præſtare aſſenſum legitimo ſucceſſore in feudo carentibus; ſic etiam, quando ſucceſſor eſſet valdè ſenex, & de filijs deſperatus, & ita deciſum num. 11. fol. 313.

Prorex non poteſt alienare rem, vel ius Domini ſecundum Iſern. & per rem directum dominium, per ius autem deuolutionis ius ſignificari notauit Camer. nu.14. fol. 313. & nu.26. fol.445

Prorex an teneatur ſequi conſilium Regentium conſultiuum, quando omnes ſunt in pari voto, & quomodo practicetur num. 9. fol. 327.

Prorex in caſum abſentiæ, vel aduerſæ valetudinis poteſt perſonam ſubſtituere, quæ loco ſui adminiſtret, & vterque caſus euenit tẽpore Præſidatus Comitis de Lemos num.1. fol. 329.

Proregis poteſtas non expirat per mortem Regis nu.4.

Proregis ſubſtituto non idem honor, qui Proregi, debetur, niſi ſubſtitutio facta fuiſſet à Rege, circa quod ſubijcitur practica obſeruatione digna nu. 14. fol. 331

Proreges in Regno iuriſdictionem non exercent, niſi poſt captam actualem poſſeſſionem, & interim prædeceſſor adminiſtrat in omnibus vti Prorex nu.15.

Proreges æquiparantur Proconſulibus, & Præſidibus ſecundùm Frecc. imò ſunt maiores ſecundum D. Authorem num.2.24. & 33. fol. 330.333.cum ſeq.

Prorex an poſſit aſſentire venditioni factæ cũ pacto, vt pendente pretij ſolutione feudi dominium nequaquam transferatur, dubium facit: quia hic caſus videtur particulariter exceptus per Pragm.nouem capitum; nihilominus optimis, & exquiſitis conſiderationibus, & argumentis iuxtà morem concluditur pro opinione affirmatiua aduerſus deciſ.D. de Franch.nu.8.cum ſeqq. fol.391

Proreges cum Collaterali Conſilio præuia cauſa cognitione ordines facere conſueuerũt ad inſtantiam Baronum, vt exteri in illorũ Terris habitantes recedant nu.1. fol.470

Prorex cum Collaterali Conſilio diſpenſare ſolet ſuper donis, quæ conſueta ſunt facere Vniuerſitates in ingreſſu noui Domini, vel in iucundo Epiſcopi aduentu nu.1.& 2. fol. 472.

Prorex poteſt donare ea, quæ Regia Maieſtas elargiri conſueuit pro honore ſuæ Coronæ, num.5.

Prorex diſpenſat, vt in ortu, vel ingreſſu Principis per Ciuitates fiant veſtes ſolemnes ipſarum Decurionibus, ſicut etiam veſtes lugubres in morte Regis, quæ de iure debent reſtitui; ſed conſuetudo inualuit in contrarium nu.11. fol.473

Proreges diſpenſant, vt Officiales, qui ſubſtituendi facultate carent, poſſint ſeruire per ſubſtitutum nu.1. fol.481

Proreges ſaluumconductum, ſeù ſecuritatem ad tempus delinquentibus concedere conſueuerunt, ſic etiam indultus, & generales abolitiones ex cauſis ſibi benè viſis, etiam abſq; partis remiſſione nu.1. fol.483

Proreges mandare conſueuerunt Præſidibus Prouinciarum, ac Regijs Audientijs, vt in aliquibus cauſis ſummariè procedant abſq; iudicij figura nu.4.

Proreges legitimare conſueuerunt naturales, & ſpurios etiam ad ſucceſſionem, quod nemo alius facere poteſt nu.1. fol.485

Prorex ad inſtantiam patris poteſt legitimare nedum naturales; ſed etiam ſpurios, etiã abſque partis citatione, quo loci declarantur Anchar. conſilia, & aliorum DD. traditiones, quæ huic opinioni refragari videntur, nu.5.& 6.

Prorex cum Collater. Conſ. prouidet de Balio Feudatarijs minoribus, ſi per Patrem, vel Auum eis non fuerit prouiſum; inter perſonas autem eligendas per Principem eſt mater, ac etiam Auia præferenda: cæterum ceſſabit iſthæc prouiſio ſuperſtitibus Patre, vel Auo, in quorum poteſtatem eſſent recaſuri feudatarij minores nu.1 cum ſeqq. fol.506

Proreges conſueuere Milites creare, & Capitaneos deputare ad militum cohortes faciendas nu.1. fol.507

Proreges conſtituere ſolent particulares Iudices pro militum exceſſu; conſueuitq; creari vnus ex Conſiliarijs Sacr. Conſ. qui manu regia leuato velo procedat, facta tamẽ prius relatione Proregi tantum in ipſius Aula nu.6. fol.508

Proreges præcedente prius cauſa cognitione mandare conſueuerunt, vt domus priuatorũ deſtruantur, vel territoria occupentur ſoluto tamen iuſto pretio, adhoc vt Ciuitas nobilitetur ædificijs, vel viæ amplientur, aut aliæ de nouo conſtruantur nu.11. fol.512

Proreges pariter concedere ſolent guidatica, & moratorias pro debitis ciuilibus Maſſarijs,

Digitized by Google

rÿs,& Colonis,adhoc vt vacare poſſint cultura, & meſſi publicam vtilitatem concernentibus.quouſque perdurauerit prędictum tempus nu.12.

Proreges itidem expedire conſueuerunt prouiſiones in beneficium vaſſallorum Baronum, vulgò ſaluaguardias nuncupatas, vt contra illos de facto non procedatur,nec pro delictis antiquis inconſulto Principe nu.13.

Proreges quoque pro recta Regni adminiſtratione ſuperfluos populorum ſumptus circa viuendi rationem proprÿs legibus moderari conſueuerunt nu.1. fol.513

Proreges ſicut purgare tenentur Prouincias malis hominibus,ſic quoque maria illi adiacētia ab hoſtium,& piratarum incurſu vindicare debēt,adhoc vt libera,& tuta ſit cuiq; nauigatio nu.1. fol.523

Proreges concedere conſueuerunt licentias armandi nauigia,quæ maria tranſcurrant,& pariter mandare aſſueti ſunt, vt Regiæ triremes aptentur,& in incurſu vadant cōtra Turcas,& chriſtianę fidei hoſtes, alias prohibitum eſſet, cum ad ſolùm Principē id ſpectet ſic vltra ius commune diſponētibus Regÿs Pragmaticis nu.1.& 2.

Proreges quandoq; cauſas delegant eximendo eas ab ordinarÿs Iudicibus inſpecta perſonarum,ac cauſarum qualitate nu.1. fol.534

Prorex in concernentibus ſtatum non tenetur exequi votum maioris partis;ſed quò ad cōcernentia iuſtitiam contrarium ius eſt ſtatutum nu.15. fol.536

Prorex nulliter procedit,qñ omiſſo Iudicum ſibi aſſignatorum conſilio alios conſulit, & negocium diffinit,nec conſuetudo in contrarium proficit nu.25.27 & 28. fol.538

Vide in verb. actus in 2.ſumm. aſſenſus, auxilium in fin.Conſilium Collaterale,Gubernator in fin. Hoſpitium in 2. ſumm.Iudex,Legatus, mandatum pęnale,mercatus, nominans in 3.ſumm, Officialis, penſio, Perceptor in penult. ſumm.Procurator in fin. Salarium in princ. Vicarius.

PROVINCIALIS.

Prouinciales preſumuntur ſcire publicè geſta in aliqua Prouinciæ parte nu. 22. fol.18

Prouinciales non pręſumuntur ſcire quę ad certam Diœceſim,Ciuitatem, vel ſingulares perſonas pertinent;ſed quæ ad vniuerſam Prouinciam nu.23.

PVPILLVS.

Vide in verb. argumentum, emptio, minor, mora.

Q

QVERELA.

QVerelæ,ac remiſſionis ius non eſt hæreditarium; ſed ſanguinis inſpecta iuris communis diſpoſitione,at in hoc Regno attētis terminis Pragmaticæ totum contrarium eſt aſſerendum nu.20. & 28. fol.26.cū ſeq.

Querelæ, item remiſſionis ius competit filio etiam repudianti, vel exhæredato, & emancipato nu.21.

Querelæ, & remiſſionis ius competens conſanguineis prępōderat illi,quod aſſequitur hęres extraneus ex teſtamento nu. 22. fol.27

Querelæ,& remiſſionis ius competit & maſculis, & fœminis, quibus in pari gradu exiſtētibus, & inter ſe diſſentientibus maſculi ex communi Doctorum ſententia præferuntur, etiam ſi fœminæ fuerint plures.Contrarium tamen verius eſt in Regno ex diſpoſitione Pragmaticæ retentis terminis quæſtionis diſputatæ,videlicet ſi ſucceſſionis ius non requiratur. Hæc ſumpta occaſione exactè, ac eruditè vltra alios declaratur pragm. 8. de comprom.ac vitua ſanè ratio aſſignatur,quare fœminæ excluſæ à ſucceſſione maſculis extantibus arceantur à iure querelandi,ſuper quo extenditur etiam,ac declaratur deciſio D.de Franch.nu.23. cum pluribus ſeqq.fol. 27.cum ſeqq.

Vide in verb. appellatio circa med.

R

RATIHABITIO.

RAtihabitio in multis ſanè caſibus ſuum non operatur effectum,de quibus nu.24. fol.493.

RECEPTATOR, ET RECEPTATIO.

Receptatores delinquentium genus eſt hominum peſſimum nu.2. fol.16

Receptatorum pœna quæ ſit, ponitur ſub nume. 3.

Receptans ignoranter excuſatur nu.4.

Receptatores ſi extiterint conſanguineus, vel affinis, mitiores dabunt pœnas Iudici arbitrio remiſſæ, excluduntur nihilominus pater,mater,& vxor,qui nullas luent num.5. cum ſeq.

Receptatoris pœna num teneatur exhibens cibum,vel potum tranſeunti nu.6.

Receptator vt quis dicatur,an requiratur pluralitas actuum,tangitur remiſſiuè nu.7.

Receptator rerum furto ſubtractarum an eadem, qua fur, pœna veniat plectendus, habetur remiſſiuè. nu.8

Receptanti inquiſitum de crimine læſæ maieſtatis à Romanorum legibus deportationis pœna eſt praeſcripta; ſed de iure Regni eadem, qua reus principalis, pœna plectitur, & ita per Collaterale Conſilium iudicatum referente D. Marco Antonio de Ponte, qui multis laudibus ab Authore effertur nu.10. cum ſeqq. fol.17

Receptator contumacis, vel banniti per Mag. Cur. an pœnam incurrat abſque alia particulari ſcientia de contumacia, vel banno, num.15.

Receptans contumacem Mag.Cur.Vic. an excuſetur ob ignorantiam, quæ an hoc caſu præſumatur, quæſtionis eſt, recenſetur doctrina Follerij, quæ tamen reuocatur in dubium nu.20.cum ſeq.

Receptatoris pœna non tenetur receptans bannitum propter terrorem, et iuſtum timorem; ita quoque eſt vſu forenſi receptum in receptantibus multitudinem bannitorum n.24. cum ſeq. fol.18.

Receptatoris pœna inducta ex Regijs Pragm. eſt in praxi recepta, qua autem ſit, declaratur nu.26.cum ſeq.

Receptans contumacem Mag.Cur.vel Regiæ Audientiæ non remittitur ad ſuum Baronē licèt habentem priuilegium cum clauſulis abdicatiuis, & priuatiuis; & ita conſuetudine vſurpatum eſt; non autem ratione, quaſi ſpreta, & contempta videatur iuriſdictio Mag. Cur. vel Regia Audientia iuxtà negantium opinionem nu.27. cum ſeq.

Receptatio delictum eſt iure communi graue, iccircò ad Baronem illius cognitio ſpectat; nec contraria, quæ obijcitur conſuetudo, eam à Barone adimere poteſt duplici ex capite, nu.48. cum ſeqq. fol.21

Receptationis delictum à vaſſallo commiſſum, niſi Baro cognoſceret, facilè remaneret impunitum nu.52.

Vide in verb. Prorex.

REFECTIO, ET REFICERE.

Reficere non eſſe de nouo facere, eſt regula vtriuſque iuris, quò autem pacto ſit intelligenda, remiſſiuè nu.19. & 21. fol.58

Refectionem non includi ſub ædificandi prohibitione declarauit aliàs Collaterale Conſilium; Aduerſus quam tamen interpretationem D. Author acutiſſimam ſanè, & ſubtiliſſimam mouet difficultatem ſuo ingenio profectò dignam nu.19.cum ſeqq.

Reficere largè, & impropriè eſt de nouo facere num.23.

Vide in verb. ædificium in 2. ſumm. via itidem in 2. Vniuerſitas.

REFVTATIO FEVDI.

Refutatio ſimplex ex nunc in proximum ſucceſſorem eſt valida abſque aſſenſu, num. 4. fol. 359.

Refutationes vigore Reg.Pragmat. nouè editæ debent præſentari in Reg.Cam. infra quindecim dies poſt illarum celebrationem, num. 6.

Refutatio fraudulenta præſumitur, quando eſt omnium feudorum, niſi facta fuerit ex iuſta cauſa, & præſertim matrimonij, & ita aliàs deciſum nu. 7.

Refutans ſuccedit in feudo refutato decedente refutatario abſque deſcendentibus nu.13. fol 360.

Refutans ſuccedit refutatario, vt hæres, iccircò ſoluit releuium, & ita deciſum nu.14.

Refutans ſuccedit filio refutatario illius fratribus, & ſororibus excluſis, quocirca declarantur illa famigerata verba Andr. & DD. quod Pater habeat feuda iure reuerſionis, necnon ex mente Andr. affertur intellectus ad Conſtitut. Reg. vt de ſucceſſionibus, & pariter ad eiuſdem Andr. doctrinam in d.Conſtitut.nu.15.21.& 36.fol.361. & 364.

Refutatio effugit, & euitat diſtinctionem feudi antiqui, & noui: quia reſpectu filiorum ſemper dicuntur feuda paterna, nume. 27. fol. 362.

Refutans refutando intelligitur cogitaſſe de ſucceſſione, & intantum refutaſſe extinguendo ius, quod habebat, inquantum refutatarius ſuperuixerit, & hæc eſt efficax, & realis ratio, quare pater excludat fratres refutatarij, quæ latè exornatur; quo loci pariter declaratur text.in c.1. de eo, qui fin. fec.agn. affertur quoque & alia bona ratio: quia pater eſt proximior, ex quò in feudis non habet locum auth. defuncto C.ad tertull. num.28. 29.30.& 34.

Refutans pater excluditur à ſucceſſione, quãdo refutauit omnino; ſed quomodo intelligatur omnimoda refutatio nu. 33. fol.363

Refutatio quando ſit realis, & quando perſonalis remiſsiuè nu. 35. fol.364

Refutatio omninò in Regno non datur ex particularibus Capitulis Ciuitati, & Regno cõceſsis nu.37. fol.365

Refutatio abſque alio aſſenſu fieri poteſt in proximum ſucceſſorem; cæterùm quæſtionis

eſt,an ſub refutationis verbo comprehēdatur omnis alius contractus. In hoc articulo D. Author relatis Doctorum opinionibus, & confutatis illis, qui minùs rectè hac de re ſcripſerunt,& exactè declarata famigerata illa Iſerniæ doctrina dicentis, refutatio valet,cætera pacta non,adeò viuis inconuincibilibus,exquiſitis,& irrefragabilibus argumentis,& rationibus cōcludit, omnem alienationem permitti, eum in vim refutationis reſoluatur,vt in hac quæſtione videatur eſſe inuentor,& quaſi Architectus veritatis nu. 1. cumſeqq. fol.368

Refutatio debet habere elegans nomen venditionis, permutationis, donationis, vel alterius ſpeciei nu.17. fol.373

Refutatio non clauditur ſub diſpoſitione Conſtit.Reg conſtit. diu.mem. ſed ſub iurium communium ſanctione permanet, num. 18. fol. 374.

Refutatio,quæ fit Domino,etiam quod refutās habeat filios, eſt valida : quia dicitur alienatio,quæ à iure eſt permiſſa,& hæc eſt communis,quo loci inter cætera benè declaratur Camer.doctrina in cap.imperialem,& traditio Andr. in §.ſed & res per quos fiat inueſt. & demum in fine quæſtionis referuntur deciſiones aliàs facta in beneficium Domini directi nu.1.cum ſeqq. fol.381

Refutatio,quæ fit Domino,quomodo adhuc retineat refutationis nomen nu.6. fol.382

Refutatio cum reſeruatione vſusfructus non ſuſtinetur vt pura reiecta reſeruatione ex induiduo voluntatis nu.5. fol.390

Refutatio cum reſeruatione vſusfructus ea ratione prohibita eſt: quia inducitur feudi diuiſio,cum vſusfructus ſit pars dominij, nume.7. fol.391

Rufutatio quid ſit nu.4. fol.396

Refutatio ſi fiat ob iuſtam cauſam,excluditur præſumptio fraudis nu.6. fol.397

Refutatio fraudulenta præſumitur, qū pater valde ſenex nulla legitima cauſa præcedēte feudum refutat filio nu.9. fol.398

Refutatio feudi per vaſſallum facta Domino directo extinguit pignus,medio tempore cōtractum,& ratio affertur nu.18. fol.478

Vide in verb. annale ſilentium in 2.ſūm. aſſenſus,auus,feudatarius in 3.ſumm. & in 2.col. circa med. pater in 3.ſūm. releuium,Titulatus in princ.

REGALIA.

Regalium à Principe inſeparabilium plures ſunt ſpecies, inter quas tamen non recenſetur ſtatuendi poteſtas nu.33. fol.19

Vide in verb. Hoſpitium in 2.ſummario, portus.

REGNVM.

Regnum dicitur eſſe vna Prouincia num.16. fol.17.

Regna ex peruerſione iuſtitiæ ſubuertuntur, nu.19. fol.120

Regni directum dominium eſt Eccleſiæ in vniuerſo; vtile verò Regis; ſed quò ad particularia Regni feuda Rex eſt directus Dominus, quod idem obtinet in Barone reſpectu rerum particularium ſuæ Baroniæ, nu. 13. fol. 294.

Vide in verb.alienatio in 2.ſumm.numeratio Regni,pater in princ. penſio.

RELATVM.

Relatū eſt in referente cum omnibus ſuis qualitatibus nu.12. fol.360

RELEVIVM.

Releuium ex more introductum tantùm eſt, quando ſuccceditur defuncto, non autem qū quis feudum conſequitur ex refutatione per contractum inter viuos, dummodò ſincerè, & ſine fraude fuerit facta refutatio nu.3.& 5.fol.359. imò nec tempore mortis ſoluitur, vbi talis non viget conſuetudo num.1. & 2. fol.396.

Releuium ſoluit filius,quando refutatio eſt omnium feudorum : quia præſumitur fraudulenta ; ſed ſoluet mortis tempore,& non celebrati contractus aduerſus Andr. Affl. & Capyc. quinimò quod nullatenus ſoluat, ſi donatio fiat legitima cauſa ſubſiſtente, adducuntur efficacia media, & optimæ rationes, hinc affertur exactiſſima interpretatio ad text.in l.omnes §.lutius ff.quæ in frau.cred. necnon limitatur gl.in § ſed & res,per quos fiat inueſt.vt procedat reſpectu proprietatis totius feudi;nō autem fructuum,& demum ſuper hoc refertur determinatio per Reg. Cam.aliàs facta nu.3.cum ſeqq. fol.396

Vide in verb.Fiſcus in 1. & vlt.col. ſemper in fin. fraus in fin. pater circa med. refutatio in 5.ſumm.

REMEDIVM l.2.C.de reſcin.vend.

Remedium l.2. C. de reſc.vend. procedit etiam in bonis Eccleſiaſticis nu.3. fol.183

Remedium d.l.an locum habeat in venditione facta cum Iudicis decreto,vel cum ſubhaſtatione, & quomodo intelligatur nu.5. cum ſeqq. fol.183.cum ſeq.

Reme-

Digitized by Google

Remedium d.l.quomodo locum habeat in tranſactione nu 12. *fol.*184
Vide in verb. læſio.

REMISSIO.

Remiſſio ad hoc vt gratia, vel compoſitio fieri poſſit, in Regno obtinenda eſt ab omnibus,quibus defertur ſucceſſio nu. 16. *&* 27. *fol.*26. *cum ſeq.*
Remiſſio filiæ, vel ſororis non ſuccedentis; ſed de paragio dotandæ extantibus maſculis an requiratur. Deciſio quæſtionis nouiſſimè recenſetur. Refertur itidem Clari opinio, & Mediolanenſis Senatus deciſio negatiua, vt remiſſio fœminæ à ſucceſſione exeluſæ non ſit neceſſaria, quæ tamen inſpectis terminis iuris communis eſt frequentiùs damnata, procedere tamen poteſt attenta diſpoſitione Pragmatica huius Regni num. 19.25. *&* 29. *fol.*26.*cum ſeqq.*
*Remiſſio partis offenſæ in Regno requiritur expreſſa,licet non adſit querela, & quomodo inter nobiles vſurpatum ſit nu.*36.*&* 37. *fol.*29.
Vide in verb. Baro, gratia, Princeps, paulò ante fin. Prorex,querela.

RENVNCIATIO.

*Renunciationes hodie fieri ſolent in Capitulis matrimonialibus cum pacto, vt maritus reficiat de proprio omne, & quiequid mulier vltra dotes habitas conſequi vellet non obſtante renunciatione facta, quod pactum validum eſſe, & optimis inniti rationibus demonſtratur, & D. de Franch.deciſio redarguitur nu.*11. *&* 13. *fol.*452
Renunciationes quando dicantur omninò, vel reſpectiuè ad maſculos, & an filij venire poſſint ex propria perſona, vel remiſſiuè nume. 12.

RES.

Res tranſit cum ſua cauſa nu. 17. *fol.*231

RESCRIPTVM.

Reſcriptum Principis ſi repugnet legis diſpoſitioni,& tractetur de iure alteri quæſito tollendo,non eſt executioni demandandum; ſed Principi reſcribendum, num. 14. *fol.* 61.
Reſcriptum conceſſum vni ex litigatoribus porrigitur ad alterum, etiam in deciſorijs, ſi aliàs inſurgeret iniquitas: quo loci declaratur l.euidenter ff.de except.rei iud.num. 32. 34.*&* 35. *fol.*161

RESPVBLICA.

*Reſpublica collapſa vt reſtituatur ſeueritate, & non lenitate vtendum. Hinc ex B. Gregorij teſtimonio graue eſt confuſis temporibus locis, & moribus eſſe præpoſitum nu.*15. *cum ſeq. fol.*72
Rempublicam tria deſtruunt,non prudens,neque digeſtum conſilium, priuatum commodum,& odium lantes nu 10. *fol.*117
*Reſpublica,ſeu Ciuitas habet vt Fiſcus priuilegium auocationis pecuniæ creditori ſolutæ,& conſumptæ nu.*22. *fol.*168
Vide in verb. Fiſcus in princ. in 3. *col. ante med. in* 4. *paulò ante fin. Venetiæ.*

RESTITVTIO IN INTEGRVM.

*Reſtitutio in integrum aduerſus ſententiam ex ſcripturis nouè repertis non datur effluxo quatriennio, quo loci declaratur l. qui grauatos C.de cenſib.& cenſit.& l.*1.*C.de ſent. aduerſ. fiſc. lat. nume.* 37. 38. *&* 39. *fol.* 162.

REVOCATIO.

*Reuocatio,quæ datur ſucceſſori ex cauſa fraudis non exeedit legitimam aliàs ipſi debitam nu.*27. *fol.*387
Vide in verb. actus paulò ante fin. Conſtitut. conſtitutionem, demanium in penult. ſumm. dos in 2.*feudatarius in* 4. *&* 5.

REX.

*Regis clementia qualis eſſe debet nu.*31. *fol.*8
*Rex creat dignitates, & ad libitum confert eas: hinc dicitur omnes dignitates eſſe penes eum num.*7. *fol.*12. *illaſue poteſt augere, & diminuere, prout meliùs ſibi viſum fuerit, nu.*13. *fol.*286
*Rex populorum vtilitatem propria præferre debet nu.*7. *fol.*71
*Rex eſt Reipubl. maritus, & communis omnium pater nu.*19. *fol.*73. *Datus eſt Regno, & è contra,dicitur quoque Tutor, & Adminiſtrator populorum nu.*40. *fol.*224
Reges, pariter & Pontifices officia vendere poſſunt,cum non ſit iſthac probibitio de iure diuino,nec in illis ambitus, & ſimonia conſiderari poſſint, vendendo tamen non

rectè agunt num.9 cum ſeq. fol 84

Rex poteſt in Caſtro nouum apponere Caſtellanum ob inimicorum ſuſpicionem, vel Baronis diſſidentiam nu.28. fol.93

Rex an poſſit ex ſuprema poteſtate ob publicam vtilitatem Officialem conſtituere reſidentem in Terra Baronis, vel Viſitatorem deputare ſupra ſuos feudatarios nu.54. cum ſeqq. fol.95

Rex poteſt conſtituere Viſitatorem contra Barones malè tractantes vaſſallos, vel feuda dilapidantes, vel grauia onera imponentes, ſecùs abſque cauſa, & in hoc miſerè lapſus eſt Capyc. ſimpliciter, & indiſtinctè loquendo nu.59. fol.96

Reges, & Regnorum Gubernatores quomodo inuigilare debeant pro ſalute ſubditorum, & recta iuſtitia adminiſtratione nu.20. fol.120

Reges decipiuntur à malis Conſiliarijs, qui ſunt omnium cauſa malorum num. 24. fol. 121.

Regis negotium reputatur Vniuerſitatis Regni, iecircò in eo ſufficiens eſt conſenſus maioris partis Regni; ſed an ſufficiat maior pars Magnatum Regni etiam in his, quæ pertinent ad ſingulos vti ſingulos, item an minor, ſed ſanior pars præualeat maiori nu. 19.20.21 & 23. fol.141.cum ſeq.

Rex an poſſit de conſenſu populi ſtatuere, vt moneta minoris ponderis expendatur pro maiori valore, quàm eſt pondus, & valor illius nu.22. fol.142

Rex propter neceſſitatem poteſt mandare, vt cudatur moneta vilis, & de vili materia, vtpotè de ferro, vel corio, & vt expendatur, ac ſi eſſet bona; verùm neceſſitate ceſſante damnum compenſare debet, num. 36. fol. 146.

Regis pariter mandato data eius neceſſitate cudi poteſt moneta inferioris aliquantulum valoris, quàm ſit metallum; ſed non multum, expendenda tantùm intrà, & non extra Regnum nu.37.

Rex neceſſitatibus imminentibus ſi aliud non habeat, poteſt capere bona ſubditorum; verùm tenetur tunc ſoluere pretium, ſi habet, ſin autem minus, cum habebit nu.38.fol.147. & nu.36. fol.234

Rex in Regno eſt Dominus perſonarum ſuorum vaſſallorum nu.53. fol.150

Rex non debet noua imponere vectigalia pro iuſtitia ſeruanda; ſed debet illam ſubditis miniſtrare, eoſq; cuſtodire à latronum incurſu propter redditus Regni, quos velut ſtipendia adhoc conſtituta percipit nu.65 fol.151. & nu.11.& 13. fol.239

Rex pro vijs ampliandis ad decorem, & ornatum Ciuitatis, etiam pro nouo porticu extruendo, poteſt mandare, vt priuatorum domus vaſtentur, ædificia pariter prohibere; & nouas collectas imponere, pro quibus erunt taxandi commodum ſentientes, & ita eſt poſitum in vſu; & horum executio ſpectat ad officium magiſtri Portulani Ciuitatis nu 66. fol.151

Rex nihil habet in hoc Regno, quod poſſit dici ex mero ſuo patrimonio; ſed totum fiſcale eſt ipſius Regni ſecundum opinionem Luc. de Pen. quæ tamen refellitur nu.45. & 47. fol.190.

Regis Alphonſi dictum commendatur nu. 41. fol. 214

Rex poteſt ſuſpendere penſiones, conceſſiones, & non minus eas tollere, etiam quod ſint conceſſæ ex cauſa remunerationis, quando Regni redditus nequeunt Reſpubl. incumbentia ſufferre nu.22. fol.232

Rex debet ſe præbere gratum, ac liberalem ſuis ſubditis vltra illorum merita nu.25.

Rex ex cauſa neceſſitatis poteſt differre debitas ſolutiones ex deciſione Andr. quæ in hoc cōmendatur nu.36. fol.234

Regum officium eſt facere iudicium, atque iuſtitiam, et liberare de manu calumniantium vi oppreſſos nu. 52. fol.255

Rex abſque cauſa publicæ vtilitatis non poteſt de poteſtate ordinaria tollere ius tertij, etiam de plenitudine ſuæ poteſtatis, aliàs eſſet plenitudo tempeſtatis nu.6. fol.292

Rex non facilè, imò rarò præſtat aſſenſum ſobole carentibus nu.15. fol.314

Rex Siciliæ eſt Dux Apuliæ, & Comes Prouentiæ nu.30. fol. 334

Rex aliquem inueſtiendo de feudo, vel aſſenſum præſtando, dicitur contrahere, nu.24. fol.413.

Rex de ordinaria poteſtate poteſt in modicis præiudicare nu.5. fol.481

Rex non debet ſoluere duplicatum ſtipendium nu. 13. fol.508

Rex poteſt prohibere, ne quis odioſus rem emat, ex quo iuſtificantur ordines aliàs facti, qui recenſentur nu.7.& 8. fol.509

Reges Hiſpaniæ non recognoſcunt Imperatorem; ſed ſunt abſoluti Domini neminem recognoſcentes nu. 25. fol.527

Rex vbicunque irruit in hoſtes, ibi eſt territorium ſuum nu.43. fol.530

Rex non tenetur ad ſolutionem talearum militum in bello captorum, quando voluntariè acceſſerunt, ſecùs ſi neceſſariò, & vocati, dummodò illis culpa non poſſit imputari, nu.45. fol.531

Vide

Digitized by Google

Vide in verb. actus in 2. ſumm. Agnatus in princ. alienatio, appellatio in 2. ſumm aqua, aſſenſus, Baro, Fiſcus, gratia, miles, Officialis, portus, poſſeſſio in 3. ſumm. Prorex, Regnum.

RITVS.

Vide in verb. Magna Curia.

S

SALARIVM.

Salarium an debeatur Proregi non ſolum poſt ingreſſum Regnum; ſed à die diſceſſus, & receſſus vſque quò redeat ad patriam, quæſtio diſputatur ad partes, & affirmatiuè concluditur nu. 16. cum ſeqq. fol. 331

Salarium currit Legatis à die acceſſus, ſeu præcepti facti de eundo nu. 19. fol. 332

Salarium totius anni licet non debeatur hæredibus Officialis, qui in itinere deceſſit, debent tamen refici ſumptus in notabili ſumma erogati in præparatione pro acceſſu, & ſic ſeruari indemnes nu. 34. fol. 334

Salarium debetur, ratione laboris in adminiſtratione, quod autem ſoluitur pro acceſſu, & receſſu eſt ratione ſumptuum, & ſic diuerſis reſpectibus vtrumque debetur nu. 35. fol. 335.

Salarium Balio debitum de iure Regni quod nam ſit, remiſſiuè nu. 1. fol. 506

Salarium laboratorum tempore meſſium eſt taxandum, vt exceſſiua ſolutio vitetur, quæ eſt cauſa, vt annonæ pretium excreſcat nu. 11. fol. 514

Vide in verb. Commiſſarius, Legatus in 2. ſumm. Medicus, Officialis.

SALVAGVARDIA.

Vide in verb. Prorex in ſexta columna in fine.

SALVVSCONDVCTVS.

Vide in verb. Baro in 6. ſumm. Iudex in 1. col. circa fin. Prorex.

SCRIBA PORTIONIS.

Scriba Portionis nullum habet ſuperiorem, niſi Regem, aut Proregem, num. 21. fol. 321.

Vide in verb. Theſaurarius in fin.

SENEX.

Senex quando quis dicatur, ſeu de filijs deſperatus nu. 11. fol. 398

Vide in verb. ſubinfeudatio in princ.

SENTENTIA.

Sententia lata per Curiam Baronalem, quæ condemnat ad exulandum, vel certam quantitatem ſoluendam, valida eſt, nec includitur ſub Pragmat. vlt. ſub tit. de Baron. nu. 14. cum ſeq. fol. 26

Sententia condemnatoria ad rei reſtitutionem vnà cum fructibus an includat quod datum eſt pro iucundo aduentu nu. 3. fol. 472

Sententiæ tres latæ in Curia Baronis habentis primas, & ſecundas appellationes, cur vſus forenſis admiſit, vt pro vna habeantur, tangitur ſub nu. 18. fol. 474

Vide in verb. decretum, poſſeſſio in princ. Princeps in tertia columna, reſtitutio.

SEPARATIO BONORVM.

Separatio bonorum an habeat locum in feudis iuxtà opinionem Ann. patris affirmatiuam, vel eius contrariam D. Io. Andr. de Giorg. Conſiliarij meritiſſimi. In hoc articulo acutiſſimus Author neutram damnando, nouam conſtituit opinionem, quam exquiſitis rationibus, & firmis fundamentis fulcit, & ſuſtinet nu. 1. cum ſeqq. fol. 417

Separatio bonorum non tollit hæreditatis aditionem, non hyppothecam contractam per creditores hæredis; ſed tantum inducit prælationem, & habet locum etiam aduerſus Fiſcum, ad cuius comprobationem præ cæteris ponderatur punctualis doctrina Zaſij nu. 3. & 4. fol. 418

Vide in verb. creditor in penult ſumm. inuentarium in princ. & in fin.

SEQVESTRATIO, SEV SEqueſtrum.

Sequeſtrum feudorum fieri debet per Capitul. Reg. quando ſucceſſor non venit ad ſucceſſionem claro, & aperto iure, & hoc iure vtimur in Regno in morte Baronum, cæterorumq; feudatariorum feuda tenentium immediatè, & in capite à Regia Curia, idq; declaratur nonnullis modis num. 39. vſque ad 43. fol. 205

Sequeſtratio eſt permiſſa, quando dubitatur, ne partes veniant ad arma, & hoc iure vtimur

mur ſecundum qualitatem factorum, nume. 44.

Sequeſtratio eſt quoque permiſſa, quando timetur dilapidatio, deuaſtatio, ſeu ſubtractio bonorum; euitatur tamen data cautione de conſeruando, & exhibendo in eodem ſtatu, num.45.

Sequeſtratis mobilibus, quæ ſeruari non poſſent & eſſent tempore peritura, poteſt procedi ad venditionem, & pretium deponi nu.46.

Sequeſtratio mulierum, quæ fit per Iudicem laicum, quando eſt controuerſia inter conſanguineos, cui puellæ ſint in matrimonium collocandæ, eſt permiſſa tàm de iure canonico, quàm de iure ciuili, & eſt etiam vniuerſali conſuetudine roborata nu.52. cum ſeq. fol.254

Vide in verb. feudum in 3. col. circ. princ. Fiſcus in 3. col. circa fin.

SIGNIFICATORIA.

Significatoria per introitum ſuperantem exitum exequutioni demandatur Miniſtro non audito tanquam in notorijs ex ſpetiali Fiſci priuilegio nu.11. fol.166

SOCIVS.

Socij criminis admittuntur in teſtes, cum veritas aliter haberi non poteſt, præſertim quando plures ſunt eorum confeſſiones num, 43. & 44. fol.30

Vide in verb. indultus in princ.

SOLVTIO.

Solutio facta creditori extinguit creditum, ſi ſit irreuocabilis; aliàs in ſuſpenſo res eſt, quæ traditio latè exornatur nu. 17. fol.354

SOROR.

Vide in verb. Conſtitutio in aliquibus, conſuetudo neapolitana in princ. mulier, remiſſio in 2. ſumm.

SPONSALIA.

Sponſalia contracta ſalua diſpenſatione Pontificis, inualida profectò ſunt, ſi ſint à lege reprobata nu.17. fol.492

STATVTVM.

Statuta bannitorum conſanguineos plectentia valida ſunt quò ad pecuniariam, & eiectionis, non quò ad corporis pœnam; quæ de re commemoratur Statutum Florentiæ, quale eſt, vt vno delinquente cæteri teneantur, recenſentur etiam Conſtitutiones Regni pœnas irrogantes Ciuibus, & Vniuerſitatibus propter damna illata à delinquentibus, quæ communi publicæ vtilitatis bono nituntur, quales etiam ſunt Bullæ Pij, & Sixti V. hic etiam relatæ. Ad eius axiomatis comprobationem expenditur gloſ. traditio in cap. cum homo in verb. ſupplicium 23. queſt. & Felini aduerſus eam oppoſitio refertur, iterum declaratur, & ab eadem obiectione defenditur nu.4.5.6.7.14.15. & 23. fol.34. cum ſeqq.

Statuta iam iam relata ſunt etiam valida quò ad detentionem in carcere num.16. fol. 35.

Statutum prohibens mulieribus delationem perlarum, & veſtium ſocatarum, non habet locum in perlis fictis, ſic etiam veſtibus: prohiberi tamen debet earum pariter delatio: quia inficiunt oculos videntium nu. 23. cum ſeq. fol.64

Statutum excludens fœminas propter maſculos eiuſdem lineæ, & gradus, eſt fauorabile; ſicut è contra eſt odioſum, quando ipſas excludit propter remotiores nu. 28. fol.456

Statutum excludens fœminas abſolutè propter maſculos, tunc intelliguntur excluſæ propter remotiores: quia conſiderata eſt ratio agnationis, quando verò excluduntur propter maſculos eiuſdem lineæ, & gradus, tunc ſoror, ſed neptis excludit patruum num. 31.

Statutum vocans ad ſucceſſionem deſcendentes per lineam maſculinam, comprehendit fœminas à maſculo deſcendentes, & ideò filia excludit patruum, quo loci ex mente Andr. traditur, non procedere text. in cap 1. de eo, qui ſibi, & hæredibus ſuis in terminis Conſtit. in aliquibus nu.34. & 35.

Statutum excludens fœminas à ſucceſſione extantibus maſculis, eſt partim fauorabile, & partim odioſum nu.38. & 40. fol.457

Statutorum, & Conſuetudinum Regni iuſta ignorantia quomodo excuſet exteros, remiſſiuè nu.4. fol.509

Vide in verb. lex in 5. & 11. ſumm. merum, & mixtum imperium, Princeps paulò ante fin. regalia.

STIPENDIVM.

Stipendij ſoluendi gratia militibus hiſpanis in Regno exiſtentibus pro ipſius cuſtodia fuit facta impoſitio granorum quatuor pro ſcu-

Digitized by Google

ſeculari quolibet menſe tempore Caroli V. Imperatoris inuictiſſimi nu. 16. fol.41
Stipendium ſolitum militibus augeri non conuenit nu.39. fol.45

STIPVLATIO.

Stipulatio defuncti ſemper comprehendit haredem nu.20. fol.202

STVDIVM.

Studium generale in Ciuitate conſtitui abſque Principis licentia, legi pariter in publicis Gymnaſijs, necnon publicas erigi ſcholas, vetitum eſt nu.12. fol.470

SVBINFEVDATIO.

Subinfeudatio dicitur in fraudem, quando ſubinfeudans erat ſenex, filijs carebat, & de eis erat deſperatus nu. 3. fol.311
Subinfeudatio an reſoluatur reſoluto iure ſubinfeudantis, remiſſiuè nu. 4.
Vide in verb. alienatio in 3. ſumm. Dominus in 1. col. in fin. & in 2. circa princ. feudatarius in 2. colum. circa princ. & paulò ante fin. Vaſſallus in 4. ſumm. necnon propè concluſionem capitis.

SVBREPTIO.

Subreptio quando conſiſtit in his, quæ non reperiuntur à iure expreſſa, remittitur Iudicis arbitrio, ſi Princeps conceſſiſſet, vel ſaltem durius nu.7. fol.431
Subreptionem non inducit omne, quod tacetur; ſed illud tantùm, quod à iure eſt diffinitum, vt exprimi debeat nu.19. fol.435
Subreptio conſiſtit in taciturnitate veri, & obreptio in expreſſione falſi nu.19.
Vide in verb. aſſenſus in vlt. col. circa med. gratia in fin. legitimatio in 2. ſumm.

SVCCESSIO.

Succeſſio in bonis feudo redditijs regulatur ſecundum ius Romanorum, non feudorum: quia merè allodialia reputantur, num. 15. fol.113.
Succeſſorem non habere, vel habere & inhabilem à pari iudicantur nu. 22. fol.314
in Succeſſione prima cauſa eſt deſcendentium, ſecunda aſcendentium, & tertia Collateralium, & in feudis ceſſat diſpoſitio auth. defuncto C. ad tertull. nu.31. fol.363
Succeſſio in feudis non datur in linea Collateralium, donec ſuperſunt deſcendentes num. 43. fol.367
Succeſſor in feudo hæreditario poteſt grauari vſque ad concurrentem quantitatem valoris feudi, & ſi non confecerit inuentarium, tenetur etiam vltra nu.20. fol.384
Succedendi ius, quod in filium tranſmittitur, intelligitur, dummodò is non reddiderit ſe incapacem, & inhabilem nu.9. fol.425
Vide in verb. Auus, linea in princ. mulier, nepos, refutatio.

SVPERINDICTVM.

Superindictum quid nu.2. fol.152
Superindictum cæteris Vniuerſitatibus imponi ob aliarum diminutionem, vel vnam obſtringi ad ſoluendum pro altera, ſunt omninò diuerſa nu.12. fol.154
Vide in verb. Vniuerſitas circa med.

SVPPLEMENTVM.

Supplementum pretij non habet locum, quando agitur de annullatione, aut reſciſſione venditionis ex cauſa doli, aut fraudis num. 37. fol.188
Supplementum pretij datur in venditione ſub haſta, & ita aliàs deciſum nu.39.
Supplementum iuſti pretij intelligitur vſque ad verum rei valorem attento tempore contractus nu.40.

T

TERRITORIVM.

Territorium confœderatorum cum inimicis iudicatur, vt territorium inimicorum niſi illius Dominus eſſet æqualiter confœderatus nu.16. fol.524
Territorij Dominus poteſt prohibere ingreſſum, & reſiſtere ingredi volentibus; ſed id nil commune habet cum captura hoſtium, & bonorum: quia illa non ſunt Domini territorij; ſed iure gentium ſunt capientium, nu.18. fol.525
Vide in verb. Rex in penult. ſumm.

TESTAMENTVM.

Teſtamentum, in quo directus Dominus eſt hæres inſtitutus in feudo, eſt vſquequaque validum nu.14. fol.384
Teſtamentum, in quo immediatus ſucceſſor eſt ſcriptus hæres in feudo hæreditario, vtique valet nu.15.

Teſta-

Teſtamentum, in quo ſit inſtitutus alius, quàm legitimus ſucceſſor in feudo, an ſubſtineatur ex poteſtate à Rege conceſſa ſimpliciter teſtandi de feudo, & quid ſi conceſſionarius non habeat ſucceſſorem, an vigore huius licentiæ poſſit teſtari de iure deuolutionis ad Dominum ſpectante, vel etiam ſubſtituere, & fideicommittere; de his latè, & eruditè iuxtà morem ediſſerit D. Author, necnon benè declarat text. in cap. 1. de feudo non haben. propr. nat. feud. & quomodo poſſit illius diſpoſitio procedere in Regno, & qualiter per Andr. limitetur, necnon eiuſdem Iſern. deciſionem in cap. 1. qui ſucceſſ. teneãt. exacta interpretatione explicat, atque explanat nu. 1. cum pluribus ſeqq. fol. 401

Teſtamentum poteſt ſubſiſtere abſque fideicommiſſo, Legatis, aut alia ſubſtitutione, & conſequenter poſito teſtamento, neceſſariò non infertur ad iſta nu. 28. fol. 406

Vide in verb. tranſuerſalis.

TESTATOR.

Teſtator poteſt habere duo patrimonia, vnum paganicum, & alterum caſtrenſe, num. 6. fol. 279.

Teſtator poteſt habere hæredem ex teſtamento in allodialibus, & ab inteſtato in feudalibus nu. 18. fol. 280

Vide in verb. Aſſenſus in 6. colum. paulò ante fin.

TESTIS.

Teſti pro veritate deponenda pecuniam dare licet, ſi veritas aliter haberi non poſſet, & contraria procedunt in actibus indifferentibus, qui aliàs verificari legitimo modo poſſunt nu. 41. cum ſeq. fol. 30

Teſtium depoſitionibus fidem adhibere, quandoq; argumentum eſt fallax, infelix, ac pernicioſum nu. 12. fol. 127

Vide in verb. ſocius.

THESAVRARIVS.

Theſaurarius Generalis præſentare debet quolibet ſemeſtri cedulas exactionum in Reg. Cam. nu. 58. fol. 164

Theſaurarius Generalis Regni fungitur officio Primipili, & ſic appellari poteſt; hinc omnia diſpoſita in Primipilo habent locum in eo, & hæc eſt frequentiùs recepta ſententia; ſed non ſeruatur in practica nu. 1. 2. 3. 6. 9. 10. & 18. fol. 219. cum ſeqq.

Theſaurarius tenetur de culpis ſuorum Miniſtrorum in ſubſidium; Scriba verò portionis principaliter, & affertur ratio nu. 20. fol. 221.

THESAVRVS.

Theſauros abſconditos enunciare, & indicare proponentes, quid obſeruare debeant num. 1. fol. 518.

Theſaurus data opera perquiſitus, & inuentus in locis fiſcalibus, in vniuerſum cedit fiſci emolumentis nu. 2.

Theſauri omnes ſiue in publicis, ſiue in priuatis locis inueniantur, de generali conſuetudine ſpectant ad Principes, & in hoc Regno aderant leges particulares, quæ hodie ſunt correctæ per Capitula Caroli II. & Papæ Honorij, per quæ mandatur ſeruari ius cõmune nu. 3. & 9.

Theſaurus caſu inuentus in loco religioſo, vel ad Eccleſiam ſpectante inuentoris commodo cedit pro medietate; ſin autem data opera totus erit Eccleſiæ, ſeù Fiſci Eccleſiaſtici, cuius nequaquam erit temporalis particeps, nec cõſuetudo, vt omnes Theſauri ſint Principis, illi opitulabitur, ex quò non protenditur ad inuentos in bonis Eccleſiaſticis. Cæterùm caſus recenſetur de theſauro, qui ſupponebatur eſſe in loco Eccleſiaſtico, & Fiſcales tam temporales, quàm Eccleſiaſtici pacti fuere, vt diuideretur inter Cameram Apoſtolicam, Regiam, & inuentores num. 4. 5. & 18.

TITVLATVS, ET TITVLVS.

Titulati Terras cum titulo filijs refutantes, adhuc gaudent vt tales; ſunt tamen cæteris actu poſſidentibus poſteriores, & ita eſt in vſu poſitum quotidiano num. 19. fol. 132. & nu. 28. fol. 502

Titulati, qui pecunia ſunt titulum aſſecuti, de iure cæteris alijs inferiores exiſtimantur; quinimò ex Vincent. de Ann. ſententia non debent dici verè titulati, num. 20. cum ſeq. fol. 133.

Tituli honor quibus conferendus nu. 22.

Titulorum dignitas popularibus, ac plebeis minimè conferenda nu. 17. & 29.

Titulorum dignitas vt propter merita, & ſeruitia nobilibus perſonis gratioſè, vt antiquitùs conſuetum erat, concederetur, fuit aliàs in generali parlamento humilis, ſupplexq; precatio Regi porrecta nu. 28.

Vide in verb. dignitas, Magna Curia in 3. ſumm. Prorex in 4. colum. paulò ante fin.

TRADITIO.

Tradendi facultatem habens, ad præcisè tradendum compellitur, eſtq; frequentioribus calculis recepta ſententia nu. 24. fol.213
Traditio nil aliud transferre debet, vel poteſt ad eum, qui accipit, quàm quod eſt apud eũ, qui tradit nu.16. fol.231
Vide in verb. emptio in 3. & penultimo ſumm.

TRANSVERSALIS.

Tranſuerſales nullum habent ius aduerſus teſtamentum defuncti turpi perſona non inſtituta nu. 23. fol.386

TRIREMIS.

Triremes Regia, aliaue nauigia an poſſint in Gulfu, ſeù in mari Adriatico, quæ Veneti prætendunt eſſe propria, hoſtes, eorumq; bona capere, ita vt capientium efficiantur, quæſtio proponitur, & negantium opinio validiſſimis rationibus expugnatur nu. 14. cum ſeqq. fol.524
Vide in verb. merx in fin.

TVTOR.

Tutor, & Syndicus Eccleſiæ non poſſunt habere fidem de pretio, ſicut nec fiſcus nu.8. & 9. fol. 200.
Vide in verb. pater in fin.

V

VAGABVNDVS.

Vide in verb. bannum in 2. ſumm.

VASSALLVS.

Vaſſallorum vxores inuitatæ à Dominis ſuis, vel à Principe ad tripudia, ire non tenentur ſuſpitionis vitandæ gratia, ſecus ſi ad aſſociandam conſortem: quia tunc ceſſat inhoneſtatis cauſa nu. 28. fol.55
Vaſſalli quæ remedia habeant aduerſus Baronem eis grauamina inferentem remiſſiuè, nu.5. fol.90
Vaſſallus eximitur à iuriſdictione Baronis eũ male tractantis nu.8.
Vaſſallus vaſſalli mei non eſt meus vaſſallus, niſi ſit ſubinfeudatus de re à me conceſſa nu. 17. fol.104
Vaſſallus quomodo teneatur ſeruire de perſona per ſubſtitutum, vel præſtare ſeruitium in pecunia, & tunc quantum erit, & cuius ſit electio, remiſſiuè nu.7. fol.140
Vaſſalli burgenſes multa ſoluunt tributa, innumera ſubſtinent onera, & calamitates pro Regni regimine, defenſione, & conſeruatione nu.44. fol.147
Vaſſalli in certis caſibus limitatis à Reg Conſtit. incip. quàm plurium Domino ſubuenire debent, cuius conſtitutionis ratio inductiua refertur, & comprehendit etiam Regem ſecundum Iſern. nu.46.
Vaſſallus an teneatur Dominum adiuuare, cum bellum eſt extra Regnum, non pro Regno; ſed pro nouo dominio acquirendo, vel pro arcendis hoſtibus à Regno, num pro bello iniuſto, & cui de belli iuſtitia credendum remiſſiuè nu.47. fol.149
Vaſſalli ſoliti, & in defectum habiles inſeruire debent Baroni in quibuſcunque ſeruitijs illi neceſſarijs nu.53. fol.150
Vaſſallo contrahente ſuper re feudali non habet locum diſpoſitio l. cum vir ff. de vſucap. iuxta allegata per D. Authorem, Fab. de Ann & Conſil. Ioan. Andr. de Giorgio in eorum conſilijs; ſed Domino diſponente benè procedit reg. d. l. quicquid dixerit Ioan. Vincent. de Ann. quo loci pariter confutatur opinio Bammac. in cap. moribus, dum voluit d. l. cum vir habere locum in feudis etiam vaſſallo vendente, & deciſiones per eum allegatæ declarantur nu. 35. cum ſeq. fol.214.
Vaſſallus infeudatus à Barone facultatem habente à Rege dandi in feudum, an dicatur infeudantis, vel Regis vaſſallus nu.1. cum ſeqq. fol.310
Vaſſallus filijs carens non poteſt ſubinfeudare, quicquid dixerit Frece. cuius occaſione examinatur, & declaratur doctrina Andr. in cap.1. qui ſucceſſ. ten. num. 9. & 10. fol. 312.
Vaſſallus poteſt alienare feudum Domino abſque alio aſſenſu nu.2. fol.381. & ratio aſſignatur nu.7. fol.382
Vaſſallus parricida feudum poſſidens eo priuatur ex lege feudi: quia taliter delinquens feudi redditur incapax num. 11. & 12. fol. 425.
Vaſſalli eadem ſeruitia, & ſubuentiones præſtant Domino directo, dum manent in eius immediato dominio, quæ præſtarent vtili Domino nu.2. fol.476
Vide in verb. Baro, Conſtitut. conſtitutionem, Hoſpitium in 3. ſumm. indultum in 2. prælatio in 3.

VECTIGAL.

Vectigalia noua inſtitui vt poſſint, non ſatis eſt vrgens cauſa; ſed exigitur etiam, vt Rex non habeat tantum de ſuo, quod ſufficiat nume. 3. fol.139

Vectigal, ſeù impoſitio certa in Regno pro Turriũ in locis maritimis extructione, earumq; cuſtodia nu.63. fol.150

Vectigalia impoſita ad certam cauſam non debent conuerti in aliam niſi vrgente maxima neceſſitate nu.60. fol.164

Vide in verb. donatio in 4. ſumm. Rex circa med.

VELLEIANVM.

Velleianum fuit ampliatum per Reg. Pragm. nu.3. fol.489

Velleianum tàm de iure communi, quàm Regni habet locum in omnibus mulieribus, & in capillo, & in matrimonium collocatis, & in viduis nu.5. & 6.

Velleianum locum habet, ſiue mulieres obligent ſe pro viro, ſiue pro filio, ſiue pro patre, & quomodocunque alienam in ſe ſuſcipiant obligationem nu. 25. fol.493

in Velleiano non attenditur pietas perſonæ; ſed pietas cauſæ, cuius occaſione multi enumerantur caſus, in quibus velleianum ceſſat, nu.26. fol.494

Vide in verb. Mulier in quatuor ſumm. final. vxor in 2.

VENDITIO.

Vendentium frumentum aduerſus Regis prohibitionem cognitio ad Regem, non Baronem pertinet peculiari ratione, qua proponitur, nu. 46. fol.20

Vendens vltra pretium taxatum inopiæ tempore qua pœna puniendus, remiſſiuè num.5. fol.48.

Vendere domum, vel fundum an quis teneatur pro Eccleſia amplianda, vel de nouo cõſtruenda nu.18. cum ſeq. fol 69

Vendendi frumentum huius Ciuitatis viliùs, quàm fuit emptum abuſus eſt execrandus, & nullo pacto ferendus nu.10. & 14. fol.71. cum ſeq.

Vendentes cariùs, quàm ſtatutum eſt, alimenta inopiæ tempore, qua pœna coercendi nu. 18. fol.72

Vendẽtes non poſſunt prohiberi, ne in ſuis apothecis teneant pergulas, vulgò temnas nuncupatas nu.25. fol.77

Vẽditio ſub pacto legis commiſſoriæ, vel addictionis in diem eſt pura; reſoluenda tamen ſub conditione nu.22. fol.104. & ſi pactum remittatur, remanet pura, ac ſi à principio ſic celebrata fuiſſet, quod tamen exerceri non poteſt inuito venditore nu.25. fol.394

Vendendi bona fiſcalia facultate alicui tributa, poterit dare fideiuſſorem de euictione, & apponere omnia pacta pœnalia ſecundum morem Regionis ex Ang. ſententia, idq; obtinet in Eccleſia iuxtà opinionem Canoniſtarum frequentiùs receptam num. 19. fol. 173.

Venditio rei fiſcalis habet multa requiſita, & inter cætera vt vendatur iuſto pretio, & ſi aliquid ex requiſitis defecerit, irritatur nu. 10. 32. & 33. fol.183. & 187

Venditio rei fiſcalis facta per Fiſcum abſque ſubbaſtatione eſt penitus nulla, nu. 24. fol. 186.

Venditio rerum fiſcalium dicitur tàm reſpectu propriorum bonorum fiſci, quàm etiam ei obligatorum, dum ad illius inſtantiam venduntur nu.42. fol.189

Venditio pro certo pretio ſoluendo infra certũ tempus, vel quandocunque cum pacto quod interim certa debeat præſtari pro intereſſe quantitas, an ſit valida, vel reijciatur tanquam vſuraria; quo loci ſubijcitur intellectus ad text. in l. curabit C. de act. empt. nu. 64. & 65. fol.193

Venditio rei pro certo conuento pretio non operatur dominij tranſlationem re tradita pretio non ſoluto, niſi fuerit habita fides de pretio, & hoc ius obtinet inter priuatos; ſed non in Fiſco, qui hanc fidem habere nequiquam poteſt nu.7. & 8. fol.200. & num.13. fol. 391.

Vendi non poſſunt bona pro executione teſtamentorum, præſertim ſi diſtrahantur ob pias cauſas, habita fide de pretio: quia executio piæ cauſæ non admittit moram nu.15. fol. 202.

Venditio, ſeù contractatio rei alienæ de iure vtique valet nu.4. fol.209

Vendens rem aliquam, in qua non habet plenum dominium; ſed ius aliquod, non intelligitur vendere, niſi ius illud, & idem in legato vſusfructus, licet legatum ſit inane, cum vſusfructus morte finiatur num.9. & 10. fol.210

Venditio iurium futurorum de iure valet nume. 13.

Venditor rei alienæ, qui Domino rei ſucceſſit, cogitur implere venditionem nu.23. fol.213

Venditio ex iure ſuperueniente in venditore confirmatur, & ſi tradiderit, non eſt neceſſaria noua traditio nu.25.

Ven-

Digitized by Google

Venditio rerum feudalium non fit hodie ad inſtantiam creditoris aſſenſu carentis num. 19. fol.247

Venditionis contractus ex re, & pretio perficitur, quod ex poſt facto in totum remitti poteſt valida venditione profectò manente nu.11.& 12. fol.391

Venditionis verbo omnis contractus comprehenditur, largè tamen, & impropriè, ſecùs ſecundum propriam vocabuli ſignificationem nu. 8. fol.411

Vide in verb. actio, alienatio, aſſenſus, Baro in prima colum. in fin. in 2. in princ. in 3. circa med. Ciuis in primo, & ſecundo ſummar. Ciuitas in princ. Conſtitut. conſtitutionem pariter in princ. creditor in fin. Dominus in 2. colum. paulò ante fin. & in penult. & fin. ſummar. dupla, fiſcus, ius ſuperueniens, læſio, Officialis in 2. & 3. colum. prælatio, Procurator in 3. & 4. ſummar. Prorex, remedium in princ. ſequeſtratio in penult. ſummar. ſupplementum, Vniuerſitas poſt med. necnon paulò ante fin.

VENETIAE, ET VENETI.

Veneti tenent vſurpatam Adriatici maris proprietatem ſecundum vnam opinionem, & ſecundum alteram ex conſuetudine cum certa Domini ſcientia, ex qua præſumpta oritur conceſſio nu.19. fol.526

Veneti poſſunt prohibere nauigationem in eorum Gulfu, donec in poſſeſſione perſiſtunt, nu.23. fol.527

Veneti poſſeſſionem maris prætendunt ex prætenſa Imperatorum conceſſione, nume. 24. & 26.

Venetiarum Ciuitas in mari ædificata dicitur libera quò ad dominium; non autem quò ad Imperij iuriſdictionem num.30. fol. 528.

Veneti ſunt de Populo Romano, ſed exemptionem prætendunt ex priuilegio Imperatorum, aliàs nullo pacto exercere poſſent iuriſdictionem. Hinc recenſetur traditio Alberic. affirmantis vidiſſe ipſum priuilegium aurea bulla bullatum, intantum vt Bartol. & Bald. dixerint, poſſe Imperatorem ex cauſa reuocare priuilegium, & reducere in ſeruitutem, num.34.35.& 36.

Venetiarum Duces ſecundum Bald. & alios non ſunt propriè Duces; ſed habent potius quandam præeminentiam dignitatis, quàm dominium nu.37. fol.529

Vide in verb. triremis.

VERBA.

Verbum quibuſcunque adiectum in diſpoſitione hominis nullam admittit reſtrictionem, nec de habilitate, & veniunt etiam impropria nu. 10. fol 62

Verba, quæ naturaliter, & ciuiliter intelligi poſſunt, naturaliter interpretanda ſunt nu. 40. fol.177

Verba interpretari debent ſecundum propriam ſignificationem, & non ſecundum vſum loquendi communem ex Bart. ſententia nu.41.

Verba ſic interpretanda ſunt, vt tertio præiudicium non inferatur; imò hoc caſu verba ſunt improprianda nu.43.

Verba debent intelligi cum effectu nu. 23. fol. 315.

Verbum eo ipſo importat idem, quod ipſo iure nu.17. fol.320

Verbum fiat in decretatione memorialium quomodo intelligatur nu.13. fol.353

Verbum reuerti, vel redire quid importet nu. 19. fol.361

Verbum quaſi denotàt improprietatem num. 24. fol.377

Verba intelligi debent, prout ius intelligit nu. 20. fol.392

Verba generalia non includunt caſum, qui eſſet contra Eccleſiaſticam libertatem, cum illa publicæ vtilitati æquiparetur, num. 8. fol.519.

Vide in verb. præſcriptio, priuilegium in vltima columna, paulò poſt principium.

VESTIMENTVM.

Veſtimenta, ſuppellectilia, domorum ornamenta, & alia ſunt moderata, & limitata per Reg. Pragmat. ne Reſpubl. ad egeſtatem deducatur, & hæc prouiſio non eſt noua; ſed ortum habet ab ipſis Romanorum legibus nu.2.& 6. fol.513

Veſtimenta prodigalia modernum abuſum introduxiſſe dixit Bald. qui de tali ſtatuto locutus fuit nu.7. fol.514

Veſtimenta prohibita an quis in propria domo poſſit aſportare, & quid ſi reperiebantur confecta tempore editionis Pragmat. & quid de gemmis, auro, & ſimilibus num.20. cum ſeq. fol.515

Vide in verb. Epiſcopus in fin. mulier in princ.

VIA.

Viarum publicarum conſtructio iuxtà domos priuatas ab earum Dominis facienda, vel à Conductoribus imputatis impenſis in mercedem, quando Domini non conſtruunt nu.22. fol.77

Viarum refectio ante domos priuatorum, quam hæc Ciuitas facit ſuis impenſis, eſt contra iuris communis diſpoſitionem, & hic inter alios huius Ciuitatis abuſus numerandus eſt nu.23.

Viarum publicarum impedimentum perpetuum prohibitum; temporale tamen permiſſum nu.24.

Vide in verb. Vniuerſitas circa med.

VICARIVS.

Vicarius Regis tanquam Vicarius non poteſt alienare neque rem, neque ius Domini; ſed quid intelligatur per has dictiones rem, & ius nu.12. fol.210

VIDVA.

Vidua non gaudebit viri dignitate, qua habebat annexam adminiſtrationem, num. 34. fol 503.

Vide in verb. numeratio Regni in ſecundo ſummario, velleianum pariter in ſecundo.

VIR.

Vir tenetur ex bonis dotalibus ſoluere debita vxoris in actione perſonali contracta ante matrimonium, & ita deciſum, idq; ampliatur, vt nu.2. fol.488

Vir tenetur probare, vxorem bona acquiſiuiſſe conſtante matrimonio adhoc vt ſit locus diſpoſitioni l.quintus ff. de donat. inter vir. & vxor. quicquid Alciat. & Menoch. dixerint nu.5. fol.498

Vir an efficiatur Comes, Marchio, Dux, aut Princeps, ſi eius vxor vnum ex his titulis fuerit aſſecuta, num. 16. cum ſequentibus fol. 501.

Vir coruſcat dignitate vxoris de facto, & de conſuetudine, idq; procedit, ſi vxor ſit Domina illius dignitatis, vtpotè Comitatus; non autem ſi in eius poſſeſſione reperiatur, declaratur præterea, vt vir non aſſequatur propriam dignitatem vxoris; ſed tantùm nobilis efficiatur ex ea: quia id importabit verbum coruſcare n.19. cum ſeqq. fol.502

Vir non poteſt poſt vxoris obitum illius titulo gaudere, ſi in eo alius exiſtat legitimus ſucceſſor nu.43. fol.505

Vide in verb. Aſſenſus, donatio in quinto, & ſeptimo ſummario, mulier in 1. colum. in fin. renunciatio in princ. vxor.

VIS.

Vis incontinenti propulſata dicitur etſi ex interuallo, cùm eſt continuata, ac permanens nu.22. fol.64

VISITATIO.

Viſitatio carceratorum Magna Curia fieri conſueta in die Sabbati per ſingulas hebdomadas per vnum ex Regentibus Collateralis Conſilij vnde originem ſumpſit, remiſſiuè nu.10. fol. 473

VISITATOR.

Viſitator Regni generalis à Rege conſtitutus non habet poteſtatem viſitandi Barones, & ita eſt per Regem declaratum nu.61. & 62. fol. 96.

Viſitator Regni Generalis de opibus, quas Officiales ante officium habebant, vel poſt acquiſiuerunt, & de modo expenſarum in primis, ac potiſſimùm inquirere debet, nu.11. fol.127

Viſitatoris munus inſuper eſſe debet in perſcrutando Officialium habilitatem, atque peritiam: in perquirendo pariter, an officium emerint, quo caſu non ſolùm eo erunt priuandi; ſed acriter puniendi etiam ad aliorum exemplum nu.13. cum ſeq.

Vide in verb. Prorex in quarta columna poſt med. Rex paulò poſt princ.

VITA.

Vitam hominum, eorumue alimoniam eſſe cuilibet pecuniario Regis intereſſe præferendam conuenit, hinc pulchra infertur illatio nu.8. & 9. fol.71

VITA, ET MILITIA.

Vita, & militia ſecundum Conſtitut. Regexordientem Comitibus debetur Clericis etiam in ſacris conſtitutis de fructibus feudi, quæ ſucceſſit loco alimentorum, & ita eſt vſu forenſi receptum. Abſurdum tamen eſt deberi loco portionis feudi, à quo ſunt excluſi;

eluſi; ſed benè ratione alimentorum nu. 28. & 29. fol. 323

Vita, & militia debetur etiam primogenito, qui ſe clericauit, & voluntariè feudum renunciauit nu. 31.

Vide in verb. adhoa, filius in 2. colum. paulò ante med. Nepos in 2. ſumm. pater in 4.

VNIVERSITAS.

Vniuerſitates Regni quæ præſtare debent militibus equeſtribus, & pedeſtribus ſtatutum eſt per Capitulum Regis Catholici huic Regno conceſſum nu. 15. fol. 41

Vniuerſitates poſſunt dare pecuniam Baronibus, vt eas in proprias Cameras recipiant, idq; fuit pluries iudicatum capta priùs informatione qualitatis Terræ, & quantitatis donandæ nu. 21. fol. 42

Vniuerſitates tenentur facere panem pro exercitu, ac inopiæ tempore viliori pretio vendere nu. 31. fol. 43

Vniuerſitates Terrarum olim tenebantur ad reparationem Caſtrorum ex Capit. Regni edito per Carolum II. quod poſtmodum fuit abrogatum per Pragmat. Regis Ferdinandi Primi, ita quod hodie ab hoc oneris nexu ſunt ſolutæ, niſi conſuetudo legitimè præſcripta, vel alia legitima cauſa refragentur nu. 32. cum ſeq. fol. 93

Vniuerſitates non tenentur ad refectionem Caſtri etiam ſi in venditione Terrarum eſſet adiecta clauſula cum iuribus noſtris, licet aliàs dum erant in poteſtate Regis, vel ratione conſuetudinis, vel alia cauſa ad hoc tenerentur nu. 34.

Vniuerſitates tenentur ad murorum refectionem, pro qua ſinguli Ciues contribuere tenentur, idq; pluries in Reg. Cam. deciſum nu. 35. & 37. fol. 94

Vniuerſitates non poſſunt muros extruere, vel reficere abſque Principis licentia, nume. 36.

Vniuerſitatibus ob earum impotentiam muros reficere non valentibus, eos reficit fiſcus cum facultate repetendi ſumptus, nume. 38.

Vniuerſitates poſſunt retinere tertiam partem tributorum, quæ fiſco debentur, ad extructionem, vel refectionem murorum expendendam; ſed hoc malè ſeruatur per fiſcales, nu. 39.

Vniuerſitas dum corpus habet, vocandi ſunt Conſules, & Adminiſtratores; ſi verò non habeat, ſufficit vocare Barones, ſeù habentes iuriſdictionem Terrarum, num. 25. 31. & 34. fol. 142. & 144

Vniuerſitatis Rectores, vel Syndicum citare ſatis eſt, cum cauſa Vniuerſitatis, & non ſingulorum agitur: tunc enim ſinguli ſunt vocandi num. 30. & 34. fol. 143. cum ſequenti.

Vniuerſitates, & Populi quando teneantur proprijs ſumptibus adiuuare Dominum, & num etiam pro extirpatione, & perſecutione latronum, num. 47. cum ſequenti fol. 149.

Vniuerſitates tempore neceſſitatis ſalario mediante poſſunt cogi ad præſtandum milites pro noua militia nuncupata del battaglione, remigantes pro Regijs triremibus, qui dicuntur bonauoglia, & fodiatores vulgò appellatos guaſtatori: verùm iſti non debent eſſe bibulci, et ſimiles perſonæ vacantes agriculturæ nu. 49. cum ſeq.

Vniuerſitates non amplius tenentur ad damna clandeſtina iuxtà formam Conſtit. ſuper inciſionibus ob nouam prouiſionem ſuper ijs factam nu. 60. fol. 150

Vniuerſitates ad viarum, & pontium refectionem tenentur nu. 61.

Vniuerſitas incolarum numero diminuta quomodo pro diminutionis rata à ſolito functionum fiſcalium onere ſubleuanda, & quæ ſit practica nu. 1. fol. 152

Vniuerſitatibus alijs ſuperindicenda, & imponenda eſt quantitas, à qua Vniuerſitas exoneratur ex Luc. de Penn. ſententia, quæ non eſt in vſu poſita; ſed Fiſci damno cedit, num. 2. 6. & 17. fol. 152. cum ſeqq.

Vniuerſitatibus fiſcales impoſitiones ob earum impotentiam ſoluere non valentibus quomodo ſit conſulendum; recenſentur prouiſiones ſuperſeſſoriales his euentibus à Regia Camera expediri conſueta, nume. 2. fol. 158.

Vniuerſitates docentes ſe ſoluiſſe per triennium continuum fiſcales functiones, non poſſunt pro antecedentibus functionibus moleſtari, quia præſumuntur etiam in præteritum ſoluiſſe: cæterum non ſufficit vnica ſolutio pro tribus annis; ſed reiterata requiritur, ſatis tamen erit per annum tantum tres tertias continuatim ſoluiſſe, idq; in Regia Camera deciſum, nume. 2. cum ſequentibus.

Vniuerſitatibus depopulatis Princeps concedere conſueuit functionum fiſcalium immunitatem, adhoc vt iterum incolis, & habitatoribus repleantur, qui cautionem præſtare debent de non recedendo nu. 7.

Vniuerſitas taxata, & condemnata in decre-

to numerationis pro certo focularium numero, tacitè abſoluta intelligitur à maiori eorum numero nu 28. fol. 160

Vniuerſitates poſſunt ſoluere Perceptori ante tempus fiſcales functiones, qui recipere tenetur nu. 44. fol. 162

Vniuerſitates quomodo poſſint imponere collectas, ſeù gabellas pro ſolutione functionum fiſcalium, & aliorum onerum, & qui ad eas teneantur, vel excuſentur nu. 42. fol. 224. & nu. 3. fol. 480

Vniuerſitates quomodo poſſint vendere, ſeù arrendare territorium omnibus commune, & nouas facere defenſas, remiſſiuè, nume. 45.

Vniuerſitates Terrarum de iure communi poterant facere donatiua Baronibus pro ortu filij, vel nuptijs Domini; ſed de iure Regni eſt interdictum, hinc Proreges diſpenſant limitando quantitatem donandam nu. 12. fol. 473.

Vniuerſitates petentes demanium, dicuntur exercere ius prælationis Domino directo competens cum eius ſcientia, & conſen[illegible], hinc ſi Dominus directus reſpuat demaniū, vniuerſitates repelluntur, num. 14. & 15. fol. 478.

Vniuerſitas, ſeù Terra ſemel de demanio effecta, ſi iterum vendatur, an primus Baro habeat ius prælationis nu. 16.

Vniuerſitates pecunia indigentes pro publicis earum neceſſitatibus, qui mos ſit introductus, vt ad intereſſe illam accipere valeant, quocirca declaratur doctrina Bart. in l. 4. §. actor, ff. de re iudic. num. 1. & 2. fol. 480.

Vniuerſitates quomodo procedant ad venditionem aliquorum corporum earundem Vniuerſitatum nu. 3.

Vniuerſitates ex cauſis vrgentibus an vendere poſſint territoria, in quibus Ciues, & Baro habent vſum illis contradicentibus, num. 4.

Vide in verb. bannitus, Baro paulò poſt princip. & in 4. colum poſt med. Camera reſeruata, Caſtrum, collecta, conductor, conſuetudo, contributio, functiones fiſcales. mandatum, numeratio Regni, pecunia. Perceptor in primo, ſecundo, & tertio ſummario ſuperindictum.

VSVARIVS.

Vſuarius ſyluæ, vel fundi remoti poteſt vendere ligna, & fructus ſecundum gloſ. pro ſumptibus vehendi ligna, & fructus vſuario neceſſarios ſecundum Aret. qui ſic intelligit l. diuus ff. de vſu. & habit. ſed dubitatio aduerſus eum proponitur, & rurſus Fabri locus, in cuius intellectu oſcitanter hallucinatus eſt Caſſaneus, exactè declaratur num. 16. vſque ad 20. fol. 99

Vſuarius fundi ita demum fructus ex eo pro vſu aſportare poteſt, ſi commodè in fundo vti nequeat nu. 21.

VSVRA.

Vſura eſt etiam de iure diuino prohibita, è contra intereſſe eſt omni iure permiſſum, nu. 21. fol. 174

Vſura, quæ ex retardata ſolutione præſtatur, ſuccedit loco intereſſe, diciturq; intereſſe recompenſatiua, & ideò eſt permiſſa ex frequentiùs Doctorum recepta ſententia, nume. 22.

Vſura propria, & naturalis dicitur, quæ in ſola conuentione fundatur, & iſta eſt omni iure prohibita, vſuræ verò recompenſatoriæ non ſunt propriæ vſuræ; ſed loco intereſſe ſuccedunt, & ideò vtroque iure permiſſa, nu. 38. fol. 177

Vſuræ debitæ ex mora regulari non petuntur vt vſuræ; ſed vt intereſſe, num. 67. fol. 194.

Vſuræ, prout penſiones dicuntur eſſe extra rem, & non ex re; ſed propter rem, hinc notabiliter infertur, vt num. 16. cum ſeq. fol. 453.

Vide in verb. argumentum in principio, intereſſe in ſexto, & ſeptimo ſummario.

VSVS.

Vſus rei, quæ iure proprietatis ad Ciuitatem pertinet, Ciuibus concedi poteſt, num. 20. fol. 77.

Vſus ab habitatione quàm maximè differt nu. 12. fol. 98

Vide in verb. Baro in tertia colum. in fin. cum pluribus ſumm. ſeqq. proprietas in fin.

VTILITAS.

Vtilitas publica præfertur priuatæ, quæ ſub publica includitur nu. 25. fol. 6

VXOR.

Vxor, filij, cæteriq; coniuncti dicuntur habere cauſam oneroſam in donatione facta con-

I N D E X.

contemplatione matrimonij, num. 22. fol. 274.

Vxor pro viro è carcere vindicando vtique intercedere poteſt nu. 29. fol. 494

Vxor quicquid emit, vel acquirit conſtante matrimonio, ſibi, & non viro acquirit, licet præſumatur emiſſe de pecunia mariti, cuius tantùm viro debitrix erit, niſi probetur, aliunde pecuniam ad vxorem perueniſſe, & ſic limitatur text. in l. quintus ff. de donat. inter vir. & vxor. num. 1. 2. & 4. fol. 498.

Vxor ſi in bonorum poſſeſſione reperiatur, illa quò ad extraneos ſua eſſe cenſentur tàm in poſſeſſorio, quàm petitorio, quò verò ad virum, eiuſq; ſucceſſores, idem ius obtinebit, ſi poſſeſſionem habuerit ante matrimonium nu. 3.

Vxor emens conſtante matrimonio rem de pecunia à viro donata, ſibi rem acquirit contra Plat & Pyrr. remanente marito vtili ad rem actione in ſubſidium, quatenus vxor eſſet effecta locupletior nu. 6. fol. 499

Vxor contrahendo ſi aſſerat ſe emere de propria pecunia viro præſente, & tacente, vel expreſsè hoc confitente, non per hoc ceſſabit præſumptio l. quintus ff. de donat. inter vir. & vxor. quicquid Menoch. & alij dixerint nu. 7. cum ſeq.

Vxor coruſcat nobilitate, & dignitate viri; non autem è contra, niſi ſit Regina, vel alia in maxima dignitate conſtituta, quo caſu vir ſimplex miles non efficietur Rex, licet coruſcabit radijs vxoris nu. 18. fol. 502

Vxor iure mariti coruſcat dignitate illius, & participat paſſiuè, & non actiuè radios eiuſdem, & ſic è conuerſo nu. 31. fol. 503

Vxor in viduitate manens quomodo gaudebit viri priuilegijs nu. 33.

Vide in verb. donatio in quinto, & ſeptimo ſummario, fiſcus in tertia columna in fine, receptator in quarto ſummario, vaſſallus in principio, velleianum, vir.

FINIS INDICIS.

INDICIS menda ſic tollas.

In verb. agnatus, alteró lege alteri.

In verb. aſſenſus in 6. col. lin. 31. aſſenſus, aſſenſui. lin. 34. Aſſenſui, Aſſenſus.

In 7. col. circa fin. contutionem, conſtitutionem.

In verb. Baro in 4. col. lin. 36. Comites, Communitates.

In verb. Ciuitas in 2. col. lin. 27. adiectionis, addictionis.

In verb. creditor in 2. ſumm. in fin. conſiſideratur, conſideratur.

In verb. Decurio lin. 12. ſpectantiam, ſpectantia.

In verb. Fiſcus 2. col. lin. 4. non, dele non.

In verb. Iudex 2. col. lin. 28. quod, quid.

In verb. paſcua lin. 13. territorio, territorij.

In verb. prælatio in 5. ſumm. habere, locum habere.

In verb. Prorex col. fin. lin. 15. illi, illis.

In verb. Reſpublica in 2. ſummar. lantes, latens.

In verb. Succeſſio lin. 1. redditijs, reddititijs.

Gra-

GRAVIORES OPERIS
in prælo lapſus ſic corrige.

Pag. 2. in 29. ſumm: Campanæ lege Campaniæ.

pag. 6. col. 1. lin. 29. §. 5. §. fin.

pag. 8. col. 1. lin. 1. §. quæ vero, §. qui verò lin. 31. carcere, carere lin. 38. ſecundum perſonas, ſecundum quod perſonas.

pag. 9. col. 2. lin. 4. cum Barones, & feudatarij, diſpunge hæc verba.

pag. 13. col. 1. lin. 7. lib. 6. lib. 5. lin. 8. in cap incip. dixit etiam, in quæſt. 83. incip. dixi etiam lin. 16. ſcapulis, ſpatulis lin. 17. quæſo, quæro lin. 21. tract tradit.

pag. 18. col. 1. lin. 41. Pateranorum adde & in d. cap. licet nu. 10.

pag. 22. col. 1. lin. 36. indulgere, adde indulgere non poteſt col. 2. lin. pen. neceſſarium, hæreditarium.

pag. 24. col. 1. lin. 27. habeat, adde habeat, & an poſſit.

pag. 25. col. 2. lin. 22. abominalia, abominabilia.

pag. 26 col. 1. lin. 12. compotionis, compoſitionis.

pag. 34. col. 2 lin. 44. cap. vregentium, cap. vergentis.

pag. 35. col. 1. lin. 25. ex fractionia, exfractationis.

pag. 40. col. 2 lin. 31. vt, ne.

pag. 46. col. 1. lin. 28. quod paratum, adde quod habet paratum.

pag. 50. col. 2. lin. 38. manibus, nauibus.

pag. 51. in 3. ſumm. cius ad munus, & manus.

pag. 54. col. 1. lin 36. l. 1. ff. l. 1. C.

pag 60. col. 1. lin. 1. fractaa, fictas.

pag 69 col. 2. lin. 15. pio, prohibito.

pag. 73. col. 1. lin. 7. cum, eum lin. 25. vetat, votat.

pag. 74. col. 1. lin. 32. ductu, aqueductu.

pag. 75. col. 1. lin. 12. vitio, viſio lin. 35. negatiua, negotia.

pag. 76. col. 1. lin. 2. molendlnis, molendis.

pag. 83. col. 1. ſummarium 7. eſt ſituandum poſt ſummar. 10.

pag. 85. col. 1. lin 28. vt de ſucceſſoribus, vt de ſucceſſionibus col. 2. lin. 14. temre, tempore.

pag. 86. col. 1. lin. 23. adminiſtrationem, adminiſtratorem.

pag. 88. col. 2. lin. 12. reficiuntur, fit.

pag. 89 col. 1. lin. 11. delegantis, delegati.

pag. 92. col. 2. lin. 40. Conſilium, Conſiliarium.

pag. 96 col. 1. lin. 43. Dominico, dominio.

pag. 110. col 2. lin. 27. dubitari, dubitare contingit.

pag. 111. col. 2. lin. 29. quanta, quarta.

pag. 112. col. 1. lin. 45. ab in eum, apud eum.

pag. 114. col. 1. lin. 16. ſolnti, ſolntio.

pag. 115. col. 2 lin 4 quod dicit, quod debeat.

pag. 120. col. 1. lin. 1. &, ex.

pag. 126. col. 1. lin. 24. vitæ, adde habere Miniſtros vitæ ibidem innocenila, adde innocentia conſpicuos.

pag. 127. col. 1. lin. 10. lib. 1. lib. 5.

pag. 127. col. 2. lin. 24. inimicus, inimicas lin. 32. metum habent, dele hæc verba,

pag. 133. col. 1. lin. 3. Gruttulariorum, Gruttularum.

pag. 134. col. 1. lin. 42. princip. par. principatus 1. lin. pen. deleganiur, peragantur.

pag. 136. lin. 5. conctibus, contractibus.

pag. 137. ſumm. 40. acutus, auctus.

pag. 145. col 1 lin 24. negatio, negotio.

pag. 150. col. 2. lin. 9. Comitea, Communitates.

pag. 162. colum. 1. lin. 29. prece, vel ambitione, preces, vel ambitio.

pag. 163. col. 1. lin. 12. tribus, tribut.

pag. 164. col. 1. lin. 21. fine, fiut col. 2. lin. 10. pecunias, pecunia cos.

pag. 165. col. 2. lin. 28. l. pecuniam, l. pecunia.

pag. 166. col. 2. lin. 14. eum, cum.

pag. 167 col. 1. lin. 9. l. pecuniam, l. pecunia.

pag. 169. in ſumm. 22. doctrin. Doctorum, in ſumm. 25. argumentari, argumentum.

pag. 172. col. 1. lin. 3. permitteretur, promitteretur.

pag. 177. col. 1. lin. 18. non debet dari, non datur, lin. 33. obligatur, obligatio col. 2. lin. 42. rationem, orationem lin. 46. diſtinctiou. dictionar.

pag. 178. col. 1. lin. 8. interpretatione, interpellatione.

pag. 179. col. 1. lin. 17. auxiam, anſam.

pag. 183. col. 2. lin. 28. l. ſi arbitratu, l. ſi quis arbitratu.

pag. 184. col. 2. lin. 37. d. l. ſi arbiter, d. l. ſi quia arbitratu.

pag. 186. col. 2. lin. 45. quadrag. quadrien.

pag. 191. col. 1. lin. 27. l. ſi tempore, l. ſi tempora.

pag. 192. col. 2. lin 23. ff. de act. in diem, ff. de in diem addict.

pag. 194. col. 1. lin. 44. diſpectatæ, diſpuratæ.

pag. 196. col. 1. lin. 38. loquuntur, ſequuntur.

pag. 201. col. 2. lin. 6. numeroſo, numerario.

pag. 203. col. 1. lin 6. hæres, quis.

pag. 214. col. 1 lin. 2. ius intelligitur, ins intelligle.

pag. 217. col. 1. lin. fin. videre, vendere.

pag. 218. in 54. ſumm Doctores, adde Doctores ſupernumerarij.

pag. 219. col. 2. lin. 14. vocatum, votatum.

pag 220. col. 2. lin. 23. C. de vſuar. C. de ſuar. lin. 34. ſtatutis, ſtatuitur lin. 37. eorum, coràm.

pag. 221. col. 1. lin. 27. conceſſionum, concuſſionum col. 2. lin. 15. C. quod quiſque, C. quo quiſque.

pag. 222. col. 2. lin. 39. dabatur, dari conſuetum erat.

pag. 223. col. 2. lin. 35. infra, dixi.

pag. 224. col. 1. lin. 13. deuictua, deuinctus col. 2. lin. 4. portionem, adde portionem ſoluit lin. 10. lib. 10. lib. 11. lin. 13. Nauic. lib. 10. dele hæc verba.

pag. 225. col. 2. lin. 5. Romarum, Romanorum.

pag. 226. in 3. ſumm. de tractat. de tractis.

pag 228. col 2. lin. 4. cauſa, clauſula.

pag. 230. col. 1. lin. 40. vi clauſula, cum clauſula col. 2. lin. 33. ob dicimus, ob id dicimus lin. 43. ſol dele ſol.

pag. 231. col. 1. lin. 2. ſuſpender, ſpender col. 2. lin. 4. ff. de indict. adiect. ff. de in diem addict.

pag. 232. col. 2. lin. 21. § his quoque, §. is quoque.

pag. 235. col. 2 lin. 30. Maſſitienſ. Mattien.

pag. 237. col. 2. ſumm. 38. eſt ſumm. 29.

pag. 244. col. 1. lin. 25. conſtitutionis diu. adde conſtitut. conſtitutionem diuæ.

pag. 248. col. 1. lin. 41. propriè, propè.

pag. 254. col. 2. lin. 1. emoruuit, euomit.

pag. 256. col. 1. lin. 13. doctr. Doctores lin. 34. conlium, conſilium.

pag. 257. in 17. ſumm. venditione, vendic.

pag. 258. col. 2. lin. 23. an l. à l.

pag. 259. col. 1. lin. 35. etiam nolente, adde etiam abſente, vel nolente eo colum. 2. lin. 4. conſ. 60. conſ. 6.

pag. 261. col. 2. lin. 43. conſentire, adde conſentire tenetur.

pag.

pag.262.col.2.lin.44. Republicæ, res publicæ.
pag.263.col.2.lin.8. doctr. D.
pag.265.col.2.lin.44. emptor, venditor.
pag.270.col.2.lin.42. opponitur, apponitur.
pag.271.col.2.lin.11. de ſucceſſ.feud. ſi vaſſall. feud. priuet.
pag.272.col.2. lin.48. de ſucceſſ.feud. ſi vaſſall. feud. priuet.
pag.273. col.1. lin.3. & col. 2. lin. 22. §. ſi conſtat, §. conſtat.
pag.274.col.1. lin.1. de ſucceſſ. feud. ſi vaſſall. feud. priuet.
pag.277.in 11.ſumm. in fin. ex pacto, hæreditario.
pag.281.col.2.lin.24. doctr. Doctorum.
pag.282.col.2.lin.antepen. patruum, patrum.
pag.289.col.2. lin.14. immediato, mediato.
pag.292.col.1 lin.32. immediatum, mediatum.
pag.295.col 1 lin.16. Capyc, capit. lin.antepen. infeudatario, inſeudatio.
pag.304.col.1.lin 24. in denti, in pendenti.
pag.305.col.2.lin.44. ſeruiturem, ſeruitium.
pag.307.col 1.lin 30. euomitit, euomit.
pag.313.col.2 lin.46. naturæ, nam.
pag.319.col.2.lin.41. verb. diſpunge verb.
pag 322. col. 2. lin. 22. l. hæres quandoquè, l. hæres quandocunquè.
pag.323.col.2.lin.34. condere, concedere.
pag.324.col 1 lin 44. Dat. Doct.
pag 330.col.1 lin.17. ff. de offic. eius, qui vic alter. ger. ff.de offic.eius, cui mand. eſt iuriſd.
pag. 331 col. 1. lin. 19. ff de legati, ff. de legation. lin.34 vt doceant, vt diſcant. col.2 lin.11.ibidem neceſſe, ibi de nece.
pag.338.in 42.ſumm. Dominijs, domibus.
pag 340. col.1. lin.6. videtur, diſpunge videtur col. 2. lin 7. Hæc, Nec.
pag.347.in 6.ſumm. habitentur, habilitentur.
pag.347 col 2 lin.42. dominium, Dominum.
pag.348.col 1.lin penult. ad aliud, ad illud.
pag 349 col. 1 lin.39. Eccleſiam, Eccleſiaſticam.
pag.350.in fin ſummar. legis, adde non operatur aduerſus cedentem.
pag.352.col.1.lin.26. limit. adde limit.4.& 12. col. 2. lin. 6. proprius, propiùs lin. 8. vel hæredem quem inſtitutum, vel hæres quis inſtitutus.
pag. 353. col.1, lin 44. ff. de in diem acti, ff. de in diem addict.
pag.355.col.1.lin.13. tractatum, tractum col. 2. lin. 1. l.pecuniam C. de iure fiſc. l. pecunia C. de priuil.fiſc. lin.30.extenſiuam, extinctiuam,
pag.356.in 8.ſumm. Reges, regius.
pag.357. in 28.ſumm. refutantes, refutatarij col. 2. lin.penult. peruenit, prouenit.
pag. 359. col. 1. lin. 11. proximo, proximè lin. 23. poſſeſſorio, poſſeſſio lin.35.§ ſedet res, §.ſed & res col.2.lin.21.l.diuus libertus, l. viuus libertus ff.ſi quid in fraud.pat.
pag 361.col.2.lin.29. verſ. non feudum, verſ. nam feudum.
pag 362. col.1. lin. 11. vt de ſucceſſoribus, vt de ſucceſſionibus col.2. lin.40. procedit, producit.
pag.364 col.1 lin.9. ſpectat, ſperat lin.47. incip ponatur, dicitur.
pag 365.col.1.lin.25. de ſucceſſ. vt de ſucceſſ. col.2. lin 39. rafutantis, refutatarij.
pag.366.col.1.lin.44.& Add. cum alijs.
pag.367.col.1.lin.19. ſucceſſoris, ſucceſſionis.
pag.368.in argum.lin 7. Conſtitutionis, conſtitutionem ibidem lin.10.facta, pacta.
pag 369 col.1 lin.43. conſ. diſpunge conſ.
pag.370.col.1.lin.3. diuiduis, indiuiduis.
pag 371.col.1. lin.39.cum, car. col.2.lin.4. adhibendum, adhibenda lin. 34. per Fred. adde & in cap. 2.de prohib feud alien. per Loth. lin. 37. feud.pater. adde & in §. ſed & res per quos fiat inueſt.
pag 372.col.1.lin 19. §. libellum, §. & ſi libellum lin.24.§ & ſi, d.§ & ſi clientulua col.2. lin.39. in verſ.per libellum, in verb. facta.
pag.375.col.2 lin.12. immediatè, in Immediatè.
pag.378.col 2.lin fin. in §. adde 6.
pag.380.in 25.ſumm. C. de rei venditione, C. de rei vendic.
pag.386.col 1. lin.12. vendit. vendere.
pag.390. col 2. lin.16. conſiderat Camerar. conſiderata per Camerar.
pag 392. col.1. lin.21. iur. videtur lin. 33. proprio, propter col 2 lin. 17. poſſeſſoris, poſſeſſionis.
pag. 393. col.1. lin. 4. qui, quia lin.9 indicatur, inducatur lin.44. quod, quæſt. lin. 48. l.cum manu fata, l cum manu ſata col 2.lin.8. cum pacto, adde venditionibus cum pacto.
pag 394.col. 1. lin 27. Bammarius, Bammacarius.
pag.399.col.1.lin.34 mediante, medietate.
pag.400.col.1. lin.1. de §. de quo. in 4 ſummar. caro, cano.
pag.407. col.2. lin.16. ſperare, operari lin. 41. ſubſtitueri, ſubſtineri.
pag.409.col.1.lin.24. l.bouem, l.boues.
pag 410.col 2.lin.35. in Conſtit. conſtit.
pag.413.col.2.lin.20. pacto, pactio.
pag.415.col.2.lin 6. expedient, expedierit.
pag.418. col 2. lin.1. hyppothecæ creditorem, hyppothecario creditore.
pag. 419. colum. 2. lin. 20. dominium, Dominum lin. 23. quod quæ, quodquè. lin. 27. l. diſpunge l.
pag.421.col.1.lin.33. eſſe, etiam.
pag.423.col.1 lin.33. quæro, quæſo.
pag.425.col.1.lin.2. l.hæredem, l.hæreditas.
pag.432.col.1.lin.26. ſucceſſionem, ſucceſſorem.
pag.433 col.1. lin.21. nam, non.
pag.437.col.1.lin.13. ſit, ſic.
pag.449. col.1. lin.24. ammiſſum, omiſſum.
pag.450.col.2.lin.17. Conſtitut.aliquibus, Conſtitut. in aliquibus.
pag 451.col.1.lin 38 ex aliquibus, in aliquibus.
pag.455.col.1. lin 26. contrectationibus, contractationibus.
pag.458.col.2.lin.46. ſumpto, eſto.
pag.461.col.2.lin.40. & de, vt de.
pag.468 col.2.lin.15. clauſula, verba.
pag.470.col 1 lin.6. ponere, adde licet ponere.
pag. 471. colum. 2. lin. 8. quamplurimi, quàm plurium.
pag.472.col 1.lin.36.l.propr. l ſi proprietati lin.40 publicæ letitiæ C. C.public.lætit.
pag. 473. colum.2. lin. 20. quamplurimum, quàm plurium.
pag.475. col.1 lin.20. regula, regalia lin. 31. reuiſorem, reuiſionem.
pag. 477. col. 1. lin. 37. de quo, adde ſit, de qua col. 2.lin.35. col.2. lib 2. lin. 47. Socc. ſoc.
pag.482.col.1. lin.32. §. Lotharius, in tit. Imperator Lothar. col.2. lin.3. de ſubſtit. tut. ff. de excuſat. tut. lin. 5. cap. perinenarrabilem, cap. venerabilem.
pag. 486. col.1. lin 2. l.ſi teſtamentum, adde G. de teſtam. col 2.lin.29.veritatas, veritas.
pag.487.in 1.ſumm. viuis, viris.
pag.490. col.2. lin.5. l.quod interrogatus, l. qui interrogatus.
pag.499. col.2.lin.12. acquiſitis, acquiſitio.
pag.503.col.1.lin.28. detur, debet.
pag. 505. colum. 1. lin. 45. regalis, regulis lin. 48.

ſucceſſio-

Digitized by Google

ſucceſſionem, ſucceſſorem.
pag. 506. colum. 1. lin. 10. ab alio, à Balio lin. 19. Regis, legis.
pag. 511. col. 2. lin. 1. nomine inſcriptione, numinis mentione.
pag. 515 col. 1 lin. 42. bacciata, bacchata.
pag. 520. in 1. ſumm. in fin. efficiantur, afficiantur.
pag. 522. col 2. lin. 26. conceſſionarius, concedens.
pag 524. col. 2 lin 34. alius, illius.
pag. 525. col. 1. lin. 13. l. 3. l. 1. lin. 17. l. 5. l. 3. lin. 18. quod deferas, quò ad feras.
pag. 529. col. 2. lin 10. argenteas, argentarias.
pag. 530. col. 1. lin. 8. proprius, propiùs.
pag. 531. col. 2. lin. 41. priuil. Princ.
pag. 535. col. 1 lin 6. hinc, hic.
pag. 536. col. 1. lin. 6. facit, faxit.
pag. 537. col. 2. lin. 11 exhibebuntur, exhibebunt.
pag 538. colum. 1. lin. 47. ponit, adde quos ponit. colum. 2. lin. 20. quia, qui.

Reliqua notiora in typis errata legenti patent.

DE

DE PROVISIONIBVS FIERI SOLITIS, & quæ fieri debent circa perſonas pro pacifico, & quieto Ciuitatis, & Regni ſtatu, &c.

TITVLVS PRIMVS.

SVMMARIVM.

1 *Prorex in Regno Regis perſonam repreſentat, eſt eius Vicarius, ac Locumtenens, immò ex forma commiſsionis ampliſsimæ, Alter ego; omnia poteſt, quæ idem Rex.*

2 *Quæ tamen ad poteſtatem pertinent reſpicientem neceſſariam Regni gubernationem, non quæ ſoli Principi conueniunt, qualia hæc ſint remiſsiuè.*

3 *Prorex vigilare præcipuè debet pro quieto, ac pacifico Regni ſtatu.*

4 *Ad eum conſeruandum pleraque tendunt, de quibus ſigillatim ſermo inſtituitur.*

5 *Prorex poteſt cogere ſubditos ad pacem faciendam.*

6 *Ad eam componẽdam certi olim Magiſtratus præfecti Irinarchæ nuncupati; quorum inſtar ſunt in Ciuitate ſex ſedilium, eorumq. poteſtas.*

7 *Sæpè tamen Prorex pro rei qualitate manus apponit.*

8 *Cautio de non offendendo peti poteſt ab offendente.*

9 *Ex eadem cauſa pacis multitudine delinquente ei parcẽdum eſt, & principales tantum puniendi.*

10 *Prorex poteſt cogere litigatores ad compromittendum, præſertim, cum controuerſia eſt inter magnates, ac nobiles, ex qua publicum ſcandalum timetur, idque Iudici quoque ordinario permiſſum, & à Sac. Conſ. quandoq. obſeruatum.*

11 *Confinare ſubditos, ſi expedire videbitur ex ſuſpitione tãtùm abſque proceſſu, præſertim ſcãdaloſos, ac ſeditioſos, idq. pluries obſeruatum maxima tamen, ac vrgentiſsima cauſa concurrente nu. 14.*

12 *L. certa forma cum Gloſſa 1. C. de iur. fiſc. lib. 10. enucleata.*

13 *Iudex ex cauſa poteſt præcipere, ne quis tranſeat ante domum alterius.*

15 *Principi non exemplo rei geſtæ, ſed ratione conſulendum.*

16 *Prorex ex cauſa iure eijcit è Ciuitate mulieres inhoneſtas, quæ iuuenes perdere ſolent.*

17 *Mandat præſtare cautionem de non offendendo, eiuſq. præſtãdæ praxis; etiam pro amicis familiaribus altrinſecus.*

18 *Capi, & carcerare ſubditos, non adhuc conſtito de crimine, modo, iuſta adſit ſuſpitionis cauſa, vel ex qualitate perſonæ impediri poſsit informatio.*

19 *Captura in delictis occultis eſt arbitraria, ſufficit pro ea extraiudicialis informatio: In delictis grauibus ſola ſuſpitio, nec appellatione remittitur, ſed ea pendente captus interim detinetur.*

20 *Prorex poteſt facere mandatum ſub poena graui pecuniaria pro delicti qualitate.*

21 *Iudex pariter ſub pena graui pecuniaria in ſumma poteſtate conſtitutus ex conſuetudine: In cauſis grauibus, atque vrgentibus eadem mandata facere poteſt.*

22 *Mãdata fieri etiam poſſunt ſub poena quoque omnium bonorum ob contumaciam: Non tamen indiſtinctè faciendum, ſed cum moderamine.*

23 *Mandata fieri poſſunt, & idem etiam in Neapolitanis, quibus vigore Capitulorum non poſſunt bona confiſcari, niſi pro crimine læſæ maieſtatis diuinę, vel humanæ, & ità in dies ſeruari, quod Rex Philippus II. in facti contingentia conſultus reſcripſit, & cum Marchione Paduli practicatum. nu. 28.*

24 *Princeps ex cauſa publici boni leges ſequi nõ tenetur, omnesq. poenæ ſunt ei arbitrariæ.*

25 *Publica vtilitas præfertur priuatæ, quæ ſub publica includitur.*

26 *Princeps ob publicam vtilitatem poteſt bona priuatis auferre, nec ad emendam tenetur, cum per viam legis id agit.*

27 *Priuilegia ab eo conceſſa reuocare.*

29 *Princeps etſi poteſt hæc rigoroſa ſupra, vel contra leges facere de facto iuris ordine non ſeruato, non paſsim, ac indiſtinctè ſed ex magna enormi cauſa, & inconſueto delicto.*

30 *Principi crudeli, & cupido non eſt conſulendum, vt poteſtatem excedat: Nec domini crudelis, et cupidi malitia malis, adhortationibus augenda; qua de re moralia, ac notabilia Andreæ verba recenſentur.*

31 *Iuſtitia vera, qualis. Qualis item Regis clementia eſſe debeat.*

32 *Iudices perperam agere ſæuientes ob inanem gloriam.*

33 *Principe irato præcipitanter procedente Iudex debet remorari executionem ſaltem per triginta dies.*

34 *Lenitatis, & ſeueritatis: Amoris, & rigoris pro Principe ratio qualis.*

35 *Delinquentis domus, ob delicti atrocitatem ſuperioris mandato diruitur, idq. multoties practicatum.*

36 *Creditor, cui bona ſunt obligata, poteſt ſe opponere, ac diructionem impedire.*

ARGVMENTVM.

De Poteſtate Proregis in vniuerſum pręcipuo ipſius munere ad pacificum Regni ſtatum cõſeruandum ſpectante deque multiplici eius aſſequendi ratione.

Nul-

1 NVLLI dubium eſt Regni Proregem repræſentare propriam Regis perſonam, tùm quia Vicarius, & Locumtenens, quo caſu poteſt omnia, quæ ipſemet Rex, ſecundum notata per Paul. de Caſtr. Alex.& Moder.in l.2.ff.de offic.eius, cui mand. & iuriſd. cum alijs latiſſimè ad propoſitum cumulatis per D. Frec.in 2.lib. in tit.quis dicatur Dux nu. 33. poſt Andr. in cap. Imperialem nu.12. de prohib.feud.alien. per Fred. Tùm etiam vigore ampliſſimorum titulorum, ſeu commiſſionum, quas tenet, in quibus conſtituitur,
2 Alter ego. Tractando tamen de ſuprema,ac ordinaria poteſtate pro recta noſtri Regni neceſſaria gubernatione, non autem de his, quæ ſoli Principi conueniunt, quæ non attinent ad hunc tractatum, de quibus latè per Iacob.& Rom.in l.imperium ff.de iuriſd. omn. iudic. latiſſimè Afflict.in cap. 1. quæ ſint regalia. Et propterea Proreges, etſi ampliſſimæ ſint illorum commiſſiones habent poſteà ſecretas inſtructiones, in quibus regulatur illorum poteſtas,& iuriſdictio ſecundum præfata.

Præcipuum officium Proregis erit Ciuitatem, & Regnum in ſtatu paci-
3 fico,& quieto manutenere, & ne alter alteri iniuriam inferat, iuxta elegantia verba Vulpiani in l.1. §.quies ff. de offic. præf.vrb. ibi. Quies quoque popularium, & diſciplina ſpectaculorum ad Præfecti Vrbis curam pertinere videtur. Et ſanè debet etiã diſpoſitos milites ſtationarios habere ad tuendam popularium quietem, & ad referendum ſibi quid vbique agatur. Et vrbe interdicere Præfectus Vrbis, & qua alia ſolitarum Regionum poteſt, & negotiatione, & profeſſione: & aduocationibus, & foro, & ad tempus: & in perpetuum. Interdicere poterit, & ſpectaculis, & ſi quem releget ab Italia, ſubmouere eum etiam à Prouincia ſua.

Concordat text.in l.Moris ff. de pæn. & in l.fin. ff.de interd. & releg. ibi poteſt Pręſes quemdam damnare, ne domo ſua procedat.

Et idem Vulpian. in l. congruit ff. de offic. Præſ. eleganter. Congruit bono, & graui Præſidi curare, vt quieta, atque pacata Prouincia ſit, quam regit. Quod non difficile obtinebit,ſi ſollicitè agat, vt malis hominibus Prouincia careat: eosq. conquirat. Nam & ſacrilegos, latrones, plagiarios,fures conquirere debet: & ptout quiſque deliquerit,in eum animaduertere, receptatoresq. eorum coercere:ſine quibus latro diutiùs latere non poteſt.

4 Ex his vnuſquiſque prudens facilè percipere poteſt, quæ debent, quæ poſſunt,& quæ faciunt Proreges cum aſſiſtentia Collateralis Conſilij, ſi ſunt iuri conſona, ſi ſunt ad ipſorum officium ſpectantia, & ſi aliàs Ciuitas, & Regnum gubernari poſſet. Nam ex prædictis iuribus mandatur, & imponitur Vrbis Præfecto, & Præſidi quies, pax, & pacificus ſtatus Reipublicæ punitio,& extirpatio delinquentium, deſtinatio militum, vt ſunt Capitanei, atque Commiſſarij dicti de Campania ad populorum quietem conſeruandam,& tuendam, interdictio Patriæ,Vrbis, ſeu Prouinciæ ad tempus,vel in perpetuum, ſeu vt à domo ne quis exeat ſecundum factorum contingentiam; & propterea dum à Proregibus, regijsq. ſupremis Miniſtris paces mandantur, perſonæ eijciuntur à Patria, Prouincia,ſiuè Regno,milites Commiſſionarij, ſeu Capitanij Campanæ per diuerſas Regni partes deſtinantur receptatores ſeuerè caſtigantur,circa annonam maximè tempore cariſtiæ prouiſiones fiunt, quod pariter ad curam Præfecti Vrbis pertinere dignoſcitur, ſecundum text. in eadem

l. 1. §. cura carnis: Quare perſonæ multæ conqueruntur, & inſipienter verè loquuntur; ſed magis particulariter, & diſtinctè tractemus de his, quę pro pacifico Regni ſtatu prouideri ſolent.

Poſſunt, & ſolent cogere ſubditos ad pacem faciendam pro quiete Reipublicæ Bald. in d.l.1. §.cura carnis multa per Felyn. in rubr. extra de treg.& pac. in princ. cumulat authoritates Reſtaur, Caſtald.in tract.de Imper. q. 110. priuil. 102. & anti-
6 quis temporibus per Ciuitates ordine Præſidum Prouinciarum deputabantur Officiales ad hoc particulares, qui Irenarchæ appellabantur, quorum hoc erat officium,ad text. in l. vnica, vbi gloſ. in rubr. C.de Irenarch.lib.10.prout hodie ſunt ſex ſic appellati ſedilium huius noſtræ Ciuitatis, qui differentias inter nobiles ipſorum ſedilium componunt, & mãdata etiam faciunt,vt vnuſquiſque in ſua domo permaneat, donec paciſcantur, nec alius Officialis Superior ſe intromittere poteſt,dummodò non interuenerit ſanguinis effuſio,per Capitulum ſpetiale conceſſum Ciuitati tempore Regis Ferdinandi primi; nec ſit res ſcandaloſa, quæ aliàs digna eſſet exemplari demonſtratione; nam tunc ſolent Proreges ex illorum ſuprema poteſtate manus apponere, & prouidere, prout facti qualitas expoſtulat; cum ius ſuperioritatis per quamcumque conceſſionem nunquam à Principe intelligatur ſublatum, vt infra latius ſuo loco dicemus, Et Bart. in l. ambitioſa ff. de decr. ab ordin. fac. num. 18. tradit idem in Prioribus Ciuitatis, quibus eſt datum arbitrium ſuper bono, & pacifico ſtatu illius, Adeo autem commendata eſt pax, & quies, vt ſecundum magis veram,& communem opinionem poſſit, & debeat Superior compellere,quem ad cautionem preſtandam de non offendendo, vel penale mandatum ſuper hoc illi facere ad inſtantiam partis, quæ timet ab illo offendi,etiam quòd ipſa per prius illum offenderit, ex quo inimicitia iuxtè ortum habuit,fuit opinio Guil. de Zuſar, relata per Io, Andr, in addit. ad Specul, in tit. de pignor.§.ſequitur verſ. quid ſi timeo Bart. in l. qui bona §. ſi quis iuxta ff.de dãn. infect. vbi latiùs Alex.qui articulum ad partes examinat; & pro eadem
9 cauſa quietis conſeruandæ, quandò multitudo delinquit, licęt de rigore omnes puniri poſſunt, tamen æquitate penſata,vt pax non turbetur, principales ſolùm puniri ſolent parcendo multitudini ad text. in cap. fin. de tranſact. vbi eſt caſus, & ibi gloſ. & Scrib. ibi. Poteris ad componendum interponere partes tuas, & interdum aliquid ſeueritati detrahere, prout ſtatu imperij, & excedentium multitudine prouida deliberatione penſatis videris expedire; quæ etiam in
10 Ciuilibus procedunt, vt poſſit Princeps cogere partes ad compromittendum: maximè quando quæſtio eſt inter Magnates, vel Nobiles, & ex eorum controuerſia poteſt ſcãdalum publicum oriri, decẽſ. eſt notab.Bal. in caſu fortiori in l.æquiſſimum ff. de vſufruct.qui loquitur in Iudice quando adeſt ſuſpitio ſcandali publici, vt poſſit in eum caſum tractare ad amicabiliter componendum via facti, & non iuris, in quo eſt gloſ. notab.in Canon. placuit 90. diſtinct. Vnde ſi poteſt hæc ordinarius Iudex, multo magis Princeps, vt latius per Bellug. in ſuo Specul. rubr. 11. in titu. de propoſ. grauam. §.compendioſè, quæ notentur; nam tangunt hæc gubernium,& ſtatum, quæ fuerunt practicata per Sac.Conſ. in cauſis in iure,vel in facto valde dubijs.
11 Et ex eadẽ ratione poteſt Prorex perſonam Principis repræſentans, ex ſuſpitione, prout ſibi expedire videbitur ad ſcandala euitanda, abſq; alio pro-

ceſſi confinare perſonas, Deciſ. not. eſt Aug.in §.vnum in auth.de reſt. & ea, quæ parit, in vndec.menſ.maximè in hominibus ſeditioſis, & ſcandaloſis, de quo per Auend. in tract. de excqu.mand.reg. lib.2. cap.6.nu. 14. quod fuit practicatum in noſtra Ciuitate cum multis etiam Magnatibus, quæ omnia fundantur in iuribus in princ.alleg.& in radice, & fundamento publici boni, pacis, & quietis manutenendæ in Republica.

Nec eſt nouum, vt Principes ex cauſa iubeant, vt perſonæ, quæ poſſunt ſcandala cauſare Ciuitatibus transferantur in alias Ciuitates, &
12 Prouincias,qui aliàs Metroici appellabantur,de quo eſt text.in l. certa forma,ibiq. latè Scrib. C.de iur. fiſc. lib.10. & licet aliàs iſti Metroici, ſeu illorum translatio abolita fuerit,quia antiquis temporibus ex ea nihil aliud acceſſerit Reipublicæ,niſi bellum Ciuile, dicit gl.in eadem l. certa, quæ allegat text.in l.1.in princ. C.de lat. liber. toll. Tamen fuit hoc illis temporibus, quia de illis ſolis perſonis loca particularia replebantur, & in illis inhabitabant etiam certis illis Territorijs aſsignatis, vt ſic mirum non erat, quod tumultuabant, ſed dum hæ prouiſiones fiunt cum certis, & particularibus perſonis non iunctim deſtinatis in locis particularibus ceſſat ratio bellorum Ciuilium, & prouiſio, dùm ob bonum pacis ordinatur,ſeruanda eſt;dicit in ſpecie Bald.in eadem l. certa, quæ eſt deci-
13 ſio particularis. Hinc Iudex poteſt alteri iubere,ne tràſeat ante domum talis ex iuxta cauſa, puta, rixæ, vel ſcandali euitandi, de quo per Alex. cæteroſq. Scrib. in l. quod iuſsit auctoritate glol.ioi ff.de re iud. Ex quibus apparet,ſi conqueſtus multorum, quando hæc acciderunt, fuit iuſtus.
14 Verùm perpendere, & penſare debent Proreges ad hæc non paſsim, & indifferenter peruenire, ſed ex maxima, & vrgentiſsima cauſa, quando alio remedio ſuccurri non poteſt. Sunt hæc contra leges,& contra Capitula particularia noſtræ Ciuitatis, dum ſine maxima, & vrgenti cauſa bonum publicum reſpiciente ad talia proceditur, ſicut è contra cauſis iuſtis exiſtentibus omnia ſunt permiſſa, & multoties detinentur perſonæ
15 ſimiles in Caſtris: Ideoque non debet Principi ſimpliciter conſuli hoc aliàs factum eſſe: nam hoc eſt proprium eorum, qui ſunt iurium ignari, vt notanter dixit Alber. auctoritate Iacob.de Rauen.in l. 1. ff. de conſtit. Princ. nu.5. quem pro notabili ponderat, & allegat Boer. in addit. ad Io. de Montaig. in tractat.de parlam. par. 1. nu. 8. in 16. vol.tractat.Cuius verba ſunt infraſcripta.

Licet ſecundum Alber. in l. 1. de Conſtit. Princ. hoc faciunt Aduocati Iurium ignari, quando deficiunt eis iura, ſolent dicere: fuit ita per Regem,& Papam obſeruatum,& Gemin. quem refert Afflict.in conſtit.vt de ſucceſsionibus nu. 19. dicit, quod exempla non ſunt principum, ſed inferioris Iudicis, &c. debent enim, vt dixi, perpendi circumſtantiæ, & qualitates caſuum præteritorum, & præſentium indiſpoſitio temporum, & ſuper omnia conditio perſonarum.
16 Hinc concurrentibus debitis circumſtantijs fuerunt hæc etiam practicata cum mulieribus inhoneſtis, & ſcandaloſis, quæ ſolent Ciuitatem perturbare,& iuuenes in perditionem reducere,de quo per eumdem Auéd. vbi ſupra nu.3.
17 Sic pariter ſolent mandare Proreges, quòd detur altrinſecus ſecuritas de non offendendo, de quo per Bart. & Doct. in l. illicitas §. ne potentiores per illum text. de offic. Præſ. quæ cautio poteſt peti, & præſtari debet, tàm pro me, quàm pro amicis, & familiaribusq. meis,atque qui eam dat debet pariter pro ſe, & ſuis familiari-

bus dare ſecundum Bart.in d.§. ne potentiores, vbi quando ſufficiat ſola obligatio abſque cautione,idem Bal. in l.1. C. de epiſc. & cler.in fin. latè Felin. in rubr. de treg. & pac. quod vt plurimum inter Magnates, & Nobiles promittitur hoc ſub verbo,& fide regia, quæ mandato Proregum ſolet capi à Regni Secretario,qui eſt de Collaterali Conſilio, & in ſuis libris facit de omnibus debitam annotationem.

18 Et idem Ang.in §. audient in auth.de defenſ. Ciuit. dixit per illum text. quòd antequam conſtet de crimine,poteſt mandare quem capi, & carcerari,ne aufugiat,vt ſimiliter ordine Proregum hæc captura in dies mandatur, quod pariter cum temperamento fieri debet,quando adeſt iuſta,& legitima cauſa ſuſpitionis, aut quoquo modo ex potentia, & qualitate perſonæ poteſt impediri informatio capienda ad eruendam veritatem,& ob id Bart. in l.conſentaneum C.quom.& quan. Iud. tradidit,quòd
19 in criminalibus captura eſt arbitraria in delictis occultis, quæ ſecretò perpetrantur Iul. Clar. in §.5. q.28. & vt plurimum ſufficit habere informationem ab extra,non in figura iudicij, Salic.notabiliter in l.2.C.de cuſtod. reor.& alibi idem Salic.dixit in l.nullus C.de exhib. reis & in l.ea quidem nu.77.C.de accuſ. poſſe in delictis grauibus carcerari ex ſuſpitione, & dum quis à captura appellat, interim poteſt in carcere detineri,ad text. in l. eos §. quod ſuper his C. de appell. Innoc. in cap. vt famę, de ſent. excommu. per Bellug. latius rubr. 38. de Præſid. §. conquiruntur num. 8.

Poſſunt etiam facere mandata ſub pœna graui pecuniaria, attenta qua-
20 litate delicti, & cauſæ Andr. de Barul. in l. certa nu.7. C.de iur. fiſ.lib. 10. quem ibi allegat,& ſequitur Nicol. de Neapo. & in l. quidam C. de
21 decur.eod.lib. Quod in iudicibus in ſumma poteſtate conſtitutis in caſibus grauibus, & vrgentibus non eſt dubium, & ita eſt conſuetudinis, vt latè per Afflict. in Conſtit. Reg. pœnam eorum nu. 9. Et licet Andr. ibi de conſuetudine dubitauerit, non quòd ſit inualida,ſed quòd in deſuetudinem abierit,tamen in cap.1. in verſ. & contrahentium inceſtas nuptias, in tit. quæ ſint regal. firmauit hanc opinionem in caſibus grauibus,
22 & enormibus. Et Andr. de Barul. Nicol. de Neap. & etiam Luc. de Pen.ponunt caſum,vt poſſit fieri mādatum ſub pœna omnium bonorum propter contumaciam. Verùm Luc. aduertit,quòd non eſt hoc indiſtinctè faciendum, & in talibus non eſt laxanda, ſed reſtringenda poteſtas, ac imponendam dicit eſſe freni temperiem Iudicibus. Verùm ſe remittit ad dicta per Andr. vbi ſupra, qui eam-
23 dem ponit quæſtionem; quod in Neapolitanis vigore ſuorum Capitulorum fuit valdè altercatum. Siquidem per Capitula eis conceſſa tollitur quælibet confiſcatio, niſi pro delictis criminis læſæ maieſtatis diuinę, vel humanæ; ſed hoc non obſtante in dies mandata fiunt, & ſeruantur:
24 cum non teneatur, concurrente bono publico, Princeps leges ſequi, ſed omnes pœnæ ſunt ei arbitrariæ, notant Bald. & Aret. & poſt eos præcipuè Salic.in l.fin. C. vbi ſen. vel clariſſ. fiunt enim hæc ob publicum bo-
25 num, quo caſu publica vtilitas præfertur priuatæ,quia etiam priuata includitur in publica,de quo eleganter per Andr. de Barul. in l. ex omnibus
26 C.de decur.lib.10.& propter publicam vtilitatem Princeps aufert bona priuatorum, & alteri concedit, nec tenetur ad emendam, quando per viam legis,quia ſic Reipublicæ expedit, Alex.conſ.190. 2.volum.quem allegat, & latius exornat Dec. in conſ.520. idem Dec.in cap.quæ in-

cc-

eccleſiarum nu.20. d.conſtir,cum latè cumulatis per Reſtaur. Caſtal. in tract. de imper.q.98.vol.16.tract. & ob id poteſt reuocare priuilegia ab ipſo conceſſa Bald.in l.qui ſe patris, C. vnde liberi,de quibus latè,& eleganter per Luc. de Pen. in l. fin. nu. 47. & ſequ. C. de locat. præd. ciuil. lib.11. latè, & notabiliter Petr. Bellug.in ſuo princ.Spec. rubr.26. in §.
28 Princeps,& ſic ſtatutum eſt generaliter poſſe pro bono publico talia fieri mandata, & dum Ciuitas in anno 1550. de hoc ſpecificè ſupplicauerit Cæſaream Maieſtatem dicendo,quòd per indirectum inducebantur confiſcationes,à quibus Ciues Neapolitani ſunt exempti,vt apparet ex cap.6. in lib. Capitulorum fol.62.Tamen Cæſarea Maieſtas noluit concedere; ſed reſpondit, quòd ſerueutur ſuper hoc Conſtitutiones, & Capitula Regni, vt in cap.80.Maieſtatis Cæſareæ fol. 149.& nulla Conſtitutio, nec Capitulum Regni adeſt,per quod hoc cōcedatur,& Capitulum circa confiſcationes bonorum conceſſum per Regem Catholicum in anno 1507. non eſt Capitulum Regni, ſed Capitulum conceſſum Neapolitanis tantùm. Hinc quotidie,& per inferiores Iudices fiunt mandata Neapolitanis ex cauſis diuerſis, pœnæq; exiguuntur, & ſignanter pęnæ mandatorum ſpretorum,quod eſt vnum de prouentibus ordinarijs Magnæ Curiæ, & innumeræ Pragmaticæ, decreta, & banna ſunt facta, & quotidie fiunt indifferenter, in quibus pœnæ imponuntur pecuniariæ,& inuiolabiliter exiguuntur: & aliás tempore Præſidatus in hoc Regno Don Ioannis de Zuniga Commendatarij Maioris fuit hoc maximè controuerſum propter mandatum factum Marchioni Padulę ducat. 20000. ne à domo diſcederet., qui tandem mandato non obtemperauit, ſed ſe abſentauit, ob quod fuit mandata pœnæ exequutio, & iam cœpit exigi, Ciuitas, me ipſam defendente tanquàm illius Aduocato, habuit recurſum ad Proregem, prætendens vigore ſuorum Capitulorum talem pœnam exigi non poſſe, præſupponendo eſſe ſpeciem confiſcationis, de quo Rege conſulto fuit reſpōſum mandata fieri poſſe, & legitimè proceſſum: verùm ille Religioſiſſimus Prorex, & magnus Gubernator habita informatione cauſæ, quare Marchio mandato non obtemperauit; quæ fuit cauſa honoris mandauit non procedi vlterius ad pœnæ exactionē, & omnia cum quiete compoſita fuerunt,& demum Marchio comparuit, & iniuſtum erat habere hominem, & pœnam ad text.in l.apud celſum, §. prætor ait ff. de dol. mal. except.

Sed quæſo aduertatur ad dicta per Andr.in cap.1. §. contrahentium in-
29 ceſtas nuptias in 2. addit. num. 42. verſ. ſatis poteſt dici in tit. quæ ſint regal.Dixit enim hæc rigoroſa ſupra, vel contra leges ſic de facto iuris ordine non ſeruato poſſe Principem tantùm, non ordinarium Iudicem, ſed non paſſim, & indiſtinctè, ſed ex magna,& enormi cauſa, & in inconſueto delicto, & ſubnectit ſequentia verba.

Alioquin non deberet quis conſulere Principi crudeli, vel cupido excedere poteſtatem ordinariam, quia per ſe poterit, ſi viderit expedire cōmuni bono ff. de conſtit.Princ.leg.1. C. de prec. imper. in rubr. tunc ordinarium eſt ordinem excedere, & non aliter,quia conſuetus mos, & ordo iudiciorum non debet mutari ſine cauſa C. de iniur.l.fin. in fin. de vet. iur. enucl.l. 1. §. ſed etſi quæ leges ff.de teſt. l.3. §.vlt.mali,crudeles, & cupidi Domini per ſe ſunt vitioſi, nō debet quis augere eorum malitiam malis exhortationibus ff.de ſeru.corrupt. l.1. §.ſed verum: vnde puniuntur accendentes iram Regis, & inflammantes extra de homic. cap. ſicut

cut §. quæ verò Seneca de benef. in cap. incip. deinde pauciora in fin. dicens, quia non eſt irritandus animus ad auaritiam, ad querelas, ad diſcordias, ſua ſponte in iſta fertur, quantum poſſumus, reſiſtamus, & quęrenti occaſiones amputemus. Hæc omnia Iſernia.

31 Et certè bene loquitur, quia vt ait ſanctus Gregorius Papa increpās zelum iuſtitię phariſæorum, vera iuſtitia compaſſionem habet, falſa verò dedignationem: maximè quando agitur typo ſuperbiæ, & alibi idem Author dixit, quòd iuſtitia, quæ non habet implicitam miſericordiam, non eſt iuſtitia, quodq; abundantem miſericordiam Rex taliter habere debet, vt alijs eius virtutibus præferatur, & in Pſal. 144. Suauis Dominus vniuerſis, & miſerationes eius ſuper omnia opera eius; & proprium eſt in Principe habere clementiam in l. cunctos populos, vbi not. Salic. & Iaſ. C. de ſumm. Trinit. & fid. cathol. & in l. im-

32 perialem in princip. C. de nupt. ob quod reprehenduntur Iudices, qui propter inanem gloriam ſęuitiam exercent, vt ibi latius per Odoffr. & ideo dixit Seneca: Reginam apum carcere aculeo; cum cęteræ Apes habeant.

Hinc text. notab. in c. fin. de tranſact. in verb. in his verò, dicit: In his verò, ſuper quibus non inuenitur expreſſum, procedas æquitate ſeruata ſemper in humaniorem partem declinando ſecundum perſonas, & cauſas, loca, & tempora poſtulare videris: ob quod iura ſanxerunt, quod

33 quando Princeps videtur iratus pręcipitanter procedere, Iudex debet detinere exequutionem, Aureus text. in l. ſi vendicari C. de pœn. cum vt filios, & fratres ſubditos diligere, & gubernare debeat; elegans ad hoc text. in l. ſi quis filium C. de inoffic.

34 teſtam. miſcenda eſt ergo lenitas cū ſeueritate; faciendum eſt igitur quoddam ex vtroque temperamentum, vt neque multa aſperitate exulcerentur ſubditi, neque nimia benignitate ſoluantur, ſit itaque amor, ſed non emolliens; ſit rigor, ſed non exaſperans; ſit zelus, ſed non immoderatè ſæuiens; ſit pietas, ſed non pluſquam expediat, parcens, & alia ad hoc memoranda, & notabilia, vide per Diuū Gregorium in ſuis moral. lib. 20. par. 4. cap. 11. quod cap. eſt in Decreto diſt. 45. incip. diſciplina.

Sed, vt diximus, concurrente cauſa publica, magna, & neceſſaria ob commune bonum, & vt quieta Reſpublica permaneat, & in pace gubernetur, omnia prædicta practicantur.

35 Hinc propter enormitatem delicti domus delinquentis diruitur ad mandatum Superioris, & arbuſta inciduntur, ad text. in l. is cum quo ff. comm. diuid. quod latè proſequitur, & declarat Andr. in cap. 1. §. receptatoribus de pac. iuram. firm. Multa Rom. in l. 1. §. ſeruus pignori, ff. ad Syllan. latiſſimè Boer. in deciſ. 230. par. 2. vt multoties per Proreges, & Collaterale Conſilium ob delictorum

36 enormitatem mandatum fuit; verùm dixit vnum notabile verbum, Bald. in §. ſeruus, quòd poſſunt comparere ij, quorum intereſt, habentes talia bona obligata, & impedire; quæ fuerunt practicata in cauſa Baronis, Comi, & etiam in hac noſtra Ciuitate; dum per populares fuit occiſus ipſorum Electus.

SVMMARIVM.

1 *Baro, Iudex eſt ordinarius vaſſallorum.*

2 *Baro ob cōtumaciam amittit interim exercitium iudicaturæ.*

3 *Baro ob contumaciam non poteſt ſine dedecore ſtare in Curia Regis.*

4 *Pro-*

4 *Prorex Officialem conſtituit, qui durante Baronis contumacia iuriſdictionem exerceat, ratio redditur nu.6.*

5 *Barone comparente, vel in vinculis exiſtente, iuriſdictionis ob contumaciam ſuſpenſio tollitur.*

7 *Contumacia, an adimat priuilegium nominandi Iudicem in locis demanialibus.*

8 *Deciſio Collateralis Cõſilij eiuſque ratio recenſetur.*

9 *Poteſtas eligendi officialem Baroni competens in propria terra, eſt longè diuerſa à facultate nominandi officialem in loco demaniali ex Priuilegio.*

10 *Nominandi, ſiue eligendi facultas, deportatione non extinguitur.*

11 *Actus tribuitur concedenti, ac poteſtatem conferenti.*

12 *Deportatus amittit, quæ ſunt iuris ciuilis, contumax verò ſecus.*

ARGVMENTVM.

De poteſtate Proregis in Officiali eligendo propter contumaciam Baronis; ob quam amittitur iudicatura, & iuriſdictionis ſuſpenditur exercitium. Quonſque ſuſpenſio duret. An ob contumaciam priuetur, quis facultate, quam habet nominandi Iudicem in locis demanialibus.

§. I.

QVONIAM verò ex delictis plerumque contrahitur contumacia, non ab re erit vnum cæteris prætermiſſis effectum contumaciæ breuiter attingere, non omni contumaciæ communem; ſed illius proprium, quæ à Baronibus, & feudatarijs contrahitur, cum Barones, & feudatarij, qui Iudices ſunt ordinarij
1 vaſſallorum, Andr. in conſtit. officiorum periculoſa in conſtit. poſt mortem in cap. 1. §. hæreditatem de pac. tenen. Tunc per contumaciã interim exercitiũ iudicaturæ ſuſpenditur. Idẽ
2 Iſern. in Conſtit. Reg. clementiæ imperialis; nàm reputantur infames infamia; tamen facti; ob quod propter
3 contumaciam non poſſunt ſtare in Curia ſine dedecore, dicit Andr. in cap. 1. §. 1. an ille, qui interfec. fratr. Domini ſui, & propterea iuriſdictione ſuſpenduntur, & Prorex ponit
4 officialem, qui interim iuſtitiam adminiſtrat, vt eleganter declarat Frec. in author. 29. Baron. Capic. in deciſ. 131. & latè per Moder. addẽt ad Andr. in cap. 1. de milit. vaſſall. qui contumax eſt per illum text. qui eſt particularis Petr. Greg. de conceſſ. feud.
5 par. 1. q. 10. Sed comparente demum, vel quomodocumque eo exiſtente carcerato tollitur ſuſpenſio, Andr. in Conſtit. Reg. clementiæ, quæ dixit text. in d. cap. 1. de milit. vaſſall. Et
6 non eſt mirum, quòd deputetur officialis ad iuſtitiam miniſtrandam; nam ſi ex contumacia Baro efficitur inhabilis ad iudicandum, & propterea iuriſdictio ſuſpenditur, & inter fructus iuriſdictionis cõputatur creatio officialium, vt illius prouentus ſecundum Petr. Greg. vbi ſupra. Quid mirum, quod Prorex de officiali prouidet, tanquam fructus ſuſpenſæ iuriſdictionis, etiam vt ſubditi, & vaſſalli Baronis habeant ad quem recurrere pro recta iuſtitiæ adminiſtratione.
7 Sed fuit aliàs dubitatum in Collaterali Conſilio: an ſi contumax habeat facultatem nominandi Iudicem in aliqua Terra demaniali, cui quidem Iudici facta demùm nominatione

præter poteſtatem redditur.

10 *Feudum antiquum, ſi permutetur cum nouo, de conſenſu Regis; nouum aſſumi naturam antiqui.*

11 *Feudum ad Regem ob crimen deuolutum mox ab eo reſtitutum ſub eadem qualitate feudi antiqui, manebit antiquum licèt Rex dixerit ſe de nouo concedere.*

12 *Princeps, dignitates, quas contulit ab immerentibus, & ingratis auferre poteſt.*

13 *Poenam delictorum arbitrariam ad mortem vſque protrahi nō poſſe regulariter reprobata opinio. gloſ. in grauiſsimis tamen delictis recepta. nu. 19.*

14 *Princeps poteſt pœnam arbitrariam extendere vſque ad mortem, cum de nouo, poſsit pro delicto mortis poenam irrogare.*

15 *Iudex poteſt extendere poenam arbitrariam, vſque ad mortem, qui coram Principe, eoq. conſulto poenas decernit.*

16 *Idque practicatum, Auctore cōſulente tempore Comitis de Beneuento.*

17 *Percutiens alapa in Palatio Papæ, furca, in Palatio Proregis, manus amputatione quandoque punitus.*

18 *Ex qualitate etiam perſonæ percuſſæ, furca ſuſpenſus; & exēplum recenſetur.*

20 *Contumelias Virginis Imagini inferenti, lapides in eam proijcienti, vel eam percutienti poena.*

ARGVMENTVM.

De poteſtate Proregis in derogando nobilitatis priuilegio ob enormia, atq; atrocia crimina in conferenda dignitate cum prælatione de poteſtate. Item Principis. In permutandis titulis cum temporis, & antiquitatis prærogatiua. Extendenda pœna arbitraria ad mortem vſque.

§. II.

NON ſolùm ob delictum contumaciæ, quam Baro incurrit, poteſt Prorex poteſtatis, quam Baro habet in Officialibus eligendis vſum adimere iuxta proximè tradita, verùm etiam ob atrocia, atque enormia delicta nobi-
1 litatis priuilegio derogare, & nobiles talia committentes ſuſpendere, atque ad Regias triremes damnare. Alber. not. in l. 1. C. vbi Sen. vel clariſsimi, tradidit Bald. in cap. cum quidam in fin. de iureiur. quòd nobilis propter enorme delictum, vt proditionis, poteſt furcis ſuſpendi, & altioribus furcis, quem allegat, & ſequitur Grammat. in ſua deciſ. 36. nu. 6. Licet alias nobiles perſonæ non ſuſpen-
2 dantur, quod etiam extenditur ad populares diuites, atque honeſtos, in quo eſt deciſio ſingularis Bart. in l. capitalium §. ſerui ff. de pœn. Felyn. in cap. cum quidam 3. col. verſ. 3. declaratio de iureiur. quos allegat, & ſequitur Lup. in rubr. de donat. inr. vir. & vxor. §. 9. nu. 19. multa per Conſiliariū Fabium de Anna in ſuo conſil.
3 34. Et hæc fuerunt practicata cum quodam, qui erat vnus de centum continuis reſidētibus circa perſonam Proregis cum alio Hiſpano nobili viro, & vltimo loco cum quodam Doctore Hiſpano Iudice Terræ Lacus Nigri;

Nigri ; qui duo videlicet , primus,& vltimus poſt duas torturas illatas ex cauſa homicidiorum atrociſſimorum fuerunt ad triremes condemnati ; eſt caſus in l.quilibet C.de decur.lib.10 vbi in ſpetie Andr. de Barul. notat ſpetialem caſum , in quo decurio pa-
4 titur pœnam plebeiorum , quia portæ dignitatum infamibus patere non debent ad text.in l. 2. C. de dignit. lib.11.in l.vnica C.de infam. lib.10. & delicti qualitas infamiam irrogat , l.infamia C. de decur. lib. 10. & ab honoribus repellit,vt ibidem per An-
5 dr. de Barul. Ideò in Conſtit. Regni, proſequentes , tollitur priuilegium conceſſum Comitibus, Baronibus, & Militibus circa qualitatem teſtium , & numerum, qui requiritur in eorum cauſis criminalibus , quando ſunt inquiſiti de crimine leſæ Maieſtatis,vbi
6 gloſ. & Andr. notant , quod poteſt Princeps mandare,vt priuilegiati torqueantur ſecundum ſuam conſcientiam ſic tollendo priuilegium illius Conſtitutionis.

7 Omnes enim dignitates ſunt pœnes Regem, & ab illo creantur, & conferuntur ad libitum dixit Cyn.in l.quoties C.vbi Sen.vel clariſs. & ab eo vti á fonte fluunt , & refluunt, dixit Bald. in c. 1. Quis dicatur Dux , vbi latius Afflict. & idem Bald. in cap. 1. de allod. Hinc ex cauſa , &
8 de poteſtate ſua ordinaria poteſt cõferre dignitatem cum prælatione temporis Ioan.de Plat.in l.vnicuique per illum text.C.de prox. ſacr. ſcrin. lib. 12. de quo latius in meo conſil. . . . 2.volum. Franc.Marc.in quæſt. 806. & 807. Quod practicatum fuit tempore Præſidatus Comitis de Beneuento in hoc Regno, qui deputauit Ferdinandum Barbutum Auditorem in Prouincia Calabriç vltra cum prælatione, ſeu præcedentia omnibus alijs Auditoribus antiquioribus inſpecta qualitate prædicti Ferdinandi integerrimi,& circumſpecti viri , qui per multos , & multos annos in eiſdẽ officijs ſuæ Maieſtati ſumma cum laude inſeruiuit , quæ notabiliter explicauit , Frecc. in titu. quis dicatur Princeps , vt poſſit hæc Rex propter merita perſonæ, ætatem , nobilitatem , vel alia in Principem,vel Rempublicam collata beneficia , vbi adducit authoritates,& exempla, & inter cætera dixit vidiſſe ipſum in Collaterali Conſilio nouum Cõſiliarium Aſcitum primam tenere ſedem , & primam ſententiam ferre antiquita-
9 tis ordine neglecto . Hinc videmus noſtrum Sereniſſimum Regem concedere permutationem titulorum de vna Terra in aliam cum antiquitate ipſorum , & hic concurrit maior ratio : non ſolùm enim quia poteſt; ſed quia ſubrogat illum in locum alterius;quo caſu ſortitur primæuam naturam, & tanquam ſubrogatus intelligitur cum omnibus ſuis qualitati-
10 bus : ſicut dicimus quando permutatur feudum antiquum cum nouo de conſenſu Regis ; nam hoc nouum habebit naturam antiqui feudi , tradit Afflict. in cap.1. de grad.ſucceſſ.in feud.nu.16.in fin. & latius Lodulph. Schrad. in tract. feud. 1.tom. par. 2. cap.3. nũ.55. quod per prius decidit Andr. in cap. 1. de vaſſall.decrep.æt. dum tradidit feudum antiquum amiſ-
11 ſum propter crimen, & ipſo iure ad Regem deuolutum, ſi demùm Rex illud reſtituit, vt habeat iure antiqui feudi , quod feudum erit antiquum ſecundum primæuam naturam , & qualitatem : non obſtante , quòd dicat , reſtituimus , & de nouo concedimus, quæ doctrina eſt communiter recepta , ita quod omnia poteſt Rex:
12 vnde quid mirum,quòd ex cauſa poteſt dignitates ab eo collatas ab immeritis , & ingratis tollere , & reuocare ; cum omnia poſſe debet Princeps pro recto ſuorum Regnorum regimine .

13 Hinc opinio gloſ.in §.in ſumma ,
in-

inſtit. de iniur. quæ communiter eſt
reprobata, dum tradit, quòd pœna
arbitraria poteſt extendi vſque ad
14 mortem; Hæc inquàm opinio rece-
pta eſt in Principe, qui de nouo poſ-
ſet in delictis pœnam mortis impo-
nere, de quo per Iul. Clar. lib. 6. ſen-
tent. §. fin. in cap. incip. dixit etiàm
Menoch. de arbit. iudic. lib. 1. q. 86.
Marant. diſput. 3. Boſſ. in princ. tit. de
pœn. nu. 9. & 25. verſ. hæc enim di-
ſputatio, quia omnes pœnę ſecundum
cum ſunt Principi arbitrariæ, & po-
teſt extendere, & imponere, quomo-
do meliùs ei videbitur, Aug. ad Ang.
de malef. in verſ. & ibi, caput à ſca-
pulis, ver. quæſo aliqua lege num. 46.
poſt Bald. & alios per ipſum cumula-
latos, Farin. latiſſimè in tit. de deli-
ctis, & pœn. q. 13. par. 1. nu. 39. &
25 particulariter nu. 60. tract. poſſe
procedere gloſ. in Iudicibus, qui co-
ram Principe, & ipſo conſulto pœ-
nas imponunt, de quo etiam per Me-
noch. vbi ſupra, Ignat. Lop. in pract.
canon. q. 149. in verb. infligere; ſed
cauſa maxima requiritur, & vrgentiſ-
ſima digna tantæ prouiſionis, quæ
16 practicata fuerunt tempore Præſida-
tus Comitis de Beneuento, & ſignan-
ter me conſulente in cauſa vnius, qui
mediante pecunia ad inſtantiam al-
terius faciem cuiuſdam pueri incidit,
qui noluerat conſentire vitio nefan-
do, & hoc vulnus dederat in ſcalis
Eccleſiæ Ieſus; nam qualitas loci,
cauſæ, & perſonæ ſuaſerunt arbitrium
extendendum eſſe vſque ad mortem:
ſicut aliàs ſcribit Caſſan. in cathal.
17 glor. mund. 5. par. conſid. 25. quòd
propter alapam datam in palatio Pa-
pæ, fuit ille furcis ſuſpenſus, & pro
ſimili cauſa propter alapam datam
in palatio Proregis, quando præſide-
bat in Regno Cardinalis Columna,
fuit illi manus amputata, refert D.
Frecc. in 1. lib. in tit. Magn. Seneſc.
18 nu. 6. & noſtris temporibus fuit fur-
cis ſuſpenſus quidam, qui alapam de-
dit Ferdinando Manſorio tunc Iuſti-
tiario Graſſiæ Ciuitatis, dum eius
19 officium exercebat, & recepta eſt
opinio gloſ. prædictæ in d. §. in ſum-
ma, procedere in delictis grauiſſimis,
& exorbitantibus, & ſic in caſibus
contingentibus fuerunt plures morti
traditi, ac furcis ſuſpenſi, vt latè per
D. de Franch. in deciſ. 504. & Franc.
Marc. in deciſ. 509. 1. volum. refert
20 fuiſſe in partibus Franciæ viuum ex-
coriatum quendam, qui contumelias
plures dixerat contra B. Virginem,
lapideſq; in eam proiecerat, in quo
videantur multa pulchra, & notatu
digna dicta per Andr. in §. diffidamus
de ſtat. & conſuet. num. 28. Sicq; è
contra, & ſi quis poſſit condemnari
ad mortem, tamen exiſtente aliqua
cauſa colorata arbitrarium erit Iudi-
ci dare aliam pœnam extraordina-
riam, allegari ſolet text. in l. lex Iu-
lia in fin. ff. ad l. iul. repet. de quo per
Felyn. in cap. dilecti, de elect. num. 12.
Gramm. deciſ. 5. & 23.

SVMMARIVM.

1 *Prorex deputat Capitaneos, qui vulgo appellantur de Campagna, eorumq. officium.*

2 *Receptatores peſſimum genus hominum.*

3 *Poena receptatorum.*

4 *Receptans ignoranter excuſatur.*

5 *Receptator, affinis conſanguineus, vxor, pater, vel mater hi poenam euadent, affinis, & conſanguineus mitiorem dabunt Iudici arbitrariam.*

6 *Receptatoris poena, an habeat locum in eo, qui cibum, vel potum tranſeunti exhibuit.*

7 *Receptator, vt quis dicatur, an requiratur, vt pluries quis re-*

ceptauerit, remiſſiuè.

8 Receptator rerum furtiuarum eadem ne poena, qua fur puniatur, remiſſiuè.

9 Furtum committentes cum fractura, vel carcere frangentes, qua poena plectendi, remiſſiuè.

10 Receptatoris inquiſitum de crimine læſæ Maieſtatis poena iure communi diffinita eſt deportatio.

11 Receptator inquiſiti de crimine rebellionis in Regno eadem, qua reus principalis damnatur.

12 Idque in Collaterali Conſilio iudicatum.

13 Marcus Antonius de Pōte multis nominibus commendatus.

14 Prorex, eiusq. Collaterale Conſilium mortis poenam, qua facinoroſi principales rei tenentur contra receptatores iure ſtatuere poteſt.

15 Receptator contumacis, vel banniti per Mag. Cur. an poenam incurrat ſine alia particulari ſcientia de contumacia, vel banno.

16 Regnum cenſetur vna Prouincia.

17 Præſens dicitur, quoad præſcriptionem, qui in eadem Prouincia exiſtit.

18 Bannum ad contumaciam contrahendam ex cauſa capitali eſt publicandum per Ciuitatem.

19 In Magna tamen Curia Vicariæ ſufficit publicari Curia ſedente pro Tribunali ex Afflicto.

20 Receptans contumacem Magnæ Curiæ Vicariæ, an excuſetur ignorantia, vel præſumatur ſcientia ex Follerio.

21 Eius traditio in dubium reuocatur.

22 Prouinciales præſumuntur ſcire publicè, geſta in aliqua parte Prouinciæ, dum in ea exiſtunt.

23 Prouinciales non præſumuntur ſcire quæ ad certam Dioceſim Ciuitatem, vel ſingulares perſonas pertinent, ſed quæ ad totam Prouinciam.

24 Receptatoris poena non obtinet in receptante bannitum, propter terrorem, & iuſtum timorem, & ibi numero ſequenti, quomodo eſt practicatum cum multitudine delinquentium.

25 Metus iuſtus, ex quibus inducatur remiſſiuè.

26 Receptatoris poena ex Regni Pragmatica, eaque practicata.

27 Receptans contumacem Mag. Curiæ, vel Regiæ Audientiæ non remittitur ad ſuum Baronem licèt habentem priuilegia cum clauſula abdicatiua, & priuatiua.

28 Idquè conſuetudine receptum, non autem ratione, quaſi contempta videatur iuriſdictio Magnæ Curiæ, vel Regiæ

Audien-

Audientiæ iuxta negantium opinionem.

29 Delicti non iure communi, ſed ſtatuto, vel Principis Conſtitutione, qua ex non delicto fit delictum, cognitio pertinet ad Iudicem ordinarium, vel Baronem delinquentis. Declaratur num.

30 Vera ratio exponitur, in qua Menochius, & Surd. notantur, eorumque ratio conuincitur nu. 42.

31 Conceſſo mero, & mixto imperio, vel conceſſa ſimplici iuriſdictione, tributa cenſetur ſtatuendi poteſtas.

32 Non tamen contra ius commune, niſi ex cauſa publicæ vtilitatis.

33 Statuendi poteſtas non eſt de Regalibus à Principe inſeparabilibus; eorumque plures ſpecies, & nu. 41.

34 L. vnic. C. ne ſin. iuſſ. Princi. declaratur.

35 Cognitio delictorum Baroni cõceſſa includit, quæ ex non delictis fiunt delicta in ſua iuriſdictione commiſſa ex vi cõceſſionis, qua delictorum cognitio vniuerſaliter, ei tribuitur, & num ſeq.

36 Non delicti ex Principis Conſtitutione, quod eſt iure communi delictum, cognitio Baroni adimitur.

37 Conceſſio vniuerſalis futuras includit acceſſiones, & numero 39.

38 Text. in l. ſi ſeruitus, ff. de ſeruit. vrban. prædior. obtinet in priuilegijs ſecundùm Andream.

40 Delicti ex non delicto cognitio poteſt Principis Conſtitutione Baroni expreſſim non concedi, & nu. 43.

44 Iuriſdictionem cenſeri Baronibus cumulatiuè conceſſam; non pertinet ad reſolutionem de cognitione delicti, quòd ex non delicto fit Prinpis Conſtitutione contra Surd. & Menoch.

45 Præſertim, cum iuriſdictio eſt præuenta.

46 Cognitio vendentium frumentum contra Regis prohibitionem ad Regem, non Baronem pertinet, ſpetiali ratione, quæ proponitur.

47 Deciſio Sac. Conſ. à D. Præſid. de Franch. relata examinatur.

48 Receptatio, delictum eſt iure communi graue, ideoque ad Baronem illius cognitio ſpectat.

49 Nec contraria, quæ obijcitur conſuetudo eam Baroni adimere poteſt duplici ex capite, & num. ſequenti.

50 Conſuetudo mala longo tempore non confirmatur.

51 Erronea nõ extenditur ad alios, cum quibus non eſt iudicatũ.

52 Receptationis delictum à vaſſallo commiſſum, niſi Baro cognoſceret facile remaneret impunitum.

53 *Auxilium præſtantes delinquentibus, qua poena plectendi.*

54 *Auxilij tria genera in vnoquoque communis recenſetur diſtinctio de eadem, vel mitiori poena illud præſtanti irroganda.*

55 *Quæ in ſtatutaria quoque diſpoſitione eſt adhibenda.*

56 *Niſi verba ſtatuti ſint generalia qnamlibet auxilij ſpeciem concludentia.*

ARGVMENTVM.

De poteſtate Proregis in bannitorum receptatores, eorumq. pœna; eam quæ minuant, vel adimant? poſſit ne Prorex eandem decernere, qua banniti receptati tenentur? Banni ſcientia, in receptatore, quando præſumenda, vel probanda delicti non iure communi, ſed ſtatuto, vel Principis Conſtitutione cognitio pertineat, ne ad Baronem opem delinquentibus ferentium pœna diuerſa, vt diuerſa eorum genera.

§. III.

AD hunc, qui Proregi præcipuus eſſe debet finem aſſequendum pacati ſcilicet, ac trãquilli Regni ſtatus iuxta relatam l. congruit, & l.primam §.quies, depu-
1 tat Capitaneos, quos de campagna vulgo nuncupamus, qui Regni Prouintias ipſis decretas cum præſcripta militũ cohorte malis hominibus purgent: ijs verò graſſantibus alios eligit Commiſſarios, quibus maiorem impartitur auctoritatem, pro quorum Capitaneorum, & Militum ſoluendo ſtipendia eſt in Regno particularis impoſitio: non minus autem proceditur contra principales delinquentes,
2 quàm contra eorum receptatores, contra quos vltra tradita in d.l. congruit inuehitur iure conſult.in l. 1. ff.
3 de recept. in qua inquit eſſe peſſimum hominum genus, illosq; punit, tanquàm principales delinquentes, ſed declaratur per gloſ. ibi communiter ſequutam, non tamen ſimili pœna, & hæc eſt communis, vt per Bertran. in conſ. 402. lib.4. Plaz. in epit.delict.par.17. nu.5. quòd intelligitur,
4 quando ſciens, & ignorantia præſumitur, Salic. in l.1. in fin. C.de his, qui latrones, Bart.in l.omnes C.de agric. & cenſ.lib.11. & pariter limitatur in affine, ſeu conſanguineo: nam iſti mitius puniuntur, & ſi fuerint vxores nullo modo, de quo per Afflict. in Conſtit. Reg. Pateranorum, & in Conſtit.pœnam eorum, ibi qua pœna puniatur receptator in Regno, & quid in affine, & qualis erit iſta mitior pœna, latè per Andr. vbi Afflict. in cap. 1. §. receptatoribus, de pac. iuram.firm. Quæ omnia fundantur in diſpoſitione text. in l.fin. ff.de recept. & mitius erit, quod bono Iudicis ar-
6 bitrio videbitur, & pariter limitatur, quando per tranſitum dederit ad bibendum, vel comedendum, vt ex Bartol. Alexan. & alijs tradit Afflict. in d. Conſtit. Pateranorum verſ.7.fallit; & in vxore ratio eſt, quia quod Deus coniunxit, homo non ſeparat, ſuntq; duo in carne vna, & idem dicendum erit in patre, vel matre, quorum viſcera ſunt filij ad text.in l.iſti quidem ff. quod met. cauſ. & ſolùm in crimine læſæ Maieſtatis limitatur id, quod dicitur de propinquis.
7 An autem requiratur, quòd pluries receptauerint, & alia de materia habetur per Luc.de Penn.in l.1.C.de
8 deſert. & latiſſimè per Andr. Gail.in ſua pract.lib.2. cap. 10. & quid de receptante res furtiuas; an puniatur eadem pœna, qua fur, per Bald. in l.eos C. de furt. & de his qui faciunt furtum cum fractura, per Grammat. in deciſ. 17. & qua pœna puniantur fractores carcerum, idem Grammat. in vot. 37. & de fugientibus à

car-

carceribus multa per Boer.deciſ.215.

10 In receptante verò inquiſito de crimine læſæ Maieſtatis ponit iuriſconſ. pœnam deportationis in l. metrodorum ff. de pœn. quem allegat, & ſequitur ad hoc gloſ.in l.4. ff.ad l. iul. maieſt. quem text. dicit Andr. procedere in hoc crimine in d. Con-
11 ſtit. Pateranorum; ſed in noſtro Regno per text. in cap. nuper apud tranum,venit puniendus receptator in crimine læſæ Maieſtatis eadem pœna,qua principalis, dixit idem Andr. in d.Conſtit.pœnam eorum,in fin. &
12 ita fuit iudicatum per Collaterale Conſilium referente Cōſiliario Mat-
13 co Antonio de Ponte Iudice delegato,viro integerrimo, eruditiſſimo, ac Deum timente; qui demùm ob ſua merita,doctrinam,integritatem,bonitatem, & ſeruitia fuit à ſua Maieſtate promotus ad officium Regentis in ſupremo Italiæ Conſilio.

14 Verùm aliquando contra inſignes malefactores Proreges cum eius Collaterali Conſilio banna promulgarunt,vt eadem mortis pœna tenerentur receptatores, qua ipſimet principales facinoroſi ex abſoluta Principis poteſtate fundata in communi bono, quo caſu, vt eſt iuris explorati, illa poteſt, & debet exerceri; de quibus latius per Foller.in Conſtit.Regn.Pateranorum,& per Io.Ant.de Nigr.ſuper Capit.Reg. incip. licet contra receptat.

15 Illud in hac materia tanquam egregium non omittam ad limitationē dictorum communiter per Doct.vt in receptatore requiratur ſcientia,quod receptatus eſſet contumax, ſiue bannitus. Nam hoc non videtur procedere in contumace,ſeu bannito Mag. Cur. Vic. quæ eſt caput Regni, habetq; vniuerſalem iuriſdictionem in toto Regno,& ſuper omnia ipſius tribunalia; & quia Regnum ſub vno tātum Præſide regitur, qui eſt Prorex caput Magnæ Curiæ, aliorumq; ſupremorum Tribunalium iuriſdictionem vniuerſalem pariter habentium ſuper toto Regno,ideoq; Regnum di-
16 citur eſſe vna Prouincia,ſecundum Luc.de Penn.in l.fin.C.de diſcuſſoribus lib. 10. quem ad propoſitum allegat Afflict. in deciſ. 109. & quod ſeruat Magna Curia debet totum Regnum ſeruare dicit Andr. in Conſtit. Reg.ſi quis in poſterum in ver. nouatas;& dū in Conſt.Reg.conſuetudinē prauā ſtatuitur,quod ſufficiat præſcriptio 30. annorum in Regno contra in Regno præſentes, dicit ibi Andr. quod ideò ſufficit præſentia in Regno, quia eſt vna Prouincia dicens probari ex iſta conſtitutione, & dum quis eſt in vna Prouincia, licet non
17 in eodem loco dicit text.in l.fin. C. de præſcr. long. temp. quod cauſa inter præſentes eſſe videtur ad finem præſcribendi contra præſentes.

18 Hinc Afflict.in Conſtit.Reg.Grandis 8.not.nu.15. cenſuit, quod etſi ille,qui eſt bannitus per contumaciam pro cauſa capitali, debet publicari per Ciuitatem multis adſtantibus, & non ſufficiat publicari in Curia, ſecundum Andr. in d. Conſtit. Regn. pœnam eorum: tamen in Magna
19 Curia Vicariæ ſufficiet bannum publicatum ſedente Curia pro Tribunali, quia ibi ſunt Procuratores particularium hominum,vniuerſitatum, & Baronum, & multitudo nobilium, quod ſecus eſſet ratione ceſſante, ſi bannitus eſſet per Iuſtitiarium Pro-
20 uinciæ, ex quibus infertur,quòd in receptante contumacem Mag. Cur. non admittitur excuſatio propter ignorantiam, quia habentur omnes pro præſentibus, & præſumitur omnibus innotuiſſe, quod dixit Foller. ſuper Conſtit. Reg. Pateranorum nu. 34. ex dictis per Afflict.in d.Conſtit. Grandis, quem corruptè allegat in
21 conſtit. Pœnam eorum: in quo cogitandum relinquo; nam etſi Regnū dicatur eſſe vna Prouincia, & quili-

22 bet de Prouincia præſumitur ſcire ea, quæ publicè fiunt in aliqua parte Prouinciæ, ob quod non datur excuſatio propter ignorantiam, vt eleganter per Abb. in cap. 1. de poſtul. prælat. nu. 16. quem allegat, & ſequitur Iaſ. in l. ſi per errorem ff. de iuriſdict.
23 omn. iud. num. 12. Tamen, vt Iaſ. aduertit, intelligendum eſt hoc, & limitandum ſecundum eumdem Abb. vbi ſupra, videlicet, quòd intelligatur de factis concernentibus totam Prouinciam, vt ibi in ſententia interdicti, ſecùs in factis concernentibus vnam Diœceſim, vnam Ciuitatem, ſeu certum locum dumtaxat: nam tunc non præſumitur ſcientia, niſi quoad exiſtentes in eodem loco, & magis hoc procedit reſpectu particularium perſonarum; de quorum factis, quid ad exiſtentes extra locum, & ad quid Procuratores, cæteriq; aſtantes in Mag. Cur. volunt certiorare alienigenas, quorum non intereſt: & propterea cogitetur ſuper dictis per Foller. & Afflict. quem Foller. non habeo in loco, vbi ſe remittit velle tractare de veritate iſtius articuli.

24 Porrò prædicta de receptantium pœna limitationem recipiunt; quando quis bannitum receptauerit propter terrorem, & iuſtum timorem illius potentiæ, & de alijs notabilibus,
25 quæ inducunt iuſtum timorem, & excuſat iuſtus metus, vide per D. Frecc. in auth. 4. Baron. nu. 13. latiſſimè per Modernos Adden. ad Andr. in cap. 1. §. propterea ſi vaſſall. quæ ſit prim. cauſ. beneſ. amitten. & per Plaz. vbi ſupra Afflict. & Io. Ant. de Nigr. latè in d. Conſtit. Reg. Paternorum; & propterea practicarum fuit pluries non eſſe procedendum contra receptantes, & dantes victum & potum multitudini bannitorum, dùm illi cum eorum animalibus, & induſtrijs viuunt, & incolatum faciunt in Caſalibus, & in Terris, ſiue Territorijs apertis, ad quas & quæ omnibus eſt aditus patens, & prohiberi non poteſt, in quo maximè verſatur arbitrium circumſpectorum Iudicum attenta qualitate caſuum, & perſonarum.

26 Hodie verò per Pragmaticam editam tempore Regis Catholici in anno 1509. confirmatam per alias pragmaticas ſubſequentes, in tit. de recept. appoſita eſt pœna vnciarum mille vltra pœnam indignationis:
27 quæ pœna fuit practicata cum Fabritio Mormille tempore Præſidatus Ducis de Alcala, ſed aduertatur ad vnum, quod refert D. de Franch. in ſua deciſ. 470. ſeruari de conſuetudine, vt vaſſallus Baronis, qui receptat contumacem Magn. Cur. vel Regiæ Audientiæ, aut cum eo conuerſatur, opem, vel auxilium præſtat, non cognoſcantur à Barone, nec ex tali delicto ad Baronem remittitur, licet fuerit perpetratum in ſua iuriſdictione quanquàm Baro habeat priuilegium cum clauſulis abdicatiuis, &
28 priuatiuis: & dixi fundari hoc conſuetudine, vt idem de Franch. dicit ſcripſiſſe eruditiſſimum D. Regentem Reuerterium in ſuis deciſionibus, non autem illa ratione, quia contempta fuit iuriſdictio Mag. Cur. aut Regiæ Audientiæ, ſi quidem iuriſdictionem
29 tribuit delictum, quod delictum facit lex, quæ tanquàm vniuerſalis ſemper loquitur, & omnes comprehendit, vt refert deciſum idem D. de Franch. in deciſ. 434. in banno emanato in Ciuitate Neapolis per Mag. Cur. vt nemo incederet per Ciuitatem vendendo bona vetera ſub pœna triremium per annos tres, & tandem fuit captus vnus per Magnam Curiam vendens prædicta bona, qui erat ſubditus Artiſlanæ, cuius Conſules habent iuriſdictionem ciuilem, & criminalem in exercentes artem prædictam, & dum Magna Curia denegauit remiſſionem, quia contrauentio, & contemptus erat Regiorum banno-

norum perque,id quod non erat alias delictum, de iure communi fuit effectum delictum; tandem fuit appellatum ad Sacrum Conſilium, vbi diſcuſſo negocio,fuit reuocatum decretum Magnæ Curiæ,& cauſa remiſſa ad Conſules, & ita alias fuit iudicatum in Senatu Subaudiæ in cauſa ſimili refert idem D. de Franchis authoritate Amodei de Ponte in tractatu de Laudemio q. 24. vbi latè hanc fundat opinionem, qui allegat Boſ. idem tenentem, & referentem ſic iudicatum in tit. de pœn. nu.25. & Nactam in conſ.659.vbi late, quæ deciſiones ſunt in caſu fortiori, videlicèt, quando Statutum fecit de non delicto delictum; & in dicta deciſione refert D.de Franchis,quod Antonius Orifitius olim Sacri Conſilij Præſidens, vir prudentiſſimus, & circumſpectiſſimus, qui longo tempore fuit fiſci patronus, ille inquàm atteſtabatur ſemper per Magnam Curiam ſic
30 iudicatum, & practicatum. Et ratio eſt irrefragabilis, nam cognitio eſt conceſſa de omnibus delictis perpetrandis, ita quod punctus non conſiſtit in poteſtate ſtatuendi, vt quod non eſt delictum ſit delictum,& quod hoc tamq; de ſuprema poteſtate reſideat ſolum pęnes principem, in quo ſe deceperunt Surd. in conſ. 152. 2. vol. & Menoch. in conſ. 604. 8. vol.
31 Nam conceſſo mero,& mixto imperio, magiſtratus omnes poterunt ſtatuere, ſecundum Bart. in l. imperium,vbi agel.ff.de iuriſdict.omn.iud. & in ſpetie in Baronibus eſt deciſ. ſolemnis Angeli in l. 1.ff.Quod quiſque iur.& in ſimplici iuriſdictione conceſſa idem tenet Iacob.in ſuo tract. feudorum in verb. cum mero, & mixto
32 imperio: maximè quando non ſtatuitur contra ius commune,vel etiam contra ius commune, ſed ex cauſa publicæ vtilitatis,cum conceſſa iuriſdictione cenſcantur conceſſa omnia, quæ concernunt ipſius rectam adminiſtrationem ex regula text.in l.2. ff.de iuriſd. omn.iud. in l.oratio ff.de ſponſ.in l.ad legatum, & in l.ad rem mobilem ff. de procurat. & cumulant deciſiones ad propoſitum, Surd. vbi ſupra nu.10.& 41. & Menoch. nu.8.
33 verſ.non etiam repugnat.Non enim ſunt hæc de regalibus oſſibus infixis, quorum plures ſunt ſpecies, de quo per Camerarium in cap. imperialem cart. 71. de prohibita feudi alienatione per Federicum poſt Loffred. in cap.filij ſi de feud. defunct. milit. Et
34 in eo qui habet merum imperium dixerunt Doct. & præcipuè Salicet. in ſummario limitari diſpoſitionem text.in l.vnic. C.ne ſine iuſſu Principis,certis Iudic.liceat confiſc. & longa eſt differentia inter confiſcationem omnium bonorum, vt loquitur ille text.aut partis ratione pœnæ ex arbitrio infligendæ, vt per Bald. in eadem l. vnic. & in confiſcatione omnium bonorum,ſunt conſilia Surdi,& Menoch.quæ videntur tangere ſupremam poteſtatem.
35 Dico inquam quod in articulo prędicto non tractatur de hoc, nam admiſſo quod ſit de ſuprema poteſtate condere ſtatuta faciendo de non delicto dęlictum,tamen eo ipſo quod deducta eſt ad actum,conſumpta eſt poteſtas cum legis publicatione cuius vigore annumerabitur hoc delictum inter cætera delicta; ſubiectum poſtea iuriſdictioni illius poteſtatis, qui habet delictorum ordinariam cognitionem,& punitionem,& conſequenter, dum alicui eſt conceſſa poteſtas cognoſcendi contra delinquentes ſuę iuriſdictionis cognoſcet contra hos; dum in ſua iuriſdictione deliquerint, non tamquam quid nouum reſpectu ſuæ cognitionis,ſed tamq; quid antiquum vigore iuriſdictionis conceſſæ
36 generaliter contra delinquentes; & ſicut Princeps poſſet ſtatuere,vt quod eſt delictum non ſit delictum,& tunc iuriſdictio Baronis ceſſaret,ſic è contra,

tra, dum facit de non delicto delictum, iuriſdictio Baronis vniuerſalis contra delinquentes exercetur contra hos, quia verum eſt dicere eſſe
37 delinquentes: Ad quod facit, quod ſub conceſſione vniuerſali includuntur acceſſiones de futuro,& quicquid poſt illam accedit ad text. in l. gregem de leg. 1. in l. peculium de leg. 2. Pro quo eſt text. elegans à nemine ad hoc ponderatus in l. ſi ſeruitus ff. de ſeruit. vrban. præd. vbi ſeruitus ne luminibus afficiatur comprehendit non
38 ſolum lumina præſentia, ſed futura, quem text. habere locum in priuilegijs voluit Andr. in d. c. imperialem
39 5. col. verſ. multo fortius per quem Loffred. in cap. 1. de controu. inueſtit. infert ad conceſſionem functionum fiſcalium, vt veniat futurum augmentum, & in conceſſione immunitatis collectarum loquitur Iaſ. in l. ſi ex toto de leg. 1. & in conceſſione facta feudi ſimpliciter, vt veniat augmentum futurum loquitur Andr. in d. cap. 1. de controuer. inueſtit. in
40 §. de manſo. Poterit tamen ſuperior ex ſua ſuprema poteſtate dum facit de non delicto delictum ſtatuere, vt Barones de eo non cognoſcant, nec Barones poſſunt conqueri, quia nil eis eſt ablatum, & cum hac ſpetiali lege ſtatutum eſt conditū iuris, quod non habebant; & vt alias diximus in ortu,& formatione actus, & iuris poteſt apponi lex melius viſa, ſed dum nihil in ſtatuto eſt exceptum, connumerabitur hoc delictum inter cætera, quæ in dies committuntur, & Baro cognoſcet, vti de cæteris delictis, quæ committuntur in ſua iuriſdictione, & hoc ex Regis priuilegio, per quod conceſſa fuit in ſua Baronia cognitio delictorum in ea committendorum:
41 In quo non intrat articulus de reſeruatis Principi, licet vt diximus non ſit hæc poteſtas condendi ſtatuta de regalibus inſeparabilibus, & Principis oſſibus infixis, poſtquam competunt cuilibet iuriſdictionem habenti; maximè cum mero,& mixto imperio.
42 Etenim cum omnes leges à Principe dependant, ſic conſtitutiones, capitula, & pragmaticæ nomine regio publicantur, ſi eſſet abſolutè verum, quod ex contrauentione ipſe offenditur, & conſequenter ipſe habere debet ſuæ iniuriæ vltionem, numquam Baro cognoſceret de delicto aliquo: ob quod cum ipſe exerceat iuriſdictionē, vt Regis miniſter, & eius perſonam repræſentans in loco ſibi conceſſo,& infeudato; hinc diximus, & infra dicemus, feudatarium dici procuratorem Domini, ſed in rem propriam, propterea vanum eſſe argumē-
43 tum. Aliud enim eſt ſi Rex poteſt ſtatuere cum clauſula prohibitiuâ ad Barones, & hoc admitto ex ſua ſuprema poteſtate, & poſſunt procedere allegata, per Surd. & Menoch. & aliud eſt ſi nihil in ſtatuto de hoc eſt diſpoſitum; nam vt diximus, dum tractamus de cognitione delictorum, Baronibus indefinite conceſſa, nil hoc ad ſupremam poteſtatem iam conſumptam ex emanatione legis,& ſtatuti, cum qua diſtinctione reſoluuntur congeſta per prædictos conſulentes, qui ſalua eorum pace, & ſi multa cumulauerint, non penetrauerunt medulitus articulum.
44 Quod autem conſiderant, quod iuriſdictio Baronum in dubio intelligatur conceſſa cumulatiuè,& non priuatiuè, non ſolum non facit ad caſum, ſed admittunt ex hoc adeſſe iuriſdictionem pęnes Barones, & ſi iuriſdictio fuerit præuenta, tanto minus motiuum eſt ad propoſitum, ſecun-
45 dum Alex. Iaſ. Cagnol. Surd. & alios cumulatos ibidem per Menoch. num. 36. Licet autem in contrauentione
46 bannorum circa venditionem frumenti fuerit declaratum Barones non poſſe cognoſcere bene fuit deciſum, ex præſumpta mente ſtatuentis, ſic demum legem declarantis, ob ſuſpitionem

tionem Tribunalis Baronum, qui, vel ſolent eſſe principales in contrauemendo, vel poſſent ſubditos vexare indebite cauſa ſibi applicandi omnia frumenta; & demum caro vendere, quod non procedit in cæteris delictis indifferentibus.

47 Sed redeundo ad quæſtionem propoſitam, hic non ſumus in caſu, quo de non delicto fiat delictum, ſed tractamus de receptatione delin-
48 quentis, quod eſt delictum de per ſe, & inter grauia de iure communi, de quo latè per Foller. in pract. crim. in verbo audiantur excuſatores nu. 135. vbi refert caſus deciſos contra aſportantes dagas, ſcopitos paruulos, & alia prohibita per Regia banna, fueruntq; omnes remiſſi ad curias baronales; cumq; citra pragmaticam receptare, de iure communi ſit delictum, & atrox, nec pragmatica aliud faciet, quam imponere etiam pœnam pecuniariam grauem generaliter, &
49 dum conſuetudo vult fundari in decretis denegantibus remiſſionem, decreta euidenter ſunt contra ius, & erronea, quo caſu dicit text. notab. in
50 l. quod non ratione ff. de legibus, quod non ratione introductum eſt, ſed errorem primum, deinde conſuetudine obtentum eſt in alijs ſimilibus non obtinet, vbi gloſ. declarat, vt iudicatum vigore talis conſuetudinis, cum vna perſona non extendatur ad aliam, elegans ad hoc text. in auth. vt nullu. iud. ibi male enim adinuenta, maleq; conſuetudines, neque ex lon-
51 ga conſuetudine, nec ex longo tempore confirmantur. Propterea valde dubito primo, quod non poſſit dici adeſſe conſuetudinem iudicandi, ſi contrarium reperitur pluries iudicatum. Secundo, quòd talis conſuetudo, cum ſit erronea, prout dicit prædictus text. non extendetur, nec erit ſeruanda cum alijs, cum quibus non eſt iudicatum. Baro enim habet cognitionem delictorum ſuorum vaſſallorum, receptare eſt delictum; hoc delictum committit vaſſallus in iuriſdictione Baronis, quæ nam ratio ſuadere poteſt, quod Baro non poſſit cognoſcere contra ius commune, & tenorem ſuorum priuilegiorum, immò in damnum Regij fiſci: nam dum co-
52 gnitio non eſt Baronis; vaſſallus, qui receptauit remanebit impunitus; nam Baro punire non curat, & Regia tribunalia talium delictorum ſcientiam non habebunt, eruntq; difficilis probationis, dum Baro de illis non curat, ipſiusq; intereſt ſuos vaſſallos illæſos conſeruare, dum ab eo non ſunt puniendi, immò à ſua iuriſdictione indebite ſubtrahendi eaq; ſe videt ſpoliari; in quo cogitetur.

53 Quid autem de auxiliatoribus, & communis eſt diſtinctio, de auxilio
54 ante delictum, in ipſo delicto, vel poſt delictum. Primo enim caſu ſemper pœna eſt eadem cum principali delinquente, quando tamẽ auxilium fuit cauſa delicti, aliàs ſecùs: vt ſi delictum fuiſſet factum etiam abſque tali auxilio; & idem dicitur de auxilio in ipſo delicto; de auxilio verò poſt delictum ſemper mitius punitur, niſi eſſet præcedente tractatu ante delictum, de quo per Felyn. in cap. ſicut dig. de homic. Dec. in cap. 1. de offic. deleg. Iul. Clar. 5. lib. quæſt. 90. Plaz. vbi ſupra, Menoch. de arbitr. centur. 4. caſ. 349. Maſcard. de probat. 1. volum. concluſ. 159. vbi latè
55 de materia. Quod dixerunt Doctor. procedere etiam in diſpoſitione ſtatutaria, vt eadem adhibeatur diſtinctio, vt per Socc. in conſ. 188. 2. volum. Dec. in d. cap. 1. nu. 12. verſ. & hoc quod dictum, niſi verba eſſent
56 vniuerſalia, & comprehendentia omnem, & quamlibet auxilij ſpetiem, vt eleganter per Salic. in l. 1. C. de rapt. virg. ante nu. 25. quem allegat, & ſequitur Cæpoll. in conſ. 27. in fine.

SVM-

SVMMARIVM.

1 Prorex concedit ex cauſa Commiſſarijs contra bannitos, ac Regijs Audientijs facultatem procedendi ad modum belli, et appellatione remota.

2 L. 1. §. vlt. ff. à quibus appell. non lic. dilatatur in quocunque Principe non recognoſcente ſuperiorem.

3 Iudices inferiores à Principe non poſſunt delegare cauſas appellatione remota.

4 Prorex concedit poteſtatem impunè occidendi famoſos, ac notorios bannitos Regni quietem perturbantes.

5 Prorex poteſt omnia exorbitantia cum Collaterali Conſilio ex neceſſaria publicæ vtilitatis cauſa.

6 Prorex concedit pariter poteſtatem indultandi abſque remiſſione partis, ex eadem cauſa publicæ vtilitatis; alias non poteſt, vt num. ſequ. 7.

8 Quod in ſupremo Italiæ Conſilio fuit decretum, & gratia reuocata, quam Prorex fecerat ſine partis remiſſione.

9 Gratiæ, & cōpoſitiones ſunt prohibitæ, non præcedente partis remiſſione.

10 Nec fieri poſſunt ſaluo iure partis.

11 Prorex gratiam indulgere non præcedente partis remiſſione, obtinenda tamen infra certum tempus, nulla exiſtente publica cauſa, eumque concedendo malè agit.

12 Gratiæ delictorum cum partis remiſſione non paſſim, ſed cum moderamine, & quarumdam qualitatum conſideratione cōcedendæ.

13 In gratijs concedendis, abuſio, & nimia facilitas ſuperiorum; afflictiones, & flagella in ſubditos inducunt.

14 Baro, vel eius officialis non poteſt in ſententia condemnatoria reſeruare poteſtatem indulgendi, moderandi, vel commutandi poenam.

15 Baronis, vel Regis ſententia, quæ cōdemnat ad exulandum, vel certam quantitatem ſoluendam, valida eſt, nec includitur ſub pragmatica vltima, ſub titulo de Baronibus.

16 Remiſſio in Regno omnium neceſſaria eſt, quibus defertur ſucceſſio, & nu. 27.

17 Remiſſio filiæ, vel ſororis, quæ non ſuccedit, ſed dotanda eſt extantibus maſculis, an requiratur.

18 Deciſio quæſtionis nouiſſima recenſetur.

19 Clari opinio, & Senatus Mediolanenſis Deciſio, vt remiſſio foeminæ à ſtatuto excluſa non ſit communiter recepta, ſecundum ius commune, & nu. 25. vera tamen in Regno num. 29.

20 Querelæ, ac vindictæ ius non eſt neceſſarium, ſed ſanguinis ex uiris

iuris communis diſpoſitione.

21 Competit filio repudianti exheredato, & emancipato.

22 In accuſando, & remittendo præferuntur conſanguinei heredi extraneo ex teſtamento.

23 Maſculis, ac fœminis in pari gradu conuenientibus ad accuſandum, & in remittendo inter ſe diſſentientibus maſculi præferuntur ex communi.

24 Contrarium tamen verius eſt in Regno ex diſpoſitione pragmaticæ.

28 Accuſandi, ac remittendi ius in Regno non eſt ſanguinis, ſed hereditarium, & ſucceſsionis.

30 Pragmatica octaua de compoſit. declaratur, ac ratio ponitur; quare fœminæ maſculis extantibus per pragmaticam excluſæ ſunt à iure querelandi.

31 Deciſio D. de Franchis hij declaratur.

32 Gratia an fieri poteſt per Principem ſine expreſſa partis remiſſione, quando heres eſt incertus, vel forenſis, & abſens.

33 Gratia an poſsit fieri nulla exiſtente partis offenſæ querela.

34 Text. in l. diffamari declaratur procedere, tam in ciuilibus, quàm in criminalibus.

35 Declaratur Deciſio Luc. de Penn. l. 1. C. de deſert. lib. 12. & text. in l. 1. C. vt nem. inuit. cogatur ag.

36 Remiſsio partis offenſæ in Regno requiritur expreſſa, licèt non adſit querela, & quomodo inter nobiles, practicatum eſt, & num. 37.

38 Prorex tribuit quoque poteſtatem indultandi bannitos pro alijs bannitis capiendis.

39 Indultus concedi poteſt ſocijs criminum pro detegendis criminibus.

40 Idq. Reipublicæ expedire.

41 Teſti pro veritate deponenda pecuniam dare licet, ſi veritas aliter haberi non poteſt.

42 Contraria declaratur in ijs, quæ aliter poſſunt legitimè probari.

43 Socij criminis admittuntur in teſtes, cùm veritas aliter haberi non poteſt.

44 Præſertim, cùm plures ſint eorum confeſsiones.

45 Indultum conceſſum capienti, vel occidenti bannitos, prodeſt etiã vaſſallis Baronum.

46 Prorex concedit poteſtatem abbreuiandi foroiudicationis terminum.

47 Foriudicatio in quibus criminibus locum habeat.

48 Deciſio Sac. Conſ. iunctis omnibus tribunalibus hac de re recenſetur.

49 Prorex concedit poteſtatem abbreuiandi terminum foriudicationis. Delictorum qualitate ita exigente.

50 Prorex concedit poteſtatem pariter faciendi ſecuritatem, ſiue guidaticum.

51 Iudex, vel fiſci patronus, an guidaticum concedere poſsit, remiſsiuè & nu. 52. Quòd bo-

dio

die ſolus Prorex concedit, ſeu ab eo poteſtatem expreſſam habens.

53 *Baro, an hanc ipſam ſaluicondu-ctus, & guidatici faciendi poteſtatem habeat?*

54 *Affirmatiuè concluditur, & Frecciæ dubitationi occurritur.*

55 *Etiam ſi nulla concurrat cauſa concedendi guidaticum ex poteſtate, quam habet condonandi ſiue aggratiandi.*

56 *Modo partis querela non precedat, vel remiſſio accedat.*

57 *Nec Regiæ pragmaticæ prohibētes Baronem, aſsicurare, vel guidare bannitos, aliosq; delinquentes refragantur, earumq. exacta interpretatio.*

58 *Hæc tamen poteſtas Baronis cōcedenda cum proprijs tantùm vaſſallis.*

59 *Ea Baro prudenter vtitur, eiuſque vſus optimum finem ſortitur.*

60 *Baro an fiſcum habeat, gratiam facere, & poenam remittere delictorum, remiſſiuè.*

61 *Fiſcum habent Rex, Princeps, & Ciuitas ſuperiorem non recognoſcentes, & nu. 62.*

63 *Baro etiam, qui habet merum, & mixtum imperium ſecundùm Plat. & Aued. quorum traditio non probatur.*

64 *Eſtq. exploratum in Regno, in quo Baro non habet fiſcum, ſed fiſci coadiutorem, ratio exponitur nu. 65.*

66 *Baro iuriſdictionem, quam habet cum mero mixtó imperio, & publicatione bonorum à Rege recognoſcit.*

67 *Baro eſt Regis Procurator, ſed in rem propriam, eumq. in exercitio iuriſdictionis repreſentat, tanquā Iudex ordinarius vaſſalorum à Rege deputatus.*

68 *Barones pariter officiales Regis repreſentant miniſtros.*

69 *Fiſcum propriè non habent Epiſcopi, & Archiepiſcopi.*

ARGVMENTVM.

De poteſtate Proregis in concedenda facultate procedēdi contra bannitos perturbantes Regni quietem ad modum belli, & appellatione remota abbreuiādi terminum foriudicatis. Eos impunè occidendi, & indultandi ſimpliciter abſque partis remiſſione, vel pro capiendis alijs bannitis faciendi ſecuritatem, ſiue guidaticum.

§. IIII.

AD eundē pariter publicæ quietis finem comparandum ijſdē Commiſſarijs, communiter de Campagna appellatis, atq; Regijs Regni Audientijs tribuit Prorex contra bannitos, & malefactores publicam Regni tranquillitatem perturbantes facultatem procedendi le-
1 uato velo admodùm belli, & appellatione remota, quòd quidem poteſt Princeps ex cauſa, eſtq; de ſuprema ipſius poteſtate iuxta tex. in l. 1. §. fin.
2 vbi eſt caſus ff. à quib. appell. non lic. Et quòd ibi dicitur in Imperatore procedit ſecundùm Bart. ibi in omni Principe non recognoſcente ſuperiorem, quod declarat gloſ. in l. fin. C. de ſent. & interl. omn. iud. procedere tantùm

tùm

tùm in Principe,non aũt in iudicibus
3 ordinarijs delegãtibus cauſas appellatione remota, quia hoc eſt ſupremę poteſtatis, & non ad alium,quàm ad Principem ſpectat, quod aduertit in d. l. fin. Petr. de Bellap. Cyn. Bart. Salic. Angel. Fulgoſ. & omnes,idem Abb. vbi cæteri Canoniſtæ in cap. paſtoralis de appell. vt ſint hæc tantùm permiſſa Papæ, Imperatori, alijsque Regibus, & ſupremis Principibus ſuperiorem non recognoſcentibus,de quo per Afflict. etiam in cap. 1. quæ ſint regal.num.87.in 81. ſpeciali.

4 Fiunt etiam banna, & conceditur poteſtas prædictis Cõmiſſarijs à Prorege, eiusq; Collaterali Conſilio notorios, & diffamatos delinquentes Regnum perturbantes, & inquietantes, vt impunè poſſint occidi, quod eſt de ſuprema Principis poteſtate, & ab alio non poteſt concedi iuxta notata per Gemin. in cap. 1. de homic. in 6. latiùs per Reſtaur. Caſtal. in tract. de imper. q.110. verſ. 145.
5 & dicebat ad propoſitum Regés Villanus, qui fuit Decanus, ſicut ego Collateralis Conſilij,vir maximę authoritatis,& in noſtra legali ſcientia, inter omnes eminentiſſemus, quod omnia exorbitãtia facere poteſt Prorex cum Collaterali Conſilio, dummodo concurrat prætenſa,& neceſſaria cauſa publicæ vtilitatis; & ideò
6 concedi ſolet etiam iſtis Commiſſarijs poteſtas indultandi ſine partis remiſſione,& ſic aliquando faciunt hoc
7 Proreges, verùm cauſa tali non concurrente,omnia hæc ſunt prohibita
8 & propterea aliàs ordine ſupremi Italiæ Conſilij, vbi ego, tanquàm vnus ex Regentibus præſui, fuit reuocata, quædam gratia à Prorege facta abſque partis remiſſione, de quibus per Io. Vinc. de Ann. in repet. cap.1.de
9 vaſſall.decrep.ætat.nu.252.& adſunt ſpecifici ritus Mag. Cur. qui vetant compoſitiones, & gratias fieri, non precedente prius partis remiſſione, vt in ritu 272.273.& 275.& licèt in
10 ritu 274. dicatur poſſe fieri compoſitionem ſaluo iure partis, tamen dixit Carau.in d.ritu 272.hoc eſſe correctum per prædictum ritum 272. vt nullo modo fieri poſſit compoſitio, aut gratia ſaluo iure partis, & pro-
11 pterea dum Proreges ad gratias faciendas proceſſerunt abſque partis remiſsione nulla cauſa publica exiſtente,vel fecerunt gratiam,dummodo infra tot annos partes concordarentur, & interim inquiſiti liberi incederent, & practicarent malè fecerunt,contra leges,contra ritus, & cõtra publicum bonum, & nullam adhoc habuerunt, nec habent poteſtatem, cum nec etiam Rex de poteſtate ordinaria iuri tertio competenti derogare poteſt, & maximè hæc ſunt abominalia, quando fiunt ſub colore gratiæ, ſed verè pecunia intercedente; immò in caſibus, in quibus ad-
12 ſunt partium remiſsiones, nequaquàm indiſtinctè licet componere, aut aggratiare delicta,ſed temperatè procedendum eſt conſiderata qualitate perſonarum, temporum, & cauſarum,& ita crudelitatis eſt omnibus ignoſcere,ſicut nulli,de quo ad ſaturitatem videatur Luc.de Pen. in l.1. nu.57. C.de deſertoribus lib.11. vbi elegantiſsimè de gratijs, & compoſitionibus,quibus & de quibus delictis ſint faciendæ,conſiderando principaliter frequentiam delictorum, immanitatem criminum, & perſonarum temeritatem,ac deſperationem, in quo eſt ſingularis text. in cap. ſiquis dia-
13 conus 50. diſtinctione,vbi in fin. dicitur verbum tremendum,quòd quãdo ſuperiores hac poteſtate abuſi fuerint per ipſorum culpas nos affligimur, & vno peccante, ſuper cœteros deſeuit ira Dei, à quo propter iniquitates,& auaritiam,delentur nationes, & flagellum perfidarum gentium frequentiſsimè deguſtamus, vt

hæc latius per Luc. omninò videndum, & multa per Carau. in d. ritu 272. nu. 11. & ſequ.& ibi an officia-
14 les poſſunt in ſententia condemnatoria in cauſa criminali reſeruare ipſis, vel Baronibus poteſtatem indulgendi,moderandi,aut commutandi pœnam de perſonali in pecuniariam, in quo eſt pragmatica vltima in tit. de Baronibus hoc expreſsè fieri vetans,& mandans,quòd pœna ſit certa, nam aliàs eſſet ſpecies compo-
15 tionis abſque partis remiſſione, ex quo infero, quòd non comprehenditur in hoc,quòd fieri ſolet per Curias baronales, aliaſq; Regni Curias, videlicèt exulet, vel ſoluat tantam quantitatem pecuniarum; nam tunc pœna eſt certa reſpectu delinquentis,& nihil repoſitum eſt in officialis, ſeu baronis arbitrium, quod pragmatica tollere voluit, & non eſt hoc cõponere, diminuere pœnam, vel gratiam facere,ſed condemnare,& ſi delictum non merebatur pœnam pecuniariam,ſed perſonalem, hoc non facit ad articulum diminutionis pęnæ, compoſitionis,aut gratiæ, ſed iniuſtitiam ſententiæ.

Et poſtquàm loquuti ſumus eò remiſſione requiſita ad gratias, ſeu cõ-
16 poſitiones faciendas videamus, quarum perſonarum remiſſiones requiruntur, in quo, etſi magna fuit inter doct. altercatio, ſi omnes conſanguinei remittere habeant,vel maior pars tamen deciſæ ſunt quæſtiones per pragm. Reg.in tit.de compoſition.in quibus ſtatuitur requiri remiſſiones omnium ad quos ſpectat ius accuſandi,verùm intelligi debere de his, qui ſunt in proximiori gradu, quibus defertur ſucceſsio mortui.

17 Sed dubitatum aliàs fuit, an ſi inter has perſonas adſit fœmina, quæ ſecundum Reg.Conſtit.non ſuccedit, nec patri, nec matri ſtantibus filijs, ſed dotari debet de paragio, & ſecundum conſuetudinem Neapol. ſed ſi morienti,ſoror, quæ ſtantibus fratribus fratri non ſuccedit, quia fratres dotare debent ipſam de paragio, an inquam huius filiæ, aut ſororis remiſsio requiratur,& quid ſi renuntiauerunt, quando maritatæ, & dotatæ fuerunt, vt eſt de vniuerſali conſuetudine, in quo diuerſæ fuerunt factæ
18 deciſiones, & vltima fuit in cauſa Ducis ſanctæ Agathæ, cum Marchioniſſa Burgentiæ,vt illius remiſsio non requiratur, & eius accuſatio reijciatur, ſtante remiſsione facta per eius eius fratres,de morte fratris occiſi.

19 Quæſtio de iure communi nullam habet difficultatem, nam licet Iul. Clar. in ſua quæſt. 58. in verb. ſed quid ſi inter hæredes,tenuerit, quòd ſi fœmina eſſet excluſa à ſucceſſione per ſtatutum, qui à dotata, vel alio modo, vt tunc non requiratur eius remiſsio, & ita refert iudicatum pluries per Senatum Mediolanenſem,tamen eius opinio communiter repro-
20 batur, quia cum ius vindictæ competat iure proprio, & non hæreditario ad text.in l.quæſitum, vbi eſt caſus ff.de ſepul.viol.vbi Bart. conſimilis text.in l.pro hærede §.fin. ff. de acquir.hæred. Bart.in l.damni §. Sabini ff.de damn. infect. propterea nihil facit ad caſum excluſio ſucceſsionis, ſi aliàs fœminæ competit ius querulandi,dùm ſuam,vel ſuorũ proſequitur iniuriam, & hæc eſt communis contra Ang. vt per Rip. in l.4. §. Cato ff. de verb. obligat. & idem Clar. vbi ſupra, qui ante in verbo quæro nunc, dixit, quòd hæres ſanguinis, qui noluit eſſe hæres bonorum, habet ius querelandi, & remittendi, quia non eſt hoc ius hæreditarium,ſecundum opinionem Bart.& communem in d. §. Sabini; hinc remittendo non dicitur adire hæreditatem, & ſic ex eadem ratione tra-
21 dunt Doctores in filio repudiante, vel exhæredato, & emancipato, quia ius ſanguinis emancipatione,exhære-

datio

datione, aut repudiatione minime tollitur, quæ latius proſequitur, & fundat Farinac. in tit. de accuſat. q. 14. num. 19. num. 21. & nu. 26. vbi etiam quòd præferuntur in accuſan-
22 do, & remittendo conſanguinei hæredi extraneo ſcripto in teſtamento, & idem tradidit in quæſt. 13. num. 8. poſt Plazam q. 39. nu. 4. & q. 45. nu. 3. benè limitauit hoc idem Farinac.
23 ex communi opinione Doct. quando cum fœmina adſunt conſanguinei in pari gradu, & inter eos controuerſia oriatur, vt tunc voluntas maſculorum ſit præferenda, etiam quòd fœminæ ſint plures, quàm maſculi, vt ibi per eum num. 27. licèt ipſe in hoc contrariam teneat opinionem ratione, de qua ſupra, & ego in terminis
24 Pragmaticæ, quando alia non occurrerent, vt inferius dicam, concurro cum opinione Farinac. nam ſi datur fœminæ ius querelandi, & pragmatica requirit remiſſionem omnium proximiorum in gradu, ergo non ſufficit concurſus maſculorum.
25 Contra Clar. tenuit etiam ibi Baiard. in ſua additione in eadem quæſtio. 58. & latius Tartagl. in pragm. 8. de compoſit. num. 20. & 21. etiam quòd fœmina renuntiauerit ſucceſſioni futuræ, quia ſi hoc competit iure proprio, nil poteſt operari renuntiatio, & ſic loquendo de iure communi, articulus non videtur diſputabilis.
26 Tota difficultas conſiſtit in pragmat. 8. ſub d. tit. de compoſit. quæ non ſolùm reſtringit gradum, ſed addit qualitatem, vt fieri debeat remiſſio à proximioribus in gradu, quibus tamen defertur ſucceſſio, cuius verba ſunt infraſcripta.
27 C'è parſo declarare ſin come per la preſente declaramo, che la volontà noſtra è, che ſi ottengano le remiſſioni predette da tutti li parenti di detti occiſi più proſſimi, & più congionti, alli quali ſe diferiſce la ſucceſſione del morto, talmente che ſe la maggior parte di quelli, che ſono nel medeſimo grado, alli quali ſe deferiſce la ſucceſſione rimetteſſe non baſta, ne ſi poſſa dire remiſſione valida à fin di ottenere gratia, ò compoſitione: ma volemo, che tutti quelli, che ſono nel medeſmo grado, alli quali ſe deferiſce la ſucceſsione habbino à rimettere, altramente non ſia la remiſsione baſtante per ottenere gratia, ò compoſitione; per tanto vi dicemo, & ordinamo, che ſe prima non vi coſterà, che per li inquiſiti ſe habbino ottenute le remiſsioni di tutti li predetti, alli quali ſe deferiſce la ſucceſsione, nel primo, ò più proſsimo grado congióto di detti morti, non ci debbiate fare in modo alcuno relatione delle loro cauſe.

Apparet igitur ex expreſsis verbis pragmaticæ declaratum per proximiores in gradu fieri debere remiſſiones, verùm intelligi de ipſis, quibus mortui ſucceſsio defertur, quod pragmatica reiteratis vicibus; dum tractat de proximioribus, addit ſemper verba illa, alli quali ſe deferiſce la ſucceſsione ad declarãdam expreſſam, & enixam voluntatem requiri duo, videlicèt proximitatem gradus, & delationem ſucceſsionis ad text. in l. baliſta, ff. ad trebellian. in cap. ſi
28 cautio de fid. inſtrum. ex quo ceſſat motiuum principale iuris vindictæ, & ſanguinis, ſi per pragmaticam præcipuè mandatur, quòd in coniunctis adſit qualitas ſucceſsionis, & propterea qui non ſuccedit, non habet ius accuſandi, nec remittendi, & in hoc pragmatica corrigit ius commune, eleganter conſiderat hæc Luc. Foller. ſuper eadem pragmat. num. 39. 41. 44. 45. & 46. verſ. 2. limita, & Carau. in d. ritu 272. loquendo in terminis pragmatic. dicit, quòd ſecundum eam remiſsio requiritur ab omnibus illis tantùm, qui ſunt in-

in eodem gradu, & ad quos ſucceſſio defertur, & Baiard. ſuper Clar. in dicta quæſtio. 58. numer. 59. dixit item adde, quòd in Regno Neapolitano per Regiam Pragmaticam Regis Philippi, quæ eſt octaua ſub titul. de compoſitio. remiſſio, ſiue pax eſt habenda ab omnibus, quibus ſucceſſio defertur, & noſter doctiſsimus Rouitus, ſuper eadem pragmat. notat ex ea, quòd hoc ius remittendi non ſpectat ad omnes conſanguineos, ſed ad eos tantùm, ad quos ſpectat ſucceſsio, & redit opinionem hanc indubitatam relatiuum illud, alli quali ſe deferiſce la ſucceſſione, quòd quando ſtat ſine copula, reſtringit ad text. in l. ea tamen adiectio de leg. 3. maximè quando relatiuum adiungitur qualitati, quæ non ineſt naturaliter cuilibet de genere, & quando ineſt, ſtat declaratiuè ſecundùm diſtinctionem communem Bart. in l. omnes populi ff. de iuſt. & iur. in l. cunctos populos C. de ſumm. trinit. & fid. catthol. & hic non omnes de genere habent ius querelandi, & quando haberent, ſtat declaratiuè, & vtroque modo, ſiue declaratiuè, ſiue reſtrictiuè habemus intentum, quòd requiritur qualitas ſucceſsionis in querelante, & in remittente, vnde cum ius ſucceſsionis requiratur, ceſſat articulus diſputatus de iure communi, & in hoc caſu in terminis

29 pragm. benè procedit opinio Clar. & Foller. quòd fœmina excluſa per ſtatutum à ſucceſsione excludatur ab accuſando, & conſequenter non requiratur eius remiſsio ad obtinendam gratiam, aut compoſitionem, & ita iuris eſſe cenſeo, per reiterata,

30 & expreſſa verba pragmaticæ, quæ miſteriosè, & reiterate tot vicibus fuerunt appoſita per conditores illius viros eminentiſsimos in noſtra legali ſcientia Regentes, Villanum, & Reuerterium, qui habendo conſiderationem ad qualitatem ſexus, ob quam doctr. diſputauerunt, ſi habebat fœmina ius vindictæ, cum non videbatur conſiderari in eis rancor, & habendo etiam conſiderationem ad illam aliam opinionem, quòd ex eadem ratione; dum diſcordia eſſet inter maſculos, & fœminas, ipſi eſſent Prælati, vt ſupra diximus, & maximè in fœminis maritatis, quæ in aliam familiam tranſgreſſæ, omnis illarum voluntas eſt pœnes viros, omniſq; amor in filios; propterea viri illi peritiſsimi nullam de fœminis fecerunt mentionem; immò illas excluſerunt ex qualitate requiſita ſucceſsionis, benè ſcientes fœminas in regno à ſucceſsione excluſas, & non loquitur Pragmatica de ſucceſsione in potentia, ſed per verbum præſens, & de ſucceſsione cum effectu ibi, alli quali ſe deferiſce la ſucceſſione, quorum nihil fuit dictum ponderatum, aut diſcuſſum in deciſione D. de Franch. 611. ſed ſimpliciter pertranſit dicendo, quòd ius vindictæ competit iure ſanguinis, & non hæreditario, quod vt

31 dixi benè procedit de iure communi, & rurſus, illa deciſio non facit ad caſum: nam loquitur in nepote, cui delata erat hæreditas, vt ipſemet benè ponderat, & alius eſt caſus, vt hæres legitimus non inſtituatur, ſed hæres extraneus, vt ſupra declarauimus & alius in fœmina pœnitus excluſa à ſucceſsione per Conſtitutiones, & conſuetudines Regni: maximè in muliere maritata, & dotata; quę ponderentur, nam procedunt ſecundum veros iuris terminos, ad quæ addatur elegans argumentum peritiſsimi iuuenis Ioannis Thomæ de Rugerio, filij Ioannis Laurentij de Rugerio celeberrimi viri in noſtra legali ſcientia primam cathedram tenentis in publico Gymnaſio noſtræ inclitæ Ciuitatis, cum maximo, ac inuſitato omnium concurſu, vita, moribus, & doctrina nemini ſecundi; hic inquàm peritiſsimus iuuenis dicebat, quòd dùm-

dùm fœminæ à fratribus vigore ſtatutorum ſunt à ſucceſſionibus excluſæ rediguntur ad inſtar ſecundi gradus, & tanquàm in ſecundo gradu exiſtentes, fratres illis præferuntur, ſecundum notab. Conſ. Paul. de Caſt. 164. nu. 18. volum. 2. aliosq; relatos per Molin. de Hiſpan. primog. lib. 3. cap. 4. num. 12. quos etiam ſequitur Regens Lan. in conſ. 1. nu. 56. vnde cum pragmatica duo requirat, quod remiſſio fiat à proximioribus in gradu, & alterum, quòd ſint de illis, quibus defertur ſucceſſio, ergo ſi fœmina excluſa non eſt in proximiori gradu, vigore ſtatuti, ſequitur quòd non ſolùm non habebit ius querelandi, quià non ſuccedit, ſed quia frater eſt proximior, & eam præcedit.

Sed quid ſi hæres eſt incertus, vel forenſis, & abſens; ita quod ignota-
32 tur, vbi ſit; an poſſit fieri gratia, ſiue compoſitio cum conditione, quòd quandocumque apparuerit teneatur infra certum tempus remiſſionem obtinere, quod tenuit Clar. fieri poſſe, vbi ſupra quæſt. 58. in verbo, & quid ſi nullus adſit hæres, & in perſona incerta tradidit Batt. in conſ. 167. & addentes ad Ang. de malef. in verb. ad quærelam nu. 11. lit. A, quicquid dixerit Carau. ſuper prædicto ritu nu. 29. licèt poſtea nu. 30. dicat hoc fieri poſſe conſulto Prorege, dum tractatur de compoſitione.

Sed quòd quãdo nulla adeſt querela partium offenſarum, vt conſue-
33 tum eſt inter nobiles, an poſſit componi, vel gratia fieri, & quæſtionem mouet Luc. de Penn. in d. l. 1. de deſertor. lib. 12. nu. 64. verſ. hoc autem, vbi tenuit non poſſe fieri ſimpliciter, ſed benè parte citata, & dato termino, quòd compareat, qua non comparente tenet poſſe procedi ad compoſitionem, eandemq; opinionem tenuit Pariſ. in verb. compoſitio §. an ſi compoſitio, cuius contrarium tenuit Carau. num. 20. & eius opinio in practica ſeruatur, maximè quando nulla præceſſit diffamatio querelę faciendæ, quo caſu non poteſt, nec debet aſtringi, quis ad querelandum, & actionem aliquam mouendam; hinc in terminis text. in l. diffamari, capitur informatio de diffamatione, & de ea conſtito, cogitur quis ad ſuam actionem proponendam, & non ali-
34 ter, & text. in l. diffamari procedit tam in ciuilibus, quàm in criminalibus, de quo latè per Andr. Gail practicarum obſeruationum lib. 1. obſeruatione 9. & in puncto iuris ſtante
35 diffamatione teneo opinionem Lucæ veriſsimam de iure communi, verùm ea deficiente procedit regula text. in l. 1. C. vt nem. inuit. cogat. ag. vel accuſat. verùm in Regno hæc opinio
36 non procedit, nam cum vigore rituum Mag. Cur. in Regno præcedere debet remiſsio, illaq; fieri debet ſecundum pragmat. coram actuario, & in ſcriptis, propterea iuſtè non poteſt practicari deciſio Lucæ; nã aut pars, cui competit ius accuſandi actionem proponit, & non procedit quæſtio, aut nullam proponit actionem, & verum erit non ex hoc induci remiſsionem, quæ debet eſſe expreſſa in ſcri-
37 ptis, & coram actuario. Sed inter nobiles practicatum eſt ſufficere pacem inter ipſos factam, quæ in iuditio habetur loco pleniſsime remiſsionis.

38 Similiter concedi ſolet poteſtas, vt poſsint pro capiendis alijs bannitis indulgere eiſdem bannitis, pro quo videatur elegans text. in l. non omnes §. fin. ff. de re milit. ibi, qui transfugit, & poſtea latrones apprehendit, & transfugas demonſtrauit poſſe ei parci Diuus Adrianus reſcripſit; ſicut etiam dicit Bart. in l. 3. §.
39 fin. ff. de cond. ob turp. cauſ. in fin. quòd poſſunt fieri bannimenta, & indulgentiæ concedi ſocijs criminum, vt delicta prodeant in lucem; immò
40 expedire hoc Reipublicæ dixit Bart.

in l. qui ea mente ff. de furt. ex reg. text. in authent. ſed nouo iure C. de pœn. iud. qui mal. iud. Et quando
41 veritas aliter haberi non poteſt,licèt etiam dare pecuniam teſti ad veritatem deponendam ſecundum Bald. in cap.fin. de appell. ſequitur Dec. in conſ.189. num.12. & iura contraria
42 procedunt in actibus indifferẽtibus, qui alias probari legitimo modo poſſunt; & ſic intelligitur, quod dixit Boſſ.in tit.de oppoſ.cont. teſt. vt inter cætera opponi poſsit, quòd fuit promiſſa impunitas, qui allegat Salic.in l. ſi quis teſtibus colum. fin. C. de teſt. vbi teſtis prece,vel pecunia
43 corruptus poteſt reprobari: Idemq; ſimiliter dicimus in ſocijs criminum, vt quando veritas aliter probari non poteſt, dicantur illi idonei, & integri teſtes, vt de communi teſtatur Dec. in cap.tertio loco,vltimo notab. de
44 probat. & in conſ. 342. Maxime quando ſunt plures confeſsiones ſociorum criminum ſecundum Andr. & Afflict. in Conſtit.Reg. incip. ſi dam-
45 na clandeſtina: Ex hac eadem ratione publicæ vtilitatis banna, quæ fieri ſolent,quòd qui cæperit, vel occiderit bannitum,non poſsit moleſtari de quocumque delicto, comprehendit etiam vaſſallos Baronum per D. Minad. in repet. Conſtit.Reg.in aliquibus,in verb.Comitum, & Baronum num.58.

46 Datur pariter poteſtas talibus Commiſſarijs abbreuiandi terminum foriudicationis intra menſem, vel dies, quę alias infra annum ſecundum Regni Conſtitutionum fieri deberet, qua facta habetur pro mortuo, ampliùs non auditur in ſuis defenſionibus, & poteſt impunè occi-
47 di: Et propterea non fit talis foriudicatio ex omni crimine, ſed in illis tantum,in quibus venit imponenda pœna mortis naturalis, ciuilis, aut deportationis, non autem membri abſciſsionis, vt poſt Andr. declarat Afflict. vigore conſuetudinis, & ritus Mag.Cur. in Conſtit. pœnam eorum num.48. verſ.quartodecimo requiritur, & in 12. notab. num. 77. verſ.
48 tertia quæſtio. Fuitq; vltimo loco hoc bene declaratum per ſententiam Sacri Conſilij iunctis omnibus Tribunalibus,& hanc poteſtatem concedit Princeps abbreuiandi foriudicationem, quando atrocitas, & qualitas delictorum hoc ſuadet, vt in dies concedi ſolet Mag. Cur. Vic. delictis inualeſcentibus pro communi bono, vt malorum coerceatur audacia, de quo per Andr. & Afflict.in d.Conſti. pœnam eorum.

50 Solet quoque concedi prædictis Commiſſarijs poteſtas guidandi, ſeù faciendi ſecuritatem delinquentibus, dum promittunt Curiæ inſeruire, ac notabilia ſeruitia facere in captura aliorum delinquentium iuxta text. in l.relegati ff. de pœn. vbi Bart. Et a
51 Iudex poſsit concedere ſaluum conductum,ſeu ſecuritatem; & quid in fiſci Aduocato, vide Afflict. in deciſ. 4. quod hodie practicatur, vt ſolus
52 Prorex faciat, vel poteſtatem concedat, & latiùs per Reſtaur. Caſtald. in tract.de Imper. quæſt.110. priuil. 239. Sicut pariter non poteſt Iudex, nec Rector Prouinciæ remunerare capientem bannitum de burſa fiſcali, niſi habeat ſuper hoc conceſſam poteſtatem, Bald.in l.1.nu.21. ff.de iuſt. & iur.

53 Sed quid in Barone, qui habet iuriſdictionem in proprietate,quod non eſt in Iudice, qui exercitium tantùm habet iuriſdictionis licet ſit communis, quod etiam Iudex ex cauſa poſſit ſecundùm latè cumulata per Farin.in tit. de carcer. & carcer. q. 29. vbi poterit videri,auctoritate Bart.in l.is qui reus,de publ.iud.& aliorum, & hoc de iure communi, non in Regno, vt diximus: Ea ratio eſt, quia hoc eſt exercere iuriſdictionem ſibi demandatam,quando tamen ex cau-

ſa

& propter bonam iuſtitię adminiſtrationem hoc facit: ſed in Barone ra-
54 tione, de qua ſupra Doctor. tradiderunt poſſe concedere ſaluum conductum, vt per D. de Franch. in deciſ. 370. author. Fely. in cap. accedens lo ſecondo 1. colum. verſ. tene menti, vt lit. non conteſt. Quod etſi inter cæteras authoritates baronales poſuerit D. Frecc. in 45. author. allegans pariter Felyn. vbi ſupra, tamen de hoc valdè dubitauit maximè in Regno, licet videatur inclinare, quod poſſit, quando ex cauſa approbata hoc facit, puta ad comparendum, vel ſe excuſandum, vel pro veritate indaganda; tunc enim concernunt hæc omnia exercitium iuriſdictionis conceſſæ, quæ dum eſt in proprietatem, & in feudum conceſſa, poterit facere, quæ poſſet proprius Rex, & cum ſit ex cauſa propter bonum iuſtitiæ regimen, non eſt de illa ſuprema poteſtate Regi ſeruata, nec ſumus in terminis Capituli, ad tranſlationem, ponderati per Frecc. etſi iudex ea ratione poteſt hoc facere, multo fortius Baro, qui eſt Iudex ordinarius à Rege deputatus ſuorum vaſſallorum, vt ſupra authoritate Andr. diximus.
55 Immò Farin. vbi ſupra tenuit, & benè poſſe Barones cum cauſa facere hoc indubitatè ex relata ſuperius ratione, & etiam ſine cauſa, ſi poteſtatem habent aggratiandi delicta, vt ordinariè habent ex conceſſione meri, & mixti imperij cum quatuor literis arbitrarijs, & alijs clauſulis am-
56 pliſsimis: Verùm intelligo tali caſu non exiſtente partis offenſæ querela, ſeu pręcedente partis remiſſione, nam ſicut parte non concordata non poſſet gratiam facere, nec delictum componere, ſic minimè poteſt in illius præiudicium, læſionem, & contemptum ſaluum conductum concedere, cum eſſet per indirectum illum aggratiare.
57 Licet autem in Regno adſint Pragmaticæ editæ per Regem Catholicum in anno 1509. & alia in anno 1515. in tit. de Receptat. prohibentes Baronibus aſſecurare, ſeu guidare banditos, & alios delinquentes, & tollentes, quo ad hoc omnem poteſtatem, quam prætenderent, vigore eorum priuilegiorum: tamen aduertatur, quod Pragmaticæ ſunt ſitæ in tit. de recept. & voluerunt prouidere contra receptantes: & propterea intellexerunt, quando Barones ſub titulo, & colore Guidatici effectiuè receptare volebant, vt ex proemio manifeſtè apparet, ibi: conſiderantes quod nonnulli Barones dicti noſtri Regni prætendentes habere facultatem guidandi, & aſſecurandi quoſcumque malefactores in eorum Terris in vim priuilegiorum, aut aliàs eoſdem homicidas, gladiatores, latrones, cæteroſq; facinoroſos, & malefactores receptant, & tunc ad delinquendum datur pronior licentia, & temeritas, &c. Cupientes igitur, &c. Ita quòd Pragmatica manifeſtè ſentit, dum hæc fiunt ad receptandum, ex quo ſequitur effectus, quòd fiunt proniores, & audaciores ad delinquendum, & ob id diſpoſitio eſt, ne receptent, ſed capiant: & ſubſequitur, ibi, Abdicantes ad cautelam poteſtatem guidandi: nam verb. illud, ad cautelam, declarat pariter diſpoſitionem; quia cum guidare ad finem receptandi, & conuerſandi non eſt guidare, ſed receptare; & ſic abutebantur Barones poteſtate conceſſa tali caſu: immò non intelligebatur ad eum caſum conceſſa: propterea dixit ad cautelam, ideſt ad maiorem declarationem, & ad tollendam omnem diſputationem, & ob id extra effectum receptationis Pragmatica non habebit locum, etiam declarando nigrum ex rubro; cùm, vt dixi, Pragmatica ſita eſt in tit. de recept. Et omnis eius diſpoſitio eſt contra receptatores: & rurſus aduertatur:

Nam

Nam non ſimpliciter Pragmatica dicit tollere poteſtatem guidandi; ſed dicit abdicantes ad cautelam ab illis poteſtatem omnimodam guidandi, aut alias faciendi contra huiuſmodi noſtram Pragmaticam, quæ eſt expreſſa in receptatione: Igitur ſi ſaluus conductus non importabit receptationem, non erit contra noſtram Pragmaticam, & conſequenter ſi eatenus, & in tantum tollit quatenus, & in quantum eſt contra Pragmaticam, non intelligitur extra receptationem abdicata guidandi poteſtas, quia Pragmatica de receptatione tantum loquitur, quæ omnia intel-
58 ligo de vaſſallis propriorum Baronum à ſua iuriſdictione bannitis, & qui in ea deliquerunt,ſuntq; ipſorum iuriſdictioni ſubditi, non autem de ſubditis aliorum dominio: caret enim tunc omni prorſus iuriſdictione hoc eſſet de ſuprema Regis poteſtate, & hoc penitus prohibet Pragmatica. Concludo igitur ex cauſa Barones hoc facere poſſe indubitanter: quia idem poteſt Iudex; & ſtantibus clauſulis priuilegiorum facere poſſe, non obſtante prædicta Pragmatica, dùm gratiam totius delicti concedere poſſent, & ex cauſa totaliter non fa-
59 ciunt: ad hoc, vt prædicti bene, & quietè viuant ob metum, quod ſemper poteſt Dominus contra ipſos propter delictum commiſſum procedere, ac reuocare ſaluumconductum, & ſic verè non ad receptandum, nec ad faciendum proniores ad delinquẽdum; ſed ad quietè viuendum ob bonum regimen, & ad gratias quandoque concedendas, oculos habendo iuſtitiæ,& miſericordię;in quo caſu non habet locum diſpoſitio Pragmaticæ.

Sed an Barones dicantur habere fiſcum, & quomodo, & quando gratias facere poſſunt delictorum, ac
60 pœnas remittere: videatur Auendag. in prædicto lib.de exequ.mand. 1. par. cap. 7. & Bellug. in ſuo ſpec. rubr. 24. de mix.imper.verſ.Primum quod latius patet examinaui in rubr. C. de iur.fiſ. lib. 10. Quod opus tanquàm imperfectum non eſt adhuc in lucem editum; & quia facilè contingere poterit, quòd ſic imperfectum remaneat, propterea ponam hic, quæ ibi circa hoc adnotaui.

61 Fiſcum habent omnes Reges, dixit Andr. in tit. quæ ſint reg. in verb. & bona committentium crimen læſæ Maieſtatis nu. 77. verſ. Rex Angliæ, quem allegat, & ſequitur in præſenti rubr. Luc. de Pen. & idem in omni
62 Principe non recognoſcente ſuperiorem; vt in Ciuitate libera, dixit Bart. in l. 1. C. de bon. vac. lib. 10. num.
63 11. Sed quid in baronibus habentibus merum, & mixtum imperium, quod videtur tenere Io. de Plat. in d.l. 1. num. 3. verſ. an autem Barones, ex eo quòd habent ius confiſcandi, & ſic ſecundum cum ex quadam conſequentia fiſcum habere dicuntur, cuius auctoritate idem tradidit Auend. de exequ. mand. cap. 7. num. 12. quos
64 non ſequimur: Et ideo in Regno exploratum eſt Barones non aliter habere fiſcum; ſed fiſci coadiutorem illius auctoritatem, & officium re-
65 præſentantem: Vnus eſt enim fiſcus in Regno, qui eſt Regis, & licèt Rex
66 concedat Terras, ſeu Caſtra cum mero,& mixto imperio,& etiam cum publicatione bonorum; tamen cùm omne, & totum recognoſcatur à Rege,& habeat iuriſdictionem infeudatam in vtili tantum dominio, directum verò eſt Regis: propter quod
67 dicimus Barones eſſe Procuratores Domini, & omnia tanquã tales exercere; ſed dicuntur Procuratores in rem propriam, ſecundum Bald. in cap. 1. de controuerſ. int. vaſſall. & alium de benef. Afflict. in cap. ſi vaſſallus feud. num. 3. ſi de feud. defunc. mil. Propterea nimirum ſi vnicus eſt fiſcus: ſicut Rex vnicus eſt Dominus, Barones verò iuriſdictionem exercen-

tes

tes illum repræſentant: hinc dicuntur Iudices ordinarij à Rege deputati ipſorum vaſſallorum ſecundum Andr. in cap. 1. §. hæreditatem, de pac. ten. in Conſtit. Reg. officiorum periculoſa; & ſic Officiales ab eo ſubordina-
68 ti repræſentabunt perſonas Regiorum Miniſtrorum; & ſicut Baro non dicitur Rex, ſic eius Miniſtri non erunt ijdem, nec eiuſdem nominis, quo Regij Miniſtri, & propterea non dicentur propriè fiſcales, quia iam adſunt deputati à directo Domino: ſed iuſtè appellantur Coadiutores fiſci, qui vtilem iuriſdictionem infeudatam (ſubiectam directo Domino) defendendo, inſimul etiam Domini iuriſdictionem directam defendunt, in qua cum adſit ſuus fiſcus ſuperior iuſtiſsimè non poteſt dari alius fiſcus in proprietate, ſed coadiutor reſpectu defenſionis exercitij iuriſdictionis infeudatæ, quaſi fiſco Regio inſeruienti.

69 Et cum fiſcum dixerunt Doct. ſolum Imperatorem, Reges, & Pontifices, aliosq; Principes ſuperiorem non recognoſcentes habere: propterea voluerunt Epiſcopos, atque Archiepiſcopos propriè fiſcum non habere, quia Pontifici ſubiacent, illumq; in ſuperiorem recognoſcunt, vt authoritate Bald. dixit hic Plat. num. 17. & Alex. in addit. ad Bart. nu. 11. quòd latius proſequitur Couarru. variar. reſolut. lib. 2. cap. 10. num. 11. Licèt referat communem eſſe in contrarium.

SVMMARIVM.

1 *Prorex concedit facultatem eijciendi ab eorum patria bannitorum parentes, & conſanguineos, eosq. in carcere detinendi.*

2 *Quòd ad bannitos, remedium eſt præ coeteris efficax.*

3 *Iuſtaque ratione nititur, & nu. 10.*

4 *Statuto definiri poteſt certa poena pecuniaria contra coniunctos, vſque ad quartum gradum bannitorum, qui fines relegationis non ſeruant.*

5 *Vel vt vno deliquente coeteri teneantur, quale eſt Florentiæ.*

6 *Conſtitutiones Regn poenas irrogantes Ciuibus, & Vniuerſitatibus propter damna illata à delinquentibus fundantur in communi publicæ vtilitatis bono.*

7 *Bullæ Pij, & Sixti V. eadem de re commemorata.*

8 *Princeps ob commune bonum poteſt bona à dominis auferre abſque eorum culpa.*

9 *Princeps quando ob idem bonum tollit bona faciendo legem vniuerſalem, non tenetur ad emẽdam.*

11 *Morantes ſimul, videntur ſibi inuicem auxilium dare.*

12 *Sicut, qui cum alio armatus exiſtit.*

13 *Opem ferre alteri, quando quis præſumatur.*

14 *Statuta bannitorum conſanguineos punientia, valida ſunt, quo ad poenam pecuniariam, & eiectionis, non quo ad poenam corporis.*

15 *Gloſſæ traditio in cap. cum bomo in verbo ſupplicium 23. quæſt. 5. expenditur, & Felini contra eam oppoſitio refertur iterum*

rum declaratur, & ab eadem obiectione defenditur nu.23.

16 *Eadem ſtatuta valida ſunt, quo ad detentionem in carcere.*

17 *Repreſaliæ conceduntur, tàm quo ad bona, quàm quo ad perſonarum detentionem, & num. 21.*

18 *Carceris ſpeties, & nu.20.*

19 *Carcer ad cuſtodiam non eſt pænalis.*

22 *Dubitatio excitatur, vt ex præſumpto auxilio coniunctorum erga bannitos, poſsit Prorex poenam contra eos corporalem non ordinariam ſtatuere.*

ARGVMENTVM.

De poteſtate Proregis in concedenda facultate eijciendi ab eorum Patria banuitorum coniunctos, quod vocamus lo ſfratto: eosq; in carcere detentio, quæ pœna? Bannitorum conſanguineos pœna corporali, Prorex an poſſit afficere.

§. V.

QVO verò facilius Regnum bannitis, ac facinoroſis hominibus careat eijciuntur à propria Patria, eorum parentes, filij, atque coniuncti, eosq; eijciendi, ac in alia loca mittendi, vel
1 etiam in carcere detinendi facultatem Prorex impartitur, vt omni ſuorum auxilio deſtituti, vel à Regno diſcedant, vel à Curia comprehendantur. Deficientibus namq; receptatoribus, banniti diù conſiſtere non poſ-
2 ſunt. Fuit ſemper experientia comprobatum hoc remedium eſſe inter cætera magis aptum, atque efficax. Nam vidimus coniunctos, non ſolùm tradidiſſe coniunctos delinquentes Curiæ, ſed etiam fratres, & patres, filios, & fratres, & iure licito fiunt tales ordines ex ſuprema poteſtate Principis, ex præſumpto auxilio, quòd ipſis malefactoribus coniuncti præſtare ſolent, de quo per Aug. ad Ang. de malef. in verb. dictum ſempronium in nu.16. & 17. & eſt communis practi-
3 ca, allegatur communiter deciſio Anchar. authorit. Bald. in repet. cap. Canonum ſtatuta num.136. de Conſtit. quem allegat, & ſequitur Iaſ. in l. ſi quis in ſuo verſ.5. facit C. de inoffic. teſtam. & in §. actiones autem nu.73. Inſtit. de actio. Alex. qui de communi teſtatur, vbi etiam Iaſ. in l. lex cornelia ff. de vulgar. & pupill. Couar. var. reſol. lib.2. cap.8. Iul. Clar. lib.5. §.
4 fin. quæſt.86. Pulchrum Conſilium Ang.63. incip. nobilis miles, vbi tenet, quòd propter bonum publicum poteſt Ciuitas per ſtatutum diſponere, quod ſi banniti relegati non ſeruauerint certos fines, incidant in pœnam mille ducatorum, quæ poſſit exigi etiam contra coniunctos per lineam maſculinam, vſque ad quartum gradum, quem latius ſequitur Alex. in conſ.190. ante num.14. verſ. Item dicit Ang. lib. 2. bona deciſio Iſern. in d. Conſtit. Regn. pacis cultum allegari ſolet text. in l. iure prouiſum, C. de fabric. lib.11. vbi poſt Luc. de Pen. latiſſimè Io. de Plat. qui multa cumulat, & in diuina ſcriptura legatur text. in Cano. Eccleſia 1. q.4. Vbi infinita exempla, quòd Deus punit populos innocentes propter peccata nocentium, & ſic videmus, quod licet filius non debet portare iniquitatem patris, tamen punitur in crimine læſæ maieſtatis propter patris delictum, de quo in l. quiſquis C. ad leg. iul. maieſt. & in crimine hæreſis, & ſimilibus in cap. vt inquiſitionis, extra de hæret. in cap. penult. eod. tit. lib.6. in cap. fœlicis de pœn. in 6. in Can. ſi
5 quis eum 6. q.1. & de validitate ſtatuti Florentini, quòd vno delinquente cæteri teneantur meminit Bald. in

l. cos

Leoſ C. de fabricenſ. lib. 11. dicens per illum text. iuſtificari ſtatutum illud, de quo latiſſimè per Farinac. deciſiones,& Doctores cumulantem, ac de communi teſtantem in 1. tom. in titu. de delict. & pœn. quæſt. 24. nu.150.cum ſequentibus. Fundantur enim omnia in communi bono ad vtilitatem, & defenſionem Reipublicæ,
6 ac violentiarum reparationem: In quo pariter ſunt fundatæ Conſtitutiones noſtri Regni, incip. inciſionibus in tit. de malef. cland. pun.& in conſtit. ſi damna clandeſtina,in titu. de homicid. & dam. cland. per quas pœnæ irrogantur particularibus perſonis innocentibus, ac etiam vniuerſitatibus terrarum, & ab illis damna facta emendantur propter delicta patrata à perſonis delinquentibus,quod latiùs proſequitur Farinac. vbi ſupra dicens eadem ſtatuta condita tempo-
7 re Pij V. Pont. Max. & validam eſſe hanc practicam pro bono regimine non ſolùm ex fractionis propinquorum delinquentium; ſed etiam familiarium, illoſq; tranſmittere, & confinare ad certa loca ddclarauit Sixtus V. Pont. Max. in Bulla per eum edita in anno 1585. ſuper captura delinquentium in Eccleſijs, etſi pro-
8 pter commune bonum poſſent tolli bona à proprijs Dominis abſque alia ipſorum culpa, & quando hoc fiat
9 per viam legis vniuerſalis non tenetur Princeps ad emendam, de quo per Alex. d. conſ. 190. 2.vol. quem allegat, & latiùs proſequitur Dec.in conſ. 520. vltra tradita per eum latè in cap. quæ in Eccleſiarum, de Conſtit. vbi eſt ſua materia,& latiſſimè per Reſtaur. Caſtal. in d.tract.de imper. quæſt. 97. eodem modo pro-
10 uiſiones prædictæ fieri poterunt contra coniunctos delinquentium: immò maiori cum ratione ex præſumpto auxilio,& ex præſumpta commoditate, quam ab ipſis delinquentibus habere credendum eſt, iuxta trad. per iureconſ. in d.l.1. ff.de recept. quod eleganter dixit Alber. in rubr. C. ne filius pro patr.ibi propter magnitudinem delicti, nimiamq; perſonarum
11 coniunctionem. Nam qui ſimul ſtãt, videtur vnus alij dare auxilium, dixit Bald.in cap. 1. de benef. fratris.
12 Hinc idem Bald. author. Innoc.in l.raptores C. de ſacroſ.eccleſ. dixit, quòd qui cum alio ſtat armatus dicitur ferre opem, licèt non faciat ali-
13 quem actum, & in l.non ideò minus C. de accuſ. idem Bald. dixit, quòd præſumitur ſemper quem ferre opem, quando illius cauſa quis ſit audacior.

14 Quòd tamen ibidem idem Alber. declarauit procedere, quo ad pęnam pecuniariam, non autem corporalem: & ſic Doctor. communiter concludunt,ſcilicet ſtatuta ſuſtineri, quo ad pœnam pecuniariam, & quo ad exfractationem, & eiectionem; ſed quo ad pœnam corporalem minimè, Bald.in rubr. C.reſ.int.alios act.Aug. ad Ang. vbi ſupra, Iaſ. in d. l. ſi quis num.3. Couar.& Clar.in loco alleg. Felyn. qui de communi teſtatur in cap.cognoſcentes de Cõſtit.in princ. Rom. conſ.15. latius Farinac. in loco alleg.qui etiam refert hanc eſſe communem,&ante omnes dixit hoc gloſ. in cap.cum homo,in verb.ſupplicium
15 23. quæſt. 5. ſed eadem gloſ. in vlt. verb. dixit in his non attendi debere ius, ſed factum, & conſuetudo, quod Fely. vbi ſupra improbauit: nam aut conſuetudo eſt irrationabilis, & non eſt ſeruanda: aut rationabilis, & deberet valere ſtatutum;ſed conſequens eſt falſum, ergo neque conſuetudo, &c. Ita Fely. quem allegat,& ſequitur Farinac. vbi ſupra, quod nolo diſputare nunc: nam multa eſſent dicenda pro opinione gloſ. benè tamen
16 intelligo hanc communem limitationem, quando propriè in perſonam propriam pœnæ irrogantur, non autem reſpectu carcerationis tantùm

propter

propter præſumptum auxilium, & conſilium, & tunc cuſtodiuntur perſonæ, vt tædio affectæ ex hoc procurent capturam delinquentium, & illi à delinquendo ſe abſtineant, vt di-
17 cimus in repræſalijs, pro quibus non ſolùm bona Innocentium capiuntur; ſed etiam perſonæ detinentur,& carcerantur,ſecundum Bart. in tract. repræſ. num.7. & clarius Bald.in l. ſed omninò C. ne vx. pro mar. nu. 6. & 10. vbi Salicet. & omnes, quæ ſunt vtroque iure permiſſæ, verùm Principes raro, aut nunquàm illas concedunt ex cauſa concernente materia ſtatus, de quo per Andr. Gail in ſua pract. in fin. in lib. ſingular. obſeruat. 2. Et hoc iure vtimur: nam omnia fundantur in communi bono,
18 & ratio ſpetialis in hac ſpetie carcerationis eſt, quia alius eſt carcer,qui datur in pœnam, & tunc dicitur, quem eſſe in vinculis; & alius eſt,qui datur ad detinendos, & cuſtodiendos homines recludendo eos in carceres ad text.in l.aut damnum §. ſolet ff. de pœn. vbi eſt caſus in l. verum de verbor. ſignificat. tunc enim
19 non dicitur pœnalis, gloſ. in l. nemo carcerem, in verb. pœnalium C.
20 de exact.trib. lib.10. Hinc dixit ibi notabiliter Io. de Plat.per prædicta, quod triplex eſt carcer: videlicèt, carcer pœnæ,carcer cuſtodiæ,& carcer pœnitentiæ; & propriè ſecundum eum hic carcer cuſtodiæ appellatur carcer tædialis, qui iuſtificatur ex cauſa publica, ex præſumpto auxilio, & ne delinquentes ex hoc fiant
21 audaciores, & in repræſalijs, quòd etiam de perſona puniantur, videatur Couar. in reg.peccatum releɑ.2. §. 9.

Sed quæſo notetur motiuum, ſi iſti
22 coniuncti, vel familiares auxilium præſtarent manifeſtè, tunc ex præallegatis nulli dubium, quòd acriter puniendi etiam eſſent perſonaliter: diximus etiam, quod lex præſumit hoc auxilium: & nulli dubium,quòd ſuper præſumpto poteſt ſtatuere, & illa appellatur præſumptio iuris, & de iure ſecundum notiſsimos terminos, nunc ſic præſumendo ſuperior hoc auxilium,etiam ex legis præſumptione, vt ſupra. Et ex hoc præſumpto auxilio, delinquentes fieri audaciores: quid repugnat,quòd ſuperior ex ſua ſuprema poteſtate fundata ſuper hoc in bono publico non poſſit ſuper præſumptione iuris ſtatuere, & facere legem, ſicut poteſt ſecundum varietatem caſuum, & delictorum, pœnas alias impoſitas augere, & ſic fundando ſe in delicto præſumpto, & non in innocentia coniunctorum, & familiarium ceſſat limitatio, de qua ſupra, & poterit procedi etiam ad punitionem perſonarum; ſed quia ſunt fundata omnia in præſumptione; propterea non irrogatur pœna ordi-
23 naria, & in hoc caſu iuſtificatur opinio gloſ. in d.cap.cum homo in verb. ſupplicium, & ſaluatur ab impugnatione Fely. qui loquitur in homine penitus innocente, contra quem nulla cadit ſpeties præſumptionis delicti, quæ attentè cogitentur,& menti teneantur.

SVMMARIVM.

1 *Prorex curare debet, ne Commiſſarij contra bannitos Vniuerſitatibus, eorumq. Ciuibus grauamina inferant.*

2 *Contributio ab alijs illi Vniuerſitati facienda, quæ actu ſuſtinet hoſpitium, eiusq. practica vnde deſumpta.*

3 *Non conceditur pro hoſpitio per tranſitum.*

4 *Munus hoſpitãdi patrimoniale, & præſtare alimoniam equis militum grauis armaturæ.*

5 Pri-

5 Priuilegium immunitatis non cõprehendit immunitatem hoſpitandi : idque in Regia Camera Summariæ referente Authore deciſum.

6 Hoſpitandi ius eſt de Regalibus hoſpitiorum, quæ diſtinctio, ac mutatio ad Proregem ſolum ſpectat.

7 Hoſpitium præbere vaſſallus tenetur Regi, ac eius familiæ, certamq. domus partem aſſignare.

8 Conſuetudo Hiſpaniæ, qua Reges Officialibus, & Magnatibus, qui appellantur (li Grandi) domus præbentur dictæ de Appoſiento.

9 Hoſpitari, qui tenentur nihil præter hoſpitium dare debent.

10 In Regno tamen per nouiſſimam pragmaticam Comites de Lẽmos hoſpitia ſatellitum, Commiſſariorum, ac Officialium ſunt ſublata, ijsq. aucta ſalaria.

11 Prouiſio Collateralis Conſilij, vt in amplioribus Regni locis publica fiant hoſpitia, eaq. inſtructa iuri, ac rationi conformis, & nu. 13.

12 Taxa pariter rerum venalium in eis præponenda.

14 Clerici, eorumq. domus ab hoſpitandi onere immunes.

15 Capitulum Regis Catholici ſtatuit, quæ præſtare debeant Regni Vniuerſitates militibus Equeſtribus, & pedeſtribus hoſpitibus.

16 Impoſitio granorum quatuor pro foculare tempore Caroli V. pro militibus fuit pro ſolutione ſtipendij militum hiſpanorum, qui Regnum cuſtodiant.

17 Hoſpitandi ab onere immunes ſunt, cameræ reſeruatæ Baronum, & ratio exponitur. num. 20.

18 Quot ijs in Règno permittantur.

19 Cameræ reſeruatæ non ſolùm immunes ab onere hoſpitandi, verùm etiam à contributione in pecunia.

21 Vniuerſitates terrarum poſſunt pro cameris reſeruatis faciendis dare, & Baronem accipere, habita conſideratione vniuerſitatis dantis, & quantitatis donandæ; idque pluries deciſum.

22 Cameræ reſeruatæ priuilegium, non obtinent in hoſpitio per tranſitum, vel imminente neceſſitate defenſionis terrarum, & Regni.

23 Ciuitas ex priuilegio immunis ab onere hoſpitandi, & contributionis.

24 Regis familiaribus, & Curialibus eorum Curiam ſequentibus certa Ciuitatis quarteria aſsignanda iuſto ſalario ſoluto.

25 Cameræ reſeruatæ an gaudeant immunitate hoſpitandi, cùm Barones ab ijs abſunt.

26 Deciſio Cameræ Summariæ,

eiuſq rationes referuntur.

27 *Hoſpitiorum, & militum exceſſus, multorum cauſa malorum.*

28 *Impoſitio certa in Regno pro militibus leuis, & grauis armaturæ tempore hyemali.*

29 *Contributio facienda ab vniuerſitatibus mediteraneis pro militum hoſpitio, quod maritimæ ſuſtinent, & qualis eius ratio.*

30 *Non eſt præſtanda pro omnibus neceſſarijs militum victui, ſed pro rebus tantum, quas vniuerſitates viliori pretio militibus præſtare tenentur.*

31 *Vniuerſitates tenentur facere panem pro exercitu, & tempore careſtiæ viliori pretio vendere.*

32 *Hoſpitia militum, licet iuſta ad maximam tamen egeſtatem, Regnum miſerè deduxerunt.*

33 *Pro illis, quantum ſingulis diebus Regnum ſoluit iuxta relationem ſcribæ portionis.*

34 *Remedium leuandi Regnum, tollendo hoſpitandi onus, & perpetua hoſpitia ſtatuendo in locis propè mare in dicta contributione vniuerſali.*

35 *Imputanda tamen Authoris ſententia vniuerſitatibus contribuentibus, in ſolutione functionum fiſcalium, ſed non imputatur ex oblatione ab ijs facta.*

36 *Contributio pro quolibet milite ſingulis diebus quanta.*

37 *Gratia aliàs à Regno petita, & non conceſſa, vt hoſpitia tollantur ſolutis duobus aureis pro quolibet milite.*

38 *Remedium aliud eximendi Regnum ab onere hoſpitandi milites hiſpanos, pedites Regi pariter vtile.*

39 *Stipēdium ſolitum militibus augeri non congruit.*

ARGVMENTVM.

Quæ Prorex animaduertere debeat ne Commiſſarij contra reos bannitos ſua poteſtate abutātur, & Regni Vniuerſitatibus, earumq; Ciuibus ſub colore hoſpitij grauamen inferant. De munere hoſpitandi, contributione eius nomine facienda, quando, & pro quibus rebus concedenda: An per immunitatis priuilegium hoſpitandi munus cenſeatur remiſſum, quæ includat, quos non obſtringat; Cameræ reſeruatæ Baronum ab eodem munere, vel contributionis, quando immunes. De remedijs adhibendis pro Regno ad ægeſtatem ob hiſpanorum onera deducto, leuando, vel ab ijs eximendo.

§. VI.

NE autem ampla hæc contra banniros Cōmiſſarijs communicata poteſtas Regno ſit damnoſa, ſed profigua, debitumq; ſortiatur effectum; animaduertere diligenter debent Prorex, ac ſupremi Iudices, vt Commiſſarij ad reos banni-
1 tos inſequendos non vexent populos,
innocentes non moleſtent in hoſpitatione pauperes, & mendicos non grauent, quòdq; adminiſtratores, & diſtributores hoſpitiorum ſub tali velamine pauperes, Ciuitates non deuorent, quæ omnia ſollemniter animaduertit iureconſ. in l. illicitas, §.

ne

ne potentiores ff. de offic.Præſid.cuius verba volui hic tranſcribere tanquàm aurea, & ante ſupremorum iudicum oculos tenenda.

Ne potentiores viri humiliores iniuria afficiant,neue defenſores eorum calumnioſis criminibus inſectētur Innocentes;ad religionem Pręſidis Prouinciæ pertinet illicita miniſteria ſub prętextu adiuuātium militares viros ad concutiendos homines procedentia prohibere,& deprehenſa coercere Præſes Prouinciæ curet: & ſub ſpetie tributorum illicitas exactiones fieri prohibeat,neque à licita negotiatione aliquos prohiberi, neque prohibita exercere, neque innocentibus pœnas irrogare ad ſollicitudinem ſuam Præſes Prouinciæ reuocet ; ne tenuis vitæ homines ſub prætextu Aduentus officiorum,vel militum lumine vnico, vel breui ſupellectili ad eorum vſus tranſlatis iniurijs vexentur, Præſes Prouincię prouidebit,ne quid ſub nomine militum, quoad vtilitatem eorum in commune non pertinet,à quibuſdam propria ſibi commoda inique vendicantibus committatur, Præſes Prouinciæ prouideat.

2 Et in hoc aduertatur ad practicam communem, quòd quando nimium graſſantibus delinquētibus in aliqua Prouincia deſtinantur Commiſſarij, & milites, qui in aliqua terra incolatum faciunt, & hoſpitantur propter multitudinem bannitorum ad illos reprimendos, capiendos, & puniendos: tunc cum hoc ſit ad beneficium omnium terrarum eiuſdem Prouintiæ mandantur fieri contributiones per eas terris, quæ actuali hoſpitio onerantur, quæ practica ſumpta eſt ex text.in l.2.ff.ad leg.rhod.de iact. per quem ſic tradit in propria materia contributionis Cyn. in l.neminem in fin. C. de ſacroſ.eccleſ. ex quò etiam habuit originem contributio ſolita, quæ fit per Regnum, quando terra aliqua grauatur hoſpitio ſocietatis militum grauis, vel leuis armaturæ, cum non debeat vnus ſolus ſufferre onus commune cum omnibus, quod
3 non eſt in hoſpitatione per trāſitum, ſiquidem talis hoſpitalitas tangit ſolùm loca, per quæ milites pertranſeunt,iuxta iter diſtinctum : eſt caſus in l.ſi pendentes §.ſiquid cloacarū ff. de vſufr. ibi ergo, & quod ad tranſitum exercitus confertur ex fructibus, quem text.ad propoſitū allegat Bald. in d.l.neminem, & idem probatur in ead.l.neminem: pulcher tex.ad idem, in l.cum ad fœliciſſimum C.de quib. mun. lib.10.

Munus enim hoſpitiorum non eſt
4 quid nouum, ſed inter munera patrimonialia computatur,dixit text.in l. 3.de muner.& honor.§.munus hoſpitem in domum recipiendi, non perſonæ,ſed patrimonij onus eſt, & in §. eos, in ead.l.dicitur eos milites, quibus ſuperuenientibus hoſpitia præberi in Ciuitate oportet per vicos ab omnibus, quòd id munus contingit, ſuſcipi oportet, & idem habetur in l. fin. §.patrimoniorum eod. tit. ibi hoſpitatura apud Alexandrinos patrimonij munus exiſtimatur, ad idem text. in l. tertia, C. de mun. patr. lib. 10. & in l. 4. additur, quòd inter munera patrimonialia ſit præſtare alimonia equis Curialibus, quod in hoc Regno practicatur in militibus grauis armaturæ, dum præſtantur ſtabulæ, & datur palea, & in
5 tantum hæc eſt hoſpitatio debita, quod immunitate conceſſa,nunquàm intelligitur incluſa immunitas hoſpitandi, vt eſt caſus in d. l. fin. §. penult. ff. de muner. & honot. & melior text. in l. 3. in d. tit. de muner. patrim. lib. 10. & ita aliàs fuit me referente deciſum per Regiam Cameram Summariæ.

6 Quod ius hoſpitandi eſt de regalibus, & propterea ad ſolum Principem ſpectat imponere ſubditis ſuis onus recipiendi hoſpites, vt hodie

ſeruatur: nàm per Proregem hoſpitia tantum aſſignantur, & deſtinantur habita priùs relatione locorum, vbi hoſpitari conueniat, à ſcriba portionis, & ſic, vt diximus, ad ſolum Principem ſpectat, prout pariter ſpectat mutatio de loco ad locum, vt omnes commodum, & incommodum ſentiant, de quo per Andr. in cap. 1. §.extraordinaria collatio prope num. 61. quæ ſint regal. & ibi not. Afflict. num. 10. per Alber. in l.obſeruare ff.de offic. Præconſ.& Afflict. in ſua deciſ.265. in fin. inter cætera regalia poſuit, quòd vaſſallus te-
7 netur dare hoſpitia Regi pro ipſius familia, quod benè determinat tex. in l.2. C.de metat.& epidem.lib.12. Qui diſtinguit inter Illuſtres, & non Illuſtres perſonas, vt illuſtribus aſſignetur dimidia pars domus ad ſui electionem, alijs verò tertia pars, & Dominus eligit iuxta formam in tex.
8 poſitam, qui text. probat conſuetudinem in partibus hiſpaniæ, vbi dantur Officialibus, & magnatibus, qui dicuntur, li grandi, domus, quæ appellantur, de apoſiento, & quando non ſunt capaces, dantur habitacula, quæ dicuntur acceſſoria, vt ibi in text. in verb. ſanè; & tandem diuiduntur domus modo, quo ſupra,
9 & nihil aliud debetur tali hoſpiti dari, dixit text. in d. l. deuotum in verb. ſolam ſanè hoſpitalitatem eod. tit. ſicut de Iudicibus, & alijs Commiſſarijs, qui per Prouinciam vadunt iuxta diſpoſita per text. in §. adhoc l'vltimo, in auth. de Collat. & in §. illud de mand. Princ. & vltra hoſpitalitatem nihil aliud habere debet, & ita practicatur, pro quo eſt tex. in l. vnic. C.de ſalgam. hoſp. non præſt. vbi bona gloſ. Rip. in tract. de peſt. de remed. præſer. cont. peſt. nu.212. Ibi, & propterea malè faciunt Barigelli, Exactores, & Nuntij incedentes per Comitatū pro malefactoribus inquirendis, & pro exactoribus collectarū, qui grauant ſubditos, vt ſibi præſtent alimenta, vel vt commodent ſibi equos; non enim hoc, pati debent Iudices pro quo eſt text. ad literam in l. vnica, iuncta gloſ. notab. C. ne oper. à
10 collectoribus exig. lib. 10. Quod in Regno per Regias antiquas pragmaticas non ſeruabatur, & tempore Comitis de Lemos digniſſimi Proregis, omni charitate, ac pietate muniti edita fuit pragmatica per quam ſimilia hoſpitia penitus ſublata fuerunt, & auctum ſalarium horum Cōmiſſariorum expenſis Regiæ Curiæ.
11 Hinc per Collaterale expeditę, fuerunt prouiſiones, quòd in ſingulis terris amplioribus Prouinciarum Regni fierent hoſpitia publica, ſeu tabernæ, illaq; tenerētur munita, taliter quòd commodè in illis potuiſſet hoſpitari, quæ iuri cōſona ſunt in perſonis, quæ publica hoſpitia tenent, & dum populi hoſpitandi onere fuerunt exēpti iuſta, & neceſſaria fuit prouiſio, vt Miniſtri, & Commiſſionati haberent, vbi ſe reciperent: immò fuit ordinata per
12 Regias audient. taxa, ne grauarentur hoſpitātes, quę latè diſcurrit Auend. lib.2. de exeq. mand. c.8. tex. elegans
13 in l.1. C. ne ruſt. ad vll. obſeq. lib.11. per quod mandatur, vt ruſticus, qui ſuam capitationem detulit, & annonā congruam præſtat, ad vllum aliud obſequium deuocetur, neque à rationali noſtro mulctarum fiſcalium, vel equorum miniſterium ſubire teneatur: vt ſic dicamus; quare affligi debent pauperes ſubditi alijs oneribus, dum functiones fiſcales perſoluunt, & tot alias impoſitiones, & grauamina ſuſtinent; vbi Luc. de Pen. ponit propriam quæſtionem, & ſic determinat, qui recti ordines, & optimæ prouiſiones propter peccata noſtra quotidiè corrumpuntur, non obſeruantur, & populi nouis afflictionibus afficiuntur. Sed quo ad milites aliud eſt, maximè in Regno: Procedunt enim hæc in familiaribus Curialibus, & mi-

niſtris:

14 niſtris : Ab hac verò hoſpitatione ſunt domus clericorum exemptę omninò iuxta diſpoſitionem text. in l. 1. vbi gloſ. & Doct. C. de epiſc. & cler. & adeſt in Regno Capitulum particulare Caroli II. in tit. de priuil. & immun. eccleſ. confirmatum per Papam Honorium in anno 1285. & de hac hoſpitatione multa, & eleganter per Capic. in ſua inueſtit. in cap. feudorum clauſulæ, in verb. ne hoſpitiorum car. 130. & legatur Capitulum
15 Regis Catholici conceſſum Regno, in anno 1507. nu. 31. fol. 60. tenoris infraſcripti.

Item ſopplicano Voſtra Cattolica Maeſtà ſi degni ordinare, che l'vniuerſità, & popoli predetti non ſiano aſtretti dar' alli ſoldati, tanto à cauallo, come à piedi le loro robbe ſenza giuſto pagamento è preciſo ſale, oglio, e legne : ma ſolo li debbino dare ſtantie, ſtrame, e letto, & altre maſſaritie groſſe, ſecondo era ſolito in tempo del Sereniſſimo Rè Ferrante Primo. Placet Regiæ Maieſtati, eo
16 magis, quòd tempore Caroli V. Imperatoris maximi fuit facta impoſitio granorum quatuor pro foculari quolibet menſe, quæ appellatur impoſitio olei, ſalis, & aceti per la inſalata delli ſoldati, vt in Capitolo ſecondo, anni 1550. fol. 147. & verè fuit impoſitio pro ſolutione ſtipendij militum hiſpanorum in Regno exiſtentium pro ipſius cuſtodia, quæ etſi pluries Ciuitas, & Regnum ſupplicaſſet, vt tolleretur, viſum non fuit pro imminentibus Curiæ neceſsitatibus.

17 Ab eodem hoſpitandi onere liberę ſunt Cameræ reſeruatæ Baronum; quæ quidem fundantur ex text. notabili in l. penult. eod. tit. C. de metat. & epidem. qui text. facit differentiam inter conſtitutum in minori, vel maiori dignitate, vt vnus habeat tres, al-
18 ter duas, alter vnam : prout hodie videmus in Regno, quòd Duces, & Principes ex Terris, quas habent, duas poſſunt eligere in Cameram, & immunes ſeruare ab hoſpitalitate, licèt per prius maiorem numerum poterant ſtatuere: cæteri verò titulati, & barones vnam tantum, licet plures habeant Terras, & ſic reperitur conceſſum per Capitula particularia
19 noſtræ fideliſsimæ Ciuitatis; & fiſcus nouiſsimè prætendebat, quòd hæc immunitas intelligi debet de actuali hoſpitalitate; quodq; propterea Terræ, licet ſint reſeruatæ, contribuere habeant in pecunia, ad quod poteſt ponderari dictum Andr. de Barul. in l. omnes per illum text. eod. tit. de metat. & epidem. Cuius verba ſunt infraſcripta.

Quartò ibi ſcituris dicitur, quòd ſi aliquis in dignitate poſitus impetrauit priuilegium, vt ſit immunis ab hoſpitalitate, non habet eſſe immunis à tertia parte penſionis, &c. quæ pars tertia eſt illa, ad quam taxantur Domini domorum, quando perſona non eſt illuſtris, ſed quæſo aduertatur; nam non videtur poſſe hanc deciſionem applicari ad caſum, ſi qui-
20 dem immunitas conceſſa Terris Baronum eſt ratione oneris, quod habent terræ ex hoſpitio Baronis, eiuſq; familiæ in eis; ita quòd regulariter, & ſubſtantialiter actualis hoſpitalitatis onus ſuſferunt, & ne duplici onere grauentur; propterea alleuiatæ ſunt ab hoc onere publico hoſpitalitatis militum, quod non eſt, quando ſimpliciter eſt cōceſſa immunitas hoſpitalitatis; ita quod eſt merum priuilegium, quo mediante remanet pęnitus exemptus à tali onete, vt eſſet, quando tale priuilegium conceſſum reperiretur terris demanialibus; & rurſus voluerunt Sereniſsimi Reges priuilegiare etiam Barones, ne in ſuis terris habitantes, vt plurimum cum vxoribus, & familijs cogantur ab illis ſe abſentare ad ſcandala euitanda, perturbationes, vexationes,

& alia mala fugiendo, quæ in tanto ſunt exceſſu, & talia inferunt damna, vt vniuerſitates Barones exorent, & quaſi cogant, vt illas in Cameras proprias recipiant, dando eis per hoc
21 pecuniam, quod iudicatum eſt poſſe, & licere dare, & accipere, vt per Moder. add. ad deciſ. Afflict. 101. & ſic hodie paſſim, & indiſtinctè decreta per Collaterale interponuntur, habita informatione qualitatis Terræ, & quantitatis ex cauſa prædicta donandæ, & per Regiam Cameram pluries, & Collaterale Conſilium deciſum habito etiam reſpectu, quòd Barones pro feudis, quæ poſſident Adohas, donatiua, & alia quamplurima onera ſoluunt ratione poſſeſſionis, & habitationis pacificè in ſuis Terris, & feudis; & ſic & Barones ſoluunt, & etiam Terræ ipſarum baronibus ad damna innumerabilia euitanda ex hoſpitatione militum; & quòd etiam à contributione in pecunia ſint Cameræ exemptæ videtur ſatis clarè prouiſum per cap. Imperatoris num. 4. inter conceſſa in anno 1533. fol. 124. Quod priuilegium non deſeruit in hoſpitatione per trã-
22 ſitum, vt per eadem Capitula huius fideliſſimæ Ciuitatis, qui tranſitus per alia Capitula fuit declaratus per diem, ac noctem vnam tantùm: nec deſeruiet, quando pro defenſione Terrarum, & totius Regni in aliquibus locis, aliter eſſet de neceſſitate prouidendum, vt per Capitula expedita tempore Don Petri de Toledo Proregis Regni fol. 138. verùm
23 noſtra Ciuitas eſt pęnitus immunis ab hoc hoſpitandi onere, necnon à cõtributione in pecunia vigore Capitulorum conceſſorum per Regem Catholicum, etiam quòd vellent hoſpitari mediante mercede, quod demùm in anno 1536. per Cæſaream
24 Maieſtatem fuit declaratum, vt non habeat locum reſpectu familiarium, & Curialium ſequentium Curiam ſacræ Maieſtatis, quibus aſſignantur quædam quarteria particularia Ciuitatis: verùm hoc non vult, quod fiat gratis, ſed ſoluta iuxta mercede taxanda per duos expertos eligendos, vnum per ſuam Maieſtatem, & alterum per Ciuitatem.

25 Et alias factis per Regiam Cameram conſultationibus fuit valdè dubitatum; an Cameræ gaudere debeant, quando Barones non inhabitant, & ſunt abſentes: & tandem
26 deciſum eſt his rationibus attentis, quod etſi Baro non habitet actualiter, vel eſt à Regno abſens, quòd pariter gaudeat Cameris reſeruatis, quia debet hoc ipſis reſeruari in honorem, & præeminentiam, ſi iam ſuſtinet Baro, & præſens, & abſens onera feudorum: & etiam, quia etſi actualiter non habitet, vel ſit abſens, ſemper Terræ ſuſtinent onera baronalia circa familiares, & Agentes Baronum, & circa ſeruitia: immò maiora præſtare ſolent, quando in alijs Regni partibus Barones incolatum faciunt circa aſportationem frumentorum, & alia pro victu neceſſario; & hoc iure vtimur. Quæ notentur, ne videantur hæc, quæ in dies fiunt circa hoſpitalitatem militum iniuſta eſſe, & contra leges. Sunt enim omnia iuri conſona, etſi adeſt exceſſus, hoc non imputandum erit ſuperiori, qui dum hæc ad ipſius aures perueniunt, mandat capi informationem, & ſeuerè caſtigat, & hæc erunt inter alia delicta ſatis frequentia, quæ in dies in Regno ſuccedunt, & in hac materia dixit Iuriſconſult. quòd ſemper fuerunt exceſſus in d. l. illicitas §. ne potentiores, & melior text. in l. annonas C. de erog. milit. ann. lib. 12. ibi quanquàm ij, qui ad earum exactionem mittuntur pro cupiditate, & libidine ſua grauiter ex prouincialibus viſceribus eruebant,
27 & quæ mala pariant exceſſus militum

tum in damnum Principis, & Regni reuolutionem propter grauamina pauperum, & ſubditorum, ponit Rip. vbi ſupra nu. 215.

28 Sed redeundo ad hoſpitationem militum, quia in Regno non ſolùm adeſt militia peditum, ſed etiam militum leuis, vel grauis armaturæ, vulgo dicti le compagnie de genti d'arme, e caualli leggieri; quibus cohortibus tempore hyemali non dantur hoſpitia actualia, ſed adeſt impoſitio per totum Regnum in pecunia, quæ inter ipſos diuiditur: tempore verò æſtiuo diſtribuuntur per Terras maritimas Regni pro defenſione tam illarum, quàm terrarum mediteranearum, quæ non longè diſtant. Ijs enim cohortibus dantur hoſpitia, ſicut cæ-
29 teris militibus: verùm mandatur, vt Terræ mediteraneæ contribuant, prout vnaquæque plus, & minus diſtat, & maius, vel minus commodum ſentit; pro quo eſt deciſio Andr. de Barul. in l. pro locis per illum text. C. de ann. & trib. lib. 10. Quæ contributio
30 non fit in omnibus, quæ pro alimonia dantur militibus: ſiquidem illi ſoluere tenētur, nec gratis accipiunt, dum ordinariè hoſpitantur, & manſionem faciunt, quod diſponit text. notab. in l. 2. C. de lucr. aduoc. lib. 12. vbi Luc. de Pen. ſummat text. illum non ſolùm in officialibus, ſed etiam in militibus: verùm quia tenentur vniuerſitates hoſpitia dare gratis ſupellectilia, cæteraq; vtenſilia, & quæ ſunt victui neceſſaria, viliori pretio abſque onere gabellarum, quod pariter lex ſtatuit ratione publicæ vtilitatis ob defenſionem, & tuitionem Regni, quod probat text. notab. in d. l. ſi pendentes §. ſi quis cloacarum in fine, ibi, ſed quod municipio debetur, nam ſolent poſſeſſores certam partem fructuum municipio viliori pretio vendere, ex quo text. in-
31 ferunt Doctor. ibi, & inter cæteros Bald. & Ang. quod tenentur populi facere panem pro exercitu, & tempore cariſtiæ vendere viliori pretio, ad contributionem igitur harum rerum Terræ mediteraneæ tenebantur; propterea habito reſpectu adhæc per Terras mediteraneas fit contributio.

Eſt bene verùm, quòd licèt hæc ſint iuris explorati, & populi ad hanc hoſpitationem naturaliter tenentur, ſuntq; munera inexcuſabilia: tamen
32 veritas eſt, quod grauamina hoſpitiorum, & exceſſus militum multis ab hinc annis fuerunt tales, vel talia, quod Regnum totum eſt in maxima calamitate conſtitutum, depauperatum, & in maxima parte depopulatum propter ordinariam, & aſſiduam militum hoſpitationem, qui populos excoriauerunt, licèt in Regno nullum fuerit bellum ferè per annos ſexagin-
33 ta. Et non eſt mirum, ſi facto computo aliàs per relationem factam per ſcribam portionis, diſtribuendo per Regnum cohortes militum hiſpanorum num. 18. tantùm, importat hoſpitum, ſeu quod populi ſoluerunt dietim in pecunia Capitaneis, Alferijs, Surgentibus, alijsq; Militibus duc. 972. mil. per annum dando Capitaneo ducatos quinque, Alferio ducatos tres, Surgenti ducatos duos, & reliquis militibus carolenos ſeptem pro quolibet, numerando cohortes ad rationem militum 200. pro qualibet, etſi fuerint in maiori numero, quàm 18. vt verè fuerunt vſque ad numerum 33. pluries non erit mirum propterea, ſi Regnum eſt depopulatum, & in maxima calamitate conſtitutum; maximè ſi non exegerunt milites ad rationem præſuppoſitam per relationem Regiæ ſcriuaniæ, ſed longè maiorem quantitatem, vt eſt notorium. Extat hac de re egregium Ciceronis teſtimonium in oratione pro lege manilia, qui non de tertius anni, ſed hyemis tantum agit hoſpitatione, quam vulgo appellamus lo

ſuer-

ſuernare, in hæc verba vtrum plures arbitramini per hoſce annos militum veſtrorum armis, hoſtium vrbes, an Hybernis ſociorum Ciuitates eſſe deletas? ſubijcit paulò infra. Hyemis enim non auaritiæ perfugium maiores noſtri in ſociorum, atque amicorum tectis eſſe voluerunt, hæc ipſe. Quæ hoſpitatio ſi tolleretur, Regnum ſubleuaretur, omnes ſufferrent impoſitiones, & ſtante qualitate induſtrioſa perſonarum eſſet verè auro plenũ;
34 & alias me proponente fuit concluſum in pluribus ſeſſionibus factis cum particularibus Conſiliarijs ſtatus adhoc delegatis per Comitem de Beneuento Regni Proregem, vt fieri deberent hoſpitia fixa, & firma in aliquibus Terris particularibus propè marinas, vt paratæ eſſent in nauigatione, quando opus fuiſſet ad euitãdum hoſpitia per tranſitum infra Regnum, quodq; propter hoc totum Regnum contribueret, poſtquàm hoc erat in omnium commodum, vtilitatem, & beneficium, & contributio fieret vna reſpectu militum, vt ſe alimentare potuiſſent, & habitatores non moleſtarent pro neceſſaria vitæ ſubſtentatione, & alia contributio fieret, vt ſupra, terris hoſpitia actualia ſubſtinen-
35 tibus; & licet mea ſententia tunc erat, vt hic ſuccurſus, qui militibus dabatur, excomputaretur vniuerſitatibus in fiſcalibus functionibus, vt hucuſque conſuetum fuit, quando cõſimiles ſuccurſus præſtiti fuerunt: tamen Regnum, quod ex hoſpitatione videt ſe exuiſceratum, petijt, vt hoc exequutioni demandaretur, offerendo hanc contributionem, ſeu ſuccurſum gratis abſque alia excompu-
36 tatione ad rationem granorum 12. ſingulo die pro quolibet milite exigendorum, per Perceptores Prouinciarum menſatim, vt dictim poſſit militibus exolui, ex qua ſolutione dictim facienda tollebatur occaſio vexationis populorum ſub colore, quòd non habebant, quomodo ſe ſubſtentarent, ſi debita ſtipendia in tempore
37 non ſoluebantur: & alias Regnum idem ſupplicauit, & obrulit gratis ducatos duos pro quolibet milite ſingulo menſe, vt per Capitula Ciuitatis tempore Caroli V. Immortalis memoriæ in cap. 22. in anno 1532. & Barones in parlamento generali obtulerunt, vt Cameræ reſeruatæ ſoluerent, & contribuerent pro quarta parte in impoſitione facienda, & ſic fuit concluſum, & mandatum demum exequi, & dilatata fuit hucuſque exequutio propter difficultatem repartitionis Terrarum, & locorum, ſeu modi, quod quidem mihi videtur, quod facillimè abſque alia incommoditate, aut difficultatis ſpetie poſſit exequutioni demandari ſtatim, & in maiorem Regni vtilitatem, atque commoditatem loquendo, prout loquimur de militia peditum hiſpanorum,
38 quæ eſt militia ordinaria Regni, & expediens eſſet mandare, quod omnis hæc militia detineatur in Ciuitate Neapolis in ſuo ordinario quarterio: nàm Ciuitati tam amplæ, & populoſæ hoc non ſolum non affert dãnum, nec aliquid incommodi, ſed conuenit, & expedit; etſi aliqua pars vult diuidi per eius Caſtra, bene fieri poterit, etſi ſecùs per conuicinia, vt medietas remaneat in Ciuitatę, & reliqua per Ciuitates Capuæ, Auerſæ, Nolæ, Salerni, Cauæ, Caſtri Maris de Stabia, Surrenti, Puteolorum, & in maritimis Caetę; ſed quòd omnis hęc militia hoſpitetur in Ciuitate Neap. in ſuo quarterio, prout eſt ſolita hoſpitari ea, quæ in ea ordinariè reſidet, ego nullum reperio inconueniẽs, cum ex hoc tollantur lucra indebita, expenſæ, exceſſiuæ, furta, & latrocinia huc vſque fieri ſolita, & non grauentur hæ Ciuitates per conuicinia, nec neceſſaria eſſet prouiſio vtenſilium, cùm in Ciuitate omnia dentur per Regiam Curiam, & notetur aliud per

quam

quam maximum, quod ex hoc oriretur: & eſt,quòd cum Rex non teneatur dare militibus niſi ſolitum ſtipendium carolenorum 30. menſatim pro quolibet milite, & ſuccurſus alias ſolitus ipſis dari in hoſpitijs alias aſſignari ſolitis, ſemper fuerunt excomputati in prædicto ſtipendio,ſequitur, quòd ex hoc Rex lucratur illud,poſtquàm Regnum offert ſoluere maiorem quantitatem, ſiquidem ad rationem granorum 12. dietim pro quolibet milite ſunt caroleni triginta ſex quolibet menſe, & ſic ſex caroleni plus ſolito, qui deſeruirent pro vtenſilibus, & pro hoſpitio. Vnde eodem tempore Regnum releuatur à tam graui onere, & Rex habet ſuam militiam tempore debito ſatisfactam abſque onere eius patrimonij: nec credo quod aliqui dixerunt,vt hæc præſtatio à Regno oblata detur gratis militibus, & vltra eam poſtea à Curia ſolitum ſtipendium perſoluatur,in quo perpetuò tales contributiones
39 fuerunt excomputatæ. Eſſet enim hoc per indirectum augere ſtipendia vltra duplum, quod nunquàm iudicatum fuit conuenire,& ſemper ſimili prætenſioni fuerunt aures denegatæ, & inuiolabiliter mandatum, nec deberi,nec conuenire ſtipendia augere, & impoſſibile eſſet, vt hæc militia amplius à Regno diſcedere vellet, & quæ in pace hic degit, duplicatum ſtipendium haberet, & alijs in bello diù,noctuq; pugnantibus ſolitum, & antiquum ſolueretur: nec ſine maxima ratione nunquàm voluit antiquum, & ordinarium ſtipendium augeri: nàm etſi multum inuigiletur, vt milites grauamina non inferant, tamen ſemper excedunt, & dum moris eſt plures inſimul cohabitare,quæ vulgò appellantur cammerate. Bene cum ſalario conſueto Regi inſeruire poſſunt; maximè quòd ſæpè ſæpius vel omnes, vel maxima pars, aut alternatim ad bellum tranſmittuntur, vel cum triremibus, vel alio modo,& ſic expugnando terras, & captiuos faciendo,buttina,prædas,& alia conquirunt, cum quibus benè militarem vitam ducere poſſunt, in releuamen Regni, & in exonerationem ſtipendij à Regia Maieſtate debiti,& hæc mea fuit, & eſt ſententia etſi alijs aliud videatur.

DE ABVNDANTIA CIVITATIS, ET REGNI: De remedijs tempore cariſtiæ: De poteſtate Decurionum Ciuitatis, ipſiusq. regimine.

TITVLVS II.

SVMMARIVM.

1 *Ad pacem,ac tranquillitatem Ciuium conſeruãdam plurimum valet, vbertas, & copia panis.*

2 *Prorex cum voto Collateralis penuriæ tempore cogit dominos frumenti ad vendendum iuſto interdum, etiam viliori pretio.*

3 *Practica taxandi maſſarios apuleæ, aliosq. frumenti copiam habentes, vt portionem Ciuitati iuſto pretio vendant iuſtificatur.*

4 *Fiſcus cogit Dominos ad vendenda bona iuſto pretio pro mili-*

militum ſubſtētatione, vel Regis neceſsitate:

5 Vendens vltra pretium taxatum, qua poena puniendus remiſsiuè.

6 Penuriæ tempore, Ciuitas, ſicut Rex poteſt cogere Ciues, & ſubditos ad emendum, & aſportandum frumentum, vel ad pecuniam mutuandam pro frumento emendo.

7 Per Capitula tamen Regni, & Ciuitatis non poſſunt Ciues cogi ad mutuandum Regi.

8 Nec imponi gabellæ Ciuibus ad beneficium fiſci.

9 Ciues penuriæ tempore tàm diuites, quàm pauperes, æqualiter cogendi pro modo facultatum ad emendum frumentum, vel pecuniam pro eo præſtandam ad Ciuitatem muniēdam, ratio nu. 11.

10 Ciues poſſunt compelli pro emendo frumento pro neceſſaria militum alimonia.

12 Ciues poſſunt cogi ad emendum frumentum Ciuitatis, quod paratum ad vendendum, &, vt minorē iacturam patiatur.

13 Idquè ſæpius practicatum à Ciuitate.

14 Fiſcus poteſt cogere ſubditos ad emptionem ſui frumenti, quod in horreis tenet.

15 Ciues penuriæ tempore cogi poſſunt ad proficiſcendum in Regiones longinquas pro frumento emendo: idquè ſæpè practicatum.

16 Ciuitas poteſt cogere Dominos animalium, atque nauium ad animalia præbenda, & naues concedendas pro frumento portando.

17 Ciuitas, & fiſcus poſſunt miſcere frumentum vetus corruptum cum nouo, illudq. inter ciues diſtribuere.

18 L. 1. C. de condit. in publ. horr. lib. 10. declaratur.

19 Annonæ Præfecti curare debent, ne frumentum nouum conſumatur, donec ſupereſt vetus.

20 Adminiſtratio Ciuitatis inordinata penuriæ, plerumque cauſa.

21 Merces corruptæ, vel cum corruptis admixtæ proijciendæ, vel concremandæ: idquè practicatum.

22 Prorex eligit Ciues ad frumentum emendum pro Ciuitate, non Decuriones.

23 Deciſio Collateralis ea de re.

24 Prorex proſpicere, ac prouidere debet neceſſaria ad annonam, & pro ea officiales conſtituere.

25 Pragmaticæ quibus pretium diffinitur frumenti, vel vt illud venale exponatur, vnde ortum habeant.

26 Conducentes frumētum pro Annona Ciuitatis, quomodò illud recipere, & conſignare debeant.

27 Ijs Prorex guidatica concedit, ne interim ex aliqua cauſa moleſtentur conducentes frumenta,

&

& alia ad Annonam pertinentia.

28 *Reſponſalia intra ſtatutum tempus præſentari debent, ſecundum ritus Regn à conducentibus Annonam Ciuitatis cum eorum nauibus, ne Ciuitas, & fiſcus defraudentur.*

29 *Poena eorum, qui naues, quibus frumentum Ciuitatis vehunt, priuatorum mercibus onerant.*

30 *Poena miniſtrorum, qui Regias triremes priuatorum mercibus onerant.*

ARGVMENTVM.

De poteſtate Proregis pro vbertate, ac Aunona, quæq; ad eam comparandam, conſeruandamq; præcipuè conferant.

CONSTITVTO pacifico Regni ſtatu, eius conſeruationi ſtudere oportet: parum enim eſt omnia ad pacē, ac tranquillitatem eſſe redacta, niſi in eadem conſiſtant, & conſeruentur, quæ ad illam comparandam conferant à prudente Prorege agenda, hactenus indicauimus. Nunc quæ ad eam ipſam conſeruandam, ac pacificum Regni ſtatum propagandum,
1 neceſſariæ ſunt, ſubijcimus: inter omnia primum, ac maximum eſt Annonæ cura, vt Regnum, præſertim, Ciuitas, copia, & vbertate redundet, vtq; Annona ipſa minimè oneretur, ſiquidem teſtimonio Aureliani Imperatoris: nihil lætius eſt ſaturo populo. Nihil ſeditioſius ieiuno, ac famelico, vt ſcriptum reliquit Veſpic. in eius vita, quem ex noſtris refert Decian. in tract. crimin. lib. 7. cap. 22. in princ. Multaq; incommoda, ac diſcrimina reipublicæ contingere ex penuria, & Annona grauata, Regiſq; Erarium plurimum minui ob iacturam functionum fiſcalium, & aliorum iurium regalium; experientia demonſtrauit. Iure igitur Annonę cura Pręcto Vrbi, fuit demandata l. 1. §. cura carnis ff. de offic. Præfect. Vrb. l. 1. C. eod. l. 2. §. deinde Cornelius Sylla ff. orig. iur. Eſt hæc materia per ſe latè patens, & ab alijs diffusè tractata; ego eam compendiosè attingam, & remedia proponam adhiberi ſolita, vt Regnum, ac Ciuitas ampliſſima, ac frequentiſſima, quæ ſingulis diebus opus habet modijs circiter quinque millibus frumenti, fame, vel inopia non labo-
2 rent. Cogere in primis poteſt Prorex cum voto Collateralis Conſilij dominos frumenti ad illud vendendum, & ſic alias ſpecies, iuſto tamen pretio, quod taxatur per idem Collaterale Conſilium, & multoties etiam pretio viliori pro neceſſaria ſubſtentatione Ciuitatis, & Regni, & hoc eſt à iure communi permiſſum, atque ſtatutum, de quo per Bart. in d. l. 1. §. cura carnis ff. de offic. præfect. vrb. vbi cæteri ſcrib. Luc. de Pen. in l. vnica in fin. vt nem. lic. in empt. ſpec. ſe excuſat. latè Afflict. poſt Andr. in proem. Conſtit. Regn. quæſt. 3. qui deciſiones cumulat D. Præſid. de Franch. in deciſ. 9. Io. Thom. de Minad. eleganter in repet. Conſtit. in aliquibus in verb. Comitum, & Baronum
3 num. 59. & ex hoc inoleuit practica, quod tempore cariſtiæ per Proreges taxantur Maxarij Apuleæ, & aliorum locorum, alijq; frumenta habentes, vt dent partem ipſorum Ciuitati pro certo taxato pretio, de quo per Flori. in d. l. ſi quid, ff. de vſufr. ſicut ex-
4 ploratum eſt in fiſco, qui poteſt capere frumenta, aliaq; bona neceſſaria pro ſubſtentatione militum, & neceſſitate Regis, & cogere Dominos illorum ad vendendum iuſto tamen pretio,

Digitized by Google

tio, de quo in l. 1. C. de metal. lib. 10. qui eſt vnus de caſibus, quod quis inuitus vendat, de quo per Lucam de Penn. in l. 1. C. ex quib. muni. lic. ſe excuſ. & eleganter, & ſuccinctè Couarru. variar. reſol. lib. 3. cap. 14. Vbi qua pœna punitur vendens vltra pretium ſtatutum inopiæ tempore.

6 Sed dico fortiùs, quòd ſicut Rex, ſi propter bellum indiget frumento, & alijs ad victum militum, & ſuum ſpectantibus poteſt cogere ſubditos ad emendum, & aſportandum: ſic pariter, ſi Ciuitas patitur penuriam victualium, & commoditatem emendi non habet, poteſt indicere onus huiuſmodi comparationis frumenti, vt vnuſquiſque pro modo ſuę ſubſtantiæ frumentum, & ſpeties annonales emat, illaſq; in Ciuitate ipſa vendat: vel vt pecuniam mutuet, vnde ipſa frumenta valeat comparare, ne tam ipſi, quàm alij pauperes fame pereãt: totum hoc igitur fieri poteſt, & à lege eſt ſtatutum, vt per Luc. de Pen. poſt alios, & ſcrib. communiter in l. 1. C. quib. mun. vel præſtat. nem. lic. ſe excuſ. vbi eſt caſus, & idem tradit Iacob. in tit. de homag. num. 35. dicens, quòd ob publicas neceſſitates poteſt Ciuitas cogere ciues ad mutuandum, ſeu præſtandum, authoritate Angel. & aliorum Auend. in tract. de exequur. mand. reg. cap. 14. verſ. quartus caſus lib. 2. & cap. 19. num. 34. lib. 1. & idem procedere in Principe voluerunt Doct. vt per Moder. Add. ad Andr. in titu. Quæ ſint reg. in verb. & extraordinaria collatio, verſ. manus ſuas ad iniquitatem

7 in fin. Sed reſpectu Principis circa mutuum videatur Capit. Regn. incip. ſtatuimus, mandamus, & volumus in fin. vbi in ſpetie tractans, de impoſitionibus populorum dixit hæc verba: ne ad mutuum compellantur inuiti, & per Capitula conceſſa per Regem Ferdinandũ Primum fideliſſimæ huic Ciuitati in anno 1462. inter cætera adeſt infraſcriptum.

Itẽ ſupplicano li detti Gentil'huomini, vt ſupra, che la detta Maieſtà prometta non ſforzare, ouero aſtregnere alcun Cittadino della detta Città per via d'impronto, ò qualunche eſſattione.

Placet Regiæ Maieſtati.

Item per aliud Capit. conceſſum tempore Magni Capitanei in anno 1505. num. 27.

Item ſopplicano, che li detti Cittadini, & habitanti in detta Città ex nunc in antea per qualſiuoglia cauſa non poſſano eſſere aſtretti à pagamẽto alcuno d'impoſitione nuoua d'impronto, donatiuo, ò pagamento s'imponeſſe per dette Catholiche Maeſtà Viceré, Luocotenenti, Capitanei, ſeu Officiali ex quacunque cauſa vrgente, & vrgentiſſima, etiam ſe foſſe pro ſtatu Reipublicæ, & totius Regni cõſeruatione attento loro grand'inopia, e pouertà. Placet præfato Illuſtriſſimo Domino Locumtenenti Generali, & idem Capitulum per eadem verba, poſtea fuit conceſſum per Regem Catholicum, vt in cap. 32.

8 Regis eiuſdem. Quæ Capitula etiam ponderentur, dùm alias fuit tractatum de impoſitione gabellarum in hac Ciuitate ſoluenda per Ciues in beneficium fiſci: cui Ciuitati per Capitula Regis Ferdinandi Primi Regis Federici, aliorumq; Regum apparet conceſſa ampliſſima immunitas omnium, & quarumcumque gabellarum, aliarumq; impoſitionum quomodolibet, & tempore D. Raymundi de Cardona Regni Proregis in anno 1520. ex cauſa donatiui tunc facti, fuit conceſſum, quod de cætero non poſſit fieri extraordinaria impoſitio in Regno, vt per priuilegium per ipſum Proregem expeditum, & confirmatum per Cæſaream Maieſtatem in libro Capit. fol. 81. cum fol. ſeq.

Verùm in hac ſpetie emptionis frumen-

mentorum per ciues particulares fa-
9 ciendæ, aduertit Luc. de Pen. quòd hoc cum moderamine erit faciẽdum, non eligendo ad talia ditiores tantũ, vt alijs quieſcentibus, & immunitate gaudentibus vrgeantur de proprio comparare: ſed omnes ſiue ad frumentum comparandum, ſiue ad pecuniam mutuandam ſunt æqualiter coarctandi pro modo tamen facultatum, quia vt dicit ibi Io. de Plat. poſt Andr. de Barul. Ita eſt idoneus pauper ad modicum, ſicut diues ad multum: & ſic ſecundum eum ad hæc tenebũtur tam pauperes, quàm diuites, &
10 tàm magni, quàm infimi: Quodq; fieri poſſint impoſitiones, immò taxari omnes ad pecuniam præſtandam ad emptionem victualium pro neceſſaria ſubſtentatione, & alimonia militum: eſt caſus in l. vnic. C. vt nem. lic. ab empt. ſe excuſ. lib. 11. vbi Luc. de Pen. intelligit text. & dicit habere locum ſecundum communem aliorum omnium Scrib. opinionem, tàm ad ſuſtentationem militum, quàm populorum tempore cariſtiæ, & dixit ita tẽporibus ſuis fuiſſe conſuetum, quòd gloſ. ibi ſenſit, dum exponit verbum, neceſsitate, ſcilicet famis, & belli, vbi
11 Bart. not. quodq; tam diuites, quàm pauperes ad hoc teneantur tempore cariſtiæ, licet diuitibus hoc non ſit neceſſarium; ſed tenentur, quia pertinet ad publicam vtilitatem, cum ciuitas ſine pauperibus ſecundum eum
12 non eſſet perfecta, & ibidem etiam per eundem Bart. notatur, quòd poſſunt compelli ciues ad emẽdum frumentum, vel aliud, quod habet Ciuitas paratum ad venuẽdum, vt minus perdat, vel quia corruptum, nec aliquis excuſatur, licèt eis neceſſarium
13 non ſit, vt vidimus in caſibus occurſis in hac noſtra Ciuitate, per quam inter eius ciues aliquando, & per eius caſalia fuit frumentum diſtributũ pro
14 certo pretio, vt ciuitas minus ſit in damno, quod pariter dixit Bart. poſſe facere fiſcum de ſuo frumẽto, & idem notauit Afflict. in cap. poſt natale an-
18 te nu. 8. verſ. & ſcias de pac. ten. Poſſunt verò cogi ciues etiam vt vadant ad emendum in partes longinquas, vt ibi per Io. de Plat. Andr. de Barul. Rebuf. & omnes, qui communi ore hæc omnia tradunt; fuitq; practicatũ pluries in noſtra Ciuitate, & præſertim tempore Præſidatus Comitis Miran-
16 dæ, & ex eadem cauſa poteſt ciuitas capere animalia cauſa aſportãdi frumentum ſic naues, & alia, vt eleganter per Bald. in l. iubemus nullam C. de ſacroſ. eccleſ.
17 Eodem tempore cariſtiæ ad hoc vt fiſcus, aut ciuitas minus perdat, debet miſceri frumentũ vetus licèt corruptum cum nouo, vel vetus, & corruptum, per ciuitatem diſtribui, iuxta text. notab. in l. 1. C. de cond. in publ. horr. lib. 10. vbi Bart. poſt gloſ. notat: cuius tex. diſpoſitio deſeruit ad multa, & ſignanter notetur, quando in Regijs triremibus neceſsitate ſuadente datur, vt aiunt, la mazzamorra in-
18 ſimul col biſcotto. Et licèt Io. de Plat. dixit procedere hoc in his, quæ apparent, & poſſunt diſcerni, non autem in his, quæ non apparent, vt in curru fęni, & paleæ, qui allegat text. in l. ſacculatij iuncta gloſ. 1. in fin. ff. de var. & extraor. crim. Tamen dictum hoc non eſt tenendum, quia cõtra text. & dicta per Doctor. in d. l. 1. dum tex. dicit, quod permittitur mixtio, vt veletur corruptum ab incorrupto; & propterea Rebuff. tenuit ibi eſſe ſpeciale, & præſertim in militibus ex rationibus, quas allegat, & ego intelligo eſſe ſpeciale in omnibus caſi-
19 bus neceſſarijs authorit. Ang. ibidem ex quo etiam text. Io. de Plat. notat, quòd qui habet curã abundantiæ Ciuitatis debet inuigilare, ne nouũ frumentum conſumatur, dùm adeſt ve-
20 tus: nàm ex inordinata adminiſtratione rerum Ciuitatis iura, & Doctor. dixerunt, quòd vt plurimùm ortũ ha-

bent cariſtiæ, de quo in l. 1. & ibi Bart. ff. de frument. Vrb. Conſtantinop. lib. 11. latè per Bertach. in verb. cariſtia.

21 Verùm hanc mixturam, de quo in d. l. 1. de cond. in publ. hor. non licet alijs priuatis facere, quia ſunt ad malum, & in fraudem: ideoq; alias ordine Proregum practicatum fuit merces corruptas proijcere, deperdere, ac publicè concremari, etiam quòd non omnes ſint corruptæ, ſed mixturatæ, vt alias factum eſt in frumento, in vino, in fructibus, & ſimilibus, de quo per Pariſ. de Put. in tract. ſindic. in verb. Iudicis ſuprema poteſtas Rip. in tract. de peſt. 3. par. nu. 41. Angel. in ead. l. 1. & in l. annonam ff. de extraor. crim. latiſſimè omnia cumulans Auend. de exequu. mand. cap. 19. nu. 30. lib. 1. vbi de cera, vino, & alijs mixturatis, de pictoribus, piſcatoribus, carnificibus, aromatarijs, lignorum venditoribus, tabernarijs de aſſagio panis, diminutione, aut augmẽto ſecundum temporum varietatem, de recatterijs, de impoſturis, & omnibus materiam abundantiæ, ſeu graſſiæ concernentibus, qui legatur: nam ſunt curioſa pro his, quæ quotidie practicantur.

Quoniam verò Ciuitas ad emptionem frumentorum ſolet deſtinare
22 perſonas, in quarum electione cõtrouerſiæ maximæ oriri ſolent, inter nobiles, & populares, propterea eligit Prorex, quod diſponit text. notab. in l. 1. vbi bon. gloſ. C. de frum. Alex. lib. 11. & ibi Io. de Plat. qui in ſpetie loquitur de abundantia Ciuitatis, dicens eſſe caſum ſpetialem, vt in hoc Decuriones non ſe intromittant poſt Bart. verſ. 2. prohibet, vbi Odoffred. pariter declarat, quòd fuit obſeruatum tempore prædicti Comitis Mirandæ, qui pluries transmiſit Regios Miniſtros pro abundantia huius ciuitatis, & etiam alias deſtinauit perſonas, ſic pariter tempore Præſidarus Comitis Oliuariæ, & nouiſſi-
23 mè tempore Comitis de Beneuento diſcuſſo negotio ſic fuit deciſum per Collaterale Conſilium videlicèt hoc ſpectare ad Proregem, non obſtante prætenſione Decurionum nobilium Ciuitatis, & ratio eſt, quia ad Princi-
24 pem ſpectat habere curam vtilitatis populorum, & particulariter circa neceſſaria ad victum, & propterea ipſe ſtatuit Officiales, & miniſtros ad hoc, dicit Affl. in d. cap. poſt natalem in 1. notab. per illum text. poſt Andr. quod per prius decidit text. in d. l. 1. §. cura carnis ff. de offic. præf. vrb. qui eſt textus ad hoc; hinc habent ortum
25 Pragmaticæ, & ordines, qui in dies fiunt, circa taxam pretij rerum ad abundantiam pertinentium, quodq; frumenta, & alia teneantur in publico ad vendendum, & quòd pretium ſemel impoſitum nõ poſſit alterari, quæ
26 omnia tradunt Doct. vbi ſupra. Cæterum conductores frumentorum, & aliorum pro abundãtia ciuitatis, quo modo illa recipere habeant, & quomodo cõſignare; habetur in l. 1. & per glo. in rubr. C. de can. frum. vrb. Rom.
27 lib. 11. Iis Proregibus ſolent fieri guidatica, vt ex nulla cauſa poſſint moleſtari durante ſeruitio, quæ practica ſumpta eſt ex text. in l. 1. C. de
28 Naucul. ſeu Nauil. lib. 11. & quomodo infra tempus præfixum præſentare debent reſponſalia conductionis fa-
29 ctæ in l. 2. cod. tit. Qua verò pœna puniantur conducentes frumentum Ciuitatis in ſuis manibus, dum eas onerant alijs priuatis mercibus; videatur ad hoc text. elegans in l. vnica C. ne quid oner. publ. impon. lib. 11. ſicut dicimus in Regijs triremibus, quę mercibus particularium onerari non
30 debent, & qua pœna puniantur onerantes ponit, text. in cap. Regn. incip. Prædicti admirati, in titu. de non oner. gal. victu. & alijs, & videatur pulcher, text. in l. frumenta, Cod. de ſuſcept. & Præpoſit.

lib.

lib. 10. cuius infraſcripta ſunt verba.

Frumenta, quæ in horreis inferuntur pro illationis modo, illicò apocarum cautionibus adnotentur, non autem oportet in horreis fiſcalibus, niſi fiſcalia frumenta conſtitui, quod notetur propanatica, alijsq; monitionibus Regiarum triremium, & Caſtrorum.

SVMMARIVM.

1 *Annonæ cura, ac circa eam poteſtas omnis Ciuitatis Decurionibus ex Capitulis Ladislai, & Federici demandata: declaratur num. 15.*

2 *Decuriones Ciuitatis ex digniōribus, ac ditioribus eligendi.*

3 *Eius ad munus ad quod eliguntur abſque poena recuſare, non poſſunt.*

4 *Niſi illud recuſent, ratione nobilitatis prætenſæ, & hic vt plurimum ſecundum perſonarum qualitatem exercere compellūtur cum clauſula citra præiudicium nobilitatis, quantum offitium eſt populare, & non aliter.*

5 *Conſuetudo, vt Decuriones, vel alij officiales præſentes eligant ſucceſſores, non confirmata ſuperioris authoritate, vel ab vniuerſitate inualida.*

6 *Contraria Scipionis Rouiti opinio repellitur, eiusq. locis reſpondetur.*

7 *Eligens, & nominans differunt, iterum nu. 9.*

8 *Iura, quæ obſtringunt nominationem pro ſucceſſore ab eo nominato, quomodo accipienda.*

9 *Bartoli doctrina in l. vnum ex familia § ſi de falcidia, ff. de leg. 2. expenditur.*

10 *Nominans aliquem in officio, quod ex ſola nominatione confertur, pro eo tenetur.*

11 *Decuriones poſſunt in officio cōfirmari, omnibus conſentientibus, ſecus vno diſſentiente.*

12 *Prorex ex cauſa confirmat Electum Popularem in officio, vltra tempus ſtatutum, cum non agnoſcit alios tam idoneos pro vtilitate Reipublicæ.*

13 *Decuriones eligi nequeunt Ciuitatis debitores.*

14 *Capitulum Regis Ferdinandi de ijs, quæ Ciuitatis Decuriones iuſtè ordinant, pro Annonæ beneficio.*

16 *Ius ſuperioritatis nunquam cenſetur conceſſum, vel à Principe abdicatum, num. 18. 21. & 23.*

17 *Collegia artium, etſi proprios Iudices habeant, tamen poſſunt conuenire coram poteſtate.*

19 *Iuriſdictio conceſſa alicui de cauſarum certo genere, non derogat vniuerſali iuriſdictioni poteſtatis.*

20 *Cumulatiuè in dubio conceſſa intelligitur.*

22 *Princeps poteſt inferiorum, tùm ſingularium, tùm Ciuitatum ſupprimere iuriſdictionem.*

24 *Prorex iuſtè delegat cauſas pertinentes ad Sac. Conſ. R. C.*

E 2 vel

vel M. C. ex earum qualitate, ac circumſtantijs.

25 *Capitula Ciuitatis prædictæ eiuſmodi delegationibus minimè contraria.*

26 *Decuriones Ciuitatis frumentum, aut aliam ſpetiem minuere, pecuniam ſub vſuris accipere, nequeunt ſine aſſenſu Proregis.*

27 *Ius ſuperioritatis non cenſetur reſeruatum, quò ad ius honeſtatis, quod ab omni iure ſuperioritatis intelligitur exceptum.*

28 *Vaſſallorum vxores inuitatæ à Dominis ſuis, vel à Principe ad Tripudia ire non tenentur, ſecus ſi ad aſſociandum conſortem.*

ARGVMENTVM.

De poteſtate Decurionum pro Ciuitatis Annona, eorum electione, confirmatione, vel nominatione ex cõſuetudine ab alijs Decurionibus facienda Capitula Regis Ladislai, & Federici hanc ijs poteſtatem conferentia Proregis poteſtatem minime derogare, eorumq. interpretatio.

§. I.

1 HVIC Proregis poteſtati circa Annonam, ac vbertatem non derogant Capitula Regis Ladiſlai, & Federici, quibus omnis poteſtas circa abundantiam Decurionibus, ſiuè Electis Ciuitatis fuit demandata quoniam ijs conceditur, tanquam Regijs Officialibus ab ipſo electis pro curanda Ciuitatis abundantia, vt infra oſtendam, ideoq; Rex non abdicauit à ſe poteſtatem, quam habet ex iure ſuperioritatis Regiæ poteſtati annexæ, quòd in omni conceſſione ſemper cenſetur exceptum, antequam verò id oſtendam. Aliquot de Decurionibus, eorumq; electione, confirmatione, ac poteſtate circa abundantiam Ciuitatis breuiſſimè attingere non exiſtimaui inutile; ſunt Ciuitatis Decuriones eligen-

2 di ex dignioribus, ac ditioribus L. ad ſubeunda ſC. de Decur. lib. 10. in l. honor §. de honor. ff. de muner. & honor. Andr. in cap. 1. de pac. iuram. firm. & ne ſim defraudator aliorum laborum, videatur ad hoc Io. Paul. Mont. ſuper pragmatica de admin. vniuerſ. nu. 325. qui multa cumulat:

3 & non debent recuſare ſeruitium, alias puniuntur in l. ſi quis Magiſtratus eod. tit. vbi bon. gloſ. bon. text. in l. vnica C. ſi curiales relicta Ciuitate lib. 10. latiſſimè per Auend. de exeq. mand. lib. 1. cap. 19. num. 17. & 24.

4 Quod ſi quis recuſat popularium officium exercere; quia prætendit nobilitatem, poteſt compelli cum clauſula, citra præiudicium prætenſæ nobilitatis: vt pluries fuit practicatum in electione maximè Magiſtrorum Diuæ Mariæ Annuntiatæ, de quo eſt text. in l. 1. iunct. gloſ. in rubr. de his, qui ſponte publ. mun. ſub. lib. 10.

5 Et quomodo, & quando ex conſuetudine tamen in plerique Regni partibus Decuriones, & Officiales præſentes eligunt futuros ſucceſſores ea an valida ſit: vide eleganter per Auend. vbi ſupra num. 23. & D. de Franch. in deciſ. 210. qui reprobant conſuetudinem, & ſic deciſum, quando non confirmatur à Conſilio, ſeu vniuerſi-

6 tate: & licèt Scipio Rouitus doctiſſimus, & morigeratus Aduocatus dubitauerit ſuper Pragmatica de adminiſt. rer. vniuerſ. vera eſt deciſio Sacr. Conſ. Iura enim quæ allegat, loquuntur in ſimplici nominante, ſeu poteſtate nominationis habente, vel in nominante ſucceſſorem, & maxi-

7 ma eſt differentia inter nominantem,

&

& eligentem ſecundum gloſ. in l. 2. C. de peric. nominat. lib. 11. Bald. in l. ad ſcribatum C. de appell. & ibi
8 Salic. nec refert, quòd nominator teneatur pro ſucceſſore ab eo nominato; nam intelligentur iura illa, quando nominatus fuit confirmatus à cõſilio, ſeu vniuerſitate ſub fide, & approbatione nominantis: quo caſu, quid mirum, quòd nominans pro eo
9 tenebitur. Deciſio verò Bart. quam allegat in l. vnum ex familia, §. ſi de falcidia de leg. 2. hoc decidit, dum Bart. dicit, quòd ſi adunantia generalis eligit illum quem Priores nominauerunt, certè electus videtur ab adunantia ſpecialiter nominatus: ergo qui nominat, non eligit; & aliud eſt nominare, & aliud eligere: vnde Pragmatica quæ loquitur de electione, non recipiet intellectum à iuribus loquentibus in nominatione, & quod ponderatur ex deciſione Bart. quòd cum videatur vniuerſitas eligere, licèt alius nominet, quòd propterea non deberet ad aliquid teneri nominans, non concludit articulum: ſi eligentes ſequuti fuerunt fidem nominantis, & confiſi in approbatione illius nominatum ab eo elegerunt: ſicut quando quis nominat alium in
10 officio, quod confertur ex ſola nominatione, nàm ſemper pro eo tenebitur, iuxta text. in l. exactores C. de ſuſcept. & exact. lib. 10. quia datur officium vigore approbationis: ſic quando Conſilium, aut vniuerſitas eligit nominatum ab alio confiſa in approbatione illius, propter quod iure illi tenetur.

11 Et multoties Proreges confirmant Electos populares in ipſorum officijs,
12 licèt ſit lapſum tempus conſtitutum, & alius debeat eligi, de quo magnæ quærimoniæ ſolent eſſe aliorum idem officium prætendentium; ſed hoc iuſtè fit per Principem, dum alios non cognoſcit ad hoc habiles iuxta diſpoſita in text. in l. honor §. fin. ff. de
13 muner. & honor. Benè aduertendum eſt in electione talium Decurionum, quòd non ſint Ciuitatis debitores, iuxta text. in l. 1. C. de debit. ciuit. lib. 11. in quo ſunt editæ Regiæ Pragmaticæ.

Item aduertatur in materia abun-
14 dantiæ Decurionibus cõmiſſæ, quòd per Regem Ferdinandum Primum fuit conceſſum Ciuitati infraſcriptum capit. nu. 40. fol. 18.

Item, che nullo Dohaniero, ouerò Gabelloto habbia da impedir quello, che per Eletti della Città ſarà ordinato in beneficio, e graſſa della detta Città giuſto, honeſto, e conſueto. Placet Regiæ Maieſtati. Quod Capitulum ponderetur pro differentijs in dies occurrentibus cum Arrẽdatoribus, ſeu Affictatoribus horreorum, ſeu magazenorum vinorum à Regia curia circa comeſtibilia, quæ in illis venduntur in maxima quantitate, & ſic in alijs abundantiam concernentibus.

15 Licèt igitur per prædicta Capitula ſit conceſſa, & demandata hæc cura abundantiæ Decurionibus: tamen ex eiſdemmet capitulis apparet, quod hoc eſt vigore poteſtatis cõceſſæ eiſdem, quos Rex elegit, vti ſuos officiales ad hæc exercenda, vt in ſpetie in ipſis dicitur, & ſignanter in priuilegio Ladiſlai, ibi: De veſtra ſufficientia, integritate, fide, & legalitate confiſi vos officiales ſex nuncupamus in dicta Ciuitate Neapol. à die primo menſis Martij huius anni 5. indict. inantea vſque ad noſtrum, & dictæ Ciuitatis beneplacitum, ad nominationem Ciuitatis eiuſdem duximus tenore præſentium de certa noſtra ſcientia confirmandos, ac etiam ſtatuendos, committentes, & mandantes &c. Et in ſententia lata per Regem Federicum 12. Iulij anno 1498. in qua in primo capite videtur mandari idem, quod per Regem Ladiſlaum, in vltimo verò ipſius capite dicitur

reſeruata etiam nobis declaratione, & interpretatione ſuper dubijs quibuſcumque, necnon ſi aliquid irrationabile, ſeu iniuſtum tractari, & ordinari, ſeu decerni, & exequi contigerit, quòd non credimus, & pars grauata, vt cõueniens eſt ad Maieſtatem noſtram recurrere poſſit.

Ex quibus apparet non eſſe excluſum ius ſuperioritatis, ſi Princeps vult prouidere in caſibus occurrentibus ex ſua ſuprema poteſtate, quæ rectæ gubernationi Reipublicæ ſibi expedire videbuntur, licèt fecerit Iudices, & ſuos Officiales in hoc electos, ſeu Decuriones Ciuitatis: nam
16 hoc ius ſuperioritatis nunquam intelligitur conceſſum, nec à Principe abdicatum, vt notabiliter tradit Bal.
17 in l. fin. C. de iuriſdict. omn. iud. nu. 4. vbi etſi collegia artium habeant proprios Iudices: tamen non per hoc non poſſunt conueniri ſub poteſtate: bona deciſio Butr. in cap. cum contingat num. 10. de for. compet. tradens, quòd vbi per priuilegium tribuatur alicui iuriſdictio non intelligitur excluſa iuriſdictio ſuperioris vniuerſalis, niſi ſpecificè hoc ſit dictum, &
18 quæ ſunt de ſuprema poteſtate, nunquàm intelliguntur conceſſa, vt per eumdem Butr. vbi ſupra poſt nu. 17. verſ. dic, quædam ſunt meri imperij ex reg. text. in cap. quod translationem, de offic. legat. vbi eſt ſua mate-
19 ria, communis deciſio Bart. in l. 1. ff. de offic. præfect. vrb. tradens per illum text. quod licèt in Ciuitate fiat vnus Officialis ſuper damnis datis, vel ſuper abundantia: non tamen propter hoc tollitur iuriſdictio, quàm habet poteſtas, qui habet vniuerſalem iuriſdictionem, quod dicit eſſe notandum, mentiq; tenendum, quæ deciſio eſt punctualis ad caſum, & ibi vide bonam additionem, quæ deciſiones cumulat, & communem dicit eſſe Aret. in l. quod in rerum §. ſi quis poteſt. de leg. 1. vbi latiſſimè
20 Iaſ. tradens communem eſſe concluſionem, iuriſdictionem ſemper intelligi cumulatiuè conceſſam: bona deciſ. Grammat. nu. 30. cumulant deciſiones Surdus conſ. 152. 2. vol. & Menoch. conſ. 604. volum. 8. Hinc Bald. in l. qui ſe patris C. vnde liber. num. 34. verſ. item in conceſſis tra-
21 didit notabiliter, quòd in iuriſdictionalibus ſemper intelligitur reſeruata authoritas ſuperioris, cum in eo reſideat ſuprema poteſtas inſeparabilis:
22 vnde poteſt iuriſdictionem ſupprimere aliorum, non ſolùm ſingulariũ perſonarum, ſed etiam ciuitatum: quem allegat Bellug. in ſuo ſpec. de iuriſd. rubr. 22. §. & quia quotidiana num. 31. dicens, quòd de hoc dicto faciunt magnum feſtum Conſiliarij Regij, qui ſciunt de patrimoniali-
23 bus Principis: & idem Bald. in ſuo ſolemni, & vulgato conſilio 326. volum. 1. incip. Rex Romanorum dixit in fine, quod ſi Papa commiſit iuriſdictionem alicui: nihilominus retinet ſibi eamdem, & maiorem, quæ eleganter diſcurrit Bellug. vbi ſupra nu. 55. de quo latè ad ſaturitatem per
24 Grammar. in ſuo voto 28. Quæ quotidie videmus fieri per Proreges in cauſis, & negotijs ſpectantibus ad Sacrum Conſilium Regiam Cameram Summariæ, vel Magnam Curiam Vicariæ delegando eas, & tollendo ab ordinarijs Iudicibus, quando qualitas cauſæ, illiusq; circumſtantiæ hoc ſuadent, vt per Auend. de exequut. mandat. Regn. in titu. 19. Et ego addo, quòd non tantùm, quando ſuadent, ſed compellunt pro neceſſaria, & recta iuſtitiæ adminiſtratione, ſeu pro publica vtilitate, & non aliter, de quo latius tractabi-
25 mus inferius, & capitula prædictæ Ciuitatis hanc ſemper habuerunt interpretationem, & ſic practicata fuerunt, quæ ſunt extra omnem dubitationem, quando iuriſdictio eſt conceſſa in officium, non autem in feudum.

dum, aut aliter in dominium, vt infra dicemus, in materia Baronum, & fundatum eſt Decuriones adminiſtrare omnia, vti Regios miniſtros.

26 Hinc quia tanquàm Officiales explicant Decuriones, non poterunt abſque Regis aſſenſu mutuare frumẽtum, oleum, & quicquid aliud pro abundantia Ciuitatis reſeruatum, iuxta diſpoſita per text. in l. 1. & 2. C. de his, quæ ex publ. collat. lib. 10. nec accipere pecuniam ad intereſſe, nec aliud ſimile facere ad text. in l. 1. C. de præd. decur. lib. 10.

27 Quòd autem diximus: ius ſuperioritatis reſeruatum ſemper cenſeri, ſingulariter eſt declarandum, vt non obtineat, quo ad ius honeſtatis. Hoc enim à quolibet iure ſuperioritatis exceptum intelligitur, vt tradit Bald.

28 in l. quod ex liberta. C. de oper. libert. ex quo notab. infert, quod cauſa vitandæ ſuſpitionis ſubditæ inuitatæ à dominis ſuis ad tripudia non tenentur ire, quod clarius firmauit laudenſis in tractat. de Principe quęſtio. 16. loquens in Principe, concludens; quòd ſi Princeps inuitat dominas ſubditorum ad tripudia non tenentur ire, ſi tamen inuitaret cauſa aſſociandi conſortem, tenentur ire, quia ceſſat cauſa inhoneſtatis, quæ ſunt menti tenenda, tanquàm in dies occurrentia, pro honeſtate conſeruãda, quæ hodie non modicum iacturæ periculum patitur.

SVMMARIVM.

1 *Prorex cum voto Collateralis penuriæ tempore eijcit exteros à Ciuitate, eosq. ad proprias remittit, idq. practicatum nu. 6. & num. 15.*

2 *Octauiani tempore venales ſerui famuli, ac ipſius familiares ob penuriam à Ciuitate eiecti.*

3 *Dominus poteſt ex cauſa exteros omnes à ſua terra eijcere.*

4 *Princeps iure prohibet ingreſſum multitudini, vel alienigenis in Regnum.*

5 *Princeps poteſt cogere incolas vnius loci, vt habitent in alio, ne deſeratur.*

7 *Functiones fiſcales collectarum loco impoſitæ.*

8 *Ciuis non poteſt à ſua Ciuitate recedere, & aliò ad habitandum ſe conferre.*

9 *Niſi à Ciuitate ſit licentiatus.*

10 *Domicilium amittitur, cum habitatio eſt interdicta.*

11 *Domicilium vnum altero principalius quis haberi poteſt.*

12 *Domicilij onera in principaliori loco ſuſtinenda, in æqualibus verò diuidenda.*

13 *Domicilium originis, tanquàm naturale, & immutabile coeteris potentius.*

14 *Domicilij forum triplici modo acquiri poteſt:*

16 *Conſuetudo qualem habent Domini Lombardiæ conſtituendi exploratores, ad quem finem forenſes, eorum Ciuitates ingrediantur iuſta.*

17 *Ciuitas nimiæ magnitudinis cuſtodiri facile non poteſt.*

18 *Probibitio Philippi II. ædificandi in diſtrictu Ciuitatis, & intra Ciuitatem per certum ſpatium, qua ratione facta.*

19 *Probibitio ędificandi non obtinet in refectione iuxta declaratio-*

rationem Collateralis.

20 *Niſi ædificia reficiēda eſſent fun-ditus deſtructa.*

21 *Reficere non eſſe de nouo facere, quomodo accipiendum remiſ-ſiuè.*

22 *Dubitatio cōtra Collateralis de-clarationem, vt refectio non includatur ſub ædificandi pro-hibitione.*

23 *Reficere largo modo, & impro-priè eſt de nouo facere.*

ARGVMENTVM.

De poteſtate Proregis vrgente Annona eijciendi aduenas à Ciuitate, eoſq; ad proprias Patrias remittendi. Regis prohibitio ædificādi in Ciuitate, eiuſq; ſuburbijs. Qua ratione ea nitatur. An in refectione obtineat. Collateralis Conſilij declaratio examinatur.

§. I I.

QVOD ſi Annona adeò vrgeat, vt frumenti copia tam magno Ciuitatis populo vix ſufficiat; nec poſſit ciuitas aduenas ex omnibus Regni partibus ad eam confluentes alere. Prorex cum Collaterali Conſilio exteros à ciuitate expellere
1 poteſt atq; iubere, vt ſinguli in ſuas ciuitates reuertantur: ita, & Regiæ curiæ conſulitur, ne functiones fiſcales minuantur, & ciuitati ne æs alienum, quo maximè premitur in dies augeatur, quod potiſſimè ab abuſu emendi frumentum carius, ac præſtādi vilius hortum habuit, quod eleganter cautum eſt in l. 1. C. de priuil. corpor. vrb. Rom. ibi. cura autem Rectorum Prouinciæ corporatum Vrbis Romæ, qui in peregrina transgreſſi ſunt redire cogantur, vt ſeruire poſſint functionibus, quas im-
2 poſuit antiqua ſolemnitas: Non eſt hæc noua prouiſio, ſed alias facta, & legimus etiam hoc ſtatutum tempore Octauiani, vt ex cauſa famis non ſolùm exteri, ſed etiam ſerui venales, famuli, & domeſtici eiuſdem Imperatoris à ciuitate fuerint eiecti.

Sic Dominus vt infra dicemus ex cauſa poteſt ex ſua terra exteros om-
3 nes eijcere, ſecundum deciſionem ſingularem Bald. in cap. 1. §. Dominus de for. fidel. cum alijs ibi congeſtis, & text. notab. in l. mercatores, C. de commer. & mercat. ibi, ne alieni Regni, quod non conuenit, ſcrutentur arcana, & poteſt denigrari puritas, & ſinceritas fidei Regnicolarum, & natio prouocat, & deterret, vt eleganter hæc omnia habentur per Andr. in cap. imperialem in 1. ad-
4 dit. poſt num. 7. 3. col. idemq; tradidit idem Andr. in rubr. quæ ſint reg. in fin. vbi notanter dixit, quod ex cauſa poteſt Princeps per viam publicam prohibere ingreſſum, vel meatum, puta multitudini, vel exercitui, vt per Regnum ſuum non tranſeat timendo inuaſiones terrarum ſuarum, vel alias inuaſiones, & pericula; item poteſt prohibere ex cauſa, ne detegātur ſecreta Regni, vel alia ſimilia, vt ſi nolet alienigenas, & exteros in Regno ſuo conuerſari, ne animos ſubditorum inficiant, quæ omnia ſunt ſolemnia in materia ſtatus: vnde redeūdo ad propoſitum multo magis poteſt mandare, quòd eius vaſſalli, qui ad alienas terras ſe contulerunt, & proprias patrias reliquerunt quaſi inhabitatas, ad illas deniquè redeant, vt ibi ſolita munera ſubeant: nam ſi-
5 cut cauſa habitationis terrarum poteſt mandare, & capere perſonas ex certis locis, vt alia inhabitentur, iuxta tradita per Doctor. communiter in l. 4. C. de iur. fiſc. lib. 10. multo magis poteſt ex eadem cauſa mandare, vt ciues ad ſuas patrias redeāt, quod
6 in ſpetie fuit ſtatutum tempore Præſidatus

ſidatus Comitis Mirandæ vrgente maxima cariſtia.

7 Cumq; functiones fiſcales ſint loco collectarum impoſitæ, vt declarat latius Afflict.in verb. & plauſtrorum, quæ ſint regalia, Capic. in inueſt. in verb.collectis car.118. & pro eis ſoluendis Terræ, & Ciuitates ponunt collectas, & gabellas inter ciues,pro-
8 pterea non poteſt quis recedere, & ire alio ad habitandum, ſecundum Bart. in l. incola ff. ad municipales, Mart.Laud.in tract. de fiſc.quæſt.50. vnde iuſtiſſimus fuit ordo, vt vnuſquiſque ad ſuam redeat patriam,
9 quod limitabitur;ſi Ciuis eſſet licentiatus à ciuitate, vel patria ſua: nàm tunc non habetur amplius pro ciue, non dicitur de corpore ciuitatis, nec ſub eius protectione, ob quod non gaudebit priuilegijs loci: bona deciſ. Bald. in auth. omnino C. ne vx. pro mar.num.22. ſicut non dicitur habe-
10 re quis domicilium, vbi fuerit habitatio interdicta l. nihil, vbi gloſ.ff.ad municipales,& ſic limitatur reg.text. in l.aſſumptio §.fin. ff.ad municip. & in l.labet eod.tit.vbi ſtatuitur, quem habere domicilium in pluribus locis,
11 & etiam habere vnum principalius altero, dixit Innoc. in c. omnes prin-
12 cipes de maior. & obed. & propterea ibi onera ſoluere, quem allegat, & ſequitur Bart. in d. l. aſſumptio §. fin. Secus verò, ſi æquale eſſet: nàm tunc diuiderentur munera ſecundum Innoc. quod probant iura ſupra allegata:verùm ſemper eſt potentius do-
13 micilium originis,& illud præfertur, iuxta text. in l.libertus §.præſcriptio ff. ad municipales in l. & qui originem ff. de mun.& hon.gloſ.in l.1.C. de municip.& orig. lib.10. Nam tale domicilium dicitur naturale, & principale, Dec.in conſ. 282. Surd. in conſ. 246. quod mutari non poteſt, quantumcumque alibi conſtituatur, quod ſecùs eſt in domicilio incolatus ſecundum Bart. in d. l. aſſumptio in princ. latius Surd. vbi ſupra,qui cumulat omnes, & ad ſaturitatem per Soccin. in cap. fin. de for.
14 compet. vbi quòd tripliciter poteſt quis ſortiri forum domicilij, naturaliter, ratione originis,accidenralirer, vbi quis illud conſtituere deſtinauerit, & commune, vt Romæ, ſeu vbi ſedes Apoſtolica, & Romana curia reſederit, quæ notantur,quia poſſunt
15 deſeruire ad multa: Ar redeundo ad neceſſitates noſtræ ciuitatis, hæc prouiſio, vt vnuſquiſque ad ſuam redeat patriam iuſta fuit:nam verè Regnum depopulatur, fiſcus damnificatur ex impotentia terrarum, quæ ex defectu habitantium non poſſunt debitas functiones ſoluere, & Ciuitas deſtruitur funditus, & tantis habitatoribus plena non poteſt ſuſtineri,pro quo etiam eſt elegans text.in auth.de quæſt.per totum, & præcipuè ibi, inuenimus enim, quia paulatim Prouinciæ quidem ſuis habitatoribus ſpoliantur; magna verò hæc Ciuitas noſtra populoſa eſt turbis diuerſorum hominum, maximè agricolarum ſuas culturas, & ciuitates relinquentium &c. Ob quod mandantur omnes ad proprias patrias eſſe redigendos. Hinc Ang. in eod.tit. de quæſt. dixit nota text. pro conſuetudine Dominorum
16 Lombardiæ, qui habent in eorum Ciuitatibus exploratores forenſium, qui veniunt ad ipſorum Ciuitates, & ſcire volunt, ad quam cauſam veniunt, & videatur text. notabilis in
17 l.2. C.de offic.præf.præt. Afric.in verb. Interea, dicit enim Imperator: Interea verò ſi aliquas ciuitates, ſeù caſtella per limites conſtituta prouiderit tua magnitudo nimiæ eſſe magnitudinis, & propter hoc non bene poſſe cuſtodiri ad talem modum ea conſtrui diſponat,vt poſſit per paucos benè ſeruari, qui text. notetur: nam deſeruiet ad multa, & eſt elegans in materia fortificationis, & cuſtodiæ locorum ab incurſu inimicorum, qui ordi-

ordines licet facti fuiſſent,etiam cœptum exequi tempore prędicti Comitis Mirandæ digniſſimi, & memorandi Proregis, integerrimi, vigilantiſſimi, expertiſſimi, ac chriſtianiſſimi: tamen ſuccedente demum anni fertilitate fuit in hoc ſuperſeſſum.

18 Hinc ſereniſſimus, & æter. mem. Rex Philippus II. primus inter omnes mundi Gubernatores,qui à ſæculo fuerunt, hæc omnia agnoſcens, & conſiderans mandauit fieri prohibitiones fabricandi in diſtrictu Ciuitatis, & intra ciuitatem per ſpatium certum ſub colore, quod damnum afferebatur fortificationi Ciuitatis, ſed verè cauſa fuit,ne habitatio multiplicaretur, & ciuitas quotidie magis impotens redderetur in alimentatione ſuorum ciuium, & aliorum in eam à toto Regno confluentium, & habitantium; vt in ſpetie declaratum fuit per eamdem Catholicam Maieſtatem Philippi II. ſuper conſultatione eidem facta per collaterale Conſilium in fauorem Ducis Seminariæ nobiliſſimi viri,integerrimi,maximiq; Patritij, qui ob ſuas virtutes bonitatem, ac integritatem creatus fuit vnus ex Conſiliarijs ſtatus,ſeu collateralis Conſilij, prædictus enim Dux fabricare volebat in quodam eius Territorio ſito intus Ciuitatem, ſed comprehenſo in prohibitione, & dum collaterale conſuluit,quod non damnificabat fortificationem; Rex reſpõdit, quod illa cauſa fuit ſimulata, ſed vera cauſa fuit ad reprimendam multiplicationem habitationum, & noluit tunc Rex gratiam Duci facere,quam poſtea obtinuit à ſereniſſimo noſtro Rege Philippo III.

19 Verùm hæc prohibitio fuit limitata per interpretationem Collateralis Conſilij in refectione, vt etſi quis non poſſit ædificare, poſſit benè reficere: cùm aliud ſit facere de nouo, & aliud reficere, dixit Iureconſ. in l. 3. §. reficere ff. de itin. act. priu. probat text. in l. 1. §. ſi quis ædificium ff. de oper. nou. nunc. cap. conſuluit extra de iude. vbi eſt caſus gloſ. in cap. Iudæi eod. tit. & vtrobique Doct. ob quod multi in cauſam refectionis licentiam ædificandi petierunt,fuitq;

20 conceſſa à Proregibus; Non tamen ijs, qui ædificia habebant funditus diruta, ſeu deſtructa; nam tunc eſſet de nouo facere, ex regu. text. in l. quid tamen §. 1. & §. in nouis, ff. quib. mod. vſufr. amitt. latè Iaſ. in d. §. ſi quis ædificium, Règens Lanar. in

21 conſ. 2. nu. 9. Quæ quomodo intelligantur, & quomodo procedant, habetur latiſſimè per Alber. Brun. in tract. de refect. 4. concluſ. num. 15. cum ſequ. in 17. vol. tract. ſed ſemper

22 ego dubitaui, quia vt habetur per eumdem Albertum, vbi ſupra in 6. concluſ. num. 67. vbi militat eadem ratio prohibitionis in refectione, quæ in noua ædificatione, tunc diſpoſitum in vno habet locum in alio: vnde cum ratio prohibitionis fuit, ne Ciuitas magis populetur, & nouis habitatoribus repleatur, vel ne ædificia fortificationi ſint in damno,quæ omnia militant, tam in refectione, quàm in noua ædificatione: proptérea vt dixi, ſemper dubitaui, quod licentiæ prædictæ ſint contra banna,&

23 contra Regios ordines, quia etſi reficere, non ſit propriè de nouo facere, tamen largo modo, & impropriè dicitur nouum ædificiũ, vt per Bart. in d. §. ſi quis ædificium gloſ. in l. pen. ff. de mort. infer. & latius Bart. idem in l. de pupillo §. ſi quis riuos eod. titi de oper. nou. nunciat. & ſic militante eadem ratione fundata in publica vtilitate non dicitur ſtatutum extendi, ſed ex mente comprehenſiua comprehendere etiam refectionem, & nouam ædificationem, quæ cum non dicatur extenſio, ſed comprehenſio habet locum in ſtatutis, & in omnibus alijs exorbitantibus, vt alias pluries diximus, quæ ſufficit nunc

nunc attigiſſe, vt locus remaneat cogitationi.

SVMMARIVM.

1 *Banna prohibentia ædificare in Burgis, alijsq. Ciuitatis locis plura, quæ ſingula recenſentur.*

2 *Factum contra legem, vel ſtatutum poenale, an ſit nullum, & ad priſtinum reducendum remiſsiuè.*

3 *Non eſt ad priſtinum reducendum, cum conſtat de prohibentis Noluntate.*

4 *Nullitas actus geſti contra prohibitionem legis, quando dicatur poena.*

5 *Non eſt poena naturaliter ſecundum Bald.*

6 *Niſi ex actus nullitate, ius alteri quæſitum tollatur, & aliquod abſit ab eo.*

7 *Poena propriè dicitur læſio, quæ punit, & vindicat.*

8 *Mulier portans veſtes contra Proregis prohibitionem, propriè delictum committit aduerſus Bald.*

9 *Indultum generalem comprehendere ædificantes cõtra Regiam prohibitionem, ijsq. prodeſſe concluditur.*

10 *Verbum quicumque nullam recipit reſtrictionem.*

11 *Legis declaratio eſſe debet circa circumſtantias non principalem diſpoſitionem, quæq. cum eius verbis ſe compatiatur.*

12 *Gratiæ conceſſæ non alterantur ex declarationibus ſequentibus quæ verbis gratiarum contradicunt, eaq. reuocant.*

13 *Declaratio ſupremi Italiæ Conſilij contra eos, qui ædificauerunt in locis probibitis ante indultum in dubium reuocatur, nec exequutioni demandanda ex multis, & nu. 19 Contraria proponuntur, & remouentur nu 20 25 26. & ſeq.*

14 *Reſcriptum Principis, quod repugnat legis diſpoſitioni, & iuri alteri quæſitum non eſt exequendum, ſed Principi reſcribendum.*

15 *Iudices reſcribendo, & conſulendo, Principi deſeruiunt.*

16 *Princeps non poteſt declarare nõ fuiſſe ſuæ intẽtionis, quod verbis legis contradicit, & tertio præiudicium affert.*

17 *Appellatio, & recurſus ad ſuperiorem admittitur, cum lex, vel ſtatutum eſt cõtra certum genus perſonarum, licèt verbis generalibus conceptum.*

18 *A ſententia quæ profertur ad alterius conſultationem poteſt appellari.*

21 *Aedificare contra legis prohibitionem, delictum eſt continens factum continuum, ac permanens, legem ſemper offendens.*

22 *Incontinenti vis dicitur propulſari, cum eſt continuata, ac permanens.*

23 *Statutum prohibens mulieres deferre perlas, vel certa genera veſtium, non includit perlas*

Digitized by Google

las falſas, vel veſtes fractas.

24 *Prohiberi tamen debet earum pariter delatio, quia infeſtant oculos videntium.*

27 *Cauſa reducta ad non cauſam, res in priſtinam reuertitur naturam,*

ARGVMENTVM.

Aedificantes contra Regis prohibitionẽ, An ſub indultu generali concludantur. Pœnaq; eximantur debita; ob ædificia ante indultum extructa. Supremi Italiæ Conſilij contra eos Decretum pro exactione pœnæ, In dubium reuocatur, ne exequutioni mandetur ex multis, omniaq; aduerſantia remouentur,

§. III.

DVBITARI verò contigit. An ſub indultu generali, quo remiſſa ſunt omnia genera pœnarum, cõcludantur ędificantes in diſtrictu Ciuitatis, alijsq; locis cõtra bannorum prohibitionem, vel pęna in ijs diffinita ab ædificantibus ante indultum èxigi poſſit: ciuſmodi prohibitionis plura ſunt banna, quæ
1 in primis recenſere oportet. Bannum Ducis de Alcalà in anno 1566. per quod prohibetur ædificare in burghis, & alijs partibus ſub pœna ducatorum 1000.

In anno 1581. Rex mandat obſeruationem bannorum ſuper hoc factorum cum expreſſa declaratione, quod non poſſit illis Prorex diſpenſare, ſed reſeruatum ſit hoc Regi, & quo ad ædificia ſubnectit hæc verba.

Con eſpreſſa preuention que ſi en algun tiempo fuere neceſſario derribarſe lo que ſe hallare edificado contra los dichos bannos y prohibitiones, ſe allanerà, ſin que por ello ſe deua nada à los duenes de las caſas.

Et reſpectu burgorum dixit expreſſè, que de à qui adelante no ſe edifique en los burgos, ne fuera de la dicha Ciudad,

Et quia per commendatorem maiorem fuerunt vigore prædicti ordinis banna renouata in anno 1582. de menſe Aprilis cum exceptione ædificiorum conſtructorum, aut inceptorum, aliorumq; territoriorum cenſuatorum, quod ſua Maieſtas non approbauit reſpectu ædificiorum inceptorum, & territoriorum ad cenſum conceſſorum, ſed mandauit, quod ſtarent in ſtatu, in quo reperiebantur, vt per literas de menſe Iulij eiuſdem anni 1582. & alias de eodem anno de menſe Septembris mandauit Regia Maieſtas, vt nouum fieret bannum, iuxta prædictas ordinationes, propterea tempore Ducis Oſſunæ in anno 1583. fuerunt hæc omnia inſerta, & factum nouum bannum cum declaratione, quod ædificia cœpta remaneant in ſtatu, quo reperiuntur, & ſic fuit exequutum apponens pœnam ducatorum mille contrauenienti.

Tempore demum Comitis Oliuariæ de menſe Octobris anni 1596. fit nouum bannum cum aſſertione contrauentionis bannorum circa hoc per prius factorum, quia multi ædificauerunt, & ædificabant, & per hoc bannum renouantur banna facta cum prohibitione expreſſa ædificandi, & non continuandi ædificia incœpta contra formam bannorum cum pœna contrafaciẽtibus demolitionis ędificiorum factorum, & duc. mille vltra alias reſeruatas arbitrio Proregis, etiam corporales.

Ita quod ex prædictis apparet manifeſtè non ſolùm ex bannis antiquis ædificia conſtructa contra prohibitionem non eſſe demolienda, ſed quæ cępta erant, mandatum eſt debere remanere in eodem ſtatu, vt iam remanſerunt, & nullo modo nec finita, nec cœpta fuerunt demolita: vnde

non

non cadit articulus diſputatus, tàm varie per Doct. ſi factum contra legis, aut ſtatuti prohibitionem debet deſtrui, annullari, & in priſtinum reduci, quando alia pęna eſt appoſita ex reg. text. in l. nemo martyres C. de ſacroſ. eccleſ. in l. non dubium C. de leg. & vtrobique Doct. melior tex. ad caſum in l. prætor ait, & in §. 1. ff. de oper. nou. nunc. vbi ædificans contra Edictum Prætoris tenetur ad demoliendum, & reducendum omnia in priſtinum, vbi Odoffr. declarat, & latiſſimè
3 Bart. qui dicit, quòd quando ſumus certi de voluntate non eſt de hoc diſputandum, & expreſſum, & euidens dicitur, quòd ex coniecturis colligitur, vt ad propoſitum in eadem materia Bart. ibidem in princ. vbi omnes ſcribentes, & hic ſumus in claris.
4 Nec cadit pariter articulus, ſi id, quod annullatur, aut deſtruitur, tanquam factum contra legem ſit pęna, quia ſi non deſtruitur ædificatum, nõ eſt de quo diſputandum, licèt verã ſit, & communis opinio Bart. in d. l. prætor ait, quòd quando ſumus in dubio, & lex reſpicit annullationem actus cum impoſitione pœnæ, vel ponitur pœna extrinſeca, puta qui hoc fecerit, ſoluat decem nomine pœnæ, quæ pœna poteſt concurrere cum actus nullitate, quæ reſpicit tantum præiudicium eius, cui pœna imponitur, tunc ſemper actus eſt nullus in terminis illius text. qui mandat reductionem omnium in priſtinum, & demolitionem ædificiorum, quòd latiùs declarat ibi Fulgoſ. Salic. & Paul. de Caſtr. in d. l. non dubium, & eſt communis: nàm quando ratio legis conſiſtit in iure prohibendi, ſiue in cauſa prohibitionis, quæ ſemper viuit, tunc lex ſemper loquitur ex reg. text. in l. Arriani, C. de hæret. vt eleganter conſiderat Bald. in d. l. non dubium prope num. 30. & quando actus deſtruitur ratione prohibitionis factę, ac illius contrauentionis, ſemper dicitur hoc fieri in pœnam Rom. in d. l. prætor ait, poſt Anchar. in repetit. cap. 1. de Conſtitut. num. 80. authoritate Bald. in l. non dubium, quem ſequitur Caſtr. & Franc. in cap. fin. de elect. in 6. & diſputatio inter Docto. an annullatio actus dicatur pœna, de quo latiſsimè per Felin. in cap. 2. de Conſtit. Doct. cumulantem, & quæ circa hoc diſtinxit Bald. in d. l. non
5 dubium, & quæ videtur dixiſſe, Innoc. in cap. ſi verè de ſentent. excommun. cuius opinionem dicit Felin. ipſum ſequi, vt non dicatur naturaliter pœna: hæc inquàm omnia procedunt,
6 quando actus aliquis ſimpliciter annullatur, ex quo non tollatur ius quęſitum, vel aliquod non abeſt, aliàs ſecus ſecundum eumdem Bald. in d. l. nemo martyres author. Io. Andr. qui hoc tradit in d. cap. fin. de elect. in 6. 3. colum. poſt nu. 5. vbi latiùs Franc. qui dixit hoc eſſe indubitabile, quando annullatio tollit, & dãnum infert,
7 quia pœna propriè dicitur læſio, quæ punit, & vindicat dicit tex. in can. pęnitentia extra de pœnit. diſtinct. 3. vt hic eſſet dum oporteret ædificia deſtrui, nam damnum infertur, & abeſt à patrimonio, cumq; lex, & Rex poſſint ſtatuere, permittere, & prohibere, & ex prohibitione inducitur contemptus, quando fit contra eam, & conſequenter delictum, quia contra legem, ob quod eadem lex omnia habet pro infectis, & pęnas apponit pro-
8 pterea non videtur verùm dictum Bald. in l. quicumque C. de ſeru. fugi. 1. col. volentis, quòd mulier aſportans veſtes contra prohibitionem, nõ dicatur facere propriè delictum, ſed quod ſit quædam abuſio, nam quicquid fit contra legem, delictum eſt, & pęnam meretur d. l. nemo martyres, & l. non dubium, quę inter cætera notanda dicit ſufficere legiſlatori prohibere tantum, ne quid fiat, vt omnia inde ſequuta ſint inutilia nulla, & pro infectis habeantur.

F Sed

Sed hæc ſint ex abundanti dicta, quia ſumus hic in claris, nam omnia banna vſque ad tempus Comitis Oliuariæ declarant non ſolùm ædificia facta, ſed incæpta non eſſe deſtruenda, & propterea Rex ſibi reſeruauit poſſe hoc facere quandocumque in caſu neceſſitatis abſque refectione damni,& contentus eſt ſtatuere in futurum pœnam duc. 1000.quam tantum appoſuit, & vnum bãnum declaratur per aliud ſecundum iuris regulas, & à tempore Comitis Oliuariæ pariter non erit de his diſputandum, quia explicitè contrauenientibus apponitur pœna demolitionis ædificiorum duc. 1000. & alia etiam corporalis ad arbitrium.

9 Remanet nunc videre, an indultus factus propter publicam lætitiam nuptiarum Regiæ Maieſtatis tollat pœnas has, in quas incurrerunt ædificãtes contra prohibitionem in quo non video hæſitationem, ſi hæ ſunt propriæ pœnæ ex prærallegatis,ſi in banno vltimo Comitis Oliuariæ expreſsè contrauenientibus apponitur pœna duc. 1000. deſtructionis ædificiorum,& vltra reſeruationẽ pœnæ corporalis, & indultus indulget omnia crimina, omniaq; delicta, omnes, & quaſcumque pęnas,omneſq; mulctas de quibuſcumque criminibus, & delictis; quæ verba tam generalia, & vniuerſalia non poſſunt recipere declarationem aliquam ad text. in l. 1.
10 C.de ſacroſ.eccleſ. & verbum illud, quibuſcumque appoſitum in diſpoſitione hominis non recipit reſtrictionem, nec de habilitate, & veniunt etiam impropria, de quo latè in meo conſ.2. nu.169. vnde cum omnis declaratio importaret reuocationem, nouam diſpoſitionem, & non declarationem dum verba repugnant, &
11 eam non admittunt. Quod Doctor. communiter denegarunt fieri poſſe, nam eſſet tollere ius quæſitum, & gratiam factam, & propterea voluerunt declarationem debere eſſe circa circumſtantias, & concernentia diſpoſitionem non autem circa diſpoſitionem principalem, & rurſus, quòd compatiatur cum verbis diſpoſitionis, & non eam tollat, & deſtruat, ita poſt alios eleganter præ cæteris, Paul. de Caſtr. in l. hæredes palam, §. ſi quid num. 4. de teſtam. quæ eſt deciſio particularis ad caſum, quam exornat, & ſequitur Dec. in l. 1. C. de impub. & alijs ſubſtitu. Et ſecun-
12 dum hãc opinionem iudicatur communiter, vt gratiæ factæ minimè alterentur ex declarationibus ſubſequentibus, quando verba non patiuntur talem declarationem, & effectualiter gratiæ reuocarentur,de quo per Felin.in cap.cum olim num.5. de re iud. Gomeſ.in reg.Cancell. in tit. De non tollend. iur. quæſ. quæſt. 13. Aym.de antiquit.temp. in princ. in cap.incip.non omitto nu. 32. Aufr.in tract.de poteſt.ſæcul. 4.reg. num.29.

13 Ex his pariter concludimus valde dubitandum eſſe de exequutione prouiſionum nouiſſimè emanatarum ad informationem Archiepiſcopi Salernitani Generalis Viſitatoris Regni,vt in eis dicitur,in quibus mandatur per ſupremum Italiæ Conſilium nomine Regiæ Maieſtatis, vt procedatur ad exactionem pœnarum contra eos,qui ædificauerũt in locis prohibitis à Regijs bannis etiam ante indultum,pues à ello no ſe comprende lo que à eſto tocca. Pauca ſunt verba,ſed magni ponderis,& maximæ conſiderationis; nàm verba indultus repugnant,vt ſupra,nec aliquo modo patiũtur interpretationem, cum ſint talia,quæ omnia comprehendunt, & rurſus ex exceptione caſuum multorum in indultu facta firmatur regula vniuerſalis in contrarium in omnibus alijs præter exceptuatos ad text.in l.cum prætor ff.de iud.cum concord.Ergo cum videatur repugnate legis diſpoſitio, & tractatur de iure queſito tollendo,

quod

Digitized by Google

quod nunquam preſumitur Regem
facere velle, & omnia per eum in-
telliguntur ſtatui, & diſponi citra
præiuditium iurium tertij ad tex.in
l. 2. §. merito cum vulga. ff.ne quid
in loco publ. Eſt proprerea Rex con-
ſulendus auditis intereſſe prætenden-
tibus, & interim ſuperſedendum,
etiam quòd ex conſultatione Rex
ſcribat ex regul. text.in cap.ſi quan-
do, vbi gloſ. & communiter ſcrib.de
reſcripr. in quo eſt gloſ.notab.& ele-
15 gans in auth. de mandat.Princ. in
§. ſi quis autem in verb. nuncians,
dicens, quòd Iudices reſcribendo,&
conſulendo Principi deſeruiunt, vi-
dentur hęc eſſe contra legem, aduer-
ſari bono Reipublicæ regimini, decet
priuilegia eſſe manſura,ob quod text.
in l. fin. C. ſi contr. ius, vel vtil. pu-
bl. dixit reſcripta talia nullo modo
16 eſſe exequenda, nec ſufficit Princi-
pi dicere, non fuit hæc mea intentio,
dum hoc repugnat dictis, & maxi-
mè dum tractatur in præiuditium iu-
ris tertij, deciſio eſt particularis An-
dr. in capit. 1. §. ſed nec eſt alia iu-
ſtior 1. colum. in addit. verb. & po-
teſt ex præmiſſis, quæ ſit prima cauſ.
benef. amitr. Cum alijs latius per
me congeſtis in conſil. 1. volum. 1.
17 num. 52. Etſi quando conſtitutio,
lex, aut ſtatutum eſt particulare
contra certum genus perſonarum,
licèt conceptum ſit verbis generali-
bus, licita eſt appellatio, & recur-
ſus ad ſuperiorem ex communi de-
ciſione, Bartol. in l. omnes populi,
num. 53. de iuſtit. & iur. Bald. in
l. quiſquis, C. quor. appellat. non
18 recip. & pariter quando profert ſen-
tentiam ex alterius conſultatione
licita eſt appellatio, quia non dici-
tur ipſe pronunciare, vt hic, qui ad
relationem Viſitatoris nemine audi-
to prouiſiones ei conſultæ fuerunt,
de quo latè in prædicto meo conſ. 1.
19 num. 82. verſ. immò quando Rex,
quanto magis iuſtitiæ conſonum vi-
deri debet, non quod reuocentur
prouiſiones hæ nullæ, ſed quod ſu-
perſedeatur in exequutione, & Re-
gia Maieſtas conſulatur: nàm ſi præ-
teritis temporibus viſum fuit abſque
cauſa ſpetiali pœnas has indulgere,
& expreſsè noluiſſe ædificia facta
deſtrui, credendùm equidem erit,
quòd multo magis Rex Chriſtianiſ-
ſimus, ac munificentiſſimus rigoro-
ſas has prouiſiones indultu, tàm
amplo in medio intercedente non
permittet exequutioni demandare
etiam ob deformationem Ciuitatis
euitandam ex magnitudine ædificio-
rum, quæ conſtituerunt alteram
Neapolim, & intereſſe eſſet exceſ-
ſiuum, & damna tranſcendentia mil-
liones in perpetuam iacturam nobi-
lium, & popularium, diuitum, ac
pauperum, quæ fuerunt in cauſa,
vt iuſtiſſimè per prudentes Proreges
ſuper his non fuerit proceſſum diſ-
ſimulando, prout rectę Regni guber-
nationi decebat, & poſtquàm in eiſ-
dem prouiſionibus mandatur circa
demolitionem, quod ſi voluerint rei
tranſigere audiantur, reminiſcamur,
quod verè dici poteſt in hoc Regno
omnia eſſe ad liberam Regis diſpoſi-
tionem quotidiè Regnum, Ciuitas,
particulares, & omnes libenti, &
prompto animo exuiſcerantur, dant
cuncta, quæ habent vſque ad ſan-
guinis, & vitæ effuſionem, nec in ali-
quo vnquam reſtiterunt. Attinent
hæc ad ſtatum, non regulantur per
iuris apices, & per ſubtiles perquiſi-
tiones, quibus tam maximus Monar-
cha non indiget, & ita fuit alias in
propria materia deciſum, dum ego
tanquam vnus ex Regentibus in
ſupremo Italiæ Conſilio inter cætera
arbitria propoſita pro augumẽto Re-
gij patrimonij, & pro ſubueniendo
neceſſitatibus imminentibus in me-
dium attuli iſtud idem (quod tan-
quã nouum hodie proponitur) fuitq;
tunc arbitrium diſcuſſum, & conclu-

ſum, ꝙ exequutioni demādaretur, ni-
ſi aliter Proregi viſum fuiſſet, & pro-
inde fuit tranſmiſſum cum alijs me-
dijs Comiti Oliuares tūc Regni Pro-
regi, qui fecit vltimum bannum ma-
gis rigoroſum, & pœnale omnibus
alijs, & tandem viſum fuit non eſſe
exequendum arbitrium prædictum,
ſed benè, vt diligenter aduerteretur,
ne noua ædificia fierent, illaq; pro-
hiberentur abſque ſtrepitu, & com-
motione totius Ciuitatis, quæ tota
quaſi eſt in hoc conflictu, & propte-
rea nomine ipſius in donatiuo facto
in parlamento generali fuit ſupplica-
tum, vt Sac. Maieſt. dignetur manda-
re, vt in prædictis non procedatur,
vt hucuſque fuit conſuetum. & ſi par-
cendum eſt multitudini, & hæc ver-
terent in tam vniuerſale incommo-
dum, & intereſſe, Ciuitas deforma-
retur, turbaretur, & vndique angu-
ſtiæ, nonne propter commune bo-
num, pacem, & quietem Reipublicæ
iura omnia exclamant debere ſilen-
tio omnia pertranſire propter quas
cauſas ſunt factæ tot leges, tot in
Regno Pragmaticę, vt poſſeſſores non
inquietentur, lites non fiant, & mo-
leſtia aliqua non inferatur, ſiue iure,
ſiue iniuria poſſideant.

20 Ex quibus ceſſant, quæ ex aduer-
ſo ſubtiliter in medium afferri poſ-
ſunt, videlicet contrauentiones has
habere ſecum factum continuum,
permanens, & ſucceſſiuum, non au-
tem momentaneum per modum tran-
ſeuntis, & conſequenter ſemper ex
ædificijs ſiſtentibus in locis prohibi-
tis lex facta offenditur, contemnitur,
& dicitur fieri contra eam omni tem-
pore, etiam poſt indultum, qui non
comprehendit futura delicta, vt in
eo exprimitur; ſicut enim lex ſemper
loquitur, ita ædificium contra eius
prohibitionem factum ſemper dice-
tur offendere legem, prout in ſimili
de lege permittente violentiæ pro-
pulſationem incontinenti, vt dicatur
22 incontinenti fieri etiam ex interual-
lo, quando vis eſt continuata & per-
ſiſtens ſecundum Hoſtienſ. Io. Andr.
Anch. Franc. & alios in cap. dilecto
de ſentent. excomm. in 6. nam quo-
tidiè dicitur violentiam inferri, &
ideò dicetur incōtinenti fieri, ſic cùm
ædificium perſiſtat in loco prohibito;
quotidiè dicitur in eo habitans, & il-
lo vtens committere in legem etiam
poſt indultum, & talia ædificia vi-
dentur in dies infeſtare oculos viden-
23 tium, ſicut dixit Alber. relatus per
Auendag. de exequut. mandat. lib. 1.
c. 14. Loquens in ſtatuto prohibente
mulieribus aſportationem perlarum,
& veſtium focatarum; vt etſi ſecun-
dum Bartol. in l. 1. §. hoc interdi-
ctum de font. non habeat locum illud
in perlis fictis, & ſic veſtibus, tamen
24 debet prohiberi, quia inficiunt ocu-
los videntium, populus videt loca
prohibita, videt ædificia contra pro-
hibitionem facta, videt contemptum
legis, ac inobedientiam, animus per-
turbatur, ac aliorum audatia creſcit.

25 Augetur motiuum, nàm vt dixi-
mus, cauſa vera, naturalis, & princi-
palis huius prohibitionis fuit, ne Ci-
uitas in tam magno exceſſu popula-
retur, fieret improuidibilis, & in caſu
neceſſitatis difficillima eſſet cuſtodia,
& defenſio, vnde cùm hæc cauſa vi-
uat, & damnum inferat Ciuitati quo-
tidiè ex ſuſtentatione nouorum ædifi-
ciorum videtur dicendum non eſſe
per indultum remiſſum hoc nutritiuū
damni, & delicti, etiam poſt ipſius pu-
blicationem, etſi ex hoc Ciuitas dam-
nificatur quotidiè, & multa mala poſ-
ſent ſubſequi, poteſt dici ex alio in-
dultum hunc caſum non comprehen-
dere, quia adeſt partis offenſæ intereſ-
ſe, cuius non adeſt remiſſio, quod etſi
hodiè Ciuitas petat, non eſt infra ſex
menſes, intra quos indultus ſtatuit re-
miſſiones eſſe faciendas.

26 Hæ ſubtiliter, & fiſcaliter poſſunt
indagari, ſed hæ ſubtilitates non ſunt
à iu-

à iudicibus admittendæ, dicit elegāter Iuriſconſ. in l. ſicut §.ſi debitori, ff. quib. mod. pig. vel hypoth.ſol. Si enim fundatum eſt hanc eſſe pœnam ſemel iam remiſſam, & quod remittitur eſt,ne ædificia deſtruātur, quod de per ſe non erat delictum,nec quid prohibitum,&intantùm ſit delictum, inquantum prohibendo Rex, qui poteſt hoc, facit delictum,qui demùm, ſicut ſibi reſeruauit in eiſdem ordinibus poteſtatem diſpenſandi, & permittendi ædificia, voluit, & potuit hoc facere indulgendo, ex quo ſequitur, quod hoc, quod ex accidenti reſonabat in delictum, ex indultu reducitur ad ſuam primæuam naturam libertatis, ac in priſtinum ſtatum, & omne tollitur delictum, quia qui potuit ſuſtulit contrauentionem, ceſſant propterea omnes rationes ſupra conſideratæ, & ſicut cauſa publicæ vtilitatis prohibitionem cauſauit, ſic eadem cauſa publicæ lætitię cauſauit relaxationem, & indulgentiam, & ſi ex hoc omne tollitur delictum, ceſſat legis offenſio, ceſſat quod infeſtum oculis poterat videri, ceſſat contemptus, & omnia ſilent, quia ſit authoritate eiuſdem legiſlatoris,qui poteſt ædificare,& deſtruere, & omnia prohibere,& permittere, vt expreſsè hoc ſibi reſeruauit, & ſic lex fuit condita, ob quod non eſt tractandum de intereſſe,tàm remoto Ciuitatis, ſi ex eadem lege oritur regula, & exceptio,qua vti non poſſet,niſi cum ſuis qualitatibus, & eadem Ciuitas pluries ſupplicauit pro relaxatione prohibitionis,& vt diximus ex tanto, & vniuerſali numero ædificiorum, quæ verè conſtituerunt nouam Neapolim, dici poteſt Ciuitatem eandem effectiuè contraueniſſe, & proinde cùm illa ſupplicauerit pro reuocatione prouiſionum,non eſt inſiſtendum ſuper aliquo eius intereſſe; prohibitio facie-
27 bat delictum, ſublatio illius tollit illud, & cauſa redacta ad non cauſam reuertitur res in priſtinam naturam, dicit text. elegans in l.in tantum, ff. de rer. diuiſ. iuncto text. præcedenti in fin. vbi in mari piſcantibus liberum erat in littore caſam ponere,inquam ſe recipiat, intantum vt ſoli Domini conſtituerentur, qui ibi ædificabant, ſed ſubdit text. hoc procedere, quandiu ædificium manet,alioquin ædificio dilapſo,quaſi iure poſtliminij reuertitur locus in priſtinam cauſam, vbi Alber.notabiliter, cui conſimilis eſt text. in l.quod in littore §. fin. ff. de acqu. rer. domin. vbi pariter idem Alber. multa ad propoſitum per Andr. in cap.1. §.& iterum in addit. de cap. corrad. quæ eſt deciſio notanda,& particularis ad multa; prohibitio igitur faciebat delictum, Rex indulgendo crimen, & pœnam tollit virtualiter, prohibitionem occultando vnum actum ad tex. in l.3. §. fin. ff. de donat. int. vir. & vxor. Ergo ceſſante prohibitione ceſſant omnes rationes ſupra exaduerſo conſideratæ cum omnia reducantur in priſtinam cauſam,ſecundum quam ædificare vnicuique licebat, delictum non eſt permanens, nec dici poteſt habere tractum ſucceſſiuum extincta cauſa, quæ illud in vita ſuſtinebat, ſed venit pęnitùs extinctum ceſſante prohibitione, & cum ædificia ſubſtineantur ex gratia,& permiſſu Regis, nullum adeſt abſonum,nullum oculis infeſtum, nullus contemptus, & ſubditi amore capiuntur magis, atque magis propter gratias, quæ in dies ſperare habent à Rege munificentiſſimo,gratiſſimo,ac pijſſimo. Deus Optimus Maximus cor Regis, quod in ſua manu ſtat,taliter inſpiret, vt quæ ſunt pro Dei, ac ipſius Regis, ſuæq; Reipublicæ ſeruitio conuenientia fiāt in his,& alijs,quibus pauperrima Ciuitas, & miſerabile Regnum tantùm indiget, remittendo me ſemper iudicio ſaniorum,& peritorum.

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Prorex tanquàm Prorex non poteſt concedere licentiam ædificandi contra probibitionem à Rege factam, & nu. 2. & 6. vbi quòd ita practicatur.*

3 *Princeps ſolus poteſtatem in loco publico ædificandi concedit, vel is, qui cōcedendi ius Princeps, vel conſuetudo conceſſit, & nu 4. & 5. benè declaratur.*

7 *Interdictum probibitorium, ne quis in loco publico ædificet datur cuilibet de populo, & ibi vide rationem, quod limitatur in Principe qui poteſt publicum concedere non obſtante contradictione alterius, vbi bene declaratur.*

8 *Principis conceſſio in dubio non cenſetur facta in præiuditium, atque incommodum alterius; notabile, non autem modicum.*

9 *Niſi ex cauſa, cum qua poteſt tertio præiudicare.*

10 *Probibitio ædificandi in ſuburbijs Ciuitatis, alijsq. locis, clericos, an includat remiſſiuè.*

11 *Declaratio Regis Philippi III. vt non comprebendat Eccleſias.*

12 *Probibitio ædificandi comprebendit clericos, qui vti priuati in patrimoniali ſolo ædificāt.*

13 *Clericus, ſi de pecunia Eccleſiæ ædificet in ſolo patrimoniali ſolùm, an cedat ædificio contra Regulam.*

14 *Emptum alieno nomine dè pecunia Eccleſiæ pupilli, vel militis ijs acquiritur.*

15 *Pontifex peccat mortaliter conſumando res Eccleſiæ, vt conſanguineos ditet.*

16 *Secus diſponendo in eos de reditibus eccleſiæ, vel pro neceſſaria ſubſtentatione.*

17 *Auth. quibuſcumque C. de ſacr. ſanct. eccleſ. an obtineat de iure canonico, vel cum conſtat alienationem in conſanguineos in euidentem eccleſiæ vtilitatem remiſſiuè.*

18 *Vendere domum, vel fundum, an quis teneatur pro eccleſia amplianda, vel de nouo conſtruenda.*

19 *Negatiua opinio in noua extructione à Iudicibus inferioribus regulariter practicata.*

20 *Operarij ædificantes contra probibitionem non tenentur, ſed Domini, qui eos conducunt.*

ARGVMENTVM.

Prorex an poſſit ædificandi in ſuburbijs facultatem concedere à Rege probitam, Regis prohibitio includat ne clericos. Declarationem Regis Philippi III. vt ſub ea non includantur Eccleſiæ; Clericis minimè prodeſſe, qui ædificant in ſolo patrimoniali, vt quilibet priuatus.

§. IV.

1 ALTERA præcipua quæſtio, quæ ad poteſtatem pertinet, Proregis eſt, an Prorex poſſit concedere ædificandi licentiam.

Digitized by Google

centiam,& prohibitionem remittere; Porrò hæc quæſtio non eſt accipienda de prohibitione à Proregibus facta,de hac enim non relinquitur quęſtioni locus; ſed à Rege,& Regijs bānis inducta. Ea verò facilè decidi poteſt ex forma commiſſionis, & tituli, qui Proregi conceditur, ſolet Prorex creari cum ampliſſima, & omnimoda poteſtate; adeò,vt in omnibus repreſentet Regis perſonam, atque alter ego conſtituatur, vt initio operis diximus, eademq; poteſtas,quæ per ſecretas inſtructiones ſolet in multis limitari, in reliquis cenſetur confirmata,& ampliſsima remanet ex reg.tex. in l.cum prætor ff. de Iudi. At ea circumſcripta, ſi hoc ipſum de Prorege quæratur,vti Prorege,an ſcilicet tanquàm talis poſsit remittere prohibitionem,videtur hoc decidi per caſum legis in l. 3. §. planè,& ſeq. ff. quod vi, aut clam,dicit enim text.in §.planè, quod Præſes,vel Procurator Reipublicæ non poteſt concedere,vt in loco publico ædificetur, limitat, ſi adeſt conſuetudo in contrarium, ſubſequitur text.in §.ſeq. ſed ſi à Principe, vel ab eo cui Princeps, hoc ius concedendi dederit, idem erit probandum, ita quod requiritur ſpecialis conceſsio poteſtates datæ à Principe, quem text. notat Alb. in l. 2. §. ſi quis à Principe, ff. ne quid in loc.publ. quòd Præſes Prouintiæ non non poteſt concedere in publico ædificare, quod etiam dixit Afflict. in Conſtitut. beneficium num.4. & in Locumtenente,& Viceregente tradidit Luc. de Pen. per iſtum text. in l.1. C.de diuerſ.præd.vrban. lib. 10. verſ.tertio quæritur, & authoritate Lucæ dixit idem in proprio Prorege, Capic. in repetit. cap. Imperialem cart.32. à terg. verſ. ſeptimo notandum, ſed vt dixit idem text. in d. §. planè verſ.hoc ita verum eſt,vbi glo. in verb. municipalis limitat, quando conſuetudo eſt in contrarium. Solus enim Princeps hoc concedere poteſt, & ſolet, vt probant iura allegata, & ad idem text.in §. merito in fin. in eadem l.2. & in l.ſeruitutes §.publico verſ. an Princeps ff. de ſeruit. Sicut enim vetitum eſt ædificari in publico, eodem modo prohibet Rex,ne in ſuburbijs ædificetur propter publicum bonum, vnde ſi deficit poteſtas in locis publicis ex prohibitione Regis, multo magis hoc erit in his ſpetialiter à Rege prohibitis propter

Margin numbers at left column: 1, 2, 3, 4, 5.

6 cauſam publici boni; & ſecundum hæc fuit practicatum, cum Duce Seminariæ, qui petijt licentiam ædificandi in loco ſub prohibitione comprehenſo,facta à Rege,propter quam neceſſe habuit adire Regem qui denegauit licentiam,licèt cōſultus fuerit à Prorege,& Collaterale Conſilio debere eam concedere, & hoc tempore Præſidatus Comitis Mirādæ recolendæ memoriæ; quod demum Proreges ſucceſſores non ſeruauerunt & malè ſtante notorio poteſtatis defectu; ſed quid mirum,ſi nullam Regis inſtructionem ſeruauerūt; ſed omnia paſsim,& indiſtinctè, prout abſoluti Domini tractauerunt,quod ſi benè vel malè fecerint, in alio ſæculo videbunt.

7 Et reſpectu publicorum, licèt detur interdictum prohibitorium cuilibet de populo ratione proprij intereſſe ad text.in l.2. §.1. & §. hoc interdictum perpetuum eſt eod.tit.ne quid in loc.pub. tamen iura prædicta dicunt poſſe Principem concedere, quia etſi quilibet pro ſuo intereſſe poſsit agere,tamen non habet particulare ius dominij ſuper publico, dicit text.in d.l.2. §.1. ibi enim loca publica, vtique priuatorum vſus deſeruiunt iure ſcilicet ciuitatis, non quaſi propriè cuiuſque,quòd exponit ibi gloſ.iure,ſcilicet ciuili, cumq; interdictum contineat publicam vtilitatem principaliter, & ſecundarium intereſſe priuatorum, dixit Bart. in ead.

ead.l. 2. §. fin. & Rex eſt lex animata in terris, & ſupra omnes leges, propterea nimirum, ſi Rex, ſiue Princeps poteſt concedere ædificare in publico ſecundùm iura prællegata, verùm vt
8 eadem iura dicunt, in dubio conceſſio non intelligitur, cum incommodo alterius, niſi hoc fiat ex certa ſcientia, vt expreſsè dicit text. in d. §. ſi quis à
9 principe, & hoc non abſolutè de quolibet incommodo, quia ſemper aliquod adeſt, etſi hoc attenderetur, nunquàm Princeps concedere poſſet, ſed intelligitur de præiuditio notabili, non autem modico, ad quod allegari ſolet text. in l. quoties C. præc. imp. off. & hæc eſt communis limitatio, latè Alex. in conſ. 216. 2. volum. Iaſon in l. quo minus nu. 16. ff. de flum. latiſſimè per Felin. in cap. quæ in eccleſiarum de conſtit. num. 47. & ibidem quòd quando Princeps facit hoc cum cauſa, tunc poſſe tertio præiudicare, & non attenditur illius intereſſe.

10 An autem hæc prohibitio ædificandi in ſuburbijs, tanquàm publicum bonum concernens, an comprehendat etiam clericos, habetur per Molin. de iuſt. & iur. tract. 2. diſpu. 31. circa finem, Menoch. in conſil. 1000. nu. 30. licèt chriſtianiſſimus,
11 & Catholicus Rex noſter Patris veſtigia ſequens mandauerit vltimo loco, quòd in prædicta prohibitione fabricandi Eccleſiæ non includantur volens tanquàm deuotiſſimus, & religioſiſſimus, vt diuinus cultus in ſuis Regnis amplietur, & augeatur, inuigilans ſemper ad protectionem, & defenſionem S. R. E. quod proprium ſemper fuit huius coronæ: quod intel-
12 ligo, quando Eccleſia ædificat, non autem ſi clericus in patrimoniali ſolo, actualiter ad eum ſpectante, non tanquàm clericus, ſed tanquàm quilibet ædificare vellet. Nàm tunc nullus conſideratur fauor Eccleſiæ, & prohibitio continens publicam vtilitatem, quæ reſpicit, tam laicos, quàm clericos eſt omnino ſeruanda,
13 ſaltim vi rationis: Vnum hoc loco non omittam, quod mihi viſum fuit notatu dignum, poſtquàm loquimur de clericis ædificantibus: quòd ſi clericus de pecunijs Eccleſiæ ædificauerit in patrimoniali ſolo, dicit gloſ. in cap. Apoſtolicos 12. quæſt. 2. Quòd ſolum cedit ædificio fauore eccleſiæ. Ita quòd non dubitatur, quòd meliorationes, & quicquid exędificatum ſit eccleſiæ, ſed etiam alienum ſolum, contra regulam, quod ædificium ſolo cedere debeat, quam gloſ. ſequitur Specul. in titu. de emptio. & vendit. §. 3. loco verſ. quid ſi Clericus nu. 18. cuius authoritate Bald. in l. intantum ff. de rer. diuiſ. notat, quòd ſi quis ędificat de pecunia Eccleſiæ in ſolo proprio perdit dominium, & efficitur Eccleſiæ, & ſic dicit ipſe ædificium rapit ſolum fauore Eccleſiæ, inferens ad Prælatos, qui ſolum paruum reducunt in arce pro ſuis nepotibus: ſed hæc opinio eſt dubitata non in ędificio facto, ſeu meliorationibus, ſed in applicatione ſoli, quia videretur Eccleſia locupletari cum aliena iactura, vt per Io. Andr. in addit. ad Specul. vbi ſupra, quem ſequitur Roman. in repet. auth. ſimiliter C. ad leg. falcid. nu. 28. & Alex. in L. 1. §. nunc videamus, de oper. nou. nou. nunc. ſed vt dixi, reſpectu meliorationum nulla eſt difficultas, quòd
14 ſint Eccleſię ſicut dicimus, quod emptum de pecunia Eccleſiæ, licet alieno nomine, eſt ipſius Eccleſiæ, vt in milite, pupillo, & fiſco gloſ. in l. ſi vt proponis C. de rei vend. eadem gloſ. in cap. eſt quærendum, de pecul. Cleric. Rom. vbi ſupra nu. 28. & Archidiaconus in cap. non liceat, vbi bona addit. 12. quęſt. 2. dixit, quod Papa
15 mortaliter peccat, ſi vult res Eccleſię conſumere, dando conſanguineis, vt eos diuites præ alijs faciat, vel vt ipſi inde conſtruant palatia, vbi Ture-

re-

recrem. ſequitur ad literam, & ſic Bellem. idem Abb. authoritate Archidiac. in cap. conſtitutus nu. 16. de
16 relig. domib. quod limitat ibi Nauar. qui Capit. illud repetit in tract. de ſpol. Cleric. vt intelligatur dictum Archid. reſpectu rerum Eccleſiæ non autem ipſius reddituum; & rurſus non procedit hoc, quando datur conſanguineis aliquid pro neceſſaria ſubſtẽ-
17 tatione, vt per Abb. vbi ſupra. Quid autem in conceſſione rei Eccleſiaſticę facta conſanguineis, iuxta terminos text. in auth. quibuſcumque C. de ſacroſ. eccleſ. an valeat, & an illa auth. procedat de iure Canonico tanquam lex facta ab Imperatore, qui poteſtatem non habet ſuper rebus eccleſiaſticis, & an regula illa fallat, quando conſtat alienationem factam in euidentem vtilitatem, vide latè per Canoniſt. in cap. vt ſuper de reb. eccleſ. non alien. Alciat. de præſumpt. regul. 1. præſumpt. 29. Menoch. eod. tract. lib. 3. cap. 54. gloſ. in cap. 1. qui ſucceſſ. ten. vbi Iſern. nu. 12. vbi Afflict. nu. 14. & 39. Curt. Iun. in tract. feud. par. 2. quęſt. 7. Menoch. conſ. 79. num. 19. 1. volum. Anchar. conſ. 210. Feder. de Sen. conſ. 52. Panorm. conſ. 41.
18 Sed hęc obiter attigiſſe ſufficiat, quibus illud proximum eſt, quando fauore Religionis teneatur quis vendere proprium agrum, aut domum: non ſolùm ad eccleſiam ampliãdam, ſed de nouo conſtruendam, vide eleganter per Couar. in cap. 14. var. reſolut. lib. 3. & non fuit diſputatio, vt Princeps poſſit cogere, quando ſibi videbitur hoc expedire: ſed quid in Iudicibus inferioribus, & rurſus an de iure poſſint cogi pro noua Eccleſiæ conſtructione in quo videtur communem eſſe ſententiam, vt cogi poſſit ad vendendum fauore Eccleſiæ, & templorum diuinorum etiam pro dormitorio, & clauſtro faciendo, Flor. in l. 1. §. locum, & in l. ſi quis ſepulcrum, ff. de relig. & ſumpt. fun. latè Capol. de ſeruit. vrban. præd. cap. 82. à qua opinione Couarru. recedit licèt cauſa remictat arbitrio circumſpecti Iudicis, & ſecundùm hanc practicamus:
19 Nam dominis inuitis domus, aut agri non paſſim capiuntur ad nouam Eccleſiæ conſtructionem, & propterea multoties accedit Collaterale Conſilium ſuper loco, & aliquando proprius Prorex, vt ſucceſſit tempore Præſidatus Comitis de Lemos in monaſterio monialium ſanctiſsimæ Tri-
20 nitatis nouiter conſtructo. Tandem circa operarios fabricãtes in loco pio notandum eſt eos non teneri ex contrauentione cum bona fide pro denario diurno operas locent, & pondus ſuſtineant diei, & æſtus, vt ſeipſos alant, ſed teneri eum, qui opus mandauit, pro quo eſt text. elegans ad hoc factus in l. 2. §. hoc interdicto nõ his tenetur, ne quid in loc. publ. Bart. poſt gloſ. in l. in rem actio, §. tignum, vbi Angel. ff. de re vend. Imol. Rom. & Alex. in l. de pupillo §. meminiſſe ff. de nou. oper. nunc. Rol. à Vall. latè in conſ. 54. 1. vol.

SVMMARIVM.

1 *Regis Philippi II. literæ pretium diffinientes, quo Ciuitatis frumentum ciuibus præſtandum eſt.*

2 *Capitula Ciuitatis, quæ appellantur del bene viuere, iuri communi conformia, & num. 13.*

3 *Eorum inobſeruantiæ, vnde prouenerunt.*

4 *Plebis, ac multitudinis imperitæ malæ.*

5 *Pauperes tumultum, ac ſeditionem affectant.*

6 *Popularis tumultus exemplum, &*

& ibi, quæ ſunt cibaria plebis.

7 *Rex populorum vtilitatem propriæ præferre debet.*

8 *Vita hominum, eorumq. alimonia, cuilibet priuato Regis Intereſſe præferenda.*

9 *Prouiſio concedendi terras Regiæ Dohanæ, quas vocamus ſaldas ad culturam propter vbertatem.*

10 *Abuſus vendendi frumentũ Ciuitatis vilius, quàm fuerit emptum, nullo modo ferendus, & nu. 14.*

11 *Nouis caſibus, noua remedia adhibenda.*

12 *Nouæ leges pro recto Regni regimine promulgandæ.*

15 *Ad rempublicam collapſam reparandam ſeueritate, non lenitate vtendum.*

16 *Graue eſt confuſis temporibus, locis, & moribus eſſe præpoſitum.*

17 *Probibitio extrahendi panem à Ciuitate tempore penuriæ, & extrahendi frumentum à Regno iuri conformis.*

18 *Vendentes frumentum, vel aliquid aliud penuriæ tempore carius, quàm ſtatutum eſt, qua pœna puniendi.*

19 *Princeps Reipublicæ, maritus & communis omnium pater.*

ARGVMENTVM.

Qualis modus, vel forma à Ciuitatis Decurionibus, ac Annonæ Præfectis ſeruanda in diſtribuendo frumẽto Ciuibus, cæteriſq; incolis, qui vbertatis tempore in Ciuitate morantur. De prohibitione extrahendi panem à Ciuitate penuriæ tempore, & frumentum à Regno.

§. V.

CAETERVM eiectis exteris à Ciuitate ex cauſa penuriæ non libera pro captu voluntatis relinquitur facultas, ſed certus diffinitus eſt modus, & certa præſcripta forma Decurionibus, & Annonæ Præfectis in exhibendo Ciuitatis frumentum Ciuibus ſuis, aliiſq; incolis, qui abundantiæ tempore in ea morantur, diligenter attendenda, & exactè cuſtodienda, ne Ciuitas ruat omninò, atque ad extremum deducatur exitiũ. Huius enim inobſeruantia fuit potiſſima cauſa immenſa æris alieni molę, qua Ciuitas ipſa præmitur: Manda-
1 uit prędictus Iuſtiſſimus, & memorandus Rex Philippus ſecundus per ſuas particulares literas etiam cum additione ſua propria manu ſcriptas, à me informatus, dùm Regentis officium exercebam in ſupremo Italiæ Conſilio, omninò tolli abuſum talem emendi per Ciuitatem frumentum carò tempore cariſtiæ, & diſtribuendi vilius poſtea inter Ciues, & habitatores, quod per prius ſtatutum reperi-
2 tur per Capitula huius Ciuitatis dicta del ben viuere: quæ Capitula & Regis iuſſio ſunt conformia iuri communi, per quòd hoc mandatur inuiolabiliter iuxta text. in l. 3. ff. ad leg. iul. de annon. & in l. non debere, ff. ad municip. ibi non debere cogi Decuriones vilius præſtare frumenta Ciuibus ſuis, quàm annona exigit, Diui fratres reſcripſerunt: & aliis quoque Conſtitutionibus principalibus id cautum eſt, & concordat text. ad idem ff. de admin. rer. ad Ciuit. pertin. in l. Decuriones, ſed nihil fuit ſer-

3 ſeruatum, ſunt peccata populi; facta & permiſſa hæc ſunt pro ſatisfactione plebis imperitæ,& ignorantis contra votum totius nobilitatis, & eiuſdem populi gentis principalis, in ruinam tam ſplendidiſſimæ, & nobiliſſimæ Ciuitatis; vanæ voces non
4 erant audiendæ. Multitudo libenter conſentit in malum, & pronus eſt ad illud populus duræ ceruicis: plebs ſæpè clamoribus, aut gratia forſitan agitata moueri ſolet, & multitudinis imperitæ Conſilium,& quæ populare Conſilium ſequitur,nec fructus boni, nec iucunditatem, nec memoriam habent, & quanto maior eſt populus, tanto ab intellectu eſt remotior, & nihil eſt facilius, quàm in quemlibet affectum cõmouere populum; & hęc, & alia authoritate B.Hieronymi,Ariſtotelis, Tullij latius ponit Luc. de Pen. in l.1. C. de impon. lucrat. deſcript. nu.24. & 25. Docendus enim eſt populus,non ſequendus in cap. 2. 62.diſt. & corripiendus,quia non eſt diſcipulus ſupra Magiſtrum. Paupe-
5 res enim dixit Andr. in cap. 1. de pac. iur. firm. non cogitant, niſi tumultuari Ciuitatem, & illi ſunt, qui ſeditiones procurant, vt currant ad ſpolia, quia non timent mortem, vt
6 iam vidimus in facto annis elapſis, dum occiderunt eorum electum popularem, raptando illum per publicas plateas, & illius domum poſuerunt in ſaccomando, rapiendo bona omnia, & vendendo publicè per vicos, & plateas, quo tempore tumultuauit vniuerſa Ciuitas propter plebem imperitam, & ad malum ordinatam. Sed placuit diuinæ prouidentiæ,vt tantus rumor ſedaretur, & demùm poſt aliquod temporis ſpatium fuit maxima, & exemplaris iuſtitia facta eorum, qui fuerunt in culpa; quæ mala omnia principaliter ortum habuerunt, & habent à relaxata gubernatione plebis tàm magnæ Ciuitatis, quæ in tantam deuenit audaciam,vt iure prętendat ſe tractari debere, vt cæteri nobiles Ciuitatis, & verum eſt dixiſſe gloſ. in l. ſeruis vrbanis,de leg.3. in verb.cibaria,quòd mechanici agricolæ, & ruſtici non vtũtur pullis, vel alijs delicatis cibarijs,ſed caſeo,cæpis,& fabis,quę ſunt propria verba gloſ. ſic declarata per Lambert. qui addidit authorit. gloſſ. prædictæ, quòd non debent vti panibus albis,ſed groſſis,vt per eum in titu.de iur.patr.lib.3. 12.art. 3.quæſt. princ. quod dixit per prius, Afflict.in conſtit. quiſquis de burgenſibus nu. 3. & in conſtit.qualitas perſonæ cum alijs latè congeſtis per Tiraq. de nobil.cap.20. num. 136. quæ notentur pro plebe noſtrę Ciuitatis tam audaci, & imperita.

Iuſſit ergo Rex prudentiſſimus, vt tolleretur omninò abuſus vendendi frumentum pretio viliori, quo fuit emptum: ſciebat enim Rex ſanctiſſimus, quæ facere debebat ad vtilitatem populorum,quam etiam proprię præferre debebat, & propterea tales ſanctiſsimas ordinationes mandabat, vt optimè diſcurrit Iſer.in cap.1.de prohib. alien. per Lothar. conuenit
8 enim, vt vita hominum, & illorum alimonia pręferatur cuilibet pecuniario Regis intereſſe iuxta notab. text. in l.fin. §.ſi plures ff.de bon.damnat.
9 Hinc habuit ortum iuſta prouiſio facta in partibus Apuliæ dandi aliquas terras ad culturam,licèt eſſent deſtinatæ ad vſum pecudum Regiæ Dohanæ,quia cũcta pro hominibus creata ſunt l.2. ff. de ſtat. homin. & propterea præferendi cunctis rebus, ad text. in l. iuſtiſsimè ff. de edil. edict. Andr.in cap.1. num.15. de pac. iur. firm.in cap. 1. quis dicatur Dux nu. 4. vbi bona additio.
10 Poterat hic abuſus annis elapſis, quodammodo diſsimulari quãdo Ciuitas non erat tantis habitatoribus plena, poteratq; propterea ſuſtinere, quæ ex hoc oriebantur, cum ex reddi-

ditibus, quos habebat, omnia ſupplebat, ſed hodie, quod illa creuit in duplum, redditus omnes ſunt alienati, & onera impoſita illos ſuperãt: oportet numeroſo populo nouos ordines inſtituere, neque eiſdem legibus decet regere multos, quibus pauciores
11 regi conſueuerunt, & nouis rebus noua remedia ſunt neceſſaria, quæ benè explicat, & exempla tradit Dominus Freccia in 3. lib. de ſubfeud. nu. 23. in præcedentia inter Dominos Electos, & Dominos Barones Regni prope finem libri fol. 464. Natura enim quotidiè nouas deproperat edere formas, ex quo fit, vt noua remedia adhiberi debeant, ſecundum Bellug. in princ. ſui ſpec. & habetur in cap. Regis Caroli Illuſt. incip. nouas
12 formas, noui ordines, & nouæ leges fieri debent pro recta, & neceſſaria Regnorum gubernatione, dixit Bald. vbi Zabar. in cap. 2. de conſuet. quæ ſunt in caſu fortiori; cum hæc iuſtiſſi-
13 ma Regis iuſſio non eſt noua prouiſio, ſed eſt iuri communi conformis, vt ſupra diximus, & ſpecialiter ſtatuta, & ordinata per Capitula eiuſdem Ciuitatis dicta del ben viuere; &
14 poſtquàm ex hoc damnato abuſu Ciuitas eſt, quaſi in perditionem, qui ſi non tollitur omnia alia remedia nihil proficiunt, viuente ſemper cauſa hac, quæ debitum quotidiè parit in tam maximo exceſſu; propterea non oportet amplius indulgere, diſſimulare, aut in longum protrahere, quia putredo iam viſcera penetrauit, & oportet ſecare, vrere, & incidere.
15 Hinc Luc. de Pen. in l. 3. C. de his, qui ex publ. coll. lib. 10. in quæſt. illa ad reparationem Reipublicæ cõquaſſatæ, quid expediat, remiſſio, an ſeueritas? Dixit indubitanter ſeueritatem amplectendam eſſe, quia per ſeueritatem, & grauitatem tali caſu grex ſaluatur, Rex honoratur, & lex obſeruatur. Et iuſtum eſt, vt quos amor Reipublicæ non reuocat à lapſu, à ſegnitie, ab auaritia, & à proprio intereſſe, ſaltem coerceat ſeueritas diſciplinæ, & ex remiſsione offenditur grex, lex, & Rex, quæ deciſio eſt memoranda ad propoſitum: verùm in his dixit ipſe diſcretè eſſe penſandum, & fieri nõ debere, niſi vt dictum eſt, quando Reſpublica reperitur iam conquaſſata, & viribus omnibus deſtituta, quę an ſint iam in facto eſſe in noſtro Regno, & in hac noſtra nobiliſsima
16 Ciuitate, dicant boni, & diſcoli. Benè tamen, vt ait B. Gregorius graue eſt confuſis temporibus locis, & moribus eſſe præpoſitum, quem ad propoſitum in hac propria materia refert Luc. vbi ſupra in d. l. fin. ſed hęc non ſolum non excuſant bonos, & prudentes Gubernatores, ſed illos tãto magis impellunt, onerant, & grauant ipſorum conſcientias ad prouiſiones à lege ſtatutas faciendas, oculos habendo ad Deum ad Rempublicam, & ad rectam gubernationem, & non ad ſatisfactionem auræ popularis.
17 Confert etiam ad annonam Ciuitati conſeruandam prohibitio extrahendi tempore penuriæ panem à Ciuitate, quæ ſpecialis eſt eo tempore ordinatio. Generalis verò, ne frumenta, cæteraq; victualia extrahantur à Regno iuri communi conformis; de qua in l. 1. C. de frum. vrb. conſtant. lib. 11. Rip. in tract. de peſt. 2. part. nu. 16. & 189. per Auend. de exeq. mandat. Reg. lib. 1. cap. 19. Qua
18 verò pœna puniantur venundantes carius, quàm ſtatutum eſt alimenta tempore cariſtiæ, ibidem per eundem Auend. qui dicit, quòd proceditur tanquàm contra violatorem pacis, & adducit Alb. in l. qui metu §. miles, ff. de re iud.

Eſſent proculdubio circa ſalutem Regni Ciuitatis, & Regij patrimonij multa fructuoſa, & vtilia dicenda, & proponenda; ſed ſufficiant hæc per tranſennam attigiſſe.

19 Il-

9 Illud Proregem cogitare vellem. Regem, qui omnem ei contulit poteſtatem eſſe Reipublicæ maritum, & communem omnium patrem, vt notabiliter hæc,& alia tradit, Luc.de Pen. in l.quicumque, C.de omn.agr. deſert. Ideoq; cum animaduertere debere,vt adminiſtret, tanquàm maritus, & pater.

SVMMARIVM.

1 *Prorex deputat vnum ex Collateralibus, vt nomine Regiò præſit omnibusque Decuriones tractant ad Annonam Ciuitatis pertinentibus.*

2 *Idq. vigore Capitulorum eiuſdem Ciuitatis.*

3 *Decuriones ſpectātia ad politiam Ciuitatis primitus exequebantur ex Capitulo Ferdinandi Primi, quod poſtea eſt immutatum.*

4 *Officialis,qui Regis nomine præeſt in tribunali Decurionum cum ijs non vetat; ſed concluſio ſua auctoritate exequutioni mandatur ex ſententia Regis Federici.*

5 *Aquæ conceſsio ex publico Ciuitatis Aqueductu, ac fonte ducendæ priuatis à Rege Ferdinando facta ab eodem limitata, dummodò abundantiæ Ciuium non deficiat.*

6 *Aquæ deriuandæ ex publico fonte facultas, & modus priuatis à Rege concedi, ac præſtari poteſt.*

7 *Conceſsio aquæ à Principe facta reuocari poteſt, ſi Ciuium vſui aqua deficiat, & nume. 9.*

8 *Gratia Regis Federici, vt aquæ reſtituatur priuatorum Molendinis, quam interpretationem à iure recipiat.*

9 *Aqua ex publico fonte, quæ Ciuium neceſsitati non ſufficit, non poteſt ex ordinaria Regis poteſtate concedi pro extruendis priuatorum molendinis.*

10 *Officialibus, qui nomine Regio Ciuitatis, vel ſimilibus tribunalibus aſsiſtant, an aliquod pro labore ſalarium præſtandum.*

11 *Quādo quis pluribus officijs fungi poteſt, & conſequenter pro omnibus debitum conſequi ſalarium, & nu. 12. 13. 14. 15. & 17.*

16 *Salarium decernere, ac præbere ad Principem ſpectat.*

18 *Decurionibus Ciuitatis, poteſt ab eadem limitari poteſtas.*

19 *Eodem tamen tempore electionis ad Decurionatum non poſt electionem.*

20 *Vſus rei, quæ iure proprietatis ad Ciuitatem pertinet, priuatis Ciuibus concedi poteſt.*

21 *Mattonata nomen antiquum, & vſitatum.*

22 *Viarum publicarum conſtructio*

iuxta domos priuatas ab eorũ Dominis facienda.

23 *Ciuitas, quæ vias ante domos priuatorum ſuis ſumptibus reficit, malè agit.*

24 *Viarum publicarum impedimentum perpetuum probibitum, temporale tantum permiſſum.*

25 *Pergulas, quæ vulgo tennæ appellantur tenere poſſunt apothecarum Domini, vel conductores.*

26 *Artem mechanicam exercentes, poſſunt à ſuis apothecis in publicum ponere, quæ ſunt proprij exercitij, modo non impediunt vehiculum ire declaratur nu. 28.*

27 *Magiſtri Portulani ad officium ſpectantia, remiſſiuè.*

ARGVMENTVM.

De poteſtate Proregis in eligendo, ac deputãdo vnum ex Collateralibus, vel Regijs Officialibus. qui Regis nomine præſit, atque aſſiſtat cum Decurionibus Ciuitatis Annonæ munimini, ſeu fortificationi, aquarum conſeruationi, rationum, ſiue computorum reuiſioni. Salarium, & pro labore an præbendum Regis Ferdinandi. Conceſſio priuatis, quibuſdam aquæ ducendæ ex publico Ciuitatis ductu, ſiue fonte Federici Regis gratia, vt eadem aqua reſtituatur priuatorum molendinis, declaratur.

§. VI.

Et autem, quæ ad Annonam, ac vbertatem conferunt expeditius exequutioni mandentur; deputat Prorex perſo-
1 nas Collaterales ad præſidendum, & aſſiſtendum nomine Regio in concernentibus graſsiam, ſeu abundantiam Ciuitatis, fortificationes, ſeu munimen illius aduerſus inimicos, & conſeruationem aquarum, cõſtructionem, & refectionem viarum, ſeu ſtratarum eiuſdem Ciuitatis, & dicitur propriè tribunal mattonatæ, & cum Proregum mandatis pecuniam expẽdunt publicam pro apratione, conſtructione, & refectione omnium prædictorum, & ſic etiam pro abundantia, vbi verò præeſt perſona pro abundantia, eſt in tribunali Decurionum, ſeu Electorum Ciuitatis, cætera verò appellantur tribunalia fortificationis aquæ, & mattonatæ: in quibus omnibus, tanquàm Regens Collateralis Conſilij præfui; & notetur queſo vñũ
2 pro ſatisfactione nonnullorũ inſipientium noſtræ Ciuitatis. Nàm per Capitula Ciuitati à tetro Regibus conceſſa, ſtatutum eſt, quòd in vnoquoque iſtorum tribunalium Regius Officialis interueniat, vt in cap. 8. & 9. conceſſis per Regem Ferdinandum II. expeditis ſub die 27. Ianu. 1495. in quibus prouidetur de Officialibus, qui debent in tribunalibus fortificationis, & aquarum præſidere, & per ſententiam Regis Federici ſtatuitur. Interuentus Regij Officialis in tribunali Electorum, ſeu Decurionum Ciuitatis; vnde cùm de hoc, quaſi de noua introductione conqueruntur, videant ſi benè dicunt: eſt bene verùm, quòd per cap. 41. conceſſum
3 tempore Regis Ferdinandi primi ſpectantia ad politiam Ciuitatis, ſtatutum

tum erat fieri per Electos, ſeu Decuriones tantum: & quòd nullus Officialis ſe intromittat, quòd hodiè fit per ſingulas plateas, ſeu ſedilia, quæ deputant perſonas particulares, quæ appellantur pagliaminutę, præter hęc adeſt tribunal reuiſionis, vbi pariter præſidet vnus ex Regijs Miniſtris à Prorege deputandus, & hoc tribunal erectum fuit tempore Præſidatus Don Petri de Toledo, & in eo tractatur vitio computorum, miniſtrorum Ciuitatis, in quo à quolibet Sedile, perſonæ deputantur, & à Prorege commiſſiones expediuntur, qui, vt Iudices Regij iudicant, à quorum ſententijs, nonniſi ad Proregem appellatur; illæq; paratam habent exequutionem in cæteris verò tribunalibus adſunt deputati per Sedilia, qui pariter negotia ad illa ſpectantia pertractant, & expediunt, & in vnoquoque prædictorum tribunalium platea popularis ſuos pariter facit deputatos; aliud, & vltimum adeſt tribunal dictum della pecunia, quòd eodem modo regitur, in quo tractatur afflictus introituum Ciuitatis, & mandata firmantur pro ſolutione æris alieni, & expenſarum Ciuitatis.

4 Verùm per prædictam ſententiam Regis Federici apparet, quòd Regis Officiales in prædicto tribunali Electorum minimè votare debēt, ſed negatiua terminantur per voces maioris partis Electorum, ſeu Decurionū, exequutio verò concluſionum fit cum authoritate Regij Officialis, qui præſidet, & ſic hodiè ſeruatur.

Et non omittam aliud, quod eſt maximæ conſiderationis pro neceſſi-
5 tate, & deficientia aquæ in noſtra Ciuitate, quæ habet aquam pretioſiſſimam, & in maxima abundantia, & ad Ciuitatem non conducitur quarta illius pars, quia in loco dicto la Bolla, diuiditur pro medietate cauſa eam dandi quibuſdam molendinis priuatorum, & reliqua medietas in loco dicto Poggio reale pariter diuiditur per alia molendina particularium: ita quòd, vt dixi, quarta pars tantùm, aut parùm plus iſtius aquæ in Ciuitatem conducitur, quæ agnoſcentes retrò Reges, & attendentes publicam Ciuitatis vtilitatem, quæ Ciuitas tunc non erat in tam magna amplitudine, nec tot habitatoribus repleta. Dico igitur, quòd ob prædictam cauſam ſuſtulerunt aquam à prædictis molendinis, vt integra ad Ciuitatem conflueret: & demùm dum fuit ſupplicatum, vt aqua ad molendinà reſtitueretur, infraſcriptum fuit expeditum Capitulum, vt in cap. 9. Regis Ferdinandi Secundi fol. 21.

Item ſupplicano la Maeſtà voſtra fare tornar l'acque alli molini ſecondo il ſolito, à tal che s'habbia buona commodità. Placet Regiæ Maieſtati, prout petitur, dùm tamen non producat defectum aquarum ad vsū, & opportunitatem Ciuitatis, ac Ciuium, & quòd vbique interueniet Officialis, ſeu Prouiſor, qui ipſarum aquarum pro tempore curam habeat.

6 Quæ potuit Rex facere, & mandare, ſi aquæ, & decurſus aquarum inter cætera præcipua in Regno ſunt Dominorum, ſecundum communem Deciſionem Luc. de Pen. in l. quicunque C. de fund. limit. lib. 12. cum alijs congeſtis per D. Frecc. in 46. auth. baron. in princ. & latiſſimè ad ſaturitatem in propria materia conſtructionis molendinorum per D. de Frāch. in ſua deciſ. 183.

Si ergo eatenus aquæ ſunt reſtitutæ molendinis, quatenus non deficiant ad vſum Ciuitatis: ergo ſtante hodie maximo defectu poſſunt molēdina priuari aquis ob publicam Ciuitatis vtilitatem, & neceſſitatem; ſunt enim hęc molendina priuatorum

Digitized by Google

in pauco numero, quæ vt ſcimus non deſeruiunt pro molendinis frumentis Ciuitatis.

Et licet idem fuerit ſupplicatum tempore Regis Federici, qui ſimpli-
8 citer reſpondit, Placet Regiæ Maieſtati, vt in cap.12. fol.23. Tamen hoc recipit intellectum à cap. Regis Ferdinandi antecedentis, quod eamdem continet decretationem cum additione; dummodo aqua Ciuitati non deficiat, quæ declaratio non eſt ſublata per Capitulum Regis Federici, & rurſus ſic de iure intelli-
9 gatur per text. in l. Præſes Prouinciæ, C. de ſeruit. & aqu. Nam ſitientibus agris noſtris non ſolùm eſt iniuſtum, ſed crudelitati proximum, dicit text. vt aqua alij vtantur, & melius legatur text. in l. ſi quis per diuinam in fine, C. de Aqueduct. libr. 11. vbi eſt caſus in indiuiduo, vt conceſſio aquæ ex publico fonte intelligatur, quatenus aqua non deficiat, & de ea, quæ ſupereſt, conceſſio intelligatur facta, ibi in illis verbis, quid iis perſonis, quibus noſtra ſerenitas indulxit ex aqua ſuperflua debeat impartiri, & in ſpetie de his molendinis loquutus fuit Luc. de Penn. in l. decernimus, C. de aqueduct. lib. 11. dicens iniquam etiam, & iniuſtam permiſſionem talium molendinorum, nec potuiſſe concedi ex ordinaria poteſtate ſtante neceſſitate ciuium, & penuria aquæ, quæ ad ipſorum alimentationem principaliter deſeruire debet. Cùm non conueniat fontem ſummis laboribus, & neceſſitate paratum pro ſubſtentatione vitæ humanæ deſeruire ad quæſtum priuatum, ſub velamine publicæ vtilitatis, quæ deciſio ad propoſitum eſt aurea, & notanda, de qua meminit Dominus de Franchis in allegat. deciſ. 183. de quo latius infra dicemus in materia conceſsionis tractarum, & penſionum, quæ à Rege conceduntur, vbi videri poterit.

Sed fuit pluries dubitatum, an iſtis Regijs Officialibus, qui aſsi-
10 ſtunt in prædictis tribunalibus Ciuitatis ordine Regio debeat fieri debita recognitio, eorum laborum, pro quo multoties, ſe congregauerunt plateæ, & aliquando concluſerunt recognitionem aliquam faciendam, aliquando, & frequentius denegauerunt, licèt labores ſint maximi, & præcipuè miniſtri Præſidentis in Tribunali Graſsiæ, quòd iniquum vndiquè eſt; cùm Regij miniſtri ex proprio officiorum munere, ad hæc non ſint obligati; & hoc eſt, quòd tradidit Bartol. in l. ambitioſa, ff. de decret. ab ordin. fact. num. 2. Sunt enim hæc diuerſa officia collocata, & data vni, quo caſu, dùm vnus
11 pluribus officijs diſtinctis fungitur, Rege mandante, ſeu illius Prorege gaudere debet ſalario vniuſcu-
12 iuſque officij, cùm duas repræſentet perſonas, ad text. in §. illud, in authent. vt iudic. ſin. quo. ſuffr. in l. in ſcholaribus, C. de erog. milit. annon. lib. 12. maximè quan-
13 do officia non ſunt incompatibilia, ad text. in l. ſi conſul, ff. de adopt. Ioan. de Plat. in l. maior, C. de dignitat. libr. 12. Capic. deciſ. 27.
14 num. 20. & ſic practicamus. Dùm Decanus Sacr. Conſil. vacante Officio Præſidentis, etiam illud exercet, & in Præſidentibus Regiæ Cameræ deficiente illius Locumtenente fuit nouiſſimè prouiſum, dùm quilibet illorum Locumtenẽtis officium exercet per hebdomadas; & propterea
15 iuſtiſsimè ad euitandas has partialitates, & iuſtitiam faciendam tempore Præſidatus Don Franciſci de Caſtro mandauit ille vir prudens, & circumſpectus taxationem certi ſalarij omnibus prędictis miniſtris inſpecta qualitate laborum vniuſcuiuſque

que

que, quod ad Principem ſpectat pro-
16 uidere, prout eſt text. in l.vnica C. de præb.ſalar. lib. 10. cuius infraſcripta ſunt verba. Nulli ſalarium tribuatur ex iuribus Reipublicæ niſi ei, qui iubentibus nobis conſtanter fuerit conſequutus; & concurrente cauſa iuſta non poteſt de hoc dubitari, pro quo videatur ibi Rebuff. qui optimè declarat, & etiam ibi per Io. de Plat. quæ prouiſio etſi ex prædictis
17 appareat, quàm iuri conſona fuerit, inſpectis ingentibus laboribus, qui fiunt, & amaritudinibus, quæ ſuſtinentur; tamen per ſucceſſorem in officio fuit de facto reuocata, nullo verbo de ea facto in Collaterali Conſilio, vbi fieri debebat.

18 Sed nolo omittere vnum, quod tenuimus pro abſurdiſſimo, ſed de iure eſt permiſſum: quòd etſi Decuriones repræſentent Ciuitatem, & dicantur omnia poſſe circa eius gubernationē: tamen poteſt à Ciuitate limitari poteſtas ſecundum Bart. in rubr. ff. de Decur. Io. de Plat. in ea rubr. C. lib. 10. Quòd ſæpè accidit, dum in tribunali Electorum, ſeu Decurionum recuſant aliqui ex eis concludere, dicendo habere limitatam poteſtatem.

19 Sed hoc intellige poſſe fieri tēpore delationis officij, & creationis Decurionum, ſed poſtquàm ſimpliciter fuerunt electi, & offitia conceſſa minimè poſſunt illa limitari, nec quomodolibet illis aliquod derogari, quia res non eſt integra, & poteſtas conceſſa libera circa adminiſtrationem rerum Ciuitatis, iuxta formam à iure traditam, vt per eumdem Bart. & Plar. vbi ſupra.

Similiter non omittam vnum notabile dictum Bart. in l. qui tabernas, ff. de contrah. empt. ibi: Item nota,
20 quòd ad priuatum poſſit pertinere vſus rei pertinentis iure proprietatis ad rempublicam. Quod facit pro hominibus Ciuitatis habentibus in foſſatis publicis hortos per Ciuitatem conceſſos, vt à tali vſu non debeant expelli &c. Quæ doctrina eſt particularis ad conceſſiones factas per noſtram Ciuitatem ipſius porterijs, & alijs propè, & extra mœnia pro iardenis, & hortolitijs: quæ alias fuerunt ſatis dubitata, quòd non potuiſſent fieri à Decurionibus, nec à propria Ciuitate.

Nec nouum eſt hoc nomen Mat-
21 tonatæ: meminit enim de illa Bart. in l. 1. ff. de via publ. ibi, certè propriè dicitur ſtrarauia mattonata lapidibus viuis, vel coctis, & text.
22 not. in l. ediles eodem titu. ſtatuit, vt conſtruat vnuſquiſque vias publicas iuxta propriam domum, & qui conductas domos tenent, debent conſtruere computando diſpendium in mercedem, quando Dominus ipſe non conſtruit, de quo latè Bartol. in l. 2. C. de immunit. nemin. conced. libr. 10. Flor. in l. ſi quid, §. ſi quid num. 6. ff. de vſufruct. Ita
23 quod dum hodiè omnia fiunt Ciuitatis expenſis, eſt contra iuris ciuilis diſpoſitionem, poſtquàm non adeſt impoſitio in hoc, in qua Ciues contribuant, & hoc inter alios abuſus Ciuitatis: nàm videmus vias, maximis ſumptibus Ciuitatis conſtrui, & demū ordinariè à particularibus impediri, & occupari, non ſine maxi-
24 mo ſcandalo; verum aliquando à iure temporaliter tantum permictitur ratione alicuius ædificij, quod conſtruitur, ſed perpetuò minimè, de quo per Iaſ. in repet. l. quominus de flum. num. 67. verſ. 2. moneor, & quando temporaliter non requiritur licētia; & aliud notabile tradit Bald.
25 in l. baſilicam in fin. C. de oper. publ. vt minimè poſſint prohiberi vendentes, ne in ſuis apothecis teneant pergulas, ſeu quas vulgo dicunr, tennas, quibus illi vtuntur, vt ſe tueantur à vento, & pluuijs, quæ ſingulariter tradit Auend. de exequ. mandat.

par. 1. cap. 19. num. 39. verſ. & iſtam noſtram legem vſque ad verſ. & item
26 lex noſtra: Immò notetur text. in d. l. ædiles in fin. in verſ. ſtudeant, vbi permittitur artem mechanicam exercentibus poſſe à ſuis apothecis ponere in publicum, & in via, quæ ſunt illorum exercitij: taliter quòd non impediant vehiculum ire, & ibi gloſ.
27 in verb. trochos. Et videatur accuratè Auend. vbi ſupra: nam curioſè, & eleganter ponit quaſi omnia ſpectantia ad Graſſiam, & ad offitium Iuſtitiarij Graſſiæ Ciuitatis, & Magiſtri Portulani.
28 Verùm cum vnaquæque Prouintia ſuo ſenſu abundet, & conſuetudines, ſtatuta, & inſtructiones ſint tam diuerſa, ſeu diuerſæ, propterea hoc intelligo ſecundum diſpoſitionem iuris communis: ſecus verò ſi conſuetudo præſcripta, ſtatuta, aut inſtructiones aliud ſuadent, vt in hac noſtra Ciuitate videmus, in qua officium Magiſtri Portulani exercet Ioannes Simeon Moccia, Eques nobiliſſimus de Sedili Portænouæ conſcientiatiſſimus, & omni virtutum genere ornatiſſimus.

SVMMARIVM.

1 *Ciuitas non poteſt abſque Proregis licentia Legatum, vel Ambaſciatorem ad Regem mittere.*

2 *Poena ſine licentia mittentis, & miſſi erit extraordinaria Iudici arbitraria.*

3 *Licentia petita, & abſque iuſta cauſa denegata poenæ locus nõ eſt, nec à Rege denegatur audientia. Idque practicatur nu. 7. & 9.*

4 *L. ſiquis Decurio la 1. C. de Decur. lib. 10. declaratur.*

5 *Indignationis ſignificatio, & effectus.*

6 *Clauſula ſub indignatione noſtra; in literis Papæ, & Regis, quid importet.*

8 *Legatis miſſis ad Regem licentia à Ciuitate petita, & ſine iuſta cauſa denegata à Prorege ſalarium ſoluendum, & ita in Collaterali deciſum num. 9. & 11.*

10 *Ciuitas poteſt Legatum ad Regem mittere contra Proregem ex Regia declaratione.*

12 *Cadauera magnatum balſamo curanda.*

13 *Ciuitatis maiorem partem, quatuor plateæ, ſiue quarteria cõſtituunt, eaquè repræſentant, atque concludunt etiam contradicente platea populari, & ita per Regem mandatum, atque deciſum per Collaterale, & num. 15.*

14 *Reclamare à maiore Ciuitatis parte aliquid decernente quilibet de populo poteſt, & ſuperiorem adire.*

16 *Sedilia, ſiue Plateæ Ciuitatis liberè congregari poſſunt abſque licentia.*

17 *Ciuitas largo modo dicitur eſſe ſub tyramnide, quando Ciues non poſſunt libera voce defendere bonum publicum.*

18 *Remedium ad vitandos tumultus, & diſſidia, quæ oriri ſolent, dum agitur de mittendo Legatum ad Regem, vt Ciuitas in Curia procuratorem* hu-

Digitized by Google

habeat pro Ciuitatis, & Regni occurrentibus neceſſitatibus.

19 *Ciuitatem Regi pro maiori parte per nobiles eſt à iure approbatum, ſicut contraria conſuetudo eſt inrationabilis, & minimè ſeruanda, & nu. 20.*

21 *Conſuetudo laudabilis, per quam nobiles tantùm Regimini præficiuntur excluſis popularibus.*

22 *Ciuitatis in regimine plures eſſe debent nobiles, quàm populares.*

23 *Ciuitatis intereſt per nobiles gubernari, non per populares.*

24 *Actus commiſſus Conſilio, vel alij ſub nomine collectiuo eſt à maiore parte explicandus.*

25 *In caſu verò diſcordiæ Rex, vel Prorex in Regno adeundus, quòd limitatur in prouiſionibus temporalibus.*

ARGVMENTVM.

De Legato ad Regem mittendo, qui Ciuitatis, ac Regni nomine ſua Regi deſideria, & quærimonias exponat. Quando ſine Proregis licentia eum mittere liceat maiorem in eo mittendo Ciuitatis partem conſentire debere; Eam quot plateę conſtituãt. De iuſto legati ſalario.

S. VII.

QVONIAM verò, quę ad munus, ſuamq; pertinent poteſtatem Prorex interdum, vel negligit, vel malè agit. Potiſſimum quæ ſpectant ad Regni, ac Ciuitatis vbertatem. Subditos non æquabiliter tractandos, eiſq; ius reddendum. Ciuitas ſæpè deliberat, tùm pro his, tùm pro alijs, quæ occurrunt publicis neceſſitatibus Legatos ad Regem mittere, eiq; ſua, ac Regni deſideria, & quærimonias exponere. Contra verò Prorex ſe opponit, plurimumq; ægrefert; idcirco poſtulat hic locus, vt breuiter dicam, an, & quando inconſulto Prorege, vel ſine ipſius licentia, id Ciuitati liceat; eſt enim proximum, & affine Ciuitatis, ac Decurionum, quam tractauimus poteſtati, quod non modica inter Ciuitatis plateas, earumq; Ciues diſsi-
1 dia excitare ſolet. Eſt igitur pro regula conſtitutum non poſſe Ciuitatem Legatos, ſiue Ambaſciatores ad Regem mittere, inconſulto Prorege, qui perpenſa qualitate negotij, ſi poteſt, vel non per ipſum expediri, præſtabit, vel denegabit licentiam, vt latius per D. de Minad. in d. conſtit. in aliquibus in verb. Comitum, vel Baronum, qui allegat text. in l. 3. in fin. C. de leg. lib. 10. & eſt melior text. in l. fin. in eod. tit. & ob id multa mandata aliàs fuerunt facta, vt non diſcedant, multi ex hoc capti, & carcerati, & Ciuitas tota conturbata ex diſperſione ſuorum ciuium; ſed dictum hoc
2 Minad. non erit ſic ſimpliciter intelligendum: nàm fateor, quod Prorex eſt adeundus cauſa licentiam petendi, quando ipſe prouidere non poteſt, vel non intendit, & in eum caſum, quando Proregem non adiuerint, nō ſolùm à Rege audientia eſt deneganda, ſed extraordinariè Legatus puniendus, vna cum omnibus mandantibus iuxta diſpoſitionem, text. in S. ſit tibi quoque curæ, in auth. de mãd. Princ. ibi: Remittemus eum cum omni correctione, & reſponſum non dabimus; & text. in l. ſi quis Decurio, la 1. C. de Decur. lib. 10. dicit, quòd non antea diſcedat, quàm inſinuato Iudici deſiderio proficiſcendi licentiam conſequatur: quòd ſi pro ſua audacia parui aliquis fecerit hanc iuſsionem, indignationem competentem

tem ſortiatur,& ibi Rebuf.dicit,quòd erit pœna arbitraria, & Bald. in auth. ſtatuimus C. de epiſc.& cler. dicit extraordinarie puniri, & Io. de Plat. & Rebuff. vbi ſupra dixerunt
3 oportere petere licentiam, ſed quando licentia fuit petita,& impetrare non potuerunt,quod iuſtum erat, tūc acceſſus nō eſt prohibitus, quod probat text. in §.ſit tibi curæ,vbi ſi quis Regem adiuerit, dicendo quod iuſtum erat impetrare non potuiſſe, & hoc verum inueniatur,indignatio cōtra Miniſtrum conuertitur, & text.in
4 d.l.ſi quis Decurio intelligo,quando non expectata licentia Regem adiuerit ;& licet Bartol. in tract. qui ſint
5 rebelles in verb.indignationem dixerit, quod huius verbi nullum effectum inuenit, niſi quatenus verbum ſonat,vt Imperator indignatus non exhibebit ſe gratum, quem ſequitur Iaſ.in l. 1. ff. de in ius voc. & in eandem opinionem videntur inclinare Aluar. & Præpoſ. in cap. 1. §. porro, quæ ſit prim. cauſ. benef. amitt. Tamen teneo opinionem Bald. in d. auth.ſtatuimus,idemq́; Bald.in d.§.porro, vbi Laud. & Afflict. & idem Afflict.in Conſtit.Reg. inconſutilem tunicam num.48. verſ.26. notat, quod latius fundat, & infinita cumulat Reſtaur. Caſtald. in tract. de Imper. quæſt. 110. priuil.39. num.3. Quod indubitatè probat text. in d.§. ſit tibi quoque curæ, ibi remittemus eum cum omni correctione;ergo non conſiſtit in ſimplicis animi indignatione.
6 Immò Bald.in d.§.porrò,dixit, quòd important hæc verba, in literis Papalibus priuationem beneficiorum,& Iacobin. in tract. feud. in verb. Princeps,verſ.nona ſpecialitas,dicit,quòd important priuationem feudorum ;
7 & ſic hodiè practicatur, vt adeatur Prorex pro licentia petenda,& ſi denegata iniuſtè fuerit, tunc licita eſt iudicata miſſio, ſeu legatio etiam licentia noñ impetrata, fueruntq́; perſonæ ad hoc deſtinatæ benignè receptæ à ſanctiſſimis Regibus, vti perſonæ publicę, & vt tales à Ciuitate remuneratæ, eiſq́; ſolutum debitum ſa-
8 larium, poſtquàm legatio, ſeu acceſſus non eſt voluntarius, ſed tenentur perſonæ electæ ſubire munus legationis, & ad illud compelli poſſunt, dicit gloſ.notab. in d.l.ſi quis Decurio communiter ibi per ſcribentes rece-
9 pta, vt practicatum fuit cum Marchione Padulæ, qui fuit tranſmiſſus tempore Præſidatus Marchionis de Mondeſciar, in cuius gubernatione Ciuitas maximè fluctuauit,& reuolutiones fuerunt tales, quòd tandem ſua Maieſtas reuocauit illum, & vltimo loco, cum Octauio Tuttauilla Equite Neapolitano Sedilis Portus, & hoc tempore Præſidatus Comitis de Oliuares, quo tempore etiam fuerunt multi de facto carcerati, aliјq́; Equites principales, & in maximo numero latitantes, & inter cæteros carceratos fuit Princeps Caſertæ: vnus de Magnatibus principalioribus Regni, & ſic tota Ciuitas conturbata, & exiſtente in Curia prædicto Octauio Tuttauilla, iam vt perſona publica recepta à Maieſtate Catholica, grataq́; illi audientia præſtita, fuit etiam prædictus Comes Oliuares reuocatus, & in eius locum trāſmiſſus Comes de Lemos. Qui Octauius Tuttauilla Ambaſciator neceſſarias obtinuit prouiſiones,& gratias, licet licentia non obtenta diſceſſiſſet, fueruntq́; perſonę carceratę Sac.Maieſtatis ordine de facto liberatæ,vt de facto carceratæ fuerunt, & Chriſtia-
10 niſſimus Rex declarauit licere ſemper Legatum tranſmittere, quando contra ipſum Proregem querimoniæ ſunt exponendæ,& Ciuitas grauata ab illo ad ſuum Dominum recurrit,
11 & dum reuerſus fuit ad Ciuitatem prædictus Octauius habuit ab ea tanquàm publicus homo ab ipſa tranſmiſſus debitum ſalarium, & iuſtam

la-

laborum ſuorum recompenſationem non obſtante repugnatione plateæ popularis, quod decidimus tempore prædicti Comitis de Lemos tunc digniſſimi huius Regni Proregis, religioſiſsimi viri Ciuitati, & Regno gratiſsimi ob ſuam humanitatem, & erga omnes maximam pietatem, qui hic cum intrinſeco bonorum dolore ſuum diem clauſit extremum, cuius corpus in Monaſterio ſãctiſsimę Crucis fuit depoſitum, per prius balzamatum, ſeu balſamo curatum, iuxta
12 morem magnatum, maximè quando ad propriam patriam in longinquis exiſtentem ſunt corpora aſportanda, iuxta notabil. deciſ. Odoffr. in l. 2. colum. fin. ff. de in ius voc. Sic igitur fuit articulus iſte deciſus ex communi, & recepta doctrina Bart. in l. ambitioſa num. 2. ff. de decr. ab ord. fac. quæ eſt in proprio caſu, habito pro vero, quod ex ſex plateis,
13 ſeu quarterijs, in quæ, ſeu quas Ciuitas diſtinguitur, & à quibus gubernatur, videlicèt, quinque nobilium, & vna popularium, ſufficit concurſus quatuor ipſarum faciẽtium maiorem partem, & Ciuitatem repræſentantium vigore ſententiæ Regis Federici latæ in anno 1497. & ſuorum Capitulorum hoc diſponentium, & pluries confirmatorum, & ſignanter hoc in indiuiduo prouidetur in cap. 33. inter cætera conceſſa per Carolum V. Imper. Max. in anno 1554. in quorum poſſeſsione ſemper extiterũt, & exiſtunt, quod equidem eſt iuris diſpoſitioni conforme, vt quod maior pars concludit, illud attendatur ad text. in l. quod maior ff. ad municip. Nec ſi damnoſa fuerit concluſio ma-
14 ioris partis aliquid officit, ſi cuilibet de populo permiſſum eſt ſuperiorem adire, & reclamare, vt idem Bart. tradit in eadem l. ambitioſa num. 6. Eſt caſus in cap. 1. extra de his, quæ fin. à maio. par. cap. qui text. vtrumque decidit, Auend. in lib. 1. de exequ. mand. cap. 19. lib. 1. & eſt hoc expreſsè prouiſum in prædicta ſententia lata per Regem Federicum, vbi tam quilibet de populo, quàm ſuperior ex officio, dùm videt, quid iniuſtum concluſum, poteſt manus imponere, & particularis petere reuocationem, & ſuperior prouidere; & hoc quòd maior pars poſsit concludere, eſt tam in beneficium plateę popularis, quàm nobilium: cùm poſsit eſſe illa vna de quatuor concurrentibus alijs nobilibus contradicentibus, vt in dies videmus, & practicamus: etſi maior pars non concluderet, raro negotia terminarentur, & vltimo loco Catho-
15 lica Maieſtas circa hoc mandauit interim ſeruari ſolitum, & cõſimilis deciſio fuit facta in ſimili caſu, cũ Marchione Padulæ, de quo ſolito teſtatur D. Frecc. in 3. lib. q. fin. nu. 37.

Et quotidiè practicatur in tribunali Diui Laurentij, vbi Decuriones congregantur ad negotia Ciuitatis pertractanda, quòd ex ſex plateis quatuor concludunt, tanquàm facientes maiorem partem, & ſic etiam refert pro indubitato D. de Franch. in ſua deciſ. 2. Quod nouiſsimè noſter ſereniſsimus Rex declarauit in prouiſionibus expeditis tandem per quas mandatur fore comedendum panem, & frumenta Ciuitatis diſtribuenda eo pretio, quo illa Ciuitas emit iuxta concluſionem platearum nobilium ſeu Sedilium, non obſtante contradictione plateæ popularis; ex quibus, cum gratia Dei ſublata erit peſtis, tàm abominabilis, quę Ciuitatem depauperauit. Deus Opt. Max. faxit, vt tàm iuſtè ſtatuta, & ordinata exequutioni demandentur.

Sed hæc, quæ Ciuitatem, & Regnum adeò perturbant; & ex quibus Ciuitas tota commouetur, & diuiditur in partes cum manifeſto periculo reuolutionis, & perditionis illius: poſſent ſaluari, & facili remedio prouideri abſque vexatione populorum, &

& certo modo manifeſta violentia, dum mandata fiunt, ne diſcedant, ne ſedilia congregentur contra ſolitum: ſiquidem liberè congregari poſſunt
16 nulla impetrata licentia, de quo more etiam meminit D. de Franch. in ſua deciſ. 446. ex quibus animus ſubditorum alteratur, & ſuperior indignatur; & notetur vnum notabile verbum Bald. in l.decernimus, C.de
17 ſacroſanct. eccleſ. num. 6. dicentis; & nota, quòd largo modo loquendo omnis Ciuitas eſt ſub tyrannide; quando ſubditi non poſſunt libera voce defendere bonum publicum.

Remedium facillimum eſſet, ſi Ci-
18 uitati permitteretur tenere in Curia pro ipſa, & toto Regno Procuratorem, ſeu Agentem, qui negotia Ciuiuitatis, & Regni tractaret: ex quo ceſſarent hæ turbulentiæ, tot quærimoniæ, congregationes, & conuenticulę, & Rex chriſtianiſsimus, & omnium Dominus eſſet de ſingulis informatus, vt conuenit, calamitates, grauamina, & neceſsitates ſui Regni audiret, vt congruit, abſque commotione aliqua, & quæ digna eſſent prouiſione, prouideret, & alia reſpueret, vaſſalliq; tã fideles ſatisfacti remanerent; nec video, quare huic Regno, tàm fideliſsimo negari debet, quod omnibus alijs videmus permiſſum: Miniſtri enim vtique penſarent grauamina non inferre, Rex de omnibus informatus omnia prouideret: ſed tandem, vt dixi, ſunt peccata populi.

19 Hic mos, quòd regimen Ciuitatis ſit pro maiori parte nobilium, eſt à iure approbatus ſecundùm Ang. in §. 1. in auth. de defenſ. Ciuit. per illum text. quem allegat, & ſequitur Lup. in rubr. extr. de donat. int. vir. & vxor. §. 9. nu. 9. & Auend. de exequ. mand. par. 1. cap. 19. nu. 18. verſ. vtiliſsimum, qui dicit vtiliſsimum eſſe rempublicam Regi per nobiliores sã-
20 guine, & extimatione propterea tradidit irrationabilem eſſe, & non ſeruandam conſuetudinem, ſeu priuilegium, vt nobiles ab officijs Reipublicæ excludantur tãquàm in illius per-
21 niciem; & hinc Doctor. laudauerunt morem Venetorum, qui nobiles tantùm ad regimen aſſumunt Ciuitatis, de quo latè per Tiraq. de nobil. c. 20.
22 nu. 1. quodq; debeant eſſe plures nobiles, quàm populares notat Alber. in l. 2. §. deinde ff. de orig. iur. Hinc vo-
23 luerunt Doctor. intereſſe Reipublicæ gubernari per nobiles, & non per populares, vt poſt alios habetur per Caſſan. in cathal. glor. mun. p. 8. 36. conſid. & Andr. in c. 1. in princ. de pac. iur. firm. tradidit, quòd nobiliores debent eſſe illi, qui Ciuitates regunt. Hinc Plato dicebat nullo modo iuſtũ imperium, vel ciuitatem appellãdam, in qua popularis improbitas ſumma quæq; Reipublicæ munera tractare præſumat: qui enim populo ſe committit, fortunam non rationem ſequitur, qui fortunę fauet, periculo, & aleę ſe dedit, qui in alea eſt ad ruinam, & cladem inclinat, & Anachieres Scita, qui vnus ex ſapientibus fuit Atheniẽſium ſtatum qui populi imperio agebatur breui interiturum prędixit, quę latius explicat Petrus Crinita de honeſta diſciplina lib. 1. cap. 4.

Et notetur vnum in eo, quod dictũ eſt de maiori parte, quòd ſi actus cõ-
24 mittitur nomine collectiuo, vtputa Concilio, & alijs perſonis illud collectiuum importabit dimidiam partem Ang. & Imol. in l. liber homo §. titius, ff. de hęr. inſt. cum alijs cumulatis per
25 Auend. de exeq. mãd. c. 19. vbi quòd in caſu diſcordię adeũdus eſt Rex, & ſic Prorex in noſtro Regno, & ibi vide notabilem limitationem, quando tractaretur de aliquibus ordinationibus temporalibus circa concernentia regimen, & adminiſtrationem Ciuitatis, vt ibi latiùs per eum, qui omninò videatur, nam ſunt quotidiana, & deſeruiunt in dies ad multa, quæ in Ciuitate occurrunt.

DE

DE ELECTIONE OFFICIALIVM, SEV MAgiſtratuum, officiorum adminiſtratione, atque priuatione illorum ob malam adminiſtrationem, & pariter de ipſorum extimatione, & remuneratione, quando benè ſe geſſerunt; & multa de Baronibus, qui iuſtitiam adminiſtrant, & Iudices dicuntur ſuorum vaſſallorum; eorumq; auctoritate, quæ diuiduntur per §. particulares.

TITVLVS TERTIVS.

SVMMARIVM.

1 *Officiales ſunt Annales.*

2 *Barones ad beneplacitum Officiales conſtituere non poſſunt.*

3 *Ritus Mag. Cur. vt ſola cognoſcat de delictis Officialium, obtinet inofficialibus Baronum.*

4 *Officiales à Rege creati, vel ſimpliciter, vel ad beneplacitum cenſentur perpetui.*

5 *Officiales poteſt, non tamen debet Rex ad nutum priuare officio ſine iuſta cauſa.*

6 *Officia ementes parati præſumuntur vendere, quod emerunt.*

7 *Officiorum venditio prohibita, nouiſſimè per Capitulum Philippi II. Ciuitati conceſſum.*

8 *Quæ tamen iuſtitiæ adminiſtrationem habent.*

9 *Princeps, & Pontifex officia vẽdere non eſt prohibitus.*

10 *Non tamen rectè agunt vendendo.*

12 *Baronibus officia vendentibus, certa in Regno poena impoſita.*

13 *Officiales, qui iuſtitiæ miniſtrandæ præponuntur, quales eſſe debeant, & quibus officia concedenda.*

14 *Officiorum venditio, plurimorum cauſa malorum.*

ARGVMENTVM.

De magiſtratibus, tùm à Barone, tùm à Rege eligendis, qualis in eorum electione ſeruandus ſit modus.

REGNO, ac Ciuitati panis copia, aliarumq; rerũ vbertate redundanti vincula, quibus contineantur adhiberi debent. Hæc ſunt ius, & æquitas, quæ vincula ciuitatum appellauit Cicero in Paradoxis: nam fruendæ iuſtitiæ cauſa, olim benè moratos Reges conſtitutos, idem affirmat ſecundo de officijs, & libro tertio ſcribit fundamentum perpetuę commendationis, & famæ iuſtitiam eſſe, ſine qua nihil poteſt eſſe laudabile. Remota namq; iuſtitia, quid ſunt Regna, niſi magna latrocinia, inquit Auguſtinus lib. 4. de Ciuit. Dei. Quod alterum eſt maximè neceſſarium ad Regni, & Ciuitatis tranquillitatem cuſtodiendam. Adminiſtrandæ verò iuſtitiæ, ac iuridicendo magiſtratus pręſunt, quę fuit eorum creandorum origo. Parùm eſt enim ius in Ciuitate eſſe, niſi ſint, qui

in

in ea redere poſſint ex Pompon. in l. 2. §. poſt originem ff.de orig.iur. De magiſtratibus, itaque ſiue officialibus dicturus à tempore incipiamus, quò munus eorum durat; debent officia-
1 les eſſe annales ex forma Regiæ Pragmaticæ deſumptæ ex l.fin.C.de offic. Præfect.Præt. qui Kalendis Ianuarij introire ſolebant,vt inquit Andr.in cap.1. de feud. guard. quòd inuiolabiliter obſeruatur in Baronibus, qui
2 Officiales non poſſunt conſtituere vltra annum, nec minus anno, vel ad ipſorum beneplacitum: ſed annales eſſe debent, de quo facit deciſionem D.de Franch. nu.410. & adeſt ſpecifica Pragmatica edita in anno 1536. tempore Imperatoris Caroli V. im-
3 mort.mem. Et idem D.de Franch. in deciſ.407. refert deciſum,quòd ritus Mag. Cur. interpretatus, quod de delictis officialium, ſola Mag. Cur. cognoſcit, procedit etiam in delictis Officialium,Baronum,& ibi: An Magiſter actorum comprehendatur inter Officiales.

Officia tamen ſimpliciter conceſſa per Sac. Maieſtatem, ſeu ad eius be-
4 neplacitum, vt eſt communis ſtylus priuilegiorum cẽſentur perpetua iuxta text. in l. iuriſperitos ff. de excuſ. tutor. vbi Bald. Alber. & alij: & li-
5 cet Princeps poſſit officia tollere, illiſq; miniſtros priuare, debet hoc facere ex vrgenti,& ſufficienti cauſa, & non aliter, quia intelligitur auferre honorem, & facere iniuriam,quod alienum à Principe eſſe debet, vt notabiliter per Iſern.in cap.1. §. iterum ſi clericus in addit. num. 29. de cap. Corrad. Ita quòd ex cauſa poſſunt tolli, non autem ad nutum, de quo per Boer.deciſ.149. Vbi bonas habes deciſiones contra eos, qui pecunias dant pro officijs conſequendis,quia
6 ex hoc intelliguntur paratos eſſe vẽdere,quod ipſi emerunt: ex quo omnia mala ſequuntur in afflictionem
7 populorum, peruerſionem iuſtitiæ, & diſſipationem Regnorum, bon.text.in canon.princip. 1.quæſt.1. tot.tit.in auth. vt Iud. ſin. quoq; ſuffr. Bart.& communiter omnes in l. 1. C. de murileg. lib. 11. eleganter Sot. de iuſt. & iur. lib.3. quæſt. 6. art. 4. intelli-
8 gendo de officijs cum adminiſtratione iuſtitiæ,alias ſecus,de quo per Salic.in l.1. C.ad leg.iul. de amb.Bart. & communiter Scrib.in l.barbarius ff. de offic.Præt. Abb.& canoniſtæ, in cap. tuam de ætat. & qualit. quæ di-
9 ſtinctio etſi non habet locum in Principe,cùm in eo non conſideretur ambitus, & prohibitio non eſt de iure diuino dicit Bald.in d.l.barbarius ſic Fulg. & Salic. in d. l. 1. quod latiùs proſequitur Guilielm.de Bened.in repet. cap. raynutius in verſ. duas habens filias nu. 52. & text. in l. 1. C. de piſtor.lib.11. & in l. 2. C. de muril. ponunt caſus ſpetiales, ne regium ſeruitium defraudetur,& ibi declarat Bart. & Odoffr. ob quod Io. de Plat. dixit ibi eſſe ſpetiale, & ſic procedit text.in cap.1. extra de Mag. & idem dixit, idem Io.de Plat. in d.l.1. C.de piſtor. ſicut pariter dicimus in Pontifice, vt in eo non conſideretur ambitus,nec ſimonia,& conſequenter poſſint Reges, & Pontifices officia vendere, de quo latiùs per Reſtaur. Caſtald.in tract.de Imper. q.110.priuil. 282. Tamen hoc non facit,quòd vẽ-
10 dendo, vel concedendo officium continens adminiſtrationem iuſtitiæ propter pecuniam,quòd Princeps bene faciat, non enim erit ligatus pœnæ impoſitæ per leges, quia eſt ſupra leges: ſed malè,& peſſimè faciet, & ſequuntur ex hoc omnia mala ſupra enarrata à legibus, & Doctoribus conſiderata, quod benè aduertit, & eleganter in hoc loquitur Guliel. de Bened. vbi ſupra num.52. & ſeq. qui inter cætera adducit authoritatem Diui Thomæ ſcribentis ad Duciſſam Brabantiæ.

11 Hinc per ſereniſsimum Regem Phi-

Philippum Secundum in anno 1557. ad ſupplicationem Ciuitatis fuit prouiſum, quòd officia, quæ iuſtitiæ adminiſtrationem continent minimè vẽdantur: cætera verò probis, & idoneis perſonis concedantur, vt in lib. capit. fol.159. in fin. Et ſic in Baronibus adeſt Pragmatica particularis Caroli V. in anno 1536. in tit. de Baronibus incip. & inter alia, vbi ex-
12 preſsè Baronibus prohibetur venditio Gubernatorum, ſeu Capitaneorum Terrarum ipſorum ſub pœna vnciarum centum cum amiſſione pecuniæ receptæ, & ibi vide multa bona in releuamen vaſſallorum notatu
13 digna. Et quæſo legatur ſolemnis doctrina Luc. de Pen. in l. 1. C. de diuerſ. offic. lib. 10. vbi qualis qualitatis eſſe debent officiales eligendi ad iuſtitiam miniſtrandã, quomodo propter merita, & gratis ipſa ſint concedenda, & quid ſecundum præſentem abuſum, qui & illis temporibus vigebat, & quod peius eſt, inſcio noſtro ſereniſſimo, & chriſtianiſſimo Rege, cuius deciſionis meminit Afflict. in conſtitutione, vt de ſucceſſoribus nume. 56.

Et quia memoranda ſunt dicta per Imperatorem Iuſtinianum in hac materia venditionis officiorum, quæ dã-
14 na pariant publicæ vtilitati, quæ in deſtructionem populorum, & Regij etiã patrimonij, propterea volui tranſcribere poſita in authent. vt iud. ſin. quoq. ſuffr. quòd quæſo perlegere non tædeat; nam fructuoſa erit repetita lectio, quæ ante oculos Principum, & Proregum, qui ipſorum perſonas repræſentant, debent ſemper ſtare, & ad illius conſtitutionis obſeruantiam cunctis viribus inuigilare: nam ſi officia ad iuſtitiam regendam venduntur, vel non venduntur, Deus ſcit, de quo tam publicè per vicos, & plateas alloquitur, vt etiam publicum eſt noſtrum chriſtianiſſimum Regem de prædictis eſſe innoxium, & innocentiſſimum; verba igitur Imperatoris ſunt.

Inuenimus enim plurimam ingreſſam cauſis iniuſtitiam: & hanc non olim, ſed ex quibuſdam temporibus violenter acceſſiſſe, & omnes noſtros ſubiectos ad inopiam compuliſſe, & ad nouiſſimam ipſi penuriam deuenire fluctuarentur, & neque conſueta, & legitima tributa, & pro veritate pias functiones ſecundum publicum cenſum poſſint ſine maxima neceſſitate perſoluere: quomodo enim valerent collatores, cum ex aliquo temre Imperatores ſemper aliquid lucrari ex prouentu iudicum cogitarent, & meritò hos ſequerentur etiam glorioſiſſimi Præfecti ex hac iniuſtitia, & damnis extrinſecis illatis, & ſollemnibus pijs collationibus ſufficere? Cogitatio igitur nobis ſancta eſt: quòd agentes omnia quæcumque in noſtris prouincijs ſunt, vno actu communi ad meliora migraremus. Hoc enim omnino euenturum credimus, ſi Præſides gentium, quicumque ciuiles adminiſtrationes Prouinciarum habent, puris procuremus vti manibus, & ab omni abſtinere acceptione pro illis ſolis, contentis eis, qui à fiſco dantur, quòd non aliter fiet, niſi & ipſi cingula ſine mercede percipiant, nihil omninò dantes, nec occaſione ſuffragiorum, neque his, qui cingula habent, nec alij hominum vlli. Conſiderauimus enim, quia licet quæſtus immodicus imminuitur imperio: attamen noſtri ſubiecti incrementum percipient: ſi indemnes à Iudicibus conſeruentur, & imperium, & fiſcus abundabit, vtens ſubiectis locupletibus: & vno hoc introducto ordine plurima rerum, & innumerata erit vbertas. An certè non omnibus manifeſtum eſt, quoniam qui aurum dat, & ita adminiſtrationem emit, non dat hoc ſolùm, quantum occaſione adinuentum eſt ſuffragiorum: ſed & aliud extrinſecus addit amplius

H occa-

occaſione commodi adminiſtrationẽ aut dantibus,aut ſpondentibus: & ſic vno principio illicito dato plurimas neceſſe eſt manus circumire eum, qui donationem facit, & hoc non de ſuo forte præbere: ſed mutuatum, & vt mutuare poſſit damnificatum, & cõputare apud ſe, quia conuenit eum tantùm ex Prouintia percipere,quantùm liberet quidem ei debita, ſortes, & vſuras, & damna pro ipſo mutuo, computabit autem, & in medio expenſas largiores: iam & iudicem, vel qui circa ipſum ſunt degentes: & quædam etiam ſibimet recondere quæſtum in tempore ſequenti, in quo forte non adminiſtrabit. Quapropter eius,quod ab eo datum eſt,triplum: magis autem ſi oportet veriùs dici, decuplum erit, quod à ſubiectis noſtris exigitur: & ex hoc etiam fiſcus imminuitur: nam ea, quæ oportebat in fiſcum inferri,eo quod adminiſtrationem habet puris vtentem manibus: hoc ad propriam vtilitatem redigens,qui adminiſtrationem habet, & inopem faciens nobis collatorem, inopiam illius,quæ per ipſum agitur, nobis reputat, & quanta impiè talia fiunt ad horum furtorum meritò relata occaſione. Adminiſtrationes namq; habentes Prouintiales ad hanc acceptionem reſpicientes multos quidem reorum dimittunt,vendentes eis delictum: plurimos autem innoxiorum condemnant,vt noxijs præſtent: & hoc non ſolùm in pecuniarijs cauſis agitur: ſed & in criminalibus,vbi eſt de anima periculum; fugiunt æquè ex Prouincijs, & confluunt huc omnes ingemiſcentes; Sacerdotes,& Curiales, & Offitiales,& poſſeſſores, & populi,& agricolæ: iudicum furta meritò, & iniuſtitias accuſantes, & hæc non fiunt ſola, ſed & Ciuitatum ſeditiones, & publicæ turbæ plerumque fiunt,atque ſedantur. Et omninò vna eſt quædam hæc omnium occaſio malorum, & accipere ſuffragium à Iudicibus totius nequitiæ eſt principium, & terminus. Eſt quoque hoc ſacrorum eloquiorum mirabile, & verùm: quòd auaritia omnium ſit mater malorum:maximè quando non priuatorum,ſed iudicum inhæret animabus. Quis enim ſine periculo non furetur? quis non latrocinabitur ſine reatu ad adminiſtrationem reſpiciẽs? Illum namq; videns omnia auro vendentem,& præſumens,quia quicquid egerit illicitum, hoc pecunias dando redimet; Hinc homicidium, & adulterium, & inuaſiones, & vulnera, & raptus virginum, & commerciorum confuſio, & contemptus legum, & iudicum: omnibus hæc vænalia propoſita eſſe putantibus, tanquàm aliquod optimorum mancipiorum; ſed neque ſufficimus conſiderare, & exponere, quanta ex furto Prouincialium iudicum fiunt peſſima: nullo eos præſumente cum fiducia redarguere, cum illi repente ſe emiſſe cingula pronuncient.

Hæc ipſa officiorum venditio, quãtum Reipublicæ ſit damnoſa,& quàm multa mala pariat, ſanctorum quoque Patruum teſtimonium confirmat Chryſoſtom. in Epiſt.Pauli ad Epheſios ſerm.6.Gregorij lib.7.Epiſt.113. quæ omnia experientia confirmat; quę vt teſtatur Caetan.in ſumm.tanquàm rerum magiſtra nos docet collapſam eſſe Rempublicam, vbi officia venduntur.

Hæc dixiſſe ſufficiat, Deus Optimus Maximus propter ſuam admirabilem miſericordiam, & omni potentem manum huic peſti debitum adhibeat remedium.

SVMMARIVM.

1 *Officialis, qui legitimè officium emit, vel Baro malè tractans ſubditos, & vaſſallos, cogi poteſt ad vendendum.*

2 Of-

2 *Officialis officio, & iuriſdictione poteſt priuari ob nimiam ſeueritatem, aliaq. crimina.*

3 *Si tamen gratuitò fuerit officium, & iuriſdictio conceſſa: ſecus ſi ex titulo venditionis.*

4 *Officiali propter nimiam ſæuitiam, vel crimina grauia, iuriſdictionis, & officij empti priuatio irrogatur, & ita practicatum nu. 6.*

5 *Vaſſallis, quæ remedia competant contra Baronem Grauamina inferentem remiſiuè.*

7 *Officium, & feudum emptum, vel alio modo alteratum retinet naturam officij, & feudi eo excepto, in quo eſt mutata.*

8 *Vaſſallus eximitur à iuriſdictione Baronis, qui eum malè tractat.*

9 *Gratiam delictorum, atque poenarum poſt ſententiam, ſolus Rex indulget.*

10 *Prorex in viſitatione carcerum cũ aſiſtentia Collateralis Cõſilij, & cæterorum officialium generalem abolitionem concedit, & ibi de ſolita viſitatione carceratorũ per Iudices Magn. Cur. ac de pane ſolito diſtribui pauperibus carceratis Curiæ expenſis.*

11 *Baro ante vel poſt ſententiã pendente appellatione gratiam delictorum vaſſallis, ita demùm indulget, ſi partis intercedit remiſio: idquè deciſum in Sac. Conſ. iunctis Aulis.*

12 *Leonis XI. Summ. Pont. laudes.*

13 *Iuriſdictio, vel in officiũ, vel in feudum conceditur, vna ab altera, maximè differt.*

14 *Intereſſe partis duplex, pecuniarium, & ſæuientis animi.*

15 *Gratiam delictorum ſine partis remiſſione, Rex de poteſtate ordinaria abſque cauſa indulgere non poteſt, eſtq. Regum conſuetudo generalis in Regno practicata nu 17.*

16 *Afflictus in intellectu Andreæ notatur.*

18 *L. Iudicium ſoluitur, ff. de iud. non obtinet, cum iuriſdictio eſt conceſſa in feudum.*

19 *Prorex cum voto Collateralis ex qualitate delictorum abdicat iuriſdictionem à Barone, & practica recenſetur.*

20 *Limitat interdum, vt in Ciuitate, vel cum certo Iudice deputato procedat.*

21 *Baro habet iuriſdictionem priuatiuam.*

22 *Petit remiſſionem ſuo nomine vaſſalli contumacis.*

23 *Diſtinctio inter iuriſdictionem in officium, vel in feudum, nõ obtinet in iuriſdictione in officiũ habita ex cauſa oneroſa.*

24 *Iuriſdictionem quomodocumque conceſſam ſemper manere ſub Principis Imperio, qualiter intelligatur.*

25 *Princeps feudum alteri cõceſſum poteſt ex ſuprema authoritate, cum id ſibi videbitur cuſtodire, & in eo milites ponere.*

26 *Princeps poteſt in terra infeudata*

facere caſtrum ſiue fortellitiũ, illudq. reficere, & ſitum in confinibus, etiam diruere, idq. in Regno practicatur.

27 *Belli tempore, vel alia publica vrgente neceſsitate dirui poſſunt ædificia extructa vltra ſtatutam altitudinem, vel quę defendi nequeunt. ſegetes etiam comburi, & exempla commemorantur.*

28 *Rex poteſt in caſtro nouum præponere caſtellanum ob inimicorum ſuſpitionem, vel baronis diffidentiam.*

29 *Dominus directus caſtrum, vel fortellitium etiam clericorum cuſtodire, ac defendere poteſt.*

30 *Vtilis Dominus feudi non tenetur ad ſumptus, quos directus erogat in extruendo, vel reficiendo fortellitio, niſi tãquàm vnus de populo.*

31 *Caſtrum, vel fortellitium extructum à directo Domino in feudo Baronis, cedit in beneficium feudi.*

32 *Capitulum Regni Caroli II. Item ſtatuimus, quòd vniuerſitates obſtringit ad caſtrorum reparationem correctam per Pragmaticam Ferdinãdi Primi, declaratur nu 33.*

34 *Vniuerſitates non tenentur ad refectionem caſtri ex clauſula cũ iuribus ſuis adiecta in venditione alicuius Terræ licèt aliàs dum erant in poteſtate Regis ad hoc tenebãt; & ibi quid in exceptuatis conceſsis magno Principi, an tranſeant in inferiorem per generalem venditionem illi factam.*

35 *Murorum refectio ad Ciuitatẽ pertinet, pro qua ſinguli Ciues contribuere tenẽntur, idq. pluries in Reg. Cam. deciſũ n. 37.*

36 *Muros reficere, vel conſtruere nõ põt Ciuitas ſine Regis licentia.*

38 *Refectio murorum Ciuitatis ob impotẽtiam illius fiſci ſumptibus reficiuntur cum facultate repetendi.*

39 *Ad extructionem, vel refectionẽ murorũ Ciuitatis tertia pars tributorum, quæ fiſco debentur retineri poteſt.*

40 *Clerici, cæteriq. immunes contribuere tenentur ad extructionem, vel refectionem murorũ, pontium, & viarum.*

41 *Caſtrorum, & murorum cõſtructio, & reparatio ad quẽ pertineat cõtributio pro ea, quomodo facienda; ædificia priuata iuxta, vel ſupra muros Ciuitatis, quãdo tollẽda remiſsiuè.*

42 *Baro habens merũ, & mixtum imperiũ ex cauſa publici boni; põt vti Iudex vaſſallorum pęnam à lege diffinitam augere.*

43 *Capitulum Regni. Itẽ & inquiſitionem, declaratur non obtinere in Barone, qui habet merum, & mixtum imperium.*

44 *In banno poteſt ex cauſa poena diffiniri melius viſa.*

45 *Baro poteſt ratione contemptus poenam exigere vltra damnum, & ita pluries deciſum.*

46 *Exer-*

46 *Exercens iuriſdictionem, quam non babet, qua poena puniendus.*

47 *Curia Baronis grauans vaſſallum in aliquo incidenti, vel interloquutoria, tota cauſa priuatur.*

48 *Baro, qui non babet cauſas appellationis, ſi deleget primas cauſas, poſſit ne cognoſcere de appellatione à ſententia delegantis interpoſita? An per viã recurſus? quid item in Regno? remiſſiuè.*

49 *Appellatio à Baiuli ſententia, in Regno ſpectat ad Baronem non babentem appellationis cauſas.*

50 *Appellatio à ſubfeudatarij ſententia, qui ſubfeudum tenet in capite à Barone ad eumdem Baronem ſpectat, quamuis carentem cauſis appellationum, quicquid Frecc. dubitauerit.*

51 *Fiſcus in Regno non appellat à decreto pro reis inquiſitis, ſed babet recurſum ex notorio grauamine, de quo in primis cognoſcitur.*

52 *Appellationi à reo inquiſito interpoſitæ fiſcus adbæſiſſe cenſetur.*

53 Pragmatica *de fiſci adbæſione, appellationi ab inquiſito interpoſitæ non practicatur, cùm proceditur ad partis querelam.*

54 *Rex, an poſſit reſidentiam conſtituere officialis Regij, in terra Baronis, vel Viſitatorem Baronum, ac feudatariorum.*

55 *Regiæ audientiæ in Ciuitatibus, & terris baronalibus reſidentia.*

56 *Ex cauſa tamen, eaq. Baronibus, nedùm vniuerſitatibus vtilis.*

57 *Baronibus verò contradicentibus probibita.*

58 *Baro, an poſſit tenere Iudicem appellationis in terra ſubinfeudata, remiſſiuè.*

59 *Viſitatorem poteſt Rex conſtituere cõtra Barones malè tractantes vaſſallos, vel feuda dilapidantes, in quo Capic. notatur, ſecus abſque cauſa.*

60 *Feudatarius, qui feudo abutatur eo priuatur.*

61 *Federicus Imperator Regnum exaniniuit Tyrannico dominio.*

62 *Viſitator Regni Generalis à Rege conſtitutus non babet poteſtatem viſitandi Barones, idq. Rex declarauit.*

ARGVMENTVM.

De Baronum iuriſdictione, ac poteſtate in delictorum gratijs indulgendis pœna, quam habent; cum vaſſallos, malè tractant, grauant, vel Regis iuriſdictionem vſurpant; Iuriſdictione in officium, vel feudum conceſſa vtriuſque diſcrimine. Ea Baronibus iuſtam ob cauſam à Prorege, & Collaterali Conſilio abdicanda, vel limitanda. De Caſtrorum in locis infeudatis exiſtentium cuſtodia, refectione eorundem, noua à Rege extructione, pro ſumptu in vtraque erogãdo; vtilis Dominus, quomodo teneatur murorum Ciuitatis extructio, ac refectio ad quem pertineat, qui pro ea teneantur, Capitula Regni Caroli II. Item ſtatuimus, Item & Inquiſitionem, declarantur; reſidentiam Officialis Regij in locis Baronalibus, vel Viſitatorem Baronum, Rex an conſti-

H 3 tuere,

Digitized by Google

tuere poſſit, de Regiæ audientiæ in ijs reſidentia.

§. I.

1 CORRELARIE ex prædictis infertur, quòd ſi quis habet officium legitimè emptum,& malè tractat ſubditos,vel Baro vaſſallos, vel eſt Officialis malæ famæ,& odioſus,poteſt cogi ad vendendum, ex text. in §. ſed & maior aſperitas Dominorum, inſtit. de his,qui ſunt ſui, vel alien. iur. Io. Fab.in §.ſed hoc tempore eod. tit. & hoc etiam ex officio poteſt Iudex mādare Guid. Pap. in deciſ. 62. Aim.in
2 conſ. 6. & propter nimiam ſeueritatem poteſt etiam officio priuari, dixit Bart. in l. 1. in fin. ff. de his, qui ſunt ſui, vel alien. iur. Fulgoſ.in l. ſi Dominus, eod. titu. & loquuti ſunt etiam in Barone, vt poſſit iuriſdictione priuari: ſed hæc quando iuriſdi-
3 ctio, vel officium gratuitò fuit conceſſum; ſecùs ſi ex cauſa oneroſa, vt titu. venditionis; tunc enim quando delicta non ſunt tam exorbitantia, & exemplaria, non priuatur quis officio,aut iuriſdictione; ſed cogitur ad vendendum, ad quod ſolent allegare pro notabili d.conſ. Aim. 6. nu.168. verſ. quartum flagitium vſque ad quintum, ſecundum quæ fuit practi-
4 catum in cauſa Gabrielis Capani Iuſtitiarij Graſſiæ Ciuitatis condemnati ad vendendum officium,vltra alias pœnas corporales,& pecuniarias impoſitas, & idem in cauſa Marchionis Paduli Dohanerij Dohanæ Menepecudum Apuleæ;ſed vt dixi,hoc quando delicta ſunt talia,quæ non important priuationem: ſed ſi ſæuitia, & alia eſſent grauiſſima tunc bene poteſt etiam procedi ad priuationem iuriſdictionis, & in ſpetie de Domino malè tractante vaſſallos dicit Gemin. cum cæteris Canon. in cap. ad Apoſtolicę §.ſed licet per illum text.de re iudic.in 6. Et quomodo poſſit feudo priuari, ex quibus cauſis, & quæ
5 vaſſalli remedia habeāt aduerſus Baronum grauamina videatur eleganter, & latius per Petr.Greg.Sicul. in tract. de conceſſ. feud. par. 8. q. 16. vbi vtilia, & quotidiana; nec faciet
6 ad caſum, quòd emerit, vel aliàs habeat ex cauſa oneroſa, nam non per hoc mutabit titulus emptionis, vel cauſa oneroſa naturam rei ſubiectam talibus periculis: alias impune poſſet quis delinquere, vexare, & malè tractare vaſſallos,& ſubditos,vt notabiliter ad propoſitum tradidit D.Frec. in 2.lib. ſubfeud.57.quęſt. vbi inuehit contra emptores officiorum, ac
7 reprobat illorum venditiones. Erit enim officium emptum ſub natura officij in omnibus præterquàm in eo, in quo eſt immutata,vt quia debebat acquiri gratis,& concedi abſq; pecunia, & eſt illud conceſſum mediante pecunia, ſicut dicimus in feudo pecunia conceſſo, vel aliter alterato, vt retineat ſuam naturam præterquàm in expreſſis ad text. in cap. 1. de feud. non hab.propr. feud.nat. declarat Andr. in cap. 1. §.huius autem generis, ex quib.cauſ.feud.amit. num.12.in cap.1. §.ſed nec eſt alia iuſtior num. 35. quæ ſit prima cauſ. benef. amitt. Et propterea dicit eleganter idem Andr.quod eiſdem modis,& propter eaſdem culpas amittetur,ſicut proprium feudum in d.cap. 1. de feud.non hab.propr. feud. nat. vbi eſt caſus, idemq; tradidit text.in cap. feudum ea lege, ſi de feud. defunct. mil. controu. fuer. & hoc voluerunt omnes, dum dixerunt, quòd
8 vaſſallus eximitur à iuriſdictione baronis, quando ab eo malè tractatur, de quo per Bald.in §.publici latrones de pac. ten. latè Iaſ.in auth. qui rem C.de ſacroſ.eccleſ. cum alijs latè cōgeſtis per Regentem Lanarium virum eminentiſſimum, ac celeberrimum

mum

mum Iuriſconſultum in ſuo conſ. 5.
nu. 53. qui in eodem conſilio conſul-
9 uit eleganter, & doctè more ſuo fun-
dat facere gratiam delictorum,& pœ-
narum incurſarum poſt ſententiam
ad ſolum Principem ſpectare, vt in
dies videmus,vt per Iacob.nu.21. &
Rom.num. 20.in l.imperium ff.de iu-
riſd.omn.iudic. Afflict.in cap.1. quæ
ſint regal. num. 4. 7. 8. 38. & 49.
vbi quòd ſolus Princeps concedit ge-
10 nerales abolitiones, vt conſueti ſunt
facere Proreges, vnuſquiſque in ſuo
Præſidatu, viſitando carceres Magn.
Cur.cum aſſiſtentia Collateralis Cõ-
ſilij, & omnium Regiorum Officia-
lium vniuſcuiuſque tribunalis,& de
11 viſitatione carcerum ſolita fieri per
Iudices Mag.Cur.& de pane,qui da-
ri mandatur carcerati,egenis,& pau-
peribus videatur text.in l. iudices C.
de Epiſc.audientia,qui eſt tex.notab.
& ad hoc propriè factus; verùm has
conceſſiones, & gratias per Proreges
in viſitationibus fieri ſolitas facere
non poſſunt Barones, quantumcum-
que amplam habeant iuriſdictionem
cum mero,& mixto imperio : bene
tamen poterunt ante ſententiam, &
etiam poſtea exiſtente partis remiſ-
ſione,pendente tamen appellatione
ex qua iudicatum reſcinditur, & hoc
iure vtimur in Regno,vt per Ann. in
repet.cap.1. de vaſſall. decrep. ætat.
in verb.ſum in text.nu.139.quidquid
referat aliàs aliter iudicatũ per Mag.
Cur.in cauſa D.Bernarderti Medices
Baronis Terræ Ottaiani; ſed fuit hæc
deciſio reuocata in Sacr.Conſil. iun-
ctis aulis,vt refert D.de Franc.deciſ.
470. qui meminit dictorum per Ann.
vbi ſupra, & de deciſione facta per
Mag. Cur. in dicta cauſa D. Bernar-
detti, fratris Illuſtriſſimi quondam
Cardinalis Medicis aſſumpti poſtea
12 ad apicem Pontificatus cum admi-
rabili applauſu omnium, & publi-
ca lætitia, fuitq; appellatus Leo Vn-
decimus, cuius neptem duxerat in
vxorem Horatius de Ponte meus fi-
lius, & dùm præparabantur triremes
Pontificiæ cum magno apparatu, vt
conduceret Romam verſus ipſum
Horatium cum vxore, & tota fami-
lia,Pontifex ille maximus ſuum diem
clauſit extremum, vixitq; in Pontifi-
catu per dies tantùm viginti ſeptem
cum vniuerſali omnium triſtitia, qui
recordatus, atque exoratus à Colle-
gio Cardinalium à noſtri Regis Am-
baſciatore à magno Etruriæ Duce
de eadem ſua familia,vt D. Ottauia-
num Medices ſuum nepotem dile-
ctum ad Cardinalatus gradum aſſu-
meret,vt ſaltem memoriam hanc, &
veſtigia aliqua ſui Pontificatus in
eius domo relinqueret, noluit chri-
ſtianiſſimus Pontifex, dicendo non
debere Cardinales in præcinctu vitæ
ſpiritu creari, hoc eſſe pernitioſiſſi-
mum, nolle grauare eius conſcien-
tiam, & ſucceſſoribus in Pontificatu,
tàm malum exemplum præbere, imi-
tando memorandum illum Eleaza-
rum, Macchabeum, qui magis mori
elegit, quàm poſteritati pernitioſum
exemplum relinquere; ſic inquàm
vitam cum morte commutauit, ſic
tanta dignitas, & gloria, quaſi per
momentum expirauit, ſic erat in fa-
tis,ſic Deo placuit, ſit ſemper nomen
Domini benedictum. In relata igitur
deciſione agit D. de Franch. de ea-
dem cauſa prædicti Domini D. Ber-
13 nardetti, conſtituendo maximam
differentiam,quando iuriſdictio tene-
tur in officium, vel in proprietate :
& quando Baro habet tantùm pri-
mas cauſas, vel etiam ſecundas in
priuilegio,refert iunctis Aulis per Sa-
cr.Conſ. ſollemniter iudicatum poſſe
baronem pẽdente appellatione com-
ponere, ſeu tranſigere, & gratias fa-
cere,& hanc ipſam differentiam inter
iuriſdictionem, quæ habetur in offi-
cium, & in feudum conſtituit D. La-
nar.in præallegato conſilio, vt primo
caſu minimè poſſit gratia fieri,ſecun-
do

do verò ſic author. Ant.de Butr. Felin. Io.Fab. Cuman.& aliorum,& le-
14 gatur omninò Iſern.in verb. & bona committentium, quæ ſint regal. poſt num.75. vbi de generali abolitione, de ſolita habilitatione carceratorum per ferias,& ſignanter de indulgentia ſine remiſsione partis, & commutatione pęnæ corporalis,quæ notentur. Nam eleganter Andr.loquitur diſtinguens inter intereſſe partis pecuniarium,& animi ſæuientis,vt primo ca-
15 ſu non poſsit, loquendo de poteſtate ordinaria; ſecundo verò caſu ſic,nam talis animus non debet attendi, qui allegat text.notab.in l.ſi venditor, §. fin. ff.de ſeru.export.& loquitur Andr. quando ſine cauſa, nam ex cauſa non dubitatur, vt latius per Afflict. num.49. qui intellexit Andr.quando
16 ex cauſa, & malè. Et diſtinctionem Andr. ſequutus eſt Boſſ. in tit. de remed. ex ſol.clem.princ. cum latè cumulatis per Farinac. in tit. de Inquiſit. quæſt.6. nu. 18. verſ. & licèt aliquid, quamquàm ipſe contrarium ſentiat, nullam faciens mentionem de doctr. Iſern. & non mirum, quia eius lectura non omnibus eſt nota, nec facilis: benè aduertit,quòd de generali conſuetudine,nunquàm conſueuerunt Reges, nec Pontifices gra-
17 tias facere abſque partium offenſarum remiſsione, & hoc etiam iure vtimur in Regno, de quo per Afflict. in Conſtit.Reg.mulier,quæ dotarium nu. 28. Eandemq; pariter differentiã inter iuriſdictionem conceſſam in officium, vel feudum circa abdicationem cauſarum,adhibet D.Frecc. in 9. author. baron. quod eſt vtile, & occurrit in dies, vt poſsit à Superiore, quando iuriſdictio tenetur in offi-
18 cium, ſecus verò ſi in feudum, quo caſu limitatur diſpoſitio text.in l. iudicium ſoluitur ff.de iud.vt latius per D. Frecc. in loco allegato authorit. Bald.Card.Curt.& aliorum,niſi qua-
16 litas delictorum, grauitas illorum, ac exorbitantia aliud requirat propter publicum bonum:nam tunc cauſæ abdicantur, nec remittuntur ad Curias baronales,ſeruato tenore priuilegiorum illorum, ſed facta relatione Proregi Principem repræſentanti in Collaterali Conſilio determinamus, quod pro illa vice citra præiucium priuilegiorum baronalium cauſa remaneat in Mag. Cur. Vic. concurrente in hoc vtilitate publica, & cauſa exemplari perquàm maxima,
20 & ex eadem cauſa multoties licet cauſę totaliter baronibus non tolluntur habendo reſpectum ad qualitates illorum: Tamen licet remittantur, prouideri ſolet, vt procedatur in Ciuitate, vel cum certo Iudice deputato, de quo latè per D. Frecc. in 35. author.baron. Nam aliàs de poteſta-
21 te ordinaria non poſſet, immò in tantum iuriſdictiones ſunt baronum, illorumq; vſu, & exercitio non poſſunt impediri, quod dicuntur habere iuriſdictionem priuatiuam in conceſſis,& poſſunt mandare vaſſallis,quod non declinent ipſorum iuriſdictionem de quo per D.Frecc. in autho.baron. 9. & 10.
22 Hinc etſi vaſſallus baronis contumax amittat fori declinatoriam ratione contumaciæ, quo caſu intelligitur prorogat iuriſdictio, tamen hoc non procedit reſpectu baronis, qui ſuo nomine petit remiſsionem,de quo per Capic. deciſ.9. 1.limitat. D. de Franch. deciſ.411. Belluc.ſpecul. princip. rubr. 15. §. ſed quid dices num. 6. cum alijs latè cumulatis per Conſilium Fab.de Ann.in conſ.107. 2.volum. vbi multa elegantia, quando iuriſdictiones ſunt diſtinctæ; & quis habet illam cum clauſula abdi-
23 catiua; & quod dixi ſupra de diſtinctione, quæ fit inter eum, qui habet iuriſdictionem in officium, vel in feudum limito,quando habet officium ex cauſa oneroſa,quia cenſetur emiſſe,& conſequenter ex communi deci-

ſione

Digitized by Google

ſione Bald. in l.qui ſe patris C. vnde liberi, vt idem dicendum in eo,quod in barone feudum emente, quod cogitetur.

24 Sed concurrente publica vtilitate ſecus eſt: & ſic intelligitur,quòd per quamcumque cōceſsionem, quæ fiat, ſemper remanet ſub Principis imperio,vt benè authoritate Petr.Cyn. & Bald.diſcurrit Bellug.vbi ſupra,vnde cum hęc tangāt publicam vtilitatem: propterea vt ſupra benè notatum eſt, non attenditur alterius priuilegium, ſeu intereſſe, cum præualeat publicum,& ſuprema authoritas ſemper intelligitur excepta,iuxta terminos text. in d. cap. quod tranſlationem.

25 Hinc etſi facta fuerit feudi conceſſio, poteſt Princeps ex ſuprema ſua authoritate in caſibus meliùs ſibi viſis illud cuſtodire, milites apponere, & alia quæ melius ſibi videntur expedire ex regu. text.in l.ſi ita §.Dominus ff. de vſ. & habit. latè per D. Frecc. de ſubfeud. lib.2. author. Baron. 12. & per Capic. in repet. cap. Imperialem, verſ. quarta concluſio cart.mihi 28. author. Bald. in auth. nunc ſi hæres C.de litig. Iacob. in tractat.feud. in verb.de Caſtro rubei Montis nu. 14. verſ.vlterius quæro:

26 Idem & poterit ibi facere fortellitium, vel reficere, etſi eſt in confinio poteſt diruere, ſi ſic videbitur Alber. in l.fin. per illum text. ff.de vſ.& habit. Bald.in conſ.122. volum.4. Capic.vbi ſupra, quod ita in Regno pra-

27 cticatur; & non ſolùm poteſt ædificia deſtruere, ſed dixit Bald. in l.Lapilli in addit. ff. de rer. diuiſ. num.2. Quod tempore guerræ, & omni tempore, quo publica vtilitas vrget debent deſtrui ædificia ſupra altitudinem ſtatutam facta,domus, & loca, quæ non poſſunt defendi, ſicut dixit fieri quotidie; & tempore guerræ cōburi ſegetes,vt inimici careant victu; quæ omnia vidimus aliàs practicata in Regno,in Ciuitate Nolæ, Capuæ,

28 & in alijs quampluribus; & Angel. in d. auth. nunc ſi hæres, dicit quod poteſt Rex apponere in Caſtro nouū Caſtellanum propter inimicorum ſuſpicionem, vel baronis diffidentiam, quem allegat Perr. Greg. in tit.de conceſſ.feud.lib.1. quæſt. 10. quæ dixerunt Doctor. procedere in fortelle-

29 tio Clericorum, vt poſſit Dominus illis inuitis cuſtodire, defendere, capere, & ponere gentes armorum, vt per Cyn. & Paul. de Caſtr. in l.cunctos populos colum. fin. C.de ſumm. Trinit. & fid. Cathol. propter publi-

30 cam vtilitatem. Verùm non tenetur vtilis Dominus feudi tali caſu ad ſūptus,ſecundum Bald.in l.ſi aliquando in fin. ff.de offic.Proconſ. par. de reintegr. cart. mihi 98. multa ad hoc cumulat Frecc. vbi ſupra: ſed debet talis Dominus contribuere tanquàm vnus de populo,& aduertatur ad vnū

31 notabile,quod dixit Angel.in l.Turres C. de oper. publ. per illum text. videlicet: quod fortellitium factum per Dominum directum in feudo baronis cedit in beneficium feudi, quæ etiam procedunt in Vniuerſitatibus

32 Terrarum: nàm licet aliàs per Capitulum Regni editum per Carolum Secūdum incip. item ſtatuimus,quòd ab vniuerſitatibus, &c. diſpoſitum erat, quòd Ciuitates tenerentur ad reparationem Caſtrorum: Tamen poſtea hoc ſublatum fuit per Pragmaticam Regis Ferdinandi Primi æditam in anno 1483. incip. ad perpetuam rei memoriam in verb. Item ne in reparationem Caſtrorum,in tit. de ſalario eorum, qui mittuntur pro ſeruitio Regio, niſi repertum fuerit

33 vniuerſitates aliquas ad hoc teneri, puta ex conſuetudine legitimè præſcripta,vel alia legitima cauſa,vt notat Campan.in eodem cap. & in tantum hoc eſt verum, quòd vniuerſita-

34 tes non tenentur, vt ſi aliquo caſu ratione conſuetudinis ad hoc adſtri-

ctæ eſſent,quod tanquam quid ſupremum, & inſolitum non veniret in venditione, quæ forte de terra fieret cum clauſula, cum iuribus ſuis, niſi hoc ſpetialiter diceretur,& ita refert deciſum Luc.de Pen.in l.2. C.de iur. Reip. lib.11. cumulat deciſiones, & ſic pariter refert deciſum D. Præſid. de Franch. in deciſ. 78. pro inſigni notetur aliud memoriæ commendandum,quòd ſicut in venditione, vt ſupra, facta cum omnibus iuribus, & pertinentijs ſuis non venit: hoc ius reale reficiendi fortellitia, & caſtra, ſic pariter priuilegia, quæ ſunt conceſſa alicui magno Principi cum caſibus reſeruatis non tranſeunt in generali alienatione cum aſſenſu facta perſonis inferioribus, quibus Rex talia non fuiſſet conceſſurus,ita iudicatum pluries refert Minad. in repetitione Conſtitutionis in aliquibus in verbo textus conſtitutionis num. 39. cart. 46. à terg. quæ intelligo in caſtris,& fortellitijs Regijs, ſecùs in re-
35 fectione murorum Ciuitatis: nam hoc pertinet ad eamdem Ciuitatem, & poſſunt Ciues ad contributionem cogi iuxta ipſorum facultates ad tex. in l.ne ſplendidiſſimè in l.omnes in l. turres C.de oper. publ. ſed non li-
36 cebit ſine Principis authoritate conſtruere,vel reficere l. ſacra §.muros ff. de rer. diuiſ. de quibus latè per Luc. de Pen. in l.fin. C.ex quib.muner. nem. lic. ſe excuſ. fuit deciſum
37 pluries in Regia Camera per plures conſultationes factas pro Ciuitatibus Liparis,Hydrunti,Gallipolis, Mono-
38 polis,& Trani: fuitq; dictum, quòd propter impotentiam illarum fiant expenſis fiſci cum facultate repeten-
39 di,ſed de tributis fiſco debitis poteſt detineri tertia pars in cauſam prædictam expendenda, dicit text. in l. 3. C. de diuerſ. vrban. præd. & ruſti. lib. 11. ſed dixit Luc. de Penn. vbi ſupra, quòd malè hoc ſeruant fiſcales.

40 Ad quam etiam refectionem tenentur contribuere Eccleſiaſtici ſecundū eumdem Luc.de Pen.in l.fin. C.de exact. tribut. ſed non ex vi legis laicorum, ſed ex vi rationis iuxta communem diſtinctionem,de qua per Abbat. & Canon. in cap. Eccleſ. ſanctæ Mariæ de Conſtit. eleganter Iſer.in cap.1. §.firmiter colum.3.de prohib. feud.alien.per Fred.& in prælud.q.3. nu.39. latè Surd. in conſ.301. 3.volum. Sunt enim hæc omnia tendentia ad publicum beneficium commune non ſolùm omnibus in vniuerſum; ſed vt ſingulis, ſicut dicimus in conſtructione,ſeu refectione pontium, & viarum,à qua nemo eſt immunis, non obſtante quolibet immunitatis priuilegio ſtatuit text.in l. 1. C.de collat. fund. in lib. 10. & reddit rationem text.in fin. ibi, nulla enim ratione debent ab hoc, quòd in commune omnibus prodeſt ſeiungi; & vide latè
41 de hac conſtructione, ſeu reparatione caſtrorum,aut murorum,ad quem ſpectat, & quomodo fiat contributio, & quando ædificia priuata iuxta vel ſupra muros ſunt tolleranda per Aucda.eo.tit.lib.2.cap.3.
42 Et reſpectiuè ad hanc cauſam publici boni, ſicut Iudex poteſt augere pœnam à lege ſtatutam ex reg. text. in l.fin. C.de mod.mult. ſic baro habens tamen merum,& mixtum imperium, cum ſit iudex ordinarius ſuorum vaſſallorum,vt diximus ſupra, de quo latè Frecc.authorit. 13. & li-
43 cet text.in cap.Regn. incip. Item & inquiſitionem diſponat,quòd baro in bannis,quæ facit,non poteſt imponere pœnam vltra Auguſtalem;intellexerunt tamen Doctor.capit.illud in habente ſimplicem iuriſdictionem ſecùs autem ſi habeat merum, & mixtum imperium,vt latè ibi per Io.Ant. de Nigr. poſt Afflict. in Conſtit.Reg. Iuſtitiarij nomen, & normam in 22.
44 not. & hanc opinionem,vt poſſit imponi pœna melius viſa in banno ex cau-

cauſa Oldr. in conſ. 15. Alex. in l.1.
ff. ſi quis ius dic. non obtemper. vbi
45 latè Cagnol. & ſic etiam deciſum
pluries fuit ratione contemptus poſſe
à barone exigi pœnam vltra damnũ.
46 At ſi baro non habeat ſecundas cau-
ſas,ſiue appellationis,vel aliàs Rega-
les iuriſdictiones,easq; exerceat, qua
pœna puniatur diffinit Reg. Conſtit.
cum ſatis, & alia incipiens officij, vt
ſit pœna capitalis; adeò autem limi-
47 tatur Baronum iuriſdictio, quòd ſi
grauatur vaſſallus in eius Curia liti-
gans in incidentij, aur interlocutoria
cauſæ principalis, priuatur tota cau-
ſa, quòd latius diſcurrit, & fundat
Luc. de Pen.in l. defenſionis facultas
C.de iur.fiſc. lib.10.

48 Et quando baro non habet cauſas
appellationum, & delegat primam
cauſam; an poſſit tunc cognoſcere
de appellatione, cum à delegato ap-
pelletur ad delegantem, & quid in
Regno, & an ſaltem per viam quære-
læ,& recurſus; latè per D.Frecc.in
13. author.baron. vbi quomodo non
poteſt baro ſe intromittere in exerci-
tio iuriſdictionis, & de ſolita proui-
ſione, quæ ſuper hoc fit per decreta
49 Sac. Conſ. quæ non habent in Re-
gno diſputationem in ſententia baiu-
li, nàm ab illa appellatur ad Baro-
nem, ſeu ſuum Capitaneum, etiam
quòd non habeat baro cauſas appel-
lationis,& vide rationem per D.Frec.
in 16. authori. baron. quem non ſe-
50 quor,dùm in 24. author.baron. du-
bitauit, ſi baro cognoſcit de cauſis
appellationum ſui ſubfeudatarij:nam
hic eſt alius caſus, quia etſi non ha-
beat cauſas appellationis in priuile-
gio,intelligetur hoc de ſua ordinaria
iuriſdictione, ſed quo ad ſubfeudata-
rium eo ipſo, quòd poteſt illum con-
ſtituere,habet implicitè à Rege ſupe-
rioritatem,ac cognitionem grauami-
num; quod intelligo de ſubfeudata-
rio, qui tenet feudum immediatè, &
in capite à barone,quod autem ſupra
dixi per viam quærelæ, & recurſus
51 hodie practicatur in Regno cum Re-
gio fiſco, qui vigore rituum Magn.
Cur. à decretis liberatorijs non po-
teſt appellari: ſed benè datur recur-
ſus, quando prætendit notorium gra-
uamen, quòd ante omnia cognoſci-
tur, & tunc, quia notoria iniuſtitia
æquiparatur nullitati, admittitur re-
uiſio ſententiæ Mag.Cur.in Sac.Cõſ.
quæ omnia recenſet D.de Franch. in
deciſ. 148. poſt Capic.& Grammat.
per ipſum relatos, & idem in d.deciſ.
470. & hoc in criminalibus: verùm
52 ſi inquiſitus à condemnatione ap-
pellauerit, intelligitur fiſcum adhæ-
ſiſſe appellationi vigore pragmaticæ
editæ tempore Præſidatus D.Ioannis
de Zuniga iuxta aliam deciſionem
53 eiuſdem D.de Frãch.467. vbi quod
ſi contra inquiſitum proceditur ad
quærelam partis, tunc non practica-
tur hæc vltima pragmatica. Proxima
prædictis accedit quæſtio, quæ Regis
poteſtatem tangit,an ob eandem pu-
54 blicam vtilitatem poſſit Rex ex ſu-
prema poteſtate officialem conſtitue-
re reſidentẽ in terra baronis, vel vi-
ſitatorem deputare ſupra ſuos feuda-
tarios,vt ſe informet, quomodo vaſ-
ſallos,tractet ſuosq; ſubditos,& qua-
lem iuſtitiam adminiſtrent, de quo
vide Capic. in loco alleg. cart. 19.
qui non benè refert Luc.in l.fin.C.de
locat.præd.ciuil. Nàm ibi Luc.tenet,
quòd non poſſit Rex tenere officialem
reſidentem in terra baronis, niſi ex
cauſa, licèt ſit practicatum contra-
55 rium in Regijs audientijs, quarum
aliquæ reſiderunt, & reſident in ter-
ris baronalibus, vt vidimus in Ciui-
tate Salerni, quando erat baronalis,
& hodie in Terra Montisfuſculi, quæ
eſt Principis Venuſiæ, qui eſt de ma-
gnatibus Regni,& de nobiliſſima, &
antiquiſſima proſapia familię Geſual-
dæ; ſed dici poteſt hoc ex cauſa,quia
56 ſituatæ ſunt Terræ prædictæ in locis
commodioribus pro iuſtitia admini-
ſtran-

Digitized by Google

ſtranda in tota Prouincia; qui barones non ſolùm non contradixerunt, ſed tanquàm eis vtiliſsimum pro accepto habuerunt, quia ex reſidentia Regiarum audientiarum, concurrebant omnes Prouinciales in ipſorum terris,& ſic tabernæ, molendina, cæteriq; introitus, tàm baronum, quàm particularium augebantur: nàm ſi
57 contradixiſſent, deciſum eſt in cap. 23. de conceſſis tempore Comitis Ripa Curſiæ Proregis Regni, vt minimè poſſint in Terris Baronum Regiæ audientiæ, cæteriq; Officiales habi-
58 tare ordinariè, vt fol. 67. & vide D. Frecc. in 28. authorit. Baron. qui etſi videtur tenere poſſe baronem tenere Iudicem appellationis in Terra ſubinfeudata; tamen in caſu de quo agitur contrarium concludit per optima iura,& rationes; & id quod dicit Capic. ſimpliciter de viſitatore, vt
59 poſſit Rex deputare contra barones author. Bald. aduertatur, quòd Bald. hoc dixit in conſ. 328. quæritùr ſi Rex 1. volum. ſed limitauit ſuum dictum Bald. quando feudatarius malè tractat ſubditos, vel dilapidat feudum, ſeu grauia onera imponit; tunc enim non ſolùm poteſt deſtinari viſitator, ſed dari etiam coadiutor, dicit Bald. quòd videmus quotidie, dum deſtinantur Commiſſarij contra barones per Collaterale ad inſtantiam vaſſallorum, de quibus ſupra latè di-
60 ctum eſt, immò tali caſu, quando feudali abutitur ad exinanitionem, ſeruitutem, ac depopulationem priuatur ſecundùm Andr. in cap. 1. in verb. vt ad tranſactum ire, quibus mod. feud. amitt. ſicut fecit Impera-
61 tor Feder. dicit ipſe, qui Regnum exinaniuit Tyrannico Dominico, ſed ex officio abſque alia cauſa deſtinare viſitatorem, idem Bald. præſuppoſuit nullo modo fieri poſſe, cùm non habeant iuriſdictionem in officium, ſed infeudatam in proprietate, ſeu vtili dominio,& vt ſupra diximus longè differunt à miniſtris, qui officia in adminiſtrationem tenent ad beneplacitum Regiæ Maieſtatis, vel temporaliter, qui de iure, & etiam ſecundùm Regias pragmaticas ſtare debent ſindicatui, pro quo legatur D. Frecc. in in ſuo lib. in 35. authorit. baron. qui eleganter, vt aſſolet quæſtionem diſputat, omnia cumulando, & hanc
62 firmat concluſionem, ideoq; dùm aliàs Archiepiſcopus Salernitanus viſitator generalis Regni voluit ſuper hoc manus imponere, inſurrexit magnus rumor inter titulatos, & magnates, cæterosq; Regni Barones, illiq; inſimul cum deputatis Ciuitatis recurſum habuerunt ad Proregem,& ſic fuit ſuperſeſſum, & amplius non proceſſum, quia Prorex de omnibus Regem certiorauit,& mandauit, quòd Viſitator in hoc non ſe intromitteret, tanquàm non ſpectante ad eius commiſſionem,& erat occupare Proregis officium, atque authoritatem.

SVMMARIVM.

1 *Baro, vt primus ciuis, quomodo vſum habeat in territorio demaniali exiſtenti in baronia, remiſſiuè.*

2 *Ciuita sècontra quomodo in territorio demaniali Baronis ius habet vtendi, & nu. 3.*

4 *Baro in territorio demaniali vniuerſitates propria animalia ponit ad paſcendum, vt reliqui ciues, & in patronato ſecatis ſegetibus, & nu. 5.*

6 *Barone locante feudum cum iuriſdictione iuribus, & introitibus, prout ipſe tenet, & poſſidet, competit ne Affictatori vſus, quem Baro habet in territorio vniuerſitatis demaniali.*

li. Negatiuè concluditur nu. 9. & ſeq.

7 *Baro, vt primus ciuis vſum etiã habet in territorio alieno, in quo vniuerſitas, eiusq. ciues vaſſalli Baronis, ius paſcendi habent.*

8 *Niſi vniuerſitas particulari titulo, territorium, & ius paſculandi acquiſiuerit.*

10 *Conductor, ſiue Affictator feudi ad longum tempus cum aſſenſu, Dominus, & ciuis efficitur, qui erit Dominus feudi.*

11 *Baro vſum quem habet in territorio demaniali vniuerſitatis vendere, cedere, vel locare non poteſt, & nu. 14.*

12 *Vſus, & habitationis differentia.*

13 *Baro, vti primus ciues vſum habet, etiam ſi non habitet contra Auendanum.*

15 *Conductores, ſeu Affittatores terrarum baronalium, quæ, & qualia ſeruitia ex conductione conſequantur, remiſſiuè.*

16 *L. Diuus ff. de vſu, & habitatione, declaratur.*

17 *Vſuarius ſyluæ, vel fundi remoti poteſt vendere ligna, & fructus pro ſumptibus, & expenſis vehendi ligna, & fructus, vſuario neceſſarios ſecundùm Aret. ſed dubitatio contra eum proponitur nu. 20.*

18 *Io. Fab. locus, declaratur.*

19 *Caſſaneus notatur.*

21 *Vſuarius fundi fructus ex eo pro vſu, ita demùm aſportare poteſt, ſi commodè in fundo, vti nequeat.*

22 *Baro eundem vſum habet in territorio Vniuerſitatis demaniali, quem ciues obtinent in demaniali Baronis territorio.*

ARGVMENTVM.

De iure ſumẽdi paſcua in demaniali territorio Baronis vniuerſitati, & in demaniali vniuerſitatis Baroni, tanquàm primo ciui competente. An competat conductori, ſiue Affictatori, cui Baro feudum locauit cum iuribus, & introitibus, prout ipſe tenet, & poſſidet.

§. II.

NON ſolùm eſt Baro Iudex ordinarius vaſſallorum, verùm etiã primus inter eos
1 ciues; & omnia, quæ poſſit circa modum tractandi vaſſallos, & vſum iuriſdictionis, quam habet, proximè tractauimus: nunc ſub compendio dicemus, quæ Baroni hoc altero nomine, tanquàm primo ciui competant, inter cætera, illud eſt præcipuum, & quotidianum, quod ad vſum pertinet territorij demanialis exiſtentis in locis demanialibus vniuerſitatis. Eſt baro primus ciues, vti talis vſum habet in territorijs demanialibus, vt latiſſimè proſequitur Couar. practicar. quæſt. cap. 37. Auendan. de exequ. mandat. lib. 1. cap. 4. nu. 25. vbi quomodo baro, vt ciuis vti debeat, quantum occupet aliorum vſum, quomodo territorium commune omnibus, ſiue in quo quis habet ius paſcendi, poſſit reduci ad culturam plantari, vel in alium vſum conuerti in præiudicium vſus, vel ſeruitutis conſtitutæ,

quo in loco Couarr. allegat eundem Auendanum, quem appellat doctiſſimum, de hoc quoque vſu, eſt deciſio D. Frecc. in 46. authorit. baron.
2 vt baro non poſſit prohibere vaſſallos paſcere in territorio demaniali ipſius baronis, quatenus concernit vſum ipſorum, ex reg.text. in l.vſum aquæ C. de aquæd. vbi Luc. de Pen.
3 & idem deciſum refert per Sac.Conſ. verùm vltra vſum non poſſunt: ita quòd nec adſocidam capient,& quatenus poſteà exteris venderent ius fi-
4 de ſoluerent Baroni: ſicut ècontra baro in territorio vniuerſitatis animalia propria immittet, vt ciuis, & primus ciuis terræ, ita quòd habebit vſum, vt cæteri ciues, ex trad. per Bald. in l.obſeruare §. proficiſci ff.de offic. Proconſ. & leg. in verſ. octauò quæritur, & Bart. in l.1. ff. ad municip. & hoc iure vtimur abſque controuerſia etiam vigore pragmaticæ Caroli V. editę in anno 1536. incip. volumus etiam in titu. de baron. &
5 D. Frecc. in loc. alleg. tractat etiam quid in territorijs appatronatis, ſecatis tamen ſegetibus, & per Couar. & Auend.vbi ſupra de quo multa per D.Præſid.de Franch.in deciſ.197. & in deciſ. 301.

His ſic exiſtentibus, quòd ſicut vaſſallus habet vſum in territorio baronis, ſic etiam baro in territorio de-
6 maniali vniuerſitatis videamus, vt caſus accidit; an ſi baro locat eius terram alteri cum omni iuriſdictione, iuribus, & introitibus, prout ipſe tenet,& poſsidet,veniat hic vſus in locatione, quem habet,vt primus ciuis in territorijs demanialibus Ciuitatis, quem vſum, & notetur; in tantum baro habet, vt verè ciuis,vt non ſolùm vſum habeat in proprio territorio ſuæ vniuerſitatis; ſed etiam in territorio alterius terræ, in quo vniuerſitas ipſiusq; ciues ius habent paſculandi, vt notanter per Parid. de Put. in tract. ſynd. in verb.ſtatutum,
8 Ciuitatis loquens de ciue; quæ limitantur,quando particulari titulo vniuerſitas territorium acquiſiuit,vel ius paſculandi, & ita refert deciſum D. de Franch. in d.deciſ.197. redeundo igitur ad quęſtionem.
9 Tenui, prout teneo, nullo modo venire hunc vſum in locatione,quia vt dixit D.Frecc. hunc vſum non habet Baro, vt Dominus, ſed vt ciuis, quod non eſt in conductore, ſeu affictatore,qui nec eſt Dominus,nec Ci-
10 uis;niſi affictus eſſet ad longum tempus aſſenſu vallatus: nam tunc dominium eſſet tranſlatum iuxta reg.text. in l.1. ff. ſi ag. vectig. & tunc quia efficeretur Dominus, & conſequenter Ciuis,aliud eſt ceſsãte dominio prioris Domini: ſed in affictu ad tempus nullam facio difficultatem, quod viua,& irrefragabili ratione fundatur:
11 nam ſi Baro nihil amplius habet, quàm vſum, eumdemq; quem habet vaſſallus limitatum, vt non poſſit exteris vendere, neque adſocidam capere; ergo non poteſt illum vendere, cedere,aut locare text. in §. 1. inſtit. de vſ. & habit. ibi: nec vlli alij ius, quod habet,aut locare,aut vendere, aut gratis concedere poteſt, & in §. ſeq. Item is,qui ædium vſum habet, hactenus ius habere intelligitur, vt ipſe tantùm inhabitet,nec hoc ius ad alium transferre poteſt, text.in l. ſed neque ff. de vſ. & habit. ibi, ſed neque locabunt ſeorſum, neque concedent habitationem ſine ſe, neque vendent vſum; & melior text. ad literam in l.denique eod.tit. Fitq; dif-
12 ferentia inter habentes vſum, & habentes habitationem, vt per gloſ. in l.cæterum, & in l. ſi habitatio eodem tit. & in habitatione loquitur text.in l.cum antiquitas,vbi gloſ.declarat in verb. habitatio C. de vſufr. & habit.
13 Etſi attendimus dicta per Auend. quòd quatenus habitat baro, tantùm vſum habet, quæſtio eſt de indubitato; ſed de hoc dicto Auend. dubito:

cum

cùm ſufficiat habere terrę dominium, quod cauſat ciuilitatem,& ſic practicatur, & hoc iure vtimur.

24 Sed ſi Baro habet taliter vſum limitatum, vt diximus, quod non poteſt nec adſocidam capere, nec exteris vẽdere,quia hoc eſſet vltra vſum: ſicut ècontra ſic habet vſum limitatum vaſſallus in territorio baronali; ergo ſtatim quod alteri locat, cedit, aut vſum vendit,hoc eſt ſibi prohibitum, quia ipſe non vtitur, & extero
25 vſum vendit. Et quæ transeant in conductores terrarum baronalium; & quæ ſeruitia,an obſequialia, dominicalia,vel artificialia, & ſimilia videatur Andr. in cap. 1. de leg. Corrad. num. 10. & quid in adoha debita à ſubfeudatarijs,vide de omnibus latiſſimè cumulata per Conſiliarium Fab. de Ann.in ſuo conſ. 3.

Et notetur circa id, quod diximus de vſu, quòd in tantùm eſt prohibita locatio, aut in alium tranſlatio, quòd
26 etſi text. in l. Diuus de vſufr. & habit. dixerit,quòd legato vſu ſyluę nihil differt ab vſufr.quia niſi liceret legatarijs cedere ſyluam,& vendere, quemadmodum vſufructuarijs licet, nihil habituri eſſent ex eo legato, & hæc ſunt verba text. & tamen gloſ. ibi in verb. ſyluæ intelligit tex.quando ſylua erat remota, ita quòd non poterat illa commodè vti, eadem gloſſ. in l. plenum in verb. in villa, eodem titu. & melior gloſſ. in §. minùs inſtit. eodem, quam ſequitur Io. Fab. & Aret. ſecùs ſi eſſet ſylua propinqua, & commoditas eſſet in perceptione lignorum, & dixit Aretin.
27 quod debet hoc reſtringi, quòd liceat vendere tantum, quantum importent ſumptus vecturæ lignorum pro ſua neceſſitate, & idem de vino, frumento, & alijs, quando eſſent à longe, vt liceat tantum vendere, quod ſufficiat ad ſumptus pro conductione ad ipſum vſuarium: ſic pro-
28 cedit q. poſita per Io. Fabr. in eodem §.minus,vt illi,qui habent vſum in foreſta aliena poſſint alij vendere, vel locare emolumentum ſi ipſi vti non poſſunt, & de vno loco transferre ad alium, licet idem met Io. Fab. dicat non ſeruari de conſuetudine,
29 quem corruptè intelligit Caſſan.in conſuetud. burgund. rubr. 13. §. 2. num.29. dum proponit q. authoritate Io. Fabr. quando is non poteſt,vel non vult vti, vt poſſit alteri vendere, vel locare, quod Io.Fabr. non dicit, ſed ponit caſum in eo,qui non poteſt vti, qui eſt intelligendus ſecundum iura, quæ allegat in l. plenum, & in l. Diuus vbi gloſ. declarat,quando eſt de longinquo,& commodè vti non poteſt, & Aretin.limitat intelligi debere reſpectiuè tantum ad expenſas neceſſarias pro conductione: etſi aliter intelligeretur, loquerentur contra tot iura expreſſa, vetantia venditionem, locationem, aut quamuis aliam vſus diſtractio-
30 nem; & rurſus dubito de deciſione Aretin. nam ſi ſecundùm eum poteſt vſuarius tantum vendere, quantum important expenſæ conducturæ, ſequeretur, quòd daretur duplicatus vſus,propterea text. in d.l.Diuus ſtatuit tantùm poſſe vendere,quia aliàs inutile eſt legatum, & in hoc fundatur, & gloſ.& Doctor. intellexerunt, quando ſylua erat de longinquo,ita quòd vſus eius reddebatur inutilis.
31 Hinc etiam permiſerunt iura, vt poſſit eo caſu,de loco ad locum fructus, qui percipiuntur, aſportari:nam alias ſi villa eſt commoda, vel territorium cuius vſus eſt legatus, debet in eadem villa, ſeu territorio,vti frui iuxta diſpoſitionem text.in d.l.plenum, vbi gloſ. in verb. in villa, & ibi in verb. pomis, quem text. ad hoc allegat Io.Fab.in d.§.minùs ponens quęſtionem, quando non poteſt vti foreſta, & ex ea cauſa vult aſportare de loco ad locum, vt liceat, & ſic apparet malè ſenſiſſe Caſſan. & loquutum

 fuiſ-

fuiſſe contra tot iura expreſſa, de quibus nullam facit mentionem, nec aliter ponderat, nec ſuper eis inſiſtit.

22 Concludo tandem q. ineuitabili argumento: nàm ſi vſus Domini in territorio demaniali vniuerſitatis eſt, ſicut vſus vaſſalli in ſuo baronali territorio: & indubitatum eſt vaſſallum non poſſe vendere, nec cedere vſum, quem habet, tàm in territorio baronali, quàm vniuerſitatis ratione de qua ſupra: ergo minimè poterit baro.

SVMMARIVM.

1 *Baro excadentias, ſiue feuda plana ſolita, ac permiſſa concedi ei deuoluta, an pro ſe retinere poſſit, vel teneatur de nouo concedere.*

2 *Emphyteuſis, vel feudum deuolutũ propter lineam finitam, agnatis vltimi poſſeſſoris Dominus concedere debet.*

3 *Barõnum conſuetudo concedendi feuda plana ſemel ad eos deuoluta recenſetur ex Paride, ſed de ea non conſtat.*

4 *Bartoli ſententia in l. 1. §. permittitur ff. de aqua quotid. & æſtiu. nunquàm ſeruata in feudis, & nu. 34. non eſt applicabilis quæſtioni de ſubinfeudatione nu. 27.*

5 *Duo inuicem caſus diſtinguendi pro quæſtionis reſolutione.*

6 *Feudatarij ſubinfeudantis ſecundum leges communes feudorum iure extincto, ſubfeudatarij pariter ius extinguitur.*

7 *Niſi facta ſit ſubinfeudatio cum aſſenſu directi Domini.*

8 *Vel niſi ſubinfeudatus paratus ſit ſeruire Domino mediato, eo modo, quo immediato ſeruiebat.*

9 *Dominus non poteſt cogere agnatum vltimi poſſeſſoris, pro renouatione inueſtituræ; Agnatus verò Dominum conuenire poteſt, & hoc de iure communi feud.*

10 *Excadentias in Regno Baro infeudare poteſt.*

11 *Text. in cap. 1. §. rurſus, quib. mod. feud. amitt. declaratur & quomodo excadentias dicitur Baronem concedere, & quomodo non babet in boc locum regula reſoluto iure datoris, & quid in clerico infeudãte ſolita concedi, nu 13.*

12 *Feudum eſt bomo mutus, feudatarius eius pica, & organum.*

14 *Excadentiæ deuoluto feudo Domino directo minimè deuoluuntur.*

15 *Text. in cap. 1. §. cum verò, qual. olim pot. feud. alien. declaratur.*

16 *Extincto iure infeudantis de iure communi feudorum cur extinguatur ius infeudati.*

17 *Vaſſallus vaſſalli mei nõ eſt vaſſalus meus, niſi effectus ſit vaſſallus de re mea.*

18 *Intereſſe volũtatis in feudis maximè conſideratur.*

19 *Subinfeudatio iure cõmuni taci-*

ti

tè permiſſa, & ſubinfeudatus à Domino feudum concedente cenſetur approbatus, & nume 25.

20 Feudatarius feudo Domino refutare poteſt, in præiudicium ſubfeudatarij.

21 Contractus non dicitur claudicare, ex eo.

22 Venditio ſub pacto legis commiſſoriæ, vel adiectionis in diem, eſt pura, reſoluenda ſub conditione.

23 Piſtori intellectus §. cum verò cap. 1. qual. olim pot feud. alien. reprobatur & nu. 28.

24 Domini ſemper intereſt habere magis ſuum, quàm alienum vaſſallum, licèt ſubinfeudatus teneat feudum, vt primus infeudatus contra Præpoſit. & Aluarot. & nu. 25.

26 Conceſſio quælibet regulatur ab intellectu iuris.

29 Feudum deuolutum ob lineam finitam, teneatur ne Dominus ſecundum legem feudorum iterum infeudare, duo diſtinguũtur articuli.

30 Concedere alteri non tenetur, nullo exiſtente agnato.

31 Baldi ſententia affirmantis teneri Dominum, feudum alteri concedere, deficiente agnato, qui cum extraneo concurrat reiecta.

32 Feudum deuolutum non tenetur Dominus agnatis concedere, eosq. de nouo inueſtire, & nu. ſequ.

33 Bartoli doctrina in §. permittitur obtinet in inueſtitura confirmatoria, vel concurſu agnati, & extranei, ſecus cum Dominus vult pro ſe retinere, nume. 37.

35 Iniuriæ ratio minimè conſiderabilis, cum Dominus feudum deuolutum pro ſe retinet.

36 Baldi doctrina in cap. 1. §. cùm verò, qualiter olim. feud. pot. alien. declaratur.

38 Emphyteuſim ſemel finitã, Dominus pro ſe retinere poteſt, nec obſtringitur alteri concedere contra Decium.

39 Conſuetudo dandi in feudum, vel eam tenendi in demanium inducitur ſpatio triginta annorum.

40 Baro in Regno excadentias deuolutas, iterum concedere non tenetur, ſi tamen velit; Agnatos pro eodem pretio extraneis præferre debet, & nu. 45.

41 Conſtitutio, vt de ſucceſſionibus, verſ in omnibus, quoad excadentialia obtinet etiam in Barone.

42 Diſpoſitio loquens in Rege ex identitate rationis, viget etiam in Barone.

43 Lex in caſu particulari ex ratione generali eſt vniuerſalis.

44 Diſpoſitio correctoria propter identitatem rationis, quæ vnica ſit, extenſionem recipit ex mente comprehenſiua.

46 Baronum conſuetudo, concedendi excadentias, ſiue feuda pla-

na deuoluta, ipſis inuitis quã Pariſ. ponit nõ e vera, nec rationi congrua.

47 *Feuda ad Regem deuoluta ſi ab eo iterum concedantur, de nouo taxantur in cedulario Regiæ Cameræ.*

48 *Prælatio agnatorum ex conſtit. vt de ſucceſsionibus in feudo deuoluto ad Regem cum alteri concedere vult, non eſt vſu recepta.*

ARGVMENTVM.

De excadentijs, ſiue feudis planis. An Baro in Regno ea ſemel ad ipſum deuoluta, poſſit in demanio retinere, vel teneatur de nouo concedere, aut agnatos in ijs præferre. Subinfeudatio iure communi feudorum feudatario permiſſa. An extinguatur, & ſubfeudatarij ius reſoluatur extincto de reſoluto iure infeudantes. Infeudatione reſoluta ob lineam finitam. Num iure communi Dominus teneatur iterum infeudare. Quid extantibus agnatis, text. in cap. 1. §. cum verò qual. olim. pot feud. alien. exponitur, & Piſtorij ad eum intellectus refellitur Bartoli doctrina in §. permittitur exactè declaratur conſtitutio, vt de ſucceſſionibus verſ. in omnibus autẽ, diligenter elucidata.

§. III.

QVAE poſsit Baro tàm vti Iudex ordinarius vaſſallorum, quàm vti primus ciuis hactenus indicauimus; Nunc, quæ poteſt tanquàm dominus ſubijciemus; quibus ſatis erit explicita incidens de Baronibus tractatio. Duo præ cæteris ſunt præcipua ad baronem, tanquàm Dominum pertinentia. De quibus dubitare contingit; an baro ea poſsit, de vnoquoque ſeparatim tractabo; primum excadentias reſpicit, ſecundùm bona feudo reddititia. De excaden-
tijs illud controuertitur, quòd examinat Pariſ. in tract. reinteg. in princ.
1 car. 4. An poſsit baro excadentias,
ſiue feuda plana ſolita, & permiſſa
concedi, per Conſtitutionem Regni,
Conſtitutionem diuæ memoriæ, eidem deuoluta per lineam finitam,
pro ſe retinere inter cætera bona demanialia feudi, an verò teneatur illa
iterum concedere, & dubium facit
primo Bald. in cap. 1. §. ſi verò qual.
olim. pot. feud. alien. dicens quod ſi
baro aliquis mereatur amittere feudum: Rex non debet ſibi appropriare, ſed alteri baroni concedere; qui
eadem munera debeat per ſucceſsionem ſubire. Secundo oritur dubitatio ex deciſione Bartol. communiter
2 ſequuta in l. 1. §. permittitur ff. de
aqu. quot. & æſt. loquentis non ſolùm
in emphyteuſi, ſed etiam in feudo author. gloſ. ibidem, volentis, vt finita
generatione teneatur Dominus inueſtituram renouare agnatis ſuperſtitibus, aliàs diceretur facere iniuriam,
& poſſet appellari, & quod dicitur in
emphyteuſi, communis eſt Doct. opinio procedere etiam in feudo, de qua
per Curt. in tract. feud. 2. par. q. 15.
per Iul. Clar. in verb. feudum q. 87.
Petr. Greg. de conceſſ. feud. 1. par.
cap. 4. cumulat deciſionem Pereira in
tractat. de renouatione emphyteuſis
q. 8. nu. 4.

3 Pariſ. in loco allegato tenet opinionem pro barone, vt non teneatur,
ſed dicit, quòd per eoſdem barones
præſupponitur conſuetudinem eſſe in
contrarium, vt omninò concedere
teneantur, de qua conſuetudine minimè conſtat; immò videmus in feudis
4 oppoſitum ſeruari, & ob id Iul. Clar.
vbi ſupra, iuſtè dixit nunquam vidiſſe ſeruari in feudis deciſionem Bart.
§. permittitur, & quòd durum eſſet.

Sed videamus veritatem quæſtionis, quæ indubitabilis demonſtrabi-
5 tur cum diſtinctione terminorum,
quod-

quodq; in Regno eſt deciſa per ipſius leges particulares.

Vnus eſt articulus, quando feudatarius ſubinfeudat, quod de iure communi poterat, non autem in Regno, vtrum tali caſu extincto iure dato-
6 ris, & ſic feudatarij infeudantis extinguatur ius acceptoris ſcilicet ſubfeudatarij, & indubitatum eſt extingui ex regul. text. in §. rurſus, quibus mod. feud. amitt. niſi ſubinfeudatio
7 facta eſſet cum conſenſu Domini, quia tunc intelligitur Dominum aſſentire pro acceptore, & hæredibus, vt eſt caſus in cap. 1. §. etſi clientulus, vbi Andr. de alien. feud. & idem Andr. in cap. 1. qui ſucceſſ. ten.

8 Hæc regula text. in §. rurſus limitatur per text. in d. cap. 1. §. ſi verò qual. olim. pot. feud. alien. vt ſubinfeudatio non reſoluatur ex reſolutione iuris datoris, nec ſubinfeudatarius modo aliquo feudum amittat, ſi paratus eſt Domino mediato ſeruire eo modo, quo Domino immediato obligatus erat, & dixit Bald. in cap. cæterum colum. fin. de iud. procedere hoc ex quadam benignitate temperando rigorem §. rurſus per æquitatem §. cum verò, & per eumdem Bald. in eodem §. rurſus traditur ex hoc limitatam eſſe regulam illam, quòd reſoluto iure datoris reſoluatur ius acce-
9 ptoris in feudis, in tantùm quod dixit Iſern. in cap. 1. nu. 15. de controu. inueſt. quod claudicat contractus, quia Dominus non poteſt cogere agnatum ad renouandum, ſed eſt in ſua libera poteſtate, ſed agnatus benè poterit Dominum conuenire, loquendo tamen vt dixi, de iure communi feudorum, quo iure licita erat ſubinfeudatio, idem Iſern. in d. §. cum verò, & in d. §. rurſus, in Regno verò
10 procedet hoc in excadentialibus, dicit Andr. in d. cap. 1. de controu. inueſtit. & latiùs in cap. præterea de capit. corrad. & in eadem Conſtitut. Reg. Conſtitutionem diuæ memoriæ vult vt poſſit Baro infeudare excadentias, vel feuda plana ſolita concedi à Barone, & in his non cadit arti-
11 culus, an locum habeat renouatio inueſtituræ, quia in his non procedit reg. text. in §. rurſus, cum conceſſio excadentiarum non habeat dependentiam ſucceſsiuam à iure dantis, ſed momento fuit expedita à feudatario ex debito officij tanquam legitimo feudi adminiſtratore, & ſic limitatur regula illa, reſoluto iure datoris, vt eleganter per Aluar. author. Bald. in §. rurſus ſi fidelis de controu. inueſtit. vt clariùs ad propoſitum eleganter declarat Camer. in propria quæſt. in repet. cap. imperialem cart. 7. colum. 4. dicens, quòd feudatarius concedendo excadentias, videtur gerere actum ſibi permiſſum, & iniunctum, vt ſolita ſubinfeudet in vtilitatem feudi, & ideò perpetuo valebit, quia videtur facere nomine feudi tāquam adminiſtrator non ex iure particulari in eius perſonam reſidente, qui allegat Iſern. in Conſtit. Reg. mulier, quæ dotarium, & eum ſequitur Piſt. in ſuis quæſt. feud. 3. par. q. 44. verſ. 2. declaratur, dicitur enim feu-
12 dum concedere res excadentiales, quod ſemper eſt idem, & dicitur homo mutus, & pro eo loquitur feudatarius, & adminiſtrat tanquam pica, & organum ipſius dicit gloſ. notab. vbi Andr. in Conſtit. Reg. conſuetudinem prauam, ſicut dicimus in Cle-
13 rico concedente ſolita infeudari, vt etiam illa durent penes conceſsionarium reſoluto iure concedentis ſecundum Camer. vbi ſupra, quia fecit actum ex debito officij, & ſic procedit text. in cap. 1. qui ſucceſſ. ten. & in cap. 1. de cler. qui inueſt. fec. & cum in hoc caſu non cadat articulus reſolutionis iuris datoris, & ſic non habeat locum reg. text. in §. rurſus, quia vt diximus, concedit feudatarius ex debito officij nomine feudi, cuius eſt adminiſtrator, propterea ceſ-

ceſſabit limitatio, de qua in d. §.cum
verò, quia etſi feudum Domini im-
14 mediati deuoluatur ad ſuum Domi-
num directum, non deuoluunrur ex-
cadentię,ſeu feuda plana conceſſa,
rationibus de quibus ſupra, ob quod
non oportet, quòd vaſſallus offerat
ſeruire ſecundum terminos text.in d.
§.cum verò, ſed benè remanebit di-
ſputandus articulus ſecundum alleg.
deciſionem Bald.in eodem §.vt ſupra
relatam; vnde aliud eſt tractare de
ſubinfeudatione, & de extinctione
iuris datoris,& aliud tractare de ſim-
15 plici infeudatione, vt extinctis legi-
timis ſucceſſoribus teneatur dominus
concedere; & in ſubinfeudatione lo-
quitur text. in §. cum verò, vt ex ex-
preſsis verbis ipſius patet, & ita ibi
intelligunt Iac.de Beluiſ.Iſern.Aluar.
Præpoſ. Laud. Io.Rayn. in d.cap.im-
perialem §.habito Camer.vbi ſupra
ſic proponit quæſtionem Iacob. in
tract.feud.in verb.& vnus num. 9. &
16 ratio in ſubinfeudatione illa eſt,quia
fuit ius in re legitimè conſtitutum ex
ex poteſtate reſidente de iure com-
muni infeudatario,qui poterat ſubin-
feudare, ſed cùm plus iuris transfer-
re non poterat, quàm ipſe habebat,
propterea extincto iure ipſius extin-
guebatur ius tranſlatum in ſubfeuda-
tarium, ad quod oculos habens lex
feudalis,& conſiderans, quod hoc fe-
cit feudatarius ex permiſſu iuris, &
17 ſubfeudatarius fuit acceptus Domi-
no,quia etſi vaſſallus vaſſalli mei non
ſit meus vaſſallus, intelligitur tamen
hoc,quando non eſt effectus vaſſallus
de re mea, ſed quando fuit ſubinfeu-
datus de re à me conceſſa, tunc vaſ-
ſallus vaſſalli mei erit meus vaſſallus:
ita diſtinguit Iſern.in cap. illud de
prohib.feud.alien. per Feder. vbi la-
tè Afflict. & latiſsimè moderni, ibi
Addentes ad Andr. & idem Andr.in
Conſtit. Reg. Domini à vaſſallis Ca-
pic. in ſua inueſtitura,in verb.feudo-
rum aſſecurationes, latius Ludouic.
Schrad. 1.tom. par.8. cap.2. nu.25.
& propterea cum ſit vaſſallus, ceſſat
18 intereſſe voluntatis, quod in feudis
conſideratur ſecundum Andr. in d.
cap.imperialem,& latiùs ad propoſi-
tum in d.cap.præterea de capit.Cor-
rad. & ceſſat etiam reg. text. in cap.
19 1. de frat. de nou. benef. inueſtit. vt
non teneatur Dominus habere alium
in vaſſallum,quem ipſe non elegerit,
quia ex hoc intelligitur elegiſſe, tùm
quia vaſſallus vaſſalli mei eſt meus
vaſſallus, tùm etiam quia ſi de natu-
ra feudorum eſt,vt feudatarius poſsit
ſubinfeudare, eo ipſo quod Dominus
feudum conceſsit, intelligitur cum
ſua natura, & conſequenter permiſit
ſubinfeudationem, & ſic conſenſit in
ſubinfeudatum, vt ad propoſitum di-
cit Bald. in d. §. rurſus, dùm tractat
20 articulum: an feudatarius, qui ſub-
infeudauit, poſsit refutare feudum
Domino in præiuditium ſubfeudata-
rij,& dùm determinat, quod poſsit,
reddit rationem, quia iſta facultas
inerat à principio ex natura rei ideſt
ipſius feudi, & ſcire debuit hoc, qui
cum vaſſallo contraxit, quem ſequi-
tur per propria verba ibi Aluar.& ex
his plus infero,vt non ſit verum,quòd
21 Andr. dicit, quòd contractus clau-
dicet, nam ſi hoc eſt de natura con-
ceſsionis infeudationis,& propterea
text. in §.cum verò dicit,quòd non
reſoluitur infeudatio,nec amittit ſub-
infeudatus feudum,& latiùs declara-
uit hoc Andr.in d.cap.præterea,ergo
non datur claudicatio, ſicut dicimus
22 in contractu celebrato cum pacto le-
gis commiſſoriæ, aut adiectionis in
diem, qui eatenus reſoluitur, quate-
nus velit venditor, in cuius benefi-
cium pactum eſt appoſitum, & non
dicitur contractus claudicare,ſed di-
cetur venditio pura reſoluenda ſub
conditione ad text. in l. 2. & in l. ſa-
binus ff.de in diem Addict.in l. 1. 2.
& 3. ff.de leg. commiſſ. & hic eſt ve-
rus intellectus d. §. cum verò, non

au-

23 autem quem dedit Piſtor. in loco vbi ſupra allegato volens vt ille text. intelligatur Domino volente renouare inueſtituram, nam ſi text. dicit, quòd non amittit, ſi vult ſeruire Domino immediato, & Iſern. dicit, quòd non reſoluitur infeudatio, & non eſt locus deuolutioni, ergo etiam Domino inuito, etſi Bald. dicit, quòd per text. in §. cum verò mitigatur rigor §. rurſus: igitur Domino inuito, nam ſi partes omnes eſſent conſentientes text. erat de indubitabili, & peior intellectus eſt alius, quem dare voluit, quando ex culpa primus vaſſallus feudum amittebat: hoc enim reprobatum eſt ab omnibus, vt per Bald. in cap. in præſentia num. 20. de probatio. per Præpoſ. in eodem §. cum verò Iaſ. in l. 2. C. de iur. emphyt. & omnes.

24 Nec eſt vera reſponſio, quàm dedit Præpoſ. in §. cum verò ad regul. text. in d. cap. 1. de fratr. de nou. benef. inueſt. vbi non tenetur Dominus habere in vaſſallum, quem non elegit, dicit enim ibi Præpoſ. quòd non intereſt Domini habere plus vnum, quàm alium, dum iſte ſubinfeudatus tenebit feudum, vt primus infeudatus, cum quo tranſit Aluar. ibi, & Curr. in tract. feud. 4. par. nu. 85. & in eodem tract. Zaſ. par. 10. num. 60. nam ſi in feudis conſideratur intereſſe voluntatis, etiam quòd conditio Domini melioretur, & dicitur intereſſe, ſi placet, vel diſplicet ex regu. text. in l. fin. ff. de vſufr. & habit. ſecundum Andr. in locis allegatis; ergo falſa eſt reſponſio Prepoſ. etſi feudum eſſet ex tempore melioratum,
25 habebit dominus intereſſe formatū, ſed quia non datur deuolutio, & non reſoluitur ius acceptoris ex benignitate, & æquitate legis feudalis conſiderato iuſto initio poſſeſſionis, & intelligitur vt ſupra diximus, dominum mediatum conceſſiſſe, & hunc ſubinfeudatum eſſe ſuum vaſſallum, ob quod dicitur ipſum elegiſſe, & voluiſſe in vaſſallum, conformando ſe cum iuris diſpoſitione, vt dùm infeudauit, intelligatur infeudaſſe, vt ius intelligit ex regul. text. in l. ſi cui ff. de ſeruit. & omnes conceſſiones re-
26 gulantur ab intellectu iuris iuxta communem deciſionem Andr. in d. cap. 1. qui ſucceſſ. ten. nu. 8. vbi Modern. addit. cumul. propterea ceſſat regul. text. in d. cap. 1. quia Dominus elegit ſibi in vaſſallum, quem voluit mediante perſona ſui feudatarij, & ex hoc etiam ceſſat intereſſe voluntatis.

Et in hoc primo articulo dùm tractamus de ſubinfeudatione, non ſu-
27 mus in terminis quæſtionis Bart. in §. permittitur, quæ non tractat de extinctione iuris datoris, vt ex hoc reſoluatur ius acceptoris, ſed an extincto iure acceptoris, & ſic emphyteutæ teneatur Dominus renouare; ſed in terminis §. cum verò tractatur de extinctione iuris authoris, & determinatur non dari extinctionem iuris acceptoris, dùm vult Domino directo ſeruire, & cum verba text. ſint admodum clara, & demonſtratum eſt, quomodo non adeſt intereſſe voluntatis, & quomodo iſte ſubinfeudatus à Domino electus intelligatur,
28 propterea apparet malè ſenſiſſe Piſtor. dùm in d. quæſt. 44. propoſuit caſum in ſubinfeudatario, & tenuit non teneri Dominum ad renouandū, nam ex ſupra diſcuſſis, ceſſant omnes eius obiectiones, & dilucidatus eſt verus intellectus §. cum verò.

29 Alter articulus eſt in ſimplici infeudatione de iure communi feudorum, an conceſſione extincta ob lineam finitam teneatur Dominus concedere, vel poſſit retinere penes ſe, & idem in barone reſpectu excadentiarum deuolutarum ad ipſum.

Et hic articulus loquendo de iure communi feudorum diſtinguitur in duos, vnus enim eſt, ſi ſimpliciter Dominus teneatur iterum infeudare, vt lo-

loquitur, Bald. in d. §. cum verò, & alius eſt, ſi tenetur ſubinfeudare, vel infeudare agnatos vaſſalli mortui ſi extant, & non poſſit pro ſe retinere feudum, alias dicatur facere iniuriam in quo eſt quæſtio Bart. in d. §. permittitur.

Quoad primam deciſio Bald. eſt communiter reprobata eo modo, quo
30 loquitur, vt Rex teneatur ſimpliciter alteri concedere feudum deuolutum, & non poſſit ſibi appropriare: nam nullo exiſtente agnato, nec alius, qui ius aliquod habeat hoc petendi non cadit ratio iniuriæ, nec poteſt dari appellatio ſi datur defectus actionis, & ob id Imol. in l. ſi mihi, & titio, de
31 verbor. obligat. reprobauit opinionem Bald. vbi Aretin. dixit poſſe procedere deciſionem Bald. quando vult Dominus concedere, & concurrit agnatus cum extraneo, vt præferatur agnatus, idemq; dixerunt Præpoſ. & Laudem. in d. §. cum verò, & Curt. in d. par. 2. quæſt. 15. ita quòd deciſio Bald. eſt reprobata, & nullo modo poteſt ſaluari, ſiquidem ponit caſum, quando vaſſallus meruit amittere feudum, & ſic quando deuoluitur per culpam, aut delictum, quo caſu idem Præpoſ. ibi dixit non procedere deciſionem Bald. & idem Bald. in caſu prædicto tenuit contrarium in d. cap. in præſentia, & eſt opinio communis; vt ſupra diximus.

Quoad ſecundum ſi ſtatibus agnatis teneatur Dominus illos inueſtire
32 de nouo, & dico inueſtire, quia nunquam ius aliquod habuerunt, nec feudum poſſederunt, nec fuerunt vnquam à Domino cogniti, cuius contrarium eſt in ſubfeudatione; dico inquàm quòd in hoc caſu ſequor opinionem Piſtor. quòd minimè Dominus teneatur inueſtire, cum in hoc nõ loquatur text. in §. cum verò, nec alia lex feudorum, quorum regulæ aduerſantur contrariæ opinioni, & præcipuè intereſſe voluntatis, quod principaliter in feudis conſideratur, quodq; non teneatur Dominus habere in vaſſallum alium, quàm quem ipſe elegerit, & conceſſiones feudorum non extenduntur de perſona ad perſonã, nec de caſu ad caſum, ſecundum communem deciſionem Andr. in d. cap. imperialem, etſi teneretur inueſtire non daretur extinctio, & in feudis limitati ſunt ſucceſſores, & limitati caſus deuolutionum ob defectum ſucceſſorum, & pariter limitati caſus,
33 in quibus inueſtituræ confirmatoriæ debentur, & ſic procedit dictum gl. & Bart. in d. §. permittitur, videlicet in inueſtitura confirmatoria in perſonam hæredis maſculi, quod intelligitur, & id de iure feudorum non eſt diſputabile, quia eſt de natura, & tenetur inueſtire cùm intelligatur conceſſio pro deſcendentibus maſculis ad text. in cap. 1. §. ſi clientulus, de alien. feud. in cap. 1. §. & quia vidimus in prima rubr. ſed quòd teneatur Dominus de nouo inueſtire, dùm à principio conceſſio voluntaria facta fuit ad certos ſucceſſores limitatos, quibus deficientibus lex feudorum dat deuolutionem, in quibus intereſſe voluntatis eſt præcipuum, propterea nullo modo poteſt ſuſtineri contraria opinio, & nunquam daretur feudorum deuolutio, & in hoc articulo procedunt omnes rationes per Piſtor.
34 conſideratæ, nec eſt mirum, quòd dixerit Iul. Clar. nunquam vidiſſe ſeruari hæc in feudo, quem refert Petr. Mont. in tit. ex quib. cauſ. feud. amitt.
35 in princ. & ratio iniuriæ, quę eſt vnica conſiderata per Bart. & ſequaces nullo modo procedit, dùm Dominus vult pro ſe retinere propter ſuum beneficium, & propriam vtilitatem, & vnuſquiſque tenetur ſibi prouidere, à quo incipit prima charitas ad text. in l. præſes C. de ſeru. & aq. cum ſuis cõcord. & ad prædicta faciunt, quæ diximus de conceſſione tractarum, vbi poterit videri.

Sed

Sed vlteriùs dico, hanc opinionem non aduerſari opinioni Doctor. immò 36 ſecundum eam hæc intelligitur, & erit communis, nam qui ſaluare voluerunt Bald. in d. §. cum verò, dixerunt procedere deciſionem illam, quando Dominus volebat concedere feudum ſibi deuolutum, vt in conceſſione præferrentur agnati extraneis, vt per Aretin. in d.l.ſi mihi, & titio, Laud. & Præpoſ. in d. §. cum verò, Curt. in d. quæſt. 15. dùm dicunt intelligi debere deciſionem Bald. ſecundum notata per Bart. in d.§. permittitur, & per Abb. in cap. bonæ de poſtul. prælat. vbi expreſsè Abb. dicit, quòd quando Dominus vult alteri concedere, præferuntur agnati, ſecus ſi vult pro ſe retinere, vt poſſit, cum tunc nemini iniuriam faciat, & ſic habemus communem opinionem in feudis, cùm cæteri omnes loquantur in ſubfeudis, in quibus, vt diximus, non datur deuolutio propter extinctionem iuris authoris, nec tractatur de noua inueſtitura, ſed de inueſtitura confirmatoria, hic verè ſumus in noua con[illegible]e facienda, in qua regulæ feu[illegible]ob[illegible]t, text. in §. cùm verò non [illegible]rocedit, & deciſio Bald. ibi eſt intellecta à feudiſtis ſecundùm deciſionem Abb. in cap. bonæ, qui decidit, vt non teneatur Dominus concedere, quando vult pro ſe retinere, ſed ſi vult alteri concedere, tunc detur agnatis prælatio, quia tunc conſideratur iniuria, & ſecundum hęc pro-
37 cedit deciſio Bart. in §. permittitur, fundata in ratione iniuriæ, vt idem Bart. ſe declarat in l.1. de priuil. credit. in fin. nam ponit caſum, quando adeſt concurſus, & ſe remittit ad dicta per eum in §. permittitur quem ſic intelligit, & declarat Rip. num. 9. reſpondens ad obiecta per Dec. in
38 conſ. 131. qui abſque aliquo iuris fundamento valido voluit dictum Bart. procedere etiam quòd Dominus voluerit pro ſe retinere, contra quem conſuluit Ruin. in conſ. 152. 1. volum. ſequendo Abb. in d. cap. bonæ, & Gozad. in conſ. 89. qui dicit falſam eſſe opinionem Decij, quia ceſſat æquitas, in qua fundatur deciſio Bart. immò reſultaret iniquitas, vt quis inuitus contra propria commoda rem ſuam concedere teneretur, idem Iaſ. in conſ. 24. nu. 8. 3. volum. & ſic reaſſumit quæſtionem Bart. Roman. in conſ. 22. videlicet quando adeſt concurſus, idemq; Iaſ. in l. 2. C. de iur. emphyt. num. 22. poſt Aret. in d.l. ſi mihi, & titio, & hanc partem dicit æquiorem, & in eam inclinare Iul. Clar. in verb. emphyteuſis in fin. quæſt. 43. quibus addatur deciſ. Afflict. 238. poſt Luc. de Pen. in l. congruit C. de locat. præd. ciuil. ſed quicquid ſit in emphyteuſi, cùm habeamus rationes ſpeciales in feudis, quæ non militant im emphyteuſi, non eſt propterea arguendū de vno ad aliud, in quo concordant feudiſtæ, hinc An-
39 dr. in cap. 1. de his, qui feud. dar. poſſ. 3. colum. dicit, quòd ſicut per ſpatium 30. annorum inducitur conſuetudo dādi in feudum, ita per idem ſpatium, ſi res aliàs ſolita concedi in feudum, fuerit tenta in demanium, inducitur contraria conſuetudo, ergo non tenetur quis concedere feudum ſibi deuolutum.

Sed in Regno dixi, quòd quæſtio
40 eſt de indubitabili pro Regni Conſtitutionem, vt de ſucceſſionibus, cuius infraſcripta ſunt verba.

In omnibus autem, in quibus prædiximus, aliquos velut vlteriores gradu, ſiue in communium prædeceſſorum rebus, ſiuè in acquiſitis excludi debere ſpem noſtræ gratiæ petentibus, non negamus, immò ipſos alijs in liberalitate noſtra præferri diſponimus, ſi eiuſdem feudi ad nos rationabiliter deuoluti ſimul competitores exiſtant, dummodo à conſanguineis tantùm noſtræ Curiæ offeratur, quantùm ab extraneis eſt oblatum, ſi tamen

Digitized by Google

tamen nos vel in demanio noſtro feuda noſtra tenere velimus, vel alijs ex mera liberalitate donare, iniuriam nullus ſibi exiſtimet fieri, ſi quod ad ius noſtrum iuſtè deuoluitur, vel retineamus nobis, vel alijs, qui à nobis, præſtolantur beneficia, conferamus.

Ex qua conſtitutione deciditur quæſtio, quòd poteſt retinere, & non tenetur concedere.

Deciditur alia quæſtio prælationis, vt ſit in concurſu aliorum.

Deciditur vt prælatio intelligatur pro eodem pretio, quod ab alijs offertur, & ſic non tractatur de renouatione inueſtituræ.

Deciditur vltimo, quod ſi gratis vult concedere Dominus, vel pro ſe retinere, quòd benè poterit, quia non facit iniuriam; ex quibus omnes articuli remanent deciſi, & declarati, cumq; ratio quæſtionis propoſitæ per Bart. ſit fundata in iniuria, & in hac vnica ratione ſe fundant omnes ſcribentes, meritò ea ceſſante in Regno maximè ex declaratione prædictæ conſtitutionis ſequitur, quòd quęſtio, de qua tractamus eſt de indubitabili.

Nec quicquam refert, quòd Conſtitutio loquatur in Rege, cum reſpe-
41 ctu excadentiarum idem dominium directum habeat Baro, & eodem modo poſſit concedere, & propterea; vt diximus, conſtitutio Conſtitutionis diuæ memoriæ ſe limitat in excadentijs, in quibus, vt diximus limitatur regula §. rurſus, & cùm ratio iniuriæ
42 ſit vnica, quæ militat tam in Rege, quàm in Barone, eſt ratio generalis omnes, comprehendens, ideo eadem erit iuris diſpoſitio in omnibus, & cõſtitutio ſic comprehendit Baronem, ſicut Regem, de quo eſt caſus in cap. 1. de immun. eccleſ. iunctis ibi dictis per Doctor. & præcipuè per Io. Monach. ideò Bart. Bald. & communiter ſcrib. in l. regula, §. fin. ff. de iur. &
43 fact. ignor. ſumunt ex illo text. concluſionem, quòd ſi lex eſt particularis in caſu aliquo, ſed eſt illa facta ex ratione generali, ſeu vniuerſali, tunc lex intelligitur vniuerſalis, ſeu generalis in omnibus alijs caſibus, de quo etiam per Iaſ. in l. licet nu. 9. C. de pact. Roman. in conſ. 174. in princ. in
44 tantùm, quod communis eſt Doctor. opinio, quod diſpoſitio iuris communis correctoria extenditur ad omnes caſus eamdem rationem habentes ex mente comprehenſiua, quando ratio eſt vnica, & alia non aſſignatur ſecundùm Bald. in l. quamuis C. de fideicom. Alex. Socc. Det. & alios ad propoſitum congeſtos in materia feudali per Schrader. in tract. feud. par. 8. cap. 7. num. 16. 1. tom. pro qua videatur Camer. in cap. imperialem cart. 52. verſ. octaua concluſio, vbi multa elegantia in materia extenſionis ex mente comprehenſiua, quæ ſunt ad propoſitum ad deciſionem propriæ quęſtionis, ideoq; Capic. in
45 ſua inueſtit. in verb. infeudant etiam in 6. limitatione, & in cap. imperialem §. callidis tenet authorit. Luc. de Pen. in l. quicumque C. [illegible] lib. limit. quod poteſt Baro [illegible] deuolutas pro ſe retinere, facere eas de menſa feudi, & alteri non concedere,
46 & conſuetudo, quam dicit Pariſ. allegare barones non ſolùm non probatur, ſed eſt impoſſibilis, quod barones tali conſuetudine vſi fuerunt, quia eſſet contra ipſorum libertatem, authoritatem, & vtilitatem, & quæ circa hoc dicit Pariſ. ſunt omni ſubſtantia vacua, & inania, & propterea ſemper viguit, prout viget conſuetudo, quod barones vel feuda deuoluta pro ipſis tenuerunt, vel ad libitum conceſſerunt cùm pactis, & conditionibus melius ipſis viſis, & hanc opinionem tenuit Afflict. in d. §. cùm verò, qui allegat Conſtitutionem, vt de ſucceſſionibus, in qua latè hæc firmat, & declarat nu. 54. & 55. & notetur quæſo pro concluſione, dùm enim

47 enim feuda ad Regem deuoluuntur, quæ iterum concedere vult, nonne ſecundum Andr. & communem praƈticam in Regno ſit noua taxa illorum in cedulario Regiæ Cameræ,quę eſt ſatis diuerſa, & multo maioris quantitatis taxæ,in qua feuda primitùs taxata erant ratione ſoliti augmenti temporis cauſati ex augmento introituum, & ſic non traƈtatur, nec praƈticatur renouatio veteris inueſtituræ,ſed de principali conceſſione, in qua Rex intereſſe formatum habet, reſpeƈtu perſonarum infeudandarum vt ſint ei gratæ, & acceptæ, & in eis habeat eleƈtionem reijciendo,quæ diſplicent, & eligendo,quę placent attendendo intereſſe voluntatis, & habet etiam intereſſe formatum circa taxam ſeruitij, ſiue ſiat illud in pecunia,ſiue in perſona: nam quanto maius eſt ſeruitium,tanto maior erit Domini vtilitas, quæ non conſiderantur in emphyteuſi, vt ſic omni iure dicamus attendendo leges, & rationes feudorum, ac ſpecificam Regni Conſtitutionem, quòd ſiue feuda deuoluantur ad Regem ſolita alias concedi, ſiue ad barones in Regno, vt ſunt feuda plana, & exeadentialia, quòd remanebunt illa in libero arbitrio regis,vel baronis reintegrandi ad menſam patrimonij,ſeu tenendi in eorum demanio,vel de illis alios inueſtire eo modo,quo illis placitum fuerit, benè verùm eſt ſecundum eamdem diſpo-
48 ſitionem, quòd in concurſu aliorum datur prælatio agnatis, quod nec hodiè ſeruatur, ſed libera pęnitùs eſt feudorum diſpoſitio.

SVMMARIVM.

1 *Baro de iure communi feudorum poteſt concedere res particulares feudi in emphyteuſim.*

2 *In Regno autem poteſt concedere res ſterilis feudi ad meliorandum pro certa parte fructuum annua, non in pecunia.*

3 *Baro in Regno an poſsit concedere res ſterilis feudi ad meliorandum in pecunia correſpeƈtiua ad fructus citra fraudē, remiſsiuè.*

4 *Bona feudi redditia, ſimpliciter à Barone conceſſa, non ſunt feudalia poenes poſſeſſorem; ſed allodialia.*

5 *Eorum verò redditus, eſt feudalis, & nu. 13.*

6 *Bona feudi reddititia cum aſſenſu Domini à Barone conceſſa, cum poteſtate alienandi, transferendo in accipientem, quidquid ipſe iuris habet, & erunt bona cenſualia non feudalia, nec emphyteotica, & nu. 17.*

7 *Contractus cenſualis, & emphyteotici differentia.*

8 *Neapodani Deciſio, de rebus feudi particularibus à Barone cōceſsis, declaratur.*

9 *Bona feudi reddititia à Barone, ſub annuo redditu ſimpliciter conceſſa abſque poteſtate alienandi, & ſine translatione omnis iuris, licèt non ſint feudalia: non tamen poſſunt alienari ſine conſenſu Domini, & nu. 20.*

10 *Conſtitutiones Regni tres, videlicèt, in Regalibus bonis, in feudalibus, & feudo reddititijs, ſine aſſenſu non alienandis: quę incipiunt ſcire volumus Conſtitutionem diuæ memorię, & hac ædictali.*

11 *Bona feudo reddititia alienata ſine aſſenſu, non incidunt in commiſſum contra Paridem, & nu. 24.*

12 *Bona feudi reddititia, quorum conceſsio apparet ſimpliciter facta, tanquàm de bonis feudi, emphyteotica cenſentur, non cenſualia nu. 18. & 25.*

13 *Conceſsione verò, vel titulo non apparente cenſualia, in dubio iudicantur nu. 16. & nu. 19. 21. & 28.*

14 *Bona intra fines feudi exiſtentia, poenes Baronem poſsidentem feudalia, poenes alium cenſualia præſumantur.*

15 *Succeſsio in bonis feudi reddititijs, regulatur ſecundum ius Romanorum, non feudorum.*

20 *Baro in feudo tanquàm vniuerſitate facti poteſt habere feudalia, allodialia, & redditus cuiuſcumque generis.*

22 *Deciſio Affl. 103 & Gramm. 77. declarantur.*

23 *Feudum eſt, ſed alteratum, cum res conceditur in feudum ſub annuo reddito contra Baldum.*

27 *Io. Fabr. doctrina in § adeò numero 14. inſtit loc. declaratur Deciſio Capicij 29. declaratur.*

30 *Bona feudi reddititia ſemper à Barone conceſſa emphyteotica cenſentur ex Baronis, & regionis conſuetudine.*

31 *Præſumptio conceſsionis in feudum reſultans ex alijs conceſſionibus fieri ſolitis in feudum, qualis, & quid operetur.*

32 *Res intra fines feudi, poſſeſſa tanquàm libera, non præſumitur feudalis.*

A R G V M E N T V M.

De bonis feudo reddititijs à Barone conceſſis, qualia pœnes poſſeſſorem cenſenda ſint feudalia, vel allodialia. Si allodialia emphyteotica, vel cenſualia. Plena adhibetur diſtinctio inter bona, & redditum, atque inter modos, & formulas diuerſas, quibus bona conceſſa proponuntur Neapodani, Afflicti, Capicij, & Grammatici, deciſiones declarantur eadem bona feudo reddititia, ſimpliciter conceſſa. Num poſſint alienari ſine aſſenſu, vel alienata, aut propter redditum non ſolutum, incidant in commiſſum, & ad Baronem deuoluantur. In ijs, quò iure ſucceſſio deferatur.

§. IV.

DE bonis verò feudo reddititijs, quod alterum erat ex duobus propoſitis ad baronem, tanquàm Dominum præcipuè ſpectantibus, pariter dubitari, an baro poſsit illa concedere, an conceſſa dicantur pœnes poſſeſſorem allodialia, vel feudalia, quòd ſi allodialia, an præſumantur in dubio emphyteotica, vel cenſualia, & an requiratur aſſenſus in illorum diſpoſitione, vel propter canonem non ſolutum, aut aſſenſum non impetratum in ipſorum alienatione ad baronem deuoluantur; in quo vltimo capite videntur deciſiones Afflict. 129. & Capic. 103. contrariæ, & quæ continentur in deciſione Grammat. 77.

1 Diſtinctim ergo loquendo, nec inutiliter, dicimus baronem de iure communi feudorum ex vetuſta conſuetudine poſſe concedere res particulares feudi, vt ſunt paſcua, & loca inculta, &

& herema ruſticis in emphyteuſim, ita Io.Raynal.authorit.Petr.Iac. in cap. imperialem §. habito num. 20. verſ. vetumtamen, vt dicit Io. Fabr. qui in §. adeo inſtit. de loc. & cond. in princ. dicit quòd generaliter in Regno Franciæ Barones concedunt in emphyteuſim.

In Regno verò, quia per Conſtitutionem Conſtitutionem diuæ memoriæ eſt ſublata baroni, ſeu feudatario omnis poteſtas, nec ſubinfeudare poteſt, nec concedere ad libellum, vt de iure communi, ſed tantum excadentialia bona concedere, ſuperuenit diſpoſitio Imperatoris Federici, quæ habetur in ſuis regiſtris, per quam permittitur baroni concedere res ſteriles feudi parùm vtiles ad meliorandum, & hoc ad certam partem fructuum à Barone conſequendam ſingulis annis ex bonis taliter concedendis, non autem in pecunia, ita Andr. in cap. 1. in fin. de eo, qui interfe.fratr.dom.ſui in cap. præterea prima addit. de capit. Corrad. in d. Conſtitutione Conſtitutionem diuæ memoriæ, vbi Afflict. 2.notab. refert hæc omnia Capic.in ſua inueſtit. in verb. feudorum alienationes, verſ. limita quinto, Camer.in cap. imperialem cart.4. 3.colum. verſ. 6. altera prouiſio, latiſſimè per D.Frecciam deciſiones cumulantem in auth. 19. baron. & Io.Vinc.de Ann. in repetit. cap.1. de vaſſall.decrepit.ætat. num. 64. & num. 71. dat rationem quare
3 in pecunia nō poſſunt concedi, quod limitauit Frecc. vbi ſupra quando pecunia eſſet correſpectiuè ad fructus, & non in fraudem cuius opinionem impugnauit Ann. in loco allegato num.73. de cuius articuli veritate latiùs per D. de Franch. in deciſ. 561. 4.volum.

Hæc autem bona, dum non reperitur conceſſio facta in feudum, non erunt iure feudi penes poſſeſſorem,
4 ſed vt allodialia tenebuntur, vt auctoritate Parid. tradit latius Capic. in ſua inueſtit. in verb. vaſſallorumq; redditibus, poſt Luc. de Pen. in l. quicumque 3. colum.in princ. C. de om. ag. deſ. lib. 11. ibi, item ſunt bona ruſticana, quæ tenentur ſub dominio Comitis, vel Baronis, pro quibus præſtantur operæ, ſeu redditus, & quæ non cenſentur proprio iure feudi, & de his bonis ſoluuntur collectæ, & ideo Pariſ. in tit. de Athenaſijs cart.13. ante num. 10. dicit, quod talia bona reddititia æquiparantur bonis emphyteoticis.

Et poſtquàm fiunt hæ conceſsiones ex permiſſu Regis, vt notatur in regiſtris Federici, & ſic cum aſſenſu videtur, quòd ſumus in concluſione communiter recepta Neapod. quòd
5 bona feudi particularia, quæ cum aſſenſu Domini à barone conceduntur, non in feudum, nec ſub ſub nuncupatione feudi, nec ſub ſeruitio, ſed ſub annuo redditu, ſiue cenſu, quod redditus erit feudalis, bona verò erunt allodialia, vt per eum in conſuet. in bonis, verb. ſed in bonis in titu. in quibus rebus habeat locum quanta, quam deciſionem ſequitur Pariſ. Loffred. Afflict. Capic. Camer. & D.Frecc.& omnes, vt in meo conſ. 11. 1.vol.

6 Sed quæſo aduertatur. Hæc enim Neapod. concluſio ſecundum eum procedit, quando cum Domini conſenſu alienat vaſſallus ſub annuo cēſu rem particularem feudi cum poteſtate alienandi transferens, quicquid iuris habet dicens, quod non erit feudalis, tunc ſed cenſualis, quia Dominus per aſſenſum ſibi præiudicauit, & ſic quia adeſt Domini aſſenſus in tranſlatione cuiuſlibet iuris concluſio eſt indubitata, & quia non dicit in feudum, ſed alienauit ſub annuo redditu nulla reſeruata fidelitate, tunc quia hæc omnia ſunt contra naturam feudi meritò non erit feudum apud cōceſſionariū, & hoc modo procedit

cedit deciſio Bald. in l. liberti, liber-
tæq; C. de oper. liber. cum alijs latiſ-
ſimè cumulatis per Camer. cart. 40.
à terg. nec erit in emphyteuſim,
quia tranſlatum eſt omne dominium,
ſed cenſualis contractus, & hæc eſt
7 differentia inter contractum cenſua-
lem, & emphyteoticum, quia in
cenſuali trăsfertur omne dominium,
ſecùs verò in alio ſecundùm Imol. in
cap. ad audientiam, de reb. eccleſ.
non alien. Abb. & communiter Ca-
noniſtæ in cap. conſtitutus, de relig.
dom. Iaſ. in l. 1. C. de iur. emphyt.
8 num. 48. & ſic ponderauit deciſio-
nem Neapod. Loffred. in cap. 1. de
controuerſ. feud. apud par. term. ver.
ibi ſi ergo Rex in fin. ſic reaſſumit
concluſionem eiuſdem Neapod. Pa-
riſ. cart. 7. ſic Camer. cart. 39. à terg.
littera M, & ob id Capic. in repetit.
cap. imperialem cart. mihi 26. dixit
de deciſione Neapod. non eſſe curan-
dum, quia loquitur in caſu claro,
quando reperitùr conceſſio ſpecifica
eo modo, vt Neapod. ponit cum Do-
mini aſſenſu; ſed quando aliud non
reperitur niſi ſolutio cenſus, hic eſt
punctus, & tunc vult Capic. in du-
bio rem non eſſe feudalem, ſed cen-
ſualem, & refert deciſionem factam
per Sac. Conſ. in cauſa Vinc. Barri-
lis, & in alijs cauſis, de quo eſt ſua
deciſio num. 103. quam deciſionem
approbauit Camer. eleganter termi-
nos diſtinguens vbi ſupra cart. 41. à
terg. lit. P,

Ex quibus faciamus tres caſus,

Vnus caſus eſt, quando habemus
cõceſſionem cum aſſenſu Domini cum
poteſtate alienandi, & tranſlatione
omni iuris, & ſtamus ſub deciſio-
ne Neapod. Erit, dicit ipſe, res cen-
ſualis penes conceſſionarium, quia
ab in eum eſt omne dominium tranſ-
latum.

Alius, & ſecundus caſus eſt, quan-
do reperitur conceſſio facta non in
9 feudum, nec iure feudi, ſed ſimplici-
ter ſub annuo redditu abſque pote-
ſtate alienandi, & abſque verbis illis
tranſlatiuis omnis iuris, & tunc ſecũ-
dum regiſtra Imperatoris Federici,
valet abſque aſſenſu non erit in feu-
dum, ſed non poterit alienare abſque
Domini aſſenſu, quamquam teneat in
allodium gloſſ. vbi declarat Andr. &
latiùs Afflict. in Conſtit. Reg. ſi quan-
do contigerit, & in hoc caſu intelli-
gendus eſt Pariſ. de reintegr. idem
tradens cart. 26. à terg. in cap. incip.
& iuxta prædicta, & cart. 59. in cap.
incip. Pater habens, & Camer. cart.
40. eleganter fundat dictum gloſſ. &
Andr. in d. Conſtit. ſi quando dicens
10 tres adeſſe Regni Conſtitutiones,
vnam quæ eſt conſtitutio ſcire volu-
mus, loquentẽ in rebus regalibus, quę
etſi penes poſſeſſores non cenſeantur
feudales, ſed allodiales, tamen non
poſſunt alienari ſine Domini aſſenſu;
alia quæ loquitur in feudalibus, vt
in conſtitutione Conſtitutionem di-
uæ memoriæ, quæ pariter abſque aſ-
ſenſu alienari nequeunt, & alteram
in rebus particularibus reddititijs, vt
in Conſtitut. Reg. hac edictali lege
in perpetuum, in qua pariter per ea-
dem verba, vt in cæteris, prohibetur
alienatio abſque aſſenſu; ſed poſt Af-
flict. aduertit Camer. vnum contra
11 dictum Parid. quod ſi hæc bona red-
dititia alienentur, non per hoc inci-
dent in commiſſum, ſicut in alienatio-
ne feudalium, ſed regulabuntur ſecũ-
dum diſpoſitionem iuris communis in
rebus alienari prohibitis.

Et in his terminis procedit deciſio
Affl. in c. 1. §. ſiquis per 30. in 6. notab.
16 ſi defen. defun. milit. videlicèt, quãdo
non apparet conceſsio, vt tunc in du-
bio res reddititia pręſumatur emphy-
teotica, quia aliter abſque aſſenſu cõ-
cedi non poſſent, cùm ſi cenſualis iu-
dicaretur, omne dominium tranſla-
tum eſſet in conceſsionariũ, & ſic eſ-
ſet alienatio proprietatis prohibita
Baroni ſubdens ex hoc, quod in

toto

toto Regno non reperietur vnus con-
tractus cenſualis de re, quæ ſit de
feudo ſine regio aſſenſu, etſi reperire-
tur, non valeret per Conſtitutionem
Reg. conſtitutionem diuæ memoriæ,
& ita intelligetur poteſtas feudata-
rijs data in regiſtris Federici Impera-
toris ſecundum, quæ procedit deciſio
eiuſdem Afflict. 129. quando conſta-
bat de conceſſione rei particularis
feudi, quo caſu intelligitur in emphy-
teuſim, & ſic declarat Capic. in d. ſua
deciſione 103.

Alius & tertius caſus eſt, quando
non habemus conceſſionem aliquam,
ſed tantum reperitur, quem ſoluere
13 Baroni cenſum pro re aliqua ab eo
poſſeſſa, de qua alius non demonſtra-
tur titulus, tunc ſumus in caſu Ca-
pic. & Luc. vt res allodiales, atque
cenſuales cenſeantur, cenſus verò feu-
dalis ſicut è contra, dicit Camer. vbi
ſupra cart. 39. 3. colum. in fin. vt ſi
baro ſoluat alicui Eccleſiæ cenſum
pro re aliqua particulari non oſtenſo
alio titulo, vt inquam cenſus penes
Eccleſiam ſit allodialis, res verò pe-
nes baronem feudalis, quæ concluſio
14 ſumit fundamentum ab illa alia cō-
muni concluſione, quòd feudale cen-
ſetur quicquid eſt intra fines feudi
barone tamen poſſidente, ſecus verò
ſi alius poſſideat, tunc enim allodia-
le, & liberum erit, & ita pluries deci-
ſum, de quo facit deciſionem Afflict.
267. fuit originalis doctr. Andr. in
cap. 1. in addit. de controu. int. ma-
ſcul. & fœminam cum alijs latius per
me congeſtis in d. conſ. 11. hinc in
iſtis bonis redditi tijs datur ſucceſſio,
15 non ſecundum ius feudorum, ſed Ro-
manorum, quia merè allodialia repu-
tantur, vt authoritate Andr. & alio-
rum, tradit Frecc. in differ. inter feud.
quaternat. & planum, & de tab. nu. 5.
ob quod iuſtè dicit Andr. in cap. 1. §.
1. de eo, qui ſibi, & hæred. ſuis, quòd
hæc cenſualia bona, tanquàm non
feudalia habent naturam diſtinctam,
ſeu diſcretam à feudis emphyt. & ſi-
milibus ex reg. text. in cap. conſtitu-
tus, de relig. dom. ex quibus fit ter-
16 tia, & indubitata concluſio, vt hæc
bona dicantur cenſualia, non autem
emphyteotica, & hoc quando nihil
aliud reperitur niſi ſolutio certæ an-
nuæ præſtationis: nàm in caſu pro-
poſito per Neapod. vt ipſemet dicit,
17 erunt bona cenſualia, quia tranſla-
tum eſt omne dominium per conce-
dentem, & conceſſa erant bona cum
poteſtate alienandi, in caſu verò regi-
ſtri Imperatoris Federici, & deciſ. An-
18 dr. Afflict. & aliorum ſumus, quan-
do apparet bona fuiſſe de feudo, &
conceſſio eſt ſimpliciter facta non
in feudum, ſed quando nulla apparet
conceſſio tantum reperitur quem ſol-
uere certum redditum, tunc alio non
19 demonſtrato in dubio ſecundum Ca-
pic. in d. deciſ. 103. præſumentur bo-
na cenſualia, & cum Capic. eſt com-
munis authorit. Alber. in l. 2. C. de
iur. emphyt. Dec. in auth. qui rem nu.
7. C. de ſacroſ. eccleſ. & in conſ. 136.
num. 5. in conſ. 146. 1. colum. Ruin.
conſ. 42. nu. 7. & in conſ. 166. nu. 6.
1. volu. Pariſ. conſ. 23. nu. 9. & conſ.
85. 1. volum. Aym. conſ. 204. nu. 20.
Berou. in cap. 1. de reſtit. in integr.
quem ſequitur Couar. var. reſol. cap.
7. Natt. in conſ. 3. 1. volum. cumulat,
& de communi teſtatur Menoch. de
præſumpt. lib. 3. præſumpt. 106. cumq;
20 baro in feudo poſſit habere feudalia,
& allodialia cenſus, & redditus cu-
iuſcumque ſpeciei, quia dicitur feu-
dum eſſe vniuerſitatem facti omnia
prædicta comprehendens, quæ latè
explicat Camer. in d. cap. imperialem
cart. 38. 4. colum. ibi euenire ſolet;
merito poterit etiam habere hos red-
ditus, qui reperiuntur attributi, &
conſtituti feudo ab ipſius erectione,
inter cætera pertinentia ad illud, vt
benè explicat Camer. & vt diximus
alio, & non barone poſſidente præſu-
mitur in liberum allodium rem tene-

21 re, licèt ſit intra fines feudi, etſi eſt permiſſum feudatario concedere ad certam partem fructuum, & non in pecunia res ſteriles, & inutiles, quomodo dùm reperitur quem ſoluere cenſum in pecunia, volumus præſumere rem aliàs feudalem, & demùm conceſſam ſub natura emphyteotica; nam aut non erat ſterilis,& baro nullo modo concedere poterat alio iure, quàm ipſe habebat,& hoc cum aſſenſu,aut erat ſterilis, & non poterat niſi ad certam partem fructuum, non autem in pecunia; ergo dum quis reperitur poſsidere, & non demonſtratur titulus, ſed ſolùm ſoluti cenſus in pecunia,non erit recedendum à communi Doctor.opinione,vt res cenſualis præſumatur, & ſtamus cum deciſ. Capic. qui volens ſaluare Afflict. di-
22 xit ibi conſtare, quod Caſalenum illud fuerat baronale, & quòd in eo aderat baronalis furnus, vt idem Afflict. dicit in princ. ſuæ deciſionis, & deciſ.Grammat.77. non eſt ad caſum; tractabatur enim ibi,ſi res erat feudalis, an verò cenſualis, aut emphyteotica, item vt ibi in diſcurſu præſupponitur erat facta conceſsio in
23 feudum, ſed ſub annuo redditu, & dubium oriebatur ex deciſ. Bald.in d.l. liberti, libertæq́; vt ex hoc non feudalis,ſed emphyteotica ſit conceſſio,quod ſupra reprobauimus authore Camer. nam erit feudum, quia ſic conceſſum, ſed alterata natura tantum reſpectu præſtationis cenſus, & propterea iuſtè Sac. Conſ. ibi condemnauit poſſeſſorem ad relaxandum vt etiam declarauimus in d. conſ.11.

Ex quibus apparent reſolutæ omnes quæſtiones, & declaratæ deciſiones Afflict. Capic. & Grammat. ex diſtinctione terminorum,& caſuum.

Nam reſpectu poteſtatis baronis dictum eſt poſſe concedere cum aſſenſu cum tranſlatione totius dominij, & erit res cenſualis, quæ poterit
24 alienari, prout poterunt cæteræ res cenſuales ſecundum reg. text.in cap. conſtitutus de relig. dom. nec priuatur alienando, vel non ſoluendo cenſum,vt in prædictis deciſionibus Capic. & Grammat. qui allegant Dec. in conſ. 164. alias 163. moderni Adden. ad Afflict. in d.deciſ.129. & de his loquutus eſt Pariſ.in cap. & aduertendum eſt cart.14. in fin. ibi, & adde,quòd in Regno ſunt aliqua bona feudorum,vel ciuitatum, quæ habent naturam cenſus, ſeu burgenſaticorum, quia illi, qui tenent iſta bona poſſunt vendere, & alienare ſine aſſenſu, & propter redditum non ſolutum, non decidunt, quod dixit per prius Iſer.in cap.1.de controu. feud. inter maſc.& fœm.nu.8. 2.col.

25 Quando verò reperitur ſimplex conceſsio facta à barone, & non in feudum, vt eſt permiſſa de rebus ſterilibus ad certam partem fructuum valebit,& erit emphyteotica res,quia non poteſt alienare proprietatem ſecundum Afflict. & propterea, vt dicunt gloſſ. Andr. Afflict. & Camer.
26 non poterit alienari abſque aſſenſu, ſed non erit nulla alienatio, vt in rebus feudalibus, ſed erit vt in cæteris rebus alienari prohibitis de iure communi ſecũdum Afflict.& Camer.quia in feudis tantum hoc reperitur iure, & per Regni Conſtitutionem proui-
27 ſum dicit Camer. & in his terminis poteſt applicari, & procedere deciſ. Io.Fabr. in §. adeò,inſtit.de locar. & conduct. nu. 14. dicens, quòd non reperitur contractus cenſualis inter priuatos, quia cenſus non recipitur pro annua præſtatione ſimpliciter, & ob hoc dicit, quod de conſuetudine ſeruatur inter laicos, quod res cenſualis cadit in commiſſum, ſi ceſſauit per triennium, & quòd ille, qui cenſum recipit, cenſetur Dominus directus, & recipit Laudemium,ſi poſſeſſor vendat,& ferè vtuntur ſicut de emphyteotico contractu, & in hoc caſu intelligetur Pariſ. dùm dicit, vbi

ſu-

ſupra, & in alijs capitibus, quòd bona redditiтia deuoluuntur propter redditum non ſolutum.

Sin autem conceſſio aliqua non reperitur, ſed tantum ſimplex ſolutio
28 redditus, tunc cenſualis erit res, non feudalis, nec emphyteotica, & hoc voluit dicere Andr. quòd hæc cenſualia habent naturam diſcretam, & diſtinctam ab emphyt. & propterea non dabitur deuolutio, nec per cenſum non ſolutum, nec per alienatio-
29 nem factam Domino irrequiſito, & hic eſt caſus deciſionis Capic.& procedit communis opinio Doct. ſupra allegata, quòd alio non apparente in dubio contractus cenſualis iudicetur, & hoc voluit dicere Andr. in §. illud nu.66. 1. colum. in fin. de prohib. feud. alien. per Feder. ibi, ſunt enim multæ præſtationes ex diuerſis cauſis, vt iugatio, capitatio, & ſimiles cenſus, vectigalia, penſitationes, &c.
30 Secus verò, quando adeſſent coniecturæ, & demonſtraretur ſolitum concedi in emphyteuſim, & talis eſſet conſuetudo baronis, & mos regionis, quo caſu procedit deciſio Io. Fabr. in l.1. C. de iur.emphyt. vt contractus emphyteoticus præſumatur, & non cenſualis, quando magis iſte frequentatut in regione, ſicut dicimus in præ-
31 ſumptione, an res ſit conceſſa in feudum, vt ab alijs ſolitis conceſsionibus ſumatur præſumptio, & ſi quod reliquum quis poſſidet tenet in feudum verum Andr. in d.cap.1. de controuerſ.inueſt.ante num.7. dicit hanc eſſe tantum præſumptionem, non multum violentam, & ob id in d.cap. 1. de controuerſ.int.maſc. & fœm.in verb. quidam tamen dicit in fine, quòd hæc præſumptio non facit vincere cauſam, ſed operatur, vt detur ſacramentum, quòd procedit tantum in modicis, vbi eſt conſuetudo dandi, vt idem Andr. declarat in §.ſequ.ante num.8. verſ.ſed certè, & demùm reſidet, quòd nec ſacramentum detur, & præſumptio non ſufficit Domino ad obtinendum, & poſt diſputatam quæſt. ibidem num.8. verſ.videtur dicit, quòd dicit dominus probare, & num. 9. quod per hanc præſtationem cenſus bona non fiunt vere cenſualia, vel emphyteotica, ſed præſumptiuè, & in fin. nu. 11. quod poſſeſſores vincent eo iure, quo poſſeſſores vincere ſolent, quodq; ex præſumptionibus non poterunt condemnari, ſecus verò ſi ſtetit in poſſeſſionem tenendi terram, vti talem, ſicut
32 dicimus in poſſeſſione rei vti libere infra fines feudi, vt non præſumatur feudalis Andr. in eodem cap.1. de controuerſ. int.maſcul. & fœm. in §. nec Dominus nu. 48. verſ. item præſumitur, & in §. illud poſt nu. 66. 2. colum.verſ.dic ergo, de prohib.feud. alien. per Feder.

SVMMARIVM.

1 *Officialis, qui deliquit in officio, eoq. fuit priuatus, nec ad illud reuerti, nec ad aliud promoueri poteſt.*
2 *Etiam ex Principis reſcripto.*
3 *Officialis pendente accuſatione, non eſt promouendus.*
4 *Nominatio hominis mali nominis, vel malæ famæ ad officium nullo modo facienda.*
5 *Eligendi, ac nominandi ſunt. Ad officium, qui bonum nomen, ac famam habent.*
6 *Prorex, quæ obſeruare debet in nominatione officialium Regi facienda.*
7 *Prorex nominans Regi in officialem inhabilem, vel indignum; peccat mortaliter, & ad reſtitutionem damnorum tenetur,*

tur, ex communi Theologorum.

8 Nominatio officialium, qui iuſtitiæ reddendæ præficiuntur, facienda Regi eſt à Prorege cum voto Collateralis Conſilij.

9 Nobilior nominandus, ac eligendus eſt officiales cæteris paribus.

10 Rempublicam quæ deſtruunt.

11 Iudex minimè conſtituendus, qui eſt imperitus, ac legum ignarus.

12 Iudicibus, ac Regni miniſtris, non cuſtodientibus legem Iuſtitiæ, Deus horrendè minatur.

13 Iniuria fit dignitati, cum ea minus idoneis confertur.

14 Iudices, quod agere debent, vt muneri, ſeu debito ſatisfaciāt.

15 Mali, quæ mala pariant, eorumq. poene ex Dei iuditio, remiſsiuè.

16 Prorex in iudicum electione, quę debeat animaduertere, quæ itē Collaterales promouēdos Proregi approbantes.

17 Nominator ad quid, & quando teneatur.

18 Prorex pro nominatione officialium, cui Rex, vt plurimum fidem adhibet, iure tenetur.

19 Regna ex peruerſione Iuſtitiæ ſubuertuntur.

20 Rex atque Prorex optimus, quo modo vigilare debeat pro ſalute ſubditorum, & recta adminiſtratione iuſtitia.

21 Proregis munus in parlamento generali eſt diligenter perquirere, & facilè audire à Ciuitatum, & Terrarum Sindicis vel Procuratoribus ſingularum neceſſitates, & querimonias.

22 Conſtit. Regni Capitaneorum, non ſeruatur, cuius tamen obſeruantia bona eſſet pro ſubditis, & pro Domino.

23 Prorex ferre non debet, vt officialis, & miniſtri fiat Procuratores Baronum, & Vniuerſitatum: in parlamento generali, pro donatiuo elargiendo.

24 Conſiliari mali Reges decipiunt.

25 Officialis multa mala ſcire committere, ac potentibus potius deferre præſumuntur, quam iuſtitiam miniſtrare petentibus.

26 Minores officiales dicuntur littores, apparitores, iiſq. ſimiles.

27 Officiales propriè dicuntur, qui iuriſdictionem habent.

28 Officiales quoque maiores, qui malum, & corruptum ingreſſum habuerunt, multa mala committere præſumuntur.

29 Iuſtitiæ leudes atque neceſſitas ex latinis, & eccleſiaſticis, & legum Auctoribus.

ARGVMENTVM.

De magiſtratibus, ſiue officialibus eligendis à Rege, quales eſſe debeant. Quæ Prorex, eiuſq; Collaterales obſeruare in eorum nominatione Regi facienda. Quando ex ea teneatur; mala officialium electio Reipublicæ, quàm ſit damnoſa. Prorex in parlamentis Regni generalibus, quid potiſſimum

ſimum inueſtigare debeat à ſingularum Vniuerſitatum Procuratoribus, & in procurationum mandatis animaduertere.

§. V.

CONSEQVENS eſt, vt de Officialibus tractemus, qui à Rege eliguntur, eiq; à Prorege nominantur, & quales eos eſſe deceat, oſtendamus. Illud
1 ante omnia in eorum electione animaduertere oportet, ne ad officium, vel magiſtratum promoueat, qui ſemel in eo deliquit, atque ob delictum fuit officio priuatus; hic enim nec poteſt ad illud redire, nec ad aliud promoueri, elegans text. in l. 2. C. de palat. lib. 12. etiam ſi adducat reſcri-
2 ptum Principis, text. eſt notabilis in l. ſi quid C. de ſuſcept. lib. 10. Immò
3 accuſatus tantum non debet ad noues honores promoueri l. reos criminis C. de infam. lib. 10. Melior text. cum tot. tit. in l. vnic. C. de rei. poſtul. eodem lib. & qui habent malum no-
4 men non debent ad officium eligi, vel ad aliud nominari Caſſan. in conſuet. burg. §. 6. in rubr. de iuſtices, &
5 droits d'icelles, ſicut è contra præponi debet, qui bonum habet nomen, atque famam, pulcher text. qui deſeruit ad multa in l. ſed ſi ex improuiſo ff. de re milit. ibi: inſpecto eius vitæ præcedentis actu, idem text. eodem tit. in l. non omnes §. barbaris, ibi, ſed licet hoc liquido conſtare non poſſit, argumentis tamen cognoſcendum eſt, etſi bonus miles ante extimatus fuerit, prope eſt, vt affirmationi eius credatur, ſi emanſor, aut negligens ſuorum, aut ſegnis, aut extra contubernium agens, non credatur: quæ benè perpendantur pro
6 nominationibus Officialium; quæ in dies fiunt Sac. Maieſtati à Proregibus maximè ad iuſtitiæ adminiſtrationẽ, qui non debent in hoc gratificare perſonas, nec attendere preces, vel aliorum interceſſiones: ſed cunctis viribus inuigilare ad benè ſe informandum de bonitate, qualitate, habilitate, ac ſufficientia perſonarum, & inter eas abſque alia paſſione proponere meliores, & digniores, alias ipſorum conſcientia oneratur, & non Regis, & in die iudicij ante Dei conſpectum reddere tenentur rationem de omnibus commiſſis per tales perſonas minùs ſufficientes, incapaces, & ſimilibus officijs indignas; in tantum quòd communiter Theologorum ſchola
7 tradidit: non ſolùm committi ex hoc mortale peccatum: ſed teneri ad reſtitutionem omnium damnorum, ſiue commutatiuam, ſiue diſtributiuam iuſtitiam attendamus, vt eleganter per Sot. de iuſtit. & iur. lib. 3. quæſt. 6. art. 4. Gregor. de Valent. 3. tom. diſput. 5. quæſt. 7. in tit. de except. perſon. Petr. de Arag. de iuſtit. & iur. quæſt. 63. art. 1. eodem tit. Salon. de iuſtit. tom. 1. ſuper 2. 2. quæſt. 63. Bagneſ. in eodem tract. quæſt. 63. art.
8 2. & tanto magis hæc erunt grauia, quanto inter cæteras inſtructiones Proregibus datas, eſt hæc præcipua, vt nominationes Miniſtrorum ad iuſtitiam regendam facere habeãt cum voto Collateralis Conſilij penes eum aſſiſtentis; qui an hæc obſeruent, ipſi
9 ſciunt. Inter pares autem eligendos debet præferri nobilior ſecundum Io. de Plat. in l. 1. C. de cond. in publ. horr. dum dicit, quòd in electione Officialis conſideranda eſt nobilitas, quem ad propoſitum prælationis ad alios allegat, & firmat Caſſan. in cathal. glor. mund. 8. par. conſid. 7. vbi eleganter: nam conſentaneum eſt melioribus ortis cæteris eſſe meliores; cùm ſecundum Senecam habet hoc proprium generoſus animus, qui concitatus ad honeſta humilia non delectant, & ſordida. Tria enim deſtruunt
10 Rempublicam, non prudens, neque digeſtum Conſilium priuatum commodum,

modum, & latens odium, notabiliter
Alber.in l. 1. C.de iuſtin. cod. confir.
Quod enim conſilium dabit ignarus,
ac literarum neſcius, imprudens, in
faciem Principis ſtudens, & ei diſpli-
11 cere timens. Non enim poterit im-
peritus Iudex ſecundum leges, quas
ignorat pronunciare: vnde Salomon
Prouerb. 28. dixit, quòd Dux indi-
gens prudentia multos per calum-
niam opprimet, & ideò nullus eſt cō-
ſtituendus Iudex niſi fuerit peritus in
iure 20.diſt.in princ.vbi gloſ.in verb.
ſcientia. Ignorantia enim mater eſt
omnium errorum in cap.1. 38. diſt.&
indignis Præſidale tradere faſtigium,
non eſt populo conſulere,ſed nocere,
nec præſtare regimen, ſed augere di-
ſcrimen,quæ latiùs, & eleganter per-
tractat Luc. de Pen.in l. omnes Iudi-
12 ces C.de Decur.lib.10. Inquit enim
eccleſiaſticus in cap.1. lib. Sap. Dili-
gite iuſtitiam, qui iudicatis terram,
& in cap. 6. Audite ergo Reges, &
intelligite, diſcite Iudices finium
terræ,præbete aures vos,qui contine-
tis multitudines, & placetis vobis in
turbis nationum, quoniam data eſt à
Domino poteſtas vobis, & virtus ab
Altiſſimo, qui interrogabit opera ve-
ſtra,& cogitationes ſcrutabitur: quo-
niam cum eſſetis miniſtri Regni illius
non rectè iudicaſtis,nec cuſtodiſtis le-
gem iuſtitiæ, nec ſecundum volunta-
tem Dei ambulaſtis,horrendè, & citò
apparebit vobis, quoniam iudicium
duriſſimum in his, qui præſunt, fiet.
Exiguo enim conceditur miſericor-
dia, potentes autem potenter tormē-
ta patientur:non enim ſubtrahet per-
ſonam cuiuſcumque Deus, qui eſt
omnium Dominator, nec verebitur
magnitudinem cuiuſque, quoniam
puſillum, & magnum ipſe fecit, & æ-
qualiter cura eſt illi de omnibus,for-
tioribus autem fortior inſtat crucia-
tio: ad vos ergo Reges ſunt hi ſer-
mones mei, vt diſcatis ſapientiam,&
non excidatis, & alibi in cap. 7. ea-
dem Sapientia dicit: Noli quærere
fieri Iudex, niſi valeas irrumpere vir-
tute iniquitatem,ne forte extimeſcas
faciem potentis, & alibi in cap. 10.
dixit Iudex ſapiens iudicabit popu-
lum ſuum, & Principatus ſenſati ſta-
bilis erit,ſecundum Iudicem populi,
ſic & miniſtri eius: qualis eſt Rector
Ciuitatis tales & inhabitantes in ea:
Rex inſipiens perdet populum ſuum,
& Ciuitates inhabitabuntur &c. &
propterea ſcriptura clamat; vſque-
quò faciem peccatorum ſumitis lo-
13 quens ad Iudices: & iuſtè iura di-
xerunt fieri iniuriam dignitati, dùm
minus idonei ad eam promouentur:
immò ipſi eidem, cui tribuitur,cum
illa ſit indignus in §. ſed hæc quæ-
dam auth. de ſanct. Epiſc. multa de
hoc per Caſſan.in cathal.glor.mund.
par. 8. conſid. 29. & omninò videa-
tur elegans, & memoranda doctrina
Andr. in cap.1. in addit. per tot. in
tit. de controuerſ. int. dom. & empt.
circa Iudices inſipientes, ſiue negli-
gentes,& accidioſos,& quòd eſt onus
14 iudicantis,& quid facere debeat pro
exoneratione ſuæ conſcientiæ, & de-
bito ſui officij, & Petr. Bellug. in
princ. ſui ſpecul. vbi latiùs moderni
Add.in verb. malos Conſiliarios, po-
15 nit,quę pariunt mali Iudices,& quo-
modo fuerunt aliàs illi puniti, etiam
viui igne diuino per medium ſciſsi
coram omni populo in Cathedra iu-
16 ſtitiæ. Aduertant propterea Prore-
ges in iudicum propoſitione, & ele-
ctione: nam poſſunt Reges, & Pro-
reges dare ſtipendia, penſiones ingē-
tes,caſtra,terras, & ſtatus. Hęc enim
ſi immeritis, & ob fauorem dentur,
terminantur cum illis, & dantis ſo-
lùm conſideratur damnum, qui in re
ſua eſt moderator, & arbiter iuxta
regu. text. in l.re mandata C.mand.
ſed concedere officia concernentia
vtilitatem, gubernium, vel ruinam
populorum, & coculcationem iuſti-
tiæ, quæ tot habeant conſequentias,

tot mala trahunt exempla,& non terminantur in perſona conceſſionariorum, caueant Reges, & multò magis Proreges, caueant ſupremi Conſiliarij, & qui ad latus Regis aſſiſtunt, quorum relationibus, & conſultationibus iuſtiſſimi, & Catholici Reges decepti officia prouident, & dignita-
17 tes conferunt:etſi practicaretur cum nominatoribus diſpoſ. text. in l. exactores C.de ſuſcep.prop. & arcar.lib. 10. ibi. & aduertant quicumque nominauerint ad diſcrimen ſuum vniuerſa,quæ illi geſſerint, redundare, certè fauores,preces,& interceſſiones non valerent, & in nominationibus faciendis debitæ diligentiæ adhiberentur; & licet ſciam ex dictis per
18 Bald.in l. quoniam augerio C. de conuen. fiſc. debit. lib. 10. non teneri nominatorem, quando ex neceſſitate officij tantum tenetur nominare, ſed ſuæ nominationi ſtare præciſè non tenetur ſuperior,qui eligit, quem velit: tamen poſtquàm videmus ordinariè Reges ſtare nominationibus, quæ fiunt à Proregibus, & ex nominatis ſemper eligunt,& hoc regulariter, ne iniuria quodammodo afficiatur Prorex, dum eius approbationi non ſtaretur; & ego qui fui in ſupremo Italiæ Conſilio Regens, ſum de hoc teſtis de viſu,ſequitur propterea, quod retorquetur deciſio Bald. & tanquàm nominator,conſultor,& approbator, cuius approbationi ſtatur, deberet ex eius nominatione teneri ex eadem regu. text. in l. quoniam augerio, & dictis ibi per ſcrib. Hoc eſt dicere veritatem coram Deo, & hominibus: dicant nunc quicquid velint Chroniſtæ,& reliqui in faciem potentis reſpicientes,ſic idolatrando, Deum, & Regem contemnendo. Fidei enim Proregis omnia committũtur, & præſertim hæ nominationes,& dixit text.elegans in l.imperator in fin. ff. ad municip. ibi, qui verò nominauerit fidei ratione conuenitur,& ſic qui habet aures audiendi audiat, & quæſo legantur verba text. in l. 3. C.de offic.Præfect.Prætor. Orienr. & Illir. quæ ſunt ſequentia.

Si quos Iudices,vel propter aduerſam, vel longam corporis valetudinem, vel propter negligentiam, aut furtum, vel ſimile aliquod vitium ſublimitas tua inutiles eſſe reperierit: ijs ab adminiſtratione remotis, & inuicem eorum alijs ſubrogatis furibusq; pęnis legitimis ſubactis ad noſtræ manſuetudinis ſententiam non crimina,ſed vindicta referatur.

Gloſ. ibi in verbo remotis infert ad Epiſcopum, quòd degradatur ſi eſt inutilis.

Fulgoſ.in eodem text.notat, quòd Iudices per ſuum ſuperiorem remouentur, vel propter defectum naturale,vel propter negligentiam, vel propter delictum,& alij loco eorum ſubrogantur, & Iudex ignarus dicitur habere naturæ defectum, quia ignorantia duplex altera prauæ diſpoſitionis altera negationis, & ſub prima comprehenditur, qui non habet aptitudinem addiſcendum, qui quidem etiam comprehenditur ſub verbo inhabilis,ſeu inutilis.

Alber.grauis doctor in fine repetitionis eiuſdem legis pro pulchro, & notabili notat poſſe ſuperiorem ex cauſis præfatis Iudicem priuare, & ſub prætextu relationis Imperatori faciendæ priuatio differri non debet, quia Imperator non vult ſibi crimina,ſed vindictam referri.

Etſi ex aduerſa valetudine Iudex remouetur, quia inutilis, quamquam aliàs ſapientiſſimus eſſet, quantò magis ignarus literarum,& indoctus: ex quibus patet, quòd non ſolùm onus eſt Proregis perdoctos, & prudentes proponere, ac nominare miniſtros ad iuſtitiam faciendam, & rempublicam gubernandam, ſed ſi qui indocti, negligentes,& inutiles reperti fuerint, poteſt,& debet illos amouere,aliosq; in-

19 in eorum locum ſubrogare: & peruerſione enim iuſtitiæ Regna ſubuertuntur, & ad aliorum dominium trãſferuntur, can. ſciſcitatis 7. quæſt. 1. vbi gloſ. dixit: quod Deus propter peccata hominum mittit flagella, & perſecutiones, & in can. ſi quos 23. quæſt. 4. ibi, vt per vos flagellum perfidarum gentium, quod quantum videmus ad multarum nationum perfidiã vindicandam excitatum eſt, non inducant, & in Can. ſi gens 46. diſt. ibi in fin. etiam per Sarracænos venire, & ſæuire permiſit: hoc eſt, quod Salomon Prouerb. cap. 9. dixit Rex iuſtus erigit terram, Rex verò inſipiens perdit populum ſuum. Regum enim officium proprium eſt facere iuſtitiã, dixit text. in Can. Reg. 23. quæſt. 5. & à regendo dicti ſunt Reges; adeò quòd dum iuſtitia eſt conculcata, meritò Regna auferuntur: nam vt ait Sap. cap. 6. comminatur Dominus horrendum iudicium Regibus, quoniam non fecerunt iudicium, prout à lege diffinitum eſt. Et Eccleſiaſticus in 1. capit. dixit, quòd transferretur Regnum de gente in gentem propter iniuſtitiam, de quibus ad ſatietatem videatur omninò Pariſ. de ſyndicatu in tit. de Reg. Princ. & Duc. exceſſ. cap. 1. vbi multa notatu digna, & memoranda colligit, quæ diffuſis la-
20 chrymis ſunt perlegenda. Debent enim optimi Reges, & Regnorum Gubernatores inuigilare pro quiete ſubditorum, ac pro recta iuſtitiæ adminiſtratione audire clamores, & querimonias ſubditorum, maximè pauperum, omniaq; prouidere, quæ latè in proprio caſu ponit Bellug. in ſuo princ. ſpecul. rubr. 8. in tit. de propoſ. Princ. in Cur. in cap. incip. Imitari ſummum bonum: & dicatur, quæſo, quare dum ſingulis duobus annis cõgregatur generale parlamentum totius Regni cum aſſiſtentia, & præſen-
21 tia Proregis, Collateralis Conſilij, cæterorumq; Regiorum Miniſtrorum cõuenientibus in eo magnatibus omnibus, Titularis, Baronibus, ac reliquis omnibus Procuratoribus Ciuitatum, ac Terrarum Regni ad proponendum, & faciendum donatiuum Regi, iuxta ſolitum morem: quare inquàm Prorex non debet audire calamitates, & neceſſitates Regni interrogare, perquirere, & ſcire querimonias, & grauamina diſtinctim ab omnibus ibi aſſiſtentibus, & à quolibet Terrarum Syndico, ſeu Procuratore, & ſic prouidere indemnitati populorum, puniendo ipſorum deuoratores, & excoriatores ſanguinem populorum ſitientes, illosq; in exinanitionem, & perditionem reducentes propter ipſorum rapacitatem, & auaritiam, ſicut è contra audiendo bonam adminiſtrationem remunerare Miniſtros, ac Barones, illosq; ad maiores gradus extollere, onus eſt Principis hæc omnia ſcire, perquirere, & prouidere, ipſiusq; conſcientia oneratur, & ex afflictione, depauperatione, & impotentia populorum Reges iidem depauperantur, & impotentes reducuntur, & ne videar ſine authore loqui, videatur Boer. in loco allegato in addit. ad Io. de Montag. in titu. de parlam. in cap. 1. num. 5. vbi author. Paul. de Caſtr. & Bellug. tradit, quod parlamentum Pariſienſe ob eius excellentiam dicitur quaſi parium lamentum, quia pares Franciæ, qui ſunt de numero ipſius querelas,
22 & planctus audiunt: ſed fortiùs adeſt de hoc ſpecialis conſtitutio in Regno, quam ponit Afflict. de verbo ad verbum in Cõſtitutione Reg. Capitaneum, quæ ſi ſeruaretur, dicit ibi Iſer. bonum eſſet pro ſubditis, & pro regnante, & Afflict. dicit mirari, quare non ſeruatur, & ſubdit; ſed taceo quia non fuit continuatus talis ordo, quia dixit Bald. quod magis prodeſt tacendo, quàm ſecundum con-
23 ſcientiam reſpondendo: ſed quomodo Rex, aut Prorex veritatem vnquàm

quàm ſcire poterit;ſi permiſſus eſt abuſus tam præiudicialis paucis ab hinc annis,vt procurationes oẽs non ſolùm ad preces Miniſtrorum,in ipſorũ perſonas fiant:ſed per impreſſionem,vim & metum;& faxit Deus,quòd non ſit cum venditione iuſtitiæ. Hæ.n.omnes à populis extorquentur,& quod horrendum eſt, fiunt illæ in perſonis eorumdem Miniſtrorum,de quibus eſſet conquerendum, vel ab eis dependentibus, ſeu eamdem adminiſtrationem habentibus. Populi enim inſcij, ignari,& inſipientes,ſic venditi,redempti, & conſumpti reperiuntur, donando quæ nunquam cogitarunt in ipſorum manifeſtam perditionem,tenentes labia clauſa, & manus ligatas ob metum, ob impreſſionem, & potentiam eorumdem miniſtrorum, contra ſanctam,& indubitatam Regis intentionem, quæ etſi apparenter videantur redundare in eius vtilitatem,omnia effectiuè ſunt in ipſius inextimabile damnum, ob exinanitionem populorum,diminutionem Regni redditũum & in offenſionem diuinæ iuſtitiæ, ob quam ſanguis pauperũ perpetuò clamat. Et quęnam bona gubernatio ſit pro futuris contingentibus, vt parlamentum,& congregatio tanti ponderis, & qualitatis tam ſublimis, & ſuprema pendeat ab vno,vel duobus,in quorũ perſonas procurationes omnes Baronum Ciuitatum, ac Terrarum Regni factæ reperiuntur, & vltra iſti gratificati remaneant, & nulla regno gratia adhibeatur, quod quotidiè ſe exuiſcerat, & toto corde fideliter procurat ſuo Regi inſeruire, iudicent hæc prudentes; Benè tamen video, quòd multi me irridebũt,& hæc parui facient. Ego ſum Iudex ſupremus Regẽs Collateralis,illiusq; Decanus: ſed non erubeſcam dicere, quòd omnium malorum ſunt mali Iudices in
24 cauſa, & mali Conſiliarij decipiunt Reges dixit idem Boer.auth.Io.Andr. in loc.alleg.de auth.mag.Conſ.iu addit. ad Io. de Montag. in cap.incip.
25 adde quamuis ante num. 8. Et licet hucuſque miratus fuerim dictorũ per gl.in l.defenſionis facultas,in verb.ad vſurpationem C.de iur.fiſ.lib.10. vbi Luc. de Pen. confiteor erraſſe, ſaluo tamen ſemper honore bonorum.Dicit enim Luc.de Pen.author. gloſ. quòd præſumuntur multa mala ſcire,& cõmittere,& potiùs deferre potentibus, quàm iuſtitiam miniſtrare petẽtibus, qui allegat text. ad literam,in Auth.
26 vt omn. iud. obed. Prou. Quod etſi Io. de Plat. dixit procedere in minoribus Officialibus, ſicut Lictoribus, Apparitoribus, & ſimilibus,licèt hæc ſit magna reſtrictio, cùm iſti non di-
27 cantur Officiales: nam illi Officiales proprij dicuntur, qui habent iuriſdictionem, & coram quo fiunt acta, & geſta dixit Andr. in verb.poteſt.num.
28 67.quæ ſint regal.Tamen Pyrr.grauis author ibidem ſublimitat,niſi malum, & corruptum ingreſſum Magiſtratus habuerit, allegat text. in §.1. in auth.vt iud.ſin.quoq.ſuffr.in verb. totius nequitiæ principium; quemadmodum dixit ipſe,dicitur de eo Pontifice, qui ingreſſus vt Lupus,regnauit vt leo,egreſſus vt canis, quę quomodo procedant ipſi ſciunt, & Cicero apud maiores noſtros fruendæ iu-
29 ſtitiæ cauſa videntur Reges conſtituti, ne multitudo à potentibus opprimeretur. Hinc Ariſtotil. 2. Topic. dixit, quòd iuſtitia Regentis vtilior eſt ſubditis, quàm fertilitas temporis, & Lactan.in lib. de ira Dei in fin. inquit. Non faciunt beatum vitioſæ, ac mortiferæ voluptates, non opulentia libidinum incitatrix, non inanis ambitio, non caduci honores, quibus illaqueatus animus humanus, & corpore mancipatus ęterna morte damnatur: ſed ſola iuſtitia, cuius legitima, & digna merx eſt immortalitas, quàm ſtatuit à principio Deus ſanctis, & incorruptis mentibus, quæ ſe à vitijs, &

L om-

Digitized by Google

& omni labe terrena integras, inuiolataſq; conſeruant; & D. Auguſt. in lib. de duodecim abuſionibus: iuſtitia Regni pax eſt populorum, tutamen patriæ, immunitas plebis, munimentum gentis, cura languorum, gaudium hominum, temperies aeris, ſerenitas maris, terræ fœcunditas, ſalarium pauperum, hæreditas filiorum: hinc onus eſt Principis quærere ſapientes in ſuo conſilio fideles, & bonæ conſcientiæ: nam ſapiens infidelis plus nocet, quàm inſipiens, beataſq; fore Republicas, ſi eas vel ſtudioſi ſapientiæ regerent, vel earum Rectores ſtudere ſapientiæ contingeret, vt perbellè hæc, & alia tradit Bellug. in ſuo ſpecul. rubr. 6. in tit. de form. & ord. ſtand. per Princip. in Curia, pro quorum omnium ſigillo, & ne videar cōponere ex capite, vel me velle Theologum, & Prædicatorem agere, legatur quæſo noſter Iſern. quem euangeliſtam prædicamus in Regno in materia feudorum, & concernentium Regiam iuriſdictionem in verb. & extraordinaria collatio à nu. 62. vſque ad fin. quæ ſint regal. Nam eleganter, & paucis verbis prædicta omnia complectitur.

SVMMARIVM.

1 *Officialis, qui iuſtitiæ miniſtrandæ præſunt viſitare, & per alienas domos curſitare prohibentur.*

2 *Officialium auctoritas à Prorege augenda, ſine qua vileſcit adminiſtratio iuſtitiæ, & n. 4.*

3 *Officiales pars corporis, & Principis membra dicuntur.*

5 *Officiales, vt iuſte ſuo munere fungantur ſunt à Principe remunerãdi, & ad maiora promouendi.*

6 *Officiales cum ſubditis pro iuſtitia eos adeuntibus modeſtè, ac ſine iniuria agere debent, alioquin grauiter puniuntur.*

7 *Caſtellani poena, qui inimicos in arcem introduxit.*

8 *Iudices extra locum iudicij pernoctare prohibentur.*

9 *Iudices in Palatio Regio pro reddenda iuſtitia habitare permittuntur.*

10 *Officiales omnes ſimul habitare, vtillimum pro celeri cauſarum expeditione.*

11 *Munera Officialibus prohibita, quæ?*

12 *Munerum ab Officialibus accipiendorum prohibitio obtinet in ijs, qui ſufficiens habent ſalarium ex Alberico.*

13 *Quid in Regno exiſtente Pragmatica examinatur.*

14 *In muneribus recipiendis, certus, qui exponitur ab Officialibus, ſeruandus eſt modus.*

15 *Officiales, nec gratis, nec ſoluta mercede poſſunt morari in hoſpitijs ſubditorum: niſi amici priuati, ac volentis.*

16 *Præſides, & Auditores Prouinciarum proprijs expenſis per ſuas Prouincias iter facere debent. quod malè ſeruatur.*

17 *Officialis ante ingreſſum officij, cautionē de bene adminiſtrando, & parendo ſindicatui, præſtare debent.*

18 *Perpetui ad eam non tenentur, ſed per certa temporum interualla viſitantur.*

AR-

ARGVMENTVM.

Officiales, quam vitam ducere, qualiter in munere, ac iure redendo, ſe gerere debeant. Quæ munera ijs prohibita, vel permiſſa. Officialium à Prorege ratio habenda, eorumq; authoritas cum ſubditis augenda; merita denique remuneranda, & ad maiorem dignitatis gradum perducenda.

§. VI.

PROMOTIS à Rege ad officia viris fide moribus, ac doctrina dignis, quos ei nominauit Prorex curare is debet, vt decentem vitam ducant. Honorificè, ac humaniter iuſtitiam, cuique miniſtrent, ex hoc habuerunt ortum pragmaticæ, ſeu ordines aliàs facti, quòd
1 Officiales non viſitent, nec per alienas domos curſitando vadant, & cauere debent conuiuia, aut per vicos, & plateas quotidiè deambulare, quæ eleganter aduertit, & docuit iuriſconſul. in l. obſeruandum ff. de offic. Præſ. cuius verba memoranda, & ante iudicum oculos tenenda ſunt infraſcripta.

Obſeruandum eſt ius reddendi, vt in adeundo quidem ſe facilem præbeat, ſed contemni ſe non patiatur: vnde mandatis adijcitur, ne Præſes Prouinciæ in vlteriorem familiaritatem Prouinciales admittat; nàm ex conuerſatione æquali, contemptio dignitatis naſcitur, ſed in cognoſcendo, neque excandeſcere aduerſus eos, quos malos putat, nec precibus calamitoſorum illachrymari oportet: id enim non eſt conſtantis, & recti Iudicis, cuius animi motum vultus detegit, & ſummatim ita ius reddi debet, vt authoritas dignitatis ingenio ſuo augeatur.

Quam dignitatem Princeps, atque Prorex maximoperè cuſtodire debēt: nam ex exiſtimatione ſuorum Collateralium ſua pendet authoritas, & aliàs non erit iuſtitiæ locus, nec ea, vt decet adminiſtrari poterit, pro quo eſt pulcher text. in l. ius Senatorum C. de dignit. lib. 12. cuius hæc ſunt verba.

Ius Senatorum, & authoritatem eius ordinis, in quo nos quoque ipſos annumeramus, neceſſe eſt ab omni iniuria defendere: intantùm quòd
3 membra Principis, & pars corporis eſſe dicuntur, ad text. in l. quiſquis C. ad leg. Iul. Maieſtatis, & gloſ. in l. fin. C. de ind. libert. exponit ibi verba apud Conſilium noſtrum, id eſt apud Principem.

Ciuitas enim populoſa, Regnum, & qualibet Monarchia quomodo regi poterit, & quis nam locus erit iuſtitiæ: ſi pauci, qui eam adminiſtrare habent, & qui eam regere debent, vilipendantur, ſint in deriſum, exiſtimantur cum authoritate Superioris, qui illos protegere, & authorare deberet, ſunt miniſtri manus, & pedes Principis, & per illorum medium Regna gubernantur, iuſtitia adminiſtratur; & exequutioni demandatur, à quibus reſpectu, obedientia, & timore ſublatis omnia ſunt in perditionem, quod tantùm obſeruauit, & in ſummo cuſtodire fecit ille memorandus, & ſingularis Gubernator Dux de Alcalà, dùm noſtrum Regnum, vti digniſſimus Prorex rexit, atque gubernauit, inuigilans pro exiſtimatione, decore, atque authoritate Regiorum Miniſtrorum, taliter quòd ab omnibus in quacumque dignitate conſtitutis obſeruarentur, & maxima illis reuerentia adhiberetur, atque ex alia parte taliter ipſe erat Regijs Miniſtris formidabilis, quòd illi aliquem grauare non audebant debito honore, & riuerentia pertractabant, omnibusq; iuſtitiam æqua lance miniſtrabant.

Immò vt Miniſtri benè exerceant,

& contenti ſint ipſorum tantùm ſalario, & ſtipendio, & ab omnibus honorentur, debent Principes ipſos remunerare, & ad ſublimiores dignitates extollere pro laborum ipſorum iuſta recompenſatione, & exemplo aliorum, pro quo eſt elegans text. in l. fin. C. de offic. Præt. Afr. ibi: magis enim debent Duces, & Tribuni ſupra deputata ſibi alimenta ſecundùm labores ſuos, de noſtra largirate remunerationem ſperare, &c. & ibi; & ſemper prouidemus vnumquemque ſecundùm labores ſuos de noſtra largitate ad meliores gradus, & ad maiores dignitates perducere, ad idem pulcher text. in l. vnica, C. de quæſt. & mag. lib. 12. & elegans text. in l. 1. C. de Comit. & re milit. qui deſeruit ad eos, qui benè inſeruierunt, & prætendunt officia Cõ-
6 ſiliarij ſtatus: benè ſummoperè miniſtris aduertendum eſt, vt cum ſubditis ſecum negotiantibus, & iuſtitiam petentibus, modeſtè, prudenter, quietè, & abſque iniuria aliqua tractent: nam in tantum lex de hoc indignatur, quòd contra tales Iudices dixit, quòd debent viui concremari in l. vniuerſis, C. vbi cauſæ fiſ-
7 cales, quæ eſt pœna poſita contra Caſtellanos, qui inimicos in arcem introduxerunt, iuxta text. in l. ſiquis C. de re milit. lib. 12.

Hinc vt ſubditi expeditam habeãt iuſtitiam, & promptos Iudices ad eã miniſtrandam, ædita fuit Pragmati-
8 ca, quòd Iudex extra locum iudicij: non poſſit pernoctare, quæ ſumpta eſt ex text. in l. illud, ff. de offic.
9 Præſid. Sed an poſſit habitare in Regio Palatio pro iuſtitia adminiſtranda, & certè ſic, vt ordinariè hodiè practicatur; nam in Palatio Magna Curia Vicariæ, vbi Tribunalia coadunantur, ſemper reſidet vnus ex criminalibus ipſius Iudicibus, & optimum eſſet, vt omnes habitarent in
10 eodem Palatio vel ſaltem quarterio pro commoda litigantium negotiatione, & celeri negotiorum expeditione, de quo eſt text. elegans in l. 1. iuxta gloſſ. C. de palat. & dom. domin. lib. 11. vbi Ioan. de Plat. & cæteri.

Sic pariter Pragmatica circa dona, & munera ſumpta eſt ex tex. l. ple-
11 biſcito eod. tit. ſed videatur ſolemnis text. in l. ſolet, §. non verò ff. de offic. Proconſ. ibi: nam valdè inhumanum eſt à nemine accipere, ſed paſſim, viliſſimum, & omnia auariſſimum: benè tamen notetur dictum
12 Alber. in d. §. non verò, vt ea, quæ dicuntur, vt Officiales munera accipere non debeant, vt hoc intelligatur, quando ſufficiens habent ſalarium, circa quod cogitetur ſtantibus
13 regijs pragmaticis in hoc Regno, & qui officia appetunt, & procurant; benè ſciunt ſalarium conſuetum, & Pragmaticas circa munera, & imputet ſibi, qui officium talibus conditionibus ſubiectum acceptauit, quamquam exaduerſo poſſet replicari Pragmaticas non eſſe vſu receptas, quoad quædam, quæ omnia remitti de-
14 bent arbitrio boni viri, timoratæ cõſcientiæ, & circumſpecti iudicantis, non parcendo Iudici, qui à quolibet litigante etiam obolum accipit, ſiuè directè, ſiuè indirectè per interpoſitas perſonas, & nullam faciendo imputationem Iudici, qui ab amico, ſeu amicis munuſcula aliqua accipit ſolita, & conſueta in rebus comeſtibilibus tantum, non autem in auro, & argento; & ob id idem Alber. dixit, vbi
15 ſupra, quod Officiales non poſſunt morari in hoſpitijs ſubditorum, nec gratis, nec mercede, niſi à priuato amico, & volente: Solus enim Princeps poteſt gratis habitare ſeruata forma text. in l. 2. C. de met. lib. 12. Sed debet Officialis deficiente ſibi domo facere, quod per commune ſibi prouideatur.
16 Et notetur dictum notabile Parid. de

de Put. in tract. ſynd. in verb. ſalarium, quod Gubernatores, & Auditores Prouinciales quando per Prouinciam vadunt, debent ire proprijs expenſis, & contentari ipſorum ſtatuto ſalario, nec aliud prætendere poſſunt, quòd malè hodie ſeruatur, & ſunt pro hoc Conſultatores Regię Came-
17 ræ. Hinc ſunt editæ Pragmaticæ, vt ante ingreſſum Officiales cautionem præſtent de benè adminiſtrando, quæ ſumptæ ſunt ex text. in l. penult. C. de murileg. lib. 11. quodq; debeant ſtare ſindicatui, quæ ſumptæ ſunt ex text. in l. 1. C. vt omn. iud. & in §. neceſſitatem auth. vt Iudices ſine quoq. ſuffr. à quibus etiam ortum habent Conſtitutiones Regni, volumus, & cap. Reg. Item ſtatuimus, quæ cautiones ab Officialibus perpetuis ad
18 iuſtitiam adminiſtrandam deputatis non præſtantur propter præſumptam illorum bonitatem, & ob id de tempore in tempus per Sereniſſimos, & Chriſtianiſſimos noſtros Reges deputantur Generales Viſitatores, qui vitam exactam, ac per eos geſta perſcrutentur, vt boni remunerentur dignitatibus, & honoribus augeantur, & mali debitis, & exemplaribus pœnis puniantur pro communi bono.

SVMMARIVM.

1 *Prorex verus, & optimus eſſet Regni Viſitator.*

2 *Officialis, an præſumatur acquiſiuiſſe ex officio variè doctores diſtinctiones recenſentur.*

3 *Officialibus perpetuis, iure communi negotiari permiſſum.*

4 *Omnibus autè vendere, & emere palam, & bona fide.*

5 *Officialibus in Regno etiam perpetuis negotiatio eſt interdicta, emptio, & venditio palam, & bona fide permiſſa, ſecus ſi emeret vilius cauſa vendendi carius.*

6 *Officiales non præſumitur acquiſiuiſſe ex officio ex communi.*

7 *Diſtinguit Auctor.*

8 *Officialis diues ante officium, non præſumitur ex eo ditatus.*

9 *Pauper, vel modicum habens patrimonij, ex officio ditatus præſumitur.*

10 *Præſertim ſi officium emerit, & ſplendidè viuat.*

11 *Viſitator Regni generalis, de opibus, quas Officiales ante officium habuerunt, vel poſt acquiſierunt, & modo expenſarum, in primis, ac potiſſimum inquirere debet.*

12 *Teſtium depoſitionibus fidem adhibere: maximè fallax, periculoſum, ac pernicioſum.*

13 *Viſitator habilitatem, ac peritiam Officialium explorare debet.*

14 *Ante omnia, an officium emerint, eosq. nedum priuare, verùm etiam grauiter punire.*

15 *Officialis Regius nequit ſine licentia Regis ordinem clericatus aſſumère, poteſt verò regulariter ingredi Religionem.*

ARGVMENTVM.

De Generali Regni Viſitatore, eiuſque munere. Illud Proregi demandari, magis expediens, & vtile. Qualiter ſe gerere, quid potiſſimum explorare Viſitator debeat.

Digitized by Google

§. VII.

IAM verò cum ſermo de Generali Regni Viſitatore inciderit, aliqua attingam, non inutilia, cogitent ſuper his maturius, prudentes, & qui à Regis latere ſunt, quę nam facere congruat.

Mea ſemper fuit ſententia, quòd
1 verus Viſitator, & qui indagare veritatem poteſt, eſt Prorex Regni, qui de omnibus eſt informatus, benè cognoſcit qualitates, & partes miniſtrorum, & non minùs ſubditorum, qui vt plurimum propter iuſtitiam eis adminiſtratam contra ipſorum votum inſurgunt aduerſus miniſtros: & ſic ſemper mihi viſum fuit, quòd Proregi hoc, & non alteri committendum eſſet: cui ſi Regnum totum gubernandum, & cuſtodiendum confiditur, quantò magis viſitatio ſuorum miniſtrorum, cuius Preregis principaliter intereſt vitæ innocentia, puritate integros, ac literarum genere præditos: ex quo euitaretur tanta confuſio, & altercatio iuriſdictionum, quæ in dies ſuccedunt ex deſtinatione Viſitatorum, qui prætendunt æqualem, & ſupremam iuriſdictionem habere cum Prorege; & vt plurimùm ex his differẽtijs fiunt hinc inde partes, omnes adhærent Proregi, & viſitatio ad nihilum educitur.

Sed quando hæc non videbuntur, nam ſæpè ſæpius prouidentur perſonæ, & non officia, & propterea perſiſtitur in deſtinatione Viſitatorum; dicam breuiter, quæ mihi occurrunt circa ipſorum officium pro publico, & Regis ſeruitio, ſic terminando ea breuiter, & tollendo impoſturas, ac teſtium falſitates, quibus Regnum tantum abundat, & quia hæc poſui in repet.text. in l.defenſionis facultas C.de iur.fiſc.lib.10. & vt dixi adhuc opus illud remanet imperfectum, & neſcio ſi iam ſenio confectus poſſim opus illud in lucem prodere, propterea ponam hic, quæ ibi circa hæc annotata ſunt.

Tertio ex dictis hic per gloſ. tractant Doctor. quæſtionem, an officia-
2 lis præſumatur ex officio ditatus, nàm gloſ. tenuit hic eſſe præſumendum, Bart. verò contrarium, & in hoc multæ adſunt Doctor. diſtinctiones, aliqui enim voluerunt procedere opinionem gloſ. ante redditam rationem adminiſtrationis: ſecùs verò poſtea ſecundum Bald. in cap. 1. de controuerſ. int. dom. & vaſſal. & ſic videretur opinio gloſ. reſtringi in miniſtris pecuniarijs, qui rationem reddere debent adminiſtrationis ipſorum. Alij diſtinguunt in miniſtris pecuniarijs, qui non ſunt prohibiti negotiari, & dederunt rationem adminiſtrationis, ſecùs ſi ſint prohibiti, vt per Plat. hic.

Alij quando habebant bona ante officia, vt non præſumantur ex officio ditati, vt hic per Rebuff. Quæ etſi
3 recipiant limitationem in officialibus perpetuis, quibus de iure communi permiſſum eſt negotiari, ex regu. text. in l. Præſidis ff. ſi cert. petat. Bart. & ſcrib. in l. principalibus eodem titu.
4 & quando palàm, & bona fide, vt alij emunt, de quo per Andr. in cap. 1. de feud. guard. cum alijs latiſſimè congeſtis per me in conſ. 49. 1. volum. vbi ad ſatietatem: Tamen per regias
5 pragmaticas in Regno non procedit, quia omnibus Officialibus interdicta eſt negociatio, non autem contrahere, vt eſt emere, & vendere palam, & bona fide; niſi ſi emerent cauſa vendendi carius, hoc eſſet negotiari, & mercantiam exercere, quod eſt incluſum in prohibitione gloſ. notab. in cap. conſequens in verb. negotiationes 88. diſt. & melior text. ad literam in eadem diſt. in cap. eijciens, §. quicumque ibi, qui verò rem comparat, vt integram, & immutatam venden-

do

do lucretur,ille eſt mercator,ad idem
text. in cap. canonum 14. quæſt. 4.
quod vidimus noſtris temporibus.
Sed redeundo ad articulum: ſi
præſumitur ex officio ditatus, licet
6 tot diuerſæ ſint opiniones,Doctoresq́;
antiqui, & maximæ authoritatis te-
nuerunt gloſ.opinionem:tamen com-
munis eſt in contrarium,vt latiùs per
Iul.Clar.in lib.1.§.fin.quæſt.68. Me-
noch.de præſumpt.lib.3.præſump.53.
7 Ego verò in paucis meam concludo
ſententiam ex his, quæ paucis verbis
Rebuff. hic tetigit, quòd ſi officialis
8 ante officium habebat bona, eratq́;
diues, taliter quòd abſque officio ve-
riſimiliter poterat eius patrimonium
augere; tunc nullo modo dicendum
erit ex officio ditatus, nec poteſt præ-
ſumi delictum, ſi poteſt capi conie-
ctura, quæ illud pęnitùs excludat: ſi
9 verò dum ad officium eſt aſſumptus,
nil, aut parum in bonis habebat; &
rurſus ſi ad officium conſequendum
10 pecuniam expendit, quæ ſolet, & in
maxima quantitate etiam ad cam-
bium capi propter peccata populi, &
ſalarium, vt videmus, nullo modo eſt
ſufficiens ad vitæ, & domus ſubſten-
tationem, & videmus miniſtrum vi-
uentem ſplendidè, & vltra ditatum:
tunc quid opus eſt diſputare opinio-
nes: ſed dicebat ille ſolemnis concio-
nator, grauis, & chriſtianiſſimus reli-
gioſus Hiſpanus Cappuccinus nomi-
natus Lupus,quæ pars eſt, furtum eſt,
qui aures habet audiendi, audiat; &
ſic dùm Viſitatores Generales,qui in
Regnis deſtinantur, ad officiales in-
quirendos tantum tempus conterunt
in ipſorum informationibus ex quo
mala tanta oriuntur, & omnia in
deriſum conuertuntur, atque in vili-
pendium maximis Regis expenſis, ac
cum perquàm maxima perturbatio-
ne, & confuſione iuriſdictionum, ac
cum iuſtitiæ peruerſione.
Dico inquàm quod optimi, & Re-
ligioſi Viſitatores, præcipuum quòd
11 perquirere debent ſuper omnia, &
in hoc vacare, quod ipſis facillimum
eſſet: videlicèt ſcire,quid habebat in
bonis miniſter, dùm fuit ad officium
aſſumptus, quomodo vixit, cum qui-
bus expenſis,& demum quæ ſunt bo-
na, quæ tempore viſitationis habet:
ex quibus indubitatum iudicium fa-
ciet bonitatis, rectitudinis, & Reli-
12 gionis Miniſtri, & non attendere
vanas populi voces tot malignorum,
& peruerſorum inuentiones, maxime
in noſtro Regno, vbi falſitates tãtùm
abundant, teſtes tam facilè reperiun-
tur ad eas componendas, rancores,&
intereſſe, ac quærimoniæ tàm aſſiduæ
contra miniſtros iuſtitiam admini-
ſtrantes,quæ odia parit, & vindictam
prouocat,teſtium non datur copia,
qualitas illorum etiam à proprio Vi-
ſitatore ignoratur: certum eſt ad ip-
ſum non accedere perſonas pro cultu
iuſtitiæ, ſed odio, & rancore, inuita-
tas, & inimicus, perſonæ quoque in-
numeræ ſupponi poſſunt; quomodo
ergo perſonæ graues, nobilibus pa-
rentibus ortæ, ac chriſtianæ conſciẽ-
tiæ debẽt ſe ſubijcere huiuſmodi du-
ro,& periculoſo iudicio? Mali enim
non timent,quia ſciunt,quæ egerunt,
& remedia adhibent;boni autem nul-
lum metum habent,ſi negotiationem
non fecerunt; ſed iuſtitiam admini-
ſtrauerunt. Hinc & hoc ponderetur
quis bonus,quis diues,quis prudens,
quis honorem extimans ad inſeruien-
dum Regi accedet, & quis ſagax, &
Deum timens ab officijs munere ſe
non excuſabit?Et ſic mali Deum non
timentes mediante pecunia officia
procurabunt, quia ex officijs ditabũ-
tur,& omnia tempore viſitationis po-
ſtea component in iſtorum manibus
erit virga iuſtitiæ venalis tamen, ſor-
dida, corrupta, & inconſtans. Et de-
13 nique hoc facto ijdem Viſitatores
alloqui debent Regios Miniſtros, ab
eis ſe informare,interrogare, & vide-
re; quæ nam ſit illorum habilitas,
quo-

quomodo ſint literarum eruditi, quã capacitatem teneant, ſi videmus, vt plurimum legum pęnitùs ignaros, & imperitos ad gradus hos aſcendere: & nonnulli accidioſi, & otietati, voluptatibus, & ſomno indulgentes, iudicant bona, vitam, & honorem ſubditorum cuiuſcumque generis, & vota non ponderantur, ſed numerantur. Non enim ſufficit bonitas Iudicis, ſed requiritur capacitas, & habilitas, & non mediocris; aliàs meliùs eſſet cõmittere negotia, & cauſas iudicandas perſonis religioſis, & exemplaris vitæ in clauſtris degentibus, qui ſancto Spiritu moti iudicarent, quæ illarum iudicio, & conſcientiæ viderentur.

14 Benè tamen præcedere hęc omnia debet ſtricta, & diligens informatio, ſi ad officium aſcenderunt mediante pecunia, quo caſu nõ ſolùm priuandi erunt, ſed acriter puniendi etiam ad aliorum exemplum; quod ſi, vt conuenit, fieret, peſtis hæc abominabilis pęnitùs deleretur, radix, & cauſa omnium malorum: ex quibus quæ mala oriantur in ſubuerſionem, & perditionem populorum ſatis, ſuperq; dictum.

15 Sed occurrit caſus, quòd quidam Regius Miniſter perpetuus voluit ſe clericari: fuitq; dubitatum an facere poſſet abſque ſuperioris licentia, & text. eſt de iure ciuili in l. officiales, C. de epiſc. & cler. cum auth. ſeq. qui hoc prohibet, & idem Luc. de Pen. in l. quidam ignauię C. de decur. lib. 10. concludens non poſſe clericari niſi de conſenſu ſuperioris: ſecus verò ſi intraret Religionem clauſtralem, & mundo pęnitus renunciaret, caſus accidit in perſona Doct. Iacobi Sallutij Præſidentis Regiæ Cameræ, viri circumſpecti religioſiſſimi, ac eruditiſſimi, qui ſe clericauit habita prius licentia, & in Conſiliario Scipione de Aretio, qui abſque licentia Religionem Theatinorum intrauit, qui demùm ob ſuam maximam Religionem ac exemplarem bonitatem creatus fuit Archiepiſcopus Placentiæ, & demùm aſſumptus ad Cardinalatus apicem, ac creatus Archiepiſcopus noſtræ ſplendidiſſima Ciuitatis.

SVMMARIVM.

1 *Officialis promotus ad maiorem dignitatem, retinet priuilegia minoris, à qua aſſumitur.*

2 *Non tamen retinet propriam dignitatem.*

3 *Præſidens Regię Camerę effectus Conſiliarius ſacri Conſilij, vel promotus ad officium Regentis, nec nomen, nec exercitium retinebit præcedentis dignitatis, licèt honores, & priuilegia.*

4 *Officialis promotus à minori officio vendibili ad maius vendere illud poteſt, idque practicatum.*

5 *Officialis vnius tamen quod exercet, non vtriuſque officij ſalarium conſequetur, & ita Regis ordinatione diffinitum.*

6 *Officialis honorantias verò præcedentis officij, ſiue munuſcula quædam habebit.*

7 *Officialis, qui tranſit à maiori officio ad minus pręcedentis maioris officij priuilegia non retinet.*

8 *Regentes in ſupremo Italiæ Conſilio effecti Locumtenentes, vel Conſiliarij, Præſidentes Regiæ Cameræ ex ſpetiali Regis indulgentia præcedentis dignitates*

tes priuilegium, & ſalarium retinent.

9 Officialis ſua ſponte deponẽs cum Regis licentia officium retinet, quàm diù viuit nomen priuilegia, & honores officij depoſiti, & nu. 11.

10 Non tamen precedentiam, ſed eum præcedit alter habens officium cum adminiſtratione.

12 Officialis deponens officium prę uia Regis licentia, videtur adeſſe, & perinde habetur, ac ſi perſonaliter ſeruiret, & num. 13.14.15.16. & 18.

17 Regens Regiam Cancellariam, Doctor Collegij propter eminentiam officij ſemper aſſumitur in compromotorem, eiusq. munere fungitur.

19 Titulati refutantes Terras cum titulo filijs adhuc retinent nomen tituli, eiusq. dignitatem, cæteris tamen actu poſsidentibus poſteriores, idque paſsim practicatum.

20 Titulati, qui pecunia titulum ſunt adepti de iure omnibus alijs inferiores reputantur, & nu. 21.

22 Tituli bonor quibus conferendus.

23 Nobilis magis dicitur, qui ſua virtute nobilitatem eſt adeptus, quàm qui genere naſcitur nobilis.

24 Nobilis genere, & virtute alijs præferendus.

25 Prorex Titulatos eiuſdem tituli pro diuerſa perſonarum qualitate, diuerſimodè tractare debet.

26 Nobiles, non populares ad latus Regis ſtare debent

27 Titulorum dignitas popularibus ac plebeis minimè concedenda, & nu. 29.

28 Regi in parlamento generali ſupplicatum conferendi gratioſè titulorum dignitates.

30 Aula in Palatio Proregis, quæ vulgo appellatur la Camera Collateralium Titulatorum, & Officialium iure ſtatuta, & quibus in eam ingreſſus concedendus.

31 Officij bonor non ambitione, vel pecunia, ſed labore, ac merito quærendus, & nu ſeq.

32 Honore, qui eum pecunia fuit adeptus cum infamia priuandus.

33 Principes ex genere, & proſapia magnatum diligendi.

34 Epiſcopi præcedebant antiquitus Comites, & Barones, vt ex literis Regis Ferdinandi Primi.

35 Prſes Sac. Conſilij præcedit Locumtenentem Regiæ Cameræ olim Regentem, cuius prærogatiuam retinet, quando tribunalia collegialiter vniuntur.

36 Patronus fiſci Regiæ Cameræ, & Magnæ Curiæ incedentes collegialiter cum ſuis tribunalibus præcedit vnus alterum, prout tribunalia præcedunt, tanquàm cum ſuis capitibus vniti.

AR-

ARGVMENTVM.

De Officialibus ad maiorem, vel minorem dignitatis locum à Rege promotis, vel ſua ſponte cum Regis licentia officium deponentibus. Prioris ne officij priuilegia retineant. Collegij cui tanquàm Doctores interſunt, vel prioris officij, à quo ad maius aſſumuntur, emolumenta, vel ſalarium, an conſequantur. De Titulatis refutantibus titulum filijs, vt nouiſſimi inter cæteros locum teneant, qui titulis à Rege ſint decorandi, eorum profuſa elargitio pernicioſa. Ad aulam in Proregis Palatio, quæ vulgo dicitur delli Titulati, & Officiali ingreſſus, quibus concedendus. Præſes Sacri Conſilij, an præcedat Locumtenentem Regię Cameræ olim Regentem. In ſupremo Italiæ Conſilio, cuius prærogatiuam retinet, cum tribunalia collegialiter conueniunt.

§. VIII.

PROBATAE integritatis, ac doctrinæ, Magiſtratus, & Officiales, quæ in viſitatione detegi ſolent, vel citra eam optimè quoque noſcuntur, ſolent à Rege ad maiorem dignitatis locum promoueri; nec ob id amittunt, ſed retinent priuilegia minoris dignitatis, quæ videtur eſſe iuris regula iux-
1 ta text. in l.3. C.de dignit.lib.11. in l.eos, vbi Andr. de Bar. C. de excuſ. mun. lib.10.in l.iubemus, vbi idem Andr. C. de proxim. ſacr. ſcrin. & idem notat in l.humilioribus C.de
2 ſuſcept. lib.10. Quod idem Andr. in d.l.iubemus, intelligit reſpectu priuilegiorum, non autem propriæ dignitatis, quod notetur, quia deſeruit
3 ad multa. Ita quòd Præſidens Regiæ Cameræ effectus Conſiliarius Sacri Conſilij, vel Regens Regiam Cancellariam retinebit priuilegia priſtinæ dignitatis, ſed non nomen præcedentis, vel alterius dignitatis, quàm prius habebat: ſed benè priuilegia, & honores illius, & propterea non exercebit vtramque dignitatem, quando eſt dignitas cum adminiſtratione, nec poterit vtramque retinere; & ita procedit text. in l. his C. qui mil. non poſſ. vbi Odoffr. & Io. de Plat. declarant: benè tamen ſi prima
4 dignitas, ſeu officium eſt vendibile text. in d.l.his, permittit retentionem ſecundæ, & venditionem primæ, quod ibi ponderat idem Andr. de Barul. & Rebuff. & ſic vidimus practicatum in Secretario Regiæ Cameræ Summarię Decio Ripario viro integerrimo, qui aſſumptus ad officium Præſidentis eiuſdem Cameræ vendidit officiũ, quod tenebat; & ſic etiam practicatum cum Magiſtro Actorum Regiæ Camerę Carolo Brandolino, qui aſſumptus ad officium Rationalis eiuſdem Tribunalis, vendidit officium
5 Magiſtri Actorum, quod tenebat: ſed generaliter ſiue officium habeat, ſiue non habeat adminiſtrationem, ſi officium habet ſtipendium, vel ſalarium, nullo modo poterit habere niſi vnum tantum ſtipendium, ſiue ſalarium, vt per Rebuff. in d. l. his per illum text. peroptimè diſtinguit, & declarat Aluar. in cap. 1. colum. fin. Quis dicatur Dux, & ex iſto text. fundantur Regij ordines, quod niſi ex ſpeciali diſpoſitione, quis non poſſit gaudere duobus
6 ſtipendijs, ſeu ſalarijs: ſed quoad cæteros honores benè gaudebunt, & ſic practicatur in Pręſidentibus Regiæ Camerę aſſumptis ad dignitatem Regentium Regiam Cancellariam: habent enim honorantias ſalis, fœni, & ſacchari, non ſolùm vti Regentes, ſed vt olim iam Pręſidentes, de quo eſt text. in l.3.C.de Silen. lib.12.
7 Sed quid de aſſumpto à maiori dignitate ad minorem, vt quotidiè videmus in Regentibus ſupremi Italiæ Conſilij effectis Locumtenẽtibus Regię Camerę in Cõſiliarijs ſanctę Claræ effectis Pręſidentibus Regię Camerę, quæ ſunt officia minoris dignitatis: Tali enim caſu Doctor. voluerunt, quod minimè retinebit, nec primam

mam dignitatem, nec ipſius priuilegia, de quo per Aluar. vbi ſupra authoritate Bald. in l.cum te C.de nupt. in §. ideoq; C. de nou. Cod. compil. Rebuff. in d.l.his, probat text. in l.fin.
8 C.de incol. lib. 10. Et ob id Regentes ſupremi Conſilij Italiæ, dum fuerunt aſſumpti ad officium Locumtenentis Regiæ Cameræ opus habuerunt ſpeciali regis priuilegio retentionis dignitatis Regentis cum eodem ſalario ſine tamen adminiſtratione, & ita vidimus in Regentibus Dauid, & Fornario, & ſic pariter in Conſiliarijs Sacri Conſilij aſſumptis ad officium Præſidentis Regiæ Cameræ, vt in eodem Fornario, ac etiam Conſiliario Montoia, & Don Didaco de Vera.

Sed rurſus quid dicemus in eo, qui depoſuit officium, ſeu dignitatem:
9 An retinebit priuilegia primæ dignitatis, immò ipſius proprium nomen, & priuilegia: licet non habeat adminiſtrationem, & vti talis ab omnibus debeat honorari, & certè ſic eſt deciſio punctualis Io. de Plat. & Rebuff. in l.1. C. de præp.ſacr.cubic.lib.12. idem Plat. in l.decurionibus C. de ſilen. lib.12. dicens, quòd depoſita adminiſtratione iuriſdictionem non habebunt, ſed retinebant nomen, honores, & priuilegia, benè tamen præ-
10 cedit illum habens dignitatem cum adminiſtratione, de quo per Plat. & Rebuff. in l.1. C. de conſult. lib.12. vbi communiter Doctor. & in l.2. C. vt dig. ord. ſeru.lib.12. & idem Rebuff. in l.1. C. de Præf.Præt. & Mag. mil. & hæc eſt communis deciſio le-
11 guin, gloſ. & Docto. vt Officialis, qui benè ſe geſſit, & longo tempore ſuo Regi inſeruiuit, gaudere habeat omnibus priuilegijs, præeminentijs, ac prærogatiuis officij poſt depoſitam adminiſtrationem præuia ſui Regis licentia, donec vixerit, in remunerationem, & memoriam eius ſeruitiorum: non enim præteriri debent incogniti, dixit text. notab. in l. vnica C. de Quæſt. & Mag.Offic.lib.12. & decus miniſterij, quod militando videbantur adepti otij tempore, & quietis mittere non debent: ait text. notab. in l.2.C.de præpoſ.ſacr.cubic.lib.12. vbi eſt caſus, & ibi gloſ. in princ.notat, quod finitò officio officiales retinent priuilegia quamdiù viuunt, quæ allegat iura concordantia in l.eos, & in l. maximarum in fin. C. de excuſ. mun. lib. 10. quæ iura idem comprobant, ibi in l.eos, Igitur qui in eo gradu à palatio noſtro abſceſſerunt, adeſſe ſibi compotentia priuilegia glorientur, & ibi in l.maximarum in fin. vbi Bald. notat durare priuilegium etiã depoſita adminiſtratione; idemq; notat ibi Odoffred. & in l.eam legem eodem tit. qui eſt text. ſingularis adhoc, ibi, in fin. vt eiſdem beneficijs non quamdiù militauerint, ſed quamdiù vixerint, perfruentur; & idem notauit Bart. in l.3. C. de ſilen. & decur.per illum text.lib.12.& eſt etiam text. notab. in l. vnica C. de Comit. qui Prou.reg. lib.12. ibi poſt depoſitam adminiſtrationem priuilegijs frui oportet, idem text. in l. 2. C.vt dig. ord.ſeru. lib.12. vbi gloſ.in verb. vacantes, declarat, & allegat text. in l. eos in fin.C.de fabric.lib.11.qui tex. dum ſtatuerat fabricenſes gaudere debere fori immunitate, determinat eadem gaudere officio depoſito, idem text.vbi gloſ.in l.4. C.de proxim. ſacr.ſcrin.in l. fin. C. de Præf.Præt.lib. 11. in l. 1. C. de mag. ſacr.ſcrin.lib. 12.vbi text.ad literam, & gloſ.ibi notat priuilegia durare etiam poſt dignitatem finitam: ibiq; Io.de Plat.facit reg.& adducit iura concordantia poſt gl.& eadem gloſ. in l.humilioribus C.de ſuſcept.eodem lib. pulcher, text.in l.proximos eod.tit.de proxim. ſacr.ſcrin.ibi, ſaluis priuilegijs propr. vbi Bart.firmat, qui longo tempore probiter militauerit in ſacris ſcrinijs finito officio, cingulo, comitiue ſacri

pala-

palatij vtantur;& nihilominùs omnia priuilegia illi data,ſalua manent, Feder.de Sen. firmat, ita etiam de conſuetudine ſeruari in conſ. 19. vbi latè, quem allegat, & ſequitur Imol.in clem.1. colum. antepen. de ſtat. monac. & in clem. 1. de reg. in fin. Felyn.in cap.quæ in eccleſiarum nu.87. de Conſtit. Purpur.in l.1. ff. de offic. eius nu.67. quæ communis concluſio habet aliud ſolidum fundamentum, & communem concluſionem: Nam Officialis,qui licentiam habet à Principe recedendi ab officio,debet habere omnia officij emolumenta, & omnibus illius prærogatiuis, & priuilegijs gaudere debet., de quo in l.hac lege eodem tit. C.de prox.ſacr.ſcrin. ibi, vt qui liberam proficiſcendi licentiam pronunciatione, commeatus adepti fuerint ſine aliqua ſtipendiorum,aut emolumentorum deductione

12 peregrè degunt,vbi gloſ.in verb.deductione reddit rationem, quia videtur adeſſe; & Bart.ibidem dixit,quòd dicitur haberi, ſicut ſi perſonaliter ſeruiret, vbi Luc. de Pen. & cæteri

13 ſcrib. not. inferendo ad clericos abſentes cum licentia, vt gaudere habeant præbendis in gloſ. in l.deſertorum §.ſi & diem ff.de re milit. quam ad propoſitam allegat Franc. Marc. in deciſ. Delphin.798. Rom.in l.diem functo, vbi Iaſ. authorit.Bald. & aliorum ff.de off.Aſſeſſ. idem Rom.ſingu. 453. cumulat iura Luc.de Pen.in l.1.

14 C.de commeat.lib.12. Si ergo de licentia Regis Officialis, qui longo tẽpore ei inſeruiuit, officium deponit, intantùm quòd Rex mandare ſolet, vt gaudeat etiam eodem ſtipendio, donec vixerit,quo gaudebat,quando militando ei inſeruiebat. Igitur omni iure, omnibus priuilegijs gaudere debet, ſi ſecundum gloſ. habetur pro præſente,& pro inſeruiente.

Quod deciſum fuit in proprio facto per almum Collegium Neapoli-

15 tanum, vt ego gaudere deberem emolumentis,& priuilegijs Collegij, etiam quòd Regẽtis officium regiam Cancellariam deponerem de licentia Sac. Maieſtatis, quod fuit confirmatum per prouiſionem Collateralis Conſilij cum inſerta forma prædicti decreti, & priuilegium, quod vti Of-

16 ficialis habet Regens, & ſic habent cæteri Regij miniſtri, qui ſunt de Collegio, vt gaudeant illius emolumentis, etiam quòd ad Collegium non accedant, & in Regente regiam

17 Cancellariam nullum inconueniens conſiderari poteſt, ſiquidem pariter deciſum eſt ex authoritate, & eminentia officij fungi debere ſemper compromotoris officio taliter quòd non iudicat,nec votum dat approbationis; & ſic demum dum à Sac.Maieſtate gratia mihi facta fuit depo-

18 nendi officium, fuit per Illuſtriſſimum Prregem mediantibus prouiſionibus declaratum me gaudere debere omnibus emolumentis honorantijs, & prærogatiuis Regentis, prout gaudebam ante officij depoſitionem, & ita ſeruatur.

Hinc iuſtè inoleuit practica in ti-

19 tulatis noſtri Regni, quod vt tales gaudeant etiam poſt refutationem tituli in filios, ſed erunt poſteriores omnibus alijs titulum poſſidentibus in actu, quodq; titulati renunciantes titulum filijs, ſeu refutationem Terræ cum titulo facientes, quod adhuc remaneat ipſis nomen tituli Comitis, Marchionis, aut alterius, quem habent: eſt deciſio punctualis Iſern.vbi Afflict.in cap.1. de feud. March. ponentes caſum in titulis ſimilibus datis per Papam in adminiſtrationem, vt ea depoſita, & finita remaneant nomina titulorum, & tales appellantur in memoriam priſtinæ dignitatis: eſt text. ad literam in eo, qui dignitatem depoſuit, vt adhuc priſtinæ dignitatis nomen retineat, etiam quod ad aliam tranſeat in l. 2. C. de primic. lib.12. quod notetur, & dum

aliàs

aliàs fuit de hoc dubitatum, ita fuit mandatum obſeruari, habita informatione à Marchione Gruttulariorum de Conſilio ſtatus, viro integerrimo, veterano, & aliàs Decano eiuſdem Conſilij, omnium Regni negotiorum expertiſsimo, eminentis, ac acuti ingenij, & ſic pariter à Regio Vſcerio, cuius eſt proprium officium, quod vniuſquiſque ſecundum ſuam procedat dignitatem, & debitus locus aſsignetur vnicuique; & ita ſeruatur fuit in propio caſu, dum ego renuntiaui, ſeu refutaui Terram Morconi cum titulo Horatio meo filio, & idem cum Marchione Bracigliani, ac Marchione ſancti Manghij, ac alijs compluri-
20 bus: Sed pro titulatis qui titulos non meritis, nec propter ſeruitia, ſed pecunia conſequuntur, notetur deciſio notab. Salic. vbi etiam Paul. de Caſtr. in l. fin. C. vbi Senatores, vel clariſs. in fin. cuius infraſcripta ſunt verba.

Collige quòd non tantùm debent appretiari, qui ex priuilegio gratioſè conſequuntur aliquem titulum dignitatis, quàm hi, qui ſuis ſudoribus, & meritis illum ſunt aſſequuti, facit l. potioris ff. de offic. Rector. Prouinc. Igitur tituli non attenduntur, vbi meritis alter ab altero ſeparatur. Quod nota pro militibus, & Docto-
21 ribus. Hæc Salicet. ob quod Ioan. Vincent. de Ann. in ſingul. ſuo 166. infert ex hac deciſione Salicet. quòd titulati, qui mediante pecunia titulos obtinuerunt, quòd non dicantur
22 verè titulati. Debent enim hi honores nobilibus dari, qui vel ex genere, vel propria virtute nobiles effecti dignitates tales meruerunt, merita namque ſcientiæ nobilitant homines, & qui ſua virtute meruit no-
23 bilitatem habere, magis dicitur nobilis, quàm hi, qui deſcendunt de
24 nobili genere: verùm virtute, & genere nobilis eſt omnibus præferendus, de quibus latiùs ad ſaturitatem per Bellug. in loco ſupra allegato de form. & ordin. ſtan. per Princ. rubr. 6. vbi latiſsimè Moder. Adden. Qua-
25 re ex hoc poteſt inferri, quomodo Prorex debeat tractare vnum, vel alium titulatum, licet æqualem habeant titulum, & parcant titulorum emptores: poſtquàm indifferenter in hac temporum calamitate omnes admittuntur, per quod ſplendor, decor, & antiqua Regni magnatum nobilitas vndique denigratur: Etſi
26 ad latus Imperatorum, Regum, atque Principum nobiles ſtare debent, non autem plebeij, ſeu populares, l. omnium in principio ibi inter nobiles C. de teſtamen. vbi Bald. Caſſan. in eodem cathalog. glor. mund. ſæpiùs allegatus part. octaua conſid. 38. quibus ſecundùm conſuetudinem approbatam titulati præcedunt, quomodo ferri debet, vt inter titulatos po-
27 pulares, & plebeij adſcribantur: qui quia titulo decorati omnes nobiles ſine titulo præcedunt, & ad latus Regis permanent cæterijs alijs præ-
28 cedendo. Hinc in parlamento Generali congregata hac fideliſsima Ciuitate, Baronagio, & Regno, fuit effuſis precibus Catholica Maieſtas exorata, etiam propter eius ſeruitium, dignitatem, & honorem, vt hæc porta clauderetur, & propter merita, & ſeruitia nobilibus perſonis gratioſè, vt antiquitùs conſuetum erat, titulorum dignitates concederentur.
29 Dedignantur antiqui, & nobiles titulati inter alios comparere, vt videmus in omnibus publicis actibus, & priuati, & antiqui nobiles indignati ex iſtorum præcedentia pariter retrahuntur, nec ad titulos adſpirant, nec ad ſeruiendum propter illos conſequendos impelluntur; & ſic quaſi in ludibrium redactum eſt negotium: ex quo multa mala pro

Regis ſeruitio oriri poſſunt, quòd vnuſquiſque prudens conſiderare 30 poteſt: Hinc in Regio Palatio ſunt aulæ, ſeu Cameræ diſtinctæ pro Collateralibus, & titulatis, ſic pariter pro Regijs Conſiliarijs ad quas non permittitur aditus aliorum priuatorum, niſi perſonarum honoratarum, principalis qualitatis, & meritorum exemplarium, cùm ſpeciali diſpenſatione Proregum: pro quo eſt gloſſ. ſingularis, & peregrina à nemine adhoc ponderata in l. vnica, C. de honor. vehic. ibi, & erant honorati quidam, qui habebant priuilegia, vt intrarent Secretarium Principis, & aliorum Iudicum, & ſedendi in ſalutationibus: ſi ergo hæc tantùm exiſtimantur, & ordines ſunt tales: quomodo ferri debet, vt Officiales ignari, & per ſordem inter Officiales connumerentur, & in Aula Principis ſedeant? quomodo titulati pecunia redempti infimi gradus? Quis non vitabit ipſorum conſortium? Et quis in has aulas tàm eminentes, & appretiatas intrare curabit? In quibus perſonæ ſingulares, eximiæ, benemeritæ, nobiles, & omni virtutum genere præditæ conuerſari ſolebant, & hodiè poteſt dici. Aula electa mea, aula reputationis, & honoris vocabatur: vos autem feciſtis eam habitationem omnium, & cuiuſcumque generis hominum. Proh. dolor!

Ad honoris augmentum non ambitione, ſed labore vnumquemque conuenit deuenire, dicit text. notabil. in l. contra publicam C. de re milit. lib. 10. & text. in Cano. princip. par. quæſt. 1. dicit, Principatus, quem ſeditio extorſit, aut ambitus occupauit, etiamſi moribus, aut artibus non offendit; ipſius tamen initij ſui eſt periculoſus exemplo, & difficile eſt bono determinantur exitu, quæ malo ſunt inchoata principio; & eadem verba poſuit idem Leo Pontifex in Canon. miramur 61. diſtinct. & multa de ambitione notanda habentur per Lucam de Pen. in dicta l. contra publicam, & ideò Odoffred. in l. ſuper creandis, C. de iure fiſc. lib. 10. tradidit, quòd nullo modo debent honores, & dignitates mediante pecunia procurari, ſubdens ibi 32 num. 4. quòd cum infamia debent tales perſonæ ab honore, ſeu dignitate acquiſita deſtitui, & priuari, & Doctor. communiter ibidem ex illo text. ſumunt notabile, quòd non debet aliquis eligi ad honorem per ambitum, ſed propter laborem, & meritum perſonæ, vt ibi per Andr. de Barul. Io. de Plat. & alios.

D. Mann. Frecc. loquendo de Principibus, & magnatibus tradidit, quòd non deberent deputari niſi in celebri Ciuitate, ac de genere, & proſapia magnatum, vt in tit. de differ. int. feud. reg. tit. & alia in prima differ. prope nu. 6.

Sed nolui omittere vnum notabile poſtquàm loquuti ſumus de titulatis, & illorum præcedentia, vt no-34 ta ſit reuerentia, quæ ſemper à chriſtianiſſimis Regibus huius Regni adhibita fuit Eccleſiaſticis perſonis: vidi enim originales literas Regis Ferdinandi Primi, quarum copia eſt infraſcripta, à tergo.

Magnifico militi Franciſco de Montibus Conſiliario, ac Oratori noſtro fideli dilectiſſimo.

Intus verò Rex Siciliæ.

Inter cętera adeſt. cap. tenoris infraſcripti, videlicèt.

Tutte queſte coſe, & altre, che occorrono communicarete con lo Reuerendo Epiſcopo di Nocera, finche ſarà di queſte bande, e come ſapete,

ſapete, vi fù coſi ordinato, & detto
che lo prefato Epiſcopo haueua d'in-
teruenire alla Dieta,& poi venirſene,
e per lo noſtro Secretario vi fù etiam
clarito, che lo Epiſcopo eſſendo del-
l'età, che è, Teologo, e con dignità
Epiſcopale, che lo faceſte precedere,
e quando mai non vi foſſe ſtato detto,
doueuate da voi medeſmo penſare
all'honeſto,& al raggioneuole,& ha-
uete veduto in caſa noſtra,che li Epi-
ſcopi precedono alli Baroni,e Conti;
sì che gouernateui, come da voi ri-
cercamo con honore noſtro,e voſtro,
e penſate molto bene,doue ve troua-
te,& hauete à comparire,che ne fan-
no più caſo in quelle bande, che in
tutte l'altre bande de Chriſtiani.
Datum in Caſtello nouo Neap. 4. Ia-
nuarij 1491.

Rex Ferdinandus.

Ioannes Pontanus.

Et ad propoſitum materiæ præce-
dentiæ Officialium fuit in ſupremo
Italiæ Conſilio diſceptatum: an Re-
gens Fornarius, qui actu exercebat
35 officium Locumtenentis Regiæ Ca-
meræ debebat præcedere Præſiden-
tem Sacri Conſilij dùm Tribunalia
Regiæ Cameræ,& Sac.Conſ. vniebã-
tur, & hoc ex prerogatiua Regentis,
quam retinebat vigore prouiſionis
Regiæ Maieſtatis, & non eſt dubium
Regentem præcedere Præſidentem,
ſicut Præſidens aliàs præcedit Lo-
cumtenentem: & tandem fuit deci-
ſum, & ſic poſtea obſeruatum præce-
dere Præſidentem cum ſuo Tribuna-
li, dùm collegialiter vniuntur, cùm
vnuſquiſque ſuum repreſentat Tribu-
nal,& maius eſt Tribunal Sacri Con-
ſilij, quod omninò præcedere debe-
bat, aliàs Fornarius Locumtenẽs fuiſ-
ſet caput Sacri Conſilij,& Præſidens
caput Regiæ Cameræ pro quo addu-
ctum fuit per Dominum Regentem
Brugnolum conſil. Dec. 160. aliàs
161. in fin. colum. ſed videatur Caſ-
ſan. in ſuo cathal.glor.mund. 4 par.
conſid. 32. qui allegat Gemin. in
cap. quamuis in princ. & in §.quan-
quàm in tertio notab. de præb. in
ſexto, Felyn. in cap. poſtulaſti 7.co-
lum. de reſcript. ea ratione, quia
quando Collegialiter incedunt, re-
præſentant Collegium, ſeu Eccle-
ſiam, quæ præcedere debet eidem:
tradit idem Caſſan. in conſider. 36.
36 Ex qua deciſione fuit in funeralibus
noſtri ſereniſſimi Regis Philippi Se-
cundi deciſum, quòd Aduocati Fi-
ſcales tam Regiæ Cameræ, quàm
Magna Curia Vicariæ, dùm cum ip-
ſorum Tribunalibus iunctim, & col-
legialiter incedebant, præcederent:
prout Tribunal vnumquodque præ-
cedebat; & ſic Regens Camillus de
Curtis tunc fiſci Aduocatus in Re-
gia Camera inceſſit cum ſuo Tribu-
nali, & præceſſit Iudices Mag. Cur.
& ſumma cum ratione, quia eſt tunc
vnicum corpus indiuiſibile.

DE REGALIBVS IMPOSITIONIBVS, exactionibus, donatiuis, ac ſeruitijs, pecuniarijs miniſtris debitoribus fiſcalibus, & de intereſſe fiſco debito: quomodo, & quando ille ſuis creditoribus ſoluat; & tandem quæ læſio ſufficiat in contractibus fiſcalibus.

TITVLVS QVARTVS.

SVMMARIVM.

1 *Prorex ex cauſa publicæ neceſsitatis tãtũ poteſt nouas impoſitiones indicere, alioquin peccat.*

2 *Cauſæ, & exempla recenſentur.*

3 *Ad noua vectigalia imponenda, non ſufficit cauſa, ſed requiritur etiam vt Rex non habeat de proprio.*

4 *Barones, eorumq; ſubfeudatarij ad ſeruitia quando teneantur.*

5 *Feuda vniformiter taxantur inſpecto redditus valore, nec taxa augetur, & nu. 7. & 8.*

6 *Taxa antiqua, vel noua in Regno, cur ſic appellata.*

7 *Vaſſallus, quomodo teneatur ſeruire de perſona per ſubſtitutum, vel præſtare ſeruitium in pecunia pro quantitate, & cuius ſit electio, remiſsiuè.*

9 *Feuda innatam habent naturam ab eorum inueſtituris.*

10 *Fiſcus pro aboha præterita habet actionem realem ſuper feudo cõtra tertium poſſeſſorem quod fallit nu. 15.*

1 *Abohæ taxatio in Reg Cam. ad quam rationem fiat, pro feudis non taxatis, & à quo tẽpore.*

13 *Fiſcus pro releuio habet actionem realem contra feudi poſſeſſorem.*

14 *Iuramentum fidelitatis à feudatario, & aſſecurationis vaſſallorum non eſt Regi præſtãdum nec Baroni pro feudo empto, quod fallit in Regno per nouas ordinationes nu 15.*

16 *Clauſula Cancellariæ in aſſenſu, vt niſi infra certum tempus, iuramẽtum aſſecurationis præſtetur aſſenſus, habeatur pro nõ præſtito, operatur reſolutionem contractus idque deciſum.*

17 *Donatiuum voluntarium concluditur à maiore parte, eaq; minori præiudicat, & ratio proponitur.*

19 *Regis negotium reputatur vniuerſitatis Regni, ideoq. in eo ſufficit conſenſus maioris partis Regni, & nu 20. an ſufficiat maior pars magnatũ Regni.*

21 *Etiam in his, quæ pertinent ad ſingolos, vt ſingulos.*

22 *Dominus an poſsit ſtatuere, vt moneta minoris ponderis expẽdatur pro maiori valore, quàm pondus, & valor illius eſt.*

23 Mi-

23 *Minor, ſed ſanior pars prævalet maiori.*

24 *Barones in parlamento generali donant, tàm pro ſe, quàm pro ſuis vniuerſitatibus, ex conſuetudine iuſta, & rationabili.*

25 *Vniuerſitas, dùm corpus habet, vocandi ſunt Conſules, & Adminiſtratores, cùm verò non habet, ſufficit vocare Barones, vel habentes iuriſdictionem Terrarum, & num 31. & 34.*

26 *Barones in parlamento generali non gerunt legitimam perſonam pro ſuis vniuerſitatibus in ijs, in quibus non habent æquale intereſſe.*

27 *Conſuetudo irrationabilis, etiam iuramento firmata non ſeruanda.*

28 *Maiorem partem concludere, vel vocandos eſſe, quos negotium principaliter tangit: duo ſunt inuicem diuerſa.*

29 *Compoſitio ſubiectionis, vel trāſactio facta per ſolum Dominum eſt inualida, cùm ſubditi habent aliquod intereſſe, & num. 32.*

30 *Vniuerſitatis Rectores, vel Syndicum citare ſufficit, cùm cauſa agitur vniuerſitatis non ſingulorum, nam tūc enim ſinguli ſunt vocandi, & nu 34.*

33 *Ciuitas in parlamento generali non habet votum in donatiuo Regi faciendo.*

35 *Baro primus Ciuis non dicitur reſpectu adminiſtrationis bonorum, quæ poſſidet Vniuerſitas ſuos habens Rectores.*

36 *Monetæ valorem augere, eaquè ex vili materia cudere propter neceſſitatem Rex poteſt. Damnum verò compenſare debet, neceſſitate ceſſante.*

37 *Monetam minoris aliquantulum valoris, quàm ſit metallum, cudere quando neceſſitas vrget Rex poteſt; expendendam intra, non extra Regnum.*

38 *Rex vrgente neceſſitate, ſi aliud non habet poteſt capere bona ſubditorum, ſoluto ijs pretio bonorum; ſi tunc habet, vel cum habebit.*

39 *Monetæ valore creſcente, vel decreſcēte, rerum quoque pretia creſcunt, & decreſcunt.*

40 *Monetæ valor in Regno acutus tempore Ducis Albæ.*

41 *Moneta mutuanti reſtituenda eſt iuxta valorem temporis contractus, non reſtitutionis.*

42 *Donatiua, & impoſitiones multiplicatæ maximè damnoſum.*

43 *Feuda ex multiplicatis impoſitionibus, ſunt ad diſpendium, non compendium.*

44 *Vaſſalli tributa ſoluunt pro Regni regimine, defenſione, & conſeruatione.*

45 *Collaterales, qui Regi, ac Proregi aſſiſtunt, quæ debeant perpendere in nouis impoſitionibus Regno indicendis.*

46 *Conſtitutionis Regni incip. quā-*

M 3 plu-

plurium; ratio inductiua, cuius diſpoſitio Regem quoque includit.

47 *Vaſſallus, an teneatur Dominū adiuuare, cùm bellum eſt extra Regnum, non pro Regno, ſed nouo dominio acquirendo, vel pro arcēdis inimicis à Regno; Nùm pro bello iniuſto, cui de belli iuſtitia credendum, remiſsiuè.*

48 *Vniuerſitates, & populi, quando teneantur proprijs ſumptibus Regem iuuare pro inſequendis & extirpandis aannitis, remiſsiuè.*

49 *Pro noua militia nuncupata del Battaglione, remigantibus in Regijs triremibus, qui dicuntur bonauoglia, fodiatoribus vulgo appellatis Guaſtatori cogi poſſunt tempore neceſsitatis ad illos exhibendos median te ſalario.*

50 *Fodiatores, ſiue Guaſtatores, ex quo perſonarum genere eſſe debeant.*

51 *Depoſita in triremibus facinoroſorum, ac vilium in carceribus Magn. Cur. detentorum: eorumq. practica iuſta, nec noua num 54.*

52 *Vaſſalli ſoliti, ijsq. deficientibus, habiles ſeruire tenentur Baroni, in quibuſcumque ſeruitijs.*

53 *Rex in Regno eſt Dominus perſonarum vaſſallorum.*

55 *Capitulum Caroli V. Ciuitati conceſſum, vt pendente appellatione à ſententia Mag. Cur. ad Sacr. Conſ. condemnati ad triremes, non tranſmittantur, minimè ſeruatum propter publicam vtilitatem.*

56 *Banna, quæ poenam triremium irrogant vagabundis, & inutilibus iuſta.*

57 *Ciues, an poſsint cogi ad delinquentium perſequutionem, remiſsiuè.*

58 *Barones Vniuerſitates, & Rex ad quid teneantur pro Regni bannitis, remiſsiuè.*

59 *Pro bannitis inſequendis, & extirpādis impoſitio Regni vniuerſitatibus fieri poteſt; qualis eſt trium granorum pro quolibet fumante, eaq conſuetudine magis, quàm iure conſiſtit num. 64.*

60 *Conſtitutio ſuper incißionibus nō obſtringit amplius vniuerſitates ad damna illata in eorum territorio, ob nouam impoſitionem pro ijs factam.*

61 *Ad refectionem viarum, & pontium vniuerſitates obſtringuntur.*

62 *Clerici quoque compellendi tamen à ſuis iudicibus.*

63 *Impoſitio certa in Regno pro turrium in locis maritimis extructione, earumq cuſtodia.*

65 *Rex de iure tenetur iuſtitiā ſubditis ſeruare, eosq. cuſtodire ab incurſu latronum propter redditus Regni, quos velut ſtipendia ad hoc conſtituta percipit.*

66 *Pro vijs ampliandis, nouo porticu extruendo ad ornatum Ciuitatis*

uitatis priuatorum domus dirui poſſunt ædificia probiberi, & collecta imponi ſoluenda ab omnibus, qui commodum ex ea re ſentiunt.

ARGVMENTVM.

De varijs impoſitionibus Regi debitis, De ſingularum origine,& modo.Quiquè ad eas præſtandas teneantur. Nouas inſtituere Rex eiusq; Prorex, quando poſſint. De donatiuis,quæ Regi fiunt. Ad voluntaria concludenda,an maior pars ſufficiat,conſuerudo,qua Barones in parlamento generali donant,tàm pro ſe, quàm ſuis Vniuerſitatibus examinarur,eaq; iuſta,ac rationabilis contra Iacob. de Agello, & Freccìam euincitur; eorum multiplicitate vitanda. De feudorum ſeruitio, atque taxa, monetæ valore augendo, vel minuendo, Vniuerſitatibus, quas vulgo appellamus guaſtarori tempore neceſſitatis iure cogendis ad exhibẽdum iuſto ſalario remigantes,quos vulgo appellamus (li bonauoglia) depoſita in Regijs triremibus, quæ practicantur in Mag.Cur. iuſta eſſe oſtenditur.

INCIPIENDO igitur à Regalibus impoſitionibus,donatiuis,&
1 ſeruitijs poſſunt Proreges, & ſolent cum voro Collateralis Cõſilij publicis neceſſitatibus imminentibus nouas facere impoſitiones iuxta diſpoſitionem text. in l. 1. C. de ſuperindict. vbi gloſ.lib.10. eadem gl. in l.fin.in verſ.idoneos C. de Annon. & tribut. eodem libro in l.vectigalia, ff. de publican.in l. 1. toto tir. C.noua vectigal. inſtitui non poſſ. in cap. innouamus de cenſibus, vbi gloſſ. & & ſcrib.text.norab. in l.comparitioni C.de excuſ.mun.lib.10. Abb. in cap. ſuper quibuſdam de verbor. ſignif. & idem declaratur in Bulla Cœnę Domini, & vt dixi hoc cum cauſa, aliàs peccarent Innoc.in d.cap.innouamus, vbi Butr. poſt Hoſt. Iſern.in verb.vectigalia,ante nu.14. verſ.plerumque,
2 & latè in verb. extraordinaria collatio,vbi quod poſſit pro bello,pro manutentione exercirus, & militum, & pro defenſione Regni, quando non habet vnde prouidere; & vtrobique Afflict.eleganter,& idem Afflict. in rubr. quæ ſint regu. & non ſolùm re-
3 quiritur, quòd cauſa ſir vrgens, ſed quòd non habeat de proprio ſecundùm Cyn. & Bald. in l. neminem C. de ſacroſ.eccleſ. Innoc. & cæteri in d.cap. innouamus, Capic. in §.firmiter, de prohib. feud. alien. per Fred. multa per Afflict. & ibi Adden. in ſua deciſ.261.qui Afflict.in rubr.quæ ſint regalia nu. 90. dixit, quòd aliàs occaſione belli in Prouincia Hydrunti fuit impoſita gabella caroleni vnius pro modio frumenti, & omnes impoſitiones factæ per Proreges in hoc Regno ſunt ex cauſis prædictis, vr ex eis eſt videre,quod pariter dixit Cyn. in d.l.neminem, vt propter bellum faciendum, quando Rex non habet tantum de ſuo, quod ſufficiat, poteſt recipere à ſubdiris: immò ab vna Ciuitate,quando periculum imminet,& poſtea diuidere per Prouinciam, vbi Bald. notabiliter dixit,quod quando Marſupium proprium non ſufficit,poteſt Rex imponere collectas,& ibi Salic. idem Bald.in cap.conquerente in fin. de offic.ordin. latiſſimè cumulando deciſiones haberur per Iacob. in tit.de homag. nu. 35. & de materia,quando & quomodo poſſit imponere collectas, ſeu facere nouas impoſitiones: ex qua cauſa, & qui teneantur notabiliter per Capic. in ſua inueſtit.in verb.collectis cart.117. & hoc hodie iure vtimur,& ex eadem
4 cauſa poteſt peti ſeruitium à Baronibus, & feudatarij Regni, & ad quod tenentur ſubfeudatarij Baronis,& ad quod vaſſalli burgenſes, latè per Andr.in cap.1. §.fin. de pac.iur.fir. Vbi bona additio,& communirer concludunt non licere,niſi quando redditus Regni non ſufficiunt; & aliàs quando bel-

bellum eſſet contra Infideles, de quo Luc.de Pen. in l. 1. C.ne ruſt.colum. 8. de quibus omnibus latiſſimè per Camer. in §.firmiter de prohib. feud. alien. per Fred.in princ. Qui Barones
5 ſecundum ſeruitium taxatum in principio conceſſionis feudorum ſoluere tenentur, quod non poteſt alterari;
6 ſed ſemper eſt vniforme, & quod dicunt vulgariter de feudis taxatis ſecundum taxam nouam,vel antiquam aduertatur quòd non eſt ex eo,quòd diuerſa ſit taxa: ſed quia quando feuda antiquitùs fuerunt conceſſa, fuit facta taxa inſpectis illis redditibus,quæ non augetur,licet vadat per multos ſucceſſores, ſiue vniuerſales, ſiue particulares cauſam habentes tamen à primo conceſſionario, donec non deuoluantur iterum ad fiſcum, & ab eo nouiter concedantur. Tunc enim tempore huius nouæ conceſſionis, quia de ordinario ſunt introitus aucti: propterea taxa noua eſt maior: ſed taxatio fit ad eamdem rationem, quæ omnia declarat Andr. in d.§.firmiter 3.colum.in fin. cum alijs locis concordantibus adductis per D. Frecc. in quinta auth. baron. nu.
7 19. in quo loco declarat Andr. quomodo vaſſallus teneatur ſeruire de perſona per ſubſtitutum, vel præſtare ſeruitium in pecunia, & tunc quantum erit,& cuius erit electio vaſſalli, an Domini; & idem Andr.in d.§.fin.
8 de pac. iur. fir. Et de taxa,quod non augeatur, ſed ſemper ſit eadem, nec augmentum recipiat, quando fit noua cõceſſio ex augmento redditum: idem Andr. in cap. 1. de vaſſall. decrep.ætat. 4.colum. latè Petr. Greg. de conceſſ.feud. par. 1. quæſt. 11. vbi bona additio eruditiſſimi Don Garziæ Maſtrilli mei coniuncti, latè Capic.in ſua inueſt.in verb.feuda adhoant,& in deciſ. 10.& 32.

Quæ ſeruitia cùm ſint impoſita in conſtitutione, & conceſſione feudo-
9 rum, quæ illorum innatam naturam capiunt ab ipſorum inueſtituris ſecundum latè tradita per Frecc. in 3.lib. in tit.de form.inueſt.Propterea
10 ſi feudatarij adohas debitas non ſoluerint, non ſolùm datur actio contra eos, & ſuper ipſorum feudis conceſſis: ſed etiam pro adohis præteritis datur actio realis ſuper eiſdem feudis per tertios poſſeſſis: dummodo non
11 ſint illi conceſſionarij Regiæ Curiæ, ex dictis per Andr. in cap.1. §.nec eſt alia iuſtior nu.38.quæ ſit prima cauſa beneſ.amitt. Afflict. in deciſ.95.& Frecc.in quinta auth.baron.num.13. vbi latè: quicquid dixerint moderni Add.& Andr. vbi ſupra, & Luc.de Pen. quem allegant pro contrario in L.2. in fin. C.de fund.rei priu.lib.11.
12 Si benè aduertatur,reſidet in eadem opinione, & ſi ſeruitium non reperitur taxatum,moris eſt Regiç Camerç taxare feuda ſecundùm præſentem valorum reddituum cum exactione ad eandem rationem omnium adoharum præteritarum; etſi feuda conceſſa fuerant ab antiquo ante conquiſitionem Regni ſit exactio pro adohis præteritis ab anno 1054. quo tempore Regnum conquiſiuit Rex catholicus, à quo cauſam habet noſter sereniſſimus Rex, & hoc iure fiſcales vtuntur, & ſic Regia Camera paſſim, & indifferenter iudicat.

Et quòd dictum eſt de adohis idẽ ſeruatur reſpectu releuij, quòd ſolui-
13 tur per mortem feudatarij in recognitionem directi dominij, recipiendo inueſtituram confirmatoriam, quòd ſolui debet infra annum, & diẽ poſt mortẽ feudatarij,quo elapſo, & ſolutione non facta tenetur ad duplicatum releuium,quòd importat,dùm ſoluitur in tempore medietas fructuũ feudi, pro quo ſicuti in adoha datur actio realis contra omnes feudi poſſeſſores,ita pariter pro releuio, & ita practicatur in Regia Camera,de quo latè per D.Frecciam in d. lib. 2. tertia author. baron. & omnes difficultates

tates per eum factæ tolluntur, conſi-
derando, quòd eo ipſo, quòd feudum
conceditur, remanet feudatarius obli-
gatus ex lege inueſtituræ ad omnia
onera, & obligationes, quæ ratione
feudi debentur, & fiſcus habet taci-
tam hypothecam, ita quod in quem-
cumque feudum transferatur erit af-
fectum prædictis obligationibus one-
ribus, & hyppothecis.

Et notetur vnum (poſtquàm trāſ-
greſſi ſumus ad materiam inueſtitu-
14 ræ,) quòd de iure communi feudo-
rum emptores illorum non iurant fi-
delitatem Regi pro feudo empto, ſed
ea tantùm fit pro feudo, quod ſucceſ-
ſione quæritur fitq; tunc inueſtitura
confirmatoria, quæ peti debet infra
annum, & diem iuxta trad. per Andr.
in cap. ſi minori, ſi de feud. defun. mi-
lit. & ſic ad ſacramentum vaſſallo-
rum petendum à Rege de feudo em-
pto, vel aliter conceſſo non limitatur
tempus anni, & diei ſecundum Andr.
& idem tradit in cap. 1. §. præterea,
ſi quis in feud. de prohib. feud. alien.
per Fred. vbi Capic. in verb. quinta
15 concluſio, quæ hodie in regno non
practicantur, quia mandatum eſt per
nouas Pragmaticas præſtari iuramen-
tum fidelitatis ab emptoribus, & ſic
etiam à vaſſallis iuramentum aſſecu-
rationis eiſdem emptoribus: & in
aſſenſibus, qui in dies expediuntur
16 per Regiam Cancellariam præfigi-
tur terminus anni, ſeu triennij cum
clauſula decreti annullatiua, intan-
tùm quòd elapſo tempore præfixo, &
facta reuocatione per venditorem,
præſupponendo reſolutionem aſſen-
ſus ex clauſula annullatiua appoſita
in eo fuit deciſum in cauſa Marchio-
nis Turris Francolitij cum illis de
Paulutio venditionem eſſe nullam,
fuitq; demum ſententia confirmata
in cauſa reclamationis facta relatio-
ne per Sac. Conſ. in Collat. Conſ. cum
impoſitione perpetui ſilentij, in quo
eſt conſ. meum 67. vol. 1.

Redeundo igitur ad impoſitiones
dico, quod propterea ex cauſis præ-
dictis fuerunt factæ multæ impoſitio-
nes, & aliàs factæ ſunt auctæ, & ſic
pariter fuit factum in anno 1604. ex-
17 traordinarium donatiuum ad Regis
petitionem ex cauſis prædictis, duc.
octingentum mille, vltra ordinarium
donatiuum millionis, & ducentorum
mille duc. quòd ſingulis duobus an-
nis à Regno præſtatur ob imminentes
Regis neceſſitates ad defenſionem
ſuorum Regnorum, & etiam vt aliàs
acquirat Prouincias, ſeu Regna, & ſe-
curiùs, quæ habet, in pace poſſideat,
in libro cap. Ciuitatis reperiuntur in-
numera donatiua extraordinaria,
maximè tempore Imperatoris Caro-
li Quinti, quaſi ſingulis annis ob ne-
ceſſitates, quæ tunc vrgebant pro de-
fenſione Regnorum, & notetur vnum
notabile, & quotidianum, quòd in-
18 tantùm pro abſoluto hoc tenetur in
Regno, quòd etiam in donatiuis vo-
luntarijs maior pars poteſt conclude-
re, & præiudicare minori, quòd dùm
aliàs in anno 1533. fuit Cæſareæ
Maieſtati ſupplicatum, vt nullo modo
maior pars poſſit minori præiudicare
in donatiuis voluntarijs faciendis,
fuit expreſsè hoc denegatum ea ra-
tione, quia poſſet hoc cedere in ma-
gnum Regni præiudicium; quia do-
natiua talia præſtantur ad occurren-
dum imminentibus Regni neceſsita-
tibus, & pro illius defenſione, pro quo
videtur ad propoſitum dictum Innoc.
19 in cap. quanto de iureiur. quòd ne-
gotium Regis reputatur vniuerſita-
tis Regni, & ideò ſufficit concurſus
maioris partis Regni, & Io. Andr.
ibidem clariùs dicit infraſcripta ver-
ba.

Et quia negotium regis reputatur
negotium vniuerſitatis Regni, ſufficit
conſenſus maioris partis magnorum
20 regni; quòd dictum eſt ponderan-
dum, & ſatis notandum pro parla-
mentis generalibus, quæ in noſtro re-

Digitized by Google

gno fiunt, dùm Barones, & Magnates congregantur, & etiam vniuerſitates Terrarum demanialium, aut alij cum mandatis illarum: nam ſecundum hanc deciſionem, ſi ſufficit maior pars tantùm magnorum Regni; in paucis conſiſteret parlamentum, cùm non ſolùm maior pars in vniuerſo ſufficeret, ſed maior pars magnorum regni; & loquuntur hi authores in ne-
21 gotio ſpectante ad ſingulos, vt ſingulos, vt ibi dicunt in valore monetæ, vt poſſit expendi de conſenſu populi in maiori valore, quam ſit ſubſtantia, & pondus metalli deductis expenſis, & Abb. ibi refert prędictos Doctores, & verbum illud dictum per Io. Andr. quòd ſufficit maior pars magnorum Regni, refert inquàm ipſe dicens ſufficere maiorem partem magnatum Regni: ſed ſubdit dubitare de hac deciſione cùm tractetur de præiuditio ſingulorum, vt ſingulorum arg. eorum, quæ notantur in cap. omnes de Conſtit. ſed opinionem Innoc. ſimpliciter ſequitur Butr. & Anchar. ibi in artic. An poſſit Dominus de
22 conſenſu populi ſtatuere, vt moneta minoris ponderis iam facta vendatur pro maiori valore, & expendatur tanquam maioris ponderis, & valoris, & concludit poſſe, & ſufficere conſenſum maioris partis regni, & Imol. ibi ſequitur in omnibus Innoc. & Bellam. Idem per propria verba Io. Andr. & ante hos Hoſt. ibidem eamdem firmans opinionem in quæſt. principali reddit rationem, quia negotium Regis reputatur negotium vniuerſitatis regni, & ideò etiam ſufficit conſenſus maioris partis magnorum regni; & ſic cum his concludunt Doctor. non ſolùm ſufficere maiorem partem Regni, ſed maiorem partem magnorum, ſeu magnatum Regni, & vt dixi loquuntur in his, quæ ſpectant ad ſingulos, vt ſingulos; quæ concluſio relictis diſputationibus Doctor. in hac materia, de quibus ad ſaturitatem in deciſ. 2. D. Præſid. de Franch. Dico communem hãc Theoricã ratione indubitata fundari præſuppoſita neceſsitate, & publica vtilitate ob quam parlamenta congregantur: nam tunc nimirum, ſi ſtante cauſa tam vrgenti, neceſſaria, & legi-
23 tima minor pars ſufficit, quia dicitur ſanior, cum rationi innitatur: Immò vnus ſufficeret, quando rationabiliter contradiceret, pro quo eſt text. & ibi gloſſ. & Doctor. in cap. 1. de his, quæ fin. à maio. par. Capit. quod non habet diſputationem, vt etiam firmat D. de Franch. in prædicta deciſ. num. 25. & præſupponendo, quòd magnates ſit ſanior pars, & intereſſe ipſorum eſt commune cum cæteris Terris, atque feudatarijs Regni, cùm omnes ſint participes donationis Regiæ faciendæ, proinde nimirum ſi maior ipſorum pars præualere debet, quia ſanior, & nemo præſumitur iactare ſuum, ad text. in l. cum de indebito,
24 de probat. Hinc Barones Regni in parlamentis non ſolùm donant ipſi, ſed etiam comparent, & donant pro ſuis Terris, & pro illis donant; quod etſi Iacob. de Agello, & D. Frecc. dixerint vſurpatum, vt per eum in ſuo lib. 1. ſubfeud. in quæſtione illa: An ſubfeudatarij Baronum habeant vocem in parlamento, incip. fuit dubitatum in parlamento generali: Tamen ratione, vt ſupra attenta coæqualis intereſſe; & quia etiam intereſt Baronum eorum Terras gubernari, & non depauperari. Propterea iuſta eſt conſuetudo introducta in parlamentis, vt Barones pro ipſis compareant, & licet allegetur pro hoc deciſio Io. Fabr. in §. omnium inſtit. de pœn. temp. litig. nu. 7. Quæ eſt notabilis deciſio, tamen non facit ad caſum. Dicit enim Io. Fabr. quod ſi vni-
25 uerſitas habeat corpus, debent vocari Conſules, ſeu Adminiſtratores Vniuerſitatis, & ſi non habeat, ſufficit vocare Barones, ſeu habentes iuriſdi-

riſdictionem Terrarum, & Villarum, quia illi habent adminiſtrationem Reipublicæ, quæ ſunt propria verba Fabr. qui aliter non loquitur de conſuetudine iuſte introducta, nec quando intereſt ſic Baronis, ſicut Terræ, ſed loquitur in negotijs indifferentibus vniuerſitatis Terræ, & ſtante cauſa iuſta, & neceſſaria publicam vtilitatem cõcernente erit ſanior pars attendendo etiam rationem poſitam per Doctor. quare ſufficit conſenſus magnorum Regni, quia ſanior pars, & ad euitandam multitudinem gentis imperitè, quæ cauſas ſtatum regimen, & ſecuritatem Regni concernentes minime diſcernunt, nec illarum ſunt capaces, & ſic conſuetudo non eſt iniqua, non eſt vſurpatio, ſed introducta iure, & propterea ſeruanda.

Verùm ex præallegatis infero ad vnum, & notetur, quòd ceſſante negotio Regis, & coæqualitate intereſſe Baronum: ita quod in donando, vel in alio explicando ſolas Terras tan-
26 geret; & ipſi nihil commune cum Terris haberent, quæ Terræ habent aliàs ſuas legitimas perſonas illas in omnibus repræſentantes valde dubitarem, quòd Barones nullam haberent legitimam perſonam pro eis; & in hoc procederet deciſio Io. Fabri, quæ eſt in indiuiduo loquendo de iure communi nulla data conſuetudine in contrarium eo magis, quia ſi prædicta fundantur in conſuetudine: & hoc eſſet tantum pro donatiuis, quæ tangunt tam Barones, quàm terras Regni, vel negotia omnes communiter tangentia, vel negotia Regis; ergo non extendetur ad alium caſum diuerſam, immò contrariam rationem habentem: cùm Terræ habeant ſuos Syndicos, ſuos Procuratores; nihil habet Baro ſe intromittere in ipſarum negotijs: nullam habet in hoc legitimam perſonam, negotium eſſet pęnitùs ſpectans ad ipſas terras, quæ tractarent de illarum abſoluto intereſſe, & præiuditio; quomodo barones abſque mandato ſpeciali volunt in hoc ſe intromittere, & cùm ipſi in hoc non habeant vocem, non poteſt tractari de maiori, aut ſaniori parte: ſed maiorem, & ſaniorem facient vniuerſitates Terrarum inter ſe ipſas, & ſic etiam reſpectu cauſæ neceſſitatis, aut publicæ vtilitatis. Habent enim has cõſiderare illi, quorum intereſt, quos tangit, & quos negotium concernit, non autem perſo-
27 næ adhoc pęnitus extraneæ, & qualibet conſuetudo contraria videtur cõtra ius, & in rationabilis, & ſic non ſeruanda ad text. in cap. 1. de his, quę fiunt à maior. part. Capit. vbi Scrib.
28 Aliud enim eſt, quod maior pars poſſit concludere, & aliud, quòd debeant vocari intereſſe prætendentes; quos negotium principaliter tangit ad text. in l. nam ita ff. de adopt. in l. fin. C. de auth. præſt. vbi gloſ. & Scrib. Primo enim caſu procedit doctr. Innoc. Io. Andr. & aliorum, quòd maior pars ſufficiat; ſed ſecundo caſu non loquitur Innoc. ſed punctus eſt circa vocationem, non autem circa concluſionem pro quo videatur de-
29 ciſio Abb. in capit. fin. de maior. & obed. vbi prima colum. in verb. nota bene gloſſ. dicit auth. gloſ. ibi, quòd vbicumque ſubditi poſſunt prætendere aliquod intereſſe, nõ valet compoſitio facta per ſolum Dominum ipſis ſubditis non conſentientibus: & ibi notab. declarat authorit. Innoc.
30 quòd ſi agitur cauſa ſingulorum, omnes ſunt vocandi: ſi verò cauſa vniuerſitatis ſufficit rectores citare, ac maiores vniuerſitatis. Ita quòd ſecundùm omnes maiores Ciuitatum ac Rectores Terrarum, licet non ſingulæ perſonæ ſunt citandæ; & eo caſu ſufficit, quia per maiores, & per Rectores, & Adminiſtratores populus, & Ciuitas repræſentatur, & ibi Innoc. dicit non eſſe requirendos ſingulos

gulos vniuerſitatis in eius negotijs, ſed Rectores,vel idoneiorem partem:
31 & ſic in omnem caſum ſunt citandi Rectores,ſeu maiores locorum, quando non ſpectat adminiſtratio rerum terrarum ad Baronem, & adſunt vniuerſitates formatæ cum ſuis Rectoribus,& Adminiſtratoribus ſeruata deciſione Io.Fabr.& maximè procedunt hæc in actibus voluntarijs,& qui prima facie nullam affetunt vtilitatem;
32 & in compoſitione ſubiectionis dixerunt Doctor. non poſſe Dominum, quicquam facere ſine conſenſu ſubditorum, & alia notabilia, vide per Ant.de Butt.in d.cap.fin. ad propoſitum, & idem in tranſactione, vt per Imol.ibidem, & in omnibus arduis,& conformant dicta per Doct. in d.cap. quanto cum dictis in d.cap.1. dicunt enim ibi, quòd ſufficit conſenſus Magnorum, & hic dicitur maiorum terrarum: hinc noſtra Ciuitas interuenit
33 in parlamento,ſed dùm tractatur de donatione faciēda Regi non interuenit,nec habet votum,ex eo; quia ipſa non donat,& eſt immunis vigore ſuorum priuilegiorū, vt ſic ex hij videatur inferendum,quòd pro Vniuerſitatibus, ſeu Terris interuenire non poſſint ipſarum Barones, dùm negotium ipſos, aut Regem non tangit, ipſi non donant,non habent mandatum, non repræſentant Vniuerſitates, ad-
34 ſunt alij ipſas repræſentantes, & qui curam habent adminiſtrationis ipſarum,& Bellem. in eodem cap.fin. benè declarat,quomodò in negotijs ſingulorum omnes ſunt citandi, & in negotijs vniuerſalibus ſufficit citari Maiores,Rectores Ciuitatis, vel Syndicum, & optimè ante ipſum Io. An-
35 dr. nec ad rem facit, quòd dicatur Baronem eſſe primum ciuem; nàm non intelligitur reſpectu adminiſtrationis patrimonij ſuarum terrarum, quæ habent ſuos adminiſtratores, per quos reguntur, & repræſentantur, & ſicut vnus ciuis non haberet legitimam perſonam pro terra ſua, ſic nec Baro tanquàm vnus ex Ciuibus; & Baro non eſt verè ciuis,ſed vt talis reputatur, quo ad quædam vt benè declarat D. de Franch. in deciſ.197. num.19. Hæc duas recipiunt notabiles limitationes; prima eſt, vt procedāt quando non eſt admixtum in his negotium Regis; nàm tunc ſi ex ſupra fundatis negotium Regis dicitur negotium Vniuerſitatis Regni, & tali caſu ſufficit maior pars regni,ſicut in cæteris negotijs vniuerſalibus,& rurſus tali caſu maior pars dicitur, & conſiſtit in maioribus, ſeu in magnatibus regni, ita quòd ſufficit concurſus maioris partis magnatuum regni, ergo cum Barones ſine maiores regni,ſint magnates,& includuntur ſub iſta vniuerſitate Regni;ſequitur quòd maior illorum pars repræsētabit vniuerſitatem Regni,& propterea ad ipſos ſpectat concluſio, & ad hanc faciendam ſufficit maior pars illorum. Secunda limitatio erit in Regno,in quo conſuetudo eſt immemorabilis, & perpetuò obſeruata etiam de voluntate populorum abſque minima diſcrepantia,vt Barones in parlamentis publicis pro eorum terris comparere habeant, etiam in negotijs ipſas tantum tangentibus,vt ex parlamentis generalibus factis à tempore Regis Alphonſi Primi, hucuſque clariſſimè patet, & ſignanter in parlamento celebrato in anno 1442. magnates,& barones pro toto Regno vocati fuerunt, & comparuerunt, ac pro populis obtulerunt carolenos decem pro foculari,cùm hoc, vt daretur tumulum vnum ſalis pro quolibet foculari appretiatum in carolenis quinque, ita quòd ſemper quod non præſtaretur tumulum prædictum tantò minus pro foculari præſtare tenerentur, & demùm licèt in anno 1481. hæc præſtatio fuerit ſublata tempore Regis Ferdinandi Primi propter difficultatem exactionis, & in releuamen

tamen pauperum;tamen poſtea congregato parlamento in anno 1496. Ciuitas,& Barones Regni comparuerunt pro toto Regno, & fuit concluſum, & ſtatutum, vt ſoluerentur pro quolibet foculari caroleni quindecim cum onere tamen præſtandi à Regia Curia tumulum vnum ſalis cuilibet foculari, & omnia parlamenta ſubſequentia vſque hodiè apparent celebrata, cum interuentu Ciuitatis,Baronum, & Terrarum demanialium Regni, & non aliæ perſonæ, ſeu Terræ ad parlamenta fuerunt conuocatæ, in quibus perpetuò tractatum eſt de concernentibus omnes populos Regni, vt ſit de hac conſuetudine non ſit dubitandum, & ſucceſsiuè de populorum conſenſu, qui exequuti fuerunt, & ratum habuerunt per Barones concluſum, & promiſſum, & inter cætera legatur parlamentum generale extraordinarium conuocatum in anno 1575.pro negatio numerationis Regni, vt fieri deberet tranſactio, quod Regnum non numeretur, & per populos daretur pro vna vice tantùm millio ducatorum ſoluendorum infra annos duos, quod parlamentum fuit concluſum, conuocata tantùm Ciuitate, ac Baronibus, & Terris demanialibus tantum Regni, in quo nil dederũt Barones, nec in aliquo contribuerunt, ſed pro terris ipſorum tranſigerunt;& nõ ſine maxima ratione, quia Baro eſt pater Patriæ habet curam in vniuerſo rectę gubernationis eius Terrę,maximeq; ipſius intereſt illius conſeruatio, quodq; nõ diminuatur,nec in collapſum cedat,vt ſic ſicut ſupra diximus, quòd propter commune intereſſe poteſt Baro in donatiuis pro ſuis Terris comparere, & iuxta eſt conſuetudo, ita,& multo magis poteſt comparere, in cæteris negotijs, hinc, & notetur, quòd cùm Barones poſsint pro ipſorũ Terris comparere in publicis parlamentis, & pro ipſis votum emittere, quòd ex hoc neceſſariò infertur, vt ſi Baro habeat plures terras,pro vnaquaque ipſarum dicetur votum dare, & conſequenter, plura erunt vota vnius tamen Baronis, vt ſic admiratio multorum, quòd vnus baro habens plures Terras,plura faciat mandata ad comparendum in parlamentis, dico inquàm, quòd vana eſt admiratio, & procedit hoc ſecundùm iuris terminos; verùm etſi plures repræſentet terras tamen non poterit diuerſum dare votum, ſed vniforme, & propterea dùm ex cauſa facit mãdatum in alterius perſonam debet vnicum eligere, ne perplexitas, & contrarietas inducatur, & ad hæc vitanda conſuetudo inueterata fuit Baronum plurium terrarum vnum tantùm habere votum, & vnicum facere mandatum,licèt certis ab hinc annis hoc certo modo reperiatur alteratum, ſed non aliter in controuerſiam deductum. Et nouiſſimè in anno 1611.tempore Comitis de Lemos digniſſimi Proregis Regni viri ſolertis ingenij,capacitatis,bonitatis,ac chriſtianitatis nemini ſecundi fuit alia facta tranſactio cum populis pro futuro augmento numerationis faciendæ in milione,& 200.mil.duc.ſoluẽdis infra annos quatuor, & Barones tantũ pro populis tranſigerunt,& ipſi ad nihilũ contribuerunt, & ſic concluſum pro maiori parte contra alios licèt paucos,qui erant voti,vt Barones contribuerent pro quarta parte.

Et vt chroniſtarum, & loquacium ora obturentur,dũ de impoſitionibus, gabellis, & donatiuis extraordinarijs conquæruntur,videãtur adhoc in lib. Capitul.noſtræ Ciuitatis,quę impoſitiones aderant tempore Regum Aragonenſium,& quæ donatiua extraordinaria facta fuerunt tempore Regis Cattholici, & Imperatoris Caroli V.

Tẽpore enim Regis Federici aderat gabella vnius pro cẽtenario,vt fol.21. eodemq; tempore aderat gabella du-

cati vnius pro qualibet vegete vini greci,& carolenorū quinque pro qualibet vegete vini latini, quæ impoſitiones ex gratia fuerūt ſublatę,vt fol. 24.à terg.& Affl.vt ſupra diximus in rubr.quæ ſint regal.dixit nu.90.quòd aliàs occaſione belli in Prouincia Hydrunti,fuit impoſita Gabella caroleni vnius pro modio frumenti.

In anno 1507. fit donatiuum ducatorum tercentum mille folio 57. congregato parlamento generali.

In anno 1508. in parlamento generali congregato extraordinariè fit impoſitio carolenorū trium pro quolibet foculari, duratura per annos ſeptē pro eo,quod ſoluere debebat Rex cattholicus Regis Franciæ, fol.67.

In anno 1532. congregato parlamento generali fit donatiuum ducatorum ſexcentum mille fol.87.& in hoc parlamento in capitulo vigeſimo ſecundo ſupplicatur nomine populorum, vt licet illis quolibet menſe dare ſingulo militi ducatos duos loco eius, quòd militibus præſtare debebant ratione hoſpitij, ex quo apparet, quàm iuſta fuerit impoſitio nouiſſimè facta pro hoſpitijs fixis.

In anno 1535.fit aliud donatiuum extraordinarium ducatorum centum quinquaginta mille à Baronibus, nomine totius Regni, & congregantur Barones in Eccleſia Montis Oliueti, vt fol. 95. & notetur, nàm hoc parlamentum fecerunt Barones, qui reperiebantur in Ciuitate, nulla præcedente Regia vocatione,nec conuocatis omnibus Baronibus abſentibus, nec Terris demanialibus, & propterea dicitur, quòd conſenſus Baronum abſentium,& Terrarum demanialium ſit ad onus Curiæ, & nihil dicitur de terris baronalibus,& hoc ex eo, quia ſufficiebat conſenſus Baronum.

In anno 1536. in aduentu Imperatoris congregato parlamento, vt ſupra fit donatiuum ducatorum millionis cum dimidio,vt fol.100.

In anno 1538. aliud parlamētum, & donantur ducati 350. mila.

In anno 1539. aliud parlamentum extraordinarium, & donantur ducati ducenti ſexaginta millia,quòd ſpecificè petijt Imperator.

In anno 1540. aliud donatiuum quarti vnius adohæ per Barones, & granorum 16. pro quolibet foculari.

Eodem tempore reperitur impoſitio facta granorum duorum pro foculari quolibet menſe, & poſtea augmentata in granis tribus, & tandem in granis quatuor pro ſubuentione militum Hiſpanorum, ex quibus iam latè patet, quid conſuetum fuit fieri retroactis temporibus, quæ fuerunt grauamina, & quæ impoſitiones ex iuſta, & neceſſaria cauſa, & quæ hodiè minora imponuntur, licèt maiora præmant, & neceſſitates vndique vrgeant pro cōi,& publica omnium vtilitate,ac Regnorum defenſione.

36 Hinc vidimus aliàs propter imminentes neceſſitates bellorum augeri valorem monetæ, de quo per Innoc. Ioan. Andr.& cæteros in dicto capit. quanto de iureiur. & dixit Andr.in verb. vectigalia num. 23. Quæ ſint regal. quod poſſunt Reges propter neceſsitatem facere monetam vilem, & de vili materia, & ordinare,vt expendatur, ac ſi eſſet bona, pura de ferro, vel corio: verùm neceſſitate finita recompenſare debet damnum; licèt aliàs poſsit Rex fieri facere monetam minoris aliquantulum valoris, quàm ſit metallum, ſed non multum quando tamen indiget, ſed debet intra Regnum, & non extra expendi, de quo per Ioan. Anor.in cap.quanto de iureiur.poſt Innoc.ibidem ex quo patet, quàm errata ſit illorum opinio,qui dicunt remedium eſſe damnoſum, ſcilicèt aumenti valoris monetæ; poſtquā eſt illud traditum, & conſultum per tàm antiquos, & celeberrimos Iuriſconſultos, in caſibus tamen neceſſitates, &

Digitized by Google

& penuriæ monetarum, & dùm con-
ſiderant augmētum pretij bonorum,
quare è contra non conſiderant vili-
tatem pretij bonorum, quando pecu-
nia non reperitur, & in caſibus ne-
ceſſitatis attendendum eſt publicum
beneficium, & non particulare dam-
num,intantùm quòd dixit Iſer. aliud
notabile verbum,quòd ex eadem ne-
ceſſitate,ſi aliud non habeat,Rex po-
teſt capere bona ſubditorum, verùm
tenetur ſoluere pretium, ſi habet tūc
vnde ſoluere,aliàs ſoluet,quando ha-
bebit; quia in hoc eſt fauor commu-
nis boni, vt latiùs ibi per eum multa
39 bona adhoc. Eſt benè verum ſecun-
dum eum, quòd ſicut creſcit, & de-
creſcit æſtimatio nummi, ſic etiam
creſcunt,& decreſcunt pretia rerum:
40 & vidimus tempore belli Pontifica-
tus Pauli Quarti in Regno Præſiden-
te, tunc in eo Duce Albæ, quòd fuit
valor monetæ auctus, vt quæ expen-
debatur pro carolenis quinque, va-
leret carolenis ſex: idem fecit neceſ-
ſitate vrgente Marcus Antonius Co-
lumna in regione Siciliç,dùm ibi prç-
ſidebat, & audio factum in ſtatu Mi-
lani Præſidente Conneſtabilis Caſtel-
læ maximo Gubernatore prudentiæ,
experientiæ, ſcientiæ, integritatis, ac
omnium virtutum genere nemini ſe-
41 cundo: Sed dixit idem Iſern. in eo-
dem tit. in verb. monetæ, quod dùm
eſt facienda reſtitutio creditori mo-
netæ creditæ, debet ſolui valor mo-
netæ, prout tempore contractus, non
autem tempore reſtitutionis.

42 Sed in hac multiplicitate donati-
uorum, & ſeruitiorum, ſiue impoſi-
tionum aduertere debent Reges, &
Proreges, cæterique miniſtri, ne
Barones ad nihilum reducantur, &
Regni vaſſalli Burgenſes penitùs de-
pauperentur: ex quo oritur fames,
& propter paupertatem furta, & ra-
pina: Regnum latronibus, & ban-
nitis repletur, & ex hoc cauſatur
prouiſio Commiſſariorum ad illos
perſequendum; & ex hoc etiam ex-
traordinariæ hoſpitationes, & vexa-
tiones populorum, & perturbatio, &
commotio totius Regni in manife-
ſtam illius ruinam, & diſperſionem,
pro quo quæſo legantur verba aurea
Lucæ de Penn. in dicta l. 1. C. ne
ruſtic. ad vll. obſequ. num. 15. & ſe-
qu. per totum, & reſpectu Baronum
43 dicit, quod feuda ex tot impoſitio-
nibus eſſent ad diſpendium, & non
ad compendium, quod lex abhor-
ret, cùm feudum ſit conceſſum ad
vtriuſque vtilitatem, & non ad libi-
dinem Regis circa ſeruitium expeten-
dum, & tribuant gaudium, non
damnum capienti ſecundum ipſius
feudi definitionem: aliàs eſſent feu-
da inutilia, & multo magis hæc in
44 vaſſallis burgenſibus,qui tot ſoluunt
tributa, tot ſuſtinent onera, & ca-
lamitates, ad hoc vt ex his Regnum
gubernetur, conſeruetur, & in pace
ab omni hoſtium, & latronum incur-
ſu incolume manuteneatur ſecundum
45 And.in loco infra allegādo cogitent
hoc, & ruminent Miniſtri Regis, qui
ad latus Principis degunt: nam tra-
ctant de ſanguine pauperum,qui cla-
mat apud Deum. Hæc Regna ſub-
uertunt, & dominia tollunt: perpen-
dant benè omnia ex vtraque parte,
quæ ſint cauſæ,quæ ſint neceſſitates,
quæ ſint Regni vires, in quas neceſſi-
tates inexcuſabiles pecunia ſit con-
uertenda; ſi aliud adeſt expediens,
non timeant faciem potentis: dicant
veritatem coram Deo, & hominibus,
quia de anima certant, & de æterni-
tate irreuocabiliter, in qua nihil po-
teſt Rex, nihil Prorex, nullus fauor,
& nulla gratia.

46. Hinc fuit facta Cōſtitu.Reg. incip.
Quamplurium limitando caſus in
quibus vaſſalli debeant Domino ſub-
uenire,ne ſimulata neceſſitas, & libi-
dinoſa exactio ſine cauſa vaſſallos
prægrauaret, vt elegāter per D.Frec.
in 2. author. baron. & alibi in lib. 2.

quæſt. 15. dixit, quòd ſubuentio dictę Conſtit. datur, vt rapacitati finem imponat, quæ eſt maxima cauſa ſecundùm eum, vt Baro non poſſit vaſſallis remittere, quę Conſtitutio comprehēdit etiam Regem, Andr. in verb. extraordinaria collatio, quę ſint Regal. in cap. fin. colum. fin. de pac. iur. firm. pro quorum omnium concluſione legatur infraſcripta Epiſtola B. Gregorij ad Conſtantinam Auguſtam.

Gregorius Conſtantinæ Auguſtæ capit. 33. lib. 4. Epiſt. Indictione 13.

De peruerſitate iudicij in Sardinia, Corſica, & Sicilia.

CVM ſereniſſimam dominam ſciam de cœleſti patria, atque animæ ſuæ vita cogitare culpam me committere vehementer exiſtimo, ſi ea, quæ pro timore omnipotentis Domini ſunt ſuggerenda ſiluero. Dùm in Sardinia Inſula multos eſſe gentilium cognouiſſem, eosq; adhuc prauæ gentilitatis more idolorum ſacrificijs deſeruere, & eiuſdem Inſulæ Sacerdotes ad prædicandum Redemptorem noſtrum torpentes exiſterent, vnum illuc ex Italiæ Epiſcopis miſi, qui multos gentilium ad fidem Domino cooperante conuertit; ſed quidam rem mihi ſacrilegam nunciauit: quia hi, qui in ea idolis immolant iudici præmium perſoluunt, vt eis hoc facere liceat. Quorum dùm quidam baptizati eſſent, & immolare iàm idolis deſtitiſſent, adhunc ab eodem Inſulæ Iudice etiam poſt baptiſmum præmium illud exigitur, quòd dare prius pro idolorum immolatione conſueuerāt; quem cùm prædictus Epiſcopus increparet, tātùm ſe ſuffragium promiſiſſe reſpondit, vt niſi de cauſis etiam talibus impleri non poſſit. Corſica verò Inſula tanta nimietate exigentium, & grauamine prēmitur exactionum, vt ipſi, qui in illa ſunt, eadem, quæ exiguntur complere vix filios ſuos vendendo ſufficiant. Vnde fit, vt derelicta pia Republica, poſſeſſores eiuſdem Inſulæ ad nefandiſſimam Longobardorum gentem cogantur effugere; quid enim grauius, quid crudelius à barbaris pati poſſunt, quàm vt conſtricti, atque compreſſi ſuos vendere filios compellantur? In Sicilia autem Inſula Stephanus quidam marinarum partium chartularius, tanta præiudicia, tantasq; oppreſſiones operari dicitur, inuadendo loca ſingulorum, atque ſine dictione cauſarum per poſſeſſiones, ac domos titulos ponēndo, vt ſi velim acta eius ſingula, quæ ad me peruenerunt dicere, magno volumine hæc explere non poſſim. Quæ omnia ſereniſſima Domina ſolerter aſpiciat, & oppreſſorum gemitus compeſcat. Hæc enim ego ad pijſſimas aures veſtras perueniſſe non ſuſpicor: nam ſi peruenire potuiſſent, nuncuſque minimè permanſiſſent, quæ pijſſimo Domino apto ſunt tempore ſuggerenda, vt ab anima ſua, ab Imperio, atque à filijs ſuis tale hoc, tantumq; facinus peccatiq; pōdus amoueat, qui ſcio quoniam dicturus eſt, quia nobis in Italiæ expenſis tranſmittitur, quicquid de prædictis Inſulis aggregatur, ſed ego ſuggero adhoc, vt etſi minus expenſæ in Italia tribuantur à ſuo tamen Imperio oppreſſorum lachrymas cōpeſcat. Nàm, & idcircò fortaſsè tantę expenſæ in hac terra minus ad vtilitatem proficiunt, quia cum peccati aliqua admixtione colliguntur; Præcipiant ergo ſereniſſimi Domini, nil cum peccato colligi. Nam ſcit, quia, etſi pa-

parùm Reipublicæ attribuitur vtilitatibus, ex eo multum reſpublica adiuuatur; quod etſi fortaſſe contingat expenſis minoribus minus adiuuari, melius eſt tamen temporaliter nos nõ viuere, quàm vos ad æternam vitam obſtaculum aliquod inuenire; quæ enim mentes, qualia viſcera parentum eſſe poſſunt, perpendite, quando filios ſuos diſtrahunt, ne torqueantur? qualiter autem miſerendum ſit filijs aliorum, hoc benè ſciunt, qui habent proprios; vndè mihi breuiter hęc ſuggeſſiſſe ſufficiat, ne ſi ea, quæ in his partibus, aguntur pietas veſtra non cognoſceret, me apud diſtrictum Iudicem ſilentij mei culpa mulctaret.

47 Fuit etiam dubitatum: an vaſſallus teneatur adiuuare Dominum extra Regnum, non pro regno, ſed vt acquirat aliam Prouinciam, vel ſi habet bellum extra regnum, & ſeruiat: quia expedit à Regno arcere inimicos, & manutenere bellum in partes longinquas extra Regnum: de quo notabiliter per Andr. in cap. 1. §. ſed nec eſt alia iuſtior num. 40. verſ. quid ergo, quæ ſit prim. cauſ. benef. amitt. videatur text. in cap. 1. §. ſi verò contigerit, de nou. for. fidel. notabiliter Bald. in cap. 1. quib. cauſ. feud. amitt. qui inter cætera dixit, quòd vbi eſt Rex irruens in hoſtes cum exercitu, ibi eſt territorium Regis, notabiliter per Iacob. in verſ. & promiſerunt verſ. quarto quæro: Peroptimè multa bona tradit Capic. in d. §. firmiter, in quibus locis late materia hęc tractatur, quomodo vaſſallus teneatur adiuuare Dominum, sì in regno, vel extra, sì in offenſionem, vel defenſionem, aut nouam acquiſitionem, & quid in bello iniuſto, & cui in hoc credendum Luc. de Pen. in l. 1. C. vt ruſt. ad null. obſeq. diſputat ad partes articulum, quando populi teneantur ad adiuuãdum proprijs ſumptibus, & concludit, quod quando redditus regni non ſufficiunt, ipſi tenentur, & non aliter.

48 Et ſic etiam in extirpatione, & perſequutione latronum, quę latè diſcurrit Capic. vbi ſupra ſequẽdo Luc. vbi vide pro noua militia dicta del battaglione, & pro rimerijs, qui dicun-
49 tur bonauoglia, pro regijs rriremibus vt cogi poſſint populi ad illos dandum tempore neceſſitatis ſalario mediante, ſicut videmus vniuerſitates Regni compelli ad dandum fodiatores vulgò detti guaſtatori, dùm exercitus tranſmittuntur, vel per mare, vel per terram ad conquiſitionem, ſeu expugnationem terrarum, vel Regnorum inimicorum: verùm iſti tales
50 non debent eſſe bibulci, & ſimiles perſonæ vacantes agriculturæ, vt in terminis dixit Rip. vbi ſupra de peſt. tit. de remed. præſeru. nu. 217.

51 Ex quo iuſtiſſimè habet ortum practica depoſitorum delinquentium, & carceratorum pro delictis grauibus in Mag. Cur. qui dùm ob multitudinem ipſorum non poſſunt tam celeriter expediri, & multoties expeditiones ipſimet dilatant ad fugiendas debitas pœnas, ſolent tranſmitti ad regias triremes, vt ibi inſeruiant, donec ipſorum cauſæ expediantur: nam ſi tali pœna digni reperti fuerunt, nõ grauantur, etſi ſecus ſoluitur eis merces dari ſolita alijs, qui pro rimerijs in regijs triremibus permanent, qui ſi alias, vt ſupra fundatum eſt, ad hoc compelli poſſent, nulla propterea eis fit iniuria, ſi debito ſalario pro ipſorum labore ſunt ſatisfacti: eſt enim quædam commutatio carceris à Mag. Cur. ad triremes, cumq; ordinarie tales delinquentes ſint perſonæ facinoroſæ, viles, & pauperes, quibus Curiæ expenſis alimenta præſtantur; cur abſonum videri debet, vt ex cauſa publici boni in triremibus degant, ac Curiæ inſeruiant? poſtquàm ab ea vitæ alimenta ſubſtinent: etſi quàmplurimi pauperes, otioſi, ac inutiles homines voluntariè ad remigandum ſe locant ſoluta certa mercede: qua-

re ob bonum publicum neceſſitate
ſuadente non poterunt adhoc com-
pelli facinoroſæ perſone: etſi deciſum
52 paſſim, & indiſtinctè eſt etiam per
Regias Conſtitutiones Capitula, ac
Pragmaticas Regni teneri vaſſallos
baronales ſolitos, & in defectum ha-
biles inſeruire baronibus quibuſcum-
que ſeruitijs illis neceſſarijs; quare
Regi hoc erit denegandum omnium
53 Domino,& in ſpetie dicitur in Con-
ſtit. Reg. quod in regno Rex eſt Do-
minus perſonarum ſuorum vaſſallo-
rum: in Conſtit.Reg.incip. quia fre-
quenter, vbi Afflict. notat,& Frecc.
lib.2. 24.author. baron. & idem in
Capitulis Regni,ad regale faſtigium,
& in cap. finis præcepti charitas in
fin. cumq; hæc omnia fiant in Regni
defenſionem neceſſariam propter pu-
blicam vtilitatem, quando triremes
alias nauigare non poſſunt, propterea
54 de hoc non eſt dubitandum: nec eſt
prouiſio noua, vt aliqui inſipientes
dicebant,& acriter illam increpabãt:
nam videatur Capit. tertium conceſ-
ſum Ciuitati in anno 1554. per Ca-
55 rolum Quintum in libro Capit.Ciui-
tatis fol.153. vbi hoc ſupplicatur, vt
pendente appellatione ad Sac. Conſ.
interim carcerati ad triremes non
tranſmittantur, vt aſſerebatur fieri,
quod Capit[illegible]m non fuit ſeruatum
ex cauſa publicæ neceſſitatis.

Ex hoc etiam habent ortum ban-
56 na ſolita contra inutiles, & vagabũ-
dos,qui non habent modum viuendi,
nec alijs inſeruire quærunt,& labora-
re nolunt; contra quos ſtatuitur pœ-
na condemnationis ad regias trire-
mes, quod fundatur ex text. in l. 1.
C. de mend.valid. lib.11. & ex præ-
ſumptione indubitata,quòd facinora,
& furta committere perneceſſe habẽt,
ſi nullum viuendi modum tenent,
propterea iuſtiſſima ſunt banna pro-
pter publicam vtilitatem, & ſecurita-
tem Ciuitatis,& Regni, præſumendo
delicta, & ſuper præſumptione ſta-
tuendo, & legem cõdendo ſecundum
57 naturalẽ Principis authoritatem: &
an poſſint cogi homines vniuerſita-
tum ad perſequutionem delinquen-
tium, notabiliter per Frecc. deciſio-
nes cumulantem in alleg. author.12.
58 baron. & circa materiam bannito-
rum Regni, ad quid teneantur baro-
nes, ad quid Comites, & ad quid
Rex, latè per Afflict. in §. illicitas de
59 pac. iur. firm. Ex quorum dictis vi-
detur inferri,quòd poſſit fieri impoſi-
tio pro extirpatione latronum: nam
ſi per Conſtit. Reg. incip. ſuper inci-
ſionibus eſt prouiſum, quòd populi
teneantur reficere damna maleficio-
rum commiſſorum in quolibet ipſo-
rum territorio: ergo pro hoc fieri po-
teſt impoſitio,prout iam eſt facta in
Regno,in quo in qualibet ipſius Pro-
uincia ſunt deſtinati Barigelli, ſeu
Capitanei dicti de Cãpagna ad per-
ſequutionem malefactorum,& pro ip-
ſorum ſtipendio fuit facta impoſitio
trium granorum pro quolibet focula-
ri,ſeu fumante in vnaquaque Prouin-
60 cia, & propterea ſtante prædicta im-
poſitione non tenentur ampliùs po-
puli ad damna clandeſtina ſeruata
forma prædictæ Conſtitutionis ſuper
61 inciſionibus, & ex eodem iure ori-
tur,quòd tenentur populi ad refectio-
nem pontium,& viarum,vt per Iſern.
in d. Conſtit. ſi damna clandeſtina
iuxta regu.text.in l. ad inſtructionem
C. de ſacroſ. eccleſ. eſt text. elegans
in l. fin. C. de immun. nem. conced.
lib. 10. & in refectione murorum lo-
quitur text. in l.fin. C.quib.mun. vel
præſt. eodem lib.ad quam etiam Cle-
62 rici, & Eccleſiæ tenentur; ſed com-
pellendi ſunt per Iudices ſuos, Guid.
Pap. in deciſ.78. latè Io.Ant. de Ni-
gr. in repet. clem. vnic. de vit.& ho-
63 neſt.cleric.num.115. & pariter repe-
ritur facta alia impoſitio in Regno ad
rationem granorum nouem pro quo-
libet foculari, pro conſtructione Tur-
rium, illarumq; cuſtodia in partibus
ma-

maritimis : ex quibus Piratæ , aliiq́; inimici chriſtianæ fidei à rapinis , à captiuitate chriſtianorum, à depopulatione Terrarum , aliiſq; innumerabilibus malis arceantur , & prohibentur ; licet voluit Afflict.poſt Andr.in
64 d. Conſtit.ſuper inciſionibus,authoritate B. Thomæ , & aliorum , quòd impoſitiones pro perſequutione delinquentium procedunt in Regno ratione ſtatutorum , & conſuetudinum
65 particularium : Nam de iure communi ſecundum eum onus eſſet Regis , qui redditus Regni tenet , quaſi ſtipendia adhoc inſtituta,de quo eleganter Andr.in prælud.feud.2.queſt. num. 34. ibi tributa præſtantur Regi pro conſeruanda iuſtitia,& in tit.quæ ſint regalia ante nu.15. verſ.hæc vectigalia, dicens, hæc vectigalia non debet de nouo imponere Princeps pro ſeruanda iuſtitia, quia eamdem debet ſeruare cum redditibus ſui Regni , qui ideò præſtantur ſibi, & habet dohanas , & alia iura : vnde ſunt quaſi ſtipendia adhoc conſtituta , & ideò tenetur ille , qui hæc percipit , cuſtodire ſubditos ab incurſu latronum , aliàs tenetur ad reſtitutionem .

Non ſolùm autem poteſt Rex hæc facere reſpectu viarum, & pontium Regni , ſed etiam in vna Ciuitate
66 videlicèt diruere domos priuatorum vel diruere , aut prohibere ædificia pro vijs ampliandis pro decore,& ornatu Ciuitatis , immò pro faciendo nouum porticum, pro quibus poſſunt imponi collectæ , & taxari , commodum ſentientes , quòd in dies practicatur, de quo facit elegans Cōſilium Regens Lanar. num. 4. & exequutio prædictorum ſpectat ad officium magiſtri Portulani Ciuitatis.

SVMMARIVM.

1 *Vniuerſitas focularíarum numero diminuta,quomodo pro rata diminutionis à ſolito functionum fiſcalium onere ſubleuanda , & quæ ſit practica .*

2 *Quātitas à qua Vniuerſitas exoneratur alijs Vniuerſitatibus ſuperindicenda,ac imponenda, ex Lucæ de* Penn. *doctrina , quæ non ſeruatur, ſed fiſci dāno cedit, & nu.6. & 17.*

3 *Vniuerſitates Demaniales non tenentur ad ſuperindictum functionum fiſcalium, quæ ob diminutionem Vniuerſitatum in cæteras Vniuerſitates diſtribuuntur ex eadem doctrina Luc.de Pen.cuius contrarium practicatur, & nu.4.*

5 *Numeratio viduarum, & pauperum fit ad dannum cæterorum Ciuium, & Vniuerſitatis ; ita quòd numerantur, ſed non ſoluunt, ſed alij Ciues, ſeu Vniuerſitas onus pro illis ſubſtinent .*

7 *Numeratio Regni fit ſingulis quindecim annis , eiuſq. modus .*

8 *Functiones fiſcales ſoluuntur effectiuè à quolibet Ciue , quia numeratio fit vniuſcuiuſque Ciuis, & vnuſquiſque taxatur ad rationem certam ; ita quòd non eſt taxatio facta ſingulis Terris in vniuerſum, & propterea foculartjs deficientibus fit alleuiatio , & pro illa quantitate extinguitur exactio .*

9 Ci-

9 *Ciues particulares, eorumq. bona pro functionibus fiſcalibus à Perceptoribus Prouinciarum exequutiones in dies ſubſtinent.*

10 *Ciuis pro conciue, vel poſſeſſor pro alienis debitis, quomodo non eſt moleſtandus, & examinatur doctrina Lucæ de Penn.*

11 *Text. in l. omne Territorium, C. de cenſ. & cenſit. declaratur, & num. 14.*

12 *Superindictum cæteris Vniuerſitatibus imponi ob aliarum diminutionem, vel vnam obſtringi ad ſoluendum pro alia ſunt diuerſa.*

13 *Collecta, vel tributum certæ quantitatis in vniuerſum, in quo Regnum, ſeu Terræ taxantur ſolui debet integra, ſeu integrum nulla habita ratione diminutionis foculariũ, quod procedit in donatiuis, quæ licèt exigantur, ſecundum taxam foculariorum hoc eſt ad faciliorem modum exactionis, & num. 14. 15. 19. 20. 21. & 22.*

16 *Numeratio Regni quare fit ſingulis quindecim annis.*

18 *Vniuerſitas, dùm fuit numerata, & numeratione diſcuſſa in Regia Camera Summariæ deciſum, quòd remaneat taxata pro certa quantitate, tunc non auditur amplius, & ex diminutione Ciuium non datur alleuiatio, ſicut ſi augetur numerus foculariorũ, maiori ſolutione non grauatur.*

ARGVMENTVM.

De functionum fiſcalium exactione, earumq; exoneratione pro ſumma foculariorum deficientium, hoc an fiſci, vel aliarum Vniuerſitatum damno cedat, Lucæ de Penn. doctrina diligenter examinatur; quæ differentia ſit inter impoſitionem fiſcalium functionum, donatiua, collectas, atque tributa.

§. I.

VIDIMVS quomodo, & quando impoſitiones fieri poſſunt, videamus nũc de illarum exactione, & etiam excuſatione, & incipiendo à functionibus fiſcalibus, aduertẽdum erit, quòd ſi contigerit terram eſſe incolarum numero diminutam,
1 ita quòd ſolita onera functionum fiſcalium ferre nequeat, debet Princeps & non alius mandare capi diligentem informationem, quo conſtito fiet alleuiatio de eius mandato, vt per Luc. de Pen. in rubr. C. de ſuperind. lib. 10. & ſic practicatur, nam præſentantur memorialia directa Proregi, & in collaterali Cõſilio decernitur, quòd Regia Camera ſe informet, & relationem faciat in eodem Collaterali, in quo demùm prouidetur, quod rationi conſonum viſum fuerit.

2 Et notetur vnum notabile, quod dixit Luc. de Pen. in d. rubr. quòd dùm fit talis alleuiatio de mandato Regio, illud, quod eis diminuitur, ſuperimponitur alijs locis vicinis, & hoc rectè vocatur ſuperindictum, argum. text. in auth. de collat. §. ſi verò aliquando in l. omne C. de cenſ. & cenſit. lib. 10. vbi gloſ. in l. qui fundos C. de omn. agr. deſert. eodem lib. ſubdẽs,
3 quòd ab hac ſuperimpoſitione excipiun-

Digitized by Google

piuntur terræ demaniales, per text. in l. fin. C. de priuil. domus Aug. & melius declarat, & tradit idem Luc. in d. l. omnes omnino videndus, quo in loco non ponit hanc exceptionem
4 Terrarum demanialium, quæ exceptio hodiè non procedit poſtquàm ratio poſita in d. l. fin. de priuil. dom. Aug. eſt vniformis cum omnibus alijs Terris Regni, quæ ſoluunt fiſcales functiones, & cætera omnia onera in Regis beneficium, ſicut Terræ demaniales, & Lucam refert ad literam Capic. in ſua inueſt. in verb. collectis verſ. diminuta Ciuitate cart. 124. &
5 facit ad prædicta, quòd etſi viduæ, & pauperes non numerentur, cedunt ad onus aliorum, allegatur gloſ. in l. 2. C. de apoc. publ. lib. 10. & Bald. in l. magiſtratus ff. de magiſtr. conuen. vbi dixit text. illum facere ad argumentum, quòd villa teneatur pro focularibus mortuis, ſicut teneretur pro viuentibus, qui non ſunt ſoluendo, quæ recenſet Capic. vbi ſupra in ver. viduæ poſt Afflict. in verb. & plauſtrorum num. 5. quæ ſint regalia, vt pro non valentibus ſoluere teneantur potentes, & diuites, cumulant has omnes deciſiones Moder. Add. ad Andr.
6 in d. verb. plauſtrorum. Verùm hæc doctr. Luc. non practicatur, ſed alleuiario fit in damnum fiſci, & ratio vitia eſt, quia functiones fiſcales, cæteræq; impoſitiones ſoluuntur pro numero foculariorum: ita quòd eſt facta impoſitio cuilibet foculari ad certam rationem, & ideò ſingulis quin-
7 decim annis Regnum numeratur, & deſtinantur Commiſſarij per ſingulas Terras, & Ciuitates Regni, per quos ſingula focularia Terrarum deſcribuntur, & numerantur, qua numeratione facta ſingulæ demùm Terræ taxantur in tanta quantitate iuxta numerum
8 foculariorum ipſius. Et licet Terræ, ſeu Communitates ſoluant, tamen effectualiter Ciues ſoluunt, quia Vniuerſitates imponunt collectas, & ſit appretium bonorum particularium Ciuium, & vnuſquiſque ſoluit pro rata bonorum ſuorum, vel imponunt gabellas per ipſoſmet Ciues perſoluendas. Et ex ipſis functiones fiſcales Regiæ Curiæ ſoluuntur, vnde non eſt impoſita collecta in genere tantæ quantitatis in vniuerſo, & propterea deficientibus focularibus euaneſcit exactio: pro quo videatur elegans deciſio Bald. in l. 1. §. quòd ſi nemo 2. col. circa medium ff. quod cuiuſque vniuerſ. nom. Hinc videmus in dies
9 per Perceptores Prouinciales fieri executiones pro fiſcalibus functionibus contra particulares Ciues, ipſorumq; bona, dùm Vniuerſitates non ſoluunt: ſed quæſo ad indagandam veritatem, videamus quomodo procedant deciſiones ſupra allegatæ Lu-
10 cæ de Penn. & aliorum: nam dixit text. in l. vnic. C. vt null. ex Vicar. pro ali. vic. deb. ten. lib. 11. graue enim eſt non ſolùm legibus, verùm etiam naturali æquitati cõtrarium pro alienis debitis alios moleſtare, vbi gloſſ. dixit, idem eſſe de Ciue pro ſuo conciue, quæ inter cætera allegat text. in l. hac definitione C. de omn. agr. deſer. eodem lib. ibi: hac definitione ſancimus nullum poſſeſſorem, neque municificum prædium pro alienis debitis, vel deſtitutionibus eſſe retinendum. Quando enim vnus, & idem eſt taxatus pro pluribus fundis, vel vnus fundus per particulas, tunc confunduntur, & ex optimis compenſantur ſterilia, & ſic procedit text. in l. omne
11 Territorium, vbi Luc. de Pen. declarat C. de cenſ. & cenſ. eodem lib. aliàs ſi diuerſi ſint poſſeſſores dicit ibi Lucas, quòd vnus pro alio non tenetur quod per prius dixit ibi gloſſa, ibi, pondus vnius ad vnum, non ad alterum, & propterea idem Luc. ibidem dixit, quod eſt iniquum, quòd vna terra teneatur pro altera, & non debet præberi audientia, & in fine dixit, quòd qui talem alleuiationem, & ſuper-

ſuperimpoſitionem inducunt, allegãt, quòd totum Regnum eſt vnum Territorium, veluti vnius Ciuitatis, quod dicit ipſe à ratione deuiare.

12 Aliud enim eſt ex cauſa neceſſitatis, quia terræ diminutæ ſunt, vt poſſit fieri ſuperindictum, ſicut poteſt Rex nouas impoſitiones facere, & aliud eſt vt quòd vnus ſoluere debet, alius qui non tenetur ſoluat, & ſic procedit titulus de ſuperindicto, augetur enim tunc præſtatio ex cauſa, & hoc ſuperindicitur de nouo, de quo tanquàm de noua impoſitione omnes participare debent, & non terræ tantùm conuicinæ diſtinctæ, & ſeparatæ: nam hoc modo ipſæ grauarentur, dùm quod omnes tangit, omnes ſoluere debent, & poſuit Luc. ca-

13 ſum in d.l. omne, quando collecta eſt certa, ſeu tributum exſoluendum à Ciuitate, Villis, pertinentijs, & Caſalibus, vt ex defectu vnius, ſeu aliquarum Ciuitas pro illis teneatur, & ſic poſuit primum intellectum ad text. prædictum, & tunc quia vnicum eſt corpus in vniuerſo, & certa eſt quantitas in vniuerſum etiam conſtituta, vt à Ciuitate, Caſalibus, & vilis ſolui debeat, non autem à ſingulis perſonis, quid igitur mirum, quòd ſoluat Ciuitas diminutis ſuis Caſalibus, vel Villis, cum quantitas iam taxata omnino exoluenda ſit, & diſtributio in paucis, vel in multis nil commune habet cum Domino, cui certum tri-

14 butum debetur, & ita procedit titulus cum ſuis legibus de cenſ. & cenſ. & peræquat. & omnia, quæ ibi traduntur per Doctor. quòd non eſt in

15 functionibus fiſcalibus, quæ non in vniuerſum, & nomine collectiuo, ſed à quolibet foculari diſtinctum ſoluuntur, quia impoſitio eſt certa facta ſuper vnoquoque foculari, & ob hoc,

16 quando præſupponitur, vel augmentum focularioium, vel diminutio propterea temporibus ſtatutis de nouo Regnum numeratur, quod dixit text. in d.l. 4. de cenſ. & cenſ. & gloſ. ibi ſic, & in hac Ciuitate propter depauperatos omnium de nouo fit æſtimatio, & hoc dicitur expreſsè in d. cap. 7. Regis Alphonſi Primi. Et ſic iuſta

17 eſt practica hodiè in Regno, quòd fit alleuiatio in damnum fiſci: verùm & hoc notetur dùm numeratio Re-

18 gni eſt facta, & vnaquæque Terra numeratis focularibus ſuis eſt taxata in certa quãtitate, & numeratio iam clauſa, ita quòd non datur ampliùs ipſius reuiſio, tunc quia id, quod particulares exoluere debebant, translatum eſt ad onus Terræ, & ipſa remanet taxata in quantitate certa, benè procedit, quòd ex diminutione Ciuium non datur alleuiatio, ſicut ſi augetur numerus foculariorum non grauatur maiori ſolutione, qua taxata reperitur, ſemper enim eadẽ eſt terra, illa aſſumpſit in ſe onus, & propterea pro omnibus ſoluit, ſiue viuis, ſiue mortuis, pauperibus, & diuitibus, & hoc caſu procedit doctr. Bald. in d.l. magiſtratus, & quod dicitur de viduis, & pauperibus, hoc erit ſpeciale priuilegium ratione perſonarum: Ex quibus apparet optimè defenſata practica communis, quæ ſeruatur in

19 Regno: Quod ſecus eſt in donatiuis, quæ fiunt in quantitatibus certis in vniuerſo, & licet fiat diſtributio ſolutionis pro rata foculariorum ratione commodioris exactionis, tamen hoc nil ad ſubſtantiam donationis certæ, & taxatæ quantitatis præſtãdæ à Regno in genere, & in vniuerſo attendendo originem, & cauſam primæuam impoſitionis ad text. in l. ſi id quod, ff. de donat. vt peroptimè conſiderat, & declarat Bald. vbi ſupra, & ideò illa integra exigenda eſt à corpore Regni, quia non eſt impoſitio facta ſingulis focularibus, ſed quantitas certa donata, quæ exolui debet, ſiuè diſtribuatur in multos, ſiuè in pau-

20 cos, & hoc voluit dicere gloſ. in d.l. 4. in verb. compenſentur, vbi Odoffr.

&

Digitized by Google

& cæteri omnes benè declarant, & ptæ cæteris ibi legatur Ioan. de Plat. quia bene loquitur, & ſic practicatur cum Baronibus in donatiuis, quorum
21 certa pars ipſos tangit, nam etſi ſoluant ad formam adobæ, tamen creſcit, & decreſcit ipſorum reſpectu ſecundùm numerum Baronum, quod ſecus eſſet, ſi tractaret ſimpliciter de
22 ſeruitio taxato, & de iure debito pro feudis in caſibus permiſsis, & ſtatutis: nam tunc quia eſt ratione ſeruitij perſonalis vniuſcuiuſque, & prout vnumquodque feudum reperitur taxatum; tunc impotentia vnius nil commune habet cum alio feudatario ſeparato, & diſtincto, qui non tenetur niſi pro ſeruitio taxato ratione feudi, quod poſſidet, quæ notentur, quia curioſa.

SVMMARIVM.

1 *Perceptores Prouinciarum non debent exigere impoſitiones ab Vniuerſitatibus notoriè impotentibus, quo caſu nil eſt ei imputandum de iure, quod hodie non eſt in eius arbitrio.*

2 *Practica Regiæ Cameræ ſuper ſuperſeſſorijs faciendis Vniuerſitatibus ex cauſa impotentiæ.*

3 *Vniuerſitas ſoluens per triennium continuum fiſcales functiones, non poteſt in præteritum moleſtari, quod limitatur nu. 4. ſi ſolutionem prædictam ſemel tantùm per triennium feciſſet.*

5 *Deciſio Regiæ Cameræ, quòd ſufficiat ſoluiſſe tres tertias videlicèt, ſingulis quatuor menſibus tertiam vnam; ita quòd in anno ſit facta ſolutio tribus vicibus continuatis.*

6 *Perceptor Prouinciæ non poteſt compellere Vniuerſitates ad electam pecuniam ſoluendam, ſed tenetur recipere omnẽ ſpeciem pecuniæ correntis.*

7 *Princeps Vniuerſitatibus depopulatis concedit immunitates, vt iterum habitatoribus repleantur, qui cautionem præſtare debent de non diſcedendo.*

8 *Bona clericorum hoſpitalium, Confraternitatum, & ſimilia, quomodo ſint exempta à collectis, ſeu Regalibus impoſitionibus, remiſsiuè.*

9 *Perceptores Prouinciales ante deſtinationem Commiſſariorum contra Vniuerſitates debent illas intimari facere pro ſolutione, debito tempore faciendo; & nu. 42.*

10 *Functiones fiſcales, quo tempore fuerunt introductæ, & pro qua quantitate, & nu. 12.*

11 *Collectæ ſoluebantur ante impoſitionẽ functionum fiſcalium, vbi quam originem habuerunt.*

13 *Functiones fiſcales ſublatæ tempore Regis Ferdinandi Primi, & poſtea reſtitutæ, & num. 14.*

15 *Impoſitio in Regno olim vnum pro centenario.*

16 *Vintemmium ſeu vigeſima pars fructuum, aliàs ſolitum fuit imponi ad reſtaurandas Regnorum neceſsitates.*

17 *Numeratio Regni quolibet triennio*

nio à principio ordinata, ſingulis quindecim annis, practicatur.

18 *Poena fraudantis, vel occupantis Regia focularia tempore, quo fit numeratio, remiſsiuè.*

19 *Numerationis reuiſio cum tempore præfinito vnde ſumpta.*

20 *Poena numeratorum fraudantium focularia in damnum fiſci.*

21 *Numerare eſt idem, quòd computare, & vulgo dicuntur li contatori.*

22 *Numerationes factæ diſcutiuntur in Regia Camera, & à lege eſt præfinitum tempus, infra quod grauamina proponi, & diſcuti debent, quo elapſo denegatur actio, & venit à iure impoſitum ſilentium, & nu 23.24.25 & 26.*

27 *Decreta, quæ interponuntur ſuper clauſura numerationum important exceptionem rei iudicatæ, tàm pro quam contra Vniuerſitates, & fiſcum.*

28 *Vniuerſitas taxata, & condemnata in decreto numerationis pro certo numero foculariorum tacitè cenſetur abſoluta ab eorum numero maiore.*

29 *Condemnatus ad quinque, quãdo videtur abſolutus à reliquis vltra quinque petitis, & declaratur gloſ in l.1.C.ſi aduerſ rem.iud. & nu. 30.*

31 *In iudicijs æqualitas ſeruanda, eaquè claudicare non debet, etiam reſpectu fiſci nu.33.*

32 *Reſcriptum conceſſum vni ex litigatoribus, porrigitur ad aliũ, etiam in deciſorijs, ſi alioquin reſultaret iniquitas nu.34.*

35 *L.euidenter ff.de except. rei iud. declaratur.*

36 *Recenſentur ſtatuta, & pragmaticæ editæ, perquæ, vel actiones tolluntur, vel certo ſtatuto tempore terminantur ad lites tollendas pacem, & quietem in republica conſeruandam.*

37 *Reſtitutio in integrum aduerſus ſententiam ex ſcripturis nouiter repertis non datur elapſo quatriennio.*

38 *Text.in l. qui grauatos de cenſibus, & cenſit declaratur.*

39 *Text.in l.1.C.aduerſ.re iud.declaratur.*

40 *Numeratio quando ad inſtantiam fiſci, vel vniuerſitatis reuidetur, erit hæc reuiſio communis, vt tota reuideatur parte intereſſata inſtante.*

41 *Fiſcus non omnia proponere debet, ſed præcipuum eſt attendere quietem, & conſeruationem populorum.*

43 *Fiſcus vendit rem, quam communem habet cum alijs, etiam quòd cõmodum pateretur diuiſionem.*

44 *Vniuerſitates poſſunt ſoluere perceptori ante tẽpus fiſcales functiones, & Perceptor tenetur recipere.*

45 *Perceptores bilancia exactionum quolibet mẽſe tranſmittere debent ad Regiam Cameram,*

vbi

vbi vnde ortum babuit hæc practica.

46 *Perceptores præſentare habent in Regia Camera computa adminiſtrationis facta, & vnde hoc habuit originem.*

47 *Poena ſuper exactionis, quæ quãdoque fit per Perceptores, ideſt exactionis, vltra debitum.*

48 *Practica ſolita in viſione computorum, per quam dicitur, quod perceptor ſoluat, & repetat vnde ſumpta.*

49 *Perceptores trãſmittunt Regiam pecuniam ad generalem theſaureriam cum mulionibus; vulgariter dictis li carruggi, quos populi aſſociare tenentur videlicèt vnuſquiſque per ſuã Prouinciam, & nu. 55. Quòd fieri debet mediante iuſto ſalario, quòd non ſeruatur ſtante conſuetudine, quæ in his attenditur.*

50 *Naues animalia, & alia neceſſaria capiuntur ab inuitis pro aſportatione Annonæ iuſto tamen ſalario mediante, quod in Principe tantum locum habet licèt malè ſeruetur nu. 54.*

51 *Taxatio pretij eorum, quæ ſunt neceſſaria pro ſubſtentatione mulorum, & vecturarum pro Annona conducenda, vnde ſumpta.*

52 *Poſtæ ſine licentia Principis non conceduntur, & ibi quare ſic appellantur.*

53 *Officium Regiorum Portulanorum Regni Capitaneorum Graſsiæ, quæ contineant, remiſsiuè.*

56 *Perceptores Prouinciarum donatiua ſolita imponi ſingulis duobus annis exigere non poſſunt ante factum generale parlamẽtum, vel de expreſſo Proregis ordine.*

57 *Perceptores de iure tenere debent diuerſas arcas, prout impoſitiones diuerſæ ſunt ſeparatim cuſtodiendo pecuniam vniuſcuiuſque impoſitionis cum die, & conſule, menſe, cauſa, & ſumma, ac qualitate pecuniæ; & eadem tranſmitti, poſtea debet ad Regiam Theſaureriam.*

58 *Theſaurarius generalis præſentare debet quolibet ſemeſtre cædulas in Regia Camera Summariæ continentes introitum, & exitum.*

59 *Obligatus ad munera præſtanda fiſco non liberatur ſoluendo æſtimationem.*

60 *Impoſitiones factæ ad certã cauſam non debent conuerti in aliam, niſi cauſa maxima vrgente.*

ARGVMENTVM.

Perceptores Prouinciarum, qualiter debeant exactiones facere Regiarum impoſitionum, & quomodo ſe gerere in ipſorum officijs functiones fiſcales, quàm originem habueruut; Quando collectæ, clauſa numeratione, an detur reuiſio ad inſtantiam fiſci.

O VE-

Digitized by Google

§. II.

VERVM quia omnes hæ exactiones fiũt per Perceptores Prouinciarum deſtinatos per Regiam Curiam in vnaquaq; Prouincia, qui demùm pecuniam exactam ad Regiam Theſaureriam tranſmittere debent ſeruata forma Regiarum Pragmaticarum, atque inſtructionum propterea dicamus aliqua de ipſorum officio.

Officium igitur Perceptoris erit præcipuum, quòd ſi cognoſcet notoriam paupertatem, & impotentiam, nullo modo debet exigere, & in tali caſu non poteſt ipſe de exactione facta moleſtari, gloſ. eſt not. in l. 3. in
1 verb. compelletur C. de Annon. & tribut. lib. 10. Sed hodie Perceptores nullam in hoc habent facultatem; ſed onus illorum eſt procurare exactionē omnimodo meliori, & vniuerſitates depauperatæ recurrunt ad Proregem
2 & ad Regiam Cameram petendo ſaltem ſuſpenſionem, aut dilationem temporis, & ſolet Regia Camera habita ſummaria informatione ſuſpendere ſolutiones functionum fiſcalium extraordinariarum, non autem ordinariarum: & hoc iure vtimur vſquequò adueniat tempus nouæ numerationis Regni, quæ practica videtur ſumpta ex text. in l. 1. C. de indict. lib. 10. in l. 3. & in l. in fraudem C. de annon. & trib. eodem lib. & prædictæ ſuperſeſſoriȩ non conceduntur indefinitè, ſed ad tempus: quæ practica pariter ſumpta eſt ex text. in l. nemo Iudex C. de decur. lib. 10. Etſi Prouinciales ad præteritas functiones in pecunia conſiſtentes volunt compelli, & demonſtrauerint ſoluiſſe conti-
3 nuatè per tres annos nō poſſunt moleſtari pro functionibus antecedentibus, quia præſumuntur ſoluiſſe: nam cùm Perceptores Prouinciales non poſſint dare dilationem, nec habere fidem: propterea præſumitur verè, & realiter ſolutum iuxta textum in l. quicumque C. de apoc. publ. lib. 10.
4 Sed non ſufficit ſemel ſoluiſſe pro tribus annis, ſed continuata illa, & reiterata ſolutio requiritur, vt per Bald. in eadem l. quicumque, quæ latiùs ad ſaturitatem pertractat Pariſ. de reintegr. in verb. & circa materiam cart. mihi 111. & per Bellug. in ſuo ſpec.
5 cart. mihi 194. Sed tamen in Regia Camera in cauſa Conſtantiæ de ſancto Laurentio cùm Vniuerſitate Vallis Vitulani, à qua prætendebat functiones fiſcales in præteritum, tanquàm illarum conceſſionaria, fuit deciſum ſufficere ſoluiſſe per duos annos continuos, & plus etiam per annum, ſed ſoluiſſe tres tertias continuatim, & fuit magna deciſio me tunc defendente contrarium tãquàm Aduocato prædictȩ Dominæ, quod notetur.

6 Cumq; populi, & diuites, & pauperes ad ſolutionem compellantur: propterea ſtatutum eſt, quod Perceptores non fatigent Prouincias ad electam pecuniam exoluendam: ſed omne genus pecuniæ recipere debẽt, determinat text. in l. 1. vbi Andr. de Barul. ad propoſitum C. de vet. num. mat. pot. lib. 10.

Sed ſi terræ non habitent, ac depopulantur propter paupertatem, vel
7 aliud infortunium ſolent à Principe concedi, & non ab alio immunitates à functionibus fiſcalibus, & alijs impoſitionibus ad hoc, vt iterum Terræ incolis, & habitatoribus repleantur; qui habitatores præſtare habent cautionem de non diſcedendo, & alia, de quibus in l. quicumque C. de omn.
8 agr. deſert. lib. 11. vbi ſcrib. Et quomodo bona Clericorum donata ad titulum patrimonij, Hoſpitalium, Confraternitatum, & ſimilium ſint exempta à collectis, ſeu functionibus fiſcali-

fiſcalibus: vide latè per Auend. de exeq.mand.lib.2. cap.14.

9 Et Pract. ſeu inſtructiones Perceptorum Prouincialium, quòd ante deſtinationem Commiſſariorum intimare faciant vniuerſitates, vt ſoluāt, quòd debent,ſumpta eſt ex text. in l.2. C.de indict. lib.11. quæ functio-
10 nes ordinariæ introductæ fuerunt tēpore Regis Alphonſi Primi in anno 1442.ad rationem duc.vnius pro foculari quolibet, ſeu fumante, cum obligatione dandi cuilibet foculari tumulum vnum ſalis, cum qua impoſitione ſublatæ fuerunt collectæ, quæ primitus ſoluebantur pro ſubuenien-
11 do neceſſitatibus Regum,de quo per Capic. in ſua inueſtit. in verb. collectis, quæ collectæ in Regno originem habuerunt ab Imperatore Federico, vt dixit Andr.in verb.& plauſtrorum quæ ſint regalia num.62. cùm latius adhoc cumulatis per D. Lanarium in ſuo conſ.95. in princ. Quæ demùm
12 impoſitio cùm non eſſet ſufficiens aucta fuit vſque ad carolenos 15. in anno 1449. Et licet hæ functiones
13 fiſcales in parlamento facto tempore Regis Ferdinandi Primi fuerint ſublatę, fuerintq́; impoſita vectigalia, & gabellę ſuper fructibus, vt habetur in capit. eiuſdem Regis Ferdinandi Ciuitati cōceſſis in anno 1481.
14 fol.15. à tergo,tamen vel parlamentum prædictum non habuit effectum, vel fuit poſtea determinatum, vt continuaretur prædicta exactio functionum fiſcalium,vt in cap.27.inter capitula per Regem Federicum fol.24.
15 Quid autem exigebatur ratione fructuum ſublatis functionibus fiſcalibus, ſi erat vnum pro centenario, de quo fit mentio in cap.5.inter conceſſa per Regem Ferdinandum Secundum fol. 21. vel erat vintennium,
16 quod importat vigeſimam partem fructuum, quòd aliàs ſolitum fuit imponi ad reſtaurandas Regnorum neceſſitates;de quo per Guid.Pap. in deciſ.327. de hoc non habemus cer-
17 titudinem. Hinc fuit ſtatutum Regnum numerari ſingulis tribus annis, & hæc omnia apparent in Capitulis impreſſis noſtræ Ciuitatis,quæ numeratio,vt ſupra dixi practicatur ſingulis 15. annis, & hoc ad releuamen pauperum,& ad fiſci etiam vtilitatem vt vnuſquiſque ſoluat, quod debet,& non grauetur, de quo in l.4. C. de cenſ.& cenſ. & peræquat. & habetur expreſsè in capit. 7. noſtræ Ciuitatis inter conceſſa per RegemAlphonſum Primum,& in l.3. eodem tit. Rebuff. tradit, qua pœna de iure communi punitur ille, qui occupat Regia focu-
18 laria tempore numerationis, vel vtitur calliditate in fraudem Regię Cameræ, quem ad propoſitum allegat, Frecc. in d.lib.2. ſubfeu. 2. authorit. baron.num.31. verſ. qua autem pœna, & ex text. in l. qui grauatos eo-
19 dem tit.fundatur reuiſio numerationis in Regia Camera cum tempore præfinito,quo elapſo ampliùs non audiuntur,& in l.peræquatores eod. tit.
20 ſtatuitur pœna contra numeratores fraudantes.

De qua numeratione in ſpetie loquutus eſt Rebuff.in l.vrbana in verb.
21 quod ex numero, ff.de verbor.ſignific.fol.788.in magnis. Eſt autem numerare idem quod computare, in l.edictum ff.de iud.in l. non ex omnibus ff.de arbitr. l. ſiquis dixerit, cum l.ſeq. de verbor.ſignif.quas ad id citat Rebuff.in l.lege cenſoria, in verb. numeretur eodem tit. & vulgo dicitur (contare) ſecundum Rebuff. vt hic dicimus,gli contatori. In hac verò materia quæſo aduertatur ad vnū, quod in facto occurrit.

Fiūt vt dixi hæ numerationes ſingulis 15.annis, tàm ad inſtantiam,& beneficium fiſci,quod etiam in beneficium vniuerſitatum,vt certus numerus foculariorum taxetur, & ſecundum illum fiſcus exigat, & vniuerſitates ſoluant, vt ſi populus fuerit au-

O 2 ctus,

ctus,maiorem quantitatem fiſcus exigat; ſin verò diminutus fuerit,exigat minorem,& ob id facta numeratione, & hinc inde factis diligentijs neceſſarijs diſcutiũtur illę in Tribunali Reg. Cam.& multoties focularia augẽtur, & multoties deducentur, ita quòd in hoc iudicio fiſcus obtinet,& ſuccumbit, & ſic è contra Vniuerſitates.

23 His ſic ſtantibus, quia lex mandat præfigi terminum in huiuſmodi grauaminibus proponendis infra annum, quo elapſo omnem denegat actionem, vt expreſsè habetur in d. l. qui grauatos, vbi Docto.notant, & inter cæteros Plat. quòd actio aliàs duratura per annos plures, durat tantùm in caſu huius text.per annum, & Rebuf.ibi col.fin.nu.9. reddit rationem, quia rationes fiſcales nimis intricarẽtur,ſi tam prolixo tempore poſſint litigijs inuolui,& ſic pariter dicendum eſt ex parte Vniuerſitatum eadem ratione militãte:propterea practica eſt,
24 quod facta ſæpè ſæpiùs omnium diſcuſſione fiũt decreta generalia,quod omnes numerationes claudãtur, cùm lex,vt diximus, negat ampliùs actionem dari,& eo ipſo,quod actio eſt de-
25 negata,declaratum eſt ius non foueri,ob quod venit impoſitum ſilẽtium, deciſio eſt elegans Bald. in l.quid tamen §.ſi arbiter ff.de recept.arbit.etſi ſilentium eſt impoſitum, nec minima vox auditur in iudicio,vt hæc,& alia habentur in meo conſ.58.1.vol.& ſecũdum prædicta in illa cauſa iudica-
26 tum fuit contra fiſcũ,& ſemper obſtabit exceptio defectus actionis ſecũdũ latiùs tradita per Bart. & cõmuniter Scrib.in l.1.§.ſublata ff.ad trebell.

Et cùm decreta prædicta clauſuræ numerationum fiant in iudicio cõmu-
27 ni inter Fiſcum, & Vniuerſitates, in quo vt diximus, vterque eſt actor, & reus, vnus in augmẽto,alter in deductione,& vterque victoriam reportat, & ſuccũbit,ſequitur propterea, quòd clauſura eſt pro,& contra oẽs,& conſequenter obſtabit omnibus exceptio rei iudicatę,videlicèt Vniuerſitatibus circa prętenſam deductionem foculariorum,& fiſco circa ipſorum augmẽtum: quãdo.n.fiſcus inſtat pro numeratione,& indiſcuſſione pretẽdit augmentum,& vniuerſitates diminutionẽ dùm Iudex demùm declarat numerũ foculariorum,& ad quantitatem certam,veniunt vniuerſitates condẽnatę ad ſolutionem, prout vnaquæque nu-
28 meratio remanet clauſa, ex hoc cenſentur tacitè abſolutæ vniuerſitates à maiori numero per fiſcum pretẽſo,ita Bar.in l.1.nu.2.verſ.tu verò pone caſum C.ſi aduerſ.rem iud. Panor.in c. cùm inter,vbi Fel.nu.12.de ſent.& re iud. qui concludunt, quòd ſi agatur
29 actione tutelæ non expreſſa quãtitate videlicèt peto eum reddere rõnem adminiſtrati frumenti,& reliqua reſtituere;ſi Iudex condemnet ad reſtitutionẽ quinque,cùm verè deberet condemnari ad decem, videtur ſuper toto pronunciaſſe, atq; declarare quinque tantùm nomine reliquorum competere debere,pro alijs verò quinque videtur tacitè abſoluiſſe,maximè hæc procedunt præcedente diſcuſſione, & oppoſitione Bar.in l.ſi plures ff.de fideiuſ.Paul.de Caſtr.in d.l.1.nu.8.qđ id notabile dixit eſſe Iacob. ibi nu.2.
30 verſ.4.caſus,quę ſunt ad limitationẽ regulę gl.in d.l.1. vt qui condemnat conuentum in partem ſummæ petitæ, non videatur in reliquo abſoluere.

31 In iudicijs æqualitas ſeruari debet, iuxta tradita in l.fin.C.de lit.& fruct. expenſ.vbi Odoffr. dicit eſſe ſpeciale, quia non debẽt claudicare,nec in eis dari debet exceptio perſonarum, vbi Cyn.Petr.de Bellap.& Butrig.eadem lege debet quis conueniri,quàm contra alium poſtulauit,dicit tex.in l.ratas C. de reſc.vend. & text.notab.in l.in ſacris la 3. C.de proxi. ſac.ſcrin. lib.12. ibi æqualitatem litigatoribus volumus ſeruari, & priuilegium conceſſũ vni ex litigatoribus intelligitur

con-

Digitized by Google

conceſſum alteri, & Bal. Sali. & cæteri
32 in d.l.fin.ſumunt cõcluſionem ex illo tex. quòd reſcriptum cõceſſum vni ex litigatoribus porrigitur ad aliũ, & nõ refert, quòd priuilegium concedatur ſingulari perſonæ, dignitati, corpori,
33 aut collegio; quia ſemper in iudicijs ſeruanda eſt æqualitas, quod etiam in fiſco procedit ſecundum Salic. ibi in 2. colum. & procedit hoc etiam in deciſorijs, quando de ſui natura con-
34 ceſſio de iure propter æqualitatem ſeruandam debet comprehendere vtramque partem, vt in reſtitutione in integrum, vt per Paul. de Caſtr. in d. l. fin. Quòd dixerunt per prius ibi Bart. & Salic. & alij ex reg. text. in l. 2. C. ſi aduer. tranſact. in l. quòd ſi minor §. reſtitutio ff. de minor. & Angel. ibi notabiliter, quod etiam in deciſorijs hoc procedit, ſemper quod æquitas hoc patitur, ſubeſt eadem ratio, & alias iniquitas inſurgeret, & aliàs etiamſi ſententia lata contra
35 me non poſſim ex ea obijcere exceptionem rei iudicatæ aduerſus eum, pro quo lata eſt, ſecundum reg. text. in l. euidenter ff. de except. rei iud. dixit tamen ibi Paul. de Caſtr. authoritate gloſ. quod etſi non proſit principaliter condemnato poteſt prodeſſe in conſequentiam Cuman. ibi, quod regula illius text, procedit in eo, in quo quis eſt condemnatus, ſed in eo, in quo non eſt condemnatus prodeſt, & obſtat exceptio: ex quibus infertur, quòd ſi vniuerſitatibus decretum clauſuræ obſtat, ita pariter fiſco, alias iudicium claudicaret, & æqualitas ſtatuta non ſeruaretur: non poteſt enim eodem tempore ſtare numerationem clauſam contra vniuerſitates vigore decreti, & apertam reſpectu fiſci, ſi clauſura eſt ſuper numeratione, quæ reſpicit tam vniuerſitates, q̃ fiſcum, ita quod eſt vnum indiuiduum, ꝙ non poteſt diuerſo iure cenſeri, ad tex. in l. eũ qui ædes ff. de vſuc.

Et cùm lex denegauerit vitam huic actioni vltra annum, ea ratione
36 ne litigijs fiſcus, & populi Regni inuoluerentur ad conſeruationem quietis publicæ, quid dubij erit, quòd hoc cõprehendet tam vniuerſitates, quàm fiſcum, nec hæ ſunt nouæ prouiſiones ſed propter has, & ſimiles cauſas ſunt factæ multæ leges, multaq; ſtatuta, de quibus per Bart. & Doctor. in d. l. 1. §. ſublata ff. ad trebell. in l. omnes, & in l. benè à Zenone C. de quadrien. præſcript. & in Regno adeſt Pragmatica, quæ dicitur edictum Pentime edita in anno 1444. per illum memorandum Regem Alphonſum primum & adeſt Capit. Regis Caroli Primi incip. etſi frequenter. Adeſt pragmatica Thori edita per Regem Catholicum in anno 1505. adſunt Pragmaticæ, ſeu inſtructiones Imperatoris Caroli V. in anno 1517. & 1519. ex quibus omnibus ad lites tollendas, & ad quietem populorum ſunt denegatæ actiones, & vetatum lites fieri, & propterea pluries iudicatum comprehendere etiam Regium fiſcum, vt ſic dicamus omni iure ſtatim, quòd mediantibus decretis numerationes ſunt clauſæ ſeruata forma legis ſic mandantis, vt diximus, non poteſt fiſcus aduerſus numerationes clauſas audiri, prout non poſſent vniuerſitates, & cùm ianuæ ſint clauſæ, reſponderi debet illud Euangelij Matthæi de decem virginibus, quinque prudentibus, & quinque fatuis, quę fatuę cùm inuenerunt clauſam ianuã dixeruntq; Domine, Domine aperi nobis, fuit illis reſponſum: Neſcio vos.

Factum quod nouiter occurrit, eſt quòd fiſcus ex quibuſdam reuelationibus, vel ex ſcripturis nouiter repertis, vult numerationes iam clauſas aperiri, & iterum eas reuidere; mea ſententia fuit, & eſt non poſſe ſtantibus præallegatis: ex quibus apparet omnem actionem ſublatam ex curſu temporis, ac ei obſtare notoriam exceptionem rei iudicatæ, & diximus ſi-

lëtium eſſe impoſitum, & hanc actio-
nis denegationem ob bonum publi-
cum ſtatutam comprehendere etiam
fiſcum : ob quod ſtante cauſa boni
publici, non ſumus in terminis, vt ex
ſcripturis nouiter repertis poſſit au-
diri, & iuditium fieri vetatur. Licet
in caſu, de quo agitur ſecũdum com-
munes regulas audiri non poſſet ex
ſcripturis nouiter repertis, nec per
37 viam reſtitutionis in integrum, ſi
quadriennium infra quod illa datur,
iam eſt elapſum, iuxta text. in l. 1. vbi
gloſ. Odoffr. Bald. Plat. & omnes C.
de ſent. aduer. fiſ. lat. lib. 10. in l. Im-
peratores ff. de re iudic. vbi Alex. &
præ cæteris Hercul. & notetur, quòd
38 text. in d. l. qui grauatos ſecundum
notata ibi per ſcrib. procedit etiam,
quando gratia, prece, ambitione, aut
fraude, quis fuerit grauatus, vt ex
verbis ipſius expreſsè apparet, &
39 quod dicitur in d. l. 1. limitando ip-
ſius diſpoſitionem quando interuenit
præuaricatio, dixit ibi notanter Io. de
Plat. in 1. colum. verſ. tertio conclude,
intelligendum eſſe, quando interuenit
corruptio pecuniæ, ſecùs ſi gratia,
prece, vel ambitione; tunc enim tenet
ſententia, ſed datur reſtitutio in inte-
grum infra quadriennium, quod per
prius dixit ibi gloſ. 1. verſ. aut gratia,
vbi Bart. num. 5. & 6. Bald. num. 10.
Odoffr. nu. 16.

Sed notetur quæſo motiuum, quod
ni fallor ponit gladium ad radicem;
dùm enim iura tractauerunt de reui-
40 ſione alicuius numerationis, dixerũt
totam ex integro reuideri debere, vt
per gloſſ. vbi Plat. & cæteri notant in
l. omne eodem tit. de cenſ. & cenſit. &
rurſus quæſtio illa, an ſententia con-
demnans in partem, cenſeatur abſol-
uere in reliquo, conſiſtit in hoc, an
obſtet exceptio rei iudicatæ, vel agi
poſſit prima actione, nunc ſic, ſi ſin-
gulis, quindecim annis numeratio eſt
facienda, & ſingulis quindecim annis
eſt hæc actio à fiſco exercenda : ita
quòd nunquàm eam amittit, & ſcri-
pturæ de nouo repertæ conſeruabun-
tur, & deſeruient, ſed tempore exer-
citij actionis de nouo proponendæ:
Igitur ſi hoc exercitium eſt dilatum
in tempore, quomodo fiſcus, vult ho-
die hanc actionem exercere, & in-
quietare pauperes Vniuerſitates, &
Regna, pro quo notetur elegans di-
41 ctum Camer. loquentis in ſpetie Re-
gijs miniſtris, qui curam patrimonij
habent in d. cap. imperialem cart. 80.
lit. B, aduertit enim eos, quòd non
omnia, quæ proponere poſſunt, pro-
ponere licet, ſed pro quiete populo-
rum ſilere debent: Exinanitio enim
populorum eſt in maximam Regis ia-
cturam, quia vaſſalli impotentes Do-
minum iuuare non poſſunt, vt dixi-
mus : licet Rex ſit Dominus, eſt ta-
men Pater, & maritus Reipublicæ, &
debet paterna affectione, & vt filios
vaſſallos diligere, & tractare: & ideò
dicitur eſſe in Republica, & Rempu-
blicam in eo, & bonus Reipubl. ſtatus
debet priuatis commodis præferri; &
hoc attendere debet bonus fiſci pa-
tronus, alias eius anima, vt dixit An-
dr. non requieſcet in pace, ſed in pi-
ce, quæ notentur, nam non videntur
paruifacienda pro futuris contingen-
tibus.

42 Et practicæ, quòd Commiſſarij
Perceptorum minimè valeant aliquid
exigere, ſed intimare ſolutiones fa-
ciendas tempore debito, quo elapſo
capere, exequi, & carcerare; ſumpta
eſt ex text. in l. 2. C. de can. largit.
tit. lib. 10. qui etiam exequutionem
43 faciunt in bonis, & illa vendunt, etiã
quod communia eſſent cùm alijs, qui
non eſſent debitores; nam poteſt fiſ-
cus ex priuilegio vendere totum,
etiam quòd commodam pateretur di-
uiſionem, & poſtea portionem debi-
tam in pecunia ſoluere conſorti : ex
regul. text. in l. 1. de vend. rer. fiſcal.
cum priu. comm. vbi gloſ. & ſcrib. lib.
44 10. Ad quos Commiſſarios euitan-
dos,

dos,quando vniuerſitates volunt etiã ante rempus ſoluere, tenentur Perceptores recipere dixit text. in l. 1. C. de ſuſcept.lib. 10.

Et ne perceptores prædicti pęnes ipſos Regiam pecuniam detineant:
45 ortæ ſunt aliæ inſtructiones,quòd teneantur tranſmittere bilantia exactionum quolibet menſe ad Regiam Cameram Summariæ, quæ practica ſumpta eſt ex text. in l. apparitores C.de exact. tribus elegans rext. in l. diuus C.de ſuſcept.& Præpoſ.lib.10.
46 vbi eſt caſus: qui miniſtri pecuniarij demùm quolibet anno poſtea pręſentanr ipſorum computa in Regia Camera,vbi liquidantur, quod pariter ſumit originem ex text.in l.3. C. de exec.& exact. lib.12. vbi hoc ſtatuitur, & practica de ſuperexactioni-
47 bus, quæ quandoq; fiunt per Perceptores ſumpta eſt ex text.in l.vnica C. de ſuperexact. eodem lib.ibi gloſ. & Doctor. qui puniuntur pœna dupli quando ſine violentia, & dolo, aliàs pœnâ quadrupli; & ſic practica;
48 quod ſoluat, & repetat, ſumpta eſt ex text. in l.his, qui C.de conuen.fiſ.
49 debit.lib.10. Qui perceptores ad Regiam theſaurariam generalem pecuniam tranſmittunt cum mulionibus, qui vulgariter dicuntur li caruggi: quæ caruggia tenentur aſſociare populi, videlicèt vnuſquiſque per ſuam Prouinciam, & ex eadem ratione quælibet Terra per ſuum tantum territorium,quę practica ſumitur ex tex. in l.nemo,iuncta gloſ.in verb.longius C.de ann.& trib.lib.10.

Pariter pro aſportatione annonæ capiuntur animalia, naues, & alia etiam ab inuitis,ſed iuſto ſalario me-
50 diante,de quo eleganter per Bart.in l. iubemus nullam C. de ſacroſanct. eccleſ. Hinc finnt ordinationes quòd iuſto pretio dentur alimonia mulis,
51 & vecturis; & ſic pretia moderantur,& taxantur,quod ſumptum eſt ex text.in l.animalia C.de curſ.publ.lib. 12. qui text. loquitur in equis deſtinatis ad publicum curſum,quem nos
52 vocemus le Poſte,quæ ſine licentia Principis non conceduntur, iuxta text.in l. 3. C.eodem tit. vt per Alc. in rubr. C. de curſ. publ. declarans, quomodo dicantur le poſte, & latius Rebuff. de verbor.ſignif. l.224. verſ. quædam eſt alia cuſtodia latè,& perbellè per D.Frecc.in 1.lib.in tit.quis dicatur Dux num.39. cum ſequen.& iam per ſuam Maieſtatem in ſuis Regnis erectum eſt ſpetiale officium, quod dicitur Curſoris Maioris perquàm maximi valoris, & propterea ſunt deſtinati equi authoritate Regia per publica Regnorum itinera, & idẽ Rebuff. vbi ſupra tractat notabilirer
53 de Portulanis Regni, & Capiraneis Graſſiæ Prouinciarum Terræ Laboris, & Aprutij, ad quorum onus ſpectat cuſtodia limitum Regni: & ne bona verita extrahanrur, aur immittantur,qui appellantur Liminarchæ, de quo in tit. C.de lir. & itin.cuſtod. vbi de interceptione extrahentis aurum,argentum, equos,arma, frumentum, & vinum, aliaq; extrahi prohibira, vel merces abſque ſolutione Regiorum diri&uum,vel ſine Principis licentia.

Et quod dictum eſt, quòd capiuntur animalia etiam ab inuitis: aduer-
54 tatur,quod ſoli regi licitum eſt, non autem cæteris Officialibus,quãquam iuſtam mercedem offerant; ſic naues, & currus,maximè pro aſportatione lignaminum ad confectionem rriremium; nàm alias non adeſſet priuilegium, nec differentia inter Regem,& alios: ità Andr. quæ ſint reglia in verb.& plauſtrorum: licèt hodiè hæc non ſeruentur,quia indifferenter animalia capiuntur ab inuiris, etſi merces debita ſoluitur: Deus ſcit.

Et reſpectu carrugiorum per Cap. Reg.incip.item ſtatuimus,quòd Theſaurarij tempore Regis Caroli Secũ-
55 di ſtatutum eſt, quòd etſi populi tenean-

neantur ad aſſociandum: Tamen hoc fieri non debet expenſis Vniuerſitatum, ſed per Regiam Curiam, quod hodiè male ſeruatur, allegando conſuetudinem, quæ in his attenditur ad text. in l. ſemper §. legem ff. de iur. immu. cui ſe conforme reddit Capitulum Regni tempore Caroli Secundi incip. quòd nullus Officialis.

Verũ donatiua, quæ ſingulis duobus annis per Regnum fiunt congregato parlamento generali, etſi certum ſit illa ſolita præſtari, tamen nul-
56 lo modo per Perceptores exiguntur, niſi vel facto parlamento, vel de expreſſo ordine Regis, & ſic practicamus quod dixit text. in l. 3. iuncta gloſ. ibi in verſ. manus eod. tit. de ann. & trib.

Inſuper de iure communi ſtatutum eſt, quòd ſine faciendæ diuerſæ arcæ
57 pro cuſtodia pecuniarum exigendarum, ſecundum diuerſitatem impoſitionum, & cauſarum ipſarum ad text. in l. in fiscal.bus iuncta gloſ. 1. C. de exact. trib. lib. 10. quod pariter probat text. in l. hac lege verſ. ſeparatus, C. de aquæd. lib. 11. & ſic practica, quod notetur qualitas pecuniæ, habetur in §. iubemus in auth. de collat. cum die, & conſule, menſe, cauſa, & ſumma diſtincta, de quo in l. 1. C. de apoc. publ. lib. 10. Ex quo text. ſum-
58 pta eſt etiam practica, quòd ſeruata forma inſtructionum, Theſauratij Generales præſentare debent ipſorum cedulas exactionum in Regia Camera quolibet ſemeſtri, ad quam Regiã Theſautariam omnis pecunia Perceptorum Regni tranſmittitur, quæ pecunia in eadẽ ſpecie, & propria qualitate conſignata tranſmitti debet, iuxta diſpoſita in l. 1. C. de can. larg. tit. lib. 10.

Hinc in tantum hoc erit ſtrictè obſeruandum, quod lex ſtatuit, quod ſi
59 aliquis tenetur ad aliquod munus fiſco, non liberatur ſoluendo extimationem in l. 1. vbi not. Andr. de Barul. C. de fabric. lib. 11. & videatur elegans text. vbi gloſ. & ſcrib. in l. illud C. de excuſ. mun. lib. 10. cuius infraſcripta ſunt verba.

Illud conuenit præcaueri, ne quis hanc, quæ perſonalis eſt, functio, pretio putat eſſe taxandam; qui text. eſt notabilis cõtra Capitaneos nouæ militiæ in noſtro Regno Syndicos, & alios componentes in pecunias, qui tenentur ſe adſcribere militiæ ad excubias, & alia munera perſonalia.

Et pariter impoſitiones factæ ad
60 certam cauſam non debent conuerti in aliam docet text. in l. fin. C. de his, qui ex publ. collat. lib. 10. & Iſern. appellat abuſum conuertere impoſitiones in aliam cauſam, quàm in cauſa, pro qua fuerunt illæ impoſitæ in verſ. vectigalia, prope ſecundam additionem, quæ ſint regal. licèt hodiè propter imminentes, & graues neceſſitates Regiæ Curiæ omnia confundantur, quod benè ex cauſa neceſſaria fieri poteſt per Proregem, text. eſt notabilis in l. vnica C. de expenſ. ludor. lib. 11. vbi Luc. de Pen. & Andr. de Barul. pulchras ponit quæſtiones poſt Io. de Plat. qui diſtinguit, & allegat Bart. in l. legatam ff. de adminiſtratione rerum ad Ciuit. pertinent.

SVMMARIVM.

1 *Miniſtri pecuniarij grauibus pœnis afficiuntur, dùm pecunia fiſcali vtuntur, quomodolibet, & etiam Capitalibus, & non ſolùm ipſi, ſed qui ſcienter ab ipſis accipiunt, & num. 3. 4. & 6.*

2 *Exactores publici publica pecunia vtentes tenentur ad reſtitutionem totius lucri etiam in foro conſcientiæ, & nu. 5.*

3 De-

7 *Decij opinio in conſ. 6. confutatur, & ibi deciſio facta, remiſſiuè.*

8 *Practica Regiæ Cameræ, quando miniſtri pecuniarij in liquidatione computorum, debitores remanent, & quæ ſpeties ſignificatoriarum fiunt, & nume. 10.*

9 *Fiſcus non ſoluit vſuras, ſed benè ei ſoluuntur.*

11 *Significatoriâ per introitum ſuperantem exitum exequitur miniſtro non audito tanquàm in notorijs ex ſpetiali fiſci priuilegio.*

12 *Fiſcus pecuniam fiſcalem auocat ab eo, qui illam recipit, etiam quod fuerit conſumpta miniſtro exiſtente non ſoluendo, & etiam quòd is, qui illam acceperit, habeat cauſam onerosam ex ſpetiali fiſci priuilegio.*

13 *Priuilegium fiſci in Auocatione pecuniæ eſt ſubſidiarium.*

14 *Fiſcus prius debet conuenire ſuos debitores, & poſtea poſſeſſores bonorum ei obligatorum, etiam quòd habeat hyppothecam expreſſam.*

15 *Fiſcus agit in ſubſidium contra debitorem ſui debitoris, niſi ex pecunia fiſcali nomen fuit contractum, quæ regula non procedit in creditore debitoris, & ibi ratio, & nu. 18.*

16 *Lucrum capere, & debitum amittere ſunt diuerſa.*

17 *Res empta de pecunia fiſcali fit fiſci.*

19 *Text. in l. ſi eum ſeruum, & in l. ſi me, & titium, declarantur & nu. 20.*

21 *Fiſcus condicit, ſeu auocat pecuniam conſumptam à creditore ſui debitoris etiam, quòd alienatio non ſit in fraudem; ſicut quilibet alius creditor priuilegiatus, verùm intelligitur in ſubſidium prius principali excuſſo, & nu. 23.*

22 *Priuilegium auocationis pecuniæ ſolutæ creditori, & conſumptæ, idem quòd fiſcus habet, Reſpublica, ſeu Ciuitas.*

24 *Ratio notabilis quare priuilegium auocationis pecuniæ, quòd fiſcus habet, intelligitur in ſubſidium.*

ARGVMENTVM.

Perceptores, qua pœna puniuntur, ſi in proprios vſus, vel in mercimonijs fiſcalem pecuniam expenderunt, quod intereſſe ſoluant ex retardata ſolutione, & quomodo fiſcus pecuniam fiſcalem auocare poteſt ab illis, qui eam receperunt ſiue titulo lucratiuo, ſiue oneroſo, & exactè declarantur termini legis pecuniam C. de priuileg. fiſc.

§. III.

DIXIMVS, in quo conſiſtat officium Perceptorũ, & principaliter in exactione pecuniarum debitarum ab Vniuerſitatibus Regni, quas tranſmittere habent omnes ad regiam theſaurariam, videamus nunc, ſi negligenter ſe geſſerunt, vel in proprios vſus, & in propria commoda pecuniam conuerterunt, quòd intereſſe ſoluant, &

qua

qua pęna plectantur, vltra remedium
à lege proditum auocationis pecunię
etiam conſumptæ à perſonis, quæ il-
lam habuerunt etiam ex titulo one-
roſo.

Miniſtri inquam pecuniarij, qui
publicam pecuniam exigunt, ſi de il-
1 la in quemlibet vſum diſponunt, mu-
tuando, vel fœnerando, graues ſunt
impoſitæ pœnæ, & capitales vltra
quatruplum, & pariter ei, qui ſcienter
accepit iuxta diſpoſitionem text. in
l. 1. & 2. C. de his, & qui ex publ. rat.
mut. pecun. accep. Hinc Bart. in l. 1.
C. de aur. publ. proſeq. lib. 10. notauit
2 per illum text. quòd exactores publi-
ci, qui pecuniam exigunt, non poſſunt
eam redigere in florenos, vel florenos
in pecuniam ſine Principis licentia, &
propterea tenetur ad reſtitutionem
totius lucri, & in l. 2. C. de his, qui ex
3 publ. coll. prohibetur quis ex illatis
in arca publica aliquid quomodoli-
bet accipere abſque Principis licen-
tia, vel quomodolibet diſponere, &
ſic pariter in alium vſum conuertere,
aliàs grauiſſimis pœnis ſubiacebit in
l. 3. eodem tit. vbi gloſ. dixit eſſe pœ-
4 nam capitis. & allegat text. in d. l. 2.
& in fin. de his, qui ex publ. rat. cùm
alijs concordantibus. Debet enim
Perceptor, aut alius miniſter, qui
onus habet exactionis pecuniæ publi-
cæ ſeruare, & promptam tenere ad
publicum vſum, nec in mercimonias
conuertere, ad text. in l. in medium, &
5 ibi Plat. C. de ſuſcept. lib. 10. Etſi de
facto conuertit, & lucrum percepit,
tenetur in foro conſcientiæ reſtitue-
re, vt not. idem Plat. in l. 1. C. de aur.
6 publ. perſeq. lib. 10. Et ob id in l. diu,
de ſuſcep. & arcar. mandatur per ſu-
ſceptores ſtatim exactam pecuniam
in regiam theſaurariam tranſmitti,
quem text. dixit ibi Bart. facere con-
tra eos, qui tenent pecuniam commu-
nis, & cum ea faciunt mercaturas, &
allegat text. in d. l. 1. & 2. C. de his,
qui ex publ. rat. ex quibus etiam ap-
paret malè ſenſiſſe Dec. in ſuo conſ.
7 6. Et loquitur contra diſpoſitionem
iurium prædictorum, & nihil commu-
ne ad vſum pecuniæ, quod debeant
dare computum tempore determina-
to: cùm hoc ſit ad cognoſcendum
exactum, neglectum, negligentiam,
dolum, & propriè ad liquidandam
pecuniæ exactionem, in quo videatur
deciſio facta in cauſa Ferdinandi Mõ-
ſorij olim Dohanerij Dohanæ Mene-
pecudum Apuleæ, vbi latiſſimè hæc
materia pertractatur, & diſtinguitur
eum notabilibus deciſionibus in de-
ciſ. 10.

Et paſſim iudicamus contra illos
8 miniſtros pecuniarios, qui pecuniam
publicam in proprios vſus conuertũt,
& multoties ſecundum diuerſitatem
caſuum, vtſi remaneant miniſtri debi-
tores per introitum ſuperantem exi-
tum, ſignificantur, & exequuntur ad
debitam quantitatem exactam, vna
cum intereſſe, prout paſſa fuit Regia
Curia, licet ipſa, ſi debitrix remanſe-
rit ſui miniſtri, nihil ſoluat ex regula
generali, quia fiſcus non ſoluit vſuras
9 ſed benè ei ſoluuntur in l. cum qui-
dam §. fiſcus ff. de vſur. pulcher text.
in l. ſi Procurator Cæſaris, ff. de iur.
fiſ. tradit hoc Bald. in d. §. fiſcus: &
notat, quod fiſcus nõ tenetur ad vſu-
ras ex mora: idem Io. de Plat. in l. 1.
10 C. de fiſcal. vſur. lib. 10. Et notetur
practica Reg. Cam. nam quatuor ſi-
gnificatoriarum ſpeties fiunt contra
miniſtros pecuniarios computa in
prædicto tribunali ſingulis annis prę-
ſentantes prima per introitum ſupe-
rantem exitum, & hæc ſtatim exequi-
11 tur, miniſtro non audito, tanquam in
notorijs iuxta regu. & doctr. text. &
Bart. in l. 2. §. quidem frumentario ff.
de admin. rer. ad Ciuit. pertin. Afflict.
ponit hoc fiſci priuilegium in cap. 1.
de frat. de nou. benef. inueſtit. in 26.
priuil. ſecunda ex cautelis non produ-
ctis, tertia de reſiduis, & hæ fiũt cum
iuſta temporis dilatione, vltima verò

eſt

eſt per diſcuſſionem computorum partitarum dubitatarum, & tandem in fiſci fauorem deciſarum.

Et ſi contingat miniſtrum non eſſe ſoluendo, qui fiſcalem pecuniam, vel
12 etiam propriam ſuis creditoribus ſolueret, condicet fiſcus ab illis, etiam quod bona fide conſumpſerint, ex regu. text. in l. pecuniam C. de priuil. fiſci in l. deferre §. fin. ff. de iur. fiſc. vbi eſt proprius caſus: ſed dixit text. in d. l. pecuniam, quod extraordinario iure
13 auſertur conditione ex lege ſecundum Salic. ibi, & gloſ. part. in d. l. deferre §. fin. poſt Iacob. de Aret. in l. pupillus ff. quæ in fraud. cred. & Alber. in l. qui autem §. apud labeonem eodem tit. etſi hoc ſit extraordinario iure: ergo in ſubſidium, quia non datur remedium extraordinarium, donec adeſt ordinarium ad text. in l. 1. C. de theſ. lib. 10. quod in ſpetie tradidit Ang. in d. l. pupillus, Io. Fabr. in §. ſi quis in fraudem inſtit. de action. ante nu. 24. verſ. vnum non omitto: eſt de mente Ioan. Andr. in addit. ad Specul. in tit. de oblig. & ſolut. ſic intelligit, & ponit q. Couar. pract. quæſtio. cap. 29. in princ. Capic. in deciſ. 78. num. 6. quod fortiſſimo concluditur argumento: nam ſi contra ſuos
14 creditores fiſcus priùs agere debet, antequàm conueniat poſſeſſores bonorum obligatorum ex reg. text. in l. 1. C. de conuen. fiſ. debit. lib. 10. in l. moſchis ff. de iur. fiſ. cum concord. Etiam quod habeat hypothecam nō ſolùm tacitam, ſed expreſſam, ſecundum opin. gloſ. ibi in verb. conueniri, licet per Auth. hoc ſi debitor C. de fideiuſſ. ſit hoc hodie regulare, quanto magis in caſu l. pecuniam, quando bona tamen fide conſumpta fuit à creditore ſuum recipiente, de quo latè per Iaſ. in d. §. item ſiquis in fraudem lo 2. num. 67. verſ. addo etiam, & in debitore debitoris fiſci, vt con-
15 ueniatur in ſubſidium, dixit text. in l. 3. §. multa ff. de iur. fiſc. & licet ibi text. limitet hoc quando ex pecunia fiſci nomen fuit contractum, per quē tex. ſic dicit gloſ. communiter ſequuta in l. non prius C. quan. fiſ. vel priu. Plat. in d. l. 1. de conuen. fiſc. debit. vbi Pyrr. tamen iura prædicta. gloſ. & Doctor. loquuntur in nomine debitoris, non autem in creditore debitoris, qui bona fide ſuum creditum conſequutus eſt, & pecunia eſt conſumpta, in quo caſu iura non loquuntur, &
16 diuerſa eſt ratio debita amittere, & lucrum non capere, inquit text. in l. fin. §. pen. C. de codic. quem ad propoſitum actionis reuocatoriæ allegat Io. Fabr. in d. §. item ſiquis in fraudem, vbi latiùs Iaſ. nu. 27. Nam ſicut
17 res empta de pecunia fiſci, licet alieno nomine ſit fiſci, iuxta tradita in l. ſi vt proponis C. de rei vend. Bald. in l. cum ſeruum col. fin. ff. ſi cert. pet. Salic. in d. l. ſi priùs C. quan. fiſc. vel priu. Sic pariter in nomine debitoris contracto ex pecunia fiſcali; ſed quā-
18 do pecunia peruenit ad alium non ex cauſa lucratiua, ſed oneroſa, illaq; eſt conſumpta, tunc nulla datur actio & quandò ex cauſa lucratiua datur in ſubſidium: ſecùs verò ſi res extaret, quia tunc datur vendicatio, & ita procedit text. vbi expreſsè gloſ. & latiùs declarat Bald. poſt Bart. in d. l.
19 ſi eum ſeruum col. fin. in fin. ſi cert. pet. quæ omnia ſecundùm Doct. præfatos fundantur in æquitate l. ſi me,
20 & titium, ff. ſi cert. pet. quæ vt diximus procedit in cauſa lucratiua, & in ſubſidium: Dum enim quis creditum ſuum conſequitur, non remanet in aliquo debitor, ſed ſuum recuperat, ex quo non ſit locupletior, ſed exigit, vt non ſit in damno: vnde quid commune hoc cum habentibus cauſam lucratiuam, vel cum nomine debitoris, qui in omnem euentum ſoluere tenetur, vel ſuo creditori, vel creditori ſui creditoris; Fiſcus ſpetiali iu-
21 re agit contra creditorem ſui debitoris condictione ex lege, quæ eſt perſonalis

Digitized by Google

ſonalis ex ſpeciali priuilegio, etiam quòd alienatio non ſit in fraudem, ſicut poteſt quilibet alius creditor priuilegiatus ſecundum gloſ. in d. l. defeŕre §. fin. Bart. in d. l. pupillus, ff. quæ in fraud. cred. ſicut idem priui-
22 legium habet Reſpublica, ſeu Ciuitas, iuxta diſpoſita in l. 2. C. de debit. ciuit. lib. 11. vbi Barr. Andr. de Barul.
23 Rebuff. & alij: verùm hoc intelligitur in ſubſidium, priùs principali excuſſo, quod eleganter tradidit gloſſ. ibidem in verb. conueniatur, quæ allegat text. in l. 1. de conuen. fiſc. debit. lib. 10. Quæ in ſpetie tradidit hoc in fiſco, & idem latiùs per Io. de Plat. in d. l. 2. quod proſequitur, & amplè notat Iaſ. in d. §. ſi quis in fraudē nu. 67. qui ibidem expreſsè dicit, ꝙ ex ratione quę cauſat iſtud beneficium excuſſionis: neceſſariò à iure requiſitum, non eſt magis priuilegiatus Fiſcus; quàm priuatus per text. in d. l. moſchis, ad quod facit, quod dicit glo. in
24 d. l. moſchis §. fin. In terminis illius text. quòd nemo accederet ad conductionem fiſcalium prædiorum, ſi ſic Fiſcus indifferenter poſſet pecuniam auocare, quia nemo cum perſona quoquomodo rationibus fiſci obligata contraheret, nec illi in caſibus occurrentibus pecuniam accommodaret, quod eſſet in maximum fiſci dānum: Si enim pecunia fiſci extaret, daretur vindicatio, ſed ea non extante priuilegium hoc eſt fiſci, vt etiam, quòd ex cauſa oneroſa pecunia ſua ad alium peruenerit, ſitq; conſumpta, quòd poſſit auocare, quòd in priuatis permittebatur tantùm, quando ſine cauſa, & ex cauſa lucratiua: verùm hæc omnia in ſubſidium iuxta diſpoſita in l. ſi me, & titium, vbi Bar. & communiter ſcrib.

SVMMARIVM.

1 *Text. in l. cum quidam §. fiſcus loquens in vſuris, vt fiſcus illas non ſoluat, an habeat locum etiam in intereſſe.*

2 *Fiſcus nunquàm tenetur de euictione vltra ſimplum etiam ſi ſit expreſsè promiſſum, & nume. 9.*

3 *Fiſcus tenetur ad intereſſe, quando promiſit factum, & non adimpleuit, vel aliquo modo contrauenerit, & nu 8.*

4 *Intereſſe quando ſit iddem, cum reipſa debita.*

5 *Intereſſe rei, & pretium ſunt diuerſa.*

6 *Euictio quid importat.*

7 *Actio ex ſtipulatu quid differt ab actione ex empto, & è contra.*

10 *Text. in l. ſi procurator de iur fiſc. declaratur, & nu. 13.*

11 *Promiſsio duplæ in contractibus priuatorum eſt de natura, & debitur etiam non promiſſa.*

12 *Actio duplex oritur ex contractu emptionis, & venditionis, vna ex ſtipulatu, & altera ex empto, ex prima agitur ad ſimplum cum dupla, & ex ſecunda ad intereſſe, quæ actio ad intereſſe debetur, etiam non promiſſa, quia de natura contractus.*

14 *Gloſ. in l. 2. de adminiſtratione rer. ad Ciuit. pertinentium, declaratur.*

15 *Fiſcus actione ex empto tenetur ad intereſſe, quatenus æſtimato rei importabit tempore euictionis ſequutæ.*

16 *Aeſtimatio rei, & intereſſe ſunt iam*

idem largo modo.

17 Fiſcus non eſt priuilegiatus, niſi in expreſsis.

18 Text.in d l ſi procurator, & in d.l cum quidam §. fiſcus quomodo loquantur, & quid differt vſura ab intereſſe.

19 Deciſio Angeli in l. 2. ff. de iuriſdictione omnium iud.recenſetur, & Deciſio Andr. in cap. 1. §.Imperator Lotharius de probib.feud.alien. per Freder & nu. 20.

21 Vſura de iure diuino probibita, & è contra intereſſe permiſſum.

22 Vſura, quæ ſoluitur ex retardata ſolutione ſuccedit loco intereſſe, & dicitur intereſſe recompenſatiua, & vt intereſſe debetur, & ideò hoc caſu permiſſa ex communi doctrin.traditione.

23 Intereſſe, & damna ſecundùm Canones, & vtriuſque iuris cenſuram peti poſſunt.

24 Camera fiſcalis ſoluit intereſſe, etiam quantiplurimi.

25 Argumentari non procedit ex diſpoſitione iurium loquentium in vſuris ad intereſſe, quia aliud eſt vſura, & aliud intereſſe, & nu. 26.

27 Text.in auth quæ ſupplicatio C. de precibus Imper.offer declaratur, & qui fructus veniant ſecundum diſpoſitionem illius auth. vbi recenſetur deciſio facta in Regia Camera Summariæ, & num. 28. vbi quid in intereſſe pecuniæ debitæ.

29 Intereſſe pecuniæ debitæ venit in contractu ſtricti iuris à die moræ.

30 Regula, quòd non veniat intereſſe extra rem fallit in pecunia, & ibi ratio.

31 Text.in l.ſi ſterilis §.cum per vẽditorem ff. de act. empt.declaratur.

32 Priuilegium text. in l. cum quidam §. vſuras, ceſſat hodie, quia vſuræ ſunt probibitæ.

33 Actiones, quædam debentur ex contractu, & quædã ex facto.

34 Tex.in l fiſcus loquitur in actione deſcendente ex contractu, & non ex facto propter moram ortam, vel ex interpellatione, vel ex litis conteſtatione, vel per ſententiam.

35 Dictio ex importat cauſam immediatam.

36 Text.in § fiſcus loquitur in vſura conuentionali.

37 Obligatio eſt mater actionis.

38 Vſura propria, & naturalis eſt conuentionalis, & hæc omni iure probibita, vſuræ verò recompẽſatoriæ damni non ſunt propriæ vſuræ, ſed loco intereſſe petuntur.

39 Text. in §. fiſcus intelligitur de vſura propria, & conuentionali.

40 Verba, quæ naturaliter, & ciuiliter intelligi poſſunt naturaliter interpretantur.

41 Verba interpetrari debent ſecundum propriam ſignificationem

& an ſecundum communem vſum loquendi ibi nu 42.

43 *Interpretatio fieri debet, vt tertio non præiudicet, immò tali caſu verba impropriãda.*

44 *Text in §. fiſcus loquitur in mora irregulari, quæ committitur re ipſa, & nu. 46.*

45 *Dictio, ſed aduerſatiua ſimilibus quæ affirmat ſequendo oratio negatiua.*

47 *Minor, & pupillus habent priuilegium moræ irregularis, ſicut fiſcus.*

48 *Mora regularis habet locum in pupillo, & minori.*

49 *Argumentum de pupillo, & minore ad fiſcum eſt validum.*

50 *Text. in § fiſcus non procedit in vſuris rei iudicatæ.*

ARGVMENTVM.

Declarantur termini text. in l. cum quidam §. fiſcus ff. de vſur. quæ nam differentia ſit inter vſuram, & intereſſe, fiſcus ad quid tenetur ob euictionem promiſsã, ſi ad ſimplum, ad duplum, vel ad totale intereſſe, quomodo vſura prohibita, & quomodo intereſſe permiſſum, & quid facta interpellatione, & conſtituto fiſco in mora regulari, & tandem quid in vſuris rei iudicatæ.

§. IV.

DIXIMVS ſupra, quod Fiſcus exigit intereſſe à ſuis miniſtris ſignificatis, verùm ipſe condemnatus vſuras non ſoluit ex reg. text. in d. l. cum quidã de vſur. qui text. etſi loquatur de vſuris, videamus an ſit idẽ reſpectu intereſſe ponderando, gl. peregrinam, & ſingularem in l. 2. §. grani extimatione in verb. per iniuriam
1 ff. de admin. rer. ad ciuit. pertin. quæ per tex. in d. l. ſi procurator dicit non teneri ad intereſſe, vel vltra extimationem, etiamſi promiſiſſet.

Et loquitur gl. in euictione rei emptæ, quàm à nemine vidi hucuſque allegatam, aut põderatam: licet multi, & innumeri Doctor. in hac materia ſcripſerint, & ſignanter Bald. in l. 1. C. de hæred. vel act. vend. ibi nu. 11. qui inter cætera priuilegia fiſcalia ponit vnum, quod videtur proximũ, infraſcriptis verbis. Sed ſcias, quòd
2 in contractibus fiſcalibus, Fiſcus nunquàm tenetur de euictione vltra ſimplum, etiamſi ſit expreſsè promiſſum, vt ff. de iur. fiſc. l. ſi procurator &c. quem allegat, & ſequitur Mart. Laudem. in tract. de fiſc. cap. 111. dicens Fiſcum non teneri de euictione vltra ſimplum, etiam quòd expreſsè promittat de duplo, & idem in ſpetie Pariſ. in conſ. 101. 1. vol. nu. 54. tradens eſſe ſpeciale in fiſco, vt ſi res vendita per eum euincatur, ad aliud non teneatur, quàm ad ſolutionem pretij, quod accepit per d. l. ſi procurator, vbi alleg. Alex. in addit. ad Bart. ibidem, in verb. ſimplum, & allegat Alex. Bald. in d. l. 1. C. de hæred. vel actione vendit. & ſpeciale dicit eſſe in fiſco gloſ. mag. in fin. in l. ſi dictum in princ. in verb. ſimpla ff. de euict. & inter priuilegia fiſci, vt non teneatur de euictione vltra ſimplum, etiam quòd expreſsè promittat, ponit Franc. Luc. Parmen. in tract. de priuil. fiſc. priuil. 53. & Gabell. in d. tract. de euict. §. 5. nu. 88. dixit 47. caſus eſt in fiſco: nam in contractibus fiſcalibus, Fiſcus nunquam tenetur de euictione vltra ſimplum, etiamſi ſit expreſsè promiſſum, & Rebuff. de dilat. art. 2. gloſ. 1. nu. 32. inquit: Præterea ſi Fiſcus promiſerit duplum ſi res fuerit euicta, non tenetur niſi ad ſimplum, & rei extimationem, vt pro notabili, & peregrina doctr. tradit Affl. de iur. prothom. §. 4.

not.

not. 9. num. 26. inquiens; ſed quæro: Ecce quòd Fiſcus vendidit vicino, poſtea res euincitur à vicino, an Fiſcus teneatur ad euictionem: reſpondeo, & nunc dico tibi verbum vnum peregrinum, quòd ille, qui habet cauſam à Fiſco, re euicta, Fiſcus non tenetur niſi ad ſimplum, etiamſi expreſsè ſit promiſſa euictio vltra ſimplum, & Peregrin. lib. 6. de iure fiſc. titu. 4. de emptio. & vendit. rer. fiſcal. num. 37. dixit ſpeciale: ius eſt in venditionibus fiſcalibus, vt re euicta fiſcus non teneatur, niſi ad ſimplum, etiamſi ſit expreſsè promiſſa euictio vltra ſimplum, Bellug. in ſuo ſpec. rubr. 28. de præconſ. §. poſtquàm durum num. 7.

Et quanquàm idem Peregrinus in eodem lib. 6. tit. 1. authoritate Alex. in conſ. 156. volum. 2. & in conſ. 4. volum. 3. tradiderit teneri Fiſcum ad intereſſe ex contrauentione contractus per eum geſti: Tamen eſt iſte alius caſus, cùm in obligationibus facti ſuccedat obligatio ad intereſſe, & quando Fiſcus promiſſa non ſeruauerit, & ex facto ſuo damnum quis patitur; tunc non poteſt aliud deberi, quàm id, quod intereſt: Siquidem nihil certum eſt deductum in contractu, & intereſſe, quod liquidabitur, illud erit ſimplum debi-
4 tum, & idem erit tali caſu intereſſe, quòd res ipſa debita cùm in alio non conſiſtat: ita Bartol. notabiliter in l. ſtipulationes non diuiduntur num. mihi 60. aliàs eſt 40. in verb. præterea ſi petitur factum, ff. de verbor.
5 obligatio. Et quanquàm intereſſe rei, & pretium ſunt diuerſa, & pretium conuentum non eſt intereſſe, vt poſt alios benè declarat Socc. in l. 1. C. de eo, quod intereſt num. 23. vſque ad num. 39. & num. 127. Et propriè in materia euictionis, aliud eſt pretium conuentum, quo res fuit vendita, & aliud euictio, quæ im-
6 portat extimationem rei tempore euictionis ſequutæ; Ita quod poteſt eſſe quantum eſt pretium primo loco conſtitutum, poteſt eſſe plus, ſi adeſt augmentum temporis, & poteſt eſſe minus, ſi res eſt deterioris conditionis ex tempore, vel quandocumque iuxta text. notab. in l. titius, §. fin. iuncto text. ſequ. in l. idemque ff. de
7 actio. emptio. vbi gloſ. ſingul. diſtinguens inter actionem ex ſtipulatu, & actionem ex empto, quæ datur pro euictione, vt prima detur ad pretium primo loco conſtitutum cum duplo ſecunda ad id, quod intereſt, & ſic æſtimatur res tempore euictionis. Idem text. in d. l. cum venderet, ff. de euict. vbi eadem gloſ. in l. euicta la ſecunda, vbi gloſ. eodem titu. & in actione ex ſtipulatu, procedit text. in l. ex mille §. 1. eodem tit. Tamen in
8 caſu Alex. in quo nil certum eſt promiſſum, ſed factum non adimpletum, & contrauentum; tunc nihil aliud poteſt deberi, niſi æſtimatio facti, & tunc idem erit, quod intereſſe, quod benè declarat Dec. in eadem l. 1. nu.
9 10. Ex quibus videtur communem eſſe concluſionem ex natura contractus fiſcalis exiſtente particulari fiſci priuilegio non teneri fiſcum ad inter-
10 eſſe vltra rei extimationem. Et ſic dùm Ioan. Andr. Butr. Panorm. Imol. Zabar. & communiter Doctor. tradiderunt in cap. ſecundo, extra de precar. quòd ideò in caſu text. in l. ſi procurator, de iur. fiſc. non tenet euictionis promiſſio vltra ſimplum, quia eſt vltra naturam contractus. Benè inquam dixerunt, quia ex priuilegio fiſci non debetur, niſi ſimplum ratione euictionis, & meritò promiſſio facta de triplo, & quadruplo, tanquàm contra naturam contractus fiſcalis non eſt ſeruanda, quod non eſt in contractibus priua-
11 torum. Siquidem dupla eſt ex natura contractus emptionis, & venditionis; & propterea etiam non promiſſa debetur, iuxta text. in l. 2. ff.

de euict. vbi Bart. Bald. Ang.& omnes,cuius tex.verba ſunt infraſcripta, ſi dupla non permitteretur,& eo nomine agatur,dupli condemnandus eſt reus.

Et in l. emptor eod. titu. Emptori duplum promitti à venditore oportet niſi alias conuenit,&c. & texr. in l.ſi in venditione ff. eod. titu. qui dixit, quòd etſi in venditione dictum non ſit,quantum per venditorem pro euictione præſtare oporteat, quòd non teneatur vltra ſimplum; exponit ibi gloſ. hoc intellige, quando expreſsè hoc fuit conuentum, vel ex certa ſcientia fuit ommiſſum, ne dupla promitteretur, & allegat text. in d.l. 2. & in d.l. emptorem, & ſimplum erit de natura rei, quando eſt res vilis,dixit Alber. ibidem per text.in d. l.emptorem §. 1.

Sed quæſo aduertatur nam articulus iſte eſt quotidianus, & maximæ conſiderationis in dies in cauſis fiſcalibus, dum habentes à fiſco cauſam,contra ipſum de euictione agunt, & ſupra allegata non faciunt ad quęſtionem: ſiquidem vnus eſt articulus, ad quod tenetur fiſcus ex cauſa euictionis, & aliud eſt liquidato eo, quod debet, & in mora conſtitutus an ſoluat intereſſe quantitatis debitæ. Primo enim caſu facilis eſt reſolutio, nec adeſt diſcrepantia,ſi rectè aduertatur: nam duplex actio oritur
12 ex contractu emptionis, & venditionis, vna ex ſtipulatu, & ex hac agitur ad ſimplum cum dupla,vt ſupra dictum eſt, & altera ex empto, quæ datur ex euictionis natura ad intereſſe, vt declarat gloſ. in d. l. ſi in venditione. Et intantum eſt de natura, quod datur actio de euictione ex empto: etiamſi non ſit promiſſa iuxta text.in l.non dubitatur C.de euict. ita quod vt dixi, duplex datur actio ex ſtipulatu ad pretium ſolutum cum dupla ex empto ad intereſſe bon. gloſ. in l. idemq; ff. de actio. empt.quam allegat, & ſequitur Bart. in l.titius la 1. eod.tit. ead.gloſ. in l. ex mille §.1. ff.de euict.

Si ergo duplex datur actio ex ſtipulatu ad ſimplum cum dupla, & ex empto ad intereſſe ex natura contractus emptionis, & venditionis, quomodo igitur practicabimus hoc cum fiſco: nam ſi ex regula tex.in l.ſi procurator,non ſoluit duplum,vt Docto. dicunt ex iſto text. quod ad ſimplum fiſcus de euictione tenetur, videtur benè hoc procedere in actione ex ſtipulatu, & intelligetur ſoluere fiſcum ſimplum tantum, dùm alias priuatus ſolueret duplam: ſed in actione ex empto, quæ datur ad intereſſe, quod importat æſtimationem rei tempore
13 euictionis, quæ poteſt ſe habere ad plus, & ad minus, vt ſupra dictum eſt,non procedit diſpoſitio tex. in l. ſi procurator, & gloſ. & Doctor. qui in dicto text.ſe fundauerunt, per quem deciderunt ad ſimplum tantum fiſcum teneri, non enim intelligentur reſpectu alterius actionis ſeparatę ex empto, quæ datur ad intereſſe, quæ eſt propriè actio, quæ datur euictione ſequuta ſecundum text. in d.l. non dubitatur, & in d.l. ſi in venditione, ad quod videtur contradicere
14 gloſ.in d.l.2. de admin.rer.ad ciuit. pertin.quæ loquens in venditione, & euictione ſequuta dicit fiſcum non teneri ad intereſſe, vel vltra æſtimationem allegat text.in d.l.ſi procurator: & magna eſt authoritas gloſ. & pariter Pariſ. vbi ſupra dixit ſpeciale eſſe in fiſco, vt re euicta ad aliquid non teneatur, quàm ad reſtitutionem pretij, quod accepit,& latè Afili.in capit. 1. de inueſtit. de re alien. fact. Eſt benè verùm, quòd omnes fundant ſe in d. l. ſi procurator, quæ cùm loquatur de ſimplo, & duplo, videntur omnes intelligi ſecundum legem, quàm allegant in actione ex ſtipulatu:ſed ſi rectè aduertatur gloſ. prædicta dicit idem, quòd iura præal-

allegata: ſiquidem, vt diximus, in contractibus emptionis, & venditionis fiſcus actione ex ſtipulatu non tenetur niſi ad ſimplum, actione verò de euictione ex empto tenebitur ad intereſſe, ſed non totale: verùm quatenus extimatio rei importabit tempore euictionis ſequuta per iura allegata, & hoc eſt quod gloſ. dicit in d.l.2. videlicet, Fiſcum non teneri ad intereſſe, vel vltra æſtimationem, & hoc pariter eſt, quod Doctor. tradiderunt in d.l.1. C.de ſent.quæ pro co,quod intereſt in illa quæſtione.

16 An idem ſit æſtimatio rei, quod intereſſe,& è contra: nam largo modo eſt idem, quod intereſſe, & quando non eſt quid certum promiſſum ſemper eſt intereſſe,vt latiùs ibi per Dec. & ſic non erit ſimplum reſpectiuè ad pretium primo loco conſtitutum; nec erit totale intereſſe, ſed limitatum ad rei æſtimationem tempore euictionis, quod voluit dicere gloſ.in d.l.2.

Immò hoc dicit expreſsè, dùm dicit non teneri ad intereſſe, vel vltra rei extimationem; ergo tenetur ad intereſſe, quatenus importat rei æſtimationem, in quo concordant iura allegata, videlicet dari actionem ex empto,quæ importat id, quod intereſt tempore euictionis ſequutæ, quod eſt ſecundum æſtimationem, quod tunc temporis fiet, vt expreſſis verbis dicit text. in d. l. ſi cum venderet §. fin. ff. de euict. Ita quòd quando ſumus in euictione, quanta debebat eſſe quantitas, hoc erit ſecundum rei æſtimationem tempore euictionis paſ-

17 ſæ, Fiſcus enim vt eſt iuris notorij non habet priuilegium niſi in expreſſis, & in hoc non habemus, niſi text. in l.ſi procurator,qui loquitur in du-

18 plo,ſeu triplo, & text. in l. cum quidam §.Fiſcus, quæ loquitur in vſuris, quæ longè diſtant ab intereſſe: maximè ab intereſſe intra rem,vel circa rem debito ex natura actionis,& conſiderando damnum emergens, quod omni iure eſt debitum: maximè ſi Fiſcus fuerit interpellatus, conuentus,& condemnatus, & ſoluere non curauit: cumq; promittendo Fiſcus euictionem promiſit factum, videlicet defendere, quod idem eſt iuris interpretatione, quod promittere intereſſe,iuxta notab. doctr. Bart. in d.l.ſtipulationes non diuiduntur,meritò ad intereſſe tenebitur tali caſu, & non defendendo Fiſcus,vel contraueniendo, vel non reficiendo damna, & intereſſe, iuxta promiſſionem euictionis ex natura contractus,videntur in hoc propria conſilia Alex. ſupra allegata per Peregr. vt Fiſcus ad intereſſe teneatur: cùm ſint omnia de natura contractus, in quo eſt propria deciſio Ang.in d.l.2. ff.de iuriſd.omn.iu-

19 dic. vbi tradit, quod data poteſtate alicui vendendi bona fiſcalia, poterit dare fideiuſſorem de euictione,& apponere omnia pacta pœnalia ſecundum morem Regionis, quem allegat, & ſequitur Barbat. in d. cap. 2. de præcar. & pœnæ, & omnia, quæ ſunt de natura contractus poſſunt promitti,vt in Eccleſia tradiderunt communiter Doctor.in d. cap. 2. de præcar. Vnde cum actio ex empto,quæ datur ad quanti intereſt, ſit de natura contractus,intantùm quòd etiam non promiſſa euictione debetur, & differt à reſtitutione pretij primo loco conſtituti,ſequitur propterea quod debebitur intereſſe, ex natura contractus actione ex empto, in quo Fiſcus non reperitur priuilegiatus, ſed hoc intereſſe non erit vltra rei æſtimationem tempore euictionis, quia hoc intereſt ſecundum iura præallegata,hoc dicit gloſ.in d.l.2. de admin. rer. ad ciuit. pertin.& hoc erit ſimplum ſecundum Doctor.loquentes in terminis text. in in d. l. ſi Procurator reſpectu dupli, quando agitur actione ex ſtipulatu, & ſic ſemper debebitur pretium ſimplum rei, ſed in actione ex ſtipulatu pretium conuentum in actione de

euictione pretium, quo res æſtimabitur tempore euictionis ſequutæ, pro
20 quo ponderetur deciſio Andr. in cap. 1. in §. imperator, Lothar. authoritate gloſ. ibidem, de prohib. feud. alien. per Fred. vbi etſi lex feudorum dixerit bonæ fidei emptorem recuperare pretium feudi venditi abſque aſſenſu, voluit tamen Andr. poſſe etiam agere ad intereſſe, qui in hoc eſt communiter ſequutus, vt ibi per Aluar. & Afflict. de quo latiùs infra ſuo loco dicemus: vnde non inconuenit, vt actione ex ſtipulatu poſſit agi ad pretium, & actione ex empto ad intereſſe, quod erit extimatio rei tempore euictionis ſequutæ ſecũdum gloſ. prædictam in d.l. 2. pro quo affert text. in indiuiduo hoc decidentem in cap. 1. ſi de feud. vaſſ. ab aliq. interp. fuer. ibi ſi in eo iudicio vaſſallus fuerit victus de re aliena inueſtitum fuiſſe, vt Domini vaſſallo eiuſdẽ æſtimationis, quòd erat tempore rei iudicatæ feudum reſtituat, vel nummos in feudum dandos numeret, & idem determinat text. in cap. 1. in princ. de inueſt. de re alien. fact. vt de euictione agere poſſit, vt aliud feudum eiuſdem bonitatis, ſeu quantitatis præſtetur. Cuius æſtimationis facta liquidatione intrat prætenſum Fiſci priuilegium intereſſe non deberi, quia Fiſcus non ſoluit vſuras, & ſic ex quacumque alia cauſa, quomodocumque ſit liquidus debitor.

De quo ſatis, ſuperq; ſemper ego dubitaui: nam maxima eſt differentia inter vſuras & intereſſe; intantùm quod ſicut vſura eſt etiam de iure
21 diuino prohibita ad text. in cap. ſuper eo, & in cap. conſuluit de vſur. in Pſal. 14. Qui pecuniam ſuam non dedit ad vſuram, item Leuit. 25. & Ezech. 18. & Luc. 6. ipſamet diuina ſapientia ait, mutuum dantes, nihil inde ſperantes. Sic è contra omni iure permiſſum eſt intereſſe, latè Bart. quẽ omnes ſcrib. ſequuntur, in l. cunctos populos C. de ſumm. trinit. & fid. cathol. vbi gloſ. notab. dicens, quod damnum paſſum non vt vſura, ſed vt intereſſe petitur; & ita refert ſeruari in Curia Romana, in qua materia dixit Bart. quod nihil habent poteſtatis iura ciuilia, quod latiùs proſequitur Iaſ. ibi nu. 48. poſt Alber. qui materiam eleganter declarat num. 30. & Salic. in l. 2. C. de vſur. dixit vſuras de iure canonico peti non poſſe; intereſſe verò ſecus, & gloſ. ibi, dum text. dicit, quòd retardans quis ſolu-
22 tionem pretij, vſuras emptori æquitatis ratione præſtare cogatur, quærit an hoc hodie de iure canonico ſit prohibitum, quia prohibita vſura, & dicit ſecundum opin. Azon. non eſſe prohibitum, quia loco intereſſe petitur, & dicitur ſolui ſecundum Bald. ibi in recompenſationem fundatam in naturali æquitate, ne quis locupletetur cum aliena iactura, in quo eſt elegans text. in l. ſocium, qui in eo ff. pro ſocio, ibi, non quaſi vſuras, ſed quòd ſocij interſit moram eum non adhibuiſſe, per quem text. gloſ. notab.
23 in cap. cõqueſtus de vſur. dixit, quòd intereſſe, & damna ſecundum canones peti poſſunt, quia non ſunt vſura, de quo latè ibi per Abb. & in c. cum venerabilis de except.

Hæc eſt cõmunis opinio omnium, de quo per Azon. & Hoſt. in ſumm. de vſur. Caiet. in verb. vſura in fin. verſ. quartus caſus, Summ. Armil. eodem verb. num. 10. Summ. Angel. in eod. verb. nu. 15. Sylueſtr. in eodem verb. Nauar. in ſuo manuali, & omnes: hinc text. in cap. 2. de fid. inſtr. vbi gloſ. & ſcrib. dixit, quod recuperabitur pecunia cum omni intereſſe,
24 & in Camera fiſcali, vt ſoluat intereſſe, etiam quantiplurimi conſuluit, Alex. in d. conſ. 156. 2. volum. & tex. in cap. fin. de nou. for. fidel. ibi ſi Dominus differt poſſeſſionem tradere, omnem vtilitatem ei præſtabit, vbi gloſ. allegaſ text. notab. in l. ſi ſteri-

lis

lis §.cum per venditorem, ff. de act. empt. & quæ dicuntur in terminis, text.in l. curabit C.eodem tit. & per Cagnol.in l.vnica C.de eo, quod intereſt num.46.verſ.non obſtat autho-
25 ritas Bald.ibi in 1.colum.dixit.n.non eſſe arguendum ex diſpoſitione iurium loquentium in vſuris ad intereſſe, quod vt dixi, fundatum eſt in naturali æquitate, ne quis locupletetur
26 cum aliena iactura, & pro abſoluto tradidit Minadori in deciſ. Sac.Cóſ. 17. aliud eſſe intereſſe, & aliud vſu-
27 ram.Hinc in terminis text.auth.quæ ſupplicatio C. de precib. imp. offer. decidimus in Regia Camera in cauſa Caroli Papacodæ cum hæredibus Io. Pauli Pagani deberi intereſſe pecuniæ ſolutæ reuocata ſententia Præſ. Præt. ponderando verba text. ibi,cum legitimis augmentis,& verb. auth. vnde ſumitur, quodq; aliud ſit intereſſe,alind vſura; maximè quando permiſſum eſt negotiari, & dari pecuniam ad honeſtum lucrum; ita quod non tenetur otioſa, & licet du-
28 bitatum fuit, qui fructus veniant in terminis prædictæ auth.An naturales tantum,an etiam ciuiles, & gloſ. in l.iubemus §.ſanè il 1.in verb. vel acceſſionibus C.de ſacroſan. eccleſ. voluerit naturales tantum venire conſiderando verbum, acceſſiones: & ex eo, quia titulus reducitur ad non titulum,& ſic vt indebitum repetitur, qua actione naturales tantum fructus veniunt,ſecundum gloſ.in l.1.in verb. actione C. de cond.indeb. & vſura dicitur fructus ciuilis,ob quod non venit dicit gloſ.in l.indebiti in princ. ff.de condit.indeb. Tamen hæc limitantur in condemnatione reſtitutionis pecuniæ, dum ea ſecundum communem curſum non ſtat otioſa, ſed ordinariè implicatur in emptionem, vel reemptionem; & propterea de communi ſtylo, cum retractatur ſententia, condemnatur quis ad reſtitutionem pecuniæ cum intereſſe: nam l.

dixit Bald.in l.1. ff. de cond.indebit. in fin. quod vbicumque eſt licitum negotiari, tunc etſi vſura ſit prohibita: Tamen quando quis poteſt ponere pecuniam ad honeſtum lucrum, tenetur ad hanc reſtitutionem, qui allegat Bart. in l. Diui Seuerus ff. ad leg.falcid. qui hoc explicitè dixit ex prædicta concluſione, vt ſupra firmata, quòd aliud eſt vſura, & aliud intereſſe, quod omni iure debetur ſecundum gloſ.notab.in d.cap.conqueſtus in d.l.curabit, & d.l.ſocium, qui in eo, Alex.in l.ſi inſulam, §. vſuras, ſolut.matrim. & Fulgoſ. poſt Bart. in l.indebiti §.ſed ſi nummi ff. de cond. indeb. dicit venire etiam ciuiles acceſſiones,quando non eſt in damnum nec in pœnã debitoris, & ratio quare tenetur ad fructus naturales eſt, quia effectus eſt locupletior: ergo eadem erit ſemper, quòd ex pecunia mea lucrum ſentit quomodocumque. Hinc text. in d. §. etſi nummi dixit, quòd quicquid vſucæpit, venit, ſicut dicimus in Procuratore, vt etiam indebitum exactum reſtituere teneatur l.qui proprio §.procurator, vt in cæteris ff.de procur. Etſi intereſſe pecu-
29 niæ venit etiam in contractu ſtricti iuris à die interpellationis, vel moræ ſecundum gloſ.notab.in l. nummis ff. de in lit.iur. Ergo multo fortius dum ſententia retractatur, cùm dici poteſt perpetuò creditorem interpellare; &
30 licèt alias non veniat intereſſe extra rem, ſed intra rem: tamen dicunt Doctor. quod diſtinctio illa non habet locum in pecunia, in qua, quia non dantur fructus, propterea venit ſemper intereſſe extra rem; Immò etiam venit intereſſe lucri ceſſantis:ita Bart.in d. l. nummis,& eſt communis ſecundum Iaſ.ibi, ſecùs verò quando ſumus in rebus,& ſpeciebus debitis; & tunc procedit text.in l. ſi ſterilis §.
31 cùm per venditorem ff.de act.empt. Pulchra deciſio, & diſtinctio Bald. in l.cum allegas nu.14. C.de vſur.quic-

quid

quid dixerit in l. 2. C.eodem, & ſic licèt Domin. de Franch. in ſua deciſ. 120. dubitauerit, ſi debetur intereſſe pecuniæ reuocata ſententia. Ex prædictis apparet, quomodo per veros iuris terminos deciſum eſt intereſſe deberi, quæ ſeriosè volui hic ponere, cum deciſio fuerit ſatis diſcuſſa,& penſata; & tandem communi voto per hos veros iuris terminos concluſa: vnde redeundo ad quęſtionem dico, quòd firma remanet concluſio longè diſtare vſuram ab intereſſe. Et poſtquàm text. in §.fiſcus loquitur in vſuris, quæ tam ab intereſſe diſtant: ſequitur, quòd remanemus in diſpoſitione iuris communis, Diuini, & Canonici, atque Ciuilis, per quod indifferenter intereſſe ſolui pręcipitur, ſicutècontra prohibetur vſu-
32 ra,& ideò Peregr.dixit in tract.de priuil.fiſc. lib.6. tit.7. dicit in fin.nu. 4. quòd hodiè ceſſat priuilegium, de quo in §.fiſcus,quia vſuræ omnes sũt prohibitæ de iure canonico, & ſi deficit text. in §. fiſcus loquens in vſuris, & in intereſſe omni iure debito, quod tam differt ab vſura, Fiſcus legem non habet pro ſe, ergo iure communi vti oportet, cum non reperiatur expreſsè priuilegiatus,& in dubio ſic iudicandum erit, ſecundùm latiùs cumulata per eumdem Peregr. eod.lib.tit.1. in princ.

Rurſus text.in §. fiſcus dixit, quòd Fiſcus ex ſuis cõtractibus vſuras non dat,modo quæſo aduertatur: nam iuris explorati eſt,quòd quædam actiones debentur ex contractu, & quæ-
33 dam ex facto, veluti quoties ex eo teneri quis incipit, quod ipſe admiſit: verba ſunt Iuriſconſ. in. l. actionum genera §.actionum,cum §.ſequ. ff.de act.oblig. Vndè dùm non ex cõ-
34 tractu intereſſe prætenditur, in quo caſu expreſsè loquitur text. in §. fiſcus: ſed ex facto ſubſequenti propter moram ortam ex interpellatione, vel ex litis conteſtatione,vel ſaltem per ſententiam, & ex hoc oritur diuerſa actio ab illa,quæ oritur ex contractu: ergo non habet locum text.in §.fiſcus, in quo eſt punctualis deciſio Caiet.in d.verb.vſura,in ver. noto 2. verſ.quartus caſus vbi tradit, poſſe exigi intereſſe à debitore, cui mutuata eſt pecunia ad certum tempus, quo elapſo fuit in mora reſtituendi, & reddit rationem, quia illud non debetur ex contractu mutui, ſed ex mora.

Præterea ad idem pondero dictionem illam,ex, dicit enim text. Fiſcus ex ſuis contractibus vſuras non dat,
35 quæ dictio importat cauſam immediatam,& proximam ſecundum Bart. in l.1. 4.colum. num.4. ff.de exercit. in l.eo tempore § ſeruus ff. de pecul. & in l.non dubium C. de leg. nu.23. Ergo non procedit, quando non immediatè ex contractu,ſed ex interpellatione, & litis conteſtatione mora contrahitur, & intereſſe petitur, & cum leges præſtent vſuras ex prædictis omnibus capitibus inter ſe differentibus,videlicet ex contractu,& ex facto,& hoc ſecundo caſu,per viam interpellationis, & alios modos, quibus ſupra, quomodo volumus corrigere diſpoſitionem iurium loquẽtium in caſibus prædictis differentibus per iura loquentia in contractibus tantum,ad quod,vt notorium eſt, omnes iuris regulæ aduerſantur,ad text.in l.ſancimus C.de teſtam.in l. præcipimus in fin.C.de appell.cum ſuis concord.

Vlteriùs de iure communi præſtabantur vſuræ etiam ex conuentione,
36 abſque aliqua mora, de quo in d. l. cum quidam in princ.& §.ex locato, vbi gloſ.cui text.ſubſequitur text. in d.§.fiſcus,qui dicit,quòd ex ſuis contractibus Fiſcus vſuras nõ dat,& nullum verbũ in tex.de mora,quia vſurę conuentionales morã non expectant, & hæc eſt propria, & naturalis vſura ſecũdum Summiſt.& Doct.allegatos.

Si

Si ergo §. fiſcus ſubſequens dicit, quòd fiſcus ex ſuis contractibus vſuras non ſoluit, ꝗ fundatum eſt intelligi de vſura immediatè ex contractu procedente: ergo text. intelligitur de vſura conuentionali debita pactione abſque mora, ſed quæ debetur ex mora eſt loco intereſſe, & debetur ex facto, non ex contractu, non ex conuentione, nec pactione: igitur ceſſat diſpoſitio text. in §. fiſcus. Hinc non dicit text. quòd fiſcus ex mora non ſoluit vſuras, ſed quòd ex ſuis contractibus vſuras non dat, & ſic pactione, ſeu conuentione, ſicut diximus, quòd ex ſuis contractibus non ſoluit duplam: nam ſi non dat, aut non debet, non debet dari mora, & deficiente mora deficit curſus vſurarum; immò non oriuntur deficiente matre, quæ eſt mora, dixit text. in d. l. quidam §. ſi
37 pupillo, ſicut dicimus in actione, quæ non oritur deficiente obligatione, quæ eſt eius mater, ad text. in l. licet §. ea obligatio, vbi gloſ. ff. de procur. gloſ. in rubr. inſtit. de obligat. Et cùm dicat text. quòd non dat vſuras fiſcus ex ſuo contractu ſequitur, quod non oritur obligatio, & conſequenter nec actio, & perneceſſe nulla mora deficiente obligatione, & actione, ſed data interpellatione oritur ex facto obligatur, & ex ea actio, quam parit interpellatio, & ex ea conſtituitur in mora: vnde nimirum ſi primo caſu vſuræ non debentur, quia lex impedit ortum obligationis. Secundo verò caſu obligatio contrahitur per moram mediante interpellatione ſequuta, nullo ſuper hoc legis impedimento ſubſiſtente, immò intereſſe debito recompenſatorio omni iure permiſſo.

Rurſus prohibere vſuras debitas ex pactione, ſeu conuentione abſque
38 alia mora eſt citrà damnum tertij, hæc eſt propria, & naturalis vſura, & hæc eſt omni iure prohibita: ſed prohibere vſuras recompenſatorias, quæ ſecundum omnes Doctor. iura, & gloſ. non ſunt vſuræ propriæ, ſed loco intereſſe petuntur, hoc eſt in tertij damnum, & contra ius ciuile, & canonicum, per quod mandatur intereſſe ſolui debere, & non procedere iura
39 de vſuris loquentia: Ergo text. in §. fiſcus debet intelligi de vſura propria, & non de impropria, ad text. in l. 1. §. ſi is, qui nauim ff. de exercit. in l. non aliter de leg. 3. Immò verba,
40 quæ naturaliter, & ciuiliter intelligi, & interpretari poſſunt, naturaliter interpretanda ſunt l. fin. vbi Bald. C. de his, qui veniam ætat. l. ex ea parte §. inſulam, vbi Bart. de verbor. obligat.
41 & quando verba habent plures ſignificationes, quarum vna eſſet propria, & alia impropria ſtare debemus propriæ ſignificationi, dixit Bart. in d. l. non aliter; immò idem Bart. in l. ita vulneratus ad leg. aquil. tradidir, quòd verba legis debent intelligi ſecundum propriam ſignificationem, &
42 non ſecundum communem vſum loquendi, quòd vltimum de communi vſu latè pertractat Felyn. in prohem.
43 decret. & fieri debet interpretatio, quæ tertiò non præiudicet, ad tex. in l. 2. §. meritò, & §. ſi quis à Principe, ff. ne quid in loco publ. immò verba ſunt improprianda ſecundum Bald. in cap. ſuper eo, vbi Card. & Dec. de offic. deleg. idem Dec. in conſ. 689. num. 9.

Dico tamen, quòd ſi volumus intelligere textum in §. fiſcus, quod loquatur in mora, dico inquam, quòd intelligendus eſt text. in mora irregulari ponderando dictionem, ſed quæ eſt aduerſatiua ſimilibus: ita quod
45 ſequendo rationem negatiuam affirmat, & ſic è contra ad text. in l. iulianus §. qui fundum de verbor. obligat. cum alijs ad propoſitum cumulatis per Alber. in ſuo diſtinction. in verb. ſed.

Dicit enim text. Fiſcus ex ſuis contractibus vſuras non dat, ſed accipit, vt

Digitized by Google

vt ſolet, a fornicarijs,qui tardius pecuniam inferunt gloſ.ibi, in verb. in-
46 ferunt,dicit, nota reipſa fieri moram à fiſco,& hanc ſequuntur Doct. communiter, dicentes eſſe fiſci priuilegium, vt mora debitorum ſuorum irregularis, & re ipſa abſque aliqua interpretatione contrahatur, de quo per Bald. vbi Iaſ.in l.1.C.de his,quibus vt indig. Plat. & cæteri in l.1.C. de fiſcal.vſur.lib.10. latè Peregr. vbi ſupra tit.2. lib.6.

Si igitur text.intelligitur de mora irregulari reſpectu debitorum fiſci, & loquitur per dictionem ſed primo caſu aduerſatiuam,qui erat,quòd fiſcus ex ſuis contractibus vſuras non præſtat: ergo intelligendus erit de mora irregulari, vt niſi interpellatus non ſoluat,& poſtquàm idem priuilegium habet minor,& pupillus, vt re ipſa in
47 ipſorum beneficium irregularis, mora contrahatur ex regu. text. in l.minorum C.in quib. cauſ. in integr. reſtit.non eſt neceſſ. gloſ.mag.in l.mora vbi Scrib. ff.de vſur. Io.de Plat.Pyr. & cæteri in d. l. 1. de fiſcal. vſur. di-
48 cendum erit propterea,quod ſicut in minore, in pupillo in ipſorum damnum mora contrahitur ex interpellatione ipſis facta cum tutoris authoritate,vel ipſi Tutori congruo loco, & tempore,ad text.in l. ſed etſi ſtipulatus, de verbor. obligat. Doctor.communiter in l.ſi ex legati cauſa eodem tit. propter quod tenetur de interitu non ſolùm ad vſuras ex mora, qui eſt proprius effectus illius, dixit gloſ. in d.l.mora,& text.ibidem in §.bonæ fidei,immò nondum tenebitur pupillus de interitu, ſed etiam operabitur mora augmentum obligationis puta, quo ad commiſſionem pœnę conuentionalis,de quo latiùs per Alex. in d.l.ſi ex legati cauſa num.15. vlt.notab. Igitur idem dicere debemus in fiſco arguendo de pupillo, & minore
49 ad fiſcum, quod argumentum in iure eſt validum,vt latiùs poſt Euerard. firmat,& cumulat Peregr.vbi ſupra lib.5. tit.2. num.7.& ſeq. Ex quibus omnibus apparet, quòd allucinati ſunt,qui ſimpliciter dixerunt, fiſcum non ſoluere vſuras ex mora,per text. in d.§.fiſcus non ponderauerunt verba illius text. loquuti fuerunt inaduertenter, ſic perfunctoriè, per tranſennam: non autem ex profeſſo, & melius loquuti fuerunt cæteri communiter, qui dixerunt per illum text. Fiſcum ex ſuis contractibus vſuras nō ſoluere, & nihil loquuti fuerunt de mora,quia nec verbum quidem de ea in illo text.

Et ſic reaſſumendo dico, quòd ſi fiſcus conuenitur ratione euictionis ſequutæ actione ex ſtipulatu, non tenetur,niſi ad ſimplum pretium rei primo loco conſtitutum,nulla habita ratione augmenti, temporis,vel cuiuſlibet alterius intereſſe.

Si verò conuenitur actione exempto de euictione tenebitur pariter ad ſimplum pretij rei non primo loco conſtituti: ſed prout valet res tempore euictionis ſequutæ; & hoc eſt, quod dixit in ſpetie gloſ. in d.l 2. de admin. rer. ad ciuit. pertin. quo caſu poteſt eſſe plus, & minus, & in hoc non intrat articulus; ſi Fiſcus ſoluit, vel non ſoluit vſuras: ſed tantum tractatur, ad quid tenetur ratione euictionis ad duplum,vel ad ſimplum & hoc ſimplum,quomodo conſiderabitur.

Dùm verò Fiſcus,aut ex cauſa prędicta eſt liquidatus certus debitor, vel alia quacumque cauſa: an ſoluat intereſſe,& in hoc procedunt ſupra allegata conſtituendo differentiam inter vſuras, & intereſſe, inter vſuras debitas actione ex contractu, vel ex facto,debitas ex contractu immediatè,pactione, vel conuentione, vel extra contractum mediante mora ex interpellatione cauſata,in mora irregulari, non autem in mora regulari, & ex facto, ex quo non impeditur ortus obli-

50 obligationis, & actionis ad intereſſe conſequendum omni iure permiſſum, & demùm non procedat in vſuris rei iudicatæ, quæ debentur propter authoritatem iudicati, & ſententiæ non dependentis ab obligatione, vel contractu, pro quo eſt text. in l. 1. & tot. tit. C. de vſur. rei iud. nàm exiguntur, vſque ad quantitatem probabilis intereſſe, & ſuccedunt loco diſpoſitionis legalis, vt notab. dicit Bald. in l. 2. eodem tit. de vſur. rei iud. in princ. quo caſu non ſunt vſuræ, ſed intereſſe, & ſic nil commune text. in §. fiſcus qui loquitur de proprijs vſuris debitis ex contractu, quæ ſufficit attigiſſe, vt anxiam præbeam ſupremis Iudicibus perſcrutandi altius materiam, & in Regia Camera diuerſæ reperiuntur factæ deciſiones, vt in cauſa Ducis Nuceriæ, & Barones Marturani, & alijs, quæ poterunt videri.

SVMMARIVM.

1 *Læſio in contractibus fiſcalibus, an requiratur vltra dimidiū, ſeruata forma text. in l. 2. C. de reſcin. vend*

2 *Text. in l. 2 C. de reſcind. vendit. procedit etiam in bonis Eccleſiaſticis.*

3 *Læſio minor dimidia ſufficit, quando in contractu fiſcali interuenit fraus, aut gratia.*

4 *Deciſio recenſetur alias facta in venditione per Proregem celebrata rei fiſcalis, vt læſio vltra dimidiam requiratur, & nu. 43. 44. 45.*

5 *Text. in l. 2 de reſcind. vendit. an habeat locum in venditione facta cum Iudicis decreto, vel cum ſubhaſtatione, & quomodo intelligatur nu. 11.*

6 *Læſio vltra ſextam tantum ſecundum communem practicā, & deciſiones ſufficit in venditione facta ſubhaſta, tàm rerum fiſcalium, quàm aliarum rerum, quæ ad inſtantiam creditorum, à Iudicibus venduntur perſonam debitorum repræſentantibus.*

7 *Contrahentibus licitum eſt inuicem ſe decipere.*

8 *Recenſetur doctrina Bart in l. ſi ſocietatem §. arbitrorum ff pro ſoc. ad limitationem text in d. l. 2. & ſecundum hanc deciſionem refertur iudicatum.*

9 *Factum Iudicis dicitur factum partis fictum.*

10 *Venditio rei fiſcalis habet multa requiſita, & inter cætera, vt vendatur iuſto pretio, etſi aliquid ex requiſitis defecerit, venditio irritatur.*

12 *Text. in l. 2. C. de reſcind. vend. quomodo habet locum in tranſactione.*

13 *Læſio in arbitramento ſufficit in ſexta.*

14 *Regula quòd licitum eſt contrahentibus inuicem ſe decipere, non procedit, quando Iudex vendit nomine debitoris, præterquàm ſi modica eſſet læſio.*

15 *Minor habet reſtitutionem, ſed non in modicis.*

16 *Text. in l. & ſi ſine §. quæſitum, ff de minor. declaratur.*

17 *Fiſcus, minor, & Eccleſia habent remedium reſtitutionis in inte-*

integrum vltra remediũ text. in d.l. 2 de reſcind. vendit. & nu 18.

19 *Doctr.* Pelleg. *reſellitur.*

20 *Text in l.3. & in l. ratas C. de reſcind. vendit. & in l. ſi hyppothecas C. de remiſ. pignor. declarantur.*

21 *Deciſio Alb. in l etſi ſine* §. *quæſitum ff. de minor. & Afflict. in deciſ. 240. declarantur, ſic doctr. Rom. Alex. & aliorum & nu 22.*

26 *Deciſio gloſ. & Bart in l. 1.* §. *magni pretij ff. de iur. fiſc. declaratur, & nu. 25.*

24 *Venditio rei fiſcalis facta per fiſcum abſque ſubhaſtatione eſt pænitus nulla.*

26 *Procurator vnus eſt fiſci, & alter Cæſaris, & ibi ponitur differentia inter vnum, & aliũ.*

27 *Procurator fiſci habet mãdatum à lege limitatum, quòd non eſt in Procuratore Cæſaris, qui omnia explicat ex mandato ſui principalis.*

28 *Omnia quæ fiſci ſunt, ſunt pariter Cæſaris.*

29 *Differentia inter poteſtatem datam à lege, & datam ab homine.*

30 *Princeps, vel procurator ab eo conſtitutus poteſt vendere abſque ſubhaſtatione, quia eſt dominus, & ſupra leges, quę non habent locum in Procuratore fiſci; & ita deciſum, & n 31.*

32 *Gloſ. in l. 1. C. de fid. inſtrum. & iur. haſt. fiſc. communiter ſequuta vt inter cætera requiſita in venditione rei fiſcalis ſit iuſtum pretium, cum qua eſt communis, vt deficiente ali quo ex requiſitis per d: gloſ. venditio rei fiſcalis ſit nulla, & nu. 33.*

34 *Læſio quælibet ſufficit data ſpetie fraudis, vel gratiæ, alias ijs deficientibus, non quælibet læſio ſufficit, ſed ad minus requiritur in ſexta.*

35 *Læſio in contractibus fiſcalibus vltra ſextam, vel vltra dimidiam operatur nullitatem contractus, & propterea datur vendicatio, & reſtituitur res cum fructibus, quia reſcinditur contractus ex tunc, non vt ex nunc, & nu 41.*

36 *Text. in l. 1 C ſi vend pig. agatur, limitatur in fiſco.*

37 *Suppletio pretij non datur, quando in venditione interuenit dolus.*

38 *Dolus ex propoſito, aut incidens ex priuilegio fiſci differunt à dolo re ipſa, ob quod non datur ſuppletio.*

39 *Suppletio datur in venditione facta ſubhaſta, & ita deciſum.*

40 *Supplementum iuſti pretij intelligitur vſque ad verum rei valorem attento cempore contractus.*

42 *Venditio rerum fiſcalium dicitur tàm reſpectu venditionis propriorum bonorum fiſci, quàm etiam ei obligatorum, dùm ad illius inſtantiam venduntur, &*

& dicuntur omnes contractus fiſcales, ob quod eædem ſollemnitates requiruntur.

43 Priuilegia conceſſa fiſco intelliguntur conceſſa Cæſari, quando tamen non adeſt diuerſitatis ratio, & nu. 44.

45 Doctrina Luc. de Pen in l. 1. C. de fund. patrim. declaratur.

46 Princeps non habet reſtitutionem aduerſus contractum ab ipſo geſtum, quòd ſecus eſt in fiſco.

47 Bona patrimonialia, & fiſcalia quomodo differant, remiſſiuè.

48 Læſionis remedium, quomodo fundatur aduerſus licitationem ex maiori oblatione, ſecundùm communem Practicam, & deciſiones factas, & quæ in dies fiunt, ſicut in rebus minorum, & Reipublicæ, in quo videntur pugnare inuicem deciſiones Guid Pap. & Afflict. & quid de Gabellis, & alijs, quæ ſubiectæ videntur fortuitis caſibus, & num. 49. & 56.

50 Fiſcus in ſuis venditionibus habet pactum adiectiones in diē.

51 Licitator primus non liberatur per maiorem oblationem alterius, quæ non fuit adimpleta.

52 Priuilegium adiectionis in diem non habet Ciuitas in ſuis venditionibus.

53 Oblatio maior ſemper admittitur infra tempus præfixum venditionis rei etiam quòd fuerit licitata, & alteri liberata, ſecùs verò elapſo tempore, quando res iuſto pretio fuit licitata.

54 Oblatio maior admittitur contra conductorem temporalem finito tempore locationis, dùm ille vult perſiſtere in conductione, verùm datur prælatio primo conductori idem offerenti, & etiam infra tempus locationis maior oblatio admittitur, quòd nō procedit in perpetuis locationibus niſi tempore contractus nu. 58.

55 Fiſcus Reipublica, & minor reſtituuntur ad lucrum, & ſic propter maiorem licitationem, ſed non ſufficit quælibet læſio, ſed conſiderabilis, & propterea practica eſt, vt ſit in ſexta.

57 Deciſ. Alber. & Afflict. in quo caſu procedant, declaratur & nu. 60.

59 Text. in l. ſi tempora de fid. inſtrum. & iur. baſt. fiſcal. declaratur.

61 Deciſio Luc. de Penn. in l congruit declaratur.

62 Deciſio facta per Regiam Cameram recenſetur facta relatione in Collaterali Conſilio, admittendo maiorem oblationem aduerſus licitationem factam, traſcendentem tamen ſextam.

63 Venditio redditũum ad vitam, quàm læſionem requirat, ac de

Q eius

eius validitate: Remiſsiuè, vbi quid in venditione facta ſuper donatiuis à Regno fieri ſolitis.

64 *Venditio pro certo pretio ſoluendo infra certum tempus, vel quandocumque cum pacto, quod interim certum ſoluatur intereſſe, quomodo erit valida, & non vſuraria.*

65 *Tex. in l curabit C. de act empt. intellectus, quòd intelligatur de mora irregulari reipſa contracta.*

66 *Mora regularis contracta per interpellationem, vel per lapsũ temporis parit intereſſe damni emergentis, & lucri ceſſantis in eo tamẽ, qui ſolitus eſt ſuam pecuniam implicari in emptionem.*

67 *Vſuræ ex mora regulari non petuntur, vt vſuræ. ſed vt intereſſe.*

68 *Conuentio de ſoluendo certo intereſſe pendente dilatione data ad ſoluendum pretium eſt valida, ſecundùm communem concluſionem Doct. & ibi ratio, etiam quòd fructus rei excedat nu 69.*

70 *Decisio Paul de Caſtr. in l 2. C. de vſur commendatur. qui dixit præſtari debere intereſſe, ſecundum morem Regionis, etiã quod fructus rei venditæ excedat, & ibi latiſsimè de ratione, & de communi opinione.*

71 *Conſuetudo cõtrahendi cum pretio conuento ſoluendo infra certum tempus, & interim conuenitur de certo intereſſe, etiam quòd fructus excedat, & nu. 73.*

72 *Doctrina Paul. de Caſtr. in l iulianus § vendito ff. de act. emptio declaratur procedere in intereſſe traſcendente fructus rei venditæ in magna quantitate.*

74 *Decisio Rotæ Genuenſis notatur.*

75 *Conuentio intereſſe pretij rei ſterilis valet.*

76 *Intereſſe dotium poteſt taxari ad certam rationem, donec dos nõ ſoluatur.*

77 *Opinio Theologorum valere cõuentionem, & deberi intereſſe in emptore conſueto non tenere pecuniam otioſam, ſed conuertere in emptionem.*

ARGVMENTVM.

In cõtractibus fiſcalibus, quæ læſio requiratur: An vltra dimidiam, vel vltra ſextam, quid in venditione facta ſubhaſta, quid in minore, & Eccleſia, quid quãdo vendit Prorex, vti Regis procurator: An data læſione in contractu fiſcali habet locum ſupplementum pretij, & quantum debet contineri, etſi non datur ſupplementum, an reſtituatur res cum fructibus paria ſunt, quod vendantur bona fiſcalia, vel fiſco obligata priuilegia competentia fiſco competunt Cæſari, & quid quando læſio non eſt vltra dimidiam, nec vltra ſextam, ſed in venditione interuenerit gratia, aut fraus, quid io licitatione: An reſtituatur fiſcus, minor, vel Reſpublica ad luerum, quid de redditibus in vita, & quid in venditione facta pro pretio ſoluendo infra certum tempus, vel quandocumque, & interim conuentum eſt, vt ſoluatur certum intereſſe: An illa valeat, & quid de conſuetudine.

SED

§. V.

SED quæ læſio requiritur, vt contractus
1 venditionis per Fiſcum factus reſcindatur, quòd aliàs fuit maximè diſceptatum,& gloſ.in l.1.§.magni pretij, ff.de iur.fiſ. tradidit requiri læſionem vltra dimidiam ſeruata diſpoſitione text.in l.2. C.de reſcin.vendit.quam ſequitur ibi Bart. quæ diſpoſitio,cùm
2 etiam ſeruetur de iure canonico in bonis eccleſiaſticis ad text. in cap.cũ cauſa,de empt.& vend. vbi Scrib.videtur,quòd idem dicitur eſſe in fiſco,
3 niſi in venditione incidiſſet fraus,aut gratia; nam tunc minor læſio ſufficeret, & ſic procedit text.in l.ſi minori C. de iur.fiſc. lib.10.vbi gloſ.& Doctor. & per prædicta idem tradit Peregr.in tractat.de iur.fiſc.lib.6.tit. 4.nu.8. Eſt deciſio punctualis Odoffr.in eadem l.ſi minori,& in l.2.C.de fid. inſtr. & iur.haſt.fiſc.lib.10. licet ſe remittat ad dicta in d.l.ſi minori: ſecundùm quæ fuit deciſum in cauſa
4 Franchi Larcarij Conſeruatoris Regij Sigilli cum Regio Fiſco,vt in meo conſ.53. 1.volum.

5 Quæ deciſio videtur, quòd habeat communem Doctor.opinionem, dùm faciunt quæſtionem: an text. in l. 2. habeat locum, quando venditio eſt facta,atque confirmata Iudicis decreto,vel ſubhaſta,& dixerunt habere locum,de quo per Alex. & Rom.in l. ſiquis cum aliter, de verb.oblig.& de communi refert Cagnol.in d.l.2. nu. 157.& ibi Pinell. ibidem 2.par. cap. 2.nu.25. Crem.num.102.& 104. ibi etiam Padigl.

Sed quæſo aduertatur, nam indifferenter, & communiter practicamus
6 in noſtro Regno,tam in venditione rerum Fiſcalium,quàm aliarum, quæ ad inſtantiam creditorum venduntur quòd ſufficiat læſio in 6. De quo per D.de Franch.in deciſ.120.ex eo,quia cum hæ venditiones fiant à Iudicibus mediantibus ſubhaſtationibus, quod eſt vnum de neceſſarijs requiſitis in talibus venditionibus iuxta text. in d.l.1.& tot.tit. C.de fid.inſtr. & iur. haſt.fiſc.vbi gloſ.& ſcrib. & per Peregrin. vbi ſupra in l.ordo C.de exequ. rei iud. Tunc quia venditiones non fiunt à proprijs partibus, quæ dùm
7 voluntariè contrahunt,licitum eſt eis inuicem ſe decipere,ad text. in l.in cauſæ la 2.§.pen.ff.de minor.in l.item ſi pretio §.fin.ff.locati, & Bald.in rubr. C. de contrah.empt. q.12. dixit, quòd venditor vendendo viliùs, ipſi ſibi iniuriam facit, & propterea de ſe conqueratur, niſi excederet dimidiam,quo caſu limitatur prædicta regula, quòd licitum eſt contrahentibus inter ſe decipere.

8 Hinc dixit Bart. in l. ſi ſocietatem in §.arbitrorum ff.pro ſocio,quòd nõ procedit text. in l.2. qui loquitur de voluntarijs venditionibus, quæ fiunt à partibus,& ob id tradit ſufficere lęſionem in 6. parte, quam limitationem,etiam ſenſit Alex.in l.ſi arbitratu in fin. de verbor.obligat. Cremat. latiùs in repet.d.l.2. num. 152. verſ. tertio limito; & ſecundum hanc Bartol.deciſionem indifferenter fuit iudicatum, & iudicamus, de quo etiam per Add.ad deciſ.Afflict.340.dicen-
9 tes, quòd etſi factum Iudicis reputetur factum partis certo modo:Tamen eſt factum fictum;& non habet Iudex eamdem diſpoſitionem rei, quam habet pars principalis;& idem tradit D. Præſidens de Franch.in deciſ.224.Et
10 fuſius tenuit Nicol.de Neap.in d.l.ſi minori, dicens,quòd cum inter cætera requiſita poſita per Odoffr.in venditione rei fiſcalis ſit principale, vt res vendatur iuſto pretio,etſi aliquid ex requiſitis defecerit contractus irritatur, quòd dixit per prius gloſ. in l.1. vbi Doctor. C.de fide inſtrum.& iur. haſtat. fiſc. liB. 10. vbi ſcribent.

Q 2 com-

communiter: Concludit propterea,
quòd quælibet læſio in contractu fiſ-
cali ſufficere debet, & non procedit
text. in d. l. 2. quod etiam videtur
tenere idem Odoffre. ibidem 2. co-
lum. circa medium, verſ. Erat enim
iſte contractus, & Pyrr. in eadem
l. notat, quod text. in l. 2. non habet
locum cum tractatur de ſubhaſtatio-
ne, & venditione fiſcali, quòd per
prius ibi latiſſimè dixit Ioan. de Plat.
cuius infraſcripta ſunt verba.

Item numquid requiritur id, quòd
res ſit vendita minori pretio dimidia
iuſti pretij, ſicut aliàs in l. 2. C. de
reſcin. vendit. Dic, quòd non, quia
habet locum etiam citra dimidiam,
vt hic in gloſ. ex quo nota, quod lex
ſecunda ſupra de reſcind. venditio.
non habet locum in venditione facta
per Fiſcum cum ſubhaſtatione, &
ad gloſſ. ff. eodem l. 1. in princ. in
gloſſ. in verb. magni pretij, hæc
Plat.

Et Pinell. dum tractat articulum,
an habeat locum remedium l. 2. in
venditione facta cum decreto Iudi-
cis, & etiam cum ſubhaſtatione tra-
dit tanquam nouum, & ab alijs non
ponderatum, firmiterq; tenet in ven-
ditione rei fiſcalis, ſufficere læſionem
infra dimidiam ibi 2. par. cap. 2. nu.
24. verſ. vnum verò, & num. 27. verſ.
denique.

Et illa communis Doctor. opinio,
quòd text. in l. 2. habeat locum in
11 venditione cum decreto, & cum ſub-
haſtatione aduertatur, quòd nihil fa-
cit ad caſum: nam articulus diſputa-
tus principaliter ibi non fuit circa
quantitatem læſionis: ſed an contra-
ctus firmus remanere habeat, non ob-
ſtante læſione prætenſa in qualibet
quantitate: an verò poſſit dari re-
ſciſſio, & remedium læſionis ſecũdum
reg. text. in l. 2. & ſic circa remedium
læſionis, non autem circa quantita-
tem, prout eleganter ſic res reſpondet
12 Cagnol. in d. l. 2. nu. 85. Nam Docto.
diſputauerunt, an text. in d. l. habeat
locum in tranſactione, & communis
eſt cum Bart. vt locum habeat inſpe-
cto dubio litis euentu; qui Bart. ſub-
ſequenter in d. l. 2. dicit idem eſſe
in arbitramento, quaſi quòd ſit ſpe-
ties tranſactionis; & pariter eſt com-
munis opinio cum Bartol. aduerſus
13 quem dum Anton. de Burg. in cap.
cum cauſa de empt. & vendit. impu-
gnauerit argumentum de tranſactio-
ne ad arbitramentum ex eo, quia in
eo ſecundum eumdem Bart. in d. §.
arbitrorum, ſufficit læſio in 6. quod
non eſt in tranſactione, reſpondet Ca-
gnol. quod Bartol. in d. l. 2. voluit
tantum determinare, quod detur læ-
ſio, ſicut in tranſactione: ſed non
tractauit, quanta debeat eſſe, ſi vltra
dimidiam, vel vltra ſextam, quod de-
mum determinauit in d. §. arbitro-
rum. Cuius opinionem ſequutus eſt
Alex. in d. l. ſi quis arbitratu num. 25.
Crem. Cagnol. & communiter ſcrib.
in d. l. 2.

Et regula illa, quod licitum eſt
contrahentibus inuicem ſe decipere,
14 fundatur in libera voluntate contra-
hentium, qui poſſint in rebus pro-
prijs ſibi ipſis præiudicare, & iactare
ſuum, quod non eſt, quando Iudex
vendit, & lex requirit iuſtum pre-
tium, cui iudici denegata eſt pote-
ſtas donandi, aut vendendi aliter,
quàm pretio iuſto, & propterea in
modico illi permiſerunt, Alexan. in
15 d. l. ſi arbiter: Sicut dicimus in mi-
nore, qui habet reſtitutionem; ſed
non in modicis, ad text. in l. ſcio ff.
de reſtit. in integr. gloſ. in d. l. in cau-
ſa la 2. §. pen. ff. de minor. quod de-
mum Doctor. declarauerunt conſi-
ſtere in ſexta, vt illa læſio ſufficiat: &
hoc eſt, quod dicit text. elegans li-
16 cet vulgatus in l. etſi ſine §. quæſitum
ff. de minor. dum text. præcedens in
§. fin. dixerat, quod etiam in lucro mi-
noribus ſuccurratur. Dicit enim text.
in §. quæſitum. ꝗ hoc circumſpectè eſt
facien-

faciendum,& text.in l.quod ſi minor
§.non ſemper eod.tit. quando mani-
feſta circumſcriptio, aut negligen-
tia detecta ſit, quod demùm Doct.
arbitrati ſunt in 6. & in principali-
bus vendentibus in læſione vltra di-
midiam.

Nec hoc apparere debet exorbi-
17 tans, ſiquidem minores,Eccleſia, &
Fiſcus vltra remedium d.l.2. habent
remedium reſtitutionis,quo caſu ſuffi-
cit læſio minus dimidia, & licet ali-
qui dubitauerint, ſi quando compe-
18 tit remedium læſionis vltra dimi-
diam,competat etiam hoc reſtitutio-
nis, quod eſt pinguius: tamen com-
munis eſt cum Bald. contra gloſ. &
Bart.in l.1. C. ſi aduerſ. fiſc. Abb. &
Barbat. in d.cap. cum dilecti,de em-
ptio.& vend. Cagnol. in d.l.2. num.
105. Pinel. 3.par. cap.1.nu.14. poſt
Cremat.nu.54. 12.ampliat. & Bald.
& Salic. ibidem D. de Franch. in de-
ciſ. 248. & quòd Fiſcus læſus reſti-
tuatur,pulchra deciſio Guido Papæ
nu. 302. quem allegat, & latiùs pro-
ſequitur Peregr. de iur.fiſc. lib.6. tit.
19 2.num.7. Qui Peregr. licet ibi num.
13. dixerit parce ſubueniri fiſco in
contractibus rerum ſuarum ad illo-
rum reſciſſionem per text.in l.3. & in
l.ratas C.de reſcind. vendit. & in l.ſi
hyppothecas C.de remiſſ.pign. & in-
ſuper tradit non reſtitui fiſcum tan-
quam læſum aduerſus licitationem
factam propter maiorem oblationem
authoritate Alberic. in d. l. ſi ſine §.
quæſitum,de minor.& Afflict.in ſua
deciſ. 340. & ampliùs ſe remittit ad
dicta in eodem lib. tit. 4. num.9. vbi
authoritate gloſ.& Bart.in d.l. 1. de
iur.fiſc. dicit Fiſcum ob læſionem vl-
tra dimidiam poſſe contractus ſuos
reſcindere ſubdens,quod magis com-
muniter hoc tenent Doctor.videlicet
Rom. & Alex. in d.l. ſiquis cum ali-
ter Crem.Cagnol.& Pinell.in d.l.2.

Tamen ſe decipit Peregr.& iura
per ipſum allegata minimè hoc pro-
bant,nec eius authoritates exceptua-
tis gloſ. & Bart. in d. l. 1. ſupra in
princ. huius quæſtionis relatis, & ex
Doctor.ſupra allegatis demonſtratum
eſt communem opinionem cõtrariam
vt ſufficiat læſio infra dimidiam, &
ſic in 6. text.enim in l.3.& in l.ratas
20 dicunt, quod venditiones perfectæ
non ſunt reſcindendæ, nec ad inſtan-
tiam fiſci, nec ad inſtantiam priuati,
quodq; non probatur læſio ex hoc,
quòd fundus maiori pretio fuit com-
paratus,quàm venditus fuit: ſed de
quantitate læſionis nullum verbum
text.in l.ſi hyppothecas, idem immò
ille text.probat indubitatè,quòd da-
tur reſciſſio venditionis factæ ſub ha-
ſta,quando adeſt iuſta cauſa: ibi,nàm
Fiſcalis haſtæ fides facilè conuelli nõ
debet: ergo datur reſciſſio,ſed non
facilè,vt ſic dicamus data læſione, vt
Doct.communiter concludunt, datur
reſciſſio,qui dixerunt ſufficere in 6.&
ſic iudicatur, & practicatur.

Deciſio Alber. in §.quæſitum, &
21 Afflict. 240. non ſunt ad caſum, ibi
enim non tractatur, de quantitate
læſionis, vt eſt articulus, de quo di-
ſputamus; ſed quod nullo modo di-
catur de læſione ex maiori oblatione
aduerſus licitationem factam; nam
hoc ſolùm dicit idem Peregr. non
ſufficit ad probandam læſionem, &
tractatur de lucro, quod quomodo
procedat, dicemus inferiùs.

Rom. Alex. & alij in l. ſiquis cum
aliter Crem.Cagn.Pinell.& cæteri in
22 d. l. 2. penitus non loquuntur in Fi-
ſco: ſed tantum tractant, vt diximus,
an detur remedium læſionis iuxta
terminos d.l.2.aduerſus venditionem
factam cum decreto, & ſubhaſtatio-
ne; ita quod vltra,quod non tractant
de fiſco, articulus diſputatus non fuit
in quantitate læſionis, ſi ſufficit infra
dimidiam, vel ſit neceſſarium, quod
ſit vltra dimidiam: ſed an admitta-
tur remedium læſionis aduerſus ven-
ditionem factam cum decreto, vel

Digitized by Google

ſubhaſtatione, & perſunctoriè,& obiter dixerunt dari remedium d. l. 2. ad oppoſitionem alterius opin. Ang. & aliorum, qui voluerunt venditiones cum decreto,& mediante ſubhaſtatione reijcere talem exceptionem, quia præſumitur iuſtum pretium, & omnia ritè proceſſiſſe, & per iudicem cognita, cuius contrarium dicit Bart. communiter in hoc ſequutus in l. 1. C.de præſcr. 30.ann. nam hæc inducunt tantùm præſumptionem,ſed non perfectam probationem,quæ præſumptio ex probationibus poſtea factis cedit veritati,& Pinell.quem allegat Pereg.dicit totum oppoſitum,vt ſufficiat læſio infra dimidiam.

Ex his ſaluando gloſ.& Bart. in d. l. 1. dicamus, vt procedant, quando
23 Fiſcus vult vti remedio l.2.in terminis text. in d. l.1. de iur.fiſc. ponderando verba illa magni pretij rem minoris ex fiſco comparatæ, & gloſ. declarando illa verb. dicit: Dicas de deceptione vltra dimidiam iuſti pretij, ita quod non diſponit text.quod requiratur magnum pretium, ſed ponit contingentiam caſuum,ex quibus bona fiſco deferuntur, & inter cæteros ponit hunc caſum, quando res magni pretij minori à fiſco comparata eſt, quod non eſt in terminis l. 2. vbi declaratur rem maioris pretij vẽditam minori pretio,vt hoc intelligatur vltra dimidiam, loquendo generaliter,& indifferenter: ſed ſi non eſſet res magni pretij comparata minori vltra dimidiam, ſed infra dimidiam, non dicit gloſ. nec Bart. quod non daretur fiſco læſo remedium reſciſſorium, quod dixerunt alij Scrib. ſupra notati, & ſignanter Pinel.quem Peregr.allegat pro ſe, hoc in indiuiduo contra ipſum decidit, & dicit eſſe nouam aduertentiam, vt ſupra notatum eſt, ad quod facit, quòd ſupra adnotauimus ex communi Doct. reſolutione,videlicet dari Fiſco minori, & Eccleſiæ duplex remedium, videlicet ordinarium d.l.2.& ſic benè dicunt gloſ. & Bart.& extraordinarium reſtitutionis in integrum, quod pinguius prouidet, quia tunc ſufficit læſio infra dimidiam.

Sed vlterius quando res venditur ſubhaſta, vt diximus, ſufficit læſio in 6. iuxta communem doctrinam Bart. in d. §. arbitrorum, quæ ſolemnitas omnino requiritur in venditionibus fiſcalibus,taliter quod ſine ea ſunt il-
24 læ penitùs nullæ, ſecundum text.in d.l. 1. 2. & tot.tit. C.de fid.inſtrum. & iur.haſt.fiſc. lib.10. & propterea quæſo aduertatur: nam Io.de Plat.in d. l. ſi minori, myſterioſè loquendo dixit illa verba ſupra relata, videlicet text. in l. 2. non habere locum in venditione facta per Fiſcum cum ſubhaſtatione,& ſic dicit limitari gloſ.in d.l.1. quaſi, quod detur venditio fiſcalis abſque ſubhaſtatione, & Pyrr. ibidem, quod text. in l.2. non habet locum, dum tractatur de ſubhaſtatione, & venditione fiſcali,quæ ponde-
25 ratione exiſtente dico dictum gloſ. & Bart.procedere,quando non interuenit ſubhaſtatio, & vendit Cæſar, aut Cæſaris Procurator, ſiquidem dupliciter conſideratur in hac mate-
26 ria Procurator. Vnus enim fiſci, & alter Cæſaris ſecundum gloſ.in d.l.1. de fid.inſtrum.& iur.haſt.fiſc. & Pro-
27 curator Cæſaris dicitur Procurator ſuus,& quod explicatur, eſt vigore mandati ſui principalis, non autem hoc eſt in procuratione fiſci, qui habet à lege poteſtatem limitatam, quando,& quomodo vendere debeat,
28 licet omnia, quæ fiſci ſunt, pariter ſunt Cæſaris, Principis, aut Reipublicæ, vt authoritate Bald. & aliorum tradit idem Peregr.lib. 6. tit.1.nu. 7. eſt text. punctualis licet vulgatus in l.benè à Zenone C.de quadrag. præ-
29 ſcrip. & magna eſt differentia inter poteſtatem datam à lege, & datam ab homine: Nam primo caſu etiam quòd quis habeat adminiſtrationem

cum

eum libera à lege, non poteſt tamen alienare, niſi faciat conditionem Domini meliorem. Secundo verò caſu ſecus, ita Bald. in l. 1. ff. de offic. proc. Cæſ. Iaſ. in l. procuratorem C. de eden. & inter cætera requiſita primo caſu debet vendere iuſto pretio cum decreto, & ſubhaſtatione iuxta trad. in d.l. ſi minori, & in d. l. 1. & communiter Scrib. in venditione rei fiſcalis: ſed in Principe, vel eius Procura-
30 tore dicit Iacob. in tract. feud. in verb. princeps num. 10. verſ. 3. non reperiri iure cautum, nec vnquàm obſeruatum, vt in venditione facta per eum requiratur ſubhaſtatio, & Bald. qui pro contrario allegatur in l. 1. C. de hæred. vel act. vend. loquitur in Camera fiſcali, idemq; tradit Afflict. in Conſtit. Reg. incip. Dohanæ ſecreti not. 7. ibi fateor, quod quando vẽdit ipſe Rex non requiritur ſubhaſtatio, & ſic in Prorege vendente vti Regis Procuratore cum ſpetiali mandato, quod illis ſolitum eſt fieri, deciſum eſt non requiri ſubhaſtationem vti iure priuati, & neceſſariam eſſe læſionem vltra dimidiam ſecundum terminos text. in d.l. 2. in quibus terminis procedit dictum gloſ. & Bart. Secus verò quando venditur à Regia Camera, ita deciſum eſt in d. cauſa
31 Franchi Larcarij Conſeruatoris Regij Sigilli cum Regio Fiſco qui prætendebat nullitatem ex defectu ſubhaſtationis, quia vendidit Prorex, vti Procurator, & etiam prætendebat læſionem infra dimidiam, fuitq; excluſus per prædicta per binas ſententias, vt latius in conſ. meo 53. authoritate Minadoij celeberrimi Conſiliarij, qui hanc facit diſtinctionem, & refert ſic deciſum in cauſa Soloſræ in repetit. Conſtit. Reg. in aliquibus 5. not. nu. 7. & latiſſimè in conſ. meo 54. 1. volum. vbi ad ſaturitatem fundatur differentia venditionis, quæ fit à Procuratore Fiſci vigore mandati à lege dati, & venditionis, quæ fit à Prorege virtute mandati dati ab homine. Et hoc voluit dicere Io. de Plat. videlicet nõ procedere text. in l. 2. quando venditur res fiſcalis cum ſubhaſtatione, & dicit ſic limitari gloſ. in d. l. 1. Ergo ſublata ſubhaſtatione vendit Fiſcus, ideſt Prorex, vti priuatus: vnde nimirum, vt eadem gloſ. & Bart. dicunt, vtitur iure priuati, quo iure nullum aliud habet remedium, niſi text. in d. l. 2. & ſecundum hæc poteſt ſaluari deciſio Odoff. allegata in d.l. ſi minori num. 4. qui nec etiam firmat opinionem: nam ſi rectè aduertatur ibidem in 2. colum. poſt num. 6. circa dimidium, verſ. erat enim iſte contractus, videtur ſe declarare, & contrarium tenere, & quod dictum eſt de læſione in venditione rerum eccleſiæ, nihil ad caſum, ſiquidem non requiritur ſubhaſtatio in eis, vt in rebus fiſcalibus, ex cuius defectu contractus pœnitùs annullatur, & pariter habet reſtitutionem, & ſufficit læſio infra dimidiam, & ita refert iudicatum D. de Franch. in d. deciſ. 248. & Nic. de Neap. in eadem l. ſi minori tenet contra Odoffre. illumq; repræhendit per infraſcripta verba.

Vbi omittitur vnum de ſolemnibus vitiatur actus, ſed inter alias ſolemnitates, quas ipſe hic ponit, & gloſ. in d. l. 2. de fid. inſtrum. & iur. haſt. fiſc. eſt illa ſolemnitas, vt non vendatur res minori pretio, quàm res valeat: igitur ſi aliqualiter fuerit deceptus, venditio reſcindetur, quæ deciſio videtur punctualis, ſed non practicatur ſic rigoroſè, vt quælibet leuis læſio ſufficiat: ſed conſuetudo eſt, quòd ſit in ſexta, & ſic practicatur
32 requiſitum gloſ. inter cætera in d. l. 1. de fid. inſtrum. & iur. haſt. fiſc. quòd ſit facta venditio iuſto pretio, quæ gl. eſt communiter ab omnibus ſequuta,
33 & Doctor. pariter concludunt, quòd deficiente vno ex requiſitis poſitis per gloſ. in d.l. 1. venditio retractatur ſecundum Bart. Odoffr. Ang. Plat.

&

& omnes in l.2.eodem tit.authoritate gloſ. ibidem per illum text. qui ad hoc eſt expreſſus, vt ponderat Andr. de Barul. & Luc. de Pen. & iuſta eſt practica, vt non ſit læſio minus ſexta: Siquidem tam text. in d.l.ſi minori, quàm in d.l.2. & in l.ſi quos C.de reſcind. vendit. & in locis concord.
34 dùm tractauerunt de minori pretio, ſeu de vilitate pretij ad venditiones retractandas, vbi communiter gloſ.& Doctor. dixerunt ſufficere læſionem, quamlibet,& non habere locum text. in l.2. C.de reſcin.vendit. Iura enim prædicta non ſe firmauerunt in minoritate, ſeu vilitate pretij, ſed addiderunt ſemper fraudem, & gratiam, vt ſic concludamus ſecundum veros iuris terminos non omnem læſionem ſufficere, nec omnem iniuſtitiam pretij,niſi data fraude cum vltra ſeptem requiſita appoſita per gloſ. in d.l. 1. adeſt octauum, vt ſit venditio facta bona fide, quòd dixit gloſ. in d. l. ſi minori,vbi Odoffr.& latius Nic.de Neapol. qua deficiente meritò quælibet minima deceptio ſufficit: ſi aude verò, & gratia ceſſante requiritur læſio in ſexta, ſeu vltra ſextam, ſed infra dimidiam ſecundum prææallegata.

Nec cadit hic articulus contra quem detur actio,etſi ad intereſſe,
35 vel ad rei reſtitutionem, etſi contra principalem vendentem, vel contra emptorem ſaltem in ſubſidium ſecundum diſtinct. gloſ.in d.l.ſi minori, & in l.1. C.ſi vend.pig.agn.nam ſecundum eamdem gloſ. quando non tenuit contractus, quia non eſt facta venditio cum requiſitis neceſſarijs in venditionibus fiſcalibus,inter quę eſt vt venditio fiat iuſto pretio intellecto, modo quo ſupra, tunc venditio retractatur, deciſio eſt Bald.propria ad caſum in eadem l.ſi minori 2. colum. num.2. verſ.fateor; & Plat.ibidem in princ.nu.2. & ſic dixit Bald.
36 limitari in fiſco text.in d.l.1. ſi vẽd. pig. agn. limitatam igitur poteſtatem dedit lex qua non ſeruata deficit vẽditio ex defectu poteſtatis, & ſemper ſecundum gloſ.& Doctor.datur actio contra poſſeſſorem,quę longè diſtant quando tractatur de remedio læſionis reſciſſorio, quod lex dedit cuilibet venditori aduerſus emptorem propriæ rei ſecundum terminos text. in d. l. 2. & non tractamus de reſciſſione,aut annullatione ex cauſa doli, aut fraudis, in quo eſt diſtinctio gloſ.
37 prædictæ, & Doctor. Hinc in terminis gloſ. prædictæ non datur ſupplementum pretij,vt dicit gloſ. communiter ſequuta in l. eum contra C. ſi
38 vendit. pign. ag. Et differt dolus ex propoſito,& dolus incidenter ex Fiſci priuilegio, dicunt Scrib. in d.l.ſi minori à dolo re ipſa,vt in terminis d.l. 2. & propterea dicit Odoffr. in l. ſi minori,quod non datur ſuppletio, ibi
39 num.111. Datur in terminis d. l. 2. prout etiam datur,quando eſt facta venditio ſubhaſta, & ita alias deciſum,vt per Moder. Add. ad Afflict.in deciſ.340. in fin. D. de Franch. in deciſ. 224. & hæc eſt communis, vt per Pinellſin d.l.2. 2.par. cap.2. nu. 25. ibiq; Ant.de Padigl.num.30.in quo aduerto duo notabilia, vnum
40 quod dùm quis admittitur ad ſupplendum pretium, non intelligitur, vſque ad dimidiam,vel vſque ad ſextam,ſed debet ſupplere iuſtum,& verum rei valorem, attento tamen tempore contractus iuxta text in l. ſi voluntate C. de reſc.ind. vendit. vt præ cæteris declarant Bald. Paul. de Caſtr. & Cagnol. in d.l.2. aliud verò,& hoc conſideretur teneo indubitanter,
41 quod in contractibus fiſcalibus data læſione vltra ſextam,& multò magis vltra dimidiam, quia ex defectu ſolemnitatis,& poteſtatis contractus, annullatur, vt diximus, non ſolùm non datur facultas ſupplendi iuſtum pretium, ſed vendicatur res cum fructibus, quia dominium nunquàm

abſceſ-

abſceſſit,& reſcinditur ex tunc non ex nunc, ſicut in terminis d. l.2. in quibus terminis benè Docto.communiter concluſerunt non reſtitui rem fructibus, vt per Cagnol. & Padigl. latiſſimè in d. l.2. Si enim requiritur inter cætera, vt qui vendit, poteſtatem habeat vendendi, quidq; iuſto pretio, etſi aliquid deeſt, non valet venditio dicit gloſ. communiter ſequuta in l.1. de fid. inſtrum. Igitur ſi deficit iuſtum pretium deficit poteſtas fiſco data,& deficientibus requiſitis non reſcinditur venditio; ſed dicit gloſ. quòd non valet, ergo dominium remanſit pęnes Fiſcum, vel pęnes debitorem,cuius bona venduntur
41 ad fiſci inſtantiam, quæ ad paria iudicatur,cum fiſcus vendat,ſuntq; cōtractus Fiſcales, gloſ. magiſtr. in l.ſi tempora C.eodem tit.Plat.in d.l.1.& tot. tit. de fid.inſtrum. loquitur de venditione rerum Fiſcaliū, ſed particularium, ſed fiſci obligatarum,quæ ad ſui inſtantiam venduntur in quibus requiruntur ſolemnitates,de quibus ibi per gloſ.quæ videntur fundari, in communi concluſione ſumpta ex text.vbi gloſ.& ſcriben.in d.l.cum contra C.ſi vend.pign.ag. vbi quando venditio annullatur,quia non ſunt ſeruata,quæ in venditione pign.celebrari cōſueuerunt res reſtituitur cum fructibus, & gloſ. in verb. conſueuerunt reddit rationem,quia ex defectu ſolemnitatum requiſitarum venditio non tenuit, & idem in verb.poſſeſſores,vbi etiam dicit tali caſu non dari ſupplementum, quia non erat Dominus, qui vendebat,cùm vendebat ex poteſtate à lege data cum certis requiſitis, quibus deficientibus deficit poteſtas; & hunc text. in d. l. cum contra allegat gloſ. in d. l.ſi minori, vbi omnes, quòd quando non tenuit contractus, tunc ex dominio reſidente pęnes Dominum, à quo nunquàm abſceſſit,agitur recta via rei vendicationis contra poſſeſſorem, & conſequenter ad fructus,ad text.in l. & ex diuerſo §.1. ff. de rei vend. cum concord. Et hoc eſt, quòd communiter tradiderunt Doctor. diſtinguendo in d.l.cū contra, vt quando venditio eſt nulla ex defectu ſolemnitatis non datur ſuppletio,nec adhibetur diſtinctio participationis doli, aut fraudis, qa à principio venditio eſt nulla ipſo iure, vt per Iacob.Butrig Bald.Ang.& cæteri in eadem l.cum contra,in quo in indiuiduo eſt deciſio allegata Bald. in d.l.ſi minori,qui dicit propterea limitari in fiſco text.in d.l.1. C.ſi vendit.pign.ag.quæ non conſiderauit D. Lanar.in conſ.63. quæ cogitentur: & intelligo quando Fiſcus vendit,non autem ſi Rex, aut Prorex, vti Procurator, in quo deficiunt rationes ſupra allegatæ poteſtatis limitatæ, & Rex vendens propria bona non ligatur legum ſolemnitatibus, vt ſupra latius diximus. Hinc vt infra dicemus non habet, nec reſtitutionem in integrum in ſuis contractibus ab eo geſtis.

Ex quibus remanet benè declarata, & defenſata communis practica venditionis rerum fiſcalium,& reddita ratio differentiæ inter venditiones, quæ fiunt per Proreges,vti generales Procuratores cum ampliſſima poteſtate vigore mandatorum,& quæ fiūt per Regiam Cameram.

Et licet priuilegia Fiſco competē-
43 tia dicantur etiam Cæſari competere iuxta text.in l.fiſcus §.fin.ff.de iur. fiſc.per quem ſic tradit gloſ. in rubr. C.de iur.fiſc. lib. 10. ibiq; Bart. Tamen hoc nihil ad caſum, dùm Rex omnium Dominus noluit contrahere per medium miniſtri,cui à lege certa lex eſt data in venditione, ſed per medium Procuratoris particularis,nō à lege,ſed ab ipſo conſtituti, & ideò, vt diximus,alius eſt Procurator Fiſci, alias Cæſaris, declarat hoc notabiliter Bart.in eadem rubr. num. 17. vbi Io.de Plat.poſt Ang.num.9.& 10. & ob id Nicol. de Neapol. ibidem dicit ele-

44 eleganter priuilegia eadem competere, quando non adeſt diuerſitatis ratio, quæ cum ſit demonſtrata in fiſco repræſentata perſona, & in ipſa Regis perſona, ſeu eius Procuratore circa ſolemnitates à lege requiſiras, propterea diuerſa eſt iuris diſpoſitio, & practica, ſecundum quam iudicamus, quia vt dicit Iacob. vbi ſupra non reperitur cautum, dum Rex ipſe vendit, vt ſolemnitas aliqua requiratur; Si ipſe eſt ſuper omnes ſolemnitates, & legibus ſolutus, & ob id idem dicendum eſt in ſpetiali Procuratore ab eo conſtituto perſonam Regis repræſentáre, ob quod etſi dixerit Luc.
45 de Penn. in l. 1. C. de fund. patrim. lib. 11. quod in hoc Regno nihil habet Rex, quod poſſit dici ex mero ſuo patrimonio, ſed totum Fiſcale eſt ipſius Regni; tamen cum omnia, vt dictum eſt, ſint ipſius Regis, & ſicut poteſt alienare patrimonialia, ſic fiſcalia dicit Specul. in tit. de feud. colum. fin. quem allegat Bellug. rubr. 9. de iur. per Princ. fac. cap. poſt propoſitionẽ. Differentia eſt, quando vendit miniſter à lege conſtitutus, vt Fiſci Procurator, cui data eſt lex, & forma, quomodo ad venditionem procedere debet; & aliud, quando vendit proprius Rex, vel eius Procurator, non à lege, ſed ab ipſo Rege conſtitutus; & non tractatur hic de priuilegijs fiſci; ſed de ſolemnitatibus requiſitis ad rerum fiſcalium venditionem, vt ſic magna conſtituenda ſit differentia, quando Fiſcus vendit, cui à lege certa eſt data forma, & quando ipſe Rex, qui non ipſi, ſed ſuis Miniſtris certas poſuit habenas: & hic eſt verus intellectus, vera diſtinctio, & iuſta practica, & ſecundum eam iudicatum, & ſic tota die videmus vnico, & eodem tempore vendere Fiſcũ, ſeu Cameram fiſcalem cum ſolemnitatibus, de quibus ſupra, & vendere Proreges tanquàm Procuratores cum particularibus mandatis abſque vlla ſolemnitate: ſed in eorum aulis omnia pertractant, & concludunt, prout neceſſitates Regni expoſcunt, & qua-
46 litates negotiorum requirunt. Hinc & notetur, quando Fiſcus vendit, datur in integrum reſtitutio: ſecus quãdo Rex per ſpetialem ſuum contractum Luc. de Pen. in l. cubicularios C. de proxi. ſacr. cubic. lib. 10. quem allegat, & ſequitur ad propoſitum Capic. in ſua inueſtit. in verb. feuda officiorum, verſ. Rex Siciliæ reſtituitur, & vlteriùs ſe decipit Luc. de Penn. dum dicit in Regno omnia eſſe
47 fiſcalia, & nihil patrimoniale: nam bona patrimonialia intelliguntur alio modo, quam ipſe intelligit, de quo eleganter per Bellug. in ſuo Spec. rubr. 28. de precarijs §. per quam, vbi vide.

Et quia Peregrin. in loco allegato tradidit authoritate Alber. & Afflict. non dari aduerſus licitationem re-
48 medium læſionis ex maiori oblatione, cuius contrarium ordinariè quotidiè practicamus, videamus, quomodo procedat, poſtquam Guid. Pap. in in deciſ. 536. dicit, quòd res minoris, vel Reipublicæ venditæ ad incantum ſi poſtquàm fuerint liberatæ plus offerenti, repertæ ſint de eis maiores oblationes, quod admittuntur, & liberantur ſecundo plus offerenti, & quod dicimus in minore, & Republica dicimus in fiſco, qui ad paria iudicatur, vt ſupra diximus, & Afflict. dicit in d. deciſ. 340. Ita deciſum per Sacr. Conſ. & Regiam Cameram, non eſſe admittendam ſecundam oblationem contra deciſ. Guid. Pap. pro qua deciſ. Afflict. ponderantur iura allegata in l. 3. in l. ratas, & in l. si hyppothecas, quæ lòquuntur in fiſco: Hinc text. in l. non eſt probabilis C. de reſcind. vendit. dicit non reſcindi venditionem perfectam, etiam quòd duplum offeratur pretium emptori: ſed verum eſt, quod
49 non loquitur iſte text. in Fiſco. Et ma-

maximè hæc habebunt locum in gabellis, & alijs fiſci vectigalibus ſubiectis fortuitis caſibus, in quibus in ſpetie text. in d.§.quæſitum denegat reſtitutionem, & non admittit maiorem oblationem, cuius verba tranſcribamus, nam ſæpiùs in hac quæſtione de iilis tractabimus.

Quæſitum eſt ex eo, quod in lucto ſubueniendum dicitur, ſi res eius vænierit, & exiſtat, qui plùs liceat, an in integrum propter lucrum reſtituendus ſit, & quotidiè Prætores reſtituūt vt rurſus admittatur licitatio, idem faciunt in his rebus, quæ ſeruari eis debent, quod circumſpectè erit faciēdum, cæterùm nemo accederet ad emptionem rerum fiſcalium, nec ſi bona fide diſtrahantur, & diſtricte probandum eſt in rebus, quæ fortuitis caſibus ſubiectæ ſunt, non eſſe minori aduerſus emptorem ſuccurrendum, niſi aut ſordes, aut euidens gratia Tutorum, ſiue Curatorum doceatur.

Videtur hoc decidere expreſſe text. in l.ſi tempore eod. tit. de fid.inſtr.& iur.haſt.fiſc. cuius infraſcripta ſunt verba.

Si tempora, quæ in fiſcalibus auctionibus, vel haſtis ſtatuta ſunt, patiuntur, cum etiam augmentum te facturum eſſe profitearis, adi rationalem noſtrum, vt iuſtam pretij vberioris oblationem admittat.

In hoc text. gloſ.& omnes ſcriben. hoc tradunt, vt tempore elapſo, & re licitata tempore debito minimè alia admittatur oblatio. Aliud enim eſt in
50 re fiſcali ſimpliciter vendita: & in hac, quia Fiſcus habet priuilegium pacti adiectionis in diem, auditur maior oblatio, dicit Bart. in l.valerius ff. de iur.fiſc. idem Bart. in l. 1. vbi gloſ. & in l. 2. vbi omnes ſcrib. C. de vend. reb. Ciuit. lib. 11. Andr. in verb. vectigalia, quæ ſint reg. vbi etiam, quòd
51 hoc intelligatur dummodo ſecundus adimpleat, alias non liberatur pri-
52 mus: quòd priuilegium non habent res Ciuitatis ſecundum Doctor. præfatos, ſed quando tempus eſt præfinitum in licitatione, intra quod tempus quilibet admittitur, etiam quòd fuiſ-
53 ſet facta licitatio, quia durat de tempore: ſed ſi demum eſt elapſum, tunc non admittitur licitatio ex maiori oblatione, quando iuſto pretio res fuit licitata, quia ſic intelligitur circumſpectè fieri ſecundum Alber. & text. in l. fin. C. de locat. præd. ciuil.
54 qui admittit aduerſus conductorem temporalem maiorem oblationem, dicit ibi Bart. quòd intelligitur finito tempore locationis, dum primus conductor volebat perſeuerare in locatione: & text. ibi præſtat illi prælationem, ſi tantum offert, quantum alius, idem ibi Io. de Plat. & etiam in d.l.ſi tempora.

Ex aduerſo pugnat deciſio Guid.
55 Pap. maximæ authoritatis, pro qua ponderatur idem text. in d. §. quæſitum, dum dixit circumſpectè hoc eſſe faciendum: igitur datur reſtitutio, ſed non paſſim, vt primitus Prætores faciebant, ſed cum cauſæ cognitione, & hoc eſt facere circumſpectè, &
56 quod dicitur de ſubiectione caſibus fortuitis, quod eſt fortiſſimum, habet limitationem ex eodem text. in fine. Quando euidens gratia adminiſtratoris interuenerit, etſi non adfuerit gratia, præſumetur negligentia, dùm oblatio ſecunda eſt tantæ quantitatis, quod tranſcendit ſextam partem;
57 in quo caſu, nec Alber. nec Affict. aliquid dicunt, ſed ſimpliciter loquūtur in maiori oblatione, & regulando hoc illorum dictum à iure communi dicimus, quòd ſicut de iure communi contractus non reſcinduntur ex ſimplici læſione; ſed dùm eſt vltra dimidiam, vel vltra ſextam ſecundum ſupra allegata remedium læſionis, alias denegatum præſtatur: ita dicendum erit in caſu, de quo tractamus, in quo Fiſcus reſtituitur ad lu-

crum,

crum,ſicut minor,ſecundum reg. tex. in l. ait prætor §.fin. ff. de minor. vt tradit idem Peregr.qui reſpondet ad dicta per Cæphal. in conſ. 241. Sed non intelligetur hoc de minimo lucro, nec de quolibet minimo damno, vt ſupra dictum eſt,ſed circumſpectè: Igitur ſic Doctor. allegati intelligendi erunt, vt non detur reſtitutio ex maiori oblatione, quando non fuerit in quantitate,tàm conſiderabili; aliàs ſecùs, ſi Fiſcus ſicut minor, etiam in lucro reſtituitur; & quod dicimus in maiore circa læſionem in damno de iure communi, idem dicimus minore in lucro de iure ſpetiali, cui fiſcus æquiparatur.

Sed ne videantur pro hac opinione deficere authoritates hanc opinionem tenuit gloſ. in d.l.fin. C. de loc. præd.ciuil.lib.11. quæ dixit expreſsè admitti maiorem oblationem etiam durante tempore locationis, ibi in verb.offeratur, vbi Rebuff. not. quod

58 in locatione temporali admittitur licitatio intra tempus plus offerentis, & res auſertur primo conductori,niſi velit tantum dare, quantum ab alio fuit oblatum: & idem Rebuff. in d.l. ſi tempora declarat illam procedere in venditione,& locatione perpetua: ſed in temporali dicit, quod etiam extra tempus, ſeu finito tempore ſubhaſtationis admittitur maior oblatio.

Sed ante Rebuff.dixit hoc in indiuiduo Odoffred. in d. l. ſi tempora 1.col. num. 7. cuius infraſcripta ſunt verba.

Idem eſt In locationibus, quas Fiſcus facit ad certum tempus,puta ad quinquennium, nam ſi intra illud tẽpus, antequam finiatur extiterit aliquis volens meliorem conditionem offerre auditur;ſed datur tunc electio priori conductori,ſi velit tantum dare,quantum nunc haberi poteſt,quod ei dimittetur,alias detur huic ſecundo conductori,vt infra de locat.pręd. ciuil. l.fin. §.ſi verò, ſed in perpetuis locationibus ſecus eſt:nam in his non poteſt fieri adiectio, ſiuè melior conditio afferri,niſi tempore contractus, vt d.tit. de vend.reb. ciuit. l.2. Item ſecùs eſt in locationibus,quas faciunt Ciuitates,quia non habent illud ius, quod dictum eſt in locationibus fiſci, niſi de hoc ſpetialem,& priuatam legem haberent, hæc Odoffr.

Magis ad caſum eſt deciſio Andr. de Barul. in l.congruit eodem tit. de locat. præd. ciuil. cuius verba ponamus.

Si conduxit aliquis prædia publica ad tempus non in perpetuum, quandocumque infra illud tempus admittitur licitatio plus offerentis, ſicut fit in Regno in gabellis: ſed ſi primus conductor velit dare, quãtum fuit oblatum à ſecundis, prædia non auferuntur primis: ſimile in pacto adiectionis in diem, vt ff. de act. in diem l. licet, ſed hoc non obſeruatur in Regno,& gabellæ, auferuntur primis Gabellarijs, niſi plus offerant, hæc Andr.de Barul.

Ita quod ſecundùm prædicta l. ſi
59 tempora procedit in venditionibus, & locationibus perpetuis, benè tamen, vt ibi declarat Nicol.de Neap. ſi res fuerit licitata, & liberata pendente tempore ſubhaſtationis, tunc licet perfecta fuerit venditio, ſeu locatio,admittitur noua oblatio.

Fuit hæc opinio Bart.in eadem l.ſi tempora, dùm tradidit dari reſtitutionem perſonæ priuilegiatæ aduerſus lapſum temporis appoſiti in licitatione, vbi Rebuff. notat, & ſequitur.

Ex his apparet reſponſum deciſionibus Alber. & Afflict. quæ non tra-
60 ctant de qualitate, & quantitate maioris oblationis, & fundatum eſt authoritate Iurium, & communi Doctor.opinione dari reſtitutionem, ſed circumſpectè, conſiderata quantitate læſionis, hoc iure vtimur: & ſecundùm

dum prædicta intelligẽdum eſt, quod tradidit Luc.de Pen. in d.l.congruit, & quod ſcripſit Auend.in c.12.lib.2. de exeq. mand. lib.12.qui non benè diſſeruit articulum, nec funditus illũ pertractauit:&ſic quotidiè iudicatur.

62 Et ſignanter ſolemniter fuit hoc deciſum facta relatione per Reg. Cam. Summ.in Coll.Conſ. in arrendamẽto vini,quod remanſerat ad extinctum candelæ Petro Fràceſco Raueſcherio: & quãquàm eſſent expeditæ neceſſariç prouiſiones,& deſuper interpoſitũ decretum liberationis eiuſdem arrendamenti, & elapſa eſſent omnia tpa: Tñ ſuperuenit oblatio Nardi Andreæ de Leone, quæ ſuperabat oblationem Raueſcherij in ſexta, fuitq; deciſum illam admittendam,& de nouo arrendamentum licitandum:quod demùm remanſit eidem Nardo Andreæ, cum prædictus Raueſcherius noluerit amplius ad licitandum accedere;& differentia inter Fiſcum, & priuatum eſt, dum bona vẽduntur ſubhaſta,vt data læſione in 6.priuatus habeat remediũ reſciſſorium, quatenus eſt in damno cõſiderato vero rei valore. Fiſcus verò ſicut minor,ẽt quoad lucrum,vt eius reſpectu data læſione reſtituatur, & ſic demum poſtea pluries practicatum,& iudicatum eſt indifferenter.

Sed quid in venditione redditituum ad vitã,an ſit licita,& quomodo con-

63 ſideratur in eis læſio, quid ſi non ſit ſuper corpore certo,vt aiũt eſſe ſuper donatiuo,ꝙ ſingulis duobus annis facit Regnum ſoluendum infra bienniũ, quod eſt certius omnium aliarum impoſitionũ,quas Rex exigit in Regno, & quicquid obijcitur de defectu corporum certorum fundatur,quia debet emptor ſubiacere periculo amiſſionis rei, videtur iam ſublatum ex contractatione cũ Reg.Cur.à cuius arbitrio effectiuè pendet ſolutio, & vt plurres propter neceſſitates imminẽtes omnia percipit,vide latiſſimè per Coua.var. reſol.lib.3.c.7. & ibi etiam ꝙ ſit iuſtũ pretium redditunm ad vitã,& melius in c.9.eo.lib.Mol.de hiſp.primog.lib. 1.c.19.nu.35.eleganter Naua.qui ſequitur opinionẽ Couar.in conſ.20.in tit.de empt.& vẽd. & qñ ſit venditio annuorũ redditũ cum pacto redimẽdi,vide eundẽ Couar.var.reſol. c.10.

Et quid de vẽditione rei pro certo

64 pretio ſoluendo infra certum tẽpus, vel quandocumque quodq; interim donec illud nõ ſoluatur pręſtetur certa quantitas pro intereſſe,an inquàm valeat conuentio, vel reijciatur, tanquàm vſuraria,quæ quæſtio licèt in Cur.Rom.habuerit difficultatẽ,& diuerſæ ſint factæ deciſiones: tamen in Regno nullam habet dubietatem, ſecum dum cõem deciſ. ſcribent. etiam Theologorum, à qua quæſt. extranei ſunt termini text.in l.curabit C.de

65 act.empt. qui procedunt in mora irregulari,quæ contrahitur abſq; interpellatione,& tpis præfinitione re ipſa ſecundum Bart.Bald.Salic.& cęteros poſt Cyn.in ead.l.curabit,& ſic quicquid dicitur,quod intereſſe nõ poteſt traſcendere fructus rei venditæ benè procedit, dùm nulla præcedit conuẽtio,nulla eſt commiſſa mora, ſed cõſideratur tñ ea,quę re ipſa cõtrahitur, propter perceptionem fructuum ex æquitate legis,& ꝓpea intereſſe ad fructus cõmenſuratur,ſed quando ſumus in conuentione,alius eſt articulus.

Nec pariter dubia eſt quæſtio in mora regulari,contracta per interpellationem,vel propter lapſum diei,qui pro homine interpellat: certum.n.eſt tunc venire intereſſe, tàm dãni emergentis,q̃ lucri ceſſantis,ad tex.in l.3. §.fin.ff.de eo quòd cert.loc.vbi gloſſ. quæ allegat tex.in l.vnic.in fin.C.de ſent.quæ pro eo,quod inter in eo tamen; qui non cõlueuit tenere in arca pecuniã,ſed implicare eam in emptionem, in quo eſt ſollemnis, & cõis diſtinctio Bart.in ead.l.vnic.nu.21.verſ. venio ad vltimam partem, vſque ad nu.26.quę doctr.eſt fundata in d.l.3.

R S.fin.

§.fin.qui eſt text.ad literam,ibi,quòd
ſi merces ſolebat comparare,an & lu-
cri ratio habeatur non ſolius damni
paſſi,& lucri habendam rationem,vbi
bona gloſ.in verb. ſolebat dicit inſpi-
ciendum eſſe quid facere de pecunia
ſolebat,vt ita demùm eius lucri ratio
habeatur, ſi ita lucrari conſueuit, de
quo latius per Barboſ. in l.de diuiſio-
ne nu.52.ſolut.matr.& eo caſu, non
67 petuntur vſuræ, vti vſuræ, ſed vt in-
tereſſe debitum,&licitum pro quo eſt
text. notab. in l. ſocium, qui in eo ff.
pro ſoc.ibi ſocium,qui in eo,quòd ex
ſocietate lucri fecerit, moram reden-
do adhibuit,cum ea pecunia vſus ſit,
vſuras quoque debere præſtare labeo
ait, non quaſi vſuras, ſed quòd ſocij
interſit moram eum non adhibuiſſe,
vbi gloſ.notab. quòd notanter expli-
cat Abb. in cap. cum venerabilis nu.
16. de except. & in cap.conquæſtus,
de vſur.& hoc tàm reſpectu damni e-
mergentis, quàm lucri ceſſantis au-
thor.Inno.in cap.ſacroſanctæ,de ſent.
excommun.eleganter Abb.in cap.ſa-
lubriter de vſur. ſuper gloſ. nu.6. vbi
bona addit.Alex. de Neuo,& hęc eſt
communis, vt latius per Dec. in d.c.
cum venerabilis nu.14.

Quæſtio dubitata fuit quadrupli-
citer primo, an valeat conuentio, vt
pendēte dilatione data intereſſe ſim-
pliciter ſoluatur: ſecūdo an non data
dilatione expreſſa,ſed tantum ſimpli-
citer conuentum,vt donec pretium
ſoluatur intereſſe præſtetur, & tertio
ſi cōuentio,vt ſupra iudicatur valida,
an tamē poſſit paciſci de certo inter-
eſſe præſtando annuatim: quarto, &
vltimo data validitate conuentionis,
an intereſſe ſit commenſurandum ad
fructus rei,vel poſſit illos excedere,
hæ omnes quæſtiones ſunt à Doct.di-
ſpectatę,& deciſę per cōes opiniones.

Io.Andr. in c.ſalubriter tenuit va-
lere conuentionem, vt intereſſe ſolua-
tur,donec pretium fuerit exolutum,&
etiam certum intereſſe, ſed minime
valere, quando eſt data certa dilatio
temporis ad ſoluendum,& hanc opi-
nionē ſequuti fuerunt multi Doct. de
quo per Rub. Alexandr.in conſ.108.
ſed cōis eſt in contrarium,pro quo vi-
deatur Dec.in d.cap.cum venerabilis
vbi quòd licèt dato termino ad ſol-
uendum non conſideratur mora, nec
regularis,nec irregularis:tñ ſi intereſ-
ſe eſt conuentum illud debebit, quia
tali caſu nō eſt data dilatio ſimplici-
ter, ſed ſecundùm quid, & ideo con-
uentio eſt ſeruanda,quando tñ proba-
tum erit verum intereſſe,ꝙ vt dixi po-
teſt eſſe, tàm damni emergētis,quàm
lucri ceſſantis,& licèt taxatio certa à
principio videatur reprobata,dicit tñ
Dec.fieri poſſe habito reſpectu ad in-
tereſſe verisimile, etiam ꝙ fructus rei
69 excedat,idē Dec.in conſ.11.pulchrū
conſ.Pariſ.60. 1.vol.nu.22.& 29.vbi
adducit elegantem doctr.Pau.de Ca-
70 ſtr.in l.2. C.de vſur.dicentis empto-
rē ex retardata pretij ſolutione teneri
ad vſuras,quæ frequentātur in regio-
ne,puta decē,vel octo centenario: li-
cèt fructus rei venditæ minus valeāt,
quia hoc intereſt venditoris,qui ven-
didit, vt pretium haberet, & propte-
rea conuenit de certo intereſſe, ꝙ ex
pretio habiturus fuiſſet, quem ſequi-
tur Gozad. in conſ.55. etiam ꝙ data
fuerit dilatio ad ſoluendum:nàm non
fuit ſimplex dilatio,ſed eatenus,qua-
tenus intereſſe ſolueretur,& aliter nō
eſſet data, & dum taxatur, & conue-
nitur non eſt illicita, & inſpecto, quo
futuro euentu habet vim tranſactio-
nis,ex quo omni iure ex mora intereſ-
ſe debendum erat,ita Pariſ.vbi ſupra
nu.33.34.& 35. author. Socc.in cōſ.
103.col.pen.& fin. Dec.in d.cum ve-
nerabilis Corn.conſ.145.vol.2. 164.
vol.3. 71.106. vol.4. dicens ēt poſſe
fieri taxationem ad rōnem decem pro
centenario,plus, vel minus ſecundum
cōem contingentiam,& tpis varieta-
tē,idemq; Couar.var.reſol.lib.3.c.4.
tradidit ex cōi Doctorum reſolutione

va-

valere conuentionem certi intereſſe veriſimilis, tàm conſiſtentis in damno,quàm in lucro,donec pretium ſoluatur ea ratione, quia non eſt data dilatio ſimplex,ſed in recompenſatione moræ certæ incurrendæ, ibi nu. 5. per totum,authoritate Hoſtienſ.Abb. Anan.Archid.Alex.Rom. & aliorum, eleganter hæc omnia Barboſ. in d. l. de diuiſione omninò legendus nu.71 vſque ad nu.73.verſ. & licèt in cambijs, qui defendit Dec.ab impugnatione Aym.in conſ.189.& Paul. de Caſtr.in l.iulianus §. ex vendito ff.de act. empt. dixit valere conuentionem vſque ad concurrentem quantitatem fructuum,quia non petuntur,vt vſuræ ſed tãquàm intereſſe, & hoc eſt quòd intereſt,aliàs tractaretur de lucro,ſed ſubdit, quod communiter practicatur
71 in contrarium, vt intereſſe ſoluatur non habito reſpectu ad fructus, & de hac obſeruantia faciunt etiã fidẽ Mo-
72 der. Add. ad deciſ. Afſl.20. & licèt Paul.de Caſtr. dixerit hoc non eſſe ſecundum bonam conſcientiam,Socc. tamen in d.l.de diuiſione nu.14.verſ. aliquando, & quarto intelligit Paul. de Caſtr.quãdo intereſſe excedit notabili quantitate perceptione fructuũ qui allegat adhoc Laur.de Rodulf.in tract.de vſur.in 2.par.& Anan.in cap. in Ciuitate de vſur. qui loquuntur in vẽditione facta rei cum dilatione tpis ad ſoluẽdum pretium, ob quam dilationem intereſſe maius fuit conſtitutũ dixit.n.Bald.in rubr.C.de vſur.valere contractum,& non eſſe vſurarium, Laur.de Rodulf.verò nu.9.4.oppoſit. dixit hoc intelligendum eſſe, quando hoc non eſt in exceſſu, & propterea media via eſt eligenda, & ſic etiam Anan.dixit,quod valebit,etiam quòd excedat perceptionem fructuum, ſed non in tanta quantitate, quòd de facili iudicaretur in fraudem vſurarum, ſed mediam viam eſſe eligendam, vt ibi per eum 1.col.nu.4.& Cagn. in d.
73 l.curabit tenuit,quòd quando ſtatutum,aut loci conſuetudo eſſet in contrarium, tunc licita eſt conuentio, vt
74 ibi nu. 16. & 17. pulcra deciſ. Rotæ Genuenſis nu.194. loquens in terminis text. in d.l.curabit, vt poſſit fieri taxatio intereſſe ſecundum morem regionis licèt fructus plus, vel minus valeãt, & hoc procedere etiam de iure canonico,& concluſionẽ hanc con-
75 firmat deciſ.Bald.in d.l.2.C.de vſur. vbi voluit valere conuentionem certi intereſſe pretij rei ſterilis, ex qua fructus aliquis non percipitur, quam ſequutus eſt Couar.vbi ſup.& quanquã Cagn.in d.l.curabit diſputauerit opinionem tandem nu.30.concurrit cum Bald. vt valeat conuentio intereſſe in
76 regione frequentati,vt etiam dixerũt in intereſſe dotium,vt poſſit taxari ad certam rationem, donec dos non ſoluatur ſecundum conſuetudinẽ regionis,& dicit Cagn.hoc eſſe de conſuetudine vniuerſali,&deciſ.Pau.de Caſtr. in eo, quod dicit non valere conuentionem quatenus excedit fructus, quia eſſet in lucro nõ procedit ſi fundatum eſt deberi etiam lucri ceſſantis intereſſe in eo,qui pecuniam otioſam in arca tenere non ſolet, quæ infra latius indubitata redunt.

Hęc ſecundum Theologos nullam habent dubietatem,quando venditor
77 conſuetus non eſt tenere pecuniam otioſam in arca,ſed illam conuertere in emptiones,maximè quando prõptę ſunt,& eſſe ſolẽt in regione,& loquuti fuerunt Doct.in caſu fortiori,videlicet ĩ mutuo,pro quo videatur Caet. in ſumma in verb.lucrum vſurarij,ibi quintus caſus, ſi quis pecuniam præpararam in promptu ad emptionẽ faciendam alteri mutuet ad eius neceſſariam ſubuentionem poteſt paciſci ſibi deberi intereſſe lucri ceſſantis.

Nauar.ſequitur Caet.dicens cõtra Inn.in c.fin. de vſur.eſſe communem, latè in ſuo manu.in tit.dę pecc.vſuræ circa mutua in princ. cap.17. nu.21. cõfutans d.per Sor.de iuſt. & iur.lib.

6.art.3.q.1. qui tamẽ eandem tenuit opinionem,vt infra dicetur.

Abb.in d.c.conquæſtus poſt Inn.in d.c.ſacroſ.de ſent.excom.poſt nu.10. 4.col. verſ.alij tamen dicunt tradidit debere intereſſe,etiã lucri auth.gloſſ. ibi, quando venditor erat ſolitus mereari,etſi habuiſſet pretium,cõuertiſſet in emptionem,& loquitur etiam in paciſcente, vt ibi per Anan.in addit. & Ancha.in c.ſalubriter loquitur pariter in paciſcente intereſſe certũ pecuniæ,dummodo ſit ſolitus negotiari.

Summ.Arm.in verb vſura verſ.vẽdens poſſeſſionem dicit, vendens poſſeſſionem,& nõ habens totã pecuniã, vel nihil cum pacto , quòd vſquequo dederit pecuniam,ſoluat quinque pro cẽtum ſecundum conſuetudinem,habendo reſpectum ad ſuum intereſſe,ꝙ patitur ex mora ſoluẽdi non eſt vſura & Sum.Ang. in verb.vſura nu.15.ibi quintus,quando quod recipitur,rõne intereſſe recipitur, & nota ſecundum Petr.de Anch.& Ant.de Butt.in c.ſalubriter,& Panorm.in c.conquęſtus,ꝙ intereſſe conſiſtit, non ſolùm in dãno habito,ſed in lucro ceſſante, dummodo lucrum ceſſans eſſet in actu , hoc eſt,quòd probabiliter fuiſſet.

Summa Sylu.in verb.vſura nu.19. verſ.19.dixit quòd licitum eſt acquirere aliquid ex mutuo ratione intereſſe,ſiue damni emergentis, ſiue lucri ceſſantis,quod tamen eſſet in actu,vel quaſi,hoc eſt, quòd probabiliter fuiſſet,&hanc dicit eſſe cõem opinionem quam omnes Summiſtæ loquuntur.

Sot.etſi diſputauerit articulũ dicit tamen hanc eſſe communem opinionẽ ab omnibus ſequutam,& in fine ſubnectit hęc verba : Ecce rationes,quæ me ſemper de hac re dubium tenuerunt,& fateor hanc mallem ſententiã tenere,ac ſatius duxerim rõnes meas aliorum iuditio relinquere , & nihilo ſetius,quia non mihi tantum arrogo, vt primus opinionem illam refellam, ſit noſtra quinta coclufio, non omninò probabilitate carere , vt poſſit lucrum ceſſans in pactum duci in articulo mutuationis , dummodo re vera ceſſet,& non fiat in fraudẽ vſurarum, verè.n.ceſſare,tunc pęnitus cẽſendum eſt,non quia poterat negotiationi pecuniam committere,ſed quãdo re vera iam firmus exponere conſtitueras.

Hę deciſiones omnes Theologorũ ſunt in caſu fortiori,videlicèt in mutuo,in quo regu. eſt mutuum dantes, nihil indè ſperantes,quãto igitur fortior in caſu propoſito, dum quis vendit ex neceſſitate , & vt pretium conuertat in rem ſibi vtiliorem , & maioris redditus,qui ſi ad fructus tãtum rei venditę reſpectum habuiſſet,vtiq; non vendidiſſet,qui percipere poterat manu ſua,& non expectare alienam , quare cũ dilatio effectiuè non ſit voluntaria,& emptor ſtatim eſſet in mora irregulari re ipſa ex perceptione fructuum,& regulari ex retardata ſolutione, ſequitur, quod omni iure intereſſe conuentum eſt licitum , quòd cum debeatur tam reſpectu damni, q̃ lucri in ſolito non tenere pecuniam otioſam,ſed implicate in emptionem, igitur de validitate conuentionis nõ eſt diſputandũ,cum nullo modo poſſit conſiderari in fraudem vſurarum.

Dixi tandem in principio,quod in Regno quæſtio eſt de indubitabili,qa cõſuetudo eſt vniuerſalis in toto Regno à tẽpore immemorabili ſic cõtrahendi ſecundum quam ſemper eſt iudicatum , eſt etiam conſuetudo omnium,& quorumcumque generis hominum pecuniam non tenere otioſam in arca,ſed eã in emptionem implicare, & pariter notorijſſimũ eſt emptiones,ſemper eſſe paratas,atque promptas,vnde cum in his attendatur cõſuetudo, apparet minimè fieri hoc in fraudem vſurarum , propterea concludendum mihi videtur modum hunc contrahendi iuſtum, licitum , atque honeſtum , quæ volui recenſere propter calamitates , in quibus

bus in hac temporum tẽpeſtate verſamur: ſaluo tamen iudicio ſedis Apoſt.

SVMMARIVM.

1 *Emptores rerum fiſcalium, vel Regis conceſsionarij habẽt exceptionem legis benè à Zenone C. de quadrien. præſcript. aduerſus vendicare volentes res ab ipſis poſſeſſas ſalua actione veris Dominis agendi contra Fiſcum infra quadrienniũ tantum ad æſtimationem rei.*

2 *Exceptio l. benè à Zenon. poteſt opponi, tàm in vim dilatoriæ, quàm in vim peremptoriæ, ſicut exceptio, quem de euictione tenet actio.*

3 *Exceptio l. benè à Zenone non procedit, quando in priuilegio adeſt clauſula iuribus alienis ſemper ſaluis, quæ ſi non eſſet expreſſa, non ſubaudiretur de iure in caſu exceptionis legis benè à Zenone.*

4 *Text. in l. benè à Zenon. procedit, quando Rex concedit rem cogitando eſſe ſuã, & non aliter.*

5 *Text. in l. benè à Zenon. quomodo procedat, & quomodo limitetur, remiſsiuè.*

6 *Fiſcus non poteſt habere fidem de pretio, & aliter rem tradendo, Dominiũ non transfertur.*

7 *Venditio rei pro certo pretio conuento non operatur translationem dominij re tradita, pretio non ſoluto, niſi fuerit habita fides de pretio, & hoc inter priuatos, ſed non in fiſco, qui hanc fidem habere non poteſt, & nu. 8.*

9 *Tutor, & Sindicus Eccleſiæ non poſſunt habere fidem de pretio, ſicut Fiſcus.*

10 *Text. in l. ſi procurator §. fin. ff. de iur. fiſc. declaratur.*

11 *Fiſcum, minorem Syndicum Eccleſiæ, & ſimiles non poſſe habere fidem de pretio, non eſt ratione ſpetialitatis, ſed quia mãdatum habent limitatum, & à iure poteſtas eſt denegata.*

12 *Doctrina Bart. in l. à diuo pio, § ſed ſi emptor ff. de re iud. commendatur, & doctrina Bald. in l. in ciuile C. de rei vendic. nu. 14.*

13 *Procurator conſtitutus ad vendendum ſimpliciter poteſt habere fidem de pretio, quia illa dilatio eſt pars contractus.*

15 *Venditio, quæ fit bonorum pro exequutione diſpoſitorum in teſtamẽtis ab illorum exequutoribus, non debent habere fidem de pretio.*

16 *Fiſcus, ſicut priuatus non poteſt euincere rem, quam vendidit, etiam ex iure ſuperuenienti.*

17 *Text. in l. vendicantem ff. de euictio. habet locum in fiſco.*

18 *Exceptio, quæ de euictione tenet actio, dicitur exceptio doli.*

19 *Text. in l. vendicantem habet locum etiam in hærede venditoris, qui ex propria perſona venire vellet.*

20 *Stipulatio defuncti ſemper comprehendit hæredem.*

21 *Euictio promiſſa à ſe abſque dictione taxatiua comprehendit hæredem, etiam quòd vellet venire ex propria perſona, & nu. 26. & etiam cum clauſula taxatiua, ſed hoc reprobatur, nu 25.*

22 *Promittens de ſuo dato, & facto tenetur de facto eius, cuius eſt hæres.*

23 *Text. in l. vendicantem limitatur fauore libertatis, vbi refellitur opinio Alex. in conſ. 109 4 volum.*

24 *Text. in l. vendicantem limitatur in hærede fideiuſſoris, qui pro alio ſe obligauit de euictione, vt poſſit ex iure proprio agere.*

25 *Text. in l. vendicantem limitatur, quando eſt promiſſa euictio à ſe tantum, nàm vigore illius dictionis taxatiuè poterit venire iure alterius, & ſic etiam hæres, promiſſoris, & eſt communis in hærede promiſſoris, ſed in promittente dubitatur num. 33.*

27 *Hæres ſimpliciter abſque beneficio legis, non poteſt vendicare bona vẽdita defuncto iure proprio vigore fideicommiſsi, ſecus verò facto inuentario.*

28 *Inuentarium inducit ſeparationem bonorum.*

29 *Filius in feudo ex pacto, & prouidentia, facto inuentario non tenetur ad diſpoſita per defunctum, & poteſt illud vendicare, & iure proprio poſsidere, ſecus verò non confecto inuentario.*

30 *Promiſsio, ſeu prouiſio ſemper intelligitur pro ſe, & hæredibus.*

31 *Dictio taxatiua deſignat perſonalitatem.*

32 *Doctrina Bart. in l. ſtipulatio iſta de verb. obligat. & Bald. in l. fin. C. de act. empt. confutatur, dùm voluerũt hæredem non poſſe ex propria iure agere etiam quòd promiſsio defuncti fuerit cum clauſula taxatiua à ſe tantùm*

33 *Promiſsio euictionis à ſe tantùm repellit etiam promiſſorem venire volentem ex iure alterius contra opinionem Bald. in ſuis conſilijs, quod non eſt in hærede.*

34 *Fiſcus, quando bona ab ipſo vendita capere poteſt, vel ſequeſtrare, quòd de iure eſt prohibitum, & non ſolùm ſequeſtratio, ſed etiam deſcriptio ſeu inuentarium bonorum, & nu. 35. vbi quòd etiam hòc procedit in feudis, ſed circa deſcriptionem vide nu. 47.*

36 *Feuda poſſedebilia, & non de prohibitis perpetuò alienari, et maxima conſtituitur differentia inter feudalia, & ſpiritualia.*

37 *Feuda non poſſunt poſsideri abſque titulo, & ſic regalia, & propterea quando notoriè conſtat de non iure poſſeſſoris poteſt procedi ad ſequeſtrationem & nu. 38.*

39 Ca-

39 *Capitulum Reg. incipiens ex proſuntuoſe permittit ſequeſtrum feudorum, quando ſucceſſor nõ venit ad ſucceſsionem claro, & aperto iure, & ſic practicatur, & nu. 40. 41. 42. & 43. declarationes, & limitationes ad Capitulum prædictum.*

44 *Sequeſtratio permiſſa, quãdo dubitatur, timor ſcandali, & ſic pariter dilapidatio, deuaſtatio, aut ſubtractio, quæ euitantur præſtita cautione, & num 45.*

46 *Sequeſtratio mobilium, quæ tempore eſſent peritura tollitur, ſed mobilia venduntur, & pretium deponitur.*

47 *Deſcriptio bonorum eatenus eſt probibita, quatenus importat ſpetiem incorporationis, vt eſt depingere arma fiſcalia, & ſimilia & ibi num. 48. quid de ſigillatione capſarum, & oſtiorum.*

49 *Adnotatio bonorum, quæ fit ex cauſa delictorum, quomodo fieri debeat, & quomodo de facto mobilia capi non poſſunt, maximè ex cauſa delictorum, in quibus non datur bonorum confiſcatio.*

50 *Poena fraudantis fiſcum in rebus non adbuc incorporatis eſt dupli computato ſimplo, & in incorporatis eſt quatrupli, in quo ineſt ſimplum.*

51 *Incorporatio in incorporalibus fit per ſententiam, declarantem, quid ad fiſcum ſpectare, quo caſu limitatur diſpoſitio text. in l. in omnibus ff. de diuerſ. & temp. præſcr.*

52 *Poſſeſsio in incorporalibus acquiritur per ſententiam.*

53 *Bona fiſco non incorporata quanto tempore præſcribantur, remiſsiuè.*

ARGVMENTVM.

Exceptio legis benè à Zenone, quomodo, & quando habet locum. Fiſcus in ſuis venditionibus non poteſt habere fidem de pretio, quòd ſecus eſt in priuatis, idem in Tutore, & Syndico Eccleſiæ, & quare in iſtis non eſt ſpeciale. Fiſcus non poteſt euincere rem, quàm vendidit etiam ex iure de nouo ſuperueniente, euictio promiſſa à ſe comprehendit hæredem, ſecus ſi à ſe tantum, text. in l. vendicantem, de euict. quomodo procedat. Promiſſor euictionis à ſe tantùm non poteſt venire cõtra factum ſuum ex iure alterius. Fiſcus quomodo poteſt capere, vel ſequeſtrare bona. Capitulum Reg. ex proſuntuoſe, quando locum habeat, ſic adnotatio bonorum, pœna fraudantium bona fiſcalia. Incorporatio in incorporalibus fit per ſententiam.

§. VI.

1 VIDEAMVS nunc dum Fiſcus vendidit, & promiſit euictionem, ſi datur caſus, quòd non poteſt moleſtari, nec ipſe, nec is, qui ab eo cauſam habet, vel poteſt obijcere malè venditum, quia fuit habita fides de pretio, quòd non potuit facere Fiſci Procurator, vel tandem, quòd limitatam promiſit euictionem, taliter quod etiam ipſe ex iure ſuperuenienti, vt alius poſſit euincere, & conſequenter ad nullam euictionem teneatur, in quo ponam ſcripta in repeti-

petitione l.etſi inſtrumenta C.de fid.
inſtr.& iur.haſt.fiſc.lib.10.
Quoad primum poteſt obijcere
exceptionem text.in l.benè à Zenone
1 dicit Plat. hoc priuilegium habere
ementes à Fiſco, vel à Procuratore
Cæſaris, vt ſint ſecuri, nec poſſit res
ab illis euinci,ſi reperiatur aliena,ſed
agit contra Fiſcum, vel Cæſarem per
dominum rei infra quadriennium ad
extimationem, non autem ad rem,
quo quadriennio elapſo Fiſcus ad ni-
hilum tenetur vigore euictionis pro-
miſſæ, & Andr.vbi latiùs Afflict. in
Conſtit. Reg. exceptionem filiationis
tenuerunt poſſe hanc opponi tàm in
2 vim dilatoriæ, quàm in vim perem-
ptoriæ, ſicut exceptio, quem de eui-
ctione tenet actio, vt per Bartol. hic,
Plat. & Rebuff. verùm exceptio præ-
3 dictæ legis benè à Zenone non proce-
dit ſecundum Andr. & Afflict. quan-
do in priuilegio appoſita eſſet clau-
ſula,iuribus alienis ſemper ſaluis:nam
etſi clauſula prædicta intelligatur in
quolibet priuilegio, etiam quod non
ſit expreſſa ſecundum Andr. in cap.1.
qualiter vaſſal.iur.deb. fidel. vbi latè
Moder.Add.& idem Afflict.in Conſt.
mulier,quæ dotarium nu. 20. quoad
priuilegium prædictæ legis benè à
Zenonæ non intelligitur, ſed ſi fuerit
expreſſa, non habet locum ille text.
ita idem Andr.in verb. & bona com-
mittentium crimen læſæ Maieſtatis,
nu.78. quem allegat,& ſequitur Ca-
pic.in repet.cap.imperialem cart. mi-
hi 29.verſ.4.concluſ.& ratio eſt,quia
4 text.ille intelligitur quando Rex cõ-
cedit rem credendo eſſe ſuam, licèt
verè ſit aliena, vt per Afflict. in d.
Conſtit. exceptionem filiationis poſt
Andr.vbi ſupra,& hæc eſt communis
ſecundum Afflict.in d.verſ. & bona
committentium nu. 59. voluitq; Rex
priuilegia re emptores, aut conceſſio-
narios,& etiam Fiſcum,ne vltra qua-
driennium inquietetur, ſed quando
exprimitur clauſula prædicta, tunc
quia eſt expreſſa Regis intentio, me-
ritò illa non deſeruit, & ſic declara-
tur doctr. Andr. dùm dicit clauſulam
illam non ſubintelligi, videlicèt in
terminis text.in l.benè à Zenone,in
5 quibus loquitur, vt per Addent. ibi-
dem in verb. alterius, & latiſſimè de
materia prædicti text. quomodo pro-
cedit, & quomodo limitatur per eoſ-
dem Addent. in eodem loco, in verb.
lex benè à Zenone poſt Iacob.Felyn.
& alios.
Circa ſecundum, quòd non poteſt
Fiſcus habere fidem de pretio, quòd
6 eſt tertium notabile traditum hic per
Andr. de Barul. etſi tradiderit pre-
tio non ſoluto, dominium non tran-
ſit.
Hoc notabile minimè colligitur ex
iſto text. qui tantùm ponit caſum,
quòd ſit ſecurus emptor, probando
quomodocumque emptionem factam
cum pretij ſolutione,etiam quod non
adſint inſtrumenta, quod quidem eſt
de iure communi,nam venditâ re, &
pretio non ſoluto dominium non trãſ-
7 fertur, ſed requiritur pretij numera-
tio in l. quod vendidi ff. de contrah.
empt.in §.venditæ inſtit. de rer.diuiſ.
quo caſu datur vindicatio ad text.in
l.procurator §. pen. ff. de interd. act.
& dum eadem iura,& gloſſ.declarant
& limitant, niſi eſſet habita fides de
pretio,de hoc nihil in l.noſtra,ſed tã-
tum narrat pretij ſolutionẽ, quæ om-
ni iure requiritur, quod autem Pro-
8 curator Fiſci non poſſit habere fidem
de pretio, eſt limitatio non ad hunc
text.qui de hoc nil dixit, ſed ad iura
prædicta, vt illa non procedant in
fiſco,vt limitat gloſ.in d.l.procurator
§. pen. & in l. ſi procurator §.fin. ff.
de iur.fiſc. eadem gloſ.in l.cum ven-
dentur C.vbi cauſ.fiſc.in l.1.inf.ne
fiſc. rem, quam vend. euinc. & ideo
hic Plat.benè non hoc notat ex text.
ſed quòd ſicut In priuato, ſic etiam
in fiſco non transfertur rei venditæ
dominium, niſi re tradita, & pretio
ſoluto,

ſoluto, & demum allegando text. in d. §. venditæ,qui ſe limitat data fide de pretio, ſublimitat illum in fiſco per text.in d.l.ſi procurator, & idem dicit in tutore,& ſyndico Eccleſiæ,&
9 gloſ.in d.l.ſi procurator, dicit, nota, pro minore,& Eccleſia ex quibus apparet malè ſenſiſſe Bald. hic, ac Pyrrhum, qui idem notant ex hoc text. quod And.de Barul.Immò dico plus,
10 quòd text.in d.l.ſi procurator §. fin. de iur. fiſc. qui allegatur ad probandum,quòd ſit ſpeciale in Fiſco, vt nō poſſit habere fidem de pretio, minimè hoc probat,ſed ſimpliciter dicit, ſi ab eo, cui ius diſtrahendi res fiſci datum eſt,fuerit diſtractum, quod fiſci fuit, ſtatim fit emptoris pretio tamē ſoluto, adeo quod dicit idē,quòd cætera iura ſupra allegata,ſed ſi fuerit habita fides de pretio nihil, ſed gloſſ.hoc voluerunt, & Doct.communiter dicentes eſſe ſpeciale in fiſco, ſed iura in quibus ſe fundant,hoc mi-
11 nimè probant, & notetur: nam concluſio eſt vera in ſe, non quia ſit ſpeciale in Fiſco,minore, & Eccleſia, vt ipſi dicunt,ſed quia iſti aliter vendere non poſſunt, niſi ex cauſa neceſſaria,vt ſatisfiat ipſorum creditoribus, ſeu alijs neceſſitatibus, & tunc quando mandatum eſt ex certa cauſa,non poteſt niſi propter eam exerceri, cum diligenter ſint fines eius cuſtodiendi, & propterea ſicut in priuato Procurator conſtitutus ad vendendum ex cauſa,vt ſatisfiat creditoribus, non poterit tunc habere fidem de pretio, ſic pariter non poterit Fiſcus tutor, aut Syndicus Monaſterij,ſeu Eccleſię hanc rationem,& hanc punctualem diſtinctionem ponit Bart.in l. a Diuo
12 pio §.ſed ſi emptor ff. de re iud. qui eſt communiter ſequutus,vt ibidem per Alex. latius, & ſic ex ratione mandati limitati ab intellectu iuris, tam in Fiſco, quàm in priuato non poteſt haberi fides de pretio, non autem,quòd iura,in quibus vult fundari ſpecialitas, id probent, cum nulla adſit ex ratione allegata, & requiſitum poſitum in iuribus prædictis, vt ad tranſlationem dominij non ſufficiat traditio, ſed requiratur etiam pretij numeroſo nōn infert ad aſſumptum, quod propterea non poſſit haberi fides de pretio, ſi hoc idem requiſitum eſt demonſtratum interuenire debere in contractibus priuatorum, cui demum ſatisfit, ſi fuerit habita fides de pretio, quia tunc conſenſus perficit emptionem: ſed quia dum Procurator,Tutor, Syndicus, & ſimiles rem alienam vendunt ex cauſa ſuccurrendi neceſſitatibus imminentibus, quibus non ſatisfit,ſi non vendit præſenti pecunia: propterea cum mandatum intelligatur limitatum ad certam cauſam, & ſic ex hoc formam datam venditioni, propterea quia extra eam mandatum deficit, iuſtè dicit hos non poſſe habere fidem de pretio. Hinc communiter Batt. cæteriq; concludunt,quòd dum mandatum non eſt propter cauſam limitatam, ſed ſimpliciter factum ab habente poteſtatem diſponendi liberè de proprijs bonis, tūc poterit Procurator vendere habita fide de pretio,& notetur doct.Bald. hic,qui lo-
13 quendo in Procuratore conſtituto ad vendendum abſque expreſſione ſolutionis pretij,dicit poſſe vendere habita fide de pretio,quia illa dilatio,dicitur pars contractus ex regu.text. in l. fundi partem ff. de contrah. empt. alias præſenti pecunia non tanti vendidiſſet conſiderato intereſſe medij temporis, itaque non facit cauſam Domini deteriorem, ſed in Fiſco, minore, & Eccleſia non procedit conſiderata cauſa limitata, vt ſatisfiat imminentibus neceſſitatibus, quod minimè adimpletur vendendo cum temporis dilatione, & hæc eſt vera ratio concluſionis communis,non quòd iura allegata id probent,nec quòd conſideretur ratio aliqua ſpecialitatis,

quæ

14 quæ eleganter explicauit ſubtilis Bald. qui omnia ſciuit in l. in ciuile C. de rei vendic. dicendo ibi in fin. & reddendo rationem concluſionis, vt ſupra declararæ, quod etſi non receditur à forma mandati expreſsè vendendo cum temporis dilatione, receditur tamen à forma iuris, quæ ineſt ipſi mandato, quæ forma conſiſtit, vt alias vendi non poſſint res Fiſci, minorum, & Ecclesiæ, & addit ipſe alia,
15 quæ venduntur pro exequutione teſtamentorum, quòd etiam dicit Bart. in d. §. ſed ſi emptor, vbi latè Alex. niſi ad ſatisfaciendum neceſſitatibus, & ſignanter quando venduntur ob pias cauſas, nam exequutio piæ cauſę non requirit moram: hinc Bald. ibidem ſequendo Bart. non dicit, quòd ſit ſpeciale in Fiſco, Eccleſia minoribus, & in exequutoribus vltimarum voluntatum, quia in his ſemper conſideratur cauſa neceſſitatis limitata, & ſic dum excipiuntur hæ perſonæ priuilegiatæ, non eſt ex cauſa, quia ſpeciale in eis, ſed quia habent limitatam poteſtàtem vendendi ex cauſa, & non aliter, ideò Abb. in cap. 2. de precar. in fin. dicit, quòd gloſ. in d. l. procurator in fin. arguit ex illo text. quod non poteſt Procurator habere fidem de pretio, quia text. diſponit, quoad tranſlationem dominij requiratur pretij ſolutio, & ſic ſecundum Abb. text. ille non dicit, ſed glo. ex illo ſic arguit, quod argumentum non concludit ex eo, quod text. dicit requiri numerationem pretij, vt diximus, quia idem in priuato, ſed bene ex cauſa à iure inſita, & in mandato ad vendendum intrinſecè comprehēſa. Ob quod Raph. Fulgoſ. in d. §. ſed ſi emptor dicit text. in d. §. ſi procurator non probare opinionem Bart. in in eo, quòd Fiſcus non poſsit habere fidem de pretio, & idem refert, & ſequitur ibidem Alex. qui demum dicit probari per text. in l. 1. ff. de except. rei iudic. & tradit, quòd text. pariter nihil penitus probat, vt ex eius lectura apparet, ibi niſi probetur me mandaſſe, ne traderem, antequam pretium ſoluatur, & nihil alıud dicit, ita quòd nil ad caſum: hinc idem text. ſequitur Celſus ait, ſi quis rem meam vendiderit minoris, quàm ei mandaui, non videtur alienata, etſi petam eam nō obſtabit mihi exceptio, quod verum eſt, & optima eſt ratio ex dictis per eumdem Bart. quia minoris vendere videtur, dùm dilatio præſtatur, & conſequenter facit contra mādatum, & mandato deficiente nulla propterea eſt venditio.
16 Quartum notabile Andr. de Barul. quòd Fiſcus ſicut priuatus non poteſt euincere rem, quam vendidit, concordat tot. tit. inf. ne fiſc. rem, quam vend. cum. etiam ex iure ſuperuenienti, vt hic, dùm præſupponitur, quòd Fiſcus matri ſucceſſerat veræ rei Do-
17 minæ, ſecundum gloſ. cæteroſq; ſcribent. ſed obſtabit regul. text. in l. vendicantem ff. de euict. vt quem de euictione tenet actio, eumdem Agentem repellat exceptio, & dicerur exceptio
18 doli ſecundum Plat. hic per verba expreſſa eiuſdem text. in l. vendicantem, & idem ſi hæres velle venire
19 ex perſona propria, vt doli exceptione repellatur, in l. venditrici C. de reb. alien. non alien. & in iſtis terminis, videlicèt in hærede, quando ex propria perſona, vt obſtet exceptio doli mali, propter quod debet habere ratum factum defuncti, procedit text. hoc idem tradens in l. cum a matre C. de rei vendic. & ſemper ſti-
20 pulatio defuncti comprehendit hæredem, ad text. in l. ſtipulatio iſta habere licere, vbi Bart. de verb. obligar. etiam quod adſit dictio taxatiua vi-
21 delicèt, quod promiſerit euictionem à ſe, tantum vt hæres comprehenditur, quia intelligitur reſpectu extraneorum, non autem hæredum, qui cenſenrur eſſe vna & eadem perſona cum defuncto, idem Bald. in l. fin. C.

de

22 de act.empt.de cuius dicti veritate inferius tractabimus,ſimilem q.poſuit Bart. in l. ſi ſeruus la 2. ff. de cond. furt.quem ſequitur Alex.in d.l.ſtipulatio iſta, qui ponit caſum, quando hæres promiſit de ſuo dato,& facto, vt teneatur de facto eius, cuius eſt hæres, quia fingitur vna perſona hæres, & defunctus, de quo inferiùs latiùs dicemus, quomodo procedat.

23 Hæc limitantur fauore libertatis ad text.in l.ſi tibi C.de act. empt. vt ibi per Doctor. communiter, vt quis poſſit venire contra proprium contractum, licèt teneatur de euictione, ſed non repellitur actione, & hæc eſt veritas,ſcilicèt fauor libertatis,non autem quod voluit ex hoc text. reaſſumere Alex.pro reg.in conſ.109. 4. volum. vt quotieſcumque contractus non ſubſiſtat occaſione alterius, non procedat exceptio text. in l. vendicantem, licet promittens teneatur de euictione,nam aliud eſt teneri de euictione, & aliud impedire actionem doli exceptione.

Limitantur ſecundo in caſu text. in l.fin. C.de act. empt. qui caſus ſe-
24 cundum ſcrib. non eſt alibi, quando hæres fideiuſſoris, qui pro alio ſe obligauit de euictione,vult ex iure proprio agere, & rem venditam vendicare, vt non repellatur exceptione, quem de euictione, &c. licèt de euictione teneatur.

Limitatur tertio, & hoc notetur ad declarationem ſupradictorum, vt
25 non procedat hæc regula, quando quis promiſit de ſuo facto tantùm, & ſic euictionem à ſe tantum, & ſic ab habentibus cauſam à ſe cum dictione illa taxatiua: nam idemmet poterit contrauenire, ſi venit ex iure alterius: nam dicit Bald. quod euincit tunc, vt alius in conſ.169. 1. volum.& vt nouus homo,idem in conſ. 52. 3.volum.idem Bald.in l. qui ſe patris C.vnde lib. 6. colum. poſt nu. 32. idem dicit in hærede videlicèt,vt hæres promiſſoris cum dictione illa prædicta taxatiua poſſit contrauenire,& hæc eſt communis in hærede, Bart.in l.ſi ſic la grande ff. de verbo. obligat. & in l. ſtipulatio iſta, non aderat dictio taxatiua, quam opinionem dicit ibi veriorem Alex.pro qua videtur text. particularis,in l.qui in futurum §.1. ff.de pact. qui loquitur in caſu fortiori,ſed Bart.ibi intellexit text.cum dictione taxatiua, ita quod firmat hanc opinionem, quando promiſſio habet hanc dictionem taxatiuam, quia cenſetur eo caſu perſonalis,noluitq; promittens excedere eius propriam perſonam,ad idem Bart.allegat text.in l.non ſolùm §.tale ff. de lib. leg. ibi tale legatum hæres meus à ſolo Lucio,Titioue petito ad hæredem Lucij Titij non trãſit,idem text. in l. niſi ff.de pact.ibi niſi hoc actum eſt, vt dumtaxat à reo non petatur à fideiuſſore petatur. Tunc enim fideiuſſor exceptione non vtetur, & dixi, quòd text.in d.l.qui in futurum §.1. eſt in caſu fortiori,ibi ſed ſi ex altera parte in rem, ex altera in perſonam pactum conceptum fuerit,veluti ne ego petam, vel ne à te petam, & hæres meus ab omnibus vobis petitionem habebit, & ab hærede ſuo omnes petere poterimus, quem vt dixi, Bart. ibidem intelligit, quando adeſt dictio taxatiua,& cum Bart.eſt communis,vt per Ang.Aret. Paul.de Caſtr.Salic.Alexan. & cæteros communiter, quos cumulat Iaſ. in d.l. ſi ſic nu. 7. qui reſpondet ad text. in l. ſi neceſſarias, §. de vendendo ſecundo reſponſo ff. de pignorat. act. vt illa ſint verba Iuriſconſul.non partium,& eſt verus intellectus.

Ex quo fit, vt ſupra annotata in-
26 telligantur, quando ſimpliciter quis promiſit non contrauenire, vel de euictione,vt teneatur,& compræhendatur hæres, etiam quòd velit venire ex propria perſona, nam hoc importat eſſe hæredem, quia vt dixit

Bald.

Bald. poſt Bart. in l. mutum §. 1. ff. de acquir. hæredit. Hæres adeundo contrahit veram obligationem de obſeruando diſpoſita per defunctum, ita quòd etiam, quòd prætendat bo-
27 na iure proprio vigore fideicommiſſi exceptione repellatur l. vnum ex familia §. ſed ſi vno, & §. ſi duos de legat. 2. cum alijs latiſſimè congeſtis per me in conſ. 33. 1. volum. vbi de communi apparet, ſicut è contra fa-
28 cto inuentario inducitur ſeparatio bonorum, & obligationis, alias omnia confunduntur, de quo per Andr. &
29 ſcrib. communiter in cap. 1. an agn. & in cap. 1. de alien. feud. pater. dum tractatur de feudo ex pacto, & prouidentia non hæredatio, quod debetur filijs, vt filijs, non vt hæredibus, qui tenentur eſſe hæredes Prædeceſſoris, & concludunt facto inuentario non teneri ſeruare diſpoſitionem defuncti, quatenus tangit feudum: ſecus verè non confecto inuentario, & ſi bona debeantur ex contractu prouidentia, & diſpoſitione maiorum iure proprio, & tùm quia ſemper, quis intelligitur promittere pro ſe, & hæredibus,
30 d. l. ſtipulatio iſta, & latiſſimè Iaſ. in d. l. ſi ſic, ſicut prouidere pro ſe, & hæredibus l. pactum, de probat. cap. 1. de duobus fratr. propterea hæres tenetur, ſed quando adeſt dictio taxati-
31 ua, deſignat perſonalitatem, & ſic nimirum ſi hæredes non compræhendit iure proptio venientes, & etiam iure hæreditario voluerunt Aret. Alexan. & cæteri in d. l. ſtipulatio iſta, & in d. l. ſi ſic, quod probat text. in d. l. qui in futurum §. 1. de pact.

32 Et ſtante hac opinione communi fundata in iuribus, vt ſupra redditur dubitabilis doctr. Bart. in d. l. ſtipulatio, dùm adeſt dictio taxatiua, etiam Bald. in d. l. fin. de act. empt. niſi vellemus reſpondere cum Iaſ. quòd ſint verba Bartol. non partium, ſicut reſpondet ad text. in d. §. de vendendo, & non habet locum conſideratio, quod hæres cenſeatur vna, eademq; perſona cum defuncto, ſi defunctus noluit tranſgredi promiſſionem ab eo factam propriam eius perſonam, & magis dubitabilem teneo aliam Bald.
33 opinionem in ſuis Conſilijs, vt idemmet promittens poſſit contrauenire ſtante clauſula prædicta, quando alio iure, & vt alius vult euincere: nam tunc ſemper eſt eadem perſona, quæ promittit, & videntur aduerſari omnia iura videlicèt text. noſter vbi Fiſcus repræſentans Matris perſonam ex nouo iure acquiſito, & ſic vt alius euincere volebat, text. in d. l. venditrici, & alia iura, in quibus vt alius, & ex proprio iure euincere vult, quando enim eſt hæres repræſentat propriam perſonam defuncti; meritò obſtat exceptio, ergo quanto magis eidem defuncto, ſi hæres, vt alius non poteſt euincere, nec ſeparatio inuentarij, illudq; beneficium, quod conſideratur in hærede, & lex illi tantum tribuit, conſideratur in defuncto, & ſi hæres, licèt verè ſit alia perſona, tamen repellitur, etiam quòd veniat iure proprio, quia tenetur, & eſt obligatus ſeruare diſpoſita per defunctum: quanto magis propria principalis obligatio tenebit illum obligatum quocumque iure contrauenire prætendat: nam verùm erit ſemper dicere contrauenire propriæ obligationi, quæ dixiſſe ſufficiat in hac materia, & licet Tiraqu. in tractat. de vtroque retract. & in tractat. de retract. conuent. §. 1. gloſ. 6. multa hinc inde dixerit, & cumulauerit, tamen non audet contrariam firmare opinionem.

Sed cõtigit multoties, quod Fiſcus etiam vendita per ipſum de facto capit committendo Perceptoribus Prouinciarum ſequeſtrationem poſſeſſio-
34 nis feudorum, quòd eſt contra omnia iura, ſi ſimpliciter hoc indifferenter in omnibus bonis permitteret, de quo eſt caſus in l. defenſionis facultas C.

de

de iur.fiſc.lib.10. Sed hæc fiſcales faciunt,dũ prætendunt poſſidentes feuda carere legitimo ſucceſſore, vel alias feuda,& regalia poſſidentes legitimo carere tit. In quo ponam quæ ſcripſi in d.l. defenſionis facultas.

Secundo notatur eſſe de iure prohibitam non ſolum ſequeſtrationem, ſed etiam deſcriptionem, ſeu inuẽtariũ bonorũ, dùm à principio de facto, vult adhoc procedi, de quo latè, & eleganter per Luc.de Pen.in l.litibus inf.de agr.&cenſ.lib.11.poſt Andr.latiſſimè materiam pertractantem, in Conſt.Reg.violentias:ibiq; Afflict. omneſq; loquuntur in Fiſco,& in feudis:nam eſſet de facto ſpoliare cùm
36 feuda ſint poſſidibilia ſecũdum Andr. & nõ de perpetuò prohibitis alienari,eſſeq; maximam differentiam inter ſpiritualia, & feudalia, quæ ſunt præſcriptibilia, & poſſedibilia per inueſtituras veras,vel præſumptas, nec reſiſtit incapacitas ſubiecti, ſicut in ſpiritualibus,quod procedit in dubio:
37 non quando eſt notorium de non iure,& non allegatur aliquid, ex quo ius præſumeretur, & incõtinenti probare offerretur: eandemq; doctr.tradidit latiſſimè Andr.in cap. imperialem §.illud, de prohib.feud.alien.per Fred.ante num.70. Et ſecundum hęc intelliguntur tradita per Luc. de Pen.in l.quicumque infra de fund.limit. lib.11. vbi notabiliter materiam pertractat,de his, quæ ſine priuilegio poſſideri non poſſunt,vt ſunt feuda,&
38 regalia:quo caſu cogitur,quis oſtendere titulum poſſeſſionis, vt quotidiè ad inſtantiam Fiſci videmus in Regno citari poſſeſſores feudorum, cæterorumq; regalium ad oſtendendum titulum; ſed de facto non ſpoliante; niſi vt ſupra dictum eſt, conſtaret in promptu de non iure poſſeſſorum.
39 Verùm Andr. dixit hæc omnia limitari in Regno in morte feudatariorũ, per ſpeciale Capit.Reg.incip. ex præſumptuoſe: Per quod permittitur fieri ſequeſtrationem imponere Fiſci per mortem feudatarij, quando ſucceſſor non venit ad ſucceſſionem claro, & aperto iure,cuius Capituli meminit, etiam hic Luc. ſed dicit Andr. quod hoc eſt cõtra ius: verùm quia eſt lex Regis, qui nouas poteſt facere in ſuo Regno,propterea eſt ſeruanda,& ibidem Affl. nu. 14. quod Capitulum
40 deciſum eſt habere locum etiãſi feudatarius in vita tranſtulerit poſſeſſionem in alium, quando tamen ſine legitimo aſſenſu,vt per Affl.deciſ.197. & ſecundum diſpoſitionem prædicti
41 Capituli, ſi infra annum non agitur ad recuperationem poſſeſſionis non poteſt amplius agi poſſeſſorio,ſed tãtum petitorio, vt per eumdem Affl.in
42 dec.196.Et quomodo dicatur aperto iure,quem venire ad ſucceſsionem habetur per eumdem Affl.in dec.159 verum deciſum fuit Capitulum hoc à iure communi exorbitans non procedere in ſubfeudis ſecundum relata
43 per Frecc.in differ.feud.quat.& pla. & de tab.num. 21. verſ.15. cumulat multa, Vammac. in cap.1. ſi de feu. def.mil. Et ſic practicamus in Regno in morte Baronum,& aliorum feudatariorum feuda tenentium immediatè,& in capite à Reg.Cur.

Verũ hæc ſequeſtratio non eſt pro-
44 hibita, dum dubitatur, ne partes veniant ad arma,ex reg.text.in l.æquiſſimum ff. de vſufr. & alia per Luc.in d.l.litibus, & ſic etiam tota die practicamus ſecũdum qualitatem facto-
45 rum; & pariter limitatur,quando timetur dilapidatio,deuaſtatio,ſeu ſubtractio ſecũdum Io.de Plat.hic, quod euitatur data cautione de exhibendo
46 & cõſeruando in eodem ſtatu;etſi eſſent mobilia, quæ ſequeſtrantur, quæ conſeruari non poſſent,& eſſent tempore peritura,poteſt procedi ad venditionem, & pretium deponi, vt per
47 Luc.hic, & inſuper aduertendũ erit ad id, ꝙ dictum eſt, quòd deſcriptio fieri non poſſit:nam ſecundum Barto.

Alex.Plat.cæteroſq; intelligitur de deſcriptione, quæ importat ſpeciẽ incorporationis, vt eſt depingere arma fiſcalia,&ſimilia denotantia poſſeſſionem,aut dominium, non autem de ſimplici adnotatione ad ſciendã qua-
48 litatem,& quantitatem rerum:Immò ex iuſta cauſa poteſt concedere ſigillationem dicunt Doctor.capſarum,& oſtiorum ſecundum Bart. Alex. Plat.
49 & alios.Et dum ex cauſa delictorum fiunt bonorum adnotationes, & multoties mobilia de facto capiuntur per birruarios,cęteroſq; iuſtitię miniſtros & fit omnium ſequeſtratio ſecundum Plat.hic,debet hoc fieri cum moderatione,de qua ſupra alias omne, & totum eſt latrocinium, & abominabilis abuſus,maximè quando hæc fiunt ex cauſa delictorum, propter quæ non venit confiſcatio aliqua bonorum. Tunc enim hoc eſt omninò prohibitum:nam dicit text.not.in l.2.ff.de bon.damn.non vt quis in carcerem ductus eſt, ſpoliari eum oportet, ſed poſt condemnationẽ id quoque diuus Adria.reſcripſit,vbi gl.in verb. oportet,dicit ideſt bonis,vel dic.veſtibus, & ſic eſt contra Nuncios Bononiæ.

Quartò notatur, quòd fraudãs Fiſcum in rebus adhuc non incorporatis,tenetur ad duplum: ibi, vt ſiquid ſubtractum fuerit,exigatur,& extrin-
50 ſecus integrum tantum aliud multæ nomine, quantum per fraudem oblatum &c. Sed in incorporatis pęna eſt quadrupli,vt infra in l.ſeq. vbi gloſſ. Bart.Bald.Odoff.Ang.Plat.& omnes: & in hoc duplo, ſeu quadruplo, vt probat hic text. ineſt ſimplum, quod etiam docuit text.in l.1. inf.pęn.fiſc. cred.præf. gloſ.in l.2. in verb. teneatur infr.de his,qui ex publicis ration. vbi Andr.de Barul. & Pyrr. verùm quod dictum eſt de incorporatione
51 dixi in l.qui in contractibus eod.tit. de iur. fiſc. quòd illa in incorporalibus fit per ſententiam, pérquam declaratur, quid ad fiſcum ſpectare, tunc enim ſententiam facit incorporationem,& nõ habet locum præſcriptio,de qua in l.in omnibus ff. de diuerſ.& temp.præſcr.ita Bald. in l.traditionibus col.fin. C. de pact. & in Margar.ad Inno. in verb.poſſeſſio acquiritur: idemq; Innoc.in cap.in noſtris de conceſſ.præb.& ratio eſt,quia
52 in incorporalibus per ſententiam acquiritur poſſeſsio,ſeu quaſi, Ang.in l.
53 qui reſtituere ff.de rei vend.& quanto tempore fiſco non incorporata præſcribantur,vide elegantem diſtinctionem Bart.in d.l.in omnibus, quæ latius proſequitur Abb.in c.cum nobis de præſcrip.& latiſsimè per Boer. oĩa cumulantẽ in decil.264.à nu.19.

SVMMARIVM.

1 *Text in l.cum vir ff. de vſucap. latè examinatur an locum habeat in feudo.*
2 *Lex actum annullans, quomodo & quos effectus pariat, & quando ipſo iure,vel ſolùm reſpectu tertij intereſſe.*
3 *Inueſtitura feudi alieni valida.*
4 *Venditio rei alienæ valet.*
5 *Ius ſuperueniens validat venditionem factam, quando nõ eſt à principio nulla*
6 *Regula,quòd ab initio nõ valuit, non intelligitur alia cauſa ſuperueniente, ex qua inualiditas ceſſat.*
7 *Inueſtitura de re aliena facta purè eſt valida.*
8 *Practica venditionis feudorum illorum, qui ſucceſſore carent, quæ venditio fit ad inſtantiam creditorum cum legitimo aſſenſu,& feuda ſunt maioris*

valoris

valoris, quam ſunt credita, tunc pecunia, quæ remanet, implicatur in emptionem loco feudi.

9 *Vendens rem aliquam, in qua ius aliquod habet non autem plenum dominium, intelligitur vendere ius, quòd habet, & idem in legato vſusfructus, & num 10.*

11 *Inueſtitura facta de alieno feudo ſciēti, quòd ob mortem vaſſalli erat Domino recaſurum, intelligitur continere hoc ius deuolutionis, quòd tunc Dominus habebat.*

12 *Doctr. Andr. in cap. imperialem num. 13. 6 col commendatur, & declaratur.*

13 *Venditio iurium futurorum valida.*

14 *Text in cap. moribus declaratur loqui de inueſtitura pura, & non de caducitate feudi.*

15 *Text. in c. 2. de feud. dat. in vic. leg. comiſſ. intellectus.*

16 *Doctr. Andr. ibi in d. c. 2. peroptimè declaratur, & in c. 1. qui ſucceſſ. teneantur, & pariter text. in c. 1. qui ſucceſ. ten. lo 2.*

17 *Tex. in cap ſi quis fecerit quo tēpore miles declaratur.*

18 *Doct. And. refellitur in eo, quod tenet, quòd diſpoſita in c. moribus contineant ſpecialia.*

19 *Euictio non debetur, quando ſuccedit ex natura rei.*

20 *Opin. Camer. in c. imperialem reprobatur, volentis, vt pacta de hereditate viuentis valeāt in feudis, ſic limitando diſpoſitionem text. in l fin. C. de pact.*

21 *Dominus facta inueſtitura tenetur tradere, & non liberatur ſoluendo intereſſe.*

22 *Dominus euicto feudo ab eo cōceſſo tenetur ad tradendum aliud eiuſdem æſtimationis.*

23 *Venditor rei alienæ, qui domino rei ſucceſſit, cogitur venditionem adimplere.*

24 *Opinio Martin. & Bart. in l. 1. ff. de act. empt. vera, vt quis teneatur præcisè tradere, dum habet facultatem rei tradendę.*

25 *Traditio noua non requiritur ex iure de nouo ſuperuento ei, qui in poſſeſſione rei venditæ per prius permanet.*

26 *Text. in l. cum vir procedit in Domino inueſtientæ, non autem in vaſſallo vendente feudū cum aſſenſu Domini, quia aſſentijt, vt de re vendentis, & non de re in futurum acquirenda, nā tunc eſt alius caſus, & aſſenſus non extenditur, de caſu ad caſum, nec de tempore ad tempus, nec de præſenti in futurum.*

27 *Emptor bonæ fidei poteſt agere contra venditorem ad adimplementum, & cogere ad tradendum cum valido aſſenſu.*

28 *Aſſenſus intelligitur, prout ius intelligit.*

29 *Contractus feudalis de iure communi feudorum licèt ſit nullus abſque aſſenſu, quoad tranſlationem iuris feudalis non erit*

S 2 nullus

nullus in emptore bonæ fidei reſpectu actionis perſonalis, vbi declaratur doctr. Andr. in cap imperialem, & refellitur doctr Cam. quæ opinio in Regno eſt dubitata per Conſt. cũ ſtit diuæ memoriæ nu. 30.

31 *Contractus feudalis in Regno intantum eſt nullus, quòd ex eo, nec confeſsio oritur ſtante totali probibitione commercij.*

32 *Rigor ſeruatur in feudis.*

33 *Conceſsio feudi titij viuentis, quem Dominus mortuum eſſe credebat, nõ validatur mortuo titio ſine hærede.*

34 *Conceſsio feudi tanquàm vacantis per mortem corruit, ſi vacat ex alia cauſa.*

35 *Conſilia Authoris Fab de Ann. & Io Andr. de Giorg omnia ſunt in caſu vaſſalli feudum vendentis, vt tali caſu nõ procedat diſpoſitio text. in l. cum vir, ſed ſecus in Domino, contra Io Vinc. de Ann.*

36 *Opin Bammac in c. moribus cõfutatur qui voluit tex. in l. cũ vir habere locum in feudis, et vaſſallo vẽdente, & deciſiones per ipſum allegatæ declarãtur.*

37 *Text in l. cum vir ſemper babet locum, quando adeſt intereſſe euictionis.*

38 *Inra feudalia minimè tractauerunt articulũ iuris ſuperuenientis, & propterea ſtandũ eſt diſpoſitioni iuris communis.*

39 *Aſſenſus non extenditur ad incogitata.*

ARGVMENTVM.

Text. in l cum vir, de vſucap. declaratur, quòdq; habet locum in feudis, quando Dominus contrahit, ſecus verò, ſi vaſſalus vendit, maximè in Regno. Inueſtitura de re aliena facta purè eſt valida, Text. in cap. moribus declaratur, & ſic text. in cap. 2. de feud. dat. in vic. legis commiſſ. & eodem modo text. in cap. ſi quis fecerit, quo temp. milit. Emptor bonæ fidei habet actionem contra venditorem ad adimplementum, & hoc de iure communi feudorum, ſecus verò de iure Regni per Conſtitutionem Conſtitutionem diuæ memoriæ. Conceſſio feudi vacantis ex vna cauſa inualidatur, ſi vacat ex alia, & ſic pariter ſi fuerit facta per mortem eius, qui viuebat, vt non validetur, illo poſtea mortuo.

§. VII.

ET poſtquàm exarauimus terminos vẽditionis rerum fiſcalium, & quomodo, & in quo euictio à Fiſco præſtetur, quodque ex iure de nouo ſuperuenięti non poteſt agere, videamus quæſo, quomodo intelligantur iura tractantia de inueſtituris, quę fiunt purè de alienis feudis, & de his, quæ fiunt de caducitate feudorum; ex quibus corro-
1 larie veniet declaratus, & deciſus articulus, ſi text. in l. cum vir ff. de vſucap. ex quo confirmatur venditio ex iure ſuperuenienti, an ille habeat locum in feudis, de quo magna fuit cõtrouerſia inter ſcrib. qui contrarias tenuerunt opiniones, vt latè, & doctè per Octauium Bammac. in repet. cap. cap. moribus, ſi de feud. defun. milit. fuer. controu. & ad ſaturitatem poſtea per Conſ. Io. Andr. de Georg. eleganter articulum pertractantem cum optima diſtinctione terminorum in ſua alleg. 3. Breuiter ego articulum perſtringam non repetendo dicta, & cumulata per prædictos.

Et

Et circa primum articulum inueſtituræ purè, vel de feudo recaſuro, ponam meam ſententiam ex ponderatione iurium de hoc loquentium, quicquid alij ſcrib.ſenſerint, & multoties accidit, quòd vnus poſt alium idem ſcribit iura aliter non ponderãdo; & præmitto pro intelligentia
2 concluſionem illam communiter receptam, quòd non omne, quod lex annullat, dicetur ipſo iure nullum: nam aut annullat principaliter de per ſe, quia prohibitum à lege, ita quòd eſt omnino nullum,& hoc ſemper erit tale, nec actio aliqua ex huiuſmodi actu, ſeu contractu oriri poteſt, aut verò quid dicetur nullum cauſatiuè propter alterius intereſſe vel ex defectu conſenſus illius,& tunc actus reſpectu illius dicetur nullus, quatenus ex eo vellet inferri ei præiuditium, ſed actus in ſe erit validus, & ex eo oriuntur omnes actiones, quæ ex contractibus validis præſtari ſolent: hæc eſt communis diſtinctio Bart.in d.l.cum vir, & omnes ponunt exemplum in re dotali vendi prohibita, vt intelligatur, quoad præiuditium mulieris venditionem eſſe nullam, non autem reſpectu vendentis, & in terminis text.in cap.1. de alien. feud. pater. vbi dicitur alienationem non valere etiam cum aſſenſu Domini niſi agnatis conſentientibus, ad quos beneficium eſtreuerſurum; ſed quia illa nullitas oculos habebat ad intereſſe agnatorum propterea Andr. tam ibi,quàm in cap. 1. de ſucceſſione feud. dixit nullam eſſe alienationem reſpectu agnatorum, ſed validam durante vita feudatarij alienantis cum aſſenſu Domini, & ſic differentia eſt, quòd actus ſit nullus ſimpliciter,vel cauſatiuè: nam primo caſu à principio eſt omnino nullus, ſecus verò, quando ratione intereſſe tertij,& ideò datur ratificatio, vt per Aluar.poſt Bald.in d.cap.1. de alien. feud.pat. quod peroptimè declarauit Io. Raynald. in ſuo compræhenſorio feud.in S. habito nu. 27. & benè per Imol.in d.l.cum vir, quem allegat,& ſequitur ad propoſitum, Camer. vbi ſupra car.87. à terg. quod probãt in indiuiduo iura feudalia,de quorum intellectu infra tractabimus:nam omnia in hoc concordant valere inueſti-
3 turam alieni feudi cum conſenſu poſſeſſoris,ita quòd conſenſus eſt ille,qui cauſatur ab intereſſe poſſidentis, & hic requiritur ergo non eſt in ſe actus nullus,nec à lege reprobatus, & ideo adeſt totus tit. de inueſt. de re alien. fact. ex qua datur actio de euictione,
4 & notoria ſunt iura valere venditionem, ſeu contractationem rei alienæ ad text. in l. rem alienam ff. de contrah. empt. quia vt dicit ibi gloſ. tenet contractus in præiuditium vendentis, ſecus ſi à principio eſſet ſimpliciter nullus gloſ.elegans in l.ſiquis alienam ff. de act. empt. reddens rationem illius text. dicentis, ſi quis alienam rem vendiderit, & medio tempore hæres Domino rei extiterit cogitur implere venditionem, & allegat text. pro concordanti in l. cum
5 vir ff.de vſucap.ex quibus iuribus ſumitur regula, quòd ius ſuperueniens validat venditionem factam, quia non erat ſimpliciter nulla,ſed tantum reſpectiuè ad iura poſſeſſoris, quo intereſſe deficiente contractus remanet vndequaque validus, & ſic limitatur
6 regula, quòd ab initio non fuit validum, vt tractu temporis non conualeſcat, vt non intelligatur alia cauſa ſuperueniente, quæ facit ceſſare cauſam inualiditationis, aut nullitatis, eleganter Bart.Odoffr. & cæteri in d.
7 l.cum vir,& de iure feudorum inueſt. pure de re alien.facta,taliter eſt firma quod teneatur inueſtiens loco feudi alieni conceſſi dare aliud eiuſdem bonitatis, ſeu quantitatis, dicit text. in cap.1.de inueſtit.de re alien.facta, cui concordat text. in cap. 1. ſi de feud. vaſſall. ab aliq.interp. fuer. vbi

8 text. notab. in eo, quòd dicit ibi, vel nummos in feudum dandos nnmeret, id eſt implicandos in emptionem, quę ſtet loco feudi, quæ practicantur paſſim cum Regio Fiſco, dum venduntur bona feudalia validè obligata ab his, qui ſucceſſore carent, vt demùm illis ſatisfactis, quod ſupereſt implicatur in emptionem loco feudi ſubiectam iuri deuolutionis.

Præmitto ſecundam concluſionem vt vendens rem aliquam, in qua non
9 habet plenum dominium, ſed tantum ius aliquod non intelligitur vendere, niſi ius, quod habet, text. eſt vulgaris in l. qui tabernas ff. de contrah. empt. cum iuribus cumulatis per Afflict. in deciſ. 334. poſt Andr. in d. cap. imperialem nu. 10. 3. colum. quod intantum eſt verum, vt etſi legari poſſit res
10 aliena, tamen ſi ego lego rem alienam in qua habeo vſumfructum tantum, intelligitur ille ſolus legatus, ex regula de qua ſupra, licèt legatum ſit inane cùm vſufructus finiatur morte ad text. in l. vxor patrui, vbi gloſſ. & ſcrib. C. de legat. Ex quo infertur, quòd ſi fuerit facta ſimpliciter inue-
11 ſtitura de alieno feudo ſcienti, qui aliter ſibi non cauit de euictione, quod feudum per mortem feudatarij poſſidentis erat ad Dominum recaſurum, intelligetur hoc ius deuolutionis conceſſum per hanc puram, & ſimplicem inueſtituram, quia hoc Dominus tunc habebat, & id ius, quod habebat intelligitur conceſſum: nam vt diximus pluries Andr. in cap. imperialem
12 num. 13. 6. col. dicit, quòd Vicarius Regis, tanquam Vicarius non poteſt alienare rem Domini, aut ius Domini, & per vocem rem intelligitur de dominio directo, & per vocem ius de feudo aperiendo, vt ibi per Modern. authoritate Camer. ſic ibidem declarantis fol. 79. 4. colum. in fin. Quod ius deuolutionis eſt tantæ conſiderationis, vt in impetratione aſſenſuum ſunt datæ limitationes, quando quis non habet ſucceſſorem, & Senex eſt de filijs deſperatus, & ſimilia, de quibus infra latiùs ſuo loco tractabimus,
13 & ob id datur venditio iurium futurorum, dicit And. ad propoſitum in cap. 1. qui ſucceſſ. ten. nu. 13. 2. col. ex reg. text. in l. nec emptio ff. de contrah. empt. & in cap. moribus, dicit quod Dominus non dat ius tenentis, ſed ius futurum ſuum, quando ſibi aperietur.

Quibus ſic præmiſſis conſiſtentibus in communibus concluſionibus, perſcrutemur nunc iura feudalia; nam indubitanter demonſtrabo eſſe prædictis conformia, & malè à Doct. intellecta.

Et incip. à text. in cap. moribus, ſi
14 de feud. defunct. milit. cuius infraſcripta ſunt verba.

Moribus receptum eſt Dominum de feudo militis ſui, quod poſt mortem ipſius ad Dominum reuerti ſperabatur, in alium militem inueſtituram facere poſſe, quę inueſtitura, tunc demùm capiet effectum, cùm feudum Domino, aut hæredi ſuo fuerit apertum.

Hic text. minimè dicit, quòd ſit facta inueſtitura de feudo recaſuro, ſed ponit caſum de inueſtitura feudi facta, purè & verba illa text. (quod poſt mortem ipſius ad Dominum reuerti ſperabatur) non ſunt verba inueſtituræ, ſed ſunt narratiua facti feudi per alium poſſeſſi, quod indubitatè probant verba illa, quòd inueſtitura capiet effectum, cum feudum Domino apertum fuerit: nam ſi conceſſio fuiſſet in caſum caducitatis feudi verba hæc fuiſſent ſuperflua, & nō deſeruirent; ſed quia conceſſio eſt valida, vt defendit Andr. in d. cap. 1. qui ſucceſſ. ten. nu. 13. & intelligitur inueſtiens concedere ius, quod habet, ſcilicèt ius futurum deuolutionis propterea text. dicit, quòd capiet effectū inueſtitura, quando feudum aperietur Domino, quia hoc ius deuolutionis

nis intelligitur conceſſum, cùm hoc tantum habebat, & dicitur moribus introductum eſſe, quia ſimiles conceſſiones temporibus illis fiebant: vnde allucinantur Doctor. qui ex hoc text. colligunt factam eſſe inueſtituram expreſsè de feudo recaſuro, quaſi quod pura fieri non potuiſſet. Fuit enim inueſtitura pura, ſed de iure, quòd pęnes inueſtientem reſidebat, quod erat ius deuolutionis, ideoque text. dicit, quod ſumit effectum, dum feudum Domino aperietur.

Ex hoc oritur verus, & germanus intellectus text. in cap. 2. de feud. dat.
15 in vic. leg. commiſſ. cuius verba ſunt infraſcripta.

Si quis inueſtierit aliquem de feudo ſui militis, viri Placentini prorſus aſſerunt hanc inueſtituram non aliter valere, niſi eo conſentiente, cuius erat feudum: Mediolanenſes, & Cremonenſes nihil diſtare aſſeuerant, vtrum eo ſciente, vel ignorante, dummodo eo viuente nullum detrimentum de feudo ſibi contingat; hoc autem dicendum eſt de eo milite, qui feudi ſucceſſores non habet.

Quis enim dicere poteſt, quod hic text. non loquatur de inueſtitura purè facta de feudo viuentis, & text. determinat ſecundum opinionem Mediolanenſium valere inueſtituram, abſque conſenſu feudatarij, dummodo illi nullum fiat detrimentum, quia vt ſupra diximus intelligitur conceſſio non de iure feudatarij, ſed de iure pęnes Dominum reſidente, quod erat ius deuolutionis, vbi gloſ. tenet opinionem Mediolanenſium, & ſaluat opinionem Placentinorum, vt procedat, quando per pactum tractatur de futura ſucceſsione.

Si text. intelligeretur de inueſtitura facta de feudo recaſuro non purè, ſed quando deuoluetur, quæ enim erat dubitatio text. tam reſpectu Placentinorum, quàm Mediolanenſium, nam vt dixit Andr. in d. cap. 1. qui ſucceſſ. ten. Dominus poteſt de iure ſuo diſponere, & nil commune ius deuolutionis cum vtili dominio feudatarij poſſidentis, & propterea vana erat opinio Placentinorum, dùm volebant requiri aſſenſum feudatarij in inueſtitura à Domino facienda feudi aperiendi, & pariter vana erat opinio Mediolanenſium, dùm limitabant valere inueſtituram, dummodo feudatario detrimentum non fieret, nam ſi conferebatur poſt ipſius mortem, quo tempore ius illius erat extinctum non cadebat reſeruatio detrimenti; ſed ſed quia inueſtitura erat pura, & reſpectu intereſſe feudatarij, ſicut diximus in intereſſe agnatorum, & aliorum, iura dicebant inueſtituram non valere, ob id Placentini hanc opinionem tenentes requirebant conſenſum feudatarij viuentis: Mediolanenſes verò, & Cremonenſes attendentes veram opinionem illam poſſe fieri inueſtituram de re aliena non autem in præiuditium Domini: propterea determinauerunt inueſtituram valere, dummodo viuente infeudato nullum ſibi detrimentum irrogetur, & ita gloſ. ibi, & melius omnibus Andr.
16 qui etſi in principio dicit puram inueſtituram fieri non poſſe, nec valere, ſecus ſi in tempus, aut conditionem quando morietur ſine hærede tenens: tamen in vltima colum. dicit, quod illud capit. non poteſt intelligi ſecundum Placentinos, quia Dominus daret nõ ſolùm ius ſuum, ſed feudatarij, & propterea ſubnectit infraſcriptam theoricam.

Item poteſt intelligi, quòd Dominus dat ſimpliciter feudum alterius, quòd tenetur ab eo, hoc non valet, quantum ad præiuditium tenentis, ſi ille non conſentit, argumento ſupra quib. mod. feud. amitt. §. præterea, ſed quantum adhoc, vt de euictione agatur, ſi fuerit ignarus, qui recepit, aget vt dicitur inf. de inueſtit. de re alien. fact. & maximè ſi ſtipulatus eſt de

eui-

euictione C.de euict.l.ſi fundus ſciēs, quia rem alienam poſſumus in noſtrū præiuditium alienare, & ſic etiam Mediolanenſes, & Cremonenſes benè dixerunt,quia eo viuo nullum ſibi fit per hoc detrimentum, ſed fit alienanti, quia tenebitur ad intereſſe, ſiuè non conſentiente eo, ſiuè ignorante: nam ſi conſentiret faceret ſibi præiuditium,& Dominus non tenetur de euictione, quia non poteſt euinci amodò, niſi conſentiret ſaluo iure ſuo ff.quib.mod.pig.vel hypot.ſoluit. Si debitè, §. 1. etſi is cui alienatur, ignorauerit hoc tunc tenetur de euictione, quia damnum non poteſt pati infeudatus de tali conſenſu, hic eſt contractus licitus,quia de re aliena, ſecùs ſit quādo lex prohibet, vt contractus de feudo ſine Domini conſenſu,tunc perdit pretium, & de euictione non agit, niſi ignorans ſit, quod dic,vt in Conſtit.Imperialem §.non autem in gloſ. At hic non ſic, nam Dominus feudum alienans non indiget conſenſu alterius. Hæc Iſer.

Ex hac doctrina apparet declarata opinio Mediolanenſium, quodq; text.loquatur de pura inueſtitura, & declarat Andr. prædictam concluſionem factam, vt id quod dicitur puram inueſtiram non valere intelligatur quantum ad præiuditium tenentis, & ſecundum hæc intelligenda erunt dicta per Andr. in cap. 1. qui ſucceſſ.ten.nu.2. & in cap.1.eodem titu. lo 2. & ſic pariter intelligentur eadem iura videlicèt text.in eod.cap. 1. qui ſucceſſ.ten.lo 2.ibi nam ſi quis fuerit inueſtitus purè de alieno feudo non valet, intelligetur enim quoad præiuditium poſſeſſoris ſecundùm

17 Andr. & ſic pariter text. in cap. ſi quis fecerit,quo temp.mil. ibi ſi quis fecerit inueſtituram, vel cambium de beneficio ſui militis ſine illius conſenſu cuius eſt beneficium, pro non facto habeatur, vbi gloſſ.in verb. pro non facto dicit hoc intelligo, dùm ſupererit vaſſallus: verumtamē eo decedente cogitur Dominus adimplere promiſſum,& tunc demum incipit inueſtitura effectum habere ad quod allegat text.in d.cap.moribus,ita quod gloſſ.intelligit text. in cap. moribus, de inueſtitura purè facta, idemq; ibi per Iacob.de Beluiſ.& Bald. ibi dicit idem, ſcilicet validam eſſe promiſſionem ſi non fuerit nuda, ſed veſtita ſtipulatione, quem ſequuntur ibi Aluar.& Præpoſ. ex quo fit, quòd dùm

18 Andr. ibi dixerit, inueſtituram purā non valere, ſecùs in diem, vel conditionem quando morietur vaſſallus ſine hærede legitimo, & ſubſequitur,& hæc ſunt ſpetialia in feud. inf. ſi de feud.controu. cap.moribus, aliàs qui vendit rem alienam eo effecto Domino confirmatur venditio ff. de vſucap.l.cum vir,& de act. empt. ſiquis alienam, dicò inquàm, quòd non video rationem ſpetialitatis ſtantibus præallegatis, & declaratis ſecundum eumdemmet Andr.& addendo ſecundum eius doctrinam, quòd intelligitur Dominum conceſſiſſe ius, quod habet, omnis prorſus ceſſat difficultas, loquendo in ſimplici inueſtitura facta, vel in venditione facta ſcienti, abſque promiſſione euictionis,& Præpoſ.ſibimet contrarius in d.cap.2. in fin. tenet cum gloſ. vt valeat inueſtitura, quoad præiuditium inueſtientis, & Ardiz.in cap.9.& 22. ſequutus eſt gloſ. opinionem inſimul cum Beluiſ. vt inueſtitura purè facta valeat, ſed effectum capiat poſt mortem feudi tenentis:hinc Laudem.ſequendo glo. dixit non agi de euictione, quia natura inueſtituræ intelligitur de iure deuoluendo, & quando ex rei natura

19 caſus ſuccedit, euictio non debetur allegat gloſſ. notabilem in l. ſi familiæ ff. C. famil. hercíſc. ſecùs ſi eſſet ignarus, vel de euictione cauerit, & Piſtor. quæſt. 20. num. 39. ſequitur gloſſ.

Hinc non benè dixit Camer. in d. cap.

20 cap.imperialem fol.36.1.colum.verſ.
quinimo, & fortius tradens limitari
in feudis reg.text.in l.fin. C.de pact.
vt pacta de hæreditate viuentis in
feudis valeant, alludens ex hoc do-
ctr. Andr. dicentis, quòd ſit ſpetiale
in feudis:nam ſi datur in Domino di-
recto ius formatum deuolutionis pro-
pter ſuum directum dominiū, illudq;
ius cenſetur vĕdere, & nō ius vaſſal-
li, quod nullo modo tangitur, nec in
vita,nec poſt mortem,quia reconſoli-
datum eſt cum directo dominio, qui
termini non procedunt in hæreditati-
bus viuentium,quæ ſunt in pleno do-
minio morientium,nec poteſt dari il-
larum contractatio diſtincta ab ipſo-
rum iure, & dominio, nullumq; ha-
bent contrahentes ius, niſi ſpem il-
lam ſucceſſionis, in hoc à iure repro-
batam,propterea nulla cadit ſpetiali-
tas, termini ſunt differentes, & con-
tractatio eſt omni iure permiſſa in
feudis loquendo in directo Domino,
non quia eſt ſpetiale in feudis, ſed
quia Dominus habet ius formatum,
in ſuam reſidens perſonam, quod ius
tantum intelligitur concedere, quod
vt demonſtratum eſt,licet, & permit-
titur non ſolùm per iura feudalia,ſed
etiam communia Romanorum.

Si in feudo facta inueſtitura tene-
tur Dominus tradere, & non ſatisfa-
21 cit offerendo ſoluere intereſſe ad
text.in cap.ſi facta, ſi de feud. defun.
22 milit.ſi in caſu euictionis tenetur ad
tradendum aliud feudum eiuſdem
æſtimationis ad text.in cap.1. ſi de
feud.vaſſall.ab aliq.interp.fuer. & in
cap. 1. de inueſti. de re alien. fact. ſi
23 quis alienam rem vendiderit, & me-
dio tempore hæres Domino rei exti-
terit, cogetur implere venditionem
dicit Paulus Iureconſ. in d. l. ſi quis
alienam ff.de act.empt. vbi gloſ.quæ
allegat text.in l.cum vir,pro concor.
24 ex quo text.redditur indubitata opi-
nio Bar. iam communis,& vera opi-
nio Mart.in l. 1. ff.de act.empt. vt te-
neatur quis præcisè tradere,dum ha-
bet facultatem rei tradendæ,quæ in
feudis, vt apparet eſt indiſputabilis,
ſequitur ex hoc ſatis ſuperq; funda-
tum ex iure ſuperuenienti inueſtitu-
ram, ſeu venditionem à Domino fa-
ctam confirmari,etſi tradiderit non
eſſe neceſſariam nouam traditionem,
ex regu. text.in §.interdum, inſtit.de
rer.diuiſ.vbi gloſſ.etſi non tradiderit,
tenetur adimplere.

26 Et hoc in Domino inueſtiente,cui,
vt diximus,authoritate Andr.non eſt
prohibita feudi alienatio,& regula
text.in l.cum vir ſemper locum habet
ſecundum tradita ibi per Doct. quo-
ad excipiendum, ſed ſi non ſumus in
Domino, ſed in eo,qui alienam rem
vendiderit,qui de re feudali abſque
aſſenſu diſponere nō poteſt,tunc quia
Dominus aſſentit, vt de re titij alie-
nantis, cuius non erat tempore ven-
ditionis, & non aſſentit ſuper re in
futurum acquirenda, & ſic eſt alius
caſus,& aſſenſus non extenditur, nec
de tempore ad tempus, nec de caſu
ad caſum,intantum,quòd aſſenſus ſu-
per contractu facto non extenditur
ad faciendum,& conſideratur in feu-
dis intereſſe voluntatis ſi placet, vel
diſplicet, ob quod nec de præſenti
trahitur ad futurum, nec è contra,
quæ omnia recenſet Andr. in d. cap.
imperialem,vbi latiùs Camer. & in
meo conſ. 36. ſequitur propterea,
quod in vaſſallo alienante non habe-
bit locum regul.text. in l.cum vir ad
effectum, vt intelligatur confirmata
venditio, vt tenui in allegato conſ.
27 Sed benè agere poterit emptor con-
tra Dominum,vt adimpleat, & coge-
re ad tradendum cum valido aſſenſu
ſecundùm regulas iuris cōmunis feu-
dorum,quia fuit emptor bonæ fidei,
& contractus habuit iuſtum initium
cum aſſenſu Domini ad text.in d.cap.
imperialem, vbi gloſſ.in verb.ex em-
pto,& cum hoc veniat ex natura con-
tractus per d.text.in l.ſi quis alienam
&

& aſſenſus, vt pluries dicit Andr. intelligitur, prout ius intelligitur ex regu. text. in l. ſi cui ff. de ſeruit. propterea de iure communi feudorum daretur actio contra vendentem, vt compellatur adimplere contractum factũ actione tamen perſonali deſcendente ex contractu valido facto cum aſſen-

29 ſu, & de iure communi feudorum, licèt contractus abſque aſſenſu ſit nullus, quoad tranſlationem iuris feudalis, non erit in actione perſonali ex contractu deſcendente, non ſolùm contra contrahentem, ſed etiam contra ipſius hæredem, quia hoc non tangit feudum, eſt ſolemne dictum Andr. in d. cap. imperialem, propè nu. 16. ibi teneretur tunc ex perſona eius, cuius eſt hæres, ſicut ille, quem non bene ibi intellexit Camer. & hoc quando

30 bona fide: quod valdè dubitarem procedere in Regno per text. in conſtitutione Conſtitutionem diuæ memoriæ per quam omne commercium prohibetur in feudo, & datur facultas eiſdem contrahẽtibus reuocandi contractum factum, illiq; contraueniendi, dùm aſſenſus deficit, & maxime ſi ius hoc ſuperueniat hæredi, & non defuncto, quo caſu amiſſa eſt ſpes reconualidationis, & requireretur nouus conſenſus hæredis poſitiuus, & ſuper nouo conſenſu nouus aſſenſus ſecundum deciſionem eiuſdem Andr. de qua infra ſuo loco latiùs di-

31 ſcurremus: & intantùm eſt nullus cõtractus vigore Conſtitutionis, quòd nec etiam ex eo oritur confeſſio ſecundum Afflict. ibidem, & in eod. cap.

32 imperialem. In feudis enim ſeruatur rigor dixit Andr. vbi ſup. Hinc Andr. in cap. moribus communiter ſequutus: ponit quæſtionem, ſi Domi-

33 nus concedit feudum Titij viuentis, quem credebat eſſe mortuum; an valeat inueſtitura ad effectum, vt mortuo Titio ſine hærede feudum debeatur, & concludit non deberi, quia errauit, & deficit conſenſus: vnde cum hic conſenſerit in alienatione feudi, quod credebat eſſe Titij tẽpore alienationis, cuius verè non erat, ſed alterius, non conſentit Rex aſſentiendo rei Titio acquirendæ, ſed rei acquiſitæ, & exiſtenti in illius dominio, in quo ſi fuit erratum, deficit conſenſus alienationi de præſenti, & minimè adeſt acquiſitioni de futuro, & ſic pariter ſecundum Andr. ibidẽ,

34 ſi ſit conceſſio feudi tanquàm vacãtis per mortem, & vacaret ex alia cauſa, minimè feudum deberetur, de quo latiùs ibi per Modern. Add. igitur ius ſuperueniens non poteſt comprehendi ſub aſſenſu per prius impetrato, quia eſt alius caſus, ſpectat alio iure, & iuri futuro, vt de dominio acquiſito, & non de acquirendo contractus eſt nullus per Conſtitut. Reg. non tenetur, quis illi ſtare, quia lege prohibitus contractus, datur reuocatio eiſdem contrahentibus: Ergo regula text. in l. cum vir in Regno loquendo de vaſſallis contrahentibus ſuper re feudali non poteſt habere

35 locum: & ſic procedunt per me allegata in d. conſ. 36. & in vaſſallo procedunt allegata per Conſiliarium Fabium de Anna in ſuo conſ. 39. nu. 36. ſecundum quæ pariter conſuluit prædictus Conſiliarius Io. Andr. de Georgio in d. conſ. 3. fol. 33. verſ. prædicta loca feudalia, ſed in Domino diſponente benè procedit regula text. in l. cum vir, quicquid dixerit Io. Vinc. de Ann. in rep. cap. 1. de vaſſall. decrep. ætat. num. 264. qui non deguſtauit punctum, nec terminos di-

36 ſtinxit, & ſic non conſentio opinioni Bammacarij in repet. d. cap. moribus, dum ponit caſum in vaſſallo vendente alienum feudum cum aſſenſu, vt ex iure ſuperuenienti ex regu. text. in l. cùm vir, validetur venditio, & Andr. in locis, quos allegat, loquitur in inueſtitura de feudo recaſuro, & idẽ Afflict. in deciſ. 292. nec Andr. aliquid dicit in Conſtitut. Reg. grandis

vti-

vtilitas, & Io. Vinc. de Ann. tenet, vt diximus non habere locum text. in l. cum vir, ſed malè, quia loquitur in Domino, & non in vaſſallo vendente, & ſic cæteræ deciſiones, quæ adducuntur loquuntur in Domino inueſtiente, in quo cum non conſideretur qualitas feudalis, nec aliter requiratur aſſenſus, cum omnia pœnes regem ſint allodialia, & intereſt ipſius: dum vendit in feudum, vendi-
37 tionem validari ratione intereſſe euictionis, tunc ſecundùm Bart. Imol. & omnes ſcrib. in d.l. cum vir, ius ſuperueniens validat contractum, & tractamus de allodialibus, & non de feudalibus, quæ iura feudalia nullo
38 modo tractauerunt de hoc articulo iuris ſuperuenientis, & ſic remanemus ſub diſpoſitione iuris communis ex reg. text. in cap. 1. de feud. cognit. ſed omnem vim fecerunt, & caſum poſuerunt in validitate inueſtituræ purè de feudo alieno, vel de caducitare feudi, vt non ſint validæ hæc vltima, quia parit triſtes euentus, videtur contra bonos mores, & quodammodo eſſe pactum futuræ ſucceſſionis; prima verò pura, quia nulla, & conſequenter, quòd nullum eſt, tractu temporis conualeſcere non poteſt. Quibus omnibus ſupra eſt reſponſum, videlicèt, inueſtituram puram non eſſe nullam omnino, ſed cauſatiuè, quatenus detrimentum afferret poſſidenti, & inueſtituram de caducitate feudi moribus approbatam, & omninò validam ex particularibus rationibus per Andr. ponderatis, in d. cap. 1. qui ſucc. ten. nu. 13. & ſic cum iura feudalia non ſint in hoc articulo, dicimus reſpectu Domini ſubeſſe regulis iuris communis, vt ſic habeat locum reg. text. in l. cum vir, in caſibus à iure communi ſtatutis. In vaſſallo verò, qui tractăt de feudo, & non poteſt de iure feudali diſponere ſine aſſenſu, diximus nō habere locum prædictam regulam, quia aſſenſus impetratus, non extenditur ad incogitata, dicit
39 Andr. ſæpè ſæpius ex reg. text. in l. qui cum tutoribus ff. de tranſact. non extenditur ad futura, non de caſu ad caſum, nec de tempore ad tempus, aut de re ad rem; vnde defectus aſſenſus, & defectus poteſtatis facit, vt ius ſuperueniens non iuuet, non autem natura contractus venditionis, maximè quando venditoris intereſt, quæ dixiſſe ſufficiant pro declaratione hinc inde per Doct. traditorum.

SVMMARIVM.

1 *Th[illegible]us Regni Primipili; offic[illegible] fungitur, & vt talis poteſt appellari, & hæc eſt communis, & nu. 3. & nu. 6. 9. & 10.*

4 *Filius Primipili etiam non hæres, & qui paterna bona non poſſidet, tenetur Regiæ Curiæ pro adminiſtratione paterna.*

5 *Fiſcus præfertur vxori primipili anteriori pro dotibus, & non ſolùm in bonis viri, ſed etiam in bonis dotalibus tranſlatis in viri dominium, & nu. 7. & ſic pariter reſpectu aliorum creditorum anteriorum nu. 8.*

11 *Opinio gloſſ. commendatur in c. ex parte de conſuet. dicētis bona vxoris primipili in ſubſidium fiſco eſſe obligata.*

12 *Filij nō hæredes poſſidentes bona patris titulo particulari tenentur fiſco pro functionibus fiſcalibus à patre debitis, vel bona prædicta cedere debent.*

13 *Fiſcus ex cauſa publicæ neceſſitatis exigere poteſt à ſuo debitore ante diem pendente tem-*

pore

pore ſolutionis, deducto tamen intereſſe medij temporis.

14 *Arrendator Fiſci, ſi multum lucratus eſt in arrendamento poteſt cogi finito illius tempore, vt iterum conducat pretio eodem, quando non reperitur arrendator pro iuſto pretio.*

15 *Text. in l. cotemferro §. fin. ff. de public. & in l. 3. cum in quinquennium ff de iur fiſc. declarantur.*

16 *Fiſcus in paritate [illegible] rum poteſt gratificare, [illegible] nnm, quàm alium, quòd non ſeruatur hodie, ſed iterum proceditur ad licitationem.*

17 *Debitor fiſci contumax non ſoluendo non gaudet beneficio ceſſionis bonorum.*

18 *Practicæ eſt in contrarinm eorũ, quæ dicta ſunt de vxore theſaurarij eiuſque filijs, & ſic etiam reſpectu aliorum creditorum anteriorum, nec in practica ſeruatur, quod dictum eſt de filijs debitorum functionum fiſcalium, prout non ſeruatur, id quod dictum eſt de Arrendatoribus.*

19 *Practica, quod Officiales pecuniarij vulgo dicti li pagatori, qui deſtinantur per Prouincias ad ſolutiones faciendas militibus, vt iterato non tranſmittantur, niſi prius redita ratione primæ miſsionis, vnde ſumpta.*

20 *Theſaurarius tenetur de culpis, & defectibus ſuorum Officialium in ſubſidium, quòd non procedit in ſcriba portionis, qui tenetur principaliter, & ibi ratio.*

21 *Scriba portionis nullum habet ſuperiorem, niſi Regem, aut Proregem.*

22 *Fiſco expedit conuenire ante omnia principalem debitorem, & ſic Reipublicæ, quia ex hoc facilius inueniuntur fideiuſſores, & approbatores, & ibi vide illationes.*

23 *Fides nulla eſt adhibenda ſchedulis priuatis Arrendatorum, vel ipſorum libris, quando ex iſtis tantùm volunt facere debitores aliquos ipſorum Arrendamentorum, vel participes in eis, maximè ſi in malam fortunam deuenerunt, & nume 25.*

24 *Fiſcus contra participantes, ſeu vulgo dictos caratarios agere poteſt actione directa, ſicut cōtra proprium Arrendatorem.*

25 *Liber rationum continens data, & accepta quam fidem faciat.*

26 *Impoſitiones antiquis temporibus exigebantur in ſpeciebus pro ſubſtentatione militum, hodie verò ſunt omnes redactæ in pecuniam ad ſubueniendũ Regum neceſsitatibus.*

27 *Militibus nauigantibus in Regijs triremibus, & rimerijs in illis ſeruientibus, ſpecies annonariæ præſtantur ſtatutis diebus curiæ expenſis, quæ militibus*

bus in eorum ſtipendijs computantur.

28 *Conſuetudo dandi veſtitum ſemel in anno remigantibus, ſeu forzatis in triremibus, & quo tempore vnde ſumpta.*

29 *Nauigatio quo tempore incipere debet, & quo finire.*

30 *Victus quis, & quomodò antiquis temporibus militibus præſtabatur, & inter cætera nume. 31. Quod in menſe Nouembris mandabatur dari vinum nouum, & ſic pariter circa paleam, & fænum nume. 32.*

33 *Functionem fiſcalium impoſitio eſt antiqua tempore Romanorum Imperatorum, & ſoluebantur vigintiſex denarij pro quolibet capite, ſeu fumante, antequam impoſitionem ſoluebantur collectæ nu. 35.*

34 *Impoſitio per focularia eſt antiqua, de qua Bald. eſt loquutus.*

36 *Functiones fiſcales impoſitæ tempore Regis Alphonſi Primi, fuerunt recõpenſatiuæ ad pretium ſalis, quòd Rex Alphonſus dare promiſit ſingulis focularibus Regni, videlicèt tumulum vnum pro quolibet, quæ ſolutio pretij ſalis debita à populis erat à tempore Machabæorum, & erat vectigal antiquum tempore Romanorum, quod inter Regalia computatur, & ſolus Rex in Regno ſal videre poteſt, & eius ſunt omnes ſalinæ.*

37 *Donatiua, quæ ſingulis duobus annis fiunt per Regnum, & Barones congregato Generali parlamento, an ſint voluntaria, remiſsiuè.*

38 *Mandata, ſeu Procurationes Vniuerſitatum Regni, qualia, ſeu quales eſſe debent, remiſſiuè.*

39 *Deus ſcrutator cordium eſt, & reddit vnicuique iuſta opera ſua.*

40 *Rex datus eſt Regno, ſicut Regnum ipſi, & dicitur pater, maritus tutor, & adminiſtrator populorum.*

41 *Regis Alphonſi dictum commendatur.*

42 *Vniuerſitates terrarum, quomodò poſſunt imponere collectas, ſeu gabellas pro ſolutione functionum fiſcalium, & aliorum onerum, & qui ad eas teneantur, vel excuſentur.*

43 *Appellatio datur ſi quis ex appretio facto per Appretiatores Vniuerſitatis ſenſerit ſe grauatum.*

44 *Appretiorum materia, & quomodò appretiari debent Terræ, in quibus ſunt ſuntuoſæ habitationes, remiſsiuè.*

45 *Vniuerſitates, quomodo poſſunt vendere, ſeu arrendare Territorium commune omnibus, & nouas facere defenſas, remiſsiuè.*

46 *Dobana menepecudum Apuleæ non eſt, quid nouum, ſed anti-*

qua ſolutio, omneſq. ipſius inſtructiones ſunt per leges Imperatorum determinatæ.

47 *Penſio ſolui ſolita pro paſcuis augeri non poteſt, niſi Principe conſulto.*

48 *Paſcua, quæ mandantur cuſtodiri, & conſeruari per Regios Cauallarios, ſic vulgo dictos determinatum eſt per leges Imperatorum.*

49 *Cauallarij prædicti gaudent fori priuilegio, ſuntq. ſub iuriſdictione Regij Dobanerij, cui conceſſum eſt merum, & mixtum Imperium ſuper omnes locatos ſeruientes, & quomodocumque Dobanam inſequẽtes, & etiam deciſum eſt contra Neapolitanos.*

50 *Cauallarij extraordinarij fieri poſſunt, & ſolitum eſt neceſſitate ſuadente, quòd pariter per leges Imperatorum eſt prouiſum, & ibi qua pœna afficiuntur, quando malè adminiſtrant.*

51 *Poena qualis ſit contra paſculantes, & damnificantes paſcua ad vſum Regiæ Dobanæ deputatæ.*

52 *Cauallarij milites equitantes affirmat eſſe Io de Plat.*

53 *Cauallarij extraordinarij, ſeu ſupernumerarij de iure gaudere non debent priuilegijs, quibus ordinarij.*

54 *Doctores de Collegio Neapolitano, in quo magnus Cancellarius Regni habet ordinariam iuriſdictionem, non gaudet priuilegijs Collegij, & ita deciſum.*

55 *Deſcriptio in libris Regiæ Dobanæ, ſufficit, vt in futurum poſſint cogi perſonæ cum ſuis animalibus ad paſcua ſumenda, & debitam penſionem ſoldam in futurum, & ſic pariter circa territoria, vt Regia Dobana capere poſſit ab inuitis, pro ſubſtentatione animalium in ea locatorum, quod pariter eſt per leges Imperatorum prouiſum.*

56 *Initium Regiæ Dobanæ à tempore Romanorum.*

57 *Laus tribunalis Regiæ Cameræ, & de ipſius officio, remiſſiuè.*

58 *Impoſitio dicta delli lagni, ac impoſitio turrium, quomodo fundantur.*

ARGVMENTVM.

Theſaurarius Regni dicitur Primipilus, Fiſcus quomodo pro mala illius adminiſtratione poſſit agere ſuper illius bonis, & quomodo filij, & vxor pro primipilo teneantur. Filij non hæredes, an teneantur pro patre ex debito functionũ fiſcalium fiſcus, quomodò ante diem poteſt debitum exigere. Arrendatores, quomodò finito tempore arrendamenti poſſunt cogi ad iterum arrendandum, Theſaurarius tenetur de culpis ſuorum Miniſtrorum, ſed in ſubſidium, quod non eſt in ſcriba portionis. Fides, quanta ſit adhibenda ſchedulis Arrendatorum, ſolitum antiquum dari militibus. Nauigatio quo tempore incipere debeat, & quo finire. Functiones fiſcales à tempore Romanorum; Vniuerſitates terrarum quomodo collectas imponunt. Dohana menepecudum, quid, & quo tempore conſtituta.

§. VIII.

1 DIXIMVS ſu-
pra, quòd Per-
ceptores Pro-
uinciales tenē-
tur tranſmitte-
re omnem pe-
cuniam, quam
exigunt ad Re-
giam Theſaurariam, pęnes Regium
Generalem Theſaurarium: videamus
propterea, quid de Theſaurario iura
diſponūt,& qualis eſt illius obligatio,
& equidem videtur, quòd appellari
2 poſſit primipilus:nam dixit Ioan.de
Plat. in rubric. C.de primipil.lib.12.
poſt gloſſ. quod dicitur ille, qui eſt
primus inter Adminiſtratores:& Luc.
de Penn. licèt in eadem rubrica vi-
deatur ſentire aliud. Tamen in l. 3.
eiuſdem titu.dixit,quòd eſt officium,
quod conſiſtit in adminiſtratione
pecuniæ, quodq; hic eſt verus intel-
3 lectus, & Afflict.in Conſtitut. Regn.
Patres pro filijs num.8. nominatim
tradit Theſaurarium Generalem Re-
gis eſſe primipilum, quòd per prius
dixit Angel. in l. 1. C. de priuil.fiſc.
& idem tradit Reſtaur. Caſtald. in
tractat. de Imperator. quæſtio. 110.
priuil. 257. qui etiam dicit, quòd ex
4 diſpoſitione, text. in l. 3. & 4. eiuſ-
dem titu. Filius non hæres,& qui bo-
na paterna non poſſidet, tenetur Re-
giæ Curiæ pro àdminiſtratione pater-
na, idemq; tradidit Peregrin. in tra-
ctat. de iure fiſc. lib. 6. cap. 7. num.
5 11. Et non ſolùm fiſcus præfertur
vxoriantetiori pro dotibus; ſed etiam
bonis dotalibus tranſlatis in viri do-
minium: ita quòd contra regulas te-
netur vxor pro marito,vt per Io.de
Plat. in d. l. 3. & 4. Luc. de Penn.
ibidem, cæterosq; ſcrib. in quo vide
notata per Angel. in d. l. 1. de priuil.
6 fiſc. Et hæc omnia, quòd Theſaura-
rius ſit primipilus, & cętera ſupra
7 tradita firmat Franc. Luc. in tractat.
de priuil. fiſc. num.18.& 19. & quòd
vxor generalis Theſautarij Regis,qui
ex adminiſtratione eſt Fiſci debitor,
vt ipſa inquàm non præferatur pro
dote, nec poſſit antea detrahere iura
ſua dotalia placuit Afflict. loc.proxi-
8 mè cit. Et quod non ſolùm præfera-
tur hyppothecæ anterioris mulieris,
ſed cæterorum creditorum, latiùs
Peregrinus, vbi ſupra lib. 6. titu. 6.
num. 43. poſt Capic. in deciſ. 129.
9 vbi firmat eſſe Theſaurarium Primi-
pilum, licèt in illa cauſa referat vo-
catum contra Reginam, quæ præten-
debat gaudere priuilegijs Fiſcalibus
contra pupillum primipili hæredem:
& Mart. Laud. de priuil. fiſc. quæſt.
10 214. loquitur in ſpetie in Theſau-
rario,& idem per omnia tenet dicens
diſpoſita in primipilo habere locum
in eo.

Et videatur gloſ.notab. in cap. ex
parte de conſuet. in verb. alienari,
11 vbi infraſcripta tradit.In caſu tamen
quandoq; diſtrahuntur bona mulie-
ris pro viro,vt in cauſa primipilorum
bona mulieris pro marito obnoxia
ſunt Fiſco, ſi omnia bona mariti ex-
hauſta ſunt, vbi Abb. cæteriſq; ſcri-
bent. Idemq; firmat Couarru. in cap.
16.variat.reſolut. licèt præſupponar.
Primipilum eſſe alium, quàm quòd
ſupra expoſuimus ſecundum commu-
nem Doct.opinionem.

Aliud quoque notabile, & ſpecia-
liter notetur pro functionibus fiſcali-
12 bus,quòd hæredes ad illas intantum
tenentur pro Patribus, quod etiam-
ſi renuntiauerint hæreditatem,tenen-
tur etiam cedere bonis, quæ habue-
runt à defuncto quocumque titulo
inter viuos tanquàm talibus debitis
obnoxijs, text. eſt in l. hæredes, vbi
gloſ. Ang.Nicol.de Neap.Io.de Plat.
& Luc.de Pen. C.de omn.agr.deſer.
lib. 10.

Sed omittere nolui vnum, quòd
Fiſcus ex cauſa publicæ neceſſitatis,

T 2 po-

poteſt à debitore ſuo exigere ante diem, & pendente tempore ſolutionis deducto tamen intereſſe medij temporis per text. in l. 1. vbi gl. Bald. Salic. C. de cond. ex leg. Ang. in l. cum quidam, §. fiſcus, ff. de vſur. Plat. in l. 1. C. de fiſc. vſur. lib. 10. latiùs Peregrin. vbi ſupra lib. 6. nume. 21.

Sicut pariter, & notetur; quando Arrendator Fiſci multum lucratus eſt
14 in arrendamento facto, & eo finito non reperitur Arrendator pro eodem ſaltem pretio, quo per prius ſtetit arrendamentum. Poteſt compelli ipſe Arrendator, vt iterum conducat fiſcalia corpora pretio, quo primo lo-
15 co tenuit, text. eſt in l. cotem ferro §. fin. ff. de public. vbi gloſſ. declarat quomodo procedat text. in l. 3. §. cum in quinquennium, ff. de iure fiſc. qui dicit totum oppoſitum: vult enim, vt procedat, quando non facit magnum lucrum, quòd firmauit Mart. Laud. in tractat. de fiſc. priuil. 65. & Franc. Luc. in eodem tractat. priuil. 17. & 88. Licet gloſſ. in l. fin. C. de locat. præd. ciuil. in verb. in arbitrio teneat eſſe correctam diſpoſitionem text. in l. cotem ferro §. fin. per text. in d. §. cum in quinquennium. Sed Bart. in d. §. fin. ſequitur opinionem gloſſ. ibi, qui allegat gloſſ. conſimilem in l. ſi cum hermes C. locat. tenentem eamdem opinionem, quàm tenet gloſſ. in d. §. fin. vbi Paul. de Caſtr. in princ. tenet idem, quod gloſſ. ibi, poſt Bald. in l. 1. C. de hæred. vel act. vend. qui Laudem. in priuil. 61.
16 tradit, quòd ſi Officialis Fiſcalis ſubhaſtat datium pro mille, ſi duo licitantes eodem tempore reſpondent, locus erit gratificationi, quod ſæpe ſæpius accidit in Regia Camera, quæ prouidet, quòd iterum accendatur candela, & hæc eſt practica, quæ ſeruatur. & prædictus Luc. vbi ſupra priuil. 46. tradidit, quod debitor Fiſci
17 contumax in non ſoluendo, non poteſt gaudere beneficio ceſſionis bonorum in fiſci damnum: ſed quæ dicta ſunt de Theſaurario, vxore, eiuſq; hæredibus in practica non ſeruantur: nec etiam reſpectu aliorum creditorum anteriorum; nec pariter, quæ dicta ſunt de filijs debitorum functionũ fiſcalium, quando bona paterna particulari titulo poſſident, & ſimiliter nõ vidi practicatum id, quod dictum eſt de arrendatoribus, prout minimè hoc practicatur in dominio Venetorum, & refert Peregr. de iur. fiſc. lib. 6. tit. 5. nu. 6. cum quibus Arrendatoribus nomine Regio fiunt capitulationes particulares concedendo illis multas immunitates, & priuilegia, & inter cætera conceduntur particulares Iudices à quibus omnes ipſorum cauſæ, atque controuerſiæ cognoſci habeant, quod ſumitur ex text. in l. 3. & 4. C. de Caſtr. & miniſtr. lib. 12. in l. 2. C. de vſuar. & ſuſcept. lib. 11. & multa alia poſſunt iura cumulari, quę immunitas de iure non extenditur ad ipſorum Miniſtros, & ſubſtitutos, iuxta diſpoſitionem text. in l. vnica, C. quibus muner. ſe excuſ. quod hodie non practicatur, quia in capitulatione aliud conuenitur. Fiunt enim omnes immunes, verùm aduertatur ad Capitulum conceſſum Ciuitati tempore Præſidatus Comitis Ripacorſiæ, quod eſt Capitulum xxv. in quo ſtatutis, & cõceditur Ciuitati, quod Arrendatores ipſorumq; Officiales conueniãtur eorum ordinarijs magiſtratibus locorum exceptis cauſis concernentibus adminiſtrationem Arrendamentorum.

Cumquè ad ſolutiones ſtipendiorum militibus, Caſtellanis, & alijs
19 faciendas deſtinentur ordinariè per Regios Generales Theſaurarios ſolutores, vulgo dicti li pagatori, & cùm illi accedunt Officiales ſcribæ portionis, cum quorum interuentu fiunt õmnes ſolutiones Regiæ, omneſq; expenſæ, & in libris eorum omnia adnotantur,

tantur, illisq; plena, & indubitata fides adhibetur. Fuit igitur pro recta adminiſtratione regalis parrimonij ordinatum per Proregem,eiusq; Collaterale Conſilium,quòd prædicti ſolutores non debeant ad idem munus iterato tranſmitti,niſi priùs reddita ratione primę miſſionis,qui ordo fundatur ex text.notab.in l.neminem C. de ſuſcept.lib. 10. cuius verba tranſcribere volui, nam deſeruiunt ad multa.

Neminem ſuſceptionis munere functum ad idem munus aſtringi, niſi ſe prius vinculo ſollicirudinis Superioris abſoluerit: nam neque eos, qui placuerint, grauare iuſtitia eſt: neque eos, qui diſplicuerint, teneri prudentia eſt.Integro igitur ſinguli anniuerſario anno tranſcurſo cogantur exponere, quibus titulis ſuſcepta diſperſerint, vt faciliùs ſi quis in furto fuerit deprehenſus, recentem queat reintegrare iacturam; non perpetui autem exactores teneantur incontinuandā vexandorum Prouincialium poteſtate, velut conceſſionum dominatione, ſed per annos ſingulos iudiciaria ſedulitate mutentur, niſi aut conſuetudo Ciuitatis, aut authoritas ordinis eos per biennium eſſe compellat.

De culpis quorum Miniſtrorum tenebitur Theſaurarius dicit text. in
20 l. exactores eodem tit. Sed hoc in ſubſidium,vt probat text.in l.2. eod. titu. Quod non procedit in Officialibus Scribæ portionis ex particularibus inſtructionibus illius officij; quæ obligāt principaliter Scribam abſque alia diſcuſſione ad ſoluēdum pro ſuis Miniſtris: & hoc ſumma cum ratione, quia non reddit rationem degeſtis per eum, nec alium habet Supe-
21 riorem, quàm Regem, aut Proregem, vt latius ſcribit D.Frecc. in 3. lib.de ſubfeud.in 1.differ.feud.regal. & titul.fol.431.

Et notetur gl.in d.l.2. in verſ.me-
22 rentur: nam dicit vnum notabile verbum: videlicet,quod expedit Reipublicæ inuenire ſoluendo primum conueniendum, & ratio eſt, quia ex hoc facilius inueniuntur fideiuſſores, & approbatores, quod notandum eſt contra fiſcales,cæterosq; Iudices,qui non debent ſtatim manus imponere contra fideiuſſores Arrendatorum, & aliorum Miniſtrorum: & ſic etiam in fideiuſſoribus bancorum, donec ſuperſit approbata ſpes ſatisfactionis à proprijs debitoribus: pro quo videātur iura notabilia ad propoſitum in l.ordine §.in eum,in l. Imperatores ff. ad municip.in l. 3. C. quod quiſque ord. conuen. lib. 11. in l. prior ff. de admin.rer.ad Ciuit.pert.in l.1. C.de decur.lib.10.vbi gloſ.& ſcrib.

Sed cum his Arrendatoribus,& ſimilibus, maximè erit aduertendum: nam dùm in malam deueniunt fortu-
23 nam, adnotant multa in eorum libris, & ſchedulis, in quibus vel faciunt multos ſui debitores, vel participes in ipſorum arrendamentis, ſeu negotiationibus, & vidi Fiſcales ex hoc illos conuenire,vti tales, qui benè poſſunt,quando verè ſunt partici-
24 pes,ſeu carratarij,vt vulgò dicimus, & contra eos agere poteſt directa actione Fiſcus, ſicut contra principalem Arrendatorem,Deciſio eſt Synodalis Ang.in l.1. ff. de loc. publ.fru. Sed quando non apparet aliud niſi nota priuata eiuſdem Arrendatoris, tunc lex iure reſiſtit:cùm non ſit modo aliquo ei credendum ad ſui pro-
25 prium beneficium, maximè in neceſſitate, & egeſtate forſan conſtituto, quod valde eleganter diſpoſitum eſt in text.l.fin. C. de conuen.fiſc.debit. lib.10. & concordat text.in l. exemplo C. de probat. vbi dicit pernicioſum eſſe, ſicut in d.l. fin. dicitur iniquum,vt credatur ſcripturæ priuatæ, in qua quis aſſerat aliquem ſuum eſſe debitorem, vel participem in arrēdamento,vt ipſe minùs perdat, & intantum hoc reputatur iniquum,quòd

T 3 text.

text.in d.l. exemplo non ſolùm ponit caſum in priuato ſed etiamſi adnotationem fecerit fiſcus,ibi: vnde neque Fiſcum, neque alium quemlibet ex ſuis ſubnotationibus debiti probationem præbere oportet: ibiq; Bald. & Salic. ſummant text. vt propria ſcriptura creditoris non conuincat debitorem etiam in fiſcali cauſa, vel pro fiſcali debito, quia eſſet dare materiam falſum fabricandi:& in hoc nulla eſt controuerſia Doctor. nam omnis diſputatio fuit in apoca, vel Epiſtola ſcripta manu eiuſdem prætenſi
25 debitoris,vel in libro rationum continente data, & accepta, & plura negotia, in quo fiunt plures diſtinctiones,de quo per Bald.cæterosq; ſcrib. in l. 1. C. de eden. per Bart. & alios in l.admonendi ff.de iureiur. ſed in ſcriptura compoſita per eumdem aſſertum creditorem in ſui beneficium militat diſpoſitio iurium prædictorũ, abſque vlla limitatione, quod dicit Bart.in d.l.admonendi ante num.25. auth.gloſ. in §. ſi tamen quiſquam in auth.de inſtr.caut.& fid.quod melius explicauit, idem Bart. in l.nuda ff.de donat.nu.8. verſ.in eo,quod dicitur, pro quo videatur punctualis deciſio Bald.author. Nicol. de Matarel. in l. rationes C.de probat.diſtinguentis in libro rationum continente data, & accepta, & ſic plura negotia, vel ſi contineatur vnum tantum, quia tunc eſſet penitus ſcriptura priuata,& nullius fidei, & Dec. in d.l. 1. de eden. poſt alios loquens in libro rationum facit diſtinctionem, quando continet plura Capitula,& negotia connexa, vel ſeparata,& hoc ſecundo caſu nulla detur fides, quæ ſunt in caſu fortiori, de quibus latiùs diximus in repet.d.l.fin.

Sed nolui omittere, quòd impoſitiones omnes, quæ hodiè redactæ
26 ſunt in pecunia ad ſubueniendum neceſſitatibus Regum pro neceſſaria ſubſtentatione Regni primitùs antiquis temporibus ſecundùm leges Imperatorum præſtabantur in ſpeciebus pro victu militum neceſſarijs, de quo in l.modios C.de ſuſcept.lib.10.vltra tributa in pecunia,quæ latè diſcurrit gloſ.in rubr.de ann.& trib.lib.10.Ita quòd nec etiã militibus hodie à Reg. Curia ſpecies aliqua datur: ſed tantum ſtipendium cum aliquibus immunitatibus ſolùm autem hæc pro-
27 uiſio, & annonaria præſtatio fit in Regijs triremibus cum rimerijs ibi ſeruientibus,& alijs ibi: etiam militibus regio ſeruitio in eis vacantibus, quibus alimonia præſtantur, ordinariè, & differenter ſtatutis diebus in hebdomada,pro quo videatur ſolemnis text. in l.1. & l.iubemus C. de erog. milit. ann. ſed hæc omnia Curiæ,non populorum expenſis,cùm populi ſoluant ſuas ordinarias impoſitiones ad hoc, vt Curia ex eis ſuis ſubueniat neceſſitatibus; Benè verum eſt,quod militibus ſuper triremes nauigantibus pro victu,qui ipſis præſtatur fit excomputum pro rata in eo-
28 tum ſtipendijs, & circa ſolitum dari veſtitum rimerijs vulgò dictis, forzati, ſemel in anno, quod pariter antiquis temporibus à populis exigebatur, videatur text. in l.1. C.de milit. veſt. lib. 12. qui ſtatuit dandum eſſe
29 in Calend. Apr. vt hodiè eſt conſuetum,quia eo tempore dicit gloſ.incipere debet nauigatio vſque ad Calend. Octobr. quæ allegat text. in l. quoties C.de naufr.lib.11. & in d.l.1.
30 C. de erog. milit.ann.dicitur, quòd militibus dabatur buccellatum,quod eſt certa panis ſpecies diebus duobus in hebdomada tertio die panem, vno die vinum,alio die acetum,vno die lardum,biduo carnem veruecinam:
31 verùm in menſe nouembris mandatur dari vinum nouum, quoniam veteris diſpendioſa videtur erogatio,vt
32 in l.iubemus, eodem tit. & circa paleam,& fœnum ſunt text.in l.2. & l. prouincialium tit.eod. Quæ volui adnotare

notare, vt videatur, quòd omnia reperiuntur ſcripta ſtatuta,& ſolita fieri, quodque noſter Chriſtianiſſimus Rex,eiuſq; Miniſtri nihil noui faciūt, nec populos grauant vltra ſolitum: immò antiquis temporibus ſoluebant tributa in pecunia, & alia in ſpeciebus taxando omnes pro qualitate poſſeſſionum.

Et dico plus circa functiooes fiſca-
33 les impoſitas tempore Regis Alphonſi Primi, quod eſt impoſitio antiqua tempore Romanorum Imperatorum, quibus temporibus ſoluebantur 26. denarij pro quolibet capite, ſeu fumante: verba ſunt Baldi, in l. ex hoc iure in fin.ff.de iuſt.& iur.qui allegat gloſſ.in l.ager §. 1. ff. de verb.ſignif. & ſubdit: ſed hodie,proh. dolor! pellem populorum excoriant,& vix pre-
34 carium dimittunt, & de impoſitione per focularia locutus eſt idem Bald. in d.l. 1. §. quod ſi nemo ff.quod cuiuſq.vniuerſ. nom. & ante etiam Im-
35 peratorum tempora ſoluebantur collectæ, in quarum locum ſucceſſit illa impoſitio,& collectæ etiam ſoluebantur perfumantes, de quo per Bart. in l.4. §.actor ff.de re iud.Bald.in l.etiā C.de exequ.rei iud. Alber.poſt Bart. in l.fin.§. fin.ff.de bon.damn. multa per Boer.deciſ.213.de quo vide latiſſimè per Capic. vbi ſupra in ver. collectis verſ.filijſfam.

Sed aliud notandum memoriæ teneatur, quòd vtſupra diximus, fun-
36 ctiones fiſcales ſoluuntur loco pretij ſalis, quod populis per Reg.Cur.præſtatur. Hæc enim ſolutio pretij ſalis non eſt noua: nam de vectigali ſalis ad publicum ſpectante loquutus eſt Vulp.in l.inter publica de verb.ſignif. & inter regalia computatur, ad text. in cap.1.quæ ſint Reg. in fin.vbi Andr.in verb.ſalinarum, & latè Moderni Addentes, & nullus ſal vendere poteſt, niſi Rex, quod ſalinas omnes in Regno exiſtentes tenet etiam, quæ in priuatis Dominorum fundis exiſtūt,de quo cumulatè per Luc. de Pen. in l. 1. C. de metall. lib. 11. per Capic.in ſua inueſtitura in verb. feudorum clauſulæ verſ. ſalinis bonus, text.in l.ſiquis C.de vectigal.& commiſſ. immò dico, quod hoc vectigal. aderat etiā tempore Machabæorum, vt in lib. 1. Machab. in cap. 10. ann. 160.vbi Rex Demetrius,ſcribens gēti Iudæorum dicit,quòd remittit illis præſt. multas, abſoluit a tributis, & indulget pretia ſalis: & ſic apparet, quod populi etiam tunc pro ſale ſoluebant,& aderat impoſitio,ſed nouiſſimè audiui factum eſſe motum contrarium: nam nomine populorum
7 remiſſum fuit ſal à Regia Curia debitum,& remanſit impoſitio,quod quomodo factum fuerit,reddēt rationem, qui fuerunt in cauſa: credendum enim erit negotium tam graue, & prima facie populis omnibus tam perniciosum, quòd non fuerit propoſitum, & conclusum ſine maxima cauſæ cognitione ob publicam vtilitatem, & in beneficium populorum a Miniſtris, & Baronibus Deum timentibus, qui ſanguinem pauperum donare auſi non fuiſſent:nec in iacturam populorum tam oppreſſorum cōſenſiſſent;& an propria donatiua,quæ
37 fiunt in generalibus parlamentis dicantur voluntaria,& multa elegantia adhoc vide per D.Frecc.in 2.lib.in 3.auth.baron.num.26.& latiùs inf.in deciſ. 6. & quomodo, & quales de-
38 beant eſſe procurationes,ſeu mandata vniuerſitatum Regni in donatiuis faciendis; & quando ſufficiat maior pars vniuerſitatis,& in quibus omnes certiorari debēt videatur notab. doctr.Bald.in l.1. ff.de magiſt. conuen. vltra trad.per Canon.in cap.cum omnes de Conſtitutio. & ſupra latè tractauimus: credendum enim, vt dixi in parlamentis, & donatiuis omnia circumſpecti, & ſecundùm conſcientiam fieri: homo iudicat in facie,Deus autem in corde,qui eſt cordium

Digitized by Google

dium omnium ſcrutator,& vnumquē-
què credendum eſt cogitaſſe inclina-
re cor ſuum ad faciendas iuſtificatio-
nes coram Deo propter retributionē
39 in æternum. Inſpector enim cordis
eſt Deus,ipſe intelligit,& reddet vni-
cuique ſecundum opera ſua,Prouerb.
40 cap. 24. Et licet Regnū ſit Regi da-
tum: tamen Rex eſt Regno datus,vt
ipſum gubernet,& regat:ideo dicitur
Pater,maritus,tutor,& adminiſtrator
populorum, & dicitur Rex cum po-
pulis arcta catena deuictus, & illis
præeſt, ſed ipſorum cauſa, & mali,&
improbi dicuntur illi, qui in imperio
nonniſi imperium cogitant:ſunt enim
Reges, ſicut ſydera, quæ ſplendorem
habent, & ſuper mortales ſuperemi-
nent,ſed mortalium vſibus deſeruiūt;
ſic regalem dignitatem cum munere,
officioq; deuinctam,habēt Reges ſuos
Conſiliarios,& in magna copia,Deus
faxit,vt conſilium ſit ſemper fidum,
41 & rectum. Hinc Alphonſus ille inter
Reges maximus,& memorandus ſci-
ſcitatus, qui eſſent optimi Conſilia-
rij? Mortui, reſpondit,libros,ſcilicet,
qui nihil blandientes, nihil celantes,
puram, meramquè propinant veri-
tatem.
42 Sed de his ſatis: reuertamur nunc
ad pauperes Ciuitates,quomodo vni-
uerſitates, vel ad ſolutiones fiſcales
ſoluendas, vel alia onera poſſint im-
ponere collectas cum aſſenſu Supe-
rioris,vel ſine,& an cauſa donandi,&
qui teneantur. An forenſes, & etiam
quomodo fumantes,ſeu focularia nu-
merantur:quid in fratribus ſimul ha-
bitantibus, Filijs,Doctoribus,viduis,
pauperibus, & ſimilibus: idem Ca-
pic. vbi ſupra,& in verſ.collectarum;
& quia vniuerſitates ſunt, quæ in Re-
gno taxantur pro ſuis Ciuibus facta
illorum numeratione, propterea vel
ſolita ſunt imponi gabellæ à ſuis Ci-
uibus exoluendæ, de quibus fiſcales
functiones ſoluunt,vel fit illorum om-
nium bonorum appretium: pro quo
extat Regia Pragmatica, taxantur
vniuſcuiuſque facultates,& per æs, &
libram vnuſquiſque ſuam debitam
portionem: in quo non opus eſt Re-
gio aſſenſu, ſicut in impoſitionē Ga-
bellarum, ſecundum Capic.in ſua in-
ueſtit.in verb.gabellis,verſ.& ex præ-
dictis infertur eſt ſolemnis text. in
l. 2. C. de prædijs, & om. reb. Na-
43 uic. lib. 10. à quibus appretijs ſi-
quis ſenſerit ſe grauatum datur ap-
pellatio ad text.in l. 1. C. de diſcuſſ.
44 lib. 10. Nauic. lib. 10. & dùm ven-
duntur Terræ, in quibus ſumptuoſæ
ſunt habitationes, quomodo debeant
appretiari, & de eadem materia ap-
pretiorum videatur Boſſ.in tractat.de
45 Princip. Et quomodo vniuerſitates
cum diſpenſatione, & decreto Colla-
teralis Conſilij poſſint vendere, ſeu
arrendare Territorium commune om
nibus de omnium conſenſu,& nouam
facere defenſam Auen. de exeq.mād.
reg.lib.2.cap.12.
Sed multi neſcientes,quid dicant,
46 conqueruntur de Dohana Menepe-
cudum Apuleæ, per quam locantur
Territoria, & paſcua ad vſum pecu-
dum, cæterorumquè animalium, à
quibus percipit Regia Curia annuos
ducatos ferè ſeptingentum mille.
Non enim eſt hoc nouum, ſed per-
legatur. text. in l. 1. & tot.tit. C.
47 de paſcul. public. lib. 11. & ibi
ſtatuitur, quòd ſolita penſio non au-
geatur, niſi Principe conſulto, vt ibi
notat Ang. & pro notabili priuilegio
Principis ponit Reſt.Caſtal.in tracta.
de Imper. quæſt. 110. priuil.297. &
mandatur in d.l.1. paſcua cuſtodiri,
48 & non damnificari,quòd fit hodie
per Regios Cauallarios, ſic vulgò di-
ctos, qui omnes gaudent fori priuile-
49 gio,vt cognoſci non poſſint de quo-
cumque delicto,niſi à Dohanerio,cui
conceſſum eſt merum, & mixtum im-
perium,ſuper omnes locatos, ſeu Do-
hanæ ſubditos, & quomodocumque
illam inſequentes, & alia multa pri-
uilegia,

50 uilegia, intantum quod iudicatum fuit habere iuriſdictionem, etiam contra Neapolitanos, & ſignanter in quadam cauſa Herculis Mormilli fratris Fabritis Mormilli Patritij Neapolitani tempore, quo erat Dohanerius Io. Aloyſius de Sangro nobiliſſimus Eques; ſed quia neceſſitate ſuadēte fiunt per Dohanerios multi Cauallarij, & Officiales vltra numerum, qui appellantur ſupernumerarij: ſeu extraordinarij, quod benè facere poſſunt neceſſitate ſuadente; & multò magis poteſt hoc Prorex, iuxta diſpoſita per text. in l. 1. C. de Claſ. lib. 10. vbi Bart. contra quos quando ſuum debitum officium non faciunt, videatur quam pœnam Imperatores ſtatue-
51 runt, & etiam contra paſculantes, & damnificantes in l. 1. C. de fund. & ſal. rer. dom. lib. 11. de quibus Cauallarijs loquutus eſt Io. de Plat. in l. his
52 ſcholaribus in princ. C. de erog. mili. ann, lib. 12. Eoſq; milites equitantes eſſe affirmat.

Sed an iſti Cauallarij extraordi-
53 narij gaudebunt iiſdem priuilegijs, quibus ordinarius, vide notab. text. in l. fin. adhoc factum C. de Appar. Mag. milit. lib. 12. Ex quo text. probatur de iure non debere gaudere, vt iam
54 fuit deciſum in ſupranumerarijs Collegij Doctor. in quo Magnus Cancellarius Regni habet ordinariam iuriſdictionem, vt refert D. de Franch. in deciſ. 274. qui non allegat hunc text. & de ſupranumerarijs loquitur ibi Iac. Coiat. quod aliter ſeruatur ex particularibus titulis, & inſtructionibus eiuſdem Regiæ dohanæ. Et ſuf-
55 ficit reperiri deſcriptos aliquo tempore in libris Regiæ Dohanæ, vt dicantur illi obnoxia, tàm animalia, quàm Territoria, quæ Reg. Cur. à particularibus Dominis capit pro ſuſtentarione pecudum, & animalium, quibus ipſorum paſcua diſtribuuntur, ſecundum text. in l. omnes C. de fun. patrim. lib. 11. & hoc iure vtimur:

Eſt enim quædam ſpecies perpetuæ coloniæ ad text. in l. malè agitur C. de præſcript. 30. vel 40. ann. licet ini-
56 tium huius Dohanæ ſatis iuſtificatum fuerit, etiam à tempore Romanorum, & poſtea per Federicum ſecundùm, & ſucceſſiuè poſtea ex conuentione inita tempore Regis Alphonſi Primi, exiſtēte adhoc deputato quodam Commiſſario nominato Franceſco Molumber, quæ recenſet, & firmat D. Frecc. poſt 46. author. baron. num. 15. cart. 377. quod demùm ampliatum fuit, & regulatum cùm optimis ordinationibus, & inſtructionibus Protegum, & Collateralis Cōſilij, & non minùs Regia Cameræ Summariæ Tribunalis eminentiſſimi
57 ad curam rerum patrimonialium, & populorum cuſtodiam, & protectionem deputati, vbi reſidenr præſtantiſſimi viri, omni virtutis genere ornati, videlicèt octo Præſidentes, & vnus nominatus Locumrenens Magni Camerarij, qui ibi præſidet, de quorum officio, & in quibus conſiſtat, & de bilantijs, quę ſingulis annis tranſmitti debent ad Regiam Curiam continentia introitum, & exitum omnium redditùum Regni, & expenſarum, quæ ordinatione Proregum fiunt, & etiam de Officialibus ipſis Regiæ Cameræ, & de cognitione cauſarum illorum, vide D. Frecc. in lib. 1. in tit. de Offic. Mag. Camer. nu. 13. & ſeq.

Sunt etiam aliæ multæ impoſitiones pro publicò Regni beneficio, vt
58 eſt impoſitio dicta delli lagni ad ſalutem conſeruandam populorum ob aquarum abundantiam, quæ Territoria inundant, & aetem corrumpunt. Fit enim impoſitio per Prouincias, quæ ex hoc vtilitatem percipiunt, cùm teneantur poſſeſſores reparare publicos aggeres pro modo iugerum in l. 2. C. de immun. nem. conced. lib. 10. Natt. conſ. 487. num. 38. ſic impoſitio Turrium ad eas ædificandas,

&

& conſeruandas per totum Regnum, ne a Piratis, & Sarraccenis damnificetur, impoſitio ſtratarum, & pontium Regni, quæ vt ſupra fundatum eſt, tanquam continens publicum beneficium obligat omnes ad contributionem, cùm omnes de vtilitate participent, de quo latè per Auend. lib. 2. de exequ. mand. cap. 3. Vbi quid in ponte priuato, quomodo non liceat facere abſque licentia Regis, maximè ſi aliquid a tranſeuntibus vult exigi, & quid in refectione pontium, & viarum, &c.

DE TRACTIS, SEV EXTRACTIONIBVS pecuniarum frumenti, vini, aliarumq; ſpetierum, & corolariè de penſionibus, quæ in dies à Regia Maieſtate conceduntur.

TITVLVS QVINTVS.

SVMMARIVM.

1 *Extractio auri, argenti, frumenti, vini, equorum, lignaminum deſeruientium ad vſum belli, & multa alia ſunt extrahi probibita in Regno vltra iuris communis diſpoſitionem ſine Principis licentia, & ſolutis debitis diricſtibus.*

2 *Capitula Regn. & Pragmaticæ recenſentur, per quæ extractiones pecuniarum, victualium, animalium, argenti, & auri, ac lignaminum, vt ſupra ſunt probibitæ.*

3 *Pragmatica ædita in anno 1505. & ritus Regiæ Cameræ in titu. de tractat. declarantur, vt nec etiam pretium peruentum ex mercibus immiſsis in Regno poſsint extrahi, ſed benè merces ex prædicto pretio emptæ.*

4 *Conſultatio Regiæ Cameræ refertur.*

5 *Conceſsio tractarum habet inſitam naturam & conditionem quatenus Regnũ remanet munitum, & prouiſum; ita quòd ex extractione damnum non ſentiat.*

6 *Ius paſcendi in alieno Territorio intelligitur conceſſum, ſeu preſcriptum, quatenus Domino territorij non deſit.*

7 *Ius paſcendi in alieno territorio non intelligitur cum immoderato grege, & alia in materia tractarum deſpectantibus ad abundantiam remiſsiuè.*

8 *Bulla Cenæ limitatur, quando extractio probibetur, ne Regno deficiat neceſſaria prouiſio.*

9 *Conceſsio tractarum ſi non babet clauſulam refectionis, non poteſt extrahi anno ſequenti; quòd in primo non fuit extractum.*

10 *Penſiones, quæ à Rege concedun tur babent iuris intellectum,*

quatenus. Redditus Regni ſuppetunt facta priùs prouiſiona eorum, quæ pro neceſſaria Regni ſubſtentatione, ac defenſione ſunt neceſſaria.

11 *Princeps redditus Regni habet, & exigit adhoc, vt ex ipſis Regnum cuſtodiant, gubernet, & in iuſtitia, & quiete manuteneat, & nu. 13.*

12 *Officiales deputati ad iuſtitiam adminiſtrandam habere debēt ipſorum ſalarium ex introitibus Regni.*

14 *Princeps eſt debitor iuſtitiæ, & ſuos ſubditos cuſtodire, & protegere debet.*

15 *Capitula Regn. recenſentur, ex quibus fundatur redditus Regn. inſtitutos, & à populis datos pro conſeruatione cuſtodia, & ſecuritate eiuſdem Regni.*

16 *Tradens rem in alium, intelligitur transferre eo modo, quo habet.*

17 *Res tranſit cum ſua cauſa.*

18 *Cauſa, & origo eſt attendenda.*

19 *Conceſſio rei intelligitur facta ea lege, qua eſt pænes concedentem.*

20 *Concedens intelligitur concedere, quòd eſt ſuum, eiusq. tantùm vſui deputatum, & non quòd eſt in vſus, & publicas neceſſitates deſtinatum.*

21 *Expreſſum dicitur, quòd Rex interrogatus veriſimiliter reſpondiſſet.*

22 *Rex poteſt ſuſpendere penſiones, conceſsiones, & etiam illas tollere, quamquàm ſint ex cauſa remuneratoriæ, quando Regni redditus non ſufficiunt ad ipſius Regni manutenſionem, ac defenſionem.*

23 *Donans tenetur in quantum facere poteſt commodè, & boneſtè, ita quòd non egeat ære alieno deducto, in quo inſpicitur tempus petitionis, ſiuè exactionis.*

24 *Donatio remuneratoria non dicitur, quando ſeruitia ſunt facta ex debito officij, vel ex alia obligatione antecedenti.*

25 *Rex debet ſe præbere gratum ſuis ſubditis.*

26 *Seruitia de iure debita non faciunt donationem remuneratoriam, quamquàm dicatur donari ob ſeruitia, ſed pura iudicabitur.*

27 *Euictio, quæ venit in donatione remuneratoria, intantùm debetur, inquantum ſi ob ſeruitia aliàs dabatur actio contra donantem.*

28 *Deciſiones adnotantur factæ, per quas deciſum eſt non deberi euictionem rei conceſſæ ob ſeruitia, quando illæ fuerunt facta ex debito officij.*

29 *Dominus quando eſt alendus à ſuis feudatarijs.*

30 *Redditus deputati pro viuere Regis Realis dignitatis, ac Regni ſubſtentatione, quomodo in alienabiles, & commendatur deciſiones Andr. & Luc. de Pen.*

31 Pri-

31 *Priuilegia omnia intelliguntur, rebus in eodem ſtatu permanentibus.*

32 *Priuilegium dùm incipit fieri iniquum nòn eſt ſeruandum.*

33 *Priuilegia variantur ſecundùm varietatem temporum.*

34 *Neceſſitas facit licitum, quòd aliàs de iure non eſſet licitum.*

35 *Priuilegium immunitatis collectarum non iuuat ſuperueniente guerra.*

36 *Rex ex cauſa poteſt differre ſolutiones, capere bona ſubditorum, & reſtituere quandn poterit, ſi publica imminet neceſſitas, & ibi commendatur deciſio Andr. adhoc.*

37 *Donationes, diminutiones, & remiſſiones redditum ciuilium vectigalium ac tributorum ſunt prohibitæ, & nume. 39.*

38 *Princeps, qui nõ auget ſed diminuit enormiter, & non prouidet, vt decet, non dicitur Princeps, nec Rex.*

40 *Impoſitiones pro ſubſtentatione militum omni iure alienari prohibitæ.*

41 *Deciſio Luc. de Pen. in l. quicumque C. de omn. agr. deſer. valde commendatur, & ad eam, remiſſiuè.*

ARGVMENTVM.

Extractio prohibita auri, argenti, frumenti, vini, equorum lignaminum, & aliarum rerum. Conceſſio tractarum habet inſitam naturam, quatenus Regnum non egeat. Ius paſcendi in alieno territorio intelligitur ſine in commodo Domini proprij territorij. Tractæ, quæ anno vno non ſunt extractæ, non poſſunt extrahi anno ſequenti, abſque ſpetiali cauſa refectionis. Penſiones Regiæ intelligũtur conceſſæ Regno prius prouiſo. Rex poteſt ſuſpendere penſiones, quando redditus Regni non ſufficiunt ad Regni manutenſionem. Donãs tenetur inquantum facere poteſt commodè. Donatio remuneratoria non dicitur, quando ſeruitia ſunt facta ex debiio officij, & tali caſu non tenetur concedens de euictione. Dominus alendus à ſuis vaſſallis. Redditus Regni, quando in alienabiles. Priuilegia omnia intelliguntur rebus in eodem ſtatu permanentibus, & ſecundùm tempora variantur.

1 IN Regno noſtro prohibita extractio eſt auri, argenti, frumenti, vini, equorum, cæterorumq; animalium: ſic pariter lignaminum deſeruientium ad vſum belli, armatarum, & ſimilium; & ſic pariter multa alià ſunt prohibita, quæ extrahi non poſſunt ſine licentia Principis, & ſolutis debitis dirictibus vltra diſpoſita in l. 1. C. quæ res expor. non deb. in l. vnica C. de lict. & itin. cuſt. lib. 12. in l. 2. C. de Com. & Mercat.

2 Capitulum Regni Regis Roberti incip. Perpenſa loquitur de prohibitione pecuniæ.

Capit. Regis Caroli Primi in tit. de extractione victualium, & ſalis, vbi de Mag. Portulanis, contra quos maximè inuehit, & contra ipſorum Officiales Luc. de Pen. in d. l. 1. de lict. & itin. cuſtod. vbi de prohibita extractione equorum, & armorum, quod per prius dixit Andr. in rubric. quæ ſint reg. colum. penult. vbi bona additio.

Et de prohibita extractione lignaminum ad vſum armatarum, & belli, adeſt Capitulum Regis Roberti, incip. Agendorum.

Adſunt demum Pragmaticæ in tit. de

traƈtione animalium,auri, & aliorum
prohibita,vbi hæc omnia latius haben-
tur : quæ pœnæ extraƈtionum maximè
equorum,& pecuniæ,ſiue auri per Pra-
gmaticas impoſitæ,ſunt demũ per aliàs
Pragmaticas nouiſſimè editas auƈtæ vſ-
que ad pęnã vitæ propter frequentiam
extraƈtionum.

Et ponderetur Pragmatica edita in
anno 1505. inter prædiƈtas Pragmati-
3 cas tempore Mag. Capitanei prohibẽs
extraƈtionem pecuniæ, & auri etiam
quòd perueniſſet ex pretio mercantia-
rum immiſſarum:& ſic ritus Reg.Cam.
in titu. de traƈtis, qui permittit extra-
ƈtionem tantæ quantitatis,quanta per-
uenit ex pretio mercium immiſſarum,
intelligi debet, quando pretium illud
fuit conuerſum in emptionem aliorum
bonorum à Regno extrahendorum, vt
videtur ritus in ſpetie declarare,ibi po
teſt tãtam pecuniam, ideſt merces em-
ptas de tanta pecunia extrahere de
dohana, alias Pragmatica prædiƈta ri-
tum corrigeret.

Ex quibus ſatis, ſuperq́; ſemper du-
bitaui de decretis Regiæ Camerę fun-
datis ſuper ordinibus Regis Roberti,&
4 Ferdinandi Primi, quòd licet extrahe-
re pecuniam peruentam ex bonis im-
miſſis, & in anno 1588. 15.Oƈtobris,
fuit faƈta conſultatio per Reg. Camerã
pro Aſculanis,vt licitum eſſet extrahe-
re per triennium pecuniam, quam re-
trahebant ex mercibus,quas in Regno
immittebant; vbi ſunt adduƈtæ omnes
prouiſiones alias faƈtæ, & per Collate-
rale fuit prouiſum,quod exequatur.

Dico inquam, quòd ſtante ritu lo-
quente modo, quo ſupra, & ſtante de-
mum prędiƈta Pragmatica dubitaui de
decretis,& prouiſionibus faƈtis,& ideo
iuſtiſſimè poſtea in temporis diſcurſu
fuit conſultatio prædiƈta reuocata.

His ſic exiſtentibus per Regẽ,& per
Proreges conceduntur ſæpè ſæpius tra-
5 ƈtæ, ſeu extraƈtiones frumentorum, vi-
norum,& ſimilium,quæ ſunt vetita per
regias pragmaticas. Hę enim cõceſſio-
nes intrinſecam, & inſitam habent na-
turam,& conditionem, quòd eas liceat
extrahere, quatenus Regnum remanet
munitum,& his opus non habeat, alias
Proreges malè facerent; ex quo multa
mala ſucceſſerunt,penuriæ,ruinæ,& cõ-
turbationes totius Regni, in quo pru-
dentes Miniſtri ſummopere aduertere
debent, & inuigilare, quod eleganter
tradidit Io. de Plat.in l. ſi quis per di-
uinam C.de aquæd. in fin. lib.11. ibiq́;
Andr.de Barul. qui loquitur in conceſ-
ſione Aquæ, durum eſt, & crudelitati
proximum dicit text. in l. Præſes Pro-
uinciæ C.de ſeruit.& aqu.Ex tuis præ-
dijs aquæ agmen ortũ ſitientibus agris
tuis ad aliorum vſum vicinorum iniu-
ria propagari,quod pariter tradit Affl.
6 in ſua deciſ.290.nu.9. Intantum quòd
ibi tenuit non eſſe dandum ius paſcui
in alieno territorio ei, qui hoc præſcri-
ptum habet,quando paſcuum Domino
Territorij non eſt ſufficiens authoritate
Hoſt.Butr. Abb. & aliorum,in quo vi-
detur propriè faƈtus text. in d. l.ſi quis
per diuinam, ibiq́; Luc.de Pen.quæ la-
tè exarat Auend.de exeq.mand.cap.4.
7 num.27. Hinc poteſt prohiberi vicinis
locorum, ne paſcant cum immoderato
grege,& in propria materia traƈtarum,
idem Auend.in loco alleg.cap.19. lib.
1. vbi eleganter, & notabiliter de om-
nibus ſpeƈtãtibus ad abundantiam no-
ſtræ Ciuitatis;& in his fundantur diƈta
per Nauar. aliosq́; ad intelleƈtum bul-
8 læ Cœnæ,vt minimè incurratur;dùm
extraƈtio prohibetur frumentorum, &
aliorum ad Romanam Curiam ex cau-
ſa, [illegible] Regno deficiat neceſſaria proui-
ſio, tunc enim libertas conceſſa extra-
ƈtionis ceſſare debet,quia prima chari-
tas incipit à ſeipſo, & non intelligetur
tali caſu conceſſa, aut permiſſa : ad
quod facit illud Euangelij Matth.de
Virginibus prudentibus, reſpondenti-
bus fatuis oleum petentibus,ne forte
non ſufficiat nobis,& vobis &c. eſt de-
ciſio propria Andr.in Conſtit.Reg.cum
per partes Apuleæ, vbi Affl. & ſic paſ-

ſim iudicatum ; intantum quòd ſi in conceſſione non adeſt clauſula refectionis,vt ſi quod vno anno non potuit extrahere,valeat extrahere annis ſequentibus, minimè poterit id,quod non eſt extractum vno anno,extrahere alijs annis, quia ſi eatenus intelligitur conceſſum, quatenus Regnum ſuperabundat, & in caſum neceſſitatis minimè cõceſſio intelligitur facta. Igitur extractione deficienre ex deficienria abundanriæ, deficit pariter conceſsio, & illo anno cariſtiæ non dicitur,quid conceſſum: vndè cum expiret; immò habeatur pro infecta ex iuris intellectu, ſi non adeſt prædicta clauſula expreſſa particularis refectionis, non adeſt in quo annis ſequentibus reficiatur,quia non intelligitur conceſſum. Aduerſus, quod vrget deciſ. Andr. communiter ſequuta in cap. 1.in princ.de not.feud.vbi cõceſſis viginti percipiendis ex Camera, ipſaq; vno anno fuerit exhauſta, & anno ſequenti replera debentur viginti annua etiam pro anno præterito compenſando vbertatem cum ſterilitate,vt ibi latiùs per eum, ita quod clauſula refectionis ſecundum hanc deciſionem intelligitur ab intellectu iuris in quo cogita nam maxima eſt authoritas, Iſern. communiter ſequuti, & exaduerſo authoritas rei iudicatæ, nec practicari poſſunt termini text.in l.ſi in ſingulos, & in l.cum in annos ff.de ann.leg.quia vt dicit gloſſ.in d.l.ſi in ſingulos communlrer ſequuta, aliud eſt in legatis,& aliud in contractibus;niſi dicamus fundari deciſionem Regiæ Cameræ in interpretatione mentis concedentis nam cum priuilegia ſoleant concedi vi clauſula refectionis, & ſine propterea dicendum eſt, quòd vbi voluit dixit, & vbi noluit non dixit ad text.in l.1.§.ſin autem C.de cad.toll.ſicut idem Andr. ibidem dicit verba intelligi,vel taxatiuè ſecundùm mẽrem concedentis cum quo omnia concordantur.

10 Quæ memoriæ teneantur,& notẽtur pro pẽſionibus,quæ in dies per Regem conceduntur : Nam eatenus conceſſæ intelliguntur,& ſolui debebunt,quatenus Regni redditus ſuppetunt: prouiſo priùs de eo,quod oporrer pro neceſſaria ſubſtentatione, ac defenſione illius ex inſita,& innata natura eorumdem redditüum talibus oneribus ſubiectorũ in ipſorum ortu:adeò quod ad quoſcũque transferuntur,ibunt cum ſuis natu-

11 ralibus,& inſitis oneribus. Nam Princeps pro ſeruanda iuſtitia pro cuſtodiẽdo Regno,& pro illius ſecuritate,& defenſione habet dohanas,gabellas, & alios Regni redditus, vr ſupra diximus author. B.Thomæ, & Iſer.in cap.1.in verb. vectigalia ante num.15. quæ ſint regal. vbi bona additio,idem Iſer. in tit. de ſtat. & conſuet.in verb. Prouin-

12 ciæ num. 39. Hinc Officialibus deputatis ad iuſtitiam miniſtrandam de introitibus Regni debet ſolui ſalarium, dixit Afflict. authoritate B.Thomæ, & Iſern. in Conſtitur. Regn. cum circa

13 iuſtitiæ: & ad hoc redditus Regni ſunt inſtituti:vt ex illis Regnum defendatur & iuſtitia miniſtretur,Andr.in Conſtit. Reg.ſuper inciſionibus,Afflict.in Conſtitut.Reg. Magiſtri Camerarij, latius idem Afflict. in cap. 1. §.illicitas de pac.iur.fir.& in rubr. & in cap.1. de pac.ten.poſt Luc.de Pen.in l.neminem C. de ſuſcept. & arc. in l.annonam C.

14 de mil.ann.erog. Et ob dicimus Principem eſſe debitorem iuſtitiæ, ſecũdum Iſer.in c.quoniam inter diuina col.pen. de proh.feud.alien.per Loth.vbi multa bona, debetq; cuſtodire, & protegere ſubditos; idem Andr. in tit. de ſtat. & conſuet. in verb. ipſo iure nu.6. & hoc modo iuſtificantur impoſitiones Regni, & cum hoc onere in illis populi conſentierunt, & ad ſolutionem illarum ſe obligarunt, vt apparet ex illarum ſol impoſitionibus, pro quo legantur infraſcripta Capitula Regni conceſſa, &

15 ſignanter capit.10.tempore Regis Alphonſi Primi fol. 6.

Itẽ ad Capi.quod incipit, detti carlini 10. pro quolibet foculari, quali ſi

deuo-

deuono pagare, ſupplicano alla Maeſtà voſtra li debbia liberar, ſeu ſuſpender per lo ſtato voſtro, della Republica di queſto Reame, e non li cōcedere ad altri. Placet Regiæ Maieſtati pecunias ex dictis liliatis peruenturas, atque exigendas, in nullos alios caſus, præterquàm in ſubſtenratione, defenſione, & augmento ſuis regalis ſtatus conuertere, ſeu aliter impartire, etſi ſecùs fuerit attentatum, aut factum, decernit ex nunc pro tunc irritum, & inane.

In Capit.47.quod eſt vltimum conceſſum per Regem Cattholicum in anno 1507.fol.61.à terg.

Item perche le Marine del Aegno, e maſſime la Prouincia di Calabria è veſſata dalli Corſali, & infedeli, e Chriſtiani in grandiſſimo detrimento delli deritti di voſtra Maeſtà, e de tutti regnicoli. Pertanto ſupplicano la Maeſtà voſtra vogli à ſua ſpeſa fare gratia al Regno de deputar galere, fuſte, bergātine, per la guardia di dette Marine, atteſo, che perciò ſi pigliano li pagamenti, e diritti regali per cōſeruar li ſudditi in pace, e ſigurtà. Placet Regię Maieſtati.

Vnde cùm Rex introitus, ſeu redditus, quos poſſidet, illos inquàm teneat tali oneri ſubmiſſos, dùm de illis diſponit, & in alios transfert, dicit text. in l.
16 traditio ff. de acq.rer.dom. quod traditio nihil aliud transferre debet, vel poteſt ad eum, qui accepit, quàm quod eſt apud eū, qui tradidit, cum quo concordat reg.text.in l.nemo plus iuris, de reg. iur. & aliàs eſſent in præiuditium, & iniuriam ſubditorum, quod nullo modo præſnmitur, & ita tradit per hæc eleganter Andr.in cap.1. nu.5. de vaſſ.
17 decrep.ætat. Dùm enim diſponitur de re aliqua, tranſit illa cum ſua cauſa, ad text.notab.in l.ſi conuenerit la 2.§. ſi fundus ff. de pig. act. vbi eſt caſus: ſicut res, quæ alienatur ex voluntate, non ex pacto antecedenti in acquiſitione tranſit cum ſua cauſa, ſi pignori eſt ſubmiſſa, ad text. in l. bouem §. pignori ff. de ædil.ædict. quem allegat ad propoſitum Bart. in l. vbi autem §. ſed & Marcellus ff. de indict. adiect. Immò ſecundùm eumdem Bartol. ibidem: ſi cauſa hæc neceſſariæ ſubſtentationis intelligitur inſita in origine inſtitutionis impoſitionum, quæ cauſa, & origo
18 eſt attendenda ad tex.in l.qui id quod ff. de donat. & ad propoſitum Bald.in l. 1. §.quod ſi nemo 2. colum. ff.quod cuiuſque vniuerſ. nom. Hæc enim cauſa præcedit, & eſt anterior omnium aliarum diſpoſitionum; immò illas reſoluit ſecundùm Bartol. & proptereà
19 conceſſiones fieri non poſſunt, nec intelliguntur factæ alia lege, quàm ſunt apud concedentem, iuxta text.in cap. 1. §. profecto, de leg. Corrad. vbi ſcribent. Etſi aliud ius Rex non habet, quàm diſpoſitionem eius, quod remanet deducto eo, quod publicæ vtilitati deſeruit pro Regni ſubſtentatione, & defenſione id tantùm intelligitur conceſſiſſe, & non quod eſt in vſus, &
20 neceſsitates publicas deſtinatum, ad text. in l. qui tabernas ff. de contrah. emptio. in l. vxor. patrùi C. de legat. & quæ latiùs cumulat Afflict. in ſua
21 deciſ. 334. Et ſi Rex fuiſſet interrogatus, dùm conceſsit, ita reſpondiſſet, adeò quòd habetur pro expreſſo, ad text. in l. tale pactum §.fin. ff.de pact. vbi gloſſ. & Doctor. communiter extendunt illius legis diſpoſitionem ad conceſsiones, & priuilegia, vt latiùs ibidem per Iaſ. num. 16. colum. final. Non enim credendum eſt, quòd ſi Regi fuiſſet dictum, an vellet, vt penſiones, quas concedebat, prælatæ eſſet prouiſionibus faciendis pro armatione, & ſuſtentatione triremium, pro munitione Caſtrorum, pro ſtipendijs militum in Regni defenſionem, pro recta gubernatione populorum, ac iuſta manutentione; non inquam credendum eſt, quòd voluiſſet, vt hæc omnia eſſent in collapſum: ſed reſpondiſſet, quòd minimè in eum caſum

intelligebat aliquid concedere, quia non poterat, nec debebat: Nam hoc modo ſeruitia facta, ob quæ penſiones conceduntur, non fuiſſent ad acquiſitionem, & defenſionem Regnorum, ſed in cauſam perditionis illorum, ita quòd intelligi debent ſubmiſſę huic periculo, & talibus oneribus, vt illæ ſoluantur, quatenùs Regni neceſſitates, aliud non requirant, & illis poteſt ex alijs Regni redditibus ſuccurri; nec habuit intentionem Rex, quòd ſi redditus ad ſolutionem penſionum non ſufficiebant, quod propter ſolutionem illarum, quas nullo iure cogente, ſed ex mera liberalitate, & innata munificentia ad concedendum ſe induxit, quod voluiſſet inquàm capi pecuniam ad intereſſe, vel ad cambium, ſeu recambium: quæ ante oculos optimi Gubernatores Regnorum habere debent: & ſic interpretando Regis intentionem ſuſpendere exequutiones, certiorare regem, illumq; conſulere de omnibus, & non inordinatè, & abſque alia cauſæ cognitione exequutiones talibus conceſsionibus præſtare contra Deum, Reges, & rempublicam: Ex quibus tam ingentia mala oriuntur in depopulationem, & exterminationem Regni ex nouis impoſitionibus, nouis donatiuis, & innumerabilibus, ac intolerabilibus angarijs, & vexationibus.

22 Et quando cauſa publicæ vtilitatis imminet, & in ſpetie, quando redditus Regni nequeunt incumbentia reipublicæ ſuſtinere, tunc poteſt Princeps ſuſpendere penſiones, conceſsiones, ipſasq; etiam tollere, etiam quod ſint conceſſæ ex cauſa remunerationis, quia publica vtilitas præfertur priuatæ, & vltra tradita per Andr. de Barul. Ioan. de Plat. & Luc. de Pen. in d. l. ſi quis per diuinam C. de aquæd, videatur ſingulare conſ. Alex. in proprio caſu num. 226. 2. vol. ante nu. 22. verſ. cauſa autem, & meliùs nu. 26. cum ſequ. & ibi num. 30. reſpondet, quod non obſtat, quod conceſsiones ſint in cauſa remunerationis; nam vt ſuccurratur publicis neceſsitatibus poſſunt conceſsiones ſuſpendi, atque tolli, quod Conſ. allegat, & ſequitur Iaſ. in l. ex hoc iure nu. 54. ff. de iuſt. & iur.

23 Sed rurſus quæſo aduertatur motiuum, donans tenetur inquantùm facere poteſt, dùm donauit, quòd intelligitur inquantum facere poteſt commodè, & honeſtè, ita quod non egeat, iuxta perſonæ qualitatem, de quo in l. in in condemnatione, vbi gloſſ. & ſcribent. de re iudic. & licet in patre, patrono, & ſimilibus intelligitur hæc regula non deducto ære alieno: tamen in donante intelligitur, quod teneatur, inquantum facere poteſt in eo, quod remanet, ære alieno deducto, de quo in l. ſunt qui cum l. ſequ. & in ſpetie in l. inter eos §. his quoque ff. de re iudic. in l. qui id, quod ff. de donat. Et in hac materia, quod quis teneatur inquantum facere poteſt deducto ære alieno ne egeat, non inſpicitur tempus conceſsionis, vel obligationis: cùm hoc beneficium à lege concedatur miſerationis cauſa ex inopia inopinata, & ex alijs varijs accidentibus de nouo ſupetuenientibus; ob quod iura dixerunt inſpici debere tempus exactionis, ſiue petitionis, aut rei iudicatæ ad text. in l. rei iud. ff. ſol. matr. in l. vetum §. tẽpus ff. pro ſocio, in l. ſi à Domino §. eod. tempore ff. de pet. hær. in l. in pupillo ff. de ſolut. cum concord.

24 Et licèt hęc concluſio limitetur in donatione remuneratoria, quia non dicitur propriè donatio, ſed facta pro ſatisfaciendo debito: Tamen hoc intelligitur, quando ſeruitia non ſunt facta ex debito officij, vel alia obligatione:

25 nam etſi Rex explendo officium ſuum debet ſe præbere gratum, ac liberalem ſuis ſubditis vltra illorum merita, ad text. notab. in l. fin. C. de offic. Præfect. Afr. Tamen hoc non facit, quod dicatur hæc donatio remuneratoria ab intellectu iuris, cum ad ſeruitia talia dona-

Donatarius tenebatur ; & propterea
tunc pura iudicabitur : ita Rip. in l. ſi
vnquam 14.quæſt. verſ.2.iſta deciſio ,
C. de reuoc. donat. vbi latiſſimè mote
ſuo, Tiraq. in verb.donatione largitus
nu.106.verſ.quarta declaratio: nã ſer-
uitia de iure debita non faciunt remu
neratoriam donationem,quãquàm do-
nari dicatur ob ſeruitia,vt per Bal.Sa-
lic. Paul.de Caſtr.Iaſ.Corn. & alios in
l.ſi donatione C. de collat. Et ideò ibi
27 notabiliter Dec.dicit vnum verbum ,
ꝙ etſi donans teneatur de euictione rei
donatæ,quando ob remuneratione dõ-
nauit : tamen erit hoc intelligendum,ſi
ſeruitia fuerint talia,ꝙ pro eis alias da-
batur actio aduerſus donantem:non ſo-
lum ex obligatione antidorali, ſed etiã
ciuili,quàm deciſionem notat,exornat,
& ſequitur Loffred. in cap.titius 2.col.
verſ.3. poteſt reſtringi, ſi de feud. def.
mil.latius in cõſ.meo 59. 1.vol.nu.15.
cum ſeqq. vbi adnotantur deciſiones
28 lias factæ in cauſa Ducis Sueſſæ præ-
tendentis refectionem intereſſe ex cau-
ſa euictionis paſſæ Baroniæ ſancti Geor
gij donatæ à Rege Catholico Magno
Capitaneo ob illius ingentia , & noto-
ria ſeruitia facta tamen ab illo tãquàm
Capitaneo Generali, & ſic pariter in
cauſa Iulij de Capua : omnes.n.hi fue-
runt ſtipendiati, inſeruierunt vti Capi-
tanei, & ſubditi, correſpondendo obli-
gationi,quàm habebant ex debito offi-
cij ; & propterea etſi donationes erant
in remunerationem ſeruitiorum, non
ideò importabant , quoad effectum iu-
ris , ꝙ dicerentur reſpectu Regis dona-
tiones remuneratoriæ: hinc diximus,&
infra ſuo loco dicemus,ꝙ milites ſtipẽ-
diati ab inimicis capti nullam habent
actionem aduerſus Regem,vt ipſos re-
dimat,vel taleas factas exoluat;& quã-
quàm hæc vltima opinio videatur con-
trouerſa,peroptimè eam defendit Arius
Pinell.in l.1.C. de bon.mat. 3.part.nu.
60.ibi extra hunc caſum particularem,
& habet opinio hæc pro ſe concomitã-
tiam prædictæ communes opinionis, vt
ſupra relatæ,ꝙ ſeruitia de iure debita
non faciunt donationem remunerato-
riam,& vltra habet deciſiones,vt ſupra
factas,& Io.Franc.Capiblãcus qui fecit
tract.de iure,& author.baron.nouiſſimè
impreſſus cumulat Authores, & in ſpe-
tie Authorem damnatæ memoriæ in §.
30.nu.99.& infert ad officiales, & mi-
lites ſalariatos , vt donationes illis fa-
ctæ ob ſeruitia præſtita in eorũ officijs
nullo modo dicantur remuneratoriæ.

Hac concluſione ſic ſtãte,dũm vide-
mus calamitates Regni, & neceſſitates,
quæ præmunt pro neceſſaria manuten-
tione , & cuſtodia illius ; prouiſiones ,
quas fieri oportet omninò pro ſuſten-
tatione triremium,caſtrorum,militũ, &
aliarum rerum,ſine quibus Regnum nõ
poteſt gubernari,& defendi,& ob hanc
neceſſariam defenſionem, & etiam pro
cõplendo cum penſionarijs; ſic ad ocu-
lum inordinatè videmus Regiã Curiam
redditus , quaſi oẽs alienaſſe; ita quòd
non poteſt dici,ꝙ debet remanere Regi
tantum,quantum ne egeat, quodq; te-
neatur,inquantum facere poteſt;ſed vi-
demus nihil remanſiſſe , taliter ꝙ poſſit
29 attentari,quãdo ex alijs Regnis,& do-
minijs adiutorium nõ haberet,vt à ſuis
feudatarijs eſſet alẽdus ad text.in cap.
1.§.fin.Epiſcopum,vel Abb.in cap.1.§.
licet,ſi de feud.fuer.contr.Ardiz.& alij
relati per Frecc.in 20.author.baron.&
multa bona applicabilia ad propoſitum
per eumdem Authorem in 34. author.
Igitur quomodo tractandum eſt hiſce
temporibus in tantis calamitatibus de
ſoluendo penſiones, & vt plurimum vi-
dimus ex hac cauſa per vicos , & pla-
teas exclamare, qui contraxerunt cum
Reg.Cur.bona fide bona dederunt, vel
pecunias dederunt ad emptionem in-
troituum,quibus debita ſatisfactio non
fuit facta,nec fit,quia viſum fuit grati-
ficare,& ſoluere pẽſionarijs:ex quo quę
mala ſequantur,& quæ conſequentiæ ,
iudicent prudentes,Regnũ exaſperatur
quia exuiſceratur quotidie, & pecunia
conuertitur in tales vſus.Creditũ Reg.

Cur.pro quo tantum eſt inuigilandum pęnitus amittitur: vnuſquiſque à contrahendo ſe retrahit,prouiſiones neceſſariæ faciendæ pro ſuſtentatione triremium,caſtrorum, & militum retardantur: & poſtea ſunt peſſimæ conditionis, quia nec in tempore debito fiunt: nec Domini bonorum ſpem habent debitæ ſolutionis in tempore faciendæ:& quod eſſet duraturum per annos corrumpitur per dies,& momenta,vel menſes.

Pro quibus proxima,imò punctualis eſt deciſ.Andr. in cap.nec Dominus de proh.feud.alien.per Fred.vbi facit quę-
30 ſtionem:An ea,quæ ſunt deputata pro viuere Regis, ac regalis dignitatis, ac Regni ſuſtentatione ſint alienabilia, ne extendant manus ad iniquitatẽ, auferendo bona ſubditorum, illoſq; grauando,vt videmus in dies cum diuerſis impoſitionibus,& donatiuis,& loquitur in ſpetie de panibus ciuilibus, vt ſunt Dohanæ,gabellæ,& cęteri regis introitus: tandem licet opinio antiquorũ peritorum Regni fuerit hæc eſſe in alienabilia ad euitandã vexationem,& exuiſcerationem populorum,tenuit Andr. hoc regulandũ eſſe ſecundum terminos tex.in cap.intellecto de iureiur.vt ſi ex hoc graue præiuditium Regni oriretur, ac etiam dignitatis regalis,non valeret vlla conſuetudo, ne afflicti ſubditi grauẽtur per grauamina maiora,& ſic prorumpant:cui conformis eſt ſolemnis deciſ.Luc.de Pen.in l.quicumque omninò vidẽda C.de omn.agr.deſert.col.6.nu. 13.reddẽs rationem,ne diminutis redditibus bonorũ demanialium, quę pro vita Regum, & ſuſtentandą Republicą inuenta ſunt, cogantur Reges ad bona ſubditorum calcata iuſtitia extendere manus adducens adhoc Conſtit.Innoc. VI. imponentis pęnam excommunicationis, quæ deciſio notetur nã firmiter teneo, ꝙ ſuccedente caſu imminentis publicè neceſſitatis: ita quòd Rex non habeat de ſuo, ꝙ ex ſupra fundatis po-
31 teſt penſiones oẽs ſuſpendere:Omnia.n. priuilegia habẽt inſitam clauſulam,rebus in eodem ſtatu permanentibus ex reg.text.in l.cũ quis ff.de ſolut.in cap. ſuggeſtum,de Deci. perquæ ſic formar regulam poſt alios Iaſ.in l.quod ſeruus
32 de cond.cauſ.dat. Nam ſtatu mutato, & vrgente neceſſitate incipit priuilegiũ fieri iniquum,& propterea non erit obſeruandum ad text. in l. ex facto ff. de vulg.& pup.vbi Alex.& cõiter ſcriben.
33 Hinc gloſ. notab. in d.cap. ſuggeſtum in verb.priuilegia dicit, ꝙ ſecundum diuerſitatem temporum, & varietatem rerum priuilegia ſunt varianda, vt ſic regula ſit iuris,ꝙ id,quod non eſt lici-
34 tum in lege, neceſſitas faciat licitum: quæ ſunt propria verb.tex.in cap.quod non eſt,extra de reg.iur. quæ latius ad propoſitum reaſſumit Iaſ.in l.ſi ex toto de leg.1.in quæſt.illa, vt non deſeruiat
35 priuilegiũ immunitatis à collectis ſuperueniente guerra ſequendo opinionẽ Dyn.magis communem,vbi multas bonas adducit authoritates:etſi ſupra latè demonſtratum eſt poſſe ex cauſa ne-
36 ceſſitatis Regem capere bona ſubditorum, quando publica imminet neceſſitas:ſed reſtituere demum tenetur,quãdo poterit, & inter cæteras deciſiones fuit adducta deciſio Andr.in rubr.quæ ſint regalia nu.13. quæ ad propoſitum eſt deciſio memoranda dicens, ꝙ Rex ex neceſſitate, ſicut poteſt capere bona ſubditorum, & reſtituere quando poterit,ſic etiam ex eadem cauſa poteſt differre debitas ſolutiones, & hoc importat ius regis, & his periculis ſubiecti manent,qui cum illo contrahunt: ergo quanto magis ſuſpendere, & differre ſolutionem penſionum.

Hinc Andr.in cap.ſimiliter 2.addit. de cap.qui cur.vend.dixit inter cętera,
37 ꝙ in his functionibus, cenſibus, vectigalibus,tributis,panibus, & redditibus ciuilibus ſunt prohibitæ diminutiones, remiſſiones,donationes, & conceſſiones omnes ſunt nullæ etiam factæ ex certa
38 ſcientia;& Princeps,qui non auget,ſed diminuit enormiter, non dicitur Princeps, & ſic Rex, dùm non prouidet,vt

Rex,

Rex, eleganter idem Iſern. in cap. 1. de prohib. feud. alien. per Loth. vt ſic iuſtè dicantur hæc in alienabilia ſecundùm
39 eundem Andr. in cap. 1. Epiſc. vel Abb. quem ad propoſitum allegat, idem tradens Luc. de Pen. in l. fin. col. fin. C. de pet. bonor. ſubl. vbi text. notab. ibi, pari forma res etiam ciuiles, & ad ius publicum pertinẽtes ab omni petitione muniendas eſſe cẽſemus, & pulcher text. in l. fin. C. de vectig. & commiſſ. & maxi-
40 mè hæc locum haberent reſpectu impoſitionũ factarum pro ſubſtentatione, & ſtipendio militum, in quo eſt ſollẽnis deciſ. text. in l. oẽs C. de fund. patrim. lib. 11. quia dicit ibi Luc. de Pen. ꝙ expedit Reipublicę talia retineri in patrimonio, vt deſeruiant publicis neceſſitatibus, & alienatio horum eſſet in publi-
41 cũ præiuditium. Pro quibus omnibus, quæſo omninò legatur Luc. de Pen. in d. l. quicumque de omn. agr. deſer. nam ſolẽniter loquitur, & omnia pertractat, quæ ſi prudentes Gubernatores ante oculos ponerẽt, non ſe flectendo, nec ad dextram, nec ad ſiniſtram facile gubernarent, & omnia prouiderent ſecundum Deum, & chriſtianã charitatem nemini iniuriam faciendo. Ideoq; text. elegans in l. 2. C. de priuil. ſchol. lib. 12. tradit, quod priuilegia quæcũque taliter moderatæ intelligi debent, vt ne ſub prætextu conceſſi priuilegij dicit text. vel flagitiorum creſcat authoritas, vel publica vacillet vtilitas; per quem text. Odoffred. Io. de Plat. Rebuff. & omnes tradiderunt, quòd omnia priuilegia intelliguntur conceſſa, dummodo non lædatur vtilitas publica, pro quo etiam eſt bonus text. in §. quod autem in auth. vt Iud. ſine quoque ſuffrag. vbi gloſ. in verb. priuilegio, & ne dicatur deficere particularem deciſionem in penſionibus legatur Andr. in cap. 1. per illum text. de not. feud. ibiq; notabiliter Moderni addentes, vbi in ſpetie volunt cõceſſiones tales intelligi ſemper, dummodo Dominus non egeat, quodq; pręferuntur omnes qui cum Domino contraxerunt etiam poſt penſiones datas, & propterea Domino egente eſſe illas ſuſpendendas, quod fundatur in eodem text. in d. cap. 1. & Præpoſ. in cap. 1. de feu. cogn. poſt Iacob. de Belu. & Aluar. dixit in ſpetie, quod ſi Dominus inueſtiuit te de feudo Cameræ, & ſuperuenerint tot creditores, vt neceſſe habeat eis ſoluere deducitur es alienum, ne ipſe Dominus egeat, quia hæc eſt natura talis feud. de Camera, & melius Zaſius in tract. feud. par. 12. nu. 37. in 10. vol. tract. quod penſio non ſoluitur ſi Camera ære alieno præmatur, & vltra trãſit Maſſitienſ. lib. 5. nou. recoll. leg. hiſp. tit. 10. l. 6. gloſ. 2. nu. 30. quod penſio annua à Principe conceſſa poteſt per eundem Principem, vel Proregem ad libitum reuocari.

DE ASSENSV REGIO SVPER DOTIBVS mulierum, dum feuda tit. dotis in maritos transferuntur, & quomodo procedat Capitulum Regis Cattholici, ſuper hac materia Neapolitanis conceſſum.

TITVLVS SEXTVS.

SVMMARIVM.

1 *Feuda de iure communi feudorum nõ poſſunt dari in dotem abſque aſſenſu, & ibi quid in patre, quando aliunde non habet.*

2 *Intereſt Reipublicæ feuda non alienari abſque aſſenſu.*

3 *Fe-*

extrinſecum non poſſe alienare, non autem quòd per ſe non ſint alienabilia.

26 *Text. in l. ſi ego §. 1. de iure dot. exactè declaratur.*

27 *Aſſenſus ſimpliciter conceſſus omnem caſum comprehendit.*

28 *Dotis cauſa præcipua eſt, & priuilegiata.*

29 *Aſſenſus, qui in dies conceduntur non intelliguntur in ſubſidium.*

30 *Pragmatica dicta delli noui capi, declaratur.*

31 *Error opinionis Camerarij demõſtratur ex confuſione per eum facta Capitulorum Ciuitatis.*

32 *Capitulum aliud Ciuitati nouiſſimè conceſſum tollit omnem dubietatem.*

33 *Deciſio D. Frecc. commendatur adhoc.*

34 *Capitulum prædictum Neapolis declaratum eſt locum habere, etiam quòd feudatarius legitimo careat ſucceſſore, quia eſt aſſenſus Regis, non Proregis.*

35 *Proreges non poſſunt cõcedere rem Domini, aut ius Domini conſiſtens in proxima ſpe deuolutionis.*

36 *Capitulum prædictum Regis Catholici comprehendit etiam bona titulata contra Frecciam ex eadem ratione, quia conceſſus eſt inſtrumento bona titulata continenti, & ſic iudicatur.*

37 *Deciſio D. Minad. vt in obligatione bonorum feudalium indefinitè facta comprehendantur bona titulata, & ſic refert iudicatum.*

38 *Text. in l. creditoris arbitrio limitatur, & declaratur.*

39 *Capitula prædicta Neapolitanis conceſſa reſtringuntur, & intelliguntur, quoad obligationem bonorum feudalium pro conſequutione dotis, & antefati in pecunia conſtitutæ, ſeu conſtituti, non autem, quoad translationem dominij feudorum, quo caſu viget diſpoſitio Capituli Caroli II.*

40 *Aſſenſus præſtitus obligationi non intelligitur præſtitus venditioni & ſic è contra.*

41 *Intereſſe voluntatis conſideratur in feudis.*

42 *Aſſenſus non extenditur, nec de contractu ad contractum, nec de re ad rem, nec de caſu ad caſum, nec de perſona ad perſonam.*

43 *Ratio finalis, & ſubſtantialis conſeruationis dotium conſiderata in Capitulis Ciuitati conceſſis ceſſat in translatione feudorum, quæ non ammittuntur ex defectu aſſenſus, ſed penès eoſdem dominos conſeruantur.*

44 *Caſus enumerantur, in quibus Capitula prædicta Ciuitati conceſſa extenduntur propter intentionem finalem habitam conſeruationis dotium.*

45 *Hæredes omnes, pro quibus mulier eſt ſtipulata ſuccedunt in debito dotis, & conſequẽter vnuſquiſque acquirit actionem perſonalem cum hyppothecaria bonorũ*

feu-

feudalium, ſed ſi ante mortem mulieri feuda pro dotis credito adiudicata eſſent, tunc ſucceſsio eſſet ſecundum naturam feudorum; quia dotis debitum ex adiudicatione eſſet extinctum.

46 *Aſſenſus aſſumit naturam actus, ſuper quo interponitur.*

47 *Capitulum nouiſsimè Ciuitati cōceſſum per quod prædicta confirmantur.*

48 *Mandata, quæ in dies fiunt, ne matrimonia contrahantur incōſulto Principe, quomodò iuſtificantur.*

49 *Mandata ſimpliciter facta, ne matrimonia contrahantur abſq; cauſa legitima præcedente fieri non poſſunt; quia contra libertatem matrimonij contra Capitula Regni, & contra præcepta Eccleſiæ, ſecùs verò, ſi fiunt cum cauſa, dùm timetur ſubductio voluntatis puellæ, timor violentiæ, ſcandali, & alia ſimilia, quæ Principem, aut Iudicem iuſtiſsimè mouent ad remedia adhibenda, vt libera ſit voluntas ad matrimonium cōtrahendum, & non coacta, & nu. 51. latè.*

50 *De validitate matrimonij nullo modo poteſt Iudex laicus cognoſcere; ſecùs verò ſi eſt quæſtio facti, vtputa, ſi eſt contractum, vel non contractum matrimonium, & ibi, quid ſi non eſt quæſtio de matrimonio inter coniuges, ſed inter alios.*

52 *Deciſio Cyni notatur, qui loquitur in hac noſtra Ciuitate.*

53 *Sequeſtratio mulierum, quando eſt differentia de matrimonio contrahendo eſt permiſſa, tàm de iure Canonico, quàm de iure ciuili, & eſt de vniuerſali conſuetudine.*

54 *Iudex laicus, quando differentia eſt de matrimonio contrahendo, vel an cum vno, vel cum alio debeat contrahi, poteſt cognoſcere, & explorare voluntatem puellæ; ſecus verò, ſi præſupponeretur matrimonium contractum; & in hoc eſſet litigium, nàm hoc ſpectaret ad Epiſcopum, & Ordinarium loci.*

55 *Iudices imperiti non conſiderantes caſus, cauſas, aut rationes ſimpliciter conſulere ſolent Superioribus, ita aliàs conſuetum eſſe.*

56 *Aduocati propter Iudices ignaros, quando ſciunt ius fouere, poſſunt allegare etiam non ſubſiſtentia de iure.*

ARGVMENTVM.

Conſtitutiones multæ Regni, & Capitula declarantur circa Aſſenſum requiſitum in diſpoſitione feudalium, ſeu in obligatione ipſorum pro conſeruatione dotium. Prohibitio, quòd non contrahatur matrimonium cum certis perſonis eſt valida, multa de Capitulis Papæ Honorij. Dominus directus poſt infeudationem factam non poteſt apponere legem, aut conditionem. Capitulum Regis Catholici conceſſum Ciuitati ſuper dotibus correxit Conſtitutiones, & Capitula Regni, dùm per illa fuerunt validatæ obligationes feudorum abſque alio aſſenſu. Capitulum prædictum validè fundatur non eſſe ſubſidiarium, text. in l. ſi ego §. 1. de iur. dot. declaratur. Aſſenſus, qui in dies indifferenter conceduntur,

dantur, non ſunt aliter ſubſidiarij. Capitulum prædictum habet locum etiam ſi feudatarius ſucceſſore careat, & veniunt etiã bona titulata in obligatione, text. in l. creditoris arbitrio declaratur. Capitula prædicta procedunt, quoad obligationem tantum, non autem quoad tranſlationem dominij feudorum. In debito dotis, & in hyppotheca ſuccedunt omnes hæredes. Mandata ſolita mulieribus ne contrahant matrimonium inconſulto Principe, & depoſitio illarum iuſtificatur.

CIRCA hanc materiam diſtinctè loquẽdo quatuor habemus iura: primùm eſt ius commune feudorum: ſecundùm ius Conſtitutionum Reg. tertium ius Capitulorum eiuſdem Reg. & quartum Capitula noſtræ Ciuitatis.

De iure communi feudorum indubitatum eſt feuda abſque aſſenſu in do-
1 tem dari non poſſe, quia eſt alienatio feudi, omninò à iure feudorum prohibita abſque aſſenſu ſecundum naturam ipſorum feudorum propter ſpetialem rationem illorum; ita communi calculo omnes concludunt per text. in cap. 1. §. donare qual. ol. pot. feud. alien. difficultas fuit, an pater poſſit dare in dotem feudum filiæ, quando aliundè non habet, & communis eſt opinio contra Andr. & Ardiz. authoritate gloſſarum prædictarum, quod minimè hoc poſſit pater abſque aſſenſu, Iacob. de Belu. Bald. Aluar. Mart. de Laudem. Præpoſ. & omnes, Io. Rayn. in d. cap. imperialem, Afflict. ibidem 16. quæſt. nu. 17. Iacobin. in verb. ita etiam quod ipſi vaſſalli nu. 17. latè Capic. in ſua inueſtitura in verbo feuda pro dote, & hæc eſt communis ſecundum Intrigl. qui omnes cumulat in centur. 2. nu. 68. & ſequ. Lodulphus Schrader. in tractat. de feud. par 8. cap. 1. nu. 32. Iul. Clar. in verb. feudum quæſt. 36. qui pariter dicit hanc eſſe communem, & latiſſimè Camer. in eodem cap. imperialem ponens omnes rationes huius communis concluſionis cart. mihi 82.

Ardiz. in ſumma verum vaſſall. poſſ. feudum dar. in dot. cap. 130. tenuit patrem non poſſe dare in dotem, niſi aliunde non habeat, vbi filiam dotaret, vt tali caſu poſſit abſque aſſenſu; dummodo non det æſtimatum, quem ſequitur Andr. in d. §. donare, & in d. cap. imperialem ante nu. 4. Curt. in tractat. feud. 4. par. verſ. quarto principaliter quæro, quæ opinio nullo iure fundatur, quia ſemper alienatio eſt, & viget diſpoſitio text. expreſſa in d. §. donare.

Alij tertiam tenuerunt opinionem, vt pater poſſit hoc vita tamen ipſius durante, ita Felyn. in cap. quæ in Eccleſiarum nu. 25. de Conſtit. & communiter allegatur deciſio Rot. quæ ſic diſtinguit nu. 199. in nouis incipiens pater poteſt dare feudum in dotem, aliàs eſt deciſio 1. in tit. de feudis, ad quod Rot. allegat text. in cap. nuper de donat. inter vir. & vxor. Afflict. in d. §. donare, Capyc. in ſua inueſtitura in verb. feuda pro dote verſ. limita tamen, Camer. cart. 183. 2. colum. in fin. verſ. tertia concluſio, quòd intelligo, vt transferat ſimplicem tenutam, non autem dominium aliquod, nec quod ius aliquod conſtituatur ſuper feudo: ſed tantùm quod de facto habeat maritus tenutam, & fructus lucretur, cùm poſſit feudatarius vendere fructus feudi ſua vita durante, ſecundum communem, & vulgatam doctrinam Andreæ in capit. imperialem in princ. nam eo ipſo, quòd tractatur de tranſlatione iuris, & de commutatione de perſona ad perſonã; tunc ſuccedũt regulæ prohibitiuæ feudorum, vt minimè abſque aſſenſu detur quælibet ipſorum diſpoſitio, & concluſio communis, quòd pater non poteſt dare feudum in dotem filiæ, militat in caſu iſto, & dare ex regula iuris eſt dominium transferre, & nihil facit ad caſum, quod transferatur temporaliter, vel perpetuò; nam punctus conſiſtit in traſlatione, quæ omni iure prohibetur, abſque aſſenſu, & priuilegia dotis non mili-

militant in feudis, quæ ſunt conſtituta cum natura diſcreta, & cum ſuis limitibus, conſiderando honorem, & præeminentiam domini fidalitatem, electionem vaſſallorum, & etiam intereſſe voluntatis ratione directi dominij, & vt benè conſiderat Camer.cart. 84. à terg.colum.4.in princ. feudum mixtim eſt Domini,& vaſſalli, & propterea nimirum, quòd Dominus ratione ſui directi dominij proſpiccre habeat, ad quem feuda transferantur, vt ibi per eum latius; cum non teneatur habere in vaſſallum alium, quàm quem ipſe vult dixit text. in cap.1. de frat. de nou.benef.inueſtit.& in cap.1.vbi glo. in verb. Domino de beneficio fratris, & ſicut dicimus intereſſe Reipublicæ fœminas eſſe dotatas; ſic dicimus in-
2 tereſſe reipublicæ feuda non alienari abſque Domini aſſenſu:ita Io. Raynal. in d.cap. imperialem per illam text. in verſ.habito nu.23.& Lodulph.Schrad. p.7.cap.2. nu.58.

Dubitatio fuit in filia,ſeu fœmina
3 feudataria, an ipſa poſſit pro ſe dotanda dare feudum in dotem,ad quod põderatur text.in cap.1.de eo,qui ſib. & hæred.ſuis,& in cap.1. de inueſt. feud. quam titius accepit à Sempronio, & Iacob.de Belui.ibi tenuit requiri aſſenſum,Bald.verò dixit non requiri,quando aliud non habeat, Andr. verò in prædictis iuribus dixit fœminam non poſſe feudum dare in dotem, & iura illa intelligi, quando dedit cum aſſenſu, niſi aliud non haberet, non daret exti-matum, nec faceret pactum de lucrando,& idem Aluar.in d.cap.1. de inueſtit.quàm tit.accepr.à Sempr. And.pariter idem tradit in d.cap.imperialem, ante num.8. ibi hoc iure,& in Conſtir. Reg.fratribus,& ante omnes dixit Ardiz.in loco allegato, Afflict.in d.§.donare, Capyc.in d.verbo feuda pro dote, Io.Raynald. vbi ſupra, & idem Aluar.Præpoſ.& Laudem.in d.§.donare, Curt. in loco ſupra allegato, Intrigl. Lodulphus Schrad. Iul.Clar.& omnes & hanc opinionem dicit Camer. eſſe ſequendam, tanquàm communẽ; licèt ipſe contrarium teneat fol.81.à tergo, verſ.ſecunda concluſio.

Vnum tamen notandum erit,& non ommittendum, quod dixit Andr. in d.
4 §.donare reperiri in regiſtris Regis Federici, vt etſi non valeat datio in dotem,quando extimatum fuerit feudum datum,tamen tenebit datio,quoad pecuniam,& pro ea dabitur retentio feudi, lucrabitur fructus, & remanebit retentio firma; donec pecunia ſoluatur, etiam quòd feudum ad dominum reuertatur,idemq; dixit in Conſtit. Reg. fratribus, Capyc. refert, & ſequitur in d. verbo feuda pro dote, Afflict. in d. §.donare, & Camer.cart.85.colum.3. verſ. in Regno tamen, & idem Andr. dùm in Conſtitutione in aliquibus in verbo decimumquintum annum col.7. in fin. in antiquis, verſ. ſed numquid tradidit,quòd frater non poteſt dare feudum in dotem ſorori,vel in ſolutum pro paragio abſque aſſenſu, & dicit, etiam prohibitum per Capitulum Regni Caroli II. tradidit enim hoc limitari per regiſtrum prædictum Federici, & licet Afflict.in §.donare,videatur tenere Conſtitutionem Federici correctam per Capitulum Regni Caroli Primi,& ſecundi,& idem in d.conſtitutione fratribus; contrarium tenet Camer. vbi ſupra fol. 85. à tergo 4. col. verſ. nec refert,quem allegant,& ſequuntur Moderni addentes ad Andr.in d.§.donare in verb.regiſtris, nam conſtit.hæc Federici eſt conformis capitulis prædictorum Regum, perquæ annullatur datio feudi in dotem abſque aſſenſu, ſed Federicus tranſit vlterius, quod etſi hæc datio ſit nulla,voluit tamen ipſe, etiam in ſui damnum priuilegiare dotes,vt detur retentio, etiam quòd feudum ad Curiam deuoluatur, ita quòd quoad corpus feudi ſecundùm Camer. & quoad donationem in dotem etiam ſecundùm Conſtitutionem Federici annullatur contractus, ſed quoad retentionem,

tionum,& ad deuolutionem, Capitula Caroli I.& II. non loquuntur,& ſic videtur ex regu. Andr.quòd id,quod expreſsè non eſt derogatum, ſtare non prohibetur ad text. in l. præcipimus in fin. C.de appell. & in l.ſancimus C.de teſtamentis,& poſtquàm And.hæc tradit benè,vt dicit Camer. ſciebat capitula Caroli, & dixiſſet per illa reuocatam eſſe Federici conſtitutionem.

Mea verò opinio eſt cum Affli.quia, vt infra dicemus capitulum Caroli II. expreſsè ex datione feudi in dotem abſque aſſenſu dicit feudum ammitti, & deuolui ad Regem intantùm, quòd idem Affl.in cap.imperialem 16.quęſt. nu.17. tenuit non dari reuocationem vigore Conſt.Reg.licèt contrarium tenuerit in d.conſtit.fratribus nu.18. ſed D.Frecc.poſuit hoc pro limitatione ad cōſt.conſt.diu.mem. nā in ea nihil prouidetur circa ammiſſionē feudi, ſed tātùm annullantur contractus feudales, abſque aſſenſu celebrati, & datur eiſdem contrahentibus poteſtas reuocandi; Capitulum enim Caroli II. poſt cōſtitutionem prædictam emanatum prouidet caſum ammiſſionis feudi in hoc caſu ſpetiali dationis in dotem abſque aſſenſu, & ſimpliciter ſtatuit, quod ſi fuerit datum feudum abſque aſſenſu, feudum ammittatur, & ad Curiam deuoluatur,& ſi feudum eſt ammiſſum,& ad Curiam deuolutum,non poteſt dari reuocatio, nec retentio; nec dicatur, quod etſi conſtit.conſtitut.diuę memorię nihil dicat de ammiſſione feudi,tamen non data reuocatione per feudatarium,adhuc feudum ammittitur ex diſpoſitione iuris communis,& ſicut in illò caſu habet locum reuocatio,ſic etiā in caſu capituli prædicti, nā capitulum ex hac ſpetiali expreſſione ammiſsionis feudi debet aliquid operari,aliàs inutilis fuiſſet expreſſio,quod non eſt dicendum,& ſufficiebat annullatio cōtractus iuxta conſtit. Reg. conſtit. diu.mem.in quo valdè cogitandum erit ſecundum Frecc.& ſufficit attigiſſe.

Redeundo nūc ad punctum, ſi datio feudi in dotem intantùm eſt nulla,quādo caret aſſenſu,ꝙ Rex apponet pęnam ammiſsionis feudi,& applicatur ad Curiam,ergo correcta eſt conſtit.Federici, perquam datur pignus in feudo, & retentio illius,ꝙ eſt incompatibile cum ammiſsione, & deuolutione in quo cogitetur,nā magna eſt auth.And.& Camer.& hæc,quoad ius cōe feudorum.

Secundū verò Reg.conſtit. habemus conſtitut. incip. fratribus,quæ diſponit
5 poſſe fratrem in defectum bonorum allodialium partem feudi pro dote ſororis obligare,aut ſi habet plura feuda, poſſe vnum ex eis in dotem dare,vel in dotariū conſtituere,ſed declaratur hoc poſſe fieri, ſi matrimonium cōtrahatur de expreſſa Regis licētia;aliter nec obligatio,nec datio feudi valebunt, nō.n. conſtitutio hæc ſtatuit,quod matrimonia fieri debeant de licentia Regis, ſed tantum prout in rubro, & in nigro apparet,voluit ſtatuere, quomodo feuda poſſent dari in dotem abſque aſſenſu, & dicit poſſe dari,quando matrimoniū fuerit factum cum licentia,& ratio eſt, quia ſi interuenit licentia Regis hoc ęquipollet aſſenſui,quia ex licentia dicit Andr. proſpicit Curia,qualis eſt is, ad quem feudum peruenire debet, vtrum ſit fidelis ex genere,& alia propter quę regius aſſenſus in diſpoſitione feudaliū eſt reſeruatus,vt notab.declarat Andr. in d. c. imperialem poſt nu.7. 3.col.in princ.ibiq; Camer.car.84.à terg.& per prius ibi Capyc.& Lan.in conſ.18. in princ.& ſic cōſt.prædicta ponit limitationem ad reg.ꝙ nō poſsit dari feudum in dotem,vt fallat,quando matrimoniū fit cum licentia, quia tunc ceſſat ratio prohibitionis; ita ꝙ ponit caſum cōtingentem,ſi fiat matrimonium cum licentia,non autem aliquid diſponit,nec ſtatuit, vt matrimonium fieri habeat cum licentia Regis,quòdq; hoc ſit verum, dupliciter demōſtratur irrefragabiliter primo quia eadē conſtit.in fin.,dicit,ꝙ ſi fuerit obligatum feudum, vel datum

in dotem, & matrimonium non fuerit contractum cum licentia, conuentiones prædictę.ſ.de feudis factæ abſq; aſſenſu nullas vires habeant, ergo non tractat cõſtitutio de matrimonio, nec de validitate ipſius, nec q̃ illud fieri habeat cũ licentia; ſed tantùm tractat validitatẽ, aut inualiditatem diſpoſitionis feudorum. Secundo hoc incõuincibiliter fundatur ex conſtit. honorem noſtri diadematis facta per Feder. poſt Gul. qui fecit conſtitutionem fratribus, & in hac conſti. honorem noſtri diadematis facta per Fedeticum ſucceſſorem Gulielmi ſtatuitur pro lege vniuerſali, vt nullus feudatarius poſsit matrimonium cõtrahere abſque licentia Regis, ergo non erat hoc prouiſum per conſtit. antecedentem fratribus, aliàs inutilis, & ſuperflua fuiſſet diſpoſitio Feder. & hęc conſtit. benè dicit And. ibi, q̃ cum ſit cõtra libertatem matrimonij, & contra præcepta eccleſię eſt nulla, & nullo modo ſeruari debet, & ita ibi Affl. Bart. de Cap. Pet. de Monteſ. & Neap. in addit. ad capi. Caroli II. incip. item ſtatuimus æditum in planitie ſancti Martini, nec valet datio in feudum cum cõdictione,
6 vt non nubas ſine conſenſu meo, vel nõ nubas titio, cum alteri non poſsit æquè nubere, vel non nubas Neapoli, cum alibi ſic benè non poſsit nubere; ſecus verò ſi poſsit æquè nubere, vel ſi dictũ eſſet, vt non nuberet talibus Domino odioſis, ſi poteſt alijs non odioſis nubere, quæ omnia declarat Andr. in d. conſtit. honorem noſtri diadematis, & ex his conſtitutio ſequens incipiens cum hæreditarium Regnum noſtrum, diſponens, quòd regnicolæ cum exteris non contrahant, poteſt de iure ſubſtineri, quando æquè commodè in Regno nubere poſſunt, de quibus in l. cum ita cum l. ſequ. vbi Bart. & ſcrib. ff. de condit. & demonſtr. nam in nullo iſtorum caſuum impeditur libertas matrimonij nec directè, vel indirectè, & ſic concluſio eſt indiſputabilis, quòd quęcumque lex, ſtatutum, aut conſuetudo, quę quomodocumque impedirent libertatem matrimonij directè, vel indirectè ſunt reprobatæ, nullæ, & non ſeruandæ. Si verò nullo mòdo impediunt matrimonij libertatem, illæ ſeruãdæ erunt, quia vt dicit Andr. in locis præallegatis, vnuſquiſque in ſuis rebus eſt moderator, & arbiter, & dominus tuetur ſuam proprietatem, dùm legem ponit in diſpoſitione feudi, & ibi Camer. dixit, q̃ feuda ſunt mixtim Domini, & feudatarij, videlicet reſpectu vtilis dominij sũt feudatarij; reſpectu verò directi, ſunt Domini, & cum ab eo vtile dominium concedatur cum certis legibus, illę ſeruandæ erunt, quando tamen non ſunt contra præcepta Eccleſiæ. Hinc Papa Honorius volens prouidere ſuper omnibus grauaminibus Regni factis per Federicum ſecundum ſtatuit matrimonia liberè eſſe contrahenda abſque requiſita licentia ſe reſtringendo ad matrimonia cõtrahenda inter regnicolas, vt illa poſsint contrahi abſque alia ſuperioris licentia dicens, quod poſsint matrimonia liberè contrahi inter ſe, & hoc geminatè replicat, ergo cum duæ aderant conſtitutiones, vna de feudatarijs Regni, vt non poſsint contrahere abſque licentia, & alia de contrahentibus cum alienigenis, & Papa Honorius ſolùm prohibet, & prouidet, vt matrimonia ſint libera, & nulla licentia requiratur inter regnicolas; ergo noluit corrigere conſtitutionem loquentem, quando cum exteris, quia habuit pro comperto, quòd ex rationibus poſitis in eadem conſtitutione, & per Andr. & Camer. in loco præallegato non impediebatur libertas matrimonij, quia æquè commodè in Regno matrimonia contrahere poſſent, & ideo Docto. dixerunt libertatem matrimonij impedire nõ poſſe ſimpliciter, ſed bene ſecundum quid, vt in caſu, de quo ſupra, vt eleganter præ cæteris declarat, Bero. in c. in præſentia de prob. nu. 89. quæ ſunt dicta ad veritatem rerum indagandam; ſiquidem hodie prædictis con-

conſtitutionibus non vtimur, ſunt omnes correctæ,& aboletæ,& matrimonia liberè abſque alia requiſitâ licentia, & inter Regnicolas, & cum exteris contrahuntur.

Tertium ius eſt capitulorum Regni, & ſignanter text.in d.cap.itē ſtatuimus
7 æditum per Carolum I I. in planitie ſancti Martini; per quod ſtatuitur,tam feudatarios, quàm quaſcumque alias perſonas liberè matrimonia contrahere poſſe abſque alio aſſenſu Curiæ impetrando: verùm mandatur feuda in dotem non eſſe danda abſque ſpetiali aſſenſu,& ſi dentur,illa ammittātur,& ad ius Curiæ applicantur.

Hoc Capitulum correxit prædictam conſtit.Reg.incip. honorem noſtri diademaris,ſecundùm omnes ſcrib.ſupra relatos, & etiā ſecundùm And.Cam.& Afd. correxit prædictam cōſtitutionem fratribus,quòd vltimum nō eſt verùm; ſiquidem conſtit.illa,vt diximus dabat facultatem diſponendi de feudis,quando matrimonia fiebant cum conſenſu Regis, quia hic conſenſus importabat conſenſum tacitum. Capitulum verò Caroli II.ponit caſum, quando matrimonia contrahuntur ſine alio conſenſu, vt liberè contrahi poſſint, ſed feuda in dotem non dentur, niſi cum Regis aſſenſu, quòd eſt vniforme cum prædicta conſtit.Reg.fratribus,quæ ſtatuit,vt dū matrimonia fiant abſque Regis cōſenſu,feuda in dotem dari non poſſunt; & ſic aut dicimus capitulum hoc corrigere conſtitutionem prædictam, quia mandat matrimonia liberè contrahēda eſſe abſque alia licentia, & in conſtitutione fratribus nihil de licentia, vt ſupra ponderauimus; ſed tantùm tractat de facultate diſponendi de feudis,quādo cum licentia,aut ſine,matrimonia contrahuntur, aut verò volumus dicere,quòd corrigat in eo,quia capitulum ſtatuit, vt feuda non dentur in dotem ſine aſſenſu, & Conſtitutio Reg. fratribus non dicit contrarium; immò hoc idem ſtatuit; quando non præceſſit licentia in matrimonio, ex qua licentia tacitus aſſenſus in diſpoſitione feudorum inducebatur, & hoc tradidit Capyc. in ſua inueſtit. in verb. feuda pro dote cart.177. benè capitulum prædictum, vt dixi corrigit prædictam conſtitutionem honorem noſtri diadematis, tanquàm impedientem libertatem matrimonij,& ob id ibi And.& Afflict. dixerunt conſtitutionem prædictam fuiſſe ſeruatam vſque ad tempus Caroli II. qui per prædictum capitulum illam correxit,& idem dicunt ibi Bart. de Cap. & Petr. de Montefort. periti Regni, & pariter corrigit Conſtitutionem Reg. cum hæreditarium, quæ vetabat matrimonia cum exteris contrahi non poſſe abſque licentia; ſiquidem dicit liberè matrimonia contrahi poſſe; in quibus hactenus requirebatur aſſenſus,vt demùm contrahantur abſque alio requiſito aſſenſu, ergo cum in matrimonijs cum exteris faciendis aſſenſus requirebatur, remanet hoc ſublatū per prædictum capitulum.

Sed notetur aliud, quod ſupra attigimus, dico quòd cùm diſpoſitio prædictæ Conſtitutionis Reg. fratribus ſit fundata in tacito conſenſu, qui oriebatur ex licentia matrimonij contrahendi, cuius vigore feuda dabantur in dotem, quæ conſtitutio, vt dixi eſt facta per Regem Gulielmum, & ſuperuenit demùm conſtitutio cōſtitutionem diuæ memoriæ æditā per Imperatorem Federicum; per quam ſtatuitur, vt in diſpoſitione feudorum ſpetialis aſſenſus requiratur, & tacitus non ſufficiat ſecundùm omnes ſcribentes, ergo per hanc conſtitutionem eſt reuocata diſpoſitio Conſtit.Reg. fratribus; cumq; per conſtitutionem conſtit. diuę memoriæ annullantur tantum contractus, & diſpoſitiones abſque aſſenſu,& nihil dicitur de ammiſſione; ſed datur contrahentibus facultas reuocandi.ſuperuenit prædictum capitulum Caroli II. & diſponit, ꝙ matrimonia liberè cōtrahantur, quodq; aſſenſus ſpecificus requiratur,

tur,ſi volunt dare feudum in dotem,&
ſine eo,ſi dentur,ammittantur,&Curię
applicentur,prout erat de iure commu-
ni feudorum ex reg.text.in c.1.de pro-
hib.feud.alien. per Lothar.&in cap.1.
de prohib.feud.alien.per Feder.& nihil
dicit de reuocatione in caſu prædicto;
nam voluit releuare ſubditos à petitio-
ne licentiæ in matrimonijs contrahẽdis
corrigendo conſtitutionem honorem
noſtri diadematis, & ex alia parte vo-
luit prohibere, vt feuda in dotem dari
non poſſint abſque aſſenſu, ſub pœna
ammiſſionis illorum, & ſi voluiſſet, vt
haberet locum conſtirutio conſtitutio-
nẽ diuę memorię, nihil dixiſſet de am-
miſſione; ſed tantùm ſufficiebat decla-
rare nullam firmitatem habere contra-
ctum, vt in d,conſtit.conſtit. diu.mem.
ſed tranſit vlteriùs, ponendo pœnam
ammiſſionis, in hoc caſu ſpeciali, quæ
ſint dicta gratia diſputationis, ſiquidẽ
hodiè hæc non practicãtur, ſed in qua-
libet feudorum diſpoſitione ex quacũ-
que cauſa viget diſpoſitio prędictę cõ-
ſtitutionis diuæ memoriæ.

Et licet Papa Honorius non ſolùm
ſtatuerit matrimonia eſſe liberè cõtra-
henda abſque alia requiſita licẽtia,ſed
8 etiam mandauit feuda poſſe dari in do-
tem nullo Regis aſſenſu impetrato, ſeu
impetrando:tamen vt dixit Affl.vbi ſu-
pra hoc vltimum nõ ſeruatur;ſic etiam
Andr. Capyc. & Camer.ſed ſecundùm
diſpoſitionem prædicti Caroli II. dùm
tractatur de diſpoſitione feudi, aſſen-
ſus eſt impetrandus; vnde per contra-
rium vſum, vel per deſuetudinem, vel
quia in hoc lex non fuit recepta.non
vtimur diſpoſitione capituli Papæ Ho-
norij circa diſpoſitionem feudorum,
nam ij ſunt modi, ex quibus leges ab-
rogantur,tolluntur, vel non habent vi-
gorem, iuxta tradita in canon. in iſtis
in 4. diſtinct.in l.de quibus ff. de legi-
bus,per Canon.communiter in cap. 1.
de treug.& pac. & hæc eſt vera iuridi-
ca,& canonica reſponſio ad Capi. Ho-
norij,non autem tradita per Andr. in
9 cap.1.§.ſed nec eſt alia iuſtior, quæ ſit
prima cauſ.benef.ammitt.dicens, quòd
Capitula Honorij ſeruantur inquãtum
ſunt rationabilia, & ad id quod eſt ra-
tionabile allegantur, vt ibi per eum in
1.addit.col.fin.in princ.quem allegat,
& ſequitur Camer.vbi ſup. car.84. lit.
F,& idem Capyc.in ſua inueſt.in verb.
feuda pro dote verſ. nec eſt ommitten-
dum, quòd dictum in ſe ſic ſimpliciter
ſumptum non eſt verum,& idem And.
confutat illud,vt in Conſtit.Reg,incip.
poſt mortem,& Camer.idem,vbi ſupra
cart.70. lit. N, nam per Capitula Ho-
norij correcta fuit illa cõſtitutio,& ſta-
tuit feuda quaternata ſecundùm quid,
ſeu mixta deuolui ad Baronem, & ab
ipſo conferenda, vbi Andr.dixit, quòd
licet dicatur capitula Honorij nõ ſer-
uari, quod non debet hoc attendi, ſed
ſeruandum eſt, ꝙ fieri debet, quòd pa-
riter pro abſoluto tradidit idem Andr.
in cap.1.add.2. in fin.de Cap.Corrad.
idem Affl.in d.§.ſed nec eſt alia iuſtior
n.6.in fi.& latiùs firmat in d.cõſti.poſt
mortẽ,& And.in c.1.de nat.ſucc.feud.
nu.22.diſputat articulum illum, ſi pro-
miſſio dotis excludit fœminam, ſicut
excluderet dotatio, vbi allegat Capit.
Honorij, & decidit quæſtionem ſecun-
dùm intellectum prædicti capituli, &
ſimiliter in reper.Conſt.Comitibus de-
cidit quęſt.illam,ſi debetur vita,& mi-
litia filio fratris, & decidit non deberi
auth.capi.Honorij,& ead.capit.allegat
in tit.quæ ſint regal,nu.62.& in Cõſti.
Reg.incip.inter multas,ac Luc.de Pen.
in d.l.1.C.ne ruſt.ad vll.ob ſe in mate-
ria impoſitionis collectarũ,decidit q̃ſt.
auth.Cap.Papæ Honorij,vt ibi 10.col.
circa med.& idem facit Loffred.in c.1.
§.quid ergo hic finitur lex in quæſt. il-
la, an eodẽ anno poſſit exigi adhoa, &
releuium, & determinat vnicam tãtum
præſtationem exigendam eſſe per Ca-
pitula Honorij, & tandem Affl.in c.1.
Imper. Lotharius idem tradendo dicit
Capit.illa iuſta fuiſſe de voluntate Re-
gis Caroli facta eſſe in viridi obſeruã-
tia

tia,& in Sacr. Conſilio allegari ad deciſionem cauſarum, ac pro lege fore ſeruanda, vt ibi nu.21. verſ.octauo pro fiſco, & qui dicit non eſſe ſeruanda dicit Afflict. quod loquitur præſumptuosè,& in malam partem,& Capyc. in ſua inueſtit.in cap. feudorum clauſulæ, in verb.irrogatur autem cart.mihi 118. dicit, quòd caſus collectandi in Regno ſunt limitati per Capitula Honorij, & extra illos non poteſt aliquo modo collectari,idemq; Andr. vbi bona additio Modernorum in titu. quæ ſint reg.in verb.extraordinaria collatio num. 62. vbi etiam dicit, quòd Capitula illa Honorij fuerunt condita ad releuamen regnantis, & regni,& tollendos malos abuſus,& iniquas leges Federici Imperatoris.

Ex quibus, vt dixi non eſt iuridice dictum ſimpliciter capitula prædicta non eſſe ſeruanda; poſtquam
10 ſunt facta de conſenſu Regis, vt Afflict. dicit, & dixit, quòd in archiuio conſeruantur regiæ literæ, in quibus requirebatur Papa à Rege pro reformatione ſtatus Regni, & grauaminibus, & exceſſibus ipſi illatis per Imperatorem Federicum;erat Papa directus Dominus, concurrit voluntas vtilis domini, propterea vndique dictum hoc,quòd non ſeruatur,niſi quatenus ſint rationabilia, non eſt verum, ſed dicere, quòd ſunt ſublata aliqua per deſuetudinem,vel per contrarium vſum, ſeu quia non fuerunt vſu recepta,qui ſunt modi,ex quibus leges abrogantur,tolluntur,vel non habent vigorem,hoc erit iuris, & hoc modo poterit ſubſtineri, quod Andr. dicit in d. §.ſed nec eſt alia iuſtior,quæ ſunt menti tenenda, ſiquidem in rebus iuriſdictionalibus ſemper recurrimus ad Capitula Honorij.

Nec dicatur,quod quatenus concernunt feudalem iuriſdictionem, & alia
11 infeudata, quòd non poſſit Dominus directus poſt perfectam infeudationem apponere legem, aut conditionem, vel detrahere authoritati baronali ſecundum Andr. in d. conſtit. Honorem noſtri diadematis in princip. ibi in feudis iam datis non poteſt grauamen nouum imponere feudatario,& ibidem per Afflict. ſequendo Andr.qui idem dicit in cap.1. §.fin. de cap. qui cur.vend. cumulat deciſiones Petr.Greg.Sicul.de conceſſ.feud.par.1. quæſt.10.in princ. Nam vt ſupra ponderatum eſt capitula prædicta fuerunt ædita de voluntate conſenſu, & ad rogationem eiuſdem Regis Caroli, eiuſq; filij Roberti, tanquàm Regum chriſtianiſſimorum in releuamen ſubditorum Regni ad tollendos, & pęnitus delendos malos mores,peſſimos abuſus,atque tyramnides, cæteraſq; leges introductas per Federicum in perditionem,& deſtructionem Regni, adeò quod concurrente voluntate feudatarij ceſſat obiectum.

Remanet igitur firma cõcluſio,quod conſtitutiones omnes Reg. ſunt aboletæ,& correctæ, ſeu reuocatæ,matrimonia vnuſquiſque liberè contrahere poteſt abſque aliqua requiſita licentia, & reſpectu feudorum de illis,tàm attento iure communi, quàm Conſtitutio.Reg. conſtit.diuæ memoriæ, ac prædictum capitulum, item ſtatuimus Caroli II. nulla poteſt fieri diſpoſitio abſque ſpetiali aſſenſu videamus nunc quid pro-
12 uiſum reperitur per ſpetialia capitula noſtræ Ciuitatis,quæ impetrauit à Rege Cattholico priuilegium aſſenſus generalis, obligationi bonorum feudaliũ pro dotibus,tàm conſequendis,quàm reſtituendis,ſiuè ciues contrahant cum exteris, ſiuè cum regnicolis, quod demùm fuit extenſum,& ad antefatum, ſeu dotarium; & ſic in Regno eſt correcta conſtitutio honorem noſtri diadematis, ac cõſtitutio cum hæreditarium per capitulum Caroli II. & pariter diſpoſitio Conſtitutionis Regn. fratribus eſt effecta inutilis, ſi in matrimonijs contrahendis nulla impetratur licentia & feuda in Regno ſeruata forma prædicti capit. Caroli II. in dotem dari nõ

poſſunt abſque ſpeciali aſſenſu, & ſic nec obligari, & correcta pariter eſt diſpoſitio iuris communis, quæ permittebat fœminæ feudatariæ dare feudum in dotem inæſtimatum, & ſine pacto de lucrando, quando aliud non habebat, & eodem modo permiſſum erat patri, quę omnia ſunt ſublata per generalem prouiſionem factam, tam per prædictam Reg. conſtitutionem conſtitu. diuæ memoriæ, quàm per pręđictum capitulum Caroli II.

In hac verò noſtra ſplendidiſſima Ciuitate non ſolùm per aſſenſum generalem Regis cattholici eſt correcta conſtitutio fratribus, conſtitutio honorem noſtri diadematis, conſtitutio cum hæreditarium, ſiquidem aſſenſus Regis cattholici eſt ſpecificus etiam in matrimonijs, quæ cum exteris contrahuntur, ſed eſt etiam correctum prædictum capitulum Caroli II. ita quòd opus non eſt alio Regis, ſeu Proregis aſſenſu, ſed
13 ſtatim, quod confectum eſt inſtrumentum dotale, ipſi inſtrumento intelligitur præſtitus Regius aſſenſus, vt legitur in prædictis capitulis, & ſignanter in capitulo vigeſimoprimo, quod infra deſcribetur. Hinc, & ſi nihil fuerit ſupplicatum circa obligationem aliorum, quam bonorum mariti, tamen deciſum
14 eſt habere locum capitulum etiam in bonis ſoceri obligatis in inſtrumento dotali in cauſa Galeatij Farneſij cum Duce Adriæ, quia aſſenſus eſt præſtitus inſtrumento dotali, & ſic ſuper omnibus in eo contentis, & ex hac eadem
15 ratione fuit pluries iudicatum, etiam contra regium fiſcum aſſenſum prædictum non eſſe ſubſidiarium, quia vt diximus datus eſt inſtrumento, ibi item ſupplicano, che in tutti inſtrumenti dotali, che da quà auanti accaderanno farſi in queſta Città di Napoli, illo tūc che ſieno fatti l'inſtrumenti dotali, & obligationi delli beni feudali de loco mariti con reſeruationē del regio aſſēſo, s'intenda eſſer preſtito l'aſſenſo di voſtra cattholica Maeſtà, & demùm ſubſequitur decretatio. Placet ad beneplacitum regiæ cattholicæ Maieſtatis, ex quo deciſa eſt quęſtio, cum ex clauſulis inſtrumenti creditoris arbitrio ſit exequutio, vt refert deciſum Io. Vinc.
16 de Ann. in ſua alleg. 115. in fin. & me patrocināte fuit iudicatum per regiam Cameram in cauſa Elionoræ Caracciolæ cum regio fiſco, qui ſucceſſerat Pardo Pappacodæ illius marito defuncto, abſque legitimo ſucceſſore in feudo, dùm petijt ſatisfieri de dotibus ſuper bonis feudalibus deuolutis, & exaduerſo fiſcus oppoſuit, quòd aſſenſus capituli, in quo ſe fundabat erat ſubſidiarius in defectum bonorum allodialium, quorum cùm multa remanſa erāt in hęreditate, petijt propterea ſuper illis, & non ſuper feudis ſatisfieri debere; & tandem deciſum fuit contra fiſcum, & fuit conceſſa aſſiſtentia ſuper feudis, intantùm quod fiſcus petijt iurium ceſſionē, vt iure ceſſo ſatisfieri potuiſſet ſuper allodialibus, & obtinuit, & ſic bona allodialia ad fiſci inſtantiam fuerunt vendita, in quo magna orta fuit quæſtio, ſi ceſſio operari debebat contra Elionoram cedentem creditricem ex cauſa legati, propter quod ante fiſcum ſatisfieri volebat, & obtinuit ex regula illa, quòd ceſſio in caſu iſto ſit ex æquitate legis, quòd tibi non nocet, & alij prodeſt.

17 Ex quibus apparet malè ſenſiſſe Camer. in d. cap. imperialem cart. 71. lit. M, verſ. ſublimitatur, vt prædictus aſſenſus capituli intelligatur in ſubſidium, qui mouetur friuolis, & erroneis rationibus ſalua eius reuerentia, & loquutus eſt contra verba expreſſa capituli, dicit enim Camer. quòd quando lex concedit exequutionem in feudalibus, intelligitur in ſubſidium, ex regula
18 text. in l. commodis de re iudic. cuius text. diſpoſitio procedit in fructibus feudorum, & in defectum aliorum bonorum, & hoc quando caret creditor aſſenſu, qui ſunt termini text. conſtitutionis Regni, ſi quis poſt litem, vbi An-

dr.

19 dr. & Affliɐ. Hinc non poteſt deueni-re ad ſecundùm decretum, niſi adſit ſpecificus aſſenſus, qui hodie vigore regiarum inſtructionum non præſtatur, nec Iudex poteſt procedere ad illud nō vrgentibus creditoribus cum aſſenſu, vnde quid commune hoc ad caſum, de quo agimus, in quo præſupponimus adeſſe inſtrumentum dotale cum ſpecifica, & indifferenti obligatione bonorum feudalium, cui inſtrumento Rex voluit eo tunc, quòd inſtrumentum eſt confectum, intelligatur eſſe præſtitum
20 regium aſſenſum, vt ex verbis capituli, & notetur, quòd dicit capitulum, quòd fiunt inſtrumenta dotalia cum reſeruatione regij aſſenſus, quòd inquàm hic aſſenſus cattholicę Maieſtatis præſtitus intelligatur, & ſic aſſenſus hominis reſeruatus, ergo prout omnes alij aſſenſus hominis, ob quod ceſſat diſputatio aſſenſus hominis, aut legis, & inſuperſi aſſenſus eſt expreſſus inſtrumento, non ſtamus amplius in interpretatione aſſenſus, ſed inſtrumenti, aliud
21 enim eſt aſſentire obligationi feudalium, & aliud inſtrumenro continente feudalium obligationem, & hoc miſteriosè fuit petitum, & non vt aſſentiat obligarioni bonorum feudalium, quòd concludit articulum, & tollit omnem diſputationem, ſicut enim ſtipulatio aſſumit naturam actus, ſuper quo interponitur, ſic aſſenſus naturam contra-
22 ctus, ſuper quo interponitur, & in expreſſo latè interprætatur; dùm ſtat in formam gratiæ, non diſpenſationis ad tollendum tantum obſtaculum; hæc omnia author. Andr. tradit Camer. in d. cap. imperialem cart. 52. lit. F, & lit. G, cumq; hic aſſenſus cap. 21. petitur, & datur inſtrumento dotali, non eſt habitus reſpectus ad perſonam, nec illam reſpicit, ſed obligationem, vel actum; quem validare intendit, non ſit propterea reſtrictio, ſed ſtamus ſub continentibus, & compræhenſis in actu, ſiuè ſit aſſenſus hominis, ſiuè legis, eleganter idem Camer. vbi ſupra author. Andr.

23 lit. N, & dùm ſit diſpoſitio feudalium cum aſſenſu, nil differt ea ab allodialibus, vt authorit. Andr. in cap. 1. de natura ſucceſſionis feudi, tradidit D. Frec. in 3. lib. ſubfeud. in tertia formula inueſtiturarum ante nu. 4. quia cùm feu-
24 da ſint de per ſe alienabilia, & ſunt in commercio, dixit eleganter Andr. in §. illud quoque ante num. 71. de prohib. feud. alien. per Feder. & in cap. 1. §. è contrario colum. fin. vbi notabiliter de inueſtit. de re alien. fac. ob quod pro-
25 pter quodam extrinſecum ſcilicèt aſſenſum Domini dicitur alienatio impedita, dixit Io. Faber. in §. non ſolùm inſtit. de legat. qui communiter adhoc allegari ſolet, quòd per prius dixit Bal. in eodem cap. imperialem, propterea aſſenſu impetrato ſublatum eſt obſtaculum, & remanet diſpoſitio libera, prout de alijs bonis.

Dixi, quod eſt erronea opinio Camer. quia vult arguere à diſpoſitione
26 text. in l. ſi ego §. 1. ff. de iur. dot. qui loquitur in conſenſu præſtando poſt mortem, & ibi exprimitur ratio, ne mulier remaneat indotata, de quo articulo infra latius verba faciemus, ſed quid hoc cōmune in caſu aſſenſus præſtiti per prædictum capitulum, in quo nullum verbum adeſt de indotatione mulierum, vt in 21. capit. leguntur, ſed ſimpliciter petitus eſt aſſenſus ſuper in-
27 ſtrumento dotali, & ſimpliciter eſt cōceſſus, ergo in omnem caſum, prout inſtrumentum loquitur ſecundùm communem deciſionem Andr. in cap. 1. nu. 7. qui ſucceſſores teneantur, quod explicitè declaratur per aliud capitulum Ciuitati conceſſum in anno 1539. vbi ſupplicatur, vt aſſenſus intelligatur præſtitus obligationi bonorum feudalium, iuxta formam obligationis factæ in inſtrumento, non tantùm pro dote, vt conceſſum erat, ſed etiam pro antefato.

Rurſus in terminis l. ſi ego §. 1. tractatur de intereſſe ſucceſſoris, cui bona acquiſita erant poſt mortem, quòd longè

gè differt à caſu, de quo tractamus, in quo Rex de ſuo aſſentit,& nemini præiudicium infert, vt ad propoſitum tradit Iſern.in loco ſupra allegato, & vlterius etiam in terminis text.d.l.ſi ego §. 1. contrarium tenuit Loffred. in conſ. 31. validiſſimis argumentis, etſi aſſenſus iudicaretur ſubſidiarius, ſic pariter eſſent omnes alij, qui in dies conceduntur, qui dantur ſuper inſtrumentis, prout datus eſt aſſenſus capituli, ſed cōtrarium eſt verum ergo &c.

Etſi in omnibus obligationibus ex quacumque cauſa factis aſſenſus, qui in dies præſtantur,non iudicantur ſubſidiarij, quia conceduntur inſtrumentis,quare ergo contrarium dicendum
28 eſt in cauſa dotis, quæ priuilegiata, & præcipua eſſe debet dicit text. in l. 1. ſolut.matrim. quodq; aſſenſus,qui in
29 dies præſtantur obligationi bonorum feudalium non intelliguntur in ſubſidium ex reg. text.in l.creditoris arbitrio de diſtr. pign. latè fundat, idem Camer. in repet.cap. an agnatus num. 156. quicquid dixerit Capyc. in ſua inueſtitura in verb. exequutiones verſ. quid verò erit, qui etiam limitat dictum ſuum ex clauſulis ſolitis apponi in inſtrumentis,vt exequutio fieri poſſit ad creditoris electionem, & Afflict. in Conſtit. Reg. ſiquis in poſterum nu. 26.loquutus eſt in diuiſione crediti,licèt etiam malè ſecundùm Camer. vbi ſupra, & benè, ex quo confunduntur omnia,quæ in hac materia volunt conſiderari ex regulis fundatis in iure cōmuni, & text. in l. creditoris arbitrio, dùm adeſt aſſenſus ſuper inſtrumento procedit etiam in feudis,idem Camer. in repet.cap.an agnatus propriè finem poſt num. 156. 2.colum. cart.471. vbi pariter dixit capitula prædicta Neapoli eſſe ſubſidiaria, ſed erroneæ vt ſup.

Hæc inconuincibiliter fundantur ex Pragmatica nouem capitum, perquam ſtatutum erat, ne aſſenſus præſtarentur
30 à Proregibus abſque clauſula in ſubſidium,quodq; ſic intelligerentur aſſenſus præſtiti in præteritum, vnde vſque ad tempus, quo illa fuit reuocata poterat prætendi aſſenſum Regis catholici generaliter conceſſum recepiſſe interpretationem,& reſtrictionem, & ſic procedere poteſt deciſio facta in anno 1532. relata per D. Frecc. in ſuo lib. par.2.q.13. licèt ibi non fuit hęc quęſtio tractata,ſed tantum an aſſenſus capituli loquentis in bonis feudalibus viri extendatur ad bona ſoceri, & deciderunt extendi,ſed in ſubſidium ex rationibus per Frecc. conſideratis, quæ non faciunt adhunc articulum,ſed ſit, vtcumque,cum ſuperuenerit capitulum conceſſum Ciuitati in anno 1535. per quod corrigitur Pragmatica prædicta per infraſcripta verba videlicèt.

Itém placet Regiæ maieſtati, quod deinceps in aſſenſibus expediendis non ponatur clauſula, quæ per dictam pragmaticam ponebatur, quod bona feudalia non intelligantur obligata,niſi in defectum bonorum allodialium, ſiue burgenſaticorum,& ipſis non ſufficientibus ad ſatisfactionem partis,cuius intererat,quin deinceps dicti aſſenſus expediantur ſine prædicta clauſula eo modo,& forma,quo ante eius promulgationem expediri conſuetum fuit.Igitur ſi fuit neceſſarium cōdere pragmamaticam,vt aſſenſus, qui concedebantur ſuper inſtrumentis, intelligerentur ſubſidiarij,& hoc poſt prædicta capitula Ciuitati conceſſa; ergo per prius nō erant tales,& ſi demùm poſtea per capitulum particulare ex gratia conceſſum eſt,vt tollatur hæc clauſula, & aſſenſus intelligantur,vt per prius,igitur irrefragabiliter aſſenſus capituli datus inſtrumento intelligetur,iuxta illius tenorem, & ſic vanitas eſt vanitatum prætendere, quòd ſit aſſenſus ſubſidiarius.

Et deceptio Camer.cum ſuis ſequacibus ortum habuit à confuſione præ-
31 dictorum capitulorum Ciuitati conceſſorum, nam duo ſunt capitula videlicèt,vigeſimum,&vigeſimumprimum,

inui-

inuigeſimo tractatur de aſſenſu ſuper obligationibus factis in inſtrumentis dotalibus mulierum iam maritatarum, & in ſupplicatione dicitur, quòd ex defectu aſſenſus remanerent indotatæ, & demùm petitur aſſenſus obligationi iã factæ bonorum feudalium, ita quòd nõ petitur aſſenſus inſtrumento, & rurſus petitur aſſenſus etiam ſuper obligatione bonorum, licèt illa eſſent tranſlata in fiſcum, vel in hæredes obligantium, & hoc capitulum potuit diſputari, quòd ſit ſubſidiarium, quia tractat de præiuditio tertij, & fuit narrata cauſa, ne mulieres remaneant indotatæ, licèt in illa cauſa Pardi Pappacodæ fuit per veros iuris terminos demonſtratum, nec ex hoc capitulo aſſenſum fuiſſe ſubſidiarium, quia intereſſe tertij, vult Rex, quòd ſit ſaluum, & cauſa illa, quòd remaneat indotata, eſt petita in narratiua ſupplicationis, non autem in petitione, nec in Regia decretatione, & petitio attenditur, & decretatio, quę fuit ſimplex, & omnis cauſa poſita in narratione partium iudicatur impulſiua, vndè cum petitio fuerit, vt intelligeretur conceſſus aſſenſus obligationi in inſtrumento factæ, ergo eo modo, vt facta reperitur, quæ latius ſunt explicata in meo conſ. . . . 2. volum. facto in prædicta cauſa Elianoræ Caracciolæ.

Dico inquàm, quòd in intellectu huius capituli poterat colorari opinio Camer. quod capitulum, vt diximus tractat de aſſenſu præſtando obligationibus factis in præteritum, ſubſequitur demùm capitulum vigeſimumprimum, in quo vult prouideri futuris negotijs, & ad tollendas omnes dubietates petitur ſimpliciter, quòd in futurum intelligatur aſſenſus præſtitus omnibus inſtrumẽtis dotalibus conficiendis cum obligatione bonorum feudalium ipſo tunc, quòd inſtrumenta ſint confecta, & hoc capitulum non cõſiderauit Camer. vndè ſi Rex voluit, vt aſſenſus intelligatur præſtitus ſuper prædictis cõtractibus, igitur iudicandus erit, prout omnes alij aſſenſus, qui paſſim, & indiſtinctè expediuntur, qui nullo modo ſubſidiarij iudicantur, ex quibus tollitur omnis diſputatio, quòd alias aſſenſus erant ſubſidiarij, immò ſi contrarium eſt demonſtratum, argumentum retorquetur, & opinio Camer. eſt fundata in ratione, ne mulieres remaneant indotatæ, vt in loco, vbi ſupra, & propterea arguit, quòd capitulum intelligitur in ſubſidium, & ſic pariter dicit in terminis l. ſi ego, quæ ratio cum non ſit expreſſa in cap. 21. pro inſtrumentis conficiendis, ſed benè in cap. 20. pro inſtrumentis confectis, ſequitur, quod minimè procedit ſuum argumentum, cum repugnant verba capit. relatiua ad inſtrumenta, quod non habet reſponſum.

Hæc hodie redduntur indubitata ex capitulis conceſſis huic fideliſſimæ Ci-
32 uitati per Regem Philippum II. in anno 1586. ex quibus declaratur apertis verbis capitulum Regis catholici, quod hucuſque non fuit ponderatum, vt ex ſubſequentibus verbis Capituli apparet.

Item eſſi fedeliſſimi Città, Baronaggio, & Regno eſponeno à voſtra Maeſtà, come la ſereniſsima Maeſtà del Rè catthòlico, & dopo la maeſtà Ceſarea de glorioſo ricordo hanno conceduto aſſenſo ſopra l'obligationi di beni feudali, così à beneficio del marito per la conſequutione delle doti, & mutui da eſſi dependentino con li intereſurij, come à beneficio delle donne per aſſicuratione, & reſtitutione delle doti, antefati, & loro intereſuri nelli caſamenti, li quali ſi faceuano trà perſone, delle quali vna almeno ſia napolitana habitante in Napoli iuſta la continentia forma, & tenore d'eſſi inſtrumenti, & perche catthòlica Maeſtà detto aſſenſo conceduto per modum legis in remunera di ſeruitij ſenza clauſula, quoad expreſſa tantùm relatiuè alla forma & clauſula d'eſſi inſtrumenti deue inten-

tenderſi præſtito à beneficio di tutti
quelli, a' quali ſi permette la reſtitu-
tione d'eſſe doti nell'inſtrumenti dota-
li,alle quali eſſo aſſenſo ſi referiſce ge-
neralmente deſiderando però eſſi ſup-
plicanti riconoſcere dalla mano libera-
liſſima di voſtra maeſtà per gratia tut-
to quello, che per raggione d'eſſi ſup-
plicanti ſi doueſſe; la ſupplicano ſi de-
gni ordinate,che detto aſſenſo s'inten-
da præſtito in detta hypportheca di be-
ni feudali à beneficio di tutti quelli,
alli quali ſi deue fare il pagamento à
reſtitutione di dette doti mutuo, & in-
tereſſurio, ſecondo la forma d'eſsi in-
ſtrumenti. Placet Regiæ, & catholicæ
maieſtati citrà tamen præiuditium Re-
giæ Curiæ,quandocumque, & quomo-
documque dicta feuda ei deuoluentur,
33 ad quæ videantur annotata per D.
Frecc.in terminis in 2.lib.quæſt.12.nu.
16. vbi ponderando eleganter, quod
aſſenſus intelligitur datus inſtrumento,
& iuxta illius formam dixit regulari,
quod propterea in dote mulieri debi-
ta ſuccedat frater tanquàm compræ-
henſus in inſtrumento non obſtante
natura feudorum pro hæredibus ex
corpore.

Concludo opinionem, quòd inter-
pretatio cadit in ambiguis in dubijs,&
non in claris; nam tunc non eſt inter-
pretare, ſed reuocare, & nouam facere
diſpoſitionem,vt infra dicemus in alio
articulo, ſi igitur per inſtrumentum
dotale, obligatio eſt indifferens, & æ-
qualis, ac expreſsè eſt ex clauſulis il-
lius prouiſum, quòd creditoris arbitrio
poſsit fieri ſatisfactio,tam ſuper feuda-
libus, quàm ſuper allodialibus, ſequi-
tur,quod non cadit interpretatio, an
hoc de iure intelligatur in ſubſidium,
ſi huic inſtrumento dotali ſtatuitur, vt
aſſenſus intelligatur præſtitus, quibus
benè perpenſis non video, quomodò
poſsint ſubſtineri contrariæ deciſiones,
quas audio factas modernis tempori-
bus, ſed quot capita, tot ſententiæ,
quæ iuſtiſsimè fortuitis caſibus aſsimi-
lantur, & non ſolùm deciſus fuit hic
articulus in prædicta cauſa Pardi Pap-
pacodæ, ſed etiam in cauſa Hyppolitæ
Caracciolæ Comitiſſæ Montorij, dùm
mortuo Comite ipſius viro ſtatus poſ-
ſeſsionem cœpit fiſcus ob lineam fini-
tam prædicti Comitis,& tandem obti-
nuit facta relatione per Reg.Cam.in
Collatetali,vt per eius dotibus ſatisfie-
ret ſuper feudalibus, & non in ſubſi-
dium.

Et paritet ex deciſione, vt ſupra fa-
cta in cauſa Pardi Pappacodæ apparet
practicatum, & deciſum prædictum
capitulum Regis catholici procedere,
etiam quòd maritus, ſeu dotãs ſucceſ-
34 ſore careat, quia Rex, & non Prorex
aſſentit, in quo cùm non deficiat pote-
ſtas,nec voluntas ſtante cauſa prædicta
fauorabili conſeruationis dotium, &
aſſenſus,vt dictum eſt datur inſtrumen-
to propterea ex deciſ. Andr. in d. cap.
1. qui ſucceſſ.teneat. quæ eſt punctua-
lis ad caſum, paſsim, & indiſtincte
eſt deciſum, & hoc iure vtimur. Quod
ex eodem capit.fundarur, ſi rectè con-
ſideretur, & hoc fundat indubitate
ponderatio, de qua ſupra, quòd aſſen-
ſus conceſſus eſt inſtrumento dotali,in
quo cùm obligatio ſit facta pro hære-
dibus,& ſucceſſoribus, & eodem modo
acquiſita, propterea in Rege aſſentien-
te,vt eſt aſſenſus capituli res eſt de in-
dubitabili, quod indiuiduo conſidera-
uit Iſer. vbi ſupra, quæ non procedunt
in Prorege aſſentiente, qui tantùm po-
35 teſt aſſentire ad tollẽdum obſtaculum
obligationi vtilis dominij feudatarij,
non autem concedendi rem Domini,
ſcilicet proprietatem, ſeu directum do-
minium feudi,aut ius Domino,quod eſt
proxima ſpes deuolutionis propter ca-
rentiam ſucceſſoris, vt eleganter per
Andr.in d.cap.imperialem in illa quę-
ſtione an Vicarius,qui non poteſt alie-
nari, poſsit alienanti conſentire, quòd
peroptimè ibi explicat Camer. tradẽs,
& benè,quòd etiam abſq; Pragmati-
ca nouem capitum, perquam prohibe-
tur

tuit Proreges aſſentire alienationibus feudorum his,qui ſucceſſoribus carẽt, quod de iure non potuiſſent aſſentire, & rationes per Andr.adductę in d.cap. 1. qui ſucc.ten.quæ habent locum in domino,eædem decidunt contrarium in Prorege,vt videri poteſt,ob quod ad tollendum omnẽ dubium ponitur de ſtylo cãcellariæ in aſſenſibus clauſula, dummodo habeat ſucceſſores, de quibus per Camer. vbi ſupra cart.79. lit. G, multa in meo conſ.2. 1.vol.

Et ex his poſtquam per prædictum capitulum Regis cattholici, quod eſt num.21. in anno 1505. in lib.cap.fol. 43. dictum eſt,quod aſſenſus datur inſtrumẽto, ſequitur quod non bene ſen-
36 ſit D.Frecc.in lib.3. ſubfeud.in tit. de differ.feud.tit.num.6. Dicens,quod ex eo, quia non veniunt in obligatione feuda titulata, niſi ſpecificè de eis mẽtio fuerit facta, quòd propterea aſſenſus prædicti capituli non comprænhendit feuda titulata,quoniam in eo nulla de illis eſt facta ſpetialis mentio:nam ſi ſupplicatum eſt, vt intelligatur datus aſſenſus inſtrumento dotali, non cadit hæc diſputatio, ſed omne totum conſiſtit ſi in inſtrumento ſunt bona titulata ſpecificata in obligatione contracta pro dotium reſtitutione, quod rėdditur indubitatum,& declaratum per capitulum coceſſum per Cæſaream Maieſtatem in anno 1539.fol.129.vbi petitur ampliari gratiam conceſſam,& extendi non ſolùm pro dotibus, ſed etiam pro antefato, & ſpecificè ſupplicatur, quod aſſenſus intelligatur conceſſus obligationi feudalium bonorum etiam titulatorum pro ſolutione antefati: Ergo ex hoc declaratur voluntas concedentis, quia ſi hoc cõceſſit in antefato, quod conſiſtit in lucro, multo fortius intelligitur conceſſiſſe in dotibus: & poſtquàm intentio fuit illarum conſeruatio, & ne indotatæ mulieres remanerent,propterea vndiq; apparet, quòd dubietas D. Frecc. non ſubbſtit, & ſic indifferenter eſt iudicatum,& tota die iudicamus,quando caſus occur-
37 rit. Immò D.Minad.in repetit.Conſti. Reg.in aliquibus,in verb.Comitum, vel Baronum num.37. validè tenuit in obligatione bonorum feudalium indefinitè facta comprænhendi, etiam feuda titulata: ſicq; ex conſuetudine eſt interpretatum, & iudicatum ante pragmaticam nouem capitum, perquam limitabatur hęc poteſtas Proregibus;ſed demum per vltimam Pragmaticam anni 1560. iterum cõceſſam,quoad obligationem feudorum titulatorum: Ve-
38 rùm D. Minad. dixit ibi notabile verbum num. 42. quòd etſi in obligatione veniant feuda titulata, quod hoc in exequutione temperandum eſt, dùm aliunde ſuper alijs bonis poſſet creditoribus ſatisfieri: quia creditoris arbitrium debet eſſe regulatum, & electio diſcreta,& ita refert iudicatum, vt per eum in ſua deciſ. 13. de quo per Ioan. Vinc.de Ann.in alleg.141.& per Conſiliarium Fabium de Ann. filium in conſ. 63. & 76. quod eſt notandum ad multa, dùm creditores inſtant pro venditione bonorum ſuorum debitorum.

Sed poſtquàm tranſgreſſi ſumus ad aſſenſum Capit. Regis Cattholici conceſſum Neapolitanis aduertatur, quod
39 illud locum habet ſolùm, quoad obligationem feudalium,non autem quoad tranſlationem dominij feudorum, & quoad obligationem tantùm erunt correctæ Conſtitut.Reg.& capitula Caroli II.vt ex verbis capitulorũ Ciuitati conceſſorum notoriè apparet. Loquũtur.n. de dote, & antefato conſtitutis in pecunia, & in obligatione bonorum feudalium pro ipſorum conſequutione, & ſic de inſtrumento mutui; & cùm aſ-
40 ſenſus præſtitus obligationi,non intelligitur præſtitus venditioni,& ſic è cõtra,vt per Andr.vbi ſupra in d.cap.imperialem,& ibidem latiùs Camer.quia vtrumque eſt prohibitum,ſcilicet obligare,& dominium transferre, ob quod aſſenſus in vno,non extẽditur ad aliud

cum

cùm ſit ſtricti iuris, ſeruatur in feudis
41 rigor,& conſideratur intereſſe voluntatis ad text.in l.fin. ff. de vſ. & habit.
42 & propterea regula eſt ſecundum Andr.non extendi, nec de contractu ad contractum, nec de re ad rem, nec de caſu ad caſum, nec de perſona ad perſonam: vnde cum capitula de obligationibus tantùm loquuntur,& de debito dotis conſtitutæ in pecunia, pro cuius conſeruatione feudalia obligantur: propterea dico, quod ſi feuda darentur in dotem, vigeret diſpoſitio capit. æditi in planitie ſancti Martini, vt omnino interuenire debeat aſſenſus, & ſine eo nulla ſit datio,aut contractus do
43 talis; & in hoc caſu ceſſat etiam ratio ſubſtantialis,& finalis, tam petitionis gratiæ,quàm conceſſionis quę fuit, & eſt conſeruatio dotium, quæ non militat dùm feuda dantur in dotem, quæ ſemper extant,& non pereunt etſi ex defectu aſſenſus non tranſeunt in virum, remanebunt in dominio vxoris, quæ non procedunt, dùm dos conſiſtit in pecunia,quo caſu ex eadem ratione finali conſeruationis dotium, tam reſpectu viri, quàm vxoris, non ſtamus ſub corticè verborum capitulorum, ſed attendendo cauſam conſeruationis dotium, ſemper aſſenſus intelligitur præſtitus,quod eleganter declarat Camer. in ſua repet.cap.imperialem cart.52.& 53. & non dicentur capitula extendi, ſed ex ſui cauſa, & ratione ſecundùm Camer.compræhendere omnes caſus, per quos vxor remaneret indotata, & ſic pariter vir, dum eſt capitulum explicitum ſuper inſtrumento mutui tanquàm ex dotibus dependente: Nam omnia reſpiciunt conſeruationem dotis, quia ſi vir dotem conſequi non poſſet,vxor non poſſet ab eo iſtam demum petere, etſi maritus non eſt ſoluendo pariter damnum eſſet vxoris, ob quod in dote conſtituta in pecunia, tam in beneficium viri, quàm in beneficium vxoris, ex quocumque contractu ſit promiſſio dotis facta,& quomocumque de ea conſtat ſemper vxor, & vir agere poſſunt, & aſſenſus præſtitus intelligitur ad text.in l.1. C.de rei
44 vxor.act.& etiam quod nullum appareat inſtrumentum mutui,ſed tantùm capitula matrimonialia, quia finis eſt, vt ſupra ſatisfactio, & conſeruatio dotium, quæ ratio omnes caſus compræhẽdit, etſi datur aſſenſus cõtractui mutui,quia dependet ex dote,quanto magis intelligetur datus contractui, per quem dos ipſa marito promittitur, etſi lex fingit ſtipulationem interueniſſe, idem debemus dicere de cõtractu mutui. Hinc capitulum extenditur ad bona ſoceri ad aſſecurationem dotium,ad inſtrumenta facta extra Ciuitatem, ad inſtrumentum mutui, non eodem die confectum, & alia tradita per Camer. & enumerata per Add.moder. in dictis capitulis, ex quibus apparet non procedere conſiderata per Lanar. in conſ. 18. qui nil horum tangit, & verè abſque ſapore loquutus eſt vagando in argumentis ſcholaſticis, & non penetrando rationem fundamentalem prædictorum Capitulorum.

Sed magnam facit quæſtionem D. Frecc.in 2.lib.q.12. ſi aſſenſus iſte Capit. Neapolitanis conceſſus ſit pro hæredibus ex corpore vxoris ſaltim poſt adiudicationem factam feudi ex cauſa
45 dotium;an verò ſuccedāt oẽs hæredes ſeruata forma inſtrumenti dotalis,dùm reſtitutio dotis promiſſa eſt vxori eiuſque hæredibus: & æquidem etſi D. Frecc.multum tempus expenderit in quæſtione prædicta, mihi videtur nullam poſſe habere probabilem dubitationem. Si enim mulier pro ſuis dotibus habuerit adiudicationem feudi, quid dubij erit, quod non poterat alia lege illud acquirere,quàm vti erat pęnes maritum obligantem, à quo cauſam habet, nec potuit ille plus iuris transferre,vel alio modo,quàm per legem propriæ inueſtituræ ipſe tenebat, iuxta reg. text. vbi eſt caſus in §. profectò, de leg. Corrad. & ſic poſtquàm

debi-

debitum dotis non conſiſtit ampliùs in
pecunia , ſed dos eſt ſoluta in corpore
feudi, mulier erit feudataria, & in feu-
do ſuccedent, qui ſecundùm legem in-
ueſtituræ,& Regni Conſtitutiones ſuc-
cedere debent , nec in hoc habet am-
plius quid commune Capitulum Nea-
politanis conceſſum,nec inſtrumentum
dotale , quod inſtrumentum , & quod
capitulum ex dotis conſequutione eo-
rum debitum habuerunt effectum.

Si verò mulier deceſſerit abſque do-
tis conſequutione, tunc ſuccedunt in
hoc debito dotis omnes hæredes vo-
cati per inſtrumentum ſeruata forma
Capitulorum initorum, quibus expreſ-
sè fuit ſtipulata, ſeu promiſſa dotis re-
ſtitutio in caſu diſſolutionis matrimo-
nij,nec in hoc habet, quid commune
natura feudorum, nec aliqua lex inue-
ſtituræ, quia hæredes ſuccedunt in de-
bito dotis conſiſtente in pecunia , qui
omnes vocati per ſtipulationem,acqui-
ſiuerũt portionem ipſorum,ac actionem
perſonalem ad illius conſequutionem
cum obligatione bonorum feudalium ,
nec in hoc cadit punctus naturæ feudo-
rum,vel legis inueſtituræ, ſi non ſucce-
dit in feudo , ſed in actione ; immò ſi
promiſſio eſt facta hæredibus:vnuſquiſ-
que erit principalis acquirens , ſicut ſi
illi nominatim ſtipulati fuiſſent hanc
pecuniæ quantitatem cum bonorum
feudalium obligatione:vnde cùm aſsẽ-
ſus ſit expreſſus reſtitutioni faciẽdę hę-
redibus,quilibet,qui erit hæres, erit le-
gitimus creditor dotis , & ſic ſucceſſor
principalis cum acquiſitione iuris hyp-
pothecæ : ex quibus apparet quæſtionẽ
non poſſe tenere probabilem difficulta-
tem:& propterea quid mirum? ſi,vt re-
fert Frecc.fuit per Sac.Conſ.iudicatum
in fauorem fratris petentis reſtitutio-
nem dotis , tanquàm ſororis hæres : &
ſic vana eſt diſputatio feudi noui , vel
ꝙ ſit inueſtitura pro hæredibus ex cor-
pore;& alia,ſi qui ſuccedit,eſt perſona,
in cuius beneficium eſt radicata prin-
cipalis promiſſio reſtitutionis cum obli-
46 gatione bonorum , & aſſenſus aſſumi
naturam actus, ſuper quo interponitur,
vt auth.Andr. tradit Camer. vbi ſupra
cart.mihi 52. lit.F, in fin. in quo adeſt
principale capitulum conceſſum in an-
47 no 1586.Ciuitati, & Regno,vt ſucce-
dunt omnes in obligatione feudali,qui-
bus reſtitutio fieri debet,dummodò nõ
in præiuditium Reg.Cur.in lib.cap.Ci-
uitatis fol.179.à tergo,quæ notentur :
nam non ſunt vulgaria:& ideò me aſſi-
ſtente in ſupremo Italiæ conſilio fuit
hoc generaliter prouiſum per Capitulũ
conceſſum per ſereniſſimum Philippum
II. noſtræ fideliſſimæ Ciuitati in anno
1596. vbi prouidetur,quòd ad quem
tranſit perſonalis obligatio,tranſit etiã
obligatio bonorũ feudalium, & ſic qui
ſuccedit in credito,ſuccedat etiam in
obligatione, dummodo non contra Fi-
ſcum.

Sed poſtquã vidimus,quomodo ſunt
reuocatæ conſtit.& leges omnes Regni,
per quas ſtatutum erat non poſſe con-
48 trahi matrimonia ſine Regis licentia ,
quia per indirectũ libertas matrimonij
veniebat impedita , videamus modò
quo iure fundantur mandata, quæ in
dies fiunt,ne mulieres matrimonia cõ-
trahant Principe inconſulto, & vt plu-
rimum mulieres ſequeſtrantur,& in lo-
co tuto reponuntur,à quibus demùm
voluntas exploratur circa matrimonia
facienda, videntur enim hæc aduerſari
ſupra diſcuſſis eſſe contra Capitula Re-
gni, tàm Regis Caroli II. quàm & Pa-
pæ Honorij , & contra omnes leges ,
quæ mandant , nec directè , nec indi-
rectè libertatem matrimonij eſſe op-
primendam , & contra Iudices,& tem-
porales Dominos inuehit Concilium
Tridentinum ſeſſ. 24. de reformatione
matrim. cap.9. ad quod concluſiuè re-
ſpondendo omnia cum diſtinctione,re-
ſoluuntur.

Aut enim ſimpliciter , & authorita-
tiuè indifferenter abſque alia probabi-
49 li, & neceſſaria cauſa mandata fiunt,
ſolùm reſpectum habendo ad diuitias

ad magnitudinem patrimonij, & ad ſimilia, & nullo modo mandata fieri poſſunt; hoc enim eſt, quòd prouiſum erat per dictam conſtitutionem honorem noſtri diadematis, quæ demùm tanquàm contra præcepta Eccleſiæ, & libertatem matrimonij fuit correcta per Capitula Honorij, & Caroli II. & ſtatutum, vt matrimonia liberè contrahi poſsint abſque alia requiſita licentia.

Aut enim dubitatur de viribus matrimonij, ſi adfuit metus, ſi habuit ſollemnitates requiſitas, ſi potuit, vel non potuit contrahi, & fiunt mandata impeditiua exequutionis matrimonij, & pariter non pertinet hoc ad Iu-
50 dicem laicum ſecundum notata communiter per ſcribentes in l. titia ff. ſolut.matrimonio, vbi omnes Ciuiliſtæ, & per Canoniſtas in cap.tuam de ord. cognit. vbi Abb. ponit rationes, quare de quæſtione matrimoniali Iudex laicus cognoſcere non poteſt: ſcriptum enim eſt dicit Abb. quos Deus coniunxit homo non ſeparat, ita pronunnuntiare non fuiſſe matrimonium, vel eſſe inter aliquos, non homo, ſed ſolus Vicarius Dei poteſt iudicare, vel ab eo deputatus, vt eſt Epiſcopus, & rurſus, quia Iudex laicus de nullo ſpirituali, nec principaliter, nec incidenter poteſt cognoſcere, item quia matrimonium eſt vnum de ſeptem Sacramentis Eccleſiæ, de quibus ipſa iudicare habet, & tandem ſecundum Abb. quia inductum eſt de iure diuino, & non de iure ciuili, ex quibus doctr. reaſſumunt concluſionem communiter, quòd quando eſt quæſtio iuris de matrimonio, Iudex laicus non poteſt ſe intromittere, nec iudicare de illius validitate, quando verò eſt quæſtio facti, ſi eſt contractum, vel non contractum matrimonium, ita quòd nullum ius ſpirituale venit controuertendum; tunc benè Iudex laicus poteſt cognoſcere: ita Bart. Abb. & omnes ſcribentes in locis prællegatis; hinc Bart. in d.l. titia emoruuit vnum verbum, quòd quando de matrimonio non eſt quæſtio inter coniuges, ſed inter alios, ita quòd non tractatur de eſſentia matrimonij ad finem illud dirimendi, ſed ad alium finem, tunc Iudex ſæcularis erit Iudex competens, quòd latè proſequitur, & defendit, ac de communi teſtatur Arnald. Albertin. in tractat. de agnoſc. aſſer. hæret. quæſt. 25. num. 51. tom. 11. tract. par. 2. quem allegat, & ſequitur Farinac.in tit.de inquiſitione quæſt.8. nu.150. verſ.ſublimita ſecundo, quod dictum non ſequor, ſiquidem omnimodo tractatur coram Iudice ſæculari de mero iure ſpirituali, quod eſt prohibitum, & poſſet ex hoc oriri præiuditium, quando demum inter coniuges tractaretur de validitate matrimonij, quod benè fundatur in illa communi concluſione, quod quando coram Iudice ſæculari tractatur de ſucceſſione hęreditaria, & incidit quęſtio, an quis ſit natus ex legitimo matrimonio, tunc talis cauſa ad Iudicem Eccleſiaſticum remittenda eſt, quia venit decidendus articulus validitatis matrimonij, quod latius fundat idem Farin. in eod.loco nu. 159. & Abb. in d.cap. tuam communiter ſequutus ponit propriam quęſtionem, & decidit cognitionem ſemper eſſe Iudicis Eccleſiaſtici.

Aut verò adeſt informatio ſubductionis voluntatis puellæ, timor violentiæ, ſcandali, pudicitiæ, & honoris eiuſdem puellæ, authoritas, & ti-
51 mor coniunctorum, quæ notabiliter dicit Cyn. in l. ſi quis non dicam ra-
52 pere, C. de epiſcop. & cleric. contingere ſolent in hac noſtra Ciuitate, in qua cum puellis inexpertis, & ignaris tractatur de matrimonio contrahendo, quæ non habent perfectam ætatem, & aliæ à propinquis, aliſq; perſonis contaminatæ, & deceptæ ad matrimonia contrahenda impelluntur, tunc enim, vt libertas matrimonij non impediatur, vt liberè illa fieri poſſint, vt

vt voluntas mulieris ſit vndequaque libera, & independens, poterit tunc per Iudicem laicum procedi ad mandata facienda, & ad ſequeſtrationem, cum nullum tractetur matrimonium, prohibitio, ſeu ſequeſtratio ſit ad libertatem matrimonij tuendam ad veram,& puram voluntatem eruendam, ad ejciendas violentias, fraudes, & ſubductiones; tunc enim Iudicis erit officium prouidere ſuis ſubditis, & liberare à manu violentum oppreſſas, dicit text. notabil. in canon. Regum 23. diſtinct. 5. ibi Regum officium eſt facere iudicium, atque iuſtitiam, & liberare de manu calumniantium vi oppreſſos, vbi gloſſ. notat hoc ſpectare ad Iudicem ſæcularem, & multoties etiam inter coniunctos contingunt diſcordiæ; cum quibus puellæ ſint in matrimonium collocandæ, vnus enim vult contrahere cum titio, alter verò cum ſempronio: merito ſuper his Iudices, & Principes erga ſuos ſubditos iuſtitiam adminiſtrare habent, non enim adhuc adeſt matrimonium, nec figura matrimonij; ita quòd pœnitus de aliquo iure ſpirituali non tractatur;

53 ideoq; iuſtè Doct. dixerunt, quòd hic eſt vnus de caſibus, quòd liberæ perſonæ certo modo ſequeſtrantur, quæ practica ſumpta eſt ex text. in cap. cum locum de ſponſal. vbi gloſſ. Innocent. Abb. Butr. Præpoſ. & omnes dixerunt ſpectare hoc ad Iudicis officium, & eſt hoc de vniuerſali conſuetudine, ſecundùm Ioan. Fab. in l. 1. C. de nupt. idemq; pro abſoluto tradidit Luc. de Pen. in l. facultas num. 11. C. de iur. fiſc. ad quæ eſt propriè text. in l. 1. C. de nupt. cuius verba ſunt infraſcripta:

Cùm de nuptijs puellæ quæritur, nec inter tutorem, & matrem, & propinquos de eligendo futuro marito cõ-

54 uenit arbitrium Præſidis Prouinciæ neceſſarium eſt, vbi gloſ. in verb. arbitrium dicit, per quod ſedetur eorum diſcordia.

Ioan. Fab. ibi dicit illam legem eſſe in argumentum, pro conſuetudine Iuſtitiariorum, qui ponunt puellas ad manum ſuam, & faciunt inhibitiones, ne copulentur in matrimonium.

Petr. de Bellapert. in eadem l. tradidit per illum text. quòd quando propinqui diſſentiunt in eligendo maritum, Præſes Prouinciæ ſe interponet, vt matrimonia liberè contrahantur, quia hoc tangit rempublicam, idemq; ibidem notat Cyn. quod Iudex poteſt ſe interponere, vt matrimonia liberè cõtrahantur, quia Reipublicæ intereſt.

Odoffred. ibidem dicit recurrendum eſſe ad Præſidem Prouinciæ, & ille, qui ſibi iuſtior videbitur præferatur in nubendo cum puella, ibiq; Salic. poſt Alberic. dicit, quod ſi eſt diſcordia in eligendo ſponſum puellæ, Iudex eſt medius.

Fulgoſ. ibidem dicit nota, quod non tantùm pro concordia quærenda, vel pro cauſis pecuniarijs ſit adeũdus Princeps, ſed etiam pro matrimonio faciendo, & licèt controuerſia de matrimonio contracto ſpectet ad Iudicem Eccleſiaſticum, vt in cap. cauſam quæ, qui fil. ſint leg. in cap. tuam de ordin. cognit. & in cap. lator de re iud. controuerſia tamen de contrahendo ſpectat ad Iudicem laicum, vt hic.

Ante Fulgoſ. tradidit hoc ibi Bald. dicens nota, quòd licitum eſt tutori, curatori, & conſanguineis diſcordantibus ſuper hac cauſa adire Præſidem, & eius officium implorare, etſi tu dicis, iſta cauſa pertinet ad Epiſcopum, potius, quàm ad Iudicem ſæcularem, de ordin. cognit. cap. tuam, reſponde non eſt verùm, quia erat hic quæſtio ante matrimonium contractum, & ſic ante ius ſpirituale quæſitum, ibi poſt matrimonium contractum, & ſic non obſtat.

Ex quibus in hoc vltimo caſu iuſtificantur mandata, & ſequeſtrationes mulierum, concurrentibus tamen qualitatibus, de quibus ſupra, nam cum non tractetur de aliquo matrimonio

contracto, nec de eſſentia, aut validitate illius, nec de aliquo iure ſpirituali, ſed de arcenda violentia, tollendo ſubductionem, violentiam, contaminationem voluntatis, & finis omnis eſt & eſſe debet libertatis veræ voluntatis mulieris, tunc ſi laici de hoc conquæruntur, ſi perſona eſt laica, de qua tractatur, ſi nullum adeſt matrimonium, poterit cognoſcere Iudex ſæcularis, cùm de nullo iure ſpirituali tractatur, nec principaliter, nec incidenter, vt ſic iuſtiſſimè iura, & doctr. tradiderint ſpectare hoc ad Principem, & ad Præſidem Prouinciæ, quorum cura eſt Reipublicæ, ne vis alicui fiat, & quæſtiones omnes per iuris tramites decidere, ſcandala euitare, ac honori, & exiſtimationi ſubditorum prouidere, ad quod faciunt ſupradicta, quod quãdo quæſtio eſt facti, tunc Iudex ſæcularis poteſt cognoſcere de differentijs matrimonij.

Et hæc eſſe debet intentio, & hic finis, & ſi ſuperiores hoc abuſi fuerint, ipſi videant in hoc non culpat lex, quia iuxta, & ſancta, ſed erit abuſus, erit tranſgreſſio, erit peccatum damnabile, erit delictum, incurritur in cenſuras, & caret ſuperior omni iuriſdictione, in quo Superiores multum inuigilare habent cauſas horum mandatorum, & ſequeſtrationum diligen-
55 ter obſeruare, & non attendere conſilium Iudicum imperitorum, qui multoties caſus non diſcernentes, & leges ignorantes Superiores decipiunt dicendo ſic aliàs iudicatum, & conſuetum, in quo vt ſupra diximus in principio huius tractatus, notabilis eſt deciſio Alber. in l. 1. ff. de conſtit. Princip. quem allegat Boer. in addit. ad Io. de Montag. in tractat. de parlamento num. 8. in 16. tom. tract. dicens, quòd Aduocati iurium ignari, quando deficiunt eis iura, dicere ſolent, ita aliàs in tali caſu fuit obſeruatum, quæ certè ſunt verba aurea, & memoranda, & pro alia parte miſeranda pro litigantibus, qui in talium iudicum poſſe
56 tenent honorem, bona, & vitam, & ex hoc Docto. dixerunt; quòd quando ſciunt Aduocati ius fouere, poſſunt allegare omnia etiam non ſubſiſtentia propter Iudices ignaros, qui ſolent ex leuibus, & non ſubſiſtentibus ſe mouere, deciſio eſt Io. Andr. communiter ſequuta in cap. per tuas, qui fil. ſint legit.

Hanc propriam quæſtionem ponit Marc. Anton. Genuenſ. Epiſcopus Montis Marani in ſua Practica Epiſcopali Neapolitana impreſſa in Vrbe, & ad Sanctiſsimum dedicata & decidit quæſtionem, vt ſupra per terminos ſupradictos, allegans text. in d. l. 1. C. de nupt. & pro eleganti doctr. Bald. ibidem in titu. de muliere ſequeſtranda cap. 15.

SVMMARIVM.

1 *Aſſenſus præſtantur in Regno poſt mortem obligantis in præiuditium hæredum fauore dotis.*

2 *Reuocatio an detur obligationis rei feudalis pro dote ante aſſenſus impetrationem.*

3 *Dotis fauore hæres tenetur ratificare contractum factum per defunctum.*

4 *Aſſenſus habetur pro præſtito in caſibus, in quibus Dominus conſentire tenetur, & requiſitus recuſauit.*

5 *Aſſenſus in terminis text. l. ſi ego, §. ſi res ff. de iur. dot. eſt ſubſidiarius, quod non procedit ſecũdum Capitula Ciuitatis.*

6 *Aſſenſus impetratio poſt mortẽ reſtringitur ad dotes tantum, non autem ad anteſatum, & ita deciſum.*

7 Do-

7 *Doctrina communis Iſern. quòd aſſenſus nõ poſsit impetrari poſt mortem, limitatur communiter in dote.*

8 *Opinio Authoris contra hanc communem limitationem, quæ validiſsimis medijs fundatur.*

9 *Prohibitio alienationis, aut obligationis rerum feudalium comprehendit etiam cauſam dotis, tàm de iure communi, quàm de iure Regni.*

10 *Feudatarius alienans feudum abſque aſſenſu ammittit illud de iure communi feudorum, & ad Dominum ipſo iure reuertitur, etiam quòd vaſſallus poſt alienationem factam recuperauerint.*

11 *Dominus etiam in Regno per alienationem feudi factam à vaſſallo ipſo irrequiſito, illud acquirit, ſi ante reuocationem vaſſalli præuenerit, & litem fuerit conteſtatus.*

12 *Spes reconualidationis contractus per ſuperuenientiam aſſenſus, ammittitur per mortem alienantis.*

13 *Conſenſus hæredis ad validandam alienationem rei feudalis factam per defunctum non ſufficit tacitus, ſed expreſſus, diſpoſitiuus per nouum contractum, & ſuper eo nouus aſſenſus.*

14 *Intellectus Freccia ad conſtitutionem cõſtitutionem diuæ memoriæ commendatur, & refellitur opinio Annæ, & nu. 16.*

15 *Reuocatio vigore Conſtitutionis Regni non datur in venditione rei feudalis facta ſubbaſta.*

17 *Text. in l. cum à matre, C. de re venditione non procedit in actu nullo à lege improbato.*

18 *Text. in d. l. ſi ego, §. ſi res de iur. dot. declaratur, & quomodo non poteſt procedere in materia feudali.*

19 *Opinio Camerarij, quod aſſenſus, ſemper eſt gratia, & nunquam habetur Dominus pro conſentiente contra communem, quanquàm dicatur facere contra honeſtatem.*

20 *Aſſenſus tacitus non ſufficit in Regno.*

21 *Aſſenſus venditionis rei factæ ſubbaſta impetratus poſt mortem debitoris eſt nullus, ſecundùm deciſionem relatam per D. de Franch. quàm Author non approbat.*

22 *Practica, quòd compellatur hæres conſentire per nouum contractum, & ſuper hoc nouo contractu aſſenſum expedire ſuper re hæredis, iàm ei acquiſitæ per mortem defuncti.*

23 *Aſſenſus non retrahitur in præiuditium tertij.*

24 *Aſſenſus poſt mortem poteſt impetrari in vltimis voluntatibus, ſecundùm opinionem Annæ, quæ reprobatur ab Auctore.*

25 *Text. in cap. 1. de ſucceſſ. feud. habet locum in vltima voluntate, & etiam in feudo hæreditario.*

26 *Doctrina Andr. quòd non poſsit impe-*

impetrari aſſenſus poſt mortem, vt ſupra eſt communis, etiam in feudo hæreditario.

27 *Opinio Afflict. & Camer præualet contra opinionem Annæ.*

28 *Opinio Annæ, & aliorum ſaluatur, & limitatur, vt quoad præiuditium Domini, aſſenſus impetratio valeat poſt mortem.*

29 *Collaterale Conſilium non poteſt præſtare aſſenſum ſuper teſtamento, quando inſtituitur hæres alius, quàm vocatus ex lege inueſtituræ, & hoc vigore Pragmaticæ dictæ delli noue capi.*

30 *Pragmatica prædicta intelligitur reſpectu inſtitutionis vniuerſalis hæredis, non autem reſpectu legatorum.*

31 *Conſtitutio Regni conſtitutionem diuæ memoriæ habet locum tàm in venditore, quàm in emptore, & ſic practicatur contra Frecc. & Ann.*

32 *Intellectus prædictæ conſtitutionis conſtitutionem diuæ memoriæ traditur.*

33 *Verbum commercium quid importat.*

34 *Conſtitutio conſtitutionem diuæ memoriæ habet locum etiam in promiſſione de vẽdendo, & pariter in promiſſione de emendo, & ita deciſum.*

35 *Pactum de non petendo feudum non valet abſque aſſenſu.*

36 *Repudiatio feudi valet abſque aſſenſu, & ibi ratio.*

37 *Pactum de non petendo inducit donationem, ob quod requiritur in eo inſinuatio, quando poteſt importare exceſſum ſummæ à lege ſtatutæ.*

ARGVMENTVM.

Aſſenſus præſtantur in Regno fauore dotium poſt mortem feudatarij. Aſſenſus intelligitur præſtitus, quando Dominus requiſitus non conſentijt in caſibus, in quibus conſentire tenetur. Conſenſus hæredis pro validitate alienationis factæ per defunctum abſque aſſenſu, requiritur expreſſus. Reuocatio vigore Conſtitutionis Regni non habet locum in venditione facta ſubhaſta. Declaratur text. in l. ſi ego, §. ſi res de iur. dot. Aſſenſus Regis tacitus non ſufficit in Regno. Aſſenſus ſicut in contractibus, ſic in vltimis voluntatibus non poteſt impetrari poſt mortem. Text. in cap. 1. de ſucceſſ. feud. habet locum in vltima voluntate, ſicut in contractu. Collaterale Conſilium non poteſt præſtare aſſenſum ſuper teſtamento, in quo inſtitutus eſt hęres alius, quàm vocatus an l. inueſtituræ Conſtitut. Regn. conſtitutionem diuæ memoriæ habet locum etiam in emptore. In promiſſione de vendendo, & in pacto de non petendo; ſecùs verò in repudiatione.

§. I.

1 VIDIMVS quomodo aſſenſus præſtantur in dotibus, videamus nunc, quomodo procedit communis practica, dùm Proreges aſſenſus prę ſtant obligationi feudorum pro dotis reſtitutione etiam poſt mortem obligãtis in præiuditium hæredum fauore dotis, quod dicunt fundari in Reg. tex. in l. ſi ego, §. ſi res ff. de iur. dot. & hoc dictum dicit Loffr. in conſ. 31. in princ. fuiſſe originale Bartholomæi de Capua maximæ authoritatis inter omnes regnicolas, & eſt communiter ſequutum, vt per Afflict. in capit. imperialem, de prohib. feud. alien. per Feder. 24. notab. quæſt. 29. vbi Camer. car. 91.

Ca-

Capyc.ibidem cart.40. idem Afflict.in deciſ. 111. quem allegat, & ſequitur Paeiſ.in conſ.14. 1.volum. intantùm,
2 quòd propoſuerunt quæſtionem, ſi datur reuocatio vigore Conſtitut. Reg. conſtitutionem diuæ memoriæ, antequàm aſſenſus impetretur: in quo fuerunt diuerſæ opiniones, Afflict. & Camer.tenuerunt vbi ſupra poſſe reuocare,tàm defunctum, quàm hæredem, Loffr.verò vbi ſupra, & D. Frecc.in 9. limit.ad prædictam conſtitutionem in 2.lib. ſubfeud. tenuerunt non dari aliter reuocationem, ſed Capyc. in loco allegato, & Afflict. ſibi contrarius in dicta deciſ. 111. tenuerunt defunctum poſſe reuocare; ſed non hæredem per text. in d. §. ſi res, qui eſt expreſſus in hærede, & nihil dixit de defuncto, quòd latiùs proſequuti ſunt Addent. ad deciſ. Afflict. 385. quæ vltima opi-
3 nio videtur communis de iure communi,vt fauore dotis, licèt ſimus in contractu innominato, in quo poſſunt contrahentes ſe pœnitere:tamen fallit hoc in hærede, vt per Bald. in l. cum à ſocero C.de iur.dot. Bart.in l.2. §.ſi pecuniam, vbi Paul. de Caſtr. ff. ſi cert. pet. Paul.de Caſtr. & Alex. in l.pecuniam ff.de cond. ob cauſ. Dec. in conſ. 35.colum.fin. per text.in d.§.ſi res,ibi benignius eſt fauore dotis neceſſitatem imponere hæredi conſentire ei, quod defunctus fecit,aut ſi diſtulerit,vel abſit etiam nolente dominium ad maritum ipſo iure transferri, ne mulier remaneat indotata, ad quod adduci poteſt etiam quod in caſibus, in quibus
4 debet quis conſentire, & propriè in Domino ſi requiſitus recuſauerit, habetur pro conſentiente, ex not. per Bart. in l. ſi cum dotem §. eo autem tempore ff.ſolut.matrim.per illum tex. & poſuerunt caſum Doctor. communiter in Rege, vt in caſibus, in quibus debet aſſenſum præſtare, ſi denegat, habeatur pro conſentiente, authoritate Aret. & Pamph. ac Nicol. de Neapol. de quo latius Loffr. in cap.1. §. donare, qua liter.ol.feu. pot. alien. Affl. in cap. feudum, ea lege ſi de feu. def.mil. Capyc. in repet. cap.imperialem cart.22. Lanar.in conſ.60. & in conſ. meo 2. 1.vol.

5 Eſt benè verum, quòd aſſenſus prædictus erit ſubſidiarius ex ratione eiuſdem text. ne mulier remaneat indotata, loquendo de iure communi in terminis illius text. non autem ſecundum capitula Ciuitatis, dùm aſſenſus datur inſtrumento, vt ſupra firmauimus, &
6 non extendatur ad antefatum, & ita deciſum,vt refert Io.Vinc.de Ann.in allegat.66. 1.par. vbi latè, Idemq; refert deciſum D. de Franch. deciſ.126. & 620.

Et hæc eſt communis limitatio ſcribentium ad concluſionem communem
7 Iſer. in d.cap.imperialem, quod non poſſit impetrari aſſenſus poſt mortem, vt denique non procedat in dote,& ſic practicatur.

Quæ equidem limitatio,& quæ pra-
8 ctica cum reuerèntia tantorum patrum viſa mihi ſemper fuit erronea, & contra terminos,minimeq; poſſe illam fundari in terminis text. in d. §. ſi res. Non enim eſt dubium priuilegia do-
9 tium non præualere in feudis;ſiquidem diſpoſitum eſt generalem prohibitionem alienationis feudorum compræhendere etiam cauſam dotis, vt minimè poſſint feuda in dotem dari, ſeu quoquomodo alienari propter dotis cauſam, & non contenta fuit lex feudorum hoc prouidere per ſubauditum intellectum: ſed particulariter ſuper hoc ſpecialem fecit diſpoſitionem, vt in cap. 1. §. donare, qual. ol. pot.feu. alien. & rationes latius ponit Camer. in d. cap. imperialem cart. 82. quod etiam prouiſum eſt per Capitul. Regis Caroli II. æditum in planitie ſancti Martini incip. Item ſtatuimus, & de hoc non dubitatur, quæ latiùs proſequitur Capyc. in ſua inueſtit. in verb. feuda pro dote, quòd in Regno per principalia ipſius capitula, dixit eſſe indu-

indubitatum D.Frecc. in 2.lib.in 5.limit.ad conſti.conſtitutionem diuæ memoriæ nu. 6. de quibus latiſſime ſupra fuit tractatum in princ. huius tit.

Pariter non dubitatur contractum rei feudalis abſque aſſenſu taliter nul-
10 lum, quòd alienante feudatario de iure communi feudum ammittitur, & ad Dominum reuertitur, etiam quòd recuperauerit poſt alienationem factam, de quo in cap. 1. §. præterea quid iuris ſit, ſi vaſſallus poſt alienationem
11 feudum recuperauerit. Item de iure Regni, licèt habeat facultatem reuocandi,ſi non reuocauerit,& ante reuocationem Dominus præuenerit, & fuerit litem conteſtatus aduerſus eum, in quem translatum fuit feudum abſque aſſenſu, feudum recuperabit,& vaſſallus etiam in Regno feudum ammittet, iuxta theoricam Iſern. communiter ſequutam in cap. 1. de vaſſall. qui cont. conſt. Lothar.

Spes reconualidationis contractus ex ſuperuenientia aſſenſus ammittitur per mortem feudatarij alienantis: Nam
12 dixit Iſern. in d. cap. imperialem in 2. additio. quod id, quod fecit defunctus, fuit inualidum, & nullum. Spes, quæ erat, vt conualeſceret per confirmationem, euanuit per eius mortem confirmatione non ſequuta, dominio translato in hæredem, idemq; tractu temporis ſine nouo facto hæredis non conualeſcit,nec obligauit hæredem factum illud defuncti nullum: & hæc eſt theorica Andr. qui eleganter materiã declarat in d.§.donare nu.8.vbi omni-
13 nò videatur. Intantum quòd Doctor. voluerunt non ſufficere tacitum hæredis conſenſum, ſed requiritur nouus diſpoſitiuus per nouum contractum, & ſuper nouo contractu nouus aſſenſus; nam mortuo obligante dominium trãſlatum fuit in hæredem, ob quòd non poteſt amplius impetrari aſſenſus ſuper re defuncti; ſi dominium tempore, quo aſſenſus impetratur,eſt hæredis, & cõtractus defuncti nullus tanquàm talis euanuit: vnde aſſenſus, qui aliud non eſt, quàm confirmatio, non poteſt ſubſiſtere, quia non reperitur confirmabile, & non habet,vbi figat pedes, dixit Bald. in l. falſus C. de furt. ita Iſern.in d.§.donare, D.Frecc. in 2.lib. ſubfeu.in cap.incip. à Regnicolis, non ponitur vna quæſtio in fin. nu.26. Capyc.in eodem cap.imperialem car. 39. idem Iſern. in d.cap. imperialem, vbi Camer.cart.90. 4.col.à terg.Hinc ele-
14 ganter Frecc. vbi ſupra, declarando verba illa prædictæ Conſtitutionis cõſtitutionem diuæ memoriæ,per quę cõceditur facultas alienanti reuocandi iure proprio ideſt ſpeciali,dixit ibi glo. & Andr. tamen D.Frecc. intelligit, & bene, vt ſit ſpeciale, non quòd contrahentes reuocent iure ipſorum proprio, quia nullum habent, & ex alienatione feuda ammiſerunt, ſed iure proprio, ideſt iure proprio Regis, ad quem feudum per alienationem eſt deuolutum, vt hoc ius Domino competens,illud ex gratia ſpeciali exerceat vaſſallus in ſui beneficium, quod comprobatur proba-
15 bili argumento, dùm in venditione neceſſaria,quæ fit ſubhaſta, ſeu à Iudice non datur reuocatio ſecundũ eumdem Frecc. in 6. limit. ad prædictam conſtitutionem,quia tunc Rex denegat illud exercitium reuocationis conceſſum, aliàs ſi ſimpliciter competeret
16 feudatario pariter in caſu prædicto reuocaret,quicquid dixerit Io,Vinc.de Ann.contra hunc intellectum D.Frecc. in repet.prædictæ conſtit.num.270. nihil enim refert,quòd in reuocãdo præferatur vtilis Dominus directo: nam hoc iuſtiſſimum eſt, ſi directus Dominus hoc transtulit,& conceſſit feudatario, & tanto magis ex iure ſibi conceſſo reuocat, & licet directus Dominus poſſit & ipſe reuocare, quando feudatarius poteſtate ſibi tradita non vtitur. Benè etiam hoc procedit, quia tunc abutitur non vtendo poteſtate ſibi tradita,& Dominum contemnit, & intelligitur conceſſa,vt decenter,& diligen-

ligenter vtatur cum effectu, & quod dicit in feudo ex pacto, & prouidentia,
8 quòd Rex non reuocat, eſt penitùs falſum, cùm ſemper detur reuocatio, & aliud eſt, ſi agnati ſuccedunt in vita, vel poſt mortem, & aliud ſi alienando detur reuocatio: itaq; rationes Ann. nullo iure ſubſiſtunt, vt videre eſt ex eis.

Si ergo contractus eſt nullus, & ſic euanuit, & quia eſt nullus, & etiam à lege improbatus, propterea hæres non tenetur habere ratum, & non procedit
17 text. in l. cum à matre C. de rei vend. & intantùm eſt nullus; quod ſi Dominus præuenit, & litem conteſtatus fuerit, feudum eſt ammiſſum; & in materia feudali prohibitio, & nullitas eſt eadem in dote, quæ in alijs, nec priuilegium, ne mulier remaneat indotata,
18 conſideratur. Igitur quid hoc commune cum terminis §. ſi res, qui loquitur in contractu valido à lege approbato, qui de ſui natura erat reuocabilis: & hic tractamus de contractu extincto, de contractu nullo, atque pœnali, de re, quæ non eſt in commercio, ſeu quæ dependeat à nudo conſenſu, & voluntate contrahentium, vt erat in d. §. ſi res, ſed à conſenſu Regis, & in feudis, vt dixi, fauor dotis non conſideratur, qui eſt ille, propter quem fit illa diſpoſitio in d. §. ſi res. Contractus n. ibi defuncti non erat extinctus, non reuocatus, non erat nullus, poterat hæres reuocare; hoc tollit lex fauore dotis: ſed in contractu feudali aliud eſt, quia per mortem euanuit, nec opus habet hæres reuocatione, & propterea non ſufficit tacitus conſenſus hæredis, quia non reuocauerit, cum iam contractus ſit extinctus, & ob id noua requiritur principalis diſpoſitio hæredis, nouus conſenſus diſpoſitiuus per nouum contractum, & ſuper hoc contractu nouus aſſenſus. Ita quòd de contractu defuncti nulla ampliùs habetur ratio: vnde termini text. in d. §. ſi res, non merentur allegati, quod tenuit Anna in d. conſ. 66. licet paucis verbis.

Etſi communiter ijdem Doctor. qui dant hanc limitationem concludunt, quòd ex eo, quia contractus primus eſt annullatus, & extinctus, propterea requiritur nouus iſte conſenſus diſpoſitiuus, quia res non eſt amplius defuncti, ſed hæredis: Ergo quomodo vult præſtari poſt mortem aſſenſus ſuper cōtractu defuncti, tanquàm ſuper re defuncti, ſi eſt hæredis, & contractus defuncti euanuit propter ipſius omnimodam nullitatem ex peremptione ſpei reconualidationis per mortem ſubſequutam.

Præterea, vt cognoſcatur, quomodo non poteſt ſuſtineri prædicta opinio fundata in priuilegio dotis aduertatur: nam ſi per text. in §. ſi res, hæres obligatus eſt conſentire, quomodo Afflict. & Camer. dixerunt poſſe reuocare defunctum, & hæredem: ergo ſi datur reuocatio contractus eſt nullus, non conſideratur fauos dotis, & termini text. in §. ſi res, ſunt differentes, & alij, qui dixerunt defunctum tantùm poſſe reuocare, ſecus verò hæredem pariter ortum hoc habere, oportet à nullitate contractus, & à generalitate prohibitionis alienationis feudorum compræhendentis etiam dotis cauſam, quo fauore ceſſante ceſſat diſpoſitio, §. ſi res, etſi hoc ibi permittitur, quia in contractu innominato, hoc nil commune in feudis, in quibus omnes contractus, & nominati, & innominati reuocantur, vigore prędictę Conſtitutionis: vnde non habent inter ſe prædicti Doctor. conueniens teſtimonium, & ipſorum opinio iure non fundatur.

Sed vlterius in omnibus caſibus, in quibus Doctor. dicunt, quòd Dominus conſentire, præſupponunt requiſitionem Domini, vt aſſentiat, & demùm faciunt quæſtionem, quòd ſi denegat,
19 habetur pro conſentiente: licèt Camer. tenuerit, quòd aſſenſus ſemper eſt gratia, & non habetur Dominus pro conſentiente, quando denegat; quamquàm

quàm faciat contra honeſtatem, in d.cap.imperialem cart.84.ſed loquendo ſecundum communem concluſionem, quòd habeatur pro conſentiente, vt etiam requirit text. in d.§. ſi res, vt hæres teneatur conſentire, aliàs habetur pro conſentiente: dico, quòd ex hoc indubitatè detegitur error limitationis, quia non poteſt aſſenſus præſtari, ſi hæres non eſt requiſitus; & hoc neceſſario,quia res eſt ſua,& ſuper re ſua eſt interponendus aſſenſus,et ſi non conſentit, tunc habetur pro conſentiēte ad finem, vt dominium ſuum onere obligationis afficiatur: ergo aſſenſus eſſet præſtandus ſuper re hæredis, fingendo lex,quòd ſe obligauit ratificando contractum defuncti, poſtquàm habet illum pro conſentiente, & non vt hodiè præſtatur aſſenſus ſuper contractu defuncti, & tanquàm ſuper re defuncti, & hoc ſecundùm terminos d.§. ſi res.

Et aduertatur quæſo, quòd ſi vera eſt,& indubitata doctr. Andr.quod requiritur nouus conſenſus diſpoſitiuus hæredis per nouum contractum, & ſuper hoc aſſenſum præſtari. Igitur termini text. in §.ſi res, non ſunt applicabiles, qui requirunt tantùm ſimplicem hæredis conſenſum,quòd in feudis non ſufficit, vel ſaltem ſi conſenſus nouus hæredis diſpoſitiuus per nouum cōtractum requiritur:oportet ſuper hoc præſtari aſſenſum, & nullo modo poteſt præſtari ſuper contractu defuncti, & cùm vltra conſenſum hæredis requiratur conſenſus regis; non poteſt dici, quòd non ſolùm hæres, ſed etiam Rex non requiſitus habeatur pro conſentiente, maximè ſi aſſenſus ſemper eſt gratia, & dependet à Principis voluntate,qui morte ſubſequuta,ſi feudum datum eſſet in dotem, non teneretur aſſentire: ſic validando contractum defuncti propter intereſſe releuiorum, & etiam forte deuolutionem: & videantur multa bona ad hoc ponderata per Frecc.in 19. quæſt. 2. lib. quare non ſufficiat obligatio feudi cum aſſenſu, ſed in adiudicatione, aut in ſolutum datione nouus aſſenſus, vbi inter cætera conſideratur prædictum intereſſe deuolutionis,quando tempore dationis in ſolutum debitor non haberet hæredem,vel aliud intereſſe conſiderabile: & rurſus, vt eſt iuris notorij in Regno

20 per Conſtitutionem conſtitutionem diuæ memoriæ, non ſufficit aſſenſus tacitus, ſed requiritur expreſſus: ibi niſi de noſtra expreſſa licentia,quòd latius explicat Ann.ſuper repet.eiuſdem Cōſtit.Ergo quomodo vult practicari materia aſſenſus ſuper tacito conſenſu hęredis, & ſic dare tacitum conſenſum hæredis,& tacitum Regis: vnde termini text.in §.ſi res,nullo modo procedunt, ad quæ facit deciſio relata per D.de Franch.in ſua decis. 620. vbi re-

21 fert per Sac.Conſ. deciſum aſſenſum impetratum poſt mortem debitoris in venditione neceſſaria facta ſubhaſta eſſe nullum, dixitq; deciſionem factam iunctis Dominis duarum Aularum; licèt de huius deciſiones veritate, ſatis ſuperq; dubito: nam ſi in venditione neceſſaria non datur reuocatio, & Iudex, qui non moritur, repræſentat debitorem, & omne eius factum reputatur legitimum, & contractus non eſt nullus, ſed ſtat in ſuſpenſo, expectans aſſenſus expeditionem, qui præſtatur venditioni,quæ fit per Iudicem debitoris nomine,& pro eo publico tubittæ, & incantori,qui eam fecit publicis ſubhaſtationibus interuenientibus: ergo ceſſant omnes rationes,ex quibus dicitur, quod non poſſit impetrari aſſenſus poſt mortem venditoris, ſi non vendit alius, quàm Iudex ex facultate à lege ſibi data,& hic ſemper viuit, repræſentando ſuum Tribunal,cuius authoritate, & ordine Republicæ ſubhaſtationi exponuntur, & venduntur, ſuper quibus cogitetur.

Redeundo nunc ad articulum dico, quòd non eſt hæc noua practica,vt cō-

22 pellantur hæredes per nouum contra-

ctum

ctum conſentire,& ſuper hoc nouo cõtractu aſſenſum expediri, ſed eſt practica, & deciſio iuriſconſultorum antiquorum tempore, quo leges non nauſeabantur, termini non ignorabantur, & exiſtimabant ſcire res per cauſas, quod practicatum fuit in cauſa Ioan. Antonij Carrafæ cum Duce Traiettæ, & in cauſa D. Ioannis de Piccolominibus cum Duciſſa Amalfiæ, habito pro vero, quod tenebantur conſentire diſpoſitioni factæ per defunctos, & ſe obligare debebant cum hyppotheca bonorum. Deciderunt inquàm illis reluctantibus eſſe obligandos, & ſuper noua obligatione præſtari aſſenſum ad finem, vt validè obligatio feudalis radicari poſſit ſuper dominio iam exiſtente penes hæredem, & non amplius penes defunctum, nec poteſt dari retrotractio ex inhabilitate extremorum; à quo, & ad quod re integra non exiſtente, & fictiones non operantur in præiuditium tertij, cui medio tempore eſt ius quæſitum: & ſic etiam eſſet conſultum mulieribus, quia aſſenſum haberent validum ſecundùm iuris terminos: nec dicatur, quòd haberent, prout ex nunc, non prout ex tunc; nam idem eſt, ſi nunc impetratur aſſenſus ſuper contractu defuncti, cum ille non præiudicaret creditoribus per defunctum medio tempore contractis,
23 quia non retrotraheretur in tertij preiuditium, ad text. in l. bonorum ff. rem rat. hab. cum ſuis concord. de quo latius per D. de Franch. in deciſ. 86. & nouiſſimè D. de Franch. in deciſ. 704. in 4. volum. refert deciſum cogendum eſſe hæredem ad vendendum feudum etiam per capturam perſonæ, & ita pluries ſeruatum,& deciſum. Quę omnia ſunt notatu digna in tanto ſupremo Conſiſtorio, in quo conuenit, vt omnia ſint reſponſa prudentum, res exemplares, & vetè ſeminarium iurium,in quo omnes, nemine excepto, paſcua ſumere poſſint, atque abſcondita, & arcana legum addiſcere, & penetrare: quæ ſi parui faciamus, & temporum tempeſtas aliud ſuadeat, quid admiramini de contemptu ſupetiorum, atque ſubditorum, & de competentia cæterorum Iudicum inferiorum.

Verùm aduertatur ad vnum notabile, quòd doctr. Io. Vinc. de Ann. maximè authoritatis apud me tradidit in ſua allegat. 69. num. 56. videlicèt pro-
24 cedere benè in contractibus, vt aſſenſus non poſſit imperrari poſt mortem. Secus verò in vltimis voluntatibus, vt facto teſtamento, & aſſenſu ſuper eo imperrato etiam poſt mortem valida ſit diſpoſitio in præiuditium hæredis niſi in feudo ex pacto: nam hic neceſſarius eſſet etiam conſenſus ſucceſſoris, qui allegat Bald. in §. donate, qual. ol. pot. feud. alien. hoc dicentem Aluar. Mart. Laud. Iacob. Curt. & videtur hanc eſſe communem opinionem, quàm ſalua pace tantorum Patrum, qui aliter non diſputauerunt articulum; ſed ſic ſimpliciter hoc tradiderunt: dico inquàm, quòd teneo falſam eſſe, & aduerſari de directo text. in cap. 1. de
25 ſucceſſ. feud. qui loquitur in vltima voluntate, & dicit nulla diſpoſitione defuncti in feudo valente, vel manente; qui text. ſecundùm omnes habet locum etiam in feudo hereditario, quia diſpoſitio eſt contra legem, & vt diximus, non habet locum text. in l. cum à matre, de quo latè per Vammac. in cap. omnes filij 3. quæſt. ſi de feu. defun. mil.
26 & aduerſatur prædicta doctr. Andr. quæ eſt communis, vt requiratur nouus conſenſus hæredis etiam in feudo hæreditario, & ſuper hoc nouus aſſenſus, nec differentia inter contractus, & vltimas voluntates procedit; ſi fundamentum eſt nullitas diſpoſitionis, amiſſio ſpei reconualidationis tranſlationis dominij in hæredem, rem non eſſe in eodem ſtatu, non poſſe confirmari nullum, & extinctum, maximè in præiuditium iuris alteri quæſiti aſſenſum eſſe gratiam, quàm non ſolet, nec vnquàm intel-

intelligitur eſſe factam in præiudicium tertij : ex quibus omninò videtur præualere opinionem, & communem Andr. nulla quoad hoc exiſtente differentia inter contractus, & vltimas voluntates ommittendo procedere argumentum de contractibus ad vltimas voluntates, & alia, quæ cumulari poſſent,&
27 ſic in propria quæſtione tenet Camer. noſter in cap.imperialem cart.91. in lit. T, qui poteſt legi à cart. 90. verſ. ſecunda concluſio : nam eleganter loquitur ſecundum veros terminos poſt Afflict. in Conſtitut.conſtitutionem diuæ memoriæ num.5. & idem Ann.in
28 repet. conſtitut. conſtitutionem diuæ memoriæ nu.131. verſ.limita ſecundo, qui dixit hoc procedere reſpectu Domini, non autem hæredis, quod dixit & Capyc.in repet.cap.imperialem in fin. prope §. imper. Loth. verſ.limita d.Conſtitutionem poſt Andr.& Camer. ibidem, & in hoc tantum caſu poſſunt ſaluari dicta per Bald.cæteroſq; Doct. ſupra allegatos,& ſic declarat ibi præpoſ.col.fin. ibi pone vaſſallus,& Mart. Laud. nu. 15. & Ann. in eodem conſ. 69. dixit non procedere data reuocatione per hæredem, quàm facit lex per per mortem alienantis, & ibidem nu. 136. firmat nullo modo poſſe expediri aſſenſum ſuper teſtamento poſt mor-
29 tem. Immò corolariè aduerto aliud notandum, quod intantum Reges cuſtodierunt intereſſe hæredum,quod per Pragmaticam nouem capitum editam in annò 1531. vetitum eſt Proregibus aſſentire diſpoſitioni,quæ fit in alium, quàm in vocatum vigore Conſtitutionis Reg. ibi, quarto, vbi natura feudi mutatur ſucceſſorem extra terminos Conſtitutionũ Regni inſtituendo,quod poſt hæc ſcripta reperi ponderatum per eruditiſſimum Vammacarium in loco ſupra allegato quæſtio. quarta, vt ſic aduertant Domini Regentes, dùm petetur aſſenſus in teſtamentis, quia manus habent ligatas ſecundum Pragmaticam prædictam huc vſque non ponderatam : ita quod cum per.Reg. conſtitutiones certi ſint ſucceſſores, & extranei nullo modo admittantur:videat ipſi, quomodo aſſenſus præſtare poterunt, quod non intelligo reſpectu le-
30 gatorum, quia Pragmatica, quæ venit ad limitationem poteſtatis generalis Proregis eſt expreſſa, quoad inſtitutionem vniuerſalem ſucceſſoris in feudo,& non conſideratur in legatis alteratio naturæ feudorum, ſeu legis inueſtituræ, ſicut in inſtitutione, & in hoc non conſentio opin. Vammacarij, qui tenuit etiam in legatis poteſtatem Proregis reſtrictam; dùm enim quis legat eſt alienare, & ſic facere actum, ſuper quo Proreges aſſentiendi poteſtatem habent, cui poteſtati, niſi in expreſſis derogatum non intelligitur ex reg.text. in l.ſancimus C.de teſtam.& in l. præcipimus C. de appell. quæ ſunt iura Andr.peculiaria adhoc.

Si ergo videmus Regem taliter conſideraſſe, & cuſtodiſſe intereſſe,& præiuditium ſucceſſorum, vt nec in vita voluerit præſtari aſſenſum ſuper teſtamento, quomodo igitur volumus hoc facere velle poſt mortem in præiuditium iuris quæſiti legitimis ſucceſſoribus.

Nolo ommittere aliud, quòd Ann. tenuit in eadem conſtitut. poſtquàm loquuti ſumus de reuocatione vigore Conſtitutionis Regn. conſtitutionum diuæ memoriæ, tenuit inquam ibi nu.
31 254. conſtitutionem illam non procedere in emptore, ſed tantùm in venditore,quòd per prius tenuit D.Frecc. in 2.lib. in 1. auth.baron. in cap.incip. à Regnicolis, rationibus, de quibus per eum,& fundatur in dictis per Andr. & Afflict. tam in prædicta conſtitutione, quàm in cap.imperialem, in §.Imperator Lotharius, qui dixerunt conſtitutionem non correxiſſe ius commune, quoad ammiſſionẽ pretij reſpectu emptoris, ergo non habet reuocationem.

Contraria opinio eſt verior, & ſecundum eam practicatur,& iudicatur, vt

vt per Addent. modernos ad Iſer. in d.§.Imperator Lotharius,ibiq; Capyc. & in ſua inueſtit. in verb. feud.empt. & ſic deciſum refert,vt in ſua deciſ. 100. in cauſa Fuſſij de perſona Io.Thom. de Marin. lib. 1. tit. 2. in cap.incip.Conſtit.Reg.nu.13. quem allegat,& ſequitur Intrigl. cent. 2. art. 5. nu.729. & Petr. Gregor. de conceſſ. feud. par. 8. quæſt. 16. in cap. incip. pro cuius intelligentia nu.2. ſimpliciter,& pro indubitato dixit in Regno, qui alienat, poteſt eamdem alienationem iure proprio reuocare,nec venditor perdit feudum,nec emptor pretium.

Et iuſta eſt practica, & deciſio ſacri Conſilij: nam Conſtitutio non ſolùm
32 annullat omnes alienationes,quæ verba reſpiciunt venditorem: ſed omnes contractus,quod reſpicit emptorem ibi in princ. Decernimus omnes alienationes, ſeu quoſcumque contractus ſuper feudis, & rebus feudalibus,&c. Ita quod voluit annullare contractus omnes, & quoſcumque, & non poteſt dubitari dici tam contrahere emptorem ſuper feudo, quàm venditorem, & ex vtroque contractu perficitur, & aliàs non diceretur contractus, & propterea in vtroque eſt appoſita pæna, & ſicut contractus venditionis, aut alterius alienationis conſiſtit ex re,& pretio: Sic quia omnes in legem committunt,omnes puniuntur, venditor ſcilicet in re, & emptor in pretio,& dicuntur omnes legem contemnere, cum æquè principaliter prohibuit emptorem,ſicut venditorem, vt ſine aſſenſu non contrahant: ita quòd contractationem lex prohibuit, in hac appoſuit pęnam lex communis feudorum Lotharij, & Federici, & ſic Conſtitutio, quæ latiùs exarata ſunt in conſ. meo 5. 1. volum. & per Conſtitutionem Lotharij apparet prohibitum eſſe commercium omne quod verbum, vt ponderat ibi Afflict. eſt generale, qui allegat gloſ. in l. ex hoc iure ff.de iuſtit. & iur. & in §. 2. de inutil.ſtipul. & non poteſt negari hoc tangere, tam venditorē,quàm emptorem,qui dicitur omnimodò commercium aliquod facere, & cōtrahere, vndè cum omne cōmercium ſit prohibitum,& ſic pariter omnes cōtractus,qui conſiſtunt in vēditore,& emptore,&,in vtroque pęna eſt appoſita,ſequitur perneceſſe dicendum, ꝙ dùm poſtea Conſtitutio loquitur,& dicit:eiſdemq; contrahentibus, & alienantibus concedimus poteſtatem iure proprio reuocandi, quod intelligitur vt ſupra recipiendo intellectum à iure communi feudorum, per quod contractus omnis omneq; commercium tàm reſpectu venditoris, quàm emptoris eſt prohibitum; & ſic pęna omnibus impoſita etiam attendendo naturam correlatiuorum ad text. in l. 1. C. de cup. cum concord. Nec ponderatio, quæ fit, quod dicit, contrahentibus, & alienantibus, quaſi quòd illud verbum, contrahentibus,recipiat intellectum à verbo ſequenti, vt non ſit contrahens, ſed alienans: Nam verba antecedentia in principio tollunt dubietatem, dum incipit ab alienationibus, & ſequitur in quibuſcumque contractibus: ibi omnes alienationes, ſeu quoſcumque contractus, & ponderetur etiam illa dictio, ſeu, & ſic declarando vnam partem ſcripturæ ab alia ex regulis vulgaribus verba Conſtitutionis decidunt articulum. Hinc idem Frecc. in
34 12. limitat. ad Conſtitutionem tenuit illam locum habere etiam in promiſſione de vendendo, ex qua tantum perſonalis actio oritur, quia eſt contractatio de re feudali, & tamen in hoc non poteſt conſiderari prꝗuentio Domini in auocando, & alia quæ exaduerſo ponderantur,quia ſicut dictum eſt,contractatio annullatur, & reſpectu cōtractationis, ita dicitur contrahere emptor ſicut emptor,& in promiſſione de emēdo deciderunt in Sac.Conſ. habere locum conſtitutionem illam, eſſeq; promiſſionem nullam, & dari reuocationē vigore Conſt.Reg.in cauſa Io.Bapt. ab

Auria, cum Antonio Spinola,& in pa-
35 cto de non petendo dixit Andr.non valere abſque aſſenſu in cap.titius cum ſempronio per illum tex.ſi de feud.defun.mil. quem allegat, & ſequitur Capyc.in deciſ.190.nu.19.Frecc.in 2.lib. in 18.limit. ad conſtitutionem nu. 50. bona deciſ.D.de Franch. nu.48. & tamen ex hoc contractu non transfertur dominium,nec ius aliquod ſuper feudo conſtituitur,ſed quia eſt contractus de re feudali, & quæcumque contrectatio
36 eſt prohibita, propterea improbatur, quod non eſt in repudiatione,cum non intelligatur,nec contrahere,nec diſtrahere,vt eleganter per D.Frecc. in loco ſupra allegato in 24.limitat. & ego fui Aduocatus in illa cauſa, pro Io.Bapt. ab Aura, qui prætendebat validitatem promiſſionis, & adſunt mea conſilia in 1.volum. 85.& 86. ſed mælius loquutus ſum in allegato conſ. 5. quòd adhoc omninò eſt relegendum, & quæ ratio ſuadere poteſt, vt voluerit Conſtitutio indulgere pęnam amiſſionis rei venditori, qui ſemper eſt in mala fide vendendo feudum, & denegare hoc emptori,qui poteſt eſſe in bona fide, quo caſu Doct.omnes tradiderunt pretium non amittere; & turſus venditor eſt, qui propriè delinquit in eo conſideratur contemptus verus Domini diſpoſitio dominij, & rei feudalis diminutio,ſeu commutatio,quæ omnia ceſſant in emptore,& volumus quod, qui plus delinquit, immò fecit totum, nullam habeat pęnam, ſitq; illi remiſſa: & qui minus, immò quaſi in nullo delinquit, ſi feudum non erat in eius dominio, nec feudatarius quoquomodo dici poterat,quòd in eo pęna remaneat dura, & antiqua, quæ appoſita erat per legem feudorum reſpectiuè ad pęnam venditoris propter mutua delicta, quæ ſi in Regno indulgentur, & intantum pro delicto non habentur, quod datur facultas reuocandi, & nil aliud Rex requirit.

Hinc videmus omnem pęnam Notario remiſſam,de quo nullum verbum in Conſtitutione, propterea dicendū erit, quòd nullo exiſtente delicto ceſſat omnis pœna in emprore à lege communi impoſita, cum ſi non delinquit venditor,aut ſi pęna delicti eſt abolita,nullo modo poteſt dici emptorem deliquiſſe, aut pęnam ſui reſpectu remanſiſſe vltra naturam correlatiuorum.

Pōdero inſuper verbum illud, ſuper. Dicit enim Conſtitutio omnes alienationes, ſeu quoſcumque contractus ſuper feudis &c. quod verbum ſtat propriè reſpectu emptorum: nam qui habet dominium,dicitur alienare propriè res feudales, qui emit, dicitur contrahere ſuper rebus feudalibus propriè: licèt vtrumque etiam poteſt comprahendere.

Nec facit ad caſum pōderatio,quòd ſi Dominus præuenit,& litem conteſtatus fuerit, quod amittitur ius reuocandi:nam hoc ita poteſt procedere reſpectu venditoris,ſicut emptoris, & quando diceremus procedere tantum reſpectu venditoris ratione auocationis feudi,quid hic inferret reſpectu emptoris, ſi aliàs haberet ius reuocandi pro ſuo intereſſe reſpectu pretij, & ſicut Dominus poteſt præuenire,& litem conteſtari contra emptorem feudi ad recuperationem illius,ita poteſt præuenire,& litem conteſtari contra venditorem ad auocationem pretij.

Nec intellectus Frec.quē habeo pro vero in illis verbis Conſtit. ꝙ iure proprio fiat reuocatio. i. iure reſidente in Domino,ꝙ dico ego ſpeciali iure cōceſſo feudatario, vt exerceat,ſicut Dñs exercere potuiſſet. Dato.n.pro vero hoc intellectu non officit ſupradictis: nam eodem modo hoc exercebit emptor propter auocationem pretij, & reſtitutionis rei attenta nullitate, & prohibitione contrectationis; & quatenus Dominus poſſit præuenire litem conteſtando, & ipſe auocare non facit, quòd non ſit conceſſum ius reuocandi: ſed intelligitur conceſſum ciuili modo, vide-

videlicèt,vt cum effectu illud exerceat, diù non perſeuerat in contemptu Domini,facultate conceſſa non abutatur, & per diſſimulationem contractus prohibitus,vetitus,& contra legem ſubſtineatur, non enim per conceſſionem facultatis reuocandi voluit dominus approbare contractationem; immò perſiſtendo in annullatione conceſſit reuocationem ab ipſo faciẽdam, vt hæc fieret ab ipſis contrahentibus, qui dum ea vti nolunt, & ad actum non deducere in quem caſum non intelligitur conceſſa, & ab illis tacitè renuntiata iuſtè Dominus exercet eam, ita quòd non oritur,quia non cõceſſum,ſed quia reuocatum ex inſita conditione in cõceſſione, quatenus ſuo debito tempore exerceatur, & hæc dixiſſe ſufficiãt gratia diſputationis ad indagãdam rerum veritatem ſiquidem hodie in Regno non deſeruiunt, poſtquàm vt diximus paſſim, & indiſtinctè practicatur. Reuocatio vigore prædictæ conſtitutionis tam in venditore,quàm in emptore, & ita indifferenter iudicatur.

37 Et quòd diximus ſupra de pacto de non petendo, aduertatur quod Docto. voluerunt induci ex eo donationem intantum, quod requiritur inſinuatio, quando videtur excedere ſummam à lege ſtatutam,ſecundum Alex.in l.creditori nu.4. C.de pact. vbi Iaſ.num.3. qui de communi teſtatur poſt Ang. & Iaſ.in l.contra iuris §.fin. nu. 8. ff.de pact.nam etſi nil dicatur transferre, vt ſupra diximus,tamen hoc ius,quòd acquiritur ex pacto, ſcilicèt vt non poſſit petere,hoc inquàm ius operatur effectũ donationis iuris feudalis,vt ſic iuſtè requiratur aſſenſus, tanquàm contrectatio facta de re feudali.

SVMMARIVM.

1 *Emptor rei feudalis abſque aſſenſu, qui facta reuocatione ſeruata forma Conſtituitonis Regn. recuperat pretium, ſiue bona, ſiue mala fide contraxerit in Regno vigore prædictæ Conſtitutionis, an inquam pretium tantum, vel etiam intereſſe petere poterit,in quo facienda eſt diſtinctio bonæ,vel malæ fidei.*

2 *Deciſiones Iſern.notantur.*

3 *Cõtractus feudalis, & ſi ſit nullus, tamen eſt aliquid inſpecta bona fide,quoad actionem perſonalẽ, virtute cuius poterit agere ad intereſſe.*

4 *Mala fides probatur,quando ſciẽter cõtraxit ſuper feudo quo caſu nullum debetur intereſſi;licèt promiſſum fuerit, vel cautum de euictione, & ibi quid in alienatione facta cum reſeruatione aſſenſus.*

5 *Prohibitio legis operatur, vt nec principale,nec acceſſoriũ teneat, vel quicquid ex eo,vel ob id ſequatur.*

6 *Contractus feudalis, ſi non tenet propter defectum aſſenſus,nec tenebit obligatio bonorum feudalium facta pro obſeruãtia,etiam quòd ſit aſſenſu vallata contra opinionem Camerar.*

7 *Deciſ.Iſer.in c.1. § commerciũ, de de prob.feud.alien per Lothar. ponderatur, & cõmendatur, & ibi nu.8. & 9.notatur deciſ. & limitatio Afflict.*

8 *In contractu inter viuos rei feudalis abſque aſſenſu non fit diſtinctio, ſicut in vltima voluntate de primaria, aut ſecundaria intentione.*

9 *Eſtimationem non deberi in vltimis voluntatibus feudi legati, aut illius facta inſtitutione in alium, quàm vocatum ex lege inueſtituræ, latè concluditur de communi teſtatur, & recenſentur deciſiones factæ.*

10 *Opinio, quòd feudo legato non debeatur extimatio eſt indubitata, quando aſſenſus non ſolet præſtari, & nu 16.*

11 *Feudum dicitur legitima primogeniti, & ſine cauſa non poteſt eo priuare, & quid dandum eſt ſecundogenito.*

12 *Opinio B. Bernardi refertur in fauorem primogenitorum contra ſecundogenitos, quæ valdè notatur, tanquàm ſingularis.*

13 *Pater ſicut non poteſt priuare primogenitum Regno, ſic nón poteſt priuare feudis dignitalum, vel bis, in quibus viuitur iure francorum, aliàs donando poteſt dici de inofficioſa donatione.*

14 *Pater ex cauſa poteſt cum aſſenſu dare feudum ſecundogenito, dūmodo ſincerè, abſque dolo, & fraude, & ita iudicatum.*

15 *Infeudatio, & refutatio de iure feudorum permiſſa intelligitur, dummodo ſincerè, & bona fide.*

17 *Extimatio non debetur in contractu inter viuos rei feudalis donatæ abſque legitimo aſſenſu.*

18 *Text. in l. iulianus §. conſtat, de leg. 1. non procedit in contractibus.*

19 *Cōtractus feudalis ex quibus perſonis conſiſtat.*

20 *Extimatio feudi, & ſi non debeatur in contractu donationis facto inter viuos, debetur tamen in contractu donationis facta contemplatione matrimonij, vel ob aliam cauſam oneroſam, latè fundatur per totum.*

21 *Donationes factæ contemplatione matrimonij ſunt pro lege ſeruandæ, ſunt pars contractus, ſunt pacta correſpectiua ad dotes, ſunt irreuocabiles, & non ſufficit conſenſus mariti, aut filiorum.*

22 *Vxor & filij dicuntur habere cauſam oneroſam in donatione facta cōtemplatione matrimonij.*

23 *Gabella impoſita ſuper eo, quòd titulo lucratiuo transfertur, non habet locum in donatione facta contemplatione matrimonij.*

24 *Deciſio Andr. in §. è contrario. de inueſt. de re alien. fact. commendatur ad deciſ. quæſtionis, & do Etr. eiuſdem Andr in §. donare, qual. olim pot feud. allen. ac in Conſtie Reg fratribus, quæ ſunt punctuales, & memorandæ.*

25 *Deciſio facta aliàs recenſetur.*

26 *Opinio Ann refellitur, & quid factum fuerit in illa cauſa refertur.*

27 *Diſpoſitio omnis in feudis hæreditarijs, quæ quomodo fit ad fraudandum ſucceſſorem, iudicanda eſt nulla.*

28 *Reuocatio vigore Conſtitutionis Regni, an detur poſt preces porrectas, & pendente appellatione remiſſiuè.*

29 Præ-

29 *Prælatio quomodo detur directo Domino, dùm feudum à vaſſallo alienatur, quando vult illam exercere in alterius beneficium, remiſſiuè, vbi etiam an exemptus ab adoha ſit etiam à donatiuis.*

30 *Prælatio in feudis antiquis, an detur conſanguineis, remiſſiuè.*

ARGVMENTVM.

Emptor rei feudalis bona fide habet actionem ad intereſſe. Obligatio bonorum feudalium cum aſſenſu pro obſeruantia contractus feudalis non tenet, quando in contractu principali non adeſt aſſenſus. Extimatio feudi non debetur, nec in vltima voluntate, nec in diſpoſitione inter viuos. Feudum eſt legitima primogeniti. Omnis diſpoſitio permiſſa in feudis intelligitur ſine dolo, & fraude. Extimatio debetur, quando donatio rei feudalis eſt facta contemplatione matrimonij. Donatarius contemplatione matrimonij dicitur habere cauſam onerosam. Reuocatio an detur poſt preces porrectas. Prælationem an habeat directus Dominus, quando vult eam exercere in beneficium alterius. Conſanguinei an habeant prælationem in venditione feudorum antiquiorum.

§. II.

1 SIC igitur firmata ſupradicta cõcluſione, q; emptor feudi abſque aſſenſu facta reuocatio ne vigore Conſtitutionis Reg. pretium recuperat, & ita indifferenter practicatur, nulla habita diſtinctione bonæ, vel malæ fidei ſecundum tradita per Doct. in cap. 1. §. Imperator Lotharius de prohib. feud. alien. per Fred. videamus, an agat ad intereſſe, vel ad pretium tantum: & in hoc dico, quod deſeruiet benè, bona, vel mala fides, reſpectu intereſſe: nam etſi Andr. in cap. 1. §. & poſteaquàm, quib. mod. feud. am-

2 mitt. tenuerit nunquàm emptorem etiam bonæ fidei recuperare aliud, quã pretium, authoritate gloſſ. in d. §. Imperator Lotharius in vltimis verbis, tamen in eodem §. Imperat. Lotharius aliter Andr. intellexit gloſ. diſputauit articulum, & tenuit poſſe agere ad intereſſe; ita quòd ſecundum eum poterit petere extimationem dicens hanc eſſe communem: quem ſequitur ibi Aluar. & Afflict. nam etſi contractus ſit
3 nullus, erit aliquid inſpecta bona fide, quoad actionem perſonalem ad intereſſe contra venditorem, dicit Bald. in d. cap. imperialem nu. 23. col. fin. Curt. in ſuo tractat. par. 4. quæſt. 28. & 29. num. 119. Capyc. in ſua inueſtitura in verb. feudorum emptores, pro quo videtur caſus in cap. ſi vaſſallus feudum, qual. ol. pot. feud. alien. vbi text. ad lit.

Secus verò quando ſciens contraxit ſuper feudo, quo caſu ſtante mala fide
4 contractus taliter eſt nullus, quod nec etiam intereſſe recuperabit, etiã quòd ſibi cauerit de euictione, vel aliter promiſſum fuiſſet per ſtipulationem gloſſ. Iacob. de Beluiſ. Andr. & omnes in d. §. Imperator Lotharius, idem Andr. in Cõſtitutione conſtitutionem diuæ memoriæ in verb. nullam omninò: nam
5 cum prohibitio ſit legis, non autem hominis vetantis alienationem rei feudalis abſque aſſenſu, propterea nec principale, nec acceſſorium tenet, aut quicquid ſequitur ex eo, vel ob id, verba ſunt Andr. in d. cap. 1. §. pen. num. 35. quib. mod. feud. amitt. & per eadem verba loquitur in cap. 1. in princ. de inueſtit. de re alien. facta in cap. 1. §. ſed & res 5. col. verſ. & eſt talis infeudatio, per quos fiat inueſtit. Idem Bald. in d. cap. imperialem colum. fin. quem ſequitur ibi Aluar. nu. 10. & ſufficit per Reg. Conſtitutionem, quòd recuperet pretium, quod tali caſu ammiſſum erat de iure communi feudorum, quod ius cum tractet de ammiſſione pretij, iuxta text. in cap. 1. de

prohib.feud.alien. per Lothar. & de illius recuperatione, quando eſt bonæ fidei, vt in cap.imperialem,de prohib. feud. alien.per Fred. Propterea conſtitutio prædicta, quæ venit ad limitationem prædictorum iurium, de pretio tantum intelligetur in emptore malæ fidei, vt non perdat id, quod fiſco applicabatur, quod erat pretium, non autem intereſſe: & cum Conſtitutio non approbet contractus, ſed vti nullos, & contra legem dat facultatem eiſdem contrahentibus reuocandi, & omnia in integrum reſtituendi: igitur non erit de intereſſe aliquo tractandum, quod ſecùs erit data bona fide, quo caſu ius commune non eſt correctum, & conſtitutio ab eo declarabitur; ſed notetur vnum, quòd emptor bonæ fidei dicit,qui emit reſeruato aſſenſu Domini, vt per Ann. patrem in repetit. conſtitutionis diuæ memoriæ 166. latius Ann. filius in conſ.34. nu. 1. in quo erit cogitandum: nam magna eſt limitatio ad concluſionem communem de eo, qui ſcienter contrahit ſuper feudo, & ſecundum hoc ſemper deberetur. Intereſſe, quia omnes contractus feudales fiunt reſeruato aſſenſu, & Doctor. fecerunt iam quæſtionem, an feudum cadat in commiſſum facta alienatione cum reſeruatione aſſenſus, vt latius per Curt. in ſuo tractatu feudorum 4.par.nu.112. verſ. 21. quæro,vbi adducit deciſiones Bal. inter ſe ipſos contrarias, & demùm de communi apparet, quòd feudum decidit in commiſſum,quia verba ſunt contraria facto, & ex tali reſeruatione ſcientia non tollitur contractationis rei prohibitæ alienari, quodq; ſcienter proceditur ad alienationem prohibitam faciendam, & latè Capyc. in ſua inueſtitura, in verb. feudorum alienationes.

Ex his infertur malè ſenſiſſe Camer.
6 in repet. eiuſdem Capituli cart. mihi 49. dùm dicit,quòd ſi quis impetrauit aſſenſum ſuper contractu,ac ſuper ſolita obligatione bonorum pro obſeruantia contractus: tunc ſi aſſenſus ſuper contractu principali non valeat, quia forſan falſus, vel obreptitius eſt detectus: ita quòd remanet contractus, ac ſi ſine aſſenſu celebratus eſſet, tunc vult, quod ſubſtineatur aſſenſus reſpectu obligationis bonorum.

Si enim ſecundum deciſiones allegatas annullatur ſtipulatio, & euictionis promiſſio, ſeu intereſſe: ex eo,quia omnia ſunt acceſſoria ad contractum prohibitum, & per indirectum fieret fraus legis, & ſuſtineretur actus à lege prohibitus, & improbatus: ergo nullo modo procedit deciſio Camer. & rurſus ſi datur nullitas cõtractus principalis ex defectu aſſenſus, & per Reg. Conſtitutionem datur facultas reuocandi, & recedendi à contractu,etiam quod ſub pœna, & iuramento fuerit illius obſeruantia promiſſa: ergo quomodo poteſt ſuccedere obligatio bonorum pro obſeruantia contractus, & dari actionem ad intereſſe: ſi authoritate legis reuocat, & poteſt contrauenire, ad quæ vltra prædicta ponderetur deciſio Iſern. ſatis communis, ſed 7
ad propoſitum, in cap. 1. §. commercium, de prohib. feud. alien. per Lothar. dum tradit non valere obligationem, dum quis vendit feudum abſque aſſenſu, & promittit ſub pœna ſe curaturum,quòd Dominus conſentiat:cum omnia dicentur in fraudem, & propterea nulla, & metu pœnæ contractus feudales ſubſtinerentur: nec reuocarentur, ibi quicquid ſequitur ex eo, vel ob id ſeruandum directè, vel indirectè, quod lex vetat, caſſum eſt,cùm principale non teneat,nec acceſſorium, quod ex eo, vel ob id opponitur extra de fid. inſtrum. C. inter dilectos, colum. fin. Principale in hoc eſt contractus alienationis factus de feudo: acceſſorium eſt obligatio interpoſita curandi, vt Dominus conſentiat, prohibito aliquo, omnia mala, quæ poſſunt inde conſequi, videntur prohibita.

ta. Hæc Iſern. quæ deciſio notetur ad quæſt. infra, an debeatur extimatio feudi legati.

Et rurſus ibidem poſt num. 10. aliàs cum acceptor, ſeu emptor ſciens per nullam ſtipulationem poteſt ſibi conſulere, quin perdat pretium, nec de euictione aget contra promittentem: Ratio eſt, quia contractus erat prohibitus: aliàs ſi non eſſet prohibitus, ſcienti per cautionem poſſet conſuli, &c. Et videatur Frecc. in 12. limitat. ad Conſtitutionem Reg. nam multa eleganter tradit ad propoſitum: & licèt Andr. in d. loco videatur limitare prædicta; quando hanc promiſſionem fecerit Magnus Conſiliarius intimus Domini, cui videtur, vt bona fide ſit credendum facilè aſſenſum impetraturum, quem ſequitur ibi Afflict. tamen
8 D. Frecc. in 37. limit. ad conſtitutionem dicit, quòd habebat hoc pro valde dubitabili, quia ſemper erit verum ſcienter contrahi ſuper re, cuius contrectationem lex prohibet expreſsè: & propterea nunquàm fuit practicata talis limitatio, licet Magnates, & Magni Conſiliarij ſuper feudalibus contraxerint cum promiſſione Regij aſſenſus, & inſuper Afflict. qui ſequitur
9 ibi Andr. ponit exemplum in aſſenſu alias ſolito concedi, & in Conſiliario, qui facilè Regem alloquitur, & Princeps eius contemplatione multa concedere ſolet: alioquin ſi aſſenſus eſſet inſolitus, immò denegari ſolitus, vt in ſubſtitutionibus, in fideicommiſſis in contractibus alterantibus naturam feudorum, tunc reputaretur aſſenſus impoſſibilis, & eſſet vndique promiſſio nulla, nec deberetur intereſſe, aut aliqua extimatio ſecundum terminos, text. in l. apud iulianum §.fin. de leg. 1. vel quando dubitaretur de fraude, vt quia fieret alienatio ad priuandum immediatos ſucceſſores, ob quod perpetuo aſſenſus fuerunt denegati, vt ſupra diximus authoritate Andr. in d. §. ſed & res.

Hinc in contractu inter viuos facta diſpoſitione de feudo in ſecundogeni-
8 tum, vel alium per viam donationis, aut alio modo non adhibetur diſtinctio, quæ in vltima voluntate de ſecundaria intentione diſponentis ad pretium rei legatæ, quando in corpore diſpoſitio non ſubſiſtit; licèt opinio etiam in vltima voluntate ſit ſatis con-
9 trouerſa, & diſputata: & ego in repet. text. in cap. 1. de ſucceſſ. feud. tenui non deberi, licèt in conſulendo aliter tenuerim, confirmando tunc meam opinionem cum magis communi regnicolarum, & cum deciſionibus aliàs factis per noſtra tribunalia: ſed in puncto iuris teneo veriorem illam opinionem, quòd non debeatur extimatio, ſecundùm quàm poſtea fuit deciſum in cauſa Surrianorum iunctis Tribunalibus ſacri Regij Conſilij, & Regiæ Cameræ, quàm opinionem tenuit Bald. in l. 1. C. de ſacroſanct. eccleſ. illumq; allegat, & ſequitur Aret. in l.apud iulianum §.conſtat de leg. 1. idem Bald. & Aluar. in §. donare qual. olim. por. feu. alien. Curt. in tract. feud. 4.part. num. 126. verſ. videtur limitanda prædicta concluſio, vbi cumulat doctr. Iacob. in tractat. eodem in verb. & cum pacto, quod de ipſo feudo verſ. iuxta prædicta quæro Capyc. in repet. cap. imperialem cart. 10. verſ. ampliate tertio cumulat Doctor. innumeros, & de communi teſtatur Schrader. de feud. 1. tom. par. 7. cap. 2. num. 9. & latiſſimè & de communi teſtans poſt Iul. Clar. Intrigl. de feud. centur. 2. num. 384. poſt Ann. diſputantem articulum in repetitione prædictæ Conſtitutionis diuæ memoriæ num. 138. & nouiſſime ad ſatietatem per Bammac. in ſuo reſponſo in cauſa Principis Aſcoli, quod eſt inſertum in repet. cap. omnes filij, ſi de feud. defun. milit. & caſus Bam-
10 mac. erat extra omnem dubitationem, quia ibi erat legatum iuriſdict. ſecundarum cauſarum, ob quod ſcindebatur feudi iuriſdictio, & dabantur feu-

do

do diuerſa capita, & efficiebatur monſtruum, nec vnquàm in Regno eſt data conceſſio iuriſdictionis primarum cauſarum vni, & ſecundarum alteri, & cõtra Ducem Sueſſę fuit deciſum in cauſa Baroniæ ſancti Georgij, cuius conceſſionem habuerat magnus Capitanus in primis, & ſecundis cauſis, & demùm illa euicta per Saldanarem Milanum vigore ſuorum priuilegiorum, qui primas tantum cauſas habebat prætendit Dux debere ei remanere iuriſdictionem ſecundarum cauſarum, & obtinere non potuit, vnde cum hæc eſſet diſpenſatio, & aſſenſus impoſſibilis, meritò miratus ſum de paritate votorum in prædicta cauſa, & quomodo tanta in ea fuit facta altercatio, quæ in Prorege ſunt lõgè clariora, quia aſſenſus Proregis eſt impoſſibilis omninò per pragmaticam nouem capitum ſupra ponderatam, quòd benè aduertit Bammac. in prædicto capit. omnes filij quæſt. 4. qui demùm in prædicto reſponſo refert deciſiones in inſtitutione, vt æſtimatio nul-
11 lo modò debeatur. Feudum enim dicitur legitima primogeniti ſecundum Hoſt. vbi Butr. & communiter ſcriben. in cap. licèt extra de voto. Intantum quòd prædicti Doct. tradiderunt, quòd ſine cauſa priuari non poteſt, & ſi aliter teſtator diſpoſuerit, haberet querelam primogenitus, vel ageret ad ſupplementum, & ſecundogenitis dare debet ſecundum facultates; dummodò tantùm remaneat primogenito, quantum decori, & honori dignitatis, ac nobilitatis conueniat: & aliter primogenitus ſua primogenitura fraudatus re-
12 maneret: vbi Anchar. idem ſequendo refert poſt Ioan. Andr. & Abb. dictum magnum B. Bernardi, quòd in nobilibus ſemper debet primogenitus totum habere, quia melius eſt ſecundogenitorum diſperſio, quàm inter eos hæreditatis diuiſio, ibiq; Anan. quòd videtur admirabile pro Maioratibus Hiſpaniæ. Ideoq; Andr. in Conſtitutione Reg. dignum, dixit quod taliter dicetur Regnum legitima primogeniti, quod non poterit Pater primogenitum
13 illo priuare, & quod dicitur in Regno, dicunt Doctor. in cæteris feudis dignitatum, & in feudis, in quibus viuitur iure francorum, vt ſit legitima primogeniti: hinc pater donando poteſt dici de inofficioſa donatione ſecundum Andr. in d. conſtit. dignum, & Minad. in conſtit. in aliquibus in princ. nu. 27.
14 dùm dixit, quòd totum feudum eſt legitima primogeniti, quodq; pater cum aſſenſu poteſt ex cauſa diſponere in beneficium ſecundogenitorum, ſubdit dummodo ſincerè, ceſſante dolo, & fraude, & ita refert fuiſſe ſæpius iudicatum, ſicut diximus in infeudatione
15 ſecundum iura feudorum, quæ etſi ſit à lege permiſſa intelligitur, dummodo ſincerè, & ſine fraude, ſic in refutatione, & in omni alia diſpoſitione, de quo latiùs per Andr. in d. §. ſed, & res, per quos fiat inueſtit. cum ſuis concord. & quid dubij erit, quòd ex diſpoſitione feudi manifeſtatur animus priuãdi primogenitum de eo, & dum ex nullitate diſpoſitionis vult grauare in æſtimatione, & ſic ad ratundem hæc eſt fraus notoria, & diſpoſitio feudi ſine aſſenſu per indirectum, & non poteſt dici ſtare actum in pendenti propter ſpem reconualidationis, quia mortuo diſponente, amiſſa eſt ſpes, & eſt impoſſibilis aſſenſus poſt mortem, quia res eſt hæredis, in cuius præiuditium Rex non ſolet aſſentire, vt ſupra diximus. Vnde
16 ſumus in terminis text. in §. conſtat, & idemmet Camer. qui contrariam tenuit opinionem, faſſus eſt in repet. cap. imperialem cart. 27. lit. E, quòd diſpoſitio text. in §. conſtar procedit indubitatè, quando vltra actum dependentem à Principis conſenſu, ſumus in caſu, quòd ille non ſoleat præſtari, quæ ſufficit attigiſſe: nam non intendo diſputare hunc articulum, de quo latius, & diffusè diſſerui in d. repet. cap. primi, de ſucceſſ. feud. Benè tamen aduerto, quòd Camer. & omnes, qui hanc opinio-

nionem tenuerunt, ſe fundant in ſolita præſtatione aſſenſus, & ſic reſpondent ad text. in §. ſi conſtat, & hanc eſſe communem opinionem ſcrib. ibi, qui volunt eſſe nullam diſpoſitionem, etiã quoad extimationem, quando dependet à conſenſu Principis, & quid quando aſſenſus non eſt ſolitus concedi, vt in caſibus ſupra relatis, tunc quęſtio de extimatione non procedit: nam nulla pænitus debetur, & non poteſt negari quin per diſpoſitionem hanc ſi tenemus deberi extimationem, quod in fraudem Domini per indirectum feudatarij de feudo diſponunt ad libitum ſine aſſenſu; ſic etiam fraudando ſucceſſores legitima ſucceſſione, nam hæres, vel tenetur cedere feudum legatario, vel vendere contra ipſius voluntatem, vt æſtimationem ſoluat, & fraudatur etiam pragmatica nouem capitum, quæ vetat Proregibus præſtationem aſſenſus teſtamentis, dùm inſtituitur in feudo alius, quàm ſucceſſor vocatus ex lege inueſtituræ per hunc enim modũ, ſi tenemus deberi æſtimationem venit effectiuè inſtitutus, qui ex lege inueſtituræ ſuccedere non debebat, & lex non eſt impoſita verbis, & non debet circumſcribi, nec admitti fraus contra ipſius intentionem, ſuper quibus cogitetur, nam hæc eſt mea indubitata ſententia, loquendo per veros iuris terminos pro quo videatur deciſio gloſ. in Conſtit. Reg. vt de ſucceſſ. in verb. ex vtroque parente, quæ videtur punctualis, videatur deciſ. Andr. in cap. 1. §. quid ergo 3. colum. in fin. de inueſtit. de re alien. fact. & in cap. 1. §. commercium 1. col ibi metu pæne de prohib. feud. alien. per Lothar. quæ, vt ſupra ponderata decidit punctum; etſi practica eſt, vt aſſenſus denegetur ei, qui vult cum aſſenſu Regis diſponere de feudis hæreditarijs, quando præſumitur, quod alienatio fiat ad fraudandum legitimam ſucceſſionem, quanto magis iudicari debet impoſſibilis, dũ in vltima voluntate, voluntas hæc manifeſtatur, quo caſu data impoſſibilitate aſſenſus, omnes communi voto, & præcipue Camer. concludunt æſtimationem nullo modo deberi.

Sed data pro vera opinione in vltimis voluntatibus articulus non habet
17 diſputationem in contractu inter viuos, vt extimatio nullo modo debeatur, in vltimis enim voluntatibus benigna, & lata fit interpretatio, ſed in contractibus, & ſtipularionibus ſecus, & ita in terminis tradit Bart. in l. multum intereſt, per illum text. de verbo. obligat. cum in vltimis voluntatibus, quando iudicatur æſtimationem deberi, procedit hoc ex coniecturata mente teſtatoris, quæ coniectura non habet locum in contractibus: ita Alexan. ad propoſitum authoritate Fulgoſ. in ead. l. multum intereſt, qui inſimul cum Imol. Angel. Paul. de Caſtr. & Aret. ſequitur opinionem Bart. & Iaſ. in d. §.
18 ſi conſtat nu. 26. notat, & aduertit illum text. procedere tantum in vltimis voluntatibus, ſecus verò in ſtipulatione, quia ſi ſtipulator, ſtipulatur rem, quæ eſt in communi commercio, ſed non ipſius ſtipulatoris, ſtipulatio nullo modo valet, nec quoad extimationem, authoritate Bart. in d. l. multum intereſt, & Imol. in eadem l. dum voluit conſtituere differentiam inter vltimas voluntates, & contractus, dixit quòd imputatur ſtipulatori, quare ſtipulatur rem, cuius commercium habere non poteſt: quæ ratio ceſſat in legatario, cùm ſine eius facto legatum fiat, ibiq; Roman. dicit hanc eſſe communem, ad quæ conferunt dicta ſupra de bona, aut mala fide: immò ſunt in proprio caſu, vt contrahenti ſcienter ſuper re feudali denegetur actio ad extimationem rei ad intereſſe, aut de euictione, & omnia intelligantur facta in fraudem legis, & commercij prohibiti per legem feudorum abſque Domini aſſenſu in ipſius contemptum, & iniuriam.

Qui articulus æſtimationis, vt dixi, in

in d. cap. 1. de ſucceſſ. feud. concluditur in vltima voluntate ex texr. in l. fin. ff. commun. præd. ibi, quod non ſicut viuentium, ita & defunctorum actus ſuſpendi, receptum etiam eſt, & in contractu inter viuos, argumentum eſt inconuincibile: nam vt diximus etiam authoritate Camet. in d. cap. imperia-
19 lem cart. 8. à tergo contractus feudalis conſiſtit ex tribus perſonis, loquendo de feudatario alienante, videlicèt dantis, recipientis, & Domini conſentientis, nam indubitatum eſt infeudationem eſſe contractum nominatum ſecundùm Andr. in prælud. & dùm vaſſallus vigore primi contractus inueſtituræ eſt Domino obligatus, quando demùm vult alienare, venit eximendus ab obligatione contracta cum Domino, alium ſui loco ſubrogando, & ſic quod Dominus alium recipiat in vaſſallum, quod facere non tenetur, cum non cogatur in vaſſallum recipere alium, quàm quem ipſe vult, & obligatio contracta primo loco per vaſſallum infeudatum, quæ erat voluntaria ex poſt facto eſt facta neceſſaria, & cũ natio prouocat, & deterret, proſpicere debet Dominus cum quo contrahit, & tandem in feudis intereſt Domini, ſi placet, vel diſplicet, quæ omnia conſiſtunt in regulis, & terminis feudorum: nunc ſic ſi contractus perficitur ex cõſenſu contrahentium, & antea non eſt contractus, quia deficit ſubſtantia, & eſſentia, & Inter cæteros contrahentes, vt diximus, eſt Dominus: igitur ipſius conſenſu deficiente non dicetur contractus, nec concluſus, nec perfectus, & conſequenter ſi non adeſt perfectio, & concluſio diſpoſitionis non adeſt contractus, & conſequenter ex contractu imperfecto, & non firmato non poteſt oriri actio.

20 Sed quid in donatione facta contemplatione matrimonij à Patre in filium, ſine qua aliter matrimonium non eſſet conrractum: ita quod non ſolùm filius eſt intereſſatus, ſed principaliter vxor, eiusq; Pater, fratres, & coniuncti, qui matrimonium cum tali donatione contractauerunt, & reſpectiuè ad donationem dotem conſtituerunt; præſupponendo, quod donatio habeat conditiones tales, quòd non ſit ſimplex refutatio, ſed aſſenſu indigeat, qui aliter non fuit impetratus, & ſic remanſit donatio facta nulla; nam
21 dixit Guid. Pap. deciſ. 145. quòd tales donationes ſunt pro lege ſeruandæ, quodq; cenſentur pars conttactus matrimonij, ſine quibus matrimonium non eſſet contractum, & alias contrahentes decepti remanerent: & propterea dixit Guid. Pap. quòd ſunt pacta correſpectiua appoſita in contractibus dotalibus: eritq; contractus innominatus, do tantam dotem, vt facias tantam donationem: & ob id oritur actio in factum ad intereſſe matrimonio iam conſumato in retractabiliter, & dote conſequuta ad texr. in l. naturalis §. etſi quidem, & §. at cum do ff. de præſcrip. ver. & de generali conſuetudine habito reſpectu ad dotes, & etiam ad qualitatem matrimonij fiunt ſimiles donationes, vt latiùs explicat D. Præſid. de Franch. in deciſ. 436. dicens has donationes taliter eſſe firmas, & irreuocabiles, quòd nec mariti, nec filij poſſunt mulieribus præiudicare, propter quod fuerunt ſemper annullatæ cautelæ factæ in præiuditium talium donationum, idemq; tradit idem D. de
22 Franch. in deciſ. 205. vbi refert ſic paſſim iudicatum. Habet enim vxor inſimul cum filijs, & cæteris coniunctis cauſam oneroſam ſecundum text. notab. adhoc in l. 1. C. de impon. lucrat. deſcript. lib. 10. Ibi affiniratis coeundæ cauſa donauerit, & ibi, nec enim iuris optimi eſt, vt matrimonium cum tot, tantisq; ſuis difficulratibus opprimatur: & ideò notabiliter Andr. de Barul. ibi dicit, quod tales donationes nõ dicuntur habere titulum lucratiuum; cum ſint ſubiectæ oneribus matrimonij, & reſpectu filiorum, dicit idem tex.

ſatis

ſatis notanter, quod eſt potiùs debiti naturalis ſolutio, quàm liberalitas:
23 hinc Bart. Io. de Plat. & Rebuff. tradiderunt ibidem, quod ſi gabella eſt impoſita pro eo, quod transfertur titulo lucratiuo non ſoluetur de tali donatione facta filio per rationem poſitam in text. & Io. de Plat. ponderat eumdem tex. in illis verbis, affinitatis coeūdæ cauſa, vt qui aliquid recipit, vt donet, vel donat, quia recipit, non dicetur tunc titulus lucratiuus, vbi Bald. per regu. eiuſdem text. not. quòd donatio propter nuptias non dicitur titulus lucratiuus.

Et licet ſimus in contractu inter viuos, & debet imputari vxori, ipſiusq; coniunctis, qui ſcienter ſuper feudalibus contraxerunt, & ſtante ſcientia, & ſic mala fide nullum debetur intereſſe ſecundum præallegata, tamen notentur reſponſiones.

In Regno, vt ſupra fundatum fuit, emptor recuperat pretium, ſicut venditor rem feudalem alienatam, etiam quòd ſcienter contraxerint: igitur quare vxor, qui in pretium matrimonij, & dotis, & correſpectiuè ad hæc matrimonium fuit contractum, donationem recepit, non recuperabit æſtimationem huius donationis, ſi eſt pars contractus matrimonij, ſi propter eam tanta dos fuit conſtituta, ſi ſine ea matrimonium non eſſet contractum: ita quòd dicitur habere cauſam oneroſam, & erit talis donatio pretium conſtitutum dotis, & matrimonij, vel ſaltim erit permutatio facta inter contrahentes: videlicet, ex vna parte dos, & ex altera donatio: vnde ſicut rei feudalis annullato contractu pretium eſt reſtituendum: ita pariter annullata donatione data in pretium, ſeu permutatione dotis, & matrimonij debet loco pretij euicti præſtari intereſſe, ſeu illius æſtimatio, pro
24 quo affero deciſionem Andr. in §. cōtrario colum. fin. de inueſt. de re alien. fact. intellecta communiter per noſtros Regnicolas in quarta conſtituta in feudo abſque aſſenſu, vt re euicta debeatur vxori æſtimatio, quia eſt cauſa oneroſa, & reſpectiuè ad dotes conſtituta fuerat quarta, licet abſque aſſenſu in feudo conſtitui non poterat: nam licèt Andr. ponat caſum in emphyteuſi eccleſiaſtica, quia eadem eſt ratio, & procedit argumentum de emphyteuſi ad feudum, & ſic in feudo, & in donatione facta propter nuptias feudi abſque aſſenſu intellexit, Andr. Camer. in cap. imperialem cart. 28. col. 2. in fin. verſ. ſed quid verbis moror, vbi teſtatur de communi opinione Doctor. & cart. 28. colum. 3. verſ. hoc idem tenuerunt in feudo, & ſic intelligit Andr. Frecc. in differ. feud. ex pact. & hæred. in 12. differentia. Nec obiectio modernorum addentium ad Andr. ibidem in aliquo obſtat, dum ponderant ſcientiã, nam non procedit hoc in mulieribus, vt ex eodem Andr. in ſequ. argumento dicemus.

Sed magis ad caſum decidit Andr. in §. donare in addit. qual. ol. pot. feud. alien. vbi etſi non poſſit dari feudum in dotem abſque aſſenſu, ſi tamen fuerit datum etiam cum ſcientia, tàm viri, quàm vxoris declaratum eſt fauore matrimonij, vt in regiſtris Regis Federici deberi æſtimationem non obſtante nullitate contractus, dicitq; And. quòd ſcientia non debet nocere mulieri, quia hæc rigoroſa non conſueuerunt ſcire mulieres; & ſic dixit limitari text. in d. cap. imperialem in §. Imperator Lotharius, quàm doctrinam refert, & ſequitur Capyc. in repet. cap. imperialem cart. 16. verſ. quarto notandum, idemquè tradit Iſern. in Conſtit. Regn. fratribus, vbi quod interim tenebit vir feudum loco pignoris, & durabit etiam quod feudum deuoluatur ad Dominum quia conſiderauit Rex cauſam honoratam, ac fauorabilem, ne mulieres per iuris ſubtilitates deceptæ remanerent.

Si ergo hæ donationes ſunt pars cōtractus matrimonialis ſiunt, vt mulieres, ac filij commodè viuant, ac decentem

tem

tem vitam ducant, habent cauſam oneroſam, datur in muliere bona fides : ita quòd ſcientia ſecundùm Andr. quod ſit res feudalis non nocet, quia mulieres ſcire non habent rigoroſas prohibitiones feudorum ; dicitur emiſſe mulierem hanc donationem, dum reſpectiuè ad illum matrimonium contraxit, & talem dotis quantitatem conſtituit.

Igitur omninò æſtimatio debebitur, tũ quia ſecundum Andr. datur bona fides in muliere, quo caſu de iure communi feudorum, & etiam de iure Regni poteſt agere ad intereſſe: tùm etiam quia dicetur donatio pretium recompenſatiuum matrimonij, & dotium, & de iure communi feudorum pretium recuperat, & in terminis Conſtitut. Regn. etiam abſque bona fide in omnem caſum pretium ſolutum reſtitui debet, pro quo eſt propria deciſio facta in cauſa

25 illorum de Rota cum Aſcanio Columna, vbi iudicatum fuit teneri Aſcanium ad æſtimationem Caſtrorum promiſſorum ex cauſa remunerationis ſeruitiorum; licèt in contractu non interuenerit aſſenſus, & hoc ea ratione, quia ex cauſa oneroſa, & ſeruitia importabant pretium, & æſtimationem, quam deciſionem refert D. Frecc. in d. 12. differ. int. feud. ex pact. & feud. hæred. in 3. lib. & Ann. vbi ſupra num. 159. Et tandem, vt diximus, lex feudorum abſolutè tradit, quòd quando non eſt emptor, ſeu non ſunt contrahentes in mala fide, quòd excuſantur, & datur actio ad intereſſe, quæ mala fides cùm non conſideretur in muliere ex præallegatis : immò conſideratur ex aduerſo fraus, dolus, & deceptio; maximè in mulieribus principalibus, & nobilibus, dotes ingentes conſtituentibus, quæ per alios contrahunt ratione ſexus pudicitiæ, & honeſtatis, in quibus lex ignorantiam præſumit, & credere tenentur bono viro. Propterea omni iure videtur deberi æſtimationem, quæ cogitentur : nam ſuccedunt in dies, & ego indubitanter pro hac parte iudica-

26 rem. Quicquid dixerit Io. Vinc. de Ann. in allegat. 140. qui ad prædicta non aduertit, nec verbum quidem de prædictis tractat, articulum non deguſtauit, & interiora eius non penetrauit, & in illa propria cauſa aduerſus allegationem illam lariùs ſcripſi, dum eram Aduocatus Alonſi Sanchez filij prædicti Marchionis, omni genere virtutum cumulatiſſimi, & verè recolendæ memoriæ, ſed aduerſæ fortunæ. Tenui inquam opinionem, vt ſupra relatam, pro indubitata, pro chriſtiana, & quod ex ea omnes machinationes fraudum penitus tollerentur, quæ cauſa me exiſtente medio fuit inter ſucceſſores tranſacta ſtante maxima ipſius dubietate

27 ex præallegatis. Et ſic pariter annullarem quamlibet diſpoſitionē, quæ quomodolibet fieret ad fraudandum legitimum ſucceſſorem, quanquam eſſemus in feudo hæreditario, cum lex non concomitetur fraudem, & omnia quæ permiſſa ſunt, intelliguntur, dummodo ſincerè, & bona fide, ſine odio, & fraude fiant, ad text. in d. cap. 1. §. ſed & res, per quos fi. inueſtit. Ibi per feudum tamen cuilibet dare poteſt, niſi fiat in fraudem, vbi gloſ. in verb. in fraudem, dicit ſi ideò fecit, vt priuet eum, qui ſuccedere deberet ad ſuam ſucceſſionem, ibiq; Andr. & omnes, Neapod. in conſuet. Et ſi teſtator in verb. diſponere num. 14. maxime concurrente titulo lucratiuo legati, vel donationis ſecundum Neapod. quæ ſunt deciſiones ad hoc punctuales. Item text. in cap. 1. qual. olim pot. feud. alien. Ibi quod tamen hodiè ſincerè, & ſine fraude licèt ei facere, vbi Andr. & ſcrib. communiter gloſſ. Magiſtr. in gloſſ. magna circa medium, in rubr. de alien. feud. par.

Sed an detur reuocatio vigore prædictæ Conſtitutionis Regni poſt preces Regi porrectas, & pendēre conſultatione, ſi aſſenſus debet præſtari, & de materia reuocationis factæ, vide in deciſ. 6.

29 Et

29 Et quid de prælatione Domini in venditione feudi, quando non pro ſe, ſed in alterius beneficium vult illam exercere, & multa de feudo franco, & an exemptus ab adoha ſit exemptus à donatiuis, vide in deciſ. 3.

30 Et quid de prælatione conſanguinei in venditione feudi, vide in deciſ. 10.

SVMMARIVM.

1 *Filius in feudo hæreditario non inſtitutus, an ſuccedat; & ſuccedendo an teneatur ad onera abſque aſſenſu per defunctum facta.*

2 *Opinio Doctor. refertur, quod non inſtitutus, vniuerſaliter, vel in quota non ſuccedit etiam quòd ſit inſtitutus in re certa.*

3 *Opinio aliorum refertur volẽtium inſtitutum in re certa, & non in feudo hæreditario ſuccedere in eo, & non teneri ad onera, quæ reprobatur, & declaratur tantum procedere in feudo ex pacto non hæreditario, & nu 4. vbi deciſiones diſtinguuntur.*

5 *Inſtitutus in re certa, quomodo dicatur eſſe loco legatarij, & ad onera hæreditaria non teneri.*

6 *Teſtator poteſt habere duo patrimonia.*

7 *Feudatarius poteſt habere vnum hæredem in feudis, & alium in allodialibus.*

8 *Hæres in feudalibus, & hæres in allodialibus, vnuſquiſque contribuit pro rata bonorum in oneribus hæreditarijs.*

9 *Feuda hæreditaria veniunt in petitione hæreditatis, & dicuntur eſſe corpus patrimonij, & computantur filijs in legitimam.*

10 *Filius in feudo ex pacto eſt deterioris cõditionis, quàm agnatus, quia tenetur ẽt hæres in hæreditate allodij, ſed ſufficit, quod ſit inſtitutus in re certa, & latius nu. ſeq.*

11 *Filius in feudo ex pacto non tenetur ad onera hæreditaria confecto inuentario, quia feudum nõ eſt de corpore hæreditatis, quod ſecus eſt in feudo ex pacto, & nu. 12.*

13 *Leges ciuiles non ſunt adducendæ in materia feudi hæreditarij, dũ prædicta qualitas conſideratur in eo tanquàm ſubſtantialis, & intrinſeca, non autem vt accidentalis, & ſeparata.*

14 *Feudi hæreditarij natura eſt, vt ſuccedens in eo dicatur eſſe hæres feudi, & in eo ſuccedere, tãquàm inſtitutus à principio generationis ipſius.*

15 *Deciſio Gul. Pern Sicul commendatur ad prædicta.*

16 *Feudum conceſſum pro ſe, & hæredibus eſt hæreditarium, & in Regno opinio eſt indiſputabilis.*

17 *Succeſſorem in feudis hæreditarijs oportet habere qualitatem ſanguinis, ac qualitatem hæredis, quod vltimũ intelligetur, quatenus pater inſtituit, alias ſi non ſtat per filium, vel alium ſucceſſori feudum habebit tãquàm inſtitutum in eo à principio generationis ipſius, & ſic quia hæres ſẽper tenetur ad onera, quòd*

Aa non

no neſt in feudo ex pacto.

18 *Teſtator poteſt habere hæredem ex teſtamento in allodialibus, & ab inteſtato in feudalibus.*

19 *Inuentarium in feudo hæreditario releuat taliter, quòd ſi non confecerit, tenebitur hæres etiam vltra vires.*

20 *Feudatarius etiam non inſtitutus ab vltimo moriente iure hæreditario ſucceſsionem feudi hæreditarij capit.*

21 *Opin omnium Doct. diſtinguitur & firmatur opinio in feudo hæreditario, vt non inſtitutus in eo ſuccedat cum qualitate tamen hæreditaritaria, & ad omnia onera teneatur, vbi de communi teſtatur, & referuntur deciſiones factæ pro hac parte, ac confutatur opinio Bammac. in cap. titius, ſi de feud. defun. mil.*

22 *Onera hæreditaria, ſi fuerit mandatum ab vno tantum hærede ſolui, alter hæres, ſeu cohæres non tenetur contribuere.*

ARGVMENTVM.

Filius in feudo hæreditario nõ inſtitutus ſuccedit, ſed tenetur ad onera. Infeudo ex pacto ſufficit ſucceſſorem inſtitutum in re certa. Contributio in oneribus hæreditarijs fit inter hæredes, tam allodialium, quã feudalium filius in feudo ex pacto non tenetur ad onera confecto inuentario. In feudo hæreditario dicitur quem eſſe hæredem in ipſo feudo. Inuentarium in feudo hæreditario non releuat, niſi vt feudatarius nõ teneatur vltra vires hæreditatis.

§. III.

Cæterùm videamus attẽtis ſupra
diſcuſſis, quomodo procedat
articulus alias ventilatus, ſed
confuſim, ſi in feudo hæredita-
1 rio filius hęres nõ inſtitutus adhuc ſuc-
cedet, & ſi tenetur ad onera hæredita-
ria, cum qualitas feudi hæreditarij re-
quirat, ꝙ ſucceſſurus in eo ſit hæres de-
functi; intantum ꝙ infraſcripti Doct. vo-
2 luerunt, quòd qui hæres inſtitutus non
fuerit, ſuccedere nõ poſſit, ob quod vel
alius agnatus ſuccedet, vel eo deficiẽ-
te Dominus directus erit ſucceſſor, &
voluerunt non ſufficere eſſe inſtitutum
in re certa, ſed vel vniuerſaliter, aut in
quota, ita Curt. in tract. feu. 1. p. 8. q.
nu. 20. verſ. & per prædicta, Rol. à Vall.
in conſ. 28. nu. 52. 1. vol. vbi cumulat
innumeros Pariſ. conſ. 16. nu. 14. 1. vol.
Burſ. conſ. 92. nu. 28. 1. vol. Alb. Brun.
conſ. 9. & 10. cumulãs deciſiones, & te-
ſtatur de cõi, idem Ceph. in conſ. 657.
Peregr. conſ. 19. in princ. vbi pariter.
Doct. innumeros cumulat Pet. Greg. de
conceſſ. feud. 2. par. q. 10. nu. 22. recẽſet
pariter multos Piſtor. in ſuis quæſt. feu.
2. par. 1. q. nu. 67.

Alij dixerũt in feudo hęreditatio fi-
3 lium inſtitutũ in re certa, non autem in
feudo, ſuccedere in ipſo feudo, & nõ te-
neri ad onera hæreditaria, de quo per
Capy. in ſua inueſt. in ver. feudorũ exe-
cutiones verſ. ſucceſſor in 2. lim. ſed di-
ctum ſuũ fundat auth. Bald. qui loqui-
4 tur in feudo ex pacto, vt inf. dicemus, &
ante Capy. dicit hoc Gul. Pern. in 4. no
tab. in verſ. ſed moueo dubium, idemq́;
tenuit Afil. in cap. 1. an agnat. auth. Ia-
cob, de Beluiſ. & Bald. qui pariter, vt
infra dicemus, loquuntur in feudo ex
pacto, & eodem morbo laborat, dum
eamdem opinionẽ tenet in Conſt. Reg.
ſi quis poſt litem, & Guliel. Pern. vt in-
fra demonſtrabimus eſt ſibi contrarius,
& oẽs deciſiones, quæ adducuntur lo-
quũtur in feudo ex pacto, & pariter er-
rauit Io. Tho. de Mar. tit. 6. de feu. hęre.
antiq. verſ. 2. limitatur, dũ auth. Iacob.
in ver. ita ꝙ ipſi inueſtiti nu. 5. & Curt.
vbi ſup. voluit, vt filius inſtitutus in re
certa bonorũ paternorum, poſſit habere
feudũ, nec eo caſu aſtringetur oneribus
hęreditarijs, errauit inquã, & Iac. loqu
tus eſt in feudo ex pacto, & in ſpetie
ad

ad limitationem text. cap. 1. an agna-
tus, & omnes, qui hanc opinionem
5 tenuerunt, ſe deceperunt in eo, quod
inſtitutus in re certa habetur loco le-
gatarij,& omnia onera ſpectant ad hæ-
redem vniuerſalem ex regul. text. in
quoties C. de hæred.inſtit. & benè di-
cunt reſpectu rei certæ, in qua eſt inſti-
tutus, ſed ſi ab inteſtato ſuccedit in
feudis,& in eis eſt hæres vniuerſalis, vt
6 infra dicemus, cum poſſit teſtator duo
habere patrimonia,vnum paganicum,
& aliud caſtrenſe ad text. in l.ſi cerra-
7 rum §.1. ff.de milit.teſt.ſic etiam dicit
Bald.in feudatario, vt poſſit habere
vnum hæredem infeudalibus, & alium
in allodialibus in auth.ceſſante num.4.
C. de leg. hæred. cumulat multa ad
propoſitum Lanar.in conſ.80.nu.14.&
8 ſeq.Hinc deciſum eſt,& pro lege ſerua-
tur, vt vnuſquiſque hæres contribuat
pro rata bonorum ſecundum Capy.de-
ciſ.198.latius D.Frecc.in 13.differ.int.
feud.hæred.& feud.ex pact.ob quod di-
9 xerunt Doct. venire feudum hæredita-
rium in petit.hæreditatis auth.Andr.&
prius gloſ.in l.non tantum §.videndum
ff.de petit.hæred.& deciſiones cumulat
D.Frecc.vbi ſupra in 8.differ.& quia
cenſetur vt cætera bona allodialia, &
dicitur eſſe corpus patrimonij propte-
rea computatur filio in legitima, idem
Frecc.in differ. 14. ergo quo iure fun-
dari poteſt, quòd ad onera hæreditaria
filius in hæreditario feudo ſuccedens
non teneatur,quòd non eſt in feudo ex
10 pacto:nam cum filius ſit deterioris cō-
ditionis, quàm agnatus, quia tenetur
hæres eſſe in hæreditate allodij patris
iuxta regu.text. in cap.1. an agnatus,
vbi Andr.& communiter ſcrib.propter
ipſius honorem, cum ab eo habeat eſ-
ſe,& iniuria pater afficeretur,quod non
procedit in agnato, propterea non po-
teſt admitti ad feudi ſucceſſionem,niſi
ſit hæres patris in allodio,& ob hoc di-
cunt Doctor. quòd ſufficit eſſe inſtitu-
tum in re certa,vt habeat nomen hære-
dis à lege requiſitum, & ſic in feudo
11 ſuccedet, & non tenebitur ad onera
confecto tamen inuentario, ita Iacob.
de Beluiſ. in cap. 1. an agnatus & dat
rationem ibi Bald. dicti Iacob. de Bel-
uiſ. quare filius inſtitutus in re certa
habebit feudum, & non tenebitur ad
onera,quia ius feudi non concernit hæ-
reditatem diſtributiuè,ſed ſolam hære-
dis qualitatem reſpicit denominatiuè,
& ſic loquitur ibi pariter Aluar. quæ
ratio non procedit in feudo hæredita-
rio, dum feudum eſt de corpore hære-
ditatis, & quis ſuccedit, vt hæres in
ipſo feudo, & ſic non denominatiuè,
ſed ſubſtantialiter,& diſtributiuè reſpe-
ctu qualitatis hæreditariæ,tranſubſtan-
tiatæ in ipſo feudo, & hoc eſt, quod
pariter dicit idem Bald.in cap. 1. de
ſucceſſ. feud. qui loquitur in feudo ex
pacto non hæreditario, & tractat de
filio inſtituto in re certa, vt habeat
portionem ſibi debitam in feudo, quia
feudum non eſt de corpore hæredita-
tis, & nomen hæres dicit ipſe reſpectu
bonorum extrinſecorum, quæ non ſunt
de corpore hæreditatis, verificatur e-
tiam in hærede ex re certa, & allegat
Iacob. de Beluiſ. in cap. 1. an agnatus,
& ſic intelligit illum in feudo ex pa-
cto, quòd non poteſt tergiuerſari,quæ
eleganter declarauit Camer.in allega-
to cap.imperialem, §. præterea duca-
12 tus cart. 96. dicens, quòd ſecundum
natutam propriam hæreditariam feu-
dum efficitur hæreditarium,& ob id in
ipſo feudo erit hæres, & hæc qualitas
tranſit in ſubſtantiam taliter,quòd feu-
dum non eſt amplius illud, quòd fue-
rat antea, & ego addo, quod cum
pœnes Regem non detur feudum, &
illud a lege inueſtituræ ſuam innatam
aſſumit naturam, cum qua naſcitur vi-
uit, & moritur propterea non eſt benè
dictum, quòd non eſt amplius illud,
quòd erat, ſed quod ſemper fuit idem
a ſua natiuitate, ita quod ſecundùm
eumdem Camer. qualitas hæreditaria
non eſt accidentalis, nec quid ſepara-
tum a ſubſtantia feudi, ſed ipſum feu-

Digitized by Google

13 dum, & ob id dixit in hac ſpetie feudi hæreditarij minimè arguendum eſſe à legibus ciuilibus, quæ qualitatem hæreditariam conſiderauerunt, tanquàm quid accidens ſeparatum à ſubſubſtantia rei, in quo dixit erraſſe Dec. in conſ. 185. cum ſecta ſua volentem, vt ſtarent iſta ſimul, videlicèt feudum non capi, tanquàm rem hæreditariam, & ſucceſſorem eſſe hæredem: nam feudum ipſum eſt hæreditarium, & ſucceſſor in eo ſuccedit, tanquàm in corpore hæreditario, quòd eleganter paucis verbis explicauit Andr. in cap. 1. §. quid ergo de inueſtit. de re alien. fact. idem Camer. in loco ſupra allegato car. 106. à tergo, verſ. ita tenet Iſern. & latiſſimè, & eleganter per eumdem in cap. 1. an agnatùs in quæſt. 9. num. 91. omninò videndum, & deciſ. Bald. Iac. de Beluiſ. & aliorum, in quibus ſe fundant Capyc. & Afflict. benè procedunt in feudo ex pacto, vt ipſi loquuntur, non autem in feudo hæreditario, & ſic pariter in feudo ex pacto loquitur Iacob. de Beluiſ. cum ſequacibus in cap. titius ſi de feud. defun. milit. Quam opinio-
14 nem, vt in feudo hæreditario dicatur quem eſſe hæredem feudi, & in eo quẽ ſuccedere, tanquàm hæredem inſtitutum à principio generationis ipſius, tenuerunt omnes antiqui noſtri, videlicet Andr. Loffred. Camer. Reg. Villan. Minad. D. Frec. Siculi in cap. volentes, & ſecundum hanc opinionem ſemper iudicatum, latè tradit Piſtor. in loco infra allegando, & vt latius habetur in conſilijs meis 13. 34. 52. & 88. quod etiam benè explicat doctiſſimus Don Garſia Maſtrillus in add. ad pet. Greg. in par. 2. tit. 10. in lit. M, & notetur dictum elegans Guliel. Pern. in loco allegat. verſ. nota benè, cuius infraſcripta ſunt verba.

15 Et nota bene, ꝙ nunquàm audiſti, quòd eo caſu, quòd feudum eſt hæreditarium, quia conceditur tibi, & hęredibus, vt dixit Princeps, quòd filij tantum ſint hæredes, tunc ex ipſa conceſſione Principis, & ſic ex ipſa lege, ex tunc fit hæres, vnde amplius non curamus, an inſtituatur filius hæres, vel non, quia ad id ſemper eſt hęres, & venit, vt hęres conſtitutus ab inteſtato ab ipſa origine conceſſionis, & ſic non poteſt aliter venire, quàm ipſi fuerit cōceſſum vnde non eſt tractandum, vel curandũ, inſtituat pater, vel nō quoad huiuſmodi feudum, & hoc vult belliſſime Andr. de Iſer. de inueſt. de re alien. fact. cap. 1. Hęc Pern. ex quo videtur ſe contrariaſſe cum dictis antea in verb. ſed moueo
16 dubium, & etiam in ſuo conſ. 6. quæ opinio in Regno eſt indiſputabilis per ſpetiales Conſt. & Capit. ipſius, ex quibus confunduntur dubietates, Frecc. in 16. diff. in loco vbi ſup. alleg. Dicit. n. Conſt. Reg. poſt mundi machinam, cum igitur regnum Sicilię noſtrę maieſtatis hęreditas prætioſa, & in Conſt. Reg. incip. cum hęreditarium noſtrum Regnũ, & in cap. Regis Caroli illuſtris Principis Salerni Regis primogeniti incip. Prælatis Eccleſiarum ibi prędictumq; noſtrum hęreditarium regnum Siciliæ, cuius inueſtitura eſt pro ſe, & hęredibus & habetur per Moder. Add. ad And. in d. §. quid ergo.

17 Ex his inſurgit tertia, & vera opinio, quod cũ in feudis requiratur qualitas ſanguinis, & hæredes non omnes ſunt vocati ad ſucceſſionem, ſed qui habent hanc qualitatem, & ſic è contra non ſufficit qualitas ſanguinis, niſi ſit hæres, quia ſic conceſſum, proptorea communis eſt ſchola Doctor. vt quando non ſtetit per filium adire patris hęreditatem, ſuumq; eſſe hęredem, quia pater alium inſtituit, tunc ex qualitate innata à principio generationis feudi ſecundum deciſionem prædictam Pern. filius, qui habet qualitatem ſanguinis feudum hæreditarium auocabit, quia non ſtat per eum eſſe hęredem vltimi morientis, & in eo dicitur inſtitutus à principio acquiſitionis feudi ex natura hæreditaria illi appropriata, ita quòd teſtator reſpectu allo-

allodialium dicetur habere hæredem ex teſtamento, & reſpectu feudalium ab inteſtato, quòd ex poſt facto benè ſubſiſtere poteſt; dictum fuit originale gloſ. in Conſtit. Reg. vt de ſucceſſionibus in verb. ex vtroque parente, aliàs dicit gloſ. inducta eſſet fraus ad priuandum filios ſucceſſione illis in feudis debita, & hoc dictum ſequuntur omnes in feudo ex pacto, & latius D. Frecc. vbi ſupra in 10. differen. & ſolemniter Camer. in d. cap. 1. an agnatus quæſt. 14. num. 114. nam iniuria, & honor patris non conſiderantur, vt benè aduertit Camer. dùm ſatisfactum intelligatur patris voluntati, qui alium, & non filium elegit ſibi in hæredem, & pariter idem in feudo hæreditario ex prællegatis, ſed differentia conſiſtit in feudo hæreditario, cum filius ſit hæres in ipſo feudo, tanquàm de corpore hæreditatis, quòd non eſt in feudo ex pacto, quòd de hæreditate non dicitur, & cum hæres in feudo hæreditario illud conſequatur filius, vti talis tenebitur ad omnia onera, vt benè diſtinguit Minad. in conſ. 10. 3. colum. num. 71. & idem Camer. in d. quæſt. 14. dicens ſuccedere in feudo hæreditario etiam non inſtitutum, quoniam non ſtat per ipſum, & erit hæres in ipſo feudo, cùm ſit quoddam vniuerſum, in quo deperſe qualitas hæreditaria eſſe poteſt; & ſi intelligitur inſtitutus à principio acquiſitionis feudi ſecundum Pern. quid dubij, quòd tenebitur ad omnia onera hæreditaria inſimul cum alio hærede inſtituto in allodialibus, & hæc eſt communis obſeruata, & iudicata opinio, vt latiſſimè habetur per Piſtor. in ſuis quæſt. thom. 2. quæſt. 1. qui omnes cumular, & nihil reliquit intactum, & ibi num. 82. refert hanc eſſe communem opinionem, & nu. 84. quòd in iudicando ab ea non eſt recedendum, & num. 90. cumulat omnes noſtros Regnicolas pro hac opinione, & hoc eſt, quòd communiter Doctor. dicunt, videlicèt in
19 feudo hæreditario inuentarium non releuare, quo minus ad omnia onera defuncti teneatur feudatarius vſque ad concurrentem quantitatem valoris feudi, & ſi non confecerit inuentarium tenetur etiam vltra vires, cumulat deciſiones omnium, Piſtor. ibi ſupra num. 73. cuius deciſiones author fuit Iſern. communiter ſequutus in d. cap. an agnatus, vbi Camer. 2. par. nu. 84. & in cap. imperialem fol. 20. in liter. E, Loffr. in conſ. 46. latiſſimè in meo conſ. 13. in conſ. 34. in conſ. 52. & in conſ. 88. 1. volum. hinc & ſi feudum dicatur legitima primogeniti, tenetur tamen ad onera, quia capit vt hæres, & eſt hæres in ipſo feudo, quod dicitur patrimonium hæreditatis, Frecc. in differ.
20 19. & propterea iure hæreditario ſucceſſionem feudi capit feudatarius etiã non inſtitutus ab vltimo moriente ſecundum dominum Minad. in allegat. conſ. 10. quem allegat, & ſequitur Piſtor. nu. 69.

Ob quod diſtinguendo dicta doctr.
21 non poteſt dubitari de hac communi opinione, nam multi, qui dicunt in feudo hæreditario etiam non inſtitutum ſuccedere, cum per ipſum non ſtat, iſti non faciunt ad articulum, ſi ſuccedendo tenetur ad onera, alij qui loquuntur in feudo ex pacto non hæreditario, pariter non facit ad quæſtionem, alij qui loquuntur in propria quæſtione feudi hæreditarij, dùm non aliter diſputando articulum ſimpliciter fundauerunt dictum ipſorum ex deciſione dd. loquentium in feudo ex pacto, ſimiliter de illis nulla eſt habenda ratio, quibus de medio ſublatis apparet hanc eſſe communem opinionem fundatam per iuris terminos in alia opinione communi videlicet, quòd ſuccedens in feudo hæreditario dicitur hæres feudi, & feudum eſt de corpore hæreditatis, ergo ſi hæres tenetur, vt talis ex facto defuncti, ad text. in l. cum à matre C. de re vendicatione, & ſucceſſiuè tenetur ad omnia onera in hæreditate relicta, quia dicitur ſuccedere vltimo mo-

rienti ab inteſtato cum qualitate tamen hæreditaria ſecundum omnes, vt per Piſtor. ibi ſupra nu.72. & contra tradita per Regentem de Curt. in ſuo diuerſ.feud.in cap.incip. multoties nu. 117. Conſil. de Giorg. in conſ. 20. & Pet.Greg. par.4. num. 14. fuit pluries deciſum etiam per Collaterale Conſilium per binas ſententias cum impoſitione perpetui ſilentij, vt idem de Georg. refert,& ego fui Aduocatus in illa cauſa Lucretiæ de Como, & Victoriam reportaui,in qua eſt conſilium meum allegatum nu.13. cumq; ſucceſſor in feudo dicatur ſucceſſor vniuerſalis reſpectu feudi, & ſic quando eſt hæreditarium, dicetur hæres vniuerſalis in feudo, ſicut quilibet alius in allodio, vt dixit eleganter Bald. in d. auth. ceſſante num.4. C.de leg.hæred. Capyc. in deciſ.20. nu.29. Boer.deciſ. 204.num.45. propterea nulla habita fuit ratio illorum, qui dixerunt ſucceſſorem in feudo non inſtitutum dici hęredem in re certa,vel particulariter in feudo inſtitutum haberi pro legatario, & ſic non teneri ad onera, vt latè per Dominum de Franch. in ſua prima deciſione in fin. authoritate Bald. in l. ſi certarum ff.de milit.teſtamento,in qua deciſione apparent deciſæ per ſacrum Conſilium omnes quæſtiones, prima, quod hæres in feudo non inſtitutus ſuccedit: ſecunda,quòd ſi feudum eſt hęreditarium ſuccedit cum qualitate hæreditaria: tertia,quòd propter hoc tenetur ad onera omnia: quarta,& vltima, quòd non dicitur ſuccedere in re certa, nec dicitur hæres particularis, ſed vniuerſalis in hæreditate feudali, & ponderetur dictum elegans in prædicta deciſ. nu.25. quòd ſi ex hoc poſſet feudatarius per iudirectum eximere feudum hæreditarium à ſolutione onerum, quodq; ſuccedens in eo haberet illud præcipuum,eſſet mutare naturam feudi, cum ad ſucceſſorem abſque natura hæreditaria feudum tranſiret, & ſic faceret illud de hæreditario feudũ, ex pacto, quòd ſine Regis expreſſo cõſenſu fieri nullo modo poteſt, vbi deciſiones cumulat, ex quo iuſtiſſimè Piſtor. dixit hanc eſſe communem,& approbatam opinionem, & ſecundum eam à iudicando non eſſe recedendum, & reſponſum apparet omnibus argumentis contra illam adductis per eruditiſſimum Bammac.in d.cap.titius, ſi de feud.defunct.milit. quæſt.1. & ſpetialiter ſeptimum argumentum, quod videtur magis vrgere, nam vt diximus non ſolùm in feudo hæreditario habet feudatarius nomen hæredis, ſed capit bona cum qualitate hæreditaria, & eſt qualitas inſita ſubſtantialis, & non accidentalis, ob quòd dixit Camer. non eſſe arguendum in feudis hæreditarijs ex legibus ciuilibus, aliàs eſſet inducta via fraudandi creditores omnes hæreditarios, dùm filius, quia non inſtitutus feudum ab oneribus hæreditarijs exemptum habere vellit; inſtitueret enim pater ſemper alium, & hæreditario feudo per Regem conſtituto vaſſallus effectiuè contra legem inueſtiturę, & abſque directi Domini aſſenſu naturam feudi hæreditarij mutaret in naturam feudi ex pacto, & ob id etiam in ſuccedente contra voluntatem teſtatoris, & in ſolo feudo deciſum eſt ex his teneri ad contributionem omnium onerum cum hærede in allodio,de quo facit deciſionem Capyc.nu.199.& ſic, & tunc, & nunc, & ſemper fuit per Sacr.Conſ.deciſum, vt per D. de Franch. in d.ſua deciſ.nu.23.& 24. & quotidie

22 practicamus, &ſi ab vno tantum hærede mandatum eſt onera ſolui, ille tantum tenebitur, ſecundum eundem D.de franch.in fin.ſuæ deciſionis, & in hoc ſecundum Iſern. cæteroſq; Docto. deſeruiet inuentarium,cum non teneatur vltra vires, alias ad omnia tenebitur, & ſi hæc opinio Bammac.eſſet vera, nulla admittenda erat diſputatio tot grauiſſimorũ patruum, ſi feudo legato debeatur æſtimatio: nam cùm deficiebat inſtitutio in eo, & ſuccedebat

con-

contra voluntatem defuncti; articulus non poterat defendi, & licèt teneam veriorem opinionem illam ſcilicet æſtimationem non deberi, tamen omnes, qui eam tenuimus, eam non fundauimus in defectu qualitatis hęreditariæ, nec de hoc verbum quidem, ſed fundauimus illam in nullitate totalis diſpoſitionis, quia contra legem, quia impoſſibilis aſſenſus,& quia in fraudem ſucceſſoris, vt ſic omni iure dicere debeamus ab hac opinione non eſſe recedendum, ſecundum quam Sac. Conſ. ſemper iudicauit, & in meis conſilijs deciſiones referuntur poſt deciſionem primam D. Præſid.de Franch.

Ex quibus allucinati ſunt Docto.ſupra relati, qui tenuerunt filium in hęreditario feudo non inſtitutum vniuerſaliter, vel ſaltem in quota nullo modo ſuccedere, intantum quod agnatis non extantibus feudum deuoluatur ad fiſcum:erronea enim eſt vndiq; opinio, quando per filium non ſtetit ex præallegatis, &ſi hæres eſt in ipſo feudo hęreditario, & taliter inſtitutus à principio generationis, tanto magis opinio eſt erronea, quòd inconuincibiliter ex eorummet dictis probatur, nam dicunt tali caſu agnatos ſuccedere, & in eorum defectum fiſcum, ſi ergo filius reperitur excluſus, quia alius eſt inſtitutus hæres, & ipſe non poteſt habere hanc qualitatem hęreditariam, ergo cum hæc eadem deficiat in agnatis data hæredis inſtitutione, ſequitur propterea quod opinio prædicta nullam habet ſubſiſtentiam, & excepto Curt. eſt opinio conſulentium, quibus benè reſpondet Pitor. in loco præallegato, & argumento fraudis non poteſt vllo modo dari congruum reſponſum, cui verè Bammac. non valens reſpondere tenuit opinionem mediam, quòd filius teneatur ad debita ex cauſa oneroſa contracta per teſtatorem in vita non autem ad legata, & cætera voluntaria in teſtamento diſpoſita: quæ opinio non poteſt ſubſtineri ſalua pace D. Bāmac. quem ego multum obſeruo, nam ratio, quare vult,vt filius ſoluat onera neceſſaria,non poteſt eſſe alia,niſi quia hæres in feudo, iam quod loquimur de oneribus abſque aſſenſu, nam in oneribus cum aſſenſu non adeſt diſputatio; ſi ergo ſoluit hæc onera, quia hæres in feudo, ergo non poteſt dimidiari, vt eodem tempore ſit hæres,& ob hoc ſoluat onera neceſſaria, & vti non hæres non ſoluat voluntaria eſt vnica ratio, quæ pariter omnia determinat ad text. in l. iam hoc iure ff. de vulg. & pupill. & vna,& eadem res non debet diuerſo iure cenſeri,maximè indiuidualis,vt eſt hoc nomen hæres ad text.in l.cum, qui ædes ff. de vſucap. cum concord. benè tenui alias faciendam eſſe legem ad euitanda hæc omnia figmenta, & verè diſpoſitiones feudorum incontemptum Domini abſque aſſenſu, & in fraudem ſucceſſorum, & ſic dum aſſiſterem in ſupremo Conſilio Italiæ fuit Regi conſultum fieri debere Pragmaticam, vt feudatarij cum qualitate hæreditaria non teneantur, niſi ad debita defuncti ex cauſa oneroſa, non autem ad cætera voluntaria,quia per indirectum eſt fraudare legem, eſt fraudare ſucceſſores,& defunctus diſponere abſque aſſenſu, & ſufficere debet ſucceſſorem in feudis onera neceſſaria defuncti ſoluere, licèt aſſenſu careant, ſic tollitur fraus, & feudatarius ſuis ſuccurrit neceſſitatibus, & honor Domini conſeruatur,& non contemnitur; fuit inquàm ſcriptum Proregi, vt conſulto Collaterali Conſilio reſponderet, quid ſibi occurrebat, & tandem ego diſceſſi à Regia Curia, & alia non fuit facta prouiſio.

DE

DE ASSENSIBVS REGIIS SVPER ALIENAtione feudorum præſtandis, & quid in ſubfeudis, ſeu feudis mixtis, quæ dicuntur quaternata ſecundum quid, & ſic pariter de feudis titulatis.

TITVLVS SEPTIMVS.

SVMMARIVM.

1 *Prorex non poteſt præſtare aſſenſum ſuper alienatione feudorum titulatorum, quæ ſint dominij translatiui, ſed tantum ſuper ipſorum obligationibus, etiam quòd terra alienatur ſine titulo, atque cum decreto Iudicis.*

2 *Baronia an computetur inter feuda titulata.*

3 *Baronia eſt feudum, ſicut Comitatus, Marchionatus, ac Ducatus.*

4 *Baro quomodo quis efficitur.*

5 *Baronia eſt dignitas in Regno.*

6 *Baro, vt quis efficiatur à Rege, oportet, quod concedat feudum in titulum Baroniæ expreſsè.*

7 *Baronum prærogatiue, & priuilegia, remiſsiuè.*

8 *Baro, & Comes æquiperantur.*

9 *Alienatione ſimpliciter permiſſa nõ intelligitur permiſſum alienari Caput Baroniæ.*

10 *Poſsidens multa feuda non propterea dicitur Baro, quia oportet illa eſſe conceſſa in Baronia ex certa ſcientia.*

11 *Baro à pari cũ Comite procedit.*

12 *Intellectus ad text. in §. præterea Ducatus.*

13 *Rex poteſt dignitates de nouo erigere, & conſtitutas augere, & diminuere.*

14 *Iura loquentia de Regalibus dignitatibus habent locum in Baronia.*

15 *Pragmatica nouem capitum ponderatur.*

16 *Capitula Reg. latè exarantur.*

1 INcipiendo igitur à feudis titulatis, dico in Regno Proreges vigore Pragmaticarum nõ poſſe præſtare aſſenſus in ipſorum alienationibus dominij tranſlationem importantibus, ſed benè in ipſorum obligationibus: verùm dum vigore obligationis legitimę ſuper feudo contractæ, vult procedi ad venditionem etiam iudicialiter opus eſt Regis aſſenſu, & non ſufficit Proregis; licèt alienetur terra abſque titulo, idemq́; in contractibus voluntarijs, & ita fuit iudicatum in cauſa Marchionis Vaſti, cum Marchione Caſalarboris, qui in prima cauſa obtinuit valere aſſenſum Proregis: dùm terra titulata abſque tituli dignitate alienata fuit, ſed ſuccubuit poſtea in cauſa reclamationis ex particularibus declarationibus factis per Regiam Maieſtatem nouiſſimè tunc repertis, & adductis per quondam Regentem Salernitanum virum oculatiſſimum tempore, quo cauſa ſtabat in præcinctu expeditionis: & licèt me defendẽte Marchio-

nem

nem Caſalarboris dicebatur declarationes factas importare nouam diſpoſitionem, & eſſe correctorias prædictæ Pragmaticæ, ita quòd non poterant operari in præiuditium tertij, reſpectu negotiorum iam præteritorum, quę declarationes hucuſque minimè erant publicatæ, nec in Regia Càncellaria regiſtratæ, & contrahentes in Pragmatica confiſi bona fide contraxerunt: tamen ſic viſum fuit iudicari, & ſunt facta cauſarum, in qua cauſa eſt meum conſ. 1. in 1. volum.

Sed inſurgit dubitatio: an baronia
2 computetur inter feuda titulata, ita quod idem debeat iudicari de ea, & propterea quòd in ipſius alienatione pro aſſenſu haberi debeat recurſus ad Regem, & Protex non valeat aſſentire.

Dubitatio oritur ex deciſ. Andr. in
3 cap. 1. de cap. qui cur. vend. nu. 8. qui dicit, quòd Baronia eſt feudum, ſicut Comitatus, Marchionatus, aut Ducatus, & idem dicit in §. ſimiliter in 2. addit. nu. 20. vbi quod Baro efficitur al-
4 tero de duobus modis, vel quando de conſenſu Regis quis erigit feudum de ſuo principali feudo in ſubfeudum alteri concedendo tenendum ab eo, vel quando Rex concedit feudum in baroniam ex certa ſcientia volens illum facere Baronem, quod latius declarauit Frecc. in princ. ſui libri in cap. incip. vidimus num. 44. & 45. dicens eſſe di-
5 gnitatem baroniam in Regno, & quòd
6 dùm Rex vult facere aliquem Baronem, oportet, quod concedat feudum in titulum baroniæ, & non ſufficit, vt ſimpliciter concedat baroniam à titio olim poſſeſſam, ſicut ſi concedat Comitatum, oportet, vt dicat in titulum Comitatus: hinc infert, quòd ſi Baronia ſit deuoluta ad Regem, & demum ab eo concedatur, quòd ſi non dicat in titulum baroniæ, quod minimè erit baronia pęnes conceſſionarium, quia illa dignitas eſt extincta per incorporatio. ad regem.

Quodq; baronia ſit dignitas probat text. in Conſtitut. Regn. proſequentes, quod notauit Afflict. in d. §. ſimiliter,
7 num. 29. Et de prærogatiuis, & priuilegijs latè Capyc. in ſua inueſt. in verb. feudatarij barones, in verſ. prærogati-
8 uæ. Hinc in Conſtit. Reg. ſi quis Baro, æquiparantur Comes, & Baro, & in fine dicitur Comes autem, vel Baro, qui caſtra tenent, de Caſtris ipſis dotarium conſtituere poterit, dùm tamen Caſtrum, vnde Baronia, vel Comitatus nomen ſumpſit; in dotarium conſtituere non poſſit: ex quo fit, quod idem Capyc. in eodem loco dixerit in fin.
9 princ. & in verb. prærogatiuæ in fine, quod permiſſa alienatione ſimpliciter, non intelligitur permiſſum alienari Caput baroniæ per d. Conſtit. ſi quis Baro, idemq; latius tradidit D. Frecc. in 3. lib. in tit. de differ. feud. reg. & tit. in 1. differ. num. 6. adducens Afflict. & alios, quod per prius dixit gloſſ. in d. Conſtit. Reg. ſi quis baro, in verb. dum tamen, & intantum Andr. vbi ſupra vo-
10 luit, quod oportet, vt conſtituatur baronia ſpetialiter modis, quibus ſupra, vt dixerit, quod etſi quis poſſideat multa feuda, non propterea dicetur Baro, niſi habuerit illa conceſſa in baroniam ex certa ſcientia.

Sed magis ad caſum Frecc. in loco ſupra allegato in princ. 1. lib. tit. de orig. baron. dixit, quod Baro nullum
11 habet cum Comite diſcrimen, ſed procedit à pari, differt tantum in hoc, quia baronia diuiditur inter ſucceſſores, qa non eſt poſita inter regales dignitates, in §. prætetea Ducatus, quod pariter dicit Andr. ſed Io. Rayn. Doctor anti-
12 quus, & grauis in eodem §. præterea Ducatus num. 6. contrarium dixit, tradens, quod de Principatu, Vicecomitatu, Delfinatu, & baronia idem dicendum eſt, quod de cæteris feudis Ducatus, Marchionatus, & Comitatus tantum expreſſis, in d. §. præterea Ducatus, & quòd propterea non ſint diuiſibilia, cum ſit in iſtis eadem ratio, quæ

con-

conſideratur in illis, ne per diuiſionem annihilarentur, perderent nomen, & dignitatem, & etiam quia ſunt pariter iſtæ dignitates, vt illæ, de quibus dicit ipſe, quod fuiſſet iam facta mentio in d. §. præterea Ducatus, ſi illis temporibus hæ dignitates fuiſſent in vſu, & Io. Rayn. ſequutus fuit Iacob. in ſuo tract. feud. in princ. in verb. quod ſi vel Dux num. 10. & omnes iſtos ſequitur Capy. in ſua inueſtit. in verb. feudorum diuiſio verſ. amplia id, quod pariter declarauit Frecc. in titu. quis dicatur Princeps, dicens, quòd hæc dignitas maior aliarum expreſſarum in §. præterea Ducatus, non fuit cognita à Longobardis, ſed poſtea initium cæpit.

Quodq; hæc ſint vera, quis negabit dignitatem Principatus non eſſe inter regales, & eſt omnibus maior, ſicut etiã dignitas regalis, & tamen non ſunt expreſſæ in §. præterea Ducatus, & ob id Aluar. Præpoſ. & Camer. in eodem §. ponunt etiam Principatum, de quo, vt dixi text. non loquirur: vnde non oportet taxatiuè intelligere verba, ſed per viam compræhenſionis extendere ad omnes ſimilem rationem, & dignitatẽ habentes, vt eſt communis opinio.

Et propterea melius loquutus eſt Io. Rayn. quam Iſern. ſecundum meam ſententiam: ſed hæc non faciunt ad quæſtionem, de qua tractamus: nam non ex eo, quia non eſt poſita hęc dignitas inter regales in d. §. præterea Ducatus, ad finem diuidendi, vel non diuidendi feuda inter ſucceſſores, propterea non poſſunt eſſe aliæ dignitates regales titulatæ, ſic à regibus creatæ, erectę, & conceſſę: à quo omnes dignitates fluunt, & refluunt: & poteſt de
13 nouo erigere, & conſtituere, augere, & diminuere, prout melius ſibi viſum fuerit, ad text. in l. 1. C. de metrop. Bery. per Bald. in cap. 1. quis dicatur Dux, & in cap. 1. de allod. & ob id Capyc.
14 in d. verb. feudatarij Barones, in d. d. verb. prærogatiuę in fin. tradidit authoritate Io. Rayn. quod iura loquentia de regalibus dignitatibus, vt ſunt Ducatus, Marchionatus, & Comitatus habent locum in baronia, & ſicut in Longobardia mortuo Marchione omnes erunt Marchiones, ſic filij Baronis omnes erunt Barones, dicit Iſern. vbi ſupra, etſi diuidatur, ille erit baro, ad quem peruenit Caput baroniæ, dicit Io. de Plat. in l. 1. C. vt dig. ord. ſer. in fin. idemq; tradit Caſſan. in Cathal. glor. mund. 5. par. quæſt. 86. & licèt Capyc. idem vbi ſupra dixerit, quod baro propriè dicitur, qui non habet titulum, hoc voluit intelligere ad differentiam Comitum, Marchionum, aut Ducum, non autem quod non dicatur habere dignitatem, ſeu titulum baroniæ, & hoc in titulum conceditur ſecundum Iſern. & inter regales dignitates reputatur, & habet locum text. in §. præterea Ducatus ſecundum eumdemmet Capyc. hoc expreſsè tradentem in eodem loco, alias ſibi ipſi contrarlaretur.

Decidit hæc in indiuiduo Pragmatica anni 1531. dicta delli noui Capi,
15 vbi in nono Capit. inter cætera prohibentia Proregibus præſtationem aſſenſuum dicit, vbi Principatus, Ducatus, Marchionatus, Comitatus, aut baronia, ſeu quoduis aliud feudum magni momenti alienatur; ergo eſt excepta, & poſita inter feuda regalia titulata, & dignitatum, & hoc teneo indubitanter, poſtquàm ſecundum Conſtitutionem Regn. æquiparatur cum Comitatu, oportet, vt per regem concedatur in titulum Baroniæ, ſicut in titulum Comitatus, conceſſa alienatione non intelligitur conceſſum caput Baroniæ, ſicut nec caput Comitatus: conceſſa conſtitutione dotarij in feudis Comitatus, & Baroniæ non intelligitur in capite, à quo Comitatus, aut Baronia accepit nomen, iudicatur ex eiſdem legibus; & quæ loquuntur in Comitatu, & Ducatu, habent locum in Baronia, eſt dignitas, quæ compræhendit in ſe plura feuda; igitur quæſtio de iure

com-

communi non habet dubium,eo magis ſtãre declaratione,quam recipit à prædicta Pragmatica.

Punctus eſt modo videre, ſi hoc eſt
16 alteratum per Capitula conceſſa poſt Pragmaticam in anno 1560, 1578. & 1579.

Per Capit.anni 1560. fuit ſtatutum quod poſſent Proreges aſſentire omnibus alienationibus quarumcumque Ciuitatum,Terrarum,locorum, caſtrorum,oppidorum, aliorumq; bonorum feudalium tam titulorum,quàm magni momenti, ea tamen venditione excepta,cum contigerit,vendi Terram, Ciuitatem, Caſtrum, Oppidum, vel locum, quæ tituli dignitate decorata ſunt.

Super intellectu ipſius Capituli fuit vt dixi,valde diſceptatum in illa cauſa Marchionis Caſalarboris: nam Capit. videtur ſibi contrarium,dùm permittit aſſenſus alienationibus feudorum titulatorum,& demùm illam exceptuat,& propterea neceſſarius, & verus intellectus eſt, vt quod primo permiſerat de feudis titulatis, intelligeretur, quando non vendebatur terra cum titulo,quãdo verò excipit, procederet, quando cum titulo Terra vendebatur, & ratio erat prompta: nam Rex diſpenſauerat, vt poſſit aſſentire ſuper feudis magni momenti, ita quod non intereraț magnitudo feudorum, ſed qualitas dignitatis, quam noluit poſſe transferri in quaſcumque perſonas cum aſſenſu Proregis, qui ex hoc effectiuè habuiſſet facultatem faciendi perſonas titulatas: videntur enim hæ prærogatiuæ de illis regalibus ſupremis infixis oſſibus Regum inſeparabilibus,vt in alia materia latius diximus, ſed tandem per viam declarationis in anno 1578. fuit mediantibus literis Regis declaratum Proreges nullo modo aſſentire poſſe venditioni Terræ titulo decoratæ, etiã quòd vendatur abſque titulo.

Verùm hoc non procedere reſpectu obligationis,ſed tantùm quando fieret alienatio,quę importaret dominij trãſlationem.

Ex his videtur dubia reddi quęſtio: nã ſi ſuper omnibus feudis poteſt Prorex aſſentire exceptio tantum eſt de feudis titulatis,quæ firmat regulam in contrarium: igitur punctus omnis conſiſtit an baronia eſt computanda inter feuda titulata, Capyc.vbi ſupra dixit, quòd propriè Baro eſt, qui non habet titulum, text. in §. præterea Ducatus non loquitur de baronia, & ideò Andr. dixit, quòd eſt diuiſibilis inter hæredes, videtur propterea, quod virtute prædicti Capit.anni 1560. Prorex poſſit aſſentire.

His non obſtantibus teneo conſtanter contrariam opinionem ex præallegatis: nam Capyc.Andr. & Frecc. dicunt baroniam non eſſe ſimplex feudũ, ſed feudum alia feuda ſub ſe continẽs, æquiparatur cum dignitate Comitis, & habet ſuas prærogatiuas, ſuaſq; dignitates, vt in Conſtitutione ſi quis Baro,& in Conſtit.proſequentes,iura de titulatis loquentia comprehendunt baronias tanquàm dignitates pariter regales, & ſicut Comitatus, Marchionatus, & Ducatus oportet, vt concedantur in titulum, aliàs non erunt Duces, Marchiones, & Comites,ſic pariter barònia ob quod dixit Frecc. quòd baronia nullum habet cum Comite diſcrimen: ergo aut includitur in exceptione, quia eſt feudum titulatum baronia; cum oporteat in titulum baronia concedi,ſicut titulus Comitis, & prout appellatur quis Comes, appellatur quis Baro, & ideo re peruenta baronia ad Regem,ſi iterum concedatur, non erit in titulum baroniæ niſi expreſsè dicatur,ſicut eſt in Comitatu, Marchionatu, aut Ducatu, aut dicemus, quod ſi baronia non venit appellatione feudi ſimplicis, quia ſub ſe continet alia feuda,de quo per gloſ. & Andr.in d.Conſtit.ſi quis Baro, & in d.§.ſimiliter,ex quo fit,vt ſupra diximus,quod in licentia generali permiſſionis alienationis

tionis non venit caput baronia: Igitur ſi dicimus non includi in exceptione titulatorum feudorum, dicemus, quòd Capit. quod loquitur de Caſtris, Ciuitatibus, oppidis, & feudis non comprehendit baroniam, quia non eſt feudum ſimplex, vt ſunt iſta; & cum prohibitio ſpetialis ſit, tam de feudis titulatis, quàm de baronijs, ſequitur, quòd conceſſo vno aliud non venit, cum vtrumque ſit prohibitum, ita arguit Andr. in d. cap. imperiálem, vt aſſenſus ſuper venditione non extendatur ad obligationem: vnde erit iſte caſus omiſſus, ob quod remanebit in diſpoſitione iuris ſecundũ regulas vulgares, & conſequenter ſub diſpoſitione Pragmaticæ anni 1531. quæ expreſſa eſt in baronia, & quod non mutatur, ſtare non prohibetur, dixit ſæpè ſæpius Andr.

Præterea eadem ratio, ne ſimiles dignitates conſetantur a Proregibus, ne extinguantur, ne feuda diuidantur, ne fiant Barones alij, quàm quos Rex vult Barones facere: omnes inquàm hæ rationes militant; ſic in baronia, ſicut in cæteris feudis titulatis, nec ex eo, quia Pragmatica prædicta nouem capitum diſtinctim ponit baroniam a feudis titulatis, infertur, quòd nõ habuerit eam inter feuda titulata ad text. in l. ſi idem C. de codic. Nam pariter Pragmatica prædicta diſtinctim poſuit, Principatus, Ducatus, Marchionatus, & Comitatus, ſicut & baroniam; vnde dici oportet voluiſſe diſtinguere non feuda titulata, ſed ſpecies feudorum titulatorum diſtinctim nominare, inter quæ erit baronia, poſtquàm inter illa ponit, & ſic argumentum retorquetur ob quod cõcludimus, vel contineri in exceptione feudorum titulatorum, & non comprehendi ſub licentia permiſſionis aſſenſuum feudorum ſimplicium, vel eſſe caſum penitus omiſſum.

Quæ redduntur indubitata, & declarantur ex capit. conceſſo noſtræ Ciuitati in anno 1557. quòd eſt cap. 4. fol. 160. in libro capitulorum Ciuitatis; per quod dùm fuit petitum per Ciuitatem, vt libera eſſet facultas aſſentiendi Proregum alienationibus omnium, & quorumcumque feudorum, non obſtante prædicta Pragmatica ædita in anno 1531. concedit Rex, quòd poſſit aſſentire alienationi cuiuſcumque baroniæ, & aliorum feudorum, quorum reditus annui mille ducatorum incluſiuè tantum, vel infra hunc numerum ſummam efficiunt, ex quo capit. declaratur, quòd baronia eſt tertia ſpecies, & non includitur appellatione aliorum feudorum, & ideò fit de ea expreſſa mentio, & permiſſio alienandi quatenus non excedat annuam ſummam ducatorum mille, & ſic pariter, vt poſſit aſſentire alienationibus aliorum feudorum, quæ hanc annuam ſummam nõ excedant, nam ſupra illam declaratur appellari debere feuda magni momenti, quodq; ad Regem ſit recurrendum pro aſſenſu ſeruata forma Pragmaticæ anni 1531. adeo quòd ex hoc capitulo declaratur, quòd poſſit aſſentiri alienationi baroniæ, cuius reditus non excedat ſummam annuorum ducatorum mille, & pariter, quòd poſſit aſſentire alienationi aliorum feudorum hanc ſũmam non excedentium: igitur ſemper quòd baronia hanc ſummam excedit non poteſt Prorex aſſentire, & dùm per capitulum anni 1561. datur poteſtas, vt poſſit Prorex aſſentire alienationibus feudorum etiam magni momenti, non includitur in hoc baronia ſtante particulari prouiſione illius facta in d. capit. anni 1557. in quo permittitur aſſenſus reſpectu baroniæ reditus ducatorum annuorum mille, & permittitur aſſenſus reſpectu aliorum feudorum eiuſdem reditus, declarando tunc non eſſe feuda magni momenti, ſed quatenus excedant, & quia aliud erat baronia, & aliud feuda ſimplicia, propterea vtriuſque ſeparata fuit facta prouiſio, & declaratio: ergo dum per capitulum anni 1561. conceditur facultas aſſentiendi

tiendi alienationi feudorum magni momenti, non includitur baronia, & remanet permiſſa diſpoſitio illius cum aſſenſu Proregis, quatenus non excedat annuum reditum ducatorum mille, & prohibitio, ſi erit reditus maioris; vnde ſiue dicamus includi ſub exceptione feudorum titulatorum, ſiue quod ſit tertia ſpecies de per ſe, quæ ſuam habuit particularem prouiſionẽ, ob quod non includitur in generali, iuxta theoricam Bart. communiter ſequutum in l.tali ſcriptura §.fin. ff.de leg.1. ſequitur quod vndiq; eſt dicendum Proregem minimè aſſentire poſſe.

SVMMARIVM.

1 *Conſtitutiones Regn. & Capitula declarantur circa dotaria, vt illa conſtitui poſſint ſine aſſenſu; dummodo matrimonia contrabantur de ſpetiali Regis licẽtia.*

2 *Capitulum Regis Caroli II. incip. item ſtatuimus æditum in planitie ſãcti Martini ſtatuit matrimonia poſſe liberè fieri à feudatarijs, ſed feuda non poſſe in dotem dari ſine expreſſo Regis conſenſu, quod fundatur extendi etiam ad dotarium.*

3 *Aſſenſus Regis, & Baronis requiritur in alienatione feudi quaternati ſecundũ quid, vel mixti, ſeu ſecundum terminos Conſtit.Reg.poſt mortem.*

4 *Opinio Parid.de Put.reprobatur, dùm voluit, quòd ſolus Regis aſſenſus ſufficiat in feudo mixto quando Rex aſſentit ex certa ſcientia.*

5 *Clauſula iuribus noſtris ſemper ſalua, & clauſula feudi natura in aliquo non mutata intelligitur præterquàm in expreſſis.*

6 *Clauſula plenitudinis poteſtatis regulari debet ex cauſa publicæ vtilitatis, aliàs eſſet plenitudo tempeſtatis.*

7 *Feuda mixta de iure communi feudorum per delictum etiam in Dominum mediatum aperiuntur Baroni Domino immediato, per alienationem verò inrequiſito Domino aperiuntur Regi Domino immediato, & ibi de ratione.*

8 *Feudum mixtum ſecundum Reg. Conſt.poſt mortem, ſi eſt conceſſum à Barone cum aſſenſu Regis tenendum ab eo immediatè, & in capite, et ab ipſo recognoſcatur ad Baronem deuoluitur propter delictum, & lineam finitam, & ab eo erit concedendum, & limitatur Reg.Conſti.*

9 *Poſſeſsio naturalis vaſſalli eo mortuo conſolidatur cum ciuili Domini.*

10 *Feudum mixtum ſecundum Reg. Conſti.poſt mortem deuoluitur ad Baronem per lineam finitã, aut per delictum, ſed conferendũ poſtea eſt à Rege tenendum, & recognoſcendum à Barone, vbi declaratur, verus intellectus prædictæ Conſti.vt intelligatur reſpectu collationis tantum.*

11 *Gloſ. in Conſtitutione poſt mortem declaratur.*

12 *Authorit.Frecc impugnatur.*

13 *Dominium Regni directũ eſt Ec-*

cleſiæ in vniuerſo, vtile verò Regis ex infeudatione illi facta, ſed quoad particularia Regni feuda, Rex habet directū dominium, quòd militat etiam in Barone reſpectu rerum particularium Baroniæ.

14 *Collatio feudi mixti Regi reſeruata per Conſtititutione Reg poſt mortem eſt ex ſpetiali priuilegio contra rationem, & iniquum.*

15 *Capitula Papæ Honorij reuocauerunt diſpoſitionem prædictæ Conſtitutionis Reg. poſt mortē, & feuda mixta ad Baronem deuoluuntur, & ab ipſo conceduntur, & ſic ſeruatur.*

16 *Text. in l. Statius florus, §. Cornelio fœlici, quomodo habet, vel non habet locum in feudis ibi notabiliter, & quid deciſum.*

17 *Feudum ex pacto non hereditarium ex delicto in Dominum commiſſo, an ad Dominum, vel ad agnatos perueniat, & quid deciſum.*

18 *Dominus ob contumaciam feudatarij delinquentis capit poſſeſſionem iuriſdictionis feudi, ac prædictæ iuriſdictionis fructus tantum percipit, reliquos verò feudi fructus Baro, ſeu feudatarius contumax percipit contumacia durante.*

19 *Feudum deuolutum cum quibus oneribus tranſeat, & quomodo in Regno omne Caſtrum dicitur feudum quaternatum, & quid poſſidente Eccleſia, remiſſiuè.*

20 *Text in cap. 1. §. fin. de capitulis Corradi declaratur.*

ARGVMENTVM.

In Conſtitutione Dotarij requiritur aſſenſus Regis. In donatione feudi mixti, requiritur aſſenſus vtriuſque, videlicèt Regis, & Baronis. Feuda mixta ad Baronem deuoluuntur de iure communi, & de iure Conſtitutionem Regn. vigore quarum collatio ſpectabat ad Regem, ſed hodie per Capitula Honorij ſpectat ad Baronem. Dominium Regni directum eſt Eccleſiæ in vniuerſo. Rerum verò particularium eſt Regis, & ſic in Barone reſpectu rerum particularium ſuæ Baroniæ. Text. in l. Statius florius, ff. Cornelio fœlici non habet locum in feudis. Feudum ex pacto, ex delicto in Dominum commiſſo ad quem deuoluatur.

§. I.

1 SED quia ſupra mentionem fecimus de Conſtitutione Regni ſi quis baro, quæ permittit feudatarijs Conſtitutionem dotarij ſuper feudo, vel de feudo, & idem in conſtitutione licentiam, & hoc ſine aliquo aſſenſu, vt declaratur in ſpetie in Capitulo Regn. incip. dotarium, in tit. de dot. mul. & Andr. in Conſtitut. Regn. fratribus in princ. hoc affirmauit, quod ſic ſimpliciter ſumptum ſe deciperet, Iſern. ſiquidem in eadem conſtitutione fratribus, in ſpetie dicitur, & declaratur, quod licentia data tam obligationi feudorum, quàm dotibus, quàm pro dotario intelligatur, quando matrimonia contrahebantur de ſpetiali licentia regis: Ibi vt tamen in omnibus prædictis, quando feudum alienatur, vel obligatur, aut in dotarium conſtituitur, matrimonium ipſum de noſtra ſpetiali licen-

licentia contrahatur,& ſic ex hac conſtitutione declarantur aliæ Cõſtitutiones,& Capitula, quæ omnia dicit gloſ. eſſe correcta, & requiri aſſenſum in conſtit.incip.mulier,quæ dotarium,ibi, hodie autem,& allegat conſtitutionem nouam Domini Regis, in quo Doctor. valde laborant præſupponendo non reperiri authenticam: ſed ego dico eſſe capit.Caroli II.æditum in planitie ſancti Martini, per quod ſtatuitur, vt matrimonia fieri poſſent liberè abſque alia requiſita licentia,ſed ſtatuitur feuda non poſſe obligari,niſi cum conſenſu,quod capit.etſi non loquatur de dotario,ſed de dote tantum,tamen cum permiſſio Conſtitutionis dotarij, erat eadem cum dote, quæ intantum permittebatur,inquantum matrimonia fiebant cum licentia,quia tunc proſpiciebat Dominus ad quem feuda perueniebant,& hoc erat loco aſſenſus,quia neceſſitate petitionis licentiæ ſublata ceſſabat ratio conceſſionis aſſenſus: propterea licet Capit. ſit expreſſum doti, intelligitur etiam in dotario eadem militante ratione, aliàs diceremus habere maius priuilegium dotariũ,quàm dos, & ob id gloſ. in d.conſtitutione mulier, quę dotarium, dixit omnia eſſe correcta per Conſtitutionem nouam,& hanc opinionem renuit, & firmauit Camer. in d.cap.imperialem cart.84.col.4.quibus rationibus attentis voluerunt Andr.& Camer.in eodem cap.imperialem vt d.capitulum Caroli II. incip. item ſtatuimus,etſi loquatur tantum de datione feudi in dotem, haberet etiam locum in obligatione, quia intantum conceſſum erat hoc feudatario ſine aſſenſu, inquantum matrimonia fiebant cum ſpetiali Regis licentia: vnde idem indubitatè dicere debemus in dotario, quòd nullam poteſt recipere dubitationem,ſi per conſtitutionem fratribus declaratum eſt omnia intelligi, quando matrimonium contrahitur cum aſſenſu Regis:igitur adhoc,vt quis poſſit iuuari hac Conſtitutione oportet dari curſum qualitatum, & circumſtantiarũ ipſius ad text.in l.3.§.docere,vbi Ang. ff.vi bon.rapr.cum alijs ſupra adductis: vnde deficiente conſenſu in matrimonio nulla eſt dotarij conſtitutio, & hoc iure hodie vtimur,quia tam pro dote, quàm pro dotario,ſeu antefato petitur aſſenſus obligationis bonorum feudalium, quando mulier non eſt Neapolitana.

Quid dicemus in alienatione feudi quaternati ſecundum quid, vel alias mixti,ſeu ſecundum terminos Conſtit.
3 Reg.poſt mortem:an præſtatio aſſenſus in eius diſpoſitione, ſpectet ad Regem, vel ad baronem tantum,à quo tenetur: An verò aſſenſus vtriuſque requiratur, etſi per lineam finitam ſubfeudatarij, vel propter delictum feudum amittatur,ad quem deuoluatur: an ad baronem Dominum immediatum, an verò ad Regem Dominum mediatum, in quibus non videtur inſiſtendum, ſiquidem ſunt quæſtiones communiter deciſæ,& ſic practicatæ, videlicèt requiri aſſenſum vtriuſque, quia vtriuſque intereſt: ita Iſern. communiter ſequutus in d.cap.imperialem,qui diſputat quęſtionem ad partes, ibi nu.9. verſ.verius putamus, ibiq; poſt alios latè declarat Camerar. fol. 63. per totum, D. Frecc.in 2.lib.in prima auth. baron. &
4 quamuis eodem lib.4.quęſt.referat Parid.dicentem ſufficere tantum Regis aſſenſum, quando ex certa ſcientia Rex pro vtroque aſſentijſſet,attentis tamen rationibus relatis per Andr. ex quibus aſſenſus etiam Baronis requiritur, qui ſuam rem propriam cõceſſit in feudum ab eo immediatè tenendum, qui debet habere vaſſallum perſonam ſibi gratã, & non odioſam,non videtur,quòd opinio Parid.ſit vera,& non ratione, de qua per Frecc.dicentem, quia apponitur clauſula in aſſenſu, iuribus noſtris,
5 & alienis ſemper ſaluis:nam ſi fecit hoc ex certa ſcientia;illa clauſula, vt Doct. dicunt, intelligitur præterquam in expreſſis,ſicut dicimus in illa alia clauſu-

la,feudi natura in aliquo non mutata, ſecundum Andr. in cap. 1. qui ſucceſſ. ten. ante nu. 10.& in cap. 1.§.ſed nec eſt alia iuſtior nu. 35. quæ ſit prima cauſ. benef. amitt. Soccin. in conſ. 43. num. 6. 4.vol. Dec. 185. conſ. num. 11. verſ. 2. reſpondetur in conſ. meo 15.49. & 57.

Sed alia ratione non procedit dictũ Parid. quia ſi Baro conceſſit rem ſuam & ratione ſui intereſſe debet aſſentire alienationi ſuæ rei: igitur Rex non poteſt de poteſtate ordinaria abſque cauſa publicæ vtilitatis tollere ius alterius, iuxta communem concluſionem ſcrib.
6 nec etiam de plenitudine ſuæ poteſtatis, quam regulare habet à cauſa prædicta alias eſſet plenitudo tempeſtatis, ſecundum Soccin.& alios communiter, de quo latiſſimè in meo conſ. 4. 1. vol. & propterea hac ratione attenta limitatio Parid. nullo modo procedit.

Ad quem igitur feudum deuoluatur ob delictum ſubfeudatarij, vel ob lineã finitã in terminis Conſt. Reg. poſt mortem,& à quo poſtea iterum cõcedatur, vel à Barone tantum, vel à Rege tantum, vel tandẽ à Barone cum Regis aſſenſu, vel à Rege cum Baronis cõſenſu.

7 Ita quæſtio parum, aut nihil habet difficultatis per text. in d. cap. imperialem §. illud, vbi per delictum etiam in Dominum immediatũ feudum aperitur Baroni, à quo immediatè tenetur; ſecus verò per alienationẽ Domino irrequiſito, vt tunc deuoluatur ad Regem Dominum mediatum ob frequentiam talis delicti, dicunt Scrib. & ego addo, quia cum vterque habeat conſentire, & maior contemptus conſideratur Regis Domini mediati inſpecta qualitate, & grauitate perſonæ, quàm Domini immediati: ideo nimirnm, ſi hoc ſecundo caſu ad eum feudum deuoluatur, de quo latè per Andr. in d.§. illud, vbi Adden. adducunt loca concord. latè per Capyc. in d. ſua inueſt. in verb. feuda amittuntur verſ. 3. ſi vaſſallus.

8 Punctus eſt, quid de iure Regni loquendo, vt ſupra de feudo quaternato mixto ſecundum quid: nam in feudo plano, & de tabula, non eſt diſputatio, vt deuoluatur ad baronem, & ab eo demum tantum concedatur, nec in feudo quaternato ſimpliciter, vt ſolus Dñs directus aſſentiat, quia ſolus concedit, vt ad ipſum deuoluatur in omnem caſum.

In feudo igitur quaternato mixto eſt dubium, quod à Barone cõceditur cum Regis tamen aſſenſu,& ab ipſo Barone tenetur, & recognoſcitur, quæ quæſtio pariter non eſt diſputabilis, quando in conceſſione facta cum Regis aſſenſu, adeſt clauſula, vt immediatè,& in capite teneatur,& recognoſcatur in feudum à Barone tunc ad ipſum deuolaitur,& ab eo erit concedendum, & limitatur prædicta Reg. Conſt. poſt mortem: nam cum in eũ caſum recognoſcatur à Barone, & in vaſſallum ſubinfeudatum translatum ſit vtile, illa poſſeſſio natu-
9 ralis vaſſalli, eo mortuo conſolidatur cum ciuili exiſtente penes Dominũ directum iuxtà not. per gloſ. & Scrib. in d.l. 3. §. contrario ff. de acq. poſſ. Bald. in l. 1. ff. de rer. diuiſ. & ſic non mirum cum nil remanſerit penes Regem primum Dominum, quòd deuolutio fiat ad baronem,& ſic limitatur opin. tenẽtium, ꝙ penes baronem ſubinfeudãtem non ſit directum dominium, imò quòd per ſubinfeudationem, nec vtile, quod habebat, remanſit: ita limitat D. Frecc. poſt Capyc. in 2. lib. in tit. quis dicatur Princeps, in cap. ſed vt veriùs dignoſci poſſit nu. 6. verſ. vno tãtum caſu,& formiter in 29. author. baron.

Sed qñ non adeſt talis clauſula, tũc eſt dubium, nam per Conſt. Reg. ſi qñ
10 contigerit, in tit. de hom. baron. poſſid. terr. deman. in verſ. ꝙ ſi de prędictis, dicitur ſimpliciter, ꝙ ſuccedit ob lineam finitam Dñs, à quo feudum tenetur, & in Conſt. Reg. ſi quando aliquem in tit. de pęn. foriud. dicitur ob delictum deuolui ad Dominum, à quo feudum tenetur,& non eſt dubium, quòd etſi Rex habeat ex ſua præeminentia hanc prærogatiuam cõcedendi feudum quaternatum

natum mixtum, tamen illud concedit tenendum à Barone, vt authorit. Barth.de Cap.tradit Afflict. in d.Conitut. poſt mortem in 3.notab. D.Frecc. in 2.lib. in prima authot.baton. in princ. quod etiam ante omnes dixit Andr.vt latius per Camet.in loc.inf.allegando: ergo ſi ab eo tenetur, ad ipſum deuoluitur,vt in dd.conſti.dicitur: nec Conſtit.Regn. poſt mortem explicat de deuolutione,ſeu cui apetiatur,ſed tantum de collatione, quæ cum ſit exorbitans non poteſt ad aliud caput extendi maximè ad correctionem iuris communis, & aliarum Regni conſtitutionum,quod expreſsè dixit Andr.in cap. 1. §.præterea in 2.addit.in fin. de capit.Corrad. ibi: ſed feudum quaternatum Baroni excidens, Rex confert tenendum à barone, quæ ſunt verba aurea ſecundum Camer. & ſic vtrumque decidit Andr. videlicet,quòd feudum excidit baroni, quodq; Rex poſtea confert tenendum ab eodem barone: vnde reſpectu collationis tantum eſt intelligenda conſtitutio poſt mortem, dùm aliud non diſponit,& propterea idem Andr.in cap. imperialem nu. 10. dixit hæc verba: feudum quaternatum eſt alterius conditionis in eo enim habet Rex collationem,etſi refutari poſſet ſoli baroni, à quo tenetur, nunquàm Rex conferret, quia quilibet refutaret in fraudem eius,ad quem ſpectat collatio, & ſic de collatione tantum tractatur, & firmat Andr.quod tenetur à Barone,licèt Rex conferat,quòd ſi Conſtit.ſi quando dicit quod feudum deuoluitur ad eum, à quo tenetur,ſequitur quòd quæſtio remanet determinata, quod ad baronem deuoluitur, licet dum iterum conceditur, collatio ſit Regis, quod fundatur irrefragabiliter ex verbis eiuſdemmet Conſtitutionis poſt mortem, quæ ſunt infraſcripta.

Baroniam etiam, ſiue feudum, quod ad conceſſionem munificentiæ noſtræ ſpectat: ſi quando à nobis concedi contigerit, vt eſt moris, literas noſtras ad eum,à quo feudum tenetur, curabimus deſtinari, & quod id, quod tenetur ab eo, ſiue ſit Caſtrum, ſiue ſit Terra plana, ei cui nos conceſſimus debeat aſſignari ſuſcepto tamen mandato noſtro, & nulla mora protracta Comes, vel Baro illud exequi procurabit.

Decidit primo hęc conſtitutio,quod feudum a Barone, & non à Rege tenetur,igitur ſuccedit diſpoſitio Conſtit.ſi quando. Decidit ſecundo, quòd à Barone eſt facienda aſſignatio poſſeſſionis ei,cui per Regem erit facta conceſſio,ergo pęnes ipſum erit feudi poſſeſſio tanquàm ipſi deuoluti: nam aliàs non erat ei faciendum mandatum, & nil habebat exequi,quod a Camer.aliter non fuit ponderatum,qui hâc quæſtio latè examinauit,& hanc opinionem tenuit, vt feudum ad baronem deuoluatur, licet ad Regem poſtea ſpectet collatio, ibi cart. 69. & ſeq. vbi concordat deciſio Andr. & ſic gloſſ. in d.
11 conſtit. poſt mortem, quanquàm in verb. ad conceſſionem, dixerit deuolui ad Regem, tamen poſtea in verb. munificentiæ dixit, quòd Iudices Magnæ Curiæ præcisè tenuerunt, & ſic determinauerunt deuolui ad baronem, niſi feudum teneretur immediatè in capite à Rege: & ſicut Andr. in d.cap.imperialem tenuit etiam in terminis conſtitut.poſt mortem,quòd etſi illa det collationem Regi, quod tamen etiam requiritur conſenſus Baronis, & reſpondet conſtitutioni prædictæ dicendo, quod ſi grauauerit in vno, quod eſt collatio, non extendatur ad aliud, vt tollatur conſenſus Baronis, qui dedit, & principale habet intereſſe: ſic pariter dicemus,quod cum Conſtitutio de collatione tantum loquatur,non debet extendi ad deuolutionem, & ſatis eſt, quòd grauauerit in vno baronem, vt quod eſt ſuum, & ſibi deuolutum Rex conferat, etiam eo inuito: ex quibus
12 apparet malè ſenſiſſe D.Frecc.qui aliter non diſputando articulum, nec deguſtando punctum ſimpliciter dixit, in

11.authorit.baron.feudum in terminis conſtitutionis poſt mortem aperiri Regi per illam conſtitutionem à quo Rege demum confertur, tenendum à barone, ſecus verò de iure communi feudorum ſecundum eum, & licèt alleget Andr.in cap.1. in verb. extraordinaria collatio, quæ ſint regu. nihil pęnitus Andr.ibi dicit,& in cap.1. de controu. feu.apud Pareſ. dicit ſolùm, quòd collatio ſpectat ad Regem, ſed nil ad quẽ feudum tale deuoluatur: & ſic pariter malè videtur ſenſiſſe in prædicta 29. author.baron. dum conſtituit differentiam inter feuda plana,& mixta,& firmat ſic ſimpliciter per prædictam Conſtit. poſt mortem feuda mixta ad Regem deuolui, cuius contrarium etiam ſupra validè eſt fundatum, & ſic iudicatum per Iudices Mag.Cur.ſecundum gloſ. in eadem conſtit. quæ loquitur in terminis illius conſtitutionis loquentis in feudis mixtis,ſeu quaternatis ſecundum quid.

Sed ſi idem D.Frecc. tenuit opinionem, quòd id,quod dicimus in Rege, vt etſi Regnum tenet ab Eccleſia ta-
13 men hoc intelligatur, vt Regni directum dominium in vniuerſo, ſit Eccleſiæ vtile verò Regis: ſed quoad particularia Regni feuda, cæteraſq; partes ſit Rex Dominus directus, authoritate Bald. communiter ſequuta in l. 1. C. vnd.cogn.& in l.1. C.vnde leg. & hoc in Regno eſt expeditum, iuxta latiùs cumulata per Capyc.in ſua inueſt. in cap.feudorum dominia: ita pariter idẽ Frecc.latius fundando prædictam concluſionem dicit, quod idem tenere debemus etiam reſpectu baronis, qui etſi baroniam habet à Rege directo Domino illius, & in ipſum tantum vtile dominium ſit tranſlatum, hoc intelligatur,quoad baroniam totalem, & ipſius partes integrales, & quotatiuas: non autem reſpectu rerum ſingularium; & propterea voluit, quòd habeat illarum feudatarius directum dominium,&ſubfeudando retinendo directum transferat vtile,quanquàm dicat Andr.tenuiſſe contrarium reſpectu Baronis: ita Frecc.in tit.quis dicatur Princeps,cap. ſed vt verius; ſed hanc opinionem etiam tenuit Capyc.in ſua inueſt. in loco ſupra allegato,& refert ita deciſum. & ante omnes gloſſ. in Conſtit. Regn. ſi dubitatio, & licet Andr. in prohem. Conſtit. Regn. videtur tenere contrarium in barone, conſtituatq; differentiam inter Baronem,& Regem: tamen in d. cap. imperialem tenet totum oppoſitum, quem ibi ſequitur, & notat Capyc. verſ.ſexta concluſio cart. mihi 27. nam non poteſt dari diuerſa ratio eius,quod dicitur in Rege ab eo, quod dicimus in barone, ſi concluſio communis in Rege, fundatur in iuris communis diſpoſitione,& non in particulari priuilegio Regis ſecundum Bald. & ſequaces, ob quod non procedunt rationes allegatæ per Iſern. in prohem. Conſtitut. Regn. nec in cap.1. §. pręterea de capit. Corrad. in vltim. additio.

Si hæc opinio eſt vera, quòd ſicut Rex, ita Baro in rebus ſingularibus feudi, habet directum dominium: igitur quo iure vult ſubſtineri, vt ſubfeudum ad Regem deuoluatur, ſi pęnes ipſum, nec vtile, nec directum domi-
14 nium conſiſtat, & quod dicitur de collatione, fuit ſpetiale priuilegium exorbitans, & contra iuris diſpoſitionem introductum, inter cæteras leges iniquas, & irrationabiles Imperatoris Federici, vt dixit Iſern. in d.cap.imperialem nu.9. 5. col. in princ. ibi non obſtat conſtitutio poſt mortem, quia illud cõtra rationem inducitur, vt Rex concedat quod ab alio tenetur non eſt ergo trahendum ad conſequentiam.

15 Quæ ſint dicta gratia diſputationes ad cognoſcendam veritatem:ſiquidem per capitula Papæ Honorij omnia hæc fuerunt correcta,& reuocata, & per illa diſpoſitum, vt ad baronem non ſolum feuda deuoluantur: ſed etiam ab ipſo conferantur in perſonam ab eodẽ

baro-

barone Regi præſentandam, vt per Andr. in eadem conſtit. quæ capitula Honorij tanquàm rationabilia omnino eſſe ſeruanda dixit Iſern. quod latiùs ibi proſequitur Afflict. & Camer. & idem Andr. firmauit in d. cap. præterea de capit. Corrad. dicens, ſed feudum quaternatum Baroni excidens Rex confert tenendum à barone, vt in Conſtitutione poſt mortem; hodie per capitula Papæ Honorij confert baro etiam quaternatum, vt in §. ſi contingat, qui corrigit conſtitutionem poſt mortem: vbi Modern. Addent. ponunt propria verba prædicti capit. Honorij, & ita hodie practicamus, de quibus Capyc. nec etiam facit mentionem D. Frecc. vbi ſupra, de quo certè valde miratus ſum; quæ latius firmauit Afflict. in ſua deciſ. 282. nu. 12. qui etiam tenuit text.
16 in l. Statius florus in §. Cornelio fœlici non habere locum in feudis, quòd latius examinauit, & idem tenuit Frec. in d. 29. authorit. baron. vbi poterit videri, cuius contrarium dixit deciſum fuiſſe in cauſa Comitis ſanctæ Agathæ per Reg. Cam. & ego addo in cauſa Pediſmontis per eandem Regiam Cameram: ſed teneo veriorem opinionem contrariam, quando deuoluendum eſt feudum ad Dominum, non ad agnatos, vt ibi diſtinguit Frecc. & vide etiam latius per Camer. in repet. capit. an agnatus, quæſtio. 17. & in his caſibus ſunt deciſiones factæ, dum feuda applicabantur agnatis, & non fiſco, quia ex pacto, & prouidentia, & fideicommiſſo ſubiecta: tunc enim procedit text. in §. cornelio fœlici, quia non reſoluitur in feudatario, & ſic text. in cap. 1. §. fin. de capit. Corrad. qui eſt text. melior de iure: ſed in feudo ſimpliciter conceſſo, quod propter delictum ex l. feudorum, & inueſtituræ ad Dominum deuoluitur: tunc non procedit diſpoſitio prædicti text. quia, vt ſupra diximus, & fundatum eſt, reſoluitur in feudatario, & ſubfeudum excidit Baroni, à quo tenetur, licet conferatur à Rege, & quæſtio, de qua tractamus, intelligetur in ſubfeudatario, dum deliquit in Dominum directum, ſcilicet Regem: nam alias in ſimplici feudatario articulus non eſt diſputabilis, quia ex delicto, importante feudi amiſſionem, fiſcus caperet iure ſuo totaliter.

Sed in feudo ex pacto, non hæreditario procedit limitatio tenendo opinionem Andr. quam dicit æquiorem,
17 vt feuda ex pacto ex delicto in Dominum non deuoluantur ad eum, ſed ad agnatos in cap. 1. ſi vaſſ. feu. priu. & in cap. 1. §. denique, quæ ſit prima cauſ. benef. amitr. ſed ſi tenemus opinionem contrariam, ſecundum quam vltimo loco fuit iudicatum in cauſa Regij Fiſci, cum Duce Traiecti, ea potiſſimum ratione conſiderata per Frecc. vbi ſupra, dum tenuit feuda deuolui ad baronem ſtatim, & non habere locum reſpectu Regis §. ſtatius florus, videlicèt, quia videtur datum feudum ſub ea conditione, ſi fidelis fuerit conditione defecta reſoluitur conceſſio perinde, ac ſi nunquàm conceſſio facta fuiſſet, vt latius ibi per D. Frecc. quam opinionem tenui diſputando articulum in repet. Andr. in d. cap. 1. ſi vaſſall. feu. priu. attenta igitur hac ſecunda opinione, non datur locus diſpoſitioni text. in §. ſtatius florus, quia ſemper ex prædicta conditione inſita fidelitatis ſeruandæ feudum ad Dominum reuertitur ipſo iure ſtatim delicto perpetrato, & ſic pariter ſubfeudum ad baronem: & propterea Afflict. in d. deciſ. quem ſequitur Frecc. dixit text. in §. cornelio fœlici non procedere in feudis, ex prædicta conditione inſita fidelitatis, quod peroptimè in barone fundat D. Frecc. & refert ſic deciſum per Sacr. Conſ. in d. deciſ. Afflict. 282. authorit. gloſ. in d. conſtit. poſt mortem, quæ vt dixi, refert ſic alias deciſum per Iudices Mag. ſed demum D. Frecc. decipitur, dum dixit hoc procedere in feudo plano, non autem mixto per conſtitutionem poſt mortem; & deciſiones factæ ſunt

in

in feudo mixto, in quo, vt dixi, loquitur gloſ. & eſt hodie indubitatum per prædicta capitula Papæ Honorij: benè
18 tamen procedit limitatio ibi conſiderata per Frecc. durante contumacia feudatarij delinquentis, antequàm fuerit declaratum delictum, ex quo condemnatur ad feudi amiſſionem, quia cum adhuc non fiat locus deuolutioni fiſcus lite pendente ob contumaciam percepit fructus iuriſdictionis tantum, quia ob contumaciam illa ſuſpenditur; & fiſcus ponit Iudicem, cum non poſſit contumax feudatarius ſtare in Curia ſine dedecore, vt diximus in articulo ſuſpenſionis, iuriſdictionis, & in hoc tātum caſu intelligo procedere poſſe limitationem D. Frecc. non autem, vt ipſe dicit in perceptione fructuum feudi: nam donec feudum non declaratur deuolutum, fructus percipit Baro, ſeu feudatarius, qui ob contumaciam illis non priuatur, nec facit ad caſum, quòd feudatarius ſit bannitus: nam donec non foriudicatur in Regno, dicitur perſiſtere in contumacia, & percipit fructus feudi, ſicut de omnibus alijs eius bonis; ſequuta autem foriudicatione, ex qua declaratur hoſtis publicus, habetur pro còndemnato ex delicto, ex quo inquiritur: priuatur bonis, in quibus ſuccedunt deſcendentes, & fiſcus ſecūdum reg. conſtitut. tunc ſuccedit deuolutio feudi, vt ſic dicamus reſpectu fructuum, vt loquitur D. Frecc. non poſſe ſaluari eius dictum, ſed benè quoad fructus iuriſdictionis ſuſpenſæ, quàm practicam ponit idem D. Frecc. vbi ſu-
19 pra num. 11. & ibi, ad quæ onera remanet feudum obligatum non obſtante deuolutione in Dominum num. 7. & quomodo in Regno omne Caſtrum dicatur feudum quaternatum, quid poſſidente Eccleſia, & quod de iure communi, ibidem nu. 3.

20 Nec tex. in d. cap. §. fin. de cap. Corrad. prædictis aduerſatur, nam loquitur in feudo conceſſo Eccleſiæ, de qua Eccleſia erat clericus beneficiatus, & propterea clerico delinquēte Dominus tenebit durante illius vita, quia infeudatio non reſoluitur, nec delictum clerici poterat Eccleſiæ præiudicare, cui erat conceſſio expreſsè facta, & clericus erat tantum vſuarius, atque adminiſtrator vita ipſius durante; ita quod nullum dominium, nec vlla conceſſio erat radicatum, ſeu radicata in ſui perſonam, & cōſequenter ceſſant omnes rationes, de quibus ſupra.

SVMMARIVM.

1 *Feuda plana, ſeu res excadentiales quomodo conſtituantur, & quę opinio præualeat Affl. vel Camerarij.*

2 *Opinio eſt indubitata, quando conceſſio facta per Baronem ſtetit firma per annos triginta, vt intelligatur conſtitutum feudum planum, quod cum aſſenſu Baronis tantum eſt alienabile, etiā quòd ſemel conceſſerit.*

3 *Conceſſio, ſeu alienatio facta per duas vices cum conſenſu Baronis tantum conſtituit eum in poſſeſſione feudi plani, etiam ſi non interceſſerit tempus annorum triginta.*

4 *Aſſenſus Regis vnicus alio non expreſſo, non facit feudum quaternatum, intantum quod in petitorio Rex non obtineret, exiſtente Barone in contraria poſſeſſione.*

3 *Feudum conceſſum per Regem, quando ditatur eſſe quaternatum.*

6 *Intellectus ad Andr. in Conſtitut. Reg. ſi quis Baro.*

7 *Aſſen-*

7 *Aſſenſus quomodo quaternet feudum.*

8 *Poſſeſſio ſiue Baronis feudi, vti plani, ſiue Regis, vti quaternati, vel mixti operatur validitatem aſſenſuum præſtitorũ, quia hi ſunt fructus poſſeſſionis.*

9 *Opinio Camerarij contraria quomodo fundatur.*

10 *Baro non poteſt concedere res in demanio Baronali exiſtentes, abſque aſſenſu.*

11 *Opinio Afflict. defenditur contra Camer. & illam tenet Authbor.*

12 *Clauſula quod feudum teneatur in capite à Rege abſque clauſula illa immediatè non facit feudum quaternatum ſimpliciter.*

13 *Clauſula, quòd immediatè teneatur à Barone in ſua conceſſione, ſi eſt appoſita in aſſenſu Regis operatur diſſenſum, & ſic vtrũque corruit.*

14 *Poſſeſſio interpetratiua non requirit longi temporis præſcriptionem.*

15 *Conſtitutio Regn. poſt mortem limitatur, quando cum Regis aſſenſu Baro concederet feudum tenendum ab eo immediatè, & ſic è contra, dùm apponitur in aſſenſu Regis.*

16 *De iure communi feudorum non datur hæc differentia feudorum planorum, & quaternatorum.*

17 *Aſſenſum quaternare feudum eſt de more Regni.*

18 *Conſtitutio poſt mortem eſt exorbitans, ob quod ſuos limite, non excedit.*

19 *Cõſtitutio poſt mortem ſecundum Andr. eſt irrationabilis.*

20 *Dominij totalis translatio operatur, quòd penes concedentẽ nullum remaneat ius feudale, & intelligitur initus contractus innominatus.*

21 *Conſtitutio poſt mortem limitatur, quando in conceſſione eſt data poteſtas alienandi.*

22 *Alienatio feudi mixti facta cum aſſenſu Baronis, an validetur per aſſenſum Regis impetratum poſt mortem venditoris, ſecundum opinionem Parid. & Afflict.*

23 *Cauſa remota mediata, & inualida non attenditur habita cauſa immediatè valida.*

24 *In feudis attenditur cauſa proxima, & non remota.*

25 *Conſtit. Regn. conſtit. diuæ memoriæ declaratur, quomodo procedit in feudis mixtis.*

26 *Dominium poteſt transferri in hæredem ſuſpenſiuè.*

27 *Doctrina Andr. quòd aſſenſus nõ poſſit impetrari poſt mortem declaratur.*

28 *Actus, qui debet fieri cum conſenſu plurium, ſi fiat cum conſenſu vnius, non eſt nullus, ſed ſtat in ſuſpenſo, donec alius aſſentiat, licèt ex eo interim ius non trãſferatur.*

29 *Text. in l. fin. ff. commun. præd. declaratur.*

30 *Opinio Camerar. impugnatur.*

31 *Author firmat opinionem Parid. & Afflict. contra Camer. maxime*

ximè in caſu Camerar. ponentis caſum in morte Baronis aſſentientis.

32 *Feudum conceſſum à Barone cum Regis aſſenſu cum clauſula cum poteſtate alienandi ſaluo aſſenſu impetrando, an ſi conceſſionarius alienat cum reſeruatione aſſenſus, alienatio ſit valida, vel quandocumque poſſit aſſenſus impetrari, & hæres non poſſit contrauenire, remiſſiuè.*

33 *Conſtitutio Reg. conſtit. diuæ memoriæ non procedit, quando ſuper alienatione feudi Dominus tenetur aſſentire.*

34 *Feudum datum cum poteſtate alienandi reſeruato Domini aſſenſu, non ſolùm tenetur Dominus ad aſſentiendum, ſed aſſenſus habetur pro præſtito.*

35 *Conceſſio facta ſimpliciter cum poteſtate alienandi abſque aſſenſus reſeruatione operatur, vt in alienatione nullus requiratur aſſenſus.*

36 *Conceſſa poteſtate alienandi, intelligitur de alienatione facienda æquali.*

37 *Feudum francum an alienari poſſit abſque alio Domini aſſenſu.*

38 *Conceſſio feudi franchi importat libertatē à quolibet genere ſeruitutes, & omni libertate liberū.*

39 *Francum, & liberum non expectat alterius licentiam.*

40 *Feudum francum idem importat, quòd dicere feudum ſui iuris.*

41 *Dominus eſt qui per ſuas inueſtituras dat legem feudi, per quam feudorum naturæ derogatur.*

42 *Feudum licèt alteretur in aliquibus, remanet tamen cum ſua natura in omnibus aliis.*

43 *Conceſſio feudi franchi importat plus, quàm concedere feudum abſque ſeruitio.*

44 *Feudum francum quid importat, ſecundum opinionem Baldi.*

45 *Feudum francum poſſidens non poteſt alienare illud in Eccleſiā contra opinionem Bald.*

46 *Conceſſio feudo franchi non importat alienationem dominij directi in feudatarium cōtra Bal.*

47 *Authores recenſentur, qui tenent opinionem, vt feudum francum poſſit alienari abſque aſſenſu, quàm Author dicit eſſe cōmūnem, & eam ſequitur.*

48 *Opinio contraria Camerarij validè confutatur, & reſpondetur fundamentis deciſionum, quæ in contrarium adducuntur.*

49 *Feudum poteſt concedi francum a a iuramento fidelitatis, & non omnia, quæ comprahenduntur ſub fidelitate ſunt de ſubſtaneia, & aliud eſt eſſe de ſubſtantia, & aliud de natura, quæ poteſt impropriari in aliquibus.*

50 *Conceſſa poteſtate eligendi ea ſequuta, videtur elegiſſe, qui eam conceſſit.*

51 *Feudum francum appellatur feudum conditionatum.*

52 *Feudum conceſſum francum, & liberum poteſt ſecundum omnes alienare ſine aſſenſu per verbum illud liberum.*

A R-

ARGVMENTVM.

Feuda plana quomodo conſtituantur. Aſſenſus quomodo dicitur quaternare feudum, & an vnicus ſufficiat. Clauſula immediatè, & in capite in aſſenſu Regis facit feudum quaternatum ſimpliciter, & in conceſſione Baronis facit planum, & ſi in vtroque aſſenſu adeſt eadem clauſula, neutrum ſubſiſtit. Dominij totalis tranſlatio mutat contractum feudalem in cõtractum innominatum data poteſtate alienandi nõ requiritur alius aſſenſus. Aſſenſus Regis impetratus poſt mortem venditoris feudi quaternati ſecundum quid, in quo præcedebat Baronis aſſenſus, validat venditionem, & non datur reuocatio. Aſſenſus datus cum poteſtate alienandi ſaluo Domini aſſenſu, tenetur aſſentire Dominus: immò aſſenſus habetur pro præſtito. Feudum francum poſſe alienari abſque aſſenſu latè defenditur.

§. II.

VERVM diſcurramus aliqua vtilia circa cõſtitutionem feudi plani, & de tabula, & feudi quaternati mixti, & etiam videamus limitationes aliquas nouas ad prædictam Regni Conſtitutionem poſt mortem.

Affl. enim tenuit in Conſtitutione Regn. conſtitutionem diuæ memoriæ in
1 12. notab. feuda plana, ſeu res excadentiales dici quando ſemel iure licito aſſenſu mediante fuerint conceſſa, ſeu conceſſæ, vt demùm illis deuolutis à Barone ſolo poſſint concedi, & idem tradit ibi num. 62. addens, quòd etiam quòd in prima conceſſione non interuenerit aſſenſus, ſi tamen Baro conceſſerit per duas vices, cum curſu tempo-
2 ris 30. annorum, erit res alienabilis cũ aſſenſu tantum Baronis: quod vltimum dixit per prius Andr. in cap. 1. de his, qui feud. dar. poſſ. immò quod ſufficiat ſemel conceſſiſſe, & ſteterit datio firma per curſum annorum 30. verum hoc tē-
3 poris curſu deficiente, ſi conceſſerit per duas vices, licet non ſit inducta conſuetudo præſcripta, conſtituitur tamen quis in poſſeſſione dandi, & ob id Moder. Adden. ad Afflict. in deciſ. 282. cõ-
4 cludunt aſſenſum vnicum non quaternare feudum, niſi aliud in eo fuerit expreſſum, nec ex vnica conceſſione in petitorio Regem obtinere, dum Baro eſt in contraria poſſeſſione maxime concurrente curſu temporis, ideoq; Af-
5 flict. ibi refert per Sac. Conſ. fuiſſe deciſum, quod non quicquid concedit Rex in feudum, erit feudum quaternatum, niſi expreſsè dicat, vel quando ipſe erigit rem in feudum, & demùm concedit, & propterea infert, quòd ſi Rex concedit feudum, quòd antiquitus erat athenaſia, ſeu feudum planum, quòd ex hac ſola conceſſione non efficitur quaternatum, niſi expreſsè dixerit, & ſic
6 intelligit ipſe Andr. in Conſtit. Regni, ſi quis Baro: hinc Capyc. in ſua inueſtitura in verb. feudales aſſenſus, in verſ. effectus declarando dictum Andr. vbi ſupra, quòd tunc ſit feudum quaternatum, quando eſt dictum in aſſenſu,
7 vt ab eo, & ſub eo teneatur idem Affl. in cap. 1. de controuerſ. feud. int. par. termin. num. 29. vt aſſenſus non quaternet feudum, niſi adeſſet prædicta verba, vt teneat ab eo, vel ſub eo, ſcilicet à Rege, & ibi Andr. num. 12. expreſſe tradit, vt non ſufficiat Regem ſemel conceſſiſſe in terra Baronis, vt dicatur feudum quaternatum, ſed pluries, vel ſemel cum curſu triginta annorum.

Benè aduertatur, antequam vlterius tranſeamus, quòd in caſibus, in quibus, vt ſupra conſtituitur quis in poſſeſſio-
8 ne concedendi, ſiue Baro, ſiue Rex, quod alienationes per baronem factæ abſque Regis aſſenſu, ſeu aſſenſus per ipſum præſtiti ſuper alienationibus talium feudorum, vt planorum, & ſic è contra alienationes, ſeu aſſenſus præſtiti per Regem, vti de feudis quaternatis, omnes inquam erunt validæ perpetuò, licet in petitorio poſtea declarare-

tur,

Digitized by Google

tur, vel contra Baronem, vel contra Regem, quia hi ſunt effectus poſſeſſionis: caſus eſt in cap. conſulrarionibus extra de iurepatr. eleganter Ang. in l. ex diuerſ. col. fin. ff. de rei vendic. maxime in iſtis incorporalibus, vt eſt eli-
8 gere, aſſentire, præſentare, & ſimilia: nam ſunt fructus induſtriales, quos facit ſuos bonæ fidei poſſeſſor, & etiam naturales conſumptos, quando non eſt effectus locupletior, de quibus latè per Innoc. vbi communiter ſcrib. in cap. in literis, de reſtit. ſpol. quæ cumulaui in conſ. meo 31. 1. vol. nu. 17. ſecundum quæ in illa cauſa fuit deciſum.

Redeundo nunc ad quæſtionem cõtra Affiict. tenuit Camer. dicens feuda plana eſſe ea, in quibus non dato ali-
9 quo initio Barones conſueti fuerunt ſoli concedere, & aſſentire abſque alio Regis conſenſu: nam vbi ille interuenit ſemel, dicitur aſſenſum quaternare feudum, quanquam à barone teneatur ſecundum Andr. in d. conſtit. ſi quis baro, & propterea in omni alienatione poſtea interuenire debet, non ſolùm Baronis aſſenſus, ſed & Regis, ita Camer. in cap. imperialem fol. 69. col. 2. & car. 73. 3. col. in princ. pro quo fortiter inſtar, quod dixit Andr. in cap. ſimiliter lo 2. in 2. addit. nu. 20. & 21. in tit. de capit. qui cur. vend. dixit enim baronem eſſe, qui habet ſub ſe feudum quaternatum, non autem plura feuda ſimplicia, ſed ſi ex his dat vnum alij cum aſſenſu Regis, vt ſub eo, & ab eo teneatur, erit Baro: nam ex hoc fit feudum quaternatum, dicit Frecc. in princip. in cap. incip. vidimus num. 39. car. 13. & idem tradit Andr. in d. Conſtit. Regn. ſi quis baro, ſcilicet, quod baro dicatur, qui habet ſubfeudum quaternatum, quod alius tenet, ſecundum Conſtitut. Reg. poſt mortem, etſi habet plura feuda, ſi illa ſunt quaternata, vel dat vnum cum conſenſu Regis, vt ſub eo, & ab eo teneatur, erit Baro; cõſenſus regis quaternat illud, quia Rex confirmans videtur donare.

Si ergo Baro eſt, qui habet ſub ſe feudum quaternatum, & quaternatum efficitur eo ipſo, quod concedit cum conſenſu Regis, quia aſſenſus quaternat dixit Andr. ſequitur ex hoc, quod non eſt vera opinio Affiict. vt feudum planum dicatur, quãdo habuit initium à conceſſione facta per baronem cum regis aſſenſu, quia hoc facit feudum quaternatum, & propterea in qualibet diſpoſitione, vt ſupra diximus, vtriuſque requiritur aſſenſus, & non ſufficit ſolius baronis: & maximè proce-
10 dunt hæc quando feudatarius concedit ea, quæ ſunt de demanio, quæ non poteſt abſque aſſenſu, & dum Rex aſſentit, videtur à rege habere, Affiict. in conſtitur. conſtitutionem diuæ memoriæ in fin.

Sed quæſo aduertatur, nam ex eadem doctr. Andr. ſuper qua Camer. ſe fundat, ſua opinio confunditur, & confirmatur opinio Affiict. non enim dicit Andr. quod per ſimplicem regis aſſen-
11 ſum ſubfeudum baronis fiat quaternatum, ſed requirit, quod adſint illa verba, vt ſub eo, & ab eo teneatur; quod exponit Affiict. in d. cap. 1. de controu. feud. apud par. termin. vt teneat ab eo, & ſub eo, ſcilicet à rege; ergo prædictis verbis deficientibus aſſenſus non quaternat feudum, ſed tantum, vt dixit Affiict. aſſenſus non impetratur propter aliud, niſi ad validandam conceſſionem, & tollendum obſtaculum, non autem ad alterandam naturam illius, vel ad aliquid de nouo faciendum, & conſequenter firmatur opinio Affiict. vt feudum planum conſtituatur non ſolùm quando eſt in poſſeſſione præſcripta concedendi abſque aſſenſu, ſed ſi illud fuit conſtitutum a principio cum regis aſſenſu, quia aſſenſus non alterat, neque quaternat, niſi cum prædictis verbis, vt ſub eo, & ab eo teneatur, & quia nõ
12 dixit immediatè, propterea ab vtroque tenetur in capite ſcilicet à rege, qui ſecundum cõſtitutionem poſt mortem, ipſe concedit tenendum à barone, &

& demum in capite à Barone, quia ab eo tenetur, dixit notabiliter Andr. in Conſtit. Reg. vt de ſucceſſ. in princ. ſecus ſi eſſet clauſula, vt immediatè teneretur ab eo, vt declarat idem Camerar. cart. 69. à terg. in princ. & ideò ſi in aſſenſu, ſeu conceſſione baronis diceretur, quòd immediatè teneretur ab eo, & idem diceretur in aſſenſu Regis, neutrum teneret, latè Frecc. in 3. lib. quæſt. 34. ſecundum quod refert iudicatum idem Camer. car. 56. à terg. etſi ſupra fundatum eſt etiam ex deciſione Andr. non ſufficere ſemel Regem conconceſſiſſe in terra baronis, ad hoc, vt dicatur feudum quaternatum, & idem Andr. in d. cap. ſimiliter, & in d. conſtit. ſi quis Baro, ponit caſum, quando Baro habet plura feuda ſimplicia, & concedit vnum cum conſenſu Regis: ita quod feuda erant plana à principio; ergo oportet, quod aſſenſus ſit præſtitus cum prædictis verbis, vt ab eo, & ſub eo teneatur; aliàs aſſenſus ſimplex non operabitur effectum quaternationis: vnde abſque dubio præualet opinio Afflict. cum declaratione tamen, & ſic cõcordatur vtraque opinio, vt ſi poſt primam conceſſionem factam à Barone cũ conſenſu Regis, continuaret idemmet Baro, in aſſentiendo ipſe ſolus, vel ſolus concedendo, vel è contra non ſolus, ſed cum aſſenſu Regis, tunc hæc poſſeſſio interpretatiua reſolueret dubietatem impetrationis Regij aſſenſus, & declararet intentionem tam Regis, quàm Baronis, quæ eſt tantæ potentiæ, vt non
14 requirat longi temporis præſcriptionem, vt alias diximus, de quo latè in conſ. meo 51. 1. volum. num. 28. & 29. Molin. de hiſpan. ptimog. lib. 6. nu. 58. & procedit hoc etiam attenta opinione Camer. quia tit. non repugnat, ſed aptus eſt recipere declarationem à poſſeſſione ſubſequenti declaratiua intentionis.

Et ideò, & notetur, ſi conceſſum eſſet feudum à Barone cum clauſula, quod immediatè, & in capite teneretur
15 ab eo, & hoc cum Regis aſſenſu, tunc non procederet conſtitutio poſt mortẽ, quia hæc clauſula facit, vt ab eo tantum teneatur dixit Camer. in loco ſupra allegato, vt quando ponitur hæc clauſula in aſſenſu Regis, tunc à ſolo Rege, & non à Barone feudum tenetur, loquendo de feudo mixto, ſeu quaternato ſecundum quid, quod aliàs ſecundum eum, ſine hac clauſula tenetur mediatè à Rege, & immediatè à Barone, & hoc ea ratione, quia in terminis prædictæ cõſtitutionis, ſic Rex confert; vnde ſi apponitur per baronem hæc clauſula, vt immediatè, & in capite teneatur ab eo, tunc ab eo ſolo teneretur, & non à Rege, & ratio eſt, quia per hãc clauſulam, intelligitur tranſlatum in baronem non ſolùm vtile, ſed directum dominium: ita notabiliter D. Frecc. in 1. lib. in tit. quis dicatur Princeps, in cap. incip. ſed vt verius nu. 6. verſ. vno tamen caſu, & per talem clauſulam, dixit idem Frecc. quod eſt receſſum à diſpoſitione prædictæ Conſtit. Regn. poſt mortem, vt per eum in 29. auth. baron.
16 ſed attenditur ius commune feudorũ, per quod non datur hæc differẽtia feudorum planorum, & quaternatorum, & multa ad propoſitum per eumdem in
17 differ. feud. quater. & de tab. Et illud quod aſſenſus quaternat feudum, eſt de more Regni, dixit idem Frecc. vbi ſupra
18 in princ. & conſtitutio poſt mortem, eſt exorbitans, ob quod ſuos limites non excedit, dixit idem Camer. car. 73. verſ. 4. concluſ. & Andr. in eod. cap. imperia-
19 lem dixit eſſe irrationabilem, & exorbitantem, ibi poſt nu. 11. quia Rex concedit, quod ab alio tenetur, cuius eſt dominium, & cui per mortem feudum aperitur.

Præterea omnis hæc diſputatio fundatur per Conſt. Reg. poſt mortem ratione collationis, quam Rex habet, ita Andr. in loco alleg. in Conſt. Reg. vt de ſucceſ. & in d. c. imperialem nu. 10. ibi feudum quaternatum eſt alterius conditionis, in eo enim habet Rex colla-

tionem: vnde poſſet attẽtari, quod cum per Capi. Papæ Honorij ſecundum Andr. ibidem correcta ſit conſtitutio prædicta, vt ſupra latè declarauimus, & nõ ſolum ſubfeudũ Baroni deuoluitur, ſed etiam habet ipſe collationem: ergo ceſſat Conſtitutio, & nil differt hoc feudũ à feudis planis, & ſi collatio fiebat, vt teneretur à Rege, & hæc eadem cauſabat intereſſe, ob quod non poterat feudum refutari Baroni ſecundum Andr. igitur hodiè non procedit conſtitutio, nec quod dicit Andr. de vtriuſque aſſenſu, & alijs ſuper quo cogitetur: nam eſt magna declaratio fundata in puris iuris terminis: ſiquidem firmauimus ſupra in baronem reſpectu rerum particularium ſuæ baroniæ tranſlatum eſſe non ſolùm vtile, ſed etiam directum dominium, ſicut dicimus in Rege in
20 hoc Regno reſpectu feudorum particularium, & quando tranſijt omne dominium, tunc non remanet reſpectu taliter concedentis ius aliquod feudale, iuxta vulgatum, & ſolemne conſ. Oldr. nu. 159. & ideò Bald. in præl. feud. nu. 19. voluit quòd dum tranſit directum dominium impropriatur natura feudorum, & ſumus in terminis text. in c. 1. de feud. non hab. propr. nat. feud. qui text. dicit, quòd facta conceſſione feudi tibi, & cui dederis, intelligitur in allodium, & taliter eſt à natura receſſum ſecundum Bald. vt intelligatur initus alius contractus videlicèt innominatus, quem allegat, & ſequitur Iaſ. in prelud. feud. ante num. 24. verſ. ſi hoc dictum: Igitur ſi omne dominium eſt tranſlatum, & nil remanſit penes primum Dominum reſpectu rerum particularium: & venit ex hoc ſublata conſtitutione poſt mortem, quæ hoc alterabat, ſequitur quòd ſolus Baro eſt ille, qui aſſentire poteſt, & per Capit. Honorij, ſed per clauſulam prædictam immediatè, & in capite ſumus extra terminos, qui conſiderari ſolent in feudis mixtis, quia deficit mixtura, ſi à Barone tantum tenetur: deficit illud, ſecundum quid, conſideratum ab Andr. in Conſt. Reg. vt de ſucceſſ. quia non ſecundum quid recognoſcitur à Rege, ſed in nihilo, & in totum retinetur, & recognoſcitur à barone.

Inſuper Affl. in ead. Conſt. poſt mortem nu. 2. dicit, quòd quando in con-
21 ceſſione eſt data poteſtas alienandi, tunc non procedit illa Conſtitutio, ſed iudicatur de iſtis feudis quaternatis ſub Barone, prout de cæteris ad eius collationem ſpectantibus: vnde ſi Rex baroni concedenti ſub hac forma aſſenſiſſet, vel data eſſet per Regem Baroni poteſtas alienãdi, tunc liberè poterit ſubinfeudare abſque alio aſſenſu, & in Regno intelligitur de ſubinfeudatione, quia per conſtitutionem cõſtitutionem diuæ memoriæ eſt illa prohibita, quòd non eſſet iure communi, quia permiſſa, & intelligeretur in liberum allodium, vt declarat Andr. in d. cap. 1. de feud. non hab. propr. nat. feud.

Sed ponamus eſſe in terminis prædictæ Conſtitutionis poſt mortem, & in
22 concluſionibus vt ſupra firmatis, quòd in feudo mixto aſſenſus vtriuſq; requiratur videamus, ſi eſt facta alienatio, & impetratus in ea aſſẽſus baronis, & demùm mortuo vẽditore fuit impetratus regius aſſenſus, an ex hoc validaretur conceſſio ex aſſenſu Regis ſuperuenien te, quòd tenuit Affl. in d. cap. imperialem 24. not. 36. queſt. & per prius tradidit Pariſ. de reintegr. de quo ipſe mẽtionem non facit car. 147. in cap. incip. an ſi quãdo feudum, & reddunt rationem, quia habita cauſa immediata va-
23 lida non attenditur cauſa remota, & mediata inualida, l. dedi §. ſubtilius ff. de cond. ob cauſ. elegantet Bald. in l. de quibus nu. 49. ff. de legib. & Parid. allegat, & ſequitur Ann. in Conſtit. conſtit. diu. mem. n. 202. vt potiùs valeat actus feudalis immediati ſolius, quàm ſolius mediati, & trahitur illa inualida ad
24 immediatam validam, & in feudis attenditur magis cauſa proxima, quàm remota Camerar. in cap. imperialem

cart.

Digitized by Google

cart.73.qui allegat Bald.in l.ex placito C.de rer.permut.Curt.in tract. feu. 2.par. 10.quæſt.

Et licet Conſtitutio Regn. conſtitutionem diuæ memoriæ habeat etiam
35 locum in feudis quaternatis ſecundum quid,quæ diſponit,vt abſque licentia debita feuda alienari non poſſint,tamẽ Conſtitutio non loquitur, quãdo adeſt licentia vnius ex Dominis: loquitur enim ſimpliciter, quando non adeſt licentia,hic dicimus adeſſe,dum replicatur non ſufficere,dicimus hunc non eſſe caſum conſtitutionis,quæ eſt exorbitas,ſed eſt alius caſus non expreſſus, & regulandus eſt à diſpoſitione iuris communis, & cum actus habeat iuſtum, & licitum initium,licet quoad translationem dominij non habuit ſuam perfectionem ex defectu Regij aſſenſus, & dominium ſit tranſlatum in hæredem venditoris, dicimus quod cum contractus non ſit nullus, vt infra fundabi-
36 mus,non erit nouum,quòd dominium in hæredem transferatur ſuſpenſiuè,dixit eleganter Bald. in l. 3. C. de pact. int.empt.& vendit. & tot.tit. ff.de leg. commiſſ.& in tit.de adiect.in diem, ita quòd ſic in hæredem venditoris transferatur, dùm præcedit aſſenſus Baronis, & demum ſuperueniente Regis illud tranſit in emptorem,vel ſaltem teneatur hæres tradere, & adimplere,
37 quod defunctus fecit:non enim ſumus in quæſtione poſita per Andr.quòd per mortem eſt amiſſa ſpes reconualidationis actus eſt nullus,& dominium tranſiuit in hæredem: loquitur enim Andr. in feudatario alienante nullo præcedẽte aſſenſu,& ſic in actu penitus nullo, quod nec etiam hæres ratam habere tenetur, vt ex diſcurſu lecturæ Andr. apparet in d. cap. imperialem poſt nu. 15. in addit. & ſumus in actu contra legem, funditus nullo,& ab ea expreſsè reprobato ſecundum terminos text. in l. quemadmodum C. de agricol. & cenſit. in l. non dubium, C. de legib.

quæ non procedunt, quando actus non eſt omnino nullus, nec à lege reprobatus gloſ. in l. poſt mortem ff.de adopr. Odoffred.Alber.Ang. & cæteri in l.per fundum ff.de ſeruit.ruſt.præd.

Diximus, quòd Conſtitutio non habet locum, quia loquitur ſimpliciter, quando nulla adeſt licentia, hic adeſt licentia Baronis, & ſic non ſumus in terminis conſtitutionis; & cum actus
38 ſit celebratus cum licentia vnius non dicitur actus nullus ex defectu conſenſus alterius Domini, ſed ſtat in ſuſpenſo, donec alius aſſentiat, ſed dicitur benè non valere, quoad tranſlatio-
39 nem iuris realis. Caſus eſt in l.fin. ff. commun. prædior. Ibi rurſus hic actus pendebit, donec nouus ſocius cedat, & actus qui fiebat ibi, erat conſtitutio ſeruitutis à pluribus Dominis, & ſi actus dicitur pendere;ergo non eſt nullus, & dum dicitur ex illo text. quòd ſi antequam alius ſocius conſentiat ſeruituti imponendæ, deceſſerit, qui primo conſenſit, quòd de nouo eſt præſtandus conſenſus,alias nihil eſt actum, aduertatur hoc intelligi ad finem conſtitutionis iuris realis ſeruituris,ſed hæres tenetur habere ratum, & de nouo conſentire: ita gloſſ. in d. l. fin. in verb. nihil agetur: ita quòd ſtant iſta ſimul, quòd nihil ſit actum,quoad effectum tranſlationis iuris realis,& conſtitutionis ſeruitutis, ſed quia actus eſt validus, dicitur adhuc pendere non poteſt hæres reuocare, nec contrauenire, ſed ratum habere, vbi Bart. declarat, & melius in d. l. per fundum, cuius infraſcripta ſunt verba.

Per fundum quamplurium ius mihi eſſe eundi, agendi, poſſe ſeparatim cedi, ergo ſubtili ratione non aliter meum ſit ius, quàm ſi omnes cedant, & nouiſſima demum ceſſione ſuperiores omnes confirmabuntur, benignius tamen dicetur, & antequàm nouiſſimus ceſſerit eos, qui ante ceſſere, vetare, vti iure ceſſo non poſſe, vbi Al-

Cc 2 ber.

beric. dicit ſemper exceptione repelli conſentienrem, licet conceſſio non reneat, quia actus eſt licitus, & non reprobatus à lege, quia bona fides non paritur, dixit ibi Angel. vt quis contraueniat, quando actus non eſt funditus nullus, & Bald. ibi dixit, quod etſi conceſſio vnius alijs non officit, tamen concedens contra factum ſuum venire non poteſt, & actus eſt validus, quoad ius obligationis, non quoad ius ſeruitutis, & ibi Odoffred. quòd obſtat exceptio text. in l. vendicantem de euiction. quia actus in ſe eſt validus reſpectu conſentientis, licet dicatur non valere reſpectu aliorum adhuc non conſentientium.

Ex quo fit, quòd dum Camerarius cart. 90. in cap. imperialem tenuit extingui conſenſum Baronis per mortem, dùm non fuit impetratus Regis aſſen-
30 ſus in vita, & allegat texr. in dicta l. fin. commun. præd. fallitur inquam: nam rexr. dixit, quod actus ſtat in denti, & dicitur non valere reſpectu iuris realis, quia vnus ex ſocijs non potuit transferre, ſed nec ipſe, nec hæres poteſt contrauenire, qui tenetur habere ratum, licet non ſit conſtitutum ibi ius ſeruitutis, quod ipſemet Camerar. non potuit negare authoritare glo. in eadem l. fin. & conſequenter cum non detur reuocatio per mortem, nec poteſt hæres contrauenire, aſſenſus Domini ſuperueniens validat actum, quia contractus non eſt nullus, ſed prærer legem, ex quo non ſumus in terminis quæſtio. Andr. in alienatione ſimplicis rei feudalis abſque vllo aſſenſu. Hæres vigore conſtitutionis non poteſt reuocare, quia vt dixi Conſtitutio non loquitur in hoc caſu, rarione nullitatis contractus, quia contra legem, minimè quia alienauit cum aſſenſu, defectus aſſenſus Regis non cauſat nullitatem aſſenſus præſtiri per Baronem, qui non poteſt contrauenire, vt demonſtrauimus, & hæres tenerur habere ratum: nec cauſat nullitatem venditionis factæ, dum illa habet aſſenſum Domini immediati, cumq; cauſa immediata attendatur, & cauſa proxima, & remota, & mediata, quamquàm inutiles iuuant quocumque tempore ex ſupra funda-
31 tis, ergo remanet defenſata opinio Parid. & Afflict. non obſtante contradictione Camer.

Quæ multo magis procedunt in caſu Camerar. qui ponir quæſtio. quando moritur Baro aſſentiens ante impetrationem Regij aſſenſus: ſiquidem Baro explicauit actum licitum ex ſui parte à lege permiſſum, & approbatum, qui etſi reſpectu tranſlationis dominij rei venditæ dicatur non valere, quia ſolus non potuit aſſentire, non per hoc fecit, quoad ſe actum illicitum, & reprobatum, ſed omni iure permiſſum, & quoad ius ſuæ obligationis, & adimplementi intantùm actus eſt validus, quòd lex dixit non poſſe contrauenire, & gloſſ. Barr. & cæteri, quòd hæres tenetur habere ratum ex ortu actionis perſonalis contra defunctum acquiſitæ, & in hæredem transfuſæ. Igitur fallitur Camerar. quoad effectum reuocationis, & conrrauentionis, quia & defunctus, & hæres ſemper renentur, nec facir ad caſum, quòd de nouo conſentire habeant: nam hoc non cauſatur ex defectu nullitatis, nec ex defectu validitatis obligationis reſpectu ipſius aſſentientis, ſed reſpectiuè ad acquiſitionem iuris realis, quod nunquam potuit transferri, nec dici cõſenſum validum, donec omnes ſocij conſenrirent in illo caſu, & ideò texr. in d. l. fin. dixit, quòd dum vltimus conſenrit, tunc cenſetur actus factus, quo tempore cum reperiatur alter mortuus non poteſt dari fictio ſuper impoſſibili, data etiam inhabilirare exrremorum à quo, & ad quod iuxta not. per Doctor. in ead. l. fin.

32 Sed quid ſi feudum ſit conceſſum à Barone cum aſſenſu Regis in ſubfeudatarium cum clauſula, cum poteſta-

teſtate alienandi ſaluo aſſenſu impetrando, an ſi ſubfeudatarius alienet impetrato aſſenſu Baronis tantum, vel Regis tantum, vel nullo impetrato aſſenſu, ſed facta alienatione ſeruata forma inueſtitutæ cum reſeruatione aſſenſus, an inquam tali caſu venditor, vel hæres poterit contrauenire? In quo videatur conſilium meum 81. 1. vol. factum in cauſa Domini Marci Antonij Columnæ, vbi per veros iuris terminos fundatur validitas contractus, quia factus ſeruata forma conceſſionis, & poteſtatis attributæ, & vltra ibi tradita, addo quod dixit Frecc. in 25. limit. ad
33 conſtitutionem, vt conſtitutio non procedat, quando alienatur feudum, & Dominus tenetur aſſentire: nam tunc non datur reuocatio, & habetur aſſenſus pro præſtito, & idem in limitat. 42.
34 Ergo ſi datur feudum cum facultate alienandi reſeruato Domini aſſenſu, quo caſu communis eſt Doctor. opinio teneti Dominum ad aſſentiendum: immò quod habetur pro conſentiente, dùm non habet iuſtam cauſam contradicendi, de quo latiſſime in meo conſ. 2. 1. volum. & in conſ. 6. Domini Regentis Lanarij, & notabiliter per Minad. in deciſ. 43. dicentem, quod illa reſeruatio aſſenſus tantummodo intelligitur facta ad cognoſcendum perſonam, inquam fit alienatio, quia alias illa ampla facultas diſponendi nihil operaretur, & propterea ſi alienatio eſt facta in fidelem aſſenſus debet haberi pro præſtito, ſequitur propterea non poſſe tali caſu tractari de nullitate, nec de reuocatione vigore conſtitutionis, quia contractus eſt celebratus iuxta formam conceſsionis, in qua concurrit vtilis, & directus Dominus, & ob id poterit aſſenſus impetrari, ſiue viuis, ſiue mortuis contrahentibus.
35 Quæ indubitata erunt, ſi ſimpliciter in conceſsione fuerit data poteſtas alienandi abſque aſſenſus reſeruatione: nam tunc in alienatione nullus requiritur aſſenſus ex traditis per Andr. in d. cap. 1. de feud. non habente propriam nat. feud. dicitur enim inſitam licentiam in lege inueſtituræ per talem facultatem datam: nam dicit Andr. quod etſi ſit de natura feudi, vt quis non poſſit alienare ſine aſſenſu Domini, ita quod dum hoc conceditur, natura impropriatur: tamen quia hęc fuit voluntas Domini, dixit ipſe, qui potuit apponere legem, quam voluit, & dùm alienat, videtur Dominus conſentire ex ſua propria voluntate, quia dedit ſic, vt alij dare poſſit, quæ ſunt formalia verba Andr. propterea iuſtè alius non requiritur aſſenſus: nam ſecundum Andr. intelligitur præſtitus à principio conceſſionis, & hæc eſt communis opinio ſcribent. & ſignanter feudiſtarum, vt teſtatur, & ſequitur Camer. in d. cap. imperialem cart. 45. idem teſtatur D. Frecc. in 26. limit. in fin. ad conſtitut. conſtitutionem diuæ memoriæ, & latè idem teſtatur, & ſequitur Lodulph. Schrader. in tract. feud. par. 8. cap. 2. nu. 57. verſ. 14. cumq; inueſtituræ concedi ſolent de ordinario ſtilo Cancellariæ cum facultate alienandi ſaluo aſſenſu Domini, propterea dum aliquæ fiunt cum eadem poteſtate, ſed abſque tali reſeruatione manifeſtè colligitur voluntas Domini, vt tali caſu liberam conceſſerit facultatem, & licentiam feudatario alienandi, vt ſic tanto magis clarior reddatur communis concluſio, vt ſupra firmata, & Camer. ibidem fol. 46. benè reſpondet ad illud inconueniens, quòd Dominus neſciat vaſſal-
36 lum, in quem alienatur, quia dixit ipſe, quod lex prouidit, vt non poſſit dari inæquali ad text. in cap. 1. §. ſimiliter de capit. Corrad. & reſpondet etiam quomodo non promiſſa Domino fidelitate per ſecundum feudatarium, poterit ab illo habere ſeruitutem, ob quod videtur eſſe damnoſum, dixit enim inueſtituram præcedere fidelitatem cap. 1. qui præced. deb. & quantum ad fidelitatem attine. hoc deinde fiet ſecundum cautelam Iſern. in §. illud ven-

Cc 3 di-

dicando feudum; & tu adde quòd omnia fiunt vigore poteſtatis à Domino attributæ, & ſecundum Andr. intelligitur Dominum dare ſecundo feudatario, qui erit æqualis in omnibus cum primo, ſequitur quod ceſſant rationes contemptus Domini, intereſſe voluntatis, quod non tenetur recipere in vaſſallum alium, quàm quem ipſe vult, & quòd poſſet alienatio fieri in potentiorem: nam ſi Dominus permittit,& dicitur facere, vtique omnia ceſſant, verùm de hoc articulo, quando data poteſtate alienandi non requiratur alius aſſenſus, vide latius infra in tit.de refut.feud.§.11.nu.15.

Quibus ſic exiſtentibus conſtat de veritate illius articuli, an conceſſo feu-
37 do franco, ſi illud inquam poſſit alienari abſque alio aſſenſu; rationes enim illorum, qui tenuerunt aſſenſum requiti ſunt ſupra paulò ante recitatæ: quibus apparet reſponſum, ſi verùm erit
38 conceſſionem feudi franchi importare libertatem à quolibet genere ſeruitutis vt docuit Oldrad.in ſuo conſ. 134. dixit enim intelligi tale feudum omni libertate liberum,& ab omni ſeruitute abſolutum, quem ad literam refert, & ſequitur Bald.in cap.1. col.fin. nu.17. de cap.qui cur.vend. & quod francum
39 & liberum eſt, non expectat licentiam alterius,ſecundum gloſ.in cap.dudum, de ſepult.cum alijs congeſtis ad propoſitum per D.Frecc. in loco vbi ſupra in 26.limit.qui tenuit opinionem,quod conceſſo feudo franco poſſit fieri alienatio abſque alio aſſenſu: nam vt dixit idem Bald. vbi ſupra idem eſt dicere
40 feudum francum, quod ſui iuris, & in l.1. §.illud etiam C.de latin.liber.toll. dixit,quod poteſt dici libertus francus, ſicut nos dicimus feudum francum, qui eſt ſui ipſius paucis Domino reſeruatis argum.in l.fin.vt ſupra de bon.li-
41 bert. Dominus enim qui dat naturam feudis ſecundum leges inueſtiturarum, per quas omni feudorum naturæ derogatur, vt ſæpè ſæpius diximus authoritate eiuſdem Bald.in prælud.& in cap. 1. de duob.fratr. idem igitur Dominus poterit concedendo feudum francum naturam alterare, vt erit, quando ex hoc inducitur facultas alienandi ſine alio aſſenſu,vt diximus authoritate Andr.in d.cap.1. de feud. non hab.propr.
42 nat. feud. & non per hoc in omnibus alijs non retinebit feudum ſuam propriam naturam,vt ibidem per eumdem Andr.& melius in cap.1. nu.12.& 15. quibus ex cauſ.feud. amitt. & hoc voluit dicere Bald.in d. §. illud etiam, quod feudum francum dicitur ſui iuris paucis Domino reſeruatis,vt ſunt ea, quæ debentur ratione feudi contenta in fidelitate: nam alias non eſſet feudum,erit inquam feudum, quia vt tale conceditur, ſed quia francum, impropriatum, in his quod importat verbum francum,quod eſt libera ipſius diſpoſitio per quæ reſponſum apparet dictis per Aret.in ſuo conſ.14. & per Rolan. à Vall. in ſuo conſ.2. 1.vol. num.134. qui contrariam opinionem tenuerunt, quos ſequutus fuit Cacher.decif,Pedemont.163. & dùm qui tenent hãc opinionem, allegant pro ipſis deciſionem Andr. in d. cap. 1. ex quib.cauſ.feud. amitt.dicentis, quod dato feudo,vt ex eo nullum fiat ſeruitium, licet ſit contra naturam,tamen in reliquis erit iure veri feudi, & ex eiſdem culpis amitte-
43 tur, nihil enim hæc deciſio ad caſum, ſi concedere in feudum francum habetur in plus, quàm concedere feudum abſque ſeruitio ſecundum præallegata: Ita quod vis conſiſtit in videndo, quid importet concedere feudum francum; quam queſtionem non poſuit Andr.ſed tantum, quod fuit conceſſum feudum, vt ex eo non fieret ſeruitium,quod lõgè diſtat à conceſſione feudi franchi, in quo Andr.tenuit noſtram opinionem ex dictis per eum in d. cap. 1. de feud. non haben.propr.nat.feud. vbi voluit, quod inueſtitura illa facta tibi, & cui dederis, importat quod poſſit alienare abſque aſſenſu, ſecundum quos termi-

nos

Digitized by Google

nos dixit Bald. eſſe regulandum conceſſionem feudi franchi, vt ſine aſſenſu poſſit alienari tanquàm feudum non habens propriam feudi naturam, vt per eum in l. 1. C. ſi non à compet. iud. ante nu. 6. 1. col. verſ. præſertim quando, & idem Bald. idem tenens in cap. inter dilectos nu. 6. & 8. de fid. inſtrum.
44 dicit quod feudum francum vult dicere ſecurum à l. legis id eſt à pena incidendi in commiſſum, quæ onerat naturalem libertatem conſenſus, non autem à lege conuentionis, quæ ſunt verba notabilia, & idem Bald. in auth. niſi rogati C. ad trebell. num. 15. voluit,
45 quod in feudo franco poteſt quis teſtari in Eccleſiam, quia dicitur feudum liberum, & gratioſum, quem in hoc non ſequor: nam vt diximus poteſtas data intelligitur, vt vendat in æqualem, ita quod Dominus damno non afficiatur, & in Eccleſiam, quæ nunquam moritur, iura feudalia hoc prohibuerunt ad text. in cap. 1. vbi communiter ſcribentes de alien. feud. Nec de dictis per eũdem Bald. in prælud. nu. 53. conſideratio aliqua eſt habenda, dùm ſimpliciter ſe fundat in dictis per gloſ. in d. cap. inter dilectos, quæ nec verbum quidem exprimit de feudo franco, immò vt ipſe, & alij dixerunt Hoſt. & Io. Andr. gloſ. impugnauerunt, & hanc noſtram tenuerunt opinionem, & plus voluit
46 Bald. in l. ſi plures 1. col. C. de condition. inſert. videlicet, quod feudum francum importat eſſe in feudatam proprietatem, quæ etiam ad Eccleſiam tranſit, quia ex pacto poteſt omne dominium concedi feudatario, & dicitur feudum francum ſecundum eum, id eſt ſine fidelitate, quem nec etiam in hoc ſequor, cùm poteſt eſſe feudum francum reſeruato Domino ſuo directo dominio, & nullo modo ex præallegatis poterit in Eccleſiam tranſire: ſed ex his benè demonſtratum eſt Bald. veram opinionem fuiſſe feudum francum poſſe alienari abſque aſſenſu: quam opinionem ſequutus fuit Curt. in tractat.
47 feud. 1. par. in cap. 8. quot ſint genera feudorum nu. 30. verſ. 4. & vltimo eſt effectus, & pro abſoluto præſuppoſuit Afflict. in cap. 1. in 2. notab. de feud. non hab. propr. nat. feud. cuius contrarium videtur tenuiſſe in cap. 1. §. notandum, de his qui feud. dar. poſſ. ante nu. 15. verſ. octaua ſpecies, qui ſe fundat in gloſ. in d. cap. inter dilectos, quæ hoc non dicit: eamdemq; opinionem, quòd non requiratur aſſenſus tenuit Par. de reintegr. in cap. incip. an ſi Dominus conceſſerit, fol. 63. Petr. Greg. de conceſſ. feud. part. 5. quæſt. 6. num. 7. Menoch. conſ. 501. 5. volum. num. 35. idem tenuit authoritate Hoſt. & Io. Andr. in cap. fin. de reb. eccleſ.
48 non alien. & Camer. qui contrariam tenet opinionem in d. cap. imperialem fol. 36. cum illam fundet in d. conſ. Aret. 14. cuius rationibus validè ſupra eſt reſponſum apparet inquàm male ipſum ſenſiſſe, & Iaſ. in prælud. non determinat, immò videtur inclinare in partem affirmatiuam, ibi nu. 213. vſque ad num. 219. & pariter Capyc. in ſua inueſtit. in verb. feudorum alienationes ampl. 7. adducit deciſiones pro, & contra, & nil determinat, & ad dicta hic ſe remittit in verb. feudorum genera verſ. francum; & quamquam Dec. in conſ. 184. 5. colum. in princ. contrariam opinionem ſequutus fuerit authoritate Paul. de Caſtr. & Alex. tamen ex ſupra latè diſcuſſis, & ponderatis apparet quæ nam ſit verior opinio, pro qua principaliter fuit ponderata deciſ. Andr. in d. cap. 1. de feud. non haben. propr. nat. feud. quæ eſt communiter ab omnibus indifferenter ſequuta, ſuntq; pro hac parte Hoſt. Io. Andr. Bald. Pariſ. Frecc. Petr. Greg. Curr. Menoch. & contrariam opinionem tenentes fundant illam in rationibus per veros iuris terminos nullo modo ſubſiſtentibus: ex quibus apparet, ſi communis opinio eſt contra hanc noſtram opinionem, vt dixit Intrigl. in 2. cent. art. 5. num. 1017. more ſolito non ponderando

do deciſiones, nec rationes, & ſic pariter Petr. Nicol. Mozz. de feud. in princ.num. 16. & in tit. ex quib. cauſ. feud.amitt.num. 47.& Rol.à Vall. in d.conſ.2. qui dixit contrariam opinionem teneri communiter à ſcribent.in prælud. feud. Ego non reperi alium poſt Bald. niſi Præpoſ. nu.34. in 3.diuiſ.

Et pro hac noſtra parte habemus vltra authores præfatos duas communes opiniones, illam Andr.in d.cap.1. de feud. non hab.propr.nat. feud. quæ eſt in proprio caſu, ipſumq; communiter ſequuntur, & aliam quod conceſſa inueſtitura cum poteſtate alienãdi ſimpliciter alius non requiritur aſſenſus, ex quo ceſſant fundamenta Camer.dicentis,quod alienare cum aſſenſu compræhenditur ſub fidelitate, nam non omnia, quæ compræhenduntur ſub fidelitate ſunt de ſubſtantia; hinc poteſt
49 concedi feudum francum à iuramento fidelitatis in cap. 1. §. fin. per quos fiat inueſtit. erunt enim de natura, vt in ſpetie dixit Andr. in d. cap. 1. de feud. non hab.propr.nat.feud.quod eſt alienare cum aſſenſu,& quod dum hoc conceditur,erit contra naturam,& in hoc feudum impropriatur, ſed in reliquis remanet ſub ſua natura : vnde nil deſeruit ponderatio Camer. contra Curt. quod alienare cum aſſenſu compræhendatur ſub iuramento fidelitatis, ſi poteſt concedi feudum cum hoc, quòd non teneatur ad tale iuramẽtum & tandem ſi ſecundum eumdem Andr. intelligitur Dominum taliter concedentem ipſum dare, & alienare, cum omnia fiant ex ſua poteſtate, & facultate conceſſa ; ergo adeſt effectiuè primordialis aſſenſus,& corruit motiuum; quibus addantur alias dicta circa po-
50 teſtatem datam eligendi,& ſimilium, vt facta electione videtur Dominum, ſeu concedentem feciſſe ex regu. text. in l.item eorum §. 1. ff.quod cuiuſque vniuerſ. nomin. & quo adhoc erit diſponens nudus miniſter,qui facultatem à Domino datam deducit in exercitium,de quo etiam latè tractabimus in ſequenti quæſtione, & in hoc ſunt ad propoſitum tradita per D.Lanærium in ſuo conſ.8. num. 12. & in conſ.13. quæ non ſunt vera in caſu ſuo, vt alias declarauimus : vnde effectiuè cum fiant omnia ex Domini voluntate, poteſtate,& aſſenſu, qui Dominus poterit concedere, & alterare ordinariam feudorum naturam, ſequitur quòd ceſſant omnes rationes contrariæ; ſed punctus totus conſiſtit, ſi conceſſio in feudum francum continet in ſe hanc libertatem, ſeu facultatem ſupra ſatis fundatam per veros iuris terminos, & Ca-
51 mer. idem fol. 35. ſolemniter explicat hos terminos, vt appellentur hæc feuda conditionata non recta, & ſufficit, quod in eis remaneat aliqua pars ex illis ſex partibus fidelitatis, & in ſpetie dixit, quòd etſi præſtare aſſenſum numeretur inter partes fidelitatis, tamen poteſt remitti, quia remanent aliæ partes in quibus remanet feudum ſub ſua propria natura.

Sed iiſdem Doctor. qui hanc opinionem contrariam tenuerunt, limita-
52 uerunt eam, ſi feudum conceſſum eſſet francum, & liberum, ita Dec.in cap.cæterum tertia colum. de iud. qui ſit declarat conſilium Aret. & concordat cæterorum deciſiones, vt quando vltra verbum francum adeſt verbum liberum poſſit fieri alienatio abſque alio aſſenſu, quem ſequitur prædicta deciſio Pedem. ibi num.12. quæ erunt pariter limitationes ad quæſtionem principalem ſupra diſcuſſam : & hæc dixiſſe ſufficiant pro curioſis, & guſtantibus veram cognitionem terminorum, caſuum, & rerum ſummittens me ſententię vniuſcuiuſque rectius ſentientis; meorumq; laborum bonam capiant voluntatem addiſcendi, & publico bono conſulendi.

S V M-

SVMMARIVM.

1 *Conceſſio facta cum poteſtate dandi in feudum, an infeudatus erit vaſſallus iſtius vltimi concedentis, an primi infeudantis, quod eſt ſecundum opinionem Frecc. cuius contrarium tenuit Menoch.*

2 *Feudatarius de iure communi feudorum poteſt ſubinfeudare, dũmodo ſincerè, & bona fide, & ſubinfeudatus efficitur vaſſallus ſubinfeudantis.*

3 *Subinfeudatio in fraudem intelligitur, quando ſubinfeudans filijs carebat, erat ſenex, & de filijs deſperatus.*

4 *Subinfeudatio an reſoluatur reſoluto iure ſubinfeudantis, remiſſiuè.*

5 *Feudatarius eſt procurator Domini in rem propriam.*

6 *Regula quòd actus dicitur fieri ab eo, qui poteſtatem faciendi dedit, intelligitur quando nullum ius reſidebat in perſonam facientis.*

7 *Baro poteſt habere feudum in alieno territorio.*

8 *Princeps donando videtur permittere id, quod de iure permittitur, & id quia ineſt habetur pro expreſſo.*

9 *Opinio Frecc. impugnatur, dùm tenet vaſſallum filijs carentem poſſe ſubinfeudare.*

10 *Deciſio Andr. in cap. 1. qui ſucceſſ teneantur declaratur, & limitatur.*

11 *Prorex ſicut non poteſt præſtare aſſenſum his, qui legitimo ſucceſſore in feudo carent, ſic non poterit præſtare, quando ſucceſſor eſſet valdè ſenex, & de filijs deſperatus, & ita deciſum.*

12 *Aſſenſus eſt gratia, quæ poteſt denegari ex iuſta cauſa.*

13 *Feudum conceſſum cum poteſtate alienandi ſalue aſſenſu Domini tenetur Dominus aſſentire, & non aſſentiendo habetur aſſenſus pro præſtito, quod limitatur, quando Dominus iuſtam habet cauſam aſſenſum denegandi.*

14 *Prorex non poteſt alienare rem, vel ius Domini ſecundum Iſer. & per vocem rem intelligitur dominium directum, & per vocem ius intelligitur, ius deuolutionis, vbi notatur deciſio Camerar.*

15 *Rex non de facili, immò raro concedit aſſenſum his, qui filijs carent.*

16 *Dominus ſimpliciter aſſentiendo nunquàm intelligitur ius ſuum conceſſiſſe, & propterea aſſentiendo iuri ſuo non præiudicat.*

17 *Deciſio Camer. declaratur, & demum impugnatur.*

18 *Intereſſe voluntatis in feudis conſideratur.*

19 *Dominus non tenetur exprimere cauſam, quare non aſſentit.*

20 *Aſſenſus ſemper eſt gratia, ſecundum opinionem Camer.*

21 *Clauſula Cancellariæ in aſſenſibus.*

22 *Succeſſorem non habere, vel inhabilem*

bilem paria ſunt.

23 *Verba debent intelligi cum effectu.*

24 *Feudatarius dicitur alienare in fraudem, quando filijs caret, ſi tamen eſt deſperatus, & rationabiliter habere non ſperat.*

25 *Alienatione permiſſa in proximũ ſucceſſorem, intelligitur de proximo habili ad ſuccedendum.*

26 *Regula nil refert, quid ex æquipollentibus fiat, habet locum in feudis.*

27 *In feudis proceditur de ſimilibus ad ſimilia, quando eadem militat ratio.*

28 *Extenſio in correctorijs fit per viam comprahenſionis.*

29 *Feudatarius, ſeu ſucceſſor intelligitur de filijs deſperatus, quando adeſt impedimentum aliquod, vel nimia ſenectus, ſecus ſi poſſet ſperare rationabiliter habere, licèt ſuſpicaret contrarium.*

30 *Deciſio Camer. impugnatur.*

31 *Idem eſt habere filios exiſteutes, vel aptitudine.*

32 *Pragmatica quæ requirit, vt feudatarius habeat ſucceſſores, intelligitur de ſucceſſore habili ad procreandum filios.*

ARGVMENTVM.

Infeudatus eſt vaſſallus infeudantis immediatè. Feudatarius de iure communi poteſt infeudare, dummodò ſincerè, & bona fide. Subinfeudatio in fraudem intelligitur, quando quis eſt de filijs, & ſucceſſione pęnitus deſperatus, ita quòd nullo modo illos habere poteſt. Dominus donando intelligitur permiſiſſe, quæ ius permittit. Prorex non poteſt præſtare aſſenſum his, qui ſucceſſione carent, vel ſucceſſorem habentibus de filijs deſperatis. Aſſenſus ex iuſta cauſa denegari poteſt, licèt quis habeat feudum cum poteſtate alienendi ſaluo Domini aſſenſu, qui raró conceditur ſucceſſoribus carentibus.

§. III.

COrrolariè ex prędictis
videamus qũo proce-
1 dat quæſtio illa poſi-
ta per D. Frecc. in
1. lib. de orig. Baron.
nu. 16. quam ad partes diſputat, videlicet ſi fuerit facta cõceſſio caſtri in feudum cum ſyluis, nemoribus &c. cum facultate alteri dandi in feudum: an ſi in feudum titio cõceſſerit, erit titius vaſſallus iſtius vltimi concedentis, an primi infeudantis, & concludit non dici aliter vaſſallum iſtius vltimi infeudantis, ſed primi: quia authoritate à primo ſibi conceſſa videtur facere, & ſic vice illius, & illum repręſentando, illiq; dicitur attribui conceſſio, & latiùs vt ibi per eum fundans ſe in authoritate Iſern. in cap. 1. 2. col. qual. vaſſ. iur. deb. fidel. & in cap. 1. de allod. ſubdens, quod cum per conſtitutionem conſtitutionem diuæ memoriæ ſit prohibita etiam ſubinfeudatio ſecundum communem opinionem Andr. non intelligitur Regem voluiſſe Conſtitutioni derogare, & propterea conceſſio poteſt ſtare abſque derogatione conſtitutionis, vt poteſtas intelligatur data, vt Miniſtro Regis, qui ſuo nomine infeudationem facit, & conſequenter vaſſallus infeudatus erit Regis, & non vltimi infeudantis.

Contrariam opinionem tenuit Dominus Menoch. de arbitr. in cent. 200. ſed præſuppoſuit Frecc. ponere quęſtionem, quando conceſſio eſt facta cum expreſſa derogatione prædictæ Conſtitutionis, quod non ſolùm non dixit Frecc. ſed præſuppoſuit contrarium.

Immò ex conſtitutione fundat principaliter opinionem: nam hæc ſunt verba, in quibus concludit argumentum.

Sed

Sed ius conſtitutionis non permittit in feudationem,ſed prohibet : ideò videtur concedere , vt ſuo nomine hoc faciat , poſtquàm de eius voluntate concedit,& non vt ſibi acquirat alium ſubfeudatarium .

Adeo quòd reſtringit ſe Frecc. ad Conſtitutionem, & ſucceſſiuè ad interpretationem voluntatis concedentis : vnde impugnatio D. Menoch. videtur ex ipſis dictis ceſſare.

Deciſiones Andr.in quibus Frecc.ſe fundat,non ſunt ad caſum:nam in cap. 1.de allod.nec verbum quidem de tali quæſtione, & in cap. 1. qual. vaſſ. iur. deb.fidel.ponit quæſtionem, ſi conceſſum eſt feudum Eccleſiæ , vel titio ſitum in territorio Baronis,& Eccleſia demum , vel titius ſubinfeudet iuxta poteſtatem à iure communi permiſſam: an vaſſallus ſubinfeudatus debeat præſtare iuramentum baroni , in cuius iuriſdictione eſt feudum ſitum,poſtquam Eccleſia,ſeu Titius primo loco à Rege infeudatus præſtare non tenebatur, ſed feudum à Rege recognoſcebat,& concludit non debere hunc ſubinfeudatum iuramentum præſtare baroni,ſicut non tenebatur Eccleſia,vel Titius; nam infeudando ex poteſtate ipſis à iure conceſſa,& ſic à Rege videtur Regem feudum conceſſiſſe , poſtquàm eius voluntate,& facultate fit : ita quod concludit Iſern.quòd iſte infeudatus non erit vaſſallus illius Baronis , ſed ſi erit Eccleſiæ , ſeu Titij , an verò Regis , nihil Iſern.dicit,& in d.cap.1. de allod. in §.ſi verò contingeret nu.50.ponit quçſtionem,quando aliquis de allodio vult facere feudum, & in ſpetie ſi burgẽſis, qui non eſt nobilis hoc faciat , & per infeudationem contrahitur nobilitas , quomodo poterit illam dare,ſi non habet , & dicit, quòd hoc faciet Domini voluntate,permiſſione, & confirmatione Principis, qui poteſt nouas dignitates cõſtituere,& videtur tunc Princeps dare,qui authoritatem faciendi dat.

Et poſtquam ſupra in terminis Cõſtitutionis poſt mortem vidimus, quòd Rex feuda concedit, licèt ad baronem deuoluantur , & ab ipſo poſſideantur , dum aperiuntur per mortem ſubfeudatarij ſecundum eumdem Andr. Ergo non ſequitur conſequentia ex dictis Andr.hic,quod ex eo,quia videtur facta conceſſio à Domino,dùm ex facultate ab ipſo conceſſa fit infeudatio , quòd propterea vaſſallus ſit primi Domini:immò ex deciſionibus Andr.ſupra relatis in terminis prædictæ Conſtitutionis totum oppoſitum firmatur.

Arguo fortius,& irrefragabiliter de
2 iure communi feudorum, feudatarius poteſt ſubinfeudare,dummodo ſyncerè bonaq; fide, & per ſubinfeudationem efficitur ſubinfeudatus vaſſallus ſubinfeudantis, & hoc, vt idem Frecc. affirmat,eſt indubitatum ex regu. text.in cap.1. qual.olim pot. feud. alien. in cap.1.§.ſimiliter, & cap.profectò de leg.Corrad.latiſſimè per Andr. in cap. 1. §.præterea de cap.Corrad.vbi latiſſimè,& cumulatiſſimè Modern.Adden. intantùm quòd ſit diſtinctio ex culpa , ad quem feudum deuoluatur : an ad Dominum immediatum,vel mediatum de quo in cap. illud , de prohib. feud. alien. per Fred. etſi non conceſsit ſyncerè, & bona fide, quod conceſsio non teneat , & inter cætera notetur , quòd
3 dicatur in fraudem , quando ſubinfeudans filijs carebat , erat ſenex & de filijs deſperatus , quod etiam tradidit Capyc.in ſua inueſt.in verb.feuda dant 1.limit. & in verb.feuda agnati 18.limit. & rurſus magna eſt quæſtio ſi re-
4 ſoluto hoc caſu iure datoris reſoluatur ius acceptoris: ita quod ſubinfeudatio duret , inquantum duret ius ſubinfeudantis,& non ſit perpetua, de quo latè Capyc. vbi ſupra, quòd peroptimè declarat,& diſtinguit Camer.omninò adhoc videndus in cap. imperialem in princ. cart. 7. verſ. pulchrum tamen erit .

Stante hoc fundamento , quomodo poteſt ſuſtineri opin. Frecc. quatenus vult

vult illam fundare ex prædictis deciſionibus Andr. qui ne ſit ſibi ipſi contrarius, & ne dicamus loqui contra caſus iurium, & receptiſſimam ſuam, & omnium ſententiam, oportet dicere, quòd in prędictis locis per Frecc. adductis loquitur reſpectu illius, in cuius iuriſdictione feudum ſubinfeudatum ſitum erat, non autem reſpectu ſubinfeudantis poſtquam de iure communi feudorum per ſubinfeudationem fit ſubinfeudatus vaſſallus ſubinfeudantis: & ſtant iſta ſimul, quòd fiat ſubinfeudatio authoritate Superioris, & hoc reſpectu dicatur ab ipſo dependere, & certo modo illum facere: ſed quia conceſſit hoc in feudum, & in vtile dominium, non dicetur facere feudatarium, vt nudum Miniſtrum, vt in exemplis, & cotis adductis per Frecc. ſed iure dominij trāſlati, & notate, quod faciet, vt dixit
5 Frecc. vt Procurator Domini: ſed vos addite, vt Procurator in rem propriam, vt ſupra diximus eſſe feudatarium directi Domini, auth. Bald. & aliorum, in quo benè ipſum confutat D. Menoch.
6 & reſpondet, quomodo procedit regula, quod actus dicatur fieri ab eo, qui poteſtatem faciendi concedit, videlicèt quando nullum ius reſidet in perſonam facientis, ſed totum in perſonam concedentis: ad quod confert, quòd poſſumus nec inconuenit habere feudum, terram,
7 aut oppidum in alieno territorio dixit Andr. in cap. 1. in addit. qual. vaſſ. iur. deb. fidel. Afflict. latè in ſua deciſ. 267. D. Frecc. in 2. lib. in 5. auth. baron. poſt nu. 7. circa medium.

Reſidet omnis difficultas in argumento, quòd facit Frecc. de Conſtitut. quæ etiam prohibet ſubinfeudationem ſecundum Andr. ibidem, & omnes: & latius per ipſum tradita in d. §. præterea: nam cum Rex expreſsè non derogauerit; videtur runc conceſſionem recipere intellectum, de quo per eum.

Sed huic argumento reſpōdet idem Andr. in eod. cap. 1. qual. vaſſ. iur. deb. fidel. quem allegat idem Frecc. ibi nu.
8 4. videtur Princeps donans permittere, ſicut ius ſcriptum permitrit, quòd poſſit in feudum dare, quaſi in ſermone dationis in feudum tacitè inſit ff. de ſeru. l. ſi cui: & ſic pro cauto, & expreſſo habendum eſt, &c. & in cap. 1. qui ſucceſſ. ten. nu. 8. ibi intellexiſſe videtur hic donator, confirmator, ſicut ius intelligit, & alibi pluries. Si ergo infeudatio in hac propria materia ſubinfeudationis intelligitur, prout ius intelligit, & demonſtratum eſt iuris eſſe explorari ſubinfeudatarium eſſe vaſſallum ſubinfeudantis Domini immediati ſequitur propterea, quod cadit fundamētum Frecc. ſi ſecundum Andr. intelligitur hoc expreſſum, quod idem Frecc. in limitatione ſuę opinionis rradit. Cumq; Conſtitutio loquatur reſpectu feudatarij, vt ipſe non poſſit ſubinfeudare ſecundum communem intellectum, ſicut nec aliter alienare niſi cum Domini aſſenſu; ergo dato conſenſu ſublata eſt Conſtitutio, quæ non prohibet Regem, ſeu feudatarium: immò quòd cum Regis aſſenſu omnia poſsit, ob quod facta cōceſsione per Dominum cum hac poteſtare infeudata, ſicut omnia alia in lege inueſtituræ compræhenſa, & expreſſa, ſequitur quòd nulla eſt facienda vis in conſtirutione, & remanet articulus ſatis ſuperq; declaratus in fauorem vaſſalli ſubinfeudantis, quæ hodiè ex forma conceſsionum ſunt indiſputabilia, & ſic ex vſu, & conſuetudine, vt idemmet Frecc. in limitationibus ad-
9 uertit, qui dùm tenendo ſuam opinionem, & reſpondendo obiectioni, quòd inutilis eſſet talis facultas dixit, quòd deſeruiet, quando vaſſallus filijs carens alteri ſubinfeudaret, id minimè ſubſiſtere poteſt, nam eſſet tunc in fraudem ſubinfeudatio, & contra veriſimilem mentem concedentis, & non valeret, nec in eum caſum intelligeretur cōceſſa ex ſupra deductis gl. nor. in proprijs terminis in cap. 1. §. ſed & res, per quos fiat inueſt. in verb. in fraudē, vbi Bald. Aluar. & communiter ſcrib. per Iſern.

Et

Digitized by Google

10 Et deciſ.Andr.in cap.1. qui ſucceſſ. ten. procedit in aſſenſu præſtito venditioni factæ ab eo, qui filijs carebat, qui aſſenſus erat præſtitus venditioni faciendæ Titio, ob quòd cum & iam intelligatur præſtitus aſſenſus Titio emptori, intelligetur pro ſe, & hæredibus ex natura acquiſitionis feudorum:& in hoc ſe fundat Andr. & ex his cõcludit articulum, vt ex eius lectura,& infra latius declarabimus ſuo loco, pro quo legatur Ludou.Schr. in tract. feu. p.8. cap.6. 1.tom. verſ.11.quarto,qui benè declarat,& cumulat Docto. & rurſus ſi diù ſtetiſſet vendere : ita quod de filijs eſſet deſperatus, tunc minimè deſeruiret, quia Rex non conceſſiſſet, & per Pragmaticam nouem capitum,vt diximus,eſt prohibitum Proregibus aſſentire vẽditionibus feudorum illis,qui ſucceſſore legitimo carent; ex eo,quia rarò Rex præſtat aſſenſum his , qui filijs carent, vt notanter tradit ad propoſitũ Camer.in d.cap.imperialem cart. mihi 79.à terg.verſ.5.conel. Hinc etiam diximus, quod prædicta doctr.Andr.procedit tantum in Rege, non in Prorege, quia non poteſt Prorex ſecundũ Andr. & Camer.concedere ius Domini,quod conſiſtit in proxima ſpe deuolutionis.

Et ſubſtinetur etiam illa opin.Andr. in d.cap.1.quia cum venditor non erat iam de filijs deſperatus,erat propterea in certum an potius decedat vendens, quod emptor ſine filijs , & ideo ob incertitudinem,& dubium euentum cenſetur remota omnis fraus,& Rex de facili conceſſiſſet, ſed ſi eſſet de filijs deſperatus,tunc ſecus,quæ notẽtur ad intellectum,&limitationem prædictæ doctr.Andr.in d.c.1.qui ſucc.ten. & in c. 1.§.etſi clientulus,de alien.feu. in quo loco clarius ſe declarat decidere q.ratione emptoris,qui cenſetur proſpicere ſibi,& hæredibus,& Regem ſic conſentire, & peroptimè idem Andr. omninò videndus in c. 1. §. ſed nec eſt alia iuſtior nu.38. 2.col.ibi,nec eſt cõtra hoc in tit.quæ ſit prima cauſ.benef.amitt.

11 Ex quibus infertur ad id,ꝙ alias valdè fuit altercatum, & ſic deciſum,vt aſſenſus,qui præſtãdus eſt a Prorege his, qui habent ſucceſſores in feudo ſeruata forma Reg.Pragm.& non aliter, vt non procedat, & minimè præſtare poſſint Proreges,ſi ſucceſſor eſſet valdè ſenex, & de filijs deſperatus,ꝙ fuit deciſum per Reg.Cam.facta relatione in Collaterali in cauſa Fabritij Stendardi olim Dñi Caſalis S.Antami cum Regio fiſco & ratio viua, & irrefragabilis eſt, quia
12 cum aſſenſus ſit gratia licet ſolita cõcedi,intantum ꝙ dixerunt Docto.quòd Rex facit iniuriam, ſi deneget,tamen hoc limitatur,quando iuſtam cauſã haberet denegandi ſecundũ notorios terminos feudiſtarum, qui loquuti ſunt in
13 caſu fortiori.qñ Rex conceſſit feudum cum poteſtate alienandi ſaluo aſſenſu, quo caſu ſecundum opin.Pãphili Molli communiter ſequutam Rex tenetur aſſentire:intantum ꝙ non aſſentiendo aſſenſus habetur pro præſtito,& hoc non obſtante limitarunt Doct. concluſionẽ, quando adeſt iuſta cauſa denegandum aſſenſum,de quo latè per Camer. in d. cap.imperialem cart.29. & 30. latiſſimè in 1.conſ.meo 1.vol. & per Lanar. in alleg.conſ.6. vbi Docto.cumulantur
14 pro quo legatur elegans doct.Camer. in loc.alleg. cart.79. col.4. vbi declarando verba Andr. ibi dicentis , quòd Vicarius Regis,etſi poſſit aſſentire,non tamen poteſt alienare rem,vel ius Domini , ſubnectit hanc doctrinã auream.

Sed aduerte, quia Iſern.hic dicit, ꝙ in hac vetatione de non alienando cõpræhẽditur,ne alienet rem,vel ius Domini, per vocem rem, intelligitur de dominio directo,per vocem ius,de iure forte aperiendo:vnde tum ex hac rõne, tum quia rarò Dominus, & cũ difficultate conſentit ei, qui filijs caret, minimè Prorex poterit in hoc caſu aſſentire , naturæ ſi filijs caret reſtitutioni faciẽdæ Dño ſubiacet feudum ſecundum Iſern.in cap.1. de eo,qui ſibi,& hæred. ſuis cum concor. Ergo alienari per Vi-

carium, tunc non poteſt, auth. res quæ, C. commun. deleg. quæ omnia notate vos, qui regij patrimonij curā habetis, &c. Hæc Camer. & eamdem expoſitionem verborum Andr. faciunt moderni Adden. ſequendo Camer. ibi nu. 13. 6. col. in lit. O, & ibi Andr. in col. ſeq. tradidit intereſſe, quod habet Dominus, ex quo Vicarius potuit facere cōditionem Dñi meliorem, vt ſi habens filios vēdat non habenti, iuuenis ſeni, qui iuris præſumptione pręſumitur non tantū viuere, & ſic citius poſſet feudum aperiri Domino &c. & idem Cam. ibid. cart.
15 47. lit. B, dixit, ꝙ cum nō de facili, imò raro concedatur aſſenſus ijs, qui filijs carent, propterea non cenſetur demandatū hoc Proregi, qui vt Vicarius Regis conſentit tantum ad tollēdum obſtaculum, & idem cart. 79. 2. col. in fin. verſ. ex quo, vt ita loquar, imò intātùm hæc ſunt vera, ꝙ etiam Dñs, ſi ſimpliciter aſſentit, nunquam intelligitur ſuum ius conceſſiſſe, vt per Andr. in d. §. ſed nec eſt alia iuſtior nu. 39. verſ. ſi verò alienatio, & ſi ſciret feudū eſſe deuolutum aſſentiendo diſpoſitioni feudatarij iuri ſuo nō præiudicat Andr. in d. c. imperialē nu. 15. vbi Affl. Capy. & Camer. & habetur in cōſ. meo 3. 1. vol. & quod
17 dicit Camer. in materia extēctionis aſſenſus cart. 48. 3. col. vt carentia filiorū non ſit iuſta cauſa denegandi aſſenſum, aduertatur quòd loquitur, quando fuit facta conceſſio patri cum poteſtate alienandi ſaluo aſſenſu, vt hæc poteſtas tranſeat in filium tanquàm hęredem, & ex iure radicato in patre tranſmiſſo in filium poſſit ille alienare, etiam ꝙ ſucceſſorem non habeat, quia ad hoc ſe obligabit Rex ex promiſſione factæ patri, vt explicitè idem Camer. declarat, quæ minimè procedunt ſecundum eūdem Camer. qñ aſſenſus ſtat in forma gratiæ nulla pręcedēte promiſſione, ſed parcat mihi Camer. nam non teneo in caſu ſuo veram ipſius opinionē ex pręallegatis, quia ſi in proprio cōceſſionario eſſet iuſta cauſa denegādi aſſenſum, quāto magis in filio ſucceſſore, & dico, qñ eſſet de filijs deſperatus, quia in eū caſum non intelligitur facta conceſſio, & oīa priuilegia intelliguntur conceſſa vt diximus, rebus in eodem ſtatu permanentibus, quibus rationibus ſtātibus tolluntur fundamēta Camer. ſed in caſu, de quo tractamus, quæſtio videtur
18 expedita. In feudis. n. conſideratur intereſſe voluntatis, & in ſpetie in materia aſſenſus, ſi placet, vel diſplicet ſecūdum Andr. in d. c. imperialē, ex quo ibi Capyc. reaſſumendo notauit, ꝙ ſtat in
18 mera voluntate Domini non conſentire, ob quod non eſt opus, vt dicat cauſam diſplicētiæ, vt per eum ibi cart. 22.
20 in verb. additiones. Hinc Camer. dixit auth. Iſern. ꝙ aſſenſus ſemper eſt gratia cart. 14. & 44. & idem Camer. cart. 86. tenuit quòd in caſibus in quibus tenetur Dominus aſſentire intelligitur de congruo, non autem quòd poſſit cogi, quia aſſenſus nunquā præſtatur ſecundum iuſtitiam, ſed ſecundum gratiam, & idem Cam. car. 14. & ideo non aſſentiendo non poteſt dici verè facere iniuriam, ſed facere contra honeſtatem, quę latiùs cumulantur per Addit. ad Andr. in cap. 1. qual. ol. pot. feu. alien. lit. M, Verùm cum nulla præcedit obligatio poteſt denegari, & nō habetur aſſenſus pro præſtito, ſicut quādo eſt promiſſus, quia tunc non ſtat in formam gratiæ: vnde cum ſm̄ Andr. & omnes intereſſe Regis ſit formatum, ſpes deuolutionis ſit proxima, & certa, Rex non ſolet aſſentire, & ob id ad tollendas oēs diſputationes fuit ædita Pragm. vetans aſſenſum Proregibus ijs, qui carēt ſucceſſore
21 & rurſus ponitur clauſula particularis de ſtylo Cācel. in aſſenſib. vltra clauſul. noſtris, & alien. iurib. ſēper ſaluis. Igitur ſi ex his rōnib. non pōt Prorex aſſentire ſucceſſore carēti, idē erit in eo, qui ſucceſſorē habet ſenē, & de filijs deſperatū,
22 qa militat ea d. ſpes proxima deuolōnis & paria ſunt nō habere ſucceſſorem, vel inhabilē, quoad effectū tollēdi deuolutionem, ad text. in l. non putauit §. non

quæ-

Digitized by Google

quæuis ff.de bon.poſſ.cōt.tab.vbi Bart. in l.4.§.condemnatum ff.de re iud.vbi
23 Doct.communiter, quia verba debent intelligi cum effectu text. elegans in l. 1.§.hæc autem ff.quod quiſque iur.ibi, hęc autem verba,quòd ſtatuerit,qui iuriſdictioni præeſt, cum effectu accipimus,nō verbo tenus, & ibi Bart.not.& videatur pulchra deciſ.And.in §.prętterea Ducatus,de proh.feu.alie.per Fred. n.36. 3.col.verſ.& ſic eſt intelligendū,
24 vbi præſumitur alienare in fraudē,qui eſt deſperatus de filijs,ſecùs ſi rōnabiliter habere ſperar,quæ deciſio eſt vtilis ad multa,& Io.Rayn.in rep.c.imperia-
25 lem §.habito,tradit in ſpetie,ꝙ permiſſa alienatione in proximum ſucceſſorē intelligitur de proximo habili ad ſuccedēdum; alias ſecus,vt hic dum permittitur alienatio, quando habet ſucceſſorem, vt intelligatur habilem ad effectū tollendi deuolutionis ſpem proximam in fiſcum: ob quod redeundo ad quæſtionem, cum iuſtiſſima ſit cauſa denegationis aſſenſus, dum adeſt proxima
26 ſpes deuolutionis,& cum in feudis militet regula,vt diximus nihil referre, quid ex ęquipollentibus fiat ſecundum
27 Andr.in c.1.qui ſucceſſ.ten.ante nu.9. & procedatur de ſimilibus ad ſimilia, idem Andr.in c.ſed & res,per quos fiat inueſt.nu.11.quando eadem militat ra-
28 tio,& etiam in correctorijs ex idētitate rationis ſit extenſio per viam cōprehenſionis ſm̄ not.per Docto.cōiter in l. cōmodiſſime ff.de lib.& poſth.in l.ſi vero §.de viro ſol.matr.multa ad propoſitū per Cam.in rep.c.imperialē car.51. & 52.& paria ſunt ꝑ ius deuolutionis, ꝙ attenditur, non habere ſucceſſorem, vel habere de filijs deſperatū, ꝑpea iuſtè fuit aſſenſus nō ſolū in illa cauſa denegatus,ſed quia reperiebatur prꝙſtitus fuit declaratum non potuiſſe à Prorege præſtari in fiſci præiuditium,& ideò fuit mandatum pretium venditionis ſubrogandum loco feudi in aliam emptionē, quę remaneret ſubiecta periculis deuolutionis,prout feudum ipſum vēditum.

Et ne decipiàmini in hac materia
29 aduerto, ꝙ omnia prædicta intelligo, quādo ſucceſſor eſt de filijs pęnitus deſperatus propter ſenectutem, vel aliud impedimentum,ſecus ſi poſſet quomodocumque ſperare rationabiliter habere ſucceſſores, etiam quod tempore alienationis non habebat, & ex hoc tur ſuſpicabat habere nō debere in futurum: hoc.n.nō ſufficit ad denegationem aſſenſus,quod decidit Andreaſmet ſupra alleg.in d.§.præterea Ducatus,& reddit rationem, quia etſi non habeat filios nunc,poſſet habere poſtea, cum non debeat conſiderari caſus aduerſæ fortunæ,& quod videtur hodie inutile, cras erit vtile natura iuuante, & de vnoquoque bonum debet præſumi,quę ſunt verba formalia Iſern.ibid.ante nu. 37.communiter ſequutus:hine ibi Affl. 3.not.nu.13.dixit,quod paria ſunt habere filios,vel eſſe aptum ad faciendū, & non attenditur,ꝙ poſtea non fecerit, & Alu. ante nu.9. verſ.& hoc intellige dixit ſequendo Andr. ꝙ non ſolum requiritur ad præſumendam fraudem, ꝙ non habeat filios, ſed ꝙ non ſperat habere,ita quòd deuolutio ad Dominum ſit certa,& idem ibi Præpoſ. Capyc.in ſua inueſt.in verb.feudorū diuiſio verſ. ſublimito quinto Curt.in 4.p. q.30. in l.fall.Tiraq.de iur.primog.q.4. nu.47. Iac.in verb.Marchio nu.7. verſ. ego limiro,vt dicatur in fraudem,quando nō erat ſpes, vt haberet prolem, vel forte
30 naturaliter erat caſtratus: ex quibus apparet ſe decipere Camer. in eod. §. præterea Ducatus car.106. tradentem non attendi rationes Andr.ſed ſufficere ad denegationem aſſenſus, & præſumi alienationem in fraudem quē dubitare non eſſe generaturū,vt quia longo tꝑe vxoratus filios non genuerit,& nihil allegat. Quis.n.dicet,ꝙ iuuenes validi,& apti ad procreandum dicentur de filijs deſperati, eo ꝙ per longum temporis interuallum nō genuerunt,cuius experientia contrarium multoties docuit,vt vidimus cum multis, qui cū vna vxore

filios non procreauerunt, & demũ cum alia habuerunt,& ſic è contra vidimus in mulieribus multoties, & ob id iuſtè Doct.prædicti conſiderauerunt,& dixe-
32 runt idem eſſe habere filios exiſtentes, vel aptitudine, & maxima reſtrictio, & fiſcalitas hæc eſſet, vt Pragmatica requirens ſimpliciter, vt alienans habeat
32 ſucceſſorem, extendamus eam, vt non ſolùm ſufficiat habere ſucceſſorem habilem ad procreãdum,ſed ꝙ hic habeat filios, & citra Pragmaticam Andr. & Doct.contenti fuerunt, ꝙ proprius feudatarius alienans ſufficiat,ꝙ aptitudine poſſit filios habere, vnde de deciſ.Camer. nulla eſt habenda ratio, & Andr. eleganter in c.1. §.ſed & res per quos fiat inueſt.5.col.poſt gl. ibi dicit,quòd præſumitur in fraudẽ,quando quis erat ſenex,vel caſtratus,ita ꝙ non ſit ſpes, quod filios generet deinceps,vnde ſemper quod poteſt adeſſe ſpes, non datur fraus,ob quod confunditur dictũ Cam. ꝙ eleganter explicat Iac.de Ardiz. pater feudorum in ſua ſum.c.16.declarãs nõ ſufficere,quem eſſe ſenem,ſed oportet eſſe de filijs deſperatum, & tradit, quomodo hoc intelligatur.

SVMMARIVM.

1 *Creditor habẽs pro ſuo credito obligata bona feudalia, an poſſit cedere creditum ſuum etiam cum hyppotheca cõtractũ ſuper bonis feudalibus,non habens ſucceſſorẽ in feudo ſtante clauſula in aſſenſu poni ſolita, quatenus habet ſucceſſorem,vigore pragmaticæ.*

2 *Pragmatica fuit facta propter deuolutionem,quæ in dominio,& non in hyppotheca conſideratur.*

3 *Opinio negatiua cõtra Lanar.tenet Author propter expreſſam clauſulã, quæ apponitur in omnibus aſſenſibus, ſiuè ſuper contractu dominij translatiuo, ſiuè ſuper hyppotheca tantùm.*

4 *Regiſtratio aſſenſuũ in quinternioribus Reg. Cam. non fit, niſi in aſſenſibus importãtibus dominij translationem.*

5 *Capitulũ nouiſſimè conceſſũ Ciuitati, per quod prouidetur, quòd in quẽcumq; tranſit actio perſonalis,tranſeat ẽt hyppothecaria.*

6 *Pragmatica,quæ vetat præſtationẽ aſſenſus feudatarijs exteris, qui non ſunt Regi ſubditi reſtringitur,quando habent feudum formatum, illudq; alienare volũt, non autem,quoad ius hyppothecæ,& ita deciſum.*

7 *Qualitas ſucceſſoris per Pragmatica requiſita requiritur tẽpore alienationis contra Ann.*

8 *Clericus etiã beneficiatus,& Cardinales an ſuccedant in feudo, remiſſiuè.*

9 *Milites Hyeroſolimitani in feudo non ſuccedunt.*

10 *Clerici primæ tonſuræ in Regno non ſuccedunt in feudo.*

11 *Clerici, Epiſcopi, & Cardinales extra Regnum ſuccedunt.*

12 *Pragma vetãs aſſenſus præſtationẽ ei,qui nõ habet ſucceſſorem,intelligitur in eo,qui tempore alienationis eſt Dominus feudi,nõ aũt in eo,qui in acquiſitione feudi illud obligat pro pretij ſolutione, & ſic Pragm.habet locũ in feudis acquiſitis,et nõ acquirendis.*

13 *Clericus in feudu ſuccedit,ſi re integra ante habitũ feudi quæſtionem habitum dimiſerit.*

14 *Feu-*

14 *Feudatarius ſe clericando ſtatim feudum perdit, etiam quòd poſtea pænituerit, & habitum poſt poſuerit.*

15 *Ceſſante cauſa non ceſſat effectus conſummatus, & quatenus eſt influxus de præterito.*

16 *Dominus concedens feudum clerico, vel foeminæ, intelligitur diſpenſare, quòd per ſubſtitutum ſeruiat.*

17 *Verbum eo ipſo importat idem quod ipſo iure*

18 *Votum religionis feudi ammiſsionem operatur.*

19 *Dominium feudi, donec ſucceſſor deliberat, circa dimiſsionem habitus, pænes quem permanebit ſi in ſuſpenſo ſtare non poteſt.*

20 *Additio hæreditatis animo perficitur.*

21 *Maſculus natus in morte patris, qui ſtatim poſt mortem deceſſerit habetur pro non nato, vt ſic fæmina aliàs non ſucceſſura per exiſtentia maſculi, tali caſi ſuccedat, remiſsiuè.*

22 *Clericus non videtur aſſumpſiſſe habitum, ſi ſtatim poſt mortem patris illum dimiſerit.*

23 *Natura declarationis eſt declarare facta dubia præcedentia.*

24 *Iura hæreditaria quæ hæredi competunt hæreditate adita finguntur competiiſſe à die mortis defuncti.*

25 *Dominium poteſt transferri, & acquiri ſuſpenſiuè, & poſtea retransferrè ad ſua principia attractiuè.*

26 *Inter mortem, & immixtionem, ſeu additionem ſui, vel neceſſarij hæredis non datur medium.*

27 *Text. in l. ſi poſt mortem de leg. 1. non procedit in feudo.*

28 *Clerici omnes in Regno etiam in ſacris conſtituti debent habere vitam militiam à fratre primogenito in feudo ſuccedente, quæ ſuccedit loco alimentorum, & ita paſsim practicatur, & iudicatur.*

29 *Vitam militiam deberi clericis loco portionis feudi, à quo ſunt excluſi, impugnatur, ſed benè ratione alimentorum.*

30 *Adhoa non ſoluitur de vita militia.*

31 *Primogenitus feudum renuntians ſecundogenito habere debet vitam militiam, ſicut ſecundogenitus ab eo habere deberet.*

32 *Secundogenitus habet actionem pro vita militia contra tertium poſſeſſorem feudi, ex ſpetiali prouiſione Capituli Regni.*

ARGVMENTVM.

Pragmatica vetans præſtationem aſſenſuum ſucceſſore carentibus, habet locum tàm in dominio, quàm in hyppotheca ex clauſulis eorumdem aſſenſuum. Pragmatica vetans præſtare aſſenſum alienationibus exterorum intelligitur de importantibus tranſlationem Dominij. Qualitas ſucceſſoris per Pragmaticam requiſita debet concurrere tempore diſpoſitionis. Clerici Epiſcopi, & Cardinales, ac milites Hyeroſolimitani in Regno ſunt incapaces feudorum, niſi clericus re integra in ſacris non conſtitus habitum dimiſerit, quod procedit in clerico ſucceſſore, non autem infeudatario, qui ſe clericauit, quia ſtatim ammittit, & amplius non recuperat. Maſculus natus tempore mortis patris, ſi ſtatim de-

ceſſerit poſt illius mortem habetur pro nõ nato. Clericis debetur vita militia ſuper feudis poſſeſſis à primogenitis, pro qua etiam habent actionem contra tertium poſſeſſorem.

§. IV.

1 PRæſtantur aſſenſus per Proreges cum clauſula quatenus habeat ſucceſſorem in feudo alienans, fuit propterea dubitatum, quid ſi non eſt formatum feudum, ſed habet ius hyppothecæ ſuper alieno feudo, an cum actione perſonali poſſint cedere etiã hyppothecariam ſuper alieno feudo acquiſitam pro conſequutione crediti, & ſi ſucceſſorem nõ habeat, quam quæſtionem poſuit Lanar. in ſuo conſ. 87. & tenuit partem affirmatiuam rationibus, quibus per eum, nam vere cauſa pragmaticæ fuit proxima ſpes
2 deuolutionis, quæ in dominio, & non in hyppotheca conſideratur, cum illa inutilis ſemper remaneat, poſtquàm pro conſequutione crediti eſt contracta, quod minimè in fiſcum transfertur,
3 ſed in alios legitimos ſucceſſores in allodialibus, verùm etſi Pragmatica ita intelligatur, & hæc fuit vera legiſlatoris intentio, quid poteſt reſpondere ad clauſulam aſſenſuum, quæ eſt limitando illum, quatenus alienans habeat legitimum ſucceſſorem in feudo, qua clauſula indifferenter ponitur, ſiue ſit aſſenſus dominij tranſlatiuus, ſiue tantum iuris hyppothecarij, & eſt indubitatum in vtroque caſu aſſenſum requiri, quicquid dixerit Schrad. de feud. par.7. cap. 3. qui mihi pateat, nam in hoc loquutus fuit contra omnes iuris terminos, cumq; aſſenſus requiratur, & tanquàm requiſitus præſtetur, & hic cum clauſula prædicta, quatenus habeat cedens ſucceſſores: ergo ex forma Regiæ Cancellariæ, caſus eſt indubitatus, quia aſſenſus eſt cum tali conditione præſtitus, qui cùm ſit gratia, (vt alias dictum eſt, & hoc à Domino conceditur cum tali conditione non videdetur poſſe ſuper hoc admitti diſputationem. Deberet enim verè talis clauſula tolli in aſſenſibus ceſſionem tantum iuris hyppothecæ continentibus,
4 ſicut regiſtratio aſſenſuum requiſita in quinternionibus Regiæ Cameræ ad ſciendum feudatarios propter ſeruitia, releuia, & deuolutiones, non requiritur, nec ſeruatur in aſſenſibus obligationem tantum feudorum continentibus,
5 ſed nouiſſimè per capitulum conceſſum Ciuitati in parlamento generali ſtatutum eſt actionem hyppothecariam tranſire cum perſonali in quemcumque ſucceſſorem, dummodo bona hyppothecata non reperiantur pęnes fiſcum, &c.

Benè tamen rationibus his attentis in caſu Domini Lanarij infertur corro-
6 larie, & ſic practicatur, quòd Pragmatica vetans Proregibus aſſenſus pręſtationem feudatarijs exteris, vt ſunt Ianuenſes, & alijs, qui non ſunt ſubditi, ſeu vaſſalli Catholicæ Maieſtatis non procedit in extero, qui non habet dominium, ſeu feudum formatum, ſed tantum ius hyppothecæ acquiſitum pro conſequutione alicuius crediti: ita quod diſponens de actione perſonali, & ſic de credito, & cedens illud, & petens aſſenſum ceſſioni hyppothecæ acquiſitæ pro prædicti crediti conſequutione. Datur enim ſuper tali ceſſione aſſenſus, & hoc iure vtimur, quia Pragmatica fundatur in acquiſitione vaſſallagij, in acquiſitione feudi, in ſeruitio in fidelitate in releuijs, & in deuolutionibus, quæ omnia ſunt pænitus aliena in eo, qui tantùm ius hyppothecæ acquiſiuit, illudq; demùm cedit cum actione perſonali conſequendum, in quo fiſcus, vt dixi, in præcedenti quæſtione nullo iure ſuccedere poteſt, & conſequenter denegatio aſſenſus eſſet, quoàd Regem pęnitus inutilis, & quoàd cedentem nimis damnoſa, & quod mihi prodeſt, & tibi non nocet, non eſt dene-

Digitized by Google

denegandum ad text. in l. in creditore ff. de euict. vbi gloſ. iura cumulat, maximaq; fraus, & lucrum cum aliena iactura ſequi poteſt, ſi creditore mortuo, non relicto in feudo legitimo ſucceſſore debitor bona hypporhecata alienaret, & effecto non ſoluēdo alterius creditum eſſet deperditum ex deficientia actionis ſuper feudo, quod tanquàm ab hyppotheca liberum plus venderet debitor: vnde iuſtiſſimus eſt in hoc ſtylus Regiæ Cancellariæ.

Et alias dum hoc eſſet dubitatum annis elapſis in ceſſione facienda per quendam Blaſium Spinolam Ianuenſem creditorem Io. Aloyſij de Sangro in actione perſonali certæ quantitatis pecuniæ cum hyppotheca bonorum feudalium, qui cedere prætendebat, & iam ceſſit ſuum creditum Paulo Pudérico fuit tandem iudicatum fieri poſſe, & præſtitus aſſenſus, me patrocinante, tanquàm Aduocato prædicti Io. Aloyſij, & ſic demum poſtea conſimiles aſſenſus expediuntur.

Et licet Io. Vinc. de Ann. in repetit.
7 cap. 1. de vaſſall. decrep. ætat. nu. 187. renuerit qualitatem hanc requiſitam ſucceſſoris adeſſe debere tempore mortis diſponentis, ſeu contrahentis: tamen fallitur in caſu ſuo, & contraria opinio eſt verior, vt ſufficiat tēpore, quo actus geritur, & perficitur ſecundum Camer. ad propoſitum in d. cap. imperialem cart. 30. à terg. lit. P, in fin. quod per prius decidit Andr. communiter ſequutus in d. cap. imperialem §. præterea. Ducatus, dùm in ſpetie, vt diximus tractauit articulum hunc alienationis feudi, vt ſufficiat habere ſucceſſorem tempore alienationis faciendæ, quicquid poſtea ſequatur, ita quod etſi ſine illis decedat, alienatio facta firma remaneat. & ibidem Afflict. in 3. notab. nu. 13. quod in caſu, de quo tractamus eſt expeditum ex verbis Pragmaticæ, & ex eadem clauſula ſolita apponi in aſſenſibus, vt latius fuit deductum in deciſione facta in cauſa Marchionis Briatici cum Regio fiſco, & ſic deciſum, vt in deciſ. 7. & ibi videri poterit, vbi latè quomodo intelligitur ſucceſ-
8 ſor habilis, quando eſſet clericus etiam beneficiatus, & quid in Cardinali, vel in militibus Hyeroſolimitanis, & alijs vide per Intrigl. de feud. in princ. art. 1. cent. 2. nu. 176. & 204. & in Regia Camera deciſum eſt milites Hyeroſoli-
9 mitanos non ſuccedere ſecundum deciſ. Andr. in cap. qui clericus, ſi de feud. defun. milit. Barbat. in tracta. de præſt. Card. quæſt. 5. nu. 7. Caſſan. in conſu. Burg. in verb. des fiefs nu. 18. Gulielm. de Bened. in cap. raynutius in verb. vxorem nomine adalaſiam deciſ. 3. num. 2. & non adeſt contradictor, quando vigore regulæ, & conſtitutionis ipſorum emittunt tria vota, faciunt profeſsionem, & ſic mutant ſtatum, vt aduertit Gulielm. de Benedict. vbi ſupra, & ſic non eſt contrarium dictum Bald. in cap. 1. de mil. vaſſ. qui arm. bell. depoſ. loquentis in militibus gaudentibus: immò tenet, quod quando cauſa iuris ex conſtitutione eſt immutata, tunc nullo modo ſuccedunt, idemq; Bald. vt per Curt. in 3. par. nu. 29. & per Brun. in conſ. 17. dixit in conſ. 33. primam opinionem de iure veriorem, de quo latiſſimè per Bammac. diſputantem articulum ad partes, & omnia cumulantem ſatis eleganter in d. cap. qui clericus
10 quæſt. 2. & ibidem in quæſt. 4. & 6. quid in clericis primæ tonſuræ, & quid etiam in Cardinalibus, vbi validè fundat non ſuccedere, & hoc in Regno eſt exploratum: licet alia alibi vigeat con-
11 ſuetudo tam in Cardinalibus, quàm Epiſcopis, de quo per Iul. Clar. in §. verb. feudum q. 78. in fin. & ſic intelligitur Ann. in ſuo ſingul. 70. videlicèt extra regnum de iure communi, vt loquuntur Doctor. per eum allegari, & ſic etiam Capyc. in ſua inueſt. in verb. feudatarij habiles, & ibi etiam in d. de-
12 ciſ. 7. videatur quod Pragmatica prædicta intelligi debet de eo, qui habet dominium, & eſt Dominus feudi, non

autem

autem in eo, qui non eſt aliter Dominus, ſed in acquiſitione feudi apponitur hyppotheca, vel aliud onus ſecundum terminos text. in l. licet C. qui pot. hab. ita quod Pragmatica loquitur in feudis acquiſitis, non autem acquirendis.

13 Verùm circa hæc, quæ diximus de clerico, vt ſit inhabilis ad feuda tenenda, ſeu acquirenda, intelligi debet cum declaratione, de qua per And. in c. 1. de vaſſall. mil. qui arm. bell. depoſ. in cap. 1. de feud. fœm. & in d. cap. qui clericus, quod pariter diximus in ſupra allegata deciſione facta in cauſa Comitis Briatici, vt ſi quis ante delationem feudi reperiatur clericus, ſuccedat in eo, ſi re integra ante habitam feudi quæſtionem habitum dimiſerit: & in hoc caſu procedat opinio, & diſtinctio Ardiz. ſecundum eumdem Andr. ſi ve-
14 rò is erat feudatarius, & habitum religionis aſſumpſerit ſe clericando, vel in aliquam religionem introeũdo, tunc quia facit actum contrarium, & adeſt incompatibilitas ſtatus, dominium abdicatur, & ſtatim alij deuoluitur, & actus acquiſitionis momento eſt cõſummatus, vt non poſſit ſtare in ſuſpenſo, & Rex debet habere fidelitatem, & ſeruitium à ſuo vaſſallo, & non debet vagari, nec ſtare ſub incerto, propterea in hoc caſu dixit gloſſ. notab. in d. cap. 1. de vaſſall. mil. & in cap. naturales, ſi de feud. defun. mil. quòd ſtatim vaſſallus perdit feudum, & etiam quòd pæniteat poſtpoſuerit habitum, & è religione exierit etiam infra annum profeſſionis, quod denique nõ recuperabit feudum, quod latiùs proſequitur Andr. & eleganter fundat in d. cap. 1. de vaſſall. mil. in d. cap. 1. de feud. fœm. & in d. cap. qui clericus, eamdemq; diſtinctionem, ſequens Andr. fecit Luc. de Pen. in l. nulli C. de numer. lib. 12. & dixit eſſe communem opinionem Afflict. in d. cap. qui clericus nu. 11. & licet ipſe ibi in fine videatur dubitare, ſed in cap. 1. de mil. vaſſ. tenet eandem opinionem, & allegat Luc. vbi ſupra, & dum tractamus de acquiſitione ſucceſſionis, quę vnico momẽto fit, tunc ceſ-
15 ſante cauſa non ceſſat effectus cõſummatus acquiſitionis alteri factæ ad tex. in l. poſt mortem ff. de cont. tab. cum alijs per Andr. vbi ſupra adductis, & rurſus in his, quæ habent tractum ſucceſſiuum ceſſat effectus influendus ab eis, ſed non quatenus eſt influxus de præterito ſecundum communem deciſionem Bald. in l. generaliter la ſeconda C. de epiſc. & cler. cum alijs latiùs congeſtis per Tiraqu. in tract. ſuo ceſſante cauſa; non enim habet feudatarius liberam feudi diſpoſitionem, prout in allodialibus, quæ nullo ſubiectæ ſunt ſeruitio, fidelitati, ac obligationi perſonali, vt ſunt feuda, habet enim labia clauſa, & manus ligatas abſque Domini aſſenſu: & ſic non poteſt ſuſpendere obligationes, quas tenet, vti feudatarius, interim dum clericatur, vel ingreditur religionem, ſi Dominus non aſſentit, & ob id dicere, quod intelligitur renuntiare feudum reuocabiliter, ſi in religione permanſerit, hoc non eſt in ipſius arbitrio, prout eſt in allodialibus & ſeruire per ſubſtitutum, iam in Regno indubitatum eſt non licere abſque Domini aſſenſu, vt alias diximus, & in Clerico eſt communis opinio, vt latiùs in dicta deciſione, & ideo non ſucce-
16 dit, quòd non eſt, quando Dominus ſcienter feudum conceſſerit clerico, aut fœminæ, quia intelligitur diſpenſare, vt per eumdem Andr. in d. cap. qui clericus, & in d. cap. 1. de feud. fœm. in fin. quam opinionem irrefragabiliter probat text. in d. cap. qui clericus, ibi, qui clericus efficitur, aut votum reli-
17 gionis aſſumit, eo ipſo feudum amittit, quæ verba important idem quod ipſo iure, vt declarat ibi Bald. & reddit rationem, quia quoties quis ratione incompatibilitatis ſtatus priuatur, intelligitur ipſo iure priuatus, idem ibi Affl. & idem ad intellectum prædicti text. tradit Piſtor. in 3. lib. quæſt. feud. in 33. quæſt. nu. 4. poſt Caſſan. in conſuetud.

tud.burgund.in verb.des fiefs verſ. excepte es les religieux, in verb. quid dicendum, & text. in d.cap. 1. de feud. fœm.dixit expreſsè clericum nullo modo in beneficium debere ſuccedere, etiamſi poſtquàm habitum religionis aſſumpſerit, poſtpoſuerit, & idem in omnibus dixit text. qui habitum religionis aſſumunt, vt conuerſi, ibi enim nec poſtea in feudum ſuccedunt, & ſic quod habent, perdunt, quæ ſunt verba formalia text.ex quibus apparet, quòd aſſumptio tãtum habitus importat feudi amiſſionem, cum per illam ipſo facto ſit factus miles Dei, & deſinit eſſe miles ſæculi, cuius officium cum non gerat, non debet habere beneficium: quæ omnia docet text.in d.cap. 1.de vaſſal. mil. vbi Bald.ſumat, quòd qui deponit habitum, & ſignum, deponit ſignatum, & beneficium: ex quibus patet reſponſum omnibus ſubtiliter cõſideratis per Bammacar. vbi ſupra quæſt. 3. qui tenet opinionem contra Andr. voluntariè enim habens feudum illud renuntiat ſe clericando, vel religionem ingrediendo; cui Dominus feudum conceſſit, vt ipſum defenderet dixit Andr. vnde ſtatim quòd facit id, per quod nõ poteſt defendere ex voluntate concedentis Domini ius alteri transfertur, vel ipſi aperitur, & videtur ludibrioſum dixit Andr. vt deſinat habere feudum propter clericatum, & redeat demum clericatu dimiſſo, fuit cõtemptus Dominus, vaſſallus fecit contra legem contractus feudalis, vnde nimirum, ſi pœnitentia non iuuat, ſicut dicimus in eo, qui contra legem feudorum alienauit abſque Domini aſſenſu, vt etſi pœnituerit, & feudum recuperauerit: tamen feudum amittat ad text.in cap. 1.

18 Quid iuris ſit, etſi votum tantum religionis feudi amiſſionem operatur, quare idem operari non debet aſſumptio clericatus, vel ingreſſus religionis, vt ſic concludamus non eſſe recedendum ab opinione gloſ. & Andr. quæ non procedunt in ſecundo caſu, quãdo quis erat clericus ante delationem ſucceſſionis: tunc enim nullus conſideratur contemptus Domini, nulla renuntiatio, non actus aliquis contrarius fidelitati, aut ſeruitio nulla contraria voluntas: vnde re integra poſtponendo habitum, & declarando voluntatem ad ſucceſſionem admittitur: & licet eleganter

19 dubitando Bammac.in quæſt. 5. dixerit, quòd dominium interim, quod in ſuſpenſo ſtare non poteſt, ſtabit in maſſa hæreditatis, donec ſucceſſor deliberabit, & adducit text.elegantem in l. ſi poſt mortem de leg. 1. tamen dubito de hoc dicto: nam ſi non adeſſet alius ſucceſſor, ita quod feudum deuoluetetur ad Dominum, ſi is, qui ſuccedere deberet, permanere velit in ſtatu clericali, tunc non poteſt dici, quod dominium ſtabit in maſſa hæreditatis, quia ſi non adeſt ſucceſſor ex reſolutione contractus feudalis non daretur hæreditas reſpectu feudi, & rurſus non procederet hoc in feudo ex pacto non hæreditario in quo agnati veniũt ex propria perſonæ: vnde dictum Bammac. non compræhẽdit omnes caſus, & ideo videtur mihi dicendum, quod cum lex ſit certa, & acquiſitio dominij pariter certa à principio ex operatione legis, ſed incerta reſpectu noſtri, quibus abſcondita eſt voluntas, & deliberatio certa ſucceſſoris. An velit renuntiare ſucceſſionem, vel dimittere clericatum, ſicut dicunt eleganter Doctor.in l.hæc venditio §.huiuſmodi per illum text.ff. de cõtrah.empt.ibi. Magis enim ignoratur, quanti emptus ſit, quàm tamen rei veritate incertum eſt, vbi Alber.eleganter declarat dicens, quòd ſufficit, quòd in rerum natura, & rei veritate certum ſit, licet incertum dicatur, reſpectu ignorantiæ contrahentium, & Bald.ibi in lectura antiqua, notabiliter dixit, quòd id dicitur certum, quod in ſe eſt certum, licet extra ſe ideſt nobis ſit incertum, & hoc de rectitudine quãtum ad realem exiſtentiam cum alijs adnotatis per D.de Frãch.in deciſ. 23.

Dico

Dico propterea, quòd ſtatim, quod deliberat dimittere clericatum, declarat voluiſſe ab initio ſuccedere, & conſequenter dominium ſtatim ab initio acquiſiuit, & ſic è contra, quando declarauerit velle in clericatu permanere, declarat id quod à principio erat, ideſt nolle ſuccedere, & conſequenter dominium à principio translatum fuit in ſucceſſorem, vel in Dominum directũ: nam declaratio animi, non importat nouum factum ineſſe producendum, ſed quod fuit ab initio declarandum, & in publicum manifeſtandum; quod vt diximus ſemper fuit certum in ſe ab initio, ſed incertum reſpectu noſtræ ignorantiæ, quod actum non ſuſpendit, nec inliquidat, vt in d. deciſ. D. de Franch. vt ſic dicamus actum, & effectum productum ex tunc, ſed declaratum ex nunc: ſicut dicimus in aditio-
20 ne hæreditatis, quæ animo perficitur, qui demum declaratur ex actibus ſubſequentibus, immò opinio præualet veritati ad text. in l. gerit, vbi Bart. Bald. & communiter ſcrib. ff. de acquit. hæred. Ex his enim probatur animus ab initio, & etiam quando vellemus eſſe hoc per fictionem, cum extrema ſint habilia, & res eſt integra, retrotrahitur declaratio ad tempus delatæ ſucceſſoris ex traditis per Bart. in l. is, qui pro emptore, ff. de vſucap. à quo non eſt alienum, immò in proprio caſu ſimile poſitum per gloſſ. in cap. 1. §. quin etiam, Epiſcopum, vel Abbatem, verſ. non amittuntur, vt non videatur natus
21 maſculus, qui ſtatim poſt mortẽ patris deceſſerit, vt ſic fęmina alias nõ ſucceſſura propter exiſtentiã maſculi tali caſu ſuccedere habeat, & hęc eſt communis opinio: immò volunt procedere etiamſi vixerit per octo dies, de quo latius in prædicta deciſione fact: in cauſa Marchionis Briatici, vbi videri po-
22 terit, & hoc argumento vtitur Andr. in proprio caſu in d. cap. 1. de vaſſall. milit. vt non videatur clericatum aſſumpſiſſe, ſi illum dimiſerit poſt mortem patris, ante motam quæſtionem feudi, & allegat text. in d. cap. 1. §. quin etiã, ergo ſi fingitur aliter clericum nõ fuiſſe, nec habitum religionis vnquam aſſumpſiſſe, ſequitur propterea, quod nullam vnquam habuit reſiſtentiam in acquiſitione dominij, & conſequenter ſẽper illud ſtetit pęnes ipſum ſucceſſorem manifeſtatum ex declaratione voluntatis attenta etiam natura declaratio-
23 nis, quæ eſt declarare facta dubia præcedentia, alias non eſſet propriè declaratio, quia importaret nouam diſpoſitionem iuxta famigeratam doct. Paul. de Caſtr. in l. hæredes palam §. ſi quid, ff. de teſtam. Felyn. in cap. cum olim nu. 5. de re iud. exornat Gomeſ. in regul. Cancell. in tit. de non tollen. iur. quæſ. quæſt. 13. & in omnibus iuribus hære-
24 ditarijs, quæ hæredi competunt hæreditate adita illa finguntur competijſſe à die mortis dixit text. notab. in l. hęres quandoq; ff. de acquir. hæred. ibi. Hæres quandocumque hæreditatem adeũdo iam tunc à morte defuncti ſucceſſiſſe defuncto intelligitur, vbi gloſ. ideſt fingitur, cum alijs adductis per Bart. in l. is qui pro empt. nu. 45. ff. de vſucap. tractando materiam fictionis trãſlatiouẽ de tempore ad tempus.

Vel dicere poſſumus, quòd cum in Rege directo Domino ſit omnis poteſtas, & in diſpoſitione feudorum liberum habeat arbitrium; & nulli ſubiaceat poteſtati, propterea poteſt dominium interim ſtare pęnes agnatum alias ſucceſſorem reuocabiliter, conditionaliter, & ſuſpenſiuè, vel pęnes ipſum Regem, eodem modo, quando ad ipſum feudum eſſet recaſurum, & denique facta animi declaratione dominiũ ad feudatarium verum ſucceſſorem de-
25 feratur, nec eſt nouum, quod dominiũ transferatur, ſuſpenſiuè, & demum trahatur, & retrãſferatur ad ſua principia attractiua verba ſunt Bald. in l. 3. C. de pact. int. empt. & vend. & termini text. in d. l. ſi poſt mortem, & in l. huic ſcripturæ ff. ad l. aquil. non procedunt in

ſuo,

ſuo, vel neceſſario hærede: nam non datur medium inter mortem, & aditionem, idem text. in d. l. ſi poſt mortem, optimè declarat, & ibi cōmuniter ſcribent. vt latius ibi per Iaſ. poſt Angel. hinc Bald. ibi notat, quòd inter mortem, & immixtionem neceſſarij hæredis nullum eſt medium, & conſequēter nec effectus medij temporis, ita quod do-
27 minium ſtatim eſt acquiſitum, & ob hoc text. ille non procedit in feudis, in quibus non datur libera diſpoſitio, ſed ad hæredes ſanguinis neceſſario ſunt feuda recaſura, ita quòd ſi ſunt filij nō datur medium, vt ſupra, etſi ſunt agnati vocantur ex lege inueſtituræ cum qualitate, vel abſque qualitate hæreditaria, prout erit qualitas feudorum, vt elegāter conſiderauit, & tradidit Paul. de Caſtr. in eadem l. ſi poſt mortem num. 3.

28 Benè verum eſt, quòd ſecundum approbatam opinionem in Regno cōmuniter deciſam, & ſic practicatam indies clericis omnibus etiam in ſacris conſtitutis debetur vita, & militia ſecundum Conſtit. Reg. incip. Comitibus, ſunt enim filij, lex Regni eos repellit à ſucceſſione feudorum primogenito exiſtente, cui tantum ſecundum ius francorum in Regno obſeruatum ſucceſſio in feudis defertur, & ob id lex conſtituit eis alimenta, & hæc appellantur vita, & militia, quæ alimenta cum præſtentur ex fructibus feudorum tantum, quorum clerici nō ſunt incapaces, propterea quid mirum? ſi habentes clerici qualitatem filiationis compræhenduntur ſub lege, quæ generaliter filijs ſecondogenitis alimenta cōſtituit, & tam gloſ. in d. conſtit. Comitibus, quàm Andr. ſæpè ſæpiùs dicunt, quod hæc ſunt alimenta, quæ præſtantur, vel vitam militiam, ſeu alimenta, & dum poſtea
29 dicunt, quod hæc prçſtantur loco portionis feudi, à qua filij ſunt excluſi, quaſi quòd hoc non cōpræhendat clericos feudorum incapaces, aduertatur quod fallax eſt argumentum; primo quia conſtitutio hoc non dicit, ſed ſunt verba Doctor. ſecundo, ſi in Regno ſecundum ius francorum primogenitus tantum ſuccedit; ergo nunquam ſecondogenitis competijt ſucceſſio, ſicut nec clericis, & tamen iſtis indubitatum eſt vitam, & militiam deberi, & ſic pariter de iure communi feudorum in feudis titulatis, vt ſic cum priuatio præſupponit habitum ad text. in l. decem de verbor. obligat. & habitus non detur ſucceſsionis in Regno ſecōdogenitis ex lege, quæ primogenitis tantum ſucceſsionem defert, & idem diximus de iure communi quoad feuda dignitatum, igitùr non poteſt argui verè, quod detur vita militia ratione portionis alias competentis ſecundogenitis, cum nunquàm competierit, ſed eſt onus à lege primogenito impoſitū ratione ſucceſſoris feudi reſpectiuè ad fructus, quos ipſe à feudo percipit: tertio ſi ratione portionis debitæ ſuper feudo hæc vita militia deberetur, non regularetur à legitima, vt tertia pars fructuum daretur, nec eſſet in vita, ſed perpetua, & integrā pars conſtitueretur, cuius contrarium dicunt omnes, ergo dicere, quod eſt loco portionis à qua ſecondogeniti excluduntur, non operatur miniſterium iuris, ſed ſunt verba à Doctoribus emiſſa, ſic perfunctoriè, & non ſequitur cōſequentia, datur loco portionis feudi, ergo eſt feudum, oporteret enim condere in feudum expreſsè, alias nunquā quid in feudum conceſſum intelligitur ſecūdum notorios terminos feudorum, quod non eſt in feudo ſoldatæ, & ſimilibus, quæ expreſſim in feudum conceduntur; ob quod apparet malè ſenſiſſe Camer. in repet. cap. imperialem §. prçterea Ducatus fol. 102. lit. O, & ideò de vita, & militia non ſoluitur adhoa,
30 & ſic deciſum, & debetur etiam primogenito, qui ſe clericauit, & feudum
31 renuntiauit voluntariè, in quo non conſideratur excluſio ſucceſſoris, de quo facit deciſ. 20. D. de Franch. & benè omnibus reſpondet, nec facit ad caſum,

32 ſum, quod detur actio contra tertium per capitul. ſpetiale regni, alienationis actus, cum ſit hæc prouiſio ſpetialis, & datur actio perſonalis contra poſſeſſorem in rem ſcripta, ſicut pro paragio, de qua eſt capax clericus, & datur ad finem conſequendi pecuniam debitam, non autem ad acquirēdum dominium, vel ius formatum ſuper feudo, ſicut diximus in aſſenſibus, qui quotidie præſtantur in oblig. feud. in beneficiū monetium, atque Eccleſiarum ad finem conſequendi credita, & feuda alienandi, quod de iure fundauimus validè fieri poſſe, vt infra eo. tit. in §. 8. & quod dicitur, quòd ſecundogeniti ſeruire debent ad expenſas primogeniti cum equis, & armis dicit Affl. in eadem Conſtitutione Comitibus hoc nō procedere quando ſeorſum à primogenito habitant, & receſſit hoc ab aula, cùm non ſit hoc expreſſum in d. Conſtitutione Comitibus, ſed gloſ. ibi hoc dicit eſſe de conſuetudine, vnde nimirum ſi contraria conſuetudine eſt ſublatum, & poſtquàm vt diximus conſuetudo eſt vniuerſalis, & ſic iudicata, vt Conſtitutio prædicta Comitibus comprehendat clericos ſequitur, quòd in prædictis non eſt vis facienda, quia quanto magis clericus eſt inhabilis ad ſeruiendum, tanto magis eſt conceſſa vita militia abſque onere talis ſeruitij: ſicut in fœmina, & clerico ſupra diximus authoritate Andr. & poſtquam ſic indifferenter iudicamus, & practicamus, & eſt opinio ab omnibus noſtris regnicolis ſic approbata, quos recenſet Bammac. vbi ſupra in quæſt. 10. ideò non concurro cum ſua opinione, dum tenuit vitam, & militiam clericis non deberi, cuius argumētis apparet ex ſupra diſcuſſis latè reſponſum, etſi attendimus communes deciſiones Dat. quod vita militia eſt loco legitimæ competētis in omnibus bonis hæreditarijs, in valore quorum computantur feuda hæreditaria, pariter opinio Bammac. non poteſt ſuſtineri, de quo per D. de Franch. in d. deciſ. 20. nu. 9. in meo cōſ. 39. 1. volum. Camer. fol. 102. colum. 3. lit. L, & M, cum alijs innumeris cumulatis per Conſiliarium Fab. de Ann. in conſ. 120. 2. volum.

SVMMARIVM.

1 *Collaterale Conſiliū mortuo Prorege habet poteſtatem concedendi aſſenſum, quia repræſentat in in omnibus Proregis perſonam.*

2 *Aſſenſus ſuper alienatione facienda non expirat per mortem concedentis.*

3 *Aſſentiendi poteſtas conceſſa eſt, tàm Proregi, quàm Collaterali Conſilio.*

4 *Conſuetudo obſeruata Gubernatoris Regni, & regendi Tribunalia, dùm ſuccedit mors Proregis, & quomodo Cōſiliarij Collateralis inter eos præcedant, & in quibus negotijs interueniant, & vota emittant: verùm habens vnum ex ſeptē officijs Regni præcedit omnes titulatos, quocumque titulo decoratos, omneſq; Collaterales, etiam antiquiores; ſed inter ipſos, quando concurrunt plures habentes ſeptē officia vnuſquiſque præcedit ſecundùm præcedentiam, & dignitatem officij, non attenta antiquiori poſſeſſione, & ita deciſum, etſi adeſt inter hos aliquis de ſanguine Regio iſte omnes præcedit, & nu. 5. & 6.*

7 *Regentes Collateralis in concernētibus iuſtitiam habent votū deciſiuū, in cæteris verò conſultiuū.*

8 Fre-

8 *Prorex an teneatur ſequi Regentium Conſilium conſultiuum, quando ſunt omnes pari voto, & ibi quomodo practicatur.*

9 *Princeps quomodo eſt debitor iuſtitiæ populis, & quomodo ipſe eſt in Republica, & Reſpublica in eo.*

10 *Princeps debet Reipublicæ ſtatum priuatis commodis præponere.*

§. V.

1 POTESTAS aſſentiendi, quæ reſidet pęnes Regni Proreges, quia non debent ſubditi pro impetratione aſſenſuum in ipſorum bonorum contractationibus quærere Regem extra regnum ſecundum latius tradita per Andr. in d. cap. imperialem, de prohib. feud. alien. per Feder. Hæc inquam poteſtas mortno Prorege reſidet ex eadem ratione pęnes collaterale Conſilium propter conſuetudinem aſſentiendi, ita notanter Camer. in d. cap. imperialem cart. mihi 79. lit. N, verſ. quæ notate per collaterali Conſilio, quod vacante Proregis Officio repræſentat in omnibus illius perſonam.

Et ex hoc tenui pro indubitato illud quòd alias fuit controuerſum: an aſſenſus expiret propter mortem con-
2 cedentis præſtitus alienationi faciendæ, quæ in vita aſſentientis facta non fuit: nam ſi Prorex cum collaterali Conſilio aſſentit, vel Rex cum ſuo conſilio, & ſic nomine dignitatis, quę nunquam moritur, & actus eſt in ſe perfectus, propterea tenui, & teneo non poſſe dubitari de firmitate aſſenſus: & ſi actus eſt in ſe perfectus non eſt faciēda diſtinctio reſpectu ſucceſſoris in Regno, ſi capit iure hæreditario, vel ex pacto, & prouidentia: dùm fecit Prorex, vel Rex actum ſolitum, & debitum aſſentiendo alienationi faciendæ: non eſt de quo conquæratur ſucceſſor, ſolet allegari text. elegans in cap. ſi cui nulla de præben. in 6. de quo per Camer. in cap. imperialem cart. 46. verſ. ſed dubitari ſolet, & cart. 47. verſ. illud tamen te non latet, facit deciſ. Capyc. nu. 121. quicquid dixerit Io. Vinc. de Ann. in ſua allegat. 45. contra quam fuit deciſum, vt ipſemet refert in fine illius.

3 Sed aduertatur ad vnum, quod non aduertit Camer. nam per Pragmaticam nouem capitum hæc poteſtas aſſentiendi eſt conceſſa tam Proregi, quàm collaterali Conſilio, ergo nimirum, ſi in abſentiam, vel Proregis mortem poteſt
4 aſſentire, & moris eſt mortuo Prorege totum collaterale Conſilium cōgregari integrum ſingulis, & ſolitis diebus, ſtatutis horis, quod conſilium conſiſtit ex Regētibus viris togatis, & alijs Cōſiliarijs non togatis, & vt plurimū Magnatibus, qui debent eſſe perſonę meritiſſimæ talis dignitatis, & cōſilij: verum hi votum non habent, nec interueniunt in negotijs iuſtitiam tangentibus, aut generalem & ordinariā regni gubernationem, ſed ſolùm Regentes congregātur propter hæc negotia ſingulis diebus de mane, & poſtea de ſero congregātur omnes pro negotijs ſtatus, & belli: verù expeditiones prouiſionum omnium, & priuilegiorum, quæ à regia cancellaria emanant firmantur à Regentibus, & loco Proregis à Decano ex Magnatibus prædictis, qui præſidet in Collaterali, dùm ibi aſſiſtit de ſero tantum, & ratio, quare non interueniunt iſti Domini in omnibus negotijs eſt, quia ſic reperitur ſtatutum per particulares prouiſiones in anno 1542. expeditas tempore inuictiſſimi, & immort. mem. Caroli V. Imperatoris, de quo non meminit D. Frecc. dum in 3. lib. de differ. int. feud. tit. & alia ante nu. 21. refert vſum,

quod collaterales Conſiliarij dicti conſilij bellici aſſiſtunt in collaterali, dum res bellica tractatur, qua finita recedunt, nec vllam habent aliam authoritatem, aut iuriſdictionem.

Eſt benè verum, quòd Magnates, ſeu titulati cum cæteris viris non togatis, qui ſunt de hoc conſilio præcedunt Regentes in ſedendo, & in votando: nam ſedent ad dexteram manum, & primi qui votant ſunt tituli dignitate decorati poſt eos, qui titulos non habẽt & demum Regentes, qui ſedent ad ſiniſtram Proregis, ſed extra conſilium Regentes præcedunt prædictos Conſiliarios, qui non ſunt Magnates, ſcilicet titulo decorati: nam titulati ſimpliciter in regno ex particulari declaratione facta per ſereniſſimum Regem Philippum Secundum præcedunt Regentes, omnesq; collaterales in omnibus actibus, & locis publicis præterquàm in conſilio, in quo moris eſt ſedere vltimos, dùm ad illud accedunt pro cauſis, & negotijs particularibus, & ſedent in banco, & loquor de titulatis, qui non ſunt de Collaterali, & hoc iure vtimur abſque controuerſia: verùm in collaterali titulati, qui ſunt de prædicto conſilio, præcedent inter eos ſecundum antiquitatem, non autem ſecundum maioritatem tituli, quæ inter eos ſecundum morem non attenditur, ibi, de quo latius D. Frecc. vbi ſupra, & in primo lib. cart. 23. & 33. & de ratione vide in deciſ. 8. facta inter magnum Admiratum, & magnum Cancellarium, quare titulari nouiter aſſumpti præcedunt Regentes, & alios Collaterales antiquiores titulo non decoratos.

Sed hæc limitantur in habentibus
5 vnum de ſeptem Officijs Regni: nam hi præcedunt, & in conſilio, & extra omnes titulatos, omnesq; collaterales, etiam antiquiores, & maiori titulo decoratos, & hoc iure vtimur, & vltra deciſionem relatam per D. Frecc. 1. lib. in cauſa Comitis Caſtri magni Cancellarij, cum Principe Salerni practicatum fuit vltimo loco cum Marchiona Gruttularum. Decano collateralis, & Principe Côchæ magno Admirato nouiſſimè inter collaterales aggregato, qui præceſſit Marchionem Decanum, & antiquiorem Conſiliarium: verùm inter ipſos, qui tenent ſeptem officia, & ſunt de Conſilio Status, ſeu collaterali, vnuſquiſque præcedat ſecũdum præcedentiam, & dignitatem officij, quod fuit deciſum inter Principem Conchæ, & D. Cæſarem d'Auolos magnum Cãcellarium; licet in antiquitate Principem præcederet: nam ratione maioris dignitatis officij iudicauimus debere Principem præcedere, de quo in d. deciſ. octaua, prout pariter iſti præcedunt Decuriones noſtræ Ciuitatis in Regio Palatio, & in omnibus alijs publicis actibus, de quo in deciſ. D. de Franch. 548. 4. volum. licet Decuriones præcedunt omnes titulatos.

6 Sed ſi inter titulatos adeſt aliquis de ſanguine Regio iſte præcedit omnes titulatos, etiam titulo maiores, ſecundum Caſſan. Boer. & alios relatos per Frecc. in 3. lib. in vltima quæſtione num. 47. vt ſeruatum fuit cum Duce Montis Alti de domo Aragonia, & licet maxima orta fuerit altercatio, an etiam præcedat ſeptem officia, quæ differentia fuit inter prædictum Ducem, & Marcum Antonium Columnam magnum Conneſtabilem: tamen conſulto Rege fuit deciſum in fauorem Ducis in poſſeſſorio, nec proceſſum vlterius, quanquam D. Frecc, in loco allegato præſupponat, quòd in in illo parlamento tunc facto habentes ſeptem officia iurauerunt ante Ducem Montis Alti, qui ſecundum cum præceſſit omnes titulatos, ſed vt dixi, fuit deciſum in poſſeſſorio, vt præcedere deberet, quia de ſanguine Regio, & decretum non fuit publicatum, quia partes nõ inſtiterunt, & ego Aduocatus

tunc

tunc amborum ſtante etiam tam maxima ſanguinis coniunctione inter eos procuraui, & teperi medium, vt omnibus eſſet conſultum in illa occaſione parlamenti faciendi circa compoſitionem Regni, ne noua fieret numeratio, & medium fuit, vt Dux ſe abſentaret à Ciuitate cauſa eundiuenatum in partes conuicinas, & iſto medio tempore parlamentum celebraretur, & fuit potius hoc factum cum Duce, quàm cum prædicto Domino Marco Antonio, quia ipſe tractauerat, & fuit totus in negotio prædictæ compoſitionis faciendæ, & omninò opus erat eius interuentu in illo parlamento, & ſic fuit executum, ſed decretum prædictæ præcedentiæ eſt in Archiuio ſupremi Italiæ Conſilio, in quo illud ego legi, dùm onus habui tanquam vnus ex Regentibus prædicti ſupremi Conſilij recolligendi ſcripturas omnes archiuij prædicti, illaſq; cōponendi.

Nec ommittam aliud, quòd Regentes ex particularibus ordinibus eiuſ-
7 dem Caroli V. Imperatoris in materia iuſtitiæ habent votum deciſiuum: in cæteris verò conſultiuum; ſed an quan-
8 do omnes ſunt in pari voto, teneatur Prorex ſequi illorum conſilium, aut quomodo hoc debet intelligi ſaltem de honeſtate, videatur Bellug. in ſuo ſpecul. rubr. 10. in titu. de off. exam. num. 7. & 8. cum ſequ. qui validè tenet, quòd ſequi debet conſilium, ſed veritas eſt, & ita practicatur, quod mul toties regulantur Proreges ſecundum vota conſultiua Regentium, ſeu maioris partis ipſorum, & multoties ſecundum illorum arbitrium; & ò vtinam pro cultu iuſtitiæ, & recta Regni gubernatione ſaltem in rebus iuſtitia tangentibus authoritas Collateralis, & iuſſa pet Reges ſeruarentur ſunt peccata populi, & conuenit hæc ſilentio pertrāſire, & legatur idem Belluc. in cap. ſe-
9 qu. 11. qui tractat, quomodo Principes ſunt debitores iuſtitiæ populis, & quomodo Principes affectione paterna debet vaſſallos diligere, quomodo ipſe eſt in republica, & reſpublica in eo,
10 quomodo publicum reipublicę ſtatum debet priuatis commodis præponere, vide Andr. in cap. imperialem in princ. de proh. feud. alien. per lot. & ibi in S. itaque, quomodo quæ cum conſilio geruntur ſortiuntur effectum: nam ſic iuſtitia adminiſtratur, & ab omnibus cuſtoditur; & vehillis ad hoc deputatis, qui omnia paruifaciendo eam non adminiſtrant: nam Dei iudicium non effugient; & de authoritate Tribunalis Collateralis, quam iuriſdictionem habeat, & an ſint Regentes, Iudices ordinarij, an verò Aſſeſſores Proreges, vt quidam inſipientes dicunt, latè infra in tit. de delegationibus nu. 11.

SVMMARIVM.

1 *Prorex in caſum abſentiæ, & infirmitatis poteſt ſubſtituere perſonam, quæ loco ſui adminiſtrat, & vterque caſus ſucceſſit tempore Præſidatus Comitis de Lemo.*

2 *Proreges æquiparantur Proconſulibus.*

3 *Prorex poteſt omnia, quæ poteſt Rex, eiusq. perſonam repræſentat.*

4 *Poteſtas Proregis non expirat per mortem Regis.*

5 *Officium Legati à latere non expirat per mortem Pontificis.*

6 *Proconſules, & Præſides, quæ non ſunt delegabilia poſſunt delegare in caſum abſentiæ, aut infirmitatis.*

7 *Cauſa neceſſaria eſt cauſa infirmitatis, & abſentiæ.*

8 *Doctor, Lector electus poteſt ex cauſa infirmitatis loco ſui a-*

Digitized by Google

lium ſubrogare.

9 *Communis opinio, quòd ex cauſa neceſſariæ abſentiæ, & infirmitatis, etiam quòd ſit electa induſtria perſonæ poteſt quis alium ſui loco ſubſtituere.*

10 *Præſes poteſt in caſum abſentiæ, & infirmitatis Vicarium conſtituere.*

11 *Delegatus principis perſonā Principis repræſentat, & eſt maior quolibet ordinario.*

12 *Pater ex cauſa poteſt deputare filium ſuum Viceregentem.*

13 *Procurator generalis ad negotia, vt eſt Generaliſsimus Prorex Regni poteſt loco ſui alium ſubſtituere, & ſecundum hæc practicatum, & iudicatum fuit.*

14 *Subſtituto à Prorege non debetur idem honor, quòd ipſi Proregi, ſecus ſi ſubſtitutio fuiſſet facta à Rege, & ibi ponitur practica.*

15 *Proreges in Regno iuriſdictionem non exercent, niſi poſt captam actualem poſſeſsionem, & vſque tūc prædeceſſor adminiſtrat in omnibus, vti Prorex.*

16 *Salarium Proregi an debeatur poſt captam poſſeſsionem officij, an verò à die diſceſſus, & ſic etiam receſſus, vſque quoad Patriam redeat ad partes quæſtio diſputatur, & concluditur debere.*

17 *Medicus conductus pro tanto ſalario quolibet die debet illud habere etiam tempore itineris.*

18 *Iudex cōductus debet habere ſumptus etiam in acceſſu, & receſſu.*

19 *Salarium currit Ambaſciatoribus à die acceſſus.*

20 *Pro parte negatiua multa ponderantur, & adducuntur, vt ſalarium non debeatur, niſi poſt ingreſſam Prouinciam.*

21 *Dignitas, & iuriſdictio Prædeceſſoris in officio non ceſſat, niſi vſque ad aduentum ſucceſſoris in Prouincia, & ante ſucceſſor nihil poteſt mandare.*

22 *Succeſſor non dicitur veniſſe, niſi ceperit poſſeſsionem, & iuramentum præſtiterit.*

23 *Officiales maiores in ſumma dignitate conſtituti ante cæptam adminiſtrationē dignitatem acquirunt, & ſalarium taliter debetur, quòd tranſmittunt ad ſucceſſores, & à die electionis dicitur in ipſos dignitas tranſlata, & acquiſita, & hæc eſt communis limitatio, cum qua concordantur iura, & deciſiones.*

24 *Proreges æquiperantur Proconſulibus, & Patritijs.*

25 *Proconſul ſtatim, quòd vrbem egreditur antequàm Prouintiam ingrediatur habet Proconſularia inſignia, ac voluntariam iuriſdictionem, & eam non deponit, vſque ad regreſſum in Vrbem.*

26 *Contentioſa iuriſdictio, quare non datur interim.*

27 *Proconſul quando iuſta cauſa detinetur, & iuſtum ad.ſt impedi-*

pedimentum poteſt mittere Legatum in Prouintiam, qui ſuo nomine illam regat, quo caſu ceſſabit iuriſdictio alterius.

28 *Proconſul in Prouincia ſibi decreta eſt maior omnibus poſt Principem.*

29 *Conſules ſunt illuſtres.*

30 *Rex Siciliæ eſt Dux Apuleæ, & Comes Prouentiæ.*

31 *Cardinalis Legatus æquiparatur Proconſuli, & Legatus non Cardinalis æquiparatur Præſidi.*

32 *Proconſules, Senatores, Patritij, & Conſules Cardinalibus æquiperantur.*

33 *Proreges ſunt pluſquàm Proconſules.*

34 *Sumptus facti per Officialem in notabili ſumma in præparamento pro acceſſu ad officium, qui demum in itinere deceſſit, debet refici hæredibus, & ſeruari idem es, licèt ſalarium non debeatur.*

35 *Salarium debetur ratione laboris in adminiſtratione, quòd autem ſoluitur pro acceſſu, & receſſu eſt ratione ſumptuum, & ſic diuerſis reſpectibus vtrumque debetur.*

36 *Iudices, quibus non debetur ſalarium, debentur tamen illis refici expenſæ integræ factæ in itinere.*

37 *Differentia inter Iudicem, & Aſſeſſorem.*

ARGVMENTVM.

Prorex in caſum abſentiæ, aut infirmitatis poteſt alium loco ſui deputare. Poteſtas Proregis non expirat per mortem Regis. Proreges æquiperantur Procõſulibus. Procurator generalis poteſt aliũ loco ſui ſubſtituere. Differentia inter ſubſtitutum à Prorege, vel à Rege. Proreges in Regno iuriſdictionem nõ exercent, niſi poſt captum corporalem poſſeſſionem, à quo tempore ceſſat iuriſdictio prædeceſſoris. Proregi ſalario debetur, aut refectio ſumptuum ſaltem in acceſſu, & receſſu.

§. V.

1 SED quid ſi Prorex eſt abſens, an poſſit ſubſtituere, vel eligere perſonam loco ſui, an verò Collaterale gubernabit, & quid in caſu infirmitatis, & vterque caſus ſucceſſit tempore Præſidatus Comitis de Lemos, qui dum Romam profectus fuit pro obedientia præſtanda ſummo Pontifici Clementi VIII. nomine ſuæ Maieſtatis, tanquàm Regis, qui in Regno nouiter ſucceſſerat, reliquit loco ſui cum ſua particulari commiſſione D. Franciſcum de Caſtro eius filium ſecundogenitum virum ſuæ ætate nemini ſecundum, omni virtutum genere ornatum, admirabilis ingenij, ſagacem, expertum, prudentiſſimum, ac omnium negotiorum capaciſsimum, qui vt talis cum admiratione cunctorum, durante Patris abſentia, admirabiliter gubernauit: & ſic pariter tempore infirmitatis idem Comes illum fecit ſuum Locumtenentem, & Gubernatorem, & vt talis admiſſus, & receptus, quo Comite demum mortuo fuit ille à Catholica Maieſtate confirmatus, & gubernauit per anni ſpatium, & plus: prout eodem modo in Regno Siciliæ ſucceſſit caſus in perſonam filij Ducis Mattheæ Proregis, qui à patre in infirmitate conſtituto fuit loco ſui ſubrogatus, & poſt mor-

tem etiam gubernauit vſque ad proui-
ſionem ſucceſſoris.
Comes igitur,ac Comitiſſa eius vxor
voluerunt,vt eis dicerem, quid de hoc
ſentiebam,ſi hæc fieri poterant,& quæ-
nam erat mea ſententia dixi,quòd in
hoc nullam reperiebam rationem du-
bitandi: ſiquidem Proreges æquipa-
2 rantur Proconſulibus ſecundum Capy.
in repet. cap. imperialem col.mihi 32.
quem ibi ſequitur Camer. cart.78. lit.
N, multa ad propoſitum per Purpur.
3 in l.1. ff.de offic. eius nu. 209. Et in
Vicerege propriè conſtituto à Rege,vt
poſſet omnia,quæ Rex, & ipſius perſo-
nam repræſentet , tradit Alex.in rubr.
4 ff.de offic.eius,qui vic.alt.ger. & ob id
ſtante qualitate tanti Miniſtri non ex-
pirat eius poteſtas per mortem Regis ,
dicit Capyc. in loco vbi ſupra colum.
33. ibi vndecimo, ſicut dicimus in Le-
5 gato à latere, cuius officium non expi-
rat per mortem Pontificis per regul.
text.in cap.2. de offic. leg. in 6. & Le-
gatus à latere Proconſuli æquiparatur,
& de maxima poteſtate Proregis vi-
deatur Frecc.in tit. quis dicatur Dux ,
& hoc vltimum vidimus practicatum
in perſonam Comitis Oliuariæ maxi-
mi regni Proregis , qui poſt mortem
glorioſiſsimi Philippi II. adhuc officiũ
exercuit,& continuauit per annos.Sunt
enim perſonæ in ſuprema dignitate
conſtitutæ, Vicarij Regis ipſius perſo-
nam repræſentantes in omnibus cum
ampliſsima poteſtate ; & ob id dixi ,
quòd licita erat ſubdelegatio, ſeu ſub-
ſtitutio,ſiuè deputatio perſonæ loco ip-
ſius in caſum neceſſariæ abſentiæ , ſeu
infirmitatis ex traditis communiter per
Doctor.in propria materia in d.l.1. de
offic.eius, incip.à Batt.ponendo caſum
6 in Præſide,& Proconſule,dicẽtes quòd
ea quæ non ſunt delegabilia , poſſunt
Proconſules, & Præſides in caſum ab-
ſentiæ,aut infirmitatis delegare,& aliũ
vice ipſorum conſtituere;& quanquàm
in iſtis maioribus dignitatibus videtur
electa induſtria perſonæ,ob hoc requi-
ritur cauſa neceſſaria , eſt caſus in l. 1.
ff.de offic.conſ.quodq́; ſit tam neceſſa-
7 ria cauſa infirmitatis , quàm abſentiæ
probat text.in l.ſi longius ff.de Iud. in
princ.idem text. in l.ſi filiusfamilias §.
fin.cum l.ſeq. ff. de Procur. quæ iura
ad hæc allegat Dec.in d.l.1.ff.de offic.
eius nu.70. qui multa alia iura, & de-
ciſiones cumulat . Receditur enim ex
cauſa infirmitatis à regulis iuris , &
propterea dixerunt Doctor.in Doctore
8 legente, quòd etſi electa ſit induſtria
perſonæ : tamen ex cauſa infirmitatis
poterit alium loco ſui ſubrogare,& eli-
gere,& ſic legere per ſubſtitutum, Bal.
in l.fin. ff.de excuſ.tut.rom.in l.ſi verò
§.de viro ff.ſolu.matrim. latius Dec.vbi
9 ſupra . Quam opinionem vti communẽ
latè fundat Purpur.in d.l.1.vt qui non
poteſt ſubſtituere, vel delegare , poſsit
inquam ex cauſa neceſſariæ abſentiæ ,
vel infirmitatis cauſas alias in delega-
biles, & in quibus eſt electa induſtria
perſonæ,ibi nu.513. cum ſequ. Iaſ. ibi
nu.58. & 77. Alex.nu.54. & Ang.nu.
10 5.loquitur in Vicario,quem dixit poſ-
ſe Præſidem conſtituere in caſum ab-
ſentiæ,& infirmitatis; ſed in Proconſu-
le non requiri cauſam delegandi,ſed in
alijs Iudicibus ordinarijs,& delegatus
11 Principis eſt maior quolibet Ordina-
rio , quia Principis perſonam in omni-
bus repræſentat ad text. in cap. paſto-
ralis,de offic.ordin.in cap.ſtuduiſti, de
offic.leg. & pro concluſione omnium
adduxi deciſionem Bald.in l.aliquando
12 ff.de off.Proconſ.qui ponit q. in patre
propriè, ſi poteſt ex cauſa deputare fi-
13 lium ſuum Viceregentem,& in Procu-
ratore generali ad negotia,vt eſt gene-
raliſsimus Prorex Regni,dixerunt iura,
& Doct. poſſe alium ſui loco ſubſtitue-
re,& deputare ex reg. text. in l.ſi pro-
curatorem §.1. ff.mand. in l.quod quis
C.de procur. in cap.1,§.tantum eodem
tit. in 6.& diſtinctio communis eſt in-
ter Procuratorem ad negotia , vel ad
iuditia,vt per Bart.in l.pen.§.2.ff.de
diuerſ. & temp. præſcript. idem Bart.
&

& Bald. in d.l. ſi procuratorem S.r. & eſt in Regno generalis conſuetudo, & ita iudicatum poſſe ſubſtituere, & validiſsimos iudicatos contractus aſſenſus, & actus omnes à ſubſtitutis factos, de quo latè in meo conſ.55.nu.45. & ibi recenſentur deciſiones alias factæ, prout fuit inter cæteros in caſu illius conſilij, nam iudicatum fuit in fauorem D. Petri Xarchez, contra Fabritium Mormile.

Sed an debeatur idem honor, & idē titulus, ſicut patri, ſeu Proregi ſubſti-
14 tuenti, & commnnis eſt diſtinctio, quòd aut Locumtenens cōſtitutus eſt à Principe, aut ab ipſomet Prorege, vt primo caſu idem honor debeatur in omnibus: ſecundo verò ſecus, ex deciſione, & diſtinctione Bart. in l. filius ff. de legati, Cardin. in clem. 1. de off. Vic. in 6. oppoſ. Alex. in d.rubr. nu. 14. Purpur. vbi ſupra latè nu. 632. & propterea eidem D. Franceſco Locumtenenti, non fuit datus titulus excellentiæ, vt Proregi, ſed tantum Illuſtriſsimi, ſed demùm mortuo patre, & habita commeſsione Locumtenentis, & Capitanei Generalis à Rege, fuit datus ei titulus Excellentiæ, & in omnibus tractatus, vt Prorex, quia à Rege deputatus, & conſtitutus: quæ notentur, cum in dies occurrere poſsint, & expedit pro Croniſtis, & legum ignaris, qui de omnibus loquuntur indifferenter, vt doceant, & intelligant, quod à Iudicibus rectis, & Deum timentibus non cantatur. Placebo Domino, ſed conſulunt, quæ veritati conſona ſunt, & quæ maximis vigilijs, & ſudoribus addiſcerunt, quæ non vadunt per omnium manus, nec omnes ſcire poſſunt omnia, & propterea non omnes pares ſumus, voluiq; ponere hæc ſic per extenſum: ſiquidem quādo hæc ſucceſſerunt, voluerunt me lapidare, quaſi blaſphemaſſem, & loquutus eſſem in paradoxis.

Et an Proreges in ingreſſu Regni habeant iuriſdictionem, ita quod præ-
15 deceſſoris iuriſdictio ceſſet: an verò illa duret, vſquequo fecerit ingreſſum, & cœperit poſſeſsionem de hoc facit eleganrem deciſionem D. de Franch. num. 393. ad cuius dicta me remitto, quæ ſunt conformia conſuetudini indubitatæ, quæ eſt, quòd iuriſdictionem non habeat nouus Prorex, vſquequo non accepit actualem poſſeſsionē, & iuramentum præſtiterit, iuxta morem, de bene adminiſtrando, quòd ipſis defertur per Decuriones Ciuitatis in Eccleſia maiori, iurans ſeruare Capitula, & priuilegia omnia Ciuitati conceſſa, quod ſi poſtea faciant, ipſi videant: & interim Prorex prædeceſſor adminiſtrat omnia, facitq; gratias, omniaq; ad poteſtatem Proregis ſpectantia.

Verùm fuit alias dubitatum, & mihi quæſitum, vt meam dicerem ſenten-
16 tiam: An Viceregibus, qui à Curia tranſmittuntur ad gubernationem, & regimen Regnorum ſuę Carholicę Maieſtatis debeatur ſalarium non ſolum poſt ingreſſam Prouinciam, vel Regnū, ſed à die diſceſſus, & receſſus, vſquequo redeat ad patriam, & hoc ſe poſita qualibet conſuetudine.

Pro parte affirmatiua multa poſſunt conſiderari, nam Legato tempus prodeſt, ex quo legatus creatus eſt, non ex quo Romam venit dicit text. in l. legato ff. de legatio. & ob id ibi gloſ. dixit, vt videatur eſſe in ſeruitio, & reipublicæ cauſa abeſſe ab eo die creationis, non autem quo iter incępit arripere, & ſic pariter dicit computandum eſſe tempus reuerſionis, ſcilicet non ſtatim ex die receſsionis, ſed cum quodam temporis laxamento allegat text. notab. in l. tempus ff. de vacat. mun. vbi text. dicit: neque enim minus abeſſe Reipublicæ cauſa intelligendus eſt, qui adit negotium, vel ab eo reuertitur. Hinc text. in princ. dicit tempus vacationis, quod datur eis, qui Reipublicæ cauſa abfuerunt, non ex eo die numerandum, quo quis abeſſe deſijt, ſed cum laxamento quodam itineris.

Sed text. notab. hoc declarat in *l.*

qui

qui mittuntur §. ſed ſi extra patriam ff.ex quib.cauſ.maior.vbi dicitur,quem Reipublicæ cauſa abeſſe, dum eat in Caſtra, ac redeat, & ideo qui cæperit iter dicitur Reipublicæ cauſa abeſſe, vbi gloſ.in verb. agere notat, & dicit, & ſic etiam antequam vadat, dicitur abeſſe,cum ſe præparet, alleg.text.in d. l. legaro, ſicut è contra cum eſt reuerſus allegat text. in l.ab hoſtibus, §. fin.eod.tit.

Si dicitur ſtare in ſeruitio, & gaudet illius priuilegio,igitur ſalarium debetur,ſicut ei,qui eſt in commeatu tam pro acceſſu,quàm pro receſſu gloſ.in l. 3.§.ſi ad diem ff.de re mil.quàm pro ſingulari notat,& ſequitur Bald.in l. ſi ea conditione C.de cond.inſer.Bart.in l.hac lege C.de proxim.ſacr.ſcrin. lib. 11. vbi pariter notat Andr. de Barul. & in Doctore recedente cum licentia, vt ſalario gaudeat pro receſſu per illũ text.tradit Bald. in auth. habita C. ne fil.pro patr.nu.22. vbi Barbat.notat,& allegat gloſ. §.ſi ad diem, cumulat deciſiones Iaſ.in l. diem functo nu.41. ff. de off.Aſſeſſ.

17 Hinc Bart. in l.ſuo victu ff. de oper. liber. tradit, quòd medicus, qui vadit ad aliquem locum pro tanto ſalario quolibet die, debet illud habere etiam tempore itineris, & idem Bart. in l.ſuper creandis C.de iur.fiſc.lib.10.dicit, quod ſi quis conducit vnum Iudicem, debet intelligi ſumptibus conducentis in eundo, & redeundo, & inſtando, quem allegat, & ſequitur Alex.in cõſ. 206. 2.volum.allegat hæc Franc.Auila ſuper ll. prætorum, & Iud. Sindic. Reg.cap.6.in verb.ſalario nu.2. qui atteſtatur de conſuetudine totius hiſpaniæ eſſe, vt iudices debeant habere ſalarium,illiſq; currat,etiam pro acceſſu, & receſſu.

Et in Ambaſciatore, vt currat ſalarium à die acceſſus, ſeu facti præcepti
19 de eundo,tradidit Bald.in l.ſi quis decurio C.de decur. lib.10.

Pro parte verò negatiua videtur hoc decidere text. in auth.de adminiſtr. §. illud, vbi ſtatuitur officialem gaudere
20 non debere ſalario,niſi poſt ingreſſam Prouintiam, non autem à die electionis,& ibi gloſ.in verb. codicillis, & ſic per illum text.tradit Luc. de Pen. in l. 1.C.de primip.lib.12. & in l.fin. C.de conſulibus lib.12.in fin. & text. in d.l. 1. C. de primip. hoc videtur indubitanter probare: ibi commoda primipilatus poſt adminiſtrationem incipiunt deberi,vbi in ſpetie Andr.de Barul.notat non deberi ſalarium à die acceſſus, ſed à quo die Prouintiam eſt ingreſſus, per quem text. ſic decidit Bald. in cap. 1. §.fin. quis dicatur Dux,vt decedente officiali in itinere minimè ſalarium debeatur: videtur hæc pars fundata in illa communi concluſione Doct.autho. Bart.in l.diem functo ff.de off.aſſeſſ.nu. 2.vt minimè in terminis illius text.debeatur ſalarium totius temporis hæredibus officialis mortui, quando ille nondum ingreſſus erat officium, ſeu ſe parauerit ad veniendum, quia ante ingreſſam Prouintiam ſalarium nullo modo incipit currere, nec debetur, & repræhenderunt communiter doctr.Bart. in l.1.§.diuus nu.13.ff.de var.& extraord. crim. vbi videtur contrarium voluiſſe, & facit ratio fortis, quòd ſoluerentur duo ſalaria eodem tempore, & duo pariter eſſent in eodem officio, &
21 dignitate: ſiquidem indubitatum eſt non ceſſare dignitatem,nec iuriſdictionem alterius,niſi vſque ad aduentum ſucceſſoris in Prouintia, & ante ſucceſſor nihil poteſt mandare iuriſdictione carens ad text.in d.§.illud,auth.de admin.vbi eſt caſus in l.obſeruare §.poſthæc ff.de off. proconſ. bona deciſ.Specul.in rubr.in tit.de leg. §. ſupereſt nu. 58.verſ.ſed an iſte de latere, imò magis voluit Bald.in l.meminiſſe ff.de off.
22 proconſ. in fin. vt non dicatur ſucceſſorem adueniſſe, niſi cæperit poſſeſſionem, & iuramentum, & applicauerit ſe ad locum, vbi decernitur adminiſtratio.

Hanc

Hanc communem concluſionem, quòd ſalarium non tranſmittatur ante
23 cæptam adminiſtrationem, ſeu ingreſſus in Prouintiam, ijdem Doct. limitauerunt in officialibus maioribus ſummam dignitatem aſſequentibus, vt dicimus in dignitate patriciatus, & Conſulatus; & propterea mihi nunquàm viſum fuit eſſe contrarium Bart. ſibimet à dictis in l. diem functo cum dictis in d. §. diuus, ſiquidem in l. diem functo loquutus eſt in ſimplici poteſtate in §. verò diuus, loquutus eſt in maiori dignitate, & poteſtate in officijs, in quibus principaliter conſideratur dignitas perſonæ, vt in Præfectis, & Præſidibus, vt latius ibi per eum, & hoc ex eo, quia à die electionis dicitur dignitas trãſlata, & acquiſita, pro quo eſt text. elegans in l. fin. C. de conſul. lib. 11. ibi illico ab Imperialibus codicillis præſtitis patrem familias effici, qui text. loquitur in dignitate Patritij, & dixi, quòd eſt communis opinio, & limitatio, vt in ſupremis dignitatibus ex electione acquiratur dignitas electo gloſ. ad limitationem text. in d. §. illud, in verb. codicillis in fin. quam ibi ſequitur Bart. & ita pariter limitat, & ſe declarat Luc. de Pen. in d. l. 1. C. de ptimip. col. fin. verſ. in dignitatibus; ſic Alex. qui tenuit contra Bart. in d. §. diuus intelligit, & limitat in d. l. diem functo nu. 25. & in maioribus dignitatibus dixit procedere deciſionem Bartol. in §. diuus, & limitari communem opinionem, de qua ſupra in l. diem functo tradidit Iacob. de ſancto Georg. nu. 27. & Claud. Seiſel. ibi nu. 13. & ſic intelligo Curt. ibidem, qui ſecutus fuit Bart. in §. diuus, & licet gloſ. in l. fin. C. de decur. lib. 10. vbi Io. de Plat. dixerit, quod hæ duæ dignitates ſolæ conferuntur ſola electione: tamen Doct. præfati, & ſignãter Bart. quem prædicti ſequuntur, loquutus fuit in alijs dignitatibus maioribus, in quibus nõ videtur ratio differentiæ, & gloſ. in d. §. illud dicit, in dignitate Patriciatus, & alijs: ergo vltra dignitatem Conſulatus.

Quod in dubium non videtur refricandum in dignitate Protegum, quæ eſt ſublimis, tum ratione qualitatis perſonarum, quæ ad hanc dignitatem eliguntur, tum etiam ratione adminiſtra-
24 tionis etſi aſſimilamus has perſonas Proconſulibus, & Præſidibus, vt dixit Capyc. in repet. cap. imperialem cart. mihi 32. verſ. 2. notandum eſt, quod Vicarius Regni, vbi Camer. cart. mihi 78. à terg. lit. N, verb. prima concluſio ſumus iam in caſu Bart. qui loquutus eſt in Præſide, ſed ad confuſionem prædictæ gloſ. dico, quod loquitur contra
25 text. in l. 1. & 2. ff. de off. proconſ. vbi Proconſul ſtatim, quòd vrbem egreditur, ita quòd eſt in itinere, habet proconſularia inſignia, ac voluntariam iuriſdictionem, quam exercere valet, licet aliter prouinciam non ſit ingreſſus, & non deponit dignitatem vſque ad ingreſſum Vrbis, dicit text. in l. fin. ff. eodem tit. & ſic ratione dignitatis dantur officij inſignia ſtatim, & datur iuriſdictio voluntaria, quæ oritur ex conſenſu partium dixit Bald. in l. omnes ff.
26 off. proconſ. & non datur contentioſa ratione implicationis iuriſdictionis cum anteceſſore, cuius iuriſdictio non ceſſat, ne Prouincia ſine gubernatione maneat dicit text. in d. §. illud, & propterea ſi
27 mittit legatum ſuo nomine, ille exercebit, & ceſſabit iuriſdictio alterius dicunt iura præfata, ac prædicti Doctor. communiter, & hoc quando iuxta cauſa detinetur, & iuſtum adeſt impedimẽtum in itinere, ita Bart. in d. l. diem functo nu. 2. Alex. ibidem ante nu. 24. Iaſ. ibi num. 44. Iacob. de ſancto Georg. & latius Curt. nu. 39. quod probat text. elegans, quem Bart. allegat in auth. de collat. §. adhoc prohibemus verſ. antequam verò, qui text. etſi ſimpliciter loquatur, intelligitur iuſto tamen exiſtẽte impedimento, ſic concordando text. in d. l. obſeruare §. poſthæc de off. proconſ. ita Bald. eleganter in l. fin. ff. de excuſ. tutor. Hinc dicimus poſtea Pro-

con-

conſulem de omnibus cauſis, quibus
Romæ Conſules, Præfecti Prætorio, cæteriq; magiſtratus cognoſcere poſſunt,
de omnibus ipſi cognoſcunt in decretis ſibi prouincijs, in l. ex omnibus ff. de
off. Præſid. in l. ſi in aliqua §. fin. ff. de
28 off. Proconſ. & in Prouincia ſibi decreta eſt maior omnibus poſt Principem,
in l. & ideo ff. de off. Proconſ. in l. 4. ff.
de off. Præſid. ob quod Guidus Pancirola in tract. de notit. vtraque dignit.
cap. 100. in tit. de proconſ. dixit, quod
Proconſul ſtatim egreſſus vrbē in itinere, & reuerſus donec portam vrbis ingreditur inſignijs proconſularibus vtebatur, ac voluntatiam iuriſdictionem,
vbique exercebat, quod alijs Magiſtratibus non concedebatur, qui nihil habebant, niſi intra Prouinciam, & extra
eam tanquam priuati habebantur.

Immò ſi Proconſules antiquis temporibus ex Conſulibus efficiebantur, &
habebant hoc plus, nam tanquam con-
29 ſules erant illuſtres ſecundum gloſſ.
communiter approbatam in rubr. ff. de
offic. Conſul. & tanquam Proconſules
ſpectabiles ratione demandatæ dignitatis, & adminiſtrationis, cum non ſit
inconueniens dicunt Doct. quod poſſit
repræſentare plures dignitates, & ponunt exemplum in Rege Siciliæ, vt ſit
Dux Apuleæ, & Comes Prouentiæ glo.
30 in rubt. ff. de off. Proconſ. gloſ. notab.
in §. hęc autem in verb. proconſulariam
in auth. vt Iud. ſin. quo ſuffr. Alber. in
rubr. de off. Conſul. poſt Bald. & tanta
31 eſt dignitas Proconſulis, quòd æquiparetur Proconſuli Cardinalis Legatus, & qui eſt Legatus tantum, ſed non
Cardinalis æquiparatur Præſidi gloſ. in
cap. 2. de off. leg. in 6. Innoc. in cap.
quoad tranſlationem de off. leg. Alber.
32 in d. rubr. de off proconſ. idem tradit,
quod Proconſul æquiparatur Cardinali, & ante ipſum Specul. in tit. de legat.
§. ſupereſt nu. 37. & Senatores patritij,
& Conſules Cardinalibus æquiparantur, Alber. in l. 1. ff. de off. Præfect. Prætor. cumq; Proregibus iam hodie detur titulus illuſtr. vt dabatur Conſulibus ſtante qualitate perſonarum, quæ
paſſim, & indiſtinctè ſunt titulo decoratæ, & inter Magnares habitæ, & titulatæ perſonæ appellantur collaterales
Conſilij, ob quod præferuntur cæteris
alijs Regijs Officialibus, vt per Minad.
in repet. Conſtit. Reg. in aliquibus in
verb. Comitum, & Baronum num. 44.
& probat hoc text. in l. quiſquis C. ad
leg. iul. maieſt. ibidem neceſſe etiam virorum illuſtrium, qui Conſilio, & Conſiſtorio noſtro interſunt, Senatorum
etiam: nam & ipſi pars corporis noſtri
ſunt.

33 Sunt ergo Proreges pluſquàm Proconſules ſi illuſtrem dignitatem meruerunt tanquam collaterales Cōſilij pars
corporis Regis, & alijs dignitatibus decorati: vnde attenta communi limitatione, cum ſimus in dignitate ſuprema,
ex creatione officium eſt conceſſum, &
dignitas collata, & ſicut in alijs non
dabatur tranſmiſſio ſalarij, quia ante
ingreſſum Prouincię non dicebatur dignitatem acquiſiuiſſe: ita è contrario
ſi acquiſiuit per prius à die electionis,
debet currere ſalarium, vt dicit Bart. in
d. §. diuus, eo ipſo, quòd ſe præparauerit, & cæperit iter: nam tunc incipit
ſeruire, deferre poteſt vti talis inſignia,
ac voluntariam iuriſdictionem, vti talem exercere inter ſubditos ſuæ decretæ prouinciæ, & ſi Doctor. declarauerint, quod ſi Officialis fecerit ſumptus,
34 & expenſas notabiles in præparamento pro acceſſu, ita quòd res non eſt integra, vel deceſſit in itinere, quòd hæc
omnia debent hæredibus refici, vt ſit
indemnis, licet ſalarium non debeatur
totius anni, vt per Purpur. nu. 216. &
Marc. de Mant. nu. 124. & 125. in d. l.
diem functo, argum. text. not. in l. ſi pecuniam ff. de cond. ob cauſ. igitur quomodo in perſonis tam ſublimibus hoc
eſt denegandum, dum iter facere non
tenerentur maximè in partibus tam
longinquis niſi pro inſeruiendo ipſorum Regi, vt ſic meritò dicat text. in
d. l.

d. l. ſi pecuniam, quod indemnes debeant ſeruari, nec talis ſeruaretur cum ſalario officij ſolùm pro tempore, quo Prouintiam adminiſtrat, ſiquidem illud
35 eſt ratione laboris in adminiſtratione iſtud eſt ratione ſumptuum, quæ in itinere occurrunt: vnde benè procedet alia opinio de ſalario, quoad tranſmiſſionem in hæredes ratione anni integri; ſed benè etiam procedet alia, vt currat ratione ſumptuum pro rata temporis acceſſus, & receſſus, vt indemnis ſeruetur, pro quo pondero text.not. in l.ex eo tempore ff.de milit.teſt. qui videtur prima facie contrarium decidere, ſed ſatis eſt ad propoſitum ad præfatam diſtinctionem. Dicit enim ex eo tempore quis iure militari incipit poſſe teſtari, ex quo in numerum relatus eſt, ante non,proinde qui nondum innumeris ſunt,licet etiam electi Tyrones ſint, & publicis expenſis iter faciant, nondum tamen milites ſunt,debent enim in numeros referri.

Hic text.probat,quòd antequam ſit miles aſcriptus,quòd non gaudeat priuilegio militis, ſed probat etiam quòd publicis expenſis iter facere debet, vt ſit in numeris deſcribatur; & plus dicit ibi gloſ.in verb.relatus, quod idem erit, ſi fuerit iuſſus cingi, licet non ſit adhuc cinctus per text.ibi in l.ſequ. Si igitur omni iure publicis expenſis debet iter fieri, & rurſus quando præcedit iuſſus habetur pro milite, ita quòd eius priuilegijs gaudet, quare idem nõ erit dicendum in caſu,de quo agimus, vt ſalarium debeatur in recompenſationem expenſarum, pro rata illius tẽporis acceſſus, & receſſus; & rurſus ſi iuſſus eſt Prorex diſcedere,vel accedere: quare ſicut in milite non debemus dicere,vt omnibus priuilegijs Proregis gaudere habeat reſpectu ſalarij, ſi pro ipſius munere explendo iter arripit expenſas ſuſtinet, & pro Regis ſeruitio laborat, licet Bart.ibi illum text. limitet ſecundum prææallegata in dignitatibus minoribus, non autem in maioribus,& allegat eumdem text. in d.l.fin. C.de decui. lib.10. vbi eſt caſus.

Sic ergo ratione expenſarum non debetur integrum ſalarium,quoad trãſmiſſionem in hæredes, ſed pro rata tẽporis in ſumptuum recompenſationem, ſicut dicimus de delegatis à Principe, & alijs Iudicibus,qui dum alibi degũt,
36 ad iudicandum proficiſcuntur,etſi non poterunt à partibus petere ſalarium: benè tamen debẽt ei refici expenſæ integræ itineris, quia nemo cogitur ſuis ſumptibus militare, eleganter Specul. in tit. de ſalario, Alber. in l. obſeruare ff.de off.Proconſ.& in l.1. §. cura carnis in fin. ff.de off.Præfect.Vrb. vnde cum ſimus in ſuprema dignitate collocata in perſonis eminentibus alias in dignitate pariter ſuprema conſtitutis, ſumptus ſunt exceſſiui,qui non propter aliud, niſi propter iter fiunt, vt denique indemnes illæ vndique ſeruentur in compenſationem illarum, dicere debemus currere ſalarium tam tempore acceſſus,quàm receſſus,cum qua diſtinctione dignitatum, & compenſationis ſumptuum cõciliantur omnia,quę hinc inde ſunt conſiderata, & quæ latius in medium afferri poſſent,ſublato ex prædictis inconuenienti ſolutionis ſalarij duplicati, ſiquidem vnum ſoluitur ratione laboris, & adminiſtrationis, & aliud in recompenſationem ſumptuum non tanquam ſalarium,ſed in emendationem intereſſe, ſicut in terminis text. in d. l. diem functo ſoluitur hæredibus ſalarium totius anni: & tamen eodem tempore alius Miniſter eſt electus in locum mortui,qui officium exercet, & cui debitum ſalarium ſoluitur;ſed quia illud hæredibus ſoluitur in præmium, & mercedem ratione dignitatis, & pro eo,eiuſq; familiæ,vt in Rectore,& Prę-
37 ſide, non autem in aſſeſſore, qui tantum habet ſalarium ratione laboris, vt declarat Imol.in cap. propter num.13. extra locat.propterea cum diuerſis reſpectibus fiat ſolutio, non habuit hoc lex pro inconuenienti,vt ſic pariter dicamus

camus in caſu de quo agimus, poſtquã diuerſæ ſunt cauſæ ſolutionis, & ita iuris eſſe cenſeo, ſaluo ſemper ſaniori iudicio. Hinc practica ordinaria eſt, quòd Reges ſoliti ſunt mandare, vt Proregibus pro expenſis, & maximis ſumptibus, quibus in itinere grauantur, detur quãtitas aliqua notabilis pecuniarum, quæ communi vocabulo appellatur agiuto de coſta.

SVMMARIVM.

1 *An pro cauſa pecuniaria poſsit exequi contra Collaterales de perſona etiã via ritus, quæſtio proponitur, & pro parte affirmatiua concluditur.*

2 *Magna Curia habet iuriſdictionem contra Curiales.*

3 *Collaterales, Curiales dicuntur, quia in Curia Regis, & penes Regem aſsiſtere debent, à qua recedere non poſſunt abſque ſpetiali licentia*

4 *Tribunal magnæ Curiæ eſt idem, quod tribunal Regis, & propterea iuriſdictionem vniuerſalem habet ſuper omnes Principes, Duces, Comites, Barones, & alios cuiuſcumque conditiones, & præeminentiæ fuerint.*

5 *Conſuetudo antiqua, quòd contra iſtas perſonas non procedatur inconſulto Principe eſt ſublata, quia contra Conſtitutiones, & contra ritum magnæ Curiæ, ex quibus ceſſant diſpoſita de iure communi.*

6 *Caſus enumerantur, in quibus fuit proceſſum contra titulatos magnates, & etiam habẽtes vnum ex ſeptem officijs.*

7 *Ritus magnæ Curiæ, quæ excipit familiares Regis domeſticos cõmenſales, & actu ſeruientes, qui Curiales dicuntur non ſeruatur, & in contrarium eſt conſuetudo.*

8 *Priuilegia militum amplius non ſeruantur.*

9 *Priuilegia Doctorum, vt non poſſint carcerari, amplius non ſeruantur.*

10 *Iuriſdictio Siniſcalchi non eſt aliter in vſu, & de his omnibus cognoſcit magna Curia.*

11 *Milites in Regno, qui militarem artem actu exercent, & in matricula deſcripti, quoad iuriſdictionem tantum habent in Regno Iudicem particularem deputatum, qui dicitur l'Auditore del Campo.*

12 *Ritus magnæ Curiæ recepit interpetrationem in ſeruientibus, & familiaribus propriæ domus Regis, aut Proregis tantum.*

13 *Priuilegium fori pro debitis contractis ante officium non mutatur, quia hæc officia augent honorem, ſed non mutant ſtatum, nec cauſam iuris, prout dicitur in militibus gaudẽtibus, & nume. 14. cuius contrarium eſt in clerico, per totalem ſtatus mutationem.*

15 *Diſtinctio Doctorum circa mutationem ſtatus, & inter cauſas naturales, & accidentales.*

10 *Collaterales, qui durante officio ſe obligauerũt ſeruata forma ritus*

non

Digitized by Google

non poſſunt declinare forum, quod non eſt in clerico, & ibi de ratione, niſi dolo, & fraude clericatum aſſumpſiſſet.

17 *Curiales extra Curiam contrahentes de ipſorum priuatis negotijs foro exceptione non gaudent.*

18 *Milites negotiatores conuenti pro illa negotiatione priuilegium militare non gaudent, ſed ſub Iudice ordinario ſubſunt, etiam ſi ſint Curiales, & familiares, qui ad latus Principis ſeruiant.*

19 *Differentia inter milites, qui dicuntur militare in Regis ſeruitio, & milites armatæ militiæ.*

20 *Priuilegia omnia intelliguntur in quantum non lædatur vtilitas publica.*

21 *Officialis Regi immediatè ſeruiens non gaudet pro contractu domi inito nec pro delictis extra Curiam commiſsis.*

22 *Collaterales Conſiliarij in quo differunt ab alijs.*

23 *Conſilij diffinitio notanter authoritate Iſern.*

24 *Conſiliarij Collaterales, qui ſint, & in quibus conſiſtat eorum officium.*

25 *Conſiliarij Collaterales non iudicant, & in materia belli tantum, in qua interuenire poſſunt vota ipſorum ſunt conſultiua, & nullam habent iuriſdictionem.*

26 *Theorica Bart. in l. fin. de Conſtit. Princip. commendatur ad deciſionem articuli.*

27 *Senatores pro cauſis pecuniarijs nõ gaudent.*

28 *Deputatio Iudicum particulariũ à iure communi ſtatuta certis perſonis in dignitate conſtitutis, & ſignanter magiſter officiorũ receſsit ab aula.*

29 *Text. in l. 2. C. vbi Senat. vel clarijs. ponderatur.*

30 *Collaterales Conſiliarij non ſunt milites, ſed viri militares.*

31 *Dictio cæterum idem prorſus ſubſtantia, & qualitate implicat.*

32 *Milites ex priuilegio, qui non ſe exercent in factis armorum fori priuilegio non gaudent.*

33 *Militantes in ſacro Palatio in quocumque officio quibus priuilegijs gaudeant.*

34 *Deciſio particularis Bald. in militibus facientibus militarẽ profeſsionem, ſed eam non exercentibus, vt eorum militia non ſit priuilegiata.*

35 *Conſiliarij Belli, in quibus ſe exercent, & quod ſit eorum officium.*

36 *Aliud eſt Conſilium, & aliud militia, ſicut alij Conſiliarij, & aliud milites.*

37 *Milites proprijs negotiationibus vacantes priuilegium militare ammittunt.*

38 *Miles in matricula militum deſcriptus, ſi militiam non exercet, priuilegio militari non gaudet.*

Ff 39 Mi-

39 *Milites veterani non gaudent, quia non exercent.*

40 *Literæ familiaritatis non deſeruiunt actu non ſeruientibus.*

41 *Milites noſtri temporis nullo modo gaudent ex communi Doct. concluſione, & ideo carcerari poſſunt.*

42 *Milites ſecundum magis communem opinionem pro debitis tantum contractis in Caſtris, in Bello, & in expeditione gaudebunt, non autem pro his, quæ fecerunt in eorum Dominijs, vel vagando per mundum.*

43 *Practica contra milites nouæ militiæ, vt poſſit contra eos de perſona exequi.*

44 *Text in l.fin. C. vbi Senator. vel Clariſſ. non ſeruatur in Regno.*

45 *Citatus ſeruata forma ritus dicitur criminaliter citari propter delictum periurij.*

46 *Clericus propter periurium perdit priuilegium Capituli Odoardus & poteſt pro ciuili debito carcerari.*

47 *Clericus ob obligationem incuſatam, & incurſum periurij pro debito ciuili poteſt carcerari.*

48 *Pœna periurij antiquitus ſecũdum ritus Mag. Cur. erat amputationis manus.*

49 *Citatio ſeruata forma ritus importat criminalitatem, vt cauſa criminalis tractatur.*

50 *Citatus in cauſa criminali debet de perſona comparere, & ſi delictum eſt commune, cognitio eſt Magnæ Curiæ, licet tractaretur cum proprijs militibus.*

51 *Text. particularis adducitur in l. pæn. C. de dignit. lib. 12. vbi propter periurium viri illuſtres cæteriquè in dignitate conſtituti fori priuilegio priuantur.*

ARGVMENTVM.

Ritus Magnæ Curiæ circa liquidationem inſtrumentorum habet locum contra Collaterales. Iuriſdictio Magnæ Curiæ, quæ. Milites in Regno militaribus priuilegijs non gaudent. Curiales, & qui ad latus Principis aſſiſtunt, non gaudent pro debitis contractis propter proprias negotiationes extra Curiam. Aliud milites, & aliud viri militares. Collateralium officium quod ſit, in quibus conſiſtat, & an habeant iuriſdictionem aliquam. Milites noſtri temporis nullo gaudent priuilegio. Citatio ſeruata forma ritus dicitur criminalis propter periurium, ob quod quis foro priuatur.

§. VII.

1 SED cum multa poſuerimus ſupra de Collateralibus, videamus quæſo veritatem articuli aliàs in dubium propoſiti, an contra iſtos Dominos Collaterales pro cauſa pecuniaria poſſit exequi de perſona, & conſequenter liquidari inſtrumentum debiti iuxta ritum Magnæ Curiæ Vicariæ, quæ periurij incurſi vigore citat criminaliter ad perſonaliter comparendum, & non per Procuratorem, & non comparente citato perſonaliter, & in promptu non docente de ſatisfactione carceratur, & dicit cauſam in vinculis.

In hoc artic. primo eſt tractandum ſi iſti

iſti Domini in hoc ſubſunt iūriſdictioni Mag.Cur. Secundo, an ſaltem pro debitis contractis ante officium aſſumptū. Tertio, quando non ſubeſſent, quid de eis diſponat ius commune. Et quarto, & vltimo ſiue ſubſint Mag.Cur. ſiue non, videndum erit an exequi poſſit de perſona iuxta formam iuris, & etiam via ritus.

Primus articulus videtur deciſus per Conſtitutiones.

2 Cōſtitutio Regni ſtatuimus, expreſſè dat Mag.Cur. iuriſdictionem contra curiales,ibi, & de quæſtionibus noſtrorum curialium, qui immediatè nobis aſſiſtunt de ſpeciali cōſcientia noſtra in curia commorantium,qui de curia noſtra ſine ſpeciali mandato noſtro non poſſunt recedere &c. cauſas audiat, & iuſtitia mediāte decidat:idemq; diſponit in conſtitutione incip.magnæ curiæ noſtræ, & Andr.in d.conſtit.ſtatuimus, dicit curiales eſſe, qui ſine licentia de curia non poſſunt recedere, & officia gerunt,vbi latiùs Afflict. & in d.conſti. mag.cur.idemq; traditur per Carau.in ritu mag.cur.46. incip. in primis in tit.

3 de iuriſd.& de for.compet.Quales ſunt Collaterales, qui officia gerunt immediatè pænes Regem, & non poſſunt recedere abſque licentia,vt eſt notorium;

4 tumq; ſecundum tradita in dictis conſtitutionibus tribunal mag.cur.ſit idem quòd tribunal Regis,ibi in conſtitutione ſtatuimus; Mag.Cur.noſtrę Iuſtitiarius nobiſcum in curia commoretur, & in conſtit.mag.cur. ibi in cognitionum noſtrarum iudicijs collocatū, quid mirum, quòd ſuper omnes iuriſdictionem habebit; appellatur ibidem iuſtitię ſpeculum,& in cōſtit.ſequi incip.honorem debitum,appellatur luminare maius ob quod datur cognitio Baroniarum, Comitatuum,Ciuitatum,Caſtrorū,& Magnorum feudorum etiam criminis læſæ maieſtatis; & in prædicto ritu datur in ſpetie cognitio cōtra omnes Principes, Duces,Comites,Barones,& alios cuiuſcumque conditionis, & præeminentiæ fuerint,vt ſic dicamus iuſtè ſublatam conſuetudinem, quam refert D. Frecc.

5 in tit. quis dicatur Dux: dùm dicit, quod iſtæ dicuntur perſonæ illuſtres, & contra eos non deberet procedi Principe incōſulto non citari,nec carcerari,quia dicit hos appellari Regios Conſiliarios & dicuntur pars corporis ex reg. text. in l.quiſquis,& in tit.quis dicatur Comes, dicit quod Comites, Duces, & Principes in Regno appellantur Conſiliarij de latere Domini Regis: ſed ſubſequitur,quòd hodie hoc in deſuetudinem abijt,cùm de facto detrudantur in carceribus mag. cur. & contra illos indifferenter proceditur. Erat enim hæc conſuetudo contra Reg.conſtit. & contra ritum mag. cur. & propterea iuſtè non fuit obſeruata,quicquid aliàs eſſet de iure communi ex regu. text. in l. ſi grauius C.de dignit.lib.10.in l.fin. C. vbi Senat.vel clariſs.in l.in ſacris C.de præpoſ. ſacr. ſcrin. in l.in cubicularios, C.de præpoſ.ſacr.cubic.lib.12.in l.nec ad diuerſa de Silent.eodem lib.in l. ex eo,de Agent.de reb.eodem lib. in l.fin. C.de comit.conſiſtor.eodem lib.cum

6 alijs concord. Hinc vidimus procedi, per mag.cur.contra habentes ſeptem officia tam ciuiliter,quàm criminaliter, & contra hos, qui ſunt de Collaterali conſilio indifferenter tam per mag.cur. quàm per Sac.Conſ.vt vidimus in Duce Amalfiæ magno Iuſtitiario citato, carcerato,& condemnato in cauſa criminali per magnam curiam in D. Cæſare d'Auolos magno Cancellario,in Principe Conchæ magno Admirato, Tiberio Pignatello ſucceſſore in prædicto officio magni Cancellarij,& quid mirum, quòd Sacr. Conſ. indifferenter procedat, ſi illud appellatur ſacra Maieſtas, & vt tali ſupplicatur, eiuſq; nomine ſententiam profert,& ſi titulo decorati præcedunt collaterales, omneſq; alios Conſiliarios titulos non habētes, vt eſt moris in Regno: ergo ſi mag.cur. cognoſcit de titulatis,multo fortius cognoſcere debet de collateralibus, quia

ſi vinco vincentem te, ergo &c. & ſic
videmus oẽs Regios Conſiliarios con-
ueniri in mag. cur. in Sac.Conſ. & ip-
ſos contra alios agere, & nunquam de
hoc fuit dubitatum.

Et licet ritus ṗdictus mag.cur. vide-
tur videatur corrigere prædictas cõſti.
7 dùm in fine à cognitione tam ampla
eidem conceſſa contra oẽs excipit fa-
miliares Regis domeſticos, commenſa-
les,& actu ſeruientes,qui oẽs dicuntur
curiales,vt latiùs ibi per Carau.Tamen
in deſuetudinem abijt ritus,vt in facto
videmus, quia contra omnes mag.cur.
& Sac.Conſ.procedit, ſicut dicimus in
8 priuilegijs militum, & clericorum, vt
non teneantur niſi inquantum facere
poſſunt, quæ amplius non ſeruantur ſe-
cundum Paul.de Caſtr. in l.miles ff.de
re iud. ſic in priuilegijs Doctorum, vt
non poſſint carcerari, vt latius per Ca-
9 rau.in rit.166.incip. Item quòd ſi quis
debitores nu.30.Hinc Fulg.in l.1.C.in
quib.cauſ.mil.for.pręſcr.vti nõ poſſunt,
dixit ibi in fin.Quod non inſurgit ex il-
la lege multa vtilitas, quia his militijs
hodie non vtimur; ſic videmus milites
torqueri,ſuſpendi, cõdemnari ad trire-
mes, carcerari pro debitis ciuilibus, &
contra eos,ſicut contra quoſcumque
alios procedi,prout pariter videmus in
10 iuriſdictione Siniſcalchi,quę erat con-
tra oẽs familiares domus Regis, illiq;
exempti erant à iuriſd. mag.cur. quòd
ſecundum D.Frecc.in tit.de Siniſc. re-
11 ceſſit ab aula, & non eſt aliter in vſu,
ſolùm.n.reſpectu militum militarem ar-
tem actu exercentium,& ꝙ in matricu-
la,ſeu rollo, vti tales reperiũtur deſcri-
pti, quoad cognitionem iuriſdictionis
tñ eſt deputatus in Regno Iudex par-
ticularis dictus l'Auditore del cãpo,ſed
quoad reliqua priuilegia nullum ſer-
12 uatur;& verè ritus prædictus ex vſu re-
cepit interpretationem in ſeruientibus,
& familiaribus propriè domus Regis,
aut Proregis,non autem in Cõſiliarijs,
alijsq; Officialibus;& ſic videmus de
his cognoſci per Auditorem exercitus,
niſi aliud Proregi viſum fuerit, ideo de
prædicto ritu tanquam non in vſu nul-
lam mentionem fecerunt Andr. Afflict.
Frecc. & alij noſtri Regnicolæ, qui de
authoritate mag.cur.ſcripſerunt, & de
cognitione in curiales.

Hæc vllam habent dubitationem
quoad debita contracta ante officium,
dùm quis ſe obligauit ad ſolutionẽ il-
lorum, quodq; contra eum poſſit liqui-
dari inſtrumentum ſeruata forma ritus:
nam perſona reperitur obligata, & tali
obligatione affecta officium ſuſcipit, &
13 hæc officia augent honorem,ſed non
mutant ſtatum,nec cauſam iuris,elegã-
ter ad propoſitum Bald.quem ſequitur
Affl.& Aluar.in c.1.de mil.vaſſ.qui ar-
ma bellica depoſuit;exemplum eſt in
14 iſtis militibus gaudentibus, vt elegãter
per Bart.in l.1.in fin.ff.de pęn. vbi vo-
luit,ꝙ iſti etiam habeant priuilegium
exemptionis à curia ſæculari,tamẽ non
per hoc mutant ſtatum,& habẽt locum
in eis leges, quæ dicunt, quòd propter
mutationem fori, ſeu propter priuile-
gium ſuperueniens ad ſui procurationẽ
quis non excuſatur,quę non procedunt
in clerico, quia datur totaliter ſtatus
mutatio ſecundum eumdem Bart.& ſic
procedunt data ſtatus mutatione tra-
15 dita per canoniſtas in cap.1.de oblig.
ad ratiocin. vt per Butr. poſt Io.Andr.
& alios diſtinguẽtes circa mutationem
ſtatus inter cauſas naturales,& accidẽ-
tales,& hac ratione attenta,quando nõ
mutatur ſtatus ſecundum Bart. ſemper
attenditur obligationis contractæ ſta-
tus, quem ſequitur Rayn.de Forlì in l.
oẽs populi nu. 97. & latiùs Io.Bapt.de
S.Seuer.nu.156.& idem Bart.ibid.in
5.quęſt.nu.48.de iuſt.& iur. Bald.in l.
1.C.an ſer.ex ſuo fact.nu.4.

Quæ procedunt etiamſi ſe obligaue-
16 runt ſeruata forma ritus mag.cur.poſt
aſſumptum officium, nam in clerico
ſolo reperitur, vt nec voluntariè poſſit
à ſæculari Iudice cognoſci, quia priui-
legium non eſt perſonale,ſed toti Col-
legio clericorum indultum: ſecus verò

ſi per-

ſi perſonæ eſſet conceſſum, vt in caſu
de quo agimus, vt vtrumque determi-
nat text.in cap.ſi diligenti de for.com-
pet. quod etiam in clerico limitatur,
quando dolo, & fraude clericatum aſ-
ſumpſit maximè reſpectu bonorum, de
quo latè poſt Ioan.Andr. & alios in d.
cap.1. de oblig. ad ration. per D.de
Franch.in deciſ. 209. Eſt enim hoc in-
ductum in fauorem, vnde benè potuit
renuntiari, quod in terminis decidit
gloſ.in d.l.in ſacris in verb.eos,de pro-
xim.ſacr.ſcrin. vbi Bart.ibi enim non
poterat conueniri niſi coram Magiſtro
Officiorum,ſed bene ſponte poterat co-
ram alio, quia renuntiabat fauori, at-
que ſuo priuilegio, ibiq; Luc. de Pen.
17 quod indubitatum redditur ex com-
muni Doctor.doctrina,dũ volunt,quòd
dùm iſti Curiales officia gerentes pæ-
nes Principem extra Curiam contra-
hunt, & de negotijs ipſorum priuatis,
vt minimè tunc fori exceptione gau-
dere poſſint,ſed tenentur correſponde-
re ſub communi iuriſdictione ex ipſo-
rum priuatis negotiationibus, ita Bald.
in l.1. per illum text. C. in quib. cauſ.
mil. for. præſcr. vt non poſſ. vbi quòd
militantes in Curia Principis non gau-
dent priuilegio fori,quando conueniũ-
tur ex priuatis negotiationibus,niſi tẽ-
pore commeatus, quia milites nego-
18 tiatores pro illa negotiatione conuen-
ti non habent priuilegium militare, ex
quo infert ad quæſtionem, de habente
priuilegium,vt non poſſit conueniri co-
ram Epiſcopo,vel alio, ſed tantum co-
ram ſupremo Pontifice, quòd ſi in ſtu-
dio emit bladum, vel vinum conueni-
tur ibi coram Iudice illius loci, ibiq;
Salic.reaſſumit regulam,quòd in mili-
tia conſtituti ſi negocientur tenentur
pro illa negotiatione ibi reſpondere,&
per prius ibidem Bart. vbi Ang. ſequi-
tur in omnibus Bald.& Fulgoſ. ac me-
lius omnibus Paul.de Caſtr.:exemplifi-
cans in ſpetie text. illum in militanti-
bus in Curia Principis, & habentibus
officium circa Principis perſonam, ac
in cæteris familiaribus illius, dicens,
quod licet aliàs non poſſent conueniri
niſi ſub Magiſtro militum ſecundum
reg.text.in l.magiſteria C.de iuriſdict.
omn. iud. tamen ratione negotiationis
poſſunt etiam coram Iudice ordinario
conueniri,& infert ad quæſt.Bald. ſub-
dens notabile verbum, quòd etiam ſi
ſint in Curia familiares, & qui ad la-
tus Principis ſeruiunt, poterunt tamen
ex priuatis negotiationibus coram or-
dinario conueniri, & pondera text.ibi,
cum non armatæ militiæ præditi ſint,
19 ita quòd dicuntur milites,ſed non ar-
matæ militiæ,ſed dicuntur militare,
dùm in Regis ſeruitio degunt, vt benè
ponderat poſt Butrig. Paul. de Caſtr.
quæ eſt deciſio particularis, gloſ. not.
in l.qui cum vno §. reus ff.de re milit.
eadem gloſ.in l.ſi quis poſtea ff. de iu-
dic.non enim conuenit in hiſce caſibus
gaudere aliquo priuilegio,quia eſſet in
fraudem,& damnum publicum, vt ſub
clypeo priuilegij contractantes, & bo-
na fide negotiantes defraudarentur, &
deluſi remanerent, vt ad propoſitum
conſiderat text.elegans in l.2. C. de
priuil.ſcol lib.12. ibi,ne flagitiorum
creſcat authoritas, vel publica vacil-
20 let vtilitas: ex quo text.Doct.ibi reaſ-
ſumunt concluſionem,quòd omnia pri-
uilegia intelliguntur intantum conceſ-
ſa, & valere, inquantum non lædatur
vtilitas publica,vt per Odoffred. Io.de
Plat.& omnes, bonus text. ad idem in
§.quod autem,in auth.vt Iud.ſine quo-
que ſuffr.vbi gloſ.in verb.priuilegia,&
ideò Rebuff.in eadem l.2.idem tradens
dixit quòd nunquam intelligitur con-
ceſſum aliquid licitum, ſub cuius præ-
textu poſſit committi illicitum.

Eandemq; concluſionem, quòd Of-
ficiales immediatè Regi inſeruientes nõ
21 gaudeant pro contractibus initis do-
mi,quando priuilegium datum eſt per-
ſonæ, & ſic de delictis extra Curiam
commiſſis, firmat ad propoſitum An-
dr. in d.conſtit.ſtatuimus, ibiq; Afflict.
& idem Afflict.in Conſti.Reg.incip.in-

tentionis, quæ ſunt deciſiones punctuales ad caſum.

Et aduertatur quæſo, nam dum tractamus de iſtis Dominis Collateralibus Conſiliarijs, iſti non ſunt magis Conſi-
22 liarij, quàm cæteri alij de conſilijs Regiæ Maieſtatis, differunt enim in eo, quod ſunt de eminentiori conſilio, ſed omnes ſunt Conſiliarij, & de conſilio,
23 nam vt docuit notabiliter Andr. in cap. 1. in addit. in ritu. hic finitur lex, conſilium nihil aliud eſt, quàm collatio inter plures habita, & dicitur quaſi conſidium, quia plures conſident, & ſimul ſedent ad ſimul conferendum, & examinandum negotium, quod imminet, & dicit conſilium non eſſe in Prin-
24 cipe, ſed penes Principem, ideſt Conſiliarij de bello ſuſcipiendo; hæc Andr. quem non allegauit D. Frecc. in 1. lib. in titu. de off. Magiſt. Iuſtit. vbi dixit iſtos appellari conſiliarios guerræ, ibi ante num. 35. & rurſus ante num. 34. quærit an iſti dicantur Iudices militares, qui iudicant, quid in militia, & bello ſit agendum, vel Iudices militares dicantur Auditores Campi, & remittit ſe peritioribus, ſed certè ſi recordatus eſſet prædictæ deciſionis Andr. opus nõ fuiſſet conſulere petitiores, immò dico
25 plus, quòd iſti Domini Conſiliarij præſtant Principi conſilium, ita quòd ſunt vota conſultiua, & non deciſiua, & aliter non iudicant, & ideo idem D. Frecc. dixit, quod in collaterali aſſiſtunt, dum res bellica tractatur, qua finita à collaterali Conſilio recedunt, nec vllam aliam habent authoritatem, aut iuriſdictionem, niſi eam, quam illis forte Prorex delegat, aut committit, & vulgo nominantur gli Conſiglieri della guerra, quæ ſunt propria verba Domini Freccia ſupra allegat. in different. int. feud. reg. titul. & alia ante nu. 21. 3. lib.

Vnde ſi omnis authoritas, & iuriſdictio incipit, & finitur in rebus bellicis tantum tractandis in Collaterali conſilio merito ſecundum omnes nullum habebunt priuilegium pro rebus familiaribus, & pro proprijs negotiationibus, quæ extra tractantur ſecundum deciſionem Andr. & cæterorum ſupra adductorum, & ſecundum hæc eſt propria theorica ſingularis Bart. in l. fin. ff.
26 de conſt. Princ. tradentis quòd quando exemptio eſt data perſonæ ratione dignitatis, aut præeminentiæ, tunc recurrendum eſt ad notata in d. l. 2. C. vbi ſenat. vel clar. vbi in cauſis ciuilibus coram ordinarijs conueniuntur, & in criminalibus dicit ibi gloſ. coram eo, cui Rex cauſam delegauerit ſecundum text. in l. fin. eod. tit. Si verò priuilegium eſt conceſſum non ſolùm perſonæ, ſed etiam loco, tunc procedit text. in cap. 1. de priuil. in 6. vt tunc contrahens, vel delinquens in loco non exempto minimè gaudeat, ſi verò priuilegium eſt datum ratione publicę vtilitatis, vt in militia, tunc recurrendum eſt ad terminos text. in l. magiſteria.

Hæc enim theorica Bart. pariter decidit caſum, dum tractamus extra Curiam de negotijs particularibus, & proprijs, in quibus nihil commune officiũ,
27 & Senatores non gaudent in cauſis pecuniarijs per text. in d. l. 2. & maximè ſi ſunt contracta ante officium aſſumptum, cum magna curia ſuam iuriſdictionem contra omnes habeat, & ſecũ-
28 dum Frecc. non practicatur ampliùs diſpoſitio iuris communis, à quo certi Iudices erant conſtituti, & præſertim Magiſter officiorum, & ſic pariter receſſit ab aula iuriſdictio Siniſcalchi, qui cognoſcebat de familiaribus Curię Regis, & ſecundum Frecc. in tit. de Siniſcal. videbatur gerere prædictum officiũ Magiſtri officiorum authoritate Luc. de Pen. in l. viros C. de diuerſ. offic. lib. 12. quæ omnia dicit ipſe non ſunt hodie in vſu, & notate, quod licet Frecc. dixerit ibidem, quod etſi Siniſcalcus cognoſcebat de curialibus, quòd non propterea in generali conceſſione eidẽ facta illius iuriſdict. intelligebatur iuriſdictio conceſſa in Collaterales, qui ſunt

ſunt de ſecreto conſilio propter præeminentiam officiorum,& perſonarum, 29 & nil allegat, nam ad hoc eſt particularis text. in d. l. 2. C. vbi ſenat. vel clariſ. cuius infraſcripta ſunt verba.

Senatores in pecuniarijs cauſis, ſiue in hac alma Vrbe, ſiue in ſuburbanis degũt, in iuditio tam prætorianæ quàm vrbicariæ præfecturæ, necnon Magiſtri officiorum, quoties tamen ad eum noſtræ pietatis emanauit iuſſio, in Prouintijs verò vbi larem fouent, aut vbi maiorem bonorum partem poſſident, & aſſidue verſantur, reſpondebunt.

Et ſic text. expreſsè dixit, quòd cognoſcet Magiſter officiorum, ſi hoc ſpetialiter à Rege fuerit commiſſum, ita quòd eſt caſus ibi pro deciſione q. D. Frecc. & etiam pro noſtra, ac etiam attenta diſpoſitione iuris communis, ſi in pecuniarijs cauſis iuriſdictio contra Senatores eſt ſub Iudice ordinario, & eſt deciſio propria in Collaterali ſecũdum Frecc. cumq; omnes illæ iuriſdictiones hodie ceſſauerint in Regno, nõ enim adſunt, dicit Frecc. Magiſtri officiorum, non Præpoſiti ſacri cubiculi, ſacrorum ſacriniorum, Agentium in rebus, Si ẽtiariorum, & ſimilium, ſed omnis iuriſdictio eſt collata in Mag. Cur. nec ſeruatur diſpoſitio text. in d. l. fin. vbi Sen. vel Clariſ. propterea dicẽdum eſt Mag. Cur. in collaterales, & omnes pro negotijs extra officium iuriſdictionem habere, vltra quòd illa iura, & ſimilia loquũtur in ipſorum caſibus ſpetialibus, non autem in iſtis Dominis Conſiliarijs bellicis, in quibus loquitur text. in d. l. 2. qui eſt ſpecificus in Senatoribus, nec facit ad caſum, quòd Collaterales præcedunt, & conſtituti ſunt in maiori dignitate, nam hoc fit ex poteſtate legis, vt poſt alios notanter habetur per Io. de Plat. in d. l. pen. de ſilent. & rurſus ſi tribunal Magnæ Curiæ eſt idem, quod tribunal Regis, & eſt ſpecificum contra omnes Duces, & Principes, & habet vniuerſalem iuriſdictionem in toto Regno, & iſti Domini Collaterales nullam habent extra conſilium, & in illo aſſiſtunt pro rebus bellicis tantum, & poſtea recedunt, videtur propterea, quòd non ſit abſonum, vt Mag. Cur. cognoſcat ratione vniuerſalis, & maioris iuriſdictionis ipſi à Rege attributæ, qui potuit, cum ab eo omnes fluant, & refluant tanquam à fonte, vt pluries diximus.

Non enim differunt iſti Domini Cõſiliarij ab alijs, immò alij habent iuriſdictionem cum adminiſtratione, quam 30 non habent ipſi, & hos appellat lex viros militares, non milites, vt in Conſtit. Reg. incip. vt vniuerſis, ibi, vt vniuerſis, & ſingulis Regni noſtri nobilibus honor debitus integrè conſeruetur. Comitibus, Baronibus, ac cæteris viris militaribus, nam dictio illa, cæte-31 ris, idem prorſus ſubſtantia, & qualitate implicat, & refert, licèt diuerſum ſpetie, & numero gloſ. & Bart. in l. non ſolum ff. de procur. quæ ad propoſitum allegat Tiraq. in tract. de nobilit. 1. lib. in princ. cart. 30. num. 11. & gloſ. in d. conſtit. in verb. militaribus, dicit intelligas de illis militibus, qui viuunt in honore militari, & magis explicitè ibi Andr. quòd militares viri non ſunt milites, ſicut ſecundum eum differt Conſul à viro conſulari tanquam habitus ab actu, conſulunt enim Regi, ſeu Proregi, quæ pro bello ſunt neceſſaria, vel res bellicas concernunt, vt diximus authoritate Andr. & Regi inſeruiunt, prout alij in ipſorum miniſterio, cuius reſpectu dicuntur militare, non autem, quòd ſint creati milites, vel quoquomodo militiam exerceant, immò for-32 tius dixit Paul. in eadem l. fin. vbi Senat. vel clariſ. quòd milites facti ex priuilegio, qui non exercent eorum perſonam pro Republica in factis armorum priuilegio fori non gaudebunt, & propriè iſti Domini comprætenduntur ſub tit. C. de priuil. eor. qui in ſacr. pal. mil. lib. 12. vbi gloſ. in rubr. dicit Titulum 33 illum intelligi de his, qui in ſacro palatio militant in quocumque officio, in quo

quo titulo ponuntur ipſorum priuilegia, & minimè reperitur hoc de quo tractamus, & priuilegium ipſorum nil aliud continet, niſi creationem Conſiliarij Collateralis, ob quod cum verè non militent, fori priuilegio propterea non gaudebunt, in quo eſt deciſio par-
34 ticularis Bald. in l. pen. ff. ex quib. cauſ. maior. loquentis in caſu fortiori videlicet, in militibus facientibus militarem profeſſionem, ſed verè actu non exercentibus, vt eorum militia non ſit priuilegiata, ſed vti debeant iure communi in eorum actibus, quem allegat, & ſequitur Afflict. in d. Conſtit. Reg. Intẽtionis, & pulchre Luc. de Pen. de ſimilibus militibus in l. milites C. de re milit. lib. 12. & dixi quòd ſunt hæc in caſu fortiori, & nullam patiuntur diſputationem, quia non ſunt iſti crati mi-
35 lites, ſed Conſiliarij, & bene applicantur deciſiones, quia nullo modo in militia ſe exercent, nec vt milites aliquid faciunt, aut militiæ parati ſunt.

Sed de creatione militum, de bello mouendo, aut de Regno defendendo aduerſus hoſtes conſiliãt, & vota emittunt, ita quod conſulunt circa ea, quæ
36 milites, & circa militiam fieri debent, & aliud eſt conſilium, & aliud militia, ſicut aliud Conſiliarij, & aliud milites: vacant enim iſti proprijs negotiationibus, ipſorumq; commodis in proprijs
37 domibus, terris, ac territorijs, quæ intãtum ſunt militibus prohibita, vt perdant ex hoc militum priuilegium, ad text. in l. nemo miles C. de re milit. lib. 12. vbi gloſ. in verb. vacet concordat, text. in l. miles eod. tit. quorum iurium rationem reddit text. in l. miles C. locar. & in l. fin. cod. tit. & pro concluſiole legatur elegans text. in l. per illyricos C. de cohor. lib. 12. Hinc Aufr. in addit. ad cappel. tholoſ. in deciſ. 111. dixit quòd qui allegat ſe militem debet probare, qui allegat text. in l. 1. C. de a par. mag. mil. lib. 12. Sunt igitur iſti Domini Conſiliarij non milites, & conſequenter iure communi vti debẽt, prout cæteri omnes: etſi vt diximus artem militarem nullo modo exercent, & in matricula, vt tales, non ſunt aliter deſcripti, ſuccedit concluſio illa communis, quòd etiam quod ſit deſcriptus
38 in matricula, & militiam non exercet priuilegio militari non gaudebit, Bart. in l. ſcriniarios C. de teſtam. milit. vbi
39 Aret. Corn. & omnes: hinc veterani milites non gaudent, quia non exercẽt ad text. in l. 1. C. de veter. lib. 10. in l. ad veterani ff. ad l. falcid. Andr. in conſtit. Regn. magiſter Iuſtitiarius in verb. & alios, idem in literis familiari-
40 tatis, vt non deſeruiant actu non ſeruientibus Afflict. in d. Conſtit. Reg. intentionis, cumulat deciſiones Io. Ant. de Nigr. in repet. clement. 1. de vit. & honeſt. cler. nu. 26. Ann. in allegat. 44. qui refert ſic deciſum per Sacr. Conſ.
41 & in militibus noſtri temporis, quod non gaudeãt eſt communis deciſ. Cyn. in l. 1. C. de iur. & fact. ignor. vbi ſcrib. late Alex. in l. centurio de vulg. & pupill. quæ concluſio non patitur limitationem non data creatione titulo, aut priuilegio militiæ, ob quod iuſtè Salic. in l. 1. nu. 12. C. qui bon. ced. poſſ. tradidit, quod milites noſtri temporis poſſunt pro debito carcerari.

Et ſi magis communis eſt concluſio in proprijs militibus, vt priuilegio gau-
42 deant, vt non conueniantur niſi inquantum facere poſſunt pro debitis cõtractis in caſtris, in bello, & in expeditione; non autem pro his, quæ fecerunt vagando per mundum, vel dum ſteterunt in eorum domibus ſecundum gloſ. notab. in l. miles ff. de re iud. quam ſequitur ibi Bart. Odoffred. Alber. & Salic. in d. l. 1. qui bon. ced. poſſ. Matth. Brun. de ceſſ. bon. tract. 3. par. 2. in tit. an miles cedat bonis quæſt. 11. qui dicit, quod cum gloſ. tranſeunt Doct. par. deput. de re milit. tract. 16. lib. 7. in tit. incip. an armiger ruſticus, qui allegat text. notab. in l. fin. C. de reſtir. milit. & idem text. per propria verba in l. fin. C. quib. non obijc. long. temp. præſcript.

adden-

addentes ad Bald.in d.l.1. C.qui bon. ced.poſſ.quæ concluſio confirmatur ex deciſ.Andr. & aliorum ſupra adductorum, quòd curiales non gaudent pro debitis factis extra curiam,& ſic cæteri in dignitate,& officio conſtituti, igitur omni iure dicendum eſt hos Dominos Conſiliarios nullo poſſe potiri priuilegio pro debitis ipſorum particularibus, ſed ſubditos omnino eſſe iuriſdictioni mag.cur.

Sedſi vt ſupra oſtendimus priuilegia hæc omnia in deſuetudinem abierunt, & mag.cur. ſuper omnes ſuam exercet iuriſdictionem vanum eſt propterea ſu-
43 per his inſiſtere. Hinc per Collaterale conſiliū indifferenter expediuntur prouiſiones contra milites nouæ militiæ,vt contra eos exequatur etiam de perſona,& hoc iure vtimur,licet illi ſint deſcripti in matricula,vti veri milites, & vt tales ſemper militiæ parati,& vt milites aliquibus gaudent priuilegijs vigore nouarum ordinationū, inter quas cum non ſit hæc, quòd non poſſit exequi de perſona,licet non poſſit ſuper armis,& equis,ideò contra perſonas prouiſiones expediuntur, quia priuilegia eis à iure communi indulta abolita ſunt.

Ex his abſolutus apparet primus pūctus,an iſti Domini ſubijciantur in hoc iuriſdictioni magnæ curiæ, & quomodo ritus non ſeruatur,vel in quo eſt interpretatus, eſt etiam deciſus ſecundus punctus circa debita cōtracta,paritérq; terminatus eſt tertius,quid de iure cōmuni: nam ſi ritus viget, ita quòd ſit correcta diſpoſitio conſtitutionum Regni, & magna curia non habet iuriſdictionem,ergo remaneremus in diſpoſitione iuris communis, ſecundum quod in pecuniarijs cauſis Senatores nullo gaudent priuilegio, ſed ſubſunt ſub iudicio ordinarij Iudicis,& in criminalibus ſub iuriſdictione eius, cui Rex, ſeu Prorex ipſum repræſentans cauſam delegauerit ex reg.text.in d.l.fin.vbi Se-
44 nat.vel clariſs.quæ tractat de perſonis illuſtribus,& ſuper illuſtribus cuius tex. diſpoſitio dixit Frecc. & in facto videmus eſſe correctam in Regno,poſtquàm contra omnes mag. cur. procedit,ne flagitiorum creſcat authoritas, vel publica vacillet vtilitas,vt ſupra diximus, quia ſic indiſpoſitio temporum requiſiuit propter multitudinem negotiorū, delictorum, & Magnatum Regni, in quo malitia creuit,& bona fides negotiationum defecit, pro quo tantum debent inuigilare Superiores, vt ſic nimirum, ſi omnia priuilegia deficiant, & nouis vtamur legibus, ſtatutis, & conſuetudinibus,vt pluries diximus,cùm omnia priuilegia fugiant abuſum,& intelligantur rebus in eodem ſtatu permanentibus.

Vltimus punctus dato, quòd ſit quicumque Iudex, vtrum exequutio perſonalis ſit vetita contra Collaterales iuxta iuris diſpoſitionem in bonorum defectum, & an etiam via ritus, arbitror, ni fallor, ex ſupra relatis ſatis, ſuperq; declaratus, nam nullum in hoc legi iuris priuilegium, conſtitutionem, aut ſtatutum,& in tit.de priuil.eor. qui in ſacr. palat. milit. vt ſupra diximus, non reperitur tale priuilegium,& ſi volumus regulari ex priuilegio militibus conceſſo, dictum eſt hos non eſſe milites vllo modo, nec ſecundum noſtra tempora, nec ſecundum antiqua,non adeſſe conceſſionem per priuilegium ſaltem in honorem, & præeminentiam, eſſe creatos tantum Conſiliarios Collaterales,appellari viros militares, non milites,& hæc longè diſtare inter ſe, & tandem in curialibus,in officialibus, & in proprijs militibus non adeſſe priuilegia pro debitis contractis extra Curiam in proprijs domibus, aut patria, vel vagando per mundum,ac omnia priuilegia ceſſare, quando Reſpublica læditur, & publica vacillat vtilitas, illis abutuntur, & reducuntur ad iniquitatem.

Et cum fundata ſit iuriſdictio mag. cur. & ſecundum communem vſum,

&

& conſuetudinem dico non poſſe in dubium refricari habere locum diſpoſitionem ritus magnæ curiæ, quæ adhuc attento iure communi militabit,
45 quia citatus ſeruata forma ritus dicitur criminaliter citari propter delictum periurij incurſi,quod eſt grauiſſimum: intantum quòd clericus ammittit pri-
46 uilegium Capit.Odoardus extra de ſolut. & poteſt pro debito ciuili carcerari, licet aliàs teneatur inquantum facere poteſt, ita gloſ. ſolemnis ibi in fine,quã pro notabili ponderat ibi Abb. & Imol.in ſpetie num. 17. in fin. notat cum gloſ. quòd periurus non gaudet priuilegio,de quo in illo text.hinc cle-
47 ricus ob obligationem incuſatam, qui alias ex debito ciuili non poterat carcerari, poterit inquam ob incurſum periurij, Afflict.in Conſtit. Reg. incip. ſi quis clericus 6.notab. nu.6. Io.Ant. de Nigr.in repet. d.clem. 1. de vit. & honeſtat.cleric.num.338.vbi latiſſime, & Afflict.arguit de milite ad clericum,
48 & ſecundum ritus Regni pęna periurij antiquitus erat pęna amputationis manus, & ſi propter delictum citatur, ob quod oportet de perſona compare-
49 re,dicetur cauſa criminalis non ciuilis deſcendens à ciuili debito,& ita tradiderunt maiores noſtri nemine excepto incipiendo ab Afflict. in ſua decif. 64. D.Frecc.in ſuo opuſc.de præſent. inſtr. par.6. vbi eleganter Io. Ant. de Nigr. ponit pro abſoluto in d. clem. 1. num. 345. & 350. declarat peroptimè Carauit. in tit.incip. Item ſeruat ipſa curia num. 109. D. de Franch. in decif.
50 162. & decif. 171. Si ergo cauſa eſt criminalis, citatus debet comparere de perſona,delictum eſt commune, etiam quòd diceremus hos Dominos eſſe milites armatæ militiæ,nonne iuris eſt explorati, quod eo caſu iudicium eſt Magna Curia Vicariæ ex reg. text.in l. 1. C. vbi de crim. agn.opor. & limitatur regula text.in d.l.magiſteria,& ſic deciſum,prout latius per D.de Franch.in
51 d. ſua decif. 88. & pro ſigillo legatur text.ſolemnis in l.pen. C.de dignit.lib. 12. vbi viri illuſtres,cæteriq; in dignitate conſtituti, qui fori priuilegio gaudent, priuantur omni dignitate, & priuilegio propter incurſum periurij,cuius text.verba ſunt infraſcripta, quoties ex priuata cuiuſlibet interpellatione ciuili vel criminali viri illuſtres conueniendi ſunt, nulla danda fideiuſſionis concuſſione vexentur,ſed per ſpeciale priuilegium ſuæ committi fidei conſequãtur, iuratoria ab his cautione tantummodo exponenda,quam ſi neglexerint, & contra incertum cautionis ſacramentum, ipſi vel eorum Procuratores abfuerint; in pecuniarijs quidem cauſis ſuper poſſeſſione rerum ad eos pertinentium, Iudex competens, quòd iuris authoritas, & rei qualitas ſuggeſſerit ordinabit: in criminalibus verò negotijs dignitate,quoque qua ſe per ſuum videlicet periurium indignos eſſe probauerint,ſpolientur,vt in eos, vtpore illuſtri dignitate per ſuum facinus priuatos inconſulta etiam noſtra pietate Iudicibus legum ſeueritatē licet exercere. Quem text.notat adhoc Andr.de Barul.ibi,& gloſſ. dicit ipſo iure priuari propter incurſum periurij: vnde ex his omnibus mea eſt ſententia hos Dominos nullo gaudere priuilegio remittendo me peritioribus; & licet aliqui dicant non reperiri adhuc de perſona exequutum, dicimus priſcis temporibus paucos fuiſſe de hoc numero Collateralium, & non in tanto numero,prout hodie,viros eminētiſſimos, diuites, & qui quod debebant, ſoluebant: modernis temporibus, auctus eſt numerus, neceſſitates, inopiæ, & calamitates vndiq; creuerunt &c.

SVMMARIVM.

1 *Proreges cum Collaterali Conſilio aſſenſus præſtant obligationibus feudorum in beneficium Eccleſiarum Vniuerſitatum, Col-*

legiorum, Montium, & his ſimilium.

2 *Iura feudorum vetantia acquiſitionem feudorum Eccleſijs, clericis, alijſq perſonis repræſentatis loquuntur in acquiſitione dominij feudorum.*

3 *Clericus, ſeu Monaſterium quando, & quomodo feudum poſſidere poſſit, & quid in iure hyppothecæ.*

4 *Deciſio Capycij notatur.*

5 *Pragmatica requirēs feudatarium alienantem habere debere ſucceſſorem in feudo, non procedit in eo, qui actionem habet in feudo hyppothecariam.*

6 *Conſuetudine induci poteſt, & diſpenſari, vt Clerici monaſteria, & ſimilia habilitentur ad poſſeſſionem feudorum.*

7 *Stylus Cancellariæ in præſtatione talium aſſenſuum iure comprobatur.*

8 *Legatum, donatio vel inſtitutio facta Eccleſiæ rei emphyteoticæ, aut feudalis valet, quantum ad rei æſtimationem.*

9 *Text. in cap. 1. de immunit. Eccleſ. in 6. declaratur.*

S. VIII.

1 PReſtantur etiam aſſenſus obligationibus feudorum in beneficium Eccleſiarum Vniuerſitatum, Collegiorū, Montium, & his ſimilium cum clauſula tamen, quòd adueniente caſu exequutionis, & venditionis feudorum obligatorum, illa vendātur perſonis habilibus, ceſſantibus rationibus: ex quibus in feudis formatis, & in ipſorum dominio perſonæ prædictæ, ſeu Eccleſiæ Ciuitates, Collegia, aut Montes ad feudorum acquiſitionē inhabilitantur, vt ſunt ſeruitia fidelitas, releuia, & deuolutiones. Non enim hęc concurrunt in hyppotheca, ſed pęnitùs ſunt aliena, & feudum hyppothecatum pęnes poſſeſſorem remanet in ſui natura, eſſentia, & qualitate non obſtante alterius hyppotheca, ex quo debita præſtatur fidelitas, ſolitum exigitur ſeruitium, & conſuetum ſoluitur releuium, nec ex alterius obligatione aliquid horum diminuitur; & ſic pariter ex linea finita ex culpa vaſſalli, aut ex alia cauſa deuolutionis illa nō impeditur, quia feudum eſt alteri obligatum: vnde cum ceſſent cauſæ prohibitiuæ inhabilitationis perſonarum ad feudorum acquiſitionem, quæ conſiderātur in feudorum dominijs, & poſſeſſione, & iura in hoc loquuntur de ſucceſſione, & poſſeſſione feudorum, non autem de iure hyppothecæ, quæ etſi vt feudum opus habeat aſſenſus in ipſius conſtitutione hoc eſt, quia ſic eſt lex ſcripta per iura cōmunia, & per Regni Conſtitutionem per quam vaſſallus prohibetur quoquomodo alienare abſque Domini conſenſu propter honorem, qui Domino debetur, & conſiderationem contemptus illius, dum ſine ipſius conſenſu, feudi, aut feudalis iuris fit diſpoſitio, ſed reſpectu perſonarum acquirentium, & ad feudorum acquiſitionem habilium, non habemus iura loquentia niſi in feudorum corporibus, & dominijs, quæ vetant Eccleſias clericos, & ſimiles rationibus, quibus ſupra, quia non poſſunt militare, non poſſunt dominium adiuuare; vadunt feuda ad manus perpetuas, & ſimilia: vnde cum caſus hyppothecæ ſit longè diuerſus, & diuerſa militet ratio, nec in eum caſum habemus legem repugnantem; ergo quòd non mutatur, dixit ſæpè ſæpiùs Andr. noſter, ſtare non prohibetur, & quicquid

ſpenſari, & conſuetudine induci Clericos, Monaſteria, & ſimilia, &c. quę alias incapacia eſſent bonorum feudalium, poſſe inquàm ad poſſeſſionem illorum habilitari per Superiores, & ſic iuſtificatur ex his prædictus mos Reg. Cancel. in aſſenſuum pręſtatione cum clauſula prædicta præſtando commoditatē contrahendi, & nullum naturæ feudorum pręiudicium faciendo, pro qua cōſuetudine Collateralis Cōſilij, videtur
7 punctualis deciſ. Specul. in tit. de loc. §. nunc & aliqua nu. 143. vbi quærit, An
8 valeat legatum, donatio, vel inſtitutio facta Eccleſiæ rei emphyteoticæ, & idē in diſcurſu non facit differentiam in legato rei feudalis, & tandem concludit, quod valet, quantum ad hoc, vt Eccleſia rei æſtimationem recipiat, quodq; de conſuetudiae ſeruatur, quod Eccleſia vendere habet infra annum, quem ſequitur Iaſ. in l. fin. C. de iur. emphyt. nu. 91. & refert, & ſequitur in materia feudali Io. Rayn. in repet. cap. imper. in §. habito igitur nu. 36. ibi pone, quod & in feudo refert illum, etiam Curt. in 4. par. tract. feu. nu. 126. verſ. 5. videtur limitanda; & idem Iacob. in eod. tract. de feud. in verb. & cum pacto, quod de ipſo feudo verſ. iuxta prædicta quæro.
9 Et licet prædicti Doct. dicant, quod in eo, in quo Specul. dixit, quod Eccleſia tenetur vendere, contraria videtur diſpoſitio tex. in c. 1. de immun. Eccl. in 6. Aduertatur, quòd nō benè dicunt: nam ille text. non loquitur in bonis feudalibus, quorum natura eſt, vt non tranſeāt ad Eccleſias, & ijdem Doctor. defendūt hoc non eſſe contra libertatem Eccleſiam: vnde inducere conſuetudinem, vt certo modo Eccleſia habilitetur, eſt in fauorem Eccleſiæ, & nihil in hoc commune text. in d. c. 1. & ſic ſicut in caſu Spec. datur illa cōſuetudo, ſic per Collaterale Conſilium inducta eſt conſuetudo aſſentiēdi cum clauſula prædicta, quod adueniente caſu, minimè feudum poſſideat Eccleſia, ſed vendatur perſonis habilibus.

SVMMARIVM.

1 *Aſſenſus antiquitus per verbū fiat expediebantur.*

2 *Pragmaticæ ſtatuerunt, quod omnia memorialia expedita per verbum fiat redigantur in formam priuilegij infra certum tempus, aliàs nullius ſunt momenti.*

3 *Clauſula decreti annullatiua ipſo iure annullat.*

4 *Aſſenſus per verbum fiat dicitur præſtitus ſuſpenſiuè propter priuilegium, quod expediri debet in forma Cancellariæ, ex cuius deficientia aſſenſus expeditus reſoluitur, ac ſi nunquam ille præſtitus eſſet, de quo infra dubitatur, & benè declaratur.*

5 *Creditor cum aſſenſu per verbum fiat exigens ſuum creditum ex bonis debitoris feudalibus ſibi obligatis infra tempus biennij datum ad expeditionem aſſenſus in forma Regiæ Cancellariæ, an teneatur pecuniam exactam reſtituere creditoribus poſterioribus cum valido aſſenſu, ſi ipſe ſuum aſſenſum per verbum fiat non redegit in formā priuilegij infra tempus ſtatutum.*

6 *Deciſio facta pro ſecundis creditoribus adnotatur, ſed articulus exactè diſputatur, & firmatur deciſio facta per Sacrum Conſilium.*

7 *Aſſenſus non eſt actus de per ſe*

ſtans, ſed requirit confirmabile.

8 *Dilatio conceſſa ad expediendum priuilegium ſuper aſſenſu præſtito, quid importet, & quare fuit petita.*

9 *Conditio impoſsibilis, vel reijcitur, vel habetur pro impleta.*

10 *Legatum factum, ſi Stichum quis manumittat, debetur ſi Stichus mortuus eſt ante moram.*

11 *Pragmatica recipit intellectum rebus in eodem ſtatu permanentibus.*

12 *Aſſenſus per verbum fiat non ſtat in ſuſpenſo, ſed eſt purus, reſoluendus tamen ſub conditione, et conditio eſt in ſuſpenſo, non autem actus.*

13 *Decretatio memorialium per verbum fiat, quomodo intelligitur.*

14 *Aſſenſus in verbo peto, & in concluſione conſiſtit.*

15 *Aſſenſus tacitus in Regno non ſufficit.*

16 *Bona fides contractationis in materia feudali non deſeruit ad validitatem contractus, ſed benè reſpectiue ad intereſſe.*

17 *Solutio facta creditori extinguit creditum, quando inreuocabiliter, aliàs remanet in ſuſpenſo.*

18 *Fiſcus auocat pecuniam conſumptam creditoribus ſolutum.*

19 *Ceſsio, quæ fit poſſeſſori ex æquitate legis.*

ARGVMENTVM.

An creditor, qui habebat hyppothecam bonorum feudalium cum aſſenſu expedito per verbum fiat, & eius vigore creditum conſequutus fuit, teneatur reſtituere pecuniam exactam creditoribus poſterioribus cum aſſenſu in forma Cancellariæ, ſi primus aliter aſſenſum non expediuit infra tempus in formam Cancellariæ ſuper memoriali prouiſo per verbum fiat.

§. IX.

1 VIDEAMVS de memorialibus aſſenſuũ, quæ expediũtur per verbum fiat, quid operentur, & quomodo illa annullentur, ſi non rediguntur in formam Regiæ Cancellariæ mediante priuilegio Regio ſigillo vallato.

Antiquitus enim perfecti erant aſſenſus expediti per memorialia, cum decretatione per verbum fiat, ſecundum deciſ. Bald. in l. humanum col. fin. C. de legib. vt in proprio caſu refert deciſum Afflict. tempore Regis Ferdinandi Primi in deciſ. 253. latè D. de Franch. in deciſ. 62. vbi diſtinguit inter dignitates cum adminiſtratione, vel ſine, & quomodo, & quando dies datæ attenditur, vel adeptæ poſſeſſionis. Su-
2 peruenerunt poſtea pragmaticæ æditæ in anno 1509. tempore Regis catholici, & in anno 1529. tempore Imperatoris Caroli V. & ſtatutum fuit memorialia talia nullius eſſe roboris, & momenti, nec in iudicio, aut extra fidem facere, niſi fuerint redacta in formam priuilegij modo quo ſupra, propter intereſſe dirictuum Regiæ Cancellariæ, & conſeruatoris regij ſigilli; & tandem vidẽs regnum præiudicium, quod ex hoc generabatur, cum priuilegia non ſit de facili expediuntur, & poſſent medio tempore multæ fieri fraudes in magis ſollicita expeditione aliorum priuilegio.

uilegiorum, propterea ſupplicauit, vt memorialia prædicta,quæ iuxta ſolitum per verbum fiant expediri ſolent, dilationem haberent in expeditione priuilegiorum, & ſic primo loco fuit conceſſa dilatio mentium octo, ſecunda anni, & tertia biennij, vt per Capitula huic fideliſſimæ Ciuitati conceſſa in anno 1557. & in anno 570. & ideo dum priuilegia expediuntur ponitur in illis dies datæ memorialium; ita quod ex tunc intelliguntur conceſſi aſſenſus, verum cum intrinſeca conditione reſolutiua, quatenus aſſenſus poſtea redicantur in formam priuilegiorum, &
3 loquuntur Pragmaticæ, cum clauſula decreti annullatiua, quo caſu ipſo iure annullant de quo latius in meo conſ. 5. nu. 37. & in conſ. 67. 1. vol. Hinc dum talia memorialia decretantur, non dicitur ſimpliciter fiat, ſed additur verbum in forma, ſcilicet fiat in forma, quod importat dicere fiat in forma Regiæ Cancellariæ,ob quod dicemus cōceſſam gtatiam, ſed cum qualitate, vt exinde expediatur priuilegium, iuxta ordinationes, & Pragmaticas ad quod faciendum eſt data dilatio vt ſupra; ita
4 quod eſt gratia, ſeu aſſenſus præſtitus ſuſpenſiue, & demum reſoluitur, & redit ad ſua principia attractiua ſecundū Bald. in l. 3. C. de pact. inter empt.& & vend.vt latius in prædictis meis conſilijs, in quibus poterit videri, ne pluries, quod dictum eſt repetamus.

His ſic ſtantibus videamus, ſi fuit contractum debitum tantæ quantitatis
5 pecuniæ cum obligatione bonorum feudalium, ſuper qua fuit expeditus Regius aſſenſus mediante memoriali per verbum fiat, & creditor infra tempus biennij egit,& obtinuit, vigore hyppothecæ contractæ ſuper feudo, & excluſit alios creditores ſibi poſteriores, qui creditor dum ſuum creditum,cōſequutus fuit, non curauit amplius expediri aſſenſum in forma Regiæ Cancellariæ, quo viſo per creditores, poſteriores cū valido aſſenſu petierunt condemnari primum creditorem ad reſtitutionem pecuniæ habitæ preſupponēdo ex lapſū biennij aſſenſum primo loco expeditum ipſo iure annullari,& expreſſe per Pragmaticam prouiſum haberi pro non præſtito,& nullam fidem facere. Videamus propterea ſtantibus rationibus,vt ſupra poſitis, ſi ex diſpoſitione pragmaticarum, taliter aſſenſus annulletur, quod ſecundi creditores obtinere habeant contra primum tanquam aſſenſu carentem.

Hanc quæſtionem poſuit Franc. de Amic. in ſua repet. c. 1. de his qui feud.
6 dare poſſ. cart. 16. qui tranſiens ſicco pede, refert iudicatum per Sac. Conſ. iunctis tribus aulis in fauorem creditorum poſteriorum, habito pro nullo aſſenſu expedito per verbum fiat, & non redacto in formam priuilegij, infra tēpus per pragmaticam ſtatutum.

Sed altius conſideremus articulum, & dum vidimus rationes ex parte creditorum poſteriorum,videamus,quæ afferri poſſunt pro creditoribus anterioribus, cum aſſenſu per memoriale tantum per verbum fiat, quas nec poſuit, nec conſiderauit prædictus auctor.

Non dubitatur, quod per verbum fiat,vt ſupra diximus, aſſenſus eſt conceſſus,verum debet infra tempus biennij redigi in formam priuilegij: ita quod eſt præſtitus aſſenſus, ſed datur dilatio ad redigendum illum in formam priuilegij;iuxta formam pragmaticarum.

Infra tempus dilationis creditor vigore aſſenſus,vt ſupra expediti,egit iure aſſiſtendi ſuper feudo ſtante obligatione contracta,& obtinuit,fuitq́; facta debita ſolutio ſui crediti,propter quam omnis fuit ſublata obligatio,& hyppotheca contracta acceſſoria ad principalem obligationem, pro conſequutione debiti,fuit pariter reſoluta,& extincta, ſtante extinctione principalis contractus,& obligationis.

Aſſenſus non eſt actus de perſe ſtās,
7 ſed eſt confirmatio cōtractus rei feuda-

Digitized by Google

lis, & non dato confirmabili, quod eſt contractus,non habet, vbi figat pedes, vt elegãter docuit Bal.in l.falſus 2.col. C.de furt.latius in d.conſ.meo 5. n.49.

Vnde dum intra biennium cōceſſum ad expeditionē priuilegij (infra quod tempus aſſenſus expeditus per memoriale per verbū fiat ſtat in ſuis viribus) infra inquam hoc tempus creditor obtinuit qđ ſibi debebatur propter quod contractus eſt extinctus, & non poteſt imputari culpa, quare aſſenſum in forma Cancellariæ non expediuit, quia habebat priuilegium dilationis, & interim non tenebatur expedire,ſequitur propterea quod ſuperueniente infra tempus dilationis extinctione crediti, & ſucceſſiue contractus ob ſolutionem factam, non erit locus expeditioni priuilegij aſſenſus, ſi non reperit in eſſe confirmabile; & effectus conſumatus interim vigore aſſenſus per memoriale per verbum fiat,non ceſſabit,vt eſt cōmunis limitatio ad regulam ceſſante cauſa,vt latius per Tiraq. in ſuo tract. limit. maxime in has, quæ non habent tractum ſucceſſiuum, ſed momēto expediuntur,ſolutione eius, quod debetur; & vt diximus dilatio conceſ-
8 ſa ad expeditionem priuilegij,fuit in gratiam Ciuitatis,quæ hoc petijt,quia prius vigore pragmaticarum,memorialia per verbum fiat nullam faciebant fidem. Obtinuit igitur Ciuitas, & Regnum, vt per memorialia ſit conceſſus aſſenſus,& quo ad expeditionem priuilegij,habeat dilationem biennij,aliàs ſi memorialia interim expedita, non importarent aſſenſus præſtationē, fruſtratoria eſſet dilatio petita,& gratia conceſſa, & aſſenſus non poſſent expediri, vt expediuntur à die datæ memorialiū.

Cum ergo aſſenſus interim eſt validus,& conditio expeditionis priuilegij ex extinctione contractus redditur non ſolum inanis, & inutilis, ſed impoſſibilis,quia ſuper non ente igitur, vel reijcitur,vel habetur pro adimpleta, & vltra regulam text.in l. impoſſibilis de verb.oblig. idem text.in regula impoſſibilis,vbi bona gloſ.ff.de reg.iur. in l. 3.in l.iure ciuili de cond. & demonſtr. in l.3. vbi gloſ.ff.de cond.inſtit.in reg. in iure ciuili de reg.iur. vbi late Dec. ſed proprius ad caſum eſt text.in l.quæ ſub conditione §.quoties ff.de cond.in-
10 ſtit.vbi legatum factum, vel hæredem quem inſtitutum ſi ſticcum manumittat,ſi demum ſticcus ante moram mortuus fuerit,cum per eum non ſtetit manumittere,legatum debebitur, & ſic etiam hæreditas,ac ſi conditio non eſſet appoſita,vel adimpleta, quem text. allegat ad propoſitum gl.in l. 1. C.de inſtit. & ſubſtit. ſic hic interim dilatione pendente mortua eſt obligatio,& contractus extinctus abſq; mora, & culpa, mediante ſolutione facta,ex quo non datur amplius locus expeditioni aſſenſus,vnde perneceſſe recipit intellectum
11 pragmatica rebus in eodem ſtatu permanentibus ad text.in l.cum quis ff.de ſolut.data exiſtentia rei,ſeu iuris ſuper quo aſſenſus eſt expediēdus,cuius reſolutio abſq; mora, & culpa adimplere debentis,facit,vt nil poſſit ei imputari, & intelligatur tali caſu ſublata obligatio expeditionis priuilegij: ita ꝙ dicemus per capit.cōceſſa Ciuitati reuocati pragm.anni 1509.& anni 1529.per quas ſtatuebatur ſimpliciter aſſenſus per memorialia nullius eſſe momēti,ſed durante biēnio validos eſſe aſſenſus per verbum fiat,vt erant de iure cōi, & ſic deciſum ſecundum Affl.& durante biēnio noluit Rex grauare partes ad ſolutionem dirictuum Reg.Cancell.ac Regij ſigilli: vnde ſi biennio pendente, cōtractus reſoluuntur, obligationes extinguuntur, ſtatus rei eſt mutatus, ex conſequutione crediti propter quod aſſenſus debebat expediri,pariter mutata intelligi debet pragmaticæ diſpoſitio, alias ſi aſſenſus interim per memorialia expediti non deſeruirent non poſſet vigore illorum agi, vt tota die agitur, & ſuper bonis feudalibus iudicatur, & aſſiſtentiæ præſtantur.

Nec

12 Nec eſt verum aſſenſum per memorialia vt ſupra expeditum ſtare in ſuſpenſo, vt dicit prędictus Frãc. de Amic. eſt enim hoc erroneum, nam ſi hoc eſſet verum, non daretur actio, cum actus ſuſpenſus nihil ponat ineſſe, & daretur reuocatio vigore Conſtitutionis Regni, ſed eſt pure aſſenſus præſtitus, ſub conditione tamen reſolutiua, quatenus ſuperexiſtente contractu expediatur aſſenſus in forma Cancellariæ infra biẽnium; ſicut dicimus in pacto adiectionis in diem, & l. commiſſoriæ, vt ſint actus puri, reſoluendi tamen ex euentu conditionis, & interim ex eis dominiũ transfertur ad text. in l. 1. ff. de leg. commiſſ. & in l. 2. ff. de in diem adiect. vbi bona gloſ. quæ eleganter dicit, quod conditio eſt in ſuſpenſo non autem actus, & hic conditio annullatiua ſtat in ſuſpenſo ex duplici cauſa, prima, quia poteſt expediri aſſenſus infra biẽnium; & ſecunda quia poteſt dari caſus exercitij aſſenſus expediti per verbum fiat infra biennium, ex quo conſumetur effectus obligationis, & annulletur contractus, ſeu extinguatur per ſolutionem debiti, quo caſu non datur locus expeditioni aſſenſus in forma Regiæ Cancellariæ poſt biennium, & ex dilatione præſtita per Pragmaticam, declarata eſt intentio, quod noluit vti annullatione aſſenſus, poſtquam operatus eſt effectus, ob quem partes illum petierunt, & intelliguntur remiſſæ conditiones, quæ non operantur contra voluntatem diſponentium ad text. in l. 2. ff. de lege commiſſoria, & dum res ſuper qua aſſenſus interponi debebat euanuit, & mortua eſt, vt in caſu de quo agimus, tunc nullo modò conditiones annullatiuæ pragmaticæ locum habere poſſunt, caſus eſt, qui videtur decidere punctum in l. ſi res ff. de in diem acti,
13 & dum dicitur in memoriali fiat in forma, recipit decretatio declarationẽ ab intellectu iuris ſcilicet infra biennium, cum ſubſcriptione Regentium, & decretationis Scribæ à mandatis, qui dixit prouiſum, &c. & prope lapſum biennij, fiat in forma priuilegij expediendĩ in formam Regiæ Cancellariæ, & hic eſt verus, & germanus intellectus.

Ex his apparet nil facere ad caſum, quod pecunia ſit liberata cum cautione de reſtituendo cui, quibus, & quando: ex quo videtur extare, nam ſi aſſenſus operatus eſt ſuum effectum tempore habili, & non currit amplius tempus expeditionis priuilegij, ex præallegatis, remanet liberatio pecuniæ facta ex aſſenſu antecedenti omni iure valida.

Verùm ſi vt aſſolet, quis emerit rem aliquam precedente memoriali aſſenſus per verbum fiat, & demum eandem vendiderit, vel quomodocumque alteri ceſſerit, ſuper qua noua ceſſione fuerit impetratus aſſenſus in forma Regiæ Cancellariæ, non autem ſuper prima emptione: tunc teneo ex eiſdem regulis ſupra firmatis nullo modo validari emptionem illam primo loco factam; etiam quod in vltimo aſſenſu aſſeratur, immo inſeratur memoriale primo loco expeditum per verbum fiat ſuper ipſa emptione, quia non petitur ſuper hoc aſſenſus, ſed ſuper ceſſione, ſeu ſecunda contractatione, & in verbo peto, & in
14 concluſione conſiſtit aſſenſus, vt latè in meo conſ. 2. 1. volum. num. 199.
Nec ſcientia Domini ſufficit, quia non
15 poteſt ex ea argui niſi tacitus aſſenſus, qui in Regno non operatur, vt pluries diximus vigore conſtitutionis, conſtitutionem diuæ memoriæ; cumq; ſit commutatio de perſona ad perſonam, & ceſſionarius metitur ius ex perſona cedentis, ita quod non tractatur de extinctione, & reſolutione, ſed de acquiſitione, & retentione, & vt viua iura remaneant, & non mortua propterea nulli dubium, quod in caſu prædicto locũ habebit diſpoſitio Regiæ Pragmaticæ, perquam ex lapſu biennij aſſenſus omnes annullantur ſuper quibus cogitetur, quia quotidiana.

Sed an ſecundus emptor habere poſſit regreſſum contra primum, dum deficiente aſſenſu contractus remanſit nullus, & pro primo facit, quod ipſe dum vendidit ſecundo certificauit emptorem aſſenſus, quem habebat expediti per memoriale per verbum fiat, & cum tali aſſenſu reſolubili vẽditionem ſecundam fecit, quaſi transtulerit in emptorem onus, expediendi aſſenſum, in forma Regiæ Cancellariæ, quem facile expedire poterat, & ipſe ſecundus emptor videtur eſſe inculpa, & nihil imputandum primo emptori.

Sed his non obſtantibus, ſtante contractus nullitate ex aſſenſus defectu, & facultate etiam reuocandi propria authoritate, ſecundus emptor ius fouet contra primum, & primus idem ius habebit contra ſuum authorem, & quæ ſupra conſiderata ſunt pro primo emptore, non tollunt nullitatem contractus, qui tamque de re feudali eſt vndi-
16 que nullus, & bona fides contractationis non deſeruit ad actus validitatem, ſecũdum notorios terminos feudorum, deſeruit benè ad materiam intereſſe, & ad alia extrinſeca, vt ſupra diximus in pluribus quæſtionibus ſecundum terminos Andreæ in cap. 1. §. commerciũ, & prohibita feudi alienatione per Lotarium, de quo latiſſime in allegat. meo conſ. 5. in princ. & nu. 90.

Sed vlterius mihi cogitãti poſt multos dies, ac vigilias noctis viſum mihi fuit veriorem eſſe opinionem pro ſecundis creditoribus, in caſu tamen deciſo per ſacrum Conſilium relato per Franciſcum de Amic. in d. ſua repetit. dum vendita fuit res debitoris in concurſu creditorum, & liberata pecunia cum cautione de reſtituendo, cui, quibus, & quando; non tamen ea ratione, quia ſolutio fingit pecuniam extare, ſed quia illa ſoluta eſt reuocabiliter, quatenus creditores anteriores non adſint, vel res vendita non fuerit emptori euicta, ex quo fit vt tali caſu non extinguatur omnino creditum, nec tollatur contractus, immo prima iura conſeruantur, & contractus in caſu prædicto remanſit in ſua eſſentia. Hyppothe-
17 ca enim dicit gloſ. in l. cum quis §. fin. ff. de ſolut. habet ſuas conditiones, vt ita demum extinguatur, ſi fuerit pecunia effectiuè ſoluta, vel aliter plene ſatisfactum, quæ allegat text. in l. grege, §. etiam ff. de pignor. vbi eſt caſus, & dum pecunia eſt ſoluta reuocabiliter, in ſuſpenſo res eſt, text. eſt elegans in l. reſcripto §. fin. ff. de diſtract. pignor. Et eueniente caſu reſtitutionis, nihil ſolutum eſſe videtur dixit iureconſultus in l. nec enim ff. de pignor. actio. & ob id nunquam intelligitur creditorem voluiſſe extinguere ſuas primas actiones, & hyppothecas gloſ. notab. in l. qui à debitore ff. qui pot. in pignor. habean. ex quo ſolemniter gloſ. in l. eleganter ff. de pignor. actio. in verbo finita tradidit, quod in caſu auuocationis pecuniæ actio primeua reſuſcitatur, & ſi eſſet perempta reſtituitur, & melius, & elegantius docuit Bald. in l. 1. C. quando non pet. part. num. 37. quod ſolutio, quæ non habet perpetuam cauſam liberationis, nunquam extinguit obligationem contractam, & reſurgit non à morte, ſed à ſonno, à quo excitatur, dum ſuccedit rumor auuocationis rei, ſeu pecuniæ in ſatisfactionem debiti habitæ; ideoq; iuriſconſultus benedixit, quod interim liberatio ſtat in ſuſpenſo, & quando ſolutio eſt auocabilis non dicitur creditori ſatisfactum, de quo per D. de Franch. in ſua deciſ. 200. loquentem in proprio caſu, liberationis pecuniæ factæ creditori cum cautione de reſtituendo cui, quibus, & quando; & hæc eſt communis diſtinctio, vt nunquam primeua obligatio extinguatur, quando, quod in ſolutionem datum fuerit, non eſt irreuocabile, ex reg. tex. in l. ex ſextante §. latinus largus, vbi gloſ. & communiter ſcrib. ff. de except. rei iud. gloſ. ibiq; Doctor. in l. libera quidem theodora C. de ſent. & interloquut. omn. iud. in l. ſi quis aliam

ff. de

ff. de ſolut. late Nicoſan. de pign. 1. mēb. 5. par. nu. 49. & ſeq. plures deciſiones Affl. 8. 16. & 237. pulchra deciſ. Capyc. 43.

Data igitur exiſtentia contractus obligationis, & actionis, non ſolum remanent reſoluta argumenta contraria, ſed ex illis remanet firmata hæc vltima opinio, quia habet aſſenſus ſuum confirmabile, habet vbi figere pedes, ex ſolutione reuocabili, remanet obligatio in ſuſpenſo, quaſi dormiens, non eſt effectus conſumatus, ſed habet tractatum ſucceſſiuum, & reſurgentem in caſu auocationis pecuniæ, ortum habentem ab exiſtentia primi contractus, purificata conditione, & ſublata ſuſpenſione, & conſequenter data præexiſtentia, & vita obligationis viget diſpoſitio pragmaticarum annullantium omnes aſſenſus, qui poſt biennium non reperiuntur redacti in formam priuilegij cum omnibus ſolemnitatibus requiſitis.

Bene procedent allegata in contrarium inter creditorem, & tertium poſſeſſorem, qui ſoluit creditori habenti rem obligatam cum aſſenſu expedito, mediante memoriali per verbum fiat, vigore aſſiſtentiæ, ſibi præſtitæ non aliter data cautione de reſtituendo, quia actionem habebat vigore memorialis expediti per verbum fiat; & ex ſolutionem tunc irreuocabiliter facta, omnis actio fuit extincta, & idem dicimus dum obtinuit creditor anterior cum aſſenſu modo quo ſupra nulla tamen præſtita cautione, quia pariter eſt effectus Dominus irreuocabiliter, & benè egit ex actione tunc præexiſtente, dūrante dilatione temporis pro expeditione aſſenſus in forma Cancellariæ. Immo idem dico reſpectu creditorum anteriorum, etiam cum aſſenſu, ſi poſt liberatam pecuniam, abſque alia cautione comparuiſſent pro eorum credito, & vellent pecuniam auuocare, à po-

18 ſteriori. Nam, aut quia anteriores, & hoc priuilegium non habet niſi fiſcus, ad text. in l. pecuniam C. de iur. fiſci alias totus mundus litibus inuolueretur, & in hoc ſunt communes concluſiones, & determinationes, de quibus per Afflict. in deciſ. 190. & per Capyc. deciſ. 78. Aut quia malè liberata, tanquàm non habenti feudum obligatum cum valido aſſenſu, & hoc falſum eſt ex præallegatis, quia verum eſt tempore litis motæ ſententiæ latæ, pecuniæ exactæ aſſenſum habuiſſe validum vigore memorialis expediti per verbum fiat, & ſuccedunt omnia ſupra allegata, de effectu conſumato per ſolutionem, & de extinctione obligationis, & contractus, ſed dum præſtita eſt cautio per creditorum, & ſe obligauit ad reſtitutionem, in beneficium creditorum anteriorum, vel poſſeſſoris ex euictione forte ſequenda rei emptæ, tunc quia prima iura non ſunt extincta, & remanſit contractus ſuper quo poteſt aſſenſus expediri, propterea habebit locum diſpoſitio pragmaticarum annullantium aſſenſus omnes, qui in formam Cancellariæ non fuerint infra biennium expediti.

Aduerto aliud notandum, quod ſi, vel poſſeſſor ſoluendo petierit iurium ceſſionem tranſlatiuam, & non extenſiuam, vel ſecundus creditor, offerendo creditum anteriori, quo caſu illius iura non eſſent extincta, & aſſenſus poſſet expediri in forma Cancellariç; tunc etſi per lapſum biennij veniat aſſenſus, expeditus per verbum fiat, annullandus, tamen creditor, qui tempore habili pecuniam exigit, non tenetur ad

19 reſtitutionem cum ceſſio fiat ex æquitate legis iuxta text. in l. in creditore ff. de euict. text. & gloſ. fin. in l. mulier ff. qui pot. in pignor. habean. Bald. & melius Salicet. in l. iubemus C. ad Velleian. Nicoſant. in 3. memb. 5. par. num. 29. & in hoc concordant Soccin. & Dec. in conſ. 104. 1. colum. verſ. 3. facit, & penult. colum. num. 8. verſ. 3. non obſtat, & Soccin. in conſ. 206. 2. volum. ex regula illa, quod tibi non nocet

nocet, & alteri prodeſt; & ob id cum non teneatur cedere iura, niſi talia, qualia, & ſolum facere debitum verum, non autem potius, & anterius, nec cedere contra ſeipſum ſecundum communes deciſiones pluries factas. Ideo, etſi aſſenſus annulletur creditor ad nihilum tenetur, & poſſeſſor, aut creditor debebant cautius agere, & ſuper iuribus cedentis expedire aſſenſum validum in forma Regiæ Cancellariæ, quod ſi non fecerunt ſibi imputetur.

DE REFVTATIONIBVS FEVDORVM, & Aſſenſibus, qui ſuper ipſis præſtantur.

TITVLVS OCTAVVS.

SVMMARIVM.

1 *Aſſenſus ſuper refutationibus feudorum, quæ fiunt filijs contemplatione matrimonij, quomodo præſtantur, & quid per Capitula conceſſa Ciuitati.*

2 *Donatio ex nunc pro tunc ſequuta morte, & è contra eſt donatio pura translatiua Dominij, & poſſeſſionis ex nunc, ſed exequutio tantum dilatatur poſt mortem.*

3 *Releuium non debetur ex contractu inter viuos.*

4 *Refutatio, ſimplex ex nunc in proximè ſucceſſurum valet abſque aſſenſu.*

5 *Releuium introductum eſt ex more, quando quis per mortem ſuccedit feudatario, non autem, quando quis habet ex refutatione per contractum inter viuos; dummodo ſincerè, & ſine fraude fuerit refutatio facta.*

6 *Refutationes vigore Pragmaticæ nouiter editæ debent regiſtrari in quinternioribus Regiæ Cameræ infra quindecim dies poſt illas factas.*

7 *Refutatio in fraudem præſumitur facta, quando eſt omnium feudorum, niſi fuerit facta ex iuſta cauſa, & ſignanter contemplatione matrimonij, & ita aliàs deciſum.*

8 *Pragmatica nouiter edita ſuper præſentatione refutationum in Regia Camera, non habet locum, quando ſuper illis eſt præſtitus Reges aſſenſus, & ille in Regia Camera regiſtratus.*

9 *Proemium declarat intentionẽ ſtatuentis.*

10 *Regula nil referre, quid ex æquipollentibus fiat procedit in feudo.*

11 *In feudis proceditur de ſimilibus ad ſimilia, quando tamen militat eadem ratio.*

12 *Relatum eſt in referente cum omnibus ſuis qualitatibus.*

13 *Refutans ſuccedit in feudo refutato decedente refutatario abſque deſcendentibus.*

14 *Refutans ſuccedit refutatario, vt hæres, & propterea ſoluit releuium, & tenetur creditoribus illius,*

illius, & ita deciſum.

15 Pater refutans, ſuccedit filio refutatario illius fratribus, & ſororibus excluſis, & declarantur verba illa dicta per Andr. & Docto. quod pater habeat feuda iure reuerſionis.

16 Aſcendentes ſuccedunt in feudo antiquo, non autem nouo.

17 Auth. defuncto C. ad tertull. non habet locum in feudis.

18 Iura omnia loquentia, quod aſcendentes non ſuccedunt in feudis, & ſic Regni Conſtitutiones, limitantur in feudis nouis, ſed in antiquis benè ſuccedunt.

19 Verbum reuerti, vel redire, quid importat.

20 Feudum filio refutatum in eius perſonam non dicitur nouum, ſed paternum.

21 Conſtitutio Reg. vt de ſucceſſionibus declaratur.

22 Fratres, & ſorores ſecundum Reg. Conſtitutionem, vt de ſucceſſionibus ſuccedunt in feudo nouo, niſi inueſtitura ſit pro hæredibus ex corpore.

23 Fratres, ſorores, nepotes, & neptes ſuccedunt in feudis nouis etiam quòd inueſtitura ſit pro hæredibus ex corpore, ſecundum Capitula nouiſſimè Ciuitati, & Regno conceſſa.

24 Ratio quare aſcendentes ſuccedunt in feudis antiquis.

25 Inueſtitura communis, & conſueta in Regno pro hæredibus ex corpore, an præſumatur, & quo modo nocet, vel iuuet aſcendentibus, vel tranſuerſalibus, remiſſiuè.

26 Feuda in Regno præſumuntur hereditaria, ſecus verò de iure communi.

27 Diſtinctio feudi antiqui, vel noui non ſit in feudis refutatis, quia reſpectu filiorum ſemper dicuntur feuda paterna.

28 Refutans refutãdo intelligitur cogitaſſe de ſucceſſione, & intantum refutaſſe extinguendo ius, quod habebat, inquantum refutatarius ſuperuiuebat, & non aliter, quæ eſt viua ratio, quare pater excludit fratres refutantes, quæ latè exornatur, & nume. 34.

29 Text. in cap. 1. de eo qui fin. fec. agnat. declaratur.

30 Pater refutando feudum non intelligitur renuntiaſſe ſucceſſionem, et ipſe eſt proximior agnatus.

31 In ſucceſſione prima cauſa eſt deſcendentium, ſecunda aſcendentium, & tertia Collateralium, & filius, & pater ſunt in primo gradu.

32 Nepos de iure communi feudorum ſuccedit ex perſona patris inſimul cum patruo; ſed ſi in feudis viuitur iure francorum, nepos ex primogenito excludit patruum in ſucceſſione fratris, & ita deciſum; & quid in fratre vterino, & quando non eſt coniunctus ex latere, à quo feudum peruenit, remiſſiuè.

33 Pater refutans excluditur à ſucceſſione

ceſſione, quando refutauit omninò, & ibi quomodo intelligatur omninò refutare.

35 *Refutatio, quando ſit realis, & quando perſonalis remiſſiuè.*

36 *Doctrina Andr in Conſtitut. Regn. vt de ſucceſſionibus declaratur.*

37 *Refutatio omninò in Regno non datur ex particularibus Capitulis Ciuitati, & Regno conceſſis.*

38 *Auus refutans feudum nepoti, ſuccedit eidem, ſicut ſuccederet pater, ſi refutaſſet.*

39 *Aſcendentes in bonis donatis ſoli ſuccedunt in defectum deſcendẽtium, & non habet locum text. in auth. defuncto.*

40 *Auus, vel Proauus ſuccedunt inſimul cum fratribus defuncti, qui aſcendentes ſuccedunt loco patris.*

41 *Pater ſuccedens in feudo refutato filio, an teneatur ad vitam militiam fratri defuncti, ſeruata forma Cõſtitutionis Regni Comitibus, quæ eſt communiter intellecta etiã in ſucceſſione tranſuerſalium.*

42 *Nepos dum excludit patruum à ſucceſſione feudi debet ſoluere vitam militiam.*

43 *Succeſſio non datur in linea tranſuerſali in feudis, donec ſuperſunt deſcendentes.*

ARGVMENTVM.

Refutatio feudi filio facta contẽplatione matrimonij ex nunc pro tunc ſequuta morte, vel cum reſeruatione vſusfructus quomodo valeat; nam de ſimplici in proximè ſucceſſurum nõ dubitatur. Releuium non debetur ex contractu inter viuos, niſi refutatio fuerit facta in fraudem. Pragmatica nouiter ædita ſuper regiſtratione refutationis in Regia Camera, quomodo intelligatur. Refutans ſuccedit in feudo refutato excluſis omnibus alijs. Aſcendentes in feudo nouo non ſuccedunt: ſed benè in antiquo. Pater, cæteriq; aſcendentes refutantes ſuccedunt refutatarijs, niſi omninò refutaſſent, quòd benè declaratur, & quando ſuccedunt, non tenentur ad vitam militiam fratribus refutatarij defuncti.

1 PRAESTANT etiam aſſenſus Proreges refutationibus feudorũ, quæ fiunt per patres filijs contemplatione matrimonij inter viuos cum clauſula ex nunc, pro tunc ſequuta morte, & in præambula ipſius hora, & aliquando fiunt reſeruato vſufructu, quod vltimum per Pragmaticã nouem capitum vetitum erat: ſed poſtea conceſſum cum limitatione, & in aſſenſu duæ apponantur clauſulæ, vna quòd adueniente caſu ſucceſſionis ſoluatur releuium, licet habeat verè refutans ex contractu inter viuos; & altera, quod ſuccedente caſu deuolutionis in perſonam refutantis, illa habeatur pro non facta.

Hæc Capitula fuerunt petita per Ciuitatem concedi, ſed fuerunt contra Ciuitatem iuxta ſolitum: nam Proreges vetiti erant per Pragmaticam anni 1531. dictam nouem capitum aſſentire refutationibus, quæ fiebant reſeruato dominio, vel vſufructu: nam cum ex hoc inducebatur diuiſio feudorum, propterea fuit prohibitum, ſuper quo poſtea per eandem Cæſaream Maieſtatem fuit diſpenſatum in anno 1535. ac prouiſum, vt Proreges poſſint in caſibus prædictis aſſentire, dum demum in anno 1557. petitur quòd poſſint aſſentire donationibus faciendis contemplatione matrimonij, ex nunc pro tunc ſe-

Digitized by Google

2 quuta morte;& è contra,quæ ex regulis iuris ſunt donationes puræ tranſlatiuæ dominij,ac poſſeſſionis ex nunc,& ſolùm exequutio dilatatur in morte; ita quòd non adeſt diuiſio feudorum ſecundum vulg.conſ. Oldr.114. cumulat ad propoſitum deciſiones Frecc. in ſuo 2.lib.ſubfeud.3.author.nu.17. in huiuſmodi enim donationibus, nec aſſentire prohibiti erant Proreges,nec illæ aſſenſu indigebant,dùm fiebant proximo ſucceſſuro,nec pariter releuium erat ſoluendum, ſi habebat ex contra-
3 ctu inter viuos iuxta trad.per Iſern. in cap.1. §.ſed & res, per quos fiat inueſtit. & ex tranſlatione dominij perfectè in vita non poterat ex delicto ſuperueniente in perſonam refutantis dari pęna deuolutionis feudi iam acquiſiti rẹfutatario.

Sed quid ſi fiat refutatio ſimpliciter ex nunc,ita quòd transfertur dominiũ,
4 ac effectualis poſſeſſorio in proximẹ ſucceſſurum, tunc nullus requiritur aſſenſus ad text.in cap.1.§.etſi libellum, de alien.feud.pat.in cap.1.§.ſed & res, per quos fiat inueſtit.& vtrobique Andr. idemq; tradit in conſtitutione con-
5 ſtitutionem diuæ memoriæ; & cum habeat ex contractu inter viuos. non ſucceſſione non aliter tenetur ad ſolutionem releuij, quod ex more introductũ tantum eſt, quando ſucceditur defuncto ſecundum communem doctr.Andr. in d.§.ſedet res,latius Frecc.vbi ſupra, quando ſyncerè, & ſine fraude fiat refutatio, vt etiam declaratur per Pragmaticam anni 1579. æditam tempore
6 Præſidatus Marchionis de Mondeſcar, dum ſtatuitur,vt deinceps refutationes infra 15. dies poſt celebrationem ipſarum debeant præſentari in Regia Camera, vt ibi annotentur; & Curia ex hoc certior facta poſſit per mortem refutatarij petere releuium,ac etiam deuolutionem per mortem, vel per alios caſus contingentes.

Et Andr. & communiter ſcrib. in d.
7 §. ſed & res, ex reg. text.in l.omnes §. lutius ff.quæ in fraudem credit. voluerunt in fraudem præſumi refutationem quando eſt omnium feudorum, in quo cum dicat Andr. quod cauſa eſt potius inſpicienda,quàm titulus contractus,& modus nanciſcendi, ſi refutatio fuerit facta contemplatione matrimonij iuxta ſolitam,& communem contractationẽ; maximè ſi ob inſignes nuptias, tunc quia vna præſumptio excludit alteram ad text.in l.diuus ff. de reſtit. in integ. ceſſabit præſumptio fraudis, & valida erit refutatio ex iuſta,& licita cauſa,& minimè releuium ſoluitur, & ita fuit deciſum in Regia Camera in cauſa Principis Melfiæ, in cauſa Comitis Sypopolis, & alijs quampluribus, ex reg. text.in l.titius,vbi gloſ.in verb. erogationes ff.ad trebell. gloſ.notab. in l.imperator §.fin.in verb. non videtur de leg. 2. in l.diuus libertus, in l. debitorem ff. quæ in fraud. cred. eſt deciſio Capyc.85. & in proprio caſu in donatione facta contemplatione matrimonij allegaui alias in cauſa Fabritij de Sangro,cuius eram Aduocatus contra Ducem Turris Maioris gloſ.auth.prohibiti,quãdo non erat legi vetita in 1.par. gloſ. 3. §. 8. quæ in indiuiduo decidit articulum; & hæc,& alia poterunt videri in conſ. meo 2. vol. vbi latiſſimè, & meminit de prædicta deciſ.Ann.in ſua alleg. 23.

Sed occurrit caſus, quòd in refutatione ſimpliciter facta fuit aſſenſus impetratus ad vberiorem cautelam illeq; præſentatus in Regia Camera, ſed non contractus refutationis ſeruata forma Regię Pragmaticę,quæ vt dixi,ſtatuit, quòd infra 15.dies poſt celebratam refutationem præſentari debeat: an quia præſentatus eſt aſſenſus ſuper ea, hoc ſufficiat, & caſus mihi viſus fuit de indubitabili, quia pragmatica in ſui proemio dat cauſam,& rationem,quare præſentari debeant refutationes,
9 quas dicit fieri poſſe ſine aſſenſu, ex qua declaratur mens, & finalis intentio ſtatuentis ad text.in l.fin. ff.de hæred.

red. inſtit. & cauſa eſt notitia refuta-
tionum propter ſolutionem releuiorũ,
& deuolutiones per mortem, vel deli-
ctum refutarariorum: ergo cum per
præſentationẽ, & regiſtrationem aſſen-
ſus, idem conſequatur effectus, & per
æquipollens veniat refutatio præſenta-
ta, ac annotata; & in feudis procedit
10 regula nihil referre, quid ex æquipol-
lentibus fiat, vt per Andr. in cap. 1. qui
ſucceſſ. ten. ante nu. 9. vbi Moder. Add.
& latè exornat Camer. in repet. cap.
imperialem cart. 59. verſ. decimatertia
concluſio, & proceditur de ſimilibus
11 ad ſimilia, Andr. in cap. 1. §. ſed & qui
delator ante num. 47. quæ ſit prima
cauſ. benef. amitt. quæ deciſio eſt nota-
bilis in materia feudali, & deſeruit ad
multa, quam intellige ſecundum eum-
dem Andr. quando militat eadem ra-
tio in cap. imperialem in addit. poſt nu.
7. 4. colum. & tunc non attenditur lex
ſcripta, ſed his deficientibus dixit An-
dr. quòd recurrimus ad legem ſcriptã,
vt ſic propterea dicamus Pragmaticã
non habere locum in caſu prædicto,
quæ loquitur verè in refutationibus de
per ſe validis, in quibus non ſolet im-
petrari aſſenſus; ita quod impetrato
aſſenſu non ſumus in caſu prædictæ
Pragmaticæ, nam cum in aſſenſu fiat
relatio refutationis, & relatum eſt in
12 referente cum omnibus qualitatibus
ſuis ad text. in l. aſſe toto ff. de hæred.
inſtit. l. inſtitutio ff. de cond. inſt. ſequi-
tur ob id, quòd annotato, & regiſtrato
aſſenſu intelligitur etiam regiſtrata, &
annotata refutatio, & cum per aſſenſus
contractus omnes confirmentur, & va-
lidentur: propterea non immerito di-
cemus per aſſenſuum præſtationem, &
annotationem refutationes ipſas eſſe
præſentatas, ad text. in l. lege obuenire,
de verb. ſignif. hinc Pragmaticæ, & ri-
tus non mandauerunt præſentationem
contractuum quorumcumque qui aſsẽ-
ſu validantur, ſed tantum præſtationem
aſſenſuum, qui ſuper illis interponun-
tur, & pariter non omnium aſſenſuum,
ſed tantùm illorum, qui ſunt interpoſi-
ti ſuper contractibus importãtibus do-
minij tranſlationem: nam quando hoc
non important, deficit cauſa præſenta-
tionis, quæ eſt vel deuolutio, vel rele-
uium: & tandem ſi Pragmatica, quæ
eſt lex noua, loquitur in refutationibus
quæ fiunt, & fieri poſſunt abſque inter-
poſitione aſſenſus non extendetur, nec
locum habebit in his, quæ fiunt cum
aſſenſu, quia exorbitat à iure commu-
ni, eſt caſus diuerſus, & ceſſat ratio le-
gis, & poſthæc ſcripta vidi inter deciſ.
D. de Franch. nouiter impreſſas deciſ.
663. 4. volum. qui refert ſecundum
prædicta deciſum non tamen tangit
aliquid de prædictis.

Ex his corrolariè infertur, quod ob
mortem refutatarij abſque deſcenden-
13 tibus, refutans ſuccedit in feudo refu-
tato, vt expreſsè dicitur in eadem Pra-
gmatica, ibi: *Eſſendo più volte acca-
duto, e poſſono bene ſpeſſo accadere,
che quelli alli quali ſi fanno le refuta-
tioni paſſino da queſta vita preſente
prima di detti refutanti, nel qual caſo
il refutãte ſaria obligato al rileuio &c.*
14 Ita quòd ſuccedit & iure hæreditario,
poſtquam releuium ſoluit, quod vtrum-
que decidit Andr. in d. §. ſed & res an-
te num. 10. ibi & maximè ſi moritur fi-
lius non relicto filio, quo caſu reuerti-
tur ad patrem, eundemq; refutatorem,
ſeu donatorem: nam pater ſuccedit fi-
lio inf. de nat. ſucc. feud. in princ. & tũc
pater, vel alius frater, vel agnatus ſuc-
cedens ſimiliter ſoluet pro ſua ſucceſ-
ſione releuium, &c. & ita aliàs deciſum
per Sac. Conſ. in cauſa Comitis Poli-
caſtri, cum creditoribus filij, cui refuta-
uerat comitatum contemplatione ma-
trimonij contracti cum Domina Sueua
Geſualda, qui filius deceſſit abſque
deſcendentibus, ſuperſtitibus, fratribus,
ſororibus, ac patre refutante; & non
fuit dubitatum de ſucceſſione patris:
ſed an habeat iure reuerſionis ex con-
tractu reſoluto, an verò iure ſucceſ-
ſionis tanquam hæres, vt decidit Sacr.

Conſ.

Conſ.de quo per D.Præſid.de Franch. in deciſ. 3. Io. Vinc. de Ann. in repet. cap.1. de vaſſ.decrep.æt.nu.350.

Nec pariter fuit dubitatum, ſi exiſtentibus fratribus, vel ſororibus pater
15 ſuccedat illis excluſis:ſed pater ſucceſſit;quod vtrumque diſputat, & concludit Ann.vbi ſupra.Ita quòd illud,quod dicitur habere patrem, ſeu refutantem feuda iure reuerſionis non intelligitur ſimpliciter, ſed eſt modus loquendi ex eo,quia ab eo exierunt,& ad ipſum reuertuntur:ſed ſtant iſta ſimul,quod dicantur feuda reuerti,ſed quo iure? Hic eſt punctus, & vt diximus iure ſucceſſionis, ob quod releuium ſoluit ſecundum And.qui vtrumque tradidit,videlicet ſuccedere, & iure reuerſionis: & ideò non dixit hoc ſimpliciter, ſed addens dictionem,potiùs dicẽs pater ſuccedit filio,& tunc non dicitur ſuccedere, ſed potius reuerti ad eum: vt per eumdem in cap. 1. de nat.ſucceſſ.feud.
16 nu. 5. vbi declarat aſcendentes ſuccedere in feudo antiquo, nõ in feudo nouo: nam in nouo aſcendens non ſuccedit deſcendenti, & non procedit text.
17 in auth. defuncto C. ad tertull. ſecundum eum,& ibidem nu.7. verſ.ſed in feudo antiquo, vbi Afflict. & ſic limi-
18 tatur text.in eo.cap.1. & ſic in cap.1. de grad. ſucceſſ. in feud. quæ iura ſtatuunt aſcendentes non ſuccedere deſcendentibus,videlicet in feudo nouo, & ſic intelligitur Conſtitutio Reg. foriudicatorum bona, vt ibi per Andr.in verb.aſcendentes, idem per omnia tradit idem Andr. in cap. 1. Imperator Lotharius, & ſic procedit Conſtitutio Regn. vt de ſucceſſ. ſecundum Andr. ibi,& in d.cap.1. de nat. ſucceſſ. feud. idemq; declarauit Ardiz.in ſumm.in tit. de ſucceſſ. feu. videlicet iura prædicta procedere in feudo nouo, non in antiquo, & propterea, quia verè refutans habet in effectu feudum iure ſucceſſionis: licet dicatur reuerti habito reſpectu,quod ab eo exierat,dicit idem Andr.quod ſoluit releuium in d. §. ſed & res, & ſtatuitur pro indubitato in d. Pragmatica,& ex iuribus,quæ allegantur, declaratur quid voluerunt dicere:
19 nam iura prædicta vtuntur verbo prædicto reuerti, vel redire, ſemper quod reducitur res ad ſtatum primæuum,ſeu ad id,quod alias de iure communi erat prouiſum,vt in l.filio ff.de liber.& poſthum.ibi quia non tranſlatus,ſed redditus videtur, text.in l.ſi vnus §.quod & in ſpetie in fin. ff. de pact. ibi, quoties enim ad hoc ius, quod lex naturæ ei tribuit, de dote actio reddit, non fit cauſa dotis deterior, ſed formæ ſuæ redditur, ſic reuertitur ſucceſſio ad patrem,prout diſpoſitum eſt alias de iure communi, cum prima cauſa ſit deſcendentium, ſecunda aſcendentium, & ob id neceſſario habet iure ſucceſſionis, & hæreditario.

Et aduertatur,quod intelligitur feudum nouum, quòd filius acquiſiuit aliunde, quàm à patre, aut ſuis præde-
20 ceſſoribus,ſed ſi feudum quæſierat pater,illudq; filio refutauerit,dicetur feudum paternum in filij perſonam, Andr. in cap. 1. in princ. de vaſſall. decrepit.ætat. & in cap.1. Imperator Lotharius poſt num.5. verſ.non feudum paternum,quo refutato filio, in eo ſuccedet pater tanquam in feudo paterno decedente filio abſque deſcendentibus, quod vtrumque declarat, & decidit Andr. in d. cap. 1. de natur. ſucceſſ. feud. in addit. in verſ. quid ergo, & ponit quæſtio. Andr. in feudo filio refutato decedente ſuperſtitibus fratre, & patre,vt pater præferatur, quia proximior agnatus etiam in terminis Con-
21 ſtit.Regn. vt de ſucceſſionibus,quæ ſecũdum eum intelligitur in feudo nouiter acquiſito,non autem à patre refutato,vel quando pater omnino refutaſſet in manus Domini,vt filius de nouo feudo inueſtiretur,& licet And.ibid.in fin. dicat, alij dicunt ſimpliciter fratrẽ admitti, & patrem excludi, vt ſupra proximè dictum eſt, ſed ibi ſupra nu.8. ad quod ſe refert, firmat opinionẽ pro pa-

tre contra fratrem eadem vtens diſtinctione etiam in terminis Conſtit. Reg. & idem Andr. dixit in d.cap.1. de vaſſal.decrep.ætat. & Ardiz. vbi ſupra, & in feudo antiquo, vt aſcendentes ſuccedant,intelligitur Conſt.Reg. ſi quando aliquem,vbi Andr.

22 Vt ſic ex his faciamus concluſionem in feudo nouo aſcendẽtes non ſuccedere,ſed fratres,& ſorores in terminis cõſtit.Reg.vt de ſucceſſoribus niſi inueſtitura eſſet pro hæredibus ex corpore ſecundum Iſern.ibi, quod hodie eſt alteratum per capitula nouiſſimè Ciuitatis
23 & Regno conceſſa:nam ſuccedunt fratres,& ſorores in defectum deſcendentium, ac etiam nepotes, & neptes in feudis nouis, non obſtante hac forma inueſtituræ.

In feudis verò antiquis aſcendentes ſuccedunt,nam etſi reſpectu vltimi deſcendentis dicantur aſcendentes;reſpectu tamen primi acquirentis dicentur deſcendentes : ita Andr.declarat in d. cap.1. Imperator Lotharius nu.5. latè idem Andr.in d.conſtit.vt de ſucceſſoribus,vbi declarat,quomodo procedat text.in capit.Reg.incip.conſiderantes, bona deciſ.Afflict.293.Loffr.in conſ.1. D.Frecc.latiſſime in prima formula inueſtituræ cart.385. & in 21.differ.int. feu.quatern.& de tab.latiſſimè etiam Moder.Add.multa cumulãtes ad Neapo.in conſuetudine etſi teſtator,& An-
25 dr.& cæteri tractant de communi forma inueſtituræ pro hæredibus ex corpore,an præſumatur in Regno, & quomodo noceat,vel non noceat aſcendentibus,vel tranſuerſalibus; & quid de iure Regni,& quid de iure communi feudo-
26 rum : An feuda præſumantur hæreditaria,vel ex pacto,& communis eſt in Regno non præſumi ex pacto,ſecus verò de iure communi ſecundum Andr. Nap. Loffr. Frecc. & omnes.latè Petr. Greg.Sicul.in tit.de conceſſ.feu. par.5. q.4.nu.5.

27 In feudis verò refutatis ſuccedẽt aſcendentes nulla adhibita diſtinctione ſecundum Andr.ſint noua, vel antiqua cum reſpectu filiorum, quibus refutantur, vel aliorum legitimorum ſucceſſorum ſemper dicuntur feuda paterna,vt ſupra diximus author. Andr. & ideo.q. poſuerunt Scrib. tam in feudo antiquo refutato, quàm nouo, vt per Ann. vbi ſupra,& per Frecc.in 3.auth.nu.19.Nã
28 in his feudis refutatis, quia videtur cogitaſſe refutans de ſucceſſione,& reacquiſitione in caſum deficientiæ deſcendentium, & ſic noluiſſe abdicari à ſe ius,quod habebat,niſi intantum,inquantum refutatarius ſuperuiuebat, & in eius beneficium,tunc quaſi per viam reuerſionis ſuccedat refutans refutatario,quòd non eſt in extraneo feudum concedente, qui de aſcendentibus non videtur cogitaſſe, & in hoc fundantur deciſiones allegatæ, pro quo videtur elegans doctrinam Iſern. in cap. 1. §. fin.in fin.colum. de capit. Corrad. qui hanc ſolemnem facit diſtinctionem ratione de qua ſupra, quam ibi ponderat Loffred. vt ſic non ſit mirum, quare refutans ſuccedat excluſis fratribus, & quibuſcumque alijs, ſi in defectum deſcendentium de ſucceſſione intelligitur cogitaſſe; & ſic intelligitur facta refutatio cum hac inſita natura, qui ſunt termini text. in cap. 1. de eo, qui fin.
29 ſec. agnat. in quo dantur illæ duæ limitationes, niſi feudum omnino refutaſſet, vel vt à Domino de nouo beneficio inueſtiretur. Non enim dicitur refutatio facta ſimpliciter, ſed in beneficium certarum perſonarum,& ob certam cauſam, & vt illis, & non alijs acquiratur; & propterea quia limitata cauſa limitatum procedit effectum, ad text. in l.in agris ff. de acquir. rer. dominium, & actus Agentium non debet extendi vltra intentionem, ad text. in l. non omnis ff. ſi cert.petat. in quo ponderetur elegans text.in l.voluntate ff. quibus mod.pign. vel hyppoth. ſoluit. Dicit enim textus voluntate creditoris pignus debitor vendidit, & poſtea placuit inter emptorem, & venditorem,

ditorem, vt à venditione diſcederent, ius pignoris ſaluum eſſe creditori, nam ſicut creditori, ita & debitori priſtinũ ius reſtituitur: neque omnino creditor pignus remiſit, ſed ita demum ſi emptor rem retineat, nec reddat venditori: vnde nimirum ſi in terminis prædicti text. In cap. 1. de eo, qui fi. fec. agn. & ſi refutatio fuerit facta filio, ſuiſq; hæredibus, & cui dederit, quod decedente refutatario ſuperſtite refutante, ac fratre: refutans in ſucceſſione feudi refutati præferatur, quia cogitatum intelligitur de ſucceſſione tempore refutationis, & noluit omninò ſuum ius renunciare, quod in indiuiduo decidit idem Iſern. in conſtitutione, vt de ſucceſſionibus in propria quæſtione ibi dicens; nam quantumcumque renunciaſ-
30 ſet pater feudum, vt detur filio, non intelligitur renunciatum eius ſucceſſioni ſi moritur: ergo cum ſit proximior agnatus, omnino debet præferri in ſucceſſione, nihil enim habet commune ius refutatum cum iure ſucceſſionis, quod defertur in morte ſecundum lineam, & proximitatem; & multo magis ſi intelligitur de natura refutationis reſeruata ſucceſſio, ſecundum intentionem refutantis, & refutatarij, & ita eleganter declarauit Andr. in cap. 1. qui ſucceſſ. ten. ante nu. 8. ibi, & videtur expreſſum infra, de eo, qui fin. fec. agn. cap. 1. vbi refutator ſuccedit ei, cui refutauit, quia fuit pactum perſonale in perſonam eius, cui refutauit, & ſuorum hæredum: ſecus ſi fuiſſet reale, vt ibi
31 in gloſ. &c. De iure enim communi prima cauſa eſt deſcendentium, ſecunda aſcendentium, tertia Collateralium, vt in auth. de hæred. ab inteſt. venien. & filius, & pater ſunt in primo gradu, atque in feudis non habet locum, text. in auth. defuncto, vt dictum eſt ſupra author. Andr.

Et vlterius in Regno, in quo viuitur iure francorum, per quod vnus tantum ſuccedit, & feuda non diuiduntur, hoc eſt planum, quia de iure communi cum aſcendentibus ſunt vocati Collaterales in primo gradu, non autem aſcendens cum ipſis; ita quod ſunt illi habilitati, quatenus ſuccedere poſſunt, & non ſunt aliunde impediti, vt patet ex traditis per Bart. in eadem auth. defuncto, & præcipuè ibi Salic. vnde cum in feudis ſecundum ius francorum, vnus tantum ſuccedat, & parer eſt vocatus in feudo paterno tanquam aſcendens, & proximior; & ex natura rei in plures non defertur ſucceſsio, & rurſus in feudo refutato intelligitur illa reſeruata; igitur pater, & quilibet refutans
32 ſuccedet excluſo fratre: ſicut dicimus in nepote, & patruo: nam in feudis habet locum repræſentatio, & propterea nepos ſuccedit ex perſona patris, inſimul cum patruo in feudo, ad text. in cap. 1. de grad. vbi Andr. & communiter ſcribent. ſed ſi in feudis viuitur iure francorum; ita quod primogenitus ſolus ſuccedat, tunc nepos ex filio primogenito excludit patruum, cum eo alias ad ſucceſsionem admiſſus, quod in linea deſcendenti eſt indubitatum, & etiam in linea tranſuerſali in nepote filio fratris in ſucceſſione fratris contra Andr. quæ opinio eſt in Regno recepta ſecundum Modernos Addentes ad Andr. in d. cap. 1. de quo latiſſimè Doctor. omnes cumulantem per Conſiliarium Fab. de Ann. in conſ. 125. in qua cauſa in quo ipſe cõſuluit, idem fuit deciſum, & ibi quid in fratre vterino, & quando non eſt coniunctus ex latere, à quo prouenit feudum, & quid de iure Regni, & ſecundũ noua Capitula Regno conceſſa.

Et ſic apparet, quòd dum natura rei repugnat, quia feudum indiuiſibile, & vnus tantum ad ſucceſsionem admittitur, quod tunc qui omnino ſuccedere debet, ille ſolus præfertur, igitur ſic di-
33 cendum eſt in patre niſi omnino refutaſſet, vt diximus; & refutatio omnino dixit Bald. in cap. 1. de eo, qui fin. fec. agn. in verb. omnino intelligitur quãdo in manus Domini, quodq; in dubio nõ

intelligitur refutatio realis, & Loffr. in d.cap. 1. de nat.ſucc.feud. dixit omnino ideſt in omnem cauſam, aut caſum, qui ſuccedere,aut euenire poſſet,& idē in conſ.11. nu.25. ob quod Aret. in conſ. 3. conſuluit, vt refutans, ſeu renuncians ſuccedat,licet promiſerit euictionem, & renunciauerit omni iuri, quod habet in feudo, vel habere ſpectat, & Iacob. in tract. feud. in verb.& vnus ex dictis vaſſallis dixit, quod intelligitur renunciari omnino, quando renunciat ſimpliciter in manus Domini,non autem ſi dixerit,quod renunciat omni iuri, quod haberet, vel habere
34 ſperaret,vel poſſet;& dum Andr.dicit, patrem eſſe præferendum fratri, ponit rationem in cap.1. de nat.ſucceſſ.feud. quia eſt proximior agnatus,& non habet locum in feudis, auth. defuncto, & in cap.fin. de capit.Corrad. dicit,quia videtur cogitaſſe de ſucceſsione, & in cap. 1. de eo,qui ſibi,& hæredibus ſuis, quia intelligitur limitate refutaſſe contemplatione perſonæ refutatarij, eiuſq; deſcendentium, & non omnino, & non vt de nouo feudo,quod in dubio non præſumitur, quando fit, vt filio acquirat iuxta terminos text.vbi eſt caſus in
35 c.1.de vaſſ. decr.æt. de qua refutatione,quando ſit omnino realis,aut perſonalis multa per Capy.in ſua inueſtit.in verb.feudorum diuiſio verſ. limito 4.

Ex quibus,& in hoc quæſo aduertatur,dicendum eſt deficere negatiuam
36 in doctr.Andr. in conſtit.vt de ſucceſſ. vbi videtur contrarium tenere eius, quod firmauit in d. cap. 1. de nat.ſucceſſ. feud. nec hoc videri debet abſonum: ſi ſcimus opera illius remanſiſſe penitus incorrecta,ab eo non reuiſa, nec totaliter digeſta, & addendo negatiuam non contrariabitur, quam deficere euidēter colligitur ex eiſdemmet ſuis dictis, & ponam propria verba, vt benè doctr.Iſer. remaneat declarata,ibi ante verſ.quod autem incip.ponatur.

Sed ſolet dici hic euenire vnum abſurdum:pater emancipato filio dat feudum, mortuo filio habente fratrem ex altero pura matre tantum excluderetur pater, ſi filius moriatur per fratrem defuncti: ſed non eſt ſic, quia non excluderet tunc iſte frater vterinus tantum communem patrem, ſed vitricum: ſi autem eſſet ab alia tantum parte coniunctus excluderet patrem communem,&c.Quod videtur concludere prelationem fratris in ſucceſſione feudi à patre refutati; ſed ſubdit immediate dando dicti rationem dicens:nam quātumcumque renunciat pater feudum, vt detur filio, non renunciat eius ſucceſsionem,ſi moritur in tit.de vaſſ. decrep. ætat. & in cap.tres erant agnati, in tit.de eo,qui fin.fec.agn.ſed aliud ſi diceret expreſsè.

Si ergò dat rōnem, quare pater ſuccedere debet excludendo fratrem, ſiue ex vna, ſiue ex vtraque parte coniunctum,& allegat iura prædicta, quæ admittunt patrē,& preferunt illum in ſucceſsione feudi refutati fratribus vtrinq; coniunctis: igitur oportet, ꝙ concluſio fuerit prælationis patris in omnem caſum,quodq; deficiat negatiua,&voluerit Iſern.decidere, ꝙ pater præferatur, ſiue frater ſit vterinus,ſiue conſanguineus;& ſenſus ſit talis,ſi autem eſſet ab alia tantū parte coniunctus non excluderet patrem communem: nam quantumcumque renūciet Pater feudum, vt detur filio, non renunciat ei ſucceſsionem dum moritur,quæ ratio eſt in effectu eadem,quam ponit Iſern.in d.c.fin. de capit.Corrad. quia ſemper refutans videtur cogitare de eius ſucceſsione,& proptera cum hac inſita cōditione intelligitur refutatio facta,& pōdero verba Andr. ibi: nam quantumcunque renūciet pater feudum,vt detur filio &c. quaſi velit dicere, niſi omnino refutauerit, nunquam per quamlibet renunciationem excludetur à ſucceſsione per verbum illud,quantumcumque, quod in indiuiduo declarauit in propria quæſtione,idem Andr. in d.cap.1. de natur. ſucceſſ. feud. & aduerte,

quod

quòd in dicta conſtitutione, vt de ſucceſſionibus, ſe remittit ad dicta hic, vt ibi,in verb.fratres, dixit enim Andr.in d.cap.1.prope nu.8. idem ſi ipſe pater filio emancipato donet feudum, ſuccedet ei, niſi omninò refutaſſet, vel ideò quaſi nouum filio concederetur, & iterum poſt nu.8. in verb.ſed ſi feudum, dixit,ſed ſi feudum eſſet à latere patris dic,vt ſupra,quod frater,vel ſoror in capillo ſuccedent,quando pater excluditur, ſcilicet quando conſenſerat pater, idemq; filius in hunc filium ſuum auus donaſſet feudum, vel ipſum eumdem patrem, & omnino ei refutaſſet, vel vt de nouo inueſtiret, aliàs non excluderetur, & non poſſet tunc dici exclusum patrem per ea, quæ ſupra dicta ſunt,hæc Andr.

Vnde manifeſtè decidit Andr. patrẽ excludi per fratrem, quando refutauit omnino,vel vt de nouo feudo filius inueſtiretur, vt ſic dicere debeamus, vel in hunc caſum intelligendam eſſe doctrinam Andr.in conſtit. de ſucceſſ. vel quod deficiat negatiua ex ratione ſubſequenti,vt ſupra ponderata:eo magis, quia ſe remittit ad latius dicta in d. c. 1.pro qua parte fuit pluries iudicatum in beneficium refutantis excluſis Collateralibus,tam per Sac.Conſ. quàm per Reg. Cam. Summariæ, de quo per Io.Vinc.de Ann.vbi ſupra qui diſputat articulum ad partes, ſed non iſtis medijs authoritatibus, & rationibus, nec aduertit ad deciſiones Andr.vt ſupra adductas,ponderatas, & concordatas: ex quibus apparet validè reſponſum eſſe omnibus aduerſus prædicta conſideratis per D.Lanarium in cõſ.ſuo 78. qui poſuit hunc tanquam nouum casũ alias non ſucceſſum; nec vllam rationẽ ex ſupra conſideratis adduxit,nec Andr.deciſiones perpendit,nec vim,& naturam refutationum,quæ à patribus filijs fiunt,quæ non ſunt omnino,ſed ſub reſeruatione ſucceſſionis in defectum refutatarij,eiusq; deſcendentiũ,quodq; pater tanquam proximior agnatus fratres,& omnes alios excludit,& certe non parum miratus ſum de perſona tãtæ literarum eminentiæ,& feudorum lectore,vt talia ſcripſerit, ſed eius conſilia impreſſa fuerunt poſt eius mortem & ante non reuiſa per eum, & ſecundum hæc Sac. Conſ. decidit præferendo matrem refutantem ſorori refutatarij, vt per D.de Franch. in deciſ.591. 4. volum. licet nihil tangat vt de prædictis.

Quæ opinio videtur reddi indubitabilis in Regno,vigore capitulorum Ci-
37 uitati,& Regno conceſſorum, per quæ prouidetur, & ſic ſupplicatum, quod feuda per refutationes minimè intelligantur fieri noua, ſed ſemper ſub natura antiqui feudi refutata intelligantur, & in illis ſuccedant,qui alias ſuccedere deberent ſecundum naturam antiquorum feudorum: & ſic expreſsè demùm fiunt refutaiiones cum clauſulis prædictis: vnde in Regno non datur refutatio, omnino declaratur voluntas refutantium non inducendi nouitatem in ſucceſſione: immò ex hoc ipſis reſeruare ex ſupra allegatis.

38 Nec refert,quòd refutatio fiat à Patre,vel ab auo, vt aliqui dubitauerunt, quaſi quòd ceſſet ratio Andr. quia pater eſt proximior fratre: nam cum plures ſint rationes omnes æquè principales ceſſante vna non ceſſabunt aliæ, ex reg.text.in §.affinitatis, inſtit.de nupt. Nam ſi intelligitur cogitatum de ſucceſſione, & cum hac inſita conditione reuerſionis in defectum deſcendẽtium, refutatio facta in beneficium ex intellectu iuris refutantis,& deſcendentium tantum difficultas non procedit. Hinc prædicta Pragmatica per quam mandatur præſentatio refutationum infra 15.dies in Regia Camera non ſolùm præſupponit feuda deuolui ad refutantem: ſed expreſsè hunc caſum decidit, ibi, haueſſero fatta refutatione de feudi à loro figli,ò altri ſucceſſori, &c. & ſequutus eſt Andr. ac ſequuti fuerunt compilatores Pragmaticæ opinionem

illorum Doct.qui tenuerunt ex reg.tex. in l. quod ſcitis C. de bon. quæ liber. 39 quòd in bonis donatis ab aſcendentibus,ipſi ſoli ſuccedant in defectum deſcendentium,& quibuſcũque alijs præferantur, nec habet locum text. in d. auth.defuncto ſecundum opin. Bart. & ſequacium in d.l. quod ſcitis, & in d.l. poſt dotem in fin. ff. ſolut.matr. quod latius exornat Doct. cumulando Conſiliarius Fab. de Ann. vir eruditiſſimus in conſ. 1. loquens in ſucceſſione aui,in excluſione matris,& Bald.& Fulgoſ.in d. auth. defuncto, ponunt rationem, quare in feudo filio donato ab extraneo Pater non ſuccedit,& dicunt, quia datum eſt pro ſe,& deſcendentibus:ergo ſicut illis deficientibus deuoluitur ad concedentem, ſic ad patrem, vel auum refutantem,quia pro deſcendentibus tantum refutauit;& ex reg.legis, quod ſcitis,ipſe debet ſuccedere ſolus, prout tradidit in d. auth. Aloyſ. de Leo.

Sed addo fortius,nam gloſ. in d.auth.defuncto,quærit: an frater excludat 40 auum, vel proauum, quaſi ſint in gradu remotiori,& tenuit ſecundum opin. Io.non excludi,quæ opinio eſt communiter recepta, vt ibi per Bart. & Doct. nam lineæ ſunt illæ,quæ ſuccedunt, & eſt habilitata perſona tranſuerſalis cum aſcendẽtibus, qui primo loco tranſuerſales excludebant, & auth.prædicta loquitur de parentibus, quod verbum compræhendit omnes aſcendentes, & priuilegium eſt inductum in beneficiũ Collateralium, vt cum aſcendentibus admittantur, qui aſcendentes ſemper admittuntur ſuo iure ſecundum Salyc. ibidem, & Iacob. Butrig. dicit, quòd auus ſuccedit loco patris,eiuſdemq; filij prædefuncti : idemq; Cyn. Alber.& Odoffr.& Add.quia proximus dicitur, quem nemo præcedit:vnde ſicut pater, vel mater eſt proxima, ita his ſublatis auus ad text. in l. 1. §. proximum, ff. vnd.cognat.& Paul.de Caſtr. ibidem dicit,quia in locum patris ſubrogatur, qui eſt de linea aſcendenti,& de eadẽ, de qua erat pater: vnde conuenientius eſt,vt ille ſubrogetur loco patris,quàm frater, qui eſt de linea tranſuerſali, & idem ibi tradiderunt Corn.& Fulgoſ.

Si ergo auus, & aſcendentes tenent locum patris,& ad eamdem admittuntur ſucceſſionẽ ſequitur, quod id,quod diximus in patre, habet etiam locum in auo.

Sed poſtquàm vidimus, & firmaui41 mus patrem excludere fratrem, qui aliàs eſſet ſucceſſurus fratri ſuo: an huic fratri debeatur a patre vita, & militia iuxta diſpoſita, & tradita per Doctor, in Conſtit.Reg.Comitibus,quæ etſi loquatur in ſucceſſione deſcendentium; tamen eſt communiter intellecta etiam in ſucceſſione tranſuerſalium, vt frater ſuccedens fratri, vel nepos patruo in feudis, in quibus viuitur more francorum, debeat primogenitus frater, aut nepos præſtare vitam, & militiam fratri ſuo,qui alias cum eo ſucceſſurus eſſet ratione portionis, à qua per illum excluditur, vt latius habetur per Loffr. in §. quid ergo de inueſtit. de re alien. fact.poſt Afflict.in cap. 1. de nat. ſucc. feu.nu.40. & latè per D.Minad. in cõſ. 1. ſic hic pater excludit fratrem à portione ei debita, quia feuda non diuiduntur in Regno, & ſecundum morem francorum ſolus primogenitus ſuccedere debet, aliàs ſecundum diſpoſitionem text.in auth.defuncto, omnes ſuccederent : igitur debetur vita, & militia, ſicut in quæſtione quam proponit Andr.in repet.conſtit.Comitibus in fratre ſecundogenito ſuccedente per mortem primogeniti, quando teneretur opinio, quod ille ſubintraret in locum primogeniti in excluſionem filiorum primogeniti, de quo latè per Afflict. in loco allegato, vt illis debeat præſtare vitam, & militiam in locum ſucceſſionis,à qua per ipſum excluduntur, licet dicat ibi Andr. quod talis q. tanquam nona opus habet determinatione Principis : ſed ponamus aliam

queſt.

42 quæſt.quam ponit ibidem Andr.eſſe indubitatam: ſi nepos ex filio ſuccederet vna cum patruo de iure communi feudorum,ſed ſi feudum non eſſet diuiſibile; nepos ſolus ſecundum Andr.in d. cap.1. de nat.ſucc.feu. nu.14. & eo caſu dixit non eſſe dubium,quod teneretur ad vitam,& militiam, ſicut tenebatur pater, ſi ſucceſſiſſet: ſic hic pater excludit fratrem,eundemq; filium alias ſucceſſurum cum eodem iure communi Romanorum, per text. in auth. defuncto,quæ per conſuetudinem feudorum, non habet locum in feudis, ſicut non habet locum ſucceſſio in cõmuni alias ſtatuta per ius commune feudorum in feudis indiuiſibilibus, & in quibus viuitur iure francorum : vnde ſicut in illis ratione portionis, ſeu ſucceſſoris à qua excluduntur, vita, & militia debetur ; ſic præſtari pariter deberet hic à patre,qui fratrem excludit à ſucceſſione alias debita,quia ſolus debet in feudis ſuccedere.

Sed his non obſtantibus teneo indubitanter patrẽ non teneri ad hanc præſtationem vitæ, & militiæ : nam ſicut
43 non datur ſucceſſio tranſuerſalium, donec ſuperſunt deſcendentes,& illi ſoli ſuccedunt iuxta text. in d. cap.1. de nat.ſucceſſ.feu.in princ.vbi gloſ.& Andr.& in cap.1. de grad.vbi idem Iſern. quo caſu non teneretur deſcendens vitam, & militiam ſoluere Collaterali, quia non excluditur à portione ſibi debita, cum nulla debeatur deſcendentibus exiſtentibus: ſic cum in feudis non habeat locum text.in auth.defuncto;& aſcendẽtes de iure communi ſunt prælati Collateralibus in ſucceſſione,& do nec illi ſuperſunt, collaterales ſunt excluſi, quia præferuntur lineæ, & hoc idem Andr. quod pater ſuccedit in feudo refutato excluſo fratre,quia proximior: ita quod non poteſt dicere frater, quod excluditur à portione ſibi alias debita, quia nulla eſt ei debita deſcendente, vel aſcendente ſuperſtite.

Igitur ſoluta apparet quæſtio, vna cum omnibus contrarijs, etſi refutatio intelligitur cum conditione inſita ſucceſſionis in caſum mortis refutatarij, abſque deſcendentibus;& rurſus conſideratur qualitas ſucceſſionis in bonis : vnde prouenerſit ex reg.text.in l.quod ſcitis.Ex his omnibus videtur remanere deciſa quæſtio in fauorem patris cõtra fratrem, & hæc ratione attenta remanent ſoluta omnia in contrarium alegata.

SVMMARIVM.

1 *Refutatio, quæ abſque alio aſſenſu fieri poteſt in immediatè ſucceſſurum,an porrigatur hoc ad omnem alium cõtractum, qui cum immediato ſucceſſore fiat, quomodocumque ille fiat, ſiue alienando ſiue pignorando,ſiue obligando.*

2 *Opinio Doctorum hinc inde refertur.*

3 *Opinio Camerar. confutatur, qui voluit valere refutationem, licèt cætera pacta in refutatione appoſita non ſubſiſtant, & reijciantur.*

4 *Pacta incontinenti facta, non ſolum, quæ in eodem contractu apponuntur, dicuntur correſpectiua.*

5 *Indiuiduum voluntatis conſideratur in pactis correſpectiuis.*

6 *Aſſenſus impetratus ſuper venditione,& non ſuper pacto de retrouendendo, non validat venditionem ex indiuiduo voluntatis.*

7 *Regula, quòd in feudis vtile per inutile vitiatur,fundatur in indiuiduo*

diuiduo voluntatis, aliàs contraria regula procedit.

8 *Opinio Bammacar. varijs medijs confutatur.*

9 *Doctrina Andreæ dicentis, quòd refutatio valet, cætera pacta non, exactè declaratur, & nume. 23.*

10 *Deciſiones Camer. omnes ponderantur, & quomodo inter ſe ipſos contrariæ, & ſic aliorum.*

11 *Leges feudorum, quæ ipſorum alienationem prohibent non comprahendunt alienationem, quæ fit in proximè ſucceſſurum, & ibi vide rationem.*

12 *Text. in §. ſi libellum de alienatione feud pat. permittit abſque aſſenſu dare feudum ad libellum agnato proximo ſucceſſuro, quia eſt quædam quaſi refutatio.*

13 *Datio ad libellum, quid importat.*

14 *Venditio in proxime ſucceſſurum eſt permiſſa, quia omnia reſoluuntur in vim refutationis.*

15 *Feudatarius poteſt dare proximè ſucceſſuro ſuum ius, ſicut vult.*

16 *Feudatarius poteſt alienare proximè ſucceſſuro per libellum, vel quocumque modo abſq; Domini conſenſu, quia oẽs contractus reſoluuntur in vim refutationis.*

17 *Refutatio debet habere elegans nomen venditionis, permutationis, donationis, vel alterius ſpeciei.*

18 *Conſtitutio Regn. conſtitut. diuæ memoriæ non habet locum in refutatione, ſed iuria communia feudorum incorrecta remanent.*

19 *Pactum de non petendo feudum, non valet ſine aſſenſu, niſi factum eſſet cum proximè ſucceſſuro.*

20 *Verba Andr. quomodo intelligantur, quæ ad verbum recenſentur.*

21 *Omnia argumenta Camer. confutantur.*

22 *Alienatio in proximè ſucceſſurum poteſt fieri quocumque modo etiam alia lege, qua ipſe alienans feudum tenet, & ibi ratio.*

24 *Verbum quaſi denotat improprietatem.*

ARGVMENTVM.

Omnis contractus factus cum immediato ſucceſſuro valebit abſque aſſenſu, quia in proximè ſucceſſurum omnis alienatio permittitur, cum reſoluatur in vim refutationis. Indiuiduum voluntatis, quod cõſideratur in pactis correſpectiuis annullant contractus. Conſtitutio Regn. conſtitutionis diuæ memoriæ non habet locum in refutatione. Verba Andreæ valere refutationem cætera facta, non quomodo intelligantur.

§. I.

1 SED quæſo attendatur id, quod diximus de refutatione facienda immediatè ſucceſſuro quomodo erit intelligendum; an tantum de pura, & ſimplici refutatione, quæ eſt cedere loco, præuenire ſucceſſionem tollere perſonam de medio, & loco ſui ponere refutatarium, aliàs proxime ſucceſſurum illi feudum integrum refutando; an verò ſub hoc verbo refutationis veniat omnis contractus, qui fiat cum immediato ſucceſſore, quaſi cum illo,

illò,non dicatur alienare, & ſic nec reſpectu Domini conſideretur intereſſe, quia eſt de compræhenſis in l. inueſtituræ, & de proximioribus ſucceſſoribus ſecundum naturam feudorum, nec conſideretur intereſſe agnatorum, ſi ſit agnato immediatè ſucceſſuro.

Hæc quæſtio eſt ſatis ventilata propter illa verba Andr.in cap. 1. §.etſi li-
2 bellum de alien. feu. pat. videlicet inquantum refutatur agnato,valebit ſine conſenſu Domini,alia pacta non,& idẽ per eadem verba dicit in Cõſtitutione Regn. conſtitutionem diuæ memoriæ, ex quibus Loffred. in d.§. etſi libellum firmat opinionem prædictam, videlicet contractum puræ, & ſimplicis refutationis valere, non autem alios contractus,& idem firmat in ſuo conſ.3.quem ſequutus eſt latius Camer.in repet.cap. imperialem diſputando articulum cart. 30.poſt D.Marin.Frecc. in 17.limit.ad prædictam conſtitutionem,& Lanar. in conſ. 18. verſ. 3. poſt D. Præſid. de Franch.in deciſ.71.nu.19. dixit ſecundum hanc opinionem deciſum contra Parid.de Put. de reintegr.feud. in cap. incip. habens feudum antiquum cart. mihi 140. à terg.tenentem valere quẽlibet contractum factum cum immediato ſucceſſore, & Afflict. in §. etſi libellum tertio not.loquitur ſimpliciter in alienatione,vt fieri poſſit in Regno immediato ſucceſſuro, quia non dicitur propriè alienatio, ſed quædam refutatio; & ſic limitatur conſtitutio conſtit. diuæ memoriæ, & text. in cap. 1. de prohib.feud.alien.per Feder. & in cap. 1. de prohib. feud. alien. per Lothar. idemq; dicit Capyc. in inueſtit. ſuper verb. feud. alien. verſ. limito 2. tenet hoc expreſsè Io.Vinc.de Ann. in alleg. conſ.97. 2.volum. & in ſingul.569. & in repet.conſtitut. conſtitutionem diuæ memoriæ nu.13.vbi loquitur in inſtitutione hæredis proximè ſucceſſuri Conſiliarius Fab. de Ann. filius in conſ. 41. vbi eleganter, & ſuo ſolito more confutat opinionem Camer.qui non ſolum tenuit intellectum Loffr. ſed intellexit Andr.in omnibus alijs pactis appoſitis in refutatione extraneis tamen ab ea, quæ cum ſint in eodem contractu, vi-
3 delicet, vt refutatio valeat cætera pacta non, quæ quomodo non erunt correſpectiua,& quomodo dici poteſũt extranea, & deperſe, iuxta communes deciſiones Doctor.loquentium etiam
4 in diuerſis cõtractibus incontinenti tamen factis, quos congerit, & ſequitur Dec. in l.petens C.de pact. & ad ſatietatem per D.de Franch. in deciſ. 369. ob quod apparet malè loquutum fuiſſe Franc.de Amic.in repet. cap.1. de his, qui feud.dar.poſſ.fol.250.in cap.incip. ſed poſt deciſionem, qui tenuit idem quod Camer. videlicet refutationem valere cæteraq; pacta in ea appoſita
5 reijcienda: conſideratur enim in pactis in eodem contractu appoſitis indiuiduum volũtatis,iuxta tradita per Bart. in l.græcè §.illud ff.de fideiuſſ. & propterea contractus non poſſet ſubſiſteri, ſicut dicimus in venditione facta cum pacto de retrouendendo, vt illa ſit nulla, ſi aſſenſus eſt ſuper venditione, & non ſuper pacto ſecundum Frecc. in 2.lib. prima auth. 16. quæſt. quo in caſu, quia vnicus iudicatur contractus ex partium intentione dicetur aſſenſus ſurreptitius,quia non omnia expreſſa, idem Frecc.ad propoſitum in quæſt.41 latè,& eleganter Camer. in repet. cap. imperialem cart.58. latè, & cumulatè per Lanar.in conſ.63.vnde conſiderando pacta correſpectiua appoſita in contractu, ſine quibus ille celebratus non fuiſſet, nulli dubium, quòd contractus deficit ex indiuiduo voluntatis, deciſio eſt particularis Andr. in cap.1. col. fin. de feud.dat.in vic.legis commiſſ.& quando non adeſt indiuiduum voluntatis procedit doctr.eiuſdem Iſern. in cap.1.de pac.iur.fir. nu.48. vt ipſemet ſe declarat, & ad doctrinam Iſern, in §.præterea Ducatus,reſpondet Camer. intelligi debere in rebus ſeparabilibus, quodq; non interſit,quod vnum ſine alio

7 alio ſubſiſtat, & ſic intelligitur in feudis vtile per inutile non vitiari, aliàs in diuiduis regula communisq; ſchola Doctor. eſt in contrarium, actus enim operaretur non ſolùm vltra, ſed contra intentionem contrahentium, & dùm tractatur de indiuiduo voluntatis non datur, ſeu non producitur actus in eſſe niſi cum qualitate innata in eo, cum qua oritur actus informatus, & ſubſtãtiatus, ſine qua deficit actus ſecundum terminos text. vbi gloſ. magn. in l. pacta conuenta ff. de contrah. empt. bonus text. in l. iuriſgentium §. quinimò ff. de pact. & benè omnia diſcurrit Camer. cart. 31. & 33. & cum hac diſtinctione omnia contraria concordantur, & in
8 caſu diſputato per Bammac. in cap. beneficium, ſi de feud. def. mil. hæc omnia ſunt propria, qui voluit tenere opinionem contra Loffred. in conſ. 3. & 9. Camer. vbi ſupra, Lanar. Ann. & alia congeſta per me in conſ. 12. & 69. 1. volum. ſecundum quam opinionem paſſim, & indiſtinctè fuit iudicatum, & deciſio Bald. in l. ſi pater in 2. lect. ff. de de adopt. quam Bammac. allegat, decidit punctum, dum diſtinguit inter pacta, quæ ſiunt ad augendum, vel ad diminuendum, vt primo caſu reijciatur pactum, & remaneat contractus, quia ceſſat indiuiduum voluntatis, ſecus verò ſi pactum eſt appoſitum ad diminuendum incontinenti; nam tunc vitiatur actus in totum, quod non eſt, quando ex interuallo, quia non cenſetur ineſſe, vt primo caſu ſecundum reg. text. in l. lecta, ſi cert. pet. & dum iudicantur, vt ſeparata, ceſſat indiuiduum voluntatis, & ſecundum hos terminos procedit text. quem magnifacit, & dixit eſſe aureum Bammac. in l. ſed ſi vir, §. ſi vir vxori il 2. ff. de donat. int. vir. & vxor. ſunt enim ibi duo actus, quos partes fieri voluerunt, videlicet verè vendere, & verè donare, ita quod omnis actus inter ſe fuit perfectus, & abſolutus in ſua ſpetie, & tunc habentur, vt diſtincti, & ſeparati, licet fiant incontinenti, vt bene declarat D. de Franch. in alleg. deciſ. ante nu. 8. & etiam donatio erat actus ad augendum, non ad diminuendum: ob quod ſecundum deciſionem Bald. in d. l. ſi pater, non conſideratur indiuiduum voluntatis, & dum Bammac. authorem fecit ſuæ opinionis Iſern. ex doctr. ſupra allegata, dum dicit refutationem valere; cætera pacta non, de cuius intellectu infra latius tractabimus, dico inquam, quod nunquam Iſern. intẽtionem habuit tractandi quæſtionem de qua ſupra, circa pacta correſpectiua, aut indiuiduum voluntatis, quod bene tractauit in alijs locis ſupra allegatis, & tenuit opinionem, quod omnia corruant, ſed hic tractare voluit de contractibus, & alienationibus, quæ fieri poſſunt abſque aſſenſu, & ſic dicit, vt infra demonſtrabitur, quod refutationes, & alienationes, quæcumque ſiunt in extraneos nõ valebunt abſque aſſenſu, quæ verò fiẽt in agnatum proxime ſucceſſurum, quia omnes reſoluuntur in vim refutationis propterea valebunt, & ſic eſt hic articulus diſtinctus ab articulo præcedenti: vna enim eſt quæſtio, ſi refutatio nõ ſimplex, ſed pactionata valebit abſque aſſenſu, ſi pacta non tenent, & alia eſt quæſtio, ſi omnis cõtractus, qui fit cum immediato ſucceſſore teneat, an verò tantum ſimplex refutatio, nec dicat Bammac. quod ſi omnis cõtractus ſubſiſteret, vana fuiſſet dubitatio Camer. Loffred. & aliorum: nam bene fuit in caſibus illis dubitatum, & iudicatum, cum tractabatur de diuiſione feudorũ, vt eſt refutatio cum retẽtione vſusfructus, qui eſt pars dominij, tractabatur de pactis alterantibus naturam feudorum, & imponẽtibus ſeruitutem feudo, tractabatur de tranſlatione dominij cõditionaliter, & reſolubiliter, & cum non poſſit feudatarius, qui non habet liberam diſpoſitionem feudi alio modo de eo diſponere, quod ipſe habet, & tenet: propterea aliter diſponendo vtrumque corruit, iuxta reg. text. in §. profecto de leg.

leg.corr. iuxta ſecundum intellectum communiter ſequutum, vt infra dicam, & rurſus dico, quod per veros iuris terminos dempto caſu diuiſionis feudi, & ſeruitutis feudo imponendo quælibet refutatio, quomodocumque pactionata & quicumque contractus cum proximo agnato erit validus, non tamen alteratiuus naturæ feudi, vt ipſemmet Bammac. tenet licet aliud fuerit deciſum, & ego conſulerim ſecundum deciſiones factas illis temporibus, & hodie contrarium deciſum eſt, & practicatum, vt infra dicemus, ita quod totauis quæſtionis propoſitæ conſiſtit in intellectu
9 verb. Andr. Poſtquam nemo iſtorum, qui tenent hanc ſecundam opinionem, reſpondent ad verba prędicta Andr. dicentis, quod refutatio inter agnatos valet cætera pacta non, & cum tot graues authores tenuerunt hanc ſecundam opinionem nimis audacter, & inconſideratè loquutus fuit Camer. dum dicit
10 abſit nos dicere citra refutationem valere cum immediato ſucceſſore omnem cõtractum ſine aſſenſu, vt quidam inſipientes dicunt, & ipſemet Camer. ſibi contrarius tenuit hanc ſecundam opinionem noſtram in cap. an agnat. in verb. quæro primo nu. 102. verſ. contrarium eſt verum, ibi quando tu non negas, quod inter immediatè ſucceſſores illud fit, & tunc cuiuſcũmque contractus nomine fiat ſemper refutatio, dicetur, & rurſus ibi in fin. vt liceat tenenti feudum cum immediatè ſucceſſuris cõtrahere in eo, ſcilicet, quod poſt mortem eius habituri eſſent, & in cap. imperialem cum 24. 1. colum. dicit hęc verba ſexto, quia nos tenemus omnes contractus, & vltimas voluntates cum immediato ſucceſſore valere cap. 1. §. etſi libellum de alien. feu. pat.

Et licet D. de Franch. in d. deciſ. obiter referat alias deciſum contra opinionem Par. tamen nil allegat, nec aliter diſputat articulum, nec illa deciſio eſt adhoc, ſed ſimpliciter refert deciſum contra opinionem Par. & ſimiliter Lanar. in d. conſ. paucis verbis dicit idem, quod D. de Franch. & nil aliud, & Doctoribus non diſputantibus, ſed curſim dicentibus non eſt admodum adhibendum fides, inquit Iaſ. in conſ. 151. col. 3. volum. 4. cum alijs cumulatis per D. Reg. Lanar. in conſ. 24.

Et pariter D. Frecc. nihil dicit, ſed ſe remittit ad dicta per Loffre. immò ibidem in 40. limit. nu. 99. videtur tenere expreſsè opinionem Par. dùm limitat conſtitutionem quando pater contrahit cum filio primogenito promittẽdo ei alimenta, pro quibus obligat feudalia, vt tunc teneat obligatio authoritate Parid. cumq; viri, tàm eminentes inter ſe pugnent, & author. Andr. eſt perquàm maxima, ſuper qua Loffre. & Camer. eorum fundant opinionem principaliter, & iſti exaduerſo nihil reſpondent, nec de ea mẽtionem faciunt, propterea operæpretium duxi aliqua diſſerere ad veritatem puncti indagandam, vt materia detur alijs latius cogitandi, nec ſufficere debet, quòd ſic alias fuit deciſum, cum veritate cognita poteſt, & debet decidi contrarium, quod non eſſet nouum, vt iam nouiſſime fuit deciſum.

Præſuppono ad deciſionem huius articuli, & ad intelligentiam Andr. quod
11 de iure communi feudorum prohibitio alienationis, de qua in cap. 1. de prohib. feu. alien. per Fred. non compræhendit alienationem, quæ fit in agnatum proxime ſucceſſurum ex reg. text. in cap. 1. §. etſi libellum, de alien. feu. pat. quæ iura ſunt poſt prædictas leges Lotharij, & Federici, poſtquàm de his fit mentio in d. §. ſed & res, quod ponderat prædictus Conſil. de Ann. & ratio communis omnium eſt, quia ex vnitate & connexitate perſonarum, & ſanguinis non dicitur alienatio, ſed omnia in vim refutationis reſoluuntur, non poteſt conſiderari intereſſe Domini, quoad deuolutionem, quia non plus iuris transfertur, quàm habet idem alienans quod durat durante iure refutantis, ſeu alie-

alienantis ex reg.text.in §.rurſus,quib. mod.feu.amitt. in §.ſi clientulus, de alien.feu.vbi Andr. & idem in §.ſed & res,ſicut dicimus in infeudatione , nec conſiderari poteſt intereſſe voluntatis , iuxta trad.per Andr.in d.c.impetialem per text.in l fin. ff.de vſ.& habit. quia eſt immediatus ſucceſſor , & vocatus , neque pariter intereſſe agnatorum , cum ipſemet agnatus,qui eſt primo loco vocatus ſuccedit : vnde iure meritò per iſta iura hanc recipiunt limitationem communem ab omnibus traditam & ſequutam,vt latius per Iſern.& Scribent.in d. §. etſi libellum in d.§.ſed & res,& in d.§.etſi clientulus, & infra latius dicam.

Quodq; hoc procedit in omni contractu terminat text.in d.§.ſi libellum,
12 qui loquitur quando feudum dederit agnatus ad libellum agnato proximiori , quod etſi iure antiquo licitùm erat facere cum extraneo , quoad medietatem feudi tantum in §.etſi,& in §. rurſus,quib.mod.feu. amitt. poſteà prohibitum fuit per Cõſtitutionem Imperialẽ tanquam in fraudem, quia verè erat venditio ad text.in §.donare,qu.ol.po. feu. alien. ſed tantum permiſſum dare etiam totum agnato,ea ratione, quia non eſt verè alienatio in agnatum ; ſed quædam quaſi refutatio, quæ ſunt verba expreſſa text.in d.§. etſi libellum,licet datio ad libellum importet perpe-
13 tùam alienationem , & vt plurimum datur ad renouãdum ſingulis 29. annis dicit Andr.in eodem §.etſi libellum,& melius in d.§.donare,& ibid. Bald.poſt Iacob.de Beluiſ.in d.§.ſi libellum, & in effectu non differt à contractu emphyteotico ſecundum Laudem.in §.ſimiliter quib.mod.feu.amitt.nu.5. poſt Bar. in l.1. C.de iur.emphyt. num.7.melius Dec.in conſ.518.in fin. Tiraq.latè, de retract.lignag.§.34.gloſ.1.in princ.

Et idem diſponitur in d.§.etſi clientulus:ita quòd hic contractus,qui venditio reputatur cum alijs , vel ſaltim
14 cõtractus emphyteoticus,refutatio reputatur cum proxime ſucceſſuro,& vẽditio prohibita cum alijs ea ratione cenſetur permiſſa cum proxime ſucceſſuro,& in venditione loquitur text.in d. §. ſed & res, quia ſecundum gloſ. & Andr.ibi, vbi communiter ſcrib. non dicitur alienatio ex reg.text.in l. pater §. quindecim de leg. 3. & ob id Andr.
15 in d. §. ſed & res loquens tam in venditione facienda proxime ſucceſſuro , quàm in infeudatione permiſſa de iure communi feudorum , loquendo in feudo ex pacto,ibi nu.4.dixit quòd feudatarius poteſt taliter alienare proxime ſucceſſuro,vel extraneum in feudare , quòd poteſt date ius ſuum in vita ſua ſicut vult, dummodo ſine fraude , quæ probari oportet,vt ibi latius per eum , & ibidem nu.6. dixit idem, & conſuetudo hodie locum habet,vt proximiori agnato poſſit quis vendere,& alienare, quia non eſt alienatio, cum ſucceſſurus ſit ei eo inuito &c.& inferius ibi,ſi vnus poſtea alteri alienet partem ſuam, quæ non dicitur alienatio,ſed refutatio:ideò ſine conſenſu Domini valet , de alien. feu.pat. cap.1.

16 Et melius idem Andr.in d.§.ſi clientulus,verſ.fratri,ibi frater fratri,vel nepoti filio fratris alienando per libellũ , vel quocumque modo alienatio valet etiam ſine conſenſu Domini, quia non eſt alienare, dare illi, quia ſine alienatione ſuccederet,infra per quos fiat inueſtit. §.ſed & res, & de alien.feu.pat. cap.1. & idem tenet Andr. in cap. Titius cum ſemptonio, ſi de feu. defunct. milit.

Et gloſ.ibi in verſ.per libellum,dicit per libellum facta , ſubaudi etiam ſine Domini voluntate, quaſi non videatur alienatio,ſcilicet, cum feudum erat paternum ; item & in alia alienatione ei facta , licet enim prohibeatur alienatio feudi paterni, inter agnatos tamen cõceditur, de alienat.feud. pat.cap.1.per quos fiat inueſtit. §. ſed & res, ff. de legat. 3. l. pater §. quindecim , hæc gloſ.

Et

Digitized by Google

Et text.in d.cap.1.de alien.feu. pat. permittit generaliter alienationem in proximè ſucceſſurum, & addit, etiamſi libellum fecerit, vnus alteri, quia non eſt libellus,ſed quaſi refutatio vbi glo. in verb.conſideretur,reddit rationem, quia non dicitur alienatio,ſed quaſi refutatio. Cuius text.verba in §. & licet ſunt infraſcripta.

Et licet prohibeatur beneficij alienatio inter agnatos, tamẽ ſi paternum ſit,concederetur,etſi libellum vnus alteri fecerit de feudo paterno, non eſt libellus,ſed quaſi refutatio.

Et notetur, quòd iura expreſſerunt de datione in libellum,quia eſt pluſquã ſimplex alienatio,cum videatur dare alia lege,quam ipſe habet,& ſub alia natura; ſed quia omnia reſoluuntur in vim refutationis, & durant durante vita concedentis; propterea lex permiſit.

Et vltra dicta per Andr.in eod. §.licet,& in §.ſi libellum in princ.qui prædicta explicitè affirmat, loquens in alienatione generaliter, & demum in conceſſione ad libellum, dicit poſtea nu.7.Qui ergo non poteſt alienare ſine conſenſu alicuius,non poterit refutare, quia.refutatio alienatio eſt,niſi quando alienaret,vt inter agnatos &c.Ergo de omni contractu,ſi quis poteſt alienare, poteſt refutare,& è contra &c.

Rurſus idem Andr. nu. 6. quærit,in
37 quod nomen contractus cadat refutatio,an ſit venditio,vel permutatio, vel quid? & dicit refutationem non habere ſpeciale nomen, quia plura ſunt negotia,quàm vocabula: ergo poteſt eſſe quilibet contractus, & demum ibidem num.8. dixit,quod oportet,quòd refutatio cadat in aliquod nomen contractus, vt vendo, dono, &c. & ibi: quid ergo ſi refutans per congruum modum vendendo, aut donando velit poſtea ſuccedere illi, &c. Quicquid dixerit Anna in ſua allegat. 97. cuius contrarium, & melius firmauit in rubr. de vaſſall. decrepit. ætat. num. 232. & Ann. filius in d. conſ. 41.

Ergo ſi oportet cadere in nomen elegans contractus ſecundum Andr.vel venditionis,vel alterius; ſequitur quòd quilibet contractus eſt permiſſus,non ſolùm ſimplex refutatio: immò ſecundum Andr. ſimpliciter dicendo, refuto, non valeret, cum titulus dandi non exprimitur, cumque ratio omnium ſit, quia eſt proximè ſucceſſurus, & quod non dicitur verè alienatio,ſequitur,quòd propterea quilibet contractus dicitur eſſe permiſſus, & notentur text. gloſ.Andr.& omnes:nam dum loquuntur de alienatione in proximè ſucceſſurum, reddunt rationem,quare valeat, quia quaſi refutatio,& alij dicunt,quia eſt quædam refutatio, & alij in vim refutationis, ergo non tractant de pura,mera, & ſimplici, & propria refutatione, ſed quolibet alio contractu, qui cum fiat cum immediato ſucceſſuro, conſiderando effectum, reſoluuntur omnes in vim refutationis, & propterea dicit,quod ſi quædam refutatio, & habet vim refutationis.

Et quæ dixit Andr. in §. præterea Ducatus habent locum in feudo nouo, in quo frater fratri non ſuccedit,& rurſus loquitur in feudo indiuiſibili de iure francorum, quòd non poteſt abſque aſſenſu diuidi inter fratres, & ſic non quia alienatio eſt prohibita, ſed ex capite diuiſionis,quę eſt prohibita,& propterea arguit de Marchia Ducatu, & Comitatu, quæ diuidi prohibentur.

Dixi quòd hęc eſt opinio omnium in locis allegatis pro quo videatur Lodulph.Schrad.in tract.feud.part.8. cap.2. nu.67. vbi cumulat omnes, & latiſſimè per Intrigl.Sicul.de feud.art.5. centur. 2. num.40. qui omnes vno ore concludunt iura Lotharij,& Federici non habere locum in alienatione in proximè ſucceſſurum, quia dicit notabiliter Andr.in cap.1.de alien.feud.in verb.fratri in fin.quòd non eſt alienatio dare illi, quod ſine alienatione ſuccederet, perquam deciſionem eandem opinionem

Ii firma-

firmauit Franc.de Amic. vbi ſupra fol. 249.num.9. qui refert ſic iudicam per Regiam Cameram,eundemq; refert,& ſequitur Ottaū.Bammac.in cap.beneficium in verb.quæro 2. nu.107. ſi de feud. def. mil. vbi fundat idem eſſe in contractu dotis inito cum immediatè ſucceſſuro, abſque aſſenſu, & adducit etiam Blaſcum Lanzam Siculum dicētem quod quocumque modo feudum alienatur in proximè ſucceſſurum,& ex quacumque ſpetie alienationis dicitur refutatio.

Ex quibus patet, quòd hæc opinio de iure communi eſt indubitabilis.

18 Videamus quid in terminis noſtræ Conſtit.Regn.conſtitutionem diuę memoriæ,& equidem iſta conſtitutio nihil vltra noui addidit prohibitioni Lotharij, & Federici, niſi tria,quæ hoc,de quo tractamus non tangunt: videlicèt requiri conſenſum expreſſum Domini, & non ſufficere tacitum: prohibuiſſe etiam ſubinfeudationem tranſactionem & omnes alienationis importātes commutationem de perſona in perſonam, & vltimò permiſit reuocationem eiſdem contrahentibus: ſed quia nihil dicit conſtitutio de alienatione in agnatum proximum, quæ erat de iure communi excepta à prohibitione generali alienationi feudorum, ea ratione, quia non erat verè alienatio, ſed quaſi refutatio, nec poterat dici commutatio propria de perſona ad perſonam ex vnitate perſonæ feudatarij cum agnato proximè ſucceſſuro, & ceſſant in ea rationes omnes prohibitiuæ,quę ſunt honor, & vires Imperij, reuerentia, & obſequium Domini,ſeruitij diminutio, & aliæ, de quo in capit. imperialem, & per Andr. in cap. 1. §. primo, qual. olim pot. feud. alienat. propterea Andr. & omnes noſtri Regnicolæ voluerunt per Conſtitutionem prædictam non eſſe correcta iura in cap. 1. §. etſi libellum, in §. ſed & res, & reliqua ſicut non fuerunt correcta per Conſtitut. Lothar. & Feder. ita Iſern. in eadem Conſtitut. cuius infraſcripta ſunt verba.

Item numquid hæc conſtitutio corrigat id,quod dicitur de alienatione feudi paterni in princ. & ſic non ponit caſum in ſimplici refutatione, ſed in eo, quod dicitur in d.cap. 1. quod eſt expreſſum in alienatione, & demum in conceſſione ad libellum, & ſic etiam dicit Andr. numquid corrigat, quod dicitur in §. ſed & res, qui loquitur in venditione facienda agnato proximiori, & dicit, quòd minimè per prędictam conſtitutionem iura prædicta corriguntur, quia non dicitur alienatio, ſed quaſi magis refutatio; & notate rationes, quod ſpetialiter non exprimitur, relinquitur veterum legum regulis, generale non derogat ſpetiali, legum correctio eſt euitanda, quia non corriguntur, niſi quando expreſsè dicitur, & poſteriores leges diſtinguuntur per priores, &c. eandemq; opinionem tenuit in d. §. etſi libellum per eaſdem rationes, vbi Affli. ſequitur ad literam in 7.notab. nu. 17. Capyc. in inueſtit. in verb.feudorum alienatio verſ. limita 2. D.Frecc. in 17.limit.ad conſtitutionem,& idem Camer. vbi ſupra.

Si igitur iura prædicta non ſunt correcta per conſtitutionē,quæ locum hñt in omni alienatione,quæ fit cum proximiori ſucceſſuro,quia oēs habentur loco refutationis, & nō dicuntur propriè alienationes,ergo omnis contractus factus cū proximè ſucceſſuro tenet abſq; alio aſſenſu ſecundum Andr. & oēs, & apparet Camer.opin.non poſſe defendi & contra eam eſſe cōem quaſi omnium ſcrib.& ſi And.dixerit valere in terminis conſtitutionis, quia eſt quaſi magis refutatio,igitur non de propria, & ſimplici refutatione agitur, ſed omni alienatione, & ſic cæteri Regnicolæ, pro quo affero pūctualem deciſionem And.

19 in cap.titius cum ſempronio ſi de feu. def.mil. vbi per illum text.tradit pactū de non petendo feudum nō valere, niſi fa-

factum eſſet cum proximè ſucceſſuro, quia in eo non dicitur alienatio, quæ deciſio non poteſt tergiuerſari,cum pactum de non petendo non ſit refutatio, ſed contractus principalis de per ſe, & in d.§.etſi clientulus dixit quocumque modo alienet,& in §.ſed & res per quos fiat inueſtit. in princ. dicit quod poteſt vendi feudum agnato proximiori, qui ſucceſſurus eſt ſine permiſſu Domino, quia non intelligitur alienare, & idem dicit ibidem nu.6.vt proximiori agnato poſſit quis vendere,& alienare,quia non eſt alienatio,cum ſucceſſurus ſit ei eo inuito, quæ ſunt propria verba Andreæ.

30 Remanet interpretatio verborum Andr.quæ ſunt infraſcripta poſt firmatã concluſionem, quod iura prædicta non corriguntur per Cõſtitutionem,quòdq; licita ſit alienatio in proxime ſucceſſurum, quia non dicitur alienatio; ſed magis quaſi refutatio, ſubnectit hæc verba.

Inquãtum refutatur agnato valebit ſine conſenſu Domini,alia pacta non per Conſtitutionem iſtam, & nil aliud dicit,& per eadem verba loquitur in d.§.etſi libellum.

Ex quibus Camer. præſupponit correcta iura in §.etſi libellum, & §.ſed & res per cõſtitutionem,& non eſſe hodie permiſſam venditionem, nec in libellum dationem per conſtitutionem conſtitutionem diuæ memoriæ contra deciſa per Andr.indifferenter, vt ſupra eſt demonſtratum.

31 Dicit per leges Lothar.& Feder.nudam refutationem permiſſam in proximè ſucceſſurum, quod nullibi legitur: nec verbum quidem in illis iuribus de refutatione: immò Andr.& Doctor.dixerunt communiter Conſtitutiones illas non compræhendere caſum alienationis in agnatum proximiorem,quia non eſt alienatio,ſed quędam quaſi refutatio,& ſic aliæ leges:nam illæ non loquuntur de refutatione expreſsè, ſed de refutatione interpretatiuè, quæ oritur ex quolibet contractu inter agnatos,etiam ex datione ad libellum, qui cõtractus,vt idem Camer.ibi affirmat, eſt conceſſio ad annuam penſionem, & ad renouandum ſecundum Andr.& eſt contractus perpetuus,& magis,cum ſit ſupra demõſtratum prædictas leges eſſe anteriores legibus, §. ſed & res, §. etſi clientulus,& §.etſi libellum: immò in ſpetie in prædictis iuribus de illis fieri mentionem, & declarari non procedere in alienatione immediate ſucceſſurum,rationibus de quibus ſupra.

Arguit de text.in §.præterea Ducatus,vbi diuiſio alias permiſſa inter fratres, ſeu conſortes non procedat in Ducatu,Marchionatu, aut Comitatu: ergo idem ſecundum cum, vt permiſſa refutatione non ideo cenſeantur permiſſi alij contractus: quod equidem vaniſſimum eſt. Primo negando maiorem, quia nullibi reperitur permiſſa ex prædictis iuribus refutatio; ſed bene per alia omnis alienatio. Sed ſecundo, quid hoc commune habet ad caſum, nam ſi haberemus legem expreſsè refutationem tantum permittentem, & alios contractus prohibentem, procederet argumentum à ſimili, ſed cùm nullam habeamus, immò contrarias, propterea benè procedit diſpoſitio noua text. in §. præterea Ducatus,vt diuiſione permiſſa, de cætero non procedat in feudis dignitatũ:ergo per prius, quia permiſſa diuiſio erat licita omniũ, & quorumcumque feudorum; & ſic oportuit condere legem nouam,ſpetialem: vnde retorquetur argumentum, ſi non habemus in caſu noſtro legem vetantem alienationem: immò ſub verbo refutationis, & gloſ. & Doctor. dixerunt compræhendi omnem alienationem, & in hoc eſt deceptio Camerar. & ſub hoc falſo fundamento omnia dicta per eum corruunt, dum præſupponit refutationem tantum per legem permiſſam non aduertens omnes contractus permiſſos, quia interpretata eſt lex importare refutationem.

Nec quod dixit de textu in §.profecto de leg. Corrad. eſt applicabile ad caſum : nam aliud eſt, ſi poteſt refutari, vendi, aut alio modo dari in feudum, vel obligari in immediatè ſucceſſuro alia lege, quam habet ipſe; & hic non eſt caſus noſter, & aliud eſt, ſi poteſt contrahi cum immediatè ſucceſſuro per quamcumque ſpetiem contractus iuxta propriam naturam feudi, & ſic concordamus cum reg.text. in §. profecto.

Sed dico fortius,& in hoc quæſo aduertatur text.in §.profecto, loquitur in infeudatione facta extraneo,non autem
22 in alienatione facta proximè ſucceſſuro, quæ ſicut excepta eſt à lege prohibitiua alienationis, ſic etiam eſt excepta à modo alienationis, etiam alia lege,quam ipſe habeat.

Et ne videamus ſine lege loqui, hoc decidit text. in §.etſi libellus, Andr.& omnes,dum feudatario permittunt cōceſſionem ad libellum, quæ eſt cum annua mercede ad renouandum ſingulis 29. annis, & importat conceſſionem in emphyteuſim, ſecundum Doctor.in l.1. C. de iur. emphyt. vt ſupra diximus, ergo poteſt alienari alia lege, quàm ipſe habet, quia nullum fit Domino præiudicium, & omnia cum immediatè ſucceſſuro reſoluuntur in vim refutationis, ſecus verò cum extraneo, quod tradidit, & declarauit Ioan.Rayn. in repet. cap.imperialem in §.habuo poſt num.19. verſ. quando an vaſſallus poſſit,malè à Camer. ponderatus, & intellectus, vbi dixit, quòd poſſidens feudum rectum, & proprium non poteſt in alium transferre alia lege, quàm ipſe habet, nec alia conditione, aut qualitate, nec obſtat text. in §.etſi libellum, quia ibi non dicitur valere, vt libellum, ſed vt refutationem, quod etiam dixit ibidem ſupra. Ergo poteſt refutari in proximè ſucceſſurum alia lege, quia eſt refutatio, & non procedit, textus in §. profectò ſecundum intellectum magis communem, ſed de his opus non habemus diſſerere in quæſtione de qua tractamus.

Triplex intereſſe per Camerar. conſideratum vndique deficit in caſu,de quo agimus,vt etiam ſupra eſt demonſtratum : videlicet intereſſe damni vtique nullum poteſt conſiderari, ſi idem præſtatur ſeruitium, & eodem modo feudum deuoluitur , idem adhibetur honor, etſi transfertur eadem lege, quam ipſe habet,& eodem modo, quo poſſidet, omne ceſſat intereſſe, etſi feudum eſt indiuiſibile non diuiditur,quia prohibitum in ſpetie, & non eſt hic articulus, de quo tractamus : intereſſe voluntatis non adeſt, ſi ſecundum Andr. in locis ſuis ordinarijs conceſſio intelligitur, prout ius intelligit ad tex. in l. ſi cui ff. de ſeruit. vndè ſi lex permiſit refutationem, & alienationem in proximè ſucceſſurum, fiunt omnia ex eadem voluntate, & permiſſu concedentis. Tertium,quòd transferatur feudū alio modo,quàm ipſe elegit; iam apparet ex præcedenti reſponſione non ſubſiſtere,ſi dicitur Dominum permiſiſſe,& ſic elegiſſe.

Loffred. non diſputat aliter articulum; ſed tantum interpretatur verba Andr.& ex illis quærit fundare ſolam, nudam, atque ſimplicem refutationem permiſſam, in quo ſunt concordes cum Camer. qui negat venditionem, aut alium contractum licitum non aduertentes Andr. contrarium expreſsè firmaſſe intantum, quòd voluerit refutationem abſque ſpetiali titulo contractā eſſe nullam, & dicitur fieri per congruum modum,quando titulus eſt venditionis, donationis, aut alterius contractus.

Caſus Loffre.in conſ.3.de refutatione facta cum reſeruatione vſusfructus, an valeat, non eſt ad noſtram quæſtionem ibi non erat ſimplex refutatio, ſed cum reſeruatione vſusfructus, quæ eſt pars dominij,ex quo inducebatur diuiſio feudi,ideò non valebat,vt cōſiderat

ad

Digitized by Google

ad propoſitum Fab.de Ann.in conſ.46. nu.7. & in conſ.50. nu.23. erat prohibitum per Pragmaticam nouem capitum,poſtquam vetitum eſt Proregibus aſſentire,ergo neceſſarius erat aſſenſus, & demum ex gratia conceditur in anno 1535.in donationibus faciendis cōtemplatione matrimonij, quæ non vidit Vammac. & eleganter conſiderauit Fab.de Ann.in conſ.41.in fi.& dempto vſufructu non poterat ſubſtineri,quia alias non refutaſſet, & conſideratur indiuiduum voluntatis iuxta ſupra tradita,vnde non facit ad caſum,qui articulus ex præfatis Capitulis Ciuitatis reditur indubitatus, & indiſputabilis.

Ex his ſi Andr.intelligeretur iuxta intellectum Camer. vel Loffr. indubitanter dicendum eſſet, quòd ſibi ipſi eſſet contrarius,quodq́; communis opinio eſſet contra eum, ſed quæſo attendatur, nam rectè intuenti Andr.non diſcedit à ſupra firmatis per eū, & verba ſunt admodum clara.

Dixerat Andr. quod alienatio eſt permiſſa, quia eſt magis, quaſi refuta-
23 tio,ergo non loquutus fuit de propria refutatione dicit quod eſt permiſſa cōceſſio ad libellum, dicit quod per iura Lothar.& Feder.& per noſtram conſtitutionem non ſunt correcta iura in §. ſed & res,& in §.etſi libellum,reddens rationem, quia non eſt propriè alienatio,ſed quaſi refutatio, quæ ſunt verba propria text.d.cap.1. de alien.feu.pat.
24 & verbum,quaſi denotat improprietatem l.2. ff.de vſufr.ea.rer.quæ vſ. conſum. l. ſiquis non quaſi hæres ff. de acquir.hæred.Aret.in l.1. de acquir.poſſ. col.4.vbi Iaſ. Dùm igitur incontinenti hoc firmando, concludendo dicit inquantum refutat agnato,valebit ſine aſſenſu,cætera pacta non,per illam cōſtitutionem optimè dixit: nam ſi non alienaret agnato,ſed extraneo,non valent pacta ſecundum Camer. aut contractus alij ſecundum Loffr. obſtante Conſtitutione,quæ vetat omnes alienationes, nec refert, quòd loquatur per verbum refutat: ſi ſupra firmauit omnes alienationes inter agnatos proximè ſucceſſuros non eſſe alienationes, ſed refutationes,quod indubitanter firmatur ex verbo illo, videlicet agnato ad differentiam extranei;nam alias ſufficiebat dicere, inquantum refutat ſine aſſenſu valebit, cætera pacta non, cùm iā quæſtio erat de refutatione in agnatum, ſed dicendo inquantum refutat agnato, in hoc eſt vis Andr. vt ſi refutaret alteri hoc eſſet prohibitum per Conſtitutionem,& ſenſus erit, inquantum refutat agnato,ideſt cōtrahit cum agnato valebit,cætera pacta non, ideſt cæteri contractus, qui non ſunt inter agnatos,& ſecundum hunc intellectum Andr.non eſt ſibi contrarius, & ſe conformem reddit dictis in præcedentibus; vbi expreſsè firmat alienationem permiſſam, non obſtante conſtitutione, & iura prædicta communia non correcta per Conſtitutionem; quæ iura,vt diximus, loquuntur in qualibet alienatione in proxime ſucceſſurum,ex eo, quia non dicitur alienatio, ſed omnia reſolui in vim refutationis:ergo ſi Andr.appellat hos cōtractus refutationes, quas cum agnatis proximioribus lex admiſit: igitur dum dicit, inquantum refutatur agnato,valebit ſine aſſenſu,cætera pacta non: oportet intelligere de refutatione, vt ſupra per eum declarata, quæ compræhendit omnem alienationem, quatenus ſit cum agnato proximiori, & ideò expreſſit de agnato, cætera verò pacta non,ideſt omnes cōtractus, qui non fient cum agnato, & fortificatur intellectus: nam ſi poſt hæc verba Andr.ſtatim tranſit ad quæſtionem, in quod nomen contractus cadit refutatio,& firmat,quod oportet,quòd habeat ſpetialem titulum venditionis, donationis,aut alium, quodq́; dicendo ſimpliciter refuto, non valeret: ergo oportet, quòd Andr. non ſit loquutus de ſimplici,& nuda refutatione, ſed de quolibet contractu facto cum proximo ſucceſſuro,cum fiat per illos refutatio,

alias non ſubſiſteret, rurſus, & fortius idem Andr. poſt prædicta verba nu. 7. prorupit in hęc verba ſupra etiam ponderata.

Qui ergo non poteſt alienare ſine conſenſu alicuius,non poterit refutare, quia refutatio alienatio eſt, niſi quando poſſet alienare,vt inter agnatos: ergo loquutus eſt Andr.de refutatione in extraneum,dum dixit, quis non poſſet alienare ſine conſenſu, non poteſt refutare;& dum poſtea dicit,niſi quando poſſet alienare ſine conſenſu, vt inter agnatos,quòd tunc poſſet refutare: ergo firmat, quod poſſit fieri qualibet alienatio inter agnatos,& firmando expreſsè,quòd refutatio eſt alienatio: ergo dum dixit,inquantum refutat agnato, valet, intellexit de alienatione in agnatum, quod non habet reſponſum, etſi Andr.firmauerat Conſtitutionem illam non compræhēdere alienationem inter agnatos; & dum dixit cætera pacta non, allegat illam conſtitutionem, quæ non compræhendit agnatos proximos:igitur intelligendo Andr.ſecundum l.quam allegat, oportet dicere, quod loquitur in refutatione, & contractibus, qui fierent cum extraneo, vt ſic ex his dicamus voluiſſe Andr.declarare conſtitutionem illam eſſe generalem prohibitiuam omnium cõtractuum indifferenter, præterquam illorum, qui fiunt cum agnato proximiori, qui etſi loquatur per verbum refutare, iam ſupra dixerat per verba expreſſa illius text.quòd alienare agnato,etiam quod concedatur ad libellum, refutare eſt,& tandem idem Andr.poſt nu.8. in verb. quid ergo in eodem §. etſi libellum, dixit quid ergo ſi refutans per congruum modum vendendo, aut donando velit poſt ſuccedere illi,cui ſic refutauit, quia moritur ſine maſculo, vel hærede legitimè nato; an poteſt, & remittit ſe ad dicta in cap.1. de eo, qui fin. fec. agnat. adeò quòd idem Andr. ponit contractum venditionis factum cum proximo ſucceſſuro,appellat hunc refutationem; immò dixit eſſe congruũ modum refutandi, & tandem determinat hanc eſſe ſpeciem refutationis per diſpoſita, & dicta in cap.1. de eo, qui fin.fec.agn.vbi non loquitur niſi de refutatione,ita quod non videtur poſſe dubitari amplius in verb. Andr. ſuper quibus cogitetur: nam equidem hæc mihi videtur pura veritas,& germanus intellectus verborum Iſern.

Quicquid dixerit Franc.de Amic. in loco ſupra allegato, qui non percepit veram mentem Andr. & ſubſtantiam verborum illius, ſuusq; intellectus non poteſt ſubſtineri ſecundum ſupra ponderata, eſt verum, quòd antiqui noſtri ſimpliciter tradiderunt eſſe admittendas refutationes ſimpliciter factas cõtinentes tantum refutationem integralem feudorum immediatis ſucceſſoribus, abſque alia conditione, aut pacto feudum tangente, ſed quod ſit tantum præuentio ſucceſſionis pura, cedere loco,& tollere ſe de medio, quando ſine aſſenſu celebrantur, ſed hoc in refutationibus: verùm quoad cæteros contractus, videlicèt obligationis, venditionis, donationis, permutationis,& aliorum quorumcumque factorum cum immediatis ſucceſſoribus, vltra refutationem, an valeant in hoc procedunt allegata, conſiderando rationem fundamentalem, & radicem articuli, cum omnis vis conſiſtat, quòd non dicitur fieri alienatio in proximè ſucceſſurũ, & nullum præiuditium Domini,nec etiam voluntatis conſiderari poteſt, ſed eſt perſona contemplata immediatè vocata ad ſucceſſionem, in qua non adeſt ratio diuerſitatis, vt fieri poſſit alienatio totius,& non obligatio, aut ſimilis contractus, pro concluſione quorum pondero, quòd ſi ſecundum Andr. & omnes non dubitatur permiſſam eſſe alienationem à iure in proximè ſucceſſurum, nunc ſic ſub verbo alienationis venit pignoratio, & hyppothecatio ex reg.text.in l.fin.C.de reb. alien. non alien. de quo latiſſimè infra in §.

igitur

Igitur ſi poteſt contractum facere alienationis, poterit facere contractum pignorationis, & omnem alium, qui ſub verbo alienatione compræhenditur, & rurſus, vt ſupra diximus nu. 12. & 13. alienatio per libellum, quæ omni feudatario erat permiſſa cum extraneo eſt reſtricta hodiè tantum in immediatè ſucceſſurum per dictum text. in §. ſi libellum, ſed ſic eſt, quòd non fiebat differentia inter dationem ad libellum, & pignorationem: nam vtrũque erat permiſſum iuxta text. in §. rurſus, quibus mod. feud. amitt. ibi poſtquàm ad libellum dederit, vel pignori obligauetir, & in §. ſi clientulus de alienatione feu. ibi ſi clientulus fecerit libellum, vel aliud de medietate feudi, & in cap. profectò, quod iuris ſit ibi, vel per libellum, vel aliter alienauerit, ergo cum hæc diſpoſitio antiquitus permiſſa ſit quoad extraneos correcta, & quoad immediatè ſucceſſores permiſſa, ſequitur quòd pignoratio includitur ſub permiſſione refutationis, cum vtumque importet alienationem, & quæcumque ſit, vt ſupra fundauimus, authoritate Andreæ eſt in immediatè ſucceſſorem permiſſa; & ſecundum prædicta iam eſt per Collaterale decisum, videlicet valere quẽcumque contractum cum immediato ſucceſſore abſque alio aſſenſu, vt in negotio Ducis Boiani, & iterum in negotio Marchionis ſancti Luciti cum Placido de Sangro.

SVMMARIVM.

1 *Refutatio, quæ fit Domino, an valeat, ſi refutans habet deſcendentes.*

2 *Vaſſallus poteſt alienare feudum Domino abſque alio aſſenſu.*

3 *Refutatio, quæ fit Domino poteſt fieri etiam quod refutans habet filios, quia tunc dicitur alienare in Dominum, quòd à iure eſt permiſſum, & hæc eſt communis.*

4 *Doctrina Camer. declaratur.*

5 *Alienatio feudi facta in primogenitum Regis, an valeat abſque aſſenſu, remiſſiue.*

6 *Refutatio, quæ fit Domino ab habente filios, quomodo adhuc retinet nomen refutationis.*

7 *Ratio ponitur, quare in alienatione, quæ in fit in Dominum, non requiritur aſſenſus.*

8 *Diſpoſitio rei feudalis cum aſſenſu eſt eadem, quæ de re allodiali.*

9 *Text in cap. 1. de ſucceſſione feud. limitatur, quando feudatarius diſponit cum aſſenſu Domini.*

10 *Teſtamentum in feudo hæreditario valet cum Domini aſſenſu, quando diſponitur in alium, quàm in immediatè ſucceſſurum & nu. 29.*

11 *Feuda ſunt de perſe alienabilia, & in commercio.*

12 *Feudum etiam in Regno ammittitur alienatum ſine aſſenſu, quando fiſcus præuenit feudatarium in auocatione illius.*

13 *Coſtitut. Regn. conſtitutionem diuæ memoriæ habet etiam locum contra fiſcum.*

14 *Teſtamentum in quo directus dominus eſt inſtitutus hæres validiſſimum.*

15 *Teſtamentum in feudo hæreditario validum, dum eſt inſtitutus immediatus ſucceſſor.*

16 *Text. in l. fin. C. de edict. Diu. Adr. habet locum in feudis hæreditarijs.*

17 *Inſti-*

17 *Inſtitutio facta perſonæ non vocatæ à lege inueſtituræ importat alienationem.*

18 *Prohibitus alienare venit prohibita hæredis inſtitutio extranei, ſicut è contra data poteſtate alienandi venit inſtitutio, & quæuis alia diſpoſitio per actum vltimæ volũtatis, & hæc eſt communis.*

19 *Hæres in feudo hæreditario tenetur habere ratum factum defuncti legitimum, ſecus in feudo ex pacto.*

20 *Succeſſor in feudo hæreditario poteſt grauari vſque ad concurrentem quantitatem valoris feudi, & ſi non cõfecerit inuentarium tenetur vltra.*

21 *Inuentarium in feudo hæreditario releuabit tantùm, vt hæres non teneatur vltra valorem ipſius feudi.*

22 *Dotarium, an poſſit conſtitui in vltima voluntate, ſicut per contractum inter viuos.*

23 *Tranſuerſales nullum habent ius contra teſtamentũ defuncti turpi perſona non inſtituta.*

24 *Vtens iure ſuo neminem dicitur fraudare.*

25 *Text. in l. cum à matre C. de rei venditione procedit in his, in quibus teſtator habet liberam diſpoſitionem.*

26 *Diſtinctio ſolemnis circa actum, quando poteſt dici in fraudem, & quomodo datur illius reuocatio.*

27 *Reuocatio, quæ datur ſucceſſori ex cauſa fraudis non excedit legitimam aliàs ipſi debitam.*

28 *Doctrina Andr. in §. ſed & res, per quos fiat inueſtitura benè declaratur.*

30 *Deciſiones aliàs factæ, ſeu caſus, qui occurrerunt adnotantur pro validitate diſpoſitionis rerum feudalium in beneficium directi Domini.*

ARGVMENTVM.

Refutatio, quæ fit Domino, ſiue per actũ inter viuos, ſiue per vltimam voluntatem inſtituendo ipſum hæredem ſemper aſt valida, etiam quod refutans habeat deſcendentes, quia vaſſallus poteſt feudum alienare Domino abſque alio aſſenſu. Text. in cap. 1. de ſucceſſ. feud. non procedit in alienatione facta cum aſſenſu, nec quando eſt inſtitutus immediatus ſucceſſor in feudis. Text. in l. fin. C. de edict. Diu. Adr. habet locum in feudo hæreditario, in quo inuentarium non releuat vſque ad concurrentem quantitatem valoris feudi, ſed benè, vt vltra non teneatur. Prohibitus alienare eſt prohibitus extraneum inſtituere hęredem, & è contra permiſſa alienatione venit hæredis inſtitutio, actus quando dicatur in fraudem, & quomodo reuocatur.

§. II.

SED quid in refutatione, quæ fit Domino, an poſſit illa fieri, & valeat etiam in præiuditium filiorum, vel agnatorum, & quid in feudo ex pacto, & prouidentia, non hæreditario, latè habetur in conſ. meo . . . 2. volum. facto in cauſa Principis Biſiniani, dum Regi directo Domino feuda refutauerat, & ibi latè quomodo poteſt conſiderari fraus reſpectu ſucceſſoris.

Sed notate in hac materia refutationis Domino faciendæ, quando feudata-

datarius habet deſcendentes,quia tunc
1 videtur,vt valere non poſſit in vim veræ refutationis, cum non ſit Dominus immediatè ſucceſſor,quòd aduertit Camer.in cap.imperialem carr.73.à terg. verſ.quinta concluſio 2. col. ibi, & ſic intelligendo.

Sed loquitur in feudo quaternato ſecundum quid, in cuius alienatione requiritur aſſenſus vtriuſque,quòd non procedit in feudo ſimpliciter quaternato,quia tali caſu refutando Domino dicetur alienare,cum quo non requiri-
2 tur aſſenſus, quia in Dominum fit alienatio ad text. in cap.1. extra de feud. vt infra latius dicemus.

3 Et ſic intelligitur Andr.in cap.1.de alien.feud.pat.nu.7. dum tradit poſſe Domino refutari etiam in præiuditium filiorum, loquendo in feudo nouo ex pacto,vel hæreditario antiquo, nam ſicut alienando cum aſſenſu teneretur habere ratum, ſic refutando Domino, quia alienatio eſt,quòd latius declarauit Io.Vincent.de Anna in repet.cap.1. de vaſſall. decrep.ætat.in rubr. in verb. refutauit, & hæc eſt communis omniũ ſententia,& loquuti fuerunt Doctor. etiam in feudo nouo ex pacto, quod in primo acquirente eſt loco feudi hæreditarij, vt illud refutari poſſit Domino in præiuditium deſcendentium,& concluſionem reaſſumit Io.Thom. de Mar. ſuper feud.tit.3.lib.1. de feud.ex pact.
4 prouid.num.30. & quòd dixit Camer. vbi ſupra procedit ſecundùm eoſdem terminos,ſua enim quæſtio, vt dixi eſt in tenente feudum quaternatum ſecũdum quid, in cuius diſpoſitione requiritur aſſenſus vtriuſque Domini, vnde dum habens deſcendentes,refutat Domino immediato, non poteſt valere in vim refutationis,quia dicitur alienare; cumq; in alienatione requiratur vtriuſque aſſenſus, merito aſſenſus Baronis tantum,dum ſibi ipſi videtur aſſentire, non poteſt conualidare refutationem, ſeu alienationem, quæ per talem refutationem inducitur,quòd non procedit in feudo,quòd à ſolo Rege recognoſcitur,nec procedit in feudo plano,in quo ſolus Baronis aſſenſus ſufficit, & hæc eſt vera ratio,& dum Camer. oppoſuit contra Andr.dicentem,quòd non refutabit feudatarius Domino immediato, quia ſit fraudaretur Dominus directus collatione eiuſdem, quàm habebat per Conſtit.Regn. poſt mortem, vult enim Camerar.quòd nulla poſſit conſiderari fraus,dum eſt Baro immediatus ſucceſſor,quia ad ipſum feudum deuoluitur, dico enim quòd malè Camer.reprahẽdit Iſern.quia ſi non conſideratur fraus in deuolutione, conſideratur in collatione,dùm enim feudum vacat licet ad Baronem deuoluatur,tamen Rex habet collationem, & confert tenendum à Barone,quo iure veniret priuandus, ſi haberet ex refutatione,quòd eſt illud, ſuper quo Andr.fundat dictum ſuum, idemq; declarat in c. 1. §. poſt refutationem de vaſſall.qui cont.Conſtit.Lothar.& propterea ceſſante ratione collationis in feudo plano, omnis ceſſat fraus, & conſequenter poſſet refutari Baroni, & ſic limitatur doctr. Andreæ, vt per eundem in d.§.poſt refutationẽ, quæ omnia hodie ceſſant, ſi vigore capitu. Papæ Honorij Baro habet vtrumque videlicet deuolutionem, & collationem, vt ſupra latius declarauimus, ob quòd ceſſat omnis fraus,& non exiſtentibus deſcendentibus Dominus immediatus eſt ſucceſſor, & conſequenter per text. in cap. 1. de alien. feud.pat. valida erit refutatio etiam in caſu Camer.videlicet in feudo mixto,& ſic defenditur,& limitatur doctr. Iſern. ratio enim, quare valet refutatio facta Domino directo, etiam quòd vaſſallus filios habeat ea eſt, quia dicitur alienatio,quæ in Dominum eſt permiſſa, nec alius requiritur aſſenſus ex reg.text.in cap.1.extra de feud.vbi Imol.in 1. notab.& eſt communis omnium, Andr.in d.cap.1. §.poſt refutationem 1.colum. de vaſſall.qui contra conſtit.Lothar. & idem Andr.in d.§.etſi libellum,vbi dixit,

xit, quòd qui poteſt alienare abſque aſſenſu, poteſt refutare, & qui non poteſt alienare ſine conſenſu Domini, non poteſt refutare, quia refutatio alienatio eſt, & ob id concludit, quòd poteſt refutari Domino, etiam quòd refutans habeat filios, quia alienatio eſt ergo valida eſt alienatio in Domino abſque aſſenſu, ſi ob hoc valet refutatio, Curt. 4. part. verb. ob principaliter quęro ibi, quarto fallit, & per prius Ardiz. dixit hoc eſſe indubitatum in ſumm. tit. verſi pig. oblig. feud. prohib. cap. 116. Bald. Aluar. & Præpoſ. in cap. imperialem de prohib. feud. alien. per Fred. Affliċt. in conſtit. conſtitut. diuæ memoriæ nu. 33. & idem Affliċt. in cap. imperialem, quæſt. 20. nu. 5. Camer. in d. cap. imperialem fol. 12. à terg. lit. P, & fol. 31. à 4. col. lit. S, & Loffred. in conſ. 17. ante num. 53. tradit pro indubitato ex reg. tex. in d. cap. 1. extra de feud. alienationem feudi valere in Dominum directũ,
5 hinc fit quæſtio, an idem ſit, quando fit in primogenitum Regis abſque alio aſſenſu, quod firmauit Affliċt. in d. cap. imperialem 20. quæſt. & ibidem Capy. cart. 22. licet Loffred. vbi ſupra tenuerit contrarium, & malè, vt videri poterit in allegato conſilio meo facto in negotio Principis Biſiniani, & ob id, quòd dixit idem Camer. fol. 33. a terg. 4. col. in fin. vt Dominus ſit immediatus ſucceſſor feudatarij, & liceat ei refutare, quando non habet filios, nam aliàs illi eſſent ſucceſſores, iſtud inquàm dictum, vel locum habebit in feudo ex pacto antiquo, quòd in præiuditium filiorum, & agnatorum, ſicut non poteſt alienari, non poteſt refutari, vel intelligetur ſecundum quæſtionem Andr. ibi in feudo mixto, vel tandem loquendo de propria refutatione ſtrictè, non autem reſpectu alienationis, quæ ex ea inducitur, nam dum non eſt præuentio ſucceſſionis, tunc intrat articulus, quòd importabit alienationem, quæ cum in Dominum ſit permiſſa, propterea ſecũ-
6 dum Andr. in d. cap. 1. de alien. feud. pat. valebit etiam quòd habeat filios, & retinebit nomen refutationis reſpectiuè, quia exiuit à Domino, & ad ipſum reuertitur, vt idem Andr. ibidem per prius declarat, inducitur enim renuntiatio feudi, & illud retranſit in Dominum, & vtile dominium conſolidatur cum directo, & hæc reſignatio dicit Andr. quæ fit in Dominum, appellatur refutatio, per quam reſoluitur primus contractus infeudationis, quæ notentur pro vera indagatione terminorum, & diſtinctione, hinc inde in hac materia confuſim traditorum.

7 Et ratio huius communis concluſ. quòd dum contrahitur cum Domino donatur, vel alio modo in illum fit dominij translatio, aſſenſus non requiratur illa eſt, quia ceſſant in ea rationes prohibitiuæ alienationis feudorum cõſiſtentes in intereſſe Domini fidelitatis deuolut. ſeruitij, ac etiam honoris voluntatis, atque reuerentiæ illius, ita quòd habetur, ac ſi cum aſſenſu eſſet
8 facta diſpoſitio, quo caſu nil differt feudum ab allodio, & iudicatur feudum, vt res allodialis, vt benè explicat Frec. in 33. differ. inter feud. ex pact. & feud. hæred. & in 2. differ. ibidem dicit, quòd feudum hæreditarium eſt res propria defuncti ſub regula feudali, quo ad Dominum, ſed eo aſſentiente nil differt ab allodio, & ideo ſecundum eum poterit diſponere, prout vult, hinc limitatur
9 diſpoſitio text. in cap. 1. de ſucceſſ. feu. ibi nulla diſpoſitione defuncti in feudo manente, vel valente, limitatur inquàm quando cum voluntate Domini diſponit loquendo in feudo hæreditario, vt per Andr. in cap. 1. de nat. ſucc. feud. in addit. 2. colum. verſ. quid ergo, ob
10 quod Affliċt. in conſtit. conſtitutionem diuæ memoriæ dixit valere teſtamentum in feudo, dum non diſponitur in perſonam videlicet immediatè ſucceſſurum, quando aſſenſus præcedit, & hęc eſt communis, vt per Bald. Aluar. Præpoſ. & alios in §. donare, qualiter olim pot. feud. alien. congerit Anna pater in alleg.

allegat.69. num.56.cum feuda ſint de
11 perſe alienabilia ſunt in commercio, & propter quoddam extrinſecum, quòd eſt Domini aſſenſus alienatio eſt prohibita, vt pluries diximus authorit. Io.Fab.in §.non ſolùm inſtit.de leg.elegans doctr.Andr.in §.illud poſt nu.70. 3.col. in fin. de prohib. alien.feud.per Freder. latè in conſ.meo 86.& in conſ. 27. 1.vol.

Sed limito hanc concluſionem procedere in alienatione quacumque, quæ cum directo Domino immediatè fiat, ſed ſi fuerit facta alienatio feudi titio ſine aſſenſu, & demum per mortem illius,vel per delictum quomodocumque fiſcus illi ſuccedat,non poterit prætendere fiſcus validitatem contractus interpoſiti cum alio, ex eo, quia illi ipſe ſucceſſit, cum verùm ſit dicere contractum cum ipſo non fuiſſe factum, ſed cum titio,qui aſſenſu indigebat, ex cuius defectu contractus fuit nullus, & dominium nunquam fuit tranſlatum, vnde fiſcus in nihilo ſucceſſit, quia nil reperit feudale poſt mortem titij, cui ſuccedere intendit, & dùm ipſe non contraxit,non poteſt dici,quod aſſentit ſibi ipſi, & dùm vellet aſſentire poſt mortem,res non eſt integram, & aſſentiendo eſſet ſuper contractu defuncti non ſuo, ſuper quo neceſſarius eſſet explicitus aſſenſus,quia tacitus nunquam interceſſit,ſi non contraxit, nec alienationis notitiam habuit, & ſi alienans reuocauerit vigore Conſtitu.Reg. conſtitutionem diuæ memoriæ, tanto magis firmatur nullitas contractus, etiam quod reuocatio fuerit interpoſita poſt mortem emptoris,ſiquidem Conſtitut. Reg.hanc præbet facultatem alienanti,
12 qui ſi a fiſco præueniretur feudum ammitteret iuxta tradita per Andr. ad propoſitum in d. cap.1. §. poſt refutationem 3.colum.de vaſſall.qui contra Conſtit.Lothar.& in cap.1. qui iur.ſit, & cum hæc facultas reuocandi ſit conceſſa alienanti ad euitandam caducitatem feudi, quæ facultas eſt acquiſita per alienationem factam,non poteſt illa tolli ex prætenſa ſucceſſione fiſci, cũ conſtitutio prædicta cõtrahentibus dat facultatem reuocandi, in quo nil commune fiſcus, ex eo, quia ſucceſſit emptori,cùm præcedat ius acquiſitum reuocaudi, & contra fiſcum etiam habet
13 locum conſtitutio prædicta, dixit notabiliter Andr.in cap. 1. §. donare, qualiter olim pot.feud.alien.& aut fiſcus vult venire iure proprio, & nullum habet, quia ſiue ſuccedat ex contractu reſoluto, vel ex lege feudi propter delictum commiſſum,ſi non reperit dominium feudi, aut ius aliquod feudale in morte titij emptoris, nullum ius prætendere poteſt, aut verò vult repræſentare perſonam emptoris, & tunc ſicut nullitas cum illo eſſet indubitata,& reuocatio vigore conſtitutionis procederet, ita etiam cum ipſo fiſco, ob quod apparet malè iudicatum per Iudices rebelliũ in cauſa illa relata per D. Minad.in repet.conſtitutionis in aliquibus in 5.notàb.nu.8.quam deciſionem idẽ D. Minad. non eſt ſequutus, fundatur enim in eo,quòd conſtitutio prædicta non debet operari contra Fiſcum,& inducta in fauorem, & in augmentum nõ debent retorqueri in odium,quibus ſupra eſt reſponſum, ſiquidem reuocatio per conſtitutionem inducta eſt in fauorem partium alienantium, & contra fiſcum,qui aliàs ex alienatione feudum acquirebat,& in caſu de quo agitur reuocatio exercetur contra contractum factum cum tertio,& non cum Fiſco,& ſi ad finem, vt fiſcus non præueniat, alienans debet ante litem conteſtatam reuocare,& agere,& totum hoc eſt cõtra Fiſcum, ergo quomodo poteſt dici, quod reuocatio per conſtitutionem inducta non habet locum contra fiſcum, quæ apud me nullam habent dubitationem.

Redeundo nunc ad articulum propoſitum, & ad concluſionem ſupra firmatam,quod alienans in fiſcum,ſeu directum Dominum alio non indiget aſ-
ſenſu,

ſenſu, apparet quod ſtante hac ratione ſic fundata,& declarata per veros iuris
14 terminos,ſequitur quod vana fuit dubitatio aliquorum in hæredis inſtitutione,vt ſi feudatarius faciat teſtamentum, & in eo inſtituat directum Dominum hæredem in feudis,dubitarunt inquam an ſit valida diſpoſitio.

Aut enim Dominus eſt immediatus ſucceſſor deficientibus deſcendentibus, aut agnatis, & articulus non eſt diſputabilis,ſi vult capere ex teſtamento: nã aliàs venire poſſet ad ſucceſſionem ex
15 contractu reſoluto , & ſicut in feudo hæreditario teſtamentum eſt validum , dum inſtituitur immediatus ſucceſſor , & nõ procedit diſpoſitio text.in d.cap. 1. de ſucceſſ.feud.ſecundum latius tradita per Frecc. vbi ſupra in 20. differ. Io.Vinc.de Ann.in repet. conſtitutionẽ conſtit.diuæ memoriæ nu.134.gloſ.in Conſtit.Reg. hac edictali, quod in feudo hæreditario, dixit ibi Andr. bene procedere, & dùm diſpoſitio fit in Dominum,articulus nõ eſt dubius Camer. fol. 32. lit. F, qui in caſu ſuo malè loquitur, & deciſum , & practicatum eſt contra ſuam deciſionem, vt ſemper valeat teſtamentum,& inſtitutio, quando eſt inſtitutus ſucceſſor à lege inueſtitu-
16 ræ immediatè vocatus, hinc habet locum in feudis hæreditarijs,remedium text.in l.fin.C.de edict.Diu. Adr. toll. latè per Afflict.in ſua deciſ.119.& in conſ.meo 18. 1. volum. & ſucceſſiue cum Dominus dicatur immediatus ſucceſſor,vt diximus ſupra cum Camer.in materia refutationis,ſequitur quod teſtamentum,ſeu inſtitutio erit valida.

Aut Dominus non eſt immediatus ſucceſſor,quia ad ſunt deſcendentes,vel alij vocati ex lege inueſtituræ, & tunc
17 inſtitutio perſonæ non vocatæ à lege inueſtituræ importabit alienationem, dicit Andr.in cap. 1. §. filij tantum de ſucc.feud.qui allegat text. in l. peto §. fratre de leg.2.quòd per prius tradidit Ardiz.in tit. vtrum vaſſ.pot. leg. feud. cap.126.Afflict.in d.cap. imperialem nu. 32. qua ratione attenta idem Affl. in d.conſtitutionem conſtit. diu. mem. voluit ibi nu.4.quod vigore illius con-
18 ſtitutionis prohibentis , quam cumq; alienationem,venit etiam prohibita ſine aſſenſu inſtitutio hæredis extranei , ſiue legatũ,quia alienare dicitur, quòd per prius dixit gloſ.ibi,quòd per prohibitionem alienationis factam per dictã conſtitutionem intelligitur, etiam prohibita teſtamenti factio , quia alienare eſt .

Si ergo importat alienationem , & hæc eſt permiſſa in Dominum ceſſantibus in eo omnibus rationibus , ex quibus aſſenſus eiuſdemmet requirebatur, ſequitur indubitatè , quòd valida erit inſtitutio , ſi inſtituendo dicitur alienare .

Sed fortius data poteſtate,ſeu facultate alienandi venit hæredis inſtitutio, & quælibet diſpoſitio per actum vltimæ voluntatis , allegatur adhoc communiter text.in l.ſi quis prioris §.cæterum C.de ſecund.nupt.ita Bart. in d.l. peto §.fratre de leg.2. Frecc. latè in quæſt.38. nu.10. lib.2. in meo conſ.2. nu. 171. 1.volum. Fab.de Ann.latè in conſ.53. & latiſſimè innumeros cumulando in conſ.86.& hæc eſt communis omnium opinio igitur ſi lex præbet facultatem alienandi in Dominum abſq; alio aſſenſu,idem dicendum erit de hęredis inſtitutione,quia alienatio eſt,eędemq; rationes militant in vno caſu , quæ in alio reſpectu poteſtatis, & validitatis diſpoſitionis à lege approbatæ ,
19 nec differt feudum ab allodio,dùm in eius diſpoſitione opus non eſt Domini aſſenſu, nec ex parte ſucceſſorum aliud ius prætenditur,quàm hæreditarium ex perſona defuncti,cuius hæredes eſſe tenentur,illiuſq; factum legitimum, ratũ habere debent , quòd non eſt in feudo ex pacto non hęreditario.de quo latius in conſ.meo 13.52.& 88. 1. vol. hinc
20 vt aliàs pluries diximus,ſucceſſor in feudo hęreditario poteſt grauari vſque ad concurrentem quantitatem valoris feu-

feudi, & ſi non confecerit inuentarium tenetur etiam vltra, de quo per Loffred. in ſuo conſ. 46. dixit per prius Andr. in capit. 1. an agnat. cum alijs
31 per me cumulatis infra, & hoc modo intelligitur, quòd Andr. ſæpius dixit videlicet in feudo hæreditario non releuare inuentarium, quia feudum eſt de hæreditate, ſed benè releuabit ſecundum eum in hoc, vt vltra vires non teneatur.

Ponderetur deciſio Andr. Indiuidualis in §. donare qualiter olim pot. feud. alien. mouet ibi enim quæſtionem an
32 Conſtitutio Regni licentiam, quæ loquitur in conſtituente dotarium in feudo, vt poſſit illud conſtituere abſq; aſſenſu, habet locum in legante in teſtamento præſupponendo regulam ſecundum eum, quòd illud, quòd poteſt fieri inter viuos poſſit etiam in vltima voluntate, ad quod allegat text. in l. pactum ff. de pact. iuncta gloſ. & in §. vnico, vbi gloſ. fin. inſtit. de leg. fuſ. can. toll.

Loquitur enim primo loco in feudo ex pacto non hæreditario, & limitat regulam, de qua ſupra, quia feudum per mortem deuoluitur ad filium, non vt teſtatoris, ſed l. beneficio, cumquè ſuccedat iure proprio, & diſpoſitio confertur poſt mortem in tempus, quo feudum eſt alienum, & extinctum eſt cum vita omne ius defuncti, propterea non valet Conſtitutio dotarij, ſeu legatum illius in teſtamento, quod ſi hoc non repugnaret, dicit Andr. quòd procederet regula, vt quod poteſt fieri inter viuos, poſſit etiam in vltima voluntate.

Idem Andr. ibidem num. 8. iterum mouet quæſtionem arguendo, quod cõſtitutio loquitur de conſtituente dotarium, & ſic per actum inter viuos, & aliud eſt relinquere in vltima voluntate, & tandem loquens pariter in feudo ex pacto idem concludit per eaſdem rationes limitat deinum, ſecus ſi feudum eſſet hæreditarium; nam tunc tenetur hæres ſeruare voluntatem legitimam defuncti arguit contra, & dicit, quòd Conſtitutio loquitur de conſtituente dotario, non de legante, & ſic non erit legatum inualidum ratione rei, ſed quia non conſtituit, & conſtitutio requirit conſtitutionem, & quod potuit non fecit, & quòd fecit non potuit, quia conſtitutio loquitur de conſtituente, non de legante, ſubdit maximè ſi fieret ſine conſenſu Regis, adeò quod cum conſenſu valeret, & quòd dicit inferius, nec Rex poſſet conſentire, poſtquàm alij defertur, vt ex præmiſſis intelligitur, ſecundum Modernos addentes ibi in feudo ex pacto.

Hæc quæſtio in dotario non eſt in caſu noſtro, quia eſt data poteſtas alienandi, ſed omnis vis Andr. eſt in verbis conſtitutionis, quæ loquitur de conſtituente dotarium, & in alienante, firmat Andr. regulam, quòd poſſit etiam diſponere in vltima voluntate.

Rurſus dicit, quod quando fit cum aſſenſu, valida eſt diſpoſitio in feudo hæreditario, ſi igitur Andr. fundat, quod conſtituere dotarium eſt diuerſum à legare, quodq; qui legat non conſtituit, ſed fatetur, quod qui poteſt alienare, poteſt diſponere in vltima voluntate, quando res eſt ad hæredem tranſmiſſibilis, ergo ſi fundatum eſt, quòd inſtituere hæredem extraneum eſt alienare, & in facultatem habente alienandi, communis omnium eſt opinio compræhendi hæredis inſtitutionem, ſequitur, quòd ſecundùm deciſionem Andr. ſumus ſub regula permiſſiua, & ſicut Doctor. dixerunt in feudo, quòd prohibitus alienare, eſt prohibitus inſtituere hæredem, & ob id habet locum conſtitutio conſtitutionem diuæ memoriæ in hæredis inſtitutione, licèt loquatur in alienatione ſecundùm Afflict. ibidem, ergo ſic è contrario permiſſa alienatione dicitur etiam eſſe permiſſam hęredis inſtitutionem,

nem, quæ cum ſemper valeat, quando fit cum aſſenſu, ſecundum eundem Andr. loquendo in feudo hæreditario, & hic ille non requiratur, ſed ſunt feuda, ad inſtar allodialium, proinde omni iure dicere debemus, quòd ſicut inter viuos permiſſa eſt diſpoſitio, ita pariter per teſtamentum.

Et ne dicamus deficere deciſionem in proprio articulo, legatur Ardiz. in ſua ſumma in titulo vtrum vaſſall. poſſit vendit. ius percip. cap. 112. vbi, quòd poteſt vaſſallus vendere proprietario donare, legare, aut cauſa mortis ius ſuum concedere, idemq; Curtius in ſuo tractat. feud. 4. parte 14. quæſtione in fin. verb. prædictam communem concluſionem, vbi pro abſoluto tradit poſſe vaſſallum donare Domino feudum, vel eum hæredem inſtituere, format enim quæſtionem an vaſſallus poſſit in feudo conſtituere ſeruitutem ſine Domino aſſenſu, & poſt firmatam concluſionem, quod valebit in vita vaſſalli, ſed reſoluto eius dominio euaneſcit ſeruitutis conſtitutio, dicit ipſe, quòd hæc concluſio limitatur, quando feudum reuertitur ad Dominum, vt Dominum, ſecus ſi reuerteretur ad eum, tanquàm priuatum, veluti quia vaſſallus ipſi Domino donaſſet feudum, vel eum hæredem inſtituiſſet, &c. idemq; tradunt Moderni addentes ad Iſern. in cap. 1. in §. huius autem generis num. 12. tertia colum. in verb. vel dicas per ſucceſsionem.

Aliqui voluerunt inſtitutionem hanc infringere ſub ſpetie conſiderationis fraudis, dùm venit ex ea excludendus legitimus ſucceſſor, ſed vana eſt conſideratio, loquendo in feudo hæreditario, maximè deſcendentibus non exiſtentibus, quibus tantum teſtator relinquere tenetur legitimam eis iure naturæ debitum, ſi enim libera eſt diſpoſitio in feudo hæreditario cum Regis aſſenſu, & qui diſponit iure ſuo, vtitur vti à lege eſt permiſſum, nec ius ſucceſſoris tollit, ſi nihil ei debet, & ille nullum ius habet in feudo radicatum, ita quòd ſi non habet, nihil illi tollitur, ſi teſtator illi relinquere, non tenetur, quia omnis diſpoſitio de-

23 functi tenet in re ſua, & nihil ab ea detrahitur per tranſuerſales turpi perſona non inſtituta ad text. in l. fratres, vbi ſcribentes, C. de inoffic. teſtamento, igitur ſi diſpoſitio eſt voluntaria ſucceſſoribus tranſuerſalibus, teſtator non tenetur relinquere, lex dicit, quòd dùm quis iure ſuo vtitur, non fraudat,

24 non eſt in dolo, & nullus læditur iuxta text. in regula nullus ff. de reg. iur. ibi nullus videtur dolo facere, qui iure ſuo vtitur, & per eadem verba loquitur iureconſult. in l. 3. §. is tamen ff. de liber. homin. exhiben. cuius regulæ rationem redit iureconſult. in l. iniuriarum §. 1. ff. de iniur. ibi iuris enim exequutio non habet iniuriam, igitur quomodo poteſt infringi inſtitutio ſub conſideratione fraudis, ſi non datur præexiſtentia iuris, quòd fraudari dicitur, dùm in feudo hæreditario, nullum habent tranſuerſales, & non entis nullæ ſunt partes, & ob id in propria materia dixerũt Doctores nullo modo poſſe tractari reſpectu tranſuerſalium materia diſpoſitionis fraudulentæ, vt per Loffred. in d. conſ. 46. ante num. 24. verſ. ſecundo non obſtat, vbi probatum erat teſtatorem dixiſſe velle de omnibus diſponere in odium tranſuerſalis, quòd conſilium allegaui in dicto conſ. meo 88. in

25 vltimo dubio, & in his quorum libera eſt diſpoſitio procedit textus in l. cum à matre, dixit Paul. de Caſtr. cum alijs relatis per Aymon. in conſ. 200. dum legitimè diſponitur, & in feudo hæreditario conſuluit Roland. à Valle in conſ. 71. 2. volum. & latiſſimè terminos diſtinguens, & omnia cumulans Cæphalus in conſ. 393. volum. 3. vnus enim caſus eſt in eo, qui facit actum in fraudem Domini, alius eius, qui facit in fraudem iuris deferen-

ferendi alteri poſt mortem, ſiue velit, ſiue nolit defunctus, & alius illius, qui ad nihilum ſucceſſori tenetur, nec prætenſus ſucceſſor habet ius aliquod radicatum in bonis teſtatoris, in cuius libera poteſtate eſt ſuorum bonorum diſpoſitio; primis enim duobus caſibus habet locum materia fraudis, & quia regulatur à iure radicato, & debito, propterea non datur reuocatio ex cauſa fraudis, niſi vſque ad
27 ad concurrentem quantitatem legitimæ, quia in hoc debito eſt præiuditium ad text.in l. 1. C. ſi in fraud. patr. & dicitur diſpoſitio contra legem, vel contra ius ſucceſſoris, & ſic procedunt dicta per Bart. & Doctor. in l. defuncto eodem titulo, quando verò ſumus in tertio caſu, ſi nullum ius eſt debitum, meritò nulla eſt timenda materia fraudis, quæ latius exarata ſunt in prædicta conſultatione facta in caſu refutationis olim factæ per quondam Principem Biſiniani in beneficium Catholicæ Maieſtatis, in qua cauſa non fuit deciſus articulus validitatis refutationis ſi poterat fieri in directum Dominum, ſed conſultus fuit Rex ſi decebat acceptare ex eo, quia erat Princeps prodigus declaratus, non habebat integram perſonam; non poterat diſponere, nec de feudalibus, nec de allodialibus, & carebat omni iuditio, quare videbatur Rex ipſemet acceptando diſponere in ſuum beneficium de rebus prodigi neſcientis, quid agebat, & quid donabat, vt ſic à caſu illo ad quæſt. de qua ſupra non ſit inferendum.

Pondero deciſionem Andr. in §. ſed & res, per quos fiat inueſtit. dum tra-
28 ctat, an valeat infeudatio de iure communi feudorum permiſſa ſi illa fuerit in fraudem agnati facta, loquens in feudo ex pacto, & concludit, quòd etſi per eam non præiudicetur agnato, quia durat durante vita infeudantis, ita quòd diſponit ille de iure ſuo, tamen concludit, & benè, quòd cum lex permiſerit feudatario infeudare, quatenus ſincerè, & ſine fraude ſequitur, quòd dum fit cum fraude, quod deficit legis permiſſio, & remanet diſpoſitio feudi abſque aſſenſu legis, & conſequenter nulla, verùm ſi hoc fuerit factum cum aſſenſu Domini, tunc ſicut potuiſſet alienare cum eius aſſenſu potuit infeudare, & quanquàm præſupponatur in fraudem, nullam vult de ea habendam eſſe rationem, ſi non tangitur ius ſucceſſurum, ſeu agnatorum, quia durat durante vita infeudantis, qui poteſt de iure ſuo in vita diſponere ad ſuum libitum, deficiebat enim infeudatio ex defectu legis ſtatuentis, quòd illa fiat ſincerè, & ſine fraude, hoc ſupplet nouus Domini aſſenſus, & conſequenter nulla habetur fraudis conſideratio, quanquàm fraudulenta infeudatio præſupponatur, quia ſi licebat cum Domini aſſenſu durante vita alienare non eſt conſiderabilis fraus, ſi infeudat cum eodem Domini conſenſu, & infeudatario alienatio eſt, ad quod eſt elegans textus in l.prima §.quod autem ff.ſi quid in fraud. patron. quem ad propoſitum excluſionis fraudis allegat Ardiz. in ſumma in titulo ſi feud.detur in fraud. cap. 16. cuius text. verba ſunt infraſcripta.

Quòd autem mortis cauſa filio donatum eſt, non reuocatur, nam cui liberum fuit legare filio, quantum vellet is donando non videtur fraudare patronum.

Dùm ergo præſupponimus feudorum liberam habere feudatarium diſpoſitionem, dum cum Domino contrahit, vel in Dominum quocumque modo diſponat, tàm inter viuos, quàm in vltima voluntate, loquendo de feudo hæreditario, quod tranſmiſſione in hæredem non ſucceſſione acquiritur, ſequitur ſecundum præallegata, quòd vana eſt fraudis oppoſitio, quia cui liberum fuit diſponere in vita, non intelligitur fraudaſſe diſponendo in

morte, & dùm cum aſſenſu omnis diſpoſitio validatur, etiam quæ habeat fraudis præſumptionem, quando ſolum tractatur de iure diſponentis, quòd in feudo hæreditario eſt abſolutum feudatarij, & nihil debetur pænitus tranſuerſali, & in filio iudicauerunt detrahi debere ab extimatione legitimam tantum, vt in cauſa Marchionis Lauelli, cum fratre, quia in ea videbatur filius præiudicatus, tanquàm debita iure naturæ, propterea extraneus eſt articulus fraudis, dùm tractatur de tranſuerſali, aliàs ſemper quælibet diſpoſitio teſtamenti, cum aſſenſu eſſet nulla, & verum eſt communem eſſe

29 omnium, teſtamentum, in quo extraneus hæres inſtituitur valere in feudalibus ſi validatum eſt legitimo aſſenſu, ad quod Doctor. congerit Anna pater in prædicta allegat. 69. num. 58. qui conſuluit in aſſenſu impetrato poſt mortem, & malè reſpectu præiuditij ſucceſſorum, de quo latè Camer. fol. 90. 4. colum. litera F, ſed in aſſenſu impetrato ante mortem, nullus dubitauit, de quo per Afflict.in dicta conſtitutione conſtitutionem diuæ memoriæ, & declarauimus infra latius, quæ notentur, nàm deſeruiunt in dies, in caſibus contingentibus; & ſic vt diximus in

30 allegato conſilio pro Principe Biſiniani fuit practicatum in legato facto per Reginam Poloniæ ſtatus Bari, & Roſſani Regi Philippo ſecundo, non obſtante quòd habebat filium Regem Poloniæ, eandemque diſpoſitionem fecit quondam Marchio Oriæ eius ſtatus habens ſororem, vtrique coniunctam, & nunquàm de hoc fuit hæſitatum.

Hæc reduntur indubitata ex concluſione ſupra firmata authoritate Iſern. & aliorum communiter, vt poſſit refutari Domino etiam in præiuditium filiorum, ergo non datur, ſeu conſideratur fraus; nàm alias nulla, aut inualida eſſet refutatio; immò ex hoc tanto magis confirmatur ex dictis Andr. præcedens concluſio, quòd poſſit directus Dominus inſtitui hæres arguendo, prout ipſe arguit in dicto S. etſi libellum, quòd qui poteſt alienare, poteſt refutare, ergo eadem militante ratione, qui poteſt refutare, poteſt inſtituere; & ſi refutatio dicitur præuentio ſucceſſionis, ob quòd principaliter illa admittitur, quæ præuentio non ſolùm conſideratur reſpectu immediati ſucceſſoris, ſed etiam Domini, qui aliàs eſt legitimus ſucceſſor, & ſicut in filium, & in immediàtum ſucceſſorem poteſt refutatio fieri, ita pariter in Dominum ex prærogatiua dominij directi, quanquàm vtilis Dominus filios habeat, igitur remanet articulus benè deciſus in vtroque caſu, tàm poteſtatis, quàm fraudis.

SVMMARIVM.

1 *Refutatio cum reſeruatione vſusfructus abſque aſſenſu fieri non poteſt, & non ſufficit Proregis aſſenſus, ſed Regis, niſi fiat contemplatione matrimonij.*

2 *Refutatio cum reſeruatione vſusfructus valebit, ſi refutans, in cuius beneficium reſeruatio eſt facta, illam tollit.*

3 *Lex ſemper loquitur.*

4 *Actus, qui fit ad conſeruandum, & validandum, habetur ac ſi de nono fieret.*

5 *Ratio, quare refutatio cum reſeruatione vſusfructus non ſubſtinetur, vt pura reiecta reſeruatione eſt indiuiduum voluntatis.*

6 *Actus remanet purus, quando remittitur conditio, aut qualitas, cum qua fuit celebratus, & habetur,*

betur, ac ſi à principio fuiſſet purus.

7 Ratio probibitionis, refutationis cum reſeruatione vſusfructus eſt diuiſio feudi, quæ ex ea cauſatur.

8 Prorex an poſſit aſſentire venditioni factæ cum pacto, quòd pendente ſolutione pretij dominium non transferatur, cum videatur hoc probibitum per pragmaticam nouem capitum, & concluditur pro parte affirmatiua contra deciſionem Dominus de Franch.

9 Aſſenſus impetratus ſuper venditione abſque mentione pacti ſuſpenſiui translationis dominij pendente ſolutione pretij, an validet contractum, quando fuit impetratus à venditore, in cuius beneficium pactum erat appoſitum, & cõcluditur pro parte affirmatiua cõtra deciſionem D. de Franch.

10 Pactum ſuſpenſionis translationis dominij, donec pretium ſoluatur eſt validum in allodialibus.

11 Contractus venditionis ex re, & pretio perficitur.

12 Pretium ex poſt facto poteſt in totum remitti remanente venditione valida.

13 Venditio facta pro certo pretio non operatur tranſlationem dominij niſi pretium fuerit ſolutum, vel babita eius fides.

14 Pactum, quod pendente ſolutione pretij dominium non transferatur eſt de natura contractus.

15 Contractus cum pacto reſeruationis dominij pendente pretij ſolutione dicitur purus, & non conditionalis.

16 Dominij reſeruatio valida, quando non eſt perpetua, ſed temporalis ad effectum ſolutionis pretij.

17 Expreſſio eius, quòd tacitè ineſt naturaliter, nibil de nouo operatur.

18 Emptor, qui in poſſeſſione reperitur rei emptæ facta ſolutione pretij, propter quam erat dominij translatio facta, opus non babet noua traditione.

19 Feudum locari poteſt ad tempus.

20 Verba intelliguntur, prout ius intelligit.

21 Ponitur ratio, quare aſſenſus ſuper venditione, & non ſuper pacto expeditus non valet.

22 Pactum eſt pars contractus.

23 Vtile per inutile vitiatur in feudis, quando adeſt indiuiduum voluntatis.

24 Aſſenſus Domini tollit obſtaculum, & vaſſallus eſt qui transfert dominium.

25 Venditio facta cum pacto addictionis in diem, vel legis commiſſoriæ remanet pura, ſi pactũ remittitur, quod exerceri non poteſt inuito venditore.

ARGVMENTVM.

Aſſenſus non poteſt præſtari per Proregem in refutatione facta cum reſeruatione vſusfructus, niſi contemplatione matrimonij: verùm ſi tollitur reſeruatio, Refutatio remanet pura, & valebit abſque alio aſſenſu facta immediato ſucceſſuro. Prorex aſſentire poteſt venditioni factæ cum pacto, quòd pendente ſolutione pretij dominium non transferatur, non obſtante pragmatica nouem capitum, quia hoc eſt pactum naturale contractus, & ineſt de ſui natura, non eſt perpetuum, ſed temporale, & ex eo non inducitur diuiſio feudi, quòd pactum remitti poteſt per venditorem, in cuius beneficium eſt factum, & valebit aſſenſus tali caſu impetratus à venditore ſuper venditione, & non ſuper pacto.

S. III.

1 VIDIMVS vltra tradita per Loffred. in ſuo conſ. 3. quòd vigore regiarũ pragmaticarum ſecundum Camer. in d.c. imperialem fol. 32. minime valeat refutatio cum reſeruatione vſusfructus, & hoc eſt hodie de indubitabili, quæ pragmaticæ etiam vetant Proregibus aſſentire ſimilibus refutationibus, niſi fierent contemplatione matrimonij, & inſuper quod Io. Io. Vinc. de Ann. in alleg. 35. 1. volum.

2 & in alleg. 97. 1. volum. tenuit, quod ſi à refutatione fuerit ſublata reſeruatio vſufructus, vel alia qualitas, quæ ipſam annullabat, quod remanebit refutatio ſimplex, & pura, & confirmatur cum fiat hoc ab eo, qui poteſtatem habet actum de nouo facere, dùm de ſuo tantum præiuditio tractat, & de eo, quòd in ſui fauorem appoſuerat; & ſaltim valebit in vim nouæ refutationis, & refert in allegat. 97. ſic fuiſſe iudicatum, & in allega. 35. dicit per arbitros fuiſſe cauſam concordatam, & teneo deciſionem fundari in veris iuris terminis; nam lex ſemper loquitur, iuxta text. in

3 l. Arriani C. de hæret. quæ dum ex vna parte annullat refutationem cum reſeruatione vſufructus, ex altera eam confirmat, & validat, quando fit pura abſque alia reſeruatione: ergò ſi reſeruatio tollitur, remota eſt qualitas annullatiua, & conſequenter lex prohibitiua, remanente ſimplici refutatione ſub diſpoſitione legis permiſſiua, quæ

4 lex, vt dixi, ſemper loquitur, & actus, qui fit ad conſeruandum, & validandũ operatur, ac ſi de nouo fieret, & in eſſe tanquàm nouus producitur, cumulat deciſiones Alex. in l. 3. ff. de acqu. poſſ. num. 18. & rurſus ſecundum eleganter

5 conſiderat Camer. vbi ſupra, ratio quare non reijcitur reſeruatio vſufructus, & non remanet refutatio valida, eſt cõſiderando indiuiduum voluntatis refutantis, qui ſine reſeruatione; aliàs non refutaſſet, quòd cum ceſſet per annullationem reſeruationis per eumdem refutantem factam; meritò refutatio tanquàm pura ſubſtinebitur, & procedunt termini text. in l. 1. S. fin. ff. de reb. eor. & reg. quod in feudis vtile per inutile non vitiatur, quæ cum habeant effectũ ſucceſſiuum, & ſpem conualidationis, vel propter aſſenſum ſuperuenturum, vel propter ſublationem reſeruationis, ſeu qualitatis, quæ ipſam annullabant, ita quod ſtat interim in pendenti, & diximus pluries ſecundum regulas feudiſtarum, à quibus communiter allegatur Io. Fab. in S. non ſolùm, inſt. de leg. propterea dato tractu ſucceſſiuo, & non effectu nullitatis conſumato, quia ſtat actus in pendenti propter ſpem reconualidationis, ſequitur quod ceſſante cauſa annullationis ex remotione qualitatis, quæ eam cauſabat ceſſabit etiã eius effectus, & quotieſcumque remittitur conditio, aut qualitas, cum qua actus fuit geſtus, habetur ſecundum Ann. ac ſi à principio purus factus eſſet, ex reg. text. in l. ſi neceſſario S. quòd ſi pendente ff. de peric. & commu. rei vend. in l. quædam ff. de reb. dub. quæ iura ad propoſitum allegat Andr. in

cap.

cap.1. de nat.ſucceſſ.feud.nu.27. verſ. videtur dicendum, & in cap. imperialem num.40. de prohib.feud.alien. per Freder.

7 Cumq; ratio quare non valet refutatio reſeruato vſufructu illa ſit, quia inducitur diuiſio feudi, cum vſusfructus ſit pars dominij ad text.in l. 4. ff. de vſufruct.& videretur feudum diuidi in plures, & propterea Pragmatica dicta delli noui capi, æquiparat caſum alienationis reſeruato vſufructu caſui reſeruationis dominij, vel diuiſionis ſeu di inter plures, cuius pragmaticæ infraſcripta ſunt verba.

Quinto vbi feudum, quod ab vno tenetur in duos, tres, vel plures inſolidum, aut pro parte, vel reſeruato vſufructu, vel dominio transfertur, &c.

Meritò ſublata reſeruatione ceſſat diuiſio, & conſequenter cauſa annullatiua, quæ ex ſeq.magis confirmabũtur.

8 His ſic ſtãtibus, de duobus aliàs fuit dubitatum: Primum, an Prorex poſſit aſſentire, ſi eſt facta vẽditio feudi cum pacto, quod pendente ſolutione pretij non transferatur dominium, cum videatur caſus particulariter exceptus in dicta Pragmatica, ibi, vel reſeruato vſufructu, vel dominio, transferatur. Secũ-

9 dum fuit dubium, an ſi remittatur pactum, ſeu impetretur aſſenſus per venditorem ſimpliciter abſque mentione pacti prædicti, venditio validetur, quaſi quòd venditor, cuius intererat pactum ſeruari, in cuius beneficium illud erat poſitum, videatur pacto renunciare, & de ambobus deciſionem fecit D. de Franch. num.540. in 4. volum. & primum dubium paucis verbis abſoluit ſine alia allegatione contentus tantum verbis pragmaticę prædictę tenens pro indubitabili aſſenſum per Proregem præſtari non poſſe, & non fuit de hoc tanquam indubitato aliter diſcuſſum; ſed quæſtio fuit in ſecundo dubio de aſſenſu præſtito abſque mentione pacti prædicti an validet contractum, & poſt articulum diſcuſſum refert per Sacr.C. fuiſſe deciſum, aſſenſum minimè contractum validare, quæ deciſio ſalua pace tanti viri mihi perquàm dura viſa fuit, & licèt multum elaboraſſem, non potui meam ſententiam cum ea accommodare, & propterea legantur ſequentes conſiderationes remittendo eas iudicio peritiorum.

Circa primum dubium, an ſubſiſtat pactum in feudalibus, nàm in allodia-

10 libus communis eſt opinio illud valere, vt per eundem D.de Franch.in ſua deciſ. 506. illud erit primo inquirendum, ſi hoc pactum eſt de natura contractus, etſi ex eo venditio impropriatur, & feudi diuiſio inducitur, & demum videbimus, quomodo verba pragmaticæ intelliguntur.

11 Indubium eſt contractum venditionis perfici ex re, & pretio conuento tãtum ad text. in l. 2. ff. de contr.empt. licet ex poſt facto poſſit pretium totum

12 remitti, & donari: nam hoc non obſtãte venditio permanet in ſua natura, & eſſentia, dicit gloſ. in l. cum in venditione ff.eod.tit.quæ allegat text. in l.ſi tibi habitationem ff.loc.vbi ead.gloſ.& hoc quoad perfectionem contractus,

13 cuius natura eſt, quòd ſi pretium non ſoluitur, dominium rei venditæ remanet integrum, & indiminutum pęnes venditorem, & nullum ſuper re vendita ius acquiſiuit emptor, niſi habita fuiſſet fides de pretio iuxta reg.text.in §.venditæ inſtit. de rer.diuiſ. in l.quod vendidi eod. tit. de contrah. empt. ex quo famigerata eſt, & communis doctr.

14 Bald.in rubr.C.de contrah.empt. in 13.quæſt.qui dixit valere pactum prædictum, quia ea conditio eſt de natura venditionis, & naturalis ipſius contractus, cum nihil de nouo inducat, ſed exprimit, quod ab intellectu iuris in contractu continebatur, vt non facta

15 ſolutione pretij dominium non transferretur, ideoq; Couar. var.reſol. c.11. 3.lib.nu.6. per prædicta tenuit contractum hunc eſſe purum, & non conditionalem, cum contineat id, quod inerat,

rat,& erat de natura cōtractus,idemq; ſequitur D.de Franch. in d.deciſ.506. & ideò in illa cauſa fuit deciſum venditorem præferri omnibus creditoribus emptoris tanquam in re ſua propria, quæ nunquam ab eo abſceſſit vigore
16 pacti prædicti. Quòd cum non ſit perpetuum, ſed temporale ad effectum tātum ſolutionis pretij iuxta naturam contractus; propterea valet,ſecus verò ſi eſſet perpetua diuiſio, & reſeruatio dominij à poſſeſſione rei,quo caſu procedit text.in l.cum manuſata §. fin. ff. de contrah. empt. vt per Dec. in conſ. 440.in princ.& alios quos recenſet, & ſequitur D.de Franch.in alleg.deciſione,& cum ſit expreſſio eius, quod tacitè inerat naturaliter,nihil de nouo ope
17 ratur,ad text. in l.3. ff.de leg.1. cum alijs ad propoſitum cumulatis infra §. 5.verb.exaduerſo iur.vnde cum lex approbet venditionem cum ſuſpenſione tranſlationis dominij, donec pretium ſoluatur, propterea de validitate pacti prædicti non poteſt dubitari:hinc idem
18 Bald.vbi ſupra, dixit quòd exiſtente emptore in poſſeſſione, & facta ſolutione non requiritur alia traditio,quia titulus præceſſit habilis, emptor reperitur in poſſeſſione vigore tituli antecedentis,ob quod Bald.allegat text. in l.quædam mulier ff. de rei vendi.tranſlatio dominij ſtabat in ſuſpēſo proprio ſolutionem pretij, meritò ſubſequuta ſolutione illius,abſque alia noua traditione dominiū in emptorem erit tranſlatum ex reg.text.in §.interdum inſtit. de rer. diuiſ. vbi eſt caſus, vt nuda voluntas Domini ſufficiat ad transferendum rei dominium ei, qui in eius poſſeſſione reperitur.

Si dominium integrum per pactum remanet pęnes venditorem, ſi contractus iudicatur purus, ſi hoc eſt naturale, & ineſt in contractu emptionis, & venditionis, & pactum nihil noui operatur, ſi taliter remanet venditor in ſuo integrali dominio rei, quod excludit omnes creditores emptoris; videamus ſepoſita Pragmatica, quid repugnat, quòd in feudis non poſſit Prorex aſſentire, ſi feudum non diuiditur, non alteratur, non mutat naturam, nec ab illiùs Domino dominium diſcedit, & ponamus venditionem feudi factam cū aſſenſu abſque pacto prædicto poſſetne prætendi nullitas illius ex defectu poteſtatis Proregis quando ex non ſolutione pretij dominium adhuc pęnes venditorem remanſit? certè non: ergo ſi pactum aliud non operatur, quàm idem quod ius operatur ſecundum naturam venditionis,quę pura,& ſimplex iudicatur, ſequitur quod nulla erit differentia inter allodialia, & feudalia, nec tranſlatio poſſeſſoris eſt conſiderationis, cum hoc non tangat proprietatem feudi, & ideò permittuntur loca-
19 tiones feudorum ad tempus, quia non tangunt dominium feudi, de quo per Andr. & ſcrib. in d. cap. imperialem hinc ſuccedente caſu deuolutionis, vel releuij, aut ſimilis, quid dubij, quòd periculum omne eſſet venditoris tanquàm Domini.

Remanet obiectum Pragmaticæ cui facillima eſt reſponſio, ſiquidem verba
20 illius intelligi debent, prout ius intelligit,dicit ſæpè ſæpiùs Andr. ex regul. text.in l.ſi cui ff.de ſeruit. vnde cum habeamus diſtinctionem iurium, vt ſupra factam, & communiter à Doctoribus receptam, vt quando perpetuò eſt facta reſeruatio dominij ſimpliciter, tunc nulla ſit venditio, quia contra naturam venditionis, dicit text.in d.l. cum manuſata §. fin. & inducitur diuiſio dominij ab vſufructu formaliter: quando verò ad finem ſolutionis pretij, & donec illud ſoluatur ſuſpenditur tranſlatio dominij, non perpetuo, ſed temporaliter, tunc caſus eſt in oppoſitum,quia non ſit hoc ad finem diuidēdi,ſed perficiendi venditionem,& trāſferendi dominium, quod abſque ſolutione pretij ex natura contractus venditionis non transferebatur, ita quòd ſicut in primo caſu venditio non tenet,

quia

quia pactum perpetuum reſeruationis dominij eſt contra naturam,& ſubſtantiam contractus,ſic è contra in ſecundo caſu tenet,qui eſt de natura taliter cõtractus,quòd abſque pretij ſolutione dominium non trãsfertur,& ob id cum hæc ſint naturalia contractus,expreſſio ipſorum non alterant, & pura iudicatur venditio, ex qua cum non indicatur diuiſio feudi, non afficitur dominiũ ex eo non diuiditur in plures, ſed per pactum tantum remanet effectus tranſlationis in ſuſpenſo propterea Capitulum Pragmaticæ non habet locũ,quod intelligi debet in primo caſu,in quo eſt impropria venditio, eſt pactum contra naturam,& inducitur diuiſio feudi, ad quod Pragmatica habuit oculos, & ob id caſus omnes ibi expreſſi ſunt quando feudum diuiditur in plures, dominium in plures transfertur, vel feudum ipſum ſcinditur inter quos caſus adeſt, quando fit venditio cum reſeruatione dominij; igitur ſi caſus,de quo tractatur hoc non importat, ſed eſt pactum inſitum de natura venditionis temporale vſquequo pretium ſoluatur ad eſſentiam effectualem venditionis, ſine quo dominium nunquam trãsferretur, ſequitur non poſſe dubitari,de poteſtate Proregis in aſſentiendo cum effectiuè ex hoc aliud non oriatur, niſi cautela prælationis in conſequutione pretij, & hæc fuit mens, & hæc eſt voluntas contrahentium,non autem inducere diuiſionem feudi, & ſic diſtinguit Bald.in d.rubr. de contrah.empt. nam in 11.quæſt. quærit,quid ſi apponatur pactum in venditione dicendo vendo rem retento dominio ſimpliciter, an illud valeat, & dicit non valere, quia remouetur ab eo naturalis eius effectus & allegat text.in d.l.cum manuſata §. fin.in 13.verò,quod quærit,quid ſi vẽditor tradit rem cum pacto, quod non tranſeat dominium, donec integraliter pretium perſoluatur; an hoc caſu contractus valeat? per text.in d.l.cum manuſata §. fin. & dicit valere, quia hoc pactum eſt naturale contractus, cuius contrarium eſt in primo caſu. Hinc dicit,quod facta ſolutione non requiritur noua traditio,quæ deciſio eſt punctualis ad quæſtionem cumq; pragmaticam talem ſemper recepit interpretationem quia indiſtinctè fuerunt aſſenſus conceſſi à Proregibus cum pacto prædicto factis, ita quod habemus conſuetudinem interpretatiuam, & obſeruantiam Collateralis,propterea punctus videtur de indubitabili, de quo in conſ. meo 41. 1.vol.

Quoad ſecundum punctum, præſuppoſito defectu poteſtatis Proregis,an ſi idem venditor, in cuius beneficium eſt pactum, ſi inquam ipſe impetrauit aſſenſum ſimpliciter abſque mentione pacti,venditio validetur,quod mihi viſum fuit minus dubitabile articulo ſupra diſcuſſo, præſupponendo tamen emptorem non reuocaſſe venditionem vigore Conſtit. Reg. ante aſſenſus impetrationem.

21 Aſſenſus enim ſimpliciter præſtitus ſuper venditione abſque mentione pacti non deficit ob ipſius defectum,cum in ſe ſit vndequaque validus, ſed deficit,quia ſuper parte tantum contractus
22 & non ſuper pacto ad text. in l. fundi partem ff. de contrah. empt. ſine quo pacto cum aliàs partes non contraxiſſent, deficit aſſenſus ex indiuiduo voluntatis contrahentium iuxta communem doctr. Bart. in l.græcè §.illud de
23 fideiuſſ.& hoc modo dicitur vtile per inutile vitiari in feudis, vt eleganter explicat,& declarat Camer.à princ.alleg.cart.58. in quęſtione illa,de aſſenſu præſtito ſuper venditione, & non ſuper pacto de retrouendendo, quàm etiam ponit D.Frecc.in 2.lib.in quæſt. 16.& in quæſt.41. ponit quæſtio.in aſſenſu ſimpliciter impetrato ſuper venditione,& non ſuper pacto ſpeciali obligationis rei pro ſolutione pretij, vnde ſi aſſenſus habet ſuam perfectionem, ſed non operatur vltra partium volun-
24 tatem,cùm Dominus aſſentiendo nihil aliud

aliud facit, niſi tollere obſtaculum, & vaſſallus eſt, qui transfert dominium, vt eleganter declarat Camer.in eodem loco cart.43. à terg. lir.P, authoritate Bald.in l.ſi vt proponis C.de ſeru.pig. dat.cum alijs per eum alleg. quod eleganter explicauit Iſern. in eodem cap. imperialem nu.11. 2.colum. ibi, ſed ſi vendebatur,& melius nu.13. 5.colum. ibi, quamuis conſenſus Domini taliter, quod non poteſt transferri vaſſalli voluntate deficiente, propterea vis non eſt inualidatione aſſenſus,ſed in voluntate vaſſalli vendentis, & ob id ſi pactum remiſerit, vel quoquomodo demonſtrabitur non adeſſe indiuiduum voluntatis,tunc nulla habetur ratio pacti, & aſſenſus perficit venditionem, & in hoc caſu procedunt omnia tradita per Loffred. in allegato ſuo conſ. dum diſputat articulum ad partes, & adducit deciſiones, vt refutatio valeat reiecta reſeruatione vſusfructus, & per Afflict. in deciſ.338. qui loquitur in propria quæſtione, cum alijs congeſtis per Tiraqu.de vtroque retract.part.1.gloſ. 2.nu.37. & quæ late diſſeruit Bammarius in d. cap. ſi beneficium ſi de feud. defun.mil.cum alijs latiſſimè congeſtis, & declaratis ſupra in cod.§.in artic.illo refut.feudi reſeruato vſufructu, quibus vera reſponſio eſt indiuiduum voluntatis ſecundum Camer. quo ceſſante remanet actus vndeq; perfectus, & validus,quia remanet venditio pura, cum ſuo aſſenſu, vt dicimus in vendi-
25 tione facta cum pacto adiectionis in diem,aut legis commiſſoriæ, vbi poteſt remitti pactum,& remanet venditio,ac ſi pura facta eſſet à principio,quia quę in voluntate partium conſiſtunt, poſſunt eędem partes remittere,nec poteſt pactum legis commiſſoriæ,aut adiectionis in diem exerceri inuito venditore in cuius beneficium illud eſt celebratū ad text.in l.2.& 3. ff. de leg. commiſſ. l.ſabinus ff.de in diem adiect. & re iam tradita, ex iuſto tit. habili ad tranſlationem dominij,non requirit aliam traditionem,vt ſupra diximus,quia voluntas emptoris adfuit, dùm emit, & poſſeſſionem cępit,voluntas venditoris ſuſpenſa per pactum pariter adeſt ex ipſius remiſſione,ob quod dicit Bald. facta ſolutione non requiri nouam traditionē,&ſic hic facta remiſſione,& conſequenter ceſſant omnia conſiderata in prædicta deciſ.D.de Franch.quæ latius explicauit Menoch. in tract. de præſumpt.lib.6.præſumpt.67. authorit. Cyn.in l.2. C.de acquir.poſſeſſ.& eleganter Aret.in conſ.128.col.fin.

Nec cadit in hoc materia iuris ſuperuenientis,cum ſemper Dominus fuit Dominus,habuitq; idem dominium, ſed voluit ſuſpendere illius tranſlationem,quod remittendo idem dominium cum aſſenſu valido eſt illud,quod trāsfertur,nec iure cautum reperitur,quòd in remiſſione talis pacti requiratur aſſenſus,ſi præſupponitur pactum inualidum, quia non poteſt ſuper eo aſſentire,& conſequenter nullum ipſo iure, vnde nulli dubium illud eſſe reijciendum, ſed quia venditor alias non vendidiſſet, propterea venditio non ſubſtinetur,& ob id remittendo idem venditor pactum, & præcedente aſſenſu in venditione non poteſt de ipſius validitate dubitari:ſi pactum erat in fauorem venditoris,& contra emptorem,& remiſſio eſt in beneficium emptoris, & contra venditorem, in quo ſunt propriæ quæſtiones D.Frecc.tam in pacto de retrouendendo,quàm in pacto ſpetialis hypothecæ, vt ſi pacta fuerint in diuerſis contractibus penitus ſeparatis, pacta annullentur,& venditio ſubſtineatur,ſi verò in eadem venditione, & tunc ſi aſſenſus impetratur à venditore, cuius intererat, confirmetur venditio per aſſenſum impetratum abſque mentione pacti, quia cenſetur venditorem pacto renunciaſſe, & ſic ceſſare indiuiduum voluntatis, quod contractum inualidabat,& quod conſideratur in d.deciſ.D. de Franch. diuerſificando caſum inter remiſſionem hypothecæ, & pactum re-

retentionis dominij, nullam habet iuris ſubſiſtentiam: nam Doctor. quos allegat, loquũtur in remiſſione iuris hyppothecæ acquiſitæ ſuper feudo, ita quod erat remiſſio, & tranſlatio iuris formati in beneficium feudi, ſed in caſu, de quo agimus, nullum eſt ius formatum, nec acquiſitum ex defectu aſſenſus, immò ex nullitate pacti, quid mirum: quod idem venditor poteſt illud reuocare, reijcere, & annullare, dùm ad ſui cautelam tantum, & beneficium eſt appoſitum; & rurſus vt diximus dubium oritur ex indiuiduo volũtatis contrahentium, quo ceſſante deciſio Marin. eſt in proprijs terminis, in hoc fundata ſcilicet in voluntate eius, in cuius beneficium pactum erat appoſitum: ex quibus concludimus, quod cum pactum poteſt remitti, nec exerceri contra voluntatem venditoris, ex qua remiſsione actus remanet purus, & reſeruatio nunquam fuit valida, & ſemper à lege fuit reiecta, & actus nunquã in ſe fuit inualidus, ſed deficiens ex defectu voluntatis venditoris, propterea concurrente voluntate illius, & præcedente traditione rei ex titulo habili cũ voluntate antecedenti emptoris acquirendi, & nouiſſimè venditoris transferendi, ſequitur quòd non poteſt pacto aliquo dubitari de validitate venditionis, vt ſic in vtraque dubitatione mihi videtur dicendum non poſſe ſubſtineri prædictam deciſionem D. de Franch. ſaluo ſemper iuditio rectius ſentientis.

SVMMARIVM.

1 *Releuium debetur ex conſuetudine restricta ad tempus mortis tantum, ita quod vbi non viget talis conſuetudo, nec tempore mortis ſoluitur.*

2 *Pater donans, vel vendendo filio feudum, ille releuium non ſoluit per mortem patris.*

3 *Releuium ſoluit filius, quando refutatio eſt omnium feudorum, quia præſumitur in fraudem, ſed ſoluet tempore mortis, non tempore contractus initi contra Andr. Afflict. & Capyc. ſed de hoc latius nu. 7.*

4 *Refutatio quid importat.*

5 *Fiſcus, ſeu directus Dominus ante mortem feudatarij non dicitur creditor releuij; immò eſt incertum ſi habebit cum poteſt feudatarius alienare ante mortem.*

6 *Cauſa in refutatione maximè inſpicitur.*

7 *Text. in l omnes §. lutius ff. quæ in fraud. creditor. declaratur.*

8 *Fraus quando conſideretur reſpectu futurorum creditorum.*

9 *Refutatio in fraudem præſumitur quando pater, valde ſenex nulla cauſa legitima præcedente feudum refutat filio.*

10 *Fraus præſumitur, quando incontinenti poſt donationem factam credita contrahuntur.*

11 *Senex quando dicatur quis, remiſſiuè.*

12 *Donatarius quomodo habetur loco hæredis.*

13 *Fraus conſiderata in terminis tex. in l. omnes §. lutius eſt reſpectiue ad vniuerſa bona debitoris.*

14 *Doctrina Andr. in cap. 1. §. ſed, & res, per quos fiat, inueſtitura declaratur.*

15 *Qualitas perſonarum multum facit ad præſumptionem, vel excluſionem fraudis in materia releuiorum.*

16 *Gloſſ.*

16 *Gloſ. in d. § ſed, & res limitatur habere locum reſpectu proprietatis totius feudi, non autem fructuum.*

17 *Determinatio Regiæ Cameræ annotatur.*

ARGVMENTVM.

Releuium non debetur, niſi tempore mortis feudatarij, & non ex contractu inter viuos, qui quando iudicatur in fraudem habetur pro non facto, & ſic pro ſolutione releuij expectatur mors. Refutatio omnium feudorum præſumitur in fraudem, quando fit nulla præcedente cauſa, & maximè à patre ſene, aliàs cauſa legitima ſubſiſtente, etiam quod ſit omnium feudorum valida iudicari debet.

§. IV.

SED quod diximus de releuio, vt non præſtetur ab eo, qui feuda habet ex refutatione paterna, quod demum nō procedat, ſi eſt refutatio omnium feudorum, niſi facta eſſet contemplatione matrimonij, videamus inquam per iuris tramites, quomodo procedat.

Releuium debetur ex conſuetudine, quæ eſt reſtricta ad tempus mortis feudatarij, ita quòd non debetur ex ac-
1 quiſitione inter viuos ſecundum Andr. in cap. 1. §. ſed & res, per quos fiat inueſt. Hinc vbi non eſt moris, nec etiam ſolui in morte nullo modo debetur, idē Andr. in cap. ſimiliter de capit. Corr. ob quod dixit Andr. in d. §. ſed & res, quòd eſt quædam præſtatio extrinſeca à feudo per mortem inducta in ſucceſſore, & hærede ibi nu. 11. & idem dicit ante nu. 7. ibi ad primam reſponde, quod releuium ſoluitur ab hærede, ab emptore, & contrahente non ſoluitur; ſic ſe habet conſuetudo, & mos, & ibi verius videtur, vt etſi donetur illi, qui
2 aliàs ſucceſſurus eſt, vt ſi pater filio vēdat, vel alienet non omnia bona feudalia, vt ſupra dicitur, quod non ſoluatur tunc releuium, quia in ſuccedente hærede tantum ſolutionem releuij mos introduxit, & cum ſit minus rationabile, vt ſoluatur, quòd non eſt impoſitum, nec permiſſum non trahitur ad ſimilia &c.

Ex his limitatio eiuſdem Andr. ibidem num. 7. vt ſoluat ex contractu,
3 quando eſt refutatio omnium feudorū, quem ſequitur ibi Afflict. & non videtur diſcrepare Loffr. Capyc. in §. ſi quis infeudatus ſexta concluſ. D. Frecc. in 3. author. Baron. Io. Vinc. de Ann. in alleg. 23. hæc inquam limitatio fundata in reg. text. in l. omnes §. lutius, quæ in fraud. credit. quæ non faciet, vt ſoluat ex contractu, & ſic in vita refutantis, ſi releuium in omnem caſum debetur tēpore mortis. Fraus enim præſumpta operabitur, vt non habeatur ratio donationis, ſeu refutationis, ergo illa remota ſoluetur releuium tempore debito, quod eſt tempus mortis, quo tempore conſideratur damnum, & ſic fraus & refutatarius habebit feudum iure ſucceſſoris hæreditarij poſt mortem refutantis, nam tunc, & non ante Fiſcus fit creditor releuij, quod non eſt in caſu text. in §. lutius reſpectu creditorum præſentium, qui præſenti die eorum credita conſequi debent, quæ non conſiderauit Afflict. nec Capyc. & errauerunt cum Iſern. Fraus enim conſiſtit in debita releuij ſolutione, in vita non conſideratur, quia non debetur: ergo falſum eſt deberi ex contractu, quando donauit omnia, ſed benè quod debetur tempore mortis nulla habita conſideratione refutationis, quia in fraudem tanquàm omnium feudorum, aliàs fiſcus eſſet in lucro habendi releuium tempore anticipato nō expectata morte feudatarij.

Vlterius licet refutatio dicatur præuentio, ſeu anticipatio ſucceſſionis, &
4 nihil aliud dicitur facere refutans, quā tolle-

tollere ſe de medio,& cedere loco , & ſe facere a feudo alienum donando ei, qui alias eſt ſucceſſurus ſecundum Loffr.in conſ.3.nu.30.& latiùs Conſil. de Ann.in conſ.39.nu.13.per quod videbatur eſſe ſoluendum releuium , ſi habet in præuentionem , ſeu anticipationem ſuccesſionis, & ſemper Pater hoc facere poſſet ad euitandam releuij ſolutionem,tamen ſecundum And.& oẽs tali caſu releuium non ſoluitur , quia debetur ex conſuetudine, quando tantum ſucceditur per mortem,& conſuetudo ſecundum eum non extenditur vltra caſum,in quo loquitur etiam,quòd ſit eadem ratio,& Pragmatica ędita in anno 1579.circa præſentationem refutationũ in Reg.Cam.infra 15.dies hoc pariter decidit, ex quo apparet allucinatum eſſe Io.Vinc.de Ann.in rep.c.1. de vaſſ.decr.æt. nu.226. dum dicit refutationem ſapere vim vltimæ voluntatis,ipſiusq; qualitates omnes retinere , & quod ſoluitur releuium, & quod dicit de vita, & militia, & paragio benè procedit quando omnibus bonis computatis priuarẽtur filij legitima portione,tunc enim haberet locum titulus de inoff.donat. quæ reuocaretur vſque ad quantitatem legitimæ.

Ratio rationis prædictæ cõis concluſionis eſt,quia poteſt ſic decedere refutatarius, ſicut refutans, vnde damnum Fiſci eſt vndiq; incertum ; immò poteſt eſſe vtilitatis , & ſic pariter circa deuolutiones ob delictum , & ſuſpenſionem adminiſtrationis, quæ facilius cõſiderantur in filio iuuene, quàm in patre ſene , & poterat pater alienare extraneo, & ſic nõ oriebatur actio ad releuium,vt Andr.conſiderat , qui etiam dicit,quod poterat dari caſus, vt filius ex refutatione ſoluiſſet in vita, demum deceſsiſſet,cui pater ſucceſſurus eſſet,& ipſe ex morte filij tanquã illius ſucceſſor, & hæres iterum releuium ſoluiſſet, & ego addo,ꝙ tandem pater poſtea deceſſerit , & ſucceſſor aliud ſoluat releuium,& ſic Fiſcus,cum in morte patris vnum tm̃ habere debebat releuium,habuiſſet tria releuia,vnum per refutationẽ,aliud per mortẽ refutatarij, & aliud per mortem refutãtis,& iam per pręd ictam Pragmaticam declaratur per mortem refutatarij,ſolui debere releuium à refutante ſucceſſore , & ex delicto feuda ad fiſcum deuolui .

Aduerto inſuper,ꝙ fiſcus in vita feu-
5 datarij nullo modo eſt creditor ratione
releuij,nec eſt orta obligatio aliqua,ſed
vt diximus,eſt quædã præſtatio extrin-
ſeca inducta per mortẽ in ſucceſſore, &
hærede,ita ꝙ mors producit obligatio-
nẽ,& ante illa non eſt nata;& rurſus,vt
diximus,eſt incerta ipſius natiuitas,q̃a
poteſt in vita alienare, & qui habet ex
cõtractu inter viuos releuiũ non ſoluit,
& vt dicit rectè Andr.non oẽs vendũt,
non oẽs refutant,quia nolunt ſe priuare
dominio,ſed eſſe Dños,& hoc eſt ordi-
narium; & ꝑpea conſuetudo fuit indu-
cta ad ea,quæ frequentius accidere ſo-
lent : ob quam præſumptionem tollitur
pręſũptio fraudis patris refutantis pro-
ximè ſucceſſuro,quia cauſa iuſtè debet
6 eum mouere,& vt idẽ Andr.dicit cau-
ſa,& non titulus inſpici debet,& vna
præſumptio tollit aliam ad text. in l.
diuus ff. de in integr.reſtit.

Si ergo cauſa pędicta conſiderata
ſm̃ Andr. non ſoluitur releuium nõ ob-
ſtantibus cõtrarijs præſumptionibus ex
fraude præſumpta in refutatione feudi,
& ratione releuij Fiſcus nõ eſt creditor
præſens,nec futurus certus,ſed incertus
ac poteſt eſſe fiſcus in lucro ob mortem
anticipatam refutatarij,ſequitur ꝙ fal-
lentia,quæ datur,vt ſoluatur releuium,
qñ eſt refutatio omnium feudorum ex
7 reg.text.in l.omnes in §.lucius, quæ in
frau.cred.quod non procedit,& eſt fal-
ſa,cum text.ille habeat tãtum locum in
creditoribus præſentibus, & nõ futuris
maximè incertis, & hæc eſt cõis omniũ
cõcluſio ad regulam illius text.qui lo-
quitur in creditoribus præſentibus, niſi
8 ex coniecturis aliud appareret,& ſic li-
mitatur dictum gl.in auth.ſed iam ne-

ceſſe C.de don.ant.nupt.vt ibi per Bar. Bald.& latius Saly.Add.ad deciſ.Cap. Thol.339.Bart.in l.poſt contractum in 1.præſumpt.vbi latiùs Paul.de Caſtr.ff. de don.latiſſimè Iaſ.in §. item ſiquis in fraudē nu.64.poſt Io.Fabr.& Ang.inſt. de act. quando.n.quis cogitat de futuris creditoribus,&ſcit certo habiturum eſſe creditores, tunc conſideratur fraus etiam reſpectu futurorum creditorū, & procedit theor.Bart.Ang.& Io.de Plat. in l.1. C.de iur.fiſ.lib.10. Sed quando aliud non cogitando,ſed tm̄ amorem paternum erga filium,ob quem ad donandum inducitur,& hoc principaliter eſt in intentione non reſpiciendo, ꝙ ſe omni priuat dominio, ac poteſtate diſponendi,ꝙ poteſt egere,quòd poteſt filius taliter delinquere, vt omnibus bonis priuetur; non attenditur propterea, ꝙ in conſequentiam Fiſcus veniat releuio priuādus,cum hoc non fuerit in intētione ad reg.tex.in l.ſiquis nec causā ff.ſi cer.pet.& cum non ſit creditor Fiſcus futurus omninò,ſed incertus;ſequitur propterea ꝙ termini tex.in §.lutius non ſunt applicabiles; & conſequenter remanemus ſub regula, ꝙ cum ex contractu inter viuos releuium non ſoluatur; conſuetudo tantum eſt introducta in ſucceſſore hærede per mortem,quòd nullo iure releuium debetur, etiā quòd refutatio ſit omnium feudorum, & Fiſcus poteſt eſſe ſic in lucro, ſicut in dāno,vt diximus,ſi refutatarius præmoritur: vnde nulla poteſt cōſiderari fraus.

9 Si.n. pater valde ſenex prope mortē refutatet, nulla legitima cauſa præcedente,tūc benè procederet præſumptio fraudis, quia certa eſſet præſtatio releuij, & ex hoc etiā futuri creditores intelliguntur fraudari,quia certū eſt creditorem fore fiſcum ex cauſa releuij,& eſſet valida hæc præſumptio non ſolùm ſi eſſet refutatio omnium feudorum,ſed etiam ſi vnum tantum haberet feudum & hæc eſt gloſ. notab. quæ loquitur in infeudatione aliàs à lege communi feudorum permiſſa in eodem §.ſed & res, in verb.in fraudem,vbi Iacob.de Belu. Iſern. Bald. Aluar.Propoſ. & omnes,& ſic procedant dicta per Doct. in termi-
10 nis gloſ.in d.auth. ſed iam neceſſe, videlicet quando incontinēti poſt donationem factam fiunt creditores,vel alia concurrunt coniecturæ; & quando di-
11 catur ſenex,ſeu de filijs deſperatus,vide Afflict.in dicta Conſtitut.Regn.poſt mortem.

12 Nec ratio,quòd donatarius omnium bonorum habetur loco hęredis,facit ad caſum; non enim eſt propriè hæres,ſed habetur loco hæredis ad finem, vt debita ſoluat, nàm bona dicuntur deducto ære alieno certo debēdo certis creditoribus;& ſic reſpectu illorum donatio non procedit, ſecundum terminos gloſ.in l.æris alieni, vbi Bald. Ang. &
13 Salyc.C.de donat. rurſus text.in §.lutius conſiderat fraudem illam reſpectiuè ad vniuerſa bona donata, non autem tantum ad vnam illorum partem, licèt voluerint ſcribentes ad fraudis cōſiderationem fuiſſe donationem omnium,vel maioris partis bonorum,de quo per Bald.in l.1.nu.14. C.qui bon. ced.poſſ. Alex. in conſ.108. 4. volum. quem allegat Afflict.in deciſ.86. & latius per Iaſ. in d.§.item ſi quis in fraudem num.36. ſed ſi non eſſet omnium, nec maioris partis bonorum,tanto minus procederet opinio Andr. fundata in §. lutius, vt puta ſi bona omnia eſſent valoris centum, & feuda donata valoris viginti, tunc enim non quia eſſet omnium feudorum poſſent applicari termini text. in §.lutius, multæ.n. iuſtæ cauſæ inducere poſſunt parētes ad donandum filijs portionem aliquā bonorum,& poteſt illis expedire,dare illā magis infeudalibus,quàm in allodialibus,& non animo fraudandi,quę fraus, cum contineat dolum,& delictum, non eſt præſumenda,& actus in dubio iudicari debet validus, & in dubio ab eo excludi omne delictum ſecundùm vulgares deciſiones.

Et ex hoc ſaluando Iſern.dicemus,ꝙ intel-

intelligendo ipſum ſecundum legem, quam allegat, quæ eſt text. in S. lutius, quod inquam voluit intelligere, quando donatio eſt omnium bonorum, nam aliàs ceſſat, vt diximus, præſumptio S. lutius, & idem Andr. hoc videtur tenere ibidem nu. 10. ibi, ſed quando omnia donat poſſit dici, ꝙ præſumitur fraus, & ſoluitur releuium, & notetur, quod nec etiam explicitè firmat, ſed dici poſſet, quòd apertius declarat in Conſti. Reg. poſt mortem, cuius infraſcripta ſunt verba.

Vnde filius, vel alius ſuccedens, quia eſt moris, ſoluit releuium contrahentes verò non ſicut ementes, & donatarij, niſi tunc donaret omnia bona ſua.

Et ſic non dicit omnia feuda, ſed oĩa bona ſua, & ſic intelligit Capyc. in d. S. ſi quis infeudatus, qui allegat Andr. in d. conſtit. poſt mortem, & clarius Frecc.
15 vbi ſupra, qui etiam dicit in his præualere multum qualitatem perſonarum vtpota ſi ſint perſonæ timoratæ conſcientiæ magnates diuites famam, & ipſorum exiſtimationem cuſtodientes, in quibus non eſt veriſimile cadere cogitatum maculandi conſcientiam, & famam denigrandi in damnum ſui Domini ob paruam quantitatem releuij in morte ab hærede ſoluendam non enim tractat de proprietate bonorum, non de vniuerſis redditibus, nõ de præſtatione perpetua, ſed ſolùm de mediante redditum anni tantum mortis ipſius feudatarij, à quibus deductis oneribus, ſolent releuia redigi ad nihilũ, ita quòd perpenſis hinc inde coniecturis, facilè contra Fiſcum eſſet pronuntiandum, immò his conſideratis, cùm non tractetur, niſi de medietate fructuũ, vt ſupra, limita-
16 rem etiam dicta per gloſ. in d. S. ſed & res, quæ loquitur, quando ſumus in caſu fraudis proprietatis totius feudi, quę fiſco applicanda veniebat per mortem feudatarij. Hæc indubitata videntur in donationibus, quæ fiunt contemplatione matrimonij, quæ fieri ſolitæ ſunt indifferenter, & aliter non contrahuntur Anna pater in cap. 1. de vaſſ. decr. ætat. in verb. decrepite nu. 57. intantũ quod ſunt conceſſa particularia capitula Ciuitati, vt ſupra diximus pro validatione ſimilium donationum, quæ ſi fraudulẽtes iudicarentur, fruſtra eſſent capitula, & cum hę cauſæ ſint principales, & inductiuè donationum omnis fraus cenſetur remota circa releuia, in quo, vt diximus Fiſcus poteſt eſſe in lucro, & non in dãno, & ita iudicatum fuit priſcis tẽporibus, in cauſa Principis Melfiæ, & in cauſa Comitis Sinopolis, contra Fiſcum prætendẽtem releuia ex bonis feudalibus omnibus donatis ipſis contemplatione matrimonij.

Regia Camera habuit opinionẽ pro ſatis dubitabili, & D. Frecc. in 3. auth. baro. ante nu. 18. dicit, quòd D. Præſides Reg. Cam. inclinabant ad compoſitionem, & tandem cum eueniſſet caſus nouiſſimè in releuio prętenſo per Regiũ Fiſcum per mortem Ducis Madaloni, qui per prius omnia feudalia refutauerat filio reſeruata diſpoſitione ducatorum centum mille, quos demùm reliquit hoſpitali diuæ Annuntiatæ, iudicauit Reg. Cam. ſoluendam eſſe medietatẽ releuij ideſt quartam partẽ introituum; non enim præſumi poterat animus fraudandi in Duce, qui reſeruauit ſibi poteſtatem diſponendi ducatorum centum mille, illosq; omnes reliquit ſacro hoſpitali diuæ Annuntiatæ pro redemptione ſuorum peccatorum.

SVMMARIVM.

1 *Doctor. proponuntur, qui vnã, vel aliam opinionem tenuerunt.*

2 *Termini text in cap. 1. de feud. non hab. propr. nat feud. declarãtur, vbi conceſsio facta ſecundũ terminos illius text. quomodo in Regno intelligitur.*

3 *Expreſsio eius, quòd tacitè ineſt nihil operatur, & expreſſa non*

mutant iuris conditionem de §. latius nu.7.

4 *Aſſenſus interpoſitus inutiliter eſt dicere arma virumq; caro.*

5 *Natura feudorum aſſumitur ex ipſorum inueſtitura.*

6 *Text in cap.1.de feud.nō hab. propr. nat feud limitatur ex præſumpta mente concedentis.*

7 *Declaratur exactè quomodo intelligitur, quòd non operantur ea, quæ tacitè inſunt.*

8 *Acquiſitio pro ſe, & hæredibus eſt de natura feudorum.*

9 *Feudū ſimpliciter conceſſum de iure feudorū eſt ex pacto, & prouidentia, et ex iuris diſpoſitionē ad hæredem eſt tranſitorium, ſed ſi eſt expreſſum pro ſe, & hæredibus erit hæreditarium.*

10 *Mens concedentis debet probari.*

11 *Opinio Authoris, quòd de iure cōmuni feudorum cōceſſa poteſtate teſtandi intelligitur etiam de extraneo hærede, de iure verò Reg. vigore Prag. minimè, quia probatur animus Regis ex illis.*

12 *Exceptio dicitur eſſe de regula.*

13 *Animus probatur ex coniecturis.*

13 *Deciſ Andr in cap. 1. qui ſuc. ten. exactè declaratur.*

15 *Licentia conceſſa ſempronio vendendi titio, intelligitur conceſſa etiam titio emptori.*

16 *Aſſenſus præſtitus teſtādi intelligitur de iure, quòd habet ēt quòd extinguatur per mortē teſtantis.*

17 *Conceſſa licentia alienandi intelligitur de iure, quod habet.*

18 *Aſſenſus ad vnum nō operatur ad duo, & conceſſus ad validitatē actus, non extēditur ad ius Domini competens.*

19 *Aſſenſus conceſſus venditioni tempore, quo habebat ſucceſſores, vel de ipſis nō erat deſperatus, ſi demùm dilatauit venditionē, quo tempore filijs carebat, vel erat de illis deſperatus, minimè aſſenſus iuuabit.*

20 *Aſſenſus habet tacitam clauſulam ſine in eadem habilitate, & ſtatu conceſſionarius permanſerit.*

21 *Pragmatica anni 1544. circa tempus contractus faciendi poſt impetratum aſſenſum declaratur.*

22 *Aſſenſus non extenditur ad excogitata.*

23 *Priuilegium ceſſat, dùm reducitur ad iniquum.*

24 *Aſſenſus non iuuat mutato rei ſtatu ante diſpoſitionem faciendam vigore illius.*

25 *Dominus rarò conſentit his, qui filijs carent.*

26 *Infeudatio de iure cōi permiſſa non intelligitur, quando filijs carent.*

27 *Differentia maxima inter diſpoſitionem feudalium, et allodialiū.*

28 *Poſito teſtamento non infertur neceſſario, ex eo fideicommiſſum, aut ſubſtitutio.*

29 *Seruitium in conceſſione feudi, nō venit, niſi fuerit expreſſum, licet ſit ſolitum.*

30 *Aſſenſus præſtitus venditioni intelligitur, quòd quis vendat eo iure, quod habet.*

31 *Aſſenſus intelligitur, prout ius intelligit.*

32 De-

Digitized by Google

32 *Data poteſtate alienandi genericè inter viuos ſi non habêt ſucceſſorem, intelligitur, vt poſsit vita durante ius, quod habet trãſferre, & eo modo quo habet non alterando naturam feudi.*

33 *Quæſtio poſita per Frecc. in quæſt. 37. redditur valdè dubia ſecundùm Authorem.*

34 *Opinio Camer. contra Frecc. firmatur, vt data licentia teſtandi non expiret per primum teſtamentum reuocatum, ſed iuuet teſtamento vltimo per mortem confirmato.*

ARGVMENTVM.

An conceſſa poteſtare teſtãdi poſſit quis inſtituere omnem hæredem, ſubſtituere, aut fideicommittere, & quid conceſſa poteſtate teſtandi non habenti ſucceſſorem, & idem in poteſtate alienandi.

§. V.

1 SED diximus ſupra, q Prorex non poteſt aſſentire teſtamento in quo ſit inſtitutus hęres alius, quàm vocatus ex lege inueſtituræ; rurſus quòd non poſſit aſſentire diſpoſitioni faciendæ ab eo, qui ſucceſſore legitimo caret, vigore Pragmaticæ dictæ delli noui capituli, per quam pariter expreſsè prohibetur Proregi, vt minimè poſſit aſſentire, vbi in teſtamento, vel contractu adeſt ſubſtitutio: videamus quæ-
2 ſo, ſi eſt conceſſa à Rege poteſtas ſimpliciter teſtandi de feudo, an poterit conceſſionarius prædicta omnia facere, videlicet teſtari in alium, quàm in legitimum ſucceſſorem, teſtari etiã quòd non habet ſucceſſorem in feudo, & denique ſubſtituere, ſeu fideicommittere.

Hæc quæſtio circa ſubſtitutionem, ſeu fideicommiſſum diſputatur per Loffred. in conſ. 7. per Camer. in cap. imperialem car. 60. 3. col. in terminis tex. in cap. volentes, & etiam per Frecc. in quæſt. 35. & 37.

Loffred. & Frecc. tenuerunt minimè poſſe ſubſtituere, ſeu fideicommittere, Camer. verò tenuit contrarium, & dixit Cannet. in d. cap. volentes hanc eſſe veriorem opinionem, Cumi. in cap. ſi aliquem in verb. antiquis, latius Intrigl. in art. 5. cent. 2. nu. 827. qui aliter non diſputat articulum.

Sed diſtinctè loquendo in quolibet articulo non repetendo dicta per prædictos Doctor. quæ in ipſis videri poterunt, & loquendo ſecundum doctr. Andr. & veros terminos feudorum, dico quoad primum articulum, ſi conceſſa licentia teſtandi poſſit quis teſtari in alium, quàm in legitimum ſucceſſorem videtur, quòd poſſit, quaſi quod aliàs eſſet inutilis conceſſio, pro quo videtur
2 caſus text. in cap. 1. de feud. non hab. propr. feu. nat. vbi latiùs declarat Andr. vt inueſtitura facta pro titio, & cui dederit, intelligitur, cui dederit etiam in allodium, quia de iure communi feudorum poterat infeudare, & ſi non operarentur illa verba etiam in allodium, eſſet conceſſio inutilis; ideoq; quia in Regno per conſtitutionem conſtit. diuæ memoriæ. Eſt etiam prohibita ſubinfeudatio ſecundum Andr. ibi, & in d. c. imperialem de prohib. feud. alien. per Fred. propterea intelligitur, cui dederis in feudum: nam tunc operatur conceſſio, & non eſt inutilis.

Exaduerſo videtur, quod ſi ſit expreſſum id, quod tacitè inerat, quod nihil operatur ad text. in l. 3. de leg. 1. &
3 hæc expreſſa non mutant iuris conditionem ad text. in l. non rectè in fin. ff. de fideiuſſ. Ita Iſern. in cap. 1. §. huius autem generis, ex quib. cauſ. feu. amitt.
4 Et aſſenſus interpoſitus ſuper eo, quod alias abſque aſſenſu facere quis poteſt, eſt tanquam ſi diceret: Arma virumq;

cano,idem Iſern.in cap.1. §.ſed nec eſt
alia iuſtior num.38. quæ ſit prim.cauſ.
beneſ.amitt. vnde cum ſemper diſpoſi-
tio intelligatur ſecundum legem inue-
ſtituræ, & ab ea fundatum eſt ſupra
nunquam præſumi Regem recedere,
nec alterare velle naturam niſi expreſ-
sè,& probat hoc Pragmatica prædicta,
dum vetat Proregibus aſſentire, quan-
do diſpoſitio alteraret naturam ſucceſ-
ſoris in feudo : igitur poteſtas teſtandi
intelligitur,prout de iure,quæ etſi non
operetur, quia inerat, non per hoc ex
præallegatis dicere debemus voluiſſe
Regem recedere à natura innata feu-
5 dorum, quam aſſumpſit tam à iure cõ-
muni,quàm à l.inueſtituræ ſecundum
Bald.in cap.1.de duobus fratribus in
cap. 1. de allodijs, vt ſic dicamus ex
tali facultate conceſſa teſtandi nihil eſ-
ſe innouatum,etiam ſtante Pragmatica
prædicta ex præſumpta concedentis in-
6 tenrione, quo caſu limitauit Andr. di-
ſpoſitionem text. in d. cap.1. de feud.
non hab.propr.feud.nat. vt ibi per eum
& idem tenet Andr. in d. §.ſed nec eſt
alia iuſtior nu.38. verſ.niſi probaretur,
& in d. §. huius autem generis num.9.
verſ.hæc non putamus vera, & in c.1.
qui ſucc.ten.

Ex his apparet quæſtionem ſatis eſſe
dubiam: nam diſpoſitio text. in d.cap.
1. de feud. non hab.prop.nat.feud. vi-
detur obſtare, quia illa dicuntur non
7 immutare conditionem iuris, vel nihil
operari, quæ taliter inſunt, & ſunt de
natura contractus, quòd ſine illis con-
tractus non poteſt ſubſiſtere,ſed ea ſine
quibus contractus ſubſiſtit, ſi exprimã-
tur debent operari, licet ab intellectu
iuris veniant: hæc eſt theorica notabi-
lis, & egregia Andr. in §.huius autem
generis: vnde in caſu d.cap.1.de feud.
non hab.propr.nat.feud.licet de iure
communi poterat quis infeudare,tamẽ
non inerat hoc de neceſſitate, taliter
quod contractus feudalis non ſubſiſte-
ret abſque poteſtate infeudandi, &
propterea dum illud exprimitur, debe-
bat aliquid operari, ſicut dicimus in ſi-
delitate, quæ eſt de ſubſtantia, & de
ſeruitio, quod etſi conſuetum poteſt ſi-
ne eo feudum conſiſtere, vt latius de-
clarat Camet.cart.65. 3.colum.ſic hic
contractus feudalis conſiſtit abſque
hac poteſtate teſtandi,quę venit ab in-
8 tellectu iuris,& ex natura, ſicut acqui-
rere pro ſe, & liberis, ſeu hæredibus,
Andr.in d.§. ſed nec eſt alia iuſtior, &
in d. §. huius autem generis, quo caſu
dicit ipſe, transfertur feudum in hære-
dem ex iuris interpretatione, non au-
tem transmiſsione in hæredem ibi nu.
11.quæ ſi expreſſa fuerint, aliquid de-
bent operari, de quibus latè in conſ.
9 meo 2.in princ. 1.vol. Et ideò feudum
ſimpliciter conceſſum ſecundum Andr.
& communiter ſcrib.Erit de iure com-
muni feudorum, feudum ex pacto, &
prouidentia, licet ab intellectu iuris ſit
tranſitorium ad hæredes,ſi verò ſit cõ-
ceſſum pro ſe, & hæredibus expreſſe
erit feudum hæreditarium ſecundum
Andr. in locis præallegatis, & hæc eſt
communis, vt ſupra latius diximus. Ex
quibus patet reſponſum contrarijs, &
remanemus ſub regula dicti tex.in c.1.
de feud.non hab.propr.feud.nat. Et li-
10 mitatio quando conſtat de mente be-
nè procedit, ſed debet probari, dixit
idem Andr.in eadem limit.in d.§. hu-
ius autem generis, licèt non fuerit ex-
preſſum, allegat text. in l. qui cum tu-
toribus §. fin. in fin. ff. de tranſact.ibi,
periniquum eſt perimi, quod cogita-
tum non docetur, idemq; tradit idem
Andr.in d.§.ſed nec eſt alia iuſtior poſt
num.35.ibi niſi probaretur,quod vter-
que geſſiſſet in animo, multa per eun-
dem Iſern.in d.cap.1.qui ſucc.ten.

11 Concludo articulum ex præallega-
tis,& dico de iure communi conceſſa
poteſtate teſtandi licitum eſſe teſtari,
etiam in extraneum hæredem,vt facul-
tas conceſſa aliquid operetur : de iure
verò Regni ſecùs, quia probatur ani-
mus indubitatus ex Pragmatica prædi-
cta nouem capit. vbi à poteſtate gene-

rali

rali data Proregi aſſentiendi, excipit, quando inſtituit ſucceſſorem extra terminos Conſtitutionis Regni,quæ exceptio declarat regulam,& dicitur eſſe
12 de regula, aliàs non eſſet bona exceptio, dicit idem Andr.ad propoſitum in d.cap.1. qui ſucceſſores ten.& intelligit eam Rex ſeruata forma iuris, & naturæ feudorum : ergo cur diuerſum, dum eandem facultatem dat teſtandi. Declaratur enim animus à prædicta Pragmatica, quod nullo modo vult Rex alterare naturam feudorum, quæ alteratio,vt diximus, non præſumitur, niſi expreſsè dicatur, & cum tractetur
13 de probatione animi, & de eo, quod non eſt expreſſum ſecūdum Andr. Propterea ex coniecturis probatur,ad tex. in §.pauonum in fin. vbi gloſ.inſtit. de rer.diuiſ.in l.ſed iulianus §.proinde, vbi gloſ.in verb. intelligendumq́; ff. ad Maced.cum concord. & ex prædicta Pragmatica non ſolùm concludens,& neceſſaria coniectura,immò explicita animi probatio elicitur conſiderando Rex intereſſe ſucceſſorum, in quorum præiuditium noluit gratiam facere, licet poſſit, vt etiam ſupra diximus.

Quoad ſecundum ſi ex poteſtate prædicta teſtandi conceſſa intelligatur poſſe teſtari, etiam quòd non habeat ſucceſſorem in feudo, & hæc quæſtio differt à prima,nam illa procedit, quādo habet legitimos ſucceſſores, & vult teſtari in alios,quàm à lege, ſeu Regni Conſtitutione vocatos : nunc autem tractamus, quando carens ſucceſſore, ita quod per mortem erat recaſurum feudum ad Regem, an per licentiam prædictam intelligatur poſſe diſponere in præiuditium iuris deuolutionis ad Regem, volueritq́; Rex ſibi præiudica-
14 re, & concedere ius ſuum. Quæ quæſtio omnis videtur pendere à prædicta doctr.Andr.in d.cap.1. qui ſucceſſ.ten. vbi videtur determinare aſſenſum præſtitum venditori ſucceſſore carenti, iuuare emptorem pro ſe,& filijs,ita quod venditore decedente feudum alias deuoluendum ad Regem minimè deuoluitur, ſed remanet pęnes emptorem, eiusq́; ſucceſſores.

Sed quæſo aduertatur, & declaremus primo deciſionem prædictam Andr.quod deſeruiet ad multa,& demum veniamus ad deciſionem quæſtio. propoſitæ.

Andreas format quæſtionem per ſequentia verba.

Quid eſt de quæſtione agitata inter magnos iuriſperitos,Rex Dominus feudi conſentit alienationi,quam feudatarius ſuus non habens liberos facit in Titium de feudo, deinde moritur venditor ſine hærede legitimo,an reuocabit Dominus ab emptore Titio, ſicut reuocaret à venditore.

Et ſic Andr.non proponit quæſtio.in licentia generaliter conceſſa alienandi, ſeu diſponendi ; ſed in aſſenſu præſtito
15 venditioni faciendæ Titio, & conſequenter emptioni faciendæ à Titio ex regula correlatiuorum, ad text. in l.1. C.de cupreſſ.lib.11. vbi Bart.& latius Io.de Plat.poſt Ang.& Bal.in l.1.C.de com.ſer.man.Bart.in l.1. ff. de accept. idem Bart.in l.legem C.de indict.vidu. toll.vbi Iaſ.notanter Abb.in cap.1. extra de loc. & propterea dum determinat quæſtionem fundat ſe in eo, quòd aſſentiendo, vt Titius emat, cenſetur dare Titio, & eius hæredibus, quia ſic cenſetur ille acquirere, & ineſt de natura acquiſitionis:vnde donando intelligitur ciuili modo,vt ius intelligit, ita concludit quæſtio.Andr.ibi num. 8. & eam ſic declarat per hanc rationem in cap.1.§.etſi clientulus,de alien.feu.dicens, quia ex quo conſentit, videtur conſentire pro receptore in perpetuum & pro liberis ſuis, ſicut ſi principaliter feudum conceſſiſſet,quod eſt notabile, quia ſoluit quæſtionem quam ſupra poſui in 3.rubr. qui ſucceſſ.ten. & melius in d.§.ſed nec eſt alia iuſtior,dùm dicit, quod ideò in quæſtione per eum poſita in d.cap.1. qui ſucc.ten.mortuo venditore abſque liberis non ſuccedit

fiſcus

Digitized by Google

Fiſcus, quia ibi illud ineſt feudo, & ex natura acquiſitionis feudi eſt, vt qui dat, det pro ſe, & hæredibus ſuis, & qui confirmat videtur dare, & Camer. in cap. imperialem cart. 79. declarat, quod ibi erat annexum, & conſequutiuum dare tibi, & hæredi tuo, & ſic propter duo videtur conſenſiſſe, quod ſic per prius docuit Andr. in d. cap. 1. qui ſucceſſ. ten. 4. col. verſ. conſenſus huius Titij, vbi ſemper aſſenſus cōpræhendit id, quod eſt annexum, ibique Modern. Addent. cumulantes deciſiones.

Quando verò concedit licentiam in genere alicui teſtandi, qui non poteſt
16 ſuum ius transferre in alium ſine aſſenſu hæc licentia hoc operatur, vt teſtetur de iure, quod habet eo modo, quod habet etiam quod illud extinguatur morte diſponentis ad text. vbi gloſ.ibiq; ſcrib.in l.vxor patrui C.de legatis, & hic non eſt caſus quæſtio. Andr.ſed longè diuerſus. Vnde conceſ-
17 ſa licentia alienandi, non operatur hoc aliud niſi tranſlationem iuris, quod habet, quod ſine aſſenſu transferre non poterat, & non conſideratur eo caſu acquiſitio emptoris, qui non nominatur; nec Rex ei aliquid dat, ſed contemplata eſt tantum perſona alienantis, ſeu diſponentis ad tollendum obſtaculum, & validandum actum, & licentia, & aſ-
18 ſenſus ad vnum non operantur duo, ſcilicet validare actum, & concedere ius deuolutionis proximum. Deciſio eſt formalis Iſern. in d. §. ſed nec eſt alia iuſtior num. 38. ſic diſtinguens ſuam quæſtionem poſitam in d. capit. 1. qui ſucceſſores ten. Aliud eſt enim conſentire, ſeu permittere, quod quis poſſit alienare, quod importat tranſlationem vtilis dominij reſidentis pęnes feudatarium: & aliud eſt concedere ius Domini, quod eſt deuolutio proxima poſt mortem feudatarij ſine ſucceſſore: idē Andr. eleganter in cap. imperialem nu. 13. 3. col. verſ. quid ſi dedit poteſtatē, de prohib. feud. alien. per Freder. vbi Camer. cart. 79. 4. colum. in fin. Hoc in indiuiduo tradit: operaretur enim tunc licentia duo ſeparata, & non annexa, quæ propterea non intelliguntur conceſſa ſecundum Andr. in d. cap. 1. qui ſucceſſ. ten. in d. verſ. conſenſus huius Titij, & num. 7. verſ. ſed ſi propter duo, & ſecundum hanc diſtinctionem intelliguntur latè diſcuſſa in dicto meo conſ. 2. licèt in illa cauſa fuerit etiam deciſum in fauorem Fiſci, & feuda fuerunt declarata deuoluta ex defectu ſucceſſorum, cuius defectus non fuit expreſſus in ſupplicatione, ob quod Fiſcus allegauit illum ſubreptitium, & tandem obtinuit.

Et notetur aliud elegans, & nouum, etiam in terminis quæſtio. Andr. quòd ſi impetrans aſſenſum alienandi feudū Titio; diù ſtetiſſet in alienatione faciēda: ita quòd tempore aſſenſus non erat de filijs deſperatus, ob quod potuit Rex aſſenſum concedere, quia cogitauit de facili poſſe filios habere, tempore verò alienationis deſperatus erat de filijs, vel ſi tempore aſſenſus conceſſi ſucceſſores habebat in feudo; poſtea verò tēpore alienationis illis carebat. Dico conſtanter, quod tali caſu limitatur quæſtio. poſita per Andr. & aſſenſus nō iuuabit, quia de iure intelligitur ſi res in eodem ſtatu permanet, ex reg. text. licet vulgati, ſed elegantis in l. cum
20 quis ff. de ſolut. in cap. ſuggeſtum extra de decim. ſolemnis deciſio Andr. in cap. 1. §. mutus Epiſcopum, vel Abbatem: nam videtur ineſſe, ſi in eadem habilitate, & ſtatu conceſſionarius permanſerit: dicit idem Andr. in cap. 1. quæ ſit prima cauſ. benef. amitt. nu. 13. poſt verſ. audiui iudicatum, idem Andr. in cap. 1. ex quib. cauſ. feud. amitt. poſt nu. 9. & in cap. 1. poſt nu. 9. verſ. intelligebatur, quod duraret, de controu. int. vaſſ. & al. de benef. Hinc ha-
21 buit ortum Pragmatica ædita tempore Præſidatus D. Petri de Toledo in anno 1544. vt licentia impetrata alienandi feudum non operetur ſi contra-

ctus

ctus ſequutus non fuerit poſt tres menſes immediatè ſequentes expeditionem aſſenſus reddens rationem pragmatica per infraſcripta verba: videlicèt. Sed diſſerunt in tempus in quo feuda in eorum non permanent ſtatu,& qualitate,in quibus erát tempore præſtationis regiorum aſſenſuum, quod quidem cederet in damnum, & fraudem Regiæ Curiæ,&c. Si enim vt ſupra, & infra dicemus Rex aſſentire non ſolet ei, qui de filijs eſt deſperatus, propterea reducitur res ad caſum,à quo incipere non poteſt, quia Rex non conceſſiſſet, nec in tali caſu concedendi intentionē habuit:meritò re in eodem ſtatu non permanente dicere debemus aſſenſum minimè tali caſu iuuare:iniquum enim fieret priuilegium in eum caſum, dùm Rex veniret priuandus ſua ſucceſſione, quod non cogitauit, dùm aſſenſum præſtitit tempore, quo conceſſionarius filios habere poterat, & aſſenſus dicit
22 ſæpè ſæpius Andr.ex reg.text. in l.qui cum tutoribus §.fin. ff.de tranſact.non extenditur ad incogitata, de quo per eum in d.cap.1. qui ſucc.ten.& dùm
23 priuilegium reducitur ad iniquitatem non poteſt quis ex eo ſe iuuare iuxta reg.text.notab.in l.ex facto de vulg.& pupill. vbi Alex. & communiter ſcrib. ad idem gloſ.notab.in cap.decet, de reg.iur. in verb. priuationem, quando detegitur enorme præiuditium, vbi canon.eadem gloſ.in cap.ſuggeſtum de decim. gloſ. fin. ibi, ſi priuilegium ex poſt facto redit ad iniquum compendium,vbi Canoniſtæ multa ad propoſitum.& præſertim Anch.

Et licet Io.Vinc.de Ann.in allegat. 55.dicat Pragmaticam prædictam non eſſe vſu ſeruatam, & deciſum pro validitate aſſenſus ſuper alienatione facta poſt lapſum trium menſium:tamen hoc nil ad quæſtio.noſtram,& reſpectiuè ad Pragmaticæ rationem declaratiuam mentis aſſentientis, vt intelligatur aſſentire re in eodem ſtatu permanente. Fuit enim deciſum in illa cauſa reſpectu limitationis temporis, vt valeat alienatio; etſi facta fuerit poſt tres menſes per Pragmaticam præſtitutos; ſed ſi
24 non eſſet res in eodem ſtatu, tunc viget ratio declaratiua mentis, vt diximus,quod nec etiam per momentum temporis poſt impetrationem aſſenſus ille iuuaret,mutato rei ſtatu,quia Dominus non aſſentijſſet, & ceſſante cauſa ceſſat aſſenſus,& quælibet conceſſio, vt eleganter ad propoſitum per Iſern. in d.§.mutus, & differt hæc quæſtio ab alia poſita per Parid.de Put.in ſuo lib. de reintegr. in cap.ſi fiat venditio poſt annum impetrati aſſenſus car.mihi 55. Aliud enim eſt ſi durat licentia per annum, vel perpetuo, & hæc eſt quæſtio. Parid. & aliud ſi poſt licentiam impetratam intelligitur illa reuocata, ſi ante ipſius vſum res non permanet in eodem ſtatu;immò redacta ad ſtatum,ſecundum quem Rex non conceſſiſſet, nec tali caſu concedendi intentionem habuit,quæ eſt quæſtio.noſtra,ob quod vt dixi, non procedit, & limitatur deciſio Andr.in cap.1. qui ſucc.ten.

Hac quæſtione Andr.ſic declarata, dico in puncto,de quo tractamus,quòd cùm facultas conceſſa ſit generica, intellexit Rex de iure,quod habet feudatarius, quod etſi ſit extinguibile per mortem,hoc non conceſſit Rex,nec voluit ampliare, vt dicimus in terminis dictæ legis vxor patrui de legante rem, vbi rantum vſumfructum habet extinguēdum per illius mortem.Aliud enim eſt,quòd quis de ſuo diſponat,& aliud, quod de iure Domini, quod non eſt ſuum.Dominus enim dedit facultatem diſponendi de ſuo feudo feudatario,nō de feudo Domino deuoluendo, vel de iure deuolutionis ad Dominum ſpectāte,quod nihil commune habet, cum iure reſidente penes feudatarium:vnde cum non ſit annexum, ſed omnino diuiſum, & ſeparatum, concludendum erit facultatem datam intelligi,quatenus feudatarius habet ſucceſſorem: nam ſicut ſi conſentiret emptioni, ſeu ven-

conceſſa, quæ poteſt compræhendere vuum,& neminem lædit,& non alterat naturam feudi,non extendetur,nec cõpræhendet duo, ex quibus alterabatur natura feudi in præiuditium Domini, & ſucceſſorum, vt arguit Andr. in d.c. 1.qui ſucceſſ. ten. & in d.§. ſed nec eſt alia iuſtior, etſi tenetur opinio ſupra firmata, quòd hæc licentia teſtandi intelligatur etiam in extraneas perſonas, tunc quæſtio eſt de indubitabili, vt eſt punctualis deciſio Andr.in d.§.ſed nec eſt alia iuſtior nu.38.verſ.ſi verò,ibi, ſi verò alienatio feudi non valeret aliter, quàm de conſenſu, videtur Dominus conſentire tunc, vt alienatio teneat, & hoc operatur, &c. Et ob id concludit non intelligi remiſſum ſeruitium,quia iniquum eſt,dicit ipſe perimi, quod nõ eſt cogitatum,licet aſſenſierit ſimpliciter abſque reſeruatione ſeruitij, ſic hic facultas conceſſa deſeruit ad validandam diſpoſitionem alias prohibitam: ergo non extendetur ad aliud maius, quod eſſet non ſolùm diſponere in extraneum,ſed fideicommittere omni iure prohibitum, conſentit enim teſtari Dominus,dùm poſtea volumus,vt poſſit fideicommittere; hoc eſt plus, vt ſic fieret,de ſtillicidio flumen,quod eſt vetitum, Andr.in d.cap. imperialem in addit. nu. 5. vbi Modern. Adden. in verb.partem,verſ.hanc conceſſionem intelligas, vbi volunt, quòd aſſenſus
30 præſtitus venditioni intelligatur, quãdo quis vendit eo modo, quo ipſe habet, & ſi vult alterare, non intelligitur aſſenſus præſtitus ſuper alteratione, ex reg.text.in cap.1.§.profectò de l. Corrad.vbi eſt caſus,qui debet eſſe ſpecificus ſuper alteratione Camer.ibid.cart. 32. 3. col. in princ. Conſentijs enim Dominus, vt vaſſallus ius ſuum vendat eo modo, quod habet, non autem ius ipſius Domini, dixit Iſern. in d. §. ſed nec eſt alia iuſtior, ius, quod habet eſt vtile dominium tranſitorium ad certas perſonas,& deuolubile ad Dominum ex defectu illarum;quomodo igitur volumus dicere, quòd vaſſallus poſſit alterare naturam feudi, tollere Domino ſpem proximam deuolutionis, & extẽdere ſucceſſionem in perſonas prohibitas,& non vocatas à lege feudorum, nec ſecundum tenorem inueſtiturę,quę omnia ceſſant in ciuilibus, nulla data natura diſtincta,aut particulari, ſed libera,& abſoluta,& nullo Domini conſiderato intereſſe,duo actus diuerſi cõcurrunt,& non annexi,& neceſſarij in vna, eademq; perſona,ſi fiat vnus, non ſit alius, & duo iura concurrentia in eadem perſona habentur, ac ſi eſſet in diuerſis perſonis,& propterea cum cõſenſus poſſit ſperare confirmationem inſtitutionis faciendæ in teſtamento nõ extendetur ad aliud,quod importare poteſt remiſſionem iuris Domini,& cõceſſionem nouæ facultatis,& alterationis feudi, quam feudatarius non habebat:ita per hæc arguit,& cõcludit Andr.in d.cap.1.qui ſucc.ten.nu.5. 3.col. verſ.conſenſus huius Titij,& vt ſupra diximus alius eſt caſus quęſt.poſtea per ipſum propoſitæ, quando conſentit vẽditioni faciendæ Titio:nam tunc non ex perſona venditoris Titius habet pro ſe,& hæredibus,ſed ex conceſſione,qui dando intelligitur pro hæredibus ſecũdum naturam acquiſitionis,cui hoc ineſt,eſt quid annexum,& intrinſecum,& non diuerſum; & ſi facultas,ſeu aſſen-
31 ſus debet intelligi ſecundum Andr. vt ius,intelligit ciuili modo,ex reg.tex.in l. ſi cui ff. de ſeruit. & ius intelligit, vt quis diſponat ſecundum naturam rei ſecundum legem inueſtituræ,& de iure pęnes eum reſidente,non de alieno, & citra alterius iniuriam, igitur quomodo dicendum eſt poſſe ſubſtitueri in præiuditium vocatorum ex l.inueſtituræ,& in contemptum,& præiuditium Domini.

Diximus ſupra authoritate Andr. & Camer. quòd ſemper Rex præſumitur concedere ſecundum formam primę inueſtituræ, etiam quod concederet expreſsè,vt poſſit teſtari in extraneos:Nã illi

illi tenebunt,& acquirent iuxta naturã feudi,eo modo,quo reperiebatur pęnes diſponentem,& nunquam primæua natura præſumitur alterata; ſed concedere,vt fideicommittat, eſt concedere alterationem inueſtituræ, quòd ſucceſſores non habeant ſub natura, qua prædeceſſor,à quo cauſam habent,iſtud lex nõ præſumit, immò intelligitur expreſsè non conceſſum: ergo &c.

Hæc ſunt de iure communi feudorũ: ſed in Regno ſecundum prædictã Pragmaticam nouem capit. hoc eſt de indubitabili: nam Pragmatica dat licentiam generalem Proregibus aſſentiẽdi, & demũ primo excipit, dum vult alienare,qui filijs caret.Secundo quòd non intelligatur, quãdo vult inſtitui in feudo alius non vocatus per Reg.Conſtit. quia mutatur natura feudi.Tertio quãdo teſtamentum continet ſubſtitutionẽ: ergo ſub licentia generali aſſentiendi, & ſic diſponendi, non venit ſubſtitutio ſic expreſsè declaratum per Pragmaticam ſupra in alijs quęſtionibus ponderatam, quòd etſi videbatur implicitè prouiſum per cap.prædictum,dùm prohibet aſſentire diſpoſitioni in perſonam extra Regni Conſtitutionem:tamen voluit diſtinctim, & clariùs prouidere, & declarare in ſpetie in ſubſtitutione ex quo demonſtratur enixa voluntas ad text.in l.baliſta ff.ad treb.cum ſuis cõcord. & ſic teneo indubitanter per veros iuris terminos de iure cõmuni feudorum non venire poteſtatem fideicõmittendi,& in Regno teneo opinionem pro indubitata ex mente declarata per Pragmaticam, quo caſu, vt ſupra diximus, author.Andr. probato animo, qui ex coniecturis colligitur,omnia ceſſant: etiam vbi aliàs ex interpretatione verborum conceſſionis,aliud verba importarent,ſuper quibus poteſt cogitari.

Hæc erunt indubitata in poteſtate data diſponendi,ſeu alienandi inter vi-
32 uos ex reg.eiuſdem text.in d.cap.1.de feu. non hab. propr.feu.nat. iunctis ibi dictis per Andr.nam ſi ideò ibi verbum illud,& cui dederis,intelligitur in allodium,quia alias conceſſio non operaretur;& propterea in Regno,in quo prohibita eſt etiam ſubinfeudatio, dicitur, quod intelligetur in feudum, quod benè declarauit Pet.Greg. de conceſ.feu. par.6. q.8. Ergo cum omnis diſpoſitio inter viuos non poſſit fieri ſine aſſenſu, operabitur conceſſio,vt diſponendo, ſit diſpoſitio valida abſque nouo cõſenſu, ſed eo iure, quo erat pęnes ipſum feudatarium,ex regula vulgata; quod nemo plus iuris,nec Rex voluit concedendo cõcedere quid de nouo reſpectu iuris ipſi competentis, aut concedere, vt poſſit alterare feudi naturam, ac dare nouos ſucceſſores extra ſtatutos per ius commune feudorum, aut l.inueſtituræ, ſiue Regni Conſtitutiones, vt eſſet, vt quando non haberet ſucceſſorem alienaret in illos habentes,aut fideicõmittere,aut ſubſtituere alios ſucceſſores inſtituendo contra Conſtit.Reg.& Pragmaticas; operaretur enim tunc aſſenſus ad vnum conceſſum duo,& plura,& operaretur nouam conceſſionem nouorũ iurium,& facultatum,dum aſſenſus fuit conceſſus ad tollendum obſtaculũ prohibitionis alienationis rei feudalis exiſtentis pęnes feudatarium, vt demùm ipſe poſſit feudum,quod habebat, alienare, vt ſupra fundatum eſt ex deciſionibus punctualibus Andr.igitur eo modo,quod habet,ex reg.text. in d.§.profecto de l.Corrad. & iuris, quod habet ad text.in §.rurſus,de contr.inueſtit.& in §.rurſus,quib.mod.feud.amitt. Quæ ſunt vltra dicta , & conſiderata per D. Frecc.in ſua quæſt.35.& 37.qui noſtrã hanc tenuit opinionem in caſu fortiori & pariter Loffr.in ſuo conſ.7.loquendo in terminis text.cap.Reg. incip. volentes,& Loffr.opinionem tenuerunt Siculi præter Cannet. cuius opinionem in terminis prædicti Capit.ſecutus eſt Camer.in d.c.imperialem cart.60. à terg. ſed longè diſtant termini prædicti Capit.volentes, à quæſtione per nos propoſita,licet in caſu propoſito per Frec. in

Digitized by Google

33 in 37.quæſt.valde dubitarem,quia ibi non ſolùm eſt data facultas diuidendi feuda inter filios, ſed etiam ad vtilitatem illorum diſponere poſſit,prout melius viſum fuerit, & placebit, ità quod vtilitas fuit cauſa finalis contemplata per Regem, & hoc conceſſum, vt melius ei viſum fuerit,& placebit:ex quibus verbis ceſſant omnes conſiderationes per eum factæ, & alteratio naturæ feudorum non poteſt conſiderari, ſi talis poteſtas fuit conceſſa in prima inueſtitura,& in formatione feudi, quia ex prima inueſtitura feudum ſuam innatã aſſumit naturam;cum pęnes Regem nõ dentur feuda,quæ cogitentur. Nec cõ-
34 curro cum opinione Frecc.in ſua q.10. in fin.in 2.lib.dùm tenuit aſſenſum cõceſſum,ſeu licentiam teſtandi de feudo, vt etſi teſtamẽtum factum poſſit ex ſui natura reuocari contra id, quod tenuit Affl. in conſtitutione conſtit.diu.mem. tamen in fine ſimpliciter tradit ex reg. text. in l. bouem §. hoc ſermone,quòd licentia prædicta per hoc primum teſtamentum reuocatum conſumitur, ita quod facto ſecundo licentia, ſeu aſſenſus non operetur, & conſequenter vltimum teſtamentum remaneat nullum, licet confirmatum per mortem teſtatoris,cuius cõtrarium,& benè tenuit Camer.in loc.alleg.car.62. à terg. 2.col. in princ. qui eleganter diſputat articulum, ad cuius dicta me remitto.

SVMMARIVM.

1 *Alienatione probibita eſt probibita pignoratio, & hyppothecatio feudi, & ſic è contra permiſſa alienatione.*

2 *Aſſenſus extenditur ex mente comprabenſiua.*

3 *Aſſenſus datus per Capitulũ Neapolis ſuper dotibus mulierum extenditur ex mente comprabenſiua, & multos caſus amplectitur, qui notantur.*

4 *Aſſenſus ſuper venditione non extenditur ad pignorationem,nam differt hic caſus à caſu alienationis permiſſæ.*

5 *Argumentum à maioritate rationis non procedit in feudis.*

6 *In feudis conſideratur nudum factum.*

7 *Aſſenſus materia eſt rigoroſa.*

8 *Regula quòd ſub venditionis verbo omnis contractus comprabenditur,intelligitur largè, & impropriè, & non ſtrictè ſecundum propriam naturam verborum.*

9 *Iura feudalia, & conſuetudines propriè, & ſtrictè ſunt intelligenda.*

10 *Alienare dicitur,qui pignorat.*

11 *Diſpoſitio text.in l.fin C. de reb. alien. non alienandis declaratur.*

12 *Pignus eſt in bonis debitoris.*

13 *Alienatum non dicitur propriè, quòd in dominio venditoris permanet.*

14 *Beneficium Principis in expreſſo latè interpretatur.*

15 *Alienare verbum habet ſe in plus, quàm vendere, & pignorare.*

16 *Doctrina Andr.in cap. Imperialem notatur, & ponderatur.*

17 *Alienationis verbo propriè,et ſtrictè non venit pignoratio,quando profertur ab homine, ſecus quando à lege ſecundum vnam opinionem ad intellectum text. in d. l. fin. quod infra latius declaratur.*

5 cedit argumentum à maioritate rationis,ita Iſern.in d.cap.imperialem 1.addit.vbi Capyc.Camer.& omnes,late Frecc.in 2.lib.q.9.conſideratur in feu-
6 dis nudum factum, ita declarat, & reſpondet Camer. vbi ſupra cart. 59. ad
7 gloſ. d. l. 2. Eſt enim materia aſſenſus rigoroſa, gloſ.in cap.1. in verb. ſecundum quoſdam, de nat.ſucceſſ.feud.Roman.in conſ.1.cum alijs latè congeſtis per Moder.Add.ad Iſern.in loco,vt ſupra,& in proprio caſu videtur text.notab.in l.ſi pupillorum §.ſi prætor ff. de reb. cor. vbi permiſſa venditione per Prætorem rei pupillaris non venit hypothecatio , quia aliud fecit , quàm quòd à Prætore decretum eſt , & propterea cum aliud ſit vendere , & aliud pignorare , & vtrumque eſt expreſse per legem prohibitum, meritò conceſſa venditione non venit pignoratio, & licet alias dicatur, quod ſub verbo vē-
8 ditionis omnis contractus compræhenditur ſecundum gloſ.in l.1. §.eam rem ff.quæ res pig.oblig.non poſſ.quæ allegar tex.in l.ſtatuliber à cęteris §.quintus ff.de ſtatulib.& text.in d.§.eam dicit , quòd res , cuius commercium eſt prohibitum,ſicut non poteſt quis emere , ita nec pignori accipere , & tradit hæc ad propoſitum Ardiz.in ſumm. in tit.vtrum etiam pign.in feu.oblig. prohib.& Petr.de Bellapert.in d.l.fin. Tamen aduertatur ſecundum gloſ.in d.§. quintus,quia hoc intelligitur largè, ſecus ſtrictè,& de propria vocabuli ſignificatione Alber. poſt Cyn. & omnes in d. l.fin. vnde cum ſimus in materia rigoroſa,& ſtricta,& in vnoquoque contractu adeſt ſpecifica prouiſio,& lex inſimul expreſſit prohibitionem vēditionis,& pignorationis,loquendo propriè, propterea allegata non militabunt aduerſus concluſionem Iſern.ad idē gloſ. in cap.nulli,in verb.alienat, de reb.ec-
9 cl.non alie. Sunt enim iura feudalia,& cōſuetudines,in quibus propriè,& ſtrictè verba ſunt intelligenda, dicit Neapod.in conſuet.ſi quis emit num.7. ſed hoc non poteſt dici,quando eſt cōceſſa
10 alienatio quādoquidem,qui pignorat, alienare dicitur,vt per Alciat.in l.alienatum ff. de verb. ſignif. quod non eſt in venditione dicit Salyc.in d.l.fin.auth.Petr.quia ſic per legem particulari-
11 ter prouiſum,& interpretatum eſt,vt in d.l.fin.C.de reb.alien.non alien.vbi gl. in ſpetie hoc declarat,in verb.vel hypothecam, ibi ſed ex interpretatione loquitur hæc lex : ex quo dicto tolluntur omnes diſputationes ſi dicitur propriè, vel impropriè alienatio poſtquàm lex ſic interpretatur,quam gloſ.ad hoc ponderat,ibi Salyc.& reſpondet vt ſu-
12 pra alias dubia erat quæſtio: quia pignus in bonis debitoris permanet ad text.in l.pignus C.de pign.act. & alie-
13 natum non propriè dicitur , quod adhuc in dominio venditoris manet,dicit text. in d.l.alienatum : ſed quia lex interpretauit contineri pignus in prohibitione alienationis, ideò venit inclusū in prohibitione,cumq; ſimus in beneficio Principis, dicit idem Andr. in loco
14 vbi ſupra ante primam additionem, & in expreſſo larga eſt facienda interpretatio,ad text.in l.fin.ff.de Conſt.Princ. & ſumus in fauorabilibus , & non in odioſis arguendo ex traditis per Bald. & Salyc.in d.l.fin.& text. in d.cap.imperialem hoc probat,dùm dicit,vt nulli liceat feudum totum,vel partem aliquam vendere, vel pignorare,vel quocumque modo diſtrahere,ſeu alienare,
15 & ſic text. declarat , quòd verbum alienare habet ſe in pluſquàm vendere, & pignorare : quodq; omnia compræhenduntur ſub verbo diſtractionis , & alienationis,dùm finis fuit prohibere commercium,& vt cōpræhenderet omnia,dixit in fine quocumque modo diſtrahere,ſeu alienare,& propterea cum lex ſit expreſſa,quòd ſub verbo alienationis compræhendatur pignoratio: ſequitur quod ſiuè prædictum verbū ſtet prohibitiuè,ſiue permiſſiuè, ſemper idē verbum erit,& propterea eadem compræhenſio , & eadem interpretatio ab

intellectu iuris, quod irrefragabiliter probat idem text. in d.l.fin. in verb. ſimiliq; modo, vbi limitat regulam factã, vt qui non poteſt alienare, non poſſit obligare, limitat inquàm, quãdo lex teſtator, vel contrahentes alienationem fieri permiſerint in aliquo caſu, vt tunc omnia ſupra prohibita facere poſſit, ibi, niſi in his tantummodo caſibus, in quibus Conſtitutionum authoritas, vel teſtatoris voluntas, vel pactionum tenor, qui alienationem interdixit, aliquid tale fieri permiſerit.

Sed Andr. in d. c. imperialem nu. 4. mouet quæſt. poſt gl. ibi, an ſicut vaſſallus non poteſt obligare feudum, ſic etiã
16 Dominus, qui ad paria iudicantur; & tandem concludit, quòd antiquitus poterat Dominus alienare, & obligare; & demùm alienare tãtum prohibitus fuit inſcio vaſſallo, ex text. in cap. 1. §. ex eadem lege de l. Corrad. & nihil eſt expreſſum de pignore, propterea dicit, q̃ poterit pignorare, cum propriè non ſit alienare, quę opinio eſt ab omnibus cõmuniter ſequuta, vt ibi per Iac. de Beluiſ. Bald. Aluar. Præpoſ. Afflict. Capyc. & omnes: ergo manifeſtè tenent, quod ſub verbo alienationis non continetur pignoratio, & conſequenter ex permiſſione alienationis non veniret permiſſa pignoratio, ſeu hyppothecatio, quia vt dixi, vtrumque reperitur prohibitum de perſe, nec poteſt ſaluari Andr. quin contrarietur in quæſtione per priùs poſita reſpectu vaſſalli, in qua tenuit per text. in d.l.fin. quòd ex prohibitione alienationis veniet prohibita pignoratio propterea quid dicendum.

Propriè, & ſtrictè alienationis verbo non venit pignoratio, ſed quando hoc
17 verbum profertur à lege, tunc venit, & ita procedit text. in d. l. fin. vbi Cyn. declarat, reſpondendo ad text. in d. §. quintus, & omnes Doct. in d.l.fin. dicũt legem illam interpretaſſe verbom alienare, & voluiſſe compræhendi ſub eo pignorationem, quod verbum alias de propria, & ſtricta ſignificatione non compræhendit niſi contractum dominij tranſlatiuum. Si ergo habemus legem expreſſam hoc dicentem, quotieſcũque per eam fuerit alienatio prohibita, ergo ſi per l. Corrad. eſt prohibita Dño alienatio, & eſt prohibitio legis, quomodo poterit tergiuerſari, quòd non ſit etiam prohibita pignoratio, & ex hoc confunditur ratio communis, quòd ex eo, quia non reperitur prohibitum, cenſetur permiſſum: nam ſi verbum alienationis hoc compræhendit, dicimus ex prohibitione alienationis oriri prohibitionem, & cum non habeamus cõtrariam diſpoſitionem in feudis, ſtandum eſt diſpoſitioni iuris communis ſecundum regu. text. in cap. 1. de feud. cognit.

Sed quid dicẽdum in quæſtione noſtra, an propterea permiſſa alienatione, dicamus permiſſam pignorationem ex ſupra fundatis, & videtur minimè pignorationem permiſſam, quia ſumus in permiſſione hominis, & nõ legis; cumq; de propria ſignificatione pignoratio nõ compræhendatur ſub verbo alienationis, & verba debent intelligi propriè, & non impropriè, & prohibitio adeſt tam contractuum, ex quibus dominium transfertur, quàm illorum, ex quibus dominium minimè transfertur, ſeu illorum, ex quibus conſtituitur ius in re, & propriè in pignore, & hyppotheca; propterea cum alienationis verbum propriè importet contractuum dominij tranſlatiuum: hyppotheca verò, ſeu pignus minimè, & ob id non compræhenditur propriè ſub verbo alienationis; ſequitur quòd aſſenſus præſtitus alienationi non compræhendet pignorationem, vel hyppothecam, & illa interpretatio, quæ fit per legem in caſum text. in d. l. fin. dùm lex profert hoc verbum teſtator, vel à contrahentibus profertur, non eſt extendenda extra caſum eiuſdem legis, quæ ſic voluit in-
18 terpretari. Sumus hic in aſſenſu hominis, qui differt ab aſſenſu legis, ſecundum Iſern. in cap. 1. qui ſucceſſ. ten.

ten. & extra caſum illius text. Doctor. omnes dixerunt ſub verbo alienationis non compræhendi pignorationem; qq; lex voluit, & interpretauit ſic largè in caſu, in quo loquuta fuit: ergo nullo modo poteſt hoc habere locum extra caſum ſuum; non ſumus hic in lege, nõ in contractu, non in teſtamento; ſed quæſtio eſt poſita in aſſenſu per hominem conceſſo: igitur nullo modo poteſt extendi ad pignorationem non cõpræhenſam ex proprietate vocabuli ſecundum omnes ſcriben. Ex quo ceſſat motiuum compræhẽſionis, quod procedit, quatenus ex proprietate verborum hoc poteſt colligi, in quo cum habeamus Doctor. contrarium dicentes, remanet propterea omnibus contrarijs reſponſum: ſtante ſolido fundamento in propria materia, quod longè differt aſſenſus legis ab aſſenſu hominis, & non licet arguere de vno ad alium, ex An-
19 dr. in d. cap. 1. qui ſucceſſ. tenea. num. 7. declarat Camer. vbi ſupra fol. 7. colum. 4. in fin. Nec regula illa, quòd
20 vetita alienatione, ſit etiam vetita pignoratio, ſeu obligatio eſt tuta; licet Andr. contrarium tenuerit, nam in multis fallit, immò regulariter niſi in caſibus à iure expreſſis, vt ibidem per Camer. authorit. Ardiz. qui deciſiones cumulat cart. mihi 12. quem tacito authore referunt Moder. Add. ad Andr. ibidem nu. 2.

21 His non obſtantibus teneo indubitanter contrariam ſententiam ex allegatis in princ. ex diſpoſitione text. in d. l. fin. ac etiam ex ponderatione facta tex. in d. cap. imperialem, & illud, quod dicitur de differentia aſſenſus legis, &
22 hominis, retorquetur: Nam differentia conſiſtit, quòd ſtrictius prouidet lex, quàm homo, & plus compræhendit, & ad plus ſe extendit aſſenſus hominis, quàm legis, vt expreſsè dixit Andr. in dicto capit. 1. qui ſucceſſ. tenea. nume. 11. & declarat Camerar. in cap. imperialem cart. 7. 4. colum. liter. T, quia dixit Andr. quod lex de alieno diſponit, & homo de ſuo, vt ibi latiùs per eum: cumq; Andr. expreſsè dixerit, quòd etiamſi in d. cap. imperialẽ, non eſſet facta mentio pignorationis, quòd adhuc prohibita veniebat ex prohibitione alienationis ex vi, & potentia ipſius verbi ſic interpretati, & declarati per text. in d. l. fin. tàm in caſum prohibitionis, quàm permiſſionis: igitur habemus caſum legis, quicquid dixerit ibi Camer. dubitatiuè de dicto Andreæ, & notetur fallacia: non enim tractatur in
23 text. d. l. fin. de aſſenſu legis, nec de interpretatione verbi à lege prolati tantum, ſed expreſsè de declaratione verbi alienationis, ſiue proferatur à lege, ſiue ab homine, & hoc tam in vltima voluntate, quàm inter viuos: ibi ſancimus, ſiue lex alienationem inhibuerit, ſiue teſtator hoc fecerit, ſiue pacto cõ-
24 trahentium hoc admiſerit &c. Et dùm Rex inueſtit aliquem de feudo, dicitur contrahere, & hic propriè eſt cõtractus feudalis ſecundum Doct. communiter in præludijs, & idem pariter dùm aſſentit: nam dum per aſſenſum fit tranſlatio de vno in aliũ, & ille inquem transfertur ſubrogatur in locum alienantis recognoſcens vti vaſſallus, & ſubditus vel feudum, vel ius ſuper feudo à Domino, vt per Frecc. in 2. lib. poſt 38. q. ibi: An licentia, quam dat Rex num. 5. & tunc dicitur cum Domino de nouo contrahere mediante aſſenſus, vt notanter declarat Camerar. vbi ſupra cart. mihi 8. colum. 3. lit. M. ob quod dixit Bald. in cap. ſi facta ſi de feud. defun. milit. quòd emptor feudi cum aſſenſu, ſuccedit in eo ex Domini perſona, ibiq; Præpoſitus tradidit, quòd videtur vtile dominium in manus Domini remitti, & ab eo peruenire in emptorem, & occultatur vnus actus iuxta termin. text. in l. ſingularia ſi certum petatur, Andr. in cap. 1. colum. 4. verſ. alij dicunt, qui ſucceſſ. teneat. cumular deciſiones Dominus Regens Lanarius in
25 conſ. 8. numer. 12. Hinc dicimus, quòd dum ſuper feudo contrahitur,

non ſufficit voluntas duorum, ſed opus eſt tertio, & ſic tres in contractu interueniunt, videlicet partes contrahentes, & Rex: ita declarat, & bene idem Camer. in loco cit. car. 29. col. fin. lit. S.

Ex quibus apparet non tractari de aſſenſu legis, ſed hominis; immò de hominis contractu, vnde cum text. in d.l. fin. ſit expreſſus in contrahentibus, non oportet vagari in diſceptationibus, nec in proprietate verborum, ſi habemus caſum legis in propria quæſtione.

Et dùm reperitur alicui data facultas alienandi ſimpliciter non reſtricta
26 ad vitam, ſed generaliter poterit etiã diſponere in vltima voluntate: nam diſponendo in perſonam non ſucceſſibilẽ ex lege inueſtituræ dicetur alienare, & ſiue per hæredis inſtitutionem, ſiue per legatum, ſiue quolibet alio modo alienando in morte, valida erit diſpoſitio, quia alienatio eſt, & illa permiſſa vigore aſſenſus dixit text. in l. peto §. fratre, vbi Bart. & ſcrib. de leg. 2. ſic tradidit per illum text. Andr. in cap. 1. §. filij autem de ſucceſſ. feud. in princ. ponit propriam quæſtionem. Frecc. inferens ad officia cum hac facultate conceſſa in 2. lib. ſubfeud. 38. q. num. 9. verſ. ſed ſi Rex, & vltra per ipſum adducta videatur Iacob. Mannell. in conſ. 61. lib. 1. num. 7. Roland. à Valle conſ. 42. num. 2. 1. vol. Burſ. conſ. 49. nu. 23. lib. 1. Rimin. Iun. conſ. 9. nu. 105. lib. 1. &c. Sed hoc vltimum intelligo iuxta notata ſupra in quęſtionibus pręcedentibus.

SVMMARIVM.

1 *Offerens emere rem feudalem in iuditio, an poſſit reuocare oblationem, ſicut non poteſt debitor, cuius bona venduntur reuocationem facere, & concluditur idem eſſe in offerente, quod in debitore.*

2 *Conſtitutio Reg. conſtit. diuæ memoriæ non habet locum pendente reſolutione aſſenſus pęnes Regem, ſeu Proregem.*

3 *Conſtitutio conſtitut. diuæ memoriæ declaratur.*

4 *Dominus præueniens vaſſallum in auocatione feudi alienati ſine aſſenſu tollit vaſſallo reuocationẽ per Conſt. Reg. permiſſam.*

§. VII.

VIDIMVS ſupra, & firmauimus reuocatio
1 nem inductã per Reg. Conſtitu. procedere tam in vẽditore, quàm in emptore; & pariter vidimus communem eſſe limitationem, & ſecundum pręd. practicatum, non procedere hoc in venditione neceſſaria quæ fit authoritate iudiciaria in exequutionem ſententiarum, & decretorũ. Videamus inquam, id quod diximus reſpectu venditoris, qui repræſentatur per iudicem nomine ipſius vendentem; An hoc locum habeat etiam in offerente in iudicio, & faciente oblationem velle emere bona in iudicio deducta, & venditioni parata: ita quòd ſicut debitor, cuius bona venduntur, non poteſt reuocare, ita nec etiam offerens illa emere pro certo pretio, non poſſit ab oblatione recedere, quanquàm bona ſint feudalia, & non ſit Regius aſſenſus impetratus.

Hæc quæſtio deciditur ex eiſdem rationibus, ex quibus eſt deciſa in venditore, de quo per Frecc. in 2. lib. in 6. & 43. limit. ad conſtitutionem prædictam, vbi dicit, quòd eſſet ludibrio, verteretur in opprobrium, & non debet deludi authoritas haſtæ Fiſcalis, & idẽ auth. in differentijs, quas ponit inter feudum ex pacto, & hæreditarium, dicit in 5. q. notabile verbũ, ſcilicet, quòd non

non

non datur reuocatio ob authoritatem Magni Prætoris, & ego addo, quia ſtatim, quòd partes ſunt in iudicio, in quo quaſi contrahitur cum Iudice, qui partium vice fungitur, non habent ampliùs partes facultatem liberam diſponendi, ſed illa eſt tranſlata in Iudicem calore, & authoritate iudicij, & ſic deficiente poteſtate nō poteſt dari reuocatio, quia Iudex partes repræſentans, & in quem omnis illorum facultas eſt tranſlata, aliter non reuocat. Sacrum enim Conſilium propriam Regis perſonam repræſentat: hinc dicitur Sacr. Reg. Maieſtati, & vt tali ſupplicatur, & ſicut cum Rege contrahentes opus non habent aſſenſu iuxta diſpoſitionem text. in cap. 1. extra de feud. Curt. in tract. feud. 4. par. verſ. 6. principaliter, cum vulg. Ita cum Sac. Conſ. dum iudicialiter venditiones, & emptiones tractantur, & licet aſſenſus poſtea expediantur per Collaterale Conſilium, non per hoc infertur non eſſe cum Domino contractum; ſed quia idem Dominus hanc dedit formā, & hanc voluit ſolemnitatem ſeruari, vt ſpecificus poſtea petatur, & præſtetur aſſenſus à Prorege, ſuoq; Collaterali Conſilio, quodq; hoc ſit iuris indubitati, deciſum fuit per Collaterale Con-
2 ſilium in cauſa Marchionis Vallis. Siculæ cum terra fluminis frigidi, & Caſale Longobardorum non eſſe locum reuocationi vigore Conſtit. Reg. dùm habitus fuit recurſus ad Regem pro aſſenſu, & Rex manus impoſuit, perijtq; informationem, vel præſtationem illius Proregi commiſit, per text. in cap. bonæ lo 2. de poſtul. prælat. vbi rationem ponit text. per infraſcripta verba.

Si enim poſtquàm poſtulatio ſubſcriptionibus poſtulantium roboretur, & præſentatur Romano Pontifici approbanda, poſſent ab ea recedere poſtulantes, nobis frequenter illuderent, & iudicium noſtrum ex eorum pendere arbitrio, videretur &c. Et idem in renunciatione, vt poſtquàm fuit obtenta licentia renunciandi, cogatur renunciationem facere ea ratione ne Papa illudatur, vt in cap. quidam de renunc. vbi gloſ. & omnes, & præ cæteris Imol. & idem ſi Papa commiſerit alteri, qui loco ſui renunciationem recipiat, ſi hoc expedient, nam non poterit quid innouari, deciſ. eſt notab. Inn. in d. cap. quidam verſ. compellendos.

Et ſi eleganter idem Frecc. ad intellectum prædictæ Reg. Conſtitutionis in 2. lib. in quæſt. incip. à regnicolis nu. 16.
3 & 17. tradidit, quòd dum Conſtitutio dat contrahentibus reuocationem iure proprio, quòd hæc verba importanr, vt exerceant ius reuocandi, quod Rex habebat, & funguntur vice, & authoritate Regis data per illam Conſtitutionē, & concordat cum intellectu Andr. di-
4 centis, quòd reuocat Iure ſpetiali: Hinc ſi Rex præuenit, & fuerit litem conteſtatus, feudatarius ampliùs non reuocat, ſecundum eumdem Andr. in cap. 1. §. poſt refutationem de vaſſ. qui cont. Conſtit. Lothar. Ergo ſi hæc authoritas demandata in venditione iudiciali non remanet in poſſe partium, ſed eiuſdem Regis repræſentati per Sacr. Cōſ. quòd vices partium ſubſtinet, & iudicium conferrur in inuitū: ſequitur propterea quòd deficit poteſtas reuocādi, & tractandi ſunt termini adimplementi venditionis iuxta oblationes in iudicio factas.

Ex his apparet vanam eſſe differentiam inter emptorem, & venditorem, vt is non poſſit reuocare, dùm vēditio eſt neceſſaria, & emptor poſſit: nam poſt factam oblationem tanta neceſſitas cōſideratur ratione iudicij in emptore, quanta in venditore, nam ſua oblatio fecit, quod id, quod à principio erat voluntarium fit effectum ex poſt facto neceſſarium ex obligatione in iudicio cōtracta: hinc in oblationibus ſolet præfiniri, & ſtatui tempus certum, ne perpetuo remaneant offerentes obligati, quod non eſſet, ſi daretur pœnitentia, & admitteretur reuocatio.

Ruſus ſi Conſtitutio prædicta, per-
quam

quam datur ius reuocandi, ex eo, quia loquitur de contrahentibus recepit interpretationem procedere tam in venditore, quàm in emptore; ergo cur diuerſum in limitatione illius, dùm dicitur non habere locum in venditione neceſſaria, vt non comprælendat tam venditorem, quàm emptorem, ſi emptor eſt effectus neceſſarius ex ſua oblatione in iudicio facta, & contractus venditionis non poteſt dici talis ex ſolo venditore, ſed etiam ex emptore, aliàs non conſiſteret venditio, & claudicaret, & ad imparia iudicaretur vẽditor, & emptor vt vnus non poſſet pęnitere, reuocare, & recedere, & alius eſſet aliter, & minimè ad aliquid obligatus. Eſt enim limitatio ad conſtitutionem, ergo de regula alias non eſſet bona limitatio, ſecundùm latè tradita per And. in c. 1. qui ſucc. ten. regula enim eſt, vt Conſtitutio habeat locum in venditore, & in emptore: ergo limitatio ad regulam intelligitur de vtroque.

Præterea ratio contemptus, ratio quod eſſet ludibrio, ratio Magni Prętoris, ratio opprobrij ſupra conſiderata nonne militat etiam reſpectu emptoris, & offerentis in iudicio velle emere, certè ſic igitur, quòd diximus in venditore, vt poſtquàm Iudex appoſuit manus, vt minimè poſſit exercere ius reuocandi, idẽ per omnia dicendum eſt in offerente velle emere, qui dum offert, reſpondit Iudici offerenti vendere, cuius authoritas non eſt paruifacienda, nec contemnenda. Sicut enim quando ſuperior apponit manus in negotio officium inferioris conquieſcit, ad text. in cap. vt noſtrum, de appellat. Ita & multo magis manus remanent ligatæ partium, quæ in iudicio contraxerunt, ſi admitteretur pęnitentia in offerentibus, eluſoriè redderentur omnes exequutiones ſententiarum Sacr. Conſ. & colluſiones inter venditores, ſeu debitores, & offerentes poſſent eſſe maximæ, & reipublicæ pernicioſæ.

Nec facit ad caſum, quod non eſt deuentum ad ſubhaſtationem: nam illa ratio, quòd non debet eludi haſta fiſcalis, eſt vna de rationibus inter multas, qua ceſſante non propterea aliæ ceſsãt ex reg. tex. in §. affinitatis, inſt. de nupt. nec differt, aut eſt maior authoritas haſtę fiſcalis ab authoritate Iudicis, & ſupremi tribunalis, immò propriæ Maieſtatis, quę eſſet ludibrio, in opprobrium & contemneretur &c.

Ex quibus recedo ab opinione, quã contra hæc tenui in conſ. 5. num. 88. & ſequ. 1. volum. in quo ſimpliciter firmaui contrarium: non conſideratis rationibus, de quibus ſupra pro indagatione veritatis, & poſt quam propter hunc finem me ipſum corrigo, & repręhendo, propter eãdem cauſam, parcere mihi debent Lectores huius operis, quando contra alios, licet graues authores inſurrexeri, finis enim eſt veritas, pro qua certamur &c.

SVMMARIVM.

1 *Separatio bonorum, an habeat locum in feudis, late diſcutitur, et concluditur pro parte affirmatiua, in quibus ſunt pro parte affirmatiua Io. Vinc. de Ann. & pro negatiua Ioan. Andr. de Giorg.*

2 *Rigor in feudis ſeruatur.*

3 *Additio hæreditatis nõ tollitur per ſeparationem bonorum, nec tollit hyppothecam contractam, ſed tantùm ex ea inducit prælationem, & habet locum etiam contra Fiſcum.*

4 *Deciſio Zaſij ponderatur.*

5 *Feudatarius non habens liberam ſuorum bonorum diſpoſitionem, non poteſt quicquàm de feudo facere.*

6 Di-

6 *Diſpoſitio feudatarij regulatur ab intellectu iuris.*

7 *Aſſenſus regulatur à contractu.*

8 *Dominus aſſentiendo nihil transfert, ſed tantum tollit obſtaculum.*

9 *Dominus vtilis, & ſic feudatarius eſt ille, qui ſuum vtile dominium transfert, & ab eo habet cauſam ſecum contrahens.*

10 *Regula text.in l.obuenire de verb. ſignific. declaratur, & ſic alia regula, quòd aliud ſit dare, & aliud danti conſentire.*

11 *Diſtinctio, & declaratio terminorum, ac deciſionum Iſern. & differentia inter feuda hæreditaria, & feuda ex pacto in eo, quòd per aſſenſum retransferatur dominium in Dominum, & ab eo demùm ex cauſa alienationis factæ intelligatur trāſlatum in ſucceſſorem, qui à Rege, & non ab alienante dicatur cauſam habere.*

12 *Inuentarium in feudo hæreditario deſeruit, vt vltra vires hæres non teneatur, vt tenetur, ſi illud non confecerit.*

13 *Feudum hæreditarium cenſetur res defuncti.*

14 *Feuda ex pacto acquiruntur ſucceſſione, feuda hæreditaria tranſmiſſione à defuncto in hæredem.*

15 *Hæres in feudo tripliciter conſideratur.*

16 *Feudum hæreditarium nil differt ab allodio, quando diſpoſitio illius eſt aſſenſu corroborata.*

17 *In feudo hæreditario quomodò dicitur occultari vnum actum, & cenſetur emptor à Domino inueſtitus.*

18 *Deciſio Bald in cap. ſi facta, ſi de feud.def.mil. impugnatur.*

19 *Lex feudalis nil diſponens ſuccedit diſpoſitio iuris cōmunis Romanorum.*

20 *Beneficium legis, & Inuentarij habet locum tam in feudo ex pacto, quàm hæreditario.*

21 *Beneficium inuentarij inducit ſeparationem bonorum.*

22 *Creditores defuncti in actione perſonali vigore ſeparationis præferuntur creditoribus hyppothecarijs hæredis.*

23 *Debitor poteſt non acquirere, & in acquirendo facere deteriorem conditionem ſui creditoris.*

S. VIII.

FVIT aliàs dubitatum, an poſſit practicari in feudis ſeparatio bonorũ iuxta terminos text. in l.1.per totum ff.de ſeparationibus, & in l.
1 2. C.eod.tit.vtilis enim,& neceſſaria eſt quæſtio, cum contingat multoties, vt defuncto locupleti, ſuccedat hæres debitis inuolutus, cuius bona proprijs creditoribus non ſufficiunt, & illi ſatisfieri velint ſuper bonis defuncti,cui ipſorum debitor ſucceſſit,& quia habent aſſenſum ſuper obligatione bonorum feudalium,preferri volunt defuncti creditoribus aſſenſu carentibus,quia illius bona per ſucceſſionem, & aditionem ſunt effecta hæredis,quàm quæſtionem ex profeſſo duo noſtri regnicolæ tractauerunt. Primus enim fuit Doctor Ioán.

Io.Vinc.de Anna, vt per eum in alleg. ſua 30. qui tenuit partem affirmatiuã, alter verò fuit Conſiliarius Io.Andr.de Geotg.& hic in allegat.ſua 18.partem negatiuam tenuit contra Annam, in quorum ſcriptis rationes videri poterunt, quæ pro vtraque opinione adducuntur, & quomodo hinc inde contraria diſſoluuntur.

Ego verò meam proferam ſententiam, non vnam, vel alteram opinionẽ damnando, ſed meam in medium ponendo,vt anſam præbeam peritioribus, & curioſis altius diſputandi, & veritatem indagandi,& ex his,quæ in diſcurſu dicam, demonſtrabo veritatem terminorum feudalium,quibus elucidatis, facilè ni fallor erit iudicium, ſi remedium ſeparationis bonorum habet locum in feudis.

Non concurro cum rationibus æquitatis, quas ſummoperè ponderat, & in his ſe fundat Anna, cum materia feu-
2 dorum ſit rigoroſa, & rigor in ea ſeruetur, dixit Andr.in cap.imperialem ante nu.6.de prohib.feud.alien.per Feder.vbi Camer.car.49. 1.col.idem Andr.in §.donare,qualiter olim feud.pot. alien. nec concurro cum duobus præſuppoſitis Conſiliarij de Georg. primũ eſt, quòd per remedium ſeparationis à
3 lege proditum deſtruitur additio facta per hæredem deducendo bona ad primam naturam, & reſoluẽdo hyppothecam contractam per creditores hæredis; hoc enim eſt contra text. in d.l.1. de ſeparat. qui expreſsè præſupponit præexiſtẽtiam aditionis, ſed vult,quòd per eam non fiat deterior conditio creditorum defuncti,ibi,& qui adijt hæreditarem debitoris mei,non facit meam deteriorem conditionem, & in §.ſciendum minimè tollit hyppothecam contractam, ſed dat prælationem creditoribus defuncti etiam in actione perſonali,ibi ſciendum eſt autem,etiam ſi res obligata eſſe proponatur ab hærede pignoris iure,vel hyppothecæ,attamen ſi hæreditaria fuerit iure ſeparationis hyppothecæ creditorem potiorem eſſe, eum qui ſeparationem impetrauerit,& ita Seuerus,& Antoninus reſcripſerũt, ſed etiam aduerſus Fiſcum, & municipes impetratur ſeparatio.

Ex quibus apparet, nec aditionem reuocari, nec hyppothecam annullari, ſed firmis omnibus remanentibus in ſuo eſſe, prælationem tantum per ſeparationem induci, & ſi datur prælatio, ergo exiſtentia hyppothecæ datur ſuper qua prælatio fundatur, quia aliàs non entis nullæ eſſent partes, pro quo
4 legatur deciſ. punctualis Zaſij in eodẽ §.ſciendum, dicentis quòd licèt hæres potuerit impignorare rem hæreditariã, per ſeparationem tamen non ceſſat ius pignoris contracti per hæredem,ſed effectus iſtius iuris,quia creditor priuilegij realis non vtetur illo contra chirographarium creditorem defuncti, & propterea ſatisfactis creditoribus defuncti ex illius bonis, ſi aliud ſupererit dicit Zaſ.quòd tunc incipiet ius pignoris iterum conualeſcere,quæ deciſio videtur mihi ſollemnis in puncto de quo tractamus, ita quòd tranſit feudum in hæredem, & per aditionem fit Dominus feudatarius,ſed non inconuenit, vt illi à lege limitata ſit poteſtas, ſiue di-
5 ſpoſitio, quo caſu,quando aliunde feudatarius non habet liberam bonorum diſpoſitionem non poteſt quicquam de feudo diſponere,caſus eſt in cap.1.in princ. per quos fiat inueſtit. ibi, qui enim qualibet ratione, aliquid de ſuis rebus impeditur alienare, is nec per feudum poterit inueſtituram facere, vbi Bald. dicit, quòd abuſiuè includitur contractus pignoris,quia conſtituitur ius in re,quod probat text. in l.fin. C.de reb.alien.non alien. & quæ latius Andr.tradidit per illum text. in d.cap. imperialem, lex igitur ciuilis impediuit, ſeu limitauit poteſtatem hæredis circa diſpoſitionem bonorum defuncti, in quo lex feudorum non ſolùm non eſt contraria, vel nil diſponit, ſed aſſiſtit,vt in d.cap.1.& in §.ſed & tes, per quos

quos fiat inueſtitura.

6 Et ſi diſpoſitio feudatarij regulatur
ab intellectu iuris ex regu. text. in l.ſi
cui ff. de ſeruit. qui eſt text. peculiaris
Andr. ad propoſitum, de quo per eum
in cap. 1. qui ſucc. ten. in d.cap.impe-
rialem, & in alijs locis quampluribus,
7 & aſſenſus regulatur à contractu, vt au-
thoritate Andr. in eod.cap.imperialem
declarat Camer.car.44. 2.col.in princ.
& ratio eſt, quia Dominus aſſentiendo
8 nihil ipſe transfert, ſed tantum tollit
obſtaculum prohibitiuum alienationis
ex vulgata, & communi deciſ.Io.Fabr.
in §.non ſolum inſtit. de leg.ſed feuda-
9 tarius eſt ille, qui ſuum vtile dominium
in alium transfert aſſenſu impetrato, &
emptor, & qui contrahit cum feudata-
rio dicitur ab eo cauſam habere, ita
Iſern.in d.cap.imperialem nu.13.col.5.
vbi Moderni addentes in verſ.quamuis
eleganter declarat Camer.ibidem car.
43.col.3. vbi exharat reg.text.in l.ob-
uenire de verb.ſignif. quòd qui confir-
mat, dat & regulam illam aliam, quòd
aliud ſit dare, & aliud ſit danti conſen-
tire, de qua in l. aliud de reg.iur. dat
enim vaſſallus ſuum vtile dominium
alienando, quòd non poteſt dare Do-
minus cum illud non habeat, & dat e-
tiam Dominus, quòd habet, quòd con-
ſiſtit in relaxatione iuris prohibitiui di-
ſpoſitionis feudorum, quòd idem Ca-
mer.cart.52. in princ. firmauit per de-
ciſ.pũctualem Andr.in eodem loco nu.
11. verſ.ſed ſi venderetur quem refert,
& ſequitur cart. 78. 1.col. & cart. 79.
4.col. verſ.quinta concluſio, & idem
Andr.melius omnibus declarat in cap.
1. §.ſed nec eſt alia iuſtior nu.38. quæ
ſit prima cauſa benef. ammittendi, vbi
quòd conſenſus Domini operatur, vt
vaſſallus quòd habet, poſſit alienare,
ſcilicèt ſuum vtile dominium, & qui
acquirit, illud habeat pro ſe, & hæredi-
bus, quia hoc eſt de natura acquiſitio-
nis, & confirmationis, & hoc modo, qui
confirmat, dat, & ſimili modo loquitur
in §.quid ergo nu.5.in fin.de inueſt.de
re alien. facta in cap. 1. de eo, qui ſibi,
& hęredibus ſuis ex reg.text.in cap.1.
de duobus fratribus in l.ſi pactum ff.de
probat. quæ ſunt propria in caſu quæ-
ſtionis famoſæ poſitæ per Andr.in cap.
1.qui ſucc.ten.quę non eſt materia no-
ſtra, ſed de ea latius ſupra verba feci-
mus, & idem Andr.in cap.1. §.hac edi-
ctali de prohib.feud. alien. per Lotha-
rium dixit, quod vaſſallus poteſt ven-
dere ius ſuum Domino permittente, &
idem tradidit in d.cap.imperialem nu.
11 4.ſecundum quæ diſtinguuntur Andr.
deciſiones, quid transferat feudatarius
& quid dat Dominus aſſentiendo. Ex
quibus patet nõ procedere in feudo hę-
reditario id quod dicitur, quòd per aſ-
ſenſum in alienatione cenſeatur retrãſ-
latum dominium feudatarij in Regem,
ſeu dominium directum, & ab eo demũ
tranſlatum in ſucceſſorem, ita quòd di-
catur habere cauſam à Rege, & non à
feudatario diſponẽte, quòd quæ occul-
tetur vnus actus, & fingatur retranſla-
tio facta ſecundum reg.text.in l.3.in
§.fin.ff.de donat.inter vir.& vxor. in l.
l.ſingularia ff.ſi cert.pet. Procedunt.n.
hæc in feudo ex pacto non hæredita-
rio, cuius dominium eſt temporale, vita
feudatarij durante, & cenſentur tot do-
nationes ad tempus factæ poſt vitam
cuiuſlibet, & dicitur feudum ſubiectum
reſtitutioni, vt eleganter per Andr.in
cap.1.nu.30.de ſucc.feu.& tunc quia
eſt extinctum dominium per mortem
feudatarij, & ſucceſſor capit à primo
concedente, meritò dicitur ab eo cau-
ſam habere, & non à defuncto, & cen-
ſetur tunc retranſlatum feudum in Do-
minum, & iterum conceſſum ſecundo,
declarat punctualiter Andr. in d. cap.
imperialem in §.præterea ducatus poſt
nu.38. verſ.ſed dicatur, quem ad pro-
poſitum allegat Camer.in repet.cap.an
agnatus num.54.verſ.quæro primo, cu-
mulat deciſ.Frecc.in 1.differ. inter feu-
dum ex pacto, & feudum hæreditariũ,
& hoc modo dicetur habere à Domi-
no, ita Andr.in §. quid ergo num.7. &

verſ.

verſ.videtur mirabile de inueſtit. de re
alien.facta,cuius contrarium eſt in feu-
do hæreditario,cum illius dominium
continuetur à defuncto in hæredem, &
ob id non releuat inuentarium,quia eſt
in hæreditate,& habet ſucceſſor,vt hę-
res in ipſo feudo,deſeruit enim tãtum,
12 vt vltra vires hæreditarias non tenea-
tur, ſecus ſi non confecit, nam tenebi-
tur,tunc etiam vltra vires, ita Andr.in
cap. 1. an agnatus col.1. Camer. vbi
ſupra cart.20.& in cap.an agnatus pri-
ma oppoſit.nu.84. peroptimè Loffred.
in conſ.46.poſt nu.17. latius per me
in conſ.34. nu.2. conſ.52. nu.4. conſ.
13 88. nu.37. & 45. Hinc dixit Frecc.in
7.differ.inter feudum hæreditarium,
& ex pacto cart. 442. quod feudum
hæreditarium cenſetur res defuncti, nō
hæredis,qui non venit ex perſona ſua ,
14 ſed defuncti.Hinc dicimus feuda ex pa
cto non hęreditaria acquiri ſucceſſione,
feuda verò hæreditaria acquiri trãſmiſ-
ſione à defuncto in hęredem,ſecundum
Andr.in c.1.§.huius autem generis nu.
11. verſ.ſi ergo non probatur, quib.ex
cau.feu.ammitt. latius & eleganter au-
thor. Andr.docuit Camer.in repe.c.1.
an agnatus quæſt.9.nu.94. & ideo tri-
15 pliciter conſideratur hæres in feudis ,
videlicet hæres ſanguinis, & hæc qua-
litas ſemper cõcurrere debet hæres hę-
reditatis , & hoc in feudo ex pacto re-
ſpectu filij,& hæres feudi,quod eſt in
feudo hæreditario , de quibus latius in
meo conſ.34. vbi videri poterit,& idẽ
Frecc.authoritate Andr.in cap. 1. col.
5. de nat. ſucc. feud.& in alijs quam-
pluribus locis dixit feudum hæredita-
16 rium nil differre ab allodio , quando
adeſt aſſenſus in eius diſpoſitione , vt
per eum,vbi ſupra 3.col.propè num.4.
ac in ſecunda,ſexta, & 13.differentia
inter feudum hæreditarium, & feudum
ex pacto,per aſſenſum enim dicitur Do
minus dare , quòd erat ſuum , non au-
tem feudatarij,& dicitur occultari vnũ
17 actum etiam in feudo hæreditario , &
eſt,vt feudatarius ſecundus vtili domi-
nio acquiſito, mediante emptione, vel
alio titulo à prædeceſſore recognoſcat
taliter à Domino , ſicut ſi ab ipſo eſſet
infeudatus,& cum ipſo contraxiſſet re-
ſpectiuè ad fidelitatem , & ad concer-
nentia dominium directum,quòd deci-
dit formaliter Andr.in cap.1.§.ſi clien-
tulus de alienatione feud. dùm dicit ,
quòd Rex conſentiendo alienationi erit
ſtabilis alienatio etiam poſt mortem
alienantis ex dictis in d.cap.1.qui ſuc-
ceſſ. teneant. & ſubdit quod habetur,
ſicut ſi principaliter feudum conceſſiſ-
ſet , ergo non eſt verè conceſſum , ſed
operatur eius effectum reſpectu reco-
gnitionis dominij directi, & ſic loqui-
tur Andr.in cap.1. §. ſed & res nu.10.
per quos fiat inueſtit. & idem in d. §.
nec eſt alia iuſtior ſecundum terminos
text.in d.l,obuenire,ex quibus patet ſe
decepiſſe Bald.in cap.ſi facta ſi de feu.
18 defunct. milit. vbi dixit, quod facta
venditione cum conſenſu Domini, em-
ptor dicitur in feudo ſuccedere ex per-
ſona illius , nam hoc modo creditores
hyppothecarij venditoris non haberẽt
actionem ſuper feudo,ſi dominium de-
bitoris reſolueretur,quod procedit in
feudo ex pacto; cumq; à venditore ,
transferatur vtile dominium,ſuper quo
nullum ius habet Rex,nec aſſenſus ali-
quid operabitur de perſe ſecundum
Andr.& dùm cum eo diſponitur habe-
tur , ac ſi eſſet res allodialis ſecundùm
præallegata, de quo etiam in meo cõſ.
3. nu. 13. propterea vel falſa erit opi-
nio Bald. contra notiſſimos terminos
feudorum , vel limitanda erit eius opi-
nio in feudo ex pacto,non hæreditario,
& ſic inſimul cum ipſo ſe decepit ibi-
dem Præpoſ.

Ex his apparet,ſatis ſuperq; demon-
ſtratum,quomodo non procedat ſecun-
dum aſſumptum, quod emens à feuda-
tario dicatur habere cauſam à Rege,&
diſtinctæ ſunt omnes deciſ. per Conſi-
liatium de Giorg.allegatum,quomodò
procedunt,quodq; aſſenſus nihil facit ,
niſi tollere obſtaculum,& à feudatario
diſpo-

diſponente dicitur habere vtile dominium,de quo tantum tractatur, & hoc vtile,quòd habet ſucceſſor recognoſcit à Domino directo,quo ad concernētia ſubiectionem dominij directi: ex quo ſequitur ex dictis in princ. quòd cum per legem ciuilem ſit impedita poteſtas hæredis circa alienationem bonorum defuncti, vt non poſſit illius creditoribus præiuditium inferre,& hoc non tangit feudum, ſed perſona inhabilita-
19 tur, & lex feudorum,vel circa hoc nil diſponit,& ſtamus ſub reg. text.in cap. 1. de feud. cognit. vt ſtandum ſit iuri ciuili.Aut dicimus per text.in d.cap.1. per quos fiat inueſtitura,quòd lex feudorum aſſentit diſpoſitioni illorum,eatenus, quatenus feudatarius habet liberam diſpoſitionem, & per aſſenſum non intendit Dominus conferre poteſtatem, quam non habet feudatarius, nec dare dominium, ſi non habet, aut ius de nouo conferre,ſed tantum tollere obſtaculum alienationi iuris præexiſtentis eo modo,quo habet,& quatenus habet, eo magis, quia vt ſupra pluries diximus aſſenſus eſt gratia, & nūquàm intelligitur facta in præiuditium iuris tertij propterea ex his dicimus veriorē eſſe opinionem affirmatiuam per iuris terminos,vt ſeparatio, ſicut in allodialibus,habet etiam locum in feudalibus, quàm eſſe, vt diximus lex contra Fiſcū dixit habere locum, quòd videtur firmare concluſionem.

Vlterius beneficium legis, & inuentarij haber locum in feudo, tàm in feu-
20 do ex pacto, quàm in feudo hæreditario,vt vltra vires hęres non teneatur,& in feudo ex pacto illud præcipuum teneat,& hoc ex diſpoſitione iuris ciuilis de qua in l.fin.in §.licentiam,& in §.in cōputationem C.de iur.delib. per quæ
21 iura fit ſeparatio bonorum defuncti à bonis hæredis,ita Iſern.in d.cap.1.an agnatus nu.2.& nu.7.in cap.1.col.1.de alien.feud.pat.in cap. quid ergo in fin. verſ. item, & quando filius de inueſtit. de re alienat. fact. latiſſimè Moderni addentes ad Andr. in cap.1.in fin. qui ſucceſſ.ten.in verbo inuentarij; ex quibus ſic concludit Frecc. in 3.lib. tertia formula nu. 8. quòd per confectionem inuentarij fit ſeparatio patrimonij, ſi ergo datur ſeparatio bonorum in feudis in eo,qui facit inuentarium, quare diuerſum dicendum erit in ſeparatione ex eadem lege inducta ad inſtantiam
22 creditorum defuncti, qui etiam in actione perſonali vigore ſeparationis præferuntur creditoribus hæredis hypothecarijs,ſecundum reg. text.in d.§. ſciendum,quem ad propoſitum allegat D.de Franch.in deciſ.53.

Rurſus Andr.in d.cap.1. an agnatus 4.col.ante verſ.vbi verò,loquens in debitis ſoluendis à feudatario dicit,quòd in feudo ex pacto non ſoluet feudatarius debitum, ſeu legatum non contractum propter feudum,licèt legatum dicatur debitum hæreditarium, niſi eſſet quæſtio inter creditores,& legatarios, & allegat text.in l.creditoribus ff.de ſeparat.vbi text.dicit fieri debere ſeparationem inter creditores hęreditarios, & legatarios, vbi Moder.addent.

Igitur non videtur Andr.dubitare habere locum,ſeparationem in feudis, dùm allegat legem illam de ſeparatione bonorum loquentem, & ſituatam in tit.de ſeparat.iuxta illud vulgatū Bart. in l.nō ſolum ff. de liber.leg.quòd Doctor intelligi debet ſecundum legem, quam allegat.

Qui contraxit cum hærede, habuit reſpectum ad bona hæredis, & ſic non fraudatur ex ſeparatione, immò poteſt
23 debitor non acquirere,& in acquirēdo ſui creditoris facere conditionem deteriorem, vt propriè in hac materia ſeparationis tradit text.in d.l. 1.de ſeparat.E cōtrario creditores defuncti dùm contraxerunt patrimonium illius opulentum,contemplati ſunt,quomodò ergo iniqua conditio illi inferri vult per creditores hæredis defuncti,ſeu per ipſum hæredem, vt fraudati remaneant bonis, quorum contemplatione turè,&

ſecurè contraxerunt ad text. in regula non debet de reg.iur.ſi hæres non adiret, eius creditores nullum ius haberet ex aditione volunt lucrum quærere, & hæres faciendo inuentarium ſpernit omnes defuncti creditores, quare igitur creditores defuncti actionem non habebunt ſuper bonis hæredis cum beneficio legis,& è contra creditores hæredis actionem habebunt ſuper bonis defuncti,qui habent remedium ſeparationis à lege proditum, ſicuti habent creditores defuncti per inuentarium,& tàm ſeparatio eſt iſta,quàm alia,& in vtroque caſu intereſſe,& iactura creditorum conſideratur, & regula naturæ eſt, vt quis non locupletetur cum alterius iactura,ad text.nam hoc natura ff. de cond.indeb.quę dixiſſe ſufficiant,remittendo me iuditio peritiorum.

SVMMARIVM.

1 *Nepos filij delinquentis ex cauſa parricidij paterni, an auo ſuccedat in feudo, vel ipſe ex delicto patris ſit ad ſucceſſionē auiti feudi inhabilitatus, & pro parte affirmatiua concluditur, & opiniones Authorum hinc inde ponuntur.*

2 *Doctr. Andr. in c.præterea ſi vaſſ. quæ ſit prima cauſ.benef amitt. declaratur, & ſic etiam Affl.*

3 *Delictum parricidij nō ponitur inter delicta in Dominum commiſſa, & propterea feuda ad agnatos deuoluuntur.*

4 *Nepos auo ſuccedit ex propria perſona patre ſublato de medio per delictum.*

5 *Text.in l.quiſquis C.ad leg.iul.maieſt. procedit in delictis commiſſis in Dominum.*

6 *Iura feudalia diſtinguunt delicta commiſſa in Dominum, vel in alium.*

7 *Differentia de iure cōi Romanorū magna inter incapacem, & indignum, quia incapax nūquàm aaquiſiuit: indignus verò ſecus, ſed Fiſcus aufert ab eo.*

8 *Incapacitas quando concurrit cum indignitate ipſa præfertur.*

9 *Ius ſuccedendi,quòd in filium trāſmittitur, intelligitur in filio capace, & habili.*

10 *Filius parricida de iure feudorum facit ſe inhabilem, et incapacem feudi, & omnis delinquēs, quia in Curia nō poteſt ſtare ſine decore.*

11 *Vaſſallus parricida feudū poſſidēs priuatur feudo ex lege feudi.*

12 *Vaſſallus parricida eſt feudi incapax.*

13 *Feudū vaſſalli parricidæ, ſi fuerit antiquum deuoluitur ad agnatos, ſi verò nouum ad Dominū.*

14 *Iura feudalia ex cauſa parricidij priuant feudatarium delinquentem proprio feudo, rōne incapacitatis, quod nō facit pęna indignitatis, ſecundū ius Romanorū per quòd nō tolluntur bona propria, ſed hæreditaria occiſi tātū.*

15 *Succeſſio nepotis in feudo auito ſtāte delicto parricidij paterno non eſt ex cauſa tranſmiſſionis à patre in filium ſed ex propria forma, & natura feudi.*

16 *Quis non poteſt venire per alium, quando illo medio tempore eſt inhabilitatus.*

17 *Fi-*

17 *Filius delinquens in vita patris, non priuatur feudo, quia illud non habet, ſed inhabilitatur ad acquirendum, & habetur pro mortuo, ac ſi non eſſet in mundo.*

18 *Nepos exhæredatus à patre ſuo ſuccedit auo in feudo auito hæreditario, quando pater prædeceſſit, quia venit ex propria perſona, & tractatur de ſucceſſione aui.*

19 *Filius primogenitus delinquens in vita patris nil tranſmittit in Fiſcum, quia inhabilem ſe fecit ad ſucceſſionem, & ſecundogenito poſt mortem patris ſucceſſio defertur.*

20 *Feuda radicata in perſonam feudatarij deuoluuntur propter delictum ad fiſcum, & feudatarius, omneſq; eius deſcendentes priuantur, tàm in feudo hæreditario, quàm ex pacto, & prouidentia, quòdcumque ſit delictum.*

21 *Conſilium Fab. de Ann. impugnatur.*

22 *Macula patris filios non aſpergit in hæreditate aui, quando delictum patris non fuit læſæ maieſtatis.*

§. IX.

SED quæro diſcurramus aliqua ſuper quæſtione aliàs ventilata in Regia Camera, ſi filius occidit patrem feudatarium pri-
1 uetur, non ſolùm ipſe ſucceſſione in feudo paterno, ſed ēt ipſius filius, idemq; aui nepos, quæ quæſtio fuit valde dubitata propter deciſionem Andr. in cap. præterea ſi vaſſallus n.10.11. vbi Affl. quæ ſit prima cauſ.benef.am.qui vidētur tenere opinionem contra nepotem, & è conuerſo Camer.in repet.cap.an agnatus in 6.q.princip. nu.61. contrariam firmauit opinionem, reſpondēdo, & confutando omnia per Andr.ponderata, & adducta, quibus non reſpondet oculatiſſimus Fab.de Ann. imò nec de Camerar.mentionem fecit in ſuo conſ. 128. facto in proprio caſu, qui tenet contra nepotem præſupponendo, ꝙ caſus non ſit deciſus de iure cōmuni feudorum, & propterea recurrendum eſſe ad ius cōmune Romanorum iuxta reg. text.in cap.1. de feu.cognit.ſecundùm ꝙ præſupponit ex tali delicto exploratum eſſe ex cōi Doct.opin.filium, ac nepotem, tanquàm indignos à patris, ſeu aui ſucceſſione excluſos ſecundum relata per Iul.Clar.in §.homicidiū, & Boer. quem ille allegat in deciſ.25.

2 Poſſet quęſtio hæc recipere determinationē paucis verbis, ſiquidem Andr. loquitur in felonia commiſſa in Dñm, & Affl.ibi loquitur in crimine lęſæ ma-
3 ieſtatis, & delictum parricidij non eſt de delictis in Dominum commiſſis, & propterea iura ſtatuerunt feuda paterna ex tali delicto ad agnatos deuoluere, & non ad Dñm ad text.in c.1.an ille, qui interf.frat.Dom.ſu. & in cap. denique, quæ ſit prima cauſ.benef.amitt.in quo caſu cōis eſt Doct. ſchola, quòd nepos auo ſuccedit de medio propter delictū patre ſublato, quia in vita filius nō acquiſiuit, & ex delicto ſe fecit inhabilem ad ſuccedendum, ob quod nihil in eius filium potuit tranſmittere; ideòq; nepos ex propria perſona auo ſuccedit in feudo auito, ita Bald.poſt gloſ. in l.emancipatum ff.de ſenat. idemq; tradit in cap.1.ſi vaſſall.feu.priuetur nu.4.Dans rationem, quia per delictum habetur, ac ſi non eſſet in mundo, & nunquam feudum fuit radicatum in filij perſonā, quod per prius tradidit Bart.in l. 3. ff.

 de

de interd.& relig. Atdiz.in ſumm.cap. 6.in rubr.ſi filius repellitur, an nep.ex eo admitti poſſit, Iacob.de Beluiſ. in cap. 3.§.hoc quoque 2.col. in fin. verſ. tertio caſu,de ſucc.feu.dicens, ꝙ habetur, ac ſi pater nunquàm fuiſſet in rerũ natura,& Atdiz. dicit,ꝙ patris perſona tollitur de medio,Aluar.in cap.1.ſi vaſſal.feu.priuet. & in d.§.denique 3. col. verſ.quarta concluſio, Iacobin.in verb. dictiq; vaſſalli promiſerunt non cõmittere num.60. qui ſequitur Bart.dicens per delictum patrem ſublatum eſſe de medio,Capyc.in verb.feudatariorum delicta in ſua inueſtitura,Cumi.in cap. ſi aliquem in verſ.mortis num. 156. & & 169.& eleganter,& latè per Camer. in loco ſuo præallegato, in crimine ve-

5 rò læſæ maieſtatis, & delicti commiſſi in Dominũ habet locum diſpoſitio tex. in l.quiſquis C. ad legem iul.maieſtat. quæ expreſsè priuat filios patris delinquentis à ſucceſſione auita, & in hoc caſu loquitur Andr. & iura, quæ allegat, hanc faciunt diſtinctionem de de-

6 licto commiſſo in Dominum, vel in alium,vt eſt text.in cap.ſi vaſſallus culpam,ſi de feu.defunct.mil.in d.cap.denique,in d.cap.1.an ille,qui interf.frat. Dom.ſui, & in d.c.1. ſi vaſſ.feu.priu.& in delicto commiſſo in Dominum procedunt rationes Andr. ꝙ lucubrè eſſet Domino paſſo feloniam, videre filium, vel nepotem eius,qui deliquit in eum, & cætera quæ Andr.cõſiderat reſpectu culpæ in Dominum commiſſæ, quòd idem Andr.punctualiter tradit in Conſtit. Reg. incip. ob filiorum culpas,vbi dicit, quòd & ſi Fiſcus ſuccedat in bonis foriudicati poſt mortem patris, tamen ſi reliquerit filium patre viuente, iſte ſuccedit in feudo auito, Fiſco excluſo,non obſtante illa Conſtitutione, quæ in fin.ſe limitat in delictis cõmiſſis in Dominum, vt eſt delictum læſæ maieſtatis, & quando vellemus extendere deciſionem Andr.etiam ad delicta in Dominum non commiſſa,idem Fab.de Anna dicit deciſionem non eſſe veram, & communem eſſe cõtra Andr.qui demum confunditur, & tenet in quæſtione, de qua agimus contrariam opinionem nullo ſubſiſtente fundamento, vt infra dicemus,& poſtquàm hęc eſt cõmunis opinio,non eſt ab ea recedẽdum in iudicando.

Sed altius exordiendo ex diſtinctione terminorum veritas communis concluſionis apparebit indubitata per Sinodales deciſiones, & regulas, tàm iuris communis,quàm feudorum.

De iure enim communi Romanorum magna conſtituta eſt differentia inter

7 incapacem,ſeu inhabilem,& inter indignum,nam indignus ſuccedit,& non eſt incapax, ſed Fiſcus in pœnam delicti aufert ab eo, tanquàm ab indigno, ſecundum Bald. Salyc. & cæteros in l. hæreditas, C. de his, quibus & indig. latius Pellegr. de iure fiſci lib. 2. cap. 3.

Et propterea non eſt mirum, quòd nepotes priuentur,nam non eſt hoc per viam extenſionis ad nepotes, ſed quia pater ipſorum, qui eos præcedit, tanquàm capax ſucceſſionis acquiſiuit, à quo cum Fiſcus auferat tãquàm ab indigno, quid mirum quòd nepotes non ſuccedãt,cum per prius ſucceſſio ablata fuit à patre ſucceſſore ſucceſsionis capaci,& in hoc caſu benè loquuti fuerint Boer.in d.deciſ.25.& Clar. in d.§. homicidium verſ.ſed pone, vt pater, & filius in delicto parricidij priuati intelligantur,& Fiſcus auferat ratione indignitatis, in primo verò caſu quando quis eſt incapax, & inhabilitatus ad ſucceſsionem, tunc Fiſcus minimè ſuccedit,ſed venientes ab inteſtato, & ratio eſt, quia incapax non acquirit, & ſic non eſt in quo ſuccedat Fiſcus, nec habet quid auferre,quia non entis nullæ ſunt partes,& hoc eſt quod tradidit Bald.in l.ſiquis inceſti in fin. C. de inceſt. nupt. Alex.in addit. ad Bart.in l. cum ratio §.fin.ff.de bon.damn.& in hoc caſu eleganter conſuluit Corn. in conſ.212. 4.volum.quam differentiam

inter

Digitized by Google

inter incapacem, & indignum declarat eleganter Iaſ.in d.l.hæredem nu.10.C. de his quib.vt indig.de quo facit regulam,& differentiam Pellegr.in d.tractatu de iur.fiſ.lib.3.tit.1.vt incapax non ſuccedat,& conſequẽter Fiſcus ex eius perſona nihil acquirere poteſt,indignus verò ſecus, & ideò primo caſu quando ſit incapax,nepos auo ſuccedit, & non fiſcus,quod idem firmauit in lib.2.c.3. & ob id Bart.Bald.& cõmuniter Scrib. in l.1.C.de hæred.inſtit. tradiderunt,ꝙ deportato hærede inſtituto,quia eſt incapax non ſuccedit fiſcus, ſed venientes ab inteſtato, quia eſt incapax ſucceſſionis,& ſic non acquiſiuit,quòd ſecus eſt in indigno, à quo fiſcus aufert, & dùm ex delicto quis ſit incapax, tũc omnis ſpes eſt perempta circa potentiã ſucceſſionis ſecundum tradita per Bart. in l.is poteſt in princ. ff. de acq.hær.ex reg. text.in l. ſi in metallum ff. de his, quæ pro non ſcript. habentur in l. in metallum ff. de iur.fiſ. quod in tantum eſt verum, vt dd.voluerint per hæc iu-
8 ra,quòd quando cum indignitate concurrit incapacitas hæc præualet, & admittitur ſequens in gradu excluſo Fiſco, quia ſi ex incapacitate non datur acquiſirio,nullum ius fiſcus prætendere poteſt,eleganter Rip.in l.1. ff. de vulg. & pupill. nu.155. cum alijs cumulatis per Pelleg.in d.tract.lib.1.tit.2.nu.26. & ſic limitatur, quòd idem Bart. dicit
9 in d.l.is poteſt, ꝙ ius ſuccedendi tranſmittitur in filium,habet enim hoc locũ ſecundum eundem Bart. quando filius ſe incapacem, & inhabilem non reddidit; eo enim caſu peremptum fuit ius ſuccedendi tranſmiſſibile ex inhabilitate ſubſequuta,& penitus euanuit, nàm etſi ſit ius diſtinctum à filiatione,eſt tamen conditionatum,& extinguibile ex futuro euentu ratione delicti, ex quo redditur filius incapax, qui delinquendo eo ipſo illud reſoluit,quando ex delicto ſit incapax, & inhabilis ad acquirendum,& ſi denegatur actus ex natura actus, denegatur potentia ad actum ex eadem ratione reſiſtentiæ iuris tàm ad actum,quàm ad potentiã,cuius ſpei liberorum in hæreditate patris illo viuente nulla eſt facienda conſideratio, nec æſtimatio,dixit Bart.in l.poſt emãcipationem §.1.ff.lib.leg.

Hac concluſione, & diſtinctione ſic
10 indubitata firma manente videamus,ſi de iure feudorum filius,ſeu feudatarius taliter delinquẽs efficitur indignus, vel inhabilis,& incapax, & nulli dubium quod ex omni delicto,ex quo quis non poteſt ſtare in Curia ſine dedecore,dicitur incapax feudi,intãtum quod feudo, quod tenet, & poſſidet priuatur, quia non poteſt ſtare in Curia ſine dedecore, in quo eſt text. form. in d.c.1. an ill.qui interf.fratr.Domini, ſic & in d.cap. denique, quæ iura loquuntur in parricidij crimine facit hanc regulam. Afflict.in deciſ.vlt. nu.24. & Aluar.in conſ.59.inter conſilia Bruni,hinc Bald.
11 in d.cap.dixit,quod vaſſallus parricida priuatur ex lege feudi,& dicitur delinquere reſpectu feudi,in quo principaliter attenditur honor Domini, dixit idẽ Bald. in d. cap. ſi vaſſallus culpam, & propterea,quia non poteſt ſtare in Curia ſine dedecore,feudum poſſidere nõ poteſt, & in ſpecie Præpoſ. in d.c.1. di-
12 xit,quòd proditor non eſt capax feudi & ante eum ibidem Beluiſ.dixit, quòd propter feloniam, & proditionem perdit vaſſallus feudum eadem ratione,de qua ſupra, quia feudum dicitur à fide, & ex tali delicto præſumitur deinceps in fidelis,vnde cum vas ex ſubſtantia feudi ſit fidelitas ſecundùm notiſſimos terminos feudorum,propterea vaſſallus taliter delinquens feudi redditur inca-
13 pax;hinc deuolutio feudorum ex cauſa parricidij, quia ſit ex lege feudi inhabilitante illius poſſeſſorem ad illud tenendum, & inhabilem illum reddendo,propterea dũ iura feudalia loquuta fuerunt de amiſſione feudi, excluderũt Fiſcum, & ſtatuerunt feuda deuolui ex cauſa parricidij,vel ad Dominum directum feudi,vel ad agnatos,diſtinguẽdo

fuit effectus per delictum, & ſuccedit ſecundogenitus ex propria perſona, quando enim feuda ſunt radicata in perſonam feudatarij, tunc ſecundum communem ſcholam Doct. feudiſtarum priuatur, non ſolùm feudatarius, ſed oẽs ab eo deſcendentes, ſiuè feudum ſit hæreditarium, ſiuè ex pacto, & prouidẽtia, ratione particulari conſiderata per leges feudales, quia non poſſunt ſtare in Curia ſine dedecore, de quo per Andr. in d. §. denique in verſ. ſi verò non in Dominum, vbi facit regulã, quòd ſemper filius, & deſcendentes feudatarij delinquentis priuantur feudo ex quocumque delicto, ex quo pater priuatur, ſiuè ſit feudum hæreditarium, ſiuè ex pacto ratione de qua ſupra, idemq; tradit in cap. 1. ſi vaſſ. feu. priu. & in cap. ſi vaſſallus culpam ſi de feud. defun. mil. quæ latius exharauit Camer. in d. rep. cap. 1. an agnatus in princ. nu. 58. & idem Conſiliarius de Ann. in d. conſ. & idem Ann. ibidem nu. 8. firmat concluſionem pro nepote, & Camer. vbi ſupra in d. q. 6. nu. 65. 2. col. firmat concluſionem pro nepote in delicto parricidij, in terminis text. cap. 1. an ille, qui interfec. fratr. Domin. ſu. qui quidem Ann. poſtea ſe confundit non diſtinguẽs terminos indignitatis, aut inhabilitatis,
21 & dum dicit, quòd de iure communi Romanorum filij priuantur ſucceſſione in hoc fallitur applicãdo ad materiam feudalem, quia ibi priuantur, quia pater acquiſierat, & ab eo, vti indigno fiſcus aufert, quòd non eſt in incapaci, cũ qua diſtinctione omnia eius argumenta corruunt, & exceptuato crimine læſę maieſtatis, dico quòd in his, quæ nepos idemq; filius non habet à patre, ſed ab auo, vel ſuis maioribus, quod macula patris filios non aſpergit text. eſt, vbi glo. ſollemnis in l. Diuo Marco C. de quæſt. hinc notabiliter Andr. in d. cap. 1. ſi vaſſ feu. priu. in proprio caſu priuationis filij ex delicto paterno tradidit notabiliter 2. col. poſt nu. 4. quòd tunc filius priuabitur, & delictum patris ci præiudicabit, quando debet habere feudum filius poſt mortem patris ab ipſo patre, quæ deciſio terminat articulũ, quia nepos non habet à patre, ſed ab auo, cui ex propria perſona ſuccedit, nec ad rem facit diſputare, ſi propter delictum parricidij inducitur priuatio feudi ipſo iure, vel requiratur ſentẽtia; nam hæc benè procedunt inter fiſcum, & delinquentem, ſed reſpectu ſucceſſoris, vt eſt nepos, ſufficit delictum eſſe commiſſum, per quod factus fuit filius inhabilis ad ſuccedendum; & ſtatim dicit Andr. in eodem §. præterea eſt factus locus ſucceſſioni alteri, vt ibidem poſt nu. 13. 2. col. in fin. verſ. dic quod habent, & ſi per delictum efficitur inhabilis, etiam quod requiritur ſententia eſſet illa declaratoria iuris nepoti acquiſiti, non autem ablatiua iuris filij parricidæ, qui ex regula feudorum nullum vnquam acquiſiuit: vnde cum cõmunis opinio ſit validiſſimis rationibus fundata non eſt ab ea recedendum, & conſequenter nepos omnino ad ſucceſſionem aui eſt admittendas non obſtãte delicto paterno, ſecundum quam opinionem audio fuiſſe iudicatum per Regia Camera Summariæ contra Fiſcum facta relatione in Collaterali Cõſilio in cauſa illorum de cenſis.

SVMMARIVM.

1 *Aſſenſus donationi factæ ſecundogenito præſtitus, nulla de primogenito facta mentione, an ſit validus latè diſcutitur, vel ex defectu poteſtatis feudatarij donãtis, vel Proregis aſſentientes, vel tandem ex cauſa ſubreptionis, quia Prorex non conceſſiſſet, vel difficilius, & primo loco deſcribuntur Authores, & ſententiæ ſuper hac quæſtione interpoſita.*

2 Pa-

2 *Pater non poteſt in præiuditium primogeniti dare feudum ſecundogenito, niſi primogenitus eſſet ingratus, nec etiam cum aſſenſu Domini, niſi primogeniti aſſenſus interueniret, quod vltimum latius infra declarat.*

3 *Feudum conceſſum Titio, & primogenitis eſt feudum ex pacto, ſicut conceſſum titio, & liberis.*

4 *Differentia notatur inter feuda cõceſſa tibi, & hæredibus, tibi, & liberis deſcendentibus, & tibi, & primogenitis.*

5 *Aſſenſus eſt gratia, quæ nunquàm intelligitùr in præiuditium tertij.*

6 *Gratia eſt ſubreptitia, quando non eſt expreſſum Principi id propter quod gratiam non conceſſiſſet, vel durius.*

7 *Subreptio quando conſiſtit in his, quæ à iure non ſunt expreſſa, remittitur arbitrio Iudicis.*

8 *Feuda in quibus viuitur iure frãcorum conceſſa pro ſe, & hæredibus ſunt feuda hæreditaria.*

9 *Feudum ſemper dicitur hæreditarium, quãdo in conceſſione adeſt verbum hæredibus.*

10 *Conceſſio facta pro ſe, & primogenitis importat feudum ex pacto, ſecus ſi adeſt verbum hæredibus, & clauſula iuris francorum non importat, niſi delationẽ ſucceſſionis, & prælationem, ſed cum qualitate hæreditaria.*

11 *Deciſio Andr. in cap. 1. de nat. ſucceſſ. feud ponderatur ad deciſionem quæſtionis.*

12 *Feudum non poteſt vni ex filijs aſſignare abſque aſſenſu ſed benè cum eo.*

13 *Feudum ex pacto in primo acquirente eſt hæreditarium, & poteſt ab eo alienari, ſecus ſi conceſſum eſt filijs nominatim, vel illorum contemplatione.*

14 *Regulæ duæ ſunt in feudo, & ſunt de natura feudorum, vna quòd feuda abſque aſſenſu ſunt inalienabilia, & altera quòd cum aſſenſu ſunt alienabilia.*

15 *Pragmatica nouem capitum habet locum in vltima voluntate.*

16 *Alienatio, ſeu diſpoſitio inter filios inæqualiter feudi diuidui, fierì poteſt cum aſſenſu.*

17 *Alienatio feudi in extraneum fieri poteſt cum aſſenſu.*

18 *Pater vt extraneus alienabit donando filio.*

19 *Subreptio non ex omni tacito inducitur, ſed ex eo, quòd iure eſt expreſſum.*

20 *Domini eſt onus ſcire qualitatem eius, in quem alienatur.*

21 *Dominus aſſentiendo dicitur inueſtire.*

22 *Contractus feudalis dicitur contractus innominatus.*

23 *Qui cum alio contrahit, ſcire debet eius conditionem.*

24 *Capitula Ciuitatis ponderantur.*

25 *Alienatio feudi in ſecundogenitum valet abſque aſſenſu cum conſenſu tamen primogeniti, quia reſoluitur in refutationem.*

26 *Conſenſus filij primogeniti, ſeu agnati immediatè ſucceſſuri, an ſuffi-*

ſufficiat tacitus, & quomodo inducatur.

27 *Tria inducunt conſenſum alienationi factæ, ſcientia, annale ſilentium, & agnatio.*

28 *Dominus excluditur à prælatione, quando ſciuit alienationem, & elapſus fuerit annus à die ſcientiæ.*

29 *Lapſus anni importat, expreſſum conſenſum agnati filij, ſeu Domini in alienatione.*

30 *Annale ſilentium habet vim refutationis.*

31 *Annale ſilentium currit agnato à die ſcientiæ contra Thom. de Marin.*

32 *Silentium anni in agnato importat, idem quod lapſus annorum triginta alienationis, quæ fit in extraneum, et ibi quomodò procedit.*

33 *Text in cap ſi quis per triginta, ſi de feud. defunct. milit. non procedit in Regno.*

34 *Camerarij doctrina impugnatur.*

35 *Deciſio Theſaur. & opinio Bammac. limitatur.*

36 *Scientia ad finem decurſus anni quomodo probetur, remiſsiuè.*

§. X.

MAGNA fuit cõtrouerſia priſcis temporibus, an poſsit feudatarius cum Regis, ſeu Proregis aſſenſu donare feudum filio
1 ſecundogenito, dùm ad primogenitum alias deuenire deberet ſecundum morem, ſeu ius francorum, ſecundum quòd in Regno ſucceſsio filijs primogenitis defertur, de quo in Conſtit. Reg. incip. vt de ſucceſsionibus; & ex varietate opinionum, diuerſæ latæ fuerunt ſententiæ, de quibus per D. Frecc. in 2. lib. ſubfeu. q. 1. & per Camer. in repet. cap. imperialem cart. 57. & vltimo loco in cauſa illorum de Suſanna, in qua aliàs fuerat iudicatum pro validitate donationis, fuit hoc valde altercatum in cauſa reclamationis, fueruntq; Iudices in paritate votorum, & ex difficultate, & dubietate articuli, fuit prouiſum cauſam eſſe compromittendam in Sacrum Conſilium, per quod fuit determinatũ, vt ſoluta certa quantitate parti reclamanti feudum relaxari deberet pœnes donatarium.

Aliqui dubitauerunt de poteſtate feudatarij, quaſi quòd non poſsit in præiuditiũ filiorum vocatorum ad ſucceſsionem ex l. inueſtituræ facere diſpoſitionem diuerſam, perquam ſucceſsio alteratur, & defertur alijs non immediatè ſucceſſoribus, primogenitus enim eſt vocatus ſecundum ius francorum ſub hac lege feudum eſt conſtitutum, & acquiſitum, non poteſt pater in præiu-
2 ditium primogeniti præferre ſecũdogenitum, in quo videtur punctualis deciſio Andr. in cap. omnes filij verb. item ſi vaſſallus ſi de feu. def. mil. ibi, vbi viuitur iure francorum, non poſſet pater ſecundogenito feudum dare, niſi eſſet ingratus primogenitus, &c. quòd firmat in proprio caſu latius Guglielmus Pern. in conſ. 7. & in conſ. 12. nec aſſenſus Domini videtur deſeruire, qui interponitur ad tollendum obſtaculum prohibitiuum diſpoſitionis feudorum abſque Domini directi aſſenſu, non autem ad tollendum ius filiorũ, ſeu agnatorum acquiſitum per l. inueſtituræ, & ex contractu maiorum, & ideò horum etiã aſſenſus requiritur, aliàs nihil Domini aſſenſus operatur iuxta diſpoſitionem text. in cap. 1. de alien. feu. pat. vbi Iſern. & Scrib. idem Iſer. in cap. 1. §. hoc quoque ante nu. 6. ibi circa ſecundũ de

ſucc.

3 ſucc.feud. Feudum enim conceſſum titio,& primogenitis erit feudum ex pacto, & prouidentia, ſicut feudum conceſſum titio,& liberis, & propterea nimirum ſi feudatarius non poteſt ſucceſſoribus præiudicare ex rationibus,quæ conſiderantur communirer in feudis ex pacto aliàs ſupra latius declaratis,hinc Andr.in cap.1. §.hoc quoque nu.7. de ſucc.feud. diſtinguit inter feuda cóceſſa tibi, & hæredibus, tibi & liberis de-
4 ſcendentibus,vel tibi & primogenitis, primo caſu valida eſt diſpoſitio loquẽdo quo ad facultatem feudatarij cum aſſenſu tamen Domini,vt inferius dicemus, nam ille in omni feudali diſpoſitione requiritur.pręterquam in ea,quę fit in immmediate ſucceſſurum,vt ſupra latè declarauimus loco ſuo.Secũdo caſu nullam haber poteſtatẽ feudatarius præiudicandi ſucceſſoribus, quia per mortem ius ipſius eſt reſolutum,& feudum defertur filijs, vel agnatis ex prouidentia legis per viam tranſmiſsionis de vno in alium,non autem per viam ſucceſsionis,ita quòd filius,ſeu agnatus non habet cauſam à defuncto,ſed à primo acquirente, qui ſunt termini noti feudiſtarũ. Tertio verò caſu dixit Andr. quando feudum eſt conceſſum iure francorum,quod eſt idem quod concedere tibi, & primogenitis, vt ipſemet declarat in loco prææallegato, dùm nu. 8. ponit quæſtionem ſi viuens iure frãcorum vendit feudũ cum conſenſu primogeniti,& moriatur primogenitus,an alius veniens poſt eum,qui non conſenſit reuocet,& concludit,quod ſi primogenitus ſuperuixit patri; licèt deinde moriarur,firma erit vendirio cum conſenſu illius, qui primogeniti locum tenuit in patris mortem, & dùm cæteri tanquàm deſcendentes poſt mortem primogeniti ius prætendere volunt, dicit Iſer.quod nullum ius fouebunt,quia feudum per ius francorum non eſt datum titio, & deſcendentibus, ſed titio, & primogenitis; & ideò quãtum adhoc alij quàm primogeniti ſunt excluſi,nec continentur inter ſucceſſores, vbi benè declarant Moder. addent.in verb.concluduntur.

In hoc inquam tertio caſu requiritur conſenſus primogeniti in diſpoſitione, & ob id in d.cap.omnes filijs,dixit quòd non poteſt parer dare ſecundogenito in præiuditium primogeniti, & ſi vera eſt opin.Affl. in d.c.1. §.hoc quoque,& in d.cõſtit.vt de ſucceſsionibus in fin. quod feudum in quo viuitur iure francorum eſt ex pacto,& prouidentia,& non aliter hæreditarium,cũ qua, vt dixi concordat Gulielm.Pera. tanto magis dubitatio augetur.

Alij dubitauerunt de poteſtate Proregis aſſentientis, quia cum ex hoc inducatur alteratio inueſtituræ,quia peruertitur ſucceſsio de primogenito in ſecundogenitum,quòd propterea minimè hoc facere poſsit ſtante etiam pragmatica nouẽ capitum,quæ vetat Proregibus aſſentire; dùm ſucceſsio defertur alijs, quàm ex ordine legis inueſtituræ vocatis, & mutatur etiam natura feudorum, in quibus ſecundum Regni Cõſtitutiones videlicet,vt de ſucceſsionibus,& conſtit.in aliquibus maior natu præfertur minori, de cuius mutatione non videtur dubitaſſe Loffr. in ſuo conſ.1.nu.152.vt benè ponderat Bammac.in d.cap.omnes filij,qui tenet opinionem, quòd Prorex non poreſt conſentire diſpoſitioni faciendę per feudatarium in ſecundogenitum ponderãdo deciſionem Loffr. & prædictã pragmaticam,vt ibi per eum nu. 60.

Dubitauerunt alij non in prædictis, ſed tenuerunt aſſenſum eſſe ſubreptitiũ, dùm in eo non ſit facta mẽtio filij primogeniti,de cuius præiuditio tractatur & venit ex tali diſpoſitione priuandus,
5 cumq; aſſenſus,vt diximus in pręcedẽtibus ſit gratia, quæ nunquàm intelligitur conceſſa in præiuditiũ tertij, cum hoc Rex facere non ſoleat, etſi poſsit, ad text. in l.2. §.meritò, & §.ſi quis à principe ff. ne quid in loc.publ. ex hoc dicitur Principi ſubreptum,quia vel nõ con-

6 ſconceſſiſſet, vel ſaltem durius, ex quibus ſubreptio cauſatur, & nullitas gratiæ impetratæ, de quo in cap. ſuper literis, vbi communiter Scribentes extra
7 de reſcr. quæ ſubreptio quando conſiſtit in his, quæ non reperiuntur à iure expreſſa, remittitur tunc Iudicis arbitrio, ſi Princeps conceſſiſſet, vel ſaltem durius ſecundum latè cumulata per Menoch. de arbitr. lib. 2. cent. 3. & hoc eſt, quod explicitè tenuit Camerar. vbi ſupra, & in quo ſuam fundat opinionē, & fuit deciſum in illa cauſa per eum relata, quam deciſionem, vt ipſemet refert, fuit reuocata per D. Regentem Reuerterium, in quem partes cauſam poſtea reclamationis compromiſerunt, & iudicauit pro validitate donationis, & rationem de auditu ab illo refert D. Mar. Frecc. in d. ſua 1. quęſt. quia non reperitur de iure cautum, vt teneatur vaſſallus exprimere hanc qualitatem, ſi libera eſt feudi hæreditarij diſpoſitio cum aſſenſu, & propterea dicendum, quòd ſtandum erat legi, ibiq; Marinus refert deciſionem poſtea factam in cauſa Bartholomæi Carrafæ pariter pro validitate donationis, & ponderatio in illa cauſa, quòd fuerit donatio aliquorum feudorum, non omnium, & facta contemplatione matrimonij, hęc inquā ponderatio nihil facit ad articulū ſubreptionis, ſi renetur, aut non tenetur mentionem facere primogeniti, de cuius præiuditio videtur in omni caſu tractari, ſi eidem omnis feudorum ſucceſſio debetur, & donando ſecundogenito, ſiue omnia feuda, ſiue partem ſemper illi auſertur, & præiuditium infertur ex quo, & in quo ſtat fundata ſubreptio ſecundum opinionem tenētium hanc partem, & tandem D. Mar. in art. principali, ſi aſſenſus eſt, vel nō eſt ſubreptitius ſimpliciter tenuit opinionem D. Regentis Reuerterij, & aliorum duorum Dominorum Conſiliariorum, qui huius voti fuerunt in deciſione facta tunc per Sacr. Conſ. & dixit Marin. 9 hæc opinio de iure erat tenenda.

Sacr. Conſ. Camer. & Frecc. nullam habuerunt rationem de primis dubitationibus, ſed omnem vim conſtituerunt in ſubreptitione, & repræhendit Marin. Afflict. cuius dicta dixit procedere poſſe in feudo ex pacto non hæreditario, & ſic pariter dicta per Pern. vt ex eo eſt
8 videre, aliàs in Regno, in quo viuitur iure francorum omnia feuda eſſent ex pacto, & prouidentia; cuius contrarium eſt indubitatum, in quo fecit ſuum amplum primum conſ. Loffr. & in Regno opinio eſt indiſputabilis; aliud enim eſt conceſſio facta titio, & primogenitis, & aliud eſt conceſſio facta titio, & hæredibus cum clauſula iuris francorum; Primo enim caſu erit feudum ex pacto. Secundo verò minimè, ſed erit feudum cum qualitate hæreditaria reſtrictum ad certos, & non omnes hæredes videlicet, vt ſolus primogenitus ſemper ſuccedat, ſed vt hæres, quia ſic conceſſum, vt peroptimè declarat Loffr. num. 147. dicens feudatarium non poſſe dare feudum vni ex filijs, quando eſt Lombardum ſcilicet diuiſibile in præiuditium aliorum, nec primogeniti, quando eſt francum id eſt ſi viuitur iure francorum, & è cōtra cum aſſenſu in vtroque
9 caſu poteſt, ſi in conceſſione verbū hæredibus eſt appoſitum, & eleganter declarāt Moderni addentes ad Andr. in cap. omnes filij in verb. ſecondogenito, ſi de feud. def. mil. vbi idem firmat, & benè explicat Bammac. nu. 55. & tradi-
10 ta per Andr. in d. §. hoc quoque procedunt quando eſt facta conceſſio tibi, & primogenitis, & nullum verbum de hæredibus, & ſic intelligitur Andr. in d. cap. omnes filij, & ob id, dum Andr. in d. §. hoc quoque nu. 7. voluit declarare feudum ex pacto, dixit eſſe illud, quòd eſt datum alicui, & deſcendentibus ex eo, & non dixit hæredibus, &c. Ita quòd ſemper quod adeſt verbum hæredibus non opus eſt in Regno diſſerere de qualitate hæreditaria, quod decidit idem Andr. in c. 1. §. quid ergo de inueſt. de re alien. fac. in fi. dum loquu-

tus

tus fuit de cōceſſione huius Regni,quę tanquàm de Regno eſt cum clauſula iuris francorum, verum quia eſt facta pro hæredibus,propterea dicit eſſe feudum hæreditarium,vbi Moder.Add.latiſſimè fundantes,hoc etiam ex expreſſis noſtri Regni conſtitutionibus, & ad
11 propriam noſtram quæſtionem eſt pūctualis deciſ.Andr. in c.1.in add.verb. quid ergo de nat. ſucc.feud. vbi tradit poſſe patrem cum aſſenſu dare feudum vni ex filijs,& redit rationem optimā, quia alienare poteſt,ſicut extraneus cū conſenſu Domini,vbi Moder.adden.reprahendunt Pernum, malè allegantem pro ſua opinione Andr. & concludunt valere donationem factam ſecundogenito cum aſſenſu,& idem dixit Andr.in c.1.§.nec in filiam de alien.feud.pat.& quòd dixit in d.c.omnes filij verb.item ſi vaſſallus,vt poſſit aſſignare feudum vni ex filijs,intelligitur cum aſſenſu,vt dixit in d.cap.1.verb.quid ergo,nam ſi omnes eſſent ſucceſſores,& inſtituendo, aut diſponendo in alium nō immediatè ſucceſſionem, dicitur alienatio vetita abſque aſſenſu,ex regulis cōibus, quòd non eſt in diuiſione inter filios permiſſa ab eodem iure communi, & ſtamus ſub reg.text.in c.1.de ſucc.feud.nulla diſpoſitione defuncti manente, vel valente,igitur oportet intelligi Andr.hoc in loco,vt loquatur quando cum aſſenſu diſponit,& ſic concordat cum dictis
12 in d.verb.quid ergo,in quo facit regulam Ardiz.vt non poſſit feudum vni ex filijs aſſignari in ſua ſumma c. 125. in tit.vtrum feud.poſſ. vni ex fil.aſſign. & Capyc. in rep.c.imperialem car.10.redit ſe conformem cum Ardiz. vt non poſſit feudatarius aſſignare feudum vni ex filijs abſq; aſſenſu,ibi in 2.ampl.vbi Camer.cart.23.idem firmat,& diſputat articulum ad partes,vbi cart.24.in fin. verb.non obſtat. Tertium argumentum redit rationem ab alijs in hoc non cōſideratam,quare pater non poſſit abſq; aſſenſu licèt omnes filij ſint de compręhenſis in inueſtitura, & ſimus in feudo hæreditario,illa enim eſt ratio,quia eſt alienatio in contemptum Domini, qui alia lege feudum conceſſit;& ſic conſideratur intereſſe voluntatis, ſi placet, vel diſplicet ſecundum Andr.ibidem ex reg.text.in l.fin. ff.de vſu, & habit. ſed cum aſſenſu omnes fatentur valere diſpoſitionem inter filios etiam ex partibus diſparibus, & ſic limitatur text. in d.c.1.de ſucc.feud. vt per Frecc.lib.3. in 3.form.inueſt.ante nu.12.cum qua diſtinctione, & cognitione terminorum ſedantur opin.Doctor. qui tàm confusè hunc articulum tractauerūt,quæſtiones congerit Tiraq.de retr.lign.§.11.gl.6. nu.23.& de iure primog.q.77. quàm etiam ſententiam benè explicat, & firmat Bammac.in d.cap. omnes filij,& ſi Andr. ſic non intelligeretur eſſet ſibi cōtrarius,& malè loqueretur,quem dixit erraſſe Camer.vbi ſupra,ſed defendendo illum,quòd intelligatur,quando cum aſſenſu diſponit nulla adeſt cōtrarietas,& dum poſtea in eodē loco ſubnectit,niſi lex,& pactio dati feudi aliud dicatur, intelligitur in feudo ex pacto
13 titio,& filijs nominatim, vel illorum contemplatione principaliter conceſſo, & dico nominatim,vel illorum cōtemplatione,nam cum loquatur Andr.in feudo acquiſito per patrem licet eſſet ex pacto,tamen in primo acquirēte habet naturā hæreditarij, & poterit alienare,quia omnes recognoſcunt à primo acquirente, ſecus verò ſi filij ſunt principaliter contemplati ſecundum cōmunem diſtinctionem Iſer.in d.cap.1.de alien.feud.pat. in d.cap.1.de ſucc.feu. in cap. titius ſi de feud.def.mil. cum mille concord. quæ videtur melior intelligentia ea,quàm dat Bāmac.vt hæc verba intelligantur de feudo ex pacto antiquo ſi quæſtio eſt poſita in feudo nouiter acquiſito, & hæc eſt exceptio, & limitatio, quæ dicitur eſſe de regula ſecundum eūdem Andr.ad propoſitum in cap.1.qui ſucc.ten.vel ſecundū Loffred.intelligitur de alia quacumque, pactione, & lege appoſita in inueſtitura,

ta , quæ etiam cum aſſenſu vetet feudi diſpoſitionem cum ex illa derogetur diſpoſitioni iuris communis ad text. in cap. 1. de duob. frat. in cap. 1. de feud. non hab. ptopter feud. nat. cum reliquis per Loffr. adductis, & quòd demum ibidem Andr. ſubdit videlicet, vbi viuitur iure francorum, non poſſet ſecundogenito feudum dare, intelligo cum Bammac. quando feudum eſt datum titio, & primogenitis, abſque verbo hæredibus, nam tunc eſt ex pacto, non hæreditarium, vt ſupra declarauimus, & hic eſt germanus, & verus Andr. intellectus quem etiam tenuerunt Moderni addẽtes ibidem, quanquàm Loffred. voluerit hic loqui quando diſponit abſque aſſenſu, vt ſicut in primo caſu abſque aſſenſu non valet diſpoſitio in feudo, in quo omnes filij ſuccedunt, ſic pariter nam valeat, & ſi primogenitus tantum ſuccedat abſque aſſenſu, qui intellectus mihi non placet, & non conſonat verbis Andr.

1 Ex his iuſtiſſimè apparet, quare prædicti Doct. ac Sac. Conſ. nullam habuerint, rationem de defectu poteſtatis feudatarij, quando cum aſſenſu diſponit, ſi feuda ſunt hæreditaria, & vt ſæpè diximus in præcedentibus reputantur, vt allodialia, & idem in feudis ex pacto nouiter acquiſitis, vt hæreditariorum naturã ſortiantur, quo caſu ex reg. text. in l. cum à matre, tenentur ſucceſſores habere ratam diſpoſitionem cum aſſenſu validitatam, & intantum filius ius in feudo habebit, inquãtum reperiet illud in hæredirate, ſed ſi per prius eſt alienatum, cum nullum ius antc mortem ſit delatum propterea nullum poterit poſt mortem prætendere, ſicut etiam dicimus in feudo ex pacto nouo, quòd hæreditariũ reputatur, vt hæc omnia eleganter docet Andr. in d. c. 1. de alien. feud. pat. nu. 11. & in c. 1. §. hoc quoque de ſucc. feud. nu. 7. cum locis concordãtibus; omnia enim allegata in prima dubitatione procedunt in feudo ex pacto antiquo, in cuius conceſſione nulla eſt facta mentio hæredum, aliàs omnía ſunt hæreditaria, & de natura alienabilia cum Domini directi aſſenſu, in quo

14 notetur, quòd duæ ſunt regulæ faciendæ in feudis, vt aliàs diximus in magna conſultatione, & ſunt de natura feudorum. Vna quòd ſine aſſenſu non ſunt alienabilia. Altera è contrario, ꝙ cum aſſenſu ſunt in libero commercio, illorumq; alienatio erit ſemper permiſſa, loquendo in feudo hæreditario, ſiue nouo, ſiue antiquo, & etiam in feudo ex pacto nouo, vt diximus, ita Iſern. in cap. 1. de feud. non hab. propr. feud. nat. poſt gloſ. in cap. 1. in verb. permiſſione, per illum text. de prohibit. feud. alien. per Lothar. eadem gloſ. in cap. 1. de alien. feud. pat. Andr. & latius Moderni addentes in d. cap. imperialem in verb. cum conſenſu reaſſumit concluſ. Curt. in 4. part. tractat. feud. num. 82. in tit. quibus ex cauſis feud. ammitt. Ex quo fit, ꝙ hallucinati ſunt, qui in hac quæſtione dixerunt ex alienatione, quæ fit per patrem donando vni ex filijs, alterari naturam feudorum, ſi vt dixit miſterioſè doctiſſimus Iſern. alienabit pater, ſicut extraneus, in quo nulla conſideratur alteratio naturæ feudi, quòd alienatur, quia vt diximus eſt de natura alienare cum aſſenſu, & feuda, vt pluries ſupra dictum eſt, ſunt in commercio, & non ſunt de prohibitis perpetuò àlienari, ſed perpetuo permiſſis cum Domini aſſenſu, & quando in alium transferuntur, illa trãſeunt cum eorum innata natura à lege inueſtituræ aſſumpta, ita quòd erunt eiuſdem naturæ pęnes donatarium, cuius erant pęnes donantem, nec alio modo transferri poſſunt, pro quo eſt factus text. in cap. 1. §. profecto de l. Corrad. ob quod nec reſpectu alienantis, nec reſpectu aſſentientis intelligetur in aliquo natura alterata, quòd peroptime explicat D. Frecc. in proprio caſu in d. ſua prima quæſt. & etiam Pern. in allegato conſ. 7. quòd non eſt quando di-

15 ſponitur in vltima volũtate inſtituen-

do alium, quàm vocatum ex l. inueſtituræ, tunc enim ſuccedit, qui ſuccedere non deberet ſecundum naturam feudi, & diſpoſitio confertur poſt mortem, & in hoc caſu loquitur Pragmatica nouē capitum in tit. de feud. per quam vetatur Proregibus aſſentire, & procedit opinio Bammac. vt non ſufficiat Protegis conſenſus in diſpoſitione, quæ fit in vltima voluntate in beneficium ſecundogeniti, ex quibus apparet ſatisfactum dubitationibus concernentibus defectū poteſtatis feudatarij, Proregis ac præiuditium filij primogeniti.

Reliquum remanet ſatisfacere prætenſæ ſubreptioni, in quo ſunt opiniones, hinc inde Freccię, & Camer. & adſunt determinationes, vt ſupra factæ.

Poſſum primo loco validè allegare pro hac parte communem opinionem, quæ ſe habet, vt valida ſit donatio, & diſpoſitio cum aſſenſu inter filios etiam inequaliter, vel vni tantum totum aſsignando, quādo feuda ſunt diuidua, & diſputatio fuit, an etiam ſine aſſenſu ſecundum Doctor. cumulatos per Tiraq. ſed cum aſſenſu omnes fatentur, & hoc dixit Andr. Loffr. Frecc. Moderni addentes ad Andr. qui loquuti ſunt in donatione, quæ fit ſecundogenito, ſolus autem Camer. diſſentit, & in alie-
17 natione, quæ fit extraneo nemo diſcrepauit, quando cum aſſenſu, & in feudo hæreditario, & Camer. fundat ſe in ſubreptione, Guliel. verò Pern. in defectu poteſtatis, quia tenet opinionem feuda, in quibus viuitur iure francorum eſſe ex pacto, & prouidentia, quod ab omnibus in Regno eſt reprobatum, ſi igitur Doct. ſimpliciter dicunt, quod poteſt fieri alienatio cum aſſenſu Domini, qui aſſenſus requiritur ad tollendum obſtaculum prohibitiuum alienationis feudi Domino inrequiſito, ergo bene dixit D. Reuert. quod ſtandum eſt huic regulæ, nulla diſpoſitione iuris in contrarium exiſtente.

Arguo ſecundo loco fortius, & incōuincibiliter ex deciſione And. in d. c. 1.
18 verb. quid ergo de nat. ſucceſ. feud. dicit enim quod pater, vt extraneus alienabit donando filio cum conſenſu Domini, ſi igitur non alienat iure patrio, ſed vti extraneus, ſequitur quòd etiam extraneus erit ab hac quęſtione articulus ſubreptionis, quòd benè ponderauit Loffr. & voluit dicere ſubtilis Andr. ſi feudatarius poteſt in extraneum cum aſſenſu alienare, quare deterioris conditionis dicitur eſſe filius, & ſi poteſt primogenito præiudicare alienando in egtraneum, quare præiuditium, quod non conſideratur cum extraneo, conſiderari poteſt cum filio, eiuſdemq; fratre, & ob id dixit Andr. quod pater, vt extraneus alienabit, cui deciſioni non poteſt reſponderi, etſi nullum ius habet primogenitus, quia feudum eſt hæreditarium, ergo non datur illius præiuditium, & conſequenter Dominus aſſentiendo non dicitur lædere, ob quòd nō poteſt inferri ad ſubreptionem, ſi conceſſiſſet, vel ſi durius; immò iniuria tunc fieret vaſſallo denegando aſſenſum in re libera ſua.

Tertio ſi petitur aſſenſus donationi faciēdæ, vel factæ ſecundogenito, ergo nullo modo cadit ſubreptio, nā dicendo donare filio ſecundogenito, certificatur aſſentiēs de primogenito, qui ſi nō eſſet exiſtens, eſſet hic ſecundus primus, & nō ſecundogenitus ſm̄ deciſ. Andr. in d. c. hoc quoq; ex quo ceſſat difficultas cōſiderata per Camer. ꝙ non conceſſiſſet, vel difficilius, & ꝑpea Doct. præfati tractauerunt ſolummodo articulum, ſi poteſt dari ſecundogenito cum aſſenſu, & nihil de ſubreptione, quia dicendo dare ſecundogenito præſupponitur præexiſtentia primogeniti.

Quarto ad idē vrget ratio D. Frecc. nam donare immediato ſucceſſori, non requirit aſſenſū, vt eſt iuris notorij, ergo ſtatim, ꝙ petitur aſſēſus, cogitauit aſſentiēs ſupplicantem indigere eo, qa filius cui donabatur, nō erat immediatus ſucceſſor, & cōſequēter, ꝙ alius ipsū præcedebat, ex quo ſeqtur, ꝙ ceſſat ſubreptio,

quia

quia ex parte ſupplicantis non reperitur de iure, quod hanc qualitatem exprimere debebat, & non omne quòd
19 tacetur inducit ſubreptionem, ſed illud tantum, quod iure eſt expreſſum, quod exprimi debeat gloſ. in clem. 1. in verb. alterum de præb. fœli. authoritate Rotæ Bellem. & aliorum in cap. poſtulaſti 3. col. verb. declara etiam de de reſcript. latè Menoch. in d. cent. 3. de arbitr. lib. 2. nu. 26. ſi verò conſideramus partem concedentis, nulla cadit ſubreptio, ſi ex petitione aſſenſus datur ſcientia neceſſitatis ipſius, nam aliàs fruſtra impetraretur, quod aliàs communi iure competeret ad text. in l. 1. C. de theſaur. lib. 10. & ſi conſideratur neceſſitas, conſideratur in neceſſariam conſequentiam, quòd alius etat ſucceſſor immediatus, ob quod aſſenſu opus erat quo non obſtanre aſſenſijt igitur, non cadit articulus ſubreptionis, & ſi ex parte ſupplicantis non conſideratur ſubreptio, quia de iure hoc non eſt expreſſum, non poterit dari ex parte aſſentientis in præiuditium ſupplicantis, & oĩa iura, & Doct. quę vel loquuti ſunt de ſubreptione, vel obreptione, minimè illã tractauerũt reſpectu concedẽtis, ſed ſupplicantis; nam cum ſubreptio conſiſtat in taciturnitate veri, & obreptio in expreſſione falſi ſecundũ canoniſtas in d. c. ſuper literis, hęc inquam non conſideranrur in concedente, ſed in ſupplicãte, à quo demum dicitur regi ſubreptũ, vel obreptũ aliàs deceptus remaneret ſupplicans ex conceſſione, ꝙ incõcuſsè cõfirmarur ex argumẽto ſubſequ.

Quinto onus eſt aſſentientis ſe informare de expoſitis, & de qualitate eius,
20 in quem feudum vult transferri, nam ob hoc poteſtas aſſentiendi reſeruatur Andr. in cap. imperialem num. 7. 3. col. vbi Camer. cart. 64. hinc Frecc. in 23. queſt. tenuit non eſſe gratiam ſubreptitiam, ſi non fuit in aſſenſu expreſſum, quòd vendebatur extero, quanquàm idemmet Andr. ibidem dicat, quòd natio prouocat, & deterret, & intereſt Regis ſcire, ſi in quem feudum eſt transferẽdum ſit fidelis, vel trahit originem à parum fidelibus, ſi eſt exteræ nationis, & ſimilia, vt per eum nu. 7. 3. col. & nu. 9. ibi, vel odioſus, Regi vel extero ei; ſed quia onus eſt Regis ſe informare, propterea aſſenſus reſpectu ſupplicantis non poteſt dici ſubreptitius pro quo affero text. in proprio caſu in Capit. Reg. Caroli II. incipiente item ſtatuimus æditũ in planirie ſancti Martini, de quo ſupra in materia aſſenſus dotium, latè loquutiſsimus, prouidetur enim in illo tex. quod matrimonia liberè contrahantur à feudatarijs abſque alia neceſsitate aſſenſus Regis, dummodò feuda non dentur in dotem, ſed ſi illa volunt dari, aſſenſus peti debeat adhoc, vt Curia ſe informet, & inquirat qualitatem eius, in quem feudum vult transferri, ergo onus eſt Regis ſe informare de veritate, & qualitate præcum, & quando Rex, ſeu Prorex de-
21 mum præſtat aſſenſum cenſetur inueſtire nouum acquirentem per donationem, quam inrelligitur facere, aſſentiendo ex reg. texr. in l. obuenite de verbor. ſignif. ita notab. Frecc. in 2. lib. quæſt. 17. in cap. incip. hic quæro de noua quæſt. nu. 12. & dixit Andr. quòd habetur, ac ſi Rex principaliter conceſſiſſet in cap. 1. §. etſi clientulus de alie. feud. & inueſtitura feuda conceduntur ad text. in cap. 1. vbi Andr. quib. mod. feud. conſt. poteſt, ex qua inducitut cõtractus vltro, citroq; obligatorius, &
22 dicitur contractus de per ſe innominatus Andr. in prælud. q. 5. vbi latè Moder. add. vnde cum qui cum alio con-
23 trahit, ſcire debet conditionem illius ad reg. qui cũ alio de reg. iur. vbi Dec. cum alijs latius per me cumulatis ad proprium caſum in conſ. 2. 1. vol. n. 44. vbi quod in caſu hoc nõ excuſat ignorantia facti alieni, quia ſi tenebatur ſcire nõ eſt probabilis, ſequitur propterea ex his, quòd non procedũt termini ſubreptionis, & ibi latius habetur, quando perſonæ ſunt notæ in Curia, aſſentiens

ex qualitate perſonarum habet illarum ſcientiam,quodq́; ſi fuiſſet expreſſum, conceſſiſſet,hæc inquàm omnia faciunt ſubreptionem omnem ceſſare.

Nam Collaterale Conſilium à quo aſſenſus expediuntur, & per quod Regnum regitur,& gubernatur notas habet perſonas omnes maximè, quando ſunt principalis familiæ, & qualitatis, & ſic pariter Prorex,in quo quæſo,addantur ſupra latius diſcuſſa in articulo illo de alienante feudum, quando ſucceſſore legitimo carebat, an quia non fecit de hoc expreſſionē aſſenſus ſuper alienatione interpoſita,erit validus, cũ communis ſit Doct.ſchola intereſſe Regis eſſe conſiderabile propter deuolutionem,& vt dicit Camer.non ſolent ſimiles aſſenſus concedi, & tandem quia onus eſt Regis de hoc ſe informare, Andr. dixit validum eſſe aſſenſum, ex quo inoleuit poſtea practica Reg. Cancell.vt in præſtatione aſſenſuũ dicatur, fiat,dummodo habeat ſucceſſores.

Sed ad concludendum articulum,& tollendam omnem penitus dubietatem
24 tàm circa poteſtatem Proregis, quàm circa motiuum ſubreptionis, dico omnia deciſa eſſe per Capitula particularia conceſſa noſtræ fideliſſimæ Ciuitati, in quo quæſo attendatur.

Per Pragmaticam editam in anno 1531. dicta delli noui capi prouiſum erat, ꝙ Proreges minimè aſſentire poſſent alienationibus feudorum titulatorum,vel magni momẽti,quę erant feuda illa tranſcendentia introitus annuorum ducatorum mille, vt per Capitulũ quartũ conceſſum Ciuitati in an.1557. in lib.capitulorum fol.160.cumq́; ſupplicatum eſſet in an.1535.vt nõ obſtãte prædicta Pragm. anni 1531. poſſent Proreges aſſenſus præſtare omnibus, & quibuſcumque alienationibus quorumcumque feudorum, maximè quia per Pragmaticam prædictam veniebat impediti contractus matrimoniales, ꝑpea Rex demum concedit poteſtatem Viceregibus, ꝙ non obſtante prædicta Pragmatica poſſent aſſentire, quemadmodum ante dictam Pragmaticam fieri ſolebat, quando pater, aut mater in caſu matrimonij filijs fecerint donationem ſuorum ſtatuum, & hæc ſunt propria verba gratię,& rurſus dicit placet item Regijs maieſtatibus, ꝙ Vicereges prædicti poſſint interponere aſſẽſus in caſu cõtractationis matrimoniorum, vbi donatio fiet per parẽtes filijs non obſtãte prædicta Pragmatica, quemadmodum ante eius publicationem fieri ſolebat.

Ex hoc inquàm capitulo declaratum apparet ſolitum eſſe donare filijs,& ſic ſecũdogenitis,nam loquitur capitulum per verbum filijs,& rurſus perneceſſe intelligendum eſt de filijs ẽt ſecundogenitus,quia de primogenitis non erat dubitandum, quia non opus habebant aſſenſu, cum erant immediati ſucceſſores,& reſoluebatur in vim refutationis, nec dicatur,ꝙ aſſenſus neceſſarius erat, dùm donatio fieret cum reſeruatione dominij,aut vſusfructus,nam propterea duæ ſunt decretationes,vna quãdo pater,aut mater donat ſuos ſtatus, altera generalis,quando parentes filijs donãt, & ſemper loquitur in plurali numero, ergo omninò compræhendit etiam donationes,quæ fieri ſolitæ erant filijs ſecundogenitis, & dicit Rex ꝙ poſſet aſſentire Prorex,vt aſſentire ſolebat ante Pragmaticam, & ſic Rex dando generalem licentiam aſſentiendi, non poteſt dici, quòd nõ aſſentijſſet,vel difficilius, & ſic pariter Prorex, ſi ſolitus erat aſſentire ante Pragmaticam, cumq́; hoc ſupplicetur in ſpetie, & generaliter cõceditur,intelligitur conceſſum in omnẽ caſum,vt arguit Andr.in c.1.qui ſucc. ten.ergo ſi adeſt ſpecifica licẽtia aſſentiendi,ſi dicitur ſolitum eſſe donãdi filijs,ſiue primogenitis, ſiue ſecundogenitis,ſi dicitur ꝙ aſſentire ſolebant Proreges ante Pragmaticam,ergo de poteſtate non eſt dubitandum, nec de ſubreptione verba eſſe facienda, quæ nõ aduertit Camerar. nec D.Frecc.& ni fallor reddunt articulum indubitatum, nec

nec dicatur reſtringi gratiam, quo ad
donationes, quæ fiunt contemplatione
matrimonij, nam hoc eſt reſpectu feu-
dorum titulatorum, & magni momen-
ti, ſuper quibus vetatum erat Proregi-
bus aſſentire per prædictam Pragmati-
cam anni 1531. antequam Proreges
indiſtinctè ſuper omnibus aſſentiebant,
ob quod opus fuit ædere Pragmaticam
reſtringendo poteſtatem reſpectiuè ad
feuda titulata, & magni momenti tan-
tum, ergo remanet ſolitum reſpectu a-
liorum feudorum ſit declaratum per
hoc capitulum, & conſequenter ceſſat
motiuum ſubreptionis conſiſtentis in
eo, quòd non aſſentijſſet, vel difficilius,
caſus feudorum titulatorum, & magni
momenti non facit ad articulum ſubre-
ptionis, ſed ad poteſtatem Proregis, &
hic etiam eſt ſublatus quo ad donatio-
nes contemplatione matrimonij; vnde
omni iure de ſubreptione non eſt tra-
ctandum, & ſucceſſiuè pro validitate
donationis erit iudicandum.

Hæc omnia locum habebunt, quãdo
abſque conſenſu primogeniti fit alie-
25 natio in ſecundogenitum, ſed ſi cum
conſenſu, tunc neque aſſenſu Domini
opus erit, & valida iudicabitur, quæli-
bet diſpoſitio, quia ſublato de medio
primogenito, remanet ſecũdus primus,
& reſoluitur in vim veræ refutationis,
pro quo eſt text. in cap. præterea, quib.
mod. feud. amitt. vbi gloſ. & Iſer. diſpu-
tant, an ſufficiat tacitus conſenſus, nec
aſſenſus Domini directi requiritur in
hoc conſenſu primogeniti, tum quia
non habet ius formatum in vita patris,
ſed ſpem tantum, tum etiam quia pari-
ter conſenſus iſte reſolueretur in vim
refutationis in beneficium ſecundoge-
niti, & ideò Doctor. communiter tradi-
derunt ſufficere conſenſum, & omnis
difficultas reſidet, ſi conſenſus expreſ-
ſus requiritur, vel tantum tacitus ſuffi-
ciat.

Sed notetur adhoc caſus, qui frequẽ-
ter poterit in facto accidere, an ſi fue-
26 rit facta diſpoſitio in ſecundogenitum,
vel in vlteriorem agnatum, de qua pri-
mogenitus, ſeu agnatus immediatè ſuc-
ceſſurus ſcientiam habuit, & tacuit per
annum, an enim ex hac taciturnitate,
ſic per annum continuata ſtante con-
iunctione ſanguinis, videatur ſucceſſio-
ni renuntiatum in beneficium ſecundo-
geniti, ſeu agnati remotioris inueſtiti,
prout videtur caſus in cap. titius in fin.
ſi de feud. def. mil. vbi gloſ. notab. dicit,
quòd ſcientia alienationis factæ in a-
gnatum remotiorem ſilentium anni, &
27 agnatio hæc enim tria operantur ex-
cluſionem agnati proximioris, & con-
firmationem inueſtituræ in agnatum
remotiorem, vbi idem ſequendo Andr.
dicit, quòd idem operatur cõſenſus ex-
preſſus agnati, quòd tacitus, qui indu-
citur à die ſcientiæ cum lapſu tempo-
28 ris anni, vbi etiã, Aluar. eodemq; mo-
do excluditur Dominus à prælatione,
quàm habet, dùm feudum fuerit alie-
natum per vaſſallum, ſi elapſus fuerit
annus à die ſcientiæ ad text. in cap. 1.
§. porrò qual. feud. pot. ol. alien. & de
hac annali preſcriptione habetur etiam
in cap. 1. §. fin. ſi de inueſt. int. Dom. &
vaſſ. lis hor. vbi gloſ. notab. quam Andr.
29 multum commendat, hinc Doctor. di-
xerunt, quòd quando labitur annus ha-
betur, ac ſi alienatio eſſet facta de ex-
preſſo conſenſu agnati, ſeu filij, Bald. in
cap. 1. §. hoc quoque nu. 17. de ſucceſſ.
feud. & in d. cap. titius dicit agnatos eſ-
ſe debere multum auiſatos, ne labatur
annus, alias ſilentio contractus confir-
30 matur, & idem Bald. in d. cap. porrò di-
xit notabile verbum videlicèt, ꝙ anna-
le ſilentium habet vim refutationis, ad
quod ipſum allegat Io. Vinc. de Anna
in rubr. de vaſſ decr. ætat. nu. 331. ean-
demq; concluſionem firmat poſt Affli.
in d. cap. titius, Capyc. in inueſt. in verb.
alienationes feudorum verb. limita ſe-
31 cundo, vbi voluit procedere hoc etiam
in vita feudatarij alienantis, vt annus
currat à die ſcientiæ, licèt agnatus non
poſſit reuocare, quia debet proteſtari,
& reuocare verbo, ac oſtendere verba-

lem contradictionem, in quo videtur contradicere Io. Thom. de Mar. in tit. 2.lib.1.de feudo ex pact.pat.nu.72.qui eandem firmat concluſionem ſupra in verb. ſcilicet limitatur, ſed vult, quòd hic annus currat à die mortis, quia tūc competit agnato ius reuocandi, nam alias non valenti agere non currit pręſcriptio, eandemq; declarationem firmat Sonsbecius quem refert Piſtor. in ſecunda par. quæſtio. feud. quæſt.5. num. 29. Sed communis eſt cum Capyc. & iuta, atque Doctor. omnes ſimpliciter tradunt, quod à die ſcientiæ currat annus, quam concluſionem latè exornat Bammac. in repet. dicti cap. titius, cumulans omnes, quam ſequendo Lanar. in ſuo conſ.69.nu.9. dixit, quod
32 idem operatur lapſus anni in agnato, quando in agnatum vlteriorem fit alienatio, quòd operatur lapſus annorum 30. quando alienatio in extraneū, quo caſu Doctor. omnes, vbi ſupra dixerunt data ſcientia alienationis factæ in extraneum per annos 30. agnatum excludi à reuocando, quòd ego non ſequor per viam conſenſus præſumpti, cum in extraneo ceſſet præſumptio principaliter fundata in propinquitate, & agnatione ſecundum terminos text. in l. procula de probat. & rurſus dùm fit alienatio in extraneum, & intercedit mors alienantis, res non eſt integra, dominium eſt pœnes ſucceſſionem, non poteſt dari conſenſus, qui importaret nouam dominij tranſlationem, quę ſine Domini nouo aſſenſu fieri non poteſt, igitur oportet intelligere dictum hoc per viam præſcriptionis, ſecundum ter-
33 minos text. in cap. ſiquis per triginta ſi de feud. def. mil. qui term. non practicatur in Regno ex rationibus aliàs diſcuſsis, & multo magis prædicta procedunt, ſi procedit opin. quod curſus anni intelligitur incipere poſt mortem alienantis tempore, quo dominium eſt iam in ſucceſsionem tranſlatum, quæ minime militant, quando ſumus in filio primogenito, vel agnato proximiori, qui ſicut poſſet expreſsè refutare immediato ſucceſsori abſque alio Domini aſſenſu, ſic poteſt facere per lapſū anni ex quo temporis curſu data ſcientia, agnatio inducit validam conſenſus præſumptionem, qua ratione attenta
34 apparet malè ſentiſſe Camer. in d. c. imperialem cart.33.col.3. verb. quinimS, dum voluit hanc annalem præſcriptionem non procedere hodie, maxime in Regno ſtante nullitate alienationis, cuius datur reuocatio à Domino, quādo vaſſallus non vult reuocare, & conſenſus ſuperueniens agnati non repetit rem integram, decepit enim ſe Camer. nam articulus procedit, quando cum conſenſu Domini fit alienatio, quæ ex reg. text. in cap.1. de alien. feud. pat. vbi Iſet. valet quo ad Dominum, ſed non in præiuditium agnati loquendo in feudo ex pacto antiquo, & conſequenter non poteſt tractari de reuocatione, nec de præuentione Domini, & rurſus, & fortius, vt ſæpius diximus, alienatio donec Dominus aſſentiat non dicitur nulla, ſed ſtat in ſuſpenſo propter ſpem reconualidationis ex ſuperuenientia aſſenſus quādocumque non data reuocatione, igitur exiſtente Domini aſſenſu, & ſuperueniente agnati conſenſu, de cuius tantum intereſſe agitur, qui conſenſus alium non requirit aſſenſum, quia in immediatè ſucceſſurum ſequitur propterea, quòd non poteſt procedere dictum Camerarij.

Hæc omnia in feudo ex pacto non hæreditario, ſed in feudo hæreditario
35 erunt clariora, in quo, & ſi Bammac. dixerit authorit. Theſaur. in ſua deciſ. 99. quod non procedat id quod de cōſenſu agnati dicitur, quia ſucceſſor habet, vt hæres, & tenetur habere ratum factum defuncti, de quo etiā per Brun. in conſ.80. tamen aduerto benè terminos ſilentij annalis applicati ad finem tollendi ſubreptionem, de qua ſupra diſputauimus, nam ſi ex hoc dicitur facta alienatione cum conſenſu agnati, ſeu primogeniti, vt ponit caſum Afflict.

ſtict.in d.cap.titius, ſequitur quod nulla cadit ſubreptio, & rurſus ſi eſſet facta alienatio in vlteriorem agnatum, vel in ſecundogenitum abſque aſſenſu, quo caſu etiam in feudo hæreditario ſecundum communem ſcholam noſtrorum Scribentium procedit Conſt.Reg. conſtitutionem diuæ memoriæ,vt poſſit reuocare hæres alienationem nullam defuncti,quia non tenetur approbare factum nullum,dico,quòd ſi ante reuocationem, vel Domini præuentionem primogenitus,vel immediatus ſucceſſor conſentiret alienatio reuiuiſceret, & conualidaretur, & cum reſoluatur in vim refutationis non opus eſt Dñi aſſenſu,vt ſæpius diximus, ergo ſi conſenſus inducitur, non ſolum quando expreſsè conſentit, ſed per ſcientiam alienationis cum propinquitate ſanguinis,& têporis curſu,ſequitur quòd quæſtio procedit etiam in feudo hæreditario quo ad prædicta, non autem quo ad reuocationem quando legitimus procederet aſſenſus,& in hoc caſu procedit dictum Theſ.& Bammac.pro quo videatur ſollemnis deciſio Gram.num.133.& propriè ibi nu.38.cum ſequ.vbi quomodo
16 præſumatur ſcientia ad finem decurſus anni, & ibi etiam de iure adeundi, & alia notabilia propter caſus contingentes, quæ dixiſſe ſufficiant pro indagatione veritatis,& vt peritiores altiori ſtylo omnia poſſint determinare.

SVMMARIVM.

1 *Feudum cum aſſenſu poteſt alienare, & abſque eo minimè.*

2 *Feudum cum poteſtate alienandi conceſſum dicitur contra naturam feudi.*

3 *Sicut prohibetur feudi alienatio, ſic etiam iurium feudalium.*

4 *Ex contractu feudali abſque aſſenſu, nec confeſſio oritur.*

5 *Idem iudicatur de feudo, quòd de actione ad feudum.*

6 *In ceſſione iuris hyppothecæ feudalis requiritur aſſenſus, ſicut in ceſſione feudi.*

7 *Commutatio iuris feudalis de perſona ad perſonam fieri non poteſt, abſque aſſenſu, & ſignanter iuris hyppothecæ.*

8 *Lex feudorum, & Conſtit. Regn. annullauerunt omne commercium, omnemq; cõtractationem rerum feudalium reſpiciendo facti ſeriem, non autem iuris effectum.*

9 *Prohibita alienatione, venit etiam prohibita poſſeſſionis translatio.*

10 *Lex feudorum prohibitiua alienationis, & Conſtitutio Regn. habent locum etiam in contractu poſſeſſionis translatiuo.*

11 *Conſtitutionẽ Reg. conſtitutionem diuæ memoriæ, iudicatum eſt habere locum etiam in emptore, in promiſſione de vendendo, & in pacto de non petendo, & nu. 12. & 13.*

14 *Clauſulæ appoſitæ in conceſſione, ſeu in inſtrumentis vẽditionum cum poteſtate capiendi, vendendi, & alienandi quid importẽt, & Sacr. Conſ. deciſiones referuntur.*

15 *Feudi conceſſio facta cum facultate alienandi, vel cum clauſula cui dederis, an importet liberam feudi diſpoſitionem, vel in ipſius alienatione requiratur aſſenſus, in quo opiniones Scrib. hinc inde referuntur, & firmatur opinio pro parte affirmatiua.*

16 Opi-

16 *Opinio tenentium partem negatiuam, videlicèt non requiri aſſenſum limitatur cõmuniter quando facultas non eſt data in principali diſpoſitione, ſed in exequutiuis.*

17 *Aſſenſus Domini nil aliud importat, niſi tollere obſtaculum impeditiuũ translationis iuris feudatarij, ſi quod habet, & eo modo, quo habet, nec Dominus aſſentiendo aliquid concedit, nec iuri ſuo quomodocumque præiudicat.*

18 *Aſſenſus non iuuat abſque contractu feudatarij.*

19 *Dominus aſſentiendo non intelligitur remittere ius directi dominij.*

20 *Dominus ſciens feudum ſibi deuolutum aſſentiendo feudatario, illud alienanti ſibi non præiudicat.*

21 *Aſſenſus non extenditur ad incogitata.*

22 *Intereſſe Domini in alienatione rei feudalis.*

23 *Aſſenſus, qui petitur ad obſtaculum tollendum non operatur ad alia, nec extenditur ad diſpenſationem.*

24 *Creditor niſi ex pacto ſpetiali non poteſt vendere bona debitoris illo inrequiſito.*

25 *Qui facit actũ, intelligitur facere, prout ei à iure permittitur.*

26 *Prorex non poteſt concedere, aut dare rem, aut ius Domini, nec præſtare aſſenſum, quando natura feudi alteratur.*

27 *Iudicium aſſiſtentiæ, an requirat probationem dominij.*

ARGVMENTVM.

Prohibitio alienationis rerum feudaliũ habet locum, tàm in ipſis feudis, quàm in quibuſcumque iuribus feudalibus, ob quod aſſenſus requiritur ſemper quomodocumque de feudo, aut de actione, ſeu iure feudali tractatur, & quid in poſſeſſione rei feudalis. An Conſtitutio Regni conſtitutionem diuæ memoriæ habeat locum. Dominus aſſentiendo quid facit, & an ſibi præiudicet. Conceſſio feudi cum facultate alienandi, an importet liberam diſpoſitionem abſque alio requiſito aſſenſu, & quid, quando clauſula prędicta non eſt poſita in principali diſpoſitione, ſed in exequutiuis. Prorex an poſſit præſtare aſſenſum, quando feudi natura alteratur, vel quando ius Domini venit ex aſſenſu concedendũ. Iudicium aſſiſtentiæ an procedat ſuper re feudali abſque aſſenſu.

§. XI.

COMMVNIS eſt ſchola Doct. fundata in notorijs iuris regulis quòd feuda non ſolum, vendi non poſſunt abſque aſſenſu, ſed nec obligari, aut commercium aliquod quomodocumque de ipſis fieri, & duæ ſunt regu-
1 læ, vna negatiua, vt ſupra, & alia affirmatiua, vt cum aſſenſu libera ſit diſpoſitio, de quo in cap. 1. de prohib. feud. alien. per Lothar. in cap. imperialem, de prohib. feud. alien. per Feder. in Conſti. Reg. conſti. diu. mem. hinc Andr. & Do-
2 cto. voluerunt, ꝙ data facultate diſpònendi, ſeu alienandi abſque aſſenſu, dicitur impropriari feudum, ipſiusq; naturam alterari, de quo Andr. & Scrib. in cap. 1. de feud. non hab. propr. nat. feud. & ſicut prohibetur alienatio rerum, ſic etiam prohibetur alienatio iu-
3 rium feudalium, dicit Andr. in d. Cõſti. Reg. in verb. tranſactionis, quæ Conſtitutio annullat quoſcumque contractus

ſuper

ſuper feudis, & rebus feudalibus, vbi Affl.in 4 notab. nu.22. tradidit, quòd cõtractus factus inter partes de re feu-
4 dali, nullam habet firmitatem, nec quo ad partes, nec quo ad terrium, ita quòd ex eo, nec inducitur confeſſio, ex qua reſultet certitudo aliqua, vel firmamentum, & idem iudicatur de actione ad
5 feudum, quòd de ipſo feudo, Andr.in Conſtit.Reg. honorem noſtri diadematis 3.col.ſiue actio ſit ad vendicandum feudum, ſiue ſuper hyppotheca ſuper ipſo, nam ſemper tangitur feudum, & dirigitur, vel ad venditionem ipſius, vel adiuuarionem, & ob id in ceſſione iuris hyppothecæ, ſicut in ceſſione feudi requiritur aſſenſus, quia cum ſit ius ſuper re feudali; nulli dubium eſt aſſenſum requiri, quæ larius exharar D.de Franch. in ſua deciſ. 75. vbi refert, ſic deciſum abſque alia controuerſia, quia
7 eſt commutatio, & tranſlatio iuris feudalis de perſona ad perſonam, 9 ſecundum Andr. in cap. imperialem eſt omnino prohibitum, eleganrer explicauit D.Frecc.in quæſt.32. inſurgens contra Parid.alirer ſenrientem in tractu de reintegr. in cap. incip. quia communirer fol.139.immò dico plus, quòd cum lex feudorum prohibuerit commercium
8 quodcumque de re feudali iuxta text. in cap.1.in verb. commercium de prohib.feud.alien. per Lothar.& in Conſt. Reg.conſtit.diu.mem.quę latè explicauimus in quæſtionibus præcedentibus, & contractationem ipſam annullauit, reſpiciendo contractus ſeriem, non iuris effectum, infertur quòd quomodocumque ſit contractus, ſiue habilis ad tranſlationem dominij, aut iuris hyppothecæ ſiue de facto tranſlatiuus tantum poſſeſſionis, vel ſit contractus de re aliena, ſed tamen ſit contractatio, tanquàm de re propria feudali, ſemper requiritur aſſenſus, quia eſt contractatio rei feudalis, & abſque eo eſt omnino nullus, & vt dixi eriam quod importet tranſlationem poſſeſſionis, deciſio eſt notab.Bart.in l.non ſolum per illum tex.ff.de alien.iud.mur.cauſa fact. nam ſufficit, quòd alienans faciat in quantũ in ſe eſt, immò traditio perficit annullationem actus, & feudi amiſſionem, ſecundum eleganter tradita per Andr.in cap.1.de leg. Corrad.nu.6. 4.col. & in prohibitione alienationis venir & iam prohibita poſſeſſionis rranſlario, nota-
9 biliter Innoc.in cap.Epiſcopus, de reb. eccl.non alien. & hoc ex vi cõprehẽſionis, non extenſionis ſecundum Abb. ibidem, quod latè proſequitur Felyn.in rubr.de reſcript.nu.5. & ideo ex ſola
10 alienatione poſſeſſionis feudum perditur, quia committit in legem Ardiz. in ſumm.in cap.incip.vtrum vaſſallus ommittendo tãtum poſſeſſionem feudi fol. 133.Blan.in ſua ſumm.2.p.col.2. verſ. item nunquid ſi amitrat, ex quibus infertur, conſtit.diu.mem.procedere, etiã quòd quis non ſit dominus, ſed vt talis poſſideat, & etiam quòd aliud non faciat, niſi trãſlationem poſſeſsionis, nam cum hoc faciat mediante contractu, & eſt contractus de poſſeſsione rei feudalis, cuius commercium omninò eſt prohibirum; proprerea nimirum, ſi annullando Conſtitutio omnem contractum compræhenditur ſub annullatione, ſiue contractus ſit dominij rranſlatiuus, aut hypporhecæ, ſiue poſſeſsionis, & pro-
11 pterea iuſtiſsimè eſt iudicatum habere locum conſtitutionem, & in emptore; licet nihil alienauerit, & nihil tranſtulerit, ſed quia lex annullat contractationem, prout de facto præceſsit, & cõtractus omnes ſunt annullati; merito quomodocumque ſit contractus, compræhendirur in regula annullatiua, hinc ẽt deciſum eſt conſtirutionem habere lo-
12 cum in promiſsione de vendendo, quæ etſi feudum non tangat; verum eſt eſſe contractationem rei feudalis, D.Frecc. in 11.limit. D.de Franch. in deciſ.48.
13 ſic etiam in pacto de non petendo, vt per eundem D.Frecc. in limit.19. quæ omnia in propria materia cumulata ſunt in conſ. meo 5. 1.vol. vbi poterit videri.

His

His ſic ſtantibus fundatis in iuris re-
gulis indubitatis, videamus quomodo
procedat quæſtio poſita per D.Capyc.
in ſua deciſ.51.& in inueſtitura in ver-
bo neceſſitas, verſ. quæro ſecundo, qui
tradidit author. D.Ant.de Alex. quòd
14 contracto credito cum aſſenſu, quo ad
obligationem bonorum feudalium, &
in inſtrumēto adſunt clauſulæ cum po-
teſtate capiendi ad vendendum,alienā-
dum &c. ac cum conſtituto, & præca-
rio,vt ſi fuerit huius crediti facta alte-
ri ceſſio, quòd denique in hac ceſſione
non requiritur aſſenſus, & poterit ceſ-
ſionarius agere contra poſſeſſorem feu-
di,quia ſufficit aſſenſus generaliter pręſ-
ſtitus ſuper clauſulis prædictis, & rur-
ſus ſecundo loco dicit,quòd etſi non
adſint prædictæ clauſulæ, benè iuuabit
ceſsio abſque aſſenſu, quo ad obtinen-
dam aſsiſtentiam, non autem quo ad
adiudicationem.

D.de Franch.in deciſ.593.in 2.tho.
refert per Sacr.Conſ.contrarium deci-
ſum,& nullam habitam fuiſſe rationem
authoritatis Capycij,quem tantum al-
legat in ſua inueſtitura non autem in
d.deciſ.51. nec mētionem facit autho-
ritatis Ant. de Alex. non reſpondet ad
vim prædictarum clauſularum;ſed tan-
tum dicit,quòd idem iudicatur de feu-
do,quo de actione ad feudum, & com-
mutatio de perſona ad perſonam fieri
non poteſt abſque aſſenſu, quæ bene
procedunt quo ad ſecundam quęſtionē
Capyc.dùm loquutus eſt de ceſsione
abſque clauſulis prædictis, ſed quo ad
primam,quando adſunt clauſulę ad vē-
dendum,alienandum, &c. in deciſione
prædicta verbum nullum, ſed ſimplici-
ter refertur Sac.Conſ. decidiſſe contra
Capyc, nos verò altius exordiendo vi-
deamus de veritate deciſionis prædi-
ctæ,cum magna ſit authoritas D. Ant.
de Alex.& magna pariter D. Capyc.

Primus articulus, quando ceſsio eſt
facta cū clauſulis prædictis fundari vi-
15 detur in illa concluſione tàm diſputa-
ta, an conceſſo feudo cum facultate
alienandi,vel cum clauſula cui dederis,
poterit nequis alienare ſine nouo aſſen-
ſu,& magis communis opinio videtur,
quòd non requiratur nouus aſſenſus,ea
ratione, quia alias inutilis eſſet hæc fa-
cultas conceſſa ſecundum reg.text.in
d.c.1.de feud.non hab.propr.nat.feud.
ibiq; Andr.Aluar. cæteriq; Scrib.Bald.
Alber.Salyc.& latè Iaſ.in l.fin. C.de
iur.emphyt.Imol.in cap. potuit nu.64.
vbi latiſsimè Bero. extra de locat. Ro-
man.ſing.475.Iacobin.in verb.ita etiā,
quòd ipſi vaſſalli,Dec.in conſ.614.Af-
flict.in cap.feudum ea lege, ſi de feud.
def. mil. Io. Thom. de Marin. in tract.
feud.fol.147.nu.18.Frecc.in limit.46.
ad conſtit.diu.mem.nu.106. Camer.in
cap.imperialem cart.45. Curt.omnia
cumulans in 4.part. princ. 2.reg. q.5.
nu.151.Cānet.in cap.volentes in verb.
explicitis his nu.8. Schrad.p.8. cap.2.
q.10.nu.57.

Contrariam opinionē tenuerunt an-
tiqui,& multi moderni Docto. præſup-
ponendo, quòd licentia data alienandi
intelligi debet, prout ius intelligit ex
reg.text. notab. in l. ſi quando C.de
inoſ.teſt. vbi conceſſa poteſtate teſtan-
di,dicit text.nihil aliud Principem cō-
ceſsiſſe,niſi vt habeat conſuetam, & le-
gitimam teſtamenti factionem,ſecundū
iuris ſollemnitates,neque enim creden-
dum Romanum Principem, qui iura
tuetur huiuſmodi verbo totam obſer-
uationem teſtamentorum multis vigi-
lijs excogitatam,atque inuentam velle
euerti,vbi gloſ.dicit intelligi debere in
eo,qui non poterat teſtari,vt dum per-
mittitur intelligatur cum iuris ſollem-
nitate,cōcordat text.in l.ſi non ſpeciali
C.de teſtamentis, ita hic non poterat
feudatarius alienare; ſicut ibi non po-
terat teſtari, permittitur alienatio, in-
telligitur cum ſuis ſollemnitatibus, ſi-
cut ibi, permiſsio factionis teſtamenti,
hæc fuit opinio Iacob.Butrig.quem re-
fert,& ſequitur Specul.in tit. de locat.
§.nunc aliqua quæſt.94.ibiq; Io.Andr.
in addit. qui refert eandem opinionem
tenuiſ-

tenuiſſe Rob.de Bob. Io.Fab.in d.l.fin.
de iur.emphyt.Alex.in cõſ.106. 4.vol.
Io.Raynald.in cap.imperialem in verb.
habito, qui diſtinguit, & reſpondet ad
text.in cap.1. de feud. non hab.propr.
nat.ſollemne conſilium Calcan·51.quẽ
ſequitur latè articulum diſputando D.
Minad.conſ.10.num.38. concludentes
operari licentiam; quia Dominus tene-
tur aſſentire,& ſic non eſt inutilis, cum
quo reſpondetur ad omne fundamen-
tum contrariæ opinionis, idem Capyc.
in repet.cap.imperialem col.21.verſ.li-
mita,niſi inueſtitura,& in ſua inueſtitu-
ra in verb.neceſſitas, vt hæc clauſula
operetur, vt Dominus aſſentire tenea-
tur, & in verb. feudorum alienationis
tenet opinionem Specul.in octaua am-
pliat. & cum hac eadem opinione reſi-
det in verb.feudorum clauſulæ in verſ.
ad vendendum, & ad alienandum, &
Imol.in d.cap.potuit dixit valdè dubi-
tandum eſſe tenere contra opinionem
Specul.& Io.Andr. & Iacobin. idem in
loco allegato, omneſq; concludunt, ꝙ
ſi daretur caſus,quòd vtilis eſſet facul-
tas conceſſa non recederent ab opinio-
ne Specul. vnde cum iam demonſtratũ
ſit ad quid deſeruiat,quia tenetur Do-
minus aſſentire, qui aliàs non tenere-
tur,cum aſſenſus ſit gratia; propterea
videtur, quod hæc ſecunda opinio de-
bet præualere.

Sed data pro vera opinione contra
Specul. illa limitatur quando clauſula
16 eſt poſita in principali diſpoſitione;
non autem in exequutiuis; nam tunc
nulla fit alteratio, & aſſenſus requiri-
tur in alienatione ex reg.text. in clem.
1.de præb.ita in proprio caſu Dec.in
conſ.192.col.fin. verſ.ſecundo reſpon-
detur, ſicut dicimus in clauſula appo-
ſita in donatione cauſa mortis,vt illa
non poſſit reuocari,quòd inquàm ſi eſt
in exequutiuis, non mutet illius natu-
ram ſecundum eundem Dec. in conſ.
304. hanc eandem limitationem tradi-
dit,Vldadric.Zaſ.in tit. de feud. dege-
nerant nu.26. & hos allegat, & ſequi-
tur Io.Thom.de Marin.in ſuo tract.feu-
dorum in fin. fol.147. nu.14. latè Ni-
col.Motius in tit. ex quib. cauſis feud.
amitt.nu.66.Pet.Greg. in 6.part.princ.
q.8.nu.3.conſ.meum 57.nu.54. 1.vol.
latè Intrig.cent.2. art.6. nu.56.cum
ſequ. qui allegat Menoch. in conſ. 61.
nu.28.& 32.lib.1. & in conſ.545. nu.
3.lib.6.Burſat. conſ.4. nu.9. pulchrum
conſ.Natt.582.quod allegat, & ſequi-
tur Schrad.in tract.feud.cap.1.p.8.nu.
68. & hic eſt articulus, de quo tracta-
mus; nam in exequutiuis ſunt poſitæ
clauſulæ de quibus diſſerimus, & ſic
procedit quæſtio poſita per Capyc.

Hæc ſunt in caſu fortiori, cum lo-
quantur Doctor.in inueſtituris, & con-
ceſſionibus, ſed in aſſenſibus interpoſi-
tis ſuper contractibus, in quibus hæ
ſunt clauſulæ, quæſtio non habet dubi-
tationem; cum Dominus per aſſenſum
17 nihil intendit de nouo concedere, ne-
que ſibi in aliquo præiudicate,ſed tan-
tum aſſentit alienationi, quæ fit per
vaſſallum iuris feudalis, pęnes ipſum
vaſſallum reſidentis eo modo,quo vaſ-
ſallus illud habet, & tenet, & propte-
rea ad maiorem claritatẽ ſolita eſt ap-
poni clauſulà illa noſtris, & alienis iu-
ribus ſemper ſaluis,deciſio eſt nota, &
indiuidualis Andr.in d.cap.imperialem
ante nu.12.verſ.ſed ſi vẽderetur, idem
Andr.in cap.1. §.ſed nec eſt alia iuſtior
nu.38.quæ ſit prima cauſa benef.amit.
latè Camer.in eodem cap. imperialem
fol.74.à tergo, verſ.nunc Iſernia,& ad
idẽ Camer.fol.43.à terg.lit.G, dixit,ꝙ
nunquàm Dominum intelligitur velle
aſſentiendo aliquid de nouo concede-
re,ſed tantum tollere legis prohibitio-
nem, quæ feudi alienationem prohibe-
bat,qui Dominus aſſentiẽdo nihil alie-
nat,ſed vaſſallus,qui ius ſuum trãsfert,
& Dominus conſenſum præſtat, vt do-
cet idem Andr.in d.cap. imperialẽ nu.
13. 5.col. verſ.conſenſus Domini, hinc
ibi dicit, quod ſolus conſenſus Domi-
18 ni,ſi feudatarius non vẽdit, nihil ope-
ratur, & ſupra num. 11. declarat quid
ope-

operetur Domini conſenſus,& concludit,quòd videtur conſentire in hoc, vt venditor qui ſine ſuo conſenſu non poteſt vendere, nec alienare transferat in emptorem ius quod habeat ſcilicet vtile dominium, & ibi Add. latius declarant,quod Dominus nihil transfert, & nihil concedit aſſentiendo poſt Camer.quem ipſi allegant fol.44. verſ.ſecunda concluſio, & fol.52. 2.col.in princ. ita quòd intendit Dominus aſſentire iuri, quod feudatarius habet, quatenus tamen habet eo modo, prout habet,& allegat Andr.text.in l.qui tabernas ff.de contrah. empt. quòd benè præ cæteris explicat ibi Capyc.col.28. verſ.tertium membrum, & ibi col. ſeq. verſ.ſecunda cõcluſio tradit,quod Do-
19 minus ſimpliciter aſſentiendo, non videtur remittere ius directi dominij, & fortius idem Andr.ibidem num. 15.
20 tradidit, quod etiam ſi feudum eſſet deuolutum, & Dominus ſciens aſſentiret alienationi factæ per vaſſallum, nihilominus ſibi non præiudicat,quia per aſſenſum nũquam intelligit aliquid dare de ſuo,de quibus latè, & ad ſatietatem in conſ.meo 3. in princ. 1.vol. ergo cum quæſtio Capycij ſit poſita in aſſenſu interpoſito ſuper contractu inter partes facto, apparet ex prædictis, quod non habet iuris ſubſiſtentiam, & ideò idem Capyc.in deciſ.64. & ſi oppoſuerit de prædictis clauſulis,tamen de illis nulla habita ratio fuit per Sac. Conſ. ponuntur enim hæ in contractibus de ſtylo Notariorum, & nec partes,nec Dominus ſuper eis cogitauerũt
21 & aſſenſus ad incogitata non extenditur,dicit ſæpè ſæpius Andr.ex reg.text. in l. qui cum tutoribus, ff. de tranſact. alienare enim abſque Domini aſſenſu tangit illius directum dominium,& ius
22 ſuum dominicale ſuperioritatis,& habet in hoc intereſſe formatum, proſpiciendo perſonam alienantis, & eius inquam vult fieri alienatio,ſi eſt odioſa, ſi de genere fideli,ſi eſt extera,ſi habet ſucceſſorem, & tandem habet intereſſe voluntatis in feudis conſiderabile,quæ omnia ponit Andr. in d.cap.imperialẽ, & ſi per prædictas clauſulas natura feudi alteratur,ſequitur quod aſſenſus,qui
23 petitur ad tollendum obſtaculum alienationi iuris feudatarij operaretur duo ſcilicet conceſſionem iuris Domini mutationem naturæ feudi, & qui importaret gratiam, nunc importaret diſpenſationem, & iuris feudorum correctionem, ad quæ nullo modo aſſenſus extenditur ſecundum theor. Andr.in cap.1.qui ſucc.ten.non enim cogitauit Dominus aſſentiendo inſolita concedere; nec à lege inueſtituræ recedere, à qua ſecundum notiſſimos terminos,nũquàm niſi expreſsè receſſum præſumitur, immò vt aliàs diximus, omnes inueſtituræ erroneæ præſumuntur, quæ à prima deuiant,vnde non eſt dicẽdum, quòd ſub in volucro clauſularum ſuper exequutiuis appoſitarum inducta dicatur mutatio aliqua natura feudi, & alteratio inueſtituræ per ſimplicem aſſẽſum,in quo eſt proprium allegatum cõſilium Natt.582. & ſi hæ clauſulæ hoc modo appoſitæ præualerẽt, omnia feuda abſque aliquo aſſenſu alienarentur.

Præterea caſus quæſtionis Capy.valde diſtat à quæſtione poſita per Dom. non enim qui vendit,dicit vẽdere cum poteſtate alienandi, ſed contrahit creditum, vel vendit bona allodialia ſimpliciter,pro cuius ſolutione,aut euictione obligat ſua bona feudalia; & in clauſulis exequutiuis demum dicitur cum poteſtate capiendi propria authoritate alienandi,vendẽdi,&c. quæ verba reſpiciunt poteſtatẽ, & ius venditoris,aut debitoris contrahentis, nam nõ
24 poteſt creditor vendere bona,niſi creditore requiſito iuxt.text.in l.fin.C.de iur.dom.impet. benè tamen conuenire poteſt,vt abſque aliqua requiſitione vendere liceat,ſecundum reg.text.in l.ſi conuenerit,la prima ff. de pign.act. hoc partes facere voluerunt, & in hoc poteſtatem habebãt,& ſic de iure præ-
25 ſumitur,nam qui facit actum intelligitur

tur facere, prout de iure permittitur ad text. in l. quæro §. inter locatorem ff. locat. cum alijs in proprio caſu per me adductis in d. conſ. 3. nu. 67. igitur, vel hæ clauſulæ referuntur ad hanc facultatem, quam vaſſallus habebat, vel ſi volumus, quòd referatur reſpectu alienationis feudi, intelligendũ erit eo modo, vt vaſſallus eam habet, ſi ipſe eſt, qui eam dat, & ſic ex reg. text. in l. qui tabernas cum vaſſallus non habeat facultatem hanc, niſi cum aſſenſu Domini, ergo eo modo, quo habebat, illam conceſſit, & hęc eſt differentia inter inueſtitutam, quæ fit à Rege, qui omnia poteſt, & adhibetur diſtinctio, ſi verba ſunt in exequutiuis, vel in principali diſpoſitione, & aliud eſt, quando ſumus in contrahentibus, qui non habent feudorum liberam diſpoſitionem, non poſſunt feudorum natura alterare, non poſſunt, niſi cum aſſenſu diſponere, igitur dum ipſi cõcedunt facultatẽ capiẽdi bona propria authoritate vendendi, & alienandi, intelligendum eſt, prout ipſi poſſunt iuxta iuris formam.

Vlterius hæc in aſſenſu, qui interponitur per Proregem, vti Domini Vicarium ſunt extra omnem dubitationem,
26 cum ſatis nota ſit doctr. Andr. poſt nu. 12. in d. c. imperialem, quod Vicarius non poteſt donare, nec inſolita concedere, nec poteſt rem, aut ius Domini ab ipſo Domino abdicare, & in aliũ transferre, licèt poſſit aſſentire, quia aſſentiẽdo nihil transfert, & nihil concedit, immò inter cætera prouiſa per Reg. Prag. dictam delli noui capi ſpetialiter prohibitum eſt Proregi aſſentire, quando natura feudi alteratur, ſi igitur ex poteſtate alienandi abſque aſſenſu ſecundum omnes natura feudi alteratur, ſi denique ex hoc veniret conceſſa poteſtas Domini, prærogatiua Domini, ius ſuperioritatis Domini, ſequitur vndiq; dicendum de deciſ. Capyc. nullam adhibendam eſſe rationem.

Quo verò ad ſecundum punctum ſi abſque clauſulis prædictis ceſſio valeat abſque aſſenſu, ita quòd vigore illius præſtari poſſit aſſiſtentia, videtur ex dictis in principio punctus determinatus, ſi fundarum eſt ius hyppothecæ ſuper feudo, nec acquiri poſſe, nec cedi abſq; aſſenſu, idemq; iudicari de iuribus ſuper feudis, quod de ipſo feudo, ac conſtitut. conſtit. diu. mem. locum habere in ipſis, & conſequenter in iuribus prædictis, ſi vt feudalia reputantur, non poſſunt ſuccedere perſonæ aliæ, quàm quę per eaſdem Reg. Conſtit. ad feuda ipſa ſuccedere poſſunt, in quo eſt punctualis deciſio prædicta D. de Franch. & licet
27 ventilata ſit ſatis concluſio illa, ſi in iuditio aſſiſtentiæ requiritur probatio dominij, quòd non habet dubium, dum agitur iure hyppothecario, ſecus verò per Saluianum interdictum, vel remedio text. in l. fin. C. de acquir. poſſeſſ. & quid quando agitur contra poſſeſſorem, non habentem cauſam à debitore, tamen tenendo opinionem iam iudicatam, & pro lege obſeruatam, quòd dum agit iure aſſiſtendi ſufficit probare rem fuiſſe in bonis, & de bonis debitoris, quodq; non requiratur probatio dominij, nec admittatur ex aduerſo illius defectus, ſecundum famoſam deciſionem Afflict. 383. & quæ cõſiderat ſubtiliter eruditiſſimus Rouit. ſuper Pragm. Reg. circa aſſiſtentiam ad intellectum prædictæ deciſ. Sacr. Conſ. non procedunt, cum omnis diſputatio Afflict. fuerit, ſi agens iure aſſiſtendi tenetur probare dominium, & titulum validum, & concludit non teneri, ſed ſufficit probatio rem fuiſſe in bonis, fundando omnem deciſionem in terminis Saluiani interdicti, & in l. fin. C. de acquirend. poſſeſsio. ſecundum quos terminos ſtante conſtituto, & precario videtur poſſe defendi opinionem Capycij, vt dùm iure aſsiſtendi agitur ſufficiat ex ceſsione trãſlatam eſſe poſſeſſionem, & conſequenter non curemus de aſſenſu, quia non tractatur de iure hyppothecæ, nec de tituli validitate, in quo videtur, quod ſit fundata opinio

D.Ant.de Aleſ. per illa verba appoſita per Capyc. in ſua deciſione, quod dicebat D.Ant.de Aleſ.vt ſine aſſenſu in ceſſione poſsit præſtari aſsiſtentia, tamen pariter ex latè fundatis, & diſcuſſis in principio huius quæſtionis omnia prædicta corrunt, ſi verum eſt contractationem ipſam de iure feudali etiam reſpectu poſſeſsionis eſſe nullam, omniſq; contractus quomodocumque ſit celebratus, ſiue reſpectu dominij, ſiue reſpectu iuris, ſiue reſpectu poſſeſsionis dicitur penitus nullus, quia ſemper cõmittitur in legem ſecundum opinionem Ardiz.& aliorum,&.cõſequenter habet locum cõſtit.conſt.diu.mem. ex quibus ceſſat fundamentum aſsiſtentiæ,dùm tractamus de poſſeſsione iuris feudalis, quæ non conſiderauit D. de Franch. in d. ſua deciſione, quare in vtroque puncto mihi videtur, quod nullo pacto poſsit ſuſtineri opinio Capyc. & quod dicit de vtili,vel directa actione,datiua,vel natiua; omnia enim ſunt contra notiſsimos iuris terminos, cum quæcumque ſit actio, quodcumque ſit ius,ſi eſt ſuper feudo,requirit aſſenſum, vt benè explicat D.Frecc. in d. quæſt. 32. & quomodocumque ſit contractus directiuus ad feudum, vel de feudo quomodocumque tractans,licet perſonas,& non feudum tangat; demonſtratum eſt eſſe nullum,& incluſum ſub legis prohibitione, quæ dixiſſe ſufficiant pro indagatione veritatis.

DE SVCCESSIONE MVLIERVM IN REGNO, & quomodo, & quando per dotationem, aut renuntiationem ſunt excluſæ.

TITVLVS NONVS.

SVMMARIVM.

1 *Mulieres exiſtentibus maſculis in Regno, & in hac noſtra Ciuitate ſunt à ſucceſsione excluſæ, ſed à maſculis de paragio dotari debent.*

2 *Paragium regulariter non poteſt eſſe minus legitima, ſed in muliere non maritata, vt nubat pari poteſt aſcendere vſque ad virilem, ſicut quando nubere poteſt pari cum dote à patre aſſignata, vel legata poteſt eſſe dos minus legitima, quòd maximè locũ habet in magnis Dominis, vt ſufficiat congruenter dotari.*

3 *Mulier etiã à patre dotata cuiuſcumque conditionis pater ſit, ſi dotauerit filiam de proprijs filiæ bonis,parum aut nihil de ſuo patrimonio dando, tunc poteſt petere paragium competens in bonis paternis.*

4 *Mulier dotata excluditur à ſucceſsione, quando fuit dotata de bonis eius, de cuius ſucceſsione agitur, vnde ſoror dotata à fratre de bonis paternis,aut maternis,non excluditur à ſucceſsione eiuſdem fratris, quòd in Regno eſt declaratũ per Pragmaticam particularem.*

5 *Frater, ſi in dotatione ſororis aliquid de ſuo poſuerit,non per hoc intel-*

intelligetur ab eius ſucceſſione excluſa, quia debet intelligi de congruè dotata ab eo de cuius ſucceſſione agitur, maximè quãdo voluntariè hoc fecit.

6 Conſuetudo Neapolitana excludit mulieres à ſucceſſione fratruum ſi dotatæ fuerunt de paragio de bonis paternis, vel maternis, ita quod differt à iure communi, & à Conſtitutionibus Regni, & ita deciſum.

7 Conſuetudines Neapolitanę loquẽtes de bonis habent locum in bonis tantum ſitis in diſtrictu, & territorio Ciuitatis, in cæteris verò extra diſtrictum procedũt Conſtit. Reg. & ibi diſtinctio, quando cõſuetudines loquuntur de bonis, vel de perſonis.

8 Conſuetudo loquens in dote, ſeu ſucceſſione in ea deciſum eſt habere locum, vbiq; ſint dotes etiã extra diſtrictum.

9 Conſuetudo extenditur ad iura, & actiones.

10 Mulieres ſolent facere renuntiationes, dùm dotantur, & mariti obligantur ad obſeruantiam, & non excuſantur allegando feciſſe eorum poſſe.

11 Renuntiationes fieri ſolent cum pacto quòd quicquid mulier vltra dotem promiſſam à patre, vel à coniunctis conſequuta fuerit nõ obſtante renuntiatione facta, aut promiſſa, maritus teneatur reficere de proprio, quòd pactum validum eſſe defenditur, & pro lege ſeruatur, & deciſio D. de Franch. refellitur, & nu. 13.

12 Renuntiationes, quando intelligãtur omninò, vel reſpectiuè ad maſculos, & quando filij venire poſſint ex propria perſona, remiſſiuè.

14 Mulieres aliter excluſæ per Conſuetudines Neapolitanas, & aliter per Conſtitut. Regn. primo enim caſu, ſi non fuerint dotatæ de paragio per totum decimumſextum annũ, quando pro dotatione inſteterũt, ſuccedũt vt maſculi in virilem portionem, ſicut alij maſculi ſucceſſores, ſecundo verò caſu ſemper ſunt excluſæ cũ onere dotationis de paragio.

15 Conſuetudo diſponens, quòd de bonis antiquis non poſſit diſponi vltra medietatẽ, & ſi fuerit fœmina filios habens de decima tãtũ parte, an inter bona antiqua reputentur fructus illorũ in hæreditate exiſtentes, & concluditur cõpræhendi, & ita deciſum.

16 Vſura dicitur fructus extra rem, & pariter penſiones.

17 Bona empta ex pecunia antiqua, vel ex fructibus bonorum antiquorum non dicuntur antiqua, & ſic non erunt ſubiecta cõſuetudini de bonis antiquis loquenti, vbi impugnatur deciſ. Paul. de Caſtr. in l. fin. ff. quando act. de pecul.

18 Bona acquiſita titulo oneroſo etiam à coniunctis peruenta, non compræhenduntur in conſuetudine prædicta.

19 *Conſuetudines Ciuitatum habent tantum locum in vltima volũtate, non autem in diſpoſitione inter viuos.*

20 *Dicta per Gaſp. de Leo refutatur.*

21 *Bona clericorum ex fructibus eccleſiæ acquiſita ſunt Eccleſiæ ex ſpetiali prouiſione Canonum.*

22 *Deciſiones recenſentur alias factæ, quod bona empta ex pecunia antiqua, vel ex fructibus bonorũ antiquorum non erunt antiqua, & propterea non ſubiecta conſuetudinibus de antiquis bonis loquentibus.*

23 *Conſuetudo Capuani, et Nidi differt à conſuetudine Ciuitatis.*

24 *Conſuetudo moris magnatum importat idem quod ius commune, & quæ ſit inter has conſuetudines differentia, remiſſiuè.*

25 *Deciſ facta in cauſa Comitis Mõtiſcalui cum Comite Montelle recenſetur, in qua fuit deciſum in tertiaria, quarta ſeu antefato conſtituto ſecundum morẽ magnatũ filios ſuccedere, vt heredes, & non vti filios ex propria perſona contra deciſ. Afflict. & contra text. in auth hæres C. de ſecund. nupt. & contra conſilia Authoris, tunc Aduocati Comitis Montellæ.*

26 *Fœminæ intelligũtur excluſæ, tàm per Conſt. Reg quàm per cõſuetudines Neapolitanas, non omninò per maſculos omnes, ſed per maſculos exiſtentes in eodẽ gradu, ſecus verò per remotiores.*

27 *Agnationis ratio non intelligitur habita, quando maſculi non ſunt indefinitè vocati, nec fœminæ perpetuò excluſæ, quo caſu excluſio non egreditur perſonas nominatas.*

28 *Statutum excludens fœminas propter maſculos eiuſdem lineæ, & gradus eſt fauorabile, ſicut eſt odioſum, quando ipſas excludit propter remotiores.*

29 *Conſtit Reg. eſt expreſſa, vt fœminæ excludant maſculos, quando non ſunt in pari, ſed remotiori gradu.*

30 *Linea primo præfertur, ſecundo gradus, tertio ſexus inter eos, qui ſunt eiuſdẽ lineæ, & gradus, & quarto ætas inter eos, qui ſunt eiuſdem lineæ, gradus, & ſexus.*

31 *Statutum excludens fœminas propter maſculos abſolutè, tunc intelliguntur excluſæ per remotiores, quia eſt habita ratio agnationis, quòd ſecus eſt, quando per maſculos eiuſdem lineæ, & gradus, & eo caſu neptis excludit patruum.*

32 *Lineæ maſculinæ appellatione venit neptis ex filio.*

33 *Mulier dicitur de ſanguine, & eſt caput, & finis ſuæ familiæ.*

34 *Statutum vocans ad ſucceſſionem deſcendentes per lineam maſculinam, comprehendit fœminas à maſculo deſcendentes, & ideò filia excludit patruum.*

35 *Text in cap. 1. de eo, qui ſibi, & hæred. ſuis non procedit in Regno.*

36 *Filia ſuccedit in feudo excluſo patruo*

truo in Regno vigore Conſtitutionis, & hæc eſt communis omnium, quando filius decedit poſt mortem patris, etiam hæreditate non adhuc adita.

37 *Filia ex filio præmortuo inuita patris, an excludatur tanquàm foemina per patruos à ſucceſſione aui, vel ſubintret taliter in locum patris, vt ex eius perſona ſuccedat in virilem patri competentem in aui ſucceſſione, immò ſi pater alios excludebat, ita pariter ipſa, tanquàm ſubintrãs in locum, gradum, & ſexum, & pro filia concluditur varijs medijs, & ſecundum hanc opinionem refertur deciſum.*

38 *Opiniones, & doctrina Doctor. diſtinguuntur, vnus enim caſus eſt, ſi filia ſubintrans excludit alios, & maxima pars Doctor. voluerit non excludere, ſed eſſe caſum ammiſſum, ſed habere locum ius commune, & ſecũdum hanc opinionem, foemina, ſeu neptis haberet virilem patri cõpetentem, quia de iure communi foemina ſuccedit; alia autem maxima pars Auctore Baldo, voluit quod foemina non ſolum ſubintret locum patris, ſed ſicut pater excludebat alios, ita pariter ipſa, quæ Bald. opinio eſt ſatis controuerſa, ſed ex his apparet communem eſſe opinionem foeminam ſubingredi in portionem patri competẽtem, ita quòd ſuccedit cum alijs.*

39 *Doctrina Corn. commendatur.*

40 *Statutum hoc quo ad excluſionem foeminarum odioſum.*

41 *Conſtitutio Regni non loquitur in nepte ex filio, ob quod non extenditur vltra caſum, de quo loquitur.*

42 *Lineæ tot ſunt, quot ſunt filij.*

43 *Deciſio Neapodan. quòd filia ex perſona, & ſexu patris eius locum ſubingreditur in ſucceſſioni aui.*

44 *Fœmina ſecundum opinionẽ Neapod. ſubintrat ſexum patris ex lege velleia, & fundatur Neapodan. deciſiones habere locum, tàm in allodialibus, quàm in feudalibus, & tàm de iure conſuetudinario, & Regni, quàm de iure communi.*

45 *Opinio Neapod. communiter recepta à noſtris Regnicolis, & ſecundum eam eſt iudicatum, & pro lege dicit Minad. eſſe ſeruandam, qui diſputat articulũm ad partes, reſpondendo omnibus contrarijs, & dicit in Regno deciſum eſſe foeminas ſubintrare locum, & ſexum patris, tàm in feudalibus, quàm in allodialibus.*

46 *Declarationes Regiæ referuntur, per quas in Regno eſt ſtatutum foeminas in totum repræſentare perſonas, locum, & ſexum patris, & ſic deciſum.*

47 *Subingreſſio ſexus excludit differentiam inter feudalia, & allodialia.*

48 *Refertur deciſio nouiſſimè facta ſecundum hanc opinionem.*

ARGVMENTVM.

Mulieres in Regno excluſæ à ſucceſſione propter maſculos in eodem gradu paragiũ illarum quantum eſſe debeat. Quid in dote à patre aſſignata, vel legata, & quid in magnis Dominis, mulier excluſa tantum à bonis eius, de cuius ſucceſſione agitur, quod limitatur in conſuetudine Neapolitana, & dotata, intelligitur quando congruenter eſt dotata. Conſuetudines Neapolitanæ non extenduntur extra diſtrictũ, vbi limitatur. Mulieres per renuntiationes quomodo excluduntur, & quid, quãdo maritus promiſit reficere de ſuo. Fructus bonorum antiquorum includuntur ſub diſpoſitione bonorum antiquorum, quòd non eſt in bonis emptis ex eis, vel ex pecunia antiqua. Conſuetudo non habet locum in bonis peruentis titulo onéroſo, nec in contractu inter viuos. Conſuetudines Capuani, & Nidi, & mos magnatum quid quando intelligitur habita agnationis ratio. Statutum excludens fœminas propter maſculos, quando fauorabile, & quando odioſum. Lineæ maſculinæ appellatione venit neptis ex maſculo, filia ſuccedit in feudo excluſo patruo. Filia ſuccedit in locum patris etiam in ſexu, quod in Regno eſt de indubitabili decíſum neptem ex filio præmortuo ſubingredi in Regno, locum, & ſexum patris, eiuſq; perſonam in totum repræſentare.

DIXIMVS multa circa dotes conſtitutas, ipſarumq; conſeruationẽ, dicamus nunc aliqua, quomodo in Regno fœminæ propter dotationes à ſucceſſione excluduntur, & quid in Neapolitanis, & breuiter non diſputando articulos, ſed concluſiones veras & iudicatas reaſſumendo dico per Regni Conſtitutiones incipientes vna in aliquibus, quæ loquitur in feudalibus, & burgenſaticis, & altera, vt de ſucceſſionibus, quæ habet locum in feudalibus tantum, per has inquàm conſtitu-
1 tiones fœminæ maſculis exiſtentibus à ſucceſſione ſunt excluſæ, dummodo de paragio dotentur, & hoc pariter conſtitutum eſt per Cõſuetudines Neapolitanas, vt in conſuetudine incipiente ſi moriatur cum ſequent. & in hac indubitata cõcluſione aliàs fuerunt multæ quæſtiones controuerſæ circa quantitatem paragij, quantum eſſe debeat, ſi minus legitima, vel vltra, quid in maritata, quæ paragium debitum petat, quid in maritata a patre, quid in dote ab eodẽ legata, & quid in magnis Dominis, & regula eſt, quod paragium non
2 poteſt eſſe minus legitima, & in non maritata, vt nubat pari poteſt aſcendere vſque ad virilem; in quo eſt famoſa deciſio Afflict. 160. Alex. conſ. 83. 4. vol. Socc. conſ. 207. 2. volum. & quòd dos non poſſit eſſe minus legitima, Andr. in conſtit. aliquibus plures, & Neapod. in d. conſuetudine ſi moriatur, qui dicit ita eſſe ſecundum interpretationem ſapientum Regni nu. 56. plura cõſilia Decij 180. 181. Gramm. latiſſimè in deciſ. 57. & ad ſaturitatem in meo conſ. 65. 1. volum. vbi quid in dotata à patre, & quid in dote legata, & in magnis Dominis, qui ampliſſimum habent patrimonium, quòd ſufficiat dotari cõgruè pari, non habẽdo reſpectum, quòd dos ſit minus legitima, Soccin. in conſ. 288. nu. 17. Grammat. in deciſ. 101. nu. 67. qui deciſiones cumulat, & eſt magna deciſio illa in filia à patre dotata, vt contenta eſſe debeat eius, quòd à patre datum fuit, quæ latè diſcuſſa fuerunt in allegato meo conſilio in cauſa Duciſſæ Andriæ, quæ habuit dotes legatas à patre ducatorum quinquaginta mille, & prætendens legitimam aſcendere ad ducatos pluſquam centum mille, quòd propterea ſupplemẽtum ex bonis Principis Oſtiliani ſui patris fieri debebat, & ex aduerſo contrarium prætendente Principe eius fratre, dicente dotem congruam, & vna de maioribus ſecundum morem Regionis, cùm quæ ſatis decenter nupſit pari, & ſecundum hanc opinionem fuit deciſum, & ſic pariter deciſum fuit in cauſa Duciſſæ Nuceriæ cum eodem Principe Oſtiliani;
3 verùm quia in cauſa prædicta Duciſſæ Nu-

Nuceriæ exceſſus erat perquàm maximus, quia in facto demonſtratum fuerat Duciſſam verè dotatam ex bonis maternis,& ex paternis, parum aut nihil habuiſſe; propterea poſt ſententiam latam partes deuenerunt ad concordiam, & fuerunt auctæ dotes in alijs ducatis circiter triginta mille;ita quòd etiam in magnis Dominis, quando exceſſus eſt talis,quòd filia remanet quaſi exhæredata; tunc datur ſupplementum,conſiderando qualitatem filialem, & debitum naturæ; quando verò à patre de proprijs bonis congruenter dotatur pari ſecundum morem Regionis, tunc non attenditur, quod dos ſit minus legitima.

Verùm ꝙ dicitur in terminis Conſtitutionis, vt mulieres dotatæ excludan-
4 tur à ſucceſſione, intelligitur, quando ſunt dotatę de bonis eius,de cuius ſucceſſione agitur, ita quòd ſi frater dotaſſet de bonis patris, non eſſet ſoror excluſa à bonis fratris, de quo per Afflict.in d.conſtit.in aliquibus 10.notab. quod hodie non eſt controuertendum, nam adeſt in hoc Pragmatica facta, & lex generalis in Regno,quæ appellatur la Filingeria, & fortius, & in hoc aduertatur, quod ſi frater de ſuo proprio
5 aliquid poſuiſſet, non intelligetur excluſa, quia intelligi debet decenter dotata de bonis eius, de cuius ſucceſſione agitur ad finem, vt excluſa intelligatur pulchrè Curt.Sen.in conſ. 27. nu.37. verſ.ergo ex his cum alijs, quos ad hoc allegat Minad.in repet.dictæ Cõſtitutionis ex aliquibus in princ. in verb.textus cõſtitutionis nu.68.maximè quando mulier habebat congruũ paragium in bonis paternis, & frater voluiſſet de ſuo voluntariè dotare, ad finem excludendi à ſua ſucceſſione, vt
6 per Minad.ibidem nu.73.quę limitantur in terminis conſuetudinis Neapolitanæ, perquam ſufficit filiam dotatam eſſe de bonis paternis, & maternis ad finem,vt excludatur etiam à bonis fraternis,vt in conſuetudine,ſed ſi moriẽti,tradit Capyc. in apoſtilla in conſuetudine ſi moriatur in fin. lit.E, qui refert ita iudicatum, & idem refert iudicatum in cauſa Marchionis Siculæ, D. de Franch.in apoſtill. ad d.conſuetudinem ſi moriatur inter apoſtillas Conſiliarij Fœlicis dè Rubeis,poſt conſuetudines, in qua cauſa eſt allegatio Ioan. Vinc.de Ann. nu.81. qui refert ſic deciſum ex deciſione Neapod. in conſuetudine quod autem dictum eſt in verb. parentum,ibi, ſed pone num. 303. qui Ann.licet in alleg.117. voluerit diuerſificare caſum,ſi ſoror reperitur, vel nõ reperitur dotata tempore de latæ ſucceſſionis,pariter ſuccubit,& tàm in illa cauſa D.Iſabellæ de Aragonia, quàm in quamplurimis alijs,deciſum fuit cõtra ſorores, vt refert Conſiliarius de Bott.in cõſuet. ſed ſi morienti fol.151. à tergo, quæ fundantur ex verbis particularibus earumdem conſuetudinum: nam conſuetudo incipiens ſi moriatur, dicit quod decedẽte aliquo cum filijs, filiabus, nepotibus, &c. maſculi ſuccedunt tantum cum onere dotandi fœminas de paragio; ſubſequitur demùm conſuetudo ſed ſi morienti loquens in ſucceſsione fraterna,& dicit, quòd decedente fratre,ſuperſtibus fratre, & nepotibus,& neptibus ex altero fratre, ſuccedunt æqualiter, verùm ſi neptis nõ ſunt ſolæ,ſed adſunt fratres,illi ſuccedunt, cum ipſi habeant dotare ſorores, vt ſuperius dictum eſt,&c. & ſuperius ſtatutum erat, quod filij dotarent ſorores ex bonis paternis, & maternis;
7 verùm hæc quæ diximus de conſuetudine Neapolitana,habent locum in bonis tantum ſitis in diſtrictu, & territorio Ciuitatis; in cæteris verò extra diſtrictum,procedunt Conſtitutiones Regni, quod expreſsè declaratur in prohemio conſuetudinum, vbi Neapod. in verb.per quod,& in cõſuetudine ſi moriatur num.83. in conſuetudine ſiquis, vel ſiqua, in verb.in bonis omnibus,& latè in conſuetud.pupillus,de in integ. reſtit.vbi diſtinguit, an conſuetudo loquatur

quatur de bonis, vel de perſonis, vt primo caſu non extendatur vltra bona ſita in diſtrictu, quia deficit iuriſdictio; ſecundo verò caſu extendatur, quia in perſonis iuriſdictio non deficit, latè D. de Franch. in ſua deciſ. 546. & ideo no-
8 tetur, quod dum tractatur ſimpliciter de dote, ſeu de ſucceſſione in ea, quia eſt ius vniuerſale, & eſt nomen iuris, fuit deciſum habere locum conſuetudinem, vbicumque ſit dos, & ita iudicatum, vt refert D. de Franch. in loc. vbi ſupra, quem refert Conſiliarius de Bottis in conſuetudine ſiqua moriens in principio ſecundum quam deciſionem refert iudicatum per ſuprema Italia tribunalia Conſiliarius de Georgio in conſ. 23. nu. 10. & ſi dos eſt nomen iu-
9 ris, conſuetudo extenditur ad iura, & actiones, vt per eundem D. de Franch. in apoſtilla ad conſuetudinem ſiquis, vel ſiqua, & in ſua deciſ. 93.
10 Eſt verùm, quòd de communi conſuetudine, mulieres facere ſolēt ampliſſimas renuntiationes, & mariti obligātur particulariter, vt vxores illas facere habeant in valida forma; ob quod deciſum pluries fuit contra Afflict. vt mariti non excuſentur allegando feciſſem eorum poſſe, de quo latius per D. de Franch. in ſua deciſ. 614. & hodie
11 per pacta, quæ ordinariè apponuntur, vt maritus reficiat de proprio omne, & quicquid mulier vltra dotes habitas conſequi vellet, non obſtante renuntiatione facta, dico inquam, quod ex hac cautela ſublatæ ſunt omnes difficultates, & quamquàm dicatur hoc nouiter introductum, vidi tamen capitula matrimonialia antiquitus facta, in quibus hoc pactum eſt appoſitum, multoties enim, & vt plurimum quātitas dotium eſt in cauſa, vt contrahatur, magis cum vno, quàm cum alio, cum quo non contraheretur, ſi tantam dotem dare voluiſſet, quia non iudicaui ea quantitate dotis dignum, & propterea nimirum ſi tenet obligatio mariti, & nihil nocet mulieri, quia ſi ipſa prætendit læſionē, non prohibetur agere, & ſemper ius ſuū eſt ſaluum, & ipſius patrimonium eſt indemne, quòd nihil commune habet cū patrimonio viri, qui non eſt, de quo cōquæratur, ſi vltra habere non merebat, & certior factus ſic viſum fuit ſibi contrahere, ac promittere, quicquid alij dixerunt circa hoc, de lęſione mulieris, nam ex prædictis apparet hoc vanum, & aliàs maritus doloſè, & fraudulenter in damnum patris, aut fratruum dotantium lucraretur, cum maxima illorum iactura, etiam reſpectum habēdo ad exiſtimationem, & honorem; & vt dixi hæ ſunt cautelæ, quæ Proregibus hodie obſeruantur, & quando filia re-
12 nuntiauit, an poſſint filij venire ex propria perſona, videatur Grammat. in d. deciſ. 57. & quid ſi tempore renuntiationis extabant maſculi, latius Maranr. in ſua diſput. 10. & quando renuntiauit omninò, vel reſpectiuè ad maſculos, & quomodo procedat conſilium vigeſimumſecundum Ludouici Rom. latè per Piſanell. in additione ad cōſuetudinem ſiquis, vel ſiqua nu. 130. verſ. hic eſſent repetenda, & de hac materia filiæ renuntiantis, latiſſimè per Addentes in conſuetudine ſi moriatur, vbi poterit videri, nec quæ refert deciſa D. de
13 Franch. in ſua deciſ. 247. circa inualiditatem promiſſionis viri, vt ſupra ſunt in caſu, cum hic maritus non interuenit in contractu, vti fideiuſſor, vt ibi, ſed vt principalis, & ſicut ibi conſideratur dolus ex parte recipientis promiſſionē, ob quod illa annullatur, ſic hic erit totum oppoſitum, conſiderando dolum ex parte promittentis, cum qua promiſſione induxit ad matrimonium contrahendum, quod aliàs non eſſet contractum, nec lęſio mulieris habet quid cōmune cum promiſſione viri, aget enim mulier, & ſtante enormiſſima læſione recuperabit omne, & totum, quod ei competere poteſt, & ſic ipſa erit in tuto, parentes verò eius agent contra virum ex proprio viri contractu, & promiſſione, cum quo aliàs non contraxiſſent,

ſent,niſi prædicta promiſſione freti, & ſtabunt periculo,ſi maritus eſt,vel non eſt ſoluendo; quare enim abſonum hoc videri debet,ſi maritus ignobilis duxerit vxorem nobilem, maritus humili genere natus duxerit in vxorem genere illuſtrem,& aliæ poſſunt conſiderari cauſæ ſimiles, ex quibus ſatis condecenter pacta prædicta ſincerè, & bona fide ſunt appoſita, quæ dederunt cauſam contractui, & aliàs innumera matrimonia impedirētur in damnum Reipublicæ, & Conſuetudinis inueteratæ, & obſeruatæ maximè inter nobiles, mulia m enim recepit dotem, ſibiq; ipſiusq; poſteritati maritus acquiſiuit dignitatem,& honorem,dùm cum muliere nobili,aut illuſtri contraxit, quare non poteſt dici vnquàm in damno, vt ſic iure merito adimplere teneatur promiſſa; propter quæ parentes ſe induxerunt ad contrahendum, alias maritus eſſet in dolo, & verſatus eſſet maxima fraude,quæ ſunt in oppoſitum conſideratorum in d.deciſ.D.de Franch.

Et notetur aliud in terminis conſuetudinis quoad mulieres Neapolitanas, dicitur enim in d. conſuetudine ſi moriatur in verſ.eas autem,quod differen-
14 tibus ſucceſſoribus maritare filias vſque ad annos ſexdecim completos ſecundum paragium,& facultates, quòd tunc poſſunt petere portionem virilem, vt cæteri fratres, & alij ſucceſſores, & ſic,vt notat ibi Neapud.in verb.maternis, aliter eſt excluſa filia per Conſtit. Reg.in aliquibus,& aliter ſecundum illud ius municipale, ſecūdum quòd differēdo ſucceſſores maritare ſuccedunt, vt maſculi, ſecundum verò Conſt.Reg. etiam quòd differunt maritare,amplius habere non poſſunt,quàm paragium, quæ procedunt tantum in allodialibus, ſecus verò in feudalibus, in quibus cōſuetudines non habent locum, de quo latius in meo conſ.74. 1. vol.

Sed fuit aliàs dubitatum, an fructus bonorum antiquorum remanſi in hære-
15 ditate computentur inter bona antiqua, ita quòd ſint ſubiecti conſuetudini diſponenti, quòd de bonis antiquis non poſſit quis diſponere vltra medietatem,& ſi fuerit fœmina filios habēs, non poſſit diſponere, niſi de decima parte,& quoad fructus deciſum eſt per eaſdem conſuetudines loquentes per verbum obuenerunt, vt in conſuetudine ſiquis,vel ſiqua;vbi Neapod.in verbo obuenerunt declarat ibi tertio in vim acceſsiones, & lucri vbi Piſanell. Aduocatus maximus notat venire fructus eiuſdem rei,ad quod adducit gloſſam notabilem in l.quod procurator ff. de procurat.quæ tenet,quod fructus,& vſuræ dicuntur venire ex bonis, & non
16 propter bona, licet in vſura gloſa ſit reprobata, quia vſura dicitur venire propter pecuniam ex cauſa remota, vt ibi per Bart.& Doctor.communiter, & idem Bart.in l.ſtipulatio iſta §.ſi ſtipuler ff.de verb.obligat.vbi Alex.nu.13. author. Io.Andr. in cap.quanquam de vſur.in 6.dixit idem eſſe in pēſionibus, quia dicuntur eſſe extra rem,& non ex re, ſed propter rem,cuius opinionem dicunt eſſe veriorem Addentes ad Bartolum in d.l.quod procurator.

Ex his videtur determinata ſecunda quæſtio de bonis emptis ex pecunia
17 antiqua, vel ex fructibus bonorum antiquorum,vt minimè illa inter antiqua bona computentur, nec conſuetudini ſubiaceant quicquid dixerit Paul.de Caſtr.in l.fin.ff.quando act.de pecul.ex ratione,de qua ſupra,quia bona empta non dicuntur peruenta ex re,ſed extra, vel propter rem,vt dictum eſt de vſura & penſionibus, pro quo eſt caſus in l. venditor ex hæreditate ff. de hæredit. vel act.vendit. ibi pretium enim hominis venditi, non ex re, ſed propter negotium percipitur, & rurſus ſecundum
18 Neapod.in loc.de quo ſupra acquiſita titulo oneroſo,minime comprehenduntur in conſuetudine loquente de bonis antiquis, etiam quòd fuerint empta ab agnatis, ſeu cognatis, quia illa habentur titulo ſingulari acquiſita nouiter ex

cauſa

cauſa onerosa, quod non poteſt negari in bonis nouiter emptis ab extraneis, ſiue à coniunctis, nam verum eſt dicere titulo oneroſo acquiſita, ſi propria pecunia illa fuerunt empta, licet pecunia illa ſit peruēta ex fructibus, vel ex pretio bonorum antiquorum, & ſpetiale eſt, vt eſt notorij iuris in rebus pupillaribus dotalibus, & ſimilibus res emptas ex illis pecunijs ſuccedere loco rei, vnde conſuetudo loquens de bonis antiquis, nullo modo poteſt comprahendere bona acquiſita ex fructibus, vel ex pretio bonorum antiquorum, ſunt enim conſuetudines ſtricti iuris à iure communi exorbitantes, & propterea nullo modo extendendæ, ſed & rurſus con-
19 ſuetudines ſe reſtringunt ad diſpoſitiones in vltima voluntate, non autem inter viuos, ita quod ſecundum Neapod. & omnes poſſidens bona antiqua habet liberam illorum diſpoſitionem in vita, ergo ſi emendo diſpoſuit in vita, quæſtio eſt abſoluta, & conſequenter pecunia eſt conſumpta mediante emptione facta, & bona empta, tanquàm nouiter
20 acquiſita nullo modo cōſuetudini ſunt ſubiecta, & quanquàm Gaſpar de Leo in addit. ad Neapod. in d. verbo obuenerunt in verſ. tenet hic Neapodanus moueat queſtionem, tamen nihil firmat & doctr. Innocentij, quam allegat in cap. in officijs de teſtam. nihil facit ad caſum, ſiquidem regula iuris eſt bona
21 omnia clericorum quomodocumque ex fructibus, vel intuitu Eccleſię acquiſita ſpectare ad eandem Eccleſiam, vt in cap. 1. in cap. relatum lo ſecondo eo. tit. de teſtam. & eleganter per Andr. in cap. 1. §. his conſequenter hic finitur lex, nec patitur facit ad caſum conſiliū Iaſonis 231. vol. 2. per ipſum allegatum, cum loquatur expreſsè in permutatione facta bonorum fideicommiſſo
22 ſubiectorum, & ſecundum hanc vltimā opinionem refert iudicatum, eſſe Steſanum de Gaeta, & pariter idem refert Ant. de Alex. in apoſtillis in d. conſuetudine, quas tranſcribit Conſiliarius Fœlix de Rubeis in ſuis apoſtillis poſtis in fine conſuetudinum fol. 3. à terg. idemq; refert Capyc. in ſua deciſ. 194. qui refert cauſam illam non fuiſſe deciſam, quia partes ſe concordauerunt, verùm quod Sac. Conſ. inclinabat in eandem opinionem propter prædictam apoſtillam Stephani de Gaeta, & deciſio facta in cauſa Aſcanij Pignatelli, cum Marchione Montisfortis eſt in terminis conſuetudinis Capuani, & Nidi, quæ nil commune habet cum conſuetudine Ciuitatis, nec tractatur ibi de bonis antiquis, ſed de ſucceſſione aſcēdentium in bonis deſcendentium decedentium in pupillari ætate, vel quādocumque ab inteſtato, nec ibi tractatum aliter fuit de fructibus, aut de bonis ex fructibus emptis, cum non cadebat talis articulus, quia tractabatur de ſucceſſione in omnibus bonis, quomodocumque, & qualitercumque peruentis, ſiue fuerint acquiſita de nouo, ſiue de antiquo, vt videri poteſt ex allegationibus factis per Aduocatos vtriuſque partis, vnus enim fuit Conſ. de Anna, cuius conſ. eſt in 2. lib. nu. 92. & Conſ. de Georg. in alleg. 23. quare non erit diſcedendum à deciſis per noſtros antiquos patres, tàm eminentes, & verſatos in hac materia conſuetudinum.

Conſuetudinem verò Capuani, & Nidi, tàm differentem à conſuetudine
23 Ciuitatis inſcriptis redacta ponit Affl. in deciſ. 237. & ibidem Addentes ponunt conſuetudinem moris magnatum
24 ibi in fin. nu. 7. qui dicunt continere idem, quod ius commune, ad quod allegant Dec. in conſ. 402. & referunt ita iudicatum, eaſdemq; conſuetudines, & differentias inter eas ponunt Moderni addentes in d. conſuetudine ſiquis, vel
25 ſiqua cart. 143. vbi adnotatur per Cōſiliarium de Bortis deciſ. facta in cauſa Comitis Montiſcalui, cum Comite Mōtellæ, vt in tertiaria, quarta, ſeu anteſato conſtituta, ſeu conſtituta in matrimonio contracto more magnatum ſuccedāt filij, vt hæredes patris, ſecundum con-

conſuetudinem Neapolitanam, & non vt filij, vt de iure communi ſi mos magnatum importat iuris communis obſeruantiam contta text. in auth. hæres C. de ſec. nupt. cuius diſpoſitionem ſeruandam eſſe ego defendebam, tãquàm Aduocatus Comitis Montellæ, de quo latius in meis conſ. . . . . . 2. vol. fuit cauſa illa valdè altercata pluries ſcriptum, & D. Regens Salernitanus, tunc Sac. Conſ. Præſidens, qui tenebat contrariam opinionem veriorem, & ſecundum eam voluit facere deciſionem, elegit, & adiunxit Iudices in cauſa ſibi mælius viſos, & tandem ſecundum facta cauſarum fuit illa deciſa contta Comitem Montellæ cum maxima diſcuſsione, & diſpatitate votorum; & cõtta deciſ. Afflict. 34. vbi latius Moderni addentes, in qua per text. in d. auth. hęres apparet Sac. Conſ. Iud. velle filios ſuccedere in tertiaria, ſeu antefato ex propria perſona, vti filios, & non vti hæredes, quæ deciſio fuit habita, & reputata tàm dura, & exorbitans, quòd ex eo tempore in omnibus contrectationibus factis, & quę in dies fiunt, ſpecificè conuenitut, vt filij ſuccedant, vti filij, & non vti hæredes, non obſtante deciſione ſupra facta, quæ ſufficiat attigiſſe, vt nihil antiquitatis ignoretur, quæ pro tyronibus non erunt inutilia.

Ex prædictis igitur, tàm attentis noſtris conſtitutionibus, quàm conſuetudinibus noſtræ Ciuitatis apparet fęminas non omninò excluſas, ſed ſub con-
26 ditione dotationis de paragio, & rurſus excluſas per maſculos in eodem gradu exiſtentes, non autem per remotiores, quod in ſpetie declatat conſtitutio in aliquibus, cuius verba ſunt infraſcripta, quæ miſterioſè deſctibuntur.

In aliquibus Regni noſtri partibus, conſuetudinem prauam audiuimus hactenus obtinuiſſe, quod in bonis Comitis, Baronis, vel militis, qui deceſſerit filijs maſculis non relictis, filiæ non ſuccedunt; ſed conſanguinei maſculini ſexus, &c. quod quidem naturæ dignoſcitur eſſe contratium, quæ parentum votis, atque diſcretioni ſexus, tàm maſculos, quàm fœminas commendauit, & iuri tam communi, quàm noſtro derogatur, hac igitur lege &c. patre mortuo, tàm filios, quàm filias puberes aut maiores, minoreſue ad parentum ſucceſſionem abſque ſexus diſcretione vocari, ſi autem filij maſculi, vna cum filiabus fœminis, aut etiam ſororibus patri decedenti ſuperſint cuiuſcumque conditionis pater fuerit, francus videlicet, aut etiam longobardus miles, vel burgenſis in ſucceſſione bonorum præferri volumus maſculos fœminis; dummodo tamen ſorores aut amitas, fratres aut nepotes, pro modo facultatum ſuarum, & filiorum ſuperſtituum numero ſecundum paragium debent maritati, cæterum ſi tantum fœminæ ſuperſtites fuerint, ipſas excluſis alijs conſanguineis volumus ad ſucceſſionem admitti, ob quod Minad. poſt Affli. in 3. notab. nu. 19. dixit fœminam excluſam, quando concurrit cum maſculo in eodem
27 gradu; vnde cum non ſint maſculi indiffinitè vocati, nec fœminæ perpetuò excluſæ, ſed maſculi tantum eodem gradu ptælati; tunc non eſt habita tatio agnationis, & ideò perſonas nominatas non egreditur, vt author. Imol. & aliorum, latius proſequitur Molin. de primog. lib. 1. c. 5. nu. 37. & cenſetur ſolùm tali caſu data prælatio maſculis, ita vt in eorum defectu fœminæ eiuſdẽ gradus ſuccedant, quia quando fœminæ non ſunt omninò excluſæ, imò vocatæ, ſed in cettis caſibus excluſæ, non eſt conſiderata conſeruatio agnationis, ſed ratio prædilectionis, ac prælationis maſculorũ, ita author. Bald. Alex. Socc. Dec. Curt. Aim. & aliorum, eleganter tradit Molin. vbi ſupra 3. lib. cap. 5. nu. 50. verſ. ſeptima concluſio, & nu. 9. & ibi nu. 27. tradit quod quando ex vocatione maſculotum ſimpliciter non dicitur eſſe habitam agnationis rationem; tunc nunquàm erunt fœminæ excluſæ per maſculos remotiores, ſed erit

caſus

caſus ommiſſus,remanens in iuris com-
28 munis diſpoſitione,& quãdo ſtatutum excludit fœminas propter maſculos eiuſdem lineæ,& gradus,erit fauorabile, quòd ſecus eſt propter remotiores, vt per eundem Molin.in d.lib.3.cap.4.
29 num.18. & vt ex verbis conſtitutionis apparet,illa ſunt expreſſa,vt maſculi in vlteriori gradu poſiti minimè fœminas excludant, ideoq; Minad.in verb.text. conſtitutionis nu.77.fol.54.à terg. notat, quòd conſtitutio tollit abuſum, q conſanguinei etiam in gradu remotiori excludebunt neptes,ſeu fęminas,& eleganter Molin. in cap. 4. eiuſdem libri nu.5.quòd fœminæ excluduntur tantũ per maſculos eiuſdem lineæ,& gradus, hinc regula eſt,quòd primo præferatur
30 linea,ſecundo gradus, tertio ſexus, inter eos tamen, qui ſunt eiuſdem lineæ, & gradus,& quarto ætas, inter eos tamen,qui ſunt eiuſdem lineæ, gradus & ſexus,de quo per Lanar. in ſuo conſ.1. nu.35.poſt Molin.in eod.lib. cap.6.nu. 38. & 47. cum ſeqq. ob quod idem Author in eod.lib. c.8.nu.8.q.10. latè
31 fundat, quod quando excluſio fœminarum eſt abſoluta propter maſculos, tunc quia conſiderata eſt ratio agnationis ſemper fœmina venit excluſa per maſculos remotiores, quando verò excluſio eſt propter maſculos eiuſdem gradus & lineæ,tũc minime,ſed neptis excludit patruum; quia ipſa eſt in linea patris, & non patruus,& linea ſemper præfertur, idem Molin. ibidem in cap. 4.nu.5.& appellatione lineę maſculinę
32 non eſt dubium venire neptem ex filio ex reg.text. in l.pronuntiatio de verb. ſignif.vbi gloſ. quòd mulier eſt caput,
33 & finis ſuæ familiæ, & ibidem in §.penult.quod de ſanguine dicuntur omnes deſcendentes ab vltimo genitore,& ob hoc appellatione lineæ maſculinæ venit neptis ex filio,vt latius per Pariſ.in conſ.40. 2.volum. hinc vbicumque ad
34 ſucceſſionem vocantur deſcendentes per lineam maſculinam,comprælienditur fœmina,à maſculo deſcendens tanquàm de maſculina linea, gloſ.ordinaria in l.gallus, §. nunc de lege velleia, vbi communiter Scriben. ff. de liber.& poſth.pro qua gloſ. eſt caſus in §.cæterum inſtit.de legit.agnat.ſucc.in l.lege 12.tabularum §.huiuſmodi C.legit.hæred.de quo latius per Molin. vbi ſupra cap.6.nu.37.& 38.ob quod Alex.in d. §. nunc de lege velleia dixit conſuluiſſe, quòd ſi teſtator inſtituit filios maſculos adijciens,quòd hæreditas vadat de vno ad alium deſcendentem per lineam maſculinam, quòd ſi vnus ex filijs deceſſit ſuperſtitibus alijs fratribus, & filia ex eo deſcendens,quòd filia excludat patruos,quem ſequendo ibi Iaſ. defendit illum ab impugnatione mo-
35 dernorum Senenſium,idem Andr. in cap.1.de eo,qui ſibi & hæred.ſuis,tradidit non procedere illum text. in terminis cõſtitutionis in aliquibus,ſed fæminam filiam primogeniti ſuccedere in
36 feudo,& excludere patruum,quia habilitata per Cõſtitutionem,quæ excludit fęminam tantum per maſculos exiſtentes in eodem gradu,vbi latius Moderni addentes, & hæc eſt communis opinio omnium, quando filius decedit poſt mortem patris, de quo per Scrib. in l.1.C.de adult.videlicet Cyn. Saly. Ang.& cæteros, Iaſ.poſt Fulg.Alex. & alios in l.venia C.de in ius voc.Marãt. in diſput.10.nu.17. Afflict.in cap.1.de nat.ſucc.feud.nu.9.latè Tiraq.in tract. de primog.q.40. nu.50. & deciſum eſt per Sac.Conſ.procedere concluſionem etiam ſi deceſſerit filius patris hæreditate non adita contra opinionem Saly. in d.l.1.vt per D.de Franch.in ſua deciſ.32. adeò quod ex prædictis infertur fœminas excluſas in Regno propter maſculos in eodem gradu exiſtentes;ſi verò ſunt in gradu diſpari, & remotiori, tunc non tractatur cum illis de paragio, ſed de ſucceſſione, quæ longè ſunt clariora, & declarata per conſuetudines Neapolitanas, vt ex eis eſt videre.

Punctus alias dubitatus fuit, ſi præmor-

mortuus eſt filius patri, cum filia fœmi-
97 na ab eo deſcendens, ſuperuiuente patre, & alijs fratribus, an hæc filia ſubintret locum patris in gradum, & ſexum, & articulus habet duo membra; vnum eſt, ſi filia ſubintret in locum patris, excludendo perſonas, quas alias pater excluderet, ſi ſuperuixiſſiſſet, vt eſſent amitæ, vel aliæ filiæ fœminæ, vel eſſemus in feudalibus in filia primogeniti, qui cæteros maſculos excluſiſſet, & aliud membrum eſt, ſi ipſa ſubintret locum patris tantum in illius portionem, non autem ad excluſionem aliorum.

Hæc quæſtio in ſtatuto excludente fœminas ſtantibus filijs maſculis, an neptis filia maſculi præmortui in vita patris, ſubintret in patris locum ſexum, & gradum, habuit de iure cõmuni maximam Doctorum controuerſiam, Cyn.
38 enim in l. 1. C. de adult. ponit caſum, quando filia filij præmortui vult excludere amitam vigore ſtatuti excludentis fœminas propter maſculos, præſupponendo, quòd ipſa ſubingrediatur gradum, & ſexum patris, & ſicut ille tanquàm maſculus patris filiam, ſeu eius ſororem excludebat, ita pariter ipſa filia ſuum patrem repræſentans, & concludit Cyn. ſtatutum non habere locum, quia qualitas maſculinitatis nõ tranſit in filiam, Bart. in l. liberorum, de verbor. ſignific. loquitur eodem modo, quòd Cyn. Alber. & Ang. in eadem l. 1. loquuntur in quæſtione præpoſita per Cyni, eodem modo Aret. in conſ. 140. & pariter quæſtio Iacobi de Aretio, relata per Salyc. in d. l. 1. eſt in filia filij præmortui, vt non excludat amitam, ſic Io. Andr. in addit. ad Specul. in rubr. de ſucceſſ. ab inteſt. 2. col. Fulgoſ. in l. venia de in ius voc. & Paul. de Caſtr. pariter idem tenet, dum ſe remittit ad dicta Bar. in l. liberorũ, & Lanar. in ſuo conſ. 1. adeo quod, ſi non habet locum ſtatutum erit caſus ommiſſus, & decidendus ſecundum ius commune, quod expreſsè tradidit Affl. in conſtit. in aliquibus nu. 64. & 65. idem Capyc. in deciſ. 21. loquens in caſu fortiori, videlicet in terminis conſuetudinis huius Ciuitatis tradens ſtatutum non habere locum ad excluſionem aliorum, ſed benè vt fœmina ſubintret in portionem patris ibi nu. 10. & Gram. in deciſ. 63. pariter idem tradit.

Bald. verò in eadem l. venia tenuit opinionem pro nepte, vt excludat patruum, & ratio ipſius eſt, quia ſtatutum ex parte fœminæ eſt odioſum, & ideò ſuccedit neptis repræſentando patrem, cum ſtatutum loquens de filia non extenditur ad neptem, quia odioſum, ſicut ex parte filij eſt fauorabile, & propterea extenditur ad nepotem, quem ſequitur ibi Roman. & Anchar. in repetit. cap. canonum ſtatuta verſ. his igitur quinque modis, Soccin. ſen. in conſ. 122. lib. 3. Ruin. conſ. 19. nu. 7. in fin. vol. 3. Curt. Sen. in conſ. 44. num. 20. verſ. ſexto fortiter, conſ. 63. nu. 14. verſ. ſeptimo, Silu. Aldobrand. in conſ. 6. per totum, Decian. conſ. 2. nu. 200. vol. 1. Bologn. inter conſilia Alex. conſ. 13. nu. 11. lib. 4.

Contra Bald. verò in d. l. venia tenuerunt Alex. Iaſ. Curt. & Dec. & alij, vt non ſolum neptis non excludat, ſed ipſa excludatur per patruum, & minimè in locum patris ſuccedat, & omnes ea ratione mouentur, quia qualitas maſculinitatis non poteſt ab ea repræſentari.

Ex omnibus iſtis, vt ſupra cumulatis apparent tres eſſe opiniones, prima & magis communis, quod ſtatutum non compræhendit caſum, quando remanet neptis ex filio, & hęc eſt quęſtio Cyni, Bart. & ſequacium, à Regnicolis noſtris amplexa, videlicet Afflict. Capyc. & Gramm. etſi ſtatutum non compræhendit hunc caſum, habebit locum ius cõmune, per quod neptis ſubingreditur locum patris, & vna cum patruis ſuccedit, nam etſi nõ acquirat ſexum patris, quoad excluſionem, acquirit tamen locum, & gradum quoad ſucceſsionem in illius portionem, quod eleganter conſide-

39 rauit Cyn.in ead.l.venia & ceſſat obiectum exaduerſo,quod non debet habere plus neptis quàm filia, ex reg. text. in l. ſi viua matre C. de bon. mater. ſi non habebit pluſquam patris portionem, & ſi non eſt caſus compræhenſus in ſtatuto,non eſt vera opinio tenentiũ contra Baldum, & in hac parte ſtatutũ eſt odioſum, & propterea non extenditur, dicit enim Curt. in d.l.venia com-
40 munem eſſe, quodq; in practica ſeruatur,ſicut Euangelium,quod ſtatutum hoc partim eſt fauorabile, & partim odioſum iuxta diſtinctionem Bald. contra Dec. qui tenuit contra Bald.quia ſtatutum eſt fauorabile contra communem,& Aretin.qui ibidem loquitur per verbum forte demum concludit, quod quando effectus, qui reſultant ex aliquo ſtatuto ſunt ſeparabiles; tunc procedit, quod poteſt eſſe partim fauorabile, & partim odioſum, prout dicit ipſe in caſu gloſſæ in d.l.venia,& quæſtionis Baldi, ex quo apparet Curt. & Aretin. eſſe cum Baldo, & nullam habendam eſſe rationem opinionis Decij fundatæ in eo, quod ſtatutum ſit fauorabile; quare cum conſtitutio non loquatur de nepte ex filio, ſed tantum
41 de filiabus,vt excludantur per maſculos exiſtentes in eodem gradu,ergo nõ extenditur vltra caſum, de quo loquitur, quòd notauit Minad. in 2. notab. nu.41. vt conſtitutio eatenus diſponat, quatenus loquitur,aliàs ſtandum eſt iuri communi, quod ſupra demonſtrauimus eſſe indubitatum, quãdo ſtatutum non reſpicit agnationem, ſed prælationem tãtum inter exiſtentes in pari gradu,vt eſt in caſu de quo agimus.

Etſi quot ſunt filij tot ſunt lineæ, cũ vnuſquiſque ſuam conſtituat lineam,&
42 deſcẽdentiam,vt latius declarauit Molin.in d.lib.3. c.6. & fundauimus ſupra lineam eſſe illam,quæ primo loco præfertur, ſecundo loco gradus, tertio ſexus, & quarto ætas, igitur ſi neptis eſt de linea ſui patris, in cuius locum ſuccedit, ſequitur quod in ſucceſſione aui cæteris alterius lineæ præferri debet, ſi
43 patris locum, & gradum ſubintrat, in quo eſt deciſ.punctualis Neapod. in d. conſuet.ſi moriatur nu.111.in verb. ex maſculis, qui legatur vſque in fin. nam declarat Conſti.Reg.dicens quod filia ex perſona,& ſexu patris eius locũ ſubingreditur, & ſuccedit auo, & hoc ea ratione,quia Conſti.Reg. intelliguntur inter eos, qui ſunt de eadem linea, & in pari gradu, quare cum ſtatutum non compræhendat hunc caſum, remanet in diſpoſitione iuris communis,per quod neptis ſuccedit ſimul cum patruo in bonis auitis diuiſibilibus, alias ſi eſſent indiuiſibilia, ſuccederet ex perſona patris in omnibus, & ne dicatur Neapodanum loquutum fuiſſe in terminis cõſuetudinis, legatur idem Neapod.in conſuet.ſed ſi morienti nu.273. in verb. alij deſcendentes, vbi dicit, quòd in deſcendentibus ex linea deſcẽdente eſt regula,quòd vſque in infinitũ deſcendens ſubingreditur perſonam,& locum ſui parentis, qui allegat text.in auth. de hæred. ab inteſtat. in §.ſic tamen ibi ſic tamen, vt ſi quem horum deſcendentium filios relinquẽtem mori contigerit, illius filios, aut filias,aut alios deſcendentes in proprij parentis locum ſuccedere; vnde ſi propriam perſonam parentis repræſentant, quid mirum, quòd ſecundum Neapodanum ſubingrediatur locum, gradum, & ſexum; idemq; Neapod.ſupra num. 102. vſque ad nu.107.declarat conſuetudinem, & fundat eam in iure communi, vt dum conſuetudo vocat ad ſucceſſionem maſculos tantum, vel fœminas deſcendentes ex maſculis,dicit ꝙ dùm fœ-
44 mina ſubintrat ſexum patris,hoc eſt ex lege velleia, & allegat text. in d.l.gallus,§.nunc de l.velleia,iuncta gloſ. vbi ſi teſtator dicat,ꝙ omnes virilis ſexus, qui ſuus hæres mihi venturus eſt,hæres ſumpto ꝙ tunc etiã neptis ex filio videtur inſtituta,cũ ſit per lineã virilem, & ibi n.206. dicit ex pdictis paret,ꝙ ſubingrediens in locũ alterius,aſſumit eius natu-

naturam, quoad ſexum virtute legis velleiæ, idem ſapit eius naturam quoad gradum, & hoc de iure communi, quæ deciſiones ſunt punctuales ad caſum, ex quo fit 9 nō poteſt reſtringi deciſio Neapod. in verb. ex maſculis nu. 118. vt locum habeat in feudis tantum; nam apparet loqui generaliter ſupra num. 101. & 106. & fundat ſe in lege velleia, & in d. conſuet. ſed ſi morienti num. 273. loquitur indefinitè, vt neptis ſubingrediatur perſonam, & locum ſui patris, & fundat dictum ſuum in d. §. ſic tamen, de hæred. ab inteſtat. immò expreſsè ſe declarat ibidem nu. 104. conſtituens differentiam in bonis feudalibus de iure communi, vel de iure Conſtit. Reg. & demum concludit de iure Reg. tàm in feudalibus, quàm in allodialibus ſubingreſſionem in ſexum, & in gradum; & cum Conſtitutio in aliquibus locum habeat tam in burgenſaticis, quàm in feudalibus, vt per Afflict. in rubr. & Minad. in 3. notab. num. 147. dicens quòd per Conſtitutionem illam, eſt æquiparata ſucceſſio in feudalibus, ſicut in burgenſaticis in linea deſcendenti, tàm marium, quàm fœminarum, ſicut in Conſtitutione ſequent. vt de ſucceſſionibus, & Afflict. in rubrica cōſtitutionis, vt de ſucceſſionibus ponit differentiam inter prædictam conſtitutionem, & conſtitutionem in aliquibus dicens, dictum fuit in tit. præcedenti, qualiter filij maſculi, & filiæ fęminę habeant ſuccedere eorum parentibus in bonis burgenſaticis, & feudalibus erit videndum, qualiter deſcendentes viuētes iure francorum in comitatibus, & feudis quaternatis habeant ſuccedere in ipſis feudis, & qualiter ſit ſucceſſio inter Collaterales in dictis feudis quaternatis, ſiuè ſint feuda antiqua, ſiue nouiter acquiſita, & quid agendum, quando ob lineam finitam redierunt ad fiſcum, vnde ex his ſequitur, quòd ſicut in feudalibus iuris explorati eſt neptem ſubingredi perſonam patris ad excluſionem patrui ſecundum Neapodanum, vbi ſupra Lanar. in d. conſ. 1. Molin. lib. 3. cap. 6. num. 47. & eſt hodie indubitatum, vt infra dicetur, ita erit in allodialibus, ſi Conſtitutio in aliquibus habet locum tàm in allodialibus, quàm in feudalibus, quia adæquato eſt ſucceſſio, ad text. in l. 1. de leg. 1. & cum vna ſit determinatio reſpiciens, tàm feudalia, quàm burgenſatica, ſiue allodialia, ſequitur quod ſicut in feudalibus neptis excludit patruum, ita etiam in allodialibus ad text. in l. nam hoc iure ff. de vulgar. & pupill. & pariformiter omnes conſtitutiones dant prælationem tātum maſculis in eadem linea, & gradu exiſtentibus; & cum in hoc caſu ius commune habet locum, & conſtitutio in aliquibus non extēditur, meritò ceſſat ratio fundamentalis contrarię opinionis fundata, quia non concurrit in fœmina qualitas maſculina; cum illa non requiratur excluſo ſtatuto, & ſubintrat in ea ex diſpoſitione

45 iuris communis, vt peroptimè conſiderat Neapod. & ideò ſubingreditur, non ſolum gradum, & locum, ſed etiam ſexum, cuius opinionē ſequutus fuit Carol. de Tocch. Andr. de Bar. & Ant. de Rath, quorum authoritas in Regno eſt attendenda, & præualere omnibus alijs & ſecundum eam eſt iudicatum ea ratione, quia attenta lege velleia ſecundùm Neapod. ſubintrat etiam ſexum, quæ omnia notabiliter latè diſputando articulum, concludit, ponit, & ſequitur Minad. in d. repetitione conſtitutionis in aliquibus tertio notab. nu. 84. verſ. nunc videndum, & reſpondet omnibus contrarijs, vbi quod ſecundùm hanc deciſionem Neapodani ſemper eſt deciſum in Regno, vt neptis ſubintret ſexum, & locum patris, & hoc procedat tam in feudalibus, quàm in

46 allodialibus, & Piſanell. in addit. ad Neapod. nu. 110. vbi ſupra refert omnes deciſiones factas in Regno pro nepte in ſucceſſione aui contra patruum, ſeruata opinione Neapodani, ibiq; etiam latiſſimè Camillus Salern. & di-

cit Piſanellus, quod ex literis Regis, & Reginæ in Cancellaria exiſtentibus declaratum eſt, quod neptis induit ex toto locum patris, cuius locum ſubingreditur, & ex illius perſona admittitur ad ſucceſſionem aui ex ſexu, & ætate, ſeu primogenitura ſui patris, idemq; per prius dixit Afflict. in cap. 1. de nat. ſucceſſ. feud. num. 19. verſ. ſed contrarium referens deciſionem tunc factam per Regem Ferdinandum primum in fauorem neptis ſubintrantis locum, & ſexum patris in ſucceſſione aui contra patruum, ob quod dicit, quòd cum hæc ſit lex hodie in Regno ceſſare propterea debent omnes diſputationes, & attendendum eſt, quòd eſt deciſum, & quòd in practica ſeruatur, quæ latius poſuit Afflict. idem in cap. 1. de nat. ſucc. feud. & ſi declarationes Regiæ ſunt ſpecificæ, vt neptis ſubingrediatur ſexum, & gradum, ſopita eſt omnis quæſtio in Regno, & dum da-
47 tur ſexus ſubingreſſio, ob id nulla poteſt conſtitui differentia inter allodialia, & feudalia, vt benè aduertit Minad. in loco ſupra allegato, & nouiſſime
48 dum caſus occurrit, quod præmortuus fuit filius patri ſuperſtitibus fratribus, & filia ex eo deſcendente, fuit deciſum neptem perſonam patris in omnibus repræſentare, & propterea eidem competere virilem portionem in bonis aui, & ſuccedere æqualiter cum patruis, qui prætendebant illam tanquàm fœminam excluſam, & alias ad ſucceſſionem non eſſe admittendam, ſed paragium tantum eſſe ei præſtandum, deciſum inquam fuit in cauſa quorundam de Mangia Ruua in anno 1593. per Sacr. Conſ. referente Conſiliario Don Didaco de Vera, & poſtea facta liquidatione per Cõſiliarium Carolum Tironem acta ſunt pænes fœlicem Actuarium, ex quibus apparent abſolutæ omnes quæſtiones, videlicet quod in feudalibus datur repræſentatio gradus, & ſexus, & opinio eſt pro lege confirmata, & indiſputabilis, maxime in Regno, & ex hoc apparet deciſa quæſtio etiam in allodialibus in vtroque membro propoſita, nam ſi ſtatutum, aut Conſtitutio Regni non extenditur, nec comprædendit hunc caſum, ſuccedit neptis de iure communi in virilem portionem, & demonſtratum eſt hanc eſſe communem opinionem etiam Regnicolorum; ſi verò dicimus ex lege vellela authoritate Neapodani communiter ſequuti in Regno neptem ſubingredi locum perſonam, ſiue ſexum patris; pariter, vt maſculus excludet omnes fœminas vigore ſtatuti ſeruata authoritate Baldi, & ſequacium, quæ in Regno per prædicta non poteſt controuerti; & dùm in feudalibus per Conſtitutiones indubitatum eſt neptem ſubingredi gradum, & ſexum, eademq; Conſtitutio in aliquibus loquens generaliter de ſucceſsione habilitauit fœminam in ea, & excluſit maſculos in gradu remotiores, ergo ſi repræſentat ſexum in feudalibus, & ſuccedit, vt maſculus, ſequitur perneceſſe, quòd vt maſculus erit iudicanda in ſucceſſione allodialium, cum eadem res eodem tempore non debeat diuerſo iure cenſeri ad text. in l. cum qui ædes ff. de vſucap.

SVMMARIVM.

1 *Frater fratri ſuccedit in feudo nouo, niſi inueſtitura ſit pro hæredibus ex corpore, quod ampliatum eſt etiam in fratre & ſorore vterina, & nu. 2. & 3.*

4 *Frater non ſuccedit fratri in feudo aliunde peruento, quàm à communi parente.*

5 *Natura feudi eſt reſpicere ſuum ſtipitem.*

6 *Opinio communis in Regno, quòd frater vterinus ſuccedat tàm in feudo nouo, quã in feudo antiquo ſucce-*

ſuccedat etiam quod non ſit cõiunctus ex latere, vnde feudum prouenit, & ſic deciſum.

7 *Conſtitutio vt de ſucceſſionibus loquitur in feudo antiquo, & etiã in feudo nouo.*

8 *Frater non ſuccedit fratri in feudo nouo, quando inueſtitura eſt pro hæredibus ex corpore.*

9 *Opinio Authorum in medium affertur, ſi in feudo antiquo conceſſo pro hæredibus ex corpore, ſuccedat vterinus non coniunctus ex latere feudi.*

10 *Opinio communis, quod vterinus non ſuccedat in feudo conceſſo pro hæredibus ex corpore.*

11 *Opinio Authoris cõtra vterinum.*

12 *Conſtitutio Regni, vt de ſucceſſionibus non loquitur in conceſſione facta pro hæredibus ex corpore.*

13 *Inueſtitura pro hæredibus ex corpore non præſumitur in Regno.*

14 *Capitulum Regni conſiderantes, loquitur in feudo antiquo.*

15 *Qualitas quòd ſit deſcẽdens ex corpore, requiritur in omni ſucceſſore, ſed ſufficit quod ſit ex corpore primi acquirentis, niſi in inueſtitura eſſet dictum pro ſe, vel ex eorum corpore deſcendentibus.*

16 *Expreſſio eius, quòd tacitè non ineſt de neceſſitate debet aliquid operari.*

ARGVMENTVM.

Frater ſuccedit in Regno in feudo nouo, etiam quòd ſit frater, vel ſoror vterina, & etiam ſuccedunt in feudo antiquo, quanquàm non ſint coniuncti ex latere, vnde feudum prouenit ex interpretatione ſapiẽtum Regni, & hoc quando feudum non eſt conceſſum pro hæredibus ex corpore, nam tunc minimè ſuccedunt, & diſputatur opinio Piſanell. & Camerar. ex vna parte, & Loffred. ex altera, ac declaratur Conſtitutio Regni, vt de ſucceſſionibus, & pariter Capitulum Regni conſiderantes, & quid importet conceſſio pro hæredibus ex corpore.

§. I.

1 SED poſtquàm vidimus, quomodo fœminæ ſuccedant in Regno, videamus veritatem articuli aliàs tàm ventilati in terminis Conſtit. Reg. ſi ſoror vterina ſuccedat fratri in feudo nouo conceſſo pro hæredibus, & ſucceſſoribus, & dixi in terminis Conſtitut. Regn. quia hodie per Capitul. nouiſſimè Ciuitati, & Regno conceſſum hoc eſt expeditum, etiam quod inueſtitura ſit per hæred. ex corpore, & dubium oritur ex illa communi propoſitione, quòd vnuſquiſque acquirit feudum pro ſe, & hæredibus, quod à iure feudorum eſt interpetratum pro ſe, & filijs ſeu deſcendentibus ex reg. text. in cap. 1. §. etſi clientulus de alien. feud. vnde cum frater, & ſoror non ſint de deſcendentibus, videtur quod non debeat ſuccedere, tamen in Regno hoc eſt indubitatum ex interpretatione ſapientum Regni, vt frater fratri ſuccedat interpretando Conſtitutionem, vt loquatur tàm in feudo antiquo, quàm in feudo nouo, vt per Andr. in d. Conſtitutione, & de ſucceſſionibus Loffred. latè in conſ. 38. & ſic eſt deciſum, & pro lege ſeruatur, de quo per Afflict. in deciſ. 293. quòd demum Do-
2 ctor. ampliauerunt etiam in fratre vterino per verba eiuſdem Conſtitutionis ibi, ex collaterali linea venientes, vt fratres, ſiuè ex vtroque parente, ſiuè ex alte-

altero tantum,& ſorores in capillo excluſæ etiam communi patre ſuperſtite omninò ſuccedunt Bald.in terminis noſtræ Conſtitutionis in ſuo conſ.110.ſereniſſima noſtra Regina inter conſilia
3 Ang.Loffr.in d.conſ.38.nu.8.qui idem firmat in ſorore vterina in fine, & latè D.Frecc.in 3.lib.de form.inueſtit. in cap. ſed poſtquàm num.17. cum ſeqq. Conſtitutio enim vocat generaliter, & indefinitè fratres, & ſorores ad ſucceſſionem periti Regni interpretauerant eam,vt generaliter intelligatur aliter, quàm de iure communi,quomodocumque ſit feudum, ſiue antiquum, ſiue nouum, & quomodocumque ſint fratres,& ſorores,ſiue ex vno,ſiue ex vtroque latere coniuncti, quia verum eſt fratres, & ſorores eſſe, & vt dixi hæc opinio non habet contradictorem in Regno, & hodie eſt indiſputabilis per Capitulum prædictum de nouo conceſſum,

Ex hac interpretatione peritorum Regni communiter recepta fuit dubitata gloſſa Marini Charamanici in eadem Conſtitutione, quæ voluit in feudo antiquo,vt vterinus non coniunctus ex latere vnde feudum prouenit, nullo modo ſuccedat, recipiendo interpretationem à iure communi ex reg.text.in
4 cap.1. §.his deficientibus,de gradibus ſucceſſ.in feud. vbi frater non ſuccedit fratri in feudo aliunde peruento,quàm à communi parente,quia ſpecialis feu-
5 di natura eſt, vt ſuum ſtipitem ſemper reſpiciat ſecundum Bald. vbi ſupra, & Luc.de Pen.in l.1.C.de imponenda lucrat.deſcript. & hanc opinionem gloſ. confirmauit Papa Honorius in ſuis Capitulis,vt dicit Andr.in cap.1. de nat. ſucc. feud. vbi diſputat articulum, & opinionem gloſ.ſequitur Afflict. in eadem Conſtitutione poſt Bald. in d. ſuo conſ.

Contraria opinio ex interpretatione peritorum Regni eſt communiter rece-
6 pta in feudis antiquis,quia non eſt diuerſa ratio à communi interpretatione facta in feudis nouis, vt ſicut in illis ſuccedunt fratres,& ſorores etiam vterini non deſcendentes ex ſtipite acquiſitoris feudi, ita pariter in feudis antiquis, ita Andr. in d.Conſtitutione,qui diſputat articulum ad partes, & in Conſtit.Reg.ſi quādo aliquem, ex quibus locis recipit declarationem doctrina eiuſdem Andr.in cap.1.de nat.ſucc. feud.quod eādem tenuerit opinionem, licèt obſcurè loquatur, prout ſic ibi Moderni addentes illam intelligunt,& vtrobique dicit Andr.ſic fuiſſe deciſum per binas ſententias tempore Caroli Primi,latiſſimè Loffr.tàm in eod.cap.1. quàm in d. conſ.38. & reddit Loffred. rationem, quare etiam vterini ſuccedunt,non coniuncti ex latere vnde feudum prouenit, quia conſtitutio reſtrinxit gradus ſucceſſionis in linea collaterali, vſque ad tertium gradum tantum incluſiuè, quòd de iure communi erat vſque ad ſeptimum, vnde nimirum ſi intelligitur ampliaſſe circa perſonas in eodem gradu contentas,quam opinionem tenuerunt Cumia,& Cannet. in cap.ſi aliquem,vbi Piſanell. & Camer. in eorum reſponſis ibi poſitis, & non
7 dubitatur Conſtitutionem prædictam, vt de ſucceſſionibus loqui principaliter in feudo antiquo,vt declarat ibi Andr. ex verbis eiuſdem Conſtitutionis,ibi in his,quæ communis patris fuerunt, & in verbo acquiſitis declarat habere locū in feudo nouo per verba expreſſa eiuſdem Conſtitutionis, quæ excludit nepotes à nouiter acquiſitis, ergo frater erat incluſus,& ſic benè interpretarunt Conſtitutionem periti Regni.

Dubium oritur, quòd ſi eſt facta inueſtitura pro hæredibus ex corpore, an frater, vel ſoror vterina ſuccedat, de quo nihil dixerunt Regni periti, nec quæſtio de qua ſupra eſt in hoc,nec deciſiones factæ tempore Caroli Primi, & in feudo nouo Andr.in eadem Conſtitutione, dum dixit illam interpreta-
8 tam,vt frater ſuccedat fratri,limitauit, quando inueſtitura feudi eſt pro hæredibus

dibus ex corpore, & idem tradidit Afflict.in allegata deciſ.293.ita quòd videndum erit,an idem ſit in feudo antiquo conceſſo pro hæredibus ex corpore,vt ſuccedat vterinus, vel vterina ſoror etiam quod non ſit coniunctus, vel coniuncta ex latere, quo feudum prouenit,quod hodie in feudo nouo,vt dixi eſt indiſputabile, etiam quod inueſtitura ſit pro hæredibus ex corpore, ita quod remanet quæſt.in feudo antiquo conceſſo per hæred.ex corpore.

9 Opinionem affirmatiuam tenuerunt Piſanell.& Camer.in prædictis reſponſis poſitis poſt repetitionem Cannetij in d.cap.ſi aliquem, & fundamentum principale eſt,quòd conſtitutio vt de ſucceſſionibus intelligitur in feudo cõceſſo pro ſe,& hæredibus ex corpore, quia ſic erat de iure communi, cum vnuſquiſque acquirat pro ſe, & filijs, ergo ſi quæſtio poſita eſt in terminis Cõſtitutionis, & periti Regni interpretauerunt,vt ſuccedat vterinus, etiam quòd non ſit coniunctus ex parte feudi contra opinionem glo.ſequitur propterea, quod vterinus ſuccedere debet, quomodocumque ſit inueſtitura.

Loffr.verò in d.cap.1.dè nat.ſucceſſ. feud.contrariam tenuit opinionem author. Andr. ſecundum eum ſubdens ridiculum eſſe dicere Andr. tenuiſſe opinionẽ vterinos non coniunctos ex parte feuda, ſuccedere in feudo antiquo conceſſo pro hæredibus ex corpore, & opinionem Loffred. ſequutus eſt Can-
10 netius dicens hanc eſſe communem in cap.ſi aliquem,in verb. præmittendum eſt etiam verſ.opi.io ſupradicta in principio cart. 249. & hoc dicit indubitatum in terminis noſtræ Conſtitutionis, ſecus verò in terminis Capituli ſi aliquem, & Regens Villanus ibidem in ſuo reſponſo nu.14. ſentiens difficultatem, & dubitans de opinione fundauit reſponſum ſuum totum in d.cap. ſi aliquem, & nihil in terminis noſtræ Conſtitutionis.

Nos verò maturè negotio penſato, ſequimur opinionem Loffre.communẽ
11 vt ſupra,quæ verè eſt opinio Andr.infallibilis,& indubitata,& antequam vlterius progrediamur formemus cõcluſionem longè aberraſſe, qui tenuerunt Conſtitutionem, vt de ſucceſſionibus habere locum, & intelligi, quando inueſtitura eſt facta pro hæredibus ex corpore ea ratione, quia ſic eſt de iure communi,& quanquàm fiat illa poſtea expreſſis verbis,quod nihil operetur, ſi tacitè inerat.

12 Hoc aſſumptum eſt vndique falſum, & contra communem omnium noſtrorum ſcribent.quia ſi inueſtitura pro hæredibus ex corpore in Regno non præſumitur, niſi probetur, vt dicit idem
13 Andr.in d.Cõſtitutione, & in cap.huius autẽ generis,ex quibus cauſis feud. amitt.Capyc.in ſua inueſtit.in verb. & pro hæredibus ex corpore,Luc.de Pen. in l.1.C.de impon.lucrat.deſcript. lib. 10.num.12. in meo conſ.30. num.37. 1. volum. ergo nullo modo eſt verum, quòd conſtitutio prædicta intelligatur cum prædicta clauſula, & ita arguit,& firmat ex communi omnium opinione D.Frecc.in 3.lib.ſubfeud.in tit.de formul.inueſt.in cap. ſed poſtquam nu.17. & ſeq.vbi latiſſimè.

14 Arguo fortius,Capitulum Regni cõſiderantes communiter intelligitur, & interpretatum eſt loqui in feudis antiquis,non autem in nouis ſecundum Afflict.in d.deciſ.293.& in d.conſtitut.vt de ſucceſſionibus nu.14. Capyc.in loco ſupra allegato,Villan.in d.ſuo reſponſo nu.19. 2.col. Moder.add.in conſuetudine ſi teſtator,verſ.dicit Neapodanus, ibi quinimo car.177.ſi igitur per capitulum conſideractes ex gratia particulari conceditur,quòd eadem ſit ſucceſſio collateralium in feudis antiquis cõceſſis pro hæredibus ex corpore, quod erat in conceſsis pro hæredibus,& ſucceſſoribus, ſequitur quod cum hæc ſit noua gratia, & noua conceſsio, quòd contrarium erat per Conſtitutionem, quæ non loquebatur pro hæredibus ex cor-

corpore, nam aliàs non erat hæc nouà gratia facta per Capitulum conſiderantes, & inutilis erat prouiſio, ſi per prius conſtitutum erat per Conſtitutionem, & iuſta fuir prouiſio prædicti Capituli, quia dùm ſumus in feudo antiquo, licet qui ſuccedit in eo, non ſit ex corpore vltimi morientis dicitur tamen deſcendere ex corpore primi acquirentis, loquendo in agnatis, vt ſunt fratres, & patrui, & filij fratruum, & hanc quæſtionem propoſuit Andr. in eadem Conſtitutione videlicèt, an hæc qualitas ex corpore requiratur in quolibet ſueceſſore, & tenet quod requiratur in verbo fratres 4. colum. ibi, ſed ſi ſempronius, tamen dixit non eſſe neceſſarium, vt ſit ex corpore vltimi morientis, ſed ſufficere hanc qualitatem adeiſe reſpectiuè ad primum acquirentem, qui fuerit parens agnationis communis, quia dicetur deſoendere ex corpore, ſicut omnes cæteri deſcendentes intra gradus tamen per eandem conſtitutionem ſtatutos; ſecus verò ſecundum eũ, ſi inueſtitura diceret pro ſe, vel ex eorum corpore deſcendentibus, nam verbum illud eorum requireret, vt quilibet ſuccedens eſſet deſcendens ex vltimo moriente, & ob id dixerunt Docto. noſtri; quòd hodiè per Capitulgm conſiderantes ſublata eſt hæc quæſtio Andr. ſi aſcendentes, vel collaterales ſuccedunt in feudo antiquo conceſſo pro hæredibus ex corpore; poſtquàm per prędictum Capitulum dicuntur omnes deſcendentes ex corpore primi acquirentis, ita Capyc. in inueſtitura in d.c. & pro hæredibus ex corpore, Afflict. in d. conſtit. nu. 14. Addentes ad Andr. in cap. 1. §. quin etiam Epiſcopum, vel Abbatem.

Ex his inconcuſsè fundatur opinio Loffr. ex author. Andr. indubitata, nam ſi And. vult, quòd hæc qualitas ex corpore ſit in quolibet ſuccedere volente, ſed ſufficere, vt ſit de deſcendentibus ex corpore primi acquirentis, ergo ſi hæc qualitas requiritur, & hæc deficit in fratre vterino, ſequitur quod ex doctr. Andr. remanet fundatum quod nullo modo poterit ſuccedere.

Præterea ſi Andr. dum loquutus eſt de ſucceſsione fratris in feudo nouo in terminis conſtiturionis, limitauit iudicium ſapientum Regni, quando conceſſio eſt pro hæredibus ex corpore, vt tunc minimè frater poſsit ſuccedere, & aſsignat rationem, quia reſiſtit pactũ, cum quo feudum eſt conceſſum, ergo conſtitutio non loquebatur de conceſſione facta pro hæredibus ex corpore; ſiquidem ſi illa eſt interpetrata in beneficium fratruum in feudo nouo, & ex ſui generalitate habet locum tam in feudo nouo, quàm in feudo antiquo, & tamen limitatur per Andr. in conceſſione facta pro hæredibus ex corpore, ergo conſtitutio loquebatur tantum pro hæredibus, & ſucceſſoribus; & reſpiciens verbum frater, & ſoror vnicam determinationem debet determinare in caſu ſuo pariformiter omnia iuxt. reg. text. in l. nam hoc iure de vulg. & pup. & ſic nimirum, quod tam in feudo antiquo, quàm in feudo nouo admittit ad ſucceſsionem fratrem, & ſororem; aliàs ſi diceremus, quod in feudo nouo non admitteret, non determinaret pariter omnia vniformiter contra iuris diſpoſitionem.

Sed ſi ratio quare in inueſtitura facta ex corpore non ſuccedit frater, nec vtrique coniunctus, nec vterinus eſt ratione pacti, & hoc indubitatum eſt dixiſſe Andr. in feudo nouo, & omnes ſequuntur, & ſecundum hoc eſt deciſum, & eadem ratio pacti, eſt in feudo antiquo cum vt ſupra contra deciſ. Andr. hæc qualitas, vt ſit deſcendentibus ex corpore primi acquirentis, requiritur in omni ſuccedere volente, ergo ſi eadem eſt ratio, idem pactum reſiſtit, eadem iuris eſſe debet diſpoſitio, ex clauſula enim prædicta pro hæredibus ex corpore, limitata eſt ſucceſsio, ad certos, & non omnes hæredes, ita quod qui non eſt deſcendens ex corpore, mi-

nimè

Digitized by Google

nime ſuccedere poteſt, & hoc tenuit Andr. qui loquutus eſt de hac inueſtitura tam in feudo nouo, quàm in feudo antiquo.

Vlterius retorquendo argumentum tenentium contrariam opinionem, & infimul ipſis reſpondendo, dùm dicunt, quòd cum de iure communi feudorum feudum intelligatur datum pro ſe, & hæredibus ex corpore, & ſecundùm hoc pariter intelligatur Regni Conſtitutio, igitur inueſtitura poſtea facta his conformis nihil debet operari, quia eſt expreſsio eius, quòd tacitè ineſt.

Reſpondeo, & retorqueo argumentum, nam quando id quod exprimitur non ineſt de neceſsitate, ita quod po-
16 teſt ſtare conceſsio abſque eo tunc ſi fuerit expreſſum debet operari, doctrina eſt famoſa, & communis Andr. in d. §. huius autem generis, quæ eſt in proprio caſu, vt facta conceſsione feudi ſimpliciter, ſine expreſsione hæredum ſit feudum ex pacto; licèt ad hęredes tranſitorium ex iuris diſpoſitione, ſed ſi fuerit facta pro ſe, & hæredibus, feudum erit hæreditarium propter hæredis expreſsionem, quæ etſi inerat, non erat de neceſsitate, & propterea debet aliquid operari, de quo latè diſſeruimus ſupra in tit. de refutatione feudor. §. 5. nu. 7. ergo cum clauſula pro hæredibus ex corpore non ineſt de neceſsitate, ſi apponitur debet operari, & ſic reſtringere ſucceſsione ad deſcendentes, ex ſtipite primi acquiſitoris alias inutilis redderetur, quæ ceſſant, quando conceſsio non habet clauſulam prædictam, & tunc cum non reſiſtat pactum, ex quo enixa voluntas concedentis apparet, tunc ſuccedent vterini non coniuncti ex latere feudi, quia ſic interpetrati fuerunt periti Regni conſtitutionem, vt de ſucceſsionibus, quæ ſecundum Andr. ibidem non regulatur à iure communi feudorum, & vſus illæ feudorum non attenditur, ſed ius conſtitutionum ſic interpretatarum, quod concludit quæſtionem, & apparet reſponſum omnibus conſideratis per Piſanell. & Camerar. qui ex capite ſuo nouos formans terminos vult Andr. dixiſſe, quòd nunquam ſomnlauit contra expreſſam, & veram ipſius doctrinam, quàm minimè ponderauit, vbi ponderare debebat, propter veram ipſius intelligentiam, vt ſupra ponderauimus, & apertè demonſtrauimus, & ſi gloſ. Marin. Charamanici, Bald. Afflict. Capitulum Honorij excludebant fratrem vterinum non coniunctum ex latere feudi, quando feudum eſt conceſſum pro ſe, & hæredibus, ergo quanto magis, quando eſt conceſſum pro hæredibus ex corpore, quibus addito Loffred. & Cannetio, qui dicit hanc eſſe communem, & tandem veram Andreæ doctrina in feudo tamen conceſſo pro hæredibus ex corpore, ſequitur quod nulla vis eſt facienda in opinione Piſanelli, & Camerárij, quorum authoritas, & ſi maxima ſit in Regno, tamen præualere debet opinio Andreę, & per prius gloſſæ declaratio Papæ Honorij, & communis ſecta Doctorum, qui huic opinioni ſe ſubſcribunt, quæ cum fuerit fundata viuis, & digeſtis argumentis ab alijs non conſideratis, debet propterea opinio hæc præualere, & ſecundum eam iudicari.

Quæ opinio indubitata redditur hodie per noua Capitula Ciuitati, & Regno conceſſa, quæ tantum de feudis nouis loquuntur conceſſis cum clauſula pro hæredibus ex corpore, ergo clareſcunt contrarium eſſe in feudis antiquis, quæ dixiſſe ſufficiant ſaluo iudicio rectius ſentientis.

1 SIMILITER non
poteſt Baro facere,
ſeu ædificare portum
maris in ſua Terra
abſque Principis licẽ-
tia ſecundum D.Frec.
in 1.lib.in tit.de offic.Mag.Admir.nu.
2 28.ſunt enim de regalibus,& inter re-
galia computantur in cap. 1. quæ ſint
3 regalia,& ſunt Regis dicit Capyc.in
ſua inueſtit.in verb. portubus: hinc ſe-
cundum eum portus, & litora cuſto-
diuntur per regios miniſtros,& eſt tex.
in cap.Regni incip.ita quorundam cum
cap.ſeq.Loffr.in conſ.24.Lanar.in conſ.
67.nu.30.

Et per Frecc.vbi ſupra de offi.Mag.
Admirat. declaratur officium Admira-
4 tus,in quo conſiſtat, qualis ſit eius iu-
riſdictio in viuentes de arte maris, &
quomodo illius tantum literis creda-
5 tur, dùm ad remiſſiones petendas ſcri-
bit Mag.Cur. Vicar. qualiter inquiſiti
ſunt eius iuriſdictioni ſuppoſiti,& idem
6 dicit Afflict.in Conſtit.Reg.intentionis
practicatum fuiſſe cum magno Siniſ-
calco,qui ſcribebat Regenti Mag.Cur.
Vic.quod ille talis eſt Curialis, vel de
familia Regis actu ſeruiens, & prædi-
ctis literis dabatur fides, quæ iuriſdi-
ctio Siniſcalchi hodie non exercetur,&
quomodo per prius erat,ſi authoritate
officij,vel ex delegatione,vt Afflict.te-
nuit in Conſtitut.ſtatuimus, & in quas
perſonas, & quid hodie latius per D.
Frecc.vbi ſupra in tit.de offic. mag.Si-
niſc. quod dùm temporibus noſtris at-
tentaſſet Dux Bouini magnus Siniſcal-
cus fuit prouiſum per Collaterale Cõ-
ſilium,quod Regia Camera fiſco audi-
to ſe informaret, & relationem faceret
cum voto cum D. Frecc. vbi ſupra di-
cat, quod iſtius officij,& ſimilium ho-
die nullus eſt vſus.

Benè in hoc aduertendum erit tàm
in officio magni Admiratus, quàm pro
cæteris, qui prætendunt exemptionem
7 ex commiſſionibus, quas verè emunt
ab Arrendatoribus, & alijs adhoc, vt
fori exemptione gaudeant. Sunt enim
hæc in fraudem, & propterea gaudere
non debent in l.1.& 2. C.qui mil.poſſ.
8 lib.12. Et cum actu non ſeruiunt, nul-
lo modo gaudere debent, vt notat Af-
flict.in d.Conſtit. intentionis num. 24.
9 Sicut dicimus in his, qui ſunt de Col-
legio alicuius artis,vt non gaudeant ſi
non exerceant, authoritate Barr. in l.
prætor ff.de vacat.mun. & in matricu-
10 lato,vt gaudere non debeat,ſi nõ exer-
ceat:videatur text.in l.qui ſub prætex-
tu C.de ſacroſ.eccleſ.vbi notat Bart.in
ſpecie, idem text. in l. 1. C. de colleg.
num.lib.11. vbi Bart. & eſt communis
Theorica, de qua per Cyn.Butrig.Ro-
man.Alex. Dec.Iaſ. cæteroſq; omnes in
l. ſcriniarios C. de teſtam. milit. Hinc
11 literæ familiaritatis non deſeruiunt
actu non ſeruientibus, & ſic deciſum
refert Anna allegar. 44. & rationem
ponit text. elegans in l. ſemper §. qui-
buſdam cum §. ſequ. ff. de iur.immun.
quia artificij cauſa priuilegium conceſ-
ſum eſt: & ſic in prædictis, quia ſerui-
tij cauſa priuilegium conceſſum eſt:
12 Hinc quia non ſeruiunt,non gaudent,
qui ſunt prolixæ, vel imbecillæ ætatis,
quem text. ponderat adhoc Bart, vbi
13 ſupra. Quæ in tantum ſunt vera,quòd
nec etiam per alium ſeruire poſſint ad
finem gaudendi,ita Aret.in d.l.ſcrinia-
rios, allegatur adhoc text. norab. in l.
fin. ff.de excuſ.tut.vbi Nicol.de Neap.
& Iaſ.idem tradens ibidem in l.ſcrinia-
rios dixit ſpecificè,etſi velit ſeruire per
ſubſtitutum, ſeu factores, quicquid di-
xerit Andr. de Barul. in l.fin. C.de co-
mit. rei milit. quem ſimpliciter ibi re-
fert Io. de Plat. nam etſi reſtringat di-
ctum ſuum,quoad legationem,& exer-
citum: tamen eſt in ſe falſiſſimum,
dùm vult poſſe quem ſe iuuare hoſtici
14 exceptione, quando ſeruit per ſubſti-
tutum: quæ exceptio cum competat
ratione impedimenti perſonalis, omni-
nò ceſſat,dùm perſona libera permanet
à ceſſante cauſa, & ratione: quod in
indiuiduo decidit Bart.in d.l.fin.de ex-
cuſ.

cuſ. tut. & ob id Dec.in d.l. ſcriniarios dubitauit de dicto Andr. de Barul. & dixit poſſe procedere,quando adeſt iuſta cauſa,quæ notentur pro multis, qui faciunt ſe matriculare in arte ſerici, nullo modo eam exercentibus. Et etiã deſeruit pro illis, qui in fraudem ſe aſcribunt,vt locati Regiæ Dohanæ pecudum cum paruo numero animalium propter exemptionem conſequendam: & quod dixi circa commiſſiones, quæ pecunia extorquentur,non intellexi reſpectu præſentis magni Admirati, qui eſt Princeps Conchæ Matthęus de Capua poſtquam officium exercet tanquã nobiliſſimus Eques de proſapia illa nobiliſſima,antiquiſſima,& memoranda.

De mercatis, ſeu nundinis.

SVMMARIVM.

1 *Baro non poteſt in ſuis Terris abſque ſpetiali Regis aſſenſu facere mercatum, ſeu nundinas francas: benè tamen poterit abſque alia immunitate, & priuilegio.*

2 *Practica, qua hodie vtimur in mercatis faciendis.*

3 *Princeps non ſolet gratiam facere in præiuditium tertij.*

4 *Intereſſe tertij ſecundarium non attenditur, dum Princeps ſuo iure vtitur.*

5 *Intereſſe damni emergentis attenditur, & non lucri ceſſantis, & ibi nu 6.7. & 8.*

9 *Liberi homines non poſſunt [illegible] inuiti ire ad molendina particularia, ad nundinas, ſeu mercatum.*

10 *Mercatum fieri non [illegible]ſt die feſto, quando conſuetudo non eſt in contrarium.*

11 *Parlamenta, & Congregationes laicorum fieri non debent in eccleſijs.*

12 *Legere in publicis Gymnaſijs publicas ponere ſcholas conſtitui ſtudium generale in Ciuitate non poteſt fieri abſque Principis licentia.*

13 *Priuilegium Studij generalis, vel nundinarum, licèt ammittatur per non vſum infra decennium, limitatur, quando priuilegium habet clauſula denotantia perpetuitatem.*

14 *Præſcriptio an intelligatur ſublata per verbum ſemper, & quãdocumque remiſſiuè.*

1 PARITER non poteſt Baro in ſuis Terris facere mercatum, ſeu nundinas francas abſque ſpetiali Regis aſſenſu:benè tamen poterit mercatum facere abſque alia immunitate, aut priuilegio; deciſio eſt ſollemnis Bald.in l. vnica per illũ text. C.de nundin. de quo latè per Reſtaur. Caſt.in tract.de Imper.quæſt. 110. priuil. 101. practica enim eſt, quod datur
2 memoriale Proregi, in quo petitur priuilegium faciendi mercatum,& hoc remittitur Regiæ Cameræ, quæ ſe informet,& referat cum voto, à qua prouidetur,quòd capiatur informatio, ſi per cõuicinia adeſt aliud mercatum,& quibus poteſt præiudicare; dùm enim ex gratia hoc petitur non ſolent Principes quicquã concedere, ex quo tertio præ-
3 iuditium aliquod inferatur ad text. in l. 1. §.merito, & §.ſi quis à Principe ff. ne quid in loc. publ. & hoc ex vrbanitate,quia intereſſe formatum nõ adeſt, etſi

etſi qualequale intereſſe poſſet prętendi, non attenditur, & ſic Regia Camera ſuam tranſmittit conſultationem, & per Proregem mandatur expediri priuilegium, quia Rex, ſeu Princeps concedendo ius ſuum concedit, & non alienum, ſeu ex iure pęnes eum reſidẽte licentiam præſtat, & alteri nihil tollit, ſi nihil habet, ad text. in l. nullus de reg. iur. in l. 3. §. is tamen ff. de lib. hom.
4 exhib. Et ſi ex hac conceſſione ſecũdario cauſatur tertio intereſſe non attenditur, nec erit in conſideratione, dùm Princeps ſuo vtitur iure, ad text. in l. fluminis §. fi. & in l. proculus ff. de dãn. inf. melior text. in l. in meo fundo ff. de
5 aq. plu. arc. & intereſſe debet eſſe damni emergentis, non lucri ceſſantis; & propterea Doct. faciunt quęſtionem in-
6 cipiendo à Bart. quod ſi ædificium, ſeu molendinum vicini per meum non deſtruitur, nec incommodatur, quamuis vicinus minus frumenti percipiat ex agro ſuo, & ſic minus lucrabitur, quod hoc non erit in conſideratione; &
7 ſi ex molendino ædificando tollatur mihi concurſus molentium in meo, non attenditur: nam ſufficit non tolli commodum aquæ, ſed quoad molentes hoc remanet in poteſtate eorum, qui mo-
8 lunt: & ſic dicimus in hoſpitijs, ſeu tabernis, furnis, & ſimilibus, quando talia non poſſidentur cum iure prohibendi; immò adſunt in Regno Regiæ Pragmaticæ, quæ hoc diſponunt, propterea Alber. notabiliter in l. ſi manifeſtè in fin. C. de ſeruit. & aqu. tradit in quęſtione de facto, quòd duo fratres habebant molẽdinum in commune, & vnus conceſſit alteri fratri aquam communem, vt poſſit eam conducere ad prædia ſua pacto expreſſo, quòd hoc fiet ſine damno molendini communis: frater vult facere molendinum aliud in ſuo prædio, per quod tamen non auferebatur aqua à molendino communi, ſed tantum concurſus molentium, cui reſiſtebat alter frater vigore pacti, dicens, quòd afferebatur ex hoc damnum communi molendino, refert tãdem Alber. quod nõ obſtante tali pacto fuit determinatum non eſſe cõſiderabile prædictum damnum, & poſſe licitè nouum fieri molendinum, de quibus latius per Iaſ. author. Bart. Bald. & aliorum in l. quominus ff. de flumin. nu. 33. cum ſeq.
9 Eſſet enim per indirectum cogere liberos homines ire ad molendinum particulare, vel ad nundinas, ſeu mercata inuitos, & non quo quiſque pro ſuo libero arbitrio voluerit, quod eſt omni iure prohibitum, pro quo videatur omninò Luc. de Pen. in l. 1. C. ne ruſt. ad vll. obſeq. reuoc. qui latè, & eleganter totam materiam diſcurrit, & inter cæ-
10 tera tradit non poſſe fieri mercatũ die feſto, per text. in cap. 1. extra de ferijs, æquiparando forum vęnale foro iudiciario, & ita fuit practicatum in noſtra Ciuitate in mercato, ſeu nundinis, quæ à certis annis introductæ erant in die feſto diuæ Annuntiatæ ante eius Eccleſiam, ac in die Pentecoſtes ante Eccleſiã Spiritus ſancti, quæ fuerunt prohibitæ per Archiepiſcopum Ciuitatis tunc Illuſtriſſimum Cardinalem Ieſualdum, & confirmatum per Pontificem, dum ad eum de hoc quærimoniæ fuerunt porrectæ, fuitq; maximè diſcuſsũ; & demum viſum fuit non reuocare ſuã prohibitionem, licet damnum non afferebat publico, nec talia fiebant in contẽptum Religionis, nec directus aliqui exigebantur: immò augebatur concurſus viſitationis talium templorum, & ſic pariter eleæmoſynarum. Sic igitur fuit determinatum, quia erant nundinæ de recenti, & nulla aderat legitima præſcriptio, aut conſuetudo, quæ in his attenditur. Sunt enim hęc ad honorem Dei, & ideò quanquam rigida ſeruãda, dum Pontifex omnium ſpiritualium
11 Dominus ſic mandat. Hinc parlamenta, aut Congregationes laicorum fieri non debent in Eccleſijs, iux. tex. in c. 2. de immu. Eccl. in 6. Domus. n. mea domus orationis vocabitur, &c. & Dñs Ieſus eiecit emẽtes, & vendentes à tẽplo.

Et ſicut in erectione mercati,ſeu nũdinarum requiritur Principis licentia,
12 ſic pariter legendi in publicis Gymnaſijs, ita quòd ſtudium generale in Ciuitate abſque licentia Principis cõſtitui non poteſt, nec publicas ponere ſcholas,in l.magiſtr.C.de prof.& med. lib.10.Ang.in l.fin.vbi Senat.vel clariſ. nu.3. latè Reſt.Caſt.in d.tract. q.110. priuil.180. qui prædicta non allegat.

Cæterum priuilegium ſtudij Generalis, vel nundinarum, etiamſi amitta-
13 tur per non vſum decennij,iux.text.in l.1.ff.de nund. Tamen non amittitur,ſi in eo fuerint appoſita verba denorantia perpetuitatem puta ſemper,vel perpetuò,vt authorit.Rimin. in conſ.388. nu.20.volum.1. concludit Io.Garz. de hiſpan.nobilit.gloſ.1.nu.79.& an præ-
14 ſcriptio triginta, vel quadraginta annorum intelligatur ſublata per verbum ſemper, & quandocumque tractat Tiraq.de retract.conuent.gloſ.2.§.1.Couar.lib.1.var.reſol. cap.3. & cumulatè Surd.in deciſ.2.

De exteris habitantibus in Terris Baronum.

SVMMARIVM.

1 *Proreges cum Collaterali Conſilio prouiſiones expediunt ad inſtantiam Baronum, vt exteri in illorũ Terris habitantes recedant, vbi quomodo procedat.*

2 *Mercatores ante ingreſſum prohiberi poſſunt, vel in ipſo ingreſſu, ſed poſtquàm recepti fuerint minimè.*

3 *Bona exterorum in caſum legitimæ expulſionis non poſſunt occupari per Barones.*

1 FACIVNT etiam Proreges ordines ad inſtantiam Baronum exteris habitantibus in ipſorum Terris, vt ab illis recedãt, quãdo vtiles Domini illarum proponunt illos eſſe infeſtos,ipſiſq; odioſos,in quo aduertẽdum erit non eſſe tales ordines ſic indiſtinctè, & abſque cauſæ cognitione faciendos,cum de cauſa legitima conſtare debeat,aliàs minimè eijci poſſunt, doctrina eſt ſingularis Bald. in c. 1. §.donare de for.fidel. Inquit enim venturis autem ad patriam alienam benè poteſt interdici ingreſſus, argumento ff. de ſeruit. ruſtic. prædior. l. diuus de vſufr. l.hæres, ff.ſi ſeru.vend. l.ſicut §. ariſto. poſtquàm autem venerunt, & ingreſſi ſunt,ſicut reliquus populus ſunt, & eſt tàm contra naturalem æquitatem, quàm contra publicum bonum, ſi expellantur: hæc Bald.
2 quem refert, & ſequitur Franc. Marc. in deciſ. 356. loquens propriè in Dominis Terrarum, an poſſint expellere mercatores forenſes à ſuis Terris, & communis eſt ante ingreſſum, vel in ipſo ingreſſu:ſed poſtquam recepti fuerint, & habitare incæperint,minimè licere ſine cauſa, de quo per Ann. deciſiones cumulantem in ſingulari 54.
3 vbi Addit. Ann. filij, quod etſi cum cauſa expellantur, non propterea poſſint per Barones illorum bona occupari.

De donis, & expenſis Vniuerſitatum.

SVMMARIVM.

1 *Prorex cum Collaterali Conſilio diſpenſare ſolet donis Vniuerſitatũ in ingreſſu noui Domini.*

2 *Donatio fieri ſolet Epiſcopo pro iucundo aduentu.*

3 Condemnatus ad rei reſtitutionem an veniat, quòd habuit pro iucundo Aduentu.

4 Pecunia publica poteſt erogari in tripudijs.

5 Prorex poteſt donare ea, quæ ſolitus eſt Rex donare in honorem ſuæ Coronæ, & munificentiæ ſui Status.

6 Commiſſarij dicti de Redentione alij pro extirpatione locuſtarū, alij ad capiendas informationes delictorum, & à quo ſalarium ſolui debeat, & quomodo deſtinantur remiſſiuè.

7 Princeps ſolus concedit gentes armatas pro aſſociatione itinerantium, & quid illis ſolui debeat vltra ſolita ſtipendia.

8 Licentiæ recipiendi equos, & alia animalia ſpectant ad Principem, vel ad perſonam ab eo adhoc deputatam.

9 Licentia incedendi cum armis, & cum hominibus armatis ex cauſa inimicitiæ ad Principem ſpectat.

10 Viſitatio in qualibet hebdomada per vnum ex Regentibus Collateralis carceratorum Magnæ Curiæ vnde originem ſumpſit.

11 Prorex diſpenſat in ortu, vel in ingreſſu Principis, vt per Ciuitates fiant veſtes ſolemnes ipſarum Decurionibus, ſicut etiam veſtes lucubres in morte Regū, quæ de iure debent reſtitui, ſed conſuetudo eſt in contrarium.

12 Donare poſſunt Terræ Baronibus pro ortu filij, vel nuptijs Domini de iure communi, non autem de iure Regni, ſed Proreges diſpenſant, limitando quantitatem donandam.

13 Baro non poteſt liberare vaſſallos, & exemptos facere ab adiutorijs ſibi debitis per Conſtit. Reg. quamplurimi.

14 Baro dicitur, qui habet iuriſdictionem ciuilem.

15 Ius prælationis an competat vaſſallis aduerſut Baronem ementem iuriſdictionem criminalem, & idem in ſecundis cauſis Portulanijs, ponderibus, & menſuris.

16 Demania multa mala pariunt.

17 Deciſio aliàs facta receſetur, quòd prælatio non admittatur, ſed hodie conſuetudo eſt in contrarium, & ſic paſſim iudicatur, & ibi vide rationem.

18 Practica, quòd tres ſententiæ latæ in Curia Baronali habeatur pro vna, vnde ſumpta, & in quo fundatur, quando Baro in priuilegio habet primas, & ſecundas appellationes.

19 Ius ſuperioritatis nunquàm intelligitur à Principe abdicatum.

20 Princeps poteſt reuocare ſententias in rem iudicatam tranſactas.

21 Princeps poteſt caſſare ſententias iudicum ritè, & rectè latas.

22 Princeps res iudicatas reſcindit, et reſtituit ad appellandum aduerſus rem iudicatam.

23 Princeps poteſt tollere ſententiam, & mandare reuiſionem ſententiæ in rem iudicatam tranſactæ.

24 *Princeps eſt ſupra ius ciuile, illudque tollere poteſt cum omnibus ſuis effectibus.*

25 *Princeps reſtituit quem etiam ad ius alteri quæſitũ mediante ſententia, non autem ex facto hominis.*

ARGVMENTVM.

Diſpenſare quando ſolet Prorex in donatiuis Vniuerſitatum. Pecunia publica poteſt erogari in tripudijs licentia armorum, ac incedendi cum gentibus armatis ad Principem ſpectat; ſic pariter ſi Vniuerſitates donare volunt in ortu filiorum Baronis, vel ex cauſa nuptiarum. Ius prælationis, quando competat vaſſallis in iuriſdictionalibus emptis à Barone tres ſententiæ conformes Curiæ Baronalis iudicantur vti vna ſententia in Curia Regia. Princeps poteſt tollere ſententias, ac reuidere etiam tranſactas in rem iudicatam, illasq; reuideri facere.

1 DISPENSANT Proreges donis, quæ ſolitæ ſunt facere Vniuerſitates nouis eorum Dominis, dum prima vice accedunt ad Terras, quas emunt, ſicut eſt ſolitum pro iucundo aduentu Epiſcopi, intantum
2 quod Doct. faciunt quæſtionem, ſi hoc eſt in fructu, taliter quòd facta condẽnatione ad rei reſtitutionem, vna cum fructibus; an veniat, quod datum eſt
3 pro iucundo aduentu, de quo per Oldr. in conſ. 129. Iacob. in l. propr. col. fin. nu. 6. ff. de iur. dot. & concludunt minimè teneri. Sunt enim hæc permiſſa tãquàm in publicam lætitiam, iux. rubr. & l. vnicam publicæ letitiæ C. lib. 12. Si-
4 cut pro ludis publicis non prohibitis poteſt publica pecunia erogari in tripudijs, alijſq; quæ in die feſtiuitatis Corporis Chriſti fiunt in honorem tãtæ feſtiuitatis, quæ fiunt in trãſitu Regis, ſeu illius aduentu pro ornatu Ciuium, qui illi læti obuiam occurrunt, de quibus latius per Auend. de exeq. mand. Reg. p. 2. c. 10. vbi multa bona circa publicas expenſas Vniuerſitatis, quotidiana, curioſa, & notatu digna. Bonum enim & nouum, & fœlix nuntium eſt, cum Princeps nunciat populis, quòd tenebit publicam curiam, & in publico ſe omnibus exhibebit Io. de Plat. d. l. vnica publicæ lætitiæ, vbi Rebuff. ante nu. 1. ibi, vel quod volebat viſitare, & videre populum ſuum, &c. Ex quibus, & ſimilibus iuſtificantur diſpenſationes dãdi pro iucundo Domini Aduentu, vel pro expenſis faciendis pro cauſa prędicta. Sunt enim hæc omnia publicæ lætitiæ, ſed hoc moderatè, tamen conſideratis viribus Vniuerſitatis, & qualitate Domini, ſed notate dictum elegans Lup. in rubr. de donat. inter vir. & vxor. nu. 12. vbi quod ſicut tutor, vel curator Regis poteſt donare bona Regis, ſeu exercere liberalitatem, ſecundũ quod conſueuit Regiam Maieſtas cõiter non raró, ita dicit authot. Andr. Sicul. quod ſi Regia Maieſtas conſueuit aliqua elargiri pro honore ſuæ Coronę quod hoc idem videtur tranſmiſſum in ſuos Vicereges.

Et vide eumd. Auend. in loco prææalleg. nu. 30. qui ponit Commiſſarios fieri ſolitos per Collaterale appellatos de redemptione, qui deſtinantur ad viden-
6 dum cõputa Vniuerſitatum, illarumq; Adminiſtratores ſignificandum, & exequendum non obſtãte appellatione ibi, nu. 37. & ibid. nu. 26. de Commiſſarijs, qui deſtinantur pro extirpatione locuſtarum nu. 26. de Commiſſarijs qui deſtinantur pro capienda informatione delictorum, vt ſalarium nõ ſoluatur ab inquirendis, donec de delictis cõſtiterit ſed à partibus illos petentibus, vel à Regio Fiſco, ſaluo iure expenſas repetendi, terminato negotio per eumdem Auend. vbi ſupra nu. 14. qui allegat Io. de Plat. in l. fin. C. de erog. mil. ann. lib. 12. qui legatur, nam multa bona tra-
7 dit in materia cuſtodiæ perſonarum pro itinere, & ſecuritate locorum: Quodq; non poſſint niſi authoritate

Prin-

Digitized by Google

Principis concedere,quia eſt quid iuris
regalis,& quod ſolui debet talibus per-
ſonis, quicquid iuſtum videbitur vltra
ſolita ſtipendia, quæ practicantur in
dies, dùm ſimiles armigeri petuntur
pro aſſociatione perſonarum de vna
Prouincia ad aliam, & concedere ex
cauſa inimicitiæ,vt poſſint ire armati,
& cum cuſtodia armatorum: vide ad-
hoc text.notab.in l. fin. vbi Bart. de
erog.milit.ann.Reſt.Caſt. in d.tract.de
imper.priuil.110.verſ.122.

Et ideò Io. de Plat. in l. curſum nu.
2.de curſ. pub. tradit, quòd nulli licet
8 facere literas licentiæ de recipiendo
equos,& alia publica animalia,niſi of-
ficiali, cui ſpecialiter à Principe hoc
conceſſum fuerit, & ſic etiam nulli li-
cere mittere, vel dare gentes publicas
alicui pro eius cautela ſine licentia
Principis, & ſimiliter quando ex cauſa
9 inimicitiæ permittitur alicui ſecum ha-
bere homines armatos, vt per eundem
Auend.vbi ſupra ante nu.15.verſ.ſicut
& quando,& de practica Mag.Curiæ
10 Vicariæ, vt in die Sabbathi per ſingu-
las hebdomadas accedat vnus ex Re-
gentibus Regiam Cancellariam, pro
viſitatione carceratorum eiuſdem: vn-
de inquàm ſumpſit originem: habetur
per eund.Auend.eod.lib.cap.19. nu.8.

Diſpenſant Proreges,vt in ortu, vel
ingreſſu Principis ad publicam lætitiã
11 in Principis honorem per Ciuitates
fiant veſtes ſolemnes ipſarum Decurio-
nibus,& ſic ex alijs cauſis publicis, &
ſic pariter in morte Regum fiunt ve-
ſtes lugubres: ſed dubitatum fuit; an
hæ veſtes debeant ad Rempublicam,
ſeu Ciuitates reſtitui,poſtquàm in cau-
ſam prædictam fuerunt paratæ, & vi-
dentur accommodatæ, vt ornatiores
appareant Rectores in publico: ſicut
dicimus de veſtibus feſtiuis à marito
vxori datis,& Auend.in d.tit.de exeq.
mand.reg.cap.10.lib.2. nu.13. verſ.&
ex eadem ratione tenuit debere reſti-
tui,qui allegat gloſ.elegantem, & om-
ninò videndam in l. id veſtimentum ff.
de pecul.quod notetur, nam eſt curio-
ſum,licet conſuetudo contraria vigeat,
vigore cuius ego tanquam Protector
Ciuitatis Capuæ,vt Decanus Collate-
ralis nolui aures præbere prætenſioni
quorundam illius Ciuitatis aduerſus
Decuriones, qui ſumptuoſas veſtes fe-
cerunt in natiuitate filij sereniſſimi no-
ſtri Regis, prout etiam per prius fecit
hæc noſtra ſplendidiſſima, ac nobiliſſi-
ma Ciuitas.

Sed quòd pro ortu filij Baronis, vel
12 nuptijs Domini poſſit fieri donatiuum
videatur gloſ.ſolemnis in l.placet, in
verb.extraordinariam, in verb.abhinc,
& in verb.canonicam C.de ſacroſanct.
eccleſ.vbi vide Iaſ. nu.19. quod in Re-
gno non procedit, cum ſubuentiones
omnes intelligantur prohibitæ præter
expreſſas in Cõſtitutione Regni,quam-
plurimum, de quo eleganter per Frec.
in 2. lib. ſubfeud. 2.author. Baron. &
ideo in his, & ſimilibus caſibus debet
haberi recurſus ad Proregem ſuppli-
cando pro diſpenſatione, quæ ſecun-
dum caſus occurrentes ſolet concedi
limitando tamen quantitatem donan-
dam ſecundum qualitatem caſuum
Terrarum, & Baronum; & notetur di-
13 ctum notabile Frecc.in eodẽ loco col.
fin. quòd ab adiutorijs baroni debitis
vigore prędictæ Conſtitutionis non po-
teſt Baro abſoluere vaſſallos,ipſoſq; fa-
cere exemptos abſque Regio aſſenſu,
quia eſſet diminuere ius feudo debi-
tum,benè poſſunt vaſſalli hanc liberta-
tem præſcribere per immemorabilem
poſſeſſionem.

Qui etiam aduertit ſubuentiones has
deberi Baroni poſſidenti ciuilem iuriſ-
14 dictionem, quia ipſe dicitur Dominus
non habens criminalem tantum, cum
nullum habeat dominium, ſed ſolum
dicitur habere iuriſdictionem illam à
Rege delegatam: hinc vult non com-
15 petere vaſſallis ius prælationis aduer-
ſus ementem iuriſdictionem crimina
lem, dum reperiuntur vaſſalli habentis
ciuilem, & ſic videtur, quod ceſſat ra-

tio proclamandi ad libertatem,pro qua ſimiles prælationes admittuntur, quod facit cōtra prælationes practicatas aduerſus emptores ſecundarum cauſarum portulaniarum,ponderum, & menſura-
16 rum, & ibidem Frecc. eleganter tractat, quàm pernicioſa ſint demania, quæ mala parturiant, & quomodo non conuenit illis aures præbere: pro quo
17 vide etiam D.Præſid.de Franch.deciſ. 17.qui lariſſimè diſcurrit articulum, & refert iudicatum contra Vniuerſitatem Seminariæ in fauorem Ducis: ſed poſt hæc paſſim,& indiſtinctè per Regiam Cameram fuerunt Vniuerſitates admiſſæ ad prælationem aduerſus emptores prædictarum iuriſdictionum: & ne tantum tribunal dicamus caſu hoc feciſſe, arbitror motum eſſe ea ratione, quia ſolet iudicari terras ipſas admittendas eſſe ad regium demanium, dùm venduntur, conſiderando idem intereſſe in parte, quod in toto idem ius libertatis reſpectu earumdem iuriſdictionum diſtinctarum, & regalium, quæ non ſunt de iure Baronis, nec de natura feudorum,& quanto minor eſt iuriſdictio baronalis, tanto minor eſt ſubiectio vaſſalli,& quanto maior eſt pęnes regem, tanto maior erit eorum libertas, & inſpecta etiam qualitate Baronum, ſolita vexatione vaſſallorum, & quomodo ab hac vnione totius iuriſdictionis pænes Barones ſerui aſcriptitij fiunt vaſſalli, & tædio affecti, maximè pauperes amittunt recurſum ad Superiores, grauamina ſufferunt,non habent modum conquærendi, ex his & alijs iuſtiſſimis cauſis rectam Regni gubernationē tangentibus tribunal illud tam ſupremum, quòd curam regalis patrimonij, eiusq; vaſſallorum tenet,ſic paſſim & indiſtinctè iudicauit.

Et ex his conſiderationibus inoleuit practica in Regno, quòd tres ſententiæ
18 latæ in Curijs Baronum, qui vigore ſuorum priuilegiorum habent primas cauſas, ac primas & ſecundas appellationes,vt inquam pro vna reputentur, & licet ſoleat ponderari pro hoc doctr. Io.Fabr.in §.1.nu.4.inſtit. de vulg.ſubſtit. Tamen vt benè aduertit eruditiſſimus Conſiliarius Fab. de Ann. in conſ. 70.doctrina illa non ſolum non eſt in caſu,ſed ex ea contrarium concluditur, dum has iuriſdictiones diſtinctim, & vt ſeparatæ ſecundum ipſarum propriam naturam ſunt conceſſæ, maximè quando ex cauſa oneroſa, ſed vt dixi practica eſt in cōtrarium ex præſumptis grauaminibus vaſſallorum, & vt Barones frenum habeant in iuſtitiæ adminiſtratione, ſcientes quòd recurſus ad Superiores non eſt ſublatus,& ſi hoc ius ſuperioritatis non exerceretur, poſſet dici Regem in Regno paruam, aut nullam habere iuriſdictionem: ſi verum eſt ex . . . . . Ciuitatibus, & Terris, in quibus Regnum conſiſtit, demaniales non aſcendere ad numerum . . . . . cæteræq; omnes ſunt Baronum: licet ex innata fidelitate populorum, Baronum, & omnium dici poſſunt ex ipſorum conſenſu omnia eſſe Regis, vt in dies experientia docuit, & docet. Tamen leges,ſtatuta,& conſtitutiones, ac conſuetudines fiunt, & introducuntur pro caſibus,qui occurrere poſſunt, & vt conuenit rectę Regni gubernationi præueniendo mala, quæ accidere poſſunt,& præcauendo, ac remedia talia præbendo: ex quibus cogitationes, humores, & alia,quæ animum inficere ſolent ex abſoluto dominio,& intereſſe dominandi pęnitus purgętur,& nullo modo ad ſimilia cogitatus aſpiret, nec reſidentiam faciat, hinc etſi pacatum ſtet Regnum, cum omnimoda pace,& quiete, non propterea caſtra non tenentur munita cum tam maximis Regis expēſis,legiones hiſpanorum,Equites grauis, & leuis armaturæ, triremes & alia, quæ videmus pro Regni cuſtodia,& defenſione propter caſus,qui accidere poſſunt, & cum quibus inimici arcentur ab inuaſionibus, cogitatumq; ipſorum alio dirigunt,dùm vident Regnum munitum, & taliter cuſtoditum,

pro

pro quo eſt illud vulgare dictum, la commodità fà l'huomo ladro.

Et ne dicamus hoc pęnitus carere iuris fundamento dicimus practicam
19 hanc fundari in iure Superioritatis, quod vt ſupra latius diximus nũquàm per quamcumque conceſsionem dicitur à Principe abdicatum, quod ad ſaturitatem proſequitur Reſt. Caſtal. in d. tract. de imper. quæſt. 110. priuil. 334 & inter cętera priuilegia, quę Princeps
20 habet, eſt reuocare ſententias in rem iudicatam tranſactas ex reg. text. in l. diui fratres ff. de pæn. gloſ. Bald. & Doctor. in l. fin. C. ſent. reſc. non poſ. Roman. in l. imperium ff. de iuriſd. om.
21 iud. & vnico verbo poteſt caſſare ſententias iudicum ritè, & rectè latas, dicit Ang. in d. l. 1. de ſent. paſſ. quem ſequitur Afflict. in cap. 1. quæ ſint regula nu. 46. & idem Reſtau. Caſtal. in loco allegat. priuil. 141. & ibidem in priuil. 300. quòd res iudicatas reſcindit, &
22 Afflict. nu. 48. d. cap. 1. quæ ſint regalia, quòd Princeps reſtituit ad appellandum aduerſus rem iudicatam, & Luc. de Pen. in l. fin. de paſc. publ. num.
23 47. quòd poteſt Princeps tollere ſententiam; idemq; Aym. de antiq. temp. in princ. nu. 51. quòd poteſt Princeps mandare reuiſorem ſententiæ in rem iudicatam tranſactæ, quando ſibi videbitur. Sunt enim hæc de iure ciuili, &
24 Princeps, qui eſt ſupra ius ciuile poteſt illud tollere cum omnibus ſuis effectibus, de quo eleganter per Iſern. in cap. 1. de vaſſall. decrep. ætat. inferens
25 ad acquiſita alteri per damnationem, & condemnationem delinquentis, cui demum Princeps indulgendo crimen reſtituit ad omnia: voluit enim Andr. quòd etiam reſtituatur ad alteri quæſita mediante ſententia, non autem ex facto, aut contractu hominis, de quo etiam per Alex. in l. gallus, §. & quid ſi tantum ff. de liber. & poſthum. multa bona per Fely. in cap. inter quatuor de maior. & obed.

SVMMARIVM.

1 *Demania conſueta in Regno fieri quo iure fundantur.*

2 *Seruitia, & ſubuentiones eadem præſtantur Regi, quæ Baroni.*

3 *Demania ſecundum opinionē Camerar. ſunt introducta contra ius.*

4 *Vaſſallus demanialis, an poſſit vendi ipſo inuito, remiſsiuè.*

5 *Dominus directus habet prælationem, quando vaſſallus vtilis Dominus vēdit ſuum feudum.*

6 *Agnatus in prælatione præfertur Domino in feudo paterno.*

7 *Ius prælationis infra annum exerceri debet.*

8 *Demania introducta de conſuetudinem ſecundum opinionem regnicolarum, quam Authbor non approbat.*

9 *Vtilis Dominus non habet prælationem contra directum, dùm vendit ſuum directum dominium.*

10 *Ius congrui competit vicino, & non procedit in feudalibus.*

11 *Ius prælationis, quando locum habeat ratione communionis.*

12 *Text in l. vnica C ſi liber imper. ſoc. non habet locum in feudis.*

13 *Prælatio ratione conſanguinitatis datur etiam in feudis, & huius reſpectu dicitur in feudis habere locum ius protbomiſcos, & hæc eſt communis.*

14 *Vniuerſitates petentes admitti ad demanium exercent ex Regis voluntate ius prælationis Regi*

dire-

pta, quòd non eſt. difformis aſſenſus à conceſſione facta à barone cum clauſula, quod teneatur in capite ab eo, & eadem eſt in aſſenſu, quia etſi teneat à barone, tenet etiam in capite à Rege, & ſemper vaſſallus quoquo modo grauatus habet ad regia tribunalia recurſū, ita quod petmanet verè ſub Regis dominio, & protectione, & maximè hæc procedunt, dùm terræ ſemper ſteterunt ſub baronis dominio, & non fuerūt demaniales, vt poſſit dici nullam conſiderari læſionem, ſi ex vno barone ad aliū transferuntur nihil ammittere, ſed cōtinuatè ipſorum ſolitum ſtatum, & conconditionem, & ſi vaſſalli verè libertis æquiparantur vanum eſt tractare de ſeruitute, & de libertate, quæ latius exharauit prædictus Regens de Curtis hanc eandem firmans opinionem poſt Dominum Præſidentem de Franch. in
3 ſua deciſ. 17. vt ſic non immerito, Camer. in fin. ſui operis in repet. cap. imperialem dixerit hanc prælationem eſſe cōtra ius, de qua minimè loquutus fuit Andr. nec Loffr. in d. cap. imperialem, §.
4 nec Dominus, neque Affl. vt Regens de Curt. præſupponit; prædicti enim loquuntur in quæſtione illa, an Dominus poſſit vaſſallos ſuos de demanio inuitos vendere, ſi valent illi reſiſtere, & ſi non ſe proteſtauerint, quomodo, & per quantum tempus ius demanij ammiſerint, & vera & cōmunis eſt opinio poſſe Dominum directum terras demaniales vendere per Conſtit. Reg. dignum, vt vniuerſis, & ſi dubitatiò, de quo latè per Leffr. in d. §. nec Dominus, & hoc iure vtimur; ſed de prælatione verbum nullum, benè de ea loquuta fuit gloſ. in
5 cap. 1. §. porrò, qual. olim pot. feu. alien. vt vendente vtili Domino ſuum feudū Dominus directus habeat prælationem per illum text. qui dicit eandem habe-
6 re agnatum, immò quod Domino præferatur, dummodo feudum ſit paternū, non nouum, & infra annum ius præla-
7 tionis exerceatur, aliàs firma remanet venditio, ſic etiam habetur in cap. 1. §. ſed & res, per quos fiat inueſtitura; & in cap. titius lo 1. ſi de feud. def. mil.

Tandem tam D. de Franch. quàm prædictus Regens de Curtis, & aliqua per Io. Vinc. de Anna relatum per prædictum Regentem omnes, inquàm con-
8 cludunt hanc prælationem fundari ex inueterata cōſuetudine, quam demum extenderunt non ſolum, quando venditur terra, ſed quælibet illius iuriſdictio, vt ſupra diximus.

Ego autem non conſentio huic opinioni, ſed mea ſententia eſt etiam hodie nullum habere Vniuerſitates Terrarum ius prælationis, quàm ſolus de iure habet directus Dominus; imò nec
9 vtilis Dominus habet ius prælationis, dùm directus vendit ſuum directum dominium, vt per And. in d. §. nec Dominus nu. 46. & ita pluries deciſum, vt refert Anna in ſuo ſing. 150. quod latius exharauit in noſtris terminis D. de Franch. in alleg. deciſ. 17. hæ enim præ-
10 lationes, vel dantur iure congrui ſecūdum terminos Conſtit. ſancimus de iur. prothom. & hoc vicino non competit, nec procedit in feudalibus ſecundum Bald. Affl. Iac. nouellum, & omnes in d. Conſtit. aut ratione conuentionis, vt in re vendita cum pacto redimēdi, aut
11 ratione communionis, quę apud hiſpanos indifferenter admittitur, ex legibus partitæ, & tauri, de quo expreſſe Greg. Mattienſ. alijq; relati à Io. Guttie. practic. qq. col. 2. q. 165. Io. Caſtil. lib. 1. quotid. cōtrou. iur. cap. 74. nu. 27. cum ſeq. quod de iure communi, quandoq; locum habet in venditione rei cōmunis cum fiſco, Marſ. ſing. 441. & in locatione rei communis voluerunt Bald. Socc. Ruin. alijq; cumulati per Surd. in conſ. 43. nu. 12. vol. 1. quod pariter minimè locū habebit in feudo, quia nullum ius acquiri poteſt abſque Domini conſenſu, niſi in caſibus ab eadem lege
12 feudorum ſpecificè prouiſis, hinc text. in l. vnica C. ſi liberal. imperialis Socc. non habet locum in feudis, dixit Andr. in cap. 1. de duob. frat. de nou. benef. in-

inueſt.& in cap. 1. de duob.frat. à cap. inueſt.de quo latius per Affl. in cap. 1. §.& quia 4. col. de his, qui feud. dar. poſſunt, aut verò ratione conſanguini-
13 tatis concedi ſolet prælatio,de qua in cap.conſtitutus, vbi Scrib. de Reſt.in integ.quę pręlatio etiam in feudis obtinet,vt ſupra diximus,non ratione iuris congrui, ſed quia conſanguineus,in quo ſunt expreſſa iura feudalia, & huius prælationis reſpectu dicitur in feudis habere locum ius prothomiſcos ſecundum Bald. Affl.& communiter ſcribentes, de quo latè in mea deciſ. 114 vbi refertur, ſic per Collaterale Conſ. deciſum, & fuit etiam addita doctrina Conſiliarij de Anna, qui dixit de hoc nullum doctum feudiſtam dubitaſſe, & poſt eum latè doctiſſimus D. Garzia Maſtrillus in ſua deciſ.8.qui etiam validè fundauit non dari ius hoc prælationis,niſi directo Domino.

Nullus iſtorum caſuum eſt applicabilis ad terras volentes prælationem, dum illæ venduntur, quia nec vicini, nec conuentionem habent, nec ius cōmunitatis,aut conſanguinitatis; cōſuetudo autem pręſuppoſita contra ius nō
14 eſſet attendenda,ſed vera ratio,& practica eſt, quòd Vniuerſitates exercent ius prælationis Domino directo cōpetens cum eius ſcientia, & conſenſu; hinc lites fiunt in Regia Camera,Fiſco aſſiſtente coadiuuante, & defendente, hinc dū demaniū obtinetur iuriſdictio acquiritur Domino,& dominium vtile cum directo iuriſd.vaſſallorum vnitur, & conſolidatur, hinc vt dicit Regens
15 de Curtis, & benè & dicebat etiam Regens Fornarius ſi Dominus directus non vult demanium Vniuerſitates omnes repelluntur,quia exercent ius prælationis domino competens, quod eo inuito exercere non valent, & ſic non eſt conſuetudo non eſt quid de facto, ſed fundatur petitio in iuris terminis modo,quo ſupra.

Verùm ſecundum hanc opinionem conſuetudo non procederet, quando Dominus directus ipſe venderet, & Vniuerſitates proclamant ad demaniū, nam tunc ſi Dominus vendit,nō poteſt tractari de prælatione Domini vendētis, qui contra proprium factum veniret,& hæc conſuetudo eſt contra ius,ſi Dominus directus habet vendendi poteſtatem nō ſubmiſſam,nec alteri obligatam,maximè quando ſit venditio in feudum,ita quod ſemper remanēt vaſſalli ſub directo Regis dominio, & reſpondetur ſic ad d.Conſtit.Reg.perſonas, & ad ea, quæ de libertate dicuntur.

Ex his quoad ſecundum punctum,ſi terra iterū vult redire ad Baronis do-
16 minium ex cauſa neceſſaria imminentis impotētiæ an primo Domino competat ius prælationis, videtur caſus reſolutus, nam ſi vendit Dominus directus fundatum eſt ſupra, nec vtili Domino dari prælationem aduerſus directum, ergo quanto magis, ſi qui hoc prætendit,nullum habet dominium,nā quod habebat reſolutum fuit ex Domini prælatione per Vniuerſitatem in iuditium deducta, vt ſupra immo dico fortius,quod lex reputat nunquam primum emptorem dominiū aliquod habuiſſe, quia dominium, quod acquiſiuit,ſubiecit reſolutioni prælationis Domini, qua deducta in exercitium operauit reſolutionem vtilis dominij reuocabiliter acquiſiti, vt author.gl.Pariſ.damn.mem. tradit Regens de Curt. vbi ſupra nu.71.& præ cæteris eleganter Io.Rayn.in ſuo compręhenſ.feud.in cap.imperialē §. præterea ſiquis infeudatus n.38.Guid.Pap.deciſ.575.Boer. deciſ.181.qui alios cumulat, ad quod eſt notab.doctr.Bald.in cap.ruſus,quibus mod.feud.ammitt.in terminis illius text.decedentis, quòd ex feudi refutatione,quam facit vaſſallus Domino directo extinguitur pignus medio tēpore contractum,dicit enim Bald. rationem eſſe,quia hæc facultas refutandi Domino inhærat à principio infeudationis ex natura rei, quæ præuenit cauſam pigno-

pignoris,& qui emit,ſcire debebat ſuũ dominium ſubiectum reſolubilitati ex refutatione Domino facienda,eandẽq; rationem ſequuti ſunt Præpoſ.Aluar.& alij , ergo cum dominium vtile , quòd quis acquirit exemprione terræ, ſubiectum remaneat prælationi Domini per Vniuerſitatem,vel per Dominum exercendæ, ſequitur quod deducta in exercitium, & effectu conſumato ex admiſſione ad Regium demanium, atque ex ſolutione pretij primo emptori factæ nullum veſtigiũ remanebit primæ emptionis, & habetur, ac ſi nunquã emiſſet,vndè in quo vult fundari prælatio , hinc intantum contractus primæ emptionis omninò euaneſcit,& reſoluitur, vt ex tunc,non vt ex nunc,pretium reſtituitur cum intereſſe,& terra vna cum fructibus , ergo contractus à principio reſolutus.

Præterea ius hoc prælationis fundatur in iure conſanguinitatis,dicit Affl.
19 in §.porrò,cuius ratio eſt,quia res maiorum, & intereſt conſeruari in familia ex reg.text. in l.ſi in emptionem ff. de minor. gloſ. in d. §. ſed & res in verb. proximiori la ſeconda, & in hac ratione fundatur ius retractus propinquorum,vt latius exhornat more ſuo Tiraqu.de retract.lignag.in præfat. nu.33.
20 cum ſeq.hinc ius hoc prælationis propinquorum in feudo,nec etiam filij habent in feudo nouo ; dùm primus acquirens alienat,quia ceſſat ratio,quòd ſit res maiorum,vt author.Iſer.& aliorum communiter in d.cap.titius,late tradit Lud.Schrad.de feud.par.8. c.7. nu.31.& ſeq.& ideò text.in d.§. porrò cum alijs loquitur expreſsè in feudo
21 antiquo,& rurſus, vt tradit Schrader. ibidem nu.34. author.Dec.Com.Affl. & aliorum,hæc prælatio non habet locum in venditione neceſſaria.

Si igitur primus emptor eſt,qui coactus non vendit , ſed ab emptione iam facta recedit, & fingitur non emiſſe, & præſupponendo quod emiſſet eſſet primus acquirens , qui neceſſitate obſtrictus vendit cum reſolutione ſui dominij ex iure prælationis, quæ cauſam ſui dominij præuenit , non poteſt dici res maiorum,in quo prælatio agnatorum eſt fundata,eſt reſolutum dominium in vita primi acquirentis , & in feudo nouo ceſſat omnis cognatorum prælatio , ergo vanitas vanitatum eſt tractare de iure prelationis propinquorum quod ſi non poterat competere,nec ex perſona propria,nec ex perſona primi acquirẽtis tempore ammiſſionis ad demanium, ergo quo iure vult competere quando iterum terra prouocat ad venditionẽ , nam ex perſona primi emptoris minimè, quia ipſi non competebat, ex perſona nunc propinquorum minimè,quia non vendit , propinquas aut aghatus , ſed Rex Dominus, & idem ſi volumus dicere,quod vendat Vniuerſitas cum qua nil commune agnati primi Domini , ſi fingitur illum nunquam fuiſſe Dominum,ſi acquiſiuit reuocabiliter , ſi omne illius dominium fuit extinctũ , ſi illi aduerſus Dominum directum nulla competat prælatio,& ſi denique hæc eſt noua venditio ex noua cauſa annuente Domino directo,cuius dominiũ nunquam ſubiectum fuit iuri prælationis alterius,cum non reperiatur iure cautum, ſed benè , vt directo Domino prælatio detut aduerſus vtilem Dominum ſuum vtile dominium vendente , habuit enim ſuum effectum primum
22 demanium operauit ſuam reſolutionẽ, & ſufficit adfuiſſe cauſam ſubſiſtentem tempore admiſſionis ad demanium , quæ operauit effectum ſuum,quæ ſi poſtea defecerit nihil facit ad caſum , ad text.in l.ſi quis hæredem C.de inſti.& ſubſtit. cumulat multa ad propoſitum Tiraq.in tract.ceſſante cauſa,in 4.limi-
23 tatione,& ſic pariter in 12.limit. dùm effectus eſſet conſumatus, vt minime ex ceſſatione cauſæ dicatur ceſſare ſẽtẽtia data,vel actus celebratus.Si enim
24 eſſet in tempore reclamationis, & detegerentur vires Vniuerſitatis, nunquã adfuiſſe tales,vt deberet ad demanium admit-

admitti, tunc quia ſententia eſſet fun-
data in cauſa falſa, & non ſubſiſtente,
poſſet forſan inuentari non per viam
prælationis, ſed reclamationis, & ex
cauſa ceſſante, prætendi reuocationem
demanij ex reg.text.in l.ſi ante ff.de
except. rei iud. ſed quando ex noua
25 cauſa, & maximè ſi Vniuerſitas ſtete-
rit in demanio per longum temporis
ſpatiũ, vt puta 30. annorum, per quod
tempus ſecũdum Andr.in d.§.nec Do-
minus, vaſſalli demanij fiunt Baronis,
& omne ius demanij ammittunt, & ob
id vana eſt omnis prælationis præten-
ſio, quod eſſet in perquam maximum
damnum terrarum, ſiquidem nullum
reperirent licitatorem.

De alienatione fieri ſolita bonorum Vniuerſitatis, & decretis, quæ interponi ſolent pro ipſius validitate.

SVMMARIVM.

1 *Practica ſolita capiendi pecuniam ad intereſſe pro neceſsitatibus Vniuerſitatum.*

2 *Doctr. Bart in l. 4. §. actor, ff. de re iud limitatur.*

3 *Gabellæ per Vniuerſitates quomodo imponantur.*

4 *Vniuerſitates poſſunt vendere territoria in quibus Ciues, vel Baro habent vſum, neceſsitatibus tamen vrgentibus.*

5 *Rex poteſt in modicis præiudicare.*

ITEM per Collaterale Cõ-
ſilium nomine Regio inter-
1 ponuntur decreta ſuper pe-
cunijs capiendis ad intereſ-
ſe per Vniuerſitates terrarum Regni,
quando capta informatione conſtat de
vtili, & neceſſaria cauſa, cumq; in in-
ſtrumentis venditionum, quę celebran-
tur ordinariè pro ſecuritate emptorum
promittitur quod decem, aut viginti
ex ditioribus Ciuibus Vniuerſitatis vẽ-
dentis ſe obligent proprio nomine ad
ſolutionem tertiarum, & etiam totalis
pretij in caſum reſciſſionis, aut euictio-
nis; & per Collaterale Conſilium expe-
diuntur paſſim prouiſiones, quòd tales
Ciues cogantur, & aliquando in eorum
contumaciam, vt habeantur pro obli-
gatis, quòd videtur eſſe contra doctr.
2 Bart.in l.4. §.actor ff. de re iud. nu. 9.
vbi ponendo propriam quæſtionem,
determinat hoc poſſe procedere, quan-
do Syndicus, ſeu Procurator habet po-
teſtatem ab Vniuerſitate tali, quæ poſ-
ſit facere legem, aliàs ſecus, tamen cum
prædicta omnia fiant cum ſcientia, &
voluntate Collateralis Conſilij, atque
Proregis, videtur ex hoc ſuppleta po-
teſtas, vt in caſu Bart. & iuſta eſt pro-
uiſio Collateralis, vt occurratur publi-
cis Vniuerſitatum neceſſitatibus, quæ
alias pecunias non reperirent in dam-
num Fiſci ad functiones fiſcales ſoluen-
das, aliorumq; onerum pro neceſſaria
ſubſtenratione illarum; & rurſus ſi de-
bitum eſt legitimè contractum, propter
quod pecunia capitur ad intereſſe, &
Vniuerſitas nõ haberet, vnde ſolueret:
iuris explorati eſt illud exoluendum ab
omnibus Ciuibus, qui ſunt ſoluendo:
ergo nullum infertur grauamen ſubſtã-
tialiter ex promiſſione Vniuerſitatum,
& ex obligationibus faciendis per par-
tes, qua ratione attenta Bart.opin.red-
ditur dubitabilis; & iuſta eſt communis
practica contractationum Vniuerſita-
3 tum Regni; & ex eadem ratione vrgẽ-
tiæ, & neceſſitatum decreta interpo-
nuntur ſuper impoſitione gabellarum,
& etiam liberæ venditionis aliquorum
corporum earumdem vniuerſitatum.

Verùm multoties dubitatum fuit:
4 An poſſint Vniuerſitates cauſis vrgen-
tibus vendere territoria, in quibus Ci-
ues habent vſum, & ſic Baro, vt primus

Ciuis

Ciuis illis contradicentibus;& ad tempus fuit conceſſum, atque permiſſum ob publicam, & neceſſariam cauſam, quia modicum conſideratur eſſe præ-
5 iuditium, & poteſt Rex in modicis ex ordinaria poteſtate præindicare dicit Andr. in rubr. quæ ſint reg. prope nu. 3. argum. text. in l.rebus §.poſſunt ff. commod. Hinc dicimus,quòd modicitas præiuditij aliud ius inducit,de quo Prætor non curat; idem Andr. in cap. 1. ex quib. cauſ. feud. amitt,num.15. quod eleganter in proprio caſu diſcurrit, & ſic tradit Auendan. de exequ. mand. cap.12. num.25. quem non allegat D.de Franch. in ſua deciſ. 197. vbi plenè diſputat articulum, & referendo decifiones alias factas hanc tenet opinionem, & dicit maximè non non habere dubitationem, quando ſolus Baro reſpectu vſus ſui contradicit. In quibus mihi non videtur faciendam eſſe dubitationem,ſiue ad tempus,ſiue in perpetuum ſit alienatio, cum omnia conſiſtant in neceſſitate vrgenti, & publico beneficio eiuſdem Vniuerſitatis, quo exiſtente, vt ſupra diximus, præfertur vtilitas publica priuatę:imò priuata ineſt in publica, & quòd expedit Vniuerſitati eſt idem,quòd expedit priuatis Ciuibus,qui vt tales,vt dictum eſt ad omnia onera earundem Vniuerſitatum tenentur.

De poteſtate ſubſtituendi in Officijs.

SVMMARIVM.

1 *Proreges diſpenſant, vt quis poſsit ſeruire per ſubſtitutum.*

2 *Poteſtas ſubſtituendi non intelligitur conceſſa in priuilegijs niſi verbis expreſsis.*

3 *Officium conceſſum perſonæ inhabili ad ſeruiendum intelligitur, vt poſsit ſeruire per ſubſtitutum.*

4 *Officium conceſſum cum poteſtate nominandi pro ſe, & hæredibus non venit, quòd poſsit nominare fæminam etiam quòd adſit verbum quibuſcumque.*

5 *Officia cuius ſunt naturæ, quid differant à feudis, an poſsint obligari ſine aſſenſus, an in ipſis habeat locum Regni Conſtitutio conſtitutionem diuæ memoriæ, & de ipſorum reſignatione. remiſsiuè.*

6 *Officium ampliatum, an ſit idem officium.*

7 *Ampliatio officij à Rege conceſſa, an habeatur, ac ſi à principio conceſsionis officij illa eſſet data.*

8 *Officialis quomodo pendente Inquiſitione ab officio deponatur.*

9 *Officialis, aliàs Sindicatus, & liberatus poteſt iterum ſindicari ex ordine Proregis.*

1 SOLENT etiam Proreges diſpenſare, quod Officiales, vt ſunt Magiſtri Actorum, & alij, qui non habent ſubſtituendi poteſtatem, quando ſunt impediti ex cauſa infirmitatis, vel ſenectutis, vt poſsint in officio ſubſtituere ad tempus idoneum, & habilem ſuorum tamen riſico, & periculo, quod fundatur ex text. eleganti in l.1. C. de præpoſ.ag. in reb.lib.12. per quem text. ſic tradit Ardiz. in ſumm.in tit. quib.ex cauſ.vaſſal.ſe excuſ. §. ſed vbi propter infirmitatem, quē ſequitur Andr.in §.firmiter nu.33.

de prohib.feud.alien.per Fred.& quan-
2 do poteſtas ſubſtituēdi non eſt expreſ-
sè conceſſa in priuilegio, ſtatutum eſt
ex particularibus ordinibus expeditis
tempore ſereniſſimi Regis Philippi II.
quòd minimè poſſit fieri ſubſtitutio,
dato quòd priuilegium habeat cum
clauſula, prout melius habuerunt, & te-
nuerunt ſui Prædeceſſores, qui habebāt
officia cum poteſtate ſubſtituēdi, quod
notetur, quia in dies occurrit, quod li-
mito, quando ex certa ſcientia conce-
3 ditur feudum, vel officium ſeruitium
perſonale continens alicui, qui non
poteſt de perſona ſeruire, quia inhabi-
lis, mancus, cæcus, aut ſurdus, vel fœ-
mina; nam intelligitur tunc diſpenſa-
tum, quod ſeruiat per ſubſtitutum, de-
ciſio eſt Andr. in cap. qui clericus ſi de
feud. defun. milit. in cap. ſi quis deceſſe-
rit eodem rit. in cap. 1. in fin. de benef.
fœm. cum alijs congeſtis per Capyc. in
deciſ. 31. nu. 3. alleg. communiter text.
in l. quiſquis, & in l. ad ſimilitudinem,
C. de epiſc. & cler.

Sed ſi ſit conceſſum officium cum
poteſtate nominandi, vel pro ſe, aut
4 hæredibus, etiam quòd dicatur quibuſ-
cumque non poterit nominare fœminā,
nec illam inſtituere, quia dicit Andr. q
fœmina virilibus officijs non fungitur
in cap. 1. in §. Lotharius nu. 5. allegat
text. in l. fœminæ de reg. iur. & in l. in
multis ff. de ſtat. hom. latiſſimè per D.
Frecc. in quæſt. 50. 51. & 52. vbi pote-
rit videri, & ideò in priuilegijs hoc ſpe-
cificè exprimitur, & de officijs, cuius
5 ſint naturæ, ſi differant à feudis, quo-
modo poſſint alienari, ſi habet locum
in ipſis Conſtit. Reg. incip. conſtit. diu.
mem. an detur ipſorum obligatio abſq;
aſſenſu, quod ſi locetur ad modicum,
vel ad lōgum tempus, & de reſignatio-
ne in manus Domini, vide latè in de-
ciſ. 31. facta in cauſa officij Curſoris
6 maioris; & an officium ampliatum ſit
idem officium, vide diſertiſſimā diſtin-
ctionem Bart. in l. dies cautioni ff. de
damn. inf. vbi Bald. cum Alex. & cæteri
Bald. qui diſtinguit inter nouam ele-
ctionem, & prorogationem in l. titius,
de ſubſtit. tut. in l. ſi à te C. de pact. int.
empt. & vend. in l. ſi cōſtante C. de do-
nat. ante nupt. in cap. perinenarrabilem
nu. 27. de elect. Ang. in l. ſed ſi manen-
te ff. de præcar. & de caſtellania loqui-
tur Corn. conſ. 235. nu. 9. vol. 2. Dec.
conſ. 497. nu. 1. in fin. & in cap. de cauſ.
nu. 46. de off. deleg. vbi Felyn. Imol. in
cap. vlt. nu. 6. de præc. Ant. Gabr. com.
opin. lib. 2. tit. de dilat. concl. 2. nu. 21.
7 & quando eſt conceſſa à Rege officij
ampliatio, habetur ac ſi tēpus amplia-
tionis fuiſſet appoſitum à principio, ita
Paul. de Caſt. notab. in d. l. dies cautio-
8 ni nu. 2. verſ. & aduertēdum. Quomodo
autem, & ex qua cauſa Officialis inqui-
ſitus ab officio deponatur pendente in-
quiſitione, & an ab officio tantū, vel ab
officio, & beneficio, vide in deciſ. 10.
9 19. & 28. Et quando Officialis aliàs
ſindicatus, & liberatus, poterit iterum
ſindicari ex ordine Proregis, vide in
deciſ. 29.

De ſaluoconducto.

SVMMARIVM.

1 *Proreges ſaluumconductum, ſeu ſe-curitatem ad tempus delinquentibus concedere ſolent, & ſic indultus, & generales abolitiones ex cauſis benè viſis etiam ſine partis remiſſione.*

2 *Practica circa indultos promiſſos, quomodo dilatantur, vel quibus clauſulis medentur.*

3 *Princeps indulgère pōt propter res proſperè geſtas, & ēt pœnas commutare de corporali in pecuniariam, ēt ſine partis remiſſione.*

5 *Pœna bullationis furium ſeruata forma Regiæ Pragmaticæ vltimo loco editæ.*

MVL-

1 MVLTOTIES concedunt Proreges ſaluumconductum,& ſecuritatem delinquentibus ex cauſis ipſis benè viſis, iuxta tex. in l. relegati, ff. de pœn. de quo per Bart. ibidem, & latè per Reſtaur. Caſtal. vbi ſupra priuil. 339. & ſic fiunt etiam indultus,ſeu generales abolitiones vigore Regiorum bannorum delinquentibus, qui per campaneam armauerunt, & in ea delicta commiſerunt, quando ab ijs conſimiles delinquentes, & facinoroſi occiſi, vel viui capti fuerunt, etiam quòd non adſit partium remiſſio ob bonum publicum, cum illis nimium graſſantibus Regnũ malefactoribus abundat,& populi continuis iacturis in bonis, & perſonis affliguntur, quæ communiter tradiderunt Doctor. in cap. quæ in Eccleſiarum de Conſtit. de quo latius diximus ſupra in materia Commiſſariorum Cãpaneæ. Sed tamen ſolent multoties ex
2 cauſis, vel dilatari indultus,& concedi guidatica,ſeu aſſicurationes temporaliter,vel quando ſeruitia fuerunt talia, quòd indulgentia non videtur deneganda mederi ſolet hoc multoties ex cauſis cum clauſula, vt non accedant tales ad loca delictorum,nec vbi partes offenſæ degunt, quæ practica ſeruatur in multis,& diuerſis dominijs de quo per Farinac.in tit. de Inquiſit. lib.1. quæſt.6. num.5. & per Theſaur. in deciſione Pedemont.21. & de Prin-
3 cipe indulgente propter res proſpere geſtas,vel propter alias cauſas ſibi beneuiſas: etiam ſine partis remiſſione, & de commutatione pœnarum corporalium in pecuniarias,latè per Andr.in tit. quæ ſint regalia in verb. & bona committentium poſt nu.75.& de pęna
4 delictorum,& ſignanter furum,& quomodo bullentur ſeruata forma Regiæ Pragmaticæ nouiter in Regno æditæ per eundem Andr.in cap.ſi quinque ſolidos de pace ten.

Item ſolent mandare Proreges Præſidibus Prouinciarum, ac Regijs Audientijs,vt in cauſis aliquibus ſummariè procedant abſque figura Iudicij, & per Collaterale Conſilium prouiſiones expediuntur,quod ſolus Princeps mandare poteſt, de quo per eundem Reſta. Caſtald.in eodem tract.quęſt.110. priuil.18.& 19.

De Capitaneis deſtinatis ad cuſtodiam Ciuitatis.

SVMMARIVM.

1 *Capitanei dicti de Guardia deſtinati ad cuſtodiam Ciuitatis debent portare virgam in ſignum officij ipſorum ad hoc,vt ab omnibus cognoſcantur.*

2 *Offendens vnum ex iſtis Capitaneis virgam iuſtitiæ non geſtantis,minimè tenetur de offenſa facta illi,tãquam Officiali,ſi eum non cognoſcebat.*

3 *Pœna trahentis virgam iuſtitiæ, dùm non eſt de Officialibus ad hoc deputatis, remiſſiuè.*

4 *Capitanei prædicti immediatè sũt ſubditi Regenti Magnæ Curiæ qui Regens appellatur Præfectus vigilum.*

1 FACIVNT etiam banna, & ordines: quod Capitanei dicti de Guardia Ciuitatis, qui ſunt hodie quatuordecim propter amplitudinem Ciuitatis,& multiplicitatem populi aſſignati omnes per quarteria cum domibus particularibus quæ dantur expenſis Curiæ, fiunt in-

quam per Regia banna ordines, quòd trahant inſignia eorum officiorum, vt ab alijs diſcernantur, quod fundatur ex text. in l. ſtigmata, vbi Andr. de Barul. C. de fabric. lib. 11. Bart. in l. prohibitum C. de iur. fiſc. lib. 10. vbi latè Alex. in addit. quod hodie tam malè ſeruatur, & ideò non trahentes ſignum
2 iuſtitiæ ideſt virgam, ſi aliquis eos percuſſerit, minimè tenetur, ſi ante non cognoſcebat, vt per Alex. vbi ſupra ibique Io. de Plat. Paris de ſynd. in verb. familia cap. 2. nu. 3. Azaued. lib. 4. nouæ recomp. tit. 23. lib. 8. num. 12. vbi plura notabilia tradit de his Officialibus iuſtitiæ poſt Parid. & Rebuff. in Conſt. Franc. tom. 2. in tit. de lit. requiſ.
3 gloſ. 3. & de pæna geſtantis virgam iuſtitiæ, Auend. de exeq. mand. p. 2. c. 21. nu. 2. & idem lib. 3. nou. recomp. tit. 6. lib. 33. & diximus, quod ſunt hi Capitanei aſſignati per quarteria Ciuitatis, vt præſto ſint in captura delinquentiũ,
4 qui immediatè ſubditi ſunt Regenti Mag. Cur. qui verè appellari põt Præfectus Vigilum, pro quo legatur text. elegans in l. 3. ff. de off. Præf. vigil. cuius infraſcripta ſunt verba.

Nam ſalutem Reipublicæ tueri nulli magis credidit conuenire, nec alium ſufficere ei rei, quam Cæſarem, itaque ſeptem cohortes oportunis locis conſtituit, vt binas regiones vrbis, vnaquæque cohors tueretur, Præpoſitis eis tribunis, & ſuper omnes ſpectabili viro Præpoſito, qui Præfectus vigilum appellabatur.

Et in §. ſciendum, dixit ſciendum eſt autem Præfectum vigilum per totam noctem vigilare debere, & coerrare, vbi gloſ. in verb. coerrare, exponit ideſt frequenter ire quaſi errando, vt teneat viam rectam, & ſic citius capiat aliquem malefactorem: ex quo text. punctualiter docetur electio horum Capitaneorum cum ipſorum cohortibus, cui ſubſunt, & quodnam eſt ipſorum officium, qui ad benè illud adminiſtrandum per quarteria diſtribui debent: ita quod concludendum eſt omnia reperiri per iura diſtinctim prouiſa, & populus lætari debet, dùm omnia quæ fiunt, ſunt à legibus ordinata, ac ſtatuta.

De legitimatione, ſeu reſtitutione natalium.

SVMMARIVM.

1 *Prorex legitimat naturales, & ſpurios ad ſucceſſionem.*

2 *Citari debent ſucceſſores ab inteſtato, quãdo quis petit ſe legitimari; ſecus ſi ſit legitimatio ad inſtantiam patris, ſiue in vita, ſiue poſt mortem.*

3 *Stylus Regiæ Cancellariæ, quod in legitimatione facta in vita patris apponitur clauſula citra præiuditium liberorum, quæ de iure fundatur, & poſt mortem citra præiuditium venientium ab inteſtato: ex quo ſtatibus prædictis clauſulis fiũt legitimationes abſque alia partium citatione.*

4 *Nouiſſimè ex ordine Regiæ maieſtatis in legitimatione naturaliũ de familijs ſedilium noſtræ Ciuitatis apponitur clauſula citra illorum præiuditium.*

5 *Prorex abſque partis citatione ad inſtantiam patris poteſt legitimare non ſolum naturales, ſed etiam ſpurios, & hæc eſt cõis.*

6 *Conſilia Ancbar. declarantur, & ſic aliorum Deciſiones contra communem opinionem.*

7 *Cauſa legitima ſemper præſumitur in patre, quod limitatur, ſi habet*

habet filios legitimos,alias facienda eſt mentio filiorum, & cauſa exprimenda, & probanda, quæ ceſſant in Regno ex clauſulis,vt ſupra.

8 *Aſſenſus ſunt ſoliti denegari illis, qui de filijs deſperatis volunt in præiuditium ſucceſſorum illa extraneis alienare,etiam quòd feuda ſint hæreditaria, quod procedit in feudis antiquis non autem nouis, & caſus ſucceſſi recenſentur.*

9 *Laus quondam Doctoris Pyrr. Ant. Lan. Authoris Auunculus.*

10 *Intereſſe ſingulorum, vt ſingulorum non conſideratur in materia admiſsionis ad ſedilia, ſed ſufficit maior pars, & ita iudicatum.*

ITEM legitimare ſolent Proreges natura-
1 les,& ſpurios etiam ad
ſucceſſionem, & expediuntur priuilegia firmata per Proregem,& per vnum ex Regentibus, & per Præſidentem Sac.Conſ.℘ nemo alius facere poteſt in auth.quib.mod.nat. effic. ſui, & Roman.& Iacob.in d.l.imperium,& Affl.vbi ſupra in princ.

In qua legitimatione non citantur agnati, nec alij ſucceſſores ab inteſtato, dum fit ad inſtantiam patris in vi-
2 ta,vel poſt eius mortem;quia ſic in teſtamento diſpoſuiſſet: ſed ſi nulla procedit teſtatoris diſpoſitio, tunc citandi ſunt ſucceſſores ab inteſtato, & hæc eſt communis doctr. Bart. in l. gallus §.& quid ſi tantum nu.14.ff.de lib.& poſth.
3 & propterea ſtylus Regiæ Cancellariæ eſt, fieri legitimationes in vita patris citra præiuditium liberorum,ex regula text. in auth. prætcrea C. de nat. lib. Bald. in l. nam ita Diuus ff. de adopt. Curt. Sen. conſ.73. Dec. in conſ.698. Decio conſ.91.nu.21. vol.2. & dum fiunt poſt mortē patris,fiunt cum clauſula,citra præiuditium ab inteſtato ſuccedentium: ſi pater aliter in teſtamento non diſpoſuiſſet, & ordinariè fiunt quoad honorem,& reſtitutionem natalium,& nouiſſimè reſpectu ſedilium no-
4 ſtræ Ciuitatis addita eſt clauſula,citra illorum præiuditium, & propterea nemo citatur, & licet omnia hæc poſſet Princeps, tamen non ſolet, nec debet concedere beneficium in tertij præiuditium ad text. in l. nec auus C. de emancip.liber. cum vulg.

Et licet multi teneant opinionem Bart.procedere in filijs naturalibus tātum,non autem ſpurijs, qui cum cauſa
5 ſunt legitimandi; & propterea citatis intereſſe prætendentibus,quia tunc videtur diſpenſatio, de quo per Socc. in l.falſa demonſtratio §.ſed etſi cui,de cond.& demōſtr.Dec.in conſ.165.verſ. 2. reſpondetur, in conſ. 263. & 287. Socc.Iun.conſ.120. 2.vol.cum alijs ſequacibus. Tamen communis eſt opinio in contrarium, & oēs intelligunt Bart. etiam in ſpurio,cum ratio, ex qua mouetur,reguletur à libera poteſtate reſidente in patre diſpoſitionis bonorum: quam etiam tradidit Bald. in d.l. nam ita diuus, & in ſpurio idē Bald.loquutus eſt in d.l. gallus §. inſtituens 4.notab.& idē Socc.Iun.in alleg.conſ.120. cumulat Doct.nu.13.& nu.38. fatetur hanc eſſe communem opinionem, &
6 hoc iure vtimur; & conſ.Anchar.241. & 427.in quibus ſe fundat Socc. principaliter cum ſequacibus,loquūtur vel quando Pater non ſupplicauit, nec ordinauit legitimationem, ſed eo inſcio filius impetrauit, vel quando tractatur de bonis fideicommiſſo ſubiectis,non autem de bonis paternis, & liberis, & alij loquuntur,quando legitimatio non eſt facta per Principem ſupremum, vt

tunc ſemper requiratur probatio cauſæ
7 ſecundum Bald.in l.ſi teſtamentum, & in patre ſemper cauſa legitima præſumitur, Alex.in conſ.188. 1.lib. Menoch.conſ.19. nu. 22. 1.vol. quod ſublimitatur reſpectu filiorum, ſecundum Decian. in conſ. 91. vol.2. quia Pater tenetur illis relinquere ſaltem legitimam, & ſic ratio liberæ diſpoſitionis ceſſat conſiderata per Barr. quo caſu non ſolum eſt facienda mentio filiorum legitimorum; ſed cauſa eſt exprimenda,& probanda; aliàs eſſet legitimatio ſubreptitia ſecundum Paul.de Caſtr.in d.§.& quid ſi tantum,ſed vt dixi, ſtylus Cancellariæ eſt non concedere legitimationes in præiuditium filiorum.

Immò intantum per iuſtiſſimos Reges, eorumq; prudentes miniſtros hæc
8 cuſtodiuntur,vt in feudis hæreditarijs, quæ ad libitum alienari poſſunt à patre,vel à fratre, ſi de illis vult fieri diſpoſitio, dum filijs carent aſſenſus denegant, & ſi dare poſſunt cum ſit gratia,ne quoquomodo ſucceſſoribus præiudicetur.

Et in ſorore practicatum eſt, dùm alios non habebat ſucceſſores, quàm nepotes ex ſorore, vt ſit denegandus aſſenſus alienationi feudorum, quam facere volebat, dùm filijs carebat, & hoc contigit inter cęteros cum Beatrice de Ebulo feuda hæreditaria poſſidente, quæ habens in ſucceſſorem ſororem,eiusq; filios voluit illa alienare, fuitq; denegatus aſſenſus, quia deſperata de filijs faciebat in ſucceſſorum præiuditium: & pariter ordinariè eſt denegatus aſſenſus alijs,qui feuda hæreditaria habentes pro ſucceſſoribus vtriuſque ſexus volebant maſculina facere,cum qualitate tamen hæreditaria in excluſionem fœminarum, licet non tractabatur de alteratione naturæ ſucceſſionis in reliquis, & erat in beneficium fiſci, quia reſtringebatur ſucceſſio, quod tamen in feudis hæreditarijs de nouo acquiſitis fuit aliquando diſpenſatum, vt poſſit primus acquirens illa donare,quando filijs caret,cui melius viſum fuerit in præiuditium fratrū legitimorum ſucceſſorum, vt apparet ex aſſenſu impetrato in Regia Curia præcedente conſultatione Collateralis Conſilij ad inſtantiā Marchionis Mottæ Buttalinæ,qui filijs caret,fratres habetis ſucceſſores,& nepotes, cū quibus non benè ſe habebat,& tamen de prædicto feudo diſpoſuit in beneficiū vxoris: poſſunt denique Principes omnia facere. Sed vt dixi non ſolent,niſi ex vrgentiſſimis cauſis; & multa cumulata in materia legitimationis, & propriè inlegitimatis,qui prætendunt ſe admitti, ſeu reintegrari ad honorem platearum nobilium, ſeu ſedilium noſtræ Ciuitatis, vide in conſ. . . . 2.
9 vol. Quod conſilium eſt quōdam Pyrri Antonij Lanarij recol.memoriæ mei Auunculi, celeberrimi Iuriſconſulti,integerrimi viri,ac omni virtutum genere cumulati: cuius virtutes, ac partes eximiæ fuerunt tales,& tantę,vt quōd Bernardinus Rota Eques nobiliſſimus, ac Poeta facundus infraſcriptum poſuerit Epitaphium in eius ſepultura.

PYRRVS ANTONIVS LANARIVS, LEGVM VERITATAS, AMICORVM TVTELA, REIPVPLICAE ORNAMENTVM VIVIT HIC MORTVVS.

Benè aduerto, quod etſi in illa cauſa fuerit deciſum ſecundum conſultationem factam:tamen arbitror non deciſam cauſam ex vltimis motiuis,& argumentis conſiderando in materia ſedilium intereſſe ſingulorum, vt ſingulorum, & alia ibi circa intereſſe conſiderata,ſed benè ex alijs rationibus, & fundamentis ex facto orientibus reſpectu filiationis,ſubreptionis,ac obreptionis prætenſæ legitimationis licet ſubtiliter,& altiori ſtylo omnia ibi conſiderata doctè, & eleganter cumulata fue-
10 runt. Nam pluries deciſum fuit legitimatos admitti ad honorem ſedilium, & ſignāter in cauſa illorum de Muſcetulis, quando in priuilegijs legitimationum

-tionũ non apponebantur clauſulæ,quæ hodie apponuntur: ex quibus tãto magis comprobatur iuſtitia rerum alias iudicatarum, & hæc omnia latè fuerunt diſcuſſa in cauſa Camilli Villani, qui fuit aggregatus ad honores ſedilis Mõtaniæ per maiorem partem multis contradicentibus:fuitq; deciſum maiorem partem poſſe præiudicare minori, non conſiderari intereſſe ſingulorum,vt ſingulorum,fuitq; prędictus Camillus admiſſus ad honores ſedilis,vt in deciſ. 2. D. de Franch. & reſpectu legitimationis in ſe conſideranda eſt vis illius ex potentia reſidente in Rege legitimante:nam ſi Rex poteſt facere de illegitimo legitimum cum omnibus ſuis qualitatibus,videntur ceſſare rationes tàm ſubtiliter in prædicto Conſilio ponderatæ.

De Decretis Collateralis Conſilij ſuper obligatione,ſeu alienatione rerum dotalium.

SVMMARIVM.

1 *Decreta ſuper obligatione mulierũ pro viuis, quomodo & qualiter interponantur.*

2 *Maritus tenetur ex bonis dotalibus ſatisfacere debitum vxoris cõtractum ante matrimonium.*

3 *Pragmatica circa Velleianum recenſetur.*

4 *Decretationes fieri ſolitæ per Collaterale ſuper memorialibus,quę à mulieribus dantur pro validatione obligationis ipſarumponuntur, & de ipſorum validitate validè tractatur.*

5 *Velleianum habet locum in omnibus mulieribus, tàm in capillo, quàm in maritatis, & viduis.*

6 *Pragmatica Velleiani habet locum in omnibus mulieribus.*

7 *Decretatio Collateralis dum dicitur,liceat quia vidua,vel liceat quia in capillo eſt erronea.*

8 *Cauſa expreſſa in decreto continet manifeſtum iuris errorem,illum annullat ſicut in ſententia.*

9 *Diſpenſatio requirit cauſam, quæ ſi fuerit falſa vitiat, & idem ſi ratio expreſſa eſt eadem cum dicto.*

10 *Diſpenſatio abſque cauſæ cognitione eſt nulla.*

11 *Collaterale Conſilium non poteſt declarare, vel limitare leges inconſulto Principe.*

12 *Declaratio,quæ importat reuocationem diſpoſitionis non præiudicat, & dicitur tunc Princeps circumuentus.*

13 *Deciſio D de Franch. refellitur multis medijs.*

14 *Cauſa finalis vocatur cauſa fiendi,quæ ſi eſt falſa actum annullat.*

15 *Contractus, qui propter partium intereſſe annullatur non ſubſtinetur factus cum reſeruatione diſpenſationis impetrandæ, ita quòd non iuuat ſi fuerit poſtea impetrata.*

16 *Nullum eſſe, vel non eſſe idem important.*

17 *Sponſalia à lege reprobata non valent facta cum reſeruatione diſpenſationis Pontificis.*

18 *Differẽtia inter intereſſe partium propter quod lex annullat actũ, vel*

vel intereſſe conſentire debentis, vt in materia aſſenſus ſuper rebus feudalibus.

19 *Confirmatio eſt nulla.ſi confirmabile eſt nullum.*

20 *Confirmatio actus nulli non releuat.*

21 *Confirmatio eſt cõualeſcentia, quę non poteſt babere locum in re pænitus nulla, quæ babetur pro perempta, & mortua.*

22 *Differentia inter iuſſum, mandatum, autboritatem, licentiam, conſilium, & inter conſenſum.*

23 *Licentia ſemper præcedere debet.*

24 *Ratibabitio in quibus caſibus non operetur ſuum effectum.*

25 *Velleianum locum babet, quomodocùmque mulier ſe obliget pro quocumque, etiam pro viro filio, aut patre.*

26 *In velleiano non attenditur pietas perſonæ, ſed pietas cauſæ, & ibi cauſæ latè recenſentur.*

27 *Dotis reſtitutio in quibus caſibus poteſt fieri conſtante matrimonio.*

28 *Filia, & ſi non cogatur poteſt dotem expendere, vt patrem liberet à carcere.*

29 *Mulier inter cætera poteſt pro excarceratione viri ſe obligare.*

30 *Mulier poteſt fideiubere in fauorem piæ cauſæ, ſed non cogitur.*

31 *Deciſio D.de Franch. 578. refellitur, in qua dicitur deciſum fuiſſe obligationem matris pro filio carcerato eſſe annullatam.*

32 *Text in c.cauſas autem in autb. vt cũ de appell.cogn. declaratur.*

33 *Mulier de iure communi certiorata poteſt renuntiare velleianum, ſed non cogitur.*

ARGVMENTVM.

Mulieres quomodo intercedere poſſunt. Maritus quando teneatur ſatisfacere debita vxoris. Decretationes Collateralis Conſilij circa diſpoſitionem Velleiani impugnantur. Differentia inter diſpenſationes ſuper Velleiano, & aſſenſus ſuper rebus feudalibus. Mulier in quibus caſibus poteſt fideiubere.

1 MVLTOTIES petunt mulieres aſſenſum, vt liceat ipſis pro viris ſe obligare non obſtantibus Regijs Pragmaticis vetantibus alienationem, ſeu obligationem bonorum dotalium conſtante matrimonio; dùm exponunt neceſſitates virorum, de quibus capta ſummaria informatione, & etiam de vera voluntate mulierum, quod illa non ſit ſubducta, vel coacta, quodq; cauſa ſit præciſa, iuſta, & rationabilis, ne vir detrudatur in carcerem, vel alia ſimilis, tunc diſpenſatur, & decreta interponuntur, ſed pulchra deciſa fuit quęſtio
2 in Collaterali. An maritus bona dotalia teneatur alienare ex debito vxoris in actione perſonali cõtracto ante matrimonium, & conſequenter ſi tenetur, tanto facilius eſſet diſpenſandum in eum caſum; & decidimus teneri virum, quia bona in dotem data cẽſentur deducto ære alieno, in quo eſt elegãs deciſ.Guid.Pap.447. etiam quòd nõ ſint bona data in dotem ſub nomine vniuerſali, aut collectiuo, deciſ.notab.Capyc.128.vbi multa cumulantur, & vide D.de Franch.omnia cumulantem in deciſ.636.in 4.par. vbi refert deciſum per Sac. Conſ. procedere hoc in ſubſidium, &c.

Sed extra caſum, quando mulier exprimit velle ſe pro viro obligare, ſed
3 ſimpliciter illæ petere ſolent diſpenſa-

tionem

tionem obligationibus per eas faciendis, vel iam factis non obſtante Velleiano,& Regia Pragmatica ędita in anno 1543. per quam non ſolùm renouatur diſpoſitio Velleiani, ſed ſtatuitur poſſe mulieres illo iuuari, etiam quod certioratæ renunciauerint cum iuramẽto declarando iuramentum eſſe contra bonos mores ciuiles, & naturales, & propterea non eſſe obligatorium iuxta regulam iuris Canonici, immò imponitur pęna priuationis officij Notario ſtipulanti,& tollitur poteſtas Regentibus Regiam Cancellariam cuiuſcumque declarationis faciendæ.

4 Decretationis fieri ſolitæ per Collaterale ſunt in maritatis videlicet, liceāt dummodo non remaneat indotatæ, nec defraudatæ ipſarum dotibus. In cęteris verò liceat, quia vidua, vel liceat, quia in capillo,& hæ fiunt per ſcribas à mādatis,& firmantur ab vno ex Regentibus abſq; alia cauſæ cognitione, quod mihi ſemper viſum fuit erroneum, & contra manifeſtum iuris diſpoſitionem, & ex Diametro contra Pragmaticam, & Regentes, qui aliter talia memorialia non legunt, ſed tantum vt dixi, firmant decretum factum per ſcribas à mandatis, ſunt circumuenti, & ab illis decepti, credendo mulieres principaliter in ipſorum proprium beneficium contrahere pro ipſorum proprijs negotijs, non aliter pro alijs intercedendo, nec alienā obligationem in ſe ipſas ſuſcipiendo. In maritatis cadit decretatio quoad dotes, quia conſtante matrimonio nō poſſunt de eis diſponere,& rurſus ſemper prçſumuntur à viris oppreſſæ,& ob id de dotibus fit tantum mentio, ſed reſpectu aliorum bonorum extra dotes permittitur ſecundum hanc decretationem, & in viduis, vel in capillo dicitur, liceat, & dant rationem, quia vidua, vel quia in capillo,& iuſtè abſque alia cauſæ cognitione, ſi non intercedunt, & habent liberam diſponendi facultatem; dicitur liceat ideſt non indiget diſpenſatione, quia vidua, vel quia in capillo; hoc enim cogitant Regentes,& hæc eſt ipſorum intentio, & ſic paſſim,& indiſtinctè abſque cauſæ cognitione decretationis firmant; ſed quia memorialia continent interceſſones, & cum his decretationibus prçſupponitur Pragmaticæ diſpenſatū, dixi quod decepti ſunt Regentes,& erroneæ,& nullæ ſūt tales decretationes, & contra manifeſtam iuris diſpoſitionem, & cōtra propriam Pragmaticam.

Ante enim Senatuſconſultum Velleianum annullatę erant tantum obligationes, quas mulieres pro viris faciebāt demum ſuperuenit Senatuſconſultum,
5 & reſpiciendo ſexus fragilitatē, & imbecillitatē mulierum extendit hoc beneficium ad omnes mulieres, vt habetur in l. 2. ff. ad velleian. vbi Salic. declarat,& ſic totius tit. ff. & C. diſpoſitio eſt generalis reſpectu omnium mulierum & de viduis loquitur text. in l. tutor. ff. ad velleia. in l. ſi mater C. eod. in auth. vt matri,& auiæ C. quan. mul. tut. off. fung. pot. & licet in multis iuribus ponātur caſus in maritatis, hoc eſt propter frequentiam dicit gloſ. notab. in d. l. 2. & ideò de maritatis tātum loquebantur antiquæ leges, cumq; plures concurrāt rationes, videlicet ſexus fragilitas,& mulierum imbecillitas, & in maritatis additur, quia ſecundum glo. prædictam lex præſumit, quòd amore captæ ſemper etiam violentatæ pro viris intercedant: non enim quia hæc ratio deficit in viduis,& in mulieribus in capillo non remanet alia æquè principalis, immò maior fragilitatis,& imbecillitatis ſexus, vt ſic deficiente vna dicamus non deficere aliam ex reg. text. in §. affinitatis, inſtit. de nupt. & ideò
6 Moder. add. ſuper Pragmatica dixerūt illam habere locum in omnibus mulieribus quomodocumque intercedentibus,& ſignanter in viduis, & inter cæteros ibi per Scagl. nu. 52. pro abſoluto habitum hoc fuit alias in Sac. Cōſ. vt per D. de Franch, in deciſ. 279. & in proprio caſu eſt facta Conſtit. Reg. obſcuri-

Digitized by Google

ſcuritatē per quam ſic tradidit ad intellectum prædictæ Pragmaticæ, idem D.de Franch.in deciſ.623.nu.8.

Pragmatica hoc in individuo determinat: nam in ſui principio loquitur reſpectu mulierum omniū, quibus omnibus Senatusconſultum ſuccurrit propter ipſarum mulierum fragilitatem,& ſexus imbecillitatem: narrat demum,q̃ eadem fragilitate inducebantur ad renunciationem Velleiani, & demum dicit,quod perſuaſionibus inductæ, & vt plurimum maritalibus,dotium,& aliorum bonorum priuatæ reperiebantur, & ibi, vt non contenti homines, & vt plurimū mariti &c. Ita quod Pragmatica non ſe reſtringit ad mulieres tantum maritatas, ſed generaliter de omnibus loquitur,benè tamen dicit, quòd vt plurimū perſuaſæ à maritis propter metum,& violētiam ad renunciationes faciendas inducebantur,vt ſic cauſa finalis,& principalis fuerit obſeruantia Velleiani, & omnibus mulieribus ſuccurrere, quæ ex proemio ſemper talis præſumitur,de quo ad ſaturitatem per Tiraq.in tract. ceſſante cauſa in princ. nu.64.in prima limit.

Si igitur indubitati iuris eſt Senatuſcōſultum habere locum in omnibus
7 mulieribus intercedentibus, & illud mandat Pragmatica inuiolabiliter fore ſeruandum: ergo dum dicitur,licet,q̃a vidua,non poteſt hoc intelligi,quia viduæ licitum eſt intercedere,vel liceat, quia in capillo, quaſi ſit illi permiſſa interceſſio, nec mulieri maritatæ, dùm extra dotes intercedendo obligat ſua propria bona, nam eſſet contra caſus iurium,& directè contra diſpoſitionem Velleiani, & cauſa expreſſa contineret
8 expreſſum iuris errorem,ob quod nulla redderetur decretatio,ad text.in l.cum verò §.ſubuentum ff. de fideic.libert.in l.1. ff. ne vis fiat ei, & idem voluerunt Doct.in ſententia,quando in ea eſt expreſſus error iuris manifeſtus ad text. in l.2.quan.prou.non eſt neceſſ.in l.qui teſtamento ff.de excuſ.tut.Bart.& omnes, & præcipuè Alex. & Iaſ. in l. qui Romæ §. duo fratres de verb. oblig. & eſſet eadem ratio cum dicto, quæ nullius eſt momenti Bart.in l.fin.per illum text.ff.de offic.Proc. Cæſ.in l.quod interrogatus in princ.per illum ff.de pet.
9 hæred.& ſi dicimus hoc importare diſpenſationem,illa requirit cauſam,quæ ſi eſt falſa annullatur, eleganter Oldr. in conſ.256. intantum quòd cauſa inſufficiens expreſſa vitiat Goza.in conſ. 6.nu.25.

Et rurſus cum hæ decretationes fiāt abſque cauſæ cognitione nulla præce-
10 dente informatione,ſic paſſim,& indiſtinctè, & tractatur de abrogatione legis,iura, & Doct. voluerunt eſſe nullas ad text.in l.cum hi §.ſi prætor ff. de tranſact.Scrib.in cap.1. de reb.eccl.nō alien.ob quod quando non ſumus in antiquo,voluerunt communiter Scrib. cauſæ cognitionem non præſumi, niſi ſaltem fuerit illa enunciata in decreto, vt poſt alios latiſſimè Fely.in cap.quoniam contra de probat. nu.37.verſ.ſeptima concluſio,qui Doct.cumulat, & in diſpenſatione quod irritetur, quando non præcedit cauſa cognitio, dicit Innoc.in cap.diuerſis de cler.coniug.in cap.veniens, de filijs presbyt.

11 Et ſi diceretur Collaterale declarare, & limitare Pragmaticam dicimus vnum ex Regentibus, imò totum Collaterale hoc facere minimè poſſe incōſulto Principe, & cum hoc importaret non declarationem, ſed reuocationem Pragmaticæ, quia omnes has mulieres Senatuſconſultum, & Pragmatica cō-
12 præhendit, tunc declaratio nullo modo præiudicat, deciſio communis eſt Paul. de Caſtr. in l. hæredes palam §. quid tamen nu.4.ff.de teſtam.Felyn.in cap.cum olim n.5.de re iud.latè Aym. de antiq.temp.in princ.in cap.incip.nō omitto nu.32. & ideò voluerunt communiter Scrib.dùm declaratio importat reuocationem gratiæ, aut legis factæ,Papam,aut Principem intelligi circumuentum,vt per Aym.vbi ſupra,latè in

in meo conſ.1. nu.50. 1.vol. prout ſic intelligi debet Regentes circumuentos in caſu,de quo tractamus.

Et ſi Pragmatica expreſsè mandat Regentibus,quòd ſecundum eam iudicare debeant,& expreſsè tollit illis poteſtatem faciendi quamcumque declarationem, ergo decretatio eſt pęnitus erronea,quatenus in ea vult induci declaratio, diſpenſatio, aut derogatio Pragmaticæ.

Ex quibus videtur nullo modo poſſe ſubſtineri id quod D. de Franch. dicit
13 in eadem deciſ.623.nu.26.verſ.ſic dicebatur,vt verba prædicta, quia vidua exprimant cauſam,quare Vicerex mouetur ad diſpenſationem ſcilicet, quia eſt vidua,& quaſi quòd ſit libera,& nõ ſubiaceat viro,cuius metu ſe obligaret quæ fuit cauſa impulſiua Pragmaticæ ſecundum eum, aliàs dicit, quòd erronea eſſet decretatio, & non eſt præſumendum quod Regentes, qui fuerunt viri doctiſſimi à principio prędictę Pragmaticæ hac forma vſi fuiſſent.

Si Pragmatica reſpicit fragilitatem ſexus, & non libertatem perſonæ, ob quod compræhendit omne genus mulierum,ergo falſa eſt prędicta ratio cõſideratæ libertatis.

Secundo ſi prohibitum eſt Regentibus non ſolum diſpenſare, ſed declarare,& hoc non ſolùm faciunt Regentes, ſed vnus tantum ex Regentibus: ergo nulla eſt decretatio.

Tertio ſi hoc importet diſpenſationem, & hæc fieri debet cum cauſæ cognitione,& hæc,vt ſupra diximus, omninò deficit,ergo nulla eſt diſpẽſatio.

Quarto ſi demonſtratum eſt cauſam finalem fuiſſe obſeruantiam Velleiani, & ſuccurrere quibuſcumque mulieribus,ergo non eſt verum, id quod dixit de cauſa impulſiua.

Quinto quis dixit, quòd ijdem Regentes,qui Pragmaticam conſuluerunt in anno 1543.quòd ijdem demum hãc ſpetiem decretationis fecerint.

Sexto ſupra diximus Regentes circumuẽtos, & hanc ſpetiem decretationis benè procedere in viduis,& in mulieribus in capillo, quando non intercedunt,quia liberę,& in hoc benè procedit ratio D. de Franch. ad differentiã maritatarum,in quibus pręſumitur metus,& iuſtiſſimè vnus Regẽs firmat decretationem, quia non eſt tali caſu diſpenſare,aut declarare Regentibus iam per Pragmaticam vetitum; ſed eſt decernere non adeſſe interceſſionem, & conſequenter non procedere tali caſu diſpoſitionem Pragmaticæ ceſſante Velleiano.

Septimo ſi Pragmatica compræhendit viduas,dicendo, liceat quia vidua, nonne eſt eadem ratio cum dicto, ergo nulla eſt ex præallegatis.

Octauo ſi in diſpẽſatione requiritur cauſa, & cauſa ſufficiens, & tractatur de diſpenſatione in vidua,pro qua etiã eſt facta lex, ergo ſi vidua eſt prohibita,quomodo ratio prohibitionis ratione ſexus fragilitatis poteſt eſſe eadem ratio diſpenſationis deſtructiuæ legis ex eadem ratione conditæ,vt ſic vndique dicere debeamus non procedere dicta per D. de Franch. in d. ſua deciſione,quæ eſt poſita in 4.vol. ſuarum deciſionum, quæ fuerunt impreſſæ poſt ipſius mortem, & ſic non reuiſæ, nec digeſtæ per eum,qui verè ſuo tempore fuit laborioſus, & eminens miniſter, ſuoq; officio maximopere vacauit negotijs ſemper intentus maxima cum vigilantia,& charitate.

Nono,& vltimo dictio, quia importat cauſam finalem,& cauſa finalis,vo-
14 catur cauſa fiendi,quæ eſt tantæ potẽtiæ,vt vitiet actum,ſi ea eſt falſa Bald. eleganter in l.1. C.de falſ.cauſ.adiect. nu.17. Vnde cum eſſe viduam non tollat Pragmaticam, quia etiam pro vidua eſt illa facta, & eſſe talem non inducit cauſam diſpenſationis,& hęc fuit cauſa per verbum illud,quia ergo omni iure decretatio talis non poteſt defendi.

Hæc clariora erunt,ſi præcedit contractus,

tractus, & poſtea ſubſequitur hæc decretatio, quatenus vt dicimus, vult ex illa inferri ad diſpẽſationem Pragmaticę,nã ſtante reprobatione,& expreſſa prohibitione ſimilium contractuum,taliter quod ſunt pęnitus à lege, & Regia Pragmatica aboleti, irritati, & pęnitus annullati, & hoc non ex defectu conſenſus Superioris, vt in re feudali, ſed propter intereſſe partium ſunt con-
15 tractus perpetuò prohibiti,propterea contractus factus cum reſeruatione diſpenſationis impetrandę erit nullus,deciſ.eſt cõmunis Innoc. in cap.ſuper eo, de cond.appoſ. & diſpenſatio ſuperueniens,ſeu licentia nil iuuat,quia reperit contractum pęnitus annullatum,& extinctum, ſtatim quòd fuit ille celebratus, quæ eleganter diſcurrit Imol. in l. cum vir col.3.nu.4.ff.de vſucap.diſtinguens quando quid eſt perpetuo prohibitum,vel ſimpliciter quando eſt omnino nullum,vel ſimpliciter nullum, quando tractatur ſolum de præiuditio aſſentientis, & propter hoc eſt actus prohibitus, vel propter intereſſe partium,& publicum bonum:nam quando eſt quid omninò nullum ſemper prohibitum propter intereſſe partium, tunc aſſenſus ſubſequens non iuuat, nec poteſt cõfirmare, aut validare actum iam annullatum, & extinctum ſtatim in ipſius ortu, qui ex iuris diſpoſitione non eſt in mundo, nec datur ipſius exiſten-
16 tia,nam idem eſt non eſſe, vel nulliter eſſe ad text.in l.3.§.non quæuis ff.de cont.tab.in l.4.§.condemnatum ff.de
17 re iud. & ideo Innoc. vbi ſupra,tradit non valere ſponſalia contracta ſalua diſpenſatione Pontificis, dùm illa ſunt à lege reprobata, & ſic eleganter diſtinguit Camer.in repet.cap. imperialẽ
18 cart.87. in quæſtione illa Iſern. an aſſenſus poſſit ſubſequi contractum feudalem,quem ſine aſſenſu lex annullat, ſed quia tractatur ibi de Regis intereſſe actus non eſt omninò nullus,& dicitur ſtare in pendenti propter ſpem reconualidationis, quod decidit ibi per prius Andr.nu.14.ibi agitur enim hic, de præiuditio aſſentientis, & ſic poteſt præcedere, & ſubſequi, ſecus ſi ageretur de præiuditio alterius, quo caſu ſecundum Andr. non poteſt actus celebrari reſeruato aſſenſu Domini, & cum actus ſit omnino prohibitus Domini aſſenſus,& confirmatio nil operatur cum confirmatio, ſeu aſſenſus non eſt actus de per ſe ſtans,ſed oportet,vt habeat, vbi figat pedes, & propterea ſi confir-
19 mabile eſt nullum,pariter confirmatio erit nulla,quæ eleganter docet Bald.in l.falſus C.de furt.& idem Bald.in l.no-
20 minationes C. de appell. dicit ibi in princ. quòd confirmatio actus nulli nõ releuat,quia præſupponitur aliquid eſſe, licet minus perfectum, ideò quod nullum eſt confirmari non poteſt, & vt ipſe in fin. dicit confirmatio eſt conua-
21 leſcentia, quæ non poteſt dari in re perempta,& mortua, vt eſt hic diſpenſatio ſubſequens actum pęnitus nullũ, & à lege reprobatum, quæ optimè declarat diſtinguendo Luc. de Penn. in l. nulli C.de fund.patrim.col.1. verſ.cõſenſus quoque Domini, & Imol.in d.l. cùm vir, ibi actus ab initio fuit omninò nullus,& non confirmatur, aut non fuit omnino nullus, & tunc ſecus, de cuius nullitate hic non eſt ambigendũ, vt ſupra diximus,ergo non poteſt iuuare hic diſpenſatio ſubſequens, ſed præcedere debet, intantum quod Capyc. in repet.cap.imperialem car.37.tenuit authoritate Innoc. etiam in quæſtione And.quòd ſequuto aſſenſu debet actus de nouo fieri,eandemq; opinionem tenuit per prius ibidem Anton. de Alex. quòd etſi in materia feudali non procedat, quia non eſt actus omnino nullus, & tractatur de ſolo præiuditio aſſentientis; tamen in caſu, de quo agimus,eſt deciſio punctualis, cum non tractemus de actu permiſſo à lege cum conſenſu Domini, de cuius tantum intereſſe tractaretur, ſed de actu ſimpliciter à lege pęnitus improbato, annullato,& declarato eſſe cõtra bonos mo-

res

res ciuiles,& naturales, & nullum verbum, nec de iure communi, nec per Pragmaticam, vt ille valeat cum conſenſu Domini: poterit enim ille fieri de licentia Domini,qui vt talis eſt ſupra leges poteſt illas tollere,diſpenſare, & nouas condere, ſed & hoc ponderetur, quando actus non poteſt fieri,niſi de licentia Domini,oportet quod licentia præcedat, & ratio viua eſt, quia alias ex expreſſa ipſius reprobatione,& nullitate,ſtatim quòd eſt actus factus, venit ille à lege prohibitiua annullatus, & licentia ſubſequens actum non repe-
22 rit. Hæc eſt communis theorica Bart. diſtinguentis inter iuſſum, mandatum, authoritatem,licentiam, & conſiliùm, & inter conſenſum, vt licentia, & reli-
23 qua debeant præcedere,conſenſus verò requiſitus poſſit ſubſequi in l. ſi autem ff.de aqu.plu.arc. in l.ſi quis mihi bona §.iuſſum ff. de acquir.hæred. per quæ ſic diſtinguit, & tradit ad propoſitum latius Affl. in d.cap.imperialem in 24.not.in fin. 1.col. ibi non obſtat, & deciſio Bart. eſt communis, vt per Alex.in d.§.iuſſum nu.9.verſ.cui adde, & Iaſ.ibidem nu.37. verſ.3.inquantum dicit Bart. quòd licentia debet præcedere,allegatur communiter deciſio Io. Andr.in cap.cum in veteri de elect.nu. 19.quem allegat, & ſequitur Bald. in rubr.de exercit.nu.13.verſ.quid ſi verba:quæ deciſiones ſunt particulares ad
24 caſum. Quibus pro concluſione addatur deciſio Bald.in l.fin. C.ad Maced. in materia ratihabitionis, qui limitat tex.illum,vt ratihabitio non deſeruiat, nec operetur ſuum effectum in infraſcriptis caſibus.

Primo, quando non reperit principium conſeruabile,vt hic per annullationem, & extinctionem præcedentem actus à lege reprobati.

Secundo,quando peccat in alio,quã in cõſenſu,quod vt diximus eſt in proprio caſu,dum propter fragilitatem,& imbecillitatem mulierum,& propter illarum intereſſe, & non ex defectu conſenſus Domini actus annullatur, & reprobatur.

Tertio,quando actus expirauit tpe, vt hic reprobatione, annullatione, & extinctione ipſius, ſtatim quòd fuit celebratus, intantùm quòd Notarij priuantur officijs,& alijs pęnis plectuntur vltra annullationem iuramentorum.

Quarto,quando actus eſt talis,quòd non poteſt pendere, vt hic ex ſupradictis, quia declaratus eſt contra bonos mores ciuiles,& naturales.

Quinto, quando requiritur pro forma rei agendę,de quo in cauſa,de qua agimus,non poteſt dubitari.

Sexto,quando requiritur licẽtia,vel conſilium,nam dixit Bald. ratihabitio, quæ poteſt ſubſequi, non æquiparatur licentiæ,vel conſilio, quæ debent præcedere:& allegat text.in d.cap.cum in veteri,& ſicut aſſenſus ſuperueniens in alienatione feudi non iuuat; ſi medio tempore præcedit reuocatio vigore Conſt. Reg. quia tunc per reuocationẽ præcedentem contractus annullatur,& amiſſa eſt omnis ſpes reconualidationis de quo per Affl.Capy.& latius Camer. in d.cap.imperialem, ita pariter in caſu,de quo tractamus,ſtante reuocatione, & annullatione ipſo iure facta à Pragmatica, ſtatim ꝙ contractus fuit celebratus, cum lex ſemper loquatur ad text.in l.arriani C. de hæret. Ita ꝙ diſpenſatio ſubſequens non poteſt operari, cum negotium non ſit integrum, extrema non ſint habilia, & eſſet in præiuditium iuris parti acquiſiti, quo caſu nulla poteſt fieri retrotractio ad text.in l.bonorum ff. rem ratam haberi, cum alijs latè cumulatis per Bart. in l.ſi is,qui pro emptore ff. de vſucap. vbi eſt ſua materia,ſuper quibus cogitetur;nam ea ſufficit attigiſſe.

25 Ex his firmatur indubitata cõcluſio mulieres iuuari velleiano,quomodocũque ſe obligent, ſiue pro viro, ſiue pro filio,ſiue pro patre,& quocumque alienam in ſe ſuſcipiant obligationem, de quo in l.3. in l.ſi paternam, in auth.ſi

Tt qua

qua mulier,& tot.tit.C.ad velleian.nã vt dixit Salic.poſt Bald.in d.l.3. non
26 attenditur pietas perſonæ, ſed pietas cauſæ,& ſic procedit text.in l.ſi dotare in l.pen.& fin.C.eod. ſecundum Salic. qui loquuntur in cauſa dotis,in manumiſſione,& text.in l.quamuis cũ l. ſeq. ff.ſol.matr. qui loquuntur in cauſa redemptionis ab hoſtibus, à latronibus, vel quando mulier aliquem de neceſſarijs ſuis à vinculis vendicaret, vel vt liberis,aut fratribus egentibus, ſeu parentibus conſuleret;& reddit rationem text.in d.l.quamuis, quia iuſta, & honeſta cauſa eſt, & Bald. ibi, & Alber. dixerunt iura illa loqui exemplificatiuè: nam idem volunt eſſe, vbicumque eſſet cauſa honeſta, quod per prius tenuit ibi Bart. vt quando negotium iudicatur noſtrum naturali ratione, iudicatur vt proprium negotium re ipſa, vt ſi mulier dotem ſuam expenderit, vel interceſſerit, vt ſanguinem ſuum redimeret, vt latius ibi per Alexand.
27 Hinc Imol. ibidem dixit, quòd ex tribus cauſis poteſt fieri dotis reſtitutio conſtante matrimonio,vel eam expendi,ſcilicet neceſſitatis,vtilitatis,& pie-
28 tatis, ſiue honeſtatis: Ex quo infert, quòd etſi filia non cogatur expendere dotem, vt pattem liberet à carcere; ſi tamen hoc facit, piè facit, & lex ipſam commendat, quia opus pium facit, vt notat ibidem Alex. nu.10. poſt Bald. qui omnes ponderant text. in l. ſed ſi ideò, quæ eſt lex ſequens ad text. in d. l. quamuis, ibi, vel vt mulier aliquem de neceſſarijs ſuis à vinculis vendicaret: ob quod conſuluit
29 Riminal. in ſuo conſ.67. 1.volum.poſſe mulierem intercedere pro excarceratione viri, & latius Surd. in conſ. 367. 3. volum. & ſic fallit text. in d. authen. ſi qua mulier, attendendo ſecundum Salic. & Bald. non pietatem perſonæ, ſed cauſæ: ob quod communis eſt ſententia, & fallentia ad regu-
30 lam poſſe mulierem fideiubere in fauorem piæ cauſæ Roman.in auth.ſimiliter num. 20. C. ad leg.falcid. Aret. in §. item ſi num.31. inſtit. de except. Soccin.in fallent.310. Calca.conſ.13. 2.colum.verſ.prima quia, Tiraqu.in tract.piæ cauſæ priuil.113.poteſt enim non intercedere mulier ex cauſis prædictis,quia ſecundum Imol.vt diximus non cogitur, ſed ſi facit, piè facit, & hæc cauſa pia excludit Velleianum. Ob quod duriſſima mihi viſa fuit deciſio relata per D. de Franch. in 4. vol. ſuarum deciſionum nu.578. vt obliga-
31 tio facta per matrem pro liberatione filij carcerati ex cauſa debiti,ſit annullata ratione Velleiani;nam non ſolum, vt diximus,adeſt cauſa pietatis, quia mater,cuius viſcera ſunt filij; ſed adeſt cauſa pia, quia pro liberatione à carceribus, & vt diximus, eſt cauſa naturalis, quæ iudicatur propria redimendo proprium ſanguinem, ita quòd deciſio eſt contra iura, & contra communem omnium Doctor. & dùm re-
32 fert illam deciſam per text. quem dicit expreſſum in §. cauſas autem, in auth.vt cum de appell.cognoſ. & quæ per illum textum tradidit Greg. Lop. in quinta partit. titu. 12. l. 3. videtur mihi equidem text. illum penitus non facere ad caſum, loquitur enim in cauſis exhæredationum, & inter cæteras ponit illam, quando filius requiſitus à patre carcerato, noluit pro ipſo fideiubere, vt poſſit ex hoc exhæredari, & ſubſequitur textus, vt hæc cauſa in maſculo tantum procedat, quid ergo commune hæc diſpoſitio noua, & pœnalis in caſu exhæredationis cum caſu de quo agitur, in quo habemus alia iura in caſu proprio loquentia, & communem concluſionem Scribent. vt in cauſa pia ceſſet Velleianum, alias ex hoc caſu diuerſo induceremus correctionem iurium, & quòd erronea fuerit communis concluſio, vt ſupra relata, quòd in cauſa pia ceſſet Velleianum. Ratio enim text. in §. cauſas, vera fuit, ne mulieres remaneant indotatæ, dùm

Digitized by Google

dum nolunt exercere cauſam illam pietatis, & ideo Conſtitutio illa pœnalis eas excludit, & non ratio Velleiani, quicquid ibi gloſſ. dixerit.

Sed fortius, & hoc attendatur Velleianum habet locum in muliere voluntariè ſe obligante, reſpiciendo lex fragilitatem ſexus, ita quòd non data obligatione, non datur Velleianum, cum ſit exceptio ad regulam, qua non exiſtente non poteſt illa competere. Si ergo text. in §. cauſas loquitur, quando Pater requirit filium, & ſic vult illum compellere ad obligandum, & in pœnam dat exhæredationem, à quo excludit filiam, ita quòd non ſumus in actu voluntario, nec in obligatione facta, ſed in facienda: quid igitur in hoc cõmune Velleianum nulla præcedente obligatione.

Rurſus loquitur text. vt dixi in actu debito, vt filius intercedere habeat pro Patre, à quo lex illa excludit fœminam, quia ſecundum gloſ. tuta eſt Velleiano, dùm illa non vult intercedere; ſed ſi propter cauſam piam vult hoc facere, hoc dicit Imol. quòd etſi non cogatur liberare patrem à carceribus, ſi tamen hoc facit, piè facit, & lex ipſam commendat, in quo demum ſuccedit concluſio communis, vt interceſſio in piam cauſam valeat, & ceſſet Velleianum: vnde aliud eſt tractare de caſu neceſſario, & pœnali, & procedit text. in §. cauſas, & aliud eſt tractare de actu voluntario, & cauſa pia, & non procedit ille text. ſed diſpoſitio iurium allegatorum, & concluſio communis, & quod hoc ſit verum de iure

33 communi mulier certiorata poteſt renunciare Velleiano, & etiam ſecundum leges partitarum, & idem Greg. Lop. in l. 4. tit. 7. par. 6. dicit, quòd licet hoc mulier poſſit, noluit lex aſtringere ad talem renunciationem; ergo conſiderauit lex voluntatem mulieris in hoc caſu; nam alias debebat renunciare, ſi in eius voluntate erat, filius tenebatur, & non erat tutus, vt mulier, dum non vult exercere actum pium dependentem à ſua mera voluntate; & ſic mulier dum non vult intercedere, tuta eſt Velleiano, & hoc modo intelliguntur leges partitarum, quæ ſunt in hoc expreſſæ, in quibus principaliter fundatur Gregor. Lop. qui ponit rationes pro & contra, & nihil determinat, nec contrarijs reſpondet: quando verò mulier vult ſe obligare, tunc eſt alius caſus, & in hoc generaliter reſiſtit Velleianum, & hæc eſt regula, quæ demum fallit, dùm intercedit in cauſam piam, vt ſupra diximus, & hæc eſt vera, & iuridica concluſio fundata in puris iuris terminis: vnde cum illa diſpoſitio text. in §. cauſas, ſit pœnalis, ac noua, & loquitur in caſu tam diuerſo, non poteſt ex illa argui ad caſum de quo agimus, quæ non conſiderauit Greg. Lop. nec de his aliquid tactum fuit in d. deciſ. Sac. Conſ. ſuper quibus cogitent peritiores.

SVMMARIVM.

1 *Vxor quicquid emit conſtante matrimonio ſibi, & non marito acquirit, quanquàm præſumatur emiſſe de pecunia viri, cuius tantum viro debitrix remanebit.*

2 *Vxor quod acquirit ſibi, & non viro acquirit.*

3 *Vxor quæ reperitur poſſidere, præſumitur, quòd ſint ſua in poſſeſſorio, & etiam in petitorio quoad extraneos, & idem reſpectu viri, ſi habet poſſeſſionem ante matrimonium.*

4 *Præſumptio text. in l. quintus de don int. vir. & vx. non habet locum, quando probatur, vnde pecunia ad vxorem peruenit.*

5 *Vir tenetur probare vxorem bona*

acquiſiuiſſe conſtante matrimonio.

6 Vxor emens conſtante matrimonio rem de pecunia à viro donata, ſibi rem acquirit contra Plat et Pyrr. remanēte actione viro ad pecuniam, vbi limitatur in ſubſidium, quatenus vxor eſſet effecta locupletior.

7 Vxor emens præſente viro, & aſſerēte emere de propria pecunia, non per hoc ei creditur contra Menoch. aliter ſentientem.

8 Confeſsio facta inter perſonas contrahere probibitas non iuuat.

9 Donata vxori contemplatione viri, erunt viri, & ſic è contra, quod procedit etiam in dubio.

10 Factum contemplatione mea, directè in meam perſonam factū videtur. ſic legatum filio ſub cōmemoratione patris, & relictū monacho contemplatione Monaſterij, & donatū Ambaſciatoribus contēplatione Principis.

11 Mulier habere poteſt bona triplicis generis videlicet, dotalia paraphernalia, & alia extra dotem, & ibi quomodo maritus habet illorum bonorum adminiſtrationem.

12 Donatio facta marito contemplatione vxoris, & tanquàm illius marito, ſemper vxori acquiritur nulla habita diſtinctione, ſi quòd donatum eſt, vxori conuenit, & ſic è contra.

13 Priuilegia omnia intelligi debent ſecundum conditionem, & qualitatem conceſsionarij.

14 Limitatio Menoch. confutatur, dùm tradidit, quòd quando cōſanguineus eſt Princeps, non attenditur cuius contemplatione datur, ſed quòd acquiratur abſolutè donatario, & ibi declarantur termini text. in l. cum multa C. de bon. quæ lib.

15 Feudum ex pacto prouidentia reſpectu primi acquirentis ſemper intelligitur hæreditarium, quia illius contemplatione ſucceſſoribus eſt conceſſum.

16 Dignitas mulieri acquiſita, vtputa ſi fuerit effecta Ducissa, vel Principiſſa, an eius maritus eādem acquiret dignitatem.

17 Mulier regulariter corruſcat nobilitate, & dignitate viri, non autem è contra, vbi limitatur regula in muliere in maxima dignitate conſtituta.

18 Dignitas vxoris, & ſi nobilitet virum, non tamen in perſona vili erit eadem dignĩtas, quæ eſt in vxore.

19 Nobilitas viri propter mulierem nobilem eſt de facto non de iure.

20 Vir nobilitatur, quando vxor eſt domina Comitatus, aut Principatus, et ſic procedit cōſuetudo.

21 Verba intelliguntur in potiori ſignificatu.

22 Verbū corruſcare ex radijs vxoris importat, quòd vir nō acquirat dignitatem propriam vxoris.

23 Aliud eſſe talem, & aliud haberi pro tali, quo caſu iura exorbitantia non habent locum in eo, qui habetur pro tali.

24 Pro-

24 *Proprietas, & poſſeſsio maximè differunt.*

25 *Poſſeſsio ad hæredes non tranſit.*

26 *Dominium inueſtitura, & ſucceſsione acquiritur, non autem poſſeſsio.*

27 *Conſuetudo non extenditur de caſu ad caſum.*

28 *Comes, vel alius Baro titulo decoratus refutando feudum filio, vel Officialis deponendo officiũ cum Domini voluntate licet ratione priſtinæ dignitatis gaudere debeant honorarijs priuilegijs, non tamen gaudebunt propria dignitate, maximè quando datur ſucceſsio in ea, & ibi quomodo practicatur.*

29 *Dignitatem habens cum adminiſtratione præfertur alijs, eandem habẽtibus ſine adminiſtratione.*

30 *Priuilegium non competens iure proprio, ſed alteri conceſſum per medium cuius, alij eodem priuilegio gaudent; tunc illo principali mortuo. Priuilegium ceſſat, & ibi deciſiones, & exempla.*

31 *Vxor corruſcat iure mariti illius dignitate, & participat paſsiuè, & non actiuè radijs viri, & ſic è contra.*

32 *Dignitas quæ perſonæ cohæret, nec cum patre communicatur.*

33 *Vxor vidua, quomodo gaudebit viri priuilegijs.*

34 *Vidua non gaudebit dignitate viri, quæ habebat annexam adminiſtrationem.*

35 *Cauſa inductiua, & productiua dignitatis habens tractum ſucceſsiuum ſi deficit, omnis dignitas ceſſat, quia requiritur tàm ad inducendum, quàm ad conſeruandum.*

36 *Officium ceſſat, quando qualitas certa ceſſat, quæ fuit cauſa officij.*

37 *Cauſa duplex, fiendi, & eſſendi.*

38 *Cauſa infirmante ſuperueniente, omne priuilegium ceſſat.*

39 *Priuilegium ratione perſonæ conceſſum ceſſat ea deficiente quando perſona fuit immediata cauſa priuilegij.*

40 *Deciſio Boſſ. commendatur.*

41 *Priuilegium iure inregulari quæſitum ex cauſa tunc exiſtente etiam in his, quæ momento acquiruntur eo deniquè iure ceſſante, ceſſabit ipſius cauſa acquiſitum.*

42 *Conceſſum alicui ratione dignitatis, ceſſabit di[illegible]tate ceſſante.*

43 *Dignitas eadem non poteſt eſſe penes duos in Regno, nec duo poſſidere in ſolidum, nec ſedere eodem loco poſſunt.*

ARGVMENTVM.

Vxor quicquid emit conſtante matrimonio, vel acquirit; ſibi non viro acquirit, licet præſumatur ex pecunia viri, donata vxori erunt viri, & ſic è contra. Feudum ex pacto, & prouidentia reſpectu primi acquirentis eſt hæreditarium. Mulier corruſcat radijs viri, & non è contra, niſi in magna Comitiſſa, quando tamen habet dignitatem in proprietate vir, & ſi corruſchet radijs. Vxoris Comitiſſæ non dicitur habere propriam illius dignitatem in eius perſonam. Vxore mortua omnis corruſcatio viri ceſſat. Refutans feudum titulatum fi-

lio,non remanet amplius pænes ipſum dignitas eadem. Dignitas cum adminiſtratione præcedit omnes alias ſine adminiſtratione. Dignitas eadem non poteſt eſſe pænes duos in Regno.

§. I.

1 CVMQ. loquuti ſumus de bonis proprijs mulierum, operæpretium duxi ponere hic, quæ ſcripſi in l. etſi inſtrumenta C. de fid. inſtr. & iur.haſt.fiſ.lib.10.ad declarationem quomodo mulier bona acquirat conſtante matrimonio,& quomodo de pecunia viri,& cui,an ſibi acquirat: nam eſt materia quotidiana, & non reperies alibi,ſic benè explicatam.

Notat Bart. ſeptimo, ꝙ vxor emens conſtante matrimonio rem aliquam,illa erit ipſius vxoris, quanquam præſumatur empta de pecunia viri,ſecũdum regulam text.in l.quintus ff.de donat. int.vir.& vxor. Erit enim debitrix in pretio,ſed res erit vxoris, quæ emit, & ſibi acquiſiuit ad text. in l. 1. & in l. multum intereſt C. ſi quis alt. vel ſib. quem ſequuntur Plat. Rebuff. & Pyrr.
2 Hinc quòd vxor acquirit, non acquirit viro,firmat Bald.in l.ſi vxorem tuam
3 C.de cond.inſer. & quæ reperitur poſſidere præſumitur in poſſeſſorio, quod ſint ſua, & idem in petitorio, dicit ibidem Bald.quoad extraneos, quo verò ad virum, eiusq́; ſucceſſores ſi habet vetuſtiorem poſſeſſionem ante matrimonium præſumentur ſua abſolutè, ſi verò poſteriorem dicit Bald.quod præſumũtur acquiſitã de pecunia viri, itaque ſecundum eum non erunt hoc caſu viri,ſed benè acquiſita de ſuo patrimonio,ob quod ſecundum Bart. cæteroſq́; ſupra relatos erit vxor debitrix pretij ad euitandum turpem quæſtum gloſ.in d.l.quintus Bart.in l.cum opor-
4 tet C.de bon.quæ lib. niſi probarentur aliunde quæſita ſecundum eadem iura in l.quintus, & in l. etiam Bald.in d.l. cum oportet, & omnes.

Et notetur, quod aliud eſt ſi præſumitur emptum de pecunia viri,& aliud ſi quicquid poſſidet vxor conſtante matrimonio præſumatur eſſe viri. Primo caſu facta emptione conſtante matrimonio, vt diximus dominiũ eſt vxoris, quia demonſtratur acquiſitio, ſed præſumitur de pecunia viri, niſi aliunde demonſtratur acquiſiuiſſe ratione
5 euitãdi turpem quæſtum. Secundo caſu, quando reperitur conſtante matrimonio poſſidere rem aliquam,& non demonſtrat,quomodo acquiſiuit; an præſumatur viri,vel propria, quia mulier dicit legitimè poſſidere,& propterea præſumendo pro poſſeſſore dicitur præſumi fuiſſe acquiſita ante matrimonium, non demonſtrando vir, vel eius hæres,quomodo ſunt ipſorum:& Saly. in l.etiam C.de donat.int.vir.& vxor. & in eadem l.quintus Bald.Alex.Aim. Claud.Saiſell.& alij relati per Couar. in cap.1.de teſtam.nu.6. & per Menoch. de præſumpt. præſumpt. 51. lib.3. tenuerunt probare debere maritum, ſeu eius hæredem bona acquiſita conſtante matrimonio,cum ſint fundamẽtum intentionis, ſintq́; actores, & mulier poſſidens vincere debet,eo iure, quo poſſeſſores vincere ſolent ex commodo poſſeſſionis actore ſuam intentionem non probante, quicquid dixerit Menoch.ex deciſ.Alber.& Aret. in locò alleg.nec conſideratio Alc. in præſumpt.26.de præſumpt.ſatisfacit, dùm voluit primam opinionem procedere, quãdo mulier veroſimiliter potuit acquirere ante matrimonium: aliàs procedit ſecunda opinio: nihil enim hoc ad commodum poſſeſſionis, & ad id,ꝙ lex præſumit pro poſſeſſore, & quis dicit,quòd etſi fuerit filiafamilias,aut in poteſtate fratrum,non poterit prędicta bona aſportare à domibus illorum, vel quòd ab illis fuerunt donata,nec tenetur oſtendere titulum ſuæ poſſeſſionis ad text.in l.cogi ff.de pet. hær. & hoc teneo pro indubitato: vnde articulus

vnus

vnus eſt, ſi demonſtrata acquiſitione cõſtante matrimonio bona ſint vxoris, & communis eſt eſſe vxoris:aliud eſt ſi de pecunia viri præſumatur acquiſiuiſſe,& pariter communis eſt,quod de pecunia viri, & tertius, & vltimus eſt, ſi non demonſtrata acquiſitione, ſed reperitur vxorem poſſidere res conſtante matrimonio, an præſumatur bona viri, vel mulieris acquiſita ante matrimoniũ & ſecũdum Bald. obtineret in poſſeſſione mulier:ergo onus probandi contrarium transfertur in actorem, cum ſit fundamentum intentionis,& actore nõ probante reus abſoluitur.

Sed quòd hic tradit Plat.ad limitationem prædictæ concluſionis,vt non procedat, quando emerit vxor de pe-
6 cunia ſibi à viro donata, vt tunc, quia donatio eſt prohibita, res efficiatur viri, quam limitationem etiam ponit hic Pyrr.qui allegat text. in l.vxor marito ff.de donat.int.vir.& vxor. aduerto nõ eſſe intelligendum ſic ſimpliciter,vt ipſi tradunt: nam eſſet contra eundem text.quẽ allegant,qui diſtinguit,quando donatur res, aut pecunia, ex qua res comparatur, vt primo caſu detur vendicatio, quia donatio prohibita, & dominium rei non tranſiuit. Secundo verò caſu minimè,ſed tantum marito, ſeu vxore exiſtente non ſoluendo datur ad rem vtilis actio in ſubſidium, quatenus maritus eſt effectus locupletior, ſeu mulier attendendo tempus litis cõteſtatæ; etſi res eſt magni valoris vltra pecuniam donatam non recuperabitur, niſi quantitas donata abſque vſuris,ita text.in d.l.vxor mariti,iuncto text.in l.quod autem §.idem ait eo.tit.gloſ.in l.ſi filij, in verſ.ſi filij,quæ eſt particularis C.eod.tit. Addent.ad Bart.in d.l. quintus,vbi latiſſimè de materia: ſed ſi eſt vxor,vel maritus ſoluendo, tunc licet de pecunia viri emerit, actio ſolùm datur ad pecuniam,quod ineuitabili argumento probatur, ſi quidem in caſu text.in l.quintus,& in l.etiam C.eo.tit. cõcludunt communiter Scrib. rem emptam per vxorem præſumi ex bonis viri per iura prædicta,ſed hoc non obſtãte rem effici vxoris,& tantum illam remanere debitricẽ in pretio, quod præſumitur ex bonis viri peruentum: ergo quæ differentia erit inter iſtum caſum, ſuper quo lex præſumit pecuniam peruentam ex bonis viri,à caſu in quo hoc ſit certum: ergo cum nulla poſſit conſtitui differentia taciti,& expreſſi,eadẽ eſſe debet virtus,idemq; effectus,& dominij acquiſitis non oritur,quòd pecunia ſit propria,vel aliena:ſed ex potentia, & vi acquiſitionis per propriam emptionem, & traditionem, & ſtipulationem,ita glo.hic in verb.tranſactum: vbi ſunt iura particularia ſupra allegata per Bart.in d.l.1. in l.3. & eſt caſus in d.l.multum intereſt, & in l.qui aliena C.ſi quis alteri,vel ſib.

Nec teneo pro vera aliam limitationem traditam hic per Plat.authoritate Salyc. in l. cum propria C.ſi quis alt.
7 vel ſib. quam dicit eſſe cõmunem Menoch.qui Doct.cumulat in d.præſump. 51. 3.lib.nu.27.qui etiam refert tenẽtes contra communem, vt ſunt Bald. Salic.ſibi contrarius, Aret.Alex.Fulg. & Pariſ. vtſi mulier viro præſente contraxerit dicendo emere de propria pecunia,viro ipſo tacente, vel expreſſe hoc cõfitente,quòd eo caſu ceſſat præſumptio l. quintus, & dicatur emptum de pecunia mulieris;dico quòd non eſt vera limitatio, cum non poſſit reſponderi illi communi concluſioni, quòd
8 confeſſio facta inter perſonas alias contrahere prohibitas nihil valet, ex reg. text.in l.qui teſtamento ff.de probat.in l. ſi forte ff. de Caſtr. pecul. vbi notat Bart.& idem Bart.in l.ſi donatione C. de collat. vnde cum ex hoc induceretur per indirectum donatio inter virũ, & vxorem; merito ſicut expreſsè non poſſunt donare, ſic nec tacitè confitẽdo contra legis præſumptionem, quòd pecunia ſit propria vxoris, nec conſideratio Menoc.& aliorum facit ad caſum, dùm dicit, quòd ex confeſſione

mari-

Google

mariti tollitur præſumptio turpis quæſtus,& quatenus inducitur donatio, dixit quòd hoc nihil ad caſum,nec ad titulum donationis inter virum , & vxorem:nam inſeparabilis eſt inductio donationis à confeſſione, & conſequenter ſi confitendo intelligitur donare , concluditur confeſſionem non præſumi veram , nec ei fidem adhibendam, quod conſideretur , nam hoc confundit contrariam opinionem , & ipſemet Menoch.fatetur non adhiberi fides cõfeſſioni ; ergo ſublata confeſsione remanet articulus, quòd contrahendo mulier conſtante matrimonio præſumitur de viri pecunia : hinc idem Menoch.concludit in fine per hæc verba .

Et propterea eſt dicẽdum,quòd niſi adſint aliquæ præſumptiones , quibus colligatur confeſſionem mariti eſſe veram: dicendum eſt confeſsionem non valere : vnde ipſemet ſe confundit , & tenet contrariam opinionem , quæ dixiſſe ſufficiant in hac materia,de qua latè per Alciat.de præſumpt.præſumpt. 26.Iac.Port. in tract.comm.opin. concluſ. 14. Menoch.vbi ſupra præſumpt. 51. lib.3.

9 Sed quid in bonis donatis vxori cõtemplatione viri propter merita viri,& aliter quis non donaſſet,& ſic è contra de bonis donatis viro contemplatione vxoris; concluſio communis eſt, vt donata contemplatione viri , ſint viri, & donata contẽplatione vxoris,ſint vxoris; & quando hoc factum eſt certum , quæſtio eſt indiſputabilis,quando verò eſt dubium,& aliud non adeſt,niſi præſumptio,quòd conſanguinei viri dederunt vxori illius, vel è contra, & pariter hæc opinio fuit Bart. vt donatum à conſanguineis vxoris , ſit vxoris , & à conſanguineis viri,ſit viri;& vtrumque tradidit Bart.in l.ſed ſi plures §. in arrogaro,de vulg.& pup. & communem dixerunt Iaſ. & Dec. in l.vt liberis C. de collat. Lup. eleganter omnes caſus diſtinguit in rubr. de donat. int.vir. & vx.q.44.& 45.& quando eſt certum eſſe datum vxori contemplatione viri , vel è contra , quòd maximè probatur, quando donatio eſt facta viro, ſub cõmemoratione vxoris , vel vxori commemoratione viri,tunc dixit caſum eſſe indubitatum, vt ſemper datum vxori, ſub viri commemoratione ſit ipſius viri,& eodem modo datum viro,ſit ipſius vxoris,& latè per Menoch.de præſumpt.lib.3.præſumpt.26.Hinc Bald.in
10 l.filiofam.per illum tex.de cond.& demonſt.tradidit,quòd id,quod mea cõtemplatione fit videtur directè conferri in meam perſonam ; ex quo notat,ꝙ legatum factum filio ſub commemoratione patris, videtur directè patri relictum,ſic relictum Monaco ſub commemoratione Monaſterij , vt videatur directè Monaſterio legatum,facit regula text.in l.prætor ait ff. de edendo,ibi ꝙ mei cauſa confectum eſt,meum quodãmodo inſtrumentum mihi edi , ſic donatum Legatis , ſeu Ambaſciatoribus contemplatione Principis , vt dicatur Principi donatum, idem Menoch. præſumpt.27. nu.7. eod.lib.& quando eſt donatum patri,& filijs,qui ſunt donãti incogniti,vel adhuc non nati, aut præceſſerunt merita patris, vt intelligatur contẽplatione patris datum,illeq; poſſit de omnibus diſponere tãquam Dominus Andr.communiter ſequutus in cap.1.de alien.feu.pat. idem Menoch. in præſumpt.28.vt ſic ex his dicamus, quòd dùm hæ donationes præceſſerint mulier habet etiam iſta bona, tãquam bona extra dotẽ, licet marito ſint data,ſed ipſius contemplatione, poteſt.n.
11 habere bona triplicis generis , videlicet dotalia,paraphernalia,& alia extra dotem,quæ poſt contractum matrimonium ei obuenerunt . In quibus ſi ex vxoris voluntate marito tradita fuerunt,habet illorum adminiſtrationem , & cenſetur Procurator cõſtitutus iuxta trad.in l.maritus,vbi Bart.& Scrib. C.de procur.in l.fin.C.de pact.cõuent. in l.ſi ego §.dotis autem ff. de iur.dot. & quando eſt certum, quod datum eſt viro,

12 viro, tanquam marito vxoris, & eius contemplatione, tunc non attenditur, ſi quod donatum eſt, conuenit vxori, & ſic è contra, adeſt ſolemne adhoc conſilium Bart. 11. 2. vol. communiter ſequuti, vt puta, ſi eſt datum officium, vel feudum, in quo de iure communi feudorum, non poteiant fœminæ ſuccedere; nam conſtito de voluntate donantis intelligitur conceſſum, vt poſſit ſeruire per ſubſtitutum, vt ſupra diximus in ti-
13 tulo de ſubſtitutione in officijs: & priuilegia omnia intelligi debent ſecundum conditionem, & qualitatem conceſſionariorum ad text. in l.ex militari ff.de teſt.mil.vbi Bald.dicit eſſe notandum, quod priuilegia ſunt interpretanda ſecundum conditionem priuilegiati, quòd latius exornat Lup. de donat. int.vir.& vx.§.11. nu.14.

Et quanquam Menoch.vbi ſupra in præſumpt.26. nu.11.voluerit, ꝙ quan-
14 do eſt facta donatio à conſanguineo Principe vxori, quòd ſemper intelligatur datum ipſius ſolius contemplatione, & ſic è contra ex reg.text. in l.cum multa C.de bon.quæ lib.eius dictum non eſt verum: nam lex, cum multa venit ad limitationem text. in l.cũ oportet eo.tit.vbi bonorum aduentitiorum, quæ ſunt propria filiorum, lex ſtatuit vſumfructum eſſe patris ratione patriæ poteſtatis iure ciuili inducta, & lex cũ multa voluit priuilegiare filiosfamilias dixit ibi Bald. & ſtatuere, quòd dum Princeps, qui eſt ſupra omnem poteſtatem, dicit ibi Pet. de Bellap. donat filiofam, non ſolùm vult, quòd proprietas ſit illius, ſed etiã vſufructus, dicitq; Bald.in l.vxor tua C.de cond.inſert.in fin. quod voluit Rex facere ſuas donationes bona caſtrenſia, ſic priuilegiãdo filiosfamilias, & idem dixerunt Fulg.& Corn.in d.l.cum multa, & in eod.text. dicitur, quòd habeat filiusfamilias ad ſimilitudinẽ Caſtrenſis peculij, ex quo fit, quòd nullo pacto, tractatur ibi de donatione facta contemplatione alterius, nec dubitabatur de dominio filiorum, ſed articulus tantum fuit circa poteſtatem paternam, cuius vigore in bonis aduẽtitijs proprijs filij pater habebat vſumfructum; & propterea idem Menoch.ſibi contrarius in d.præſump. 28.nu.14. vt ſupra diximus ponit caſũ in donatione feudi facta à Principe filijs contemplatione patris, vt patri datum intelligatur, vel donatum patri, & filijs, quando tamen patris contempla-
15 tione hinc feuda ex pacto, & prouidẽtia non hæreditaria, quæ præcipuè ſunt filiorum, & agnatorum, & in eis ſuccedunt ex proprijs perſonis, nullaq; datur in eis diſpoſitio in præiuditium ſucceſſorum: hæc inquàm regula communis, & indubitata limitatur reſpectu primi acquirentis, cui omnes ſucceſſores dicuntur hæredes, quia acquiſitum illius contemplatione, ob quod primus acquirens poteſt obligare, vendere, & diſponere, vt de re propria ſecundum communem theoricam Andr.in cap.1. de alien.feu.pater in cap.1. de ſucceſſ. feud.in cap.1.an agnatus reaſſumit, & eleganter declarat Camer.in rep. cap. imperialem §. præterea Ducatus cart. 95.lit.C, & latius cart.96.à terg. verſ. tertia ſpecies per totum, & ob id non differt feudum ex pacto à feudo hæreditario, & inuentarium non releuat ſecundum D.Frecc. lib.3. in 3.form. inueſt.nu.16.& in 29.auth.baron.ante nu.11. Io.Thom.de Marin. ſuper feud. latiſſimè tit.3.de feud.ex pacto, & prouid.nou.& quando conſtat indubitate, quòd eſt contemplata perſona alterius ſine qua nõ fuiſſet donatum, idem Menoch.dicit hoc eſſe indubitatum in ſuo conſ.161. 2.volum. vbi cumulat innumeros,

16 Sed videamus an bona hæc, quæ vxori acquiruntur, vel quia habuit ſucceſſione, vel q̃a donata, vt ſupra ipſius contemplatione: an inquam ſi hæc fuerint bona titulata, maritus ex hoc efficietur pariter titulatus, videlicet Comes, Marchio, Dux, aut Princeps ſecũdum dignitatis qualitatem vxori acqui-

17 quiſitæ;Regula eſt,quòd mulier corru-
ſcat nobilitate, & dignitate viri, ad
text. in l.fęminæ ff.de ſenat.non autem
è contra Bart.& cæteri in l.fin.C.de
verb.ſignif.multa Lup.in d. rubr. de
don.int.vir. & vx. q.31. & ad ſatieta-
tem per Tiraq. in tract.de nobil. c.18.
verum idem Tiraq. limitat regulam in
Regina, aut alia in maxima dignitate,
vel nobilitate conſtituta,author, Bald.
in cap. ſignificauit còl. 1. de reſcript.
18 Sed Bald. dixit, quòd licet vir corru-
ſcabit nobilitate talis mulieris, non
propterea erit ille Rex, & ponit caſum
Bald. in Regina Apuliæ nubente cum
ſimplici milite, vt non faciat eum Re-
gem,licet corruſcat radijs vxoris,quia
eius lateris Comitatus illuſtratur, &
Hoſt.in cap.raynutius de teſtam.col.2.
19 nu.6. in verb. de clera,dixit hoc pro-
cedere de facto,& de conſuetudine, &
rurſus miſteriosè addit aliud notabile
20 verbũ; videlicèt quando ſimplex mi-
les duxit in vxorem aliquam Comitiſ-
ſam Dominam Comitatus;ita quòd eſt
hoc de conſuetudine ſed requiritur,q
vxor ſit Domina Comitatus; & nõ ſuf-
ficit quod ſit in poſſeſsione illius, &
verba intelligi debent in potiori ſigni-
21 ficatu l.1.§.1.ff.ſi ager vectig.vel em-
phyt.cum alijs congeſtis per Surd.cõſ.
90.nu.24.vol.1. & Tiraq. vbi ſupra ſe
conformem reddit cum Hoſt.vt ſit ma-
gis facti,& conſuetudinis ſtante regula
22 in contrarium; & cum dicatur corru-
ſcare ex radijs vxoris,benè dicit Bald.
vbi ſupra, quòd nobilitabitur, ſed non
erit propterea Rex, & idem refert, &
23 ſequitur Tiraq.cum aliud ſit eſſe talẽ,
& aliud haberi pro tali l. mercis la 2.
ff.de verb.ſignif. l.maritus §.legis, vbi
Bart. ff.de adult. & cum hoc, vt dixi-
mus, ſit contra iuris regulam, & exor-
bitet à iure communi, quia fœmina
corruſcat radijs viri,& non è contra,
tunc iura exorbitantia non habent lo-
cum in eo,qui habetur pro tali, cumu-
lat iura Pariſ.in conſ.22. 2.vol.nu.19.
ex qbus apparet ſe decepiſſe Io.Garz.
authorem Moder. in tract.de hiſp. no-
bil.gl.1.§.1. dùm ſimpliciter authori-
tate prædictorum Doct.dicit,quod du-
cens in vxorem Comitiſſam efficitur
Comes: nam Doct.prædicti minime
hoc dicunt, ſed bene ex plebeio effici
nobilem, aliud eſt enim corruſcare ra-
dijs,& propterea effici nobilẽ, & aliud
eſt habere propriam dignitatem.

Sed admiſſo hoc de facto,& de con-
ſuetudine dixi author.Hoſt.quòd opor-
tet vxorem eſſe Dominam Comitatus,
& magna eſt differentia inter proprie-
24 tatem,& poſſeſsionem ad text.in l.na-
turaliter §.nihil commune ff. de acqu.
poſſ. proprietas eſt quid iuris, & parit
ſuos effectus iuris, quod non facit poſ-
ſeſsio,quæ eſt facti, quæ non egreditur
25 perſonam poſsidentis,& ideo text.in l.
cum hæredes de acq. poſſ. dicit cum
hæredes facti ſumus,omnia iura ad nos
tranſeunt, poſſeſsio autem minimè per
quem text.dicit Andr.in cap.ſancimus
quo tempore mil.quòd etſi inueſtitura,
26 & ſucceſsione dominium acquiratur,
non tamen ex hoc quis habebit poſſeſ-
ſionẽ,licet ſit filius idem tradit Iacob.
de feud. in verſ. ita quòd ipſi inueſtiti
nu.13. cumulat deciſiones Couar. lib.
3.var.reſol.cap.5. verſ.huic Regiæ de-
27 ciſioni, & cum hoc ſit conſuetudinis,
quæ relata per Doct. requirit dominiũ
ex parte vxoris: ergo non extendetur
de caſu ad caſum Innoc.in cap.dilecto
col.2.de offic.Archid. Alex.in cõſ.119.
nu.4. 6.col.& caſus omnes practicati,
& qui in dies practicantur,ſunt in vxo-
re Domina indubitatè, & in caſu for-
tiori iura, & vſus hoc ſtatuerunt,vide-
licet in eo, qui in proprietate fuit Do-
26 minus, & feudum filio refutauit titulo
decoratum,vel aliter alienauit;vel in
Officiali,qui officium cum voluntate
Domini depoſuit,vt etſi ratione priſti-
næ dignitatis gaudere debeat honora-
rijs priuilegijs, non tamen gaudebit
propria dignitate; deciſio eſt notab.
Andr.de Barul.in l.iubemus C.de pro-
xi.ſac.ſcrin.& Rebuff.in l.1. C.de præ-
poſ.

poſ.ſacr.cubic.lib.12. addit notabile verbum,dicẽs quòd hoc eſt ex eo,quia datur ſucceſſor in dignitate,& adminiſtratione. Si ergo is, qui habuit dignitatem in proprietate,ea non gaudebit, ſed tantum illius honorarijs priuilegijs & ob id erit Officialijs, qui officium depoſuit, inferior omnibus alijs Officialibus etiam titulo inferioribus ſecũdum Io.de Plat.Rebuff. & communiter Scrib.in l.1.C.de conſul.lib.12.& in titulatis ſic practicatur, vt vltimo loco ſedeant poſt omnes alios,& vti inferiores omnium tractẽtur in omnibus actibus publicis : ergo quanto magis hæc locum habebunt in marito,qui nunquã habuit dignitatem in proprietate, & multo fortius,ſi nec etiam vxor in pro-
29 prietate illam habuerit ; & regula eſt, quòd habens dignitatem cum adminiſtratione præfertur habẽti dignitatem ſine adminiſtratione ex reg.text.in l.2. C.vt dig.ord.ſeru. lib. 12. vbi communiter Scrib. cumulat deciſiones Lanar. in conſ.72.nu.3.

Arguo fortiùs,& conſtanter affirmo, quòd poſt mortem vxoris maritus nullo debet gaudere priuilegio,& non detur haberi pro tali, nam quotieſcũque
30 priuilegium nõ competit iure proprio, nec eſt radicatum in propria perſona, ſed conceſſum alteri, & exinde deriuatur ad alios, vt eſt in caſu de quo tractamus,quòd ratione dignitatis vxoris vir corruſchet ex ea, tunc illo principali mortuo finitur priuilegium reſpectu aliorum,deciſio eſt elegans,& punctualis Bald. communiter ſequuta in l. 2.C.de epiſc.& cler.ideoq; dicit,quòd vxores, & filij Clericorum coniugatorum, qui vel quæ gaudent priuilegio Clericorum,vt illis demum mortuis aliter non gaudebũt,quia conceſſum eſt Clericis, quibus mortuis deſtructum eſt fundamentum priuilegij : ſic in priuilegijs famulorum ſcholarium, atque Clericorum,vt durent,quamdiù ſint in ſeruitio, quia non habent priuilegium propter ſe,ſed fauore Dominorum, ſic in filijs, qui gaudent priuilegijs patri conceſſis,vt reuocato priuilegio patris cenſeatur etiam filijs reuocatum Iaſ.in l.cum aliquis C.de iur.delib.multa ad hoc per Tiraq.in tract.ceſſante cauſa
31 nu.108. & cum Doct.dicant, quòd in vxore dignitas corruſcat iure mariti, de quo per Butr.in cap.quoniam,Abb. de off.deleg.vbi Doct.communiter tradunt, quòd participat vxor paſſiuè, & non actiuè radijs viri, ſic idem dicere debemus in viro, dùm corruſcat radijs vxoris ex natura correlatiuorũ,ad tex. in l.1. C.de cupreſſ.cum concord. Co-
32 hæret enim dignitas perſonæ, & ideò nec etiam cum patre communicatur, text.eſt elegans in l.3. §.ſi quid minori verſ. ſed etſi ff. de minor. & hæc eſt ratio dicit Frecc.author.Bald.in 3.lib. de form.inueſt.cap.2.nu.12. quod in feudis pater non habet vſumfructum, quia feuda cohærent perſonæ: & quod
33 dicitur, quòd durante viduitate vxor gaudebit viri priuilegijs, procedit in priuilegijs honorarijs, vt dicatur de foro viri, & ſimilibus, ſed non propterea gaudebit eadem dignitate ex ſupra
34 diſcuſſis,& in ſpetie in honore, ſeu dignitate reſultante ex dignitate cum adminiſtratione,ſeu alicuius officij, de quo latius per Barboſ. in l. quia tale nu.23.24.& 25.ff.ſol.matr.& dignitas Principatus, Ducatus, Marchionatus ; aut Comitatus,eſt dignitas cum adminiſtratione feudorum ſuper quibus illa radicatur : & rurſus in vidua habemus legem hoc dicentem, in viro habemus legem hoc negantem: in quo datur limitatio de conſuetudine, quam non habemus,nec vidimus practicatam,niſi conſtante matrimonio, non autem eo diſſoluto maximè ſine filijs, & deuolutis bonis cum dignitate in alias perſonas : ergo nullo poterit gaudere maritus priuilegio in caſu prædicto.

Rurſus ſi maritus gaudet cõremplatione vxoris,& ab ipſa recipit ſuos radios dignitatis,& nobilitatis, & ſic ratione adiuncti,igitur ceſſante vxore,& ſic

35 ſic cauſa inductiua, & productiua di-
gnitatis, quæ debet eſſe permanens, &
ſubſiſtens, cum nil ſit radicatum in per-
ſonam mariti iure proprio: vnde dice-
tur habere tractū ſucceſſiuum, ob quod
donec vixerit mulier, effectus eſt cōſu-
matus in præteritum, illa demum mor-
tua, cauſa permanens requiſita deficit,
& conſequenter effectus ſucceſſiuus; nā
hæc eſt cauſa talis, quæ requiritur tam
ad inducendum, quàm ad conſeruan-
dum; vt ſic merito ea ceſſante, omne
ceſſabit priuilegium, declarat notanter
Rip. in l. ex facto nu. 17. ff. de vulg. &
pup. ſicut dicimus in officijs, & in con-
ceſſione iuriſdictionum, quæ habent ef-
fectum ſucceſſiuū, dicit eleganter Bald.
in l. tutelas ff. de capit. dimin. propterea
idem Bald. communiter ſequutus in l.
generaliter la 2. C. de epiſc. & cler. cō-
cludit num. 11. quòd quando qualitas
36 certa eſt cauſa officij, tunc cum illud
habeat tractum ſucceſſiuum, ceſſante
qualitate ob quam officium fuit cōceſ-
ſum, ceſſabit etiam officium, quod la-
tius proſequitur Tiraq. vbi ſupra num.
193. bona deciſ. Abb. in cap. ſuggeſtum
nu. 5. verſ. & per hoc de decim. & idem
Abb. in cap. 2. de cuſtod. euchar. latiſſi-
mè idem Tiraq. vbi ſupra limit. 12. nu.
37 14. vbi ad ſatietatem, & alibi Bald. in
cap. etſi Chriſtus 3. col. extra de iure-
iur. dicit author. Io. Mon. quod cauſa
dicitur duplex fiendi, & eſſendi, & ceſ-
ſante cauſa fiendi, non tollitur iam fa-
ctum, & perfectum, ſed ceſſabit fiēdum
in futurum, ſed ceſſante cauſa eſſendi,
non ſolùm impeditur fiendum, ſed tol-
litur iam factum; ſi hic vxor eſt cauſa
eſſendi, vt negari non poteſt, ſumus in
deciſ. Bald. & ſi dicimus quòd ſumus
in cauſa fiendi, pariter diſſoluto matri-
monio omnia erunt aboleta, & addo ꝙ
per mortem vxoris dicitur ſuperuēniſ-
38 ſe cauſam infirmantem, quo caſu dicit
idem Bald. in cap. quemadmodum col.
2. nu. 4. eo. tit. de iureiur. quòd omnia
priuilegia erunt extincta, & cauſas fiē-
di, & eſſendi benè declarat, & exempli-
ficat Soccin. in l. 1. col. 1. de leg. 1. pro
quo videtur punctualis reg. text. in l. in
omnibus la 2. de reg. iur. ibi, In omni-
39 bus cauſis id obſeruatur, vt vbi perſo-
næ conditio locum facit beneficio ibi
deficiente cauſa, beneficium quoque
deficiet, vbi Dec. benè declarat, & la-
tius per Barboſ. in d. l. quia tale nu. 11.
pro quo quæſo legatur in caſu fortiori
40 deciſ. Boſſ. in tit. de Princ. communiter
ſequuta nu. 343. cuius infraſcripta ſunt
verba.

Et quia clara eſt concluſio, ꝙ quan-
do priuilegium conceditur contempla-
tione perſonæ, ita vt perſona ſit cauſa
immediata priuilegij, quòd tunc extin-
guitur extincta perſona; ideò amplius
non ignoret, quod Indultum Apoſtoli-
cum Leonis Pontif. conceſſum Chri-
ſtianiſſimo Francorum Regi Duci Me-
diolani, ex eo ſolùm, quòd eſſet Rex
Franciæ pro ſubditis Mediolani non
trahēdis ad Curiam Romanam, vt ple-
nius in eo, non militauit illo expulſo
ſub Duce Franceſco Sfortia, nec mili-
tat ſub Cæſare Domino noſtro, quia
conceſſio fuit, vt in proemio indulti di-
citur, quia ipſe Franciſcus eſſet Rex
Galliarum: hæc Boſſ. quam deciſionem
refert, & ſequitur Surd. in conſ. 397.
nu. 6. & in conſ. 495. num. 11. vol. 3. &
Barboſ. illum ſequitur in loco ſupra al-
legato, & nu. 18. verſ. vnde dictum il-
lud Boſſ. Marito enim cōceſſa ſunt pri-
uilegia, quia maritus, ergo vxore mor-
tua ceſſare omninò debent, & inſuper
conceſſa ſunt iure quodam irregulari,
& extraordinario, quia vt maritus ſim-
pliciter gaudere non debebat, vt plu-
ries diximus, & gaudet iure ſpeciali al-
41 terius priuilegio; & tunc etiam in his,
quæ momento acquiruntur ex cauſa
exiſtente, ſi illud quæſitum fuit iure
irregulari extraordinario, & ſpeciali, eo
denique ceſſante, ceſſat quæſitū ipſius
cauſa, Bald. in l. ſi pro ea 8. quæſt. C.
mandati, quod dictum pro notabili re-
fert Philip. Franc. in cap. cum ceſſante
col. 1. verſ. ſecunda concluſio extra de
ap-

appell. Tiraq.vbi ſupra in 11.limit. & faciunt valde ad propoſitum tradita per Abb.in cap.quoniam Abbas de off.
42 deleg.num.9. verſ.ſcias autem in alijs habentibus dignitatē,vt quotieſcumq; datur ſucceſſio in honore,aut onere alicuius ſub cuius commemoratione aliquid fuit conceſſum; tunc ceſſante illo honore, & dignitate, ceſſat conceſſio, quia videtur illa contemplata,& eatenus conceſſum, quatenus illud ſit perpetuo ſubſiſtens;& ideò facta commiſſione cauſæ alicui tāquam Primicerio, Archidiacono vel in alia dignitate ſingulari, & diſtincta conſtituto expirat, & omnis dubitatio fuit,ſi tranſit in ſucceſſorē in dignitate, cuius Abb.opinio eſt communiter ſequuta,vt ibi per Fely. nu.5. verſ.vbi requiritur qualitas.

Ex quibus concludimus, quod cum hoc ſit conſuetudinis contra ius, quæ non poteſt extendi,imò reſtringi debet quo minus ius cōe corrigat,& DD. loquuntur tantum in marito vxoris Dnę dignitatis,ergo nō extendetur ad eam, quæ non fuit Domina, ſed detentrix tantum,ſeu nudam habebat tenuram.

Rurſus intelligetur regula, etiam ꝙ ſit Domina illa viuente,non autē mortua ex rationibus ſupra deductis, cum ceſſet cauſa propter quam dignitatē gaudebat;ſiquidem dignitas nō fundatur in perſona propria, nec de vxore transfertur in virum,ſed gaudet vir,tāquam illuſtratus radijs vxoris in cuius perſonā dignitas reſidet; qua defuncta, deficiunt radia,& cauſa efficiens,& nō poteſt dari communicatio, cum mors omnia ſoluat,eo maxime non remanſis filijs, in tantum quod diſſoluto matrimonio abſq; filijs, nec parētela,nec veſtigia matrimonij remanſerunt, & cum allegare conſuetudinem ſit quid facti, oporteret de ea docere, alias recedendum non eſt à regalis iuris cōmunis,& ratio eſt manifeſta quando filij nō fuerint ſuperſtites,quia dignitas, ſeu titulus tranſiuit in ſucceſſionem vxoris ad
43 quem de iure ſpectabat, & contra naturam eſt dicit text. vt duo inſolidum poſſideant, & quod ego naturaliter teneo, tu quoq; id tenere videaris, & in quo ego ſedeo,tu ſedere videaris, verba ſunt text.ad literam in l.3.§. è contrario ff. de acq.poſſ. vnus enim eſt titulus, & vnus debet præoccupare locū quomodo igitur eodem tpe erunt duo, pro quo in proprio caſu eſt deciſ. D. Frecc. author.Bald. in 2.lib.In tit.quis dicatur Comes nu.26.vbi loquendo in Comitibus tradit,ꝙ eadem dignitas nō poteſt eſſe penes dues, & cæteri tituli dignitate decorati habēt intereſſe formatum, ꝙ vnus tantum, & non plures illos præcedant, nec in loco vbi illi ſedent alij æqualiter ſedeant, qui ſedere non debent;abſonū igitur eſſet,& monſtruoſum,& ſatis nouum in hoc Regno vt exiſtēte legitimo ſucceſſore in titulo velit eod.tpe gaudere illo,quondā maritus, qui nunquam dignitate tamq; propria gauiſus fuit,ſed ratione dignitatis exiſtentis penes vxorem per cuius mortem tranſlata fuit in alium, & hæc dixiſſe ſufficiat, propter caſus contingentes, cætera circa donationes, quæ fiunt ſponſis vide notanter per D.Præſid. de Franch. in ſua deciſ. 503. vbi multa elegantia &c.

De Balijs dandis feudatarij minoribus, ſecundum Conſtitutiones, & Capitula Regni.

SVMMARIVM.

1 *Prorex cum Collaterali Conſilio, & non alius prouidet de Balio feudatarijs minoribus, quando per patrem illis non fuerit prouiſum.*

2 *Pater in teſtamento, & ſic pariter auus poteſt prouidere de Balio filio, vel nepoti.*

3 *Prorex dum de Balio habet prouidere, tenetur præferre matrem, & auiam in baliatu.*

4 *Patre, vel Auo ſuperſtitibus filio feudatario decedente cum filijs, ipſi erunt balij, & non eſt locus dationi balij per Proregem.*

5 *Prouiſio Balij non regulatur à ſucceſsione, ſed à poteſtate.*

6 *Cautio præſtanda ab alio de benè adminiſtrando non erit iuxta valorem bonorum, ſed temperanda eſt per Iudicem maximè quando baliatus eſt alicuius magni Principis, & ſic practicatum.*

7 *Intellectus text. Capit. Reg. incipientis feudatarius de confidentia Regis perſonæ maternæ, tàm circa baliatum, quàm circa educationem, & an relictis in teſtamento exequutoribus fideicommiſſarijs, & adminiſtratoribus, intelligantur propter hoc Balij conſtituti, remiſsiuè.*

1 PROVIDET Rex,& Collaterale Conſiliū feudatarijs minoribꝰ de balio,quia per Regni Conſtit.prouiſum eſt,ꝙ ad Regis prouiſionem illi creari debent,vt in Conſtit. Reg. in aliquibus in fin. vbi Scrib. debetq; balius habere expenſas,ſeu ſuum conſtitutum ſalarium, vt in Conſti.minor.de iur.bal.vbi glo.& Iſern. qui declarat non procedere diſpoſitionē Cō-
2 ſtit.in aliquibus,quando pater relinqt in teſtamento per Cap.Reg.incip. feudatarios,& ꝙ dictum eſt in patre,idem
3 in auo:verùm nō facta diſpoſitione per patrem, vel mortuo ab inteſtato inter perſonas per Regem eligendas præfertur mater ſecūdum prædictum capitulum,ac etiam auia: ſic interpretatū, & declaratum ſecundū Andr.in d.Conſt.
4 Minor.Sed hæc omnia intelligētur,decedente patre,vel filio ſui iuris,alias ſuperſtitibus patre,vel auo, in quorū poteſtate erant recaſuri filij, ſeu nepotes minores, tunc non tractatur de balio dando per Regem,ſeu Proregem ad inſtar tutelæ,quæ datur in cap.libero dicit Iſer.in d.Conſt.in aliquibus in ver.
5 ſi verò minores, & non regulatur hoc ſecūdum eum,& benè à ſucceſſione,ſed à poteſtate,& ꝓpea etſi aſcendentes in feudis non ſuccedant; non ideò minus non habebunt filios,ac nepotes in poteſtate, & multa per Capy.notanda in in repet. c.imperialem in §.præterea,ſi quis infeudatus,& ibi vide vnum notabile,ꝙ practicauimus vt ſi baliatus ſit alicuius magni Principis,nō tenebitur
6 balius ſatiſdare iuxta valorem bonorū adminiſtrandorum,ſed Iudex temperare debet eo modo, quo poteſt reperiri, & ſic practicatum in curatore Principis Biſiniani,& in balio Ducis Acherūtij,& alijs,& forma ſecurior fuit,vt quolibet ſemeſtri computa præſentētur, & ita fecit Dux Veteris, qui fuit curator Principis Biſiniani Eques oculatiſſimus. ſagax,maximæ experientiæ,& ab ineūte ætate in arduis negotijs verſatus, ꝙ in omnibus maxima cum laude taliter ſe geſſit,vt à Reg.Maieſt. fuerit aſſumptus ad officiū Scribæ portionis, quod eſt vnum de officijs principalioribus Regni, quod alias ſolitum vendi erat in ducatis quadraginta mille, & nunc reperiebantur pluſquam ſexaginta mille,conceſſitq; illud gratis, ſponte ſua, ad nullius ſupplicationem prouidendo officium,prout ſemper fieri deberet; & pariter dùm alias idem Dux habebat officium Dohanerij Menepecudū Apuleæ propter ſeruitia perquàm maxima in eodem facta in augmentum Regij patrimonij conceſsit eidem Regia Maieſtas penſionem annuam ducat. 800.

&

& demum, vt de illo diſponere potuiſſet in perſonam quondã Alphonſi Caraccioli,cui illud vendidit pro Ducatis quadragintamille.

Et de intellectu prædicti Capituli Feudatarius,atque multa de confidentia legis in perſonam matris,tam circa delationem tutelæ, & baliatus filiorũ, quàm in educatione ipſorum, & quæ facere poteſt, & debet in his circumſpectus Iudex; & an ſi in teſtamento non ſit aliter facta ſpecifica prouiſio tutorum,ac baliorum; an ſi relicti fuerint aliqui exequutores Fideicommiſſarij,atque Adminiſtratores intelligantur ex hoc balij inſtituti,vide latiſſime in deciſione vigeſima in cauſa Ducisſæ Acheruntij.

De Militibus, ipſorumquè Capitaneis.

SVMMARIVM.

1 *Proreges creant Milites, & deputant Capitaneos ad militum cohortes faciendas.*

2 *Milites nõ poſſunt mutari de vna coborte in aliam ſine Principis iuſſu.*

3 *Milites ſtipendiati quid differant ab alijs,qui appellantur Auuẽturieri.*

4 *Milites dicti Auuẽturieri,an priuilegijs militum gaudeant.*

5 *Milites deſertores, qua pæna puniantur.*

6 *Iudices particulares deputãtur pro militum exceſſibus.*

7 *Milites abſentes abſq; licentia caſſari debent à matricula.*

8 *Militibus ſtipendiatis licentia cõcedi non debet propter negotia propria in partibus longinquis, quodq; interim ſtipendium currat:debetq; hoc damno cedere licentiam concedentis.*

9 *Licentia data militibus ſtipendiatis non tenet de iure.*

10 *Stipendium non debetur poſt lapſum tempus licentiæ.*

11 *Licentia babita ex cauſa neceſſaria non iuuat, ſi miles abſens otiosè ſtat.*

12 *Subrogatus neceſſario in locũ Capitanei abſentis,cui data fuit licentia cum ſtipendio debet habere ſuum ſtipendiũ, quia non debet proprijs ſumptibus militare, quo caſu primo abſenti ẽt cum licentia ſtipẽdium non debetur.*

13 *Rex non debet ſoluere duplicatum ſtipendium.*

1 SOLENT Proreges ordine Sacrę Maieſtatis propter diuerſas bellorum neceſſitates, & aliquando ipſi ex poteſtate, quam tenẽt occaſionibus vrgentibus creare milites, & deputare Capitaneos ad militum cohortes faciendas,eaſq; diminutas reficiendas; & multoties alios loco ipſorum ſubrogandos, non permitten-
2 do, quòd de vna cohorte mutentur in aliam ſine Principis iuſſu,cum hęc omnia ſpectent ad Proreges, de quibus in l.contra,& in l.neminem C. de re mil.
3 lib. 12. Differentia verò inter eos, qui ſunt ſtipendiati, vel abſque ſtipendio ſeruiunt,vulgo dicti Auuenturieri,colligitur in l.fin. C. de his, qui non imp. ſtip.lib. 10. & ex his,quæ tradunt Rip. in l.centurio nu.11.de vulg. & pupill. Odo de comp. par.5. præmiſſ.3. nu.8.
4 qui tractant. An Aduenturerijs militũ priuilegia competant.
5 Hinc ſiunt banna ſub pœna capitis

contra milites deſertores militiæ, de quo in l.fin. C. de deſert. lib. 12. pro
6 exceſſibus quorum militum ſolet Proreges deputare particulares Iudices,& ordinarium eſt creare propter hoc vnũ ex Conſiliarij Sacri Regij Conſilij,qui manu Regia leuato velo procedat, facta tamen prius relatione Proregi tan-
7 tum in ipſius aula; & de militibus abſentibus quomodo debeant caſſari à numeratione, vel matricula; vulgo dicta il rollo,eſt text.in l.2.& 3. C.de com-
8 meat.lib.12. Et quàm malè, & improbatum ſit concedere licentiam ſtipendiatis; vt ad ſua vadant negotia in partibus longinquis; & militiam deſerant,maximè cum ſolutione ſtipendij, quod hodie frequenter fit;ob quod dixit Frecc. quòd qui dat licentiam cum ſalario,debet ſoluere de ſuo in lib.2.in tit. quis dicatur Dux num.29. allegat text. in d. l. fin. C. de Apparit. Mag.
9 milit. videatur text.in l.1. C. eod.tit. de commeat. vbi licentia etiam data non tenet,quia dari nullo modo debet, ita Luc. de Pen. in l.hac lege C. de
10 proxim. ſacr. ſcrin. Et ſi habuit licentiam ad tempus, & illud eſt elapſum nullo modo debetur ſtipendium in l. deſertorem §. ad diem ff. de re milit.
11 Et rurſus ſi habuerit licẽtiam ex cauſa neceſſaria, & demum otiosè ſtat, tunc etſi licentia non habebat tempus præfinitum, ſtipendium non debetur, quia non intelligitur conceſſa in eum
12 caſum, vt per Luc. vbi ſuprà. Et rurſus notetur, quod ſi licentia data eſt alicui Capitaneo, in cuius locum fuerit neceſſarium poſtea deputare alium, ne Regis ſeruitium damnum patiatur, iuxta text. in cap. peruenit lo 2. de appell. in l. illud ff. de offic.Præſid. & huic debet dari ſtipendium,quia non debet proprijs ſumptibus militare cap. ex eo,vbi gloſ. de electione in 6. tunc non debetur primo ſtipendium, quòd ratione ſeruitij præſtatur, quod ſeruitium alius explicauit,gloſ.notab.in Can.clericus victum 91. diſtinctione Gemin.& Turrect.in can. contumaces 50.diſtin. Ann.in repet. cap.1. de vaſ-
13 ſall.decrep.ætat.nu.222.aliter cogeretur Rex ſoluere duplicatũ ſtipendium contra tradita per glo.in l.matriculam C.de agen.in reb.lib.12.

De Armis.

SVMMARIVM.

1 *Banna ſolita circa prohibitionem armorum,& quomodo fundatur tam de iure cõmuni, quam ſecundum Regn. Conſtit.*

2 *Extractio armorum,equorum, et aliorum ad vſum belli deſeruiẽtia,quomodo fundatur.*

3 *Extractio equorum in Regno immiſſorum fieri poteſt non obſtãte prohibitione extractionis.*

4 *Exteros excuſat iuſta ignorantia Statutorum,et conſuetudinum Regni.*

5 *Rex poteſt prohibere,ne multitudo gentium,aut exercitus ingrediatur per ſuam iuriſdictionem.*

6 *Rex pot probibere exteros,ne intrẽt Regnũ,vel in eo commorentur.*

7 *Rex poteſt prohibere,ne quis odioſus rẽ emat,vbi bona illatio,quę ſeruatur in practica,& nu.8.*

9 *Banna probibentia aſportationem certæ ſpetiei armorum non comprӕbendunt ſeruientes Curiæ magni Admiratus, ſicut non comprӕbendit ſeruientes Mag. Cur.Vic.& ita deciſum.*

10 *Tribunal Mag.Cur.cum Tribunali Mag.Cur.Admiratie inuicem.*

1 FIVNT etiam banna de armis,vt nemo aſportet certam qualitatem armorum, nemo vendat,nemo extrahat, & non conficiat,quæ ſumpta ſunt ex text.in l.1. & rub.C.vt arm.vſ.inſ.princ.lib.11.Eſtq; ſpetialis Regni Conſtitutio incip.intẽtionis,& text.in auth.de arm.vbi gloſ. in verb.minores, & gloſ.in rubr. C.de fabric. lib.11. ex quo etiam iuſtificantur banna contra confectores pulueris, & ſalnitri, ac illorum extractionem cũ omnia deſeruiant ad inſtructionem, & vſum belli: vnde prohibito vno cenſetur, & debet prohiberi omne id, per quod neceſſario adhoc peruenitur ex reg.text.in l.ad legatum,& in l.ad rem mobilem ff.de Procur.

Et de hac prohibitione extractionis armorum,ac etiam equorum, quæ iam
2 eſt in Regno, loquutus eſt Andr.in rubr.quæ ſint reg. col.fin. & Luc.in l.ſaluberrima,de lit.& itin.cuſt.lib.12. inuehens contra magiſtros paſſuum hæc ad iniquitatis compendium pertrahentes,qui etiam minuta pecora immaniſſimè rapiunt,nedum in Regni finibus, ſed citra,vt ibi per eum: verùm ſi hæc
3 aliunde immiſſa fuerunt in Regnum,& ſignanter Equi, illi benè poterunt extrahi, non obſtante prohibitione, niſi aliter ſit prouiſum,vt ibidem per eumdem Andr.col.pen.& ibi,quomodo ex-
4 terum excuſet iuſta ignorantia Statutorum,& conſuetudinum Regni,& notetur prædicta deciſio Andr. in d. col. fin. ad aliud in materia ſtatus ad rectã
5 Regni gubernationem: nam dicitur,ꝙ poteſt Rex prohibere,ne multitudo,aut exercitus ingrediatur per ſuam iuriſdictionem, & impedire commeatum, etiam per viam publicam, quæ non eſt Principis: nam poteſt timere inuaſiones,rapinas, ſeditiones, & ſcandala:
6 Item poteſt prohibere vnum, & plures ex cauſa,ne ſciant ſecreta Regni;& ſic propterea nolle alienigenas in Regno, ne animos ſubditorum inficiant, quæ recenſet D.Frecc.& alios cumulat Au-
7 thores, & etiam quòd poteſt prohibere ne quis odioſus rem emat in lib. 1. in tit.de offic.Mag. Admir.num.25. & per Auend.de exeq.mand.lib.2.cap.6. verſ.ſeptimus caſus: ex quo iuſtificantur ordines alias facti, & quæ in dies fieri poſſunt ne quis res in confinio poſitas alteri vendat maximè extero, vel quod non concedantur aſſenſus venditioni feudorum aliquorum maximè exteris, ſunt enim hæc tangentia gubernium, & ſtatum, & reſpicientia publicam vtilitatem.

Et aliàs fuit dubitatum in Collaterali Conſilio, an banna prohibentia aſportationem certæ ſpetiei armorum,
9 cõpræhendebant etiam ſeruientes Curiæ Mag.Admir.ſicut non compræhendit ſeruientes Mag. Cur. Vic. & fuit deciſum per d. Conſtitutionem intentionis, ac expeditæ prouiſiones non compræhendi tales,ſed eſſe tractandos, vt tractantur ſeruientes Mag.Cur.Vic. quia etiam illi inſeruiunt Regio Fiſco; ſiquidem talis iuriſdictio nomine Regio in certum genus hominum exercetur, & dicitur Magna Curia Admiratiæ,& in ea eſt Fiſci Aduocatus idem, qui eſt in Mag.Cur.Vic.& à ſententijs prædicti tribunalis appellatur ad Sacr. Conſ. ſicut de ſententijs Mag.Cur.Vi-
10 cariæ, & ob id Mag.Cur.Vicariæ non habet in eo iuriſdictionem, ſed vtrumque tribunal procedit per viam literarum hortatoriarum,de quo in mea deciſione 13.

De inſignijs, & armis.

SVMMARIVM.

1 *Inſignia, & arma diſtingui deberi etiam iudicis officio prouideri debet, & ibi ratio.*

2 *Inſignia diſtinguuntur tripliciter.*

3 *Inſignia deferẽs dignitatis alterius, tenetur pœna falſi.*

4 *Inſignia deferens regalia Regem ſe faciendo, tenetur pœna capitis, & ibi exempla, & caſus deciſi.*

5 *Inſignia, & arma, ac inſcriptiones in operibus publicis poni non poſſunt, quando de publica pecunia opus factum fuit, ſecus ſi de pecunia priuata, vbi limitatio, quòd poſſit fieri, quando præcedit nomen Principis, vel Ciuitatis, cuius expẽſis opus factum fuit, & nu. 6.*

7 *Inſcriptio, & appoſitio armorum in publicis operibus, quãdo præcedit nomen Principis, vel dignitatis eſt de conſuetudine vniuerſali, quod fallit in Ciuitate noſtra Neapolis, ſecundum tradita per D. Præſid. de Franch. de cuius deciſione dubitatur.*

8 *Baro an poſſit ponere inſignia, & arma in Caſtro ſubinfeudato, et ſic pariter feudatarius in Caſtro conceſſo, remiſſiuè.*

9 *Inſignia, & arma, an plura poſſint apponi in Eccleſia de iurepatronatus, prout plures ſunt patroni.*

10 *Iuſpatronatus acquiritur fundatione, dotatione, & conſtructione.*

11 *Aedificia deſtruuntur ad noua facienda, vel ad vias ampliandas, & eius practica.*

12 *Muratoriæ, ſeu guidatica fieri ſolita pro debitis ciuilibus in beneficium colonorũ vbi fundaatur.*

13 *Saluæguardiæ expediri ſolitæ in beneficium vaſſallorum, Baronũ, ne contra illos de facto procedatur, nec pro delictis antiquis inconſulto Principe.*

1 IAM verò poſtquàm loquuti ſumus de armis, attingamus aliquid de inſignis, & armis, quibus nobiles vtuntur ſecundum nobilem ipſorum proſapiam, & multoties reperitur iiſdem vti plebeij, qui eodem cognomento nobilium appellantur: ex quo in Ciuitatibus, & locis, in quibus non reperitur diſtinctus, ordo & numerus familiarum nobilium, & populariũ: ſolent oriri multa præiuditia, & multa ſcandala, ad quæ vitanda, vt nobilitas non denigretur, & veritas non obumbretur, Doct. dixerunt per Iudicis officium, & per Superiorem, ad quem ſpectat quies Reipublicæ prouideri debere, ꝙ arma, & inſignia diſtinguantur, & non ſint eadẽ nobilium, & plebeiorum, ſeu popularium, ne nobiles iniurientur, & honor illorum aliquo modo lædatur, & tandem quocumque modo intereſt, debet Superior prouidere: ita Bart. in tract. de inſig. & arm. num. 6. &
2 7. diſtinguens ſatis eleganter num. 1. cum ſequ. inter inſignia dignitatis, vel officij, ac inſignia ſingularis dignitatis, vt in Rege, Principe, & ſimilibus; & inſignia priuatorum hominum tam nobilium, quàm popularium: idemq; ſequutus eſt Abb. vbi Butr. & cæteri Canoniſtæ in cap. dilecta, de exceſſ. Prælat. Tiraq. de nobil. cap. 6. nu. 12. & 13.
3 & qui defert arma, & inſignia dignitatis alterius ſecundum Butr. tenetur pœna falſi, non loquor de inſignijs Rega-
4 libus: erit enim pœna capitis, qui ſe Regem facit, vel dicit, vel facere curauit, licet falſo, & tranſcuratè, Bart. in l. lex 12. tab. ff. ad leg. iul. maieſt. Gig. in tractat. crim. læſ. maieſt. quæſt. 22. & ita

ita aliàs practicatum, vt per Tercagnot.lib.1. par.2. circa princ. de Rege Archilao;& caſus contigit noſtris temporibus,exiſtente me tanquàm Regente Iudice delegato tempore Præſidatus Comitis de Lemos,dum fuit captus quidam Calaber, qui ſe Regem faciebat Portugalliæ, dicendo eſſe Regem Sebaſtianum in prælio contra Sarracænos tot annis retrò mortuum, tandem compilato proceſſu, detecta falſitate,& conuicto ex depoſitione, & recognitione propriæ vxoris,cæterorumquè coniunctorum, quos in partibus Calabriæ habebat, omnia ipſe ſponte confeſſus fuit,qui etſi vltimo ſupplicio damnandus erat,tamen vt falſitas omnibus patens eſſet, & hæc vanitas ab hominum mentibus deleretur, mandauit Catholica Maieſtas,ne morte damnaretur, ſed ad remigandum in Regijs triremibus Hiſpaniæ condemnaretur, vt ibi ab omnibus videretur.

Sed quid dicemus de inſcriptioni-
5 bus, in operibus publicis, inſignijs, & armis eorum,qui publicis operibus cõficiendis deputantur, quando de pecunia publica Ciuitatum Regni, aut Fiſci opus conſtruitur:videntur omnia decidi in l.2.3.& 4.ff.de oper.publ.Quando enim propria pecunia opus fit, cuilibet licet inſcriptionem propriam ponere, eiuſq; arma, & inſignia, ſi verò opus fit publica pecunia ſecus: ſed nomen tantum Principis, eiuſq; arma, & inſignia; & ſimul Ciuitatis, ſi eius pe-
6 cunia opus factum fuerit. Sed aduertatur,quòd Doctor.hoc intellexerunt, quando quis ad opus publicum conficiendum deputatus;ſolùm eius nomen, eiuſq; inſignia, & arma deſcribere curauit,nulla alia facta deſcriptione, vel inſcriptione Regis, vel Ciuitatis,ſed ſi poſt inſcriptionem Principis, vel Ciuitatis, cuius expenſis fit opus, eius nomen accommodauerit,benè licebit,põderando ad hoc text. in l. ſi qui Iudices C.de oper. publ. Ibi ſi qui Iudices perfecto publicis pecunijs opere ſuum nomen ſine noſtri nomine inſcriptione inſcripſerit,maieſtatis teneantur obnoxij,ergo ſi Principis nomen præcedit,
7 ſecus erit; & ita de conſuetudine ſeruatur,Caſſan.in cathal.glor.mun. par. 1. concluſ.16. Bouad. in ſua politica lib.3. cap.5. num. 56. & hoc quod ſit conſuetudinis omnes affirmant, vt per Alber.in d.l.2. ff.de oper. publ. cumulat deciſiones Decian.in tract. crimin. lib.7.cap.fin. poſt Bart.Veronenſem de ſeru.vrban.prædior.cap.71.nu.8. Multa per Reſtaur.Caſtal. in tract. de Imper.quæſt.110.priuil. 110. Sed in Ciuitate noſtra in ipſius operibus,in quibus adſant deputati particulares, dicit D.Preſid.de Franch.in deciſ.443.contrarium ſeruari,& antiquam conſuetudinem eſſe interruptam, quæ adnotare volui, nam in dies occurrunt; & ego de tali conſuetudine relata per D.Preſid.de Franch.valde dubitaui,cum in multis publicis operibus hodiè apparent arma eius, qui curam habuit confectionis illorum, & ſignanter nouiſſimè in Ianua Regiæ Dohanę noſtrę Ciuitatis, apparent arma quondam Regentis Fornarij Locumtenentis Regiæ Cameræ tanquam illæ,qui præfuit cõſtructioni prædictæ Dohanæ, & videmus in fontibus Ciuitatis, & alijs publicis operibus, in quibus vltra arma Regia appoſita reperiuntur arma, & inſignia Proregum,qui conſtructionem mandarunt,tanquàm Regij Miniſtri;&
8 an poſſit Baro ſua inſignia,& arma apponere in Caſtro ſubinfeudato, & an feudatarius, vel ſubfeudatarius in Caſtro conceſſo, & in quo loco, vide D. Freccia in lib.2.47.authoritate,quid in armis in ſepultura appoſitis,vel in
9 Eccleſia de iurepatronatus per fundatorem, an aliæ poſſint poni per hæredes,latè per Lambert.in tractat. de iurepatron.lib.3.art.4. quinta quæſtione princip. & ibi de Religioſis, qui Cappellas vnius attribuunt alteri poſt Ve-
10 ron.in loco allegato, & cum iuſpatronatus acquiratur fundatione, dotatione,

ne, & conſtructione, & omnes ius habent æquale, vt per Lambert. vbi ſupra quarta quæſtione princip. 3. lib. & in artic. 2. 2. quæſt. 1. lib. & eodem lib. quæſt. 5. artic. 22. ſequitur quod arma, & inſignia depingere poſſunt omnes, ſi in vna Eccleſia reperiuntur fundatores, conſtructores, & dotantes, vel duo inſimul, quæ ſufficit attigiſſe.

Et vt Ciuitas nobilitetur ædificijs, vel viæ amplientur, aut aliæ de nouo fiant, ſolent Proreges mandare Magi-
11 ſtro Portulano noſtræ Ciuitatis, vt ſe informet partibus intereſſe prætendentibus auditis, & inſcriptis relationem faciat Collaterali Conſilio, qua viſo, & multoties etiam viſo loco per totum Collaterale Conſilium, & etiam per Proregem, vt pluries contigit tempore Præſidatus Comitis de Lemos, & eius filij Don Franciſci de Caſtro, domus priuatorum deſtruuntur, vel territoria occupantur, ſoluto tamen iuſto pretio, quod exoluunt Complatearij, & qui commodum ex via, & ædificio ſentiunt de quo in l. ædificia, C. de oper. publ. & latè per Auend. de exequ. mand. par. 1. cap. 19. num. 39. quia concernit hoc publicam vtilitatem: ſic pariter pro nouo portico faciendo in noſtra Ciuitate, vbi mercatores confluunt pro ſuis negotijs peragendis, vt refert deciſum D. Lanar. in ſuo conſ. 4.

Fiunt etiam per Proregem guidatica, & moratoriæ pro debitis ciuilibus
12 in beneficium Maſſariorum, ſeu Colonorum, vt vacare habeant culturæ, & meſſi concernente hoc publicam vtilitatem taliter, quod prædicto tempore perdurante à nemine inquietentur, de quo in l. 1. vbi Andr. de Barul. & in l. coloni la 2. C. de agricol. & cenſit. lib. 10.

Solent pariter Proreges, ac Collaterale Conſilium expedire in beneficiū vaſſallorum Baronum prouiſiones, quæ
13 dicuntur ſaluaguardiæ, vt contra illos de facto non procedatur, nec pro delictis antiquis inconſulto Principe ad hoc, ne indebitè à Baronibus vexentur, vt per Auend. vbi ſupra par. 1. cap. 11. auth. Paul. de Caſtr. & aliorum.

De limitatione expenſarum modeſto, ac moderato viuendi more.

SVMMARIVM.

1 *Patrimonium excreſcit illorum, qui ordinatè, & regulatè viuūt ſicut decreſcit, quando viuunt non ſeruato ordine, modo, & menſura.*

2 *Pragmaticæ fieri ſolitæ circa veſtes ſuppellectilia domorum ornamenta, & alia, ne Ciuitas cum ſuis ciuibus annichiletur, & depauperetur.*

3 *Milites cruciferi, qui aliorum ſeruitijs aſcribuntur militiæ cingulo priuari debent.*

4 *Dignitas titulorum in Regno ex abuſu vendi introducta.*

5 *Dignitas titulorum negotiatoribus & ignobilibus concedi non debet.*

6 *Pragmaſticæ veſtium, & aliorum vt ſupra fundātur de iure communi.*

7 *Veſtimenta prodigalia modernus abuſus introduxit, dixit Baldus, qui de hoc ſtatuto loquutus fuit.*

8 *Epiſcopus an poſſit ratione peccati facere hoc ſtatutum.*

9 *Princeps poteſt facere ſtatutum ſuper omnibus, in quibus conſideratur exceſſus, & nu. 12.*

10 Cle-

10 *Clericorum numerus, qui in exceſſum deuenit in Ciuitate debet per Superiorem Eccleſiaſticum moderari rationę fraudis euitandę.*

11 *Salarium laboratorum tempore Meſsis eſt taxandum, vt exceſsiua ſolutio vitetur.*

13 *Princeps, & qui locum eius repræſentat, manus apponere poteſt contra omnes, qui quomodocumque ſua ſubſtantia abutuntur.*

14 *Princeps poteſt auaro dare curatorum ſicut datur prodigo.*

15 *Auaritia eſt inhoneſta, & inſatiabilis rerum cupiditas, & nullum vitium ipſa deterius.*

16 *Deſcriptio prodigi, & auari.*

17 *Pater deportatus, ac reſtitutus recuperat adminiſtrationem bonorum filij, remoto tutore dato; niſi eſſet prodigus, vel auarus.*

18 *Mulieri luxurioſè viuenti bonis interdici poteſt, & idem in homine luxurioſo.*

19 *Homo maximo amore captus æquiperatur ebrio, & furioſo, & propterea in ipſius contractibus decretum requiritur.*

20 *Pragmatica probibens aſportationem certarum veſtium, an habeat locum quando aſportantur in propria domo, & ibi nu. 21. quid de gemmis, auro, & ſimilibus.*

22 *Currus, ſeu Carrotiæ non competunt, niſi in dignitate, & honore conſtitutis, & nullo modo plebeis, & artem mechanicam exercentibus.*

23 *Carrotiæ, letticbæ, & ſediæ non ſunt quid nouum, ſed ab antiquiſsimis temporibus.*

24 *Pragmaticarum harum ratio ponitur.*

ARGVMENTVM.

Pragmaticæ fieri ſolitæ circa moderatum viuendi modum, quę in iure fundatur. Dignitas titulorum ex abuſu in Regno introducta, quæ negotiatoribus, & ignobilibus concedi non debet. Princeps poteſt facere ſtatutum ſuper omnibus, in quibus conſideratur exceſſus, & propterea poteſt auaro, & luxurioſo bonis interdicere, & curatorem dare. Currus, & carrotiæ ab antiquo, quibus plebei, & artem mechanicam exercentes vti non debent.

1 SOLENT Proreges pro recta Regni gubernatione limitare certo modo expenſas ſuperfluas populorum; nam vt dicit Andr. de Barul. in l. 1. C. de frum. vrb. conſtantin. reducitur cito ad inopiam, qui inordinatè viuit, non ſeruato ordine, modo, & menſura; ſic è contra excreſcit patrimonium ordinatè, & regulatè viuentium, quem ibi ad literam ſequitur Io.
2 de Plat. & propterea ſunt factæ ordinariæ Pragmaticæ cauſa veſtitum, quomodo, & cuius qualitatis eſſe debeat; ſic etiam circa ſupellectilia, domorum ornamenta, & alia, ſimiliter circa numerum famulorum, & aliorum ſeruientium; ſic circa currus, & alia, quæ deuenerunt ad exceſſum. Videmus enim experientia omnes in egeſtate conſtitutos, multiplicitate debitorum oneratos fallitos, & decoctos, non adeſt in expendendo menſura, non ordo, non prudentia; omnes & nobiles, & ignobiles, Magnates & priuati, & plebei, & artes mechanicas exercentes:

tes:volunt inquam omnes æqualiter ſe tractare, eoſdem ſumptus facere cum curribus, cum equis; cum veſtibus deauratis, domorum ornamentis, famulis, gemmis, & alijs, in quibus poteſt dici Ciuitatem hanc ſplendidiſſimam, & præcipuam inter cæteras vniuerſi orbis redactam ad infimum ſtatum ex inordinato ſuorum Ciuium progreſſu. Sunt enim hæ Pragmaticæ hiq; ordines à iure cogniti, & ſtatuti. Hinc videmus multos, ex nobilibus ſeruitijs priuatorum adſcriptos, immò milites
3 cruciferos, quos lex ex hac cauſa mandauit priuari cingulo militiæ: pro quo eſt text.notab.in l.nemo miles C. de re milit. lib. 12. Hinc etiam videmus multos, qui emunt titulos non habentes, quomodo ſplendorem dignitatis ſubſtinere, quia maiorem partem for-
4 tunarum in emptionem erogarunt, decoctos ex hac mala introductione, & abuſu vendendi titulos, cum ſolitum fuerit concedi gratis propter ſeruitia perſonis dignis, in quibus tituli dignitas ſpenderet, & non denigraretur.
5 Non autem negotiatoribus, atque ſimilibus, contra quos loquitur text.expreſſus in l.vnica C.negotiatores ne militent lib.12. & in l.ne quis C. de
6 dignit.eodem lib.& circa veſtes,& paramenta vide text.in l.1. cum ſequ.C. de veſt.olob. & aur.lib.11. dicit enim Bald. in cap. iurauit in fin. de probat.
7 quod prodigalia veſtimenta modernus abuſus introduxit,& de tali ſtatuto loquutus eſt Bald. in procem. decret. in verb. Rex pacificus num. 34. & de his ſtatutis latè per Barbat.in conſ.29.vo-
8 lum.2. Et diſputatio fuit, ſi etiam ratione peccati euitandi poſſit fieri per Epiſcopum, de quo latè per Alber. in l.factum ff. de reg. iur. Sed quod à ſupremo Gubernatore fieri poſſit, non dubitatur, quæ latius cumulat,& exornat Petr.Nunnez de Auend.de exequ.
9 mand.reg.cap.14. Et ibi notanter per eum de moderatione, quæ poteſt fieri per Superiorem ſuper omnibus, in quibus conſideratur exceſſus, & inter cætera dum in Ciuitate adeſt numerus
10 abundans Clericorum, qui verè ſiunt ad fraudandas publicas functiones, ob quod pauperes Ciuitates Regni maximum ſentiunt damnum, ibi num. 12. quod tamen prouidendum eſt per Superiorem Eccleſiaſticum, ideoq; hoc aduerteus Chriſtianiſſimus, ac prudentiſſimus Cardinalis Arigonius Archiepiſcopus Beneuentanus vir omni virtutum genere cumulatiſſimus mandauit in hoc ſuperſederi, quodq; minimè aliquis poſſit ordinari abſque ſua expreſſa licentia: ibiq; etiam prædictus Author verſ. 16. dicit taxandum eſſe
11 ſalarium laboratorum, vt exceſsiua ſolutio euitetur, vt ſuccedit in Prouincia Apuleæ,& in toto Regno, ad quod aduertere debent, qui curam abundantiæ habent: ex quo quid mirum ſi poſtea caro vendunt, dùm exceſſiuum ſalarium meſſoribus exoluunt, velint, nolint, cum alias recollectionem frugum facere non poſſent, & contra tales non reperitur iuſtitia, nec fit aliqua prouiſio, & generaliter Rex poteſt, &
12 debet manus ponere, atque prouidere ſuper omnibus exceſſibus: nam dicitur quem malè vti ſubſtantia, poteſtate, vel iuriſdictione ſibi conceſſa, ad text. in l. 2. ff. de his, qui ſunt ſui, vel alien. iur. hinc habet ortum diſpoſitio
13 text. in l.is cui bonis, de verbor.oblig. & in omnibus ſimilem cauſam habentibus, qui ſubſtantia, ſeu rebus male vtantur, text. eſt notab. in l. & mulieri,& ibi in verb.prodigus ff. de curat. furioſ. vbi dicit text. prodigus, & omnes omninò, etiamſi in edicto non fiat illorum mentio in bonis curatoris decreto priuilegium conſequun-
14 tur; & ex hoc infero poſſe Regem prouidere auaro; immò ei dare Curatorem, quia ſic ille, ſicut prodigus, vel alius male vtitur ſubſtantia ſua, & ita eſt oculis omnium infeſtus, quod euitari debet, pro quo pondero text. in d.l.2.ſupra allegatum, qui inter cæte-

ros

ros caſus ponit caſum famis: nam ſe-
cundum Auguſt. de liber. arbit. lib.3.
15 Auaritia eſt quarumlibet rerum inſa-
tiabilis,& inhoneſta cupiditas,& idem
Thom.in 2.ſentent.22.diſtin.nullumq;
vitium ipſa deterius ſecundum Tulium
lib. 2. offic. & ſic benè dicitur, quòd
eſt Idolorum ſeruitus, & gloſ.notab.in
cap. ex parte de conſuet. dicit quòd
prodigus eſt, qui dat danda, & non
16 danda. Auarus,qui tenet tenenda, &
non tenenda, eadem gloſ. in §. item
prodigus inſtit.quib.non eſt permiſ.fa-
cer.teſtamentum in verb.prodigus; ita
quòd tam excedit vnus, quàm alius,
& ſic parificantur in exceſſu, igitur ſic
vni,ſicut alteri prouideri debet, vt eo
rum ſubſtantia benè vtantur: pro quo
affero deciſionem notabilem,Bald.in
l.fin. C.de ſent.paſſ. colum.fin. nu.16.
verſ. quid ſi pater, dicebatur enim in
17 text. quod patre deportato reſtituto
recuperat ius patriæ poteſtatis circa
adminiſtrationem omnem bonorum
filij remoto tutore dato, niſi eſſet pro-
digus: quærit ibi Bald. An ſi non ſit
prodigus, ſed ita tenax, quod non ex-
pendit, vbi oportet, an per hoc inter-
dicitur adminiſtratio, & tenet, quòd
interdicatur, quia non poteſt negari,
quin committat vitium in adminiſtra-
18 tione. Hinc dicimus,quòd mulieri lu-
xurioſè viuenti bonis interdici poteſt
tanquàm ſui ipſius prodigæ l. & mu-
lieri, iunct.gloſ. ff.de curat.furioſ.& in
homine luxurioſo dixit idem Bald.in
l.ea lege in fin. C.de cond.ob cauſam.
19 Et ex hoc etiam infertur requiri de-
cretum in contractu illius, qui maxi-
mo amore captus eſt, quia Amans æ-
quiparatur ebrio gloſ. in §. fin. verb.
bacciata, inſtit. de ſucceſſ.bon. ſublat.
& æquiparatur etiam furioſo,vt ex Ti-
raq.& alijs refert Simonc.de decret.in
præfat.nu.75.
Et notetur vnum,quod tradidit Go-
20 meſ. in l.tauri 45.num. 50. videlicet,
quòd Pragmatica prohibens veſtes au-
reas, & ſimiles, non procedat,quando
in domo propria quis portet,quod non
reputo verùm ſimpliciter; ſiquidem
ratio eſt refrænandi expenſas inordi-
natas, & dandi regulam, & menſuram
iuſtam viuendi, ſed limito dictum tan-
tum in veſtibus, quæ factæ reperiren-
tur tempore æditionis Pragmaticæ, &
non aliter, & ſic ſolet practicari;
nam datur tempus,ſeu iuſta dilatio aſ-
21 portandi, ſeu conſumendi; & circa
gemmas, aurum, & ſimilia &c. viden-
dus eſt text. in l.vnica C.null.lic. in
fren.& equeſ.eodem lib. de quo ſtatu-
to loquutus eſt Barr. in l. 1. §. hoc in-
22 terdicto ff. de font. & circa currus, &
propriè carrotias videndus eſt text. in
l.vnic. C. de honor. vehic. lib.12. vbi
mandatur licere tantum illis, qui in
dignitate, & honore conſtituti e-
runt, & non plebeis, ſeu artem me-
chanicam exercentibus,vt hodie indif-
23 ferenter videmus; & notetur pro cu-
rioſis,quòd carrettæ,& carrotiæ non
ſunt quid nouum, & ſic pariter lecticæ
cum mulis, & ſediæ, quæ ad manus
portantur, habetur in l.item legato de
leg.3. vbi gloſ.in verb.iumenta,& bo-
nus etiam text. in l.vxori ff. de aur. &
argen.leg.vbi gloſ.in verb. cum mulis,
& carrotiæ cum quatuor equis, ſiue
quadrigæ antiquitus etiam erant in
vſu, vt probat text. in l.peculium §.1.
de leg.2. & in lib.1.Reg. cap.8.Dùm
prædixit Samuel populo, quid factu-
rus erat Rex,quem eligi petierunt: di-
xit enim Dei ordinatione, hoc erit ius
Regis,qui imperaturus eſt vobis, filios
veſtros tollet,& ponet in curribus ſuis,
facietq; ſibi equites, & præcurſores
24 quadrigarum ſuarum, &c. Quàm ve-
rò ſint Reipublicæ damnoſæ, & quæ
mala pariant legatur Ioan. Garz. de
hiſpan.nobilit.gloſ.48.§.2. vbi elegan-
ter, & reddit rationem Pragmaticæ in
hiſpanijs æditæ per illum memoran-
dum Regem Philippum Secundum
in hac materia: ex hoc enim inordina-
to viuendi modo,ex tàm ingenti luxu,
& effrenata expendendi libertate ſu-
pra

Digitized by Google

pra vires, vltra quam qualitati, & decentiæ perſonæ conueniat ex otioſitate ex hoc cauſata, & deſtitutione vacationis omni virtutum generi, quid boni euenire poſſit pro Dei, & Regis ſeruitio, quid mali pro reuolutione Regnorum, cogitet vnuſquiſque prudens; & propriè in noſtra Ciuitate loquitur Caſſan. in cathal. glor. mund. par. 8. conſid. 48.

De Reformatione inueſtiturarum.

SVMMARIVM.

1 *Inueſtituræ confirmatoriæ, ſeu aſſenſus, qui conceduntur ſuper alienationibus feudorum debent expediri, ſecundum tenorem primæ inueſtituræ, aliter reformantur, & reducuntur ad primæ inueſtituræ tenorem.*

2 *Feudum ſuam innatam aſſumit naturam à lege primæ inueſtituræ.*

3 *Rex per inueſtituram feudi dicitur aſsignare ſpiritum, & vitam viuendi.*

4 *Inueſtitura prima dicitur lapis angularis totius fundamenti.*

5 *Inueſtitura prima taliter eſt attendenda, vt nulla ratio ſit habenda aliarum inueſtiturarum difformium.*

6 *Inueſtituræ primæ alteratio nunquàm intelligitur facta, niſi expreſsè.*

7 *Dominus non poteſt immutare formam primæ inueſtituræ in præiuditium ſucceſſorum.*

8 *Solitum Regiæ Cancellariæ circa reformationem aſſenſuum, & inueſtiturarum iuxta formam primæ conceſsionis.*

1 SAEPE ſæpius contingit, quod fiunt inueſtituræ confirmatoriæ per mortem, vel præſtantur aſſenſus ſuper alienationib. feudorum, & illi, aut ille expediri ſolent iuxta communem formam priuilegiorum in Regno, videlicet pro ſe, & hæredibus ex corpore, quando prima inueſtitura talium feudorum erat alterius naturæ, videlicet pro hæredibus, & ſucceſſoribus, vel alio modo; ob quod partes recurrunt ad Collaterale Conſilium, & petunt inueſtituras, ſeu aſſen-
2 ſus reformari, & accommodari iuxta naturam innatam, & aſſumptam à lege primæ inueſtituræ, quæ attendi debet ſecundum communem theoricam, Bald. in prælud. feud. in 4. deciſ. & in cap. 1. de duobus fratr. Hinc notanter
3 dicit Gulielm. de Pern. in ſuis notulis feud. quòd Rex per inueſtituram feudi dicitur illi aſſignare ſpiritum, & vitam viuendi; & ſicut corpus hominis regitur à ſpiritu, ſic feudum regitur ab ipſa forma inueſtituræ, quę latius exor-
4 nat D. Frecc. in princ. 3. lib. ſubfeud. vbi appellat primam inueſtituram lapidem angularem totius fundamenti, ex ea enim feuda dicuntur naſci cum eius natura aſſumpta, dicuntur viuere, & cum ea inquàm dicuntur mori per deuolutionem ad Dominum per reſolutionem eiuſdem inueſtituræ ob lineā finitam, delictum vel aliam ipſius legem.
5 Hinc Afflict. in deciſ. 195. tradidit primam inueſtituram eſſe attendendam, & nullam rationem habendam eſſe inueſtiturarum, poſtea alio modo expeditarum, quia præſumuntur erroneæ, &
6 alteratio primæ inueſtituræ nunquàm intelligitur facta, niſi expreſsè, vt ex

Curt.

Curr. & alijs tradit Camer. in cap.imperialem carr. mihi 66. in lit. C, poſt Bald.in cap. 1. verſ.ſed ſtatim oppono, de eo,qui ſibi,& hæredibus ſuis,& in cap. 1. §.his verbis circa finem, verſ.& nota de ſucceſſione fratr. & graduum ſucceſsionis in feudis, idem Bald. in cap. 1. §.fin.nu. 2. de feud.guard. Dec. in conſ. 184.incip.in cauſa iſtorum nu.
7 3. propè fin.verſ.non obſtat.Hinc concluſio eſt indubitata non poſſe Dominum immutare formam primæ inueſtituræ in præiuditium ſucceſſorum, dùm petitur illius confirmatio, vt latè per Tiraq.de retr.conſang.§.32.gloſ.vnica nu.39.& alias præſumitur per errorem facta, Alex.conſ.9. nu.12. vol.5.Dec. conſ.93. poſt nu.6. Crauet. conſ.292. lib.4.nu.23. Menoch.præſumpt.92.lib. 3. Theſ.deciſ.227.nu.7. cum ſeq. Cæphal. conſ.27. nu.2. vol.1. Surd. conſ. 410.num.49. volum.3. Petr.Greg. de feud. part.3. quæſt.10.Bald.conſ.215. vol.2.Aldob.conſ.151. 1.dub.& ob id
8 idem D.Frecc. in lib.2.ſubfeud. q.12. num.15. dicit obtinuiſſe pluries, quod per Dominos Regentes Regiam Cancellariam mandaretur,quod inueſtituræ, ſeu aſſenſus reformarentur,& accōmodarent iuxta formam primę inueſtiturę,& hoc iure vtimur paſſim,& indiſtinctè.

De Theſauris.

SVMMARIVM.

1 *Practica circa eos, qui theſauros manifeſtare proponunt petendendo illorum partem.*

2 *Theſaurus, qui in rebus fiſci vult perquiri,totus erit Domini.*

3 *Theſauri,ſiue in locis publicis,ſiue in priuatis de vniuerſali conſuetudine hodie ſpectat ad Principes,& in Regno noſtro adſunt de hoc leges particulares.*

4 *Theſaurus inuentus in loco religioſo,vel ad Eccleſiam ſpectante, erit inuentoris pro medietate, ſi caſu inuenerit ſi verò data opera totus erit Eccleſiæ, ſeu Fiſci Eccleſiaſtici,& nihil ſpectat ad Fiſcum temporalem.*

5 *Conſuetudo circa theſauros, quòd ſint omnes Principis non extenditur ad theſauros inuentos in bonis Eccleſiaſticis.*

6 *Leges Principum de Eccleſijs loquentes,ſtatuta,& conſuetudines ſunt nullæ.*

7 *Lex,vel conſuetudo generalis,vel non comprębendit Eccleſiam, vel ipſius reſpectu iudicatur nulla.*

8 *Verba generalia non includunt caſum contra libertatem Eccleſiæ.*

9 *Cōſtitutiones Regni, & Capitula Caroli Primi circa theſauros ſunt omnia correcta per Capitula Caroli II. et Papæ Honorij perquæ mandatur ſeruari ius commune.*

10 *Caſus recenſetur de theſauro, qui præſupponebatur, quòd eſſet in loco Eccleſiaſtico, & ſe conuenerunt fiſcales,tàm temporales, quàm Eccleſiaſtici,quòd theſaurus inueniendus diuideretur inter Cameram Apoſtolicam,Regiam,& inuentores.*

1 PAriter multi porrigunt memorialia incerta dicentes velle reuelare theſauros abſconditos, & petunt dimidiã partem, ſuper quibus fiunt prouiſiones, vel remittendo negotium Reg. Cam. quòd prouideat, vel quod referat in Collaterali, & aliquãdo ſunt factæ prouiſiones per Collaterale, dãdo inuentoribus certam partem: nam cum
2 data opera, & non caſu, & fortuna in rebus fiſci vult theſaurus perquiri, quo caſu ſecundum iura cõia totus theſaurus eſt Dñi, iuxta tradita in §. theſaurus, inſtit. de rer. diuiſ. in l. 3. §. pen. ff. de iur. fiſc. in l. 1. C. de theſ. lib. 10. in c. 1. §. & dimidium theſauri, quæ ſint regalia: meritò oportet conuenire cũ Fiſco pro quota parte inuẽtor participare habet, ſi alias totum ad Fiſcum pertinet.

Sed quid in locis priuatis non ſpe-
3 ctãtibus ad Fiſcum, neque ad Regium patrimonium, & non eſt dubium de iure cõi Fiſcum nullam habere partem; ſed Doct. dicunt hodie de generali cõſuetudine, quaſi vniuerſalis orbis theſauros omnes ſpectare ad Principes, de quo per Couar. in reg. peccatum, relect. 3. §. 2. quem ſequitur Molin. de iuſti. & iur. 1. tom. tract. 2. diſp. 56. author. Padulani, & D. Ant. Salo. ſuper eod. tract. in 2. 2. quæſt. 66. art. 5. & in eod. tract. Arag. ead. quæſt. & art. Sum. Sylueſt. in verb. inuenta, & Sot. de iuſt. lib. 5. q. 3. art. 3. & idem Armil. in eod. verb. inuẽta, ſed pro opin. Couar. & aliorũ videntur leges particulares in Regno, vt in Conſt. Reg. Doha. Secr. & in Conſt. Pecuniam, & ẽt adeſt Capit. Caroli Primi incip. prædicti magiſtri Procuratores.

Sed quid dicẽdum, ſi reperitur the-
4 ſaurus in Eccleſia in loco religioſo, vel ad Eccleſiam ſpectante, ꝙ etiamſi antiquitus per leges ciuiles loca religioſa eſſe dicebantur in nullius bonis, & ſic fiebant theſauri occupantis; & qñ data opera, diuidebantur inter Fiſcum, & inuentorem, & in hoc ẽt fuerunt opiniones; Tñ poſtquam fuerunt ſublatę omnes iuriſdictiones Imperatorum ſuper rebus Eccleſiaſticis, & illæ in proprietatẽ iam ſunt factæ Romanæ Eccleſiæ eiusq; Vicarij, Doct. cõiter tradiderunt eſſe faciendam diſtinctionẽ, vt in rebus priuatorum; vt ſi caſu quis inuenerit in rebus Eccleſiæ diuidatur; ſi verò data opera, totus ſit Eccleſiæ, ſeu Fiſci Eccleſiaſtici, & nihil cõe habeat Fiſcus tpalis: ita Io. Fab. Ang. & Plat. in d. §. theſaurus, idem Plat. in d. l. 1. C. de theſaur. lib. 10. Nauar. in ſuo manua. c. 17. nu. 115. Gomeſ. in l. tauri 45. nu. 51. verſ. quarta concl. Sum. Sylu. vbi ſupra nu. 11. Summ. Ang. in verb. inuẽta Couar. in loco allegato, idemq; Molin. Farinatius late de var. & diuer. quæſt. in quæſt. 104. nu. 12.

Verùm Doct. prædicti nihil dicũt de
5 conſuetudine quatenus theſaurus inueniatur in rebus Eccleſiaſticis, & cũ reguletur illa à poteſtate reſidẽte in Principe leges cõdendi pro vtilitate Reip. & ſic tollendo theſauros priuatis Dñis locorum, & inuentoribus, ſuper quibus habet ſuam iuriſdictionem, non videtur hoc procedere reſpectu Eccleſiarum, ſi
6 ex defectu iuriſdictionis oẽs leges expreſsè de Eccleſijs loquẽtes eſſent nullæ, & ſic ſtatuta, iuxta diſpoſitionẽ tex. in cap. Eccleſia S. Mariæ, de Conſt. vbi cõiter Scrib. & ſi non valent leges, & ſtatuta, nec ẽt conſuetudo per Felyn. in c. cognoſcentes de Conſt. eſt text. in c. clerici, vbi gloſ. & Doct. de iudic. in c. nouerunt, de ſent. excom. in cap. fin. de rebus eccleſ. non alien. in auth. caſſa, & irrita C. de ſacroſan. eccleſ. Dec. poſt alios in d. cap. Eccleſia S. Mariæ. Eſſet enim talis conſuetudo, non ſolum præiudicialis, ſed ablatiua iurium, & bonorum ad Eccleſiam de iure cõi ſpectan-
7 tium: quo caſu etiam quòd lex, vel cõſuetudo ſit generalis, de Eccleſ. non faciens mentionem: tamen illius reſpectu erit pęnitus nulla, in quo ſunt concordes Bart. in l. cunctos populos C. de ſum. Trin. & fid. cath. cum Abb. in d. c.

Eccleſia ſanctæ Mariæ; & nullus diſcrepat, quòd lex generalis, vel conſuetudo, aut erit nulla, aut non compræhendit Eccleſiam: Hinc notabiliter Bart. in l. iubemus nullam, quæ eſt de-
8 cima C. de ſacroſan. eccleſ. dixit, quòd verba generalia non includant caſum, qui eſſet contra libertatem Eccleſiæ cum illa æquiparetur publicæ vtilitati, & pariter Iaſ. in l. fin. de ſacroſanct. eccleſ. dicit ſtatutum generale valere, ſed non compræhendere Eccleſiam, quia eſſet nullum, & contra illius libertatem, & immunitatem, quod per prius dicit ibi Bald. num. 19. & in l. fin. C. ſin. cenſ. & reliq. Io. Andr. Anchar. Gemin. Franc. & omnes in cap. fin. de immun. eccleſ. in ſexto: vnde cum Doct. in quæſtione de qua tractamus, loquātur in rebus laicalibus ad priuatos ſpectantibus, dùm demum ſimpliciter dicunt Theſauros hodie eſſe Principum, nullam facientes mentionem de theſauris ſpectātibus ad Eccleſiam, ſequitur quòd non comprehendit Conſtitutio generalis ſimplex theſauros Eccleſiæ, quatenus illa ſit valida; nam ſecundum omnes eſſet nulla, & rurſus aduerſo, quòd dum allegatur conſuetudo vniuerſalis, oporteret vt reſpectu Eccleſiæ demonſtraretur: Alias ſimpliciter hoc allegare, non datis caſibus conſuetudinem reſpectu Eccleſiæ inducentibus, eſſet durus ſermo, nec video legem, aut rationem aliquam concomitantem, & cenſuræ, quæ incurruntur ex vſurpatione, & occupatione rerum Eccleſiæ, ſatis ſuperq; ſunt notoriæ, quod fiſcales ęgrè ferre non debēt, quia de anima tractatur, & de æternitate contra ſanctiſſimam, & pijſſimam noſtri catholicorum catholiciſſimi Regis mentem, & contra ipſius expreſſis ordines, per quos mandatur cuſtodia, obſeruantia, & defenſio rerum Eccleſiarum, quæ in noſtro Regno ſunt in-
9 diſputabilia; nam etſi per Conſtitutiones vt ſupra allegatas, & per Capitulum Caroli Primi videbantur theſauros ad Fiſcum ſpectare: tamen ſubſtulit omnia chriſtianiſſimus Carolus Secundus voluitq; ſeruari iura communia per Capitulum incip. quia non decet: idem mandatum eſt per Capitula Papæ Honorij, quod tradidit Andr. in d. §. & dimidium theſauri in fin. vbi Moder. Add. Capyc. in ſua inueſtit. in verb. cum inuentionibus, licet etiam prædicti Regni Conſtitutiones, & Capitula erant generalia, & nullam faciebant mentionem de Eccleſijs, quo caſu ex pręallegatis iuribus Eccleſię nullo modo videbatur per eas derogatū; & in Regno eſt deciſum iuxta diſpoſitionem prædicti Capituli Caroli Secundi: ita quod de conſuetudine non eſt tractandum.

Sed occurrit caſus tempore Pontificatus ſanctiſſimi Pauli Quinti de theſauro, qui præſupponebatur eſſe in quadam Eccleſia noſtri Regni, & propriè propè Monaſterium diuæ Mariæ
10 montis virginum; & ſe concordarunt Fiſcales tam Eccleſiaſtici, quàm temporales, mediante etiam decreto Collateralis Conſilij, quod theſaurus fortè inueniendus diuideretur inter Cameram Apoſtolicam, Regiam, & Inuentores, ſic petentibus reuelantibus; immò quòd ante omnia deduceretur decima pars in beneficium alterius, pro quo reperiendo fuerunt deſtinati Fiſcales Regiæ Curiæ, & Nuncij Apoſtolici, & tandem iuxta ſolitum nihil inuenerunt.

DE TRIREMIBVS, COETERISQ. NAVIBVS, aut Nauigijs, quæ in curſu deſtinantur.

TITVLVS VNDECIMVS.

SVMMARIVM.

1 *Proreges, ſicut purgatam tenere debent Prouinciam ab incurſu latronum, & delinquentium, ſic etiam maria, vt ſicura ſit vnicuique nauigatio, & Prouinciæ apiratis damno non efficiantur.*

2 *Proreges concedunt licentiam armandi vaſcella, quæ maria diſcurrant, & ſine illius licentia eſt probibitum, in quo etiã ſunt æditæ Pragmaticæ particulares.*

3 *Bona, & perſonæ infidelium fiunt capientium contra quos eſt indictum bellum perpetuum.*

4 *Bella ſunt de iure gentium.*

5 *Hoſtes vbicumque capi poſſunt, licet non in acie belli.*

6 *Diffidatio eſt initium belli.*

7 *Bellum cum infidelibus indictum operatur, quòd omnes ſint diffidati, & hoſtes publici, & propterea ipſi ipſorumq; bona efficiuntur capientium.*

8 *Bona capta propter bellum dicuntur in ipſo bello capta.*

9 *Licitum eſt ab hoſtibus prædari, aut furari.*

10 *Concluſio communis, & iudicata, quod ſiue in acie belli, ſiue extra bona inimicorum capiantur, vel infidelium perſonæ, ſemper efficiuntur capientium.*

11 *Subditi hoſtium, illorumq; adiutores eadem poena afficiuntur, qua hoſtes, & ibi declaratur doctr. innoc. de reſt. ſpol. nu. 12.*

13 *Recenſentur practicata, & iudicata ſecundum præfata.*

14 *Triremes noſtræ, aliaq; nauigia an poſſint in Gulfu, ſeu in mari Adriatico, quæ Veneti prætendunt eſſe proprium, an inquàm ibi poſſint inimicos, hoſteſq; publicos, & infideles capere, illorumq; bona, & perſonæ efficiãtur capientium.*

15 *Bona capta, & ſic etiam perſonæ in aliena iuriſdictione, & territorio non videntur effici capiẽtium, & ſic limitatur regula, quod bona in bello capta efficiuntur capientium, quia territorium dat ſicuritatem, quod demùm improbatur.*

16 *Territorium confæderatorum cum inimicis iudicatur, vt territoriũ inimicorum, niſi eſſet æqualiter confæderatus.*

17 *Opinio contra Socc. defenditur tãquàm verior, vt nulla habita diſtinctione territorij, aut iuriſdictionis bona, & perſonæ hoſtium fiant capientium, quia hoc eſt de iure gentium, & non conſideratur ratio iuriſdictionis, ſed liberæ facultatis.*

18 Do-

18 *Dominus territorij poteſt prohibere ingreſſum, & reſiſtere, ſed hoc nihil ad capturam bonorum & hoſtium; quia illa non ſunt Domini territorij ſed iure gent. ſunt capientium.*

19 *Veneti tenent vſurpatam proprietatem maris Adriatici, ſecundum vnam opinionem, & ſecundum aliam quod habeant ex conſuetudine cum certa Domini ſcientia, ex qua videtur Dominum conceſsiſſe.*

20 *Conſuetudo à lege improbata com prębendit etiam immemorabilem, niſi adſit Domini ſcientia, ad quem ſpectat conceſsio, quia ex hoc illa præſumitur.*

21 *Lex quando reſiſtit præſcriptioni, aut conſuetudini, tunc quod eſt conceſsibile, non eſt præſcriptibile.*

22 *Priuilegium allegari debet, & probari poſtea poteſt per poſſeſſionem immemorabilem, vbi deciſio Angel. ipſiusq; Conſilium valdè commendatur, loquentis in proprio Gulfu Venetorum, & dicitur eſſe communiter ſequuta.*

23 *Veneti poſſunt prohibere nauigationem in eorum Gulfu, donec fuerint in poſſeſsione.*

24 *Veneti poſſeſsionem marium prætendunt, ex prætenſa conceſsione Imperatorum.*

25 *Reges Hiſpaniæ non recognoſcunt Imperatorem, ſed ſunt abſoluti Domini neminem recognoſcentes.*

26 *Imperator quomodo ſit Dominus omninm.*

27 *Mare eſt omnibus commune naturali iure.*

28 *Maris reſpectu tria conſiderantur proprietas, vſus, iuriſdictio, ſeu protectio; primum eſt in nullius bonis, ſecundum omnium commune, & tertium eſt Populi Romani, ſeu Imperatoris.*

29 *Aedificare in mari licet, dummodo vſus publicus non impediatur.*

30 *Ciuitas Venetiana in mari ædificata dicitur libera quo ad dominium, non autem quo ad iuriſdictionem Imperij.*

31 *Inſulæ in mari ædificatæ erunt de iuriſdictione Prouintiæ propinquioris per centum milliaria, vel ſi in mari alto erunt de iuriſdictione Imperatoris.*

32 *Iuriſdictio in iſtis Inſulis non poteſt exerceri, niſi ab Imperatore, vel eius conceſsionario, aliàs incideretur in crimine læſæ maieſtatis, ſecundum iura ciuilia.*

33 *Occupantes Inſulas de iure gentium faciunt ſibi Regem, quòd procedit in illis, qui nec iure Romano, nec iure communi vtuntur.*

34 *Veneti ſunt de Populo Romano, ſed exemptionem habent ex priuilegio Imperatorum; aliàs nullo modo iuriſdictionem exercere poſſent.*

35 *Deciſio Alber. affirmantis vidiſ-*

ſe ipſum priuilegium aurea bulla bullatum, in tantum quod Bart. & Bald dixerunt poſſe Imperatorem ex cauſa reuocare priuilegium, & reducere in ſeruitutem nu.36.

37 *Duces Venetiarum ſecundũ Bald. & alios non ſunt propriè Duces, ſed habent potius quandam præeminẽtiam dignitatis, quàm dominium.*

38 *Conceſſiones Imperatorum intelliguntur omnes reſpectu iuris, quod habent.*

39 *Proprietas riparum, & ſi ſint Domini fundorum, quibus illæ adhærent, non per hoc tollitur illarum vſus nauigantibus, cum ſit ille de iure gentium.*

40 *Conceſſiones ab Imperatore, vel à Papa factæ in derogatione iuris alterius, intelliguntur quando ex eis non infertur magnum præiuditium.*

41 *Deciſio Luc. de Pen. in l. vſum aquæ C. de aqu. duct. commendatur, tanquam decidens proprium caſum.*

42 *Littora, & maria adiecentia terris particularibus ſunt de iuriſdictione illarum, ſeu illorum, qui ibi præſunt.*

43 *Rex vbicumque irruit in hoſtes, ibi eſt territorium ſuum.*

44 *Conductores nauium, equorum, & aliorum amiſſorum in bello, an teneantur ad refectionem damnorum, & communis eſt non teneri, quando voluntariè Domini locauerunt; aliàs ſi contra voluntatem debet damnum refici à mandante.*

45 *Rex non tenetur ad ſolutionem talearum militum in bello captorum, quando voluntariè acceſſerunt; ſecus ſi neceſſariò, & vocati, dummodo culpa illis imputari non poſſit.*

46 *Deciſio Pelleg. ſubditi Venetorum adnotatur.*

ARGVMENTVM.

Triremes, & nauigia non poſſunt ſine expreſſa Principis licentia in curſu deſtinari. Bona, & perſonæ infidelium fiunt capientium. Bellum cum infidelibus ſemper indictum, & propterea fiunt omnia capientium, ſiue in bello, ſiue extra bellum. Hoſtes ipſorumq; bona capi poſſunt, vbicumque, & quomodocumque etiam in territorio alieno, quia captura eſt de iure gentium. Veneti quomodo Domini maris Adriatici, ſuntq; liberi, & exempti ex priuilegijs Imperatorum. Ciuitatis in mari ædificata, cuius erit iuriſdictio. Conceſſiones omnes intelliguntur iuris, quod conceſſionarius habet, & nunquàm in præiuditium iuris alterius. Taleæ militum in bello captorum, quando à Rege ſoluuntur.

1 DIXIMVS, quod Proreges deputant Commiſſarios dictos de campagna ad purgandam Prouintiam malis hominibus; ſic etiam tenentur purgare maria Prouincijs adiacentia ab incurſu piratarum, & prædonum, vt libera ſit vnicuique, & ſecura nauigatio, & ab illis Prouinciæ non damnificentur, dicit Luc. de Pen. in l. vnica per illum textum, C. de claſſ. lib. 11. Ob quod concedere ſolent licentias armandi vaſcella, quæ maria diſcurrant, & pariter mandant, vt Regiæ triremes aptentur, & in curſum vadant contra Turcas, & chriſtianæ

fidei

fidei inimicos, illosq; capiant captiuos, & ſeruos faciant vna cum omnibus ipſorum bonis, de quo in d.l. vnica, vbi communiter Scribent. C.de
2 claſſic. lib. 11. Et ſine licentia Proregis hoc eſſet prohibitum, cum hoc ſolùm ad Principem ſpectat, de quo etiam in l.vnica C. vt arm.vſ.inſ.princ. interd.ſit.lib.11.& ſuper hoc ſunt ęditæ particulares Pragmaticæ.

Dixi, quòd capiuntur perſonæ infidelium, fiuntq; capientium vna cum ipſorum bonis, quia hoſtes ſunt, & contra eos eſt indictum perpetuum bellum
3 iuxta diſpoſitionem text. in l.hoſtes ff. de cap.& poſtlim.reuerſ.ibi, hoſtes ſunt quibus bellum publicè Populus Romanus decreuit, vel ipſi Populo Romano, & ibi in fin. ab hoſtibus autem captis, puta à Germanis, ſeu Parthis, & ſeruus eſt hoſtium, & poſtliminio ſtatum recuperat priſtinum, & in l.hoſtes ff.de verbor.ſignificat. ibi hoſtes ij ſunt, qui nobis, aut quibus nos publicè bellum decreuimus; & quia contra Turcas, tanquam hoſtes eſt indictum publicum bellum, ſecundum Bart. in d.l.hoſtes, ff. de cap.& poſtlim.reuerſ. in l. chriſtianos, C. de pag. Innoc. & Scribent. in cap. quod ſuper, de vot. propterea efficiuntur capientium, & ſic pariter res eorum ad text. in l.naturalem §.fin. ff.de acquiren. rerum dominium, ibi item ea, quæ ex hoſtibus capiunt, iure gentium ſtatim capientis fiunt in l. transfuga eodem titulo, ibi, & quæ res hoſtiles apud nos ſunt, non publicæ, ſed occupantium fiunt in §. item ea inſtitut.de rerum diuiſ.ibi:item ea, quæ ex hoſtibus capimus, iure gentium ſtatim noſtra ſunt; & benè dicit,
4 iure gentium, quia bella ſunt de iure gentium, ad text.in l.ex hoc iure ff.de iuſtit.& iur. Ex quo Doctor.communiter tradiderunt, & firmauerunt bona, & res hoſtium effici capientium, de quo per Bart.in d.l.hoſtes, Salicet. in l.ab hoſtibus C. eodem titulo, & hæc eſt communis ſecundum Felyn. in cap. excommunicamus num.3. de hæret. & punctus eſt, quòd ſit indictum bellum ſecundum Bart. vbi ſupra nu.14. Nam
5 ex hoc efficiuntur hoſtes, & vbicumque capi poſtea poſſunt, licet non in acie belli text. eſt elegans, qui hoc decidit in l.in bello §. item in pace ff. de capt.& poſtlim. reuerſ. ibi, item in pace, qui peruenerunt ad alteros, ſi bellum ſubito exarſiſſet, eorum ſerui efficiuntur, apud quos iam ſuo facto depræhenduntur, gloſ.ibi in verb.exarſiſſet ideſt incœptum eſſet, & in verb.ſuo facto, quia iuerunt: vnde ex indictione belli hoſtes efficiuntur, & conſequenter poſſunt vbicumque capi, &
6 ſerui erunt capientium. Nam diffidatio eſt initium belli dicit Bald. in authent.item nulla communitas C. de Epiſcop. & Cleric. & cum bellum ſit
7 publicè indictum cum infidelibus, intelliguntur ipſo iure omnes diffidati, & tanquàm hoſtes ipſi, eorumq; bona effici capientium, Bald. not. per illum textum in authent.nauigia C. de furt. vbi eſt de hoc caſus, nam text. prohibens nauigia, quæ naufragium patiuntur, nullo modo inquietari tàm reſpectu perſonarum, quàm bonorum dicit in fin. niſi talia fuerint nauigia, quæ pyraticam exerceant prauitatem, aut ſint nobis, aut chriſtiano nomini inimica; & ſic ſufficit eſſe hoſtes, quales vt diximus, verè ſunt illi, contra quos publicè bellum eſt indictum, ibiq; poſt Salycet. Aretin, notat, quod infideles videntur eſſe hoſtes publici, & diffidati: itaq; poſſunt impunè capi ipſi, & res eorum, idemq; ibi Paul. de Caſtr. & licet non capiantur in bello, ſeu in acie belli: tamen quia bellum eſt indictum, & publicè ſunt tanquam hoſtes diffidati, dicuntur capi in bello, quia
8 bellum vndique cum ipſis eſt. Hinc iura, quæ diſponunt capta in bello fieri occupantium.exponuntur, ſiue in bello, ſiue propter bellum, nam ſemper in bello capta eſſe dicentur, gloſ. in l. ſi quid in bello ff.de capt. & poſtlim. reuerſ.

quòd id, quod dicitur perſonas,& bona fieri capientium, intelligatur in bello: tamen in hoc vel malè dicitur ex præallegatis, vel intelligantur, vt ſupra ideſt propter bellum, ſeu quando non erat publicè bellum indictum; ſed tandem ipſi reprobant Soccin.in caſu, de quo loquitur circa diſtinctionem territorij, & Bolog. benè confutat omnia ipſius argumenta, qui legi poterit, quorum opinionem & nos ſequimur, quæ eſt deciſa per caſus iurium; dicit enim text. in l. 3. §. 1. ff. de acquir. rerum dominio, quod de iure gentium capientium fiunt animalia, quæ terra,mari, cæloq; capiuntur: ſubſequitur text.in l.5. ibi,nec intereſt, quòd deferas beſtias, & volucres vtrũ in ſuo fundo quiſque capiat, an in alieno, vbi gloſ. in verb. alieno, dicit, nam vtroque caſu efficiuntur capientium, quod videtur decidere articulum, & hoc eſt ex ratione, quia eſt de iure gentium, & conſiſtit in libera facultate, & non ratione iuriſdictionis, & lex præſtat capienti dominium eius, quod non erat,nec eſt Domini territorij: itaq; reſpectu capturæ, & acquiſi-
18 tionis dominij, nihil ad Dominum territorij, qui poteſt prohibere intrare in eius territorium, vt dicit text.in eadem lege tertia in §. planè, & poteſt reſiſtere ne intret ſecundum gloſ. ibi; ſed hoc nihil ad acquiſitionem bonorum, & capturam inimicorum, & hoſtium, ſi intrauerit, quia illa non ſunt Domini territorij, ſed de iure gentium ſunt capientium; & propterea gloſ.ibi in verb. prohibere in fine quærit: an ſi intrauerit contra prohibitionem, & capiat; efficiantur ne capta capientiũ, & ſe remittit ad dicta in l. diuus ff. de ſeruitut.ruſtic.prædior. vbi text. dicit: non eſt rationabile nolentibus Dominis vos in alienis agris aucupari, dicit ibi gloſ. idem in venatione; ſed ſi hoc non obſtante aucupauerit,venatusue fuerit,erit capientium per text.in §.feræ inſtitut.de rerum diuiſ.qui text.cum §.ſequ. dicit idem, quòd text.in d.l.3. & 5. & licet gloſ. in §. planè inſtitut. vbi ſupra dixerit non fieri capientium, quando adeſt prohibitio, quæ allegat text. in l. ſi fundum, & in l.certum C. de rei vendic. Tamen iura illa nihil faciunt: loquuntur enim reſpectu fructuum fundi alieni, qui ſunt de dominio Domini fundi, quod nullam habet difficultatem, & non poteſt applicari ad perſonas,& bona hoſtium, quæ non ſunt fructus, nec de dominio Domini territorij, & propterea Flor. in d. l. diuus,dicit ſaluando gloſ.in d.§.plane, vt habeat locum, quando fructus fundi conſiſtebant in venatione, quem allegat, & ſequitur Angel. Aret. in d.§. feræ, gloſ.verò in l.diuus, quando non erant fructus territorij, ſed Bald. in d.§.feræ, inſtitut. de rerum diuiſ. dicit tenendam eſſe gloſ.in d.l.diuus, quodquè leges allegatæ per gloſ.in d. §. feræ non faciunt ad quæſtionem, qui videatur nam eleganter loquitur, & declarat terminos. Quam opinionem tenuit Bart.in l. 1. §.omnia ff. de acquir. rerum dominio, qui dicit opinionem gloſ.in l.diuus eſſe veram,quam ſequitur Dyn.& ſecundum eam refert deciſum Angel.in d.l.diuus,& opinio prædictæ gloſ. eſt communiter approbata, vt refert, & ſequitur Iacob.in tract. de feud. in verb. & cum venationibus nu. 3. qui dicit hanc eſſe communem.

Sed hoc expreſsè decidunt iura allegata,& bene allegat gloſ. in l. diuus text. inſtitut.de rerum diuiſ. in §.feræ, qui legendus eſt cum §.ſequ.& per eadem etiam verba loquitur text. in d.l. 3. cum legibus ſequentibus de acquir. rerum dominio.

Dicunt enim quod licet aucupari, atque venari in territorio alieno, & quod capitur ſit occupantis: verùm à Domino poteſt prohiberi, ne ingrediatur; & ſic poteſt prohiberi ingreſſus, non aucupatio, aut venatio, quæ eſt de iure gentium, vbi gloſ. in verb. prohiberi,dicit; licet principaliter prohiberi

Digitized by Google

hiberi non poſſit aucupari, quod nullius ſit; tamen per conſequentiam, cum prohibet ſcilicet intrare, prohibetur,& capere: quia ſi non intrat, capere non poteſt. Hinc text. poſtquàm dixit, quòd poteſt prohiberi tantum ingreſſus, ſubſequitur immediatè, quicquid autem eorum cæperimus, eo vſque noſtrum eſſe intelligitur, donec noſtra cuſtodia coercetur; ergo cum vtrumque caſum propoſuerat, aucupationis,& venationis tam in fundo proprio, quàm alieno, & dixerit eſſe capientium, & etiam propoſuerit poſſe prohiberi ingreſſum in alieno fundo, & demum in fine reſpondendo capturæ, dicit, quod quicquid capitur, erit capientium, donec cuſtodierint: ergo in omnem caſum, ſiue fuerit facta prohibitio, ſiue non fuerit facta, & hoc cum ratione; nam ſi eſſe fundum alienum, non deſeruit ad ius capturæ, quia id, quod capitur, non eſt de dominio territorij, & propterea iura dicunt, quòd etiam in fundo alieno poſſum capere, ergo iuſtè nihil facit reſpectu huius prohibitio ingreſſus: nam aliud eſt poſſe prohibere ingreſſum mei territorij, & aliud eſt prohibere capturam eius, quod non eſt de territorio, nec in dominio Domini illius, ſed commune de iure gentium in facultate capiendi, quod in indiuiduo dicit text. in l. iniuriarum §. ſi quem tamen ff. de iniur. vt aliud ſit prohibere ingreſſum agri alieni,& aliud ſit prohibere piſcationem, aut aucupationem: vnde quod ſint Veneti Domini Gulfi, quòd poſſint prohibere ingreſſum, quòd poſſint reſiſtere, quòd detur illis interdictum, vti poſſidetis, ſi prohibeantur ius ſuum exercere ſecundum diſpoſitionem text. in l. ſanè ff. de iniur. Tamen omnia hęc deſeruient reſpectu licitæ prohibitionis, licitæ reſiſtentiæ, & ſi ingrediendo caperetur, quod eſt ipſorum; ſed quid hoc ad hoſtes, ipſorumq́; bona, quæ non ſunt de ipſorum territorio, nec in ipſorum bonis, fructu, aut dominio, ſed in capientium libera facultate de iure gentium; & ideò quando quis intrauit contra prohibitionem, lex non dicit, quod capta reſtituantur; ſed quod poteſt agere Dominus territorij actione iniuriarum gloſ. in d. l. diuus, text. in d. l. iniuriarum §. ſi quis.

Sed ſi eſt verum, quod dicit Luc. de Pen. vt eſt veriſſimum in d. l. vnica C.
19 de claſſic. lib. 11. Quòd Veneti hanc prætenſam proprietatem maris Adriatici vſurparunt, vt vſurpatum dicit tex. exptesſè præſumi debere in allegata l. iniuriarum §. ſi quem tamen, verſ. & quidem, cuius infraſcripta ſunt verba.

Et quidem ſæpiſſimè reſcriptum eſt non poſſe quem piſcari prohiberi, ſed nec aucupari, niſi quòd ingredi quis agrum alienum prohiberi poteſt, vſurpatum tamen, & hoc eſt, tametſi nullo iure quis prohiberi poſſit ante ædes meas, vel prætorium meum piſcari: quare ſi quis prohibeatur, adhuc iniuriarum agi poteſt, vbi gloſ. in verb. vſurpatum, dicit ideſt conſuetudine obtentum: ſed tenetur iniuriarum, quia nulla eſt conſuetudo, & propterea etſi ſit vſurpatum, dicit gloſ. ibi in verb. agi poteſt, quòd poterit agi actione iniuriarum: ſi igitur erit vſurpatum, deficit factum territorij alieni, & conſequenter quæſtio non habet diſputationem; ſed ſi admittimus ipſos habere hoc ex conſuetudine, ex certa Domini ſcientia, vt dixit eadem gloſ. ibi, niſi conſuetudo ex certa ſcientia inducta ſit; nam tunc videtur Dominum ſcientem,& patientem, ad quem ſpectabat conceſſiſſe, vt in ſpetie poſt Ioan. de Plat. reſpectu Venetorum dixit Aretinus in §. flumina, inſtit. de rer.
20 diuiſ. Nam quotieſcumque lex improbat etiam conſuetudinem, tunc quantumcumque allegetur immemorabilis, non deſeruit, niſi data ſcientia, & patientia Domini, ad quem ſpectat conceſſio, quia ex hoc oritur præſumpta conceſſio, Abb. poſt Butr. & latius Felyn.

lyn. in cap. accedentes de præſcript. quia dùm lex reſiſtit præſcriptioni, & conſuetudini,vt in caſu de quo agitur tunc quod eſt conceſſibile,non eſt præſcriptibile, nec conſuetudo etiam immemorabilis, quicquid proficit, ſi lex dicit eſſe vſurpationem, vt per Felyn. vbi ſupra,licet Angel.in d.l.ſane ff. de
22 iniur. & melius in conſ. 289. alias 290. tenuerit nullo modo,nec præſcriptione immemorabili, nec conſuetudine aliqua poſſe acquiri, niſi priuilegio vero,vel præſumpto,quod allegari debet,& illud probari per poſſeſſionem immemorabilem, qui loquitur in ſpetie in Gulfu Venetorum, & eſt communiter ſequutus, vt per Cæpoll, in tractat.de ſeruit.in tit. de mari num.7. Anan. in cap. 2. de Cler.Venat. Benuen. Stracq. de Merc. in tit.de nauig. num.8. & ſic multi, qui dicunt Venetos præſcripſiſſe Gulfum per tempus immemorabile, vel per immemorabilem conſuetudinem, & principalitet ſe fundant in deciſione Angel. vbi ſupra oportet intelligi,ſecundum deciſionem quam allegant, videlicet quando allegant titulum, vel ſecundo ſaltem intelligendi erunt in conſuetudine ex certa ſcientia,& patientia Domini,qui potuit concedere, ex qua arguitur titulus, & ſic videtur reincidere in idem,quod Angelus tenuit, qui omnino legatur, maximè in allegato conſilio,nam eleganter loquitur, & licet gloſ.in d.l.ſane videatur tenere, quod poſſit acquiri proprietas maris, vel conceſſione,vel conſuetudine, tamen improbat eam Angel. & eadem gloſ.in l.diligenter C.de aquæduct.lib.11. tenuit contrarium, quæ tamen poſſunt concordari, vt ſupra, quando cum ſcientia, vel ſine ſcientia Domini, & videatur omnino Luc. de Penn. in l. vſum aquæ, C. de aquæduct. lib. 11. colum.3. vbi intelligit illam gloſ. coniunctiuè, videlicet requiri priuilegium conſuetudine comprobatum, vt ibi per eum.

Cum igitur hæc ſcientia, & patientia requiſita non adſit reſpectu noſtri Regis, vt neceſſe erat, ſi mare eſt omnibus commune de iure gentium: immò eſt notoria contraria poſſeſſio, ſeu quaſi vſus iſtius maris, & omnium marium Regiarum triremium, quæ per omnes partes nauigant, præliantur, & prædas faciunt, vt in dies vide-
23 mus; & Angelus in ſpetie in allegato conſilio,dicit quòd Veneti prohibere poſſunt nauigationem in eorum Gulfu, donec in poſſeſſione ſunt. At Cæpoll. vbi ſupra, dùm tractat de impoſitione gabellarum in prædicto Gulfu, dixit, quatenus adſit conſuetudo probata; igitur poſſeſsione deficiente reſpectu noſtrarum triremium, deficit factum,& quæſtio euaneſcit.

Vlterius Angelus in loco allegato, Cæpoll. & alij dicunt proprietarem maris acquiri poſſe conceſsione Cæſa-
24 rea, ſeu Imperatoris; & licet non appareat, & ſufficiat probare, & allegare poſſeſsionem immemorabilem; & hoc modo Venetos poſſe poſsidere, & illorum poſſeſsionem defendere, ſed ſi
25 hoc reſpectu noſtri Regis non deſeruit, qui eſt Rex abſolutus, & non recognoſcit imperium, cum Reges Hiſpaniæ regna ab hoſtium faucibus eruerint vi armorum, & propria virtute, ſecundum gloſ. notab. in Canon, Adrianus lo ſecondo in verſ.per ſingulas in fin. 63. diſtinct. vbi Turrectem. quem allegat, & ſequitur Iaſ. in l.cunctos populos num.11.C.de ſumm.Trinit. & fid. cathol. poſt Alber. ibidem, & hanc rationem reddit Oldrad. in ſuo conſ. 69. num.9. Abb. in cap. per venerabilem num. 8. qui filij ſint legitimi, idem dicit Bald.in l.ex hoc iure num.9. ff. de iuſtit. & iur. & licet ſatis
26 ſit diſputata quæſtio illa. An Imperatori omnia ſubſint,vt latiſsimè per Felyn. in cap. cum non liceat, de præſcript. Reſtaur.Caſtald.in tractat.de Imperar. quæſtio. 52. & 53. Tamen eſt de conſuetudine contrarium, vt dicit

do Iuriſdictionem exercere poſſent; & hæc eſt veritas infallibilis rationibus de quibus ſupra, quod firmauit etiam
35 Bald.in cap.ſicut de iureiur. Alber. in d.l.cunctos populos,de ſumm.Trinit.& fid.cathol. qui affirmat ipſum vidiſſe priuilegium aurea bulla bullatum,Reſtau.Caſtal.latiùs in d.tract. de imper. q.54. qui alios cumulat, & ratio illa, quod eſt Ciuitas fundata in mari, vt demonſtratum eſt, nihil facit, quo ad iuriſdictionem, & propterea opus fuit priuilegio, & ſic intelligenda eſt deciſio Bald.in rubr.ff.de rer.diuiſ.& Scribent.qui in ea ſe fundant,alias eſſet ſibi ipſi contrarius,& ſi rectè ponderentur verba Bald. non firmat aliquid,ſed dixit, quòd hac ratione, quia fundati in mari prætendunt Veneti exemptionem, ſed alibi firmauit, vt diximus, quod habent vigore priuilegij, & Aluar. in cap. 1. quis dicatur Dux,pariter non firmat,ſed loquitur modo quo
36 ſupra. Intantum, quòd idem Bart. & Bald. vbi ſupra dixerunt poſſe Imperatorem reuocare priuilegium, & reducere in ſeruitutem.Hinc videns quęſtionem dubiam, & rationes ſtringere Iaſ. in d. l. 1. §.videamus, de oper. nou. nunc. reſidet in hac opinione, quòd ſunt exempti vigore priuilegij Cæſarei.

Nec dicuntur propriè Domini iſti Duces, dixit notanter Bald. in l. de-
37 cernimus, C. de ſacroſanct. eccleſ.ſed habent Conſilium populi, & maiorum, & habent quandam præeminentiam dignitatis, potiùs quàm dominium, quem allegat, & ſequitur Aluar. vbi ſupra, & Iacob. de ſancto Greg. in tract.de feud.in princ.verſ.quoniam in primis.

Infero ex prædictis plura: Primum, quòd ædificatio in mari eatenus eſt permiſſa, quatenus vſus publicus non impeditur. Secundùm, quod vſus maris eſt publicus de iure gentium, omnibus eſt permiſſus, prohiberi non poteſt, & qualibet conſuetudo contraria videtur vſurpatio. Tertium, quod Imperator in mari proprium, quod habet eſt iuriſdictio; & ſic iura dicentia, quòd Imperator poteſt concedere proprietatem maris intelligi-
38 tur reſpectu iuris, quod habet ad textum in l. qui tabernas, ff. de contrahen. emptio. vbi eſt caſus, ibi, qui tabernas argenteas, vel cæteras, quæ in ſolo publico ſunt vendidit, non ſolùm,ſed ius vendidit, cum iſtæ tabernæ publicæ ſint, quarum vſus ad priuatos pertinet, ex quo notanter ad caſum dicit Bald. in l. monumenta, C. de legat. Quòd ſi Rex Vngheriæ, vel Rex Francorum legaret quandam Ciuitatem, in qua haberet iuriſdictionem limitatam, puta baſſam, illam ſolum donare videtur, quia præſertim in Principe ſemper intelligitur clauſula ſaluo iure alieno, & Bald.in cap. 1. de Capit. qui curen. vend. dicit ſemper intelligi concedentem concedere ius, quod habet. Congerit multa Afflict. in deciſ. 334. Ioan.de Plat. declarat latiùs in l. fin. C. de locat. præd. ciuil. 2. colum. poſt Bartol. vbi bona additio Alexan. Doctor. cumulantis, & hæ ſunt regulæ ſumptæ ex text. in l. prima, §. meritò, & §. ſi quis à Principe, ff. ne quid in loc. public. vt omnes conceſſiones factæ intelligantur ſine iniuria alterius, & ſine tertij præiuditio. Ex quibus quarto infertur, quod etſi Imperator proprietatem maris haberet, & non tantum iuriſdictionem, quod cum hęc ſit à iure declarata citra vſum communem gentium, quod inquam dum hanc proprietatem concederet, non intelligeretur in derogationem vſus
39 publici, ſicut dicimus, quod datur proprietas riparum Dominis fundorum, quibus illæ adhærent, ſed non per hoc tollitur illarum vſus, qui eſt communis de iure gentium nauigantibus ad textum in l. riparum, ff. de re-

rum diuiſ. §. riparum inſtit. ff. eodem
40 titulo. Hinc Angelus in d. §. ſi quis à Principe, tradidit, quod conceſſio facta ab Imperatore, vel Papa in derogationem iurium alterius, intelligitur alio non dicto, quando per derogationem non infertur magnum præiudicium, ſed proprius ad caſum, quod conceſſiones ſimiles intelligantur dempto vſu, qui de iure communi,& gentium competit; eſt deciſio indiuidua-
41 lis Luc. de Pen. in l.vſum aquæ C. de aquæduct.lib.11. num.4. verſ.ſecundo quæro: vbi latiſſimè, quem allegat, & ſecundum hanc deciſionem refert deciſum D.Frecc. in 46. authoritate Baron. circa vſum vaſſallorum in territorio demaniali Baronum, quibus à Regibus Caſtra, & Terræ cum omnibus territorijs, fluminibus, aquis, aquarumq; decurſibus ſunt conceſſa, ſeu conceſſæ. Ex his omnibus infertur, quòd cum omnia hæc intelligantur citra præiuditium iurium tertij, & quod Imperator intelligitur concedere ius, quod habet, & eo modo, quo habet: maximè quando alias tertio ius tolleretur,quòd inquam data pro vera præſumpta conceſſione,erit tamen iuris reſidentis penes Cæſarem, & non alterius,quod lex abhorret, & nullo modo præſumit.

Ex quo fit, quod data prætenſa proprietate Gulfi, ſeu maris Adriatici, illa intelligatur, prout ius intelligit ciuili modo,iuxta text.in l.ſi cui ff. de ſeruitut. citra alterius iniuriam, & ſic dempto vſu competenti de iure gentium Regi noſtro ab imperio pænitus libero,& exempto, & nunquam illi ſubiecto; & ſicut Imperator non poteſt concedere ius Regis, nec illi derogare, quia iuriſdictione omni carebat,ſic dicendum eſt minimè conceſſiſſe,quod alienum erat, quòd ſi etiam in ſubdito fundatum eſt procedere,quanto magis in perſona pænitus exempta.

Quæ multo clariora erunt, quando triremes inimicorum naues, & prædas faciunt in mari propè Terras, vel Inſulas inimicorum, licet prætendantur conſiſtere in eodem mari Adriatico. Nam etſi generaliter mare eſſet
42 Venetorum, tamen littora,& maria adiacentia Terris particularibus ſunt illarum, ſeu de iuriſdictione illarum, qui ibi præſunt, Bald.in l.ſi plures, C. de condit. inſert. Angel. in d.l. ſane ff. de iniur. Ioan. de Anan. in d. cap. 2. de Cleric. Venat. Bertacch. in tractat. de gabell. 1.par. 12. par. volum. tractat.

Non ommittam ponderare, quod dixit Alciat. ſupra relatus in d.l.1. de acquiren. poſſeſſio. Quod ſi quis prætendit, quòd in ſuo territorio non poſſit prædari, nec capere inimicos, non ſe demonſtret omnibus partibus medium, & æquale, quod tunc nullo modo eſt attendendum, quod fiat hoc in alieno territorio, & ſolemniter verificarum eſt pleniſſime, & ego fui Commiſſarius ex ſpeciali delegatione, quod in iſtis prætenſis maribus Venetorum indifferenter Turcæ, & Infideles inimici Chriſtiani nominis noſtras naues, & quæcumque vaſcella capiunt, Chriſtianos captiuos faciunt, nec contra illos Veneti, nec minimum quidem verbum proferre præſumunt; ſicut è contrario eſt verificata immemorabilis conſuetudo capiendi ex parte noſtra, quia ſunt hoſtes diffidati, & cum illis habemus perpetuum bellum; & dum ratione belli indicti capimus, non conſideratur territorium aliquod, quia vt no-
43 tanter dicit Bald. ſupra in alio propoſito citatus: vbicumque eſt Rex irruens in hoſtes, ibi eſt territorium, vt per eum in cap. 1. quibus mod.feud. amitt.

Non loquor de quadam noua,& verè ridiculoſa prætenſione, quod vbicumque naues Venetorum Turcis, atque ipſorum bonis oneratę reperiantur in-

in quocumque territorio,quod ex eo, quia ſunt naues Venetorum Turcis locatæ pro certa mercede, quòd ex hoc inimici erunt tuti, & ſecuri; & ſic naues iſtæ erunt tot Caſtra, & Terræ in mari, & poterunt, ſi velint gentes aſportare inimicas in numero, & quantitate, qua melius ipſis videbitur vſque ad propria littora, maria, & Ciuitates noſtri Regis dicendo: Non licet vobis nos tangere; demum poſtea facere, & patrare inſidias omnes, & Ciuitates, Regnaq; perturbare. Quid enim commune locatio nauis, ſimplex nolizatio,& conductio,quæ fit indifferenter cum qualibet ſpetie perſonarum cum priuilegio quorumcumque principum, & quam poteſtatem habent particulares Domini nauium aſſicurandi, & dandi ſaluumconductum omnibus hoſtibus, ex eo quia
44 ſunt nationis Venetæ. Benè Doctores tractauerunt de ammiſſione illarum, & ſic equorum in bello; an teneantur conductores ad refectionem damnorum: ita quòd præſuppoſuerunt certam illorum,ſeu illarum ammiſſionem, de quo per Innoc. & Scribent. in cap. ſicut de iureiur. & communis eſt,quòd non teneantur Domini mercium ad refectionem aliquam, quia voluntarie Domini nauium, ſeu equorum locauerunt, & nulla eſt culpa conductoribus attribuenda, & locatores ſciebant pericula, & incurſus inimicorum,& ideò qui cautè negotiantur, ſoliti ſunt facere vel nauium, vel mercium aſſecurationes. Hinc fit quæſtio de Ambaſciatoribus captis ab inimicis, & de
45 militibus captis in bello; an Rex teneatur ſoluere taleas,de quo per Inno. vbi ſupra, & communis diſtinctio eſt. An voluntariè quis acceſſit, an verò neceſſario, & vocatus Bart. in l.ſi ſeruus communis, §.quod verò ff.de furt. Bald.in cap.1. an agnat. in fin. Alber. in l. inter cauſas, §.non omnia ff.manda. ibi in addit. Qui etiam dicit omnia debere intelligi, quando non poteſt imputari culpa aliqua, idemque dixit Ioan.de Plat. in l. 1. in fin. C.de re milit. lib. 12. Luc. de Pen. in l.fin. in fin. C.de nau.non excuſ. vbi de nauibus captis contra voluntatem Dominorum à Republica, vt teneantur ad damna; quod nota pro nauibus, quæ in dies capiuntur à Regia Curia, & etiam aliquando à noſtra Ciuitate, & cum hac diſtinctione neceſſitatis,& voluntatis decidit Sac.Conſ.vt per D.de Franch.in deciſ.146.

Concludo igitur ex prædictis, quòd hæc prætenſio, quòd ſint naues Venetæ iuſta mercede conductæ, quòd ex hoc hoſtes habeant ſecuritatem, eſt prætenſio vndequaque vaniſſima,& ex prædicta informatione capta eſt hoc ampliſſimè verificatum per innumeros teſtes fide digniſſimos: videlicet quòd perpetuò fuerunt capti hoſtes, & bona ex parte noſtra: ſicut è contra ex parte inimicorum indifferenter tam in nauibus Venetorum, quàm Rauſeorum, ipſis confęderatorum, & aliorum quorumcumque, quæ notentur: nam in dies poterunt deſeruire,& perpendant, qui Regiam iuriſdictionem defendunt, quæ fieri conueniunt, & multum inuigilare, ne abuſus ſimiles introducantur,tam præiuditiales,tam exemplares; & ex quibus multa ſcandala,& mala irreparabilia oriri poſſent, omniaq; repræſentare Regiæ Maieſtati, illamq; conſulere de qualitate, & arduitate caſus,& quas conſequentias ſecum trahere poteſt; & replicare pluries,ac expectare primam, ſecundam, & tertiam inſtitiam,iuxta iuris diſpoſitionem in quod dixit gloſ.not.in §. ſi quis autem de mandatis priuil.quod miniſtri; maximè Regi inſeruiunt non exequendo, ſed replicando, & conſulendo.

Poſt quæ concluſa legi,obiter ad alium propoſitum Peregr.maximum Iureconſultum ſubditum Venetorum, &
46 Fiſci Aduocatum Cameræ Patauinæ in tract.de iur.fiſc.lib.1. cap.1. nu.17. & 18.Quem librum dedicauit Sereniſ-

ſimo Duci Venetorum, qui tandem dixit maria eſſe Principum reſpectiuè ad iuriſdictionem, & protectionem: vſus verò eorum eſt publicus, proprietas verò in nullius bonis, & demùm ſubdit hæc verba.

Idcircò verum eſt dicere proprietatem maris in nullius bonis conſiſtere, ſed reſpectu iuriſdictionis, & protectionis ad Principem ſpectare; ideo illuſtriſſimi Domini Veneti, quia Domini ſunt, vt ſupra reſpectu maris Adriatici imponere poſſunt nauigantibus vectigalia &c. Ergo concludit iſte Author marium proprietatem non eſſe Dominorum Venetorum, ſed tantum iuriſdictionem, & proprietarem, ac vſum publicum ad omnes de iure gentium competere.

Sed rurſus nu. 22. tractans de prohibitione nauigationis per flumina publica ſubnectit infraſcripta.

Porrò quod Princeps prohibere abſolutè poſſit nauigationes per flumina publica, piſcationes in ipſis fluminibus, ac itinerationes per vias publicas, dùm videtur hæc propoſitio iuri, & vſui gentium repugnans, ac legibus, & Conſtitutionibus ipſorum Cæſarum, & Principum contraria, quibus expreſsè cauetur vſum viæ publicæ, & fluminis publici publicum eſſe de iure gentium, ac ideo interdici non poſſe, liberumq; eſſe vnicuique per publica flumina nauigare, & omnibus ius piſcandi commune eſſe in fluminibus publicis, & portubus; ſic text. in l. nemo, & in l. riparum ff. de rer. diuiſ. in §. flumina, & in §. riparum, inſtit. eodem, quo circa Principum prohibitiones aduerſus licentiam hanc communem iure, & vſu gentium vniuerſali probatam, & deinde per leges Principum confirmatam, non videntur iuris authoritate ſubnixæ, ſed de facto, & contra iura; ideo temperandæ ex cauſa, veluti vt prohiberi poſſint non ſoluendo vectigal indictum, vel aliqua alia honeſta cauſa.

DE DELEGATIONIBVS CAVSARVM.

TITVLVS DVODECIMVS.

SVMMARIVM.

1 *Delegationes particulares quibus caſibus, & in quibus cauſis fieri debeant.*

2 *Delegatio facta in cauſis Sedilium iuſtificatur.*

3 *Sediles liti cedere non poſſunt, & Rex citra eorum voluntatem poteſt mandare, vt cauſa per iuris tramites decidatur.*

4 *Delegationes maxima cauſa non vrgente fieri non debent.*

5 *Appellatio tollitur, dum nomine Regio proceditur.*

6 *Appellatio non datur in cauſis criminalibus, quæ deciduntur in Collaterali Conſilio.*

7 *Electio aut iudicium à pluribus faciendum non poteſt fieri ſine interuentu ad minus duarum partium eligere, vel iudicare debentium.*

8 *Bona bannitorum non poſſunt à quolibet deuaſtari.*

9 *Princeps non debet occupare miniſtrum in alienis officijs, et illum pluribus curis grauare.*

10 *Capitula Ciuitatis prohibent delegationes.*

11 Ca-

11 *Capit. Ciuitatis, in quibus apparet Collaterale Conſiliũ in concernẽtibus iuſtitiam habere omnimodam iuriſdictionem, vltra alia ibi adnotata.*
12 *Collaterale Conſilium eſt tribunal ſupremum erectum cum certo Regentium numero, cuius Tribunalis Prorex eſt caput.*
13 *Negotia omnia in Tribunali Collateralis terminantur per maiorem partem votorum.*
14 *Regentes interueniunt in omnibus negotijs, tàm tangentibus iuſtitiam, gubernationem, & patrimonium quàm ſtatum, & bellum, cæteri verò Collaterales non poſſunt, nec debent interuenire, niſi in concernentibus bellum, & ſtatum.*
15 *Prorex quando in concernentibus ſtatum non tenetur exequi votum maioris partis, quòd non eſt in concernentibus iuſtitiam.*
16 *Regentes in concernentibus iuſtitiam habent votum deceſiuum, qui verò ad gubernium vota conſultiua.*
17 *Regentes non ſunt Aſſeſſores Proregis, ſed ſunt Miniſtri de ſupremo Conſilio, vt cæteri omnes aliorum Tribunalium, & Prorex tantum eſt caput, omniſq; eius iuriſdictio eſt cum eis communicata.*
18 *Cancellariæ plenitudo quanta ſit.*
19 *Princeps non debet eſſe ſuſpectus, nec facilis ad credendum.*
20 *Conſiliarij Collaterales ſunt pars corporis Principis.*
21 *Exceſſus præcipuus Principis eſt, quando maiora negotia ſuo ſenſu, vel cum paucis prouidet.*
22 *Leges abſque maturo conſilio factæ contentibiles.*
23 *Iuſtitia fieri debet ſecundum rectam prouidentiæ adminiſtrationem, aliàs mortale peccatum committitur.*
24 *Iudices iniuria afficiuntur, quando deſpectantibus ad eorum officium alij conſuluntur.*
25 *Prorex nulliter procedit, quando ommiſſo conſilio Iudicum, à quibus Rex ſtatuit illud capere debere alios conſuluit, & negotia terminauit, nec conſuetudo in contrarium tenet, & nu 27. & 28.*
26 *Differentia maxima inter eos, qui habent officium in adminiſtrationem, & alios, qui habent in dominium.*

ARGVMENTVM.

Delegationes prohibitæ, niſi in certis, & vrgentibus caſibus. Delegatio facta in cauſa ſedilium iuſtificata. In cauſis criminalibus, quæ in Collaterali Conſilio votantur non datur appellatio. Collaterale Conſilium tribunal omnium ſupremum, & ſupremam iuriſdictionem ſuper omnes tenet. Regentes non ſunt Proregis Aſſeſſores, ſed vnicum eſt tribunal, cuius Prorex eſt caput. Vota Regentium in concernentibus iuſtitiam ſunt deciſiua; in cæteris verò conſultiua. Prorex nulliter procedit, quando ommiſſo conſilio Iudicum, ſibi aſſignatorum cum alijs ſe conſulit.

1 DELEGANT Proreges cauſas auferendo eas ab ordinarijs Iudicibus inſpecta qualitate cauſarum,& perſonarum : quæ delegationes cum magno temperamento circumſpectè fieri debent in cauſis exemplaribus , in quibus exemplaris debet fieri prouiſio ob publicum bonum , & procedi quaſi per horas,vt per Grammat. vot.28. in fin. & per Auend. in d.cap. 9. de exequ.mand. reg. lib.1. & etiam in cauſis ciuilibus, quando qualitas cauſæ hoc expoſcit , vel certos deputare Iudices, qui loco ordinariorum procedant : ſicut factum,& ordinatum fuit in cauſis Sedilium , in quibus ordine Regiæ,& catholicæ ma-
2 ieſtatis Philippi Secundi quinque Iudices fuerunt deputati, qui cum interuentu Fiſci patroni cauſas omnes Sedilium tractare deberent abdicariuè , & priuatiuè , quòd iuſtiſsime fuit factum : ne nobilitas Ciuitatis denigraretur ex facilitate, cum qua iudicabatur; & nobiles Sedilium declarabantur perſonæ infimæ,& quaſi plebeiæ, & cũ hoc non ſolùm Sedilium intereſſe cõſideraretur, ſed Regis propter multa; ideò iuſtus fuit interuẽtus Regij Fiſci patro-
3 ni. Hinc non poſſunt Sediles cedere liti, quia poſſet eſſe in colluſionem , & fraudem: immò ſolus Rex citra voluntatem Sedilium poteſt mandare , vt cauſa per iuris tramites decidatur;pro quo legatur Auend. qui proprium caſum ponit,vbi ſupra lib.2. cap.10. nu.
4 19. verſ.20. Sed cauſa non vrgente , nec maxima minimè licebit , vt iuſtitia,quæ à pluribus cognoſci,& iudicari debet,ab vno,vel paucis tantum iudicetur ; ait enim text.in cap. prudentiam de offic. deleg. ad propoſitum quod integrum ſit iudicium,quod plurimorum ſententia confirmatur,& propterea dicit ibi text. quod conſueuit ſedes Apoſtolica committere duobus , & non vni,& magis tribus,quàm duo-
5 bus ratione de qua ſupra; & procedendo nomine Regio tollitur appellatio , ac omnis defenſio anguſtatur , ſicut
6 moris eſt; vt non detur reclamatio,nec appellatio cauſarum criminalium, quæ deciduntur in Collaterali Conſilio . Quare prudenter , & quaſi coactus ob neceſſariam, rectamq; Regni gubernationem ad delegationes ſimiles Prin-
7 ceps procedere debet ; & ſi lex ſtatuit, vt quando plures debent interuenire in eligendo, vel iudicando duæ eorum partes ad minus adeſſe debent , ad finem faciendi iuſtam electionem, & iuſtum iudicium ex reg. text.in l.nulli ff. quod cuiusq; vniuerſ.nomin. in l.3. ff. de decr. ab ordin.fac. in l. nominationem C. de decur. lib.10. quanto magis debet circumſpectè procedi, & rarò ad faciendas ſimiles delegationes : ex quibus iudicium plurium conuertitur in vnum : nam alias eſſet ſubuertere totam machinam,decipere ſubditos Regnum,hanc Ciuitatem, & proprium Regem , qui ad iuſtitiæ adminiſtrationem tot deputauit tribunalia,totq; Iudices , vt ab omnibus omnium iuſtitia adminiſtraretur,diligenter examinaretur , & ab illis non ab vno, ſeu aliquibus deputatis perſonis iudicium redderetur : triſtitia maxima ex hoc afficiuntur populi,tribunalia exauthorantur,& in deriſum veniunt; cum ab illis quaſi inconfidentibus, & nullius exiſtimationis iuriſdictio abdicatur, omniaquè tandem confunduntur , & ſubuertuntur, non adeſt ordo, non regula , non defenſio,tollitur omninò recurſus, & in quætimonias, dolores, & mœrorem omnia conuertuntur,iuſtiſsimi Reges tribunalia ſtatuerunt , cauſas diſtinxerunt , quæ tractandæ erunt in quolibet tribunali,& per quos Iudices, & non per alios. Si Iudices ſunt inconfidentes,ſi iuris ignari, ſi mali puniantur,eijciantur,& de alijs prouideatur ; ſed donec hæc non fiunt, vel non adeſt in Iudicibus cauſa,quare talia fieri debent ! Si tribunalia non peccauerunt,

quæ

quæ ex tali modo procedendi pęnitùs annihilantur,& in ludibrium reducuntur: ſicut alias diximus in quæſtione
8 illa. An bona bannitorum poſſint à quolibet deuaſtari,quod Bald.denegauit in cap.1. hinc finitur lex 3.colum. ea ratione,quia bona non deliquerunt, ſic tribunalia non peccauerunt;& quis reuelauit, quod faciendo delegatum, ſeu delegatos ab vno, ſeu à paucis iuſtitia, ſi iuſtitia deſideratur, rectius à talibus facienda ſit,quàm à tot,& tantis ſimul iunctis, & dùm vnus videtur à Principe in culmine poſitus, & illi commiſſa omnia negotia, quis eum in conſcientia tutum reddat,quod ex cōmuni adoratione, & metu iuſto, quem ſubditi concipiunt, quòd inquàm ex hoc ille ſiue iure, ſiue iniuria non procedat, & prout voluerit liberis habenis, & ſubditi, & populi omnes non audent,nec verbum quidem proferre, quia talis gratus intimus eſt ſuperioris,& dùm vnus debet eſſe Prorex, cui expreſſis Regum ordinibus mandatum eſt; cum quibus ſe debet conſulere, & à quibus cauſæ iudicari debent, reperiuntur populi cum pluribus Proregibus, & reducuntur ob eorum calamitates ad idolatrandum cum perpetua ipſorum deſtructione,quia cum iuſtitia ſit conſtans, & perpetua voluntas ius ſuum vnicuique tribuens: ex hoc non adeſt conſtantia, nihil non ſolum non perpetuum; ſed momentaneum, & volubile, ac vnicuique non ius, ſed iniuſtitia ſubminiſtratur, & ex hoc iura ſtatuerunt vnumquemque Conſiliarium, ſeu Iudicem ſuo tantùm munere contentum eſſe debere, nec
9 per Principem illum in alienis officijs, & muneribus occupandum, quia tali caſu dixit text. publica vacillat vtilitas in l.humilioribus C.de ſuſcept. lib. 10. & in d.l. hac parte C. de proxim. ſacr. ſcrin. Luc. de Pen. in rubr.in fin. C.de diuerſ.offic.& ante Dei iudicium quomodo poterit ſe excuſare, qui habens in commiſſis, per quos iuſtitia eſt adminiſtranda, per quos iudicanda, cum quibus ſe confidere debet, alios adhibuit, extraneos vocauit, ordines non ſeruauit; vt ſic de omnibus per tales malè geſtis ipſe rationem reddere teneatur, cum omnia prædicta vltra iuris communis diſpoſitionem
10 ſint,contra Capitula huius fideliſſimę Ciuitatis, & Regni, & ſignanter legatur cap.17.conceſſum per Cæſaream Maieſtatem in anno 1554. cuius tenor talis eſt.

Si ſupplica anchora voſtra Maeſtà per l'oſſeruanza d'vn'altro Capitolo, che ſi degni commandar per la buona amminiſtratione della giuſtitia, che tutte le cauſe tanto ciuili, come criminali ſi trattino, e decidono nelli loro tribunali antichi, & ordinarij; non ſi poſſino creare noui tribunali in caſi particolari come alcune volte s'è fatto non ſenza gran ſoſpetto di coloro, le cauſe de' quali ſi trattauano, Placet Cæſareæ, & Catholicæ Maieſtati cauſas ciuiles, & criminales tractari deinceps in ſuis tribunalibus ordinarijs, & huic capitulo conformia adſunt multa alia vetantia cauſarum delegationes, & licèt tempore Pręſidatus Don Franciſci de Caſtro ſub die 29. Decembris anni 1602. certo modo fuerunt expeditæ prouiſiones per Regiam Maieſtatem reſponſiuæ literis eiuſdem Don Franciſci,in quibus prohibendo protectiones,redemptiones, ac delegationes ab his exceptuat cauſas criminales, quæ neceſſario requirunt procedi per viam delegationis, tamen aduertatur, quòd nulla in eis eſt facta mentio Capitulorum conceſſorum Ciuitati, & Regno, quibus oportebat ſpetialiter derogari,vt eſt iuris notiſſimi; & audiui, quòd nouiſſimè per Sacram Maieſtatem expeditæ fuerunt prouiſiones obſeruatoriæ Capitulorum prædictorum, vt decebat, & conueniebat propter abuſum tot delegationum, ſic indifferenter, & pro quolibet delicto etiam contra Neapolitanos, quòd nunquam

Digitized by Google

quàm fieri ſolitum fuit, niſi in criminibus læſæ maieſtatis, & in delictis campanea,& in alijs, in quibus leuato velo nullo iuris ordine ſeruato procedi conuenit,& debet, propter publicam Regni pacem, & quietem, Deus facit, vt illis exequutio detur ſecundum ſanctam Regis intentionem.

Et quid dicemus, quando multoties deciſa per Collaterale ſuſpenduntur, & exequutioni non demandantur cauſa conſulendi cum aliquo Iudice Collateralis inferiore, & ſic vnus erit Collateralis appellationis Iudex, contra etiam expreſſa Capitula conceſſa per inuictiſſimum Imperatorem Carolum Quintum huic fideliſſimæ Ciuitati in
11 parlamento generali celebrato in anno 1554. ſignanter in cap. 7. 8.quæſt. & 10. in quibus in negotijs iuſtitiam cócernentibus datur Collaterali,eiusq; Regentibus omnimoda, & abſoluta poteſtas, etiam abdicatiua ad illuſtriſſimos Proreges; in tantùm quòd nec etiam poſſint Proreges impedire publicationem prouiſionum, quæ à Regia Curia tranſmittuntur, ſed illa debent legi in Collaterali,& publicari ſtatim, immò mandatur pro recta iuſtitiæ adminiſtratione,quòd electiones Iudicum Magna Curia Vicariæ, Auditorum Prouinciarum Regni, & Aſſeſſores terrarum eiuſdem Regni minimè fieri poſſint per ſolos Proreges, ſed cum interuentu, & communicatione Regentium
12 Regiam Cancellariam. Eſt enim Collaterale Conſilium ſupremum, & Tribunal formaliter erectum cum certo Regentium numero, cuius Conſilij, & Tribunalis caput eſt Prorex,ſic ſpetialiter declaratum per particulares prouiſiones Maieſtatis Regis Philippi Secundi expeditas in Ciuitate Bruſcelli, 10. menſis Ianuarij anni 1559.
13 & in illis ſtatuitur, quomodo negotia ad ſtatum pertinentia,reliquaq; ad gubernium iuſtitiam, & ad patrimonium expediri debeant, ſecundum maiorem partem votorum, & antea per prouiſiones expeditas per maieſtatem Im-
13 peratoris Barchinonæ, ſub die 30. Octobris anni 1542. prouiſum erat, quòd Regentes in Collaterali Conſilio ſingulis diebus congregari deberent inſimul cum Prorege pro negotijs iuſtitiam, gubernium, & patrimonium tangentibus,pro his verò, quæ ſtatum, & bellum concernebant; tunc ad vocationem Proregis,& non aliter in prędictum Conſilium interuenire poſſent alij Conſiliarij adhoc electi, & deputati,vltra Regentes,& expreſsèq; mandatur, quòd extra negotia tangentia ſtatum, & bellum nullo modo prædictos alios Conſiliarios Prorex,ad Collaterale Conſilium vocare poſſit, & rurſus aduertatur ad vnum notabile contentum in prædictis prouiſionibus anni 1558. mandatur enim quòd vo-
15 tato negotio exequatur concluſum per maiorem partem; verùm ſi Proregi videbitur ex potiſſima cauſa aliud eſſe exequendum, quòd tunc ſi periculum non eſt in mora, Rex certioretur, aliàs in concernentibus ſtatum ipſe prouideat,quo verò ad concernentia gubernium, iuſtitiam, & patrimonium Regis debeat ſecundum ſcientiam, experientiam, & practicam illorum, qui de his rationem reddere debent, & ſic in tangentibus iuſtitiam, gubernium,
16 & patrimonium Regentes ſunt,qui habent vota deciſiua;verùm hodie vſque ad tempora, in quibus ego in Collaterali Conſilio interfui in materia iuſtitiam concernente vota Regentium ſemper fuerunt deciſiua, quo verò ad concernentia gubernium fuerunt conſultiua, ex quibus apparet longè aberraſſe, & malè informatos eſſe dicentes
17 Regentes eſſe Proregis Aſſeſſores, & nullam habere iuriſdictionem, ſi Collaterale Conſilium eſt tribunal formatum,vt cætera tribunalia omnia, & ſicut in illis adeſt particularis Præſidés, qui eſt caput, ſic in tribunali Collaterali Rex deputauit Proregem Præſidétem illius, & caput, quod manifeſtant

Pra-

Pragmaticæ æditæ ſuper ſuſpitionibus Iudicum, vt debeant proponi, & probari; & ante omnia diſcuti, ſi ſunt releuantes, & demum fieri depoſitum pecuniæ pœnæ inferendæ, ſi ſuſpitio non fuerit probata,inter quos pręcipui ſunt Regentes; & quæ maior iuriſdictio, & authoritas abſoluta illa, qua Regentes vtuntur, & exercent in viſitatione carceratorum Magnæ Curiæ, qui demum,& iunctim,& ſoli excarcerant, carcerant, componunt,& ad triremes tranſmittunt, & ſic quotidiè videmus ſecundum negotiorum qualitatem prouiſiones per eos expediti: in quibus apparet omnimodam exercere iuriſdictionem, & ſi Collaterale mandat cætera omnia tribunalia, & cum ipſorum tantum decretationibus omnia decernuntur, & ad ipſorum nutum tribunalia vno, vel alio modo procedunt, ergo quomodo de Regentium iuriſdictione dubitari poteſt, & eodem modo, quo in Sacro Conſilio proceditur,& in Regia Camera,vt cauſę committantur ab ipſorum capitibus Regijs Conſiliarijs,& Præſidentibus, ſic pariter fit à Prorege, tanquàm capite ſui tribunalis, cum quo ſuam ſupremam iuriſdictionem cum illis communicat, & hoc ordine iuriſdictionem ordinariam poſtea tenent, illamq; exercent; vt ordinarij, & ſupremi Iudices ſeruatis ordinibus ſuæ Maieſtatis, & ſupra in titulo ſeptimo de aſſenſibus Regijs ſuper alienationibus feudor. §. 5. demonſtratum fuit Collaterale Conſilium mottuo Prorege eandem habere authoritatem, eandemq; perſonam repræſentare, ex quibus apparet fatuum vndiq; eſſe dicere Regentes eſſe Aſſeſſores,& nullam habere iuriſdictionem, & ad Regni ſupplicationem Cæſarea Maieſtas in anno 1536.conceſſit, vt in Regia Curia aſſiſteret vnus ex Regentibus Neapolitanis pęnes ipſum Regẽ, vt in Capitulo 24. parlamenti generalis, quòd fuit demùm confirmatum per aliud Capitulum 25. in parlamento generali anni 1554. tanta erat Regentis Collateralis extimatio præſtantia, & authoritas, quæ omnia denigrantur,annichilantur, & in collapſum cadunt ex aſſiduitate delegationum, à quibus vt plurimum vota Regentium excluduntur, quid dicent populi, quomodo paruifaciunt hoc tribunal, quæ obedientia erit illi præſtandam, aut quam reuerentiam alij Iudices inferiores tali tribunali exhibebuntur,& quis dicet, quod iudicatum per hoc tribunal ſupremum, & tantæ qualitatis erit erroneum, & iniuſtum, quia vnus extraneus poſtea in contrariam veniat ſententiam,ad quid ergo tribunalia? ad quid Senatus, & Conſilia? vbi authoritas Collateralis? vbi grauitas? vbi reuerentia, atque præſtantia? Quæ eſt tanta,vt affirment Doctor. plenitudinem poteſtatis Cancellariæ adeo la-
18 tam eſſe, quòd æqualis cum ipſo Rege videatur, & alia maiora dixit Caſſan. cum alijs relatis in hoc proprio particulari per Auend. in ſuo Diction. verſ. hic nota, cuius infraſcripta ſunt verba.

Hic nota, quòd plenitudo poteſtatis Cancellariæ eſt adeò lata,quòd æqualis cum ipſo Rege videatur,adeo quod Rex non poteſt de plenitudine poteſtatis tollere, quæ iuſsit Cancellaria, & hinc videmus per omnes Regis prouiſiones Proregibus directas ſemper in ipſis mandari omnia fieri, conſuli, & explicari cum voto Regentium Regiã Cancellariam; quomodo populus ſatisfactus remanet videns ſe iudicari,& prouideri ab vno, & quod in vnum omnia reducantur habens labia clauſa, & manus ligatas ſine ſpe recurſus. Miniſtri ſi peccauerint, puniantur, ſed tribunalia, quæ ex hoc ad nihilum reducuntur, nec aliquid mali faciunt, conſeruentur in eorum iuriſdictione, & authoritate; & ſi Iudices illa repręſentantes mali ſint, certioretur Rex omnium Dominus; qui ad hoc ſolet Viſitatores tranſmittere,ſe informare,

&

& vnuſquiſque reddit rationem ſuę villicationis, quòd ſi iuſtitia ſubditis eſt facienda, illorumq; decor, honor, atque exiſtimatio conſeruanda; quare hæc benemeritis Miniſtris erunt denegarda, qui portant pondus diei, & æſtus, maximiſq; vigilijs ſudoribus, & laboribus pro Regis ſeruitio diù, noctuq; inuigilant; & quando hæc à populis videntur, & conſiderantur, quæ nam erunt eorum cogitationes? In hoc equidem dicendum eſt deceptos eſſe Proreges, qui ſanctam præſupponendum eſt habere intentionem,& omnia ad rectum iuſtitiæ finem dirigere; ſed qui volunt in negotijs ſubintrare, manus imponere, dominari, omniaq; vendicari, alloquuntur Proreges ſub ſpetie recti, ſub colore iuſtitiæ, & ſub velamine ſancti zeli procurant, vt per alias intermedias perſonas ad eorum aures perueniant murmurationes, & vt plurimum vtuntur perſonis ſpiritualibus, qui facillimè omnia credunt, & ſancto moti ſpiritu Proreges certiorantur; ex quibus illi ſuſpecti redduntur, & inconfidentes, & ſic omnia confunduntur.

Princeps enim non debet eſſe ſuſpectus,nec facilis ad credendum; ſemper enim fuerunt boni, & mali, inſidiatores, inuidi, detractores. Hinc Quinctilianus dixit non ſolùm reum eſſe, qui falſum de aliquo profert, ſed etiam, qui aurem citò criminibus præbet,quę latè,& eleganter diſcurrit Luc.de Pen.
20 in l.tribuni C. de re mil. lib.10. Sunt enim Conſiliarij Collaterales pars corporis Regis, dicit Imperator in l. quiſquis C.ad l.iul.maieſt. & alibi in l.humanum in tit. C. de legib.dicit: Benè enim cognoſcimus, quòd cum veſtro conſilio fuerit ordinatum ad beatitudinem noſtri Imperij, & ad noſtram gloriam redundare; & inter cæteros
21 exceſſus Imperatorum, Regum, atque Principum ponit Paris de Pur. in tractat.ſindic.cap.1.num.18. Ille eſt principalis quando maiora negotia expediunt ſuo ſenſu, vel cum paucis, quæ cum pluribus communicari ſtatutum
22 erant, & nihil reddit Principum leges tam contemptibiles, mandataq; eius minùs reuerenda,& timenda; quàm ſi populus aduertat nullo conſilio nullaq; tantorum virorum regula eſſe ſtabilita, de quo per Paleot.in ſuo opere, de Sacr.Conſ. 1.par. quæſt.2. Reui.de Neir.lib.2.de iur.Chriſt.Princ.cap.24.
23 & iuſtitia principaliter conſiſtit, vt ea fiat ſecundum rectam adminiſtrationem prudentiæ, cuius defectus inducit mortale peccatum ſecundum Petr. de Arag.de iuſtit.quæſt.60. in explic.art. ſecundi verſ.dico ſecundo,qui defectus ſecundum rectam exiſtimationem prudentiæ ſi adſit, vel abſit à Principe conſilium non capiente ab ijs, quibus hoc eſt iniunctum, & quia adhoc ſunt deputati, & maxime hoc in Miniſtro ſupremo, cui Rex certos dedit, ac deputauit Conſiliarios, ac certa deputauit tribunalia pro iuſtitia adminiſtranda, & Regno gubernando: ſi inquàm in hoc peccent, iudicent prudentes.
24 Iniuria enim Iudices afficiuntur,quando de ſpectantibus ad eorum officium alij conſuluntur, ex dictis per Paleot. vbi ſupra quæſt. 3. art.5. & 6. Nam læditur ipſorum fama,honor, & dignitas, & verè quod ipſorum eſt, aufertur de facto,& alteri datur, quod ad iuſtitiam commutatiuam pertinere dixit Suarez in opuſc. de auxil. diſpoſ. de
25 iuſt.Dei ſect.3.nu.20.& 21. Quæ intantum ſunt vera, vt iura, & Doctor. dixerint, quòd Præſes, qui omiſſo conſilio perſonarum à Rege ſibi ſtatutarum,& capiens alienum conſilium nulliter procedit, omneſq; prouiſiones irritæ, & nullæ declarari debent; pro quo legatur text. notab.in cap. nouit, de his, quæ fiunt à prælat.ſin.conſ.Capit. Cuius verba notabilia ſunt infraſcripta.

Nouit tuæ diſcretionis prudentia, qualiter tu, & fratres tui vnum corpus ſitis: ita quòd tu caput, & illi membra

bra eſſe probantur : vnde non decet te ommiſſis membris aliorum conſilio in Eccleſiæ tuæ negotijs vti , cum id non ſit dubium,& honeſtati tuæ, & ſanctorum Patrum Conſtitutionibus contraire.

Per quem text.Luc.de Pen.in l.omnes Iudices C. de Decur. lib.10. dixit in proprio caſu omnia eſſe nulla , ibi
26 poſt nu.40.& hæc eſt differentia inter eos,qui habent officium in adminiſtrationem , & eos , qui habent in dominium . Hinc Roboan filius Salomonis priuatus fuit adminiſtratione , quia conſilium ſuorum Conſiliariorum non curabat,de quo meminit Andr.in cap. 1. 5.col. hic finitur lex, vbi multa notanda de conſilio, & quomodo Principes omnia cum conſilio facere debent, & non ſequentes bona conſilia dignitate priuantur: quæ latè pertractat Petra de poteſt.Princ.fol.169. num.239.
27 Hinc nec etiam conſuetudo aliqua valebit,quia contra honeſtatem Abb.poſt Hoſtien.& ibiq; Io.Andr.& Anchar.in d. cap.nouit, & aliud eſt, quod ſolus poſſit Præſes, vel Epiſcopus prouidere , quo caſu procedit diſpoſitio text. in cap.ea noſcitur eod.tit. & aliud, quod ſpreto conſilio Officialium aſſignatorum alij extranei conſulantur , & tunc quia infamatur conſilium , conſideratur inhoneſtas , propterea conſuetudo non valet , & procedunt tradita per Doctor.in d.cap.nouit,& quod dicitur,
28 quod cum cauſa aliquando hoc fieri poſſit ſecundum Hoſt. & Io. Andr. ibidem intelligitur ſecundum illos de cauſa ſubſiſtenti , iuſta & legitima , & non de qualibet imaginaria ſuſpitione, & cauſa ſatis ſuperq; ardua,& manifeſta eſſe debet ad remouendum vnum tribunal ordinarium, & tantæ authoritatis,ac præeminentiæ, &c.

Sed de his hactenus ſatis,ſuperq; dictum Deus Opt. Max. ſecundum ſuam pietatem,atque miſericordiam, & non ſecundum peccata noſtra faciat nobis. Amen .

Reliquum remanet tractare de his , quæ practicantur cum Eccleſiaſticis,& de caſibus, qui frequenter occurrunt , & quomodo abſque incurſu in cenſuras Regia iuriſdictio defendi poteſt, ac debet:verùm quia materia eſt ſatis ampla, & lata , & oportet omnia fundari ſub ſolidis , & Eccleſiaſticis concluſionibus concordando practicam cum Apoſtolicis Bullis , ac particularibus Pontificum prouiſionibus : propterea viſum fuit tractatum facere ſeparatum cum maxima claritate , & diſtinctione omnium terminorum , & proinde in præſenti tractatu nihil ponitur,ſed in ſuo tractatu particulari omnia pleniſſimè,& diſtinctim collocabuntur vbi curioſus Lector videre poterit.

F I N I S.

Biblioteca Nazionale Napoli

NEAPOLI, Apud Tarquinium Longum. M.D C.X I.

Digitized by Google